Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΑΠΑΝΤΑ.

LVCIANI SAMOSATENSIS OPERA, QVAE quidem extant, omnia, Græcè & Latinè, in quatuor Tomos diuisa, quorum Elenchos post aliquot Paginas reperies.

VNA CVM

GILBERTI COGNATI NOZERENI, & IOANNIS SAMBVCI Annotationibus utilissimis:

Item,

Rerum ac sententiarum cuiusq; Tomi Indicibus copiosissimis.

Cum Cæsareæ Maiestatis gratia & priuilegio.

BASILEAE, PER HENricum Petri. 1563.

Δ Ε. X. 34

KAISERLICHE KOENIGLICHE
WIEN
HOFBIBLIOTHEK

MARCVS HOPPERVS BASILIENSIS Lectori S.

LVCIANVS, pueris & senibus notus, qui etiam gravem Criticorum censurā iam aliquoties sustinuit: ui cit, euasit, nostra nihil amplius cōmendatione opus habet. Sed nouæ istius editionis rationē quî reddamus, officij fortasse nostri fuerit. Sunt itaq; duo maximè, quę nobis cōmendatā eam reddere debēt: nēpe noua hæc Operis totius partitio, & erudita illa quę Dialogis plerisq; primùm nūc accedūt, Commentaria. Partiendo quidē illud secuti sumus cōsilium. quum enim talis sit autor Lucianus, qui ob Græcæ dictionis elegantiam, puritatem, proprietatem, facilitatem, obq; rerum, historiarum, exemplorū καὶ ποιητικῶν μύθων ὕλην illam admirandam proponi in Scholis consueuerit, atq; adeō circunferendus adolescenti-

bus sit: in unum uerò congestus uolumen (præsertim hac forma, qua maior aliqua circunferendis libris apta non est) in magnitudinem non tam deformem, quàm etiã intolerabilem excresceret: placuit in Tomos aliquot iustæ magnitudinis eum diuidere, qui numero quatuor euasere: & sic quidem, ut quantum fieri potuit, singuli Tomi omnis generis Dialogos cõplecterentur, Deorũ uidelicet, Marinorũ, Mortuorum, & aliorũ: ita uerò, ut Primus castiores, Secundus grauiores, reliqui duo impuriores κὰὶ σὺν νόθοις continerent. Quam tamen rationem si nõ ad amussim ubiq; obseruatam deprehenderis, non id absq; consilio factum putabis. At de nouis illis Annotationibus, puta GILBERTI COGNATI, singulis propè Dialogis subnexis, minus multa fortasse mihi dicenda sunt, quòd ipsius autoris ea de re Præfatio hîc sequatur. Verùm quia modestia & uerecundia rem propriam iactare & uerbis adornare uetãt: ne, quod in proverbio

uerbio est, alicui obijciatur, σαυτὸν ἐπαι-
νεῖς ὥσπερ ἀσυλλάμπας: ideo candoris mei
& gratitudinis fore duxi, ut de uiri il-
lius, GILBERTI inquam nostri laudi
bus, quas cumulatissimas meretur, ni-
hil dissimulem: unde colligere facile
quilibet poterit, non friuolas, nec leuis
momenti esse posse tanti uiri lucubra-
tiones, qui profectò natus est ad hone
sta literarum studia iuuanda: domi, fo-
ris, & ubicp hæc cura, hoc studiũ eius
est, ut boni cuiuscunque generis auto-
res delitescentes eruantur, uindicentur,
illustrentur, incp publicum edantur: id
quod nunc cum Luciano quoque fieri
procurauit. Interea tamen & suas sub-
inde, claustris retectis, in apertum Mu
sas producit: quemadmodũ uidere est
in laudatissimis illis operib. eius, quæ
superiori anno in tres Tomos digesta
prodiêre, in quib. penè nullam totius
Encyclopædię partem intactam reli-
quit. Quid dicam de eius humanita
te, prudentia, maxima illa rerum expe-
rientia, incomparabili eruditione, & a-

lijs quib. prędítus eſt uirtutibus? Aegris, ſi opus ſit, ſalutariter conſulit: molę cauſarum oppreſſos, conſilijs ſuis prudenter iuuat: afflictas conſcientias piè conſolatur, Scripturę arcana explicat: ut trium illarum Facultatum, Medicinæ, Iuriſprudentię, & Sacroſanctę Theologiæ peritiſsimum eum dicas: & ſic (quæ citra adulationem dixero) omnibus ſit omnia: idq; (quod maximum eſt) tam humaniter, amanter, & propenſo admodum animo facit. Quas ſanè dotes, qui in homine non admiretur, ueneretur atque collaudet, quis non dicat inuidia eum torqueri? Hæc ideo etiã refero, candide Lector, ut cuius uiri ſtudio & opera illuſtratus tibi Lucianus ueniat, intelligas: eius profectò, qui de authoribus, boni an mali ſint, iudicare poteſt: ut eo minus uidelicet legere eum uereare. Vale:

Baſileę, Anno Virginei partus
1563. Calend. Martij.

GILBERTVS CO-GNATVS NOZERENVS EXIMIO atq; iuris utriusq; prudentissimo uiro, Domino Ioanni de Plana, illustriss. Principis ANNAE à Lothoringia Consiliario, S. P. D.

EN tibi, præstantiß. atque Iuris prudentiß. D. Ioannes de Plana, damus hoc tempore nostras in aliquot Luciani locos Annotationes: quas summo studio ac labore, fide etiã optima, quum hîc mecum esses, adscripsissimus. Eas si in eam partem à nobis prolatas acceperis, in quam accipere æquum est (neq; enim quidquam præter studiosorũ utilitatem hac in re quæsiuimus) breui eadem fide plura etiam daturi sumus. Quòd uerò orationem meam, qua ille à quorundam calumnijs propè ex tempore defensus est,

tam amanter expetis: facis tu quidem rem amori in me tuo, & beneuolentiæ consentaneam. Id tamen hisce diebus non expecta. Nam quum ob temporis angustias ad dicendum processerim, paucitate locorum atq; imaginibus quibusdam contentus, unde typus erat, ac uelut ὕλη, eorum quæ à me erant dicenda, exsignatis quibusdam locis quibus orationis lumina, si qua fortè intercurrerent, astruerentur. Cætera, quæ pauca sanè fuerunt, extemporalitas suppeditauit. Verùm quando ita tibi placere uideo, ut intelligas nihil à me tibi, cui plurimùm debeo, honestè negari posse, nec debere: dabo operam, quantum in me erit, ut quàm primùm fieri poterit, ad te ueniat, ac fortasse pleniore habitu, quàm inter agendum sit uisa. Tempus enim aut studium aliquid ad-

quid adijciet. Tu interim quid de ijs sentias, indicabis. Quod ut facias, te etiam atq; etiam rogo. Vale: Cognati, tui obseruandißimi, memor. Omnes mei, unà cum Frontino, saluere te plurimum iubent, & gaudere. Nozerethi, pridie Cal. Ianuarij, Anno Christiano

M. D. LXIII.

ELOGIA

LVCIANI ELOGIVM, PER Gilbertum Cognatum Nozerenum.

LVcianus natus ex Samosata Syriæ ciuitate, non longè ab Euphrate fluuio sita, floruit (uti putant) Traiani Cæsaris fermè temporibus, atq; sub Adriani imperio pleraq; scripsit. In Somnio autem suo generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit, exponit. Adolescens in Gallia (ut ex Hercule coniectur am facere licet) & alijs in locis, Rhetoricam publicè professus est. Iuuenis apud Antiochiam etiam, Syriæ urbem, in foro causas egit: sed cùm ea res illi non admodum feliciter succederet, deserta Rhetorica, et iudiciali foro, animum ad scribendum appulit: Pyrrhonios philosophos imitatus, qui nihil adfirmãt, sed omnia in utranque partem, ambigua in medium relinquunt: id quod indicat eius Epigramma, suis præmissum scriptis. Sed si quisquam fuit unquam qui Horatianũ præceptum impleuerit, miscueritq; utile dulci, hoc est uoluptatẽ cum utilitate coniunxerit: cunctorum certè calculis, Lucianum hoc in primis præstitisse comprobatur. Priscæ autẽ Comœdiæ dicacitatem, sed citra petulantiam referens, Deum immortalem qua uafricie, quo lepôre, perstringit omnia, quo naso cuncta suspendit, quàm omnia miro sale perfricat, nihil uel obiter attingens, quod non aliquo feriat scommate: præcipuè

Philoso-

Philoſophis infeſtus, atque inter hos Pythagoricis potißimùm ac Platonicis, ob præſtigias: Stoicis item propter intolerandum ſupercilium. hos punctim ac cæſim, hos omni telorum genere petit: idq; iure optimo. Quid enim odioſius, quid minus ferendum, quàm improbitas uirtutis profeßione perſonata? Hinc illi blaſphemi, hoc eſt maledici uocabulum addidêre: ſed bi nimirum, quorum ulcera tetigerat. Pari libertate gentilium quoq; deos paßim & ridet & lacerat, unde cognomen inditũ ἀθέου, ſpecioſum profectò, uel hoc nomine, quòd ab impijs ac ſuperſtitioſis ei attributũ. Inter Sophiſtas annumeratur: ſed quàm benè, ipſi uiderint. tantum enim in dicendo gratiæ, tantum in inueniendo felicitatis, tantum in iocando leporis, in mordendo aceti, ſic titillat alluſionibus, ſic ſeria nugis, nugas ſeriis miſcet: ſic ridens uera dicit, uera dicendo ridet: ſic hominum mores, affectus, ſtudia, quaſi penicillo depingit: neq; legenda, ſed planè ſpectanda oculis exponit, ut nulla Comœdia, nulla Satyra cũ huius Dialogis conferri debeat, ſeu uoluptatem ſpectes, ſeu utilitatem. Eius uerba ſunt terſa, & phraſis dilucida. Aſianus eſt, uerborum apparatu inſtructus ac tumens: ſermonis Latini non imperitus. Quadragenarius philoſophari cœpit. In Macedonia innoteſcere uolẽs, in conuentu totius Macedoniæ ſe exhibuit, ac ſpecimen aliquod ſui præbuit. Senior iam, in aulam atq; familiam Cæſaris ſeſe contulit, & procuratorię

curatoris Principis in Aegypto cõditionem accepit. Timocles aulicus, Celsus & Quintillus, illi amici fuerunt. Libri ab eo Græcè conscripti, sunt plurimi: sed ad nostram ætatem tantum CLXXL. peruenerunt. Luciani porrò nomine Epigrammata triginta duo leguntur, passim in magno Græcorum Epigrammatũ uolumine. Guilhelmus Philander Castilionius, in suo in Vitruuium commentario, Apollonij Tyanei octo libris conscriptam uitam Luciano nostro ascribit. Eius autẽ Dialogus qui inscribitur Cynicus, usq; adeò D. Ioannem Chrysostomum, (acerrimi iudicij uirum, et doctorum fermè omniũ Christianissimum, & Christianorum, ut ego certè puto, doctissimum) delectauit, ut bonam eius partem in Homiliam quandam, quam in Ioannis Euangelium commentatus est, inseruerit. neq; immeritò. Erasmus noster, adamantinum omniũ superstitionum insectatorem eum uocauit. Cæterùm de illius morte nihil certi memoriæ proditum est: nisi quòd podagra consumptus, annos octoginta natus decesserit.

NOSTRVM ELOGIVM, LVciani scriptis probatur.

LVcianus Samosata patriam suam esse, & ab Euphrate fluuio non procul distare, in libro Quomodo scribenda sit historia, dicit. In Piscatore autem, Syriam iuxta Euphratem: & de Syria dea scribens,

ſcribens, ſe eſſe Aſſyrium ait. In bis accuſato, ſe Syrum rhetorem uocat. In ſomnio ſuo, generis, educationis, ac ſtudiorum ſuorum rationes, tum quomodo ſtatuariæ initiatus fuerit, exponit. In conuentu totius Macedoniæ ſe exhibuit, ac ſpecimen aliquod ſui præbuit. In Herodoto, ſeu Etio, ex Hercule Gallico, coniecturam facere licet, in Gallia publicè rhetoricam profeſſum fuiſſe. Sub finẽ Apologiæ pro mercede conductis, inter quæſtuoſos rhetores locum ſibi fuiſſe ait. In Piſcatore dicitur rhetor & cauſidicus: ſed cauſas cur agere deſierit, et animum ad ſcribendum appulerit, ibidem docet. Contra eum qui dixerat, Prometheus es in uerbis, dictionem & dicendi genus ſuum indicat. In Hermotimo, non eſt ſermonis Latini imperitus: & quadragenarius philoſophari cœpit. De ſaltatione, diſciplinis liberalibus innutritus dicitur, necnon in Philoſophiæ ſtudijs uerſatus. In Piſcatore, ſe philoſophum profitetur, atq; philoſophiæ floſculis ſua ſcripta illuſtraſſe ait. In Apologia pro ijs qui mercede conducti ſeruiunt, iam ſenior, in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulit, & conditionem procuratoris Principis in Aegypto accepit. Ibidem, Timocles aulicus illi amicus eſt. In Macrobijs, Quintillus: in Pſeudomante, Celſus.

ERV-

ERVDITI CVIVSDAM DE Luciani Dialogis censura.

VT de his Luciani Græci scriptoris operibus, quæ nunc sunt in manibus, aliquid dicamus. Est in hoc autore summa linguæ Græcæ proprietas, et Atticismi exquisita obseruatio: uarietas autem tanta, ut nulla ferè res sit, quæ quidem in sermonem incidat, cuius hic non fiat mentio, uel etiam iusta disputatio. Omnes certè philosophiæ partes hìc summa elocutia sunt pertractatæ. Atq; ut primùm à primis ordiamur, permulta quæ ad grammaticam literarum rationem pertinent, hìc reperire poteris, non sine maximo fructu, & sine ulla pietatis iactura. Δίκη φωνηέντων iucunda quædam, non illa quidem arida & ieiuna, dabit præcepta. Deinde in eo libello, qui ὑπὲρ τοῦ ὀν τῇ προσαγορεύσει τραύματος inscribitur, quàm copiosè et grauiter de duobus maximè uerbis χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν disputat? qua disputatione quid est γραμματικώτερον? In Λεξιφάνει disertè obsoleta ab usitatis distinguit, & discernenda proponit, antiquarios non illepidè reprehendens. Ψευδολογιστὴς uocabulorum proprietatem & translationem non obscurè docet, & multis ueterum testimonijs confirmat. Quid aliud agit in ψευδοσοφιστῇ, quàm linguam docet Græcorum & Atticorum? Ex quibus omnibus, quàm copiosas de literis & uerbis Græcorum studiosi assumere possint disputationes, super-

uacaneum

nacaneum foret longa oratione explicare. Quòd ſi eſt Grammatici hiſtorias enarrare, & ſcribendæ hiſtoriæ leges præſcribere: hæc omnia, ſi requiris, habes in eo libro qui πῶς δεῖ ἱστορίαν γράφειν inſcribitur. Hiſtoricæ ſcriptionis ficta exempla ſumma feſtiuitate deſcripta, duo libri, qui ἀληθῶς ἱστορίας λόγοι inſcribuntur, continent: ut ſi quando ſeueritatem relaxare uoles, nuſquam quod cupis, facilius quàm hìc reperire poßis. Vera autem, minimeq; ficta, in Alexandro inuenire licet. Quid Δημόναικτος βίος, an quicquam non hiſtoria dignum complectitur? μακρόβιοι multarum ſunt inſtar hiſtoriarum. Peregrini mors non uulgaris, hiſtoriam non uulgarem continet. In Συρίαν θεᾶς προδοτίδα non infeliciter. Nam Sympoſium ueram ne an fictam contineat narrationem, nihil certi conſtitui poteſt. Vtcunq; ſe res habet, ita iucundus eſt in narrando, ut in eo omnes narrandi uirtutes ineſſe, intelligi facillimè poßit. Qua in parte quantum inſit utilitatis, paucis uerbis exprimi non poteſt: ex ijs petere licebit, qui diligenter hiſtoriæ laudes perſecuti ſunt. Illud unum modò dicam, ſic artem ſcribendæ hiſtoriæ hìc tradi, ut uel inuitus aſſentiri & probare quæ docet, uictus ratione, cogaris. Vitioſas ſcriptiones ita emendat euidenter, ut qui ſic ſcripſerint, facillimè ad huius limã ſua ſcripta emendare poßint. Iam uerò ſummum hũc eſſe diſputatorem, tot Dialogorũ confectio planum facit: cum præſertim Dialogus &

Dialo-

Dialectice ab eodem manent fonte. In Parasitica quidem sic definitionem tractat, ut facilè appareat hominem fuisse διαλεκτικώτατον. Et Dialecticæ sparsa sunt aliquot ἐξιώματα per totũ scriptionis corpus, ut inueniendi & iudicandi rationem totam, qui cernunt acutè, hìc expressam & explicatam uideri posse manifestum sit. Sed quid immoror, cùm sine Dialectices perfectißima cognitione, dialogos confici nõ posse constet? Ad Rhetoricen ueniamus, de qua multa dicere intempestiuum fuerit, cùm tam multa hic ipse scriptor Rhetorices monimenta uiuentia reliquerit, quæ de ipsius eloquentia testari & apertè dicere uidẽtur. Nam ut Dialogorum admirabilem facundiam & festiuitatem prætereã, quanta quæso sunt eloquentiæ illa præcepta, quæ in ῥητόρων διδασκάλῳ disertißimè & festiuißimè traduntur? Laudationes tã multæ Demosthenis, domus, balnei, patriæ, musæ denique, quam partem eloquentiæ prætermittunt? Quid commemorem uituperationes, quæ ex eadẽ arte proficiscuntur? quid apologias? quid declamationes, quæ ex ipsis inscriptionibus indicantur, ut nihil sit eas nominari necesse? Eloquentiæ studiosi hinc præclara habent exempla, quæ sibi proponere possint ad imitandum, εἰ καθαρῶς ἑλληνίζειν studere uolent. Quid de Physice, quæ indagatrix et uenatrix naturæ est, dicã? cuius quàm fuerit hic studiosus, ex eo qui est περὶ ἀλίπλεω cognoscere licebit. Dipsadum naturam quis melius

melius describere queat? Quis nostrûm Pelleos draco-
nes nosset, sine huius naturæ uenatoris descriptio-
ne? Mirum quàm multas habeat comparationes ex
rerum natura petitas. Εν τῷ περὶ εἴνω, præclara est
de duobus cernendi & audiendi sensibus disputatio,
dignaq; quam Physici studiosè legãt. Alcyonis natura
quàm admirabilis describitur? Infinita sunt, quæ si di-
ligẽter obserues, te in tota Physices ratione multo in-
structiorem efficere possint. Tertiam philosophiæ
partem, quæ in uitam & mores distributa est, sic per-
sequitur, ut modò fictis, modò ueris narrationibus
utens, uarios hominum mores ante oculos ponat: ut
qui legunt, ea sub oculos subiecta cernere uideantur:
in quibus tempestiuissimè adhibet acerrimas uitiorũ
uituperationes, ne quis uitia pro uirtutibus imitetur.
Cumq; omnia uitia uehementer sæpe reprehendat &
uituperet, auarorum tamẽ miserias et sordes non uno
loco, sed semper acerbissima oratione insectatur: &
meritò. nam & nostræ literæ disertè dicunt, φιλαρ-
γυρίαν πάντων κακῶν ῥίζαν. Deridet spem in re-
bus inanissimis fixam. Et Christiani iustissimè deridẽt,
quæ cæteri mortales stultè mirantur: cuius disputatio
nis plenæ sunt Prophetarum & Apostolorum scri-
pturæ. Atenim multa hic sunt, quæ sine ulla dubita-
tione impietatem complectuntur. At ex his quoq; bo-
ni maximas utilitates capere possunt. Nam uera reli-
gione imbuti, si præstabunt consuetudinem, nullius argu-

mentis à recto abducentur. Quis hosti aperto fidem habet? Illud libenter ostenderem, hic multa esse quæ ad sacrarum literarum intelligentiam faciunt: ut de coronis, de athletis, de ignoto deo Atheniensium, quorum omnium hic reperiũtur explicationes copiosissimæ. Sed hæc sibi quisq; ad suam utilitatem legendis his obseruare facilè possit. De Mathematicis nihil est necesse ut molesta oratione uos onerem. Astrologiã tenuisse, libellus περὶ ἀστρολογίας clarè testatur. Musicam continet ὁ περὶ ὀρχήσεως λόγος. Geometrã fuisse perinsignẽ, ex eo intelligere debemus, quòd Syrus cum esset, totam lustrarit Græciam, Italiam, Galliam, orbis regiones nobilissimas. Huc adde, quod ex Apologia intelligi datur, quæ est περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ σωφόντων, hunc ipsum sub imperatore Romano, magistratu functum publico. Arithmetices certè ignarus non fuit, quem tot nobilissimas artes perdidicisse constat.

ALIVS DE EODEM.

IMpius Lucianus est: at contrà, summa in eo eloquentia, summa dicendi festiuitas est, magna rerũ uarietas, magna scientia: multa, caq; perfecta & solida item doctrina. Et seu ridendo aliorum uitia corrigit, siue monendo aliquid præcipit ac docet, cum summa prudentia summum quoq; iudicium coniunctum. Et si dicere licet, in uno eo omniũ aliorum scriptorũ exem-

exemplar. Quas sanè uirtutes ac dotes adeò uarias ac multas ob unum aliquod uicium repudiare, quàm sit æquum aut dignum, iudicandum alijs relinquo: mihi certè ne ipsum quidem hoc, pium satis uidetur. Nemo puto erit, qui alioqui sanæ mentis sit, qui, etiamsi uideat Lucianum, pro insita atq; innata illa dicacitate, non solùm humanas res, uerumetiam diuinas & sacras omnes arripere, & ueluti pro ludo quodã habere, ex eo quicquam offendetur, aut illius orationem in exemplum trahet. Iam illud quoq; in mentẽ alicui uenire haud immeritò posset, num ob hoc quidam illi tantopere succenseant, quòd in eius Dialogis & descriptionibus istis, similitudinem atq; imaginem sui quandam elucere, & perinde ut in tabula depictã cerni, pertimescant. Odimus enim ferè, quæ malè facimus: & quoties factorum memoria in oculos incurrit, tanquam uulnera nuper sanata, necdum satis concreta, quemlibet etiam tactum reformidamus, &c.

ELOGIA
Leuinus Linius ſtudioſis.

Quid quæris puer? Atticum ſalinum?
Hoc paruo dabit ære Lucianus.
Quid? ſandi Latios petis leporeſ?
Hos paruo dabit ære Lucianus.

Idem, ad eoſdem.

Huc ades ô ſtudioſe puer, ſtudioſa iuuentus
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.
Nulla Cytheriaco polluta eſt pagina amore,
Quin ſoror hoc Phœbi caſta probabit opus.
Nec Cynicos memorat, caperata aut fronte Catones,
Aut aliud ſi quid ruga ſenilis amet.
Sed grates pueris, Charitesq;, ſalesq;, iocosq;:
Et quicquid lepidi eſt, iſte libellus habet.
Attica ſiue Venus iuuat, aut Oenotria lingua:
Hanc habet, atq; illam, tantulus iſte liber.
Meonide aut Pelio multo eſt facundior author,
Sed uctat impariles nomen inire modos.
Non minor interpres ſuccedit diuite uena
Vatibus Auſonijs unus Eraſmus honor.
Nempe hic, ſiue pedum certa ſine lege uagatur,
Pulchrum mellifluo Marcus ut ore ſonat:
Siue pedes ſtrictim numeroſo calce coercet,
Naſonem præſtat, Vergiliumq; refert.
Quælibet (inuideas) uel iam ſuperſtite Plauto
Vellet Eraſmiaco Muſa lepore loqui.

Huc

Huc ades ergo puer Latij ſtudioſe leporis:
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.

Corn. Grapheus.

Heus optimi Tirunculi,
Vultis iocis iucundulis,
Et luſibus ſatiarier:
Huic Luciano aſſueſcite.
Ipſe & nuces, ipſe & trochos,
Ipſe & meros luſus habet.

Adrianus Barlandus, in perſona Luciani.

Græcia me genuit, nuper facundus Eraſmus
Tranſtulit in Latium: munere plaude puer.

Adriani Lucæ Hendecaſyllabon.

Caſtæ rumpe moras puer Mineruæ,
Quem linguæ Auſoniæ tenet libido:
Adſis, huc propera, hunc capeſſe librum
Dextra præcipiti, & reuolue ſæpe:
Qui non barbarie ſcatet nociua,
Nec de Vandalico ſolo eſt profectus,
Verùm eſt eloquij nitens lepore
Romani, ſalibus meris refertus.
Eſt & ſcommatibus iociſq; abundans,
Prauas mordicus inuehens in artes,
Et mores hominum, ſimul Deorum
Irridens miſerum chorum Ethnicorum.

Vir doctissimus undecunque Erasmus,
Princeps eloquij utriusq; linguæ,
Fecit parue puelle Lucianum
Argiuum, Latijs loqui camœnis.

IACOBI HERTELII AD GILBERtũ Cognatũ, in Lucianũ Iambus.

Quos edidit sales disertus, & iocos
Lepore tinctos LVCIANVS *Attico,*
Noti fuêre seculis quàm plurimis:
Tunc, Christiano cùm rigaret sanguine
Hortum DEI *prosana turba gentium,*
Cultu sinistrè fascinata dæmonum.
Longè sed hoc sunt notiora seculo
Salsi iocosa LVCIANI *dogmata:*
Quando redibat liberalibus nitor,
Quem promerentur, quoq; præstant, artibus,
Labore ERASMI *sedulo ter Maximi.*
Is namq; Veneris eruditus Atticæ,
Suaues lepores dum Latinis auribus
Accommodauit & probè & feliciter,
Insigne nactus Lucianus est decus
Ipsius acri & erudita industria.
(Non diffitemur, & alios conatibus
Et eruditione præstantes uiros,
Tulisse Luciano opem percommodam.)
At Lucianus omnium notissimus,
Nunc in manus docilis iuuentutis uenit,

Mul-

Multo, prius quàm prodijt, politior.
Confusa nam quæ tum fuerunt omnia
Colloquia, nunc sortita formam congruam,
Distincta certis & locis, leporibus,
Dubium est uenustiora sint, an ordine.
Quid, Annotationibus doctissimis
Quòd expolita, obscuritate omni procul
Pulsa, legentibus magis nunc proderunt?
GILBERTE Musarum decus grauissimum,
COGNATE doctis & uiris gratissime,
Quàntæ tibi debentur uni gratiæ?
Nunquam quòd impigro labore desinis
Priscum bonis decus referre literis?
Eiusmodi natum esse te laboribus
Pro certo habeto: multi enim quod tu facis,
Licet uelint præstare, non tamen queunt,
Industriæ tantæ carentes dotibus.
Nunc ergo perge in posterum dona optima
Mentis tuæ, tales in usus conuertere,
Vt te sibi natum putent quàm plurimi.

INDEX

INDEX DIALOGORVM LVCIANI, *eo ordine quo hac editione collocati sunt.*

TOMO I. *continentur hæc.*

De somnio, seu uita Luciani. Pag. 1

Contra eum qui dixerat, Prometheus es in uerbis. 25

Nigrinus, siue de moribus philosophorum. 37

Iudicium uocalium. 47

Timon, siue Misanthropus. 85

Alcyon, siue de trãsformatione. 140

Prometheus, siue Caucasus. 152

DEORVM *dialogi.*

Promethei & Iouis. 177

Cupidinis & Iouis. 181

Apollinis & Vulcani. 183

Vulcani & Iouis. 187

Iouis, Aesculapij & Herculis. 190

Iunonis & Iouis. 193

Veneris & Cupidinis. 196

Martis & Mercurij. 207

Iouis & Solis. 210

MARINI *dialogi.*

Cyclopis & Neptuni. 214

Alphei & Neptuni. 218

Menelai & Protei. 220

220
Neptuni & delphinum. 223
MORTVORVM dialogi.
Diogenis & Pollucis. 227
Pluto, seu cõtra Menippum. 233
Plutonis & Mercurij. 236
Terpsionis & Plutonis. 238
Zenophontę & Callidemidæ. 242
Cnemonis & Damippi. 246
Charontis & Mercurij. 249
Cratetis & Diogenis. 260
Luciani Scipio: seu Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis. 268
Diogenis & Alexandri. 275
ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Saturn. epistolas relatæ fuere, nonnullæ quoq; Dramaticæ.
De ijs qui mercede conducti, in diuitum familijs uiuunt. 284
Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt. 351
Tyrannicida. 372
Declamatio D. Erasmi Roterodami, quæ superiori declamationi Luciani respõdeat. 399
Abdicatus. 465
Alexãder seu Pseudomantis. 506
Toxaris siue amicitia. 572
Icaromenippus siue Hypernephelus.

654
Anacharsis, siue de Gymnasijs. 702
De luctu. 761
Præfatio, seu Hercules Gallicus. 784
De electro seu cygnis. 792
Muscæ encomium. 799
De non temerè credendo calumnię. 811
Patriæ encomium. 744
Demosthenis encomium. 856
TOMO II. *continentur hæc.*
DEORVM *dialogi.*
Iouis & Mercurij. 3
Neptuni & Mercurij. 4
Mercurij & Solis. 6
Mercurij & Apollinis. 9
Iunonis & Latonæ. 11
Dearum iudicium. 14
Mercurij & Maiæ. 30
MARINI *dialogi.*
Neptuni & Nereidum. 42
Iridis & Neptuni. 44
Xanthi & maris. 46
Tritonis & Nereidum. 48
MORTVORVM *dialogi.*
Menippi, Amphilochi & Trophonij. 55
Mercurij & Charontis. 57
Menippi & Cerberi. 60
Charontis & Menippi. 61
Antilochi & Achillis

lis. 64
Menippi & Mercurij. 67
Menippi & Chironis. 69
Menippus seu Necyomantia. 71
Charon, siue contẽplantes. 99

SEQVVNTVR *Orationes, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, & Meretriciũ, quædã inter Saturnales epistolas prius relatæ fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.*

Hermotimus, siue de Heresibus, id est Sectis 151
Zeuxis, uel Antiochus. 288
Harmonides. 304
Scytha, seu Hospes. 315
Quomodo historia scribenda sit. 334
Historiæ ueræ liber primus. 406
Historiæ ueræ liber secundus 451
Lexiphanes. 498
Demonactis uita. 529
Somnium, siue Gallus. 558
Bis accusatus, seu Fora. 617
Rhetorum præceptor. 671
Hippias, seu Balneum. 704
Aduersus indoctũ, librorum lõga su pellectile tumentem, Sermo. 715
De domo. 749
Macrobij, id est longæui. 778
De dipsadibus. 820
Nauigium, seu uota. 812
Deorum cõcilium. 860

Decre-

Decretum bona fortuna. 875
Saturnalia. 879
Chronosolō, id est, Saturnalium legumlator. 894
EPISTOLAE *Saturnales*.
Ego Saturno salutem. 903
Saturnus mihi charissimo S. 911
Saturnus diuitibus, S. 917
Diuites Saturno S. 913
TOMO III. *continentur hæc-*
DEORVM *dialogi*.
Iunonis & Iouis. 3
Veneris & Lunæ. 8
Mercurij & Apollinis. 11
Panos & Mercurij. 14
Apollinis & Bacchi. 18
Apollinis & Mercurij. 21
MARINORVM *dialogi*.
Tritonis, Amymones, & Neptuni. 25
Noti & Zephyri. 28
Doridis & Thetidis. 30
Neptuni & Enipei. 34
MORTVORVM *dialogi*.
Alexandri & Philippi. 36
Diogenis & Herculis. 42
Menippi & Tantali. 47
Diogenis & Mausoli. 51
Nirei, Therſitæ, & Menippi. 55
Diogenis, Antisthenis, & Cratetis. 59

Aia-

Aiaris & Agamemnonis. 67
Minois & Soſtrati. 70
De ſacrificijs. 74
Vitarum auctio. 92
Piſcator, ſeu reuiuiſcentes. 127
Pro eo quòd inter ſalutandum uerbo lapſus fuerat. 181
Herodotus uel Aetio. 200
Phalaris primus. 210
Phalaris ſecundus. 230
De aſtrologia. 240
Imagines. 358
Pro imaginibus. 290
Lucius, ſiue Aſinus. 323
Iupiter Tragœdus. 391
De Paraſito, ſiue q̃ ars ſit paraſitica. 459
Philopſeudes, ſiue incredulus. 532
Allocutio, ſeu Bacchus. 586
Pſeudologiſta, ſiue de Apophrade, hoc eſt die atro. 590
Diſſertatio cum Heſiodo, Luciani & Heſiodi. 634
Tragopodagra. 643
Ocypus. 670
De Syria dea. 684
Cynicus. 738
Pſeudoſophiſta, ſeu Solœciſta. 760

TOMO IIII. *continentur hæc.*

DEORVM *dialogi.*

Iouis & Ganymedis. 3
Iunonis & Iouis. 9
Veneris & Cupidinis. 13
Apollinis & Mercurij.

rij. 17
MARINI *dialogi.*
Doridis & Galateæ. 19
Zephyri & Noti. 24
Panopes & Galenes. 28
MORTVORVM *dialogi.*
Simyli & Polyſtrati. 31
Æaci, Protefilai, Menelai ac Paridis. 37
Menippi, Æaci, Pythagoræ & Socratis. 39
Protefilai, Plutonis & Proſerpinæ. 45
Menippi & Tireſiæ. 48
Cataplus, ſiue Tyrannus. 52
ORATIONES, *quarũ quædam adhuc inter Mortuorũ dialogos, quædam inter Saturnales epiſtolas prius relatæ fuêre: nonnullæ quoque Dramaticæ.*
De ſaltatione. 88
Eunuchus, ſeu Pamphilus. 157
Amores. 169
Iupiter confutatus. 243
De morte Peregrini. 265
Fugitiui. 307
Sympoſium, ſeu Lapithæ. 335
DIALOGI *meretricij.*
Glycera & Thais. 380
Myrtium, Pamphilus & Doris. 382
Mater & Philinna. 387
Meliſſa & Bacchis. 391
Clonarium & Leæna. 396

Cro-

Crobile & Corinna. 402
Mater & Musarium. 407
Ampelis & Chrysis. 413
Dorcas, Panychis, Philostratus & Polemon. 416
Chelidoniũ & Drose. 422
Tryphæna & Charmides. 428
Ioessa, Pythias & Lysias. 432
Leontichus, Chenidas & Hymnis. 439
Dorio & Myrtale. 446
Cochlis & Parthenis. 450

NOTHI *dialogi.*

Philopatris, seu qui docetur. 454
Charidemus, siue de pulchritudine. 485
Nero, siue de fossione Isthmi. 519
Palinurus. 529
Virtus dea. 562

FINIS.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ, Luciani,

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΥΠΝΙΟΥ, ἤτοι βίος Λευκιανοῦ.

DE SOMNIO, SEV uita Luciani, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis uidetur sumpta esse ex secundo Xenophontis, de dictis Socratis, ubi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat Virtutem ac Voluptatem apparuisse, & utramq; illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam ut adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

ΑΠρὶ μὲν ἐπὶ πλέον οὐκ ἐθέλω διατρίβειν, ἵνα μὴ καὶ τὰ διδασκαλεῖα φεύγωσιν, ἄλλο τι ὧν ἐπιτήδειον ὑμῖν ἐρῶν καὶ ὠφέλιμον, ὁ πατὴρ ἐσκοπεῖτο μετὰ τῶν φίλων ἢ, τί ποτὲ διδάξαι με. τοῖς πλείστοις οὖν ἐδόκει παιδεία μὲν, καὶ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς, καὶ τύχης ἄνδρα λαμπρᾶς. ταῦτα γὰρ ἐμήνυεν,

DEsieram nuper in ludū ire, factus iā ætate adolescens, cum pater unà cum amicis consilium capiebat, quamnam artem potissimùm discendam mihi proponeret. Pleriſque igitur uidebatur humanitas seu literarū studium & labore multo, & tempore longo, & sumptu non exiguo, denique & fortuna quadam, opus habere: nostras autem res

cùm par-

μικρά τι ἄγειν, καὶ ταχάως τι καὶ πρὸς ἐπαυρίσκειν ἀπαιτῶν. εἰ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύσων τούτων ἐμάθομεν, τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲν ἂν αὐτοῖς ἴσχυεν τὰ χρήσιμα παρὰ τῆς τέχνης, καὶ μηδὲ οἰκέσιος εἶναι, πολλοῦ γε ὤν. ἐκ δὲ μακρᾶς δὲ καὶ τὴν πατρῴαν διαφθαρῆναι, ἀποφθόνως ἂν τὸ γενόμενον. ἀλλὰ βραδέως ἴσως σκέψεως δὴ χρὴ πρόβατα, τίς ἀρίστη τῶν τέχνων, καὶ ῥᾴστη ἐκμαθεῖν, καὶ εἰς ἀεὶ ἐλευθέρῳ πρέπουσα, καὶ πρόχειρον ἔχουσα τὴν χρῆσιν, καὶ λιμοῦ. ἄλλον τοίνυν ἄλλῳ ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης ἦν ἐμπειρίας ἔχων, ὁ πατὴρ εἰς τὸν ὄζον ἀπέβλεψεν (πρὸς γὰρ ὁ πρὸς μητρὸς θεὸς, ἀρίστος ἐμοὶ μογλίφος εἶναι δοκῶν, καὶ λιθοξόος ἐν τοῖς μάλιστα εὐδοκίμοις) ὁ δ' ἔφη, ἔπῃ, ἄλλην σίχνλον ἐπιζητεῖν, σοῦ παρόντος· ἀλλὰ τοῦτον ἄγε, δίξας ἐμοί,

cùm parum esse et modicum, tum uerò celere quoddam aut xiliū postulare. Quòd si igitur artē aliquam mechanicā didicissem, fore ut principiò statim ab ipsa [a] arte necessaria uitæ comparare possem, neq; necesse habere adeò æta te iam prouectus, domi, deq; paterna mēsa uiuere: sed nō multo pòst etiā ipsum patrē exhilaraturum esse me, referendo domū semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaque consultationis caput propositū inde est, quæ nam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret; deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quæstum suppeditaret. Proinde alio aliā laudante, prout quisq; animo affectus, aut usu expertus erat, pater ad auunculum aspiciens (aderat enim is quoq;, statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minimè fas, inquit, est aliā artem hic uincere, te præsente: sed hunc acceptum (meq; demōstrabat) abduc tecum, & doce

δὴ λίθοσι παρελαβὼν λίθων δημιουργὸν ἀγαθὸν ὄντα, καὶ σωφρονιστὴν καὶ ἐρμογλυφίαν. λέγεται γὰρ καὶ τοῦτο, φύσεώς γε, ὡς οἶσθα, ἴχνη δεξιότητος. ἐτιθασεύετο δὴ τοῖς ἐμοῖς παιδιαῖς. ἐκέκτητο γὰρ ἀφειδῶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐμοὶ τὰ τῶν διδασκάλων, ἀποξέων αὖ τὸν κηρὸν, ὅτε βάσις, ὅτε ἵππος, ἢ καὶ νὴ Δία ἀνθρώπους ἐνίοτε ἀνιπλάττων, ἀνάλογον, ὡς ἐδόκουν τῷ πατρί. ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τοῦ διδασκάλου πληγὰς ἐλάμβανον, τότε δὲ ἐπαινούμην καὶ τῶν συμφοιτητῶν καὶ τῶν συφιέσθαι καὶ τῶν ἄλλων. καὶ χρηστὰς εἶχον ἐπ' ἐμοὶ τὰς ἐλπίδας, ὡς ἐμβραχεῖ μαθησόμενα τὸν τέχνην, ἀπ' ἐκείνης γε τῆς πλαστικῆς. ἅμα τε ἦν ἐπιτήδεια καὶ ἐδόκει ἐμοὶ τέχνης ἐφάψασθαι, ἐξ ἀγῶνος παρὰ διδασκάλου τοῦ δήμου, μᾶλλον δὲ οὐ σφόδρα τοῦ πράγματος ἀχθόμενοι νοῦν. ἀλλά μοι καὶ παιδιάν τινα οὐκ ἀτοπον ἐδόκει ἔχειν, καὶ πρὸς ὀλιγιστὰς ἐπίφθονον, ὡ φαι-

& doce lapidum artificem probum, & eorundem compositorem ac statuarium nobis esse. Poterit enim et hoc natura, ut scis, præditus felici ac dextera. Fecerat autem hanc de me cõiecturã pater ex ludicris à me aliquãdo bicera cõfictis. Quãdo enim à præceptorib. domũ dimittebar, abradens cerã, nunc boues, nũc equos, interdum per Iouẽ & homines fingebam; non omnino inepte, ut tũ uidebar patri, ob quæ tũ à præceptoribus quidẽ plagas accipere solebã: hic aũt ad probandam ingenij dexteritatẽ, hæc quoq; in parte laudis ducebantur. Atq; adeò bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, ut qui breui adeò artem hanc. secundũ fingendi illam facilitatem, perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies uidebatur ea esse

suspicandæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodum per Iouem, iniquè aut grauiter ferens. Sed mihi etiam lusum quendam non insuauem ipsa res uidebatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem facturum esse,

ἀ φανείμλω δύε τι γλύφων, ἢ ἀγαλμάτιά τινα μικρὰ ἐκ τοσουτάζων ἐμαυτῷ τι, ἐξενά νοις, οἷς πρωτεύμλω. κἀὶ τό γε πρῶτον ἡσθῆναι ἢ σώνυδδε τοῖς ἀρχομένοις ἐγίγνετο. ἐγκεῖσθαι γάρ τινά μοι δόξει ὁ δαίμων, ἐκί λουσί μοι ἁρίμα λαδιδώσαι, πλακοῦς ἐν μέσῳ ἐκμελύνας, ἐκί πᾶν τὸ ἐκεῖνον, Ἀρχὴ δὲ τοῦ ἔργου πάντος. σκληρότερον ἢ ἐκατέρωγμένον ὑπ' ἀπειρίας, ἐκπεπάγη μὲν ἡ πλάξ. ἐ ἢ ἀγανακτήσας, συντάλω τινὰ ἐκ μέσου πλησίον λαβὼν, ἐ πρᾶος ἐλί προσπαίσας μοι ἐκπέμψατο ἄπρυτά μοι τὰ προοίμια ἢ τίχνης. ἀποδρὰς οὖν ἐκᾶθον ὧδί πῶς ἐκείνων ἀφικνεῖσθαι, σωτχὲς ἀνολολύξων, ἢ δακρύων τὸν ὀφθαλμὸν ὑπόπλεως, ἢ δεικνῦμι τῶν συντάλων, ἢ τὸν μηλωπὸν ἐλάκνυον. ἢ ἐκατηγόρων πολλῶν τινα ὠμότητα, προδὰς ὅτι ὑπὸ φθόνου ταῦτα ἐδρασι, μὴ αὐτὸν ὑπερβάλλωμαι ἐκατὰ τῶν τίχνων.

ἀγανακτῶ

si & deos sculpere, et parua quædã simulachra, cùm mihi, tum illis quibus uellem, adornare possem. Ac tũ primùm quidẽ illud, et incipientibus solitũ, fiebat. celtẽ enim quendã auunculus mihi tradens, paulatim tabulã lapidem, quæ in medio posita erat, contingere, atq; artẽ aut spicari iubet, tritũ illud admonẽs: [c] Dimidiũ facti, qui cœpit, habet. Cæterùm durius impingente me, præ imperitia, ut fit, tabula rumpitur. Auunculus aũt indignatus, & scuticam quandã prope iacentẽ corripiens, nequa quã mansuetè, aut uti docentem cõueniebat, excepit, atq; initiauit me, [d] ita ut mox in lachrymas proœmium artis mihi uerteretur. Aufugiens igitur inde, domũ redeo: continueq; ululando, & lachrymis oculos opplendo, cõmemorabã scuticam, demõstrabam uibices, nimiamq; illius

crudelitatẽ accusabã: hoc quoq; addens, quòd inuidia quadã ista feciſſet auũculus, uidelicet metuẽs ne ſe in arte ſuperarẽ.

Irascente

ἀναπαυσαμένης ἦ τ' μητρὸς, καὶ πολλὰ τῷ ἀδελφῷ λοιδορησαμένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλθε, ἔκλαιον ἀλλ' ἔτι ἐνδακρυς, καὶ τῶν ὑπ' ἄλλων ἐννοῶν. μέχρι μὲν τούτων, γελάσιμα καὶ μειρακιώδη τὰ ἐρωμένα. τὰ μὲν ταῦτα ἦ ἐκεῖνα συναταρράττοντα, ὦ αὖ ἄρδην, ἀκίνδυνοι, ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλανθρώπων ἀκροατῶν δεόμενα. ἵνα γὰρ ἔκλαι' Ὁμηρον εἴπω, δαίης μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ἐναργὲς & ἀμβροσίω δι' ἀὐτὴ νύκτα, ἐναργὲς ὅ-τως, ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆ ἀληθείας. ἔτι γὰρ καὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον, τά τε σχήματα τά μοι τῶν φανέντων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς παραμένει, καὶ ἃ φθέγ-γοντο ἐνίοτε. ἔτι καὶ νῦν ἀκριβέστατα ἐναύλους. ἔτι σαφῶς πάντα ὁρῶ. δύο γοῦν ἐκ-λελύμενα τῶν χρῶν, ἑλκόμενα μὲν πρὸς ἑαυτὴν ἑκατέρα μάλα βιαίως, καὶ διαστρόφους. μικρὸν γὲν μὲ διεσπάσατο πρὸς ἄλλας φιλοτιμούμεναι. καὶ γὰρ ἄρτι μὲν ἡ ἑτέρα ἐπεκράτει, καὶ παραμικρὸν ὅλον εἶχέ μ' ἄρτι

Iracsete itaq; matre, & multa fratri conuicia faciente, posteaquam nox superuenit, dormiui, plen⁹ adhuc lachrymarũ, totamq; noctem cogitabundus iacens. Atq; hactenus quidem quæ diximus, ridicula puerilia q; sunt: quæ uerò deinceps audietis, neq uaquã contemnenda sunt, ô uiri, sed quæ admodũ auscultandi cupidos auditores quoque requirant. Nam ut iuxtæ Homerũ dicam: Venere mihi diuino somnia nutu, Almã per noctem, ita clara & manifesta, ut nihil ab ipsa ueritate distarent. Adhuc igitur etiã post tantũ temporis interuallum, & habitus corũ quæ mihi tum apparuere, in oculis hærẽt, & ipsa uox auribus quasi insonat. adeò tum plana fuerunt omnia.[c] Duæ mulieres manib. corripiẽtes trahebant me in diuersum, utraq; ad se uidelicet, uiolẽtè admodum & ualidè. Parum itaq; abfuit, quin me discerperent, dum inter se ambitiose adeò contendunt. Nam modò hæc superabat, & propemodum totum tenebat me: modò

ἀλλ' αὖ κἀκεῖνα τὰ ἀλιτήρια ἐχέ-
μυθον. ἐβόων γὰρ πρὸς ἀλλήλας ἑ-
κατέρα· ὁ μὲν, ὡς αὐτῇ ἐνέπλα-
κεν ἐπιτηδείως βούλεσθαι· ὁ δὲ, ὡς μά-
λιστα τῇ ἀλλοτρίων ἀντιποιοῖτο.
ὧν ἡ μὲν ἐργατικὴ, καὶ αὐδη-
ρὰ, καὶ αὐχμηρὰ τὴν κόμην, τὴν
χεῖρα τύλην ἀνάπλεως, διεφθο-
ρυῖαν τὴν ἰδέαν, τετανύσθαι δο-
κοῦσα, οἷα καὶ αὐτὴ ἐπί-
τηδες τὸν λίθον. ἡ ἑτέρα δὲ,
μάλα εὐπρόσωπος, καὶ τὴ σχῆ-
μα σύχριτὸς, καὶ λόγιμος τὴν
ἀναβολήν. τηλικαῦτ' ἦν ἱμάτιά
μοι διακάψαι, ἑτοίμη βαλεῖν
μὲν σωθῆναι αὐτῶν. πρότερα
δὲ ὁ σκληρὰ ἐκείνη, καὶ αὐθρώ-
δης ἐλέχθη· ἐμοὶ, φίλε παῖ, ἑρμο-
γλυφικὴ τέχνη ἀμὶ, ὧν χθὲς ἤρ
ξω μανθάνειν, οἰκεία τί σοι καὶ
συγγενὴς εἶναι δοκῶ. ἆ, τί γὰρ πά-
σχω σε (ἐπεὶ σοὶ τὄνομα τοῦ μεν-
δρωπάτορος) λιθοξόον ὧν, καὶ
τὰ δένδρα ἀμφιτρόπου, καὶ μάλα σὺ
δοκιμάτην δι' ἡμᾶς. ἀ δὲ νέ-
ττοις λέγειν μὲν καὶ φλωκάφειν

altera, eademq; me ad se re-
trahebat. Clamabant autem
ambæ, accusabãtq; mutuò se
se: hæc, quòd me suũ uideli-
cet illa possidere uellet: illa
uerò, quòd hæc frustra alie-
na sibi usurparet. Erat autẽ
altera quidem operaria, &
uirili aspectu, squalida co-
ma, manus callo passim ob-
ductus habens, succincta uesse,
et marmoreo puluere oppleta, qualis & ipse auunculus
esse solebat tunc cum lapides
poliebat. Altera uerò facie
admodũ honesta, habitũ de-
centem præ se ferens, & ue-
stes ornatas ac mundas indu-
ta. Postremò autem permit-
tunt meo iudicio, ut utri earũ
conuersandũ mihi putẽ, sen-
tentiã ipse ferã. Ac prior qui-
dem dura atq; uirilis illa sic
cœpit: Ego, chare puer, Sta-
tuaria sum, ea quam tu bre-
di scere cœpisti, familiaris a-
deò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (ad-
dens nomẽ aui materni) marmorarius fuit, et auunculus pari
ter et patruus tuus eandẽ artẽ exercuere, et per nos inter præ
cipuos celebrati sunt. Quòd si igitur uoles deliryς ac nugis

circa

Ἢ παρὰ ταύτης ἀπέχεσθαι (ἀλ
λαχοῦ τοῦ ἑτέρου) ἔπειθεν δὲ
καὶ σωφρονεῖν ἐμοί, πρῶτα μὲν
ἀρίζηλον γενέσθαι, καὶ τὰς ὤμους
ἕξειν λαμπρὰς, φθόνου δὲ πάν-
των ἀλλότριον ἴσην, καὶ οὐποτε
ἄπιστον ἐπὶ τοῦ ἀλλοδαποῦ, τοῦ
πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους κα-
ταλιπόντος, ἀδικοῦντος λόγους ἔπαν-
σόμενον σε πρὸς σοῦ. μὲν μυ-
σαχθῆς δὲ τοῦ σώματος τὸ σὸν
τιμᾶς, μισεῖ δὲ οὐδεὶς τὸ τοι-
αῦτον ἀχρεῖον. ἀπὸ γὰρ τῶν τοιούτων ὀλ
μώλου καὶ φειδίας ἐπαύσε,
ἐλαύνων τὸν Δία, καὶ Πολύκλει-
τος τοῦ Ἥρων ἐργάσατο, καὶ
Μύρων ἐπῃνέθη, καὶ Πραξιτέ-
λης ἐθαυμάσθη. προσκωῦνται
γοῦν ἔστι μετὰ τῶν θεῶν. ἃ δὴ
τούτων ἕνεκα γίνεσθε, ὦτε μὴ οὐ
λανθάνειν αὐτὸς παρὰ πᾶσιν ἀν
θρώποις γίνεσθε; ἧκιστον γὰρ καὶ
τὸν πατέρα ἀποδάξεσθε, πρὸς
ἔλαττον δὲ ἀποφανεῖς καὶ τοῦ
πατρίδα. τοῦτο καὶ ἔστι τούτων
πλέονα ἀναπλάσουσα, καὶ βαρ
βαρίζουσα, πάμπολλα ἄκρον ὑ
τίχου,

circa quas ista uersatur (indi
cans alterã) abstinere, ac me
cum degere, principiò gene-
rose educaberis, humerosq; ha-
bebis ualidos, & ab omni
inuidia alienus eris, neq; un-
quam in terras alienas atq;
externas hinc abibis relicta
patria, atq; domesticis tuis:
neq; etiam ob uerba & ora-
tionem modò laudabũt'te o-
mnes. Neq; uerò auerseris
corporis hanc fragilitatẽ, aut
uestium sorditiẽ. Nam ab his
initijs profectus etiam Phi-
dias ille, Iouem spectandũ ex
hibuit, & Polycletus Iunonẽ
fabricauit: præterea Myron
laudibus uectus est, & Pra-
xiteles in magna admiratio-
ne fuit. Adorantur itaq; nũc
illi cũ ipsis illis Dijs quos sculp
sere. Quòd si igitur horum
unus tu quoque fores, quo-
modo non celebris & ip-
se apud omnes homines fie-
res? Patrem certè beatum
efficeres, & patriam tuam
omnibus spectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura
his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, dixit

τίχνη, μάλα δὲ σπουδῇ σωά
ζουσα, καὶ πάθων μι παραμί
νῃ, ἀλλ' ἐκείνη μίμνημαι· τὰ
πλεῖστα γὰρ ἤδη μου τῶν μνέ
μων ἐλίφυγε, ἀπὸ δ' οὖν ἐπεί
σελθ', οἷχη δ' ἐτόξα ἅπαν·
ἐγὼ δέ, ὦ τέκνον, παιδεία σοὶ
ἄλλη σωφέρουσα, νῦ γυμνάμα,
σὺ καὶ μαλίστα σὲ τίλος μεν
πεπάρασα. ἤδη μὲν οὖν τὰ
ἀγαθὰ πορεῖν λιθεξῆς γεγέμι
νος, αὐτὸ προσέρηκε· οὐδὲν
γὰρ ἴσε μὴ ὄργάτης ἴσῃ, τῷ σώ
ματι πονῶν, μᾶλλον τεύτῳ τῶν
ἅπασων ἐλπίδα τοῦ βίου τι
θαμένος· ἀφανὲς μὲν αὐτὸς
ὤν, ἐλίγα καὶ ἀγχόθεν λαμβάνων, τὰ πάντα δὲ τῶν γνώμων, σὺ
τυλὰς δὲ τῶν πρόσθεν, οὔτε φί
λοις ἐπιλιπάσιμος, οὔτε ἐχθροῖς φοβερός, οὔτε τοῖς πολί
ταις ζηλωτός. ἀλλ' αὐτὸ μόνον
ὄργάτης, καὶ τῶν ἐν τοῦ πολε
μοῦ λίμνον ὢν, ἀεὶ τὸν πρόσ
χυτα ὑπεπόδιον, καὶ τὸν λί
γων ἀνωμάλων ἀφαπόνων,
λαγὼ

Statuaria ualde sanè studio
se omnia connectem, & me
in suam sententiã adducere
cupiens: sed non ultrà memo
ni. plurima enim memoriam
iam effugerũt. Cæterùm ubi
tandem finem fecit, tum alte
ra illa in hunc fermè modũ
orditur: Ego uerò, ò fili, f Hu
manitas sum, iam nunc con
sueta ac nota tibi: tametsi ad
finem aut plenum nondum
periculum mei feceris. Quan
ta igitur bona Statuaria ista
tibi præstatura sit, si eam ar
tem didiceris, ipsa modò enu
merauit. Nihil enim aliud ni
si operarius eris, corpore la
borans, & in eo totam spem
uitæ positam habens, obscu
rus ipse degens, modicũ &
minimè generosum quæstum
faciens, deiectus animo, te
nuis ac pauper reditib. g De
nique neq; amicis expetibilis,
neq; inimicis formidabilis,
neq; etiã inter ciues beat⁹ ha
bitus: sed hoc solùm, opifex uidelicet quispiam, & ex mul
ta atq; promiscua plebe unus, præstantiorem te semper for
midans, & dicis: ido ualentẽ præ oculis habens ac palpans:

& in

λαγὼ βίον ζῶν, καὶ τὸ λεπτὸν τοῦ ἔρμαιον ὤν. ἐὰν δὲ καὶ Φειδίας, ἢ Πολύκλειτος γένοιο, καὶ θαυμαστὰ πολλὰ ἐξεργάσαιο, τῶν μὲν τέχνων ἅπαντες ἂν ἐπαινέσειαν, σὺ δὲ ἴσως ἂν ἕτερα τῶν ἐλέγχων, ἃ νοῦν ἔχει, σὲ ἔξεστ' αὐτὸν σοὶ ἐμοὶ τε γενέσθαι. εἰ γὰρ ἂν ἦς, βάσανός τε, καὶ χαράκτης, καὶ ἀποχειροτονητὸς νομισθήσῃ. ὧν δὲ μοι πάθῃ, πρῶτον μέν σε πολλὰ ἐπανέξω παλαιῶν ἀνδρῶν ὄργανα, καὶ πράξεις θαυμαστὰς, καὶ λόγους αὐτῶν ἐπαγγέλλεσθαι, καὶ παύσω (ὡς ἀπὸν) ἵμερον ἀποφανοῦσα. καὶ τὸν ψυχὸν, ὃν ἐγὼ μυριώτατόν ἔχω, διατεθησόμενον πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς μαθήμασι, σωφροσύνῃ, ἀπλαστίᾳ, δυσκολίᾳ, πραότητι, ἐπιεικείᾳ, σωφροσύνῃ, ἀφοσιότητι, τῷ τῶν μεγάλων ὄντι, τῇ πρὸς τὰ σεμνότατα ἐρωτικῇ. ταῦτα γάρ ἐστιν ἃ δὴ ψυχῆς ἀληθῶς κόσμος. λέγει

& in ſumma, leporis quandam uitam agens, potentioriſq; lucrum exiſtens. Quòd ſi etiam Phidias uel Polycletus fias, præclaraq; & admiratione digna multa opere præſtiteris, artem quidè laudabunt omnes: at qui ex aſpicientib. tibi ſimilis eſſe optauerit, nemo erit, qui modò mentem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil niſi ridis quiſpiam opifex, manibus laborans, & ijſdem uectum quæritans, cenſeberis. Contrà autem ſi mihi obſequêris, principiò tibi oſtendã multa ueterum uirorum præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciãdo, & omnium (ut ſic dicã) expertũ te reddendo, animũ (quod præcipuum in te eſt) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modeſtia ſcilicet, iuſticia, pietate, manſuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honeſti, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum deſiderio. Hæc enim animi ornamẽta ſunt, uerè ſyncera atq; perpetua.

λόγοι δέ σε οὐδὲ παλαιὸν ὀδύν, ὅτι νῦν γεγένησαι λίαν, ἀλλὰ τὰ μὴ τὰ δίκαια πρόφρων μετ' ἐμοῦ. καὶ ἴλεως, ἅπαντα ἐπίσα ὅσα τά τε δᾶα, τά τε ἀνθρώπινα, ἐν ἀκαιρίᾳ μακρᾷ σε διελάξομαι. καὶ ὁ νῦν πένης ὁ τῷ λάνῳ, ὁ βυσσοσάμψυχός τε περὶ ἄγορᾶς τὸ εὖ τυ τίχυσε, μετ' ὀλίγον ἅπασι γελασῆ, καὶ ἐπίφθονος ἔσῃ, τιμώμενος, καὶ ἐπαινούμενος, καὶ ὧν τοῖς ἀρίστοις δοκιμῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν γένει μὴ πλήσιον περιχόντων ἀποδεικνύμενος, ὧδέ τα μὴ τειμήτλω ἀμπιχόμενος (λάξασα τλὼ ἰασο τῆς, πεύθου δὲ λαμπρᾷ ἰφθρί) ἀρχῆς δὲ καὶ προεδρίας ἀξιούμενος, λᾷμ πε ἀποδυμῆς, ἐδ' ὧδ' ἀλλοδαπῆς ἀγνὼς οὐδ' ἀφανὴς ἔσῃ. τοιαῦτά σοι πιφοβόσα τὰ γυμνίσματα, ὅσα τῶν ἐρύτλων ἵκανα, τὸν πλουσίον λυτόσας, λάξα σε τῷ δακτύλῳ

Neq; autē latebit te neq; ueō terū quicquā, neq; eorū quæ in præsens geri debēt: sed ea quæ agi conuenient, quæq; decent, me duce longè ante prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tēpore docebo te: & qui nunc pauper atq; inops es, istius nescio cuius filius, qui de arte adeò illiberali nescio quid consultas, haud ita multo pòst nimiū felix, nimiūq; beatus omnib. uē deberis, dū & honorib. affi cieris, & laudib. effereris, et pulcherrimarū quarūcunq; rerū gloria celebraberis, illorū etiā qui diuitijs ac genere cæteris anteſtāt, in te animis atq; oculis cōuersis: ac uestitiā quidē talē geres (demonſtrās ſuum: gerebat aūt admodū splendidū) [h] Magiſtratib. uerò, & primo in cōſeſſu honore ante alios dignus exiſtimaberis. Et ſi quādo aliquò peregre abiens proficiſcēris, etiam in aliena terra non ignotus aut obſcurus eris. i Talibus ſcilicet ornamentis ego te inſignem atq; conſpicuū reddam, ut eorū quoq; qui te aſpicient, quiſq; proximè aſtantē leuiter impellens & cōmouens, dicito tē

μῆλον, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦτον λίγωμεν. ἆρ' οἶσθ' ὅτι σπουδῆς ἄξιόν ἐστι, καὶ τοῖς φίλοις, ἢ καὶ τῇ πόλει ὅλῃ καταλαμβάνειν, εἰς οἷ' ἂν τόδε ἀποβλέψωσιν. ἐάν τι λίγωμεν τύχωμεν, ἰσχνότδε οἱ πολλοὶ ἀκούσονται, θαυμάζοντδε, καὶ εὐδαιμονίζοντές σε τὸν λόγων δι' ὧν ἀμφοῖν, καὶ τὸν πατέρα δι' εὐπατρίας. ὃ δὲ λίγω ἐστὶν ὡς ἄρα ἀθάνατοί γίγνονταί τινδε ἐξ ἀνθρώπων, τοῦτό σοι πιθανὸν ἔσται. καὶ γὰρ ἐμοὶ αὐτοῖς ἐκ τοῦ βίου ἀπίθανος, ὅπερ πολύν σωνὸν τοῖς παιδευομένοις, παρασκευῶν τοῖς ἀρίστοις. ἆρᾶς τὸν Δημοσθένην ἐπαινον, τίνος ὢν ὄντα, ἐγὼ δὲλίπον ἐπαύσατο; ὁρᾶς τὸν Αἰσχίνην, ὃς συμπαιδαγωγήσας ὑὸς ἐμοῖ, ἀλλ' ὃν μὲν αὐτὸν δι' ἐμὲ Φίλιππος ἐθεράπευσεν; ὃ δ' Συκράτης, ᾧ αὐτὸς ὑπὸ τῇ ἐρασμιωνικῇ τοῦ γραφέως, ἐπειδὴ τάχιστα συνῆκε τὸ μειράκιον, ᾧ ἐραστὴς ἡμῶν ἐγένετο, αὐτομάλιστ' ὡς ἐμοί, ἀπῆλθε πρὸς τοῦτον

gito te demonstret, atq; Hic est ille, dicat. Iam si quid studio dignum accidet quod uel ad amicos, uel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos atq; ora conuertent. Atq; si tum aliquid forte dixeris, plerique hiantes auscultabũt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi uim, & orationis potestatem, tum etiam patrẽ tuũ ob felicitatem prolis. Et quod dici uulgò solet, quòd ex hominibus quidẽ immortales reddũtur, id quoq; tibi dabo. Nam postquã ipse ex hac uita decesseris, nunquã desines cõuersari doctis, & consuetudinẽ habere cũ optimis. Demosthenẽ illũ certè uides cuius filius fuerit, & quantũ ego eundẽ reddiderim. Vides & Aeschinem, qui tympaniastriæ cuiusdã filius erat, et tamẽ propter me etiã Philippus rex illum palpauit. Socrates autem, qui & ipse inter statuariam hanc artem enutritus fuit, & simulatq; primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirũ; audis ut nũc ab omnib.

decan-

ἐλίται; ἀρ᾽οὐ δὶ αὐτὰς τηλικούτους καὶ τοιούτους ἄνδρας, ἢ πράξεις λαμπρὰς, καὶ λόγους σιμνοὺς, καὶ σχῆμα σύμπρεπὲς, καὶ τιμὰς, ἢ δόξαν, καὶ ἐπαινον, καὶ πρωτολίας, καὶ ἀυτοκρατορίας, καὶ τὸ ἐπὶ λόγοις εὐδαιμονίζεσθαι, καὶ τὸ ἐπὶ συνέσει εὐδαιμονίζεσθαι, χιτῶνά τι ποικιλὸν ἐνδύσῃ, καὶ σχῆμα ἀβροπρεπὲς ἀναλήψῃ, καὶ μοχλία, καὶ γλυφὰς, καὶ λωπίας, καὶ λωπηγὰς ἐν ταῖς χερσὶν ἕξεις, μίτρα νῷν καὶς εἰς τὸ ὄρθιον, χαμαικίτας, καὶ χαμαίζηλος, ἢ πάσης βάρος ταπεινὸς, ἀνακύπτων ἢ ἀλίσκεται, ἢ δὲ ἀνδρῶδες, ἢ δὲ ἀνυθρίαν ἢ δὲν ἔπαινῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ὄργανα ἔχων σύρυθμα ἢ δυσχόμενα ἑαυτοῖς πρεπεῶν, ἑαυτὸν ἢ αὐτὸς ἐῤῥυθμίσῃ ἢ λάμπον ἔον, ὅπως πιφρονήσεις, ἀλλ᾽ ἀτιμότερον ποιῶν σεαυτὸν λίθων. ταῦτα ἔτι λείπεται αὐτῇ, ἐπιμελόμενος ἐγὼ τὸ τίλος τῶν λόγων, ἀναγὰς ἀπιφαντάμενον.

decantetur? Igitur relinquẽs tantos ac tales hoſce uiros, res adcò ſplendidas, orationes tã graues ac illuſtres, ueſtium ornamenta, honorem, famam, laudẽ, primos aſſeſſus, potentiã, imperia, deniq; & illam quã ex dicendo conſequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiã prædicabunt, felicitatem: tuniculã aliquã indues ſordidã, habitumq; aſſumes ſeruilem: uectes præterea & celtes, & id genus cætera ſculpendi cædendiq; inſtrumenta in manibus habẽs, deorſum inclinatus in opus, humi repens, demiſſus, deniq; modis omnibus abiectus & contẽptus, nunquã aũt neq; expergiſcẽs, neque uirile aut libero homine dignũ quicquã cogitãs, ſed in opera intentus, ut illa uidelicet proportionib. ſuis cõſona et bene formata tibi reddantur: de te ipſo aũt, ut & conciunus & ornatus incedas, minimè curã gerens, ſed te ipſis iſtis ſaxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine ſurgens ſententiam tuli:

& relio

καὶ τὸν ἀμορφον ἰκάνω, καὶ ἀργατικὸν ἀπολιπὼν, μιτρίδατ
νυν πρὸς τὴν παιδείαν μάλα γιγνῶσκ. καὶ μάλιστα, ἐπεί μοι καὶ ἐς νοῦν ἦλθε ὁ σκυτάλη, καὶ ὅτι πλησίον ἀλλὰ ἐν ὀλίγῳ ἀφομοιόμενοι χρὴ ἐνυπνίαζεσθαι. ὁ δὲ ἀπολιφθεῖσα, τὸ μὲν πρῶτον ἀγανάκτει, καὶ τὸν χαλεπὸν σωφρόνιν, καὶ τὰς ὀδύνας ἐνέκειτο. τέλος δὲ, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπιπύγει, καὶ ἐς λίθον μετεβάλετο. ἃ ἦ παραδόξα ἔπαθε, μὴ ἀπιστήσητε. ἐνύπνια γὰρ οἱ ὄνειροι. ὁ ἕτερα δὲ πρός με ἀπιδοῦσα. τοιγαροῦν ἀμείψομαί σε, ἔφη, δι' ἃ δικαιοσύνης, ὅτι καλῶς τὴν δίκην ἐδίκασας. καὶ ἐλθὲ ἄλλῃ, ἐπίβηθι τούτῳ τῷ ὀχήματι (δείξασά τι ὄχημα πτερωτὸν ἵππων ἵππῳ τινῶν, τῷ Πηγάσῳ ἐοικότων) ἵνα μὴ ἴδῃς οἷα νῦν ἠλίθιος μὴ ἀπολαβόντος ἐμοῦ ἀγνοήσῃς ἔμελλε. ἐπὶ δὲ ἀνῆλθον, ὁ μὲν ἵππος, καὶ ὑφωμόχει.

& relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè postquã mihi etiam in mentem uenit scitiæ, & quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principiò quidã indignè ferebat, complodebatq; manus, & dentib. infremebat: postremò autem, quemadmodũ Niobem aiunt, ita hæc quoq; diriguit, & in saxũ mutata est. Quòd si igitur incredibilia passa esse uidetur, ne miremini. Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solèt. Altera aũt ad me respiciens: Proinde, inquit, ego tibi hanc iusticiã rependam, quoniã causam hanc bene & rectè iudicasti. Veni igitur, & ascende uehiculũ hoc, (comonstrato quodam uehiculo, quod alatis equis quibusdam Pegaso similibus uehebatur) ut uideas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atq; aurigari cœpit.

Ego

ἀρξάμενος ἐγὼ, ἐπεισιὼν
πρῶτα μὲν τὴν ἀνατολὴν ἐθεώμην καὶ ἐπεσκόπουν, ἔπειτα πρὸς ἑσπέραν ἐτρεπόμην, καὶ ἔθνη, καὶ λίμνας, καὶ ποταμοὺς, καὶ τὴν θάλατταν ἐπῄειν. ἐπὶ τοῖς μὲν τοιούτοις ἐμεμνήμην ἐμαυτοῦ, τί τὸ σπαρέλκειν ἐκεῖνο ἦν. πάλαι τοῦτο μέντοι, ὅτι καὶ τοὺς ἀφικνουμένους οἱ ἄνθρωποι, ἐπήνουν, καὶ μετ' εὐφημίας ἐδέχοντο γεγοίμην τῷ ὄντι, ἐπαίροντες. λέξασα δέ μοι τὰ τοιαῦτα, λάμπει τοῖς ἐπαινέταις ἡ πάννυξ, ἐπί τε τοῖς αὐτοῖς ἐδῶτα ἐπαίνων ἐν ἀλλυόντα, ὡς ἔχειν ἀφιππάμενον, ἀλλ' ἐμοὶ ἐδόκουν ὑπερφέρειν τοῦ ἐπαινεῖσθαι. καταλαβοῦσα οὖν με καὶ τὸν πατέρα ἐγῶντα, καὶ τὸν μισθὸν ἐπενεγκοῦσα, ἀπέκρυψε αὐτῷ ἐκείνων τῶν ἐδῶτα, λάμπει, οἷον ἤμοιμι καί τι καὶ νῦν μύσσος, οἷς μικροῦ λάμπ πρὸ ἐμοῦ ἐβλεδύσαντο. ταῦτα μέμνημαι ἰδών, αὐτίκα ἔτι ὤν,

Ego uerò ubi iam in ſublimè ſublatus fui, obſeruabam & contemplabar, ab oriente incipiens uſq; ad occidentē, urbes uidelicet & populos, nō aliter quàm Triptolemus olim, ſpargens quiddam in terram: quanquam nō amplius memini quid nam illud fuerit quod tum ſpargebam, niſi hoc ſolū, quòd ſurſum aſpicientes homines laudabant me: & ad quoſcunq; uolando peruenerā, cū multa prædicatione et gratulatione me proſequebantur, & quaſi deducebant. Porrò ubi illa hæc tanta mihi, & meipſum collaudantibus illis demonſtraſſet, reduxit rurſum, non amplius eadem ueſte illa indutum, quam habueram ab initio auolās, ſed uidebar mihi tum admodū delicatus & ſplendidus redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atq; expectantem me, commonſtrauit ei ueſtem illā, & me ipſum qualis redirem: ſubmonuitq; eum, quàm parum abfuerit quin minimè digna dē me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hæc quidem memini uidere me, cum primùm è pueritiá egreſſus eſſem,

plagarum

ἐμοὶ δοκᾶ ἐκπαγλότερος πρὸς τὸν τοῦ πολέμου φόβον, μετακεῖσθαι. Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ δι' ἀσπιδῶν. ἆρ' ἄλλος τοιοῦτος ἐπιμελῶς ἐνύπνιος, ὅτι μέσαι εἰσὶν αἱ νύκτες, ἢ τάχα καὶ βραδύτερος ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αἱ τότε ἦσαν. τί δ' οὖν ἐκεῖνο λυθῆναι τοῦτο πρὸς ἡμᾶς, καὶ μνησθῆναι καλῶν νυκτῶν, καὶ ἐνόμων καὶ ἀγαθῶν, καὶ ἅμα γεγραμμένων; ἴσως γὰρ ἡ ψυχρολογία, μὴ δὲ νόμων τινῶν ἡμᾶς ὑποκριτὰς τινας ὑπάλληξε; ἀλλ', ὦ γαθέ. οὐ δὲ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ποτὲ διηγεῖται τὸ ἐνύπνιον, ὡς ἐδόκει αὐτῷ καὶ ᾧ τῷ πατρὶ οἰκίᾳ, καὶ τὰ ἄλλα. ἴσως γὰρ οὐχ ὑπάρχει σιν τῶν ὄψιν, ἀλλ' ὡς φλυαρῶν ἔγνωσαν αὐτὰ διεξιέναι. καὶ ταῦτα ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἀπογνώσει πραγμάτων, τι φιστῶντι πολεμίων, ἀλλά τι ἢ χρήσιμον ἔχειν ἐδόκει.

plagarum metu, ceu mihi ridendum, tum exturbatus. Sed interea dū hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longum hoc somniū, & ridiculare est? Deinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, somniū est, quando noctes sunt longissimæ: aut fortasis etiā trinoctiale, qualis & ipse Hercules est. Quid igitur in mentē uenit illi, nugari talia nobiscum, mentionemq; facere puerilis istius noctis, somniorumq; ueterū, & ætate iam obsoletorū? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorū quorundā quasi quosdā interpretes esse nos credidit? Nequaquā, ô bone: quoniā neq; ἡ Xenophon quōdā exponēs somniū illud, quo pacto ipsi uisum fuerat in domo paterna, & de inceps. Nostis enim ut nō consectationem quandā proponens, uisionē suam, aut quòd ita nugari statuisset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circunstantib. undiq; hostibus, sed quòd utilitatem quandam secum habebat illa narratio.

Proinde

καὶ τοίνυν ἐμοὶ τοῦτον ὑπὲρ ὑμῶν διεγυμνάσαμεν ἐνύπνιον, ἵνα ὑμεῖς οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω μᾶλλον προκόπτητε, καὶ φαυλότητος ἧττον ἔχητε, καὶ μάλιστα ἄν τις αὐτῶν ὑπὸ ἀγροικίας ἐνδεέστερος ᾖ, καὶ πρὸς τὰ ἥττω ἀποκλίνῃ, φύσιν οὐκ ἀγαθὴν διαφθείρων. ὑπερῤῥωθήσεται γὰρ οἶμαι τοῦ καὶ πάνυ ἀκόσμου τὸ μέρος, ἐκεῖνον ἑαυτοῦ πραότερον, ἡνίκ' ἂν οἶμαι μέλλῃ, πρὸς τὰ κάλλιστα ὁρμᾶσθαι, καὶ φαυλότητος ἐπιθύμησα, μᾶλλον ἀπολελιμάσας πρὸς τὴν ἀγωγὴν τὴν τότε· οἷός δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐπανελήλυθα, ἀκούσεσθε μᾶλλον ἄλλοις, οὐδ' ἐγὼ τῶν λεγομένων ἀλοξότερος.

Proinde & ego somniũ hoc uobis exposui, ea uidelicet gratia, ut adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur: et maximè si quis eorum præ inopia & paupertate pejus de seipso statuit, animumq; ad deteriora declinat, ingentiũ nõ illiberale illiberaliter perdẽdo. Cõfirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi cõualescet, ubi sermonẽ hũc audierit, idoneũ atq; sufficiens exemplum me sibi proponens: ubi uidelicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima proiectus fuerim, humanitatẽq; appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatẽ in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad uos ascenderim, qui certè ut nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

GILBER-

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

LVcianus, quanto præstet animo uigere quàm corpore, hic sub duarum mulierculārum typo ostendit: ad imitationē enim Herculis Prodici, sub id tempus fermè quando Pythagoreum ingressurus erat biuium, atq; deliberabat cui potissimum generi uitæ sese accommodaret, in somno sibi Statuariam & Pædiam apparuisse fingit, quarum pro se utraque ipsum ad sui studium trahere conata sit. Deniq; suomet docet exemplo, eruditionem potissimum (utpote qua animus, nobilior sanè hominis portio, excolatur) iuuentuti amplectendā. adolescentia enim consilijs admodum imbecilla est: & quanquam indoles interdum in iuuenibus non mala existat, ætas tamen flexilis, & ad quemuis animi impetū mobilis, & multæ ad deprauandum occasiones superſunt. Hinc etiam blanditur ocium, horsum inuitant uoluptatum illecebræ, aliò prauorum sodalium uocant commercia. Vt ergo hosce uitiorum scopulos salua naui euitet adolescens incolumis: hunc Luciani librum frugi esse docentem, illi diligentissimè legendum & crebra recordatione repetendum suadeo, ne quando per ignauiā & animi socordiam uitiorum uiam ingrediens, per omnia flagitiorum genera uolutatus, tandem in præceps ruat.

a Arte necessaria uitæ comp.) Qui enim sapiunt, etiam si suppetat abundè res familiaris, tamen liberos suos opificium aliquod discere cogunt: quo, si contingat ut fortuna auferat opes, aut in exilium ire iubeantur, sit quo sibi uictum parent. Vnicum enim confugium in egestate est ars honesta. Nam hæc neq; eripi potest à latronibus: & quocunq; terrarum abeas, te comitatur, nihil adferens sarcinæ.

b E' cera confictis.) Est autem hoc cēræ peculiare, ut manibus contrectata mollescat. Et hinc uariæ rerum formæ solent effingi.

c Dimidium.) Hemistichium est Hesiodi, citante Luciano in Hermotimo: quo significatum est, maximā difficultatis partem in aggrediundo negotio sitam esse. Illud Horatius in epistolis ad hunc modum expressit: Dimidium facti, qui cœpit, habet.

d Ita ut mox in lachrymas.) Artes à uerberibus malè auspi-

cari iuuenibus, Isocrates apud Aphthonium in Chria etiam testatur: Amator, inquit, cruditionis laboribus auspicatur, sed laboribus desinentibus in utilitatem.

e Duæ mulieres.) Hoc Luciani somnium, ut iam diximus, conuenit cum Prodici Cæi sophistæ figmento, quo induxit Voluptatem & Virtutem in solitudine Herculi adhuc puero apparuisse, ut utram uellet sibi comitem uitæ assumeret. Hæc turpi & deformi erat habitu, sed genuino ac natiuo decore pulchra: illa ornatissimis uestibus ac calceis indutа. Nihilominus ille Herculem dixit Voluptati Virtutem antepositisse. Huius Prodici συγγραμμα περὶ τοῦ ἡρακλέους Xenophon lib. ἀπομνημονευμάτων 2. citat. Meminit eiusdem Quint. lib. 9. cap. 2. Cic. lib. Offi. 1. & ad L. Lucciũ epist. lib. 5. Nec dissimilis est Christi doctrina de arcta & lata porta, Matth. 7. & Pythagoræ de litera bicorni, de qua præter Vergilij carmen, uidendus est Lactantius lib. 6. cap. 3. & 4. cuius uerborum partem aliquã, quia huc mirificè quadrant, subiungam. Dicunt, inquit, humanæ uitæ cursum Y literæ esse similem, quod unusquisq; hominum, cum primum adolescenti e limen attigerit, & in eum locum uenerit, ubi se uia findit in ambas, hæreat nutabundus ac nesciat in quam se partem potius inclinet. Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora titubantem: hoc est, si aut philosophiam docuerit, aut eloquentiam, aut aliqua honestæ artis, quo cuadat ad bonam frugem, quod fieri sine labore maximo non potest, honestam ac copiosam uitam disputant peracturum. Si uerò ad doctorem frugalitatis non uenerit, ad sinistram uiam, quæ melioris speciem mentiatur incedere: id est, desidiæ, luxuriæ, inertiæq; se tradere, quæ suauia quidem uidentur ad tempus uera bona ignoranti, post autem amissa omni dignitate, ac re familiari, in omnibus miserijs ignominiaq; uicturum, &c. Hesiodũ huiũ expositum etiam Plato in Protagora & de Legibus 4. Nos in libro nostrarum Mythologiarum secundo Herculem Prodicum. Silius porrò Italicus lib. 15. Xenophontis figmentũ ab Hercule in Scipionem transtulit, atq; sub lauro de bello cogitanti Virtutem ac Voluptatẽ apparuisse fingit, ubi Voluptas Scipioni Virtutis incommoda proponit, & suis etiam blanditijs allicit. Virtus autem Voluptatem increpat, quod suis lenocinijs iuuenum animos irretire conetur, atq; seducere, & ua-

rijs

rijs argumentis ad ſe amplectendã ſuadet. tum Romã in exẽplũ aſſumit, quę ab exiguis initijs profecta, eò creuerit, ut toti us orbis regina facta ſit, ubi florẽtiſſimę urbes luxu ſint euerſę:

Has lauri reſidens iuuenis uiridante ſub umbra,
Aedibus extremis uoluebat pectore curas.
Cum ſubit ò aſſiſtunt dextra leuaq; per auras
Allapſæ, haud paulum mortali maior imago,
Hinc Virtus, illinc Virtuti inimica Voluptas.
Altera Achæmenium ſpirabat uertice odorem,
Ambroſias diffuſa comas, & ueſte refulgens
Oſtrum qua fulua Tyrium ſuffuderat auro.
Fronte decor quæſitus acu, laſciuaq; crebras
Ancipiti motu iaciebant lumine flammas.
Alterius diſpar habitus: frons hirta, nec unquam
Compoſita mutata coma, ſtans uultus, & ore
Inceſſuq; uiro propior, lætiq; pudoris,
Celſa humeros niueæ fulgebat ſtamine pallæ.
Occupat inde prior promiſis ſiſa Voluptas:
Quis furor hic non digne puer, conſumere bello
Florem æui? Cannæ ne tibi, grauiorq; palude
Mæonius Stygia lacus exceſſere, paluq;?
Quem tandem ad finem bellando fata laceſſes?
Tũne etiam tentare paras Atlantia regna?
Sidoniasq; domos? moneo, certare periclis
Deſine, & armiſonæ caput obiectare procellæ:
Ni fugis hos ritus, Virtus te ſæua iubebit
Per medias uolitare acies, mediosq; per ignes.
Hæc patrem patruumq; tuos, hæc prodiga Paulum,
Hæc Decios Stygias herebi detruſit ad undas,
Dum cineri titulum, memorandaq; nomina buſtis
Pretendit, nec ſenſuræ quid geſſerit umbræ.
At ſi me comitere puer, non limite duro
Iam tibi decurret conceſſi temporis ætas.
Haud unquam trepidos abrumpet buccina ſomnos:
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis
Ardorem cancri, nec menſas ſæpe cruento

Gramine compositas, aberunt sitis aspera, & haustus
Sub galea pulus, partiq; timore labores.
Sed current albusq; dies, horaq; serena,
Et mollis dabitur victu sperare senectam.
Quantas ipse Deus letos generaust in usus
Res hominis, plenaq; dedit bona gaudia dextra?
Atq; idem exemplar lenis mortalibus avi
Imperturbata placidus tenet ocia mente.
Illa ego sum, Anchisæ Veneris Simoentis ad undas
Quæ iunxi, generis nobis unde editus author.
Illa ego sum, uerti superùm quæ sæpe parentem
Nunc avis in formam, nunc torua in cornua tauri:
Huc aduerte aures, currit mortalibus annus,
Nec nasci bis posse datur, fugit hora, rapitq;
Tartareus torrens, ac secum ferre sub umbras
Si qua animo placuere negat. quis luce suprema
Dimisisse meas serò non ingemit horas?
Postquam conticuit, finisq; est addita dictis,
Tunc uirtus: Quas nam iuuenem florentibus, inquit,
Pellicis in fraudes annu, uitaq; tenebras?
Cui ratio, & magna cœlestia semina mentis
Munere sunt concessa Deûm, mortalibus alti
Quantum cœlicolæ, tantundem animalibus istis
Præcellunt cunctis. tribuit namq; ipsa minores
Hos terris natura Deos: sed fidere certo,
Degeneres tenebris animas damnauit auernis.
At quis atherei seruatur seminis ortus,
Cœli porta patet. referam quid cuncta domantem
Amphitryoniadem? quid cui post Seras & Indos
Captiuo Liber cum signa referret ab Eruo,
Caucasea currum duxere per oppida tigres?
Quid suspiratos magno in discrimine nautis
Lædeos referam fratres? nostrumq; Quirinum?
Nónne uides, hominum ut celsos ad sidera uultus
Sustulerit Deus, ac sublimia finxerit ora?
Cum pecudes uoluerumq; genus, formasq; ferarum

Segnem atq; obſcœnam paſsim ſtrauiſſet in aluum.
Ad laudes genitum, capiat ſi munera Diuûm;
Felix ad laudes hominum genus, huc age paulum
Aſpice, nec longè repetam modo Roma minanti
Impar Fidenæ, contentaq; creſcere aſylo,
Quo ſeſe extulerit dextris: idem aſpice latè
Florentes quondam luxus quas uerterit urbes.
Quippe nec ira Deûm tantum, nec tela, nec hoſtes,
Quantum ſola noces animis illapſa uoluptas.
Ebrietas tibi fida comes, tibi luxus, & atris
Circa te ſemper uolitans infamia pennis.
Mecum honor, & laudes, & læto gloria uultu,
Et decus, & niueis uictoria concolor alis.
Me cinctus lauro perducit ad aſtra triumphus.
Caſta mihi domus, & celſa ſtant colle penates,
Ardua ſaxoſo perducit ſemita cluo,
Aſpera principio (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor admitendum intrare uolenti,
Nec bona conſcendunt, quæ ſors infida dediſſet,
Alq; eadem rapuiſſe ualet: mox celſus ab alto
Infra te cernes hominum genus, omnia contra
Excipienda manent, quam ſpondent blanda uoluptas.
Stramine proiectus duro patiere ſub aſtris
Inſomnes noctes, frigusq; famemq; domabis.
Idem iuſticiæ cultor, quæcunq; capeſſes,
Teſtes factorum ſtare arbitrabere diuos.
Tunc quoties patriæ rerumq; pericula poſcent
Arma feres primus, primus te in mœnia tolles
Hoſtica, nec ferro mentem uincire, nec auro.
Hinc tibi non Tyrio uiciatas murice ueſtes
Nec donum deforme uiro flagrantia amomi:
Sed dabo, qui ueſtrum ſæuo nunc marte fatigat
Imperium, ſuperare manu, laurumq; ſuperbam
In gremio Iouis exciſis deponere Pœnu.
Quæ poſtquam cecinit ſacrato pectore Virtus,
Exemplis lætum uultuq; audita probantem
Conuertit iuuenem. ſed enim indignata Voluptas,
Non tenuit uoces: Nil uos iam demoror ultra,

Exclamat, venient venient mea tempora quondam,
Cum doctis nostris magno certamine Roma
Seruiet imperijs, & honor mihi & habebitur uni.
Sic quassans caput, in nubes se iactitat atras.
At iuuenis plenus monitis, ingentia corde,
Molitur, ausaq; calet Virtutis amore.

ſ Humanitas.) Humanitatem ab homine, quemadmodum & uirtutem ex uiro appellatã, doctiſsimorũ ſcriptis accepimus. Vnde & Terentianus ille Chremes, humani nihil à ſe alienũ putat, quòd homo ſit. Eſt enim humanitas hæc, nõ illa quam Græci φιλανθρωπιαν uocant, ſed quam ijdem παιδειαν nuncuparunt, à qua tamen illa prior manare uidetur: quòd qui harum artium ſtudijs liberaliſsimis, quaſi in Helicone aut Parnaſſo ſunt doctrinisq; uerſati, ad omnẽ humanitatẽ, comitatẽ, & morum ſuauitatem compoſiti, informatiq; eſſe uideantur. Quod & Ouidius ad Grecinum ſcribens, præclarè canit:

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura eſt,
Pectora mollescunt, aſperitasq; fugit.

Nam ingenuę ſeu liberales idcirco appellatæ ſunt, quòd libero ac ingenuo ſint homine dignæ. ſiue quod liberos ſuos ſectatores efficiant, & in faſtigio rerum humanarum quaſi reges collocent & reponant. Sed humanitatem quoq; (ut dixi) παιδειαν ſeu eruditionem ueteres appellarunt, puto quòd ea in ſolos homines, non etiam in belluas cadat: uel quòd eos quib. adiungit ſeſe, uerè homines faciat, hoc eſt omni cultu humanitatis informet. Quibus de cauſis omnibus uideri neceſſaria debet, qui liberi, non ſerui eſſe uolunt (omnes autem uelle debẽt) quiq; cæteris hominibus tanto præſtare ſtudent, quanto homines mutis animantibus antecellunt. Hæc eſt felix illa moly, cuius beneficio Vlyſſes ille, ne ſociorum more ſuorum in belluã uerteretur, ſeruatus eſt. Hæc omnium mater eſt artium, quaſi dicas Mnemoſyne Muſarum. Hęc donum atq; inuentum Deorum. Hęc nos primum ad Dei cultum, deinde ad ius hominũ, quod ſitum eſt in generis humani ſocietate, tum ad modeſtiã, magnitudinemq; animi erudiuit, eademq; ab animo tanquam ab oculis caliginem diſpulit, ut omnia ſupera, infera, prima, ultima, media uideremus. His rationib. cõſtare puto, citra humanitatis artes, homines nihil minꝰ quàm homines eſſe, ac proinde nõ tã aquã & igne homini neceſſaria uideri quàm eruditionẽ.

Reditu-

g Reditib.) ἵστημις τὴν πρόσοδον, legit Micyllus: πρόσοδον.

h Magistratibus uerò.) Iustinianus in proœmio Institutionũ suarum, suadet alacri indefessoq; studio Iurisprudẽtię incũbendum, ac uberrimos fructus pollicetur. Summa itaq; ope & alacri studio, inquit, has leges nostras accipite, & uosmetipsos sic eruditos ostẽdite, ut spes uos pulcherrima foueat, toto legitimo opere perfecto, posse etiam nostram Rempublicam in partibus eius uobis credendis gubernari.

i Talibus scilicet ornamentis.) Nõ dissimilia promittit Cic. Q. Fratri in 1. epistola, de Asia rectè & prudẽter administrãda. Nam Græci quidẽ, inquit, sic te uiuentẽ intuebũtur, ut quondã ex annaliũ memoria, aut etiam è cœlo diuinum hominem esse in prouinciam delapsum putent.

k Demosthenẽ.) Aphthonius in Chria. Respice Demosthenis uitã, qui ut oratorũ omniũ laboriosissimꝰ, ita clarissimꝰ euasit.

l Socrates.) Fuit Socrates Sophronisci lapidarij filius, qui etiam seruijsse & sculpsisse lapides dicitur. Asserũt quidã Gratias uestitas, quæ sunt in arce, illius opus esse. Vnde & Timon illum in Sillis, Laertio referente, sculptorem lapidum dixerit.

m Nioben.) Fabulã Niobes uide apud Ouid. in 6. Metamorp. Alcmena apud Theocritum Eidyllio 26. dicit, se crebrius plorare quàm pulchram Nioben.

n Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent.) Eorum quæ in somno uidemus, quinq; esse genera Macrobius ait. aut enim est somniũ & uisio, aut oraculũ, aut insomniũ, aut uisum. Somniũ, ut paucis agam, est, quando per figuras & ambages alia quæ res in somno ostenditur. Insomnium est, quando id quod uigilantem fatigauit, dormienti se ingerit. Visio est, cũ id quis uidet, quod eodem modo quo apparuerat, euenit. Oraculũ est, cum in somno parẽs, uel alia sancta grauisq; persona seu sacerdos, uel etiã Deus apertè euenturũ quid aut non euenturũ, faciendum, uitandumq; denunciat. Visum est, cum arbitramur in nos dormientes irruere armatos, uel passim uagari formas. In quo genere est incubus, qui putatur inuadere dormiẽtes, & pỗdere suo pressos degrauat. Medici ferè in ea sunt sentẽtia, somnia constitutionis seu cõplexionis hominũ argumenta esse. Sic apud Auicennã obseruauimus canone 1. complexionis æqualis & temperatę certũ haberi argumentũ somnia iucũda, cuiusmodi sunt odorũ, cantuũ, conuiuiorũ, dignitatũ. Inęqualis uerò aut non temperatę cõplexionis indiciũ est, cum quis ita per quietẽ

adſcitur ut moueri poſſe non uideatur, aut onus maius quàm quod ferre queat ſuſtineat, uel etiã loqui nõ poſsit. Cuius generis ſomnia Galenus addiuinãtia appellat. Auerrois quarto Colliget ca. 15. Si imagines, inquit, cõcipiãtur igniũ, bilis rubra præualet. Eandẽ uerò atram pellere præniũciant ſomnia terrifica, &c. Iamblicus in lib. de myſterijs, & Strab. lib. 8. ſcribũt, in tẽplo Aeſculapij quod in Epidauro eſt, egrotos cõſueuiſſe ſomnia captare, è quib. proſperam ualetudinẽ cõijcere poſſent. Et Herophilus ſomnia quędã appellat θεόπνευσα, hoc eſt à deo inſpirata, quæ neceſſariò cõtingant. Quædã phyſica, quædã Syncramatica, cũ ſcilicet illa nobis occurrũt in ſomno, quib. delectamur. Deum aũt olim per ſomnia multa & patrib. ſanctis, & alijs ſignificaſſe, teſtãtur literæ ſacræ. Sic per ſomniũ Deus cohibet Abimelech, ne attingat uxorẽ Abrahami. Ge. 20. Per ſomniũ hortatur Deus Solomonẽ, ut petat ab eo quicquid uoluerit. 3. Reg. 3. Per ſomniũ loquebatur prophetis Deus, Num. 22. Et reſpondebat interrogantib. ſc. 1. Reg. 28. Sõnia duo quæ uidit, narrat Ioſeph fratrib. ſuis, quib. præmõſtrabat Deus ipſum futurũ principẽ fratrũ. Gen. 39. Somnia pincernæ & piſtoris regis Aegyptiorũ interpretatur Ioſeph. Gen. 40. Somnia Pharaonis quib. fertilitas 7 annorũ, item 7 annorũ fames oſtẽdebatur ei à Deo, Ioſeph quoq; interpretabatur. Gen. 42. Somniũ interpretatur quidã cõmilitoni ſuo in caſtris Madianitarũ, ſe tradẽ dos eſſe à Deo in manu Gedeonis. Iudic. 6. Somniorũ interpretationẽ Dei eſſe, teſtatur cap. Geneſ. 40. Vide Ariſtotelis librũ De diuinat. per ſomnum, ubi ſub nomine inſomnij uidetur omnia quæ nobis in ſomno obſeruari poſſunt, comprehendere.

o Iudiciale.) δικανικὸν forenſe dixit, uel quòd duæ perſonæ inter ſe decertẽt, uel quòd forẽſes cauſę multis clepſydris perorentur. Notat autem prolixam & ineptam orationem, quam etiam hybernum ſomnium uocauit, quòd hyeme noctes ſint lõgiores, & proinde longiora ſomnia.

p Trinoctiale.) Facetè, ut ſolet, τριϋπνιον uocat Herculem ab trinoctio illo quod traditur in eo concipiendo inſumptũ. Nota eſt fabula trinoctij concubitus Iouis & Alcmenæ, uel ex Plauto, uel ex ipſo Luciano in Dialogo Mercurij & Solis.

q Xenophõ.) Videtur ſomnium hoc intelligere, quod eſt lib. 3. Anabaſeos, quo uidit Xenophon per quietem domum ſuam paternam fulmine totam collucere, &c.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΡΗΚΟΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΑ Ἐν τοῖς λόγοις.

CONTRA EVM qui dixerat, Prometheus es in uerbis: Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam est contra eum à quo Prometheus in uerbis appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regestione respõdet. Vt autem in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes exposuit: ita hic uidetur dictionem & dicendi genus suum, quale, & ad quod exemplũ comparatum esset, indicare uoluisse: nempe quòd ad materiã & res attinet, comœdiam: quod autem ad compositionem & ipsam orationis figuram spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

Ο Υκοῦν προμηθέα με εἶναι φῄς; ἀ μὴν καὶ τὰ τοῦτο, ὦ ἄριστε, ὡς πολίνην κἀμοὶ τῶν ὀργύων ὄντων, γνωρίζω τὸν ἀπόνα, καὶ φημὶ ὅμοιόν ἐστιν αὐτῷ. δοκῶ δὲ αὐάνομαι πολυπλάθ& ἀκάνθων, ἀ καὶ φαυλότερος ἐμοὶ ὁ πηλὸς, οἷόν& ἐκ τριόδου, βαρβαρικός τις παραμικρόν. εἰ δ' ὑπερπαινῶν τὸν λόγον ὡς ἀληθῶς εὐμηχάνως ἔχοντα, καὶ σοφώτατον τῶν τετεύχων ἐπιφημίζεις αὐτοῖς, ὅρα μή τις ἁμαρτάνῃ,

PRometheũ a igitur me esse ais? si quidem ea ratione, ô optime, qua si & mea b opera lutea sint, agnosco collationẽ, ac fateor me similem illi esse, neq; recuso luti figulus etiã ipse dicit tametsi lutum mihi uilius sit, quale scilicet ex triuijs colligitur, cœnum propemodũ, ac fœtulentũ quoddã. Quòd si uerò adeò extollens orationem meam, perinde ut arti ficiosam & fabrefactam, doctißimi illius Titanum nomine, eam coboneſtas & laudas: uide ne quis ironiam

φῇ, καὶ μυπῶδες, οἶον τὴν ἀττικὴν, προσῆναι τῷ ἐπαίνῳ. ἢ πόθεν γὰρ δυμέσχαιον τοῦμόν; τίς δ' ἡ πρὸς τὰ σοφὰ καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν; ὡς ἐμοιγε ἐπαινῶν, ἢ μὴ πάνυ σοι γένοιτο λέξει, μὴ δὲ λοιδορῇ ἄξια τοῦ παινέσου. καί τοι οἶνῳ δικαιότερον ὑμᾶς ἂν ἀπάρξασθαι τῷ προμυθεῖ, ἐπίσης ἐν λίνοις διαλεκομένοις, ξὺν ἀληθείᾳ ποιοῦμενοι τοὺς ἀγῶνας: ἔστιν οὖν, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἔμψυχα ὑμῖν τὰ ἔργα. καὶ νὴ Δία, καὶ τὸ θερμὸν αὐτῶν ὄφελι διὰ πυρός. καὶ τοῦτο ἐν τῷ προμυθέως ἂν εἴη, πλὴν ὡ μὴ διὰ πηλοῦ πλάττεται, ἀλλὰ χρῦσα ὑμῖν τοῖς πολλοῖς τὰ πλάσματα. ὑμᾶς δέ, οἱ ὀδὸν τὰ πλήθη παρίοντες, καὶ τὰς τοιαύτας τῶν ἀκροάσεων ἐπαγγέλλεσθε, ἀδηλα ἄττα τὰ ἐπιδεικνύμενα, καὶ τὸ μὲν

dixerit, & quasi quandam c Atticam subsannationem subesse huic laudi. aut, unde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ uerò ista nimia & Promethea sapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atque fictilia tibi uideantur, aut digna adeò Cauca so. At uerò quanto iustius uos comparari Promethæ poteratis, quicunque in iudiciis & causis agendis celebres estis, cum ueritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata uobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum uideri posset, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis uos, sed quòd aurea uobis pleriſque figmenta sua sint: nos autem qui ad uulgus prodimus, atq; ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectanda exhibemus. Et in

summa,

τὸ μὲν ὅλον ἐν πηλῷ, καθάπερ ἔφην μιλησίῳ ἐμπροσθεν, ἢ πλαστικὴ καὶ ταύτα τοῖς περιπλάσεσι· τὰ δ' ἄλλα οὐτε λίνεσιν ὁμοίαν πρόσεστιν, οὐτε ψυχῆς ἀλογίᾳ τινί, ἀλλὰ τρόπις ἄλλως, καὶ παιδιὰ τὸ πρᾶγμα. ὥς τί μοι ἐνθυμεῖσθαι ἔοικεσι, μὴ ἄρα οὕτω μοι προμηθέα λέγειν εἶναι, ὡς ὁ λυκιλίου τὸν Κλίωνά φησιν. οἶσθα περὶ αὐτοῦ,

Κλίων προμηθεύς ὄστις μετὰ τὰ πράγματα.

καὶ αὖ τοὶ Ἀθηναῖοι τοὺς χυτρέας καὶ ἰπνοποιοὺς, καὶ ταύτας, ὅσοι πηλουργοὶ, προμηθέας ἀπὸ παλαιοῦ, ὑπονοήσαντες ὅτι τὸ πηλὸν, καὶ τὸν ἐν πυρὶ εἶναι τὸ σκεῦος ὀπτοῦσιν. καὶ ἴσως τοῦτο βούλεται εἶναι ὁ προμηθεὺς, πάνυ συντόμως ἀποτετέχθαι, καὶ ὅτι τῶν ἀπὸ πηλοῦ ῥᾳδίως τὰ σκευάσματα· ἐπὰν ἡμῖν τὰ ἔργα, ὥσπερ ἰπνοῦσι τὰ χυτρίδια, καὶ μικρὸν

ſumma, circa lutum quidem, quemadmodum paulò antè dixi, ipſa hæc figulina uerſatur, perinde ut & d aliorũ figulorum; præterea autem neque motus ſimilis ineſt, neque animæ ſeu uitæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio quædam inanis, & quaſi quidam luſus totum illud negocium eſt. Vt interim etiam cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere uolueris, ut Comicus ille Cleonem: noſti ſiquidem, Cleon, inquit, Prometheus ille f poſt negocia eſt. Cæterùm etiam ipſi Athenienſes g figulos ollarum & furnorum conſtructores, & quicunque circa lutum uerſantur, Prometheos uocabant olim: alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, uaſorum aſſaturam.

Quòd ſi etiam hoc ſibi uult Prometheus iſte tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino ſecundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixiſti: quoniam & noſtra opera fragilia ſunt, perinde ut illorum ollulæ: & modicum

μικρὸν τιν λίθον ἐμβαλών, σωτηρίαν ἅπαντα. καί τις φαίη τις ἂν παραμυθούμενος, οὐ πάντα ἀνάσσα τῷ Προμηθεῖ, ἀλλὰ τὸ καινοτόμον τοῦτο ἐπαινῶν, καὶ μὴ πρός τι ἄλλο ἀφορῶν παράδειγμα μιμούμενον. ὥσπερ ἐκεῖνον ὑπ' ἐνίων αὐθρώπων, τίνων ἐντυχόντας αὐτοὺς αὐτοῖς ὅτι, τοιαῦτα ζῶα μορφώσας, καὶ διακοσμήσας, ὡς δύνασθαι τάττειν ἃ ἐν, καὶ ἐφθέγξατο χαρίεντα. καὶ τὸ μὲν ὅλον, ἀρχιτέκτονα αὐτὸν ἦν. συναγαγέσθαι δέ τινι καὶ ὁ Ἀθηνᾶ, ἐμπνεύσασα τὸν σκόλυν, καὶ ἔμψυχα ποιῆσα ἄλλα τὰ πλάσματα. ὁ μὲν ταῦτα ἂν εἴποι, πρός τι τὸ εὐφυέστατον ἰδὼν γοῦν μὲν τὸ ἀρημένον. καὶ ἴσως ἔστιν ὁ νοῦς ἦν τῷ λιθοβολοῦντι. ἐμοὶ δὲ εὖ πάνυ ἐναντίον ἐστὶν, ἀ διανοητέον λοιπόν, μηδὲ ἴχνος τις λέγειν ἀρχαίου τινὸς τοῦ πλάσματος, οὔ τοῦτο ἀπείρηται ἴσην, ἀλλὰ δὲ

modicum quispiam lapillum injiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationē cōparata sunt, laudare uoluisse te: quemadmodum & ille non dum existentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aspectu gratiosa forent. & in summa, architectus ipse erat: sed cooperabatur tamen ea etiam Minerua illi, quæ & lutum inspirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorem partem dictum istud exponere. Et fortassis hæc sententia etiam dicti fuit. Sed mihi non ita satis est, si uidear noua fingere: quoniā neq; uetustius aliquid dicere quisquā poterit eo figmento, ad cuius imitationē ac formā hoc deductū et quasi progenitū est.

Sed

ἀλλ' ἐ μὲ ηδὲ χαρίζηται φάι-
νοιτο, αἰσχυνοίμην ἄν, σὺ
δὲ δοκεῖ, ἵνα αὐτῷ ηδὲ ξυμπαί-
τέσας ἄν ἀφανίσαιμι, ἐλ-
ὼν ὑφιλύσας αὐτό. παρὰ
γὰρ ἐμοὶ ἡ λαυθάνειν, μὴ οὐ
χὶ σωτηρίφδαι ἄμορφον ὄν.
ηδὲ ἄγε μὴ οὕτω φρονεῖν,
ἄξιος ἄν μοι δοκῶ ὑπὸ ἐκ-
δεκάδων γυπῶν πάρδαι, εἰ
σωφρὸν ὡς πολὺ ἀμορφότε-
ρα τὰ μετὰ τοῦ ξένου αὐτὰ
πεπιδότα. Πτολεμαῖος οὖν
ὁ Λάγου δύο καινὰ ὧν ἄγου-
σιν ἄγων, κάμηλόν τε βακ-
τριανὴν παμμέλαιναν, ηδὲ
ἡμίχρωμον ἄνθρωπον, ὡς τὸ μὲν
ἥμισυ αὐτοῦ ἀκριβῶς μέ-
λαν εἶναι, τὸ δ' ἕτερον ὅλον ὑπ
πορφυρᾶν λευκὴν, ἱππους δὲ
μεμιγισμένους, ὧν τὸ δίκτερον
συναγαγὼν τὰς αὐγυπτίους, ἵν
πολέμιοι αὐτοῖς ἀλλά τι
πολλὰ διάφορα, ηδὲ τὸ πλεῦ
ρον ηδὲ ταῦτα, πλὴν κάμη-
λον, ἡμίλευκον ἄνθρωπον,
καὶ ἵππος ἱκανὰς ἐξ τῷ θεάτρῳ.

Sed tamen nisi & gratiam quandam atque uenustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi uideor qui à sedecim uulturibus attondear: ut qui nõ intelligã q̃ multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum q̃ sunt, cũ peregrinitate quadã cõiunctũ habẽt. Ptolemæus igitur Lagi filius, cũ aliquando duas res nouas in Ægyptũ adduxisset, camelum uidelicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atq; diuisa: congregatis in theatrũ Ægyptijs, exhibuit illis cùm alia multa spectacula, tũ inter postrema, hæc quoq; camelum uidelicet, & semialbum hominem, putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse.

At illi

οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν κάμηλον
ἐφοβήθησαν, καὶ ὀλίγου ἂν ἐ-
φυγον αὐχθοῦντος· καί τοι
χρυσῷ πᾶσα κεκόσμητο, καὶ
ἀναργίδι κατέστρωτο, καὶ ὁ χαλι-
νὸς ὑπὸ λιθοκόλλητος, λευκοῖς
τισὶν, ἢ λαμβάσι, ἢ πύρσι κο-
σμούμενος. πρὸς δὲ τὸν αὐλη-
τὴν οἱ μὲν πολλοὶ ἐγέλων· οἱ
δέ τινες, ὡς ἔοικε τερπόμενοι, ἐμυ-
σάττοντο. ὅθεν ὁ Πτολεμαῖος
ἔοικε ὅτι οὐ συνελαμβάνετο τοῖς
ἄλλοις, ἐν θαυμαστῷ τὸ τῶν ἀ-
γυπτίων ἡγεῖτο εἶναι, ἀλλὰ πρὸ
αὐτοῦ τὸ σύνθετον καὶ τὸ σύμ-
μορφον κρίνουσι, μετίσασιν
αὐτὰ, καὶ τὸν αὐλητὴν
εὐκόπως διὰ τιμῆς ἄγειν, ὡς
πρὸ τοῦ. ἀλλ' ἡ μὲν κάμηλος,
ἀπίθανον ἀμιλλωμένη. τὸν αὐ-
λητὴν δὲ Διτλῆν Θέσπιδι
τῷ κιθαρῳδῷ ἀπεικάσατο, καλῶς
κιθαρίσαντι παρὰ τὸ πότον. δι'
ὃν καὶ ἄν, μὴ καὶ τῶνδε κάμη-
λος ἐν αὐγυπτίοις ᾖ· οἱ δὲ ἄν-
θρωποι, τὸν χαλινὸν ἔτι αὐτῶν
θαυμάζουσι, καὶ τὴν ἀναργίδα.

At illi ad cameli quidem con-
spectum perterriti sunt: & parum abfuit quin exilientes profugissent. quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat: frenū autem etiam gemmis compactū habebat, ex Darij alicuius, aut Cābysis, aut etiā ipsius Cyri thesauris deprōptū. Ad hominis aūt intuitū plerique ridebant: alij aūt etiā ut monstrū aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligēs se illis nō adeō laudē cōciliasse sibi, neq; nouitatē apud Ægyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod concinnū atq; compositum, iustaq; forma præditum foret, probari: transtulit illos inde, hominemq; nō amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidē neglecta atq; relicta tum, mortua est: hominem aūt illum duplicē Thespidi cuidam tibicini, cum ad pocula bene ceciniſſet, dono dedit. Porrò uereor, ne & mea, h camelus in Ægypto, sint: homines autem, adhuc frenum illius & purpuram admirentur: quoniam

ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τὸ ἐκ δυοῖν τοῖν καλλίστοιν συγκεῖσθαι, διαλόγου καὶ κωμῳδίας, οὐδὲ τοῦτο ἀπέχρη πρὸς σύμμετρον, ἐμοὶ μὲν καὶ ἡ μίξις ἐναρμόνιος, καὶ κατὰ τὸ σύμμετρον γίγνοιτο. ἴσως γοῦν ἐκ δύο καλῶν, ἀλλὰ δύσκολον τὸν ξυνθέντα εἶναι, οἷον ἐκεῖνο τὸ πολυχειρίτατον, ὁ ἱππόκενταυρος. οὐ γὰρ ἂν φαίης ἐπίρρατόν τι ζῷον τοῦτο γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑβριστικώτατον, ὃ χρὴ πιστεύειν τοῖς ζωγράφοις, ἐπιδεικνυμένοις τὰς πολυτελείας καὶ σφαγὰς αὐτῶν. τί ἂν ἐκεῖ καὶ ἐμπαλιν γένοιτ' ἂν σύμμορφόν τι ἐκ δυοῖν τοῖν ἀρίστοιν ξυνιὸν, ὥσπερ ἐξ οἴνου καὶ μέλιτος, τὸ ξυναμφότερον ἥδιστον φαμὶ εἶναι; ἐμοὶ μὲν παρεῖναι τὸν ἐμῶν ἑκάτερον διατείνασθαι, ὡς πείσοντα ὄντων· ἀλλὰ δὴ διὰ μὲν τὸ ἑκατέρου καλλος, ἡ μίξις σωφρονίσειεν. οὐ πάνυ γοῦν σωφρόνων καὶ φίλα ἐξ ἀρχῆς ὧν, ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳ-

quoniam neq; illud ex duobus optimis cõpositum, Dialogo uidelicet, et Comœdia, per se ipsum satis ualet ad formam & elegantiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustaq; proportione temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam, atque peregrinam fieri: quale illud uulgatissimum est: Hippocentauri. Non enim facile dixeris, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumelioſissimũ: si modò cõuenit pictorib. credere, ex hibentib. temulentiã & cædes illorũ. Quid ergo? an nõ rursum quoq; bene formatũ ac pulchrũ aliquid ex duob. optimis cõpositũ fieri potesſt? Vt ex uino & melle cõmiſtũ & temperatũ, ſuauiſſimũ equidẽ aio esse. Quãquã de meis cõpositionib. hoc cõtendere nõ ausim, quòd ipſæ quoq; tales ſint: ſed metuo ne utriuſq; pulchritudinẽ ipſa tẽperatura corruperit. Neq; enim omnino conſueta inter ſe, atq; affinia, ab initio Dialogus & Comœdia

κωμῳδία. ἔγω δ' μὲν οἶκοι, καὶ καθ' ἑαυτὸν τὴν Δίαν ἐν τοῖς περιπάτοις μετ' ὀλίγων τὰς διατριβὰς ἐποιᾶτο, ὁ δὲ παρελθὼν τῷ Διονυσίῳ ἑαυτὸν, διάτρεχε ὠμίλει, καὶ ξωίπαιζε, καὶ ἐγελωτοποίει, καὶ ἐπεσόλωπᾶτο, καὶ ἐν ῥυθμῷ ἐβαινε πρὸς αὐλὸν, ςίοτε καὶ τὸ ὅλον ἀνακαίροις μίτροις ἐπεχορήγει τὰ πολλὰ, τὰς τοῦ διαλόγου ἐταίρας ἐχλεύαζε, φρονῖτιςὰς, καὶ μετεωρολίσχας, καὶ τὰ τοιαῦτα προσαγορεύσας. καὶ μίαν ταύτην προῖλοντο ἐπιτηδείαν ἐπεισόδιον πᾶσιν, καὶ τὸν Διονυσιακὸν ἐλευθερίαν καταχᾶν αὐτῶν, ὅτι μὲν ἀβεβαιοῦντας δεικνύσας, καὶ νεφέλας ξωίνοντας: ὅτι δὲ ψυλλῶν πολέμματα διαμετρῶντας, ὡς δὲ θεῷ λόγῳ ἀίρια λεπτολογημένους. ὁ διάλογος δὲ, σεμνοτάτας ἐποιεῖτο τὰς συνουσίας φύσεώς τε πέρι, καὶ ἀρετῆς φιλοσόφων,

Comœdia fuere. Siquidem ille domi & secum ipse, mehercle, in ambulacris cũ paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia aũt tradens se totam Dionysio, in theatro conuersabatur, sũ mulq; ludebat, & [k] ridicula erat: gaudebat salibus & dicacitate, & cũ numerositate quadam ad certamẽ & palmam ueniebat. Interdũ etiã anapæsticis uersibus prorsum in sublime euecta, dialogi sectatores ac socios ut plurimũ irridebat ac subsannabat, curarum exercitores, ac uanos sublimiũ rerum disceptatores, et id genus alia uocitando. Quin & unã hanc adeundi uiam habebat, fugillando illos, & Dionysiacam istam libertatẽ in ipsos effundendo, nunc in aere ambulãtes, & cum nubib. congredientes illos exhibens, nunc pulicum saltus metientes fingens, ut qui scilicet de aereis & sublimib. istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac uenerabiles disputationes habebat, cùm de natura rerum, tum de uirtute philosophorum: ita ut

ὥστε τὸ τῶν μουσικῶν τοῦτο λίθ διὰ πασῶν εἶναι τὴν ἁρμονίαν ἀπὸ τῆ ὀξυτάτου ἐς τὸ βαρύτατον· καὶ ὅμως ἐτολμήσαμεν ἡμεῖς τὰ οὕτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν, καὶ ξυναρμόσαι, οὐ ταύτη πεφυκότα, οὐδὲ δυσαρῶς ἀνεχόμενα τὴν διαφωνίαν. λίθια τοίνυν μὲ ὦ Δία ἴσως τί τῷ προμηθεῖ τῷ σῷ πεποιηκὼς φαίνομαι, τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενι ἐπαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ λίθλω ὑπόσχω. μᾶλλον δὲ μὴ τὴ ἄλλό τι τοιοῦτο φανεῖλω βλαπτῶν ἴσως τὸς ἀκούοντας, καὶ δηᾶ παραδὺς αὐτοῖς διακλυμμένα τῇ ψυχῇ, γίλωτα διαπονῶν ὑπὸ συμβύτυ φιλοσόφου· τὸ γὰρ δὴ διλιπῆσθαι. καὶ γὰρ διλιπῆ ἴσως ὁ δὺς, ἄπαγε· τοῦτο μόνον ἐκ ἂν ἔπαιε ὑπεῖναι τοῖς ὑμετέροις. ἀ παρὰ τοῦ γὰρ ἂν διλιόπλουτο, εἰ μὴ αἴρα τις ὑμὶ λίθ λαθὶ τοιούτους ψυχαπάτας, καὶ βαγιλάφους τὴ αὐτὸς σωτυθεικώς; πλὴν ἀλλά τί ἂν τάδ

ita ut Muſicorum illud 1 λίθ διὰ πασῶν, hoc eſt, bis per omnes chordas ſiue diſtantias tonorum, nempe à ſummo ad q; acutiſſimo ad imum atq; grauiſſimum uſq;, inter eos diſconueniret. Et tamen auſi fuimus nos, hæc ita ſeſe habentia, inter ſeſe coniungere, & quaſi cõciliare, eaq; mutuo coaptare, quæ neque omnino obſequuntur, neq; facilè cõmunionẽ & ſocietatẽ aliquã ſuſtinẽt. Vereor itaq; ne denuò ſimile aliquid Prometheo iſti tuo feciſſe uidear, ut qui fœmininũ cum maſculino cõmiſcuerim, et ob idipſum nunc reus agar. Imò etiã ne quid aliud tale uidear, decepiſſe fortaſſe auditores, atque [m] oſſa appoſuiſſe ipſis pinguedine obducta ac tecta, riſum ſcilicet Comicũ ſub philoſophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Abſit hoc unum modò, ut ne in noſtris ineſſe dici poßit. Aut unde enim furaremur tale aliquid? niſi uerò quiſpiam nos latet, qui eiuſmodi [n] pinuum incuruatores & hircoceruos & ipſe compoſuerit. Veruntamen quid fa-

δοιμι: ἀμελητέον γὰρ εἰς ἃ-
παξ περιελόμενον· ἐπὶ τό γε
μεταβουλεύεσθαι, ἀδύνα-
τον ἔργον, ἀ προμη-
θέως ἔστι.

cerem? Perſiſtendum enim eſt in iis quæ ſemel cœperis, quandoquidem °mutare conſilium, Epimethei opus, non Prometbei eſt.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

OPeris ſui formulam quandam ac ſilum deſcribit Lucianus, cauſidicos ſubinde taxans, qui libros à ſe cõſcriptos, eo quòd à ſtrepitu forenſi erant ſemoti, deinde etiam ex Dialogo concinnati, & Comœdia, quæ inter ſe longè diuerſa ſunt, irridebant, Prometheæ ſubinde Lucianũ per contumeliam appellantes, hoc eſt, πηλοπλάθον, aut plaſtem, ſiue figulũ. Fuit aũt Prometheus, quẽadmodũ de eo fabulantur, Iapeti ex Titano geniti filius. hic cum Ioui duos tauros immolaſſet, carnes amborum ſub uno bouis tergore occuluit, oſſa ſub altero. Iupiter tradita ſibi optione, oſſa elegit. Itaq; comperta fraude indignatus, ignem mortalibus abſtulit. Prometheus rurſus illum è cœlo furtim in ferula ſurripuit, quo etiam de terræ luto effictũ à ſe hominem animauit. Iupiter re comperta Mercurio iuſsit, ut Prometheum Caucaſo Scythiæ monti catenis ferreis alligaret, adhibita ad pectus eius aquila & uulturibus, qui epate illius paſcerentur. προμηθεύς autem Græcis eum ſignificat, cui prius quàm rem aggrediatur, ſuppetit conſilium. ἐπιμηθεύς, cui re peracta, tum demum conſilij in mentem uenit. De his duobus fratribus plura Heſiodus in libro cui titulus, Opera & dies: & in Dialogo Iouis & Promethei.

b Et mea opera lutea.) Id eſt contempta, nullius q; precij. Quicquid autem ſile, κιρκαμοῦν ſiue κιρκάμινον dicunt Græci. Nos luteum, interdum ipſum lutum.

c Atticam ſubſannationem.) ſiue naſum Atticum. Plinius lib. 11. cap. 37. docet, à ſuæ ætatis hominibus naſum ſubdolè irriſioni fuiſſe dicatum. Vnde naſuti uocantur, qui doctè norint alios irridere. Et Græcis μυκτηρίζειν, ἀττικὸν μυκτηρίζειν, id eſt, irridere

dere, uicissim irridere, ἀπὸ τοῦ μυκτῆρος, id est naso. Cassad Ciceronem lib. Epist. fam. 15. Quos & ubi ridiculo aut scommatico dicterio læseris, uelint rusticè gladio ἀντιμυκτηρίσαι, id est, uicissim naso suspendere.

d Aurea figmenta.) Quod eximium uideri uolumus, aureum dicimus. Cic. Academic. quæst. lib. 2. de libello loquens, quem Crantor scripsit de luctu. Est enim, inquit, non magnus, uerùm aureolus, &c. id est, egregius.

e Et aliorum figulorum.) quemadmodum qui uocantur προσκλάδοι, qui puppas nescio quas pueriles, & id genus imagunculas quorumcunq; animaliũ ex luto parte plurima, & ex alia interim materia fingant, &c.

f Post negocia.) Rebus peractis, quiq; serò, nec nisi confecto negocio sapit.

g Figulos ollarũ.) χυτρίας καὶ ἰατροσοφιστὰς καὶ πηλουργούς.

h Camelus in Aegypto.) Id est, meticulosa uel planè ridicula. Adagij uice refert, quod natum est ex hac historia Aegyptia.

i Hippocentauri.) Ex homine & equo sunt conflati, & propterea ὑφυσεῖς ab Isocrate appellantur. Compositio diuersa & uaria, hippocentaurus uocatur.

k Ridicula.) Comœdiæ enim finis non ferè alius erat Græcis, quàm lætitia & hilaritas. Quòd adeò uerum est, ut in libris obseruatum sit: & testis in Nebulis Aristophanes est, interpretis item accedente calculo, risus gratia plerumq; scortea pudenda graphicè expressa, & id genus alia non pauca produci consueuisse, adeò ut comicum risum prouerbij uice Lucianus hic usurparit.

l Δὶς διὰ πασῶν.) Prouerbium à Musicis mutuò sumptum; quo maximũ discrimẽ, & longissimũ interuallũ significatur. Vide Erasmi Chiliadas. Hoc usus est Lucianus in libro de conserendis historia, & in sermone qui est De mercede seruientibus.

m Ossa apposuisse.) Vice prouerbij usurpat, ossa apponere obducta ἀργίτι δημῷ, ut Hesiodus inquit, id est pinguedine candida.

n Pinuum incuruatores.) πιτυοκάμπτας: quo nomine Scinis appellatus fuit, quem occidit Theseus, incuruantem pinus, & ex ijs alligatos homines, & in sublime emissos dilaniantẽ, &c.

o Mutare consilium.) post rem consulere.

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

Λουκιανὸς Νιγρίνῳ εὖ πράττειν. ὁ μὲν τὰς γραμμὰς φασὶ, γλαῦκα εἰς Ἀθήνας· ὡς γελοῖον ἂν, εἴ τις ἐπὶ λοιμῷ γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ παρ' αὐτοῖς εἰσίν. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν λιθάκνην λέγων ἔπεμψα σοι, ἐκαθάρθην ἂν βουλόμενος, ἐπεὶ τὰ Νιγρίνου γράψας βιβλίον ἔπεμψον, ἐχόμενος ἂν τῷ γελοίῳ, γλαῦκας εἰς Ἀθήνας ἐμπορεύομενος. ἐπεὶ δὲ μόνον σε ἀπολῦσαι τῶν ἐμῶν γνωμῶν ἰδίαν, ὅπως τι καὶ ἔχω, καὶ ὅτι μὲ παρέργως ἔλυσσας πρὸς τῶν σῶν λόγων, ἀποσύσιμι· οὐ γὰρ οὕτως ἐκ τοῦ τὸ Θουκυδίδειον λέγοντος, ὅτι ἡ ἀμαθία μὲν θράσος σῆς, ἐκνηρεῖν δὲ τὸ λογισμοῦ ἀποφαίνεται. δῆλον γάρ, ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη δοκεῖ τοσούτους τόλμας, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς λόγους ὄρεξις, αἰτία. ἔρρωσο.

EPISTOLA AD Nigrinum.

LVcianus Nigrino salutem. [2] Noctuas Athenas, inquit prouerbium: quasi ridiculum sit, si quis eo noctuas apportet, quoniam illis ibi abundant. Ego uerò si quidem potestatem ac uim uerborum exhibere uelim, atq; ita Nigrino scribens, librũ mitterem, obnoxius equidè huic ridiculo forem. Nunc autem quando solum sententiã meam declarare tibi uolo, quomodo uide licet nũc animatus sum, & q nõ obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiã Thucydidis illud, quo dicitur [b] imperitia [c] audaces, [d] res autem cogitata atq; considerata [e] timidos efficere. Manifestum enim est, quòd non imperitia solùm, uerùm etiã amor ac studiũ orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

NIGRINVS.

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑΔΙΩΣ ΕΙΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ ΕΚΠΙΠΤΟΝΤΟΣ.

NIGRINVS, SIVE de moribus philosophorum.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo uitam ac mores philosophorũ describit, conferendo inter se uerè philosophos & simulatos: & quòd ijs qui seriò philosophari cupiunt, urbis Romæ consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrum sectantiũ, inter se cõponit. Quanquam haud scias, an etiam ueræ philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia utatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoq; ætatis homines, eos qui ornatu & habitu ueterũ istorum quasi successores quidam sunt.

Ως σεμνὸς ὑμῖν σφόδρα καὶ μετίωρος ἐπαοιδόνυδας; ἢ τοῦτων προσβλέπειν ὑμᾶς ἴτε ἀξιοῖς, οὔθ' ὁμιλίας μεταδίδως, οὔτε λοιδωρᾶς τῶν ἡμίων λόγων, ἀλλ' ἄφωνα μεταβίβλεπε σαι, καὶ ὅλως ὑποδεεστέρῳ τινὶ ξοικας. ἡδέως δ' ἂν παρὰ σοῦ πυθοίμην, ὅτῳ οὕτως ἀτέκνως ἔχεις, καὶ τί τούτων αἴτιον. τί γὰρ ἄλλο γε, ὦ ἑταῖρε, ἢ σύντονος χία:

VT si uerò grauis nobis admodũ & sublimis redijsti? Nõ igitur nec; aspicere nos amplius dignaris, nec; conuersationem aliquã nobiscũ habere, neque etiam similibus atque ijsdem uerbis nobiscũ uti: sed repentè immutatus es, & omnino eiusmodi quispiam uidêris, qui cæteros omnes præ se contemnat. Lubens igitur audierim ex te, unde ad hoc insolentiæ perueneris, & quæ eius rei causa sit.

PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas?

χία: πῶς λέγεις; ὁδεῖ πρός σε ἥκω σοι, σύλλογόν τινα ἀγαθὸν καὶ μακάριον καὶ γιγνομένου καὶ ἥκοντα τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνομα, τερετίζειν καὶ ἁρπάζειν, ὃ τινες ἐν βραχεῖ; καὶ μάλα. τί οὖν τὸ μετὰ τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ἑτέρῳ καὶ λεπτῷ, ἵνα μὴ ἐν λίχνου καὶ λάρου μόνον σύμφωνόν μοι ἔχωμεν μηδέ τι καὶ ἀκριβῶς ἀδόντα, τὸ πᾶν ἀκούσασθαι; οὐ δαιμόνιον ἔναι σοι δοκῶ πρὸς ἀνδρὸς, ἀντὶ μὲν λούλου μικροῦ ὄρνιν, ἀντὶ δὲ πίνου καὶ, ὡς ἀληθῶς πλούσιον· ἀντὶ δὲ ἀσώτου τινὸς καὶ πεπωμένου, γνήσιόν μετριώτερον; μίγιστον μὲν οὖν. ἀτὰρ οὔπω μανθάνω σαφῶς ἐ, τί καὶ λέγεις. ἐγὼ μὲν οὐδὲ δὴ πάλαι βούλομαι ἰατρὸν ἐφθαλμῶν διὰ σκιᾶς τινα. τὸ γάρ μοι πάθος καὶ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ μᾶλλον ἐπιτάνυτο. οἶδα τοῦτον ἔμαθα, καὶ ἐνέμεινόν σοι τινὶ σπουδαίῳ ἰδιώτῃ. δέξαι δή μοι διὰ πολλοῦ προσοπάν Νιγρῖνον τὸν πλατωνικὸν φιλό-

L. Quid ais? P H. Nã præter consilium atq; propositũ meũ, uenio tibi felix atq; beatus factus, adeoq; illud quod in scena usurpari solet, gter beatus. L V C. Papæ, adeò breuiter P H. Atq; admodũ. L. Quid autem ultrà hic est, propter quod etiam superbis, ut non summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negocio? P H. An nõ admiratione dignũ tibi uidetur, per Iouem, pro seruo liberũ, pro pauperè diuitẽ, idq; adeò uerè, pro stulto aũt & insano redire modestũ? L. Maximè igitur. Sed nondũ tamen planè intelligo quid nam illud sit quod dicis. P H. h Profectus in urbẽ rectà fui, ut ibi oculorũ aliquẽ medicũ circũspicerẽ. Nam malũ illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tum mihi. L. Scio equidẽ singulã, ideoq; etiam optaui ut in bonum atque peritum aliquem incideres. P H. Cum igitur uisum mihi esset, Nigrinum quoque Platonicum philosophum,

σοφὸν, ὡσπερ βεβαστάκει, ὡς αὐτὸν ἀφικόμην, καὶ ἐξάπας τῶν δόμων, τοῦ παιδὸς ἀναγγείλαντος ἐκπλήξιν. ἡ παρελθὼν ἔσω, ἐπιλαμβάνω τοῦ μὲν ἐν χρῷ βιβλίου ἔχοντα, πολλὰς δὲ ἀνάγνας παλαιῶν σοφῶν ἐν κύκλῳ κειμένας. περιβλεπτο δὲ ἐν μέσῳ καὶ γεωμετρίας σχήματων ἐπαγωγαμμένων, καὶ σφαῖραι ἐπάλαμον, πρὸς τὸ τοῦ πάντος μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένον. σφόδρα δή με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἠρέτο τί, καὶ τι πράττοιμι. ἐγὼ δὲ πάντα διηγησάμην αὐτῷ, καὶ ἐπιτα ἐν μέρει καὶ αὐτὸς ἐξήνον ἐδόκουν δ', εἰ τι πράττοι, καὶ ἐμοὶ αὖθις αὐτῷ ἐγνωσμένον ἦν τίλλος δ' ἐπὶ τὸν ἐπὶ Ἑλλάδος. ὁ δ' ἅπαξ ἐμέλησε, ὦ ἑταῖρε, περὶ τούτων λέγειν, καὶ τῶν ἐκεῖ γνώμων διηγῆσαι, τοσαύτῳ τινὶ μοι λόγῳ ἀμβρισίας ἐπιχυθείσης, ὥστε καὶ τὰς σειρῆνας ἐκείνας,

sophum, ut quem longo temporis interuallo non uiderã, compellare, mane surgẽs, ad ipsum abeo: & pulsata ianua, cum puer intrò de me renũciasset, accersitus sum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehendo ipsum quidẽ manibus librum tenentem, circum autem undiq; multas ueterum atq; doctorum hominũ imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calani illius, ad exemplum & imitationem uniuersi, ut uidebatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. Quibus i amnibus illi expositis, & ego quoq; per uices ex eo scire postulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuisset in Græciam denuò nauigare. Ibi uerò ille, ô amice, posteaquam cœpisset de hisce rebus mecũ colloqui, suamq; sententiam explicare, tantam quandam uerborum ambrosiam mihi affudit, ut mihi planè uideretur Sirenes illas,

ἀ τινῶν ἄρα ἐγίνοντο, καὶ τὰς ἀπολίνας, καὶ τὸν ὑμέτερον λιθ τὸν ἀρχαῖον ἀποβλέψαι, ὅτι δι σπίσια ἐφθέγξατο. πρεσβύτης γὰ αὐτῶ τι φιλοσοφίας ἐπαινέσαι, καὶ τῶν ἀπὸ ταύτης ἐλεύθ θρίων, καὶ τῶν ἀμυσίας νομιζομένων ἀγαθῶν ἀπαγαγόντα, πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ βασιλείας καὶ τιμᾶς, ὅτι τι χρυσοῦν, καὶ πορφύρας, καὶ τ πάντων περιβλήπτων τοῖς πολλοῖς, τίνος δὲ ἀξιωτῶν, ἅπερ ἐγωγε ἀτρεμῆ καὶ ἀνεπίπληκτα μεθ' τῇ ψυχῇ διέκειμην, αὐτίκα μὲν οὐδὲ ἔχον ἀπόσα ἐκ πρὸς ἐπιπόνδυμ, ἀλλὰ παντοίως ἐγιγνόμην. καὶ ὅτι μὲν ἐλεεινὸν μὲν ἐλελυγμένων μοι τ φιλτάτων, πλοῦτόν τι, καὶ ἀργυρίν, καὶ δόξαν, καὶ μόνον οὐκ ἐλάπρυσον ἐπ' αὐτοῖς ἀναδημεῖσθαι νους· ὅτι δὲ, αὐτὰ μὲν ἐλέπει μοι ταπεινὰ, καὶ καταγέλαστα· ἔχαιρον δ' ἃ ὥσπερ ἐπ ζοφερῷ τινι ἀέρος τῷ βίῳ τ πρόσθεν,

siquæ unquam fuerunt, & Ædonas, [k] *& Loton illâ Homeri antiquam referre. adeò diuina quædam loquebatur. Bò enim uerbis euasit, ut & philosophiam* [l] *laudaret, illamq; quæ ex hac proficiscitur, libertatem: & contrà, ista quæ uulgò pro bonis habentur, irrideret, utpote diuitias, gloriã, regna, honores: præterea aurũ quoq;, & purpurã, et cætera quæ admodũ spectabilia pleriſq;, antea uerò etiã mihi uidebãtur. Quæ quidẽ animo ipſe intento atq; aperto accipiens, continuò equidem ita affectus fui, ut cui, quod mihi tum accideràt, comparare poſſem, non haberem: ſed omnino uarijs reddebar, atq; in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidẽ dolebam, quòd cõfutari atq; refelli uidebam ea quæ mihi chariſſima fuerant, diuitias uidelicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar, damnatis atque reiectis illis: nunc uerò eadem ipſi mihi uidebantur uilia atque ridicula eſſe: gaudebamq; rurſum, tanquam ex tenebroſo quodam aere prioris uitæ ad*

ſerenitas

ἀν αὐδρίαν τι τὴ μίγα φῶς ἀσ
παβλίπων. ὥστι δὴ τὸ ἰμαυτὸν
τον τῶ ὀφθαλμῶ μ, καὶ τ περὶ
αὐτῶν ἀδρωΐας ἐπιλανθανό
μων, τὸν δὲ ψυχὴν ὀξυλωρίσ
τερος ἰκαταμιμηὸν ἰγιγνόμην.
ἀλιλήθαμ γὰρ τίνος αὐτῶν τυ
φλότ]ερον πρὸς ἐμέ. πρὸ ὧν
δὲ, ἰς τόδι πιρισήχθην, ἵνα μ ἀρ
τίνος ὑμῶν ἐπικόλεις. χαῦρός]ι
γαρ ὑπὸ τῶ λόγω καὶ μετίωρός
ὰμι, καὶ ἅλως μικρὸν ὐκέτι
ὄπιν ὲπινεῦν. λοιπὸν γάρ μοι ὲ
μοιὸν τι πιπονθέναι πρὸς φι
λοσοφίαν, οἷόν πρ καὶ οἱ ἰνθοὶ
πρὸς τὸν οἶνον λίγονται πα
θεῖν, ὅτι πρῶτον ἵστιν αὐτοῦ·
ὁρμάτριοι γὰρ ἐντὸν φύσει,
πιόντὸν ἰσχυρὸν οὕτω ποιόν,
αὐτίκα μάλα ὀξιβακχεύθη
σαν, καὶ διπλασίως ὑπὸ τοῦ
ἀπράτα ὀξιμεθύσασθαι. οὕτω σοι
καὶ αὐτὸς ἐνθυς καὶ μεθύων ὑ
πὸ τῶν λόγων, πιριέχομαι. νὴ
μὸν τοῦτό γι, ὦ μεθύων, ἀλλὰ
νήφων τι καὶ σωφρονῶν ὄχλω.

serenitatem & magnam alē quam lucem respiciens. Quare sanè & oculorum, (quod tum absurdissimum erat) & eorum infirmitatis obliuisce bar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atq; obtusam illam circumtulerā: progressus autem inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulo antè me crimi nabaris. Nam & elatus oratione illius, & tanquam in sublime euectus sum, & omnino paruum atq; humile nihil quicquam cogito.[m] Videtur enim simile quiddam mihi accidisse circa philosophiam, quale Indis circa uinum accidisse fertur. Nam cum primum illi uinum bibissent, nempe natura calidiores, accedente potu adeò forti, cōtinuò admodū in furorē uersi sunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cœperūt. Eodē pacto & ipse tibi quasi quodā furore captus, ac uerbis ebrius obambulo. Quan quā hoc quidē non est ebriū, sed sobriū atq; temperātē esse.

ἐγὼ ἂν βουλοίμην αὐ, εἰ εἴη τι, αὐτῶν ἀκοῦσαι τ̄ λόγων. εἰ γὰρ καὶ καταφρονεῖ αὐτῶν ἴσως δικαίως, ἄλλως τε καὶ φίλος ὢν πρὸς τὰ ἐμὰ ἰσως οὐκ ἀπόβλητος ὁ βουλόμενος καὶ ἀκοῦσαι ὧν λέγω, εἰ δὲ μή γε, ἀλλ' ἔστι γάρ σοι τὸ μέρος, σπούδασον καὶ αὐτὴν παρακάλεσ. καὶ ἴσως μὲν ἐρεῖς, αὐτὸς αὐτὴν ἀκούσαι με διεγειρόν. μάρτυρα γάρ σε παραστήσομαι πρὸς τὴν μέλλουσαν ὕβριν, ὅτι οὐκ ἀλόγως μαίνομαι, ἄλλως τε, καὶ ὅλον μοι τὸ μεμνῆσθαι αὐτῶν μέλλοντος, μὴ ταύτην ἢ ἄλλην μελέτην ἰσως ποιοῦμαι, ἐπεὶ λαβόν τε μὲ παρὼν τύχῃ. καὶ ὅτου δεῖ ἢ ὥρα δὴ ἡμέρας ἀναπαυσαμένους πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς τὰ ἀρμόζοντα. καὶ ὥσπερ οἱ ῥήτορες, τ̄ παιδιῶν ἢ πεφύτευμαι, ἔστι μὴ λέγειν ἀρεμέως σοὶ αὐτοῖς διαμνημονεύσει, μὴ τούτοις ἐνδιατρίβοντ' ἐκπαιδῶ σε τῶν νέων, ὡς παρόντων σοφιστ̄ ἀγαπωμένων, ἵνα γοῦν αὐτοῖς μὴ προσομιλῶν ἴωσιν, καὶ

L. Ego uerò optarim, si fieri posſit, ipſam illam audire orationem. Neq; enim contemnere ipſum, opinor, fas eſt: præſertim ſi ille qui audire cupit, & amicus eſt, & circa ſimilia ſtudium atque operam aliquando poſuit.

PH. n Conſide, ὁ bone. nam iuxta Homericũ illud, ° feſtinantẽ per ſeipſum hortaris. Ac niſi præuortiſſes, iam ultrò rogaſſem, me narrantem audires. Feſtẽ enim te relinquere apud pleroſq; uolo, & non præter rem inſanio: præcipuè cum et ipſum illius crebrò meminiſſe, uolupe mihi ſit, & hanc iam quaſi quandam exercitationẽ apud me inſtituo. Nam etiamſi nemo mihi adſit, tamen ſic quoque bis uel per diem reuoluo mecum ipſe dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, abſentib. illis, operæ alicui & ſermones ab ipſis habitos, memoria repetunt, in

ijſq; immorando morbum fallunt, perinde ac ſi illi ipſi amati adſint: quidam uerò etiam colloqui ſecum illos putant, atq; ijs

ἀλλ' ὡς αὖτι λεγομένων πρὸς αὐτὰς, ὧν τότε οὐκέτι ἤκουον ἤδονται, καὶ πρὸς ἀφεστῶτι τῶν ψυχῶν τῇ μνήμῃ τ' παραλυόντων, ἀχολῶν οὖν ἔχουσιν ἐμὲ τοῖς ἐμποδὼν αὐτοῖς· οὕτω δὲ κἀ αὐτὸς φιλοσοφίας οὐ παρέσης, τὰς λόγους ὃς τότι ἤκουσα, σωσαγέρμαι, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν αὖθις συλλέξομαι, ὁ μικρὰν ἴχω παρακμὴν δίαν. καὶ ἅλως, ἀναδάκρυ ἐν πολλάγε καὶ νυκτὶ πολλῇ φῶς μέγ, ὡς πυρσὸν τινα τῶν ἀποβλέπω, πᾶσι μὲν παρῶσιν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πρατ]ομένοις τ' αὐδρα ἐκάστοτ' εἰσμέν· ἀεὶ δ' ὅσπερ ἀκούσιν μὲν τὸ αὐτοῦ πρός με λέγοντ, ἐνίστι δὲ, καὶ μάλιστα ὅταν ἐνδράσω τῶν ψυχῶν, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μοι φαίνηται, καὶ δὲ φωνῆς δ' ἔχ ἐν τοῖς ἀκοαῖς παρεμένη. καὶ γάρ τοι κατὰ τὸν καιρὸν μὲν ὀκ ἀλυθῶς, ἐγκατίλειπέ τε δίστερον τοῖς ἀκούσασι. παῖε, ὦ δαιμόνιε, μικρὸν ἀναμενόμεν, καὶ λέγε ἀφ' ἁρχῆς ἐπαναλαβὼν ἅλα τὰ ἀγομένια,

ὡς ἐ

ātq; ijs quæ tū sibi audire uidētur, quasi paulo antè reuera dictis, gaudētq; animum memoriæ præteritorū applicantes, neq; quiescere possūt, ob ea quæ pro pedibus & in mora sunt, sese angendo. Eodem igitur pacto etiam ipse, philosophia nō præsente, uerba quæ tū audiui recolligēs, et mecū ipse crebrò repetēs, non paruū capio solatiū. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctē alicubi ferar, ad hanc quasi quandam facē aspicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, uirūq; illū coràm adesse existimās, semper aūt uelut audiens ipsum eadē illa sua ad me dicentem. Interdū uerò, & maximè quando animū erigo, & in illū quasi infigo, etiā nullū illius uidere mihi uideor, & uocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicū, reuera Paculeata quendā in auditorib. reliqt.

L. Desine, ô admirāde, parū per præludere, ac dic ab initio, repetēs iam tandē dicta illa,

quoniam

ὡς ὑ μιβίῳ μι ἀπεκταίεις τι
ελάγωρ. ιὦ λίγεις, καὶ ὕτω χρὴ
ποιῶρ. ἀλλ' ἐκεῖνο, ὦ ἑταῖρι, ἔφ
ἂν φαγιπούς, ὃ καὶ νῦ Δία ἐν
μιπὼν φαύλους ἐφέρπαμε τὰς
περιτὰς, τῶρ συρειτ[ομένων λέ
γω τὸτων, καὶ διαφθειρόντων
τὰ ποιήματα, ἢ τὸ τιλοῦ[σιον
ἐκβαλλομένων. ἐαί τι τ ἀρα
μάτων πολλάκις ἰῦ ἐχόντων
τι, καὶ ὑγκιπκότων ; πολλοὺς
οἶδα τοιότους. ἀλλὰ τί τῦτο; Αἱ
δοικα μή σοι μεταξὺ λέξω γε
λοῖα αὐτὰ μιμᾶδαι, τὰ μὲρ
ἀτάκ[τως σωάρων, ἐνίοτι δ' ἢ
ὧν τὸρ ἀδρῶμε τὸρ νεῶ
διαφδάρων. ἐᾷτα πρακδῆς
ἐρίμα καὶ αὐτῦ ἐα[αγῶναι τ
ἀράματ&. καὶ τὸ μὲρ ἐμὸρ, ὃ
παῦ ἄχδομαι. ὑ ϑ' ὑπόδυτις,
οὐ μιβίως μι λυπήσειρ ἔοικε
σωικπίπ[τεσα, καὶ τὸ ἐμὸρ μέ
ρ& ἀσχημοῦσα. ἕτ' ἔρ πᾶ
ὅλορ μίμνησό μοι τὸρ λόγορ,
ὡς ὁ μὲρ ποιητὴς ἡμῖρ, τῶρ τοιό-

quoniam nō mediocriter me expectatione ista excrucias, dum uerbis ita suspendis & circumducis. P H. Rectè dicis, atque ita facto opus est. Sed illud quæso, uidistí ne aliquando siue Tragicos, siue etiam, per Iouē, Comicos histriones, malos istos dico, qui sibilo excipiunt, quiq; poemata agēdo corrumpunt, ac postremò theatris eiciūtur? tametsi ipsæ fabulæ sæpenumero bene se habeāt, ac palmam etiā reportent? L. Multos noui tales. Sed quorsum hoc? P H. Vereor ne interim & ipse illos imitari uidear, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipsam sententiam præ imbecillitate ingenij corrumpēs: atq; ita progressus, paulatim etiam ipsam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad meipsum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum esse uidetur, si mecum unà reiiciatur, meaq; partes dehonestet. Proinde hoc per totā memineris mihi orationem, quòd poeta quidem ipse talium

τοιούτων ἁμαρτημάτων αὐτοῦ δῶ, καὶ ἅ συλῶσι πέρδω μοι λαθάτα, ἐλὶν αὐτῷ μέλλῃ τῶν ἐν διάδηλῳ πραττομένων. ἐγὼ δ' ἐμαυτὸ σοι πᾶσαν παρέχω ὁποῖός ἀμι τὸν μυθόμενον ἀποκριτὴς, ἐλὶν ἀγγέλλα τὰ ἄλλα βαγικοῦ διαφόρων. ὅσσι μὲν ἐνδιέτριβόν τι λοιπὸν λέγειν, ἐκεῖνο μὴν ἔγωγε προέχειν φορ, ὡς ἄμεινον ἦν. καὶ ἄλλος ἀ ποιητὴς ἴσως διηξάει. ἐμὶ δὲ μὲν ἐκσυρίτιξις, οὐ πάνυ τι λυπήσομαι, ὡς ἴδιόγε, τὸ τὸν Ερμῆν, καὶ ἐκτὰ τὸν ἑπτάρυθμον νόμον πεπροσιμιάσθαί σοι. ἴσως γοῦν μᾶλλον προσδόξομεν, ὡς δὶ ὀλίγον τι ὑμῖν ἡ συνουσία ἐγένετο, καὶ ὡς οὐδ' αὐτὸς ἄκλης πρὸς τ' λόγου παρεσκευασμένος ἐλήλυθα, καὶ ὡς ἄμεινον ἦν αὖτ' ταῦτα λέγοντ' ἀκούειν. σὺ γὰ ὀλίγα, καὶ ὅσα εἶδέ τι ἐῶν, τυγχάνεις τῷ μύθῳ συγκεκομισμένος. ἀ ταῦτ' ἔρᾶν ἐμελλε;

talium peccatorũ uobis innocens sit, ac procul à scena secretus alicubi sedeat, neque quicquã ea curet quæ in theatro aguntur. Ego uerò mei ipsius periculum tibi faciã, qualis scilicet histrio sim, quantumq; memoria ualeãt quod ad cætera attinet, nihil à nũcio tragico distãs. Quare si qd etiã minꝰ aut parcius iusto uidebor dicere, uulgare illud tibi, & quod ubique in prõptu est, occurrat: ꝙ scilicet melius hoc fuerat, et ꝙ ipse poeta aliter fortaßis idem dixerat. Me uerò si exibilaueris etiam, non admodum quicquam molestè feram.

L. Vt bene sanè, ita me Mercurius amet, atq; adeò iuxta rhetorum leges exordiũ hoc tibi peractum est. Videris igitur etiam illa additurus fuisse, quòd non ita diu inter uos mutuò conuersati estis, & quòd neque ipse uenis ad dicendum paratus, & quòd satius fuerit ipsum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, &, quantum poßibile tum erat, memoria collecta & quasi comportata habere. An non hæc quoque dicturus eras?

λόν; οὐδὲν οὖν οὕτω ἐστὶ σοὶ πρὸς ἐμέ. νόμισον δὲ τὸ τυγχάνειν παρά σοι προσῳδόν, ὅτι γὼ ἤδη βαδίως ἐν ἐμοῖς ἐστιμένοις ἐμί. ὡς δὲ διαμέλλει, μυσοσυκήσων γε παρὰ τὴν ἐγχώνην, ἢ ἐξότατα συρίξομαι, ἤδη τὰ τῶν μελῶν, ἃ σὺ διηλθόν, ἐθελήσω σοὶ ᾠδῆσαί μοι. λάθε πάντα δή, ὅτι γε οὐχὶ ἑξῆς, οὐδὲ ὡς ἐκεῖνος ἔλεγεν ῥᾳδίως τινα περὶ τούτων χρὴ ποιεῖν γὰρ τὸν ἐμὸν ἀδιάκτορον. ἐπεὶ οὖν ἐκείνῳ περιῆλθες τὸν λόγον, μὴ ἤδη ἄπει· ἄλλό τι γίγνωμαι τοῖς ἐπὶ πεντάεις ἐκείνοις ὅμοιος, οἷ ποτὲ λάκις ἦ Ἀγαμέμνονος, ἢ Κρέοντος, ἢ ἧ Ἡρακλέης αὐτῆ περίσωπον ἐνειλημένος, χρυσίδας ἀμφιβρότειρα, ἢ ἄλλην βλίπετ τόδε, ἤδη μίγα ἰαχήσας, μεγάλην φθέγγεσθαι, ἢ ἰσχνὸν, ἤδη γυναικῶδες, ἢ δὴ Ἑκάβης ἢ Πολυξένης ποτὲ παπαιάζουσαν. ἢν οὖν μὴ ἢ αὐτὸς ἐλέγχωμαι, erus? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me: exi stimes autē huius rei gratia, quod ad procœmiū atq; præfationē attinet, omnia te uerbis complexū atq; consecutū esse: quoniā ego iam & uoceferari & applaudere paratus sum. Quod si uerò longius etiā differes, malignitatis eius inter ipsum certamen meminero, ac tum acutissimè sibilabo. PH. Equidē et hæc quæ tu modò cōmemorasti, dicta mihi uelim: et illa quoque, quòd neq; ordine, neque ut ille, iusta quadā & continua oratiōe de omnib. dictus rus sum: omnino enim hoc nobis impoßibile est: neq; rursum illius personæ attribuendo sermonē, ne alio ac nouetiā modo r histrionibus illis similis fiam, qui sæpenumero aut Agamēnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac uestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeoq; mulcebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multo demißius. Ne igitur & ipse eodem modo conuincar, maiorem

πάνυ μᾶλλον δὲ ἁπαντῶν ἐκπρεπῆ τὸν ἐμαυτοῦ τρόπον ἐπιδείξασθαι, καὶ τῶν συνόντων ἐκλελησόμενον, ἀπὸ γυμνῆς σοι βούλομαι τὴν ἐμαυτοῦ προσώπου προσλαλῆσαι, ἵνα μὴ συμπατήσω που τοῦτον ὃν τρόπον ἔχω, ἐν ᾧ ἂν ἐντυγχάνω. οὔτε δὲ πάνυ τι πολλάκις τοῦτον τὸν τρόπον ἐν τῇ σκηνῇ καὶ τῇ βαθυπλούτῳ χρώμενον. καὶ μὲν πάντως γε, πρὸς ἅπαντα δὲ ἴσως ἀποβλέψομαι. ἐμὲ μὲν ἀρχὴ τῶν λόγων, ἐπαινῶ δὲ καὶ ἀλλά, καὶ τῶν ἀδολησίαν ἀνδρώπων, ὅτι φιλοσοφίᾳ καὶ πενίᾳ συνοικοῦσι· καὶ οὔτι τῶν ἀγῶν, οὔτι τῶν ξένων ἀλίσκεται τοιοῦτον ἀθρῶντες, ὃς ἂν ῥυφῶν ἐπάγειν εἰς αὐτοὺς διάξηται. ἀλλ' ἐμοί τις ἀφίκηται παρ' αὐτοὺς ἅτε διακόμπων, καὶ ἔμε τι μὴ δεχομένους, καὶ παραπαίοντα γιγνῶσι, καὶ πρὸς τὸ λαβρῶν δὲ διαίτης μεθιστάσιν. ἁμάρτοι τοίνυν τοῦ γοῦν τινος τῶν πολυχρύσων,

maiorem omnino quàm pro capite meo personã induisse, ipsumq; ornatũ dehonestare, ex nuda tibi uolo meáque propria persona colloqui, ne cadens alicubi, ipsum illũ heroem quem ago, mecum unà conuellã ac lacerem. L. Homo hic nunquam cessabit hodie contra me crebra illa scena atq; tragœdia uti. PH. [s] At uerò cesso quidẽ: ad illa autem de quibus cœperã, me nunc cõuertam. Principium igitur orationis illius, cõmendatio quædam fuit Græciæ, & eorum hominũ qui[t] Athenis [u] cõmorantur, quòd cum philosophia scilicet & paupertate unà educarẽtur, & neq; ciuium neq; peregrinorum quenquam oblectarent, tur aspicientes, qui uoluptatem importando ad illos, antiquam illorum honestatem uiolaret. Sed si quis etiam ueniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipsum, & ueteres mores atq; animos dedocerent, ac ad puritatem sobrietatem'que uitæ transferrent. Memorabat itaque quendam ex purpuratis illis, & multo auro fulgentibus: qui

ὃς ἰὼν ἀθλίως μάλα ἐπίσημος, καὶ φορτικὸς ἀκολουθῶν ὄχλῳ, καὶ πομπὴν ἰδιώτου καὶ χρυσῷ, αὐτὸς μὲν ὠτὸ βλωττὸς ἄνω πᾶσι τοῖς ἀθλιωτάτοις, καὶ ὡς οὐδὲν ὑμῶν ἀπολιπωδαιμονίᾳ δ' ἀνὴρ δυστυχὴς ἐδόκει τὸ ἀνυπόπτου, καὶ πολὺ ἐν τῇ χάρᾳ αὐτὸ, ὁ πτωχὸς, ὃν δ' οὐ πάνυ ἀπαγορεύοντος ἐν τῇ πόλει μαθ' ὅν τινα ὁτιοῦν βούλοιτο βιοῦν, ἀλλ' ἐπὶ λόγοις τοῖς γυμνασίοις καὶ λουτροῖς ἐχλιαρὸς ἰὼν, θλίβων τοὺς οἰκέτας, καὶ φορτικῶν τὸν ἀπαντῶντας, ὑπουχή τις ἂν φύγοιτο, προσπεσόμενος λαθεῖν, ὥσπερ οὐ πρὸς αὐτὸν ἱκανὸν ἀποτάγων, δείσας μὴ παραπέσῃ μεταξὺ λουόμενον. καὶ μὲν ἐρῶν γε μακρὰ λαπίζει τὸ βλακευόμενον· ἔδεισεν οὖν δὴ φρατορίδας ὁ δεῖνα, ἀκούων ἀλῶν, μεταξὺ ἐπαλούσιτο. τῶν δ' ἰδιωτῶν τῶν πομπικῶν, καὶ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέδυσαν αὐτὸν, ἀσφὼς πάνυ τὸ ἀνδρεῖον

qui cū ueniſſet Athenas admodum inſignis & conſpicuus, magna comitantiū turba ſtipatus, auro uariaq; ueſte exornatus, ipſe quidem Athenienſibus omnibus exiſtimabatur ualde beatus eſſe, & perinde ac deus quiſpiam ſuſpiciendus: iſtis autem miſer atq; infelix quiſpiam uidebatur homuncio ille: ſtatimq; erudire illum aggredibantur: non acerbè, neq; etiam apertè interdicētes, ne in libera ciuitate quocunque ipſe pacto uiuere uellet. ſed poſtquam & in gymnaſijs & in balneis quoq; moleſtus erat, obterens ſeruos ſuos, et in angustum cogens obuios, ex occulto quidam ſubmiſſa uoce, quaſi latēret, neque tamen illum perſtringere uellet, ſubiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde nihil opus erat iſto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, interea erudiebatur. Rurſum autem ubi ueſtem illam uariam atque purpuream exuebat ſeſe, urbanè admodum floriditatem

φὸν ἐπισκευὴν τοῦ χρυσοῦ τῶν, ἵνα ἤδη λίγοντοι, καὶ πῶ δεῖ ὁ τοιοῦτος ὄντος, καὶ τάχα δὲ μικρός ἐστιν αὐτῷ, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως ἀπίσκωπτον, ὧν τῶν λακτυλίων τὸ πλῆθος, ὧν δὲ λίθους τὸ περίεργον, ὧν τὸ διαίτης τὸ ἀπόλαστον. ὅτι λιταμικρὸν ἰσωφρονίσθη, καὶ παρακολὺ βιλτίων ἀπῆλθε δι, λιμοσίας ὑπαλλαμβάνοντες. ἤν δ' οὖν αἰσχύνονται τὴν ἐμ ἐλεγομένων, ἐμίμνητο τὸ μι φωνῆς τινος, ὡς ἀπῆσαι παύτων, ἔφη, ἐοικὸς προιμένων ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ παιδαγωγόν. λα φθόντα μὴν γάρ τινα τοιοῦτ ἔτι σθαι παρὰ τὰ κωμῳδούμενα, ὅτι βακτῆρ ἔχων, ἱμάτιον ἰδιώτου, τὸν ὑ ἰδόντας ἐλεῆσαί τι, καὶ παραπῆδαι. καὶ τὸ λύρην ἀνεπίντος ὅτι παρὰ τὰ νόμιμ ὑποίησι, τοιαύτη ἐδῶτι διώκειτο, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάν τας ὥσπερ ἐκκλησίας συγ-

tem atque nitorem iſtum eo lorum irridentes, Iam uer ae deſt, dicebant: &, Vnde no bis pauo hic? et, Fortaſsis ma tris ipſius hæc eſt: & id ge nus ſimilia. Atq; eodẽ pacto etiã cætera illius cũ riſu care pebant, nunc annulorũ mul titudinẽ, nunc comæ ſuperua caneam curam, nunc uictus intemperantiã atq; luxuriã notãtes. Quare paulatim ad ſobrietatem atq; modeſtiam reuocatus eſt, & longè me lior publicè ita emẽdatus ac doctus inde abijt. Quòd au tem non puderet eos etiã pau pertatem cõfiteri, referebat mihi uocem quandam, quam aiebat publicè ab omnib. e miſſam, audiſſe ſe in ludis Pa nathenaicis. Deprehenſum enim quendam ex ciuibus fu iſſe, & ad præſidem ludorũ adductum, eo quòd in ueſte tincta ad ſpectaculum uene

rat: cæteros aũt qui hominẽ uidebãt, miſertos illius, ac ueniã precatos eſſe. Atq; ubi præco iam proclamaret, quòd in leges cõmiſiſſet, quia tali cũ ueſte ludos ſpectaret: omnes una uoce, quaſi antea ſuper hoc deliberaſſent, exclamare cœpiſſe, ut ue

γενέμλιν ἀποτίμησιν αὐτῷ, τοιαῦτα γὰρ ἀμπεχόμενός μοι ἔφη αὐτὸν ἑστρακέναι τινὰ οὖν ἐπὶ τοσοῦτον προέσθαι τῶν ἱλαροτέρων τῶν ἐπῶν, καὶ δὴ διάγειν τὸν αὐτὸν βίον, ὃν ἔχοιεν τὴν ἄκραν γραμμώλην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ὄντα, ἀπιφαίνειν τε φιλοσοφίαν σωφρόνων τῶν περὶ τοῖς τοιούτοις διαβιβῶν, καὶ ἐνδαιμόνων ὄντων φυλάξαι δυναμένην, σπινθῆρά τινα αὐδεῖν, καὶ πλοῦτον τε ἐπαφρονεῖν πεπαιδευμένον, καὶ τῷ πρὸς τὰ φύσει ἐπιτηδείως ἔχειν περιειρυμένην, τὸν ἐπὶ βίον ὡς μάλιστα ἁρμοσομένην. ὅτε τις ἢ πλοῦτον ὁρᾷ, καὶ χρυσὸν ἐπαίνεται, καὶ πορφύραν, καὶ δυναστείαν μὴ τοῖς τοιούτοις, ἀγαθὸν δὲ ἡδονὴν καὶ παῤῥησίαν, ἀποβιάζεσθαι δὲ ἐλευθερίας, ἐπαινεῖν τὰ τοιαῦτα καὶ ἀγαπᾶν σώφρονα ὃ ἔστιν ἅπαντα τῶν ψυχῶν ὑπερβίψας, ταύτην μὲν ἐκτρέσθαι δίκαιον, φίλον δὲ προσέχειν βαπίζων, φίλον

nia daretur talibus induto? neq; enim aliam uestē habere illum. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatē quoq; eam quæ illic esset, ac uictus frugalitatem, necnon & ocium, & q. homines minimè curiosi atque auidi rerum essent: cuius generis uirtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi, conuersationem eorum hominū, philosophiæ ipsi consonam esse, moresq; puros ac sobrios conseruare posse: studioso uidelicet homini, & qui diuitias contēnere didicisset: & qui secundū ea quæ natura honesta sunt, uiuere secum ipse statuisset: ei illorum hominū uitā quàm maximè aptam atq; accōmodam esse. At qui diuitias amaret, auroq; delectaretur, præterea purpura atq; potentia felicitatem metiretur, qui et libertatem nunquā gustasset, cum seruitute enutritus esset, aut qui uoluptati toto animo incūbens, huic uni inseruire atq; obsequi statuisset, amās epularū ac mensæ opiparæ instructæ,

indulgens

φιλ& δι πάντων, καὶ ἀφροδισίων, ἀσώτως γοητείας, καὶ ἀπάτης, καὶ ψευδολογίας, ἢ ὅστις ἀκούων τερπεται λυρημάτων τινί, ἢ τερπιτισμάτων, καὶ διηθορότων ἀσμάτων, τοῖς δὲ τοιούτοις πρέπων τὸν ἐνταῦθα διατριβῶν. μιγὰ γὰ αὐτοῖς τ φιλτάτων πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι ἢ ἀγοραί. παρίσι ἢ πᾶσαις νύμφαις τὸν ἐλευθῶν λαῶν ἀνχεῖσθαι, τότε μὲν δι ὀφθαλμῶν, ἅτε δι δι ὅπων τι καὶ ῥινῶν, τότε ἢ καὶ διὰ λαιμῶ, ἢ δι ἀφροδισίων, ὑφ' ὅς ἢ ῥεύσεως ἀφανάν τι καὶ διολερῶ ῥεύματι, πᾶσαι μὲν ἀνθρώποις ἡδοί. συνεσφρῆσι γὰ μιχίαι, καὶ φιλογυνία, καὶ ὠδιορμία, καὶ τὸ τοιοῦτο φῦλον τ ἡδονῶν· παρασύρισ ἢ τ ψυχῶς ἀπάντλω ῥομένης πανταχῆ, αὐδὲς, ἢ ἀφιτὸ, καὶ διαπεσών. τ ἢ ὄρνεα μ& ἀχῶρος γεφύμενα, λίμνας δὲ πλημπλάμενα, ἀνδᾶ πολλᾶς τινὶ ἀγρίαις ἐπιθυμίαις.

indulgens uino ac rebus uenereis, plenus præstigiarũ, deceptionis atq; mendacij: aut rursum qui delectaretur audiendo citbararum sonitus, aliorumq; instrumentorũ lasciuos crepitus, gauderet'que cantilenis perditis & enerua tis: talibus uidelicet hominibus conuenire loci huius consuetudinẽ. Ibi enim rerũ charissimarum ipsis, omnes plateæ, omniaque fora referta esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis uoluptatem reci pere, partim quidem per oculos, partim aũt per aures & nasum, partim etiã per gulã & per uenereas: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodã flumine, omnes, inquit, uiæ cõplanantur. Siquidem in unum conueniunt & adulteriũ & auaritia, et periuriũ, & id genus reliquũ uoluptatũ. Relaxatur autem atque auertitur, animo submerso atq; obruto undique, omnis uerecundia, & uirtus, & iusticiæ quibus locus ille desertus & uacuus redditus. siti autem semper impletus, suppullulat multis ac feris cupiditatib⁹.

τοιαύτην ἀπέφαινε τὴν πόλιν, ἢ τοσαύτην ἐμὲ λάσκαλον ἀγαθῶν. ἐγὼ οὖν, ἔφη, ἐπεὶ τὰ πρῶτα ἐπανῆλθον ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, πλησίον πως γενόμενος, ἐδιψήσας ἐμαυτὸν, λόγον ἀπήτουν τὸν ἀδύτου ἀφίξεως, ἐπεὶ τὰ τοῦ Ὁμήρου λέγων· Τίπτ' αὖ, ὦ δύστηνε, λιτὼν φάος ἠελίοιο, τὴν ἐλάλα, καὶ τὴν συνήθη ἐμοὶ τὴν, καὶ τὴν ἐκπόδιστον, ἥλυθες ἔρρα ἐμοὶ τὸν ἐντεῦθεν δόμον, συκοφάντας, καὶ πρόσω γεραίνους ὑπερφυάντας, καὶ δῆθεν καὶ ἐλλανίας, καὶ μιαιφονίας, καὶ διαβολῶν προσδοκίας, καὶ φιλίας ἐπιπλάστους; ἢ τί καὶ πράξειν μέλλοντας, μᾶτ' ἀναλλάτιδα, μήτε χρῆσθαι τοῖς παθήμασιν ἀμαχμένον; οὕτω δὴ βουλησόμενον, καὶ ἐκ θανάτου ἐκ τοσούτου πολέμου ἐκπεφευγότα, ἐκ τοσούτων κακῶν ἐκπεφευγότα, ἐκ τοσούτων ἐκπεφευγότα, ἐκ τοσούτων ἐκπεφευγότα, ἐκ τοσούτων

μεν τοῖς πολλοῖς δοκιμῶντα προ-
τεθύμηκα, αὐτῇ φιλοσοφίᾳ τε καὶ
πλάτωνι καὶ ἀληθείᾳ χρῆσθαι
λῶ. καὶ λαθέσθαι ἑμαυτὸν ὥσπερ
ἐν διάβρῳ μυελεύοντος, σφίσι
τε καὶ μετ' ἐκείνων σκοπῶ τὰ γι-
γνόμενα, τὸ μὲν πολλὼ ψυ-
χαγωγίαν καὶ γέλωτα παρέχον
ἀνωφελῆ, τὸ δὲ πᾶσαν αὖ
λύσιν ὡς ἀληθῶς βιβαίαν λαβεῖν.
ἃ γὰρ χρὴ καὶ δοκῶν ἑπαινον
ἀκοῦσαι, μὴ ὑποδέδηκε μᾶλλόν τι
γυμνάσιον ἀρετῆς, ἢ δὲ ψυχῆς
δοκιμασίαν ἀλυσιτελῆ ἢ δὲ
πόλιως, καὶ δὲ ἑστῶτα διαφθεῖραι. οὐ γὰρ μικρὸν ἀντισχεῖν
τοσαύτας μὴ ὑπὸ ἡδυμάτων τε
σύτοις ἢ διάμασί τι καὶ ἀπὸ
σωμάτων πάντοθεν ἕλκουσι, καὶ αὐ
τιλαμβανομένοις. ἀλλ' ἀτυχ-
ῶς δεῖ τὸν ἐθυσίᾳ μιμησάμε-
νον, παρακλῆσαι αὐτὰ, μὴ δὲ
δμελέσαι τῷ χάρι· δεῖλὸν γὰρ
μηδὲ τὰ ὦτα κηρῷ φραξάμε-
νον, ἀλλ' ἀκούοντα, καὶ λιλυμέ-
νον, καὶ ἀληθῶς ὑκροώμενον.

dam pleriſq; uiſam, propo-
nens mihi, cum ipſa philoſo-
phia, Platone et ueritate col
loquiũ habeo. [b] Ac meipſum
quaſi in quodã amplo ac po
puloſo theatro collocans, ex
ſublimi admodũ inſpicio ato
que cõtemplor ea quæ gerun
tur: quæ partim eiuſmodi
ſunt, ut multũ delectatiõis ac
riſum exhibere poßint: par
tim etiã, ut uirũ uerè conſtan
tem ac firmũ tentare ac labe
factare aliquo modo queãt.
Nam ſi malorum quoq; enco
mium aliquod dicere conue
nit, ne credas maiorẽ ullam
uirtutis palæſtrã eſſe, aut ue
riora uſquam animorũ expe
rimenta fieri, quàm in hac ci
uitate, & in ea qua hic uiui
tur conſuetudine. Neq; enim
parũ eſt reſiſtere tot quidem
cupiditatibus, tantis aũt ſpe
ctaculis atq; auriũ illecebris
undiq; atirahentibus ac detĩ
nentibus: ſed oportet omnino Vlyßis exemplo præternaui-
gare illa, non quidẽ ligatis manibus, ut ille (nam hoc formi-
doloſum foret) neq; etiam auribus cera obturatis, ſed audien
tem atq; liberũ, & uerè animũ ſupra hæc elatũ habentem.

ἔνιοι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραβαλοῦντα τὴν τοιαύτην αὐτῶν ἄνοιαν, καὶ τὴν τῆς τύχης ἀγαθὴν ματαβροσύνην, ἐρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπρόσωπον δράματι, ἢ μὲν δὴ οἰκέτου τὸν δεσπότην προάγοντα, τὸν δὲ αὖτε πλουσίου πίνητα, τὸν δὲ σατράπην ἐν πίνοσι, ἄλλον δὲ βασιλέα· τὸν δὲ φίλον τοῦτο, τὸν δὲ ἐχθρόν, τὸν δὲ φυγάδα. τοῦτο γάρ ἐστι καὶ τὸ δεινότατόν ὄντως, ὅτι καί τοι μικροψυχοῦσι τῆς τύχης πολλὰ τὰ τοιαῦτα πράγματα, καὶ ὁμολογοῦσι μηδὲν αὐτῶν ὄντα βέβαιον, ὅμως ταῦτ' ἀσπαζόμενα βλέποντες, ἀργυρίου καὶ πλούτου, καὶ δυναστείας, καὶ μισεῖ πολλοὺς πολίτας, ἀλλ' ὑπὲρ γε γνωμένων ἐλπίδων. ὃ δὲ λέγω, ἔφην, ὅτι καὶ γελᾷμεν ἐν τοῖς γιγνομένοις ἔνιοι, καὶ ψυχαγωγᾶσθαι, τοῦτο ἤδη σοι φράσω. πῶς γὰρ οὐ γελοῖοι μὴν πλουτοῦντες αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας περιφαίνοντες, καὶ τὰς δακτύλους

c Licet autem & philosophiam mirari, conferendo cum illa tantam hominũ amentiam atq; stulticiam: bonaq; ista fortunæ contẽnere, ubi aspexeris: uelut in quadam scena, ac multiplici, pro personarum uarietate, fabula: alium quidem ex seruo dominum prodire, alũ autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapam, aut regem: rursus aliũ amicum huius, alium inimicum: alium etiam exulẽ esse. Nam hoc certè uel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarũ certum ac stabile esse, nihilominus tamen quotidie ista aspicientes, & diuitias expetunt, & potentiam: ac pleni obambulant omnes earum rerum spe, quarũ euentus nunquã sequatur. Quod autem uidelicet dixi, quòd ei ridere ad hæc quæ alibi geruntur licet, atq; animum oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non d ridiculi sint diuites ipsi, qui & purpuras suas spectandas exhibent, &

digitorum

δακτύλους περιτείνοντες, καὶ πολλὰ ματαιολογούμενοι ἀπαίρουσι δίαιτα· τὸ δὲ μανότατον, τὰς ἐντυγχάνοντας ἀλλοδαπὰς φωνὰς προσαγορεύοντες, ἀγαπᾷν ἀξιοῦσιν, ὅτι μόνον αὐτὰς προσέβλεψαν. εἰ δὲ σεμνότεροι, καὶ προσωπωδεῖσθαι περιμένοντες, ὁ πάππωδος, οὐκ ὢν πόρρωθεν νέμων, ἀλλὰ λᾶν περιειλθόντα, καὶ τὸν κόλπον ἀσπασάμενον, καὶ πάππωδος τὸν ψυχὴν ταπεινώσαντα, καὶ τὸ πάθος αὐτοῦ ὑμφυίσαντα τῇ ἑαυτοῦ σώματος ὁμοιότητι, τὸ τοῦ θεοῦ, ὁ τὸν δεξιὸν καταφιλᾶν ἑλκυσὰν καὶ προβιβάσαν τοῖς μικρὰ τύπτουσιν. ὁ δὲ ἐπιστήμων παρίχων ἑαυτὸν ἀεὶ πολλοῦ χρόνον βεβασανιζόμενον. ἐπαινῶ δὲ γε τούτους αὐτοὺς τοὺς ἀπατωμένους, ὅτι μὴ δὶ τοῖς τίμασιν ὑμᾶς προσίενται. πολὺ δὲ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοὶ καὶ θαυμάζοντες εὐλαβέστεροι, νυκτὸς μὴ βαδίζοντες μέσης, περιβόητοι ὄντες ἐν νύκτωρ τῶν πόλεων, καὶ πρὸς τῶν οἰκετῶν ἀποκλειόμενοι, κύων,

digitorum annulos ostentare, & omnino multus præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiam obuios aliena uoce salutant: & hoc quasi magno aliquo contentos esse uolunt, si solum ipsos aspexerint. Quidã uerò fastuosiores, adorari etiam cupiunt: non à longè, neque ut Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incuruantem, animo à longè demisso & humiliato, illiusq; affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexterã deoscularí. quod sanè beatum atque spectabile uidetur etiam ijs qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille uerò stat in longum tempus, seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo c inhumanitatem, quòd nec ore approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atq; obseruãtes, qui de media nocte furgentes circũcursant totã ciuitatẽ, & à seruis excluſi foribus,

λώσθε, καὶ λίκνους, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκόσμως ἐπιμελούντες. γόρτας δ' ἂν τινας ταύτης τῆς περιόδου, τὰ φορτικὰ ἐκείνοις τοῖς περιττοῖς, καὶ πολλῶν κακῶν αἰτίαν, καὶ συμφορῶν ἐν ᾗ, πόσα μὲν ἐμφαγόντες, πόσα δὲ παρὰ γνώμην ἐμπιόντες, πόσα δ' ὧν ἐν ἐχρῆν ἀπολαλύσαντες, ἃ μεμφόμενοι τὸ τηλικοῦτον, ἃ δυσφορούντες ἀπίασιν, ἃ λιχλίζοντες τὰ λάπτειν, ἃ ὕβριν, ἃ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες. πλέως δὲ αὐτῶν ἐμοὶ τὰ τοιαῦτα οἱ τροφοποιοί, καὶ περὶ τοῖς χαμαιτυπείοις μαχόμενοι, καὶ μηδ' ὁμίως αὐτοῖς οἱ πλείονες αὐτῶν ἐκπαπλήττονται, ἀσθενῆ παρίχειν ἀφορμὰς πειρώμενοι. ἔνιοι μὲν γὰρ τὸ ἐμπότατον, ἀλλὰ νοσῶν σχολάζουσιν. ἐγὼ μὲν τοι τι πολὺ τῶν ἐκπαπλαττομένων ἐμιλιγγίασα τὰς λίκνους κἀλέφα, μὴ σχεδὸν αὐτοῖς ἐμένας ἐκβάλεσθαι ὑπερηφανίας αἰτίους ἕτερα γὰρ αὐτῶν τῶν περιόδων ἀκριβέστερα σκοπούσας, καὶ τὸν χρυσὸν ἐκπαπίζουσας,

canes, & adulatores, & id genus alia audire sustinent. Prima uerò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atq; multorum malorum causa, cœna est: in qua quidē illi quàm multa ingurgitantes, quàm multa aūt potantes, quàm multa etiam, qua proloqui nō decet, reprehendentes postremò, aut ægrè ferentes discedūt: & uel ipsam criminantur cœnā, uel contumeliam aut sordidem accusant. Pleni autē & angiporotus sunt uomentibus ipsis, & circa uilißima quæq; prostibula depugnantibus. Et complures ipsorū in multū diem decumbentes, circūeundi causam medicis præbent. Quidā enim (id quod absurdißimū est) neque ægrotando quiescunt, aut otiū ducunt. f Ego uerò multo adulatores ipsos magis perditos esse, quàm quib. adulantur, existimo, et propemodū autores illis existere superbiæ ac fastus istius. Nam cum illorū opulentiā & rerū omniū abundantiā admirantur, aurum laudibus extollunt,

οὐσι, καὶ τὰς πυλῶνας ἴωσιν
ἱκπλήσουσι, καὶ προσιόντας
ἄσπερ δεσπότας προσκαλοῦσι,
τί καὶ φρονήσειν ἐκάστους ἐκεί
νους: ἢ δι γε ἴσου τῷ δίκαιον ἂν
πρὸς ὀλίγον ἀπέσχοντο τοῦ τ
ἀθλιολογίας, ἵν αὖ οἷα τύραν
νίων αὐτοὺς ἐκ τῶν δύ-
ρων τ πλουσίων δουλεύοντας τοὺς
πλησίους, μὴ ἀδίκατον αὐτῶν
μηδ' ἀμάρτυρον τὸν σύλλογον
ἴσαν ἐκκαλοῦν, μηδ' αὐτὸν
τόν τι καὶ ἄχθεσθαι τ βασι-
λῶν τὸ ἐλεύθερον, καὶ τ οἶκον τὸ
μίγιθ: ὁ γὰρ ἄτιμ τ πλουτῶν
ὄζῶσιν, ὡς τ διὰ τ πλουτῶν σὺ
λυμαίνεσθαι, καὶ οὕτω ἂν ἔχοι
μᾶλλον ἐρεμ ἄνευ περικαλ
λοῦς οἰκίας τῷ οἰκοῦντι, μηδὲ
χρυσῶ καὶ ἐλέφαντος, ὃ μή τις
αὐτὰ θαυμάζοι. ἐχρῆν δὲ τοὺς
μ τοῦ ἐκτᾶσθαι αὐτῶν, καὶ ἀ-
παυνίζειν τῶν θυμοειδῶν, ὅτι
παχίσκυτα τῷ πλήτῳ τῶν ἐ-
κφρίσεων. νῦν δ' ἁλῶσιν τὸν,

lunt, ueſtibula manè cõplent, & accedẽtes ipſos quaſi do minos appellant: quid quæſo etiam cogitare illos conſenta neũ eſſe? Quòd ſi uerò com muni decreto uel paululũ mo dò abſtinerent ab hac uolun taria ſeruitute, an nõ putas è diuerſo ipſos diuites ad fores pauperum atq; mendicorum uenturos eſſe, ultrò rogantes ne ignobilem atq; obſcuram, & quaſi abſq; teſte latentem ipſorum felicitatem relinque rent: neue paterentur ut inu tilem, & ab omni uſu remo tam & menſarum pulchri tudinem, et domorũ magni tudinem perire? Neq; enim ſic ipſas diuitias amant, ut propter diuitias beatos atq; felices ſeſe exiſtimari. Atque ita ſanè res habet, ut nulla ſit utilitas poſſidẽti, neq; pul chrarũ ædium, neq; auri, neq; que eboris, niſi ſit qui illa ad

miretur. Oportebat igitur tali aliqua uia diminuere ipſorum exiſtimationem, & extenuare potentiã, obijciendo, et quaſi propugnaculũ aliquod opponẽdo diuitijs, deſpicientiã iſtam atq; contemptum: nunc uerò colendo contrà & obſeruando,

ἐς ἀπόνοιαν ἄγουσι. καὶ τὸ μὲν αὐθαδες ἰδιώτας, καὶ ἀναφανδὸν ἀμαθεῖς ὁμολογοῦντας τὰ τοιαῦτα πάσχειν, μετριώτερον ἂν ἡγοῖτο τις φιλοσοφίας προσποιουμένους, πολλῷ ἔτι τούτων γελοιότερα δρᾶν, ἢ τὰ ἀνάντητον ὄγκου. πῶς γὰρ οἴει τὴν ψυχὴν διατιθέναι μοι, ἅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν πρεσβυτέρων ἀναμιγνύμενον ἡμῖν λαλήσων ἤχλῳ, καὶ τῶν ἐξίστε τινὰ δημοφορούμενα, καὶ τοῖς ὠθοῦσι τὰ δᾶπανα παραγγέλλοντα διαπλασσόμενον, ὑδατοειδῆ τῆρον ἢ τῶν ἄλλων ἀπὸ τῆς σχέματος ἔοντα, καὶ φανερώτερον; καὶ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὴ καὶ τῶν σκευῶν μεταλαμβάνουσι, τὰ ἄλλα γε ὁμοίως τοῖς παιζόμενοι τῶν δράματος. ἃ μὴ γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις ὀργάζονται, τίνι τῶν λαλήσων ἀνέκειτο; ἵνα μηδὲν ἀπρεπολογίτριον, μηδόνον-

ad stultitiam atq; amentiam illos adducunt: atq; homines quidem indoctos, et ignorantiam manifestè confitentes, huiusmodi factitare, tolerabilius meritò existimetur. at [h] uerò eos qui philosophari quoq; se simulant, multo etiã ineptiora his, magisq; ridicula facere, illud tandem omnium grauissimum est. Quomodo enim me putas animo affectum esse, quoties uideo istorũ aliquem, maximè eorum qui ætate prouecti sunt, adulatorum turbis immisceri: & illorum aliquem, qui honores gerunt, satellitũ modo deducere atq; sectari: deinde & cum ijs qui ad cœnam uocare solent, colloquia serere, insigniorem autem, magisque conspicuum cæteris ob ornatum & habitum esse? [i] Quod uel maximè indignari soleo, quòd non itidem personam ac habitum mutant, cum utiq; quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuijs operantur, cui quæso adulatorũ illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modestia? An non

μιβύσιοντ᾽ δὲ φωσφώτερον, βαυίστατ᾽ ἂ πάντων ὕστατοι, πλείω δὲ ἀποφέρειν τ᾽ ἄλλων ἀξιοῦσιν, οἱ δὲ ἀστειότεροι πολλάκις αὐτ᾽ ἠξίωσαν προέχειν. ἠδὲ ταῦτα μὴν ἓν γε τοῖς ἡγοῦντο. μάλιστα δὲ ἐμίμνυντο τ᾽ ὠδὴ μεθ᾽ φιλοσοφούντων, ἠδὲ πλὴν ἀρετὴν ὥνιον ὥσπερ ἂ ἀγορᾶς προτιθέντων. ὀργαστέρια γὰρ ἐκάλη ἡ διαπωλᾶν τὰς τύχας διαῤῥιβάς. ἐξὸν γὰρ πλεῖστον διδάξοντα, πρὸς τὸν ἑαυτ᾽ παρέχειν ὑψηλότερον λημμάτων. ἀμέλει ἡ πράττων ταῦτα διετέλει, ἀ μόνον προῖκα τοῖς ἀξιοῦσι συνδιαῤῥίπτων, ἀλλὰ ἠδὲ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, ἡ πάσης περιουσίας διακαθαίρων ἑαυτ᾽ τοῦτο δέον ἐργάζεσθαι τ᾽ ἐδὲν προσεπόντων, ὥστε μηδὲ τ᾽ ἑαυτ᾽ φθειρομένων φείδεσθαι παρόντων. ὅτι τι ἡ ἀργὸν ἀ πέρρω ἦ πόλεως διακείμενος, ἐδὲ ὅπως βέλτιον αὐτ᾽ πολλῶν ἐτ᾽ ἐξόντος,

k An non inebriantur magis q̃ alij manifestè? à conuiuio aũt surgunt omnium ultimi: deinde et plura alijs auferre secũ uolunt: si qui uerò ipsorum urbaniores paulo sunt, sæpenumero etiã cantare incipiunt? Atq; hæc quidẽ pro ridiculis ille censebat. Præcipuè uerò etiam eorũ mentionẽ faciebat, l qui pacta mercede philosophantur, uirtutemq; ipsam uenalẽ tanquam de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorũ scholas uocabat. Censebat enim, eum qui diuitias contemnere alios docere uellet, principiò seipsum lucris & quæstu superiorẽ gerere debere: m quoniam & ipse reuera talia agebat, non solum gratis cõuersando ac differendo cũ uolentibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnemq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantũ aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, ut ne suarũ quidẽ rerũ, quæ illi interim corrũpebantur, curã aliquã gereret, ut qui et agrũ quẽ nõ procul ab urbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidẽ dignatus fuerit.

Quin

ἀλλ' ἴσως τῶν ἀρχῶν αὐτ' ἄντα διαμολογήσεται· ταῦτ' οἶμαι διαλαφῶς, ὅτι τύχην μὲν φύσει οὐδὲν ὑπάρχειν, νόμῳ δὲ καὶ διαδοχῇ τῶν χρημάτων αὐτὰ ἀόριστον παραλαμβάνοντας, δολιχοχρόνιον διοπότην νομίζομεν· ἐπιλαβόμενον δὲ πρόθεσμία παρέλθῃ, τὸν μὲν παραλαβόντα ἄλλον, ἀπολαύειν δ' ἀνίμαστον. ὑπὲρ μικρὰ δὲ ἡμέρα παρίχει τοῖς βουλομένοις ἰδίαις παραλάμβανε, ἡ φιφῦσι τὸ ἀπέρατον, ἢ τ' γυμνασίων τὸ σύμμετρον, ἢ δ' προσώπου τὸ ἀδιάστημον, καὶ ἡ ἰδιώτης τὸ μίτριον, ἐφ' ἅπασι δὲ τύχαις ἡ διαιτίας τὸ ἐρμοσμένον, καὶ τὸ ἥμερον τῆς ῥόπης. παρίχει δὲ τὸ τοῖς σωθεῖσι μὴ ἀναβάλλεσθαι τὸ ἀγαθὸν, ἀλλ' ἐφ' τὰς πόλλας ποιεῖν, προθυμίας ἀρξομένους ἑορτὰς, ἢ παυηγύρεις, ὡς ἂν ἱκάνων ἀφ ἑξομένους δ' μὴ ψεύσασθαι, καὶ τοῦ τὰ δίοντα ποιήσειν, ἐξίου γὰρ

Quin et principiò neq; fuisse illum constituebat illud, opinor, distinguens ac disputans, quòd natura quidem istarum rerum nullius domini sumus: lege autem & per successionem usum earum in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus præterierit, tunc rursum alius eadem à nobis accipiès, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbent imitari uolentibus exempla, uictus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius uenerabilitas, & ueſtitus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. Monebat autem eos qui cum eo uersabantur, ne cunctarentur, aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerent: præfinientes sibi uelut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquã ab illis auſpicaturi mẽdacia uitare, & cõuenientia facere. Volebat enim

γὰρ ἀμέλλητον εἶναι τῶν πρὸς τὸ καλὸν ἐμπόδιον. Διὸ καὶ τῶν πρὸς τοιοῦτων καταγνώσεως φιλοσόφων, οἱ ταύτην ἄσκησιν αὐτοῖς ἐπιτηδεύειν, ὧν πολλοὺς ἀνάγκαιον πρὸς νόσους τὰς τίνας αὐτίκην καταγνωσθῆναι. Τοῦτο μὲν δὴ οἱ πολλοὶ διαβάλλουσι, ἄλλοι δὲ μαστιγοῦντες· οἱ δὲ χαλεπώτερον, πρὸς σιδήρῳ τὰς ὠδὶ φανείσας αὐτῶν καταξύοντες. ἐγὼ δὲ πρὸς χρῶμαι πολὺ πρέπον μοι ἐν ταῖς ψυχαῖς τὸ τοιοῦτον τοῦτο πρὸς παιδὸς καταφανὲς εἶναι, πρὸς τὸ ἄρτια παιδεύειν ἀνθρώπους προαιρούμενον, τοῦτο μὲν ψυχῆς, τοῦτο δὲ σώματος, τοῦτο δὲ ἡλικίας τε πρὸς καὶ πρόπονον ἀγωγῆς ἐσχάδαι, ἵνα μὴ τὰ παρὰ δύναμιν ἐπιτάττων ἐπὶ λίγχιστα. πολλοὺς γοῦν πρὸς τινα λοιπὸν ἴσασιν οὕτως ἀλόγως ὠδιτραδύνται. ἵνα δὲ πρὸς αὐτοὺς ἄλλον, ὃς πρὸς γυμνάμενον τὸν παρὰ ταύτοις καιρὸν, ἐπιδεῖ τὰ

enim liberũ & ab omni cunctatione remotũ esse illũ ad honesta impulsum, ac mentis impetum. Manifestò autẽ apparebat, quòd & tales philosophos damnabat, qui uirtutis meditationẽ eam putabant, si multis necessitatibus atq; laborib. adolescentes resistere, exercitatione ac usu assuefeciſſent. Atq; ob id multi ligare atq; uincire se iubebant, alij cutem flagellis uerberabant. Qui uerò elegantiores paulo erant, etiã ferro superficiẽ corporis radebãt. Putabat enim ille multo priꝰ in animis duritiem istam & firmitatem cõtra dolores ac perturbatiões parandã esse. Et qui optimè instituere atq; erudire homines uellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atq; obseruationem quandam habere debere: ut ne ea quæ uires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra uires intenderentur. Vnum autem etiã ipse uidi, qui cum iam ea apud illos mala degustaſſet, quamprimùm

ueros

χίαν λόγων ἀληθῶν ἐπάκουσον, ἀμιτιγρίπλι φόβῳ μὴ αὖτ ἀφίκηται, κἀγὼ λῶ ῥᾷον διαπαύσωμαι. ὕλη δ' τούτων ἀπειρὰς, τ ἄλλων αὖθις ἀνθρώπων ἐμίμνητο, καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει ταραχὰς λιξάμενος, καὶ τὸν ἀθροισμὸν αὖτ, καὶ τὰ διαφορὰ, καὶ τὸν ἐπεισέρεμον, καὶ τὰς τῶν ἰωιόχων ἀπάνας, καὶ τὰ τ ἔπαπτων ἐνέμιττα, καὶ τὰς ἐν τοῖς θεάτροις περὶ τούτων διαλόγους. πολλὰ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐπεποιήκασι, καὶ πολλῶν ἵππων ἀνδριάντων ἀνατεθείκασιν ἐπάνω πλατιτάτοις, καὶ τοὺς ἐπιγραφὰς μάτην ἐπῆσαν τ ἀμφὶ τῶν τεθνεώτων, περιεσθεὶς ὅτι μέσον φυλὴν οἱ ῥωμαίων παῖδα ἀληθῆ παρ' ἴσην τ βίον προίσχηται, τῶν ἐν ταῖς διαδόσεσι λόγων, ἵνα μὴ ἀπολαύσωσι τῆς σφετέρας ἀληθείας. ἃ δ' ἦν καὶ μεταξὺ λέγοντος αὖτ γελᾶν προύκαλῶ, ὅτι

ueros ſermones ueramq; doctrinam audiuit, irreuocabili curſu aufugiens inde, ad ipſum peruenit, uidebatúrque multo quàm antea quietiore animo eſſe. Iam uerò digrediens ab iſtis, aliorum rurſus hominum mentionem faciebat, perſequendo uerbis & eos qui in urbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab alijs impelluntur. Præterea & theatra, & circum, & equeſtres ſtatuas, & equorum ipſorum nomina, deque ijs ipſis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum paßim ibi inſcripta eſt. Iam & multos eorum qui pro ſtudioſis ac grauibus habentur, reprehendebat. Poſt hæc autem quaſi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & teſtamēta agitantur: hoc addens, quòd unam hanc uocem Romanorum pueri per omnem ætatem ueram emittant, eam intelligens quæ in teſtamentis uſurpatur, qua petunt ne à ſua ueritate depellantur. Illa uerò etiā imprudens cum ab eo dicerentur, riſu proſequi coactus ſum, quòd

ὅτι μὴ συναπιέναι ἑαυτοῖς ἀξιοῦσι τὰς ἁμαρτίας, καὶ τῶν ἀσελγείας ἐγγεγραφὸν ὁμολογοῦσιν, οἱ μὲν ἐθέτας ἑαυτοῖς διαλιθοῦσθαι συναπαφλίγιδας τ παρὰ τὸν βίον τιμίων, οἱ δὲ καὶ παραμένειν τινὰς εἰκότας τοῖς τάφοις, ἵνα μὴ καὶ τάφους ἀθλίους, δύβλας ἐπὶ καὶ παρὰ τῶν τοιούτων διαμένειν. ἀναζῆν δὲ ἐξίουν τὰ πέμπεσθαι τούτοις παρὰ τὸν βίον, ἃ τοιαῦτα πρὸς τ μετὰ τὸν βίον ἐπανιέναι. τούτου γὰρ ἕνεκα τὸ πολυτελὲς ἔθος ὠνεῖσθαι, καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μετὰ μύρων τινὰ ἀρωμάτων ἀναχέοντας, τοῦ μὴ σὺν χαμαὶ ἐμπεπλασμένους βόθρῳ, μὴ τὸ σπάνιον αὐτῶν, καὶ τὸ παράπαιγμον ἀγαπῶντας, τὸ δὲ ἐν λειμῶνι, καὶ κατὰ φύσιν, ὡς σύνηθες ἀναθρώσκουσιν. τούτους ἕνεκα τοὺς καὶ τὰ μύρα πίνοντας, ὃ καὶ μάλιστα δήσουσιν αὐτῶν, ὅτι μὴ γρᾶδια ἴσασι ἅπτεσθαι ἐπιθυμίας, ἀλλὰ

quòd & secum sepeliri ignorantiã suam uelle eos aiebat, & stultitiã suam apertè scripto etiã testari, dum alij uestes, quibus in uita precioso ribus usi sunt, ° cõburere eodem rogo secũ mandant: alij autẽ & seruos certos ad sepulchra adstare, rursum alij cippos siue columnas quoque coronari sertis præcipiũt, stolidi uidelicet etiã in ipsa morte manentes. Coniecturã igitur inde fieri uolebãt, inquit, quid in uita ab illis actum sit, quando talia de ijs quæ post mortẽ secutura sint, testamẽtis mandant. Hos enim illos esse, qui preciosa ac chara obsonia emere solent, uinumq; in conuiuijs cum plausu & odoribus effundũt: qui media etiam hyeme oppleantur rosis, raritatemq; illarũ & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundum naturã fit, proculi et abiecto fastidiũt. Hos illos esse, qui & unguenta bibunt: quo nomine uel maximè eos carpebat, quòd ne uti quidem cupiditatibus scirent, sed

ἀλλὰ λάθρᾳ ταῦτα παρασκευάσει, καὶ τὰς ὄρνεις συγχέοι, πάνυ δεδοχὼς τῇ ὀσφρήσει παραλύσας αὐτῶν τὰς ψυχὰς πατάξαι, ὡς τὸ τοιοῦτο λεῖόν τι ἐν ταῖς τραγῳδίαις τε καὶ κωμῳδίαις λιπαρὲς καὶ μαλακὸν ὄψον καὶ πρὸς τύρον ἀσβιαζόμενοι. σολοικισμὸν οὖν ἐκάλει τὸ τοιοῦτο τὸ τῦρον· ἀπὸ δὲ τούτου γνώμης ὀλίγοι, ἀτιχῶς τὸ μάλα τὸν λόγον μιμούμενοι καὶ ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμέμφετο τὸ ταύρου τέχνην δεινὸν, ὃ προσέκειτο τὰ ὀφθαλμῶν τὰ κέρατα, οὕτω δὲ κἀκεῖνος ἠτιᾶτο τῶν στεφανουμένων, ὅτι μὴ ἴσασι τὸ στεφάνου τὸ τέλος· ἐχρῆν γάρ τοι, ἔφη, τῇ ποτῇ τῶν ἐπὶ τι κὴ ῥόδων χάριν, τοῦτο τῇ ῥινὶ μάλιστα ἐχρῆν αὐτοὺς στέφεσθαι, πλὴν αὐτίκα ὡς εἶδέ τι τῶν ἀνακτωνῶν, ἵν' ὡς πλεῖστον ἀνίσπων δὲ ὀδμῆς. καὶ μὴν ἐκέλευε λιγύλα, τὸν θαυμάσιόν τινα τῶν σπουδῶν περὶ τὰ δεῖπνα πεπαιδευμένον, χυμῶν τε ποικιλίαις καὶ μιγμάτων περιεργίαις.

sed & in hisce peccarent, finesq; earũ confunderent, undique permittentes uoluptatibus animũ proterendũ & conculcandũ: & hoc quod in Tragœdijs atq; Comœdijs dicitur, Iam et præter casam incitati. Solœcismum igitur uocabat hoc genus uoluptatum. Cæterũ ex eadẽ sententia etiã illa dicebat, prorsus ¶ Momi illum uerba imitatus. Vt enim ille reprehendebat tauri artificem deũ, qui non præposuisset oculis cornua: ita scilicet & ipse accusabat eos qui coronas gestabant, quòd locũ ubi eas adhibere deberent, nescirent. Nã si afflatu atq; odore, inquit, uiolarũ rosarumq; delectantur, sub nasum eos potissimũ coronari oportebat, iuxta ipsam quàm proximè fieri potest respirationem, ut quam plurimũ inde uoluptatis attraherent. Eodem modo & illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibent, dum liquamentorũ uarietatẽ & bellariorum curiosam atq; immodicã compositionem sectantur.

Nam

καὶ γὰ αὖ καὶ τάτους ἐφασκεν ὀλιγοχρονίᾳ τι καὶ βραχέᾳ ἡδονῇ ὄρωτι, πολλὰς πραγματείας ὑπομένειν. ἐπίφανι γὰρ τεσσάρων δακτύλων αὐτοῖς εἶναι τοσοῦτον τὸν βίον, ἐφ' ὅσον ἡ μύτη τῷ αὐλῷ ἁρμόζει. ὅτι γὰρ πρὶν ἐμφαγεῖν ἀπολαύειν τι τῶν ὑπομενόντων, ὅτι βρωθῆναι, οὐδὲ γνῶναι τὸν ἀπὸ τῶν πολυτελῶν ὄψων πλησμονήν. λοιπὸν οὖν εἶναι τὸν ἐν τῇ παρούσῃ γιγνομένῳ ἡδονὴν τοσούτων ἀναλωμάτων. αὐτὰ γὰρ πάσχειν ὀλιγωρεῖν αὐτούς, ὑπ' ἀπαλλοτρίας τὰς ἀληθινὰς ἡδονὰς ἀγνοοῦντας, ὧν ἁπάντων φιλοσοφία χορηγὸς ὄζη τοῖς πονοῦσι προσεπομένοις. περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις θρυπτομένων, πολλὰ μὲν διῆκεν τὸ πλῆθος τῶν ἐπομένων, τὰς ὕβρεις, τοὺς ἐπιτηδεύοντας τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ μικρῶν δεῖν ἐνοχλουμένους. ἐν δέ τι καὶ

Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tẽpore duraturæ uoluptatis amore multa negocia sustinere. Indicabat aũt, quatuor illos digitorum causa totũ hunc suscipere laborẽ solere. Tot enim digitorũ mensurã æquat uel lõgissimũ hominis guttur. Nã neq; anteá q̃ eorum quæ tam charo emũtur, quicq̃ ederũt, ullam uoluptatẽ eos capere: nec rursum posteaq̃ illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorem cæteris illam quæ fit ex tam preciosis et charis istis, repletionẽ reddi. Restare igitur, ut illã quæ uelut in transcursu percipitur, uoluptatem, tam grandi pecunia mercentur. Consentanea aũt ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiã istam, q̃ ueriores illas uoluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat, et quasi subministrat ijs qui laborare uolunt. Cæterùm de ijs quæ in balneis aguntur, multa sanè commemorabat, & de multitudine prosequentium, & de cõtumelijs, & de ijs qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autem

τι ἢ μάλιστα μισοῦμ' ἰῶντ', πολὺ
δ' ἐν τῇ πόλει ἔστο, καὶ τοῖς βα-
λανείοις ἐπίχωριάζον. πρεῖνο-
νας γάρ τινας ἔφη τοὺς βοᾶν
καὶ παραγγέλλειν προερεῖσθαι
τοῖν πεζοῖν, ὡς εἰ μηδέν τι ὑγιὲς
λοιν μέλλοιεν ὑποβαίνειν, καὶ
ὑπομιμνήσκειν αὐτοὺς τὸ καμνό-
ντας, ὅτι βαλίσεσι. δεινὸν γὰρ
ἀπειλῆτο, εἰ σώμασί μὴ ἀλλοτρίοις
λοιπὸν ὑβρίζοι μὴ δίκαιος, μηδ' χρή-
ζων, μηδὲ ὅτου ἀκούοντος,
ὀφθαλμῶν ἢ ὑγιαινόντοιν ἄλλο
ἄλλου δίκαιος πρεσβεύων, καὶ
ἀκούοντος, φωνὰς ἀκούσθαι δυ-
σχεροῦν αὐθρώποις πρὸς ὑπερ-
μελοῦσι. ταῦτα γὰ αὐ
τὰ πάσχειν ἐν τοῖς ἀγορᾶς
ἀμοῦσαι μίσους καὶ οἱ τὰς πόλεις
ἐπιτροπεύοντες. τοιαῦτά τινα καὶ
πολλὰ ἕτερα τοιοῦτα διελθὼν,
ἀπέπαυσε τὸν λόγον. ἐγὼ δ' τίνα
μὲν ἔκπυνον αὐτὸν τὸν ἄνδρα, μὴ
σιωπῶσαν περιβλεπόμενος. ἐπειδὴ δ'
ἐπαύσατο, ἔφην δὲ τὸν Φαιάκων

maximè ac præter cætera de-
disse uerbũ uisus est, frequẽs
aũt in ciuitate hoc est, & in
balneis propemodũ familiare
re ac patrium. Prætereuntes
enim quosdã ex seruis clama
re oportet et admonere ut pe
dibus prospiciant. si quid ex-
tãtius paulo, aut cauũ subitu
ri sint, atq; ita cõmone facere
eos (id quod absurdissimum
est) quo scilicet meminerint
ire sese. Graue igitur atq; in-
tolerandũ putabat esse, si, cũ
ederent, alieno ore nõ indige
rent, aut manibus: neq; cũ au
dirent, aliorũ auribus uteren
tur: oculis aũt aliorũ, ualẽtes
ac sani, ad prospiciendũ op-
habcrent, ac sustinerẽt uoces
audire, quæ miseris hominib.
et excæcatis cõuenirent. Hæc
enim ipsa accidere illis in fo-
ro, et medio die: et hoc, ciuio
tatẽ atq; rempub. ipsis uelut
huneris suis sustinentibus.

Hæc atq; huiusmodi multa alia uerbis persecutus, dicendi fi-
nem fecit. Ego uerò hucusq; cum admiratione ac ueluti stu-
pefactus auscultabam illum, metuens ne conticesceret. Vbi
uerò hic loqui desijt, illud nimirum quod Phæacibus olim ac-
cidit,

ἔπαθον· ἐπιπίπτω γάρ, πολλὰ γὰρ δὴ χρόνον ἐς αὐτὸ ἀπίβλιτον καὶ καλλμένος, ἅτε πολλῇ συγχύσει καὶ ἰλίγγῳ λιπαινόμενον, ἔπειτα μὲν ἱδρῶτι καταῤῥεόμενος, ἔπειτα δὲ φθόγγου ἐκδιδόναι βαλλόμενος δύσπνοος ἦν· τοτὲ μὲν ἐνίκα με σιωπῶντα, τοτὲ δὲ φωνὴ ἐξέλιπε, καὶ ἡ γλῶττα διαμάρτανε· καὶ τέλος, ἐλάκρυον ἀπορούμενος. ἐγὼ δὲ ἐπιπολῆς, ἀλλ' οὐκ ἐντυχόν, ἡμῶν ἐλέσθαι καὶ θέσθαι. βαθέα δὲ καὶ λάβρα καὶ πλαγὴ ἐγένετο· καὶ μάλα σὺν ἐπιχθεὶς ὁ λόγος, αὐτῷ, ἢ εἴλήν τι ἐπᾶν, λείποψι τῷ ψυχῷ. ἐπεὶ γάρ τι δεῖ λέγειν ἔθη φιλοσόφων πρὸς ἀλλήλους λόγων, ἆρ' ἐπὶ τούτων ἐπέλαφα; δοκῶ μοι ἀνδρὸς εὐφυοῦς ψυχὴν, μάλα σκοπῷ τινι ἁπαλῷ προσεοικέναι, τοξεύσαι δὲ, πολλοὶ μὲν ἀνὰ τὸν βίον καὶ μισεῖ τὰς φαρέτρας καὶ κίλλων τι καὶ παντοδαπῶν λόγων, ἃ μὲν ἀστοχεῖ σύντονα τοξεύσιν· ἀλλ' οἱ μὲν αὐτὸ σφόδρα τὰς νευρὰς ὠδίνανται δέ,

cidit, ego quoque passus sum. Lõgo enim tẽpore ad ipsum aspiciens, quasi delinitus atq; permulsus, deinde multa cõfusione atq; uertigine correptus, partim sudore manabãt partim loquolẽs, destituebar uiribus, ac retrò inhibebar ipsaq; uox deficiebat me, neque lingua iã amplius officio seruiebat suo: postremò præ dubio atq; inopia agẽdi lacrymabar. Neq; enim summam duntaxat cutẽ perstrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat me, sed altius, & omnino ad uiuũ usq; plaga hæc peruenerat: ac certò [s] admodũ scitẽq; librato ictu emissa oratio, ipsum, si ita dicendũ est, animũ intercẽdit. Si enim decet nonnihil et me iã philosophicos attingere sermões, ita equidẽ de hisce existimo. Videtur mihi anim[o] hominis solertis et ingenioſi admodũ similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarij aũt in hac uita multi, q plenas quidẽ pharetras uarijs atq; omnis generis orationib. habẽt: cæterũ non omnes certò iacu lantur, ac destinata ferũt, sed alij ipsorũ neruo nimiũ intẽto,

ἀτονώτερον τ διοτ ἀχρι
σι. καὶ ἅπαντ μὲν καὶ ὅτι τ
ὀϊστ, τὰ ἢ βίλη κὼ τ ὁ μέσον ἰν
τῷ σκοπῷ, ἀλλ' ἐπὶ τὰ σφοδρό
τατ διαπίπτοντα, κ παροδεύ
σαντα λειχοῦσιν μόνον τῷ χρώ
ματι τὸν ψυχὸν ἀπίλιπον. ἄλ
λοι ἢ, πάλιν τούτοις ἀπραγμο
νέστ. τὰ γὰρ ἀδρώμασ τι καὶ
ἀτονίασ ὑπὸ ἀφιενῶτ τὰ βιο
λα κὼ τοῖς ἄχρι πρὸς τ σκοπὸν,
ἀλλ' ἐκλυθέντα καὶ ἀπίπτοντα πολ
λάκις ἐν μέσοις τ ὁδῷ. ὧν δέ
ποτε καὶ ἀφίεντ, ἄκρον μὲν
ἐπιλίγδην ἅπτ, βαθῦσαι δὲ
ἐν ὀρχάτῃ πλαγίῳ· ὑγὸ ἐπ'
ἰσχυρᾶς ἐμβολῆς ἀπεσίλλετο. ἔσ
τιν ἢ ἀγαθὸς τοξότης, κ τότῳ
ὅμοιος, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς
σκοπῶν, ἵ μὴ σφόδρα μαλακὸς, ἐ μὴ σκληρότερος τ
βίλος. γίγνετ γὰ δ κ ἄρασι
σκοποί. ἐπειδὰν ἢ ταῦτα ἴδῃ, τε
νικῶντα χρίσας τὸ βίλος, ὅτι
ἰῷ,

uehemẽtiori impetu quàm ſa
tis eſt, telũ emittunt: & ap-
prehendunt quidẽ etiam iſti
uiam, ſagittæ aũt ipſorum in
ſcopo nõ manent, ſed præ ue
hemẽtia ictus penetrantes ac
tranſuolantes, pertuſum mo-
dò atq; hiantem uulnere ani
mum relinquere ſolent. Rur-
ſum alijs diuerſo huic pacto
euenit. Nam præ imbecillita
te uiriũ, & quòd laxiore ner
uo iaculãtur, ſagittæ ipſis ad
ſcopum uſq; non perueniũt:
ſed ſoluto impetu, ſæpenume
ro in medio curſu deficiũt ac
decidũt. Quòd ſi uerò inter-
dum etiam ſcopum contin-
gunt, ſummum illum quidem
& in ſuperficie tantum per-
ſtringunt, altiorem autẽ pla-
gam nequaquã infligunt. ne-
que enim ualido impulſu at-
que impetu emiſſæ fuerunt.
At qui bonus iaculator eſt,
atque huic noſtro ſimilis, principio quidem diligenter cir-
cumſpiciet ſcopum, ne nimis mollis, ne ue nimis ſolidus, &
tranſmittẽdo telo durior ſit. Sunt enim & ſcopi quidam, qui
omnino ne uulnerari quidem poſſunt. Vbi autem hæc omnia
perſpecta habet, tum demum tincta atq; infecta ſagitta, non
ueneno,

ιῶν, καὶ ἀπὸρ τὰς Σκυθῶν, χρίεται, ὅτι ἰὸν ἔχουσι, καὶ ἀπὸρ τὰ Κυδώνια, ἀλλ' ἐρίμα δακρυῶν τι καὶ γλυκὺ φαρμάκου ἔτι χρίσασα, ἀτιγῶς ἐτέξουσι. τὸ δὲ ἐνιχθὲν εὖ μάλα σὺν τόνῳ, καὶ διαπέψαν ἄχρι ἔτ' ἀντιθῇ, μάλα γε, καὶ πολὺ ἔτ' φαρμάκου ἀφίησιν, ἢ δὴ σπιδναμένην, ὅλων ἐμὲ λύπλῳ τῶν ψυχῶν περιέχει. ἔτό τοι καὶ ἄδοντι, καὶ λακρύουσι μιταξὺ ἀκούοντες, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔπαθον, ὅσον ἀρὰ ἔτ' φαρμάκου τῶν ψυχῶν περιδίεται. ἐπεὶ δ' οὖν μοι προὶς αὐτὸν τὸ ἔπος ἐκάνε λέγειν, βάλλ' ὅτως, αἰνέν τι φῶς αὐδρικὸς γίνεται, ὥσπερ γὰ οἱ ἔτ' Φρυγίς αὐλὸς ἀκούοντες, ἢ πάντες μαίνονται, ἀλλ' ἐνίοις αὐτ' τῇ ῥίζᾳ λαμβάνοντι, ὅτοι ἢ πρὸς τὸ μέλος ὑπὸ μιμνήσκοντι ἔτ' πάθος, ὅτω δὲ καὶ φιλοσόφων ἀκούοντες, ἢ πάντες ἐνθυσι καὶ φαυμαΐαι ἀπίασιν,

ueneno, quemadmodum Scytharum sagittæ tinguntur: neque resina, perinde ut Cureotum: sed sensim mordicante pariter, & dulci pharmaco inuncta, uerè iaculari solet. Illud autem quod iactum est, bene adeò & pro modo suo satis fortiter impulsum, eoq; penetrans, ut iam transiturũ esse uideatur, citrà tamẽ desinat, & manet pariter, & multum medicamẽti illius de se emittit: quod uidelicet dispersum, totum quaq; animum ambit & cõplectitur. atq; hoc illud est, quo & oblectantur, & cur lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericũ illud ad ipsum dicere: Sic iace, si qua uiris

per te noua lux oriatur. Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniunt, sed quotquot ipsorum à Rhea corripiuntur, atque id audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiscuntur: ita & qui philosophos audiunt, non omnes attoniti ac saucij abeunt: sed

φιν, ἀλλ' εἰς ὑπὲρ τι ἐν τῇ φύ
σει φιλοσοφίᾳ συγγενές. ὡς σι
μὰ, καὶ θαυμάσια, καὶ θεῖα γε, ὦ
ἑταῖρε, Διὸς ἄλυδις, ἀλιλύδαι
τί μοι πολλῶν, ὡς ἀληθῶς, ἅ ἀμ
βροσίας, καὶ ἅ λωτὸν ἐμπεφόρη μέ
νος. ὥστε καὶ μετ' ἐξὸν σὲ λίγοντος,
ὑπαισχύν τι ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ πάν
σαμένῳ ἔοικα, καὶ ἵνα μὴ ἐκ
τὸ σὸν ἔπω, τέρψεως, καὶ μὴ θαυ
μάσῃς· οἶδα γὰρ ὅτι καὶ οἱ πρὸς
τ' λωτῶφ τ' λυσιώτατον ἐνέχειν
τῶν, ὃς κἀκεῖ μόνοι λυσῶσιν,
ἀλλὰ λύῃ τινας ἐτέρους καὶ αὐ
τοὶ ἐν τῇ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο
δικᾶσι, καὶ αὐτοὶ ὑφρονῶν γί
γνεσθ'. συμμεταβάλλῃ γὰρ τι τ'
πάθους ἅμα τῷ λόγματι, καὶ
πολυγονᾶτ' ὁ νόσ@, καὶ πολ
λὴ γίγνεται τ' μανίας διαδο
χή. οὐκοῦν καὶ αὐτὸς ἡμῖν ὄρᾳν
δοκεῖς; πάνυ μὲν οὖν, καὶ
προσίτε κἄμοιγέ σε καινόν τι
να τῶν θρυπέων ἐπινοῆν.

illi solum, quibus quasi fomes aliquis philosophiæ cognatæ, iam antea natura insitus atq; innatus fuit. L V. Quàm grauia et admiratiõe digna, atq; adeò diuina, ô amice, uerbis cõmemorasti? Multaq; reuera ambrosia & loto saturatus, me non aduertente fuisti. Quare & interim dum ista dicis, nescio quid animo meo accidit: et nunc desinẽte atq; tacente te, mœrore afficior. ac ut tuo uidelicet exẽplo dicam quoq;, saucius sum. Neq; uerò mireris. nosti enim quòd & illi qui à canibus rabiosis mordentur, non ipsi solũ rabie corripiũtur, sed et si quos alios ipsi in ea insania eodẽ illo modo afficiũt ac lædũt, eotiã illos mẽte deinci, atq; in furorẽ uerti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddam in aliũ transfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atq; alios de se procreat, fit q; insaniæ istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaq; etiam ipse nobis iam amare confiteris? L V C. Prorsus igitur: teq; iam etiam oro, ut commune aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias.

PHI. Er-

τὸ τῦ ἀρα Τηλέφου κινάγκη ποιεῖν. ποίου δὴ λέγεις; ὃν ἐρώτα ἀλγοῦντας, ἵνα θεραπεύσωμεν.

PHI. Ergo Telephi illud necesse erit facere. L. V. Quodnam illud dicis? PHI. Vt ad eum à quo uulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

NIgrinum Platonicum philosophũ ueluti specimen & exemplar proponit ijs, qui à uulgari strepitu, diuinarum & humanarum rerum contemplationi omnes suos conatus destinarunt. Taxat deinde suorum temporum mores: Romanorum fastum, insolentiam & luxum subinde, non minus graphicè quàm eleganter describens.

a Noctuas Athenas.) Subaudiendum, porro, aut mitto. Hanc parœmiam Lucianus hic exponit, quæ inde fluxit, quòd Athenis abundãt ululæ, & Atticæ regioni quasi peculiares sint. Proinde ut absurdum uidebatur, noctuã Athenas deportare, cum illic passim omnia noctuis abundarent: ita ridiculum sit, homini consultissimo consilium dare. b Imperitia.) ignoratione ac inscitia. c Audaces.) præcipites. d Res autem cogitata.) Ratio atq; doctrina. e Timidos.) cunctatiores & morosiores. Mitio in Adelphis castigans Demeæ fratris immodicam seueritatem: Homine (inquit) imperito nunquam quic quam iniustius, qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.

f Vt uerò grauis.) Occasio dialogi, ab incessũ & moribus philosophi. g Ter beatus.) φιλολόγῳ. h Profectus in urbem.) Narratio, continens occasionem encomij. i Quibus omnibus.) Exordiũ à cõmendatione ipsius Nigrini, & à suauitate & ui orationis illius. k Aedonas.) hoc est, philomelas. l Philosophiam laudaret.) Improbitas nihil habet commune cum philosophia, multo minus improbi. Sic Plato in epistola ad Aristodorum: τὸ γὰρ βέβαιον καὶ πιστὸν καὶ ὑγιὲς, τοῦτο ἐγὼ φημὶ εἶναι τῶν ἀληθινῶν φιλοσοφίαν. Id est: Nam quod firmum est, ac fide dignum, adhæc minimè corruptum, hoc ego aio uerã esse

philosophiam. m Videtur enim.) Amplificatio à simili. n Confide.) Exordium à commendatione orationis, & eius effectu, quantum ad materiam siue subiectum attinet. o Festinantem hortaris.) Metaphora est, ducta ab his qui cursu certant, quibus acclamatio solet addere uelocitatem. Sumpta ex illo Homeri Iliad. θ.

Ἀτρεΐδη τέ μοι ἦτορ ἐπὶ φρεσὶ θήσεαι ἀτρεμ,
ἐρωεῖς. Id est: Quid me sponte mea properantem maxime Atrida Extimulas? Eódem alluſit Odyſſ. ω.

ὡς εἰπὼν ὤρνυτο πατὴρ μιμνειν ἀθήνη. Id est: Iamdudū promptam, ac cupientem, his Pallada dictis Excitat. Itaque currentem incitamus, cum ad id uocamus aliquē, ad quod suapte cupiditate fertur, ac propendet. p Aculeum quendā.) De Pericle hic uersus ex Eupoli citatur:

ἡμεν δ' τ ῥητορων τ δεινοτατον ἐγκατελιπε
θῆς ἀκροωμενοις. q Vereor ne interim.) Exordium ab extenuatione suæ, referentis scilicet, personæ. r Histrionibus.) Histriones artifices, seu ludiones, qui personati in scenis fabulas agunt. sic dicti à nomine Hister, quod Thusco uerbo Iudionem significat, authoribus Liuio & Valerio. s At uerò cesso.) Propositio. t Qui Athenis commorantur.) Athenarum encomium, & eorum qui ibi philosophantur. u Qui Athenis commorantur.) Athenæ Attica urbs, quæ bellicis rebus & bonis artibus quondam omnium fuit celeberrima. Tu lege Strabonem libro 8 & 9. Herod. libro 1. 2 & 8. Plinium lib. 4. cap. 7. & libro 35. cap. 14. Volaterranum libro 38. cap. 8. Paralip. Lucianum nostrum in encomio Demosthenis, in principio. Archelaus primùm illam occupauit, grauique seruitio pressit. L. Sylla circumsessam magno labore expugnauit, & in antiquā libertatem restituit. Postremò tamen, quum Galli rebus excíderent Constantinopolitanis, Athenas diu obtinuerunt cum Peloponneso: quorum imperium, dum in regnum transferretur Neapolitanum, ad manus Acciaiolorum Florentinorum sub Io regina peruenit. Denique ad Turcas. Hodie uerò Barbari corrupto uocabulo Sethinæ uocant. x Sed si quis etiam ueniret ad illos.) A temperantia & honestate uitæ, & à doctrinæ effectu. y Ex purpuratis.) Doctrinæ confirmatio ab exemplo. z Ei illorum hominum.) Collatio, & intemperan-

temperantiæ reprehensio, maximè urbis Romæ, ut philosophos minimè conueniat. a Cur autem infelix.) Verba Tiresiæ sunt ad Vlyssem, ex Odyss. 12. b Ac meipsum.) Amplificatio cœptæ descriptionis, per distributionem. c Licet autem philosophiam mirari.) Consolatio, & effectus philosophiæ. d Ridiculi sint.) Quæ ridicula ac stulta. e Inhumanitatem.) adulatorum, & sectantium cœnas. f Ego uerò.) Amplificatio adulatorum dementiæ. ab effectu & consequentia. g Quòd si uerò ex.) Commemoratio ex contrario. h At uerò eos.) Alia amplificatio, à personarum qualitate siue conditione. i Quòd uel maximè.) Descriptio simulatorum philosophorum. k An non inebriantur.) Ab intemperantia. l Qui pacta mercede philosophantur.) Ab auaritia. m Quoniam & ipse reuera.) Redit ad Nigrinum, quem ut ueri philosophi exemplum proponit. Et ut antè illius orationem, ita hic doctrinam & uitam eius commendat.

n Monebat autem eos qui cum.) Doctrina de bene agendo.

o Comburere eodem rogo secum.) De funebribus ceremonijs, & earum irrisione, plura reperies in Luctu, & in Charonte contemplantium. Has funebres expiationes submouit Lycurgus, nec concessit, ut quicquam unà cum cadauere sepeliretur. Nam aliæ nationes, si quid fuisset uiuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro: damnosa simul ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid. Sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo positos omnes sepeliri iussit.

p Quid in uita ab illis actum sit.) Exitus respondere principijs.

q Momi illius.) Aristoteles de Partibus animalium libro tertio, meminit Momi, qui naturam incusarit, quòd bobus cornua in capite, ac non in armis potius addiderit: uidelicet, quo uehementius possint ferire. Ad quod alludisse uidetur idem Lucianus, quum in secundo Verarum narrationum libro scribit, se uidisse boues quosdam, quibus cornua inessent non in fronte, quemadmodum reliquis, sed sub oculis. Idque ita uisum esse Momo.

r Ego uerò hucusque.) Conclusio, qua, ut à principio, rursum commendat orationem à re & effectu.

s Ac certò admodum, sciteque.) Amplificatio effectus à simili & effictione.

t Rhea corripiuntur.) Matris deûm sacerdotes haud obscurè innuit, qui audito Phrygio tibicine, statim in

furorem aguntur: id quod alijs itidem hominibus usu non uenit. Seneca epistola 109. Quidam ad magnificas uoces excitantur, & transeunt in affectum dicentium, alacres uultu & animo: nec aliter concitantur, quàm Phrygij solent tibicinis sono seminiri, & ex imperio furentes. Per semiuiros, Gallos, matris deûm sacerdotes, intelligit.

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗ. IVDICIVM VOCALIVM.

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Est autem lusus ualde festiuus atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis compositus. Queritur enim σύγγραφος de ui & iniuria τοῦ, quòd ab eo pluribus dictionibus spolietur, & quasi de sua possessione deijciatur. Exordio beneuolentiam captat simulatione modestiæ, & excusando necessitatẽ suam. Deinde per translationem ad διαίρεσιν uenit, nullam literarũ suo loco & ordine mouendam esse. Hinc iudicibus admonitis, ut pro officio suo agant, & cæterarum ordinem atq; dignitatem cuiusque conseruent: narratiunculam subiungit, quæ confirmationem causæ continet. Hanc postea longa primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modestiæ suæ, & illius petulantiæ tum erga se, tum erga cæteros etiam homines, quàm idem etiam hominibus inuisum ac detestabile sit, docet.

IMPR.

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΙΜΠΕΡΑΝΤΕ ARI

Ἀρτεμισίωνος, πυνθανόμενος ἐβδόμῃ ἱσταμένου, γράφομαι πρὸς τὸ σῖτον πρὸς τοὺς ἐπὶ φονικοῖσιν, βίας ἐπαρχόντων, ἠδὲ ἁρπαγῆς, ἀποφερόμενος λίγων πάντων τῶν ἐν διπλῷ τοῦ ἐνφερομένου.

Starcho Phalereo, ſeptima Octobris, actionem inſtituit σῖτον aduerſus τοῦ, conſtitutis iudicibus ſeptẽ uocalibus, de ui et rapina, ſpoliari ſe dicens omnib. illis uocibus quæ duplici τῷ proferri ſolent.

Μέχρι μὲν, ὦ φωνάεντα δικασταὶ, ὀλίγα ἐδικαιούμην ὑπὸ τούτου τοῦ, διαπραγματευόμενος ἐμοὶ, καὶ διατάττοντος ἵνα μὲ λάβῃ, οὐ βαρέως ἐφόρουν τὴν βλάβην, ἢ παρόντων ἴσως τῶν λεγομένων ὑπὸ σοῦ μετρίστου, ὡς ἵστε μὲ φυλάσσοντα πρός τι ὑμᾶς, καὶ σὰς ἄλλας συλλαβάς. ἐπεὶ δ' ἦν τοιοῦτον ἅπαν πλεονεξίας, καὶ ἀνοίας, ὅστε ἐφ' οἷς ἐγὼ ἔτυχον ποιῶν ἁπάντων, ἔλαττόν μοι φέρειν ἀγαπῶν, ἵνα μὴ πλέον προσβιάσηται, ἀναγκάζων αὐτὸ σὺν τοῖς παρὰ τοῖς ἀμφότερα ἀδίκοις ὑμῖν. διὸ δὴ οὐ μικρόν με ὠθεῖ τῆς ἀποδημίας ὑπερχόντα τῆς ἐμαυτοῦ.

Hactenus[a] quidem, ô iudices Vocales, non admodũ graui iniuria affectus ab hoc τοῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat unde minimè cõueniebat, quod quidẽ damnũ non grauiter tuli: nõnulla etiã quæ dicebantur, audiuiſſe me diſſimulabam, propter modeſtiã, quam uos ipſi noſtis me ſeruare cùm erga uos, tũ erga alias ſyllabas. Poſtquã uerò ad tantã auaritiã & amentiã peruenit, ut nõ modò nõ ſit contentũ ijs quæ ego ſæpe diſſimulaui, uerũ iam maiorẽ uim inferat, ipſa me neceſſitas cogit ut accuſem ipſum apud uos, q utrũq; noſtrũm noſtis. [b]Nõ aũt exiguꝰ metus propter iſtã miſeriã me inuaſit.

Nam

πῶς γὰρ προπηραγμένοις ἀεί τι μεῖζον προστιθῶ, ἐξέλω με τῆς οἰκείας ἀπολιπόντα χώρας, ὡς ὀλίγον λεῖπον ἐσυχίαν ἀγαγόντα, μᾶλλον ἵνα γράμματα ἐν ἐμοὶ μάθωσιν, ἢ ἵνα μὲ λάθωσι φίλον. Μίσησον οὖν ὑμᾶς, οὐ δικαίως τοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα ὅτι πάσχει ἔχειν τινὰ φυλακήν. ἀναγκαῖον τοίνυν βουλομένοις ἀπὸ τοῦδε αὐτὰ τάξεως ἐκ ἀλλοτρίαν διαίρεσθαι, καὶ τοῦτο ἐπιτρέψατε ὑμᾶς, ἵνα μηδεὶς ἀλλοῖα λαθὼν τι γράψειεν, ἐγὼ ὁρῶ τίνα τρόπον αἱ σὺν τάξεις τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐτάχθη τὰ ἐκατέρων ἀρχαῖα, ἕξουσιν. ἀλλ' ἔτι ὑμᾶς εἶμαι περὶ ἐκείνου ἀμελήσαντας τινὰ παροράσειν ἔχειν, ὅτι ἐπέτρεψα τινὰ μὴ δίκαιον. ὅτι δὲ δυσφορήσετε τὴν ἀγῶνα ὑμᾶς, ἐμοὶ παραλιπεῖν ὀλίγον ἀδικημένον. ὡς εἴδει καὶ ἕτερον αἰτιάσασθέ με τόλμης, οὐδὲν ἐφεμένου παρανομεῖν, καὶ οὐκ ἂν ἐπιλίποι μάχεσθαι τοῦ λάμβδα τῷ ῥῶ, διαμφισ-

Nam cum prioribus iniurijs maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita ut parũ iam absit, dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodã uerser metu. ᶜEst itaq; æquum, non modò uos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam si ut libet, unicuiq; licebit è suo ordine in alium uiolẽter irrumpere: idq; uos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis: non uideo quomodo sua quique ordines iura, iuxta quæ à principio cõstituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo uos unquam ad tantam incuriã uel negligentiam peruenturos, ut ea feratis, quæ cũ æquo & iure pugnant. Et ut uos certamen omiseritis, tamẽ mihi, qui iniuria affectus sum, negligendũ non erit. ᵈAtq; utinã aliarũ quoq; literarum audacia ab initio statim cum cœperunt contra leges delinquere, esset repressa. neq; enim litigaret ad hunc usq; diem λάμβδα cum ῥῶ, disceptans

ἀμφισβητῶν περὶ τῆ λιασὶν
γραμμὴ, καὶ λιφαλαλγίαι. ἔτι τὸ
γάμμα τῷ λάππα διαγωνίσα
σι, καὶ ἐς χεῖρας μικρᾶ δεῖν ἦρο
χεν ἐλθεῖν ἐν τῷ ἀναφέρ
ειν περὶ γναφάλων. ἐπίσασι δὲ
αὖ καὶ περὶ τὸ λάμβδα μαχόμε
νον, τὸ μέγιστ ἀφαιρούμενον αὐ
τῶν, καὶ μάλιστα παρακλῆσιν,
καὶ τἄλοιπὰ δ' ὧν ἐρίμνα συγ
χέουσι καὶ χώδακα παρανόμως. νῦν
δὲν γ' ἔπαθεν μεῖζον ἐφ' οἷς τι
τύχηκε τέθνεκε. τὸ δ' ὑπερβαίνο
ν ἐς ἃ μὴ χρὴ, λύοντάς ἐστι τὸ
δίκαιον. καὶ ὅ γε πρῶτος ὑμῖν
τοὺς νόμους τούτους διατυπώσας,
ἄτε Κάδμος ὁ νυκτίτυπος, ἄτε
Παλαμήδης ὁ Ναυπλίου, καὶ Σι
μωνίδη δ' ἴσως προσάπτουσι
τοῦτο προμήθειαν τοιαύτην, οὐ τῇ
τάξει μόνον, ἀλλ' ὧν αὐ πρῶτα
δεῖται βεβαιοῦσθαι, διώρισαν τί
πρῶτον ἕκαστον, ὃ δεύτερον, ἄλ
λα καὶ ποιότητας, ἃς ἕκαστον ἐκ
τῶν ἔχει, καὶ δυνάμεις συνέ
θεσαν. καὶ ὑμῖν μέν, ὦ δικασταί,
τοῦτο μάλιστα διαλώπασι τιμὴν,

disceptans de uoce liasin et
liphalalgia. Nec etiam τῷ
γάμμᾳ esset cū λάππα certa
men: nec tam sæpe ad manꝰ
propè uenisset in fullonia, de
dictionib. γναφέω & ἀνάφω
disceptantes. Quin cessasset
etiã hoc γάμμα cum λάμβδα
cõtendere, dictionẽ μέγιστ illi
surripiẽs, imò suffurãs. Adeó
que reliquæ item literæ quie
uissent seditiões mouere con
tra leges. Est enim pulchrũ,
unamquamq; literã in eo or
dine quem primũ sortita est,
manere: transcẽdere uerò eò
quò non oportet, eius est qui
ius & æquũ soluit. Et qui pri
mus uobis has leges finxit et
formauit, siue Cadmus fuerit
ille insularis, siue Palamedes
Nauplij filiꝰ (quanquã non
nulli hanc prudentiam Simo
nidi tribuant) non ordinem
tantũ, per quem sua quibusq;
literis præsidẽtiæ dignitas fir
miter permanet, definierũt: i
uidelicet quæ debeat esse prima, quæ secunda: sed qualitates
etiam & uirtutes quas habent singulæ nostrũm, constitue-
runt. Et uos quidem, ô iudices, honore affecerunt præcipuo,

propterea

ὅτι καὶ αὐτὰ δύναιτο φθέγγεσθαι. ὑμιφώνοις δὲ τοῖν ἰφιξένοιν, ὅτι προδώσουσι τὸ ἀπαθλιώτατον. πασῶν δὲ ἰσχάτην ἐνέμεσαν ἴχνευ μίαν δὲ καὶ τρίτην τῶν φωνέντων, εἰς ἐκ φωνὴ πρόσεστι. καθ' αὐτὰ μὲν οὖν τὰ φωνήεντα φυλάττειν ἔοικε τοὺς νόμους τούτους. οὐ δὲ τοῦτο (οὐδὲ ἔχω αὐτὸ χρίσαι γενναίως ῥήματι, ᾧ καλὸν λέγεται, ἐπὶ μὲ τοῖς θεοῖς, ἐπὶ μὲν ὑμῶν λίαν σωφρόνως ἀγαθοῖς, καὶ βαθύκωλοις ἰραβλῶσι, τί, τι δῆτα, καὶ ὃ γε ἐκ αὐχήσαιμι μόνον) τοῦτο οὖν ἐπέλαμψεν ἀδίκως μοι πλείω τῶν πώποτε βιασαμένων, ὀνομάτων μοι καὶ ῥημάτων ἀπολλύσας πλήθων, ἐκβιβάσαι δὲ ἐμὲ σωφρόσυνον ἅμα καὶ πρόσωπον, ὡς μηδέτι φθέγγεσθαι τῶν ἐκβεβηκότων πλειονεξίαν. ἤθελον δὲ καὶ ἀπό τινων ἀρξάμενον, ὅρα λέγειν. ἐπεὶ δὲ μοι περὶ Κυβέλης (τὸ δὲ ἔστι πόλιχνιον ἐκ ἀνάλτις, ἄπειρον, ὡς ἐπίκλην λύγου, ἀθλιαίνων) ἐπορευόμην δὲ καὶ τὸ ἱράτιον ἐῶ,

propterea q̃ uestro marte pote stis sonũ efficere. Semiuocales uerò secundo loco dignati sunt, eo q̃ sine uestro accessu exaudiri nequeunt. Ex omnibus etiã literis, quibus dã omnium postremũ locũ decreuerunt, mutis scilicet et uoce carentibus. Has itaq̃ leges per uos uocales cõseruari decet. e Hoc uerò τοῦ (neque enim possum ipsum turpiori nomine appellare, q̃ quo nominari solet, per deos) nisi duæ quædã bonæ ex uobis et aspectu decenti, ἄλφα scilicet & οὖ λόν, se illi cõiunxissent, ne audiretur quidem solũ. Hoc, in quã, mihi maiorẽ uim quàm ullæ unquã literæ, inferre ausum est. Nã nominib. & uerbis patrijs me extrudere, præterea ex ipsis etiam coniunctionibus & præpositionibus expellere tentat, adeò ut istam immodicam auaritiam porrò ferre nequeam. f Verùm iam tempus est dicere, unde & à quibus res initium sumpserit. Peregrinabar aliquando in Cybelo (id oppidulũ est non iniucundũ, colonia, sicuti fertur, Athenien sium) adducebam uerò mecum fortissimum ἐμ̃, ex uicis

ἐκ τῶν ἐμῶν τὸ βέλτιστον. διετρίβον δὲ παρά τινα κωμῳδιδάσκαλον τινι ὀνόματι, Λυσίμαχον ὑπὸ τῶν πολλῶν, βοιώτιον δέ, ὡς ἐφαίνετο, τὸ γένος ὄντα· ἐπὶ μέντοι τούτῳ ἐβουλόμην εἶναι Ἀττικὸς τὸ γένος. παρὰ τούτου δὴ τοῦ ἀνδρὸς τὰ τοιαῦτα ὀνόματα ἐπειρώμην ἀφαιρεῖσθαι, ἀπιστῶν μὲν τοῖς συγγενέσιν, οὐ μὴν οὐδενὸς ὧν ἐμοὶ σωτηρίας ἕνεκα γραμμάτων· ἔτι δὲ τύμβον μὲν καὶ τὰ ὅμοια ἐπιτηδεύοντα, ἐδόκουν τοιαῦτα λέγειν. καὶ οὐκοῦν ἐμοί γε τὸ ἄκυρον, καὶ ὃ μάλιστα τοιοῦτόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ἀεί τι ἐδόκει ἐν τούτων ἐξέμενον ἐπίληπτον ἀπεῖναι, καὶ διάτυμα, καὶ πίτλαν, ἅτα ἀπιοῦσαν, καὶ βασίλιτταν δὲ τὸν μάλιστα, εἰ μὴ βίᾳ ἄν τούτου ἀγανακτῶ. καὶ πίμπραμαι, ἀλλὰ μὰ τῷ χρόνῳ καὶ τὰ σῦκα τύκα τις ἀνόμαζεν. διά μοι πρὸς Διὸς ἀθυμοῦντι, καὶ μὴ

ex uicinis meis optimum. Diuertebam uerò ad Comicum quendam poetã, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantum apparebat, genere erat Bœotius: sed tamen de se dici uolebat, quòd in media Attica natus esset. Apud hunc hospitem ego huius τῶν auaritiã deprehendi. Equidem cum hactenus paucis quibusdam manus intulisset, docẽdo τιτλαράντα, priuans me meis cognatis, existimabam eam esse cõsuetudinem literarũ, quæ unà meo cũ essent educatæ. Prætereà cũ τύμβον & similes quasdam uoces mihi detraxisset, dicereturq; eas esse sucas, audiebam patienter, nec uehementer admodum me ea res mordebat: uerùm cum ab eis initium sumpsisset, atq; postea ausum esset etiam dicere διάτυμα, & πίτταν: deinceps abiecto omni pudore, βασίλιτταν quoq; nominare: haud leuiter sum cõmotus, & ira accensus, timens ne quis tẽporis successu etiã σῦκα τῦκα appellet. Oro autem uos per Iouem, ut mihi indignanti, & iusta

καὶ μισοτυμβίῳ τῶν βουλευσάντων, σύγγνωτι δὲ λιπαίνειν ἐργῶν. ἐγὼ περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα ὄκνῳ ἐλίνυσιν, ἀφαιρεμένου τὸ σωτῆρα καὶ σωτῆρα λακίτων μοι γραμμάτων· λίσσεσθαι μὲ λάθον ἑρπύσαν, ἐν μέσῳ ὡς ἐπὶ ἀπαῦ, τὸ λίλπων ἀρπάσαν, λίτ]αν ὠνόμασεν. ἀφάλητο δέ μου φάσσαν, ἅμα νέσσας τε, καὶ λιασύφοις, ἀπαγορεύοντος Ἀριστάρχου. βρίσπασι δ' καὶ μιλιασῶν ἐν ὀλίγαις. ἐπ' ἐσ]ιπλῶ δὲ ὄλδι, καὶ ἐν μέσῃ αὐτὰ αὐάρπασεν αὐόμενος ὑμετέρων, ἀρώντων ὑμῶν, καὶ τ' ἄλλων συλλαβῶν. ἀλλα τί λέγω ταῦτα; Θετταλίαν μὲ βέβαλεν ὅλης, Θετ]αλίαν ἀξιῶν λέγειν, καὶ πᾶσαν ἀποκλεισμένον τῶν θέλασαν, οὐδὲ τῶν ἐν λίπαιο φανάμενον σύτλων, ὡς τὸ δὲ λεγόμενον, μηδὲ πάσαν πόν μοι λακπλεπᾶν. ὅτι δ' αὖ ξίπαπάν ἀμι γράμμα, μαρτυρᾶ τί μοι περὶ αὐτὸς, μηδίποτε ἐγκαλίσασθε τῷ ζῶτα,

& giuſta ira cõmoto, præterea omni ope et auxilio deſtituto, ignoſcatis. Neq; enim paruũ hoc aut leue eſt periculum in quo uerſor, cum præterquã quòd aſſuetis et familiaribus literis me ſpoliauit, etiã líasau, id eſt picã, auem meã loquaciſſimã, ex medio ſinu, ut dici ſolet, abreptam, líi]au appellauit. Quin & φάσσαν, id eſt palumbũ, unà cum νέσσας, id eſt anatibus, & λιασύφοις, id eſt merulis, abſtulerat, interdicente Ariſtarcho. Eripuit etiã nõ pauca apes. In Atticam uerò ueniens, ex media illa regione ὑμετέρων præter ius rapuit: idque uobis ipſis & alijs quibuſdã ſyllabis uidentibus. Verùm quid ego iſta commemoro, cũ me tota Theſſalia exopulerit, uelitq; eam Thettaliã dicere? Toto inſuper mari ſum excluſus. Neq; à betis hortenſibus ſibi temperat, ut

ũam, quod dici ſolet, ne paxillus quidem mihi reliquus ſit. Quòd uerò litera ſim quæ nulli nocere ſtudeam, uos ipſi mihi teſtes eſtis. Neque enim unquam accuſaui literam ζῶτα,

quæ

σμάραγδον ἀπεσπάσαντι, ἢ τῶσαν ἀφιλομήλῳ τὴν σμύρναν, μήτι τῷ ξύ, τῶσαν παρακάτω σωθήκην, ἢ τὴ συγγραφὰ τ τοιούτων ἐχούσι θησαυρὸν τῷ μὲν γὰ γενί μεῤῥῦν νοσήσαντι συγγνώμην, ἢ παρ αὐτῷ φυτεύσαντί μοι τὰς μυῤῥίνας, ἢ παίσαν τί μι ποτὶ τὰ μιλαγχολίας ἰδὴ λιῤῥύης, λαγὼ μὲν τοιοῦτον. τὸ ἢ τοῦ τ τοιοῦτο σκοπῶμεν, ὡς φύσα βίαιον ἢ πρὸς τὰ λοιπά. ὅτι ἢ ἐδὲ τῶν ἄλλων ἀπίσχιτο γραμμάτων, ἀλλὰ ἢ τὸ λίλτα, ἢ τὸ δῦτα, ἢ τὸ ξῦτα, μι κρεῦ λᾶν πάντα ἐλίμνει τὰ τοιχῶα, αὐτά μοι λάλα τὰ ἀδικήματα γράμματα. ἀπέστι φυνέντα λιπαρᾶ, τῦ μὲν λίγουτ, ἀφίλιτό μι τὴν ἰνδιολίχειαν, ἰντιλίχειαν ἀξιοῦν λίγειδαι παρὰ πάντας τὸς νόμους τῶν δῦτα λεγόντ, ἢ λιφαλῦς τὰς ῥίχας τίλλον ὃ ὠδὶ τὸ δ λοιπικύθης ἰστορῆδαι τῶν ξῦτα τὸ συρίσαν, ἢ σαλ-

quæ mihi σμάραγδον abstulit, & totam σμύρναν surripuit. h Nec ipso etiam ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipso etiã Thucydide opem illi ferẽte. Etenim uicino meo ῥῦ uenia danda, quòd morbo affectũ sit, & meas apud se μυῤῥίνας id est myrtus, plantarit: & quòd melancholiæ malo laborans, me in faciem percusserit. Et talis quidem litera sum ego. Hoc uerò ταῦ quàm sit natura uiolentum aduersus reliquas omnes literas, et quàm à nullis omnino abstinuerit, consideremus. Sed & λίλτα & δῦτα & ξῦτα, & propè omnia literarum elemẽta iniuria affecit. Accerse mihi læsas literas. Auditis, i uocales iudices, k ipsum λίλτα dicere: Surripuit mihi meam ἰνδιλίχειαν, pro qua uult ut dicatur ἰντιλίχεια: quod sanè contrariũ est omnibus legibus. Auditis uocife rari δῦτα, & capiti capillos euellere, eo quòd priuatum est cucurbita. Auditis ipsum etiam ξῦτα suis uocibus συρίσαν

περὶ σαλπίσαι, ὡς μηκίστ' αὐτὸ ἐᾷν ἡδέως μηδὲ γρύσαι. τίς οὖν τούτων ἀνάσχοιτο; ἢ τίς ἄρα μίσους λίαν πρὸς τὸ πονηρότατον τυγχάνει τῶν; τὸ δὲ ἀρχαῖον οὐ τὸ δημόσιον τῶν ποιχάων μόνον ἀλλικὴ γέγονε, ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μεταβέβηκε, τοῦτο νυνὶ τὸν βάπτον. οὐ γὰρ ὠμότητί πω γε αὐτοὺς λαστ' οὐδὲ φόβου ἄξια τῶν γλώσσης. μᾶλλον δ', ὦ δικασταί· μεταξὺ γάρ μοι καὶ πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα αὐτόματος πρὸ τῆ γλώσσης, ὅτι καὶ ταύτης με τὸ μέγος ἀπήλασεν, καὶ γλώττων πειθὼ τῶν γλώσσαν, ὃ γλώσσης ἄλγος δῦσι νόσημα τοῦ. ἀλλὰ μεταβὸς σῶμα πάλιν ἐκεῖνο, καὶ τοῖς ἀνθρώποις σωτηριούσω, ὑπὲρ ὧν ἀν αὐτοὺς πλημμελῶ. λιθοσμοῖς γάρ τινι τριβλῶν καὶ σκαφάτερον αὐτῶν τῶν φωνῶν ὅπως χαρῶ· καὶ ὁ μέν τι λαλῶν ἰδὼν, λαλὸν ἀπῶν βάλιτο· τὸ δ' παρεσκευάσθω, λαλὸν ἀπὸν αὐτὸς αὐχενάζει, ἵν' ἅπασι προσδρίσαμι ἔχειν ἀξιοῦν. πάλιν ἕτερος περὶ λαλήματος διαλέγεται,

& σαλπίσαι spoliatum esse adeò ut ne γρύσαι quidem, id est mutire, illi porrò liceat. Quis ista, quæso, ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam sceleſto? Verùm hoc non tantũ cognatũ ſibi elementorum genus lædit, ſed iam ad homines etiã ipſdem moribus ſe contulit. Neq; enim permittit ut rectà ferantur linguis. Imò uerò, iudices. interim enim res humanæ rurſus me admonuerunt γλώσσης, id est linguæ. nã expulſum me hac quoque parte, γλώσσων facit γλώττων. O` teuera linguæ perniciosus morbus tũ. Verùm rurſum me cõferam ad illud quod cœperã, atq; homines defendã in ijs in quibus aduerſus eos delinquit. Nã conatur illorũ uoces quibuſdã uinculis cõstringere et diſcerpere, ita ut ſi quis pulchrum quidpiã uidens, id λαλὸν appellare uelit, hoc lãostatim irruens, λαλὸν ipſum dicere cogit. adeò cupit in omnib. præ fidentiã obtinere. Rurſum alius quiſpiam dicit περὶ λαλήματος, id est

τὸ δὲ (τλῆμον γὰρ ὄντιμ ἀληθῶς) τλῆμα ποιεῖται τὸ ἀλγεῖν μα. καὶ οὐ μόνον γε τὰς τυχούσας ἀλύπους, ἀλλ' ἤδη καὶ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ, ᾧ καὶ γλῶ τὴν θάλασσαν ἄξαι φασὶ, καὶ τὴν αὐτὴ φύσιν ἐναγλῶσαι, τὸ ἦ καὶ τοῦτῳ ἐμβουλεύσαι, καὶ λῦπον αὐτὸμ ἴδια, τύραν τινα ἀπίστου γῆς. ἕτω μὴν οὐκ ὄσον ἐς φανλὼ ἀνθρώπους ἀδικεῖ, ὀδυνᾷ δ' ἢ πᾶσι πλάσιμ αὐθρωποι, καὶ τὶν ἀν τὶν τύχλω ἐλεύσεσθαι, καὶ λάθρα μὴ λαλχθῆναι πολλάκις, ὅτι τὸ ταῦ ἐς τὸ τῶν τειχέων γένος παράγαγε. τῷ γὰρ τούτου σώματι φασὶ τοὺς τυράννους ἀκολουθήσαντας, καὶ μιμήσασθαι μένους αὐτοῦ τὸ πλάσμα, ἵνα καὶ τὰ σχήματι τοιούτῳ ξύλα τινὰ ξηράντας ἀνθρώπους αὐτοκελὲς ἐπ' αὐτὰ ἀπὸ λὴ τούτου, καὶ τῷ τεχνήματι τῷ πονηρῷ τὸν πονηρὸν ἐπωνυμίαν σωσιλθῶν. τέτων δ' ἁπάντων ἕνεκα, φίσιν θανάτου τὸ ταῦ ἄξιον ἦναι νομίζειν ἐγὼ μὲν γὰ οἶμαι δικαίως ἔτι μόνον ἐς τὸν ἔ ταῦ τιμωρίαν ἀκολάστιδαι,

id est de palmite: hoc uero, (est enim reuera τλῆμον, id est miserũ) τλῆμα facit, quod erat ἀλγεῖμα. Et quidem non plebeios tantũ homines inik ria afficit, sed iam etiam mágno illi regi cui fama est ipsam terrã & mare cessisse, atq; naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cũ lũpe & sit, τύραν quendam effi cit. Atq; in hunc modũ uocẽ hominũ lædit. Quomodo uerò re ipsa & opere eosdẽ lædat, audite. Plorãt homines, atq; suæ fortunæ uices deflẽt, atq; ipsum sæpe Cadmũ execrantur, quod ταῦ in literarię genus induxerit. Aiunt enim tyrannos eius literæ corpus secutos, atq; figuram imitatos, postea simili figura lignã fabricasse, in quib. homines suspendanti atq; ex hoc huic tam pernicioſæ fabricæ pestilentum nomen obuenisse. Propter ista omnia quot mortibus ipsum ταῦ dignum esse iudicatis? Ego quidem exi-

stimo, meritò hoc solum ad supplicium ipsius ταῦ relinqui,

τὸ τῷ σχήματι τῷ αὐτοῦ τῶν ἄλλων ὑποσχεῖν, ἀλλὰ παρὸν εἶναι, νῦν τέτυπται μᾶλλον ἀλεξιφάρμακον γέγονε, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ἐνομάσθησαν.

ut pœnam in sua illa figurâ sustineat, propterea quòd crux ab ipso fabricata est, et ab eo nomen illi homines imposuerint.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Hactenus quidem.) Exordium à simulatione modestiæ, & excusatione necessitatis.

b Non autẽ exiguus metus.) Amplificatio à futuro periculo.

c Fit itaq; æquum.) A' translatione.

d Atq; utinam aliarum.) Exemplum damni antea illati alijs quoque.

e Hoc uerò τοῦτο.) Propositio.

f Verùm iam tempus est dicere.) Narratio, continens causæ confirmationem.

g Iusta ira commoto,) Amplificatio confirmationis, à magnitudine iniuriæ, quam præcedentium enumeratione amplificat.

h Nec ipso.) Collatio suæ modestiæ, & aduersarij protervitatis.

i Vocales iudices.) A' testimonijs aliarum.

k Auditis, uocales iudices, ipsum δ'ἑλλα dicere.) Corinthus de Attica dialecto agẽs, proprium fuisse Atticorum ait ἐνδιὰ χαεὸ ἐντιλίχαεω uocare, his uerbis: τὰς μυρίνας μυρσίνας λέγουσι (de Atticis loquitur) κατὰ τὸ συράσσειν συρίττειν, κατὰ τῶν ἐνδιὰ χαεὸ ἐντιλίχαεω.

l In quibus aduersus eos delinquit.) Causam suam probabiliem facit ex ijs, quæ idem τοῦτο etiam in alios peccarit.

m Non plebeios tantum homines.) Amplificatio à personæ qualitate.

TIMON,

ΤΙΜΩΝ, Η ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ. TIMON, SIVE Misanthropos: Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HOc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet uerus diuitiarũ usus sit, & quomodo retineãtur, quibus potissimũ obueniant, & quales reddant possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quem Athenienses, quòd inhumanus planè esset, hominũq; congressus ac societatẽ uitaret, imò etiã publicis malis gauderet, Misanthropon appellarunt: cuius mortui quoq; sepulchrum (ut scribit Suidas) inaccessum & inuium factum fuit: cum mare, tanquam ipsum quoq; perosum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partẽ ubi sepultus erat, à reliqua abstractam secluſisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur:

Hic iaceo, uita miseraq; inopiq; solutus:
Nomen ne quæras, sed malè tute peri.

Huic igitur Timoni similes reddi & diuites, uidetur intelligere uelle Lucianus: utpote quos diuitiæ & fastuosos & insolentes & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autẽ ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatẽ, & quòd absq; iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatem redactum esse. Quã rem cum Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo expostulando, in hominum malitiam & ingratitudinẽ à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eo quòd & in deos pius fuerat, & multa illis sacra peregerat, diuitẽ denuò facere statuit, ac Plutum cũ thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò ire detrectat, ostendens illum sua culpa pauperẽ factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atq; æquè odisse eos ut sordidos atq; auaros illos, qui nunquã omnino se utantur. Mediocritate enim utendi se gaudere. Atq; hic locus usum diuitiarum, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Deinde cum Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare. Ibi, interrogante Mercurio, causam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque uideat

quorsum eat, neq; norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum esse. Quo figmento significare uidetur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac uita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus? respondet, insciția ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi reipsa comprobantur, dum Timonem ab initio Plutũ reijcere atq; auersari fingit: utpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare: tumidumque & insolentem omnes alios homines uitare atq; contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi uenditoribus, & id genus alijs: qui ut corpus umbra, sic ipsi diuitias atq; fortunam comitantur.

Ὦ Ζεῦ φίλιε, καὶ ξένιε, καὶ ἑταῖρε, καὶ ὀμόγνιε, καὶ ἀγοραῖε, καὶ ὅρκιε, καὶ κεραυνοβόλε, καὶ ὑψιβρεμέτα, καὶ ὀρίγδουπε, ἢ ἔστι ἄλλο οἱ ἐπιβρύοντος ποιητὰὶ λαλοῦσι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀτιμοῦσι πρὸς τὰ μέγιστα τέτε γὰρ αὐτοῖς πολυώνυμος γινόμενος, τὸ σφοδρὸν τὸ πῖπτον τὸ μέγον, καὶ αὐαπλεῖς τὸ λιχλῶν ἢ ῥυδμοῦ ποῦ σοι νῦν ἡ ὀρσιμάργος ἀστραπὴ, ἢ ὁ βαρύβρομος βροντὴ, καὶ ὁ αἰθαλόεις, καὶ ἀργέστης, καὶ συμπλοκὰὶ λάμπομενός: ἅπαντα γὰρ ταῦτα λῆρος ἤδη αἰσχύνομαι, καὶ λανθάνειν

IVpiter a Philie, hospitalis, sodalitie, domestice, fulgurator, iusiurandice, nubicoge, grandisrepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti poetæ tribuũt: maximè cum hærent in uersu. nam tum illis tu multinominis fact⁹, carminis ruinam fulcis, metriq; expleshiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, gravifremum tonitrui? Vbi ardens, candẽs, ac terrificũ fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas esse, fumumq; uelitis-

ποιητικὸς ἀτιχῶς, ἐξω τ παρέργου τῶν ἐνυμάτων. τὸ ἢ ἀσὶ λιμὸν σου, ἢ ἐκβόλιον ἔπλον, ἢ πρόχειρον, ὃν εἶδ' ἔπως τε λίως ἀπίσθω, ἢ ψυχρὸν ὄντ, μικρὰ ἐλίγου σπινθῆρα ἐργῆς ἐκατὰ τῶν ἀδικούντων διαφυλάττ. δᾶττον γοῦν τῶν ὅπερ πῦρ τις ὠθιχειρούτων ἴνλον θρυαλλίδα φθειρόν ἀὸ, ἢ τῶν τῶ παυδαμάτορ Ὑραννῦ φλόγα. οὕτω καλὸν τινα ἐκαστάσθαι λοιπὸς αὐτοῖς, ὡς πῦρ μὴ ἢ ἐκπνεῦσ ἀπ' αὐτοῦ μὲ δοκίνειν, μόνον δὲ τ ὀιεῖσθαι ἀπολαύειν τῶ θρύμματος, ὅτι αὐξηθήσονται δ' ἀσβόλου· ὥστ ἤδη διὰ ταῦτά σοι ἢ ὁ σαλμωνεὺς αὐτιβροντᾶν ἐτόλμα, οὐ πάνυ τοι ἀπίθανον ὢν πρὸς οὕτω ψυχρὸν τῶν ἐργῶν λία, θρμουργὸν ἀνὸρ, ἢ μιγαλοχρύμον. πῶς γάρ, ἔπειν γι ἰκαθάπερ ὑπὸ μανδρα γόρᾳ ἰκαθάδεσ, ὡς οὔτι τῶν ὅπερ πόνων ἀκούσε, οὔτι τοὺς ἀδικοῦντας ὅπερπεῖς; λυμᾶσ

poeticum, nec omnino quicquam præter nominum strepitum. Sed decãtata illa tua arma eminus ferientia, expromptaq; , nescio quomodo penitus extincta sunt, frigentque adeò, ut ne minimã quidem scintillulam iracundiæ aduersus nocẽtes reliquã obtineant. Itaq; citius quiuis exlis qui peieraturi sunt, extinctum ellychnium metuerit, quàm flammã fulminis cuncta necantis: usqueadeò tiotionem quempiam in sese uibrare te putant, ut incendiũ aut fumum ab illo proficiscens, nihil quicquam formident: uerùm hoc solum uulneris inferri posse iudicent, ut fuligine compleantur. [b]Quibus rebus factum est, ut iam [c]Salmoneus tibi sit ausus etiã obtonare: neq; id admodum ab re, quippe aduersus Iouẽ usqueadeò ita frigidũ, uir ad facinora feruidus, audaciaq; tumidꝰ. Quidni enim faciat, ubi tu perinde ac sub [d]mandragora stertis, qui neq; peierãtes exaudias, neq; eorũ qui [e]flagitia cõmittunt, respectum agas?

λαμβάς δὲ, καὶ ἀμβλυώτερος
περὶ τὰ γιγνόμενα, καὶ τὰ ὦτα
βαρυήκοος, καὶ δάκρυα σοι πα
ρεσκεύασε. ἐπὶ τί γάρ ἔτι, καὶ
δεξύδρομος ὢν, καὶ ἀκμάζων τὴν
ὀργὴν, πολλὰ μετὰ τῶν ἀλλο
κότων καὶ βιαίων ἐποίεις, καὶ ὁ
δέ ποτε οὔτε τότε πρὸς αὐτὸν
ἐπεχείρει, ἀλλ' ἀεὶ ἐπῄει πρό
σω ὁ δοξάσας ὧν, καὶ ἡ αἰγὶς
ἐπεσείετο, καὶ ὁ βροντὴ ἐπετα
γεῖτο, καὶ ὁ ἀστραπὴ σωρηδὸν,
ὥσπερ ἐκ ἀμφιβλήστρου, πρὸς
πεπτίπτετο. οἱ σκοποὶ δὲ ἐφέστη
κεσαν, καὶ ὁ χιὼν συρρεῖν, καὶ
ὁ χάλαζα πίπτειν. καὶ ἵνα
σοι φορτικῶς διαλέγωμαι, ἵνα
σοι τὸ πρᾶγμα δηλώσω καὶ βέλτιον, πο
ταμὸς ἐπάνω φαίνῃ. ἔστι τὸ
λικμᾶν ἐν ἀκμῇ χρόνου γενο
μένου. ἐπὶ τῶ δὲ Δευκαλίωνος ἐγέ
νετο, ὡς ὑπερβυσσίνων ἀπάντων
κατακλυσθέντων, μόγις ἓν τι
ἀνδρίον περισωθῆναι πρὸς
πάλαν τῷ λικμῷ, βώκυρόν τι
ἢ ἀσθμαίνον σπέρματος ἀνα
φυλάττον ἀπὸ ὑδρογονίας ἀνάγκης

Cæcutis autẽ lippitudine, & ballucinaris ad ea quæ fiunt, auresq; iam tibi obſurduerũt inſtar horum qui ætate defecti ſunt: quandoquidẽ cum iuuenis adhuc eſſes, acriq; animo, uehemẽsq; ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac uiolentos facebas: neque tum unquam tibi cum illis erant induciæ: ſed perpetuò fulmẽ erat in negocio, perpetuò obuibrabatur ægis, obſtridebat tonitru: fulgur cõtinenter iaculorum in morẽ denſiſſimè ex edito loco deuolantiũ torquebatur: terræ quaſſatiões cribri inſtar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neq; non grando ſaxorum in morem: atq; ut tecum grandius loquar, imbresq; rapidi & uiolenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantum repentè Deucalionis ætate naufragium ortum eſt, ut omnibus ſub aqua demerſis, uix unica ſcapbula ſeruaretur, quæ in montem Lycorem appulit, humani generis quaſi ſcintillulas quaſdã ſeruans, unde ſceleratim etiam genus in poſterum propagaretur.

φάζου. τοιγαρ τοι ἀπόλυδα
τ' ῥαδυμίας τὰπίχαρμα λαμί-
ζῃ παρ' αὐτῶν, ὅτι δύστος ἱτι
σοι τινὶς, ὅτις σιφανῶντος, ἀ
μή τις ἄρα παράφρων ὀλυμ-
πίων, κὴ οὗτος οὐ πάνυ ἀναγ-
καῖα ποιῶν δοκῶν, ἀλλ' ἐς ἰσ
θός τι ἀρχαῖον σωτιλῶν. καὶ
λιαν' ὀλίγον χρόνον σι, ὦ διῶν
γενναιότατε, ἀποφαίνουσι, πα
ρασκάμψει δὲ τιμῶς. τὸν λίγαν
ὀπισάνις ἤδη σε τ' νιὸν σισυ
λήσασιν. οἱ δὲ καὶ αὐτῷ σοι
τὰς χεῖρας ὀλυμπιάσιν ἐπιβι-
βλήσασι. καὶ σὺ ὁ ὑψιβρεμέτης
ἔδοξας ἢ ἀπαγῆσαι τὰς λύ-
σας, ἢ τὰς γάτονας ἐπικαλέ-
σασθαι, ὡς βοηθρεμήσοντάς σοι
τὰς συλλάβοιεν, ἵνα συσκευάζῃ
μελέτης πρὸς τὸν φυγών. ἀλλ' ὁ
γενναῖος, καὶ γιγαντολίτης,
κὴ τίλος ἐπράτης ἐνδύσας, τὰς
πλευράμας περικρίμενος ἐκ'
αὐτῶ, δικάσπαχυν ἔβραινὸν ἐ
χων ἐν τῇ δεξιᾷ. ταῦτα τοί
νυν, ὦ δαιμόσιε, πλουτικὰ καὶ
σῖλαι ἔτως ἀμελῶς περιρόμε
νας; ἢ πότε λελάσεαι τὸν τοσοῦ

retur. Nimirum igitur g di-
gnum ſocordiæ præmium ab
illis reportas, cum tam nec ſa
cra faciat tibi quiſquam, nec
coronas offerat, niſi ſi quis
obiter in Olympicis: ac ita
ne is quidem rem admodum
frugiferam facere uideatur,
ſed priſcum quendam ritum
magis referre: ac penè Sa-
turnum, ô deorũ generoſiſſi-
me, te reddunt, magiſtratu
abdicantes. Omitto loqui,
quoties iam templũ tuum ſa-
crilegio compilarint, quum
tibi etiam ipſi in Olympiacis
manus admoliti ſunt. Atque
interea tu altifremus ille pio
gitabaris uel excitare canes,
uel uicinos aduocare, ut auxi
lio accurrentes illos compre-
henderent, quum etiamdum
ad fugam adornarentur. Sed
egregius ille, gigantumq; exti
nctor, & Titanum uictor,
h ſcdebas, quum tibi cæſaries
ab illis circumtonderetur, de
cemcubitale fulmen dextera
tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ
tu adeò ſecurè deſpicis? Aut quando de tantis maleficijs pœ-

νλω ἀδικίαν ; πόσοι φαίδιν-
τόν, ὁ Δεκαλίωνός, ἱκανοὶ
πρὸς οὕτως ἀπέραντον ὕβριν
τοῦ βίου; ἵνα γὰρ τὰ λοιπὰ ἐά-
σω, τὰμὰ ἅπαντα, τοσοῦτος ἀδυ-
νάτισε εἰς ὕψος ἀρθεὶς, πρὶν πάν-
σιστε ἐν πρώτοις ἀνθρώποις ἀνερέσθαι,
πρὶ πᾶσι τοῖς Ἀθηναίοις ἕνα
πενήσασα · μᾶλλον δὲ ἀδρίαν
ἐς δυσχρησίαν τῶν φίλων ἐκ
χίας τὸν πλοῦτον, ἐπειδὴ πόσ
νυς δὲ ἐκ ταύτας ἐγχειρίλω, οὐκ
ἔτι οὐδὲ γνωρίζομαι πρὸς αὐ-
τῶν, οὔτε προσβλέπουσι οἱ τότε
ἐπιτυχόντες πρὶ προσιόντ
τες, λάθρᾳ δὲ ἀλλοῦ νεύματος ἀπο
παρπλέουσι. ἀλλ' ἐῶ σου πρὶ
ὀλίγα βαδίσαν ἐντύχοιμι τοῖς αὐ
τῶν, ὥσπερ τινὲ φίλω πα-
λαιῷ τυχεῖν ἐπίδοξον, ἐπὶ τοῦ
χείου ἀσπασάμενός με,
προσχόντα, μὰ ἀσχυνό-
τος. εἰ δὲ πρὶ πέρᾳ ἰδόν-
τες, ἑτέραν ἐπρέποντο, δυσώ
πητον πρὶ ἀπορέπαιον δέα
μα ὑφιέμα ὑπολαμβάνοντες,
νὴ οὐ πρὶ πολλοῦ σπεῦσα, τὴ
δυσ-

nas fumes? Quot Phaetontes aut Deucaliones *satis* idonei *fint*, ad expiandum tam inexhauſtam morum iniquitatem? Etenim ut de communibus ſileam, de ijs quæ mihi acciderunt dicam. Cum tam multos Athenienſes in ſublime euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim, cunctis quotquot opus haberent ſuppeditarim, imò ſemel uniuerſas opes in amicos iuuãdos effuderim: ſimulatq; his rebus ad inopiam deueni, iam ne agnoſcor quidem ab illis, nec aſpicere dignantur me, qui dudũ reuerebantur, adorabãt, meoq; de nutu pendebant. Quòd ſi quando per uiã ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiã incidero, perinde ut euerſam hominis iam olim defuncti ſtatuam, ac temporis lõgitudine collapſam prætereunt, quaſi ne norint quidem. Porrò alij procul cõſpecto me, aliò ſeſe

detorquent: exiſtimantes ſeſe inauſpicatum abominandúmque uiſuros ſpectaculum, quem non ita pridem ſeruatorem

& adiu-

αὐθρώπῳ αὐτῶν γεγενημέ-
νον. ὅτι τὰ τῶν ἀνθρώπων ὧδε
ταύτῃ πῃ ἐσχατιὰν ἥκοντα πό-
νων, ἀναψάμενος καὶ διφθέρας,
ὀργάζομαι τὴν γῆν, τετράμοιρος
ἑβδόμων τεταγμένος, τῇ ὁρμίᾳ καὶ
τῇ ἀσκάλλῃ περιφιλοσοφῶν ἐν
ταύτῃ. ἔτι γοῦν μοι δοκῶ λήρ
ἀκοῦν, μηκέτι ὄψιόθεν πολ-
λοὺς πλάτας ἀνιαρότερον γὰρ τοῦτό
γε. ἤδη ποτὲ οὖν, ὦ Κρόνιε καὶ
ῥᾴστε ὑπὸ, τὸν βαθὺν τοῦτον ὕ-
πνον ἀποσοβήσομεν, καὶ τὸ
δυμον (ὑπὸ τοῦ ἐπιμηθέως
γὰρ ληθόμενοι) καὶ αὐφρίπι
σας τὸν λοφαυρὸν, ὃ ἐν δὲ οἷ
τοι ἐναυσάμενος, μιχθέντα
ποιήσας τῷ φλόγα, ἐπιλάσ
βαιόν τινα χρόνον αὐλιώσεις τῇ
νεκροικῷ Διΐ. ἐμοὶ μὲν ἀλυδῆ ἐ
πῃ τὰ ὑπὸ Κρητῶν πρὸς σοῦ,
καὶ δὲ σῆς ταφῆς μυθολογέ-
μενα. Ζ. τίς οὗτός ἐστιν, ὦ Ἑρ
μῆ, ὁ λυπραγωγὸς ἐν δὲ ἀπίπους,
παρὰ τὸν Υμηττὸν ἐμ τῇ πέτ-
ρᾳ; πίναρὸς ἰλύς, καὶ αὐχε
μὴν, καὶ ὑπολιθρός· σκά-
πτων δέ, οἶμαι, ἐπικυφώσ,

& adiutorem suum esse præ
dicabant. Itaque prementi-
bus malis, [k] ad extrema re-
ductus consilia, rhenone aro
repto terram exerceo, qua-
ternis conductus obolis, atq;
hic cum solitudine cum'que
ligone philosophor. Hoc in-
terim lucri mihi uideor fa
cturus, quòd posthac nõ in-
tuebor pleroſque præter me
ritum secundis fortunæ fuco
ceßibus utẽtes. nam illud uel
maximè urit. Iam igitur tan
dẽ aliquando Saturni Rheæ
que proles, excuſſo profun-
do illo grauiq; somno (nam
Epimenidẽ quoq; dormien
do uicisti) denuò iactato ful-
mine, aut ex Oeta redaccen
ſo, ingenti reddita flãma irã
aliquã ſtrenui illi [l] ac iuuenio
lis Iouis oſtẽde, niſi uera ſint
quæ à Cretẽſibus de te tuaq;
ſepultura ferũtur. IV. [m] Quis
hic eſt Mercuri, quem audio
ſic uociferantẽ ex Attica, ad
radicẽ mõtis Hymetti, horri-
dus totus ac ſqualidus, pelleq;
hircina amictus? fodit aũt, ut arbitror. nam pronus inoũbit,

bonos

λάλος αὐθρωπος, καὶ θρασύς. ὦ πρὸς φιλοσοφίας ἀγαθοῦ. ὁ γὰρ ἂν ἄλλος ἀσεβὴς τὰς λόγους διεξέλθοι ἂν ὑμῶν. ΕΡ. τί φὴς, ὦ πάτερ; ἀγνοεῖς Τίμωνα τὸν Ἐχεκρατίδου, τὸν Κολυττέα; οὗτός ἐστιν, ὁ μέλλοντες ὑμᾶς ἂν ὁρῶν πολλάκις ἀφιάσας, ὁ πλείστους, ὁ τὰς ὅλας ἀναβύμβας, παρ' ᾧ λαμπρῶς ἀώδαμεν ἱερατάσιμον τὰ διάσια. Ζ. φαῦλ' ἄλλαγες. ὁ λαλὸς ἀνθρωπος, ὁ πολύσπλαγχνος, περὶ ὧν οἱ τοσοῦτοι φίλοι; τί πάθωμεν οἷον τοιοῦτός ἐστιν; οὐχμηρὸς, ἄθλιος, καὶ σκαπανικὸς, καὶ μισθωτὸς, ὡς ἔοικε, καὶ ἀφορῶν τὸν λιμένα. ΕΡ. οὐκοῦν ἅπαν, χρυσίτης ἐκ ῥιψόρου αὐτῷ, καὶ φιλανδρωπία, καὶ ὁ περὶ τὰς λιμένας ἄκανθας εἰκός. ὡς ἂν ἀλλαδὰ λόγῳ, εὐθεῖα, καὶ εὐθύδικα, καὶ ἀπειρία πρὸς τὸν φίλον, ὃς ἀ σωτὴρ ἀδόμαξ καὶ λύπαις χαριζόμενος. ἀλλ' ὑπὸ γυπῶν τοσούτων ὁ ἀνὴρ πολλάκις ἀμειμένος τὸ ἦπαρ, φίλος

homo loquax & confidens. mirũ ni philosophus est. neq; enim alioqui adeò impia ne fariaq; in nos fuerat dicturus. MER. Quid ais pater? án nõ nosti Timonẽ Echecratidis filium, Colyttensem? Hic nimirum est, qui nos sæpenumero in sacris legitimis conuiuio accepit, ille repentè dies factus, ille qui totas hecatombas, apud quem splendidè Ioualia festa cõsueuimus agitare. IVP. Hem, quæ'nã ista rerũ cõmutatio? hiccine honestus ille? ille dies, quê tam frequentes cingebãt amici? Quid igitur accidit ut hoc sit habitu? squalidus, ærumnosus, fossor cõductitius, uti conijcio, quum tam grauem ligonem gerat. MER. Ad hunc modũ illũ quodammodo probitas euertit atq; humanitas, et in omnes quicũq; egerẽt, misericordia: at reuera uecordia potius, facilitásque, nullúsque in suspiciendis amicis delectus: quippe qui neutiquam intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin magis, quum à uulturibus tam multis misero iecur eroderetur,

ob id

φίλους ἅπαντας αὐτὸν καὶ ἐπαίρουσι
ὥστε, ὡς δυνάμενος δὴ πρὸς αὐτὸ
χαίρουσας τῇ βορᾷ. οἱ δὲ τὰ ὀστᾶ
γυμνώσαντες ἀπέβλιτον, καὶ τι
ἐμφαγόντες, καὶ εἴ τις μυελὸς
ἐνῆν ἐκμυζήσαντες, καὶ τὸν τορὸν
ὃν μάλα ἐπιμελῶς, ἔχοντα αὖον
αὐτὸ, καὶ τὰς ῥίζας ἐκπεπτεμμένον ἀπολιπόντες, ἐδόκουν γνωρίσαντες ἔτι, εἰ δεήσοι λιπεῖν
(πάσχω γὰρ) ὑπὸ πτωχείας, ὃ
ἐπιλείπουσι ἐν τῷ μόρῳ. διὰ
ταῦτα δικαίως, καὶ διφθερίας, ὡς ὁρᾷς, ἀπολαύων ὑπ'
αἰσχύνης τὸ ἄστυ, μισθοῦ γεωργῶν, μισανθρώπῳ τοῖς ἀνοῖς,
ὅτι οἱ πλησιώτατοι παρ' αὐτοῦ,
μάλα ἐπαφροδισίκως παρίχονται, εἰ τύννμα ὁ Τίμων ἀνοήτως ἀλλάττει. Ζ. καὶ μὲν ὁ πατρικὸς καὶ αὐτὸς, εἰ ἀμελητός.
ἀνάπτει γὰρ ὑγιαίνοντα δυστυχῶν,
ἐπὰ καὶ ὅμοια ποιήσομεν τοῖς
ἀπόχρωσι λάληξιν ἀνάγκης,
ἐπιλησομένοις αὐθρὸς, τοσαῦτα πάσχων τι καὶ αὐτῶν πιθόμενος

ob id amicos eos neceſſarios que iudicabat, quaſi beneuolentia erga ſeſe afficerẽtur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo poſteaquam oſſa penitus nudaſſent, circumroſiſſentq; deinde ſi qua medulla ſuberat, hanc quoq; admodum diligẽter exuxiſſent, aut fugerunt, exuccum & radicitus defectum deſtituentes, adeò ut poſtea ne agnoſcant quidem, aut aſpicianti tantũ abeſt ut ſint qui ſuppeditent, impartiántque. Hus ob res foſſor, et ſago, ut uides, operatus pelliceo, urbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduerſus ingratos atra bile ſtomachatur, qui qui dem ſua benignitate ditati, admodũ faſtuoſe nunc prætereant, ac ne nomen quidem an Timon uocetur nouerint.

IVP. ° Atqui profectò uir neutiquam faſtidiendus, neque negligendus: & iure optimo indignatur, qui ijs tantis in malis agat. Quare ſceleratos iſtos adulatores ipſi quoq; fuerimus imitati, ſi eum uirũ neglexerimus, qui tantum taurorum & caprarum pinguiſſimas

ταῦτα διαθέσεως ὑμῖν ὠδὶ τ῀ βωμῶν. ἔτι γοῦν ἐν ταῖς ῥισὶ τῶν ἐνίασιν αὐτῶν ἔχω. πλὴν ὑπ' ἀσχολίας τι, καὶ θορύβου πολλοῦ τῶν ἐπιρρεόντων, καὶ βιαζομένων, καὶ ἁρπαζόντων, ἔτι δὲ καὶ φόβῳ τ῀ παρὰ τῶν ἱερουλούντων (πολλοὶ γὰρ ἦσαν, καὶ ἀνοφύλακτοι, καὶ ὀλίγου διαπαῦσαι ὑμῖν ἐφιᾶσι) πολὺν ἄλλον χρόνον ἀπέβλιψα ἐς τὸν ἀτζιπλῶ, καὶ μάλιστα δὲ εὖ φιλοσοφίᾳ καὶ λόγων ἐρᾶς ἐπιπόλασας αὐτοῖς. μαχομένων γὰρ πρὸς ἀλλήλους, καὶ διαμαχομένων, ὡδὶ ἐπακούσῃ ἔχει τ῀ συχῶν. ὥστε ἤ ἰδιβυσάμενον χρὴ τὰ ὦτα διαδῦσαι, ἤ ἐπιβοῶντα πρὸς αὐτῶν, ἀρτίως τινα, καὶ ἀσύμφατα, καὶ λύσσῃ μιγάλῃ τῇ φωνῇ ξυνειρόντων. διὰ ταῦτά τοι καὶ τῶτον ἀμυδρὸν ὠδὶ ὑπὸ τῶν θορύβων σωίβη πρὸς ὑμᾶς, ὑφαῦλον ὑπαλύμενος δὲ τ῀ πλοῦτον, ὃν ἐρεῖ, παραλαβὼν, ἄπιδι παρ' αὐτὸν διατὰ τάχ῀. ἀγίτω

simas quasq; nobis in aris ædoleuerit, quarũ nidor etiã num mihi in naribus resideat: tametsi propter negocia, maximamq; turbã peierantiũ, tum ui nõ iure agentium, neque non aliena rapientium: præterea ob formidinẽ, quã mihi pariunt sacrilegi, qui quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò ut ne minimũ quidem nos continere sinant: iampridẽ profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem, maximè posteaquam philosophia & de uerbis digladiatiões apud istos increbuerunt, ita ut pugnantibus inter se istis uociferantibúsque, ne exaudire quidem mortaliũ uota liceat: unde mihi necessum est aut auribus obturatis sedere, aut dirumpi ab eis, conficiq;, qui uirtutem quandã, & incorporea quædam, mercisq; nugis ingenti uociferatiõe commendant. P Hæc in causa fuerunt, ut hunc quoq; neglexerim, cum haud mediocriter de nobis sit meritus. Q uod reliquũ est Mercuri, tu Plutum adducens, quantũ potes ad istum abeas.

Porrò

ἄγετον ἦ ὁ Πλοῦτος καὶ τὸν Θη-
σαυρὸν μετ' αὐτοῦ, καὶ μεγίστας
ἄμφω παρὰ τῷ Τίμωνι,
μηδὲ ἀπαλλαττόμενοι οὕτω
ῥᾳδίως, ἂν ὅτι μάλιστα κατὰ
χρυσοῦ καὶ οἴδης ἐκλύσῃ αὐ-
τὸς ἀπὸ οἰκίας. πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ
πάντα ἐκεῖνον, καὶ τὴν ἀχαριστίαν,
ὧν ἐπελάβετο πρὸς αὐτόν, οὐ
σὺν βουλήσομαι, καὶ δίκαιον
ἀδύνατον ἔσεσθαι τὸν λοιπὸν
βίον ἐπιτελεῖν. μετέγνωκε
γὰρ αὐτοῦ, καὶ ἀποστομωθέντα
ἤδη δύο ἀκτῖνες ἀπέλιπον, ἐς
πάντ' φιλοτιμότερον ἐπίστασα
πρόλωβα τὸν σοφιστὴν ἀνα-
ξαγόραν, ὃς ἔφασκε τοὺς ὁμιλη-
τὰς μηδὲν ὅλως ἄνευ τινὰς ἐ-
μᾶς τοὺς θεούς. ἀλλ' ἐκεῖνον
μὲν ἀνέμαρξον. ἀπρίσχε γὰρ
αὐτοῦ τὴν χεῖρα ὁ Περικλῆς. ἐγὼ δὲ
λοιπὸν ἐς τὸ κεφάλαιον πα-
ρασκήψας, ἐκεῖνό τι ἐκάθηλε
ξε, καὶ αὐτὸς ὀλίγον δεῖν σοι
βίβλοι παρὰ τὸν πίδακα. πολλῷ
ὕστερον δὲ ἰδοὺ τὸν καὶ αὖτον τι-
μωρίαν ἔφασαν αὐτοῖς, ἐ ὑπερβαλ-
λοντα τὸν Τίμωνα ὀργῇσιν.

Ἐρ. εἶεν

Porrò Plutus unà secum duo-
cat & Thesaurum: & utri-
que apud Timonem perseue-
rent, neq; usquam adeò faci-
lè demigrent, etiamsi quàm
maximè rursum illos per bo-
nitatem ex ædibus exegerit.
¶ Cæterùm de palponibus ille
lis, atq; ingratitudine qua in
hunc sunt usi, in posterum
consultabo: pœnasq; daturi
sunt, simulatq; fulmen instau-
rauero. Nam fracti sunt in
eo retusa cuspide duo è ra-
dijs maximi, quum nuper ac
uidius in sophistam Anaxa-
goram iacularer, qui suis fa-
miliaribus suadebat, nullo pa
cto esse ullos nos qui dij uo-
caremur. Ac illũ quidem ero
rore non feriebam, propte-
rea quòd Pericles obtẽta ma
nu eum protexerit: cæterùm
fulmen in Castoris ac Pollu-
cis templum detortum, tum
illud exussit, tum ipsum parũ
abfuit quin ad saxum cõmi-
nueretur. Quanq; interim uel
id supplicij satis magnum in
istos fuerit, si Timonẽ consp exerint egregiè locupletẽ factũ.

Ερ. οὔκουν ἐῶ τὸ μέγα λιμπανόμενον, καὶ ὀχλερὸν ἄνθρωπον, καὶ δραπέτην, ἐπὶ τοῖς λιμοκτονοῦσι μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς εὐχομένοις ἅττα χρήσιμον; ἰδοὺ γὰρ αὐτίκα μάλα πλήσει τὸν πρωϊαίτατον διαπατήσῃ ὁ Τίμων, βοήσας, καὶ παῤῥησιασάμενος ἐν τῇ εὐχῇ, καὶ ὠθήσας τὸν Δία. ἀλλ' ἴσως σοι καὶ ἐπιτυχὼς, ἔτι καὶ ἐσπαπίζων ἀμελέμενος. ΠΛ. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν ἀπέλθοιμι, ὦ Ζεῦ, πρὶν αὐτόν. Ζ. Διαῖρε, ὦ ἄριστε Πλοῦτε, καὶ ταῦτα ἡμῖν διελοῦσαντες; ΠΛ. ὅτι νὴ Δία ὤφελόν σε ἐς ἐμὲ, καὶ ἀγαθόν, καὶ ἀξιόχρεων, καὶ οὐδὲν ἧττον καὶ τῶν παρόντων αὐτῷ φίλων ὄντα, καὶ μόνον οὐχὶ λιμαύοντα μὲ ἀγανάκτησιν ἔχοντα, διαδάπτειν τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν ἀποῤῥίπτοντα. οὐδεὶς ἂν ἀπέλθοι παρεστῶτος καὶ λιλάξεται, καὶ ἐπαίσεται παροδεύοντος; ἐκ δικάνου, ὦ Ζεῦ, πέμπε με, τοὺς ἀδυσωπήτους καὶ ἀνιᾶσθαι, τοὺς μὴ αἰσχυνθησομένους, οἷς τίμιος ἐγὼ, καὶ μὴ ἐμπίπλα.

MER. Quantum habet momenti, altum uociferari, & obstreperũ audacemq; esse? Idq; non ijs modò qui causas agunt, uerùm etiam qui uota faciunt, conducibile. Ex ut mox è pauperrimo diues euaserit Timon, qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, Iouemq; reddiderit attentum. Quòd si silentio fodissent incuruus, etiam nunc foderet neglectus. PL. At ego, Iupiter, [s] haudquaquam ad istũ rediturus sum. IVP. [t] Quid ita non rediturus optime Plute, præsertim à me iussus? PL. Quoniam per Iouem iniuria me affecit ejiciens, & in multa fragmẽta dissecans: idq;, quum illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ij qui è manibus ignem abijciunt. [u] Num rursus ad istum ibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos me mitte, ô Iupiter, qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in precio sim, & maiorem in modum exoptatus.

ἀπέλυτο. οὗτοι ἢ οἱ λάροι, τῇ ὠνίᾳ ξυνίστασαν, ὧν πρότιμοῦσιν ἡμῖν, ἢ διαφθόρως πρὸς αὐτοὺς λαβόντος, καὶ λίνεαν, ἀγαπάτωσαν ἄθλιοι, τέτταρας ἐθέλοις ἀποφόρους τοῦ, οἱ λίνεαν παλαιὸν ἀμφὶς ἀμείνονα πρίαμενοι. Z. εὐλόγ ὅτι τοιοῦτον ὁ Τίμων ὀργίζεται πρὸς σέ. πολὺ γὰρ αὐτὸν ὁ λίνεαν τι παλαιὸν ὑπερβάλλεται, εἰ μὴ πανταπασιν αὐάλγητός ἐστι τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς χρῶν σε αὐτὶ φ τι νέαν πρεσβεύεσθαι. σὺ μέντοι πολὺ μειρακιωδέστερον εἶναί μοι δοκεῖς, ὃς νῦν μὲν τὸν Τίμωνα αὐτῷ, διότι σε τὰς θύρας ἀνεπετάσασε, ὠφέλιμον πρόσοπον ἐλευθέρους, ὅτι ἀποκλείων, ὅτι ξυλοῦσθαι, ἄλλοτε δὲ τοὐναντίον ἐγκαλεῖς διατὰ τ πλοῦσίων, διανακυκᾶσθαι λέγων πρὸς αὐτῶν ὑπὸ μαχλοῖς, καὶ λοιδορεῖσθαι, καὶ σκιμπόνων ὑπερβολαῖς, ὡς μηδὲ παφακύψαι σοι ὃν τὸ φῶς δοκοῦν εἶναι. τοῦτο γὰρ ἀπωδύρω πρός μι, ἀπεπνίγεσθαι λέγων ὑπ πολλῷ τῷ σκότῳ. καὶ διὰ ταῦτ ὠχρὸς ἡμῖν ἐφαί-

exoptatus. At hi stupidi cum inopia cõmercium habeant, quam nobis anteponunt, ut ab ea accepto sago pelliceo, ligoneq;, sat habeant quum quatuor lucrãtur obolos, decem talenta contemptim dono dare soliti. IVP. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timõ, quippe quẽ ligo abundè satis corripuerit: nisi prorsus nullum dolorem sentiunt illius ilia, te uidelicet potius, quàm inopiã esse præoptandam. x At tu mihi querulus admodum uideris esse, qui nunc Timonẽ incuses, quòd tibi patefactis foribus liberè permiserit uagari, neq; includens, neq; Zelotypus in te. Porrò aliàs diuersa de causa in diuites stomachabare, quum diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac signorum obiectaculis impreßis ita fuisse conclusum, ut ne prospicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimijs tenebris: coq; pallidus nobis occurre-

σι, καὶ φρενῖτιδ& ἀδάπλους, σωιεπαπώτε τοὺς λακῆλους. περὶ τὸ ἴδ& τ συλλογισμῶν, κ) ἀπολράσασθαι ἀπειλῶν, ἀ ηκιρῶ λάβοις παρ' αὐτ. κ) ἴνως τὸ πρᾶγμα τοῦ βλεπου ἰδίκη σει, ἐν χαλκῷ ἢ σιδηρῷ θαλά μῳ, λαβάπρ τὸν ἀνάλω παρ θενίδα, ὑπ' ἀκριβίσι κ) παμ πονήρεις παιδαγωγοῖς ἀνατρε φόμενον, τῷ τόκῳ, καὶ τῷ λογι σμῷ. ἄτοπα γοῦν ποιεῖν ἐφα σκον αὐτὸς, ὄρ&ντας μὲν ἀε τοῦ βρύλλω, ὄχον ἢ ἀπολαύσαν ἢ τολμῶντας, ἀλλ' ἐπ' ἀλλάτ χρωμένους τῷ ὄρ&τι, λυσίτε γε ὄντας, ἀλλὰ φυλάττειν ἐγρηγο ρότας, ἐς τὸ σωμάριον κ) τ μοχ λὸν ἀσπαρλαμυκτὶ βλέποντ[ας], ἱκανῶς ἀπέχουσιν εἰωμένους, ἢ τὸ αὐτὸς ἀπολαύειν ἔχειν, ἀλλ ἀλλὰ τὸ μυδᾶν μὴ[δ]ιδόναι τῆς ἀπολαύσεως, καθάπρ τὸν ἐν τῇ φάτνῃ ὄνον, μήτε αὐτὸν ἐσ ἐδέσασθαι τῶν ἐρεθῶν, μήτε τῷ ἵππῳ πεινῶντι ἐπιτρέπουσαν. καὶ πρεσίτε γε καὶ διατιγίλας αὐτῶν

reb.us, & curis confectis, digitis etiamnũ ex aßiduo colligendi coaceruandi'que uſu contractis, contortis que. Quòd ſi quando daretur opportunit.u, aufugiturum quoque ab illis te minitabare. In ſumma, rem ſupra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreo 'ue thalamo, Danaes exemplo, uirginem aſſeruari, atque à ſceleſtiſſimis educari pædagogis, Fœnore, & Computo. Proinde abſurdè facere aiebas bos, quòd te præter modum adamanti neq;, quum luceret, frui auderent neq; quum ipſis eſſet in manu, amore ſuo ſecurè uterentur, ſed uigiles obſeruarẽt, ad ſignum ac ſeram oculis nunquam conniuentibus, neq; uſquã dimotis ſemper intuẽtes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipſis fruendi facultas adeſſet, ſed quòd nemini fruendi copiã facerent, non aliter quàm γ in præſepi canis, nec ipſe ueſcens hordeis, nec equum famelicum id facere ſinens. Quinetiam ridebas iſtos,

αὐτῶν φειδομένων, ἢ φυλαττόντων, ἢ τὸ ἡσυχαίτατον, αὐτὸς λαλοῦντα τῶν ἀγνοούντων ἢ ὡς λαπάραξ ἢ οἰκέτης, ἢ οἷα πονήρος, ἢ παιδάριῳ ἐπαισιῶν λαθραίως ἐμπαροινούσῃ ἢ λαπὶ λάμενα ἢ αὐθάδεστον δεσπότην, πρὸς ἀμαυρόν τι ἢ μικρὸν ὀρύγμα λυχνίδιον, ἢ δίφλα λίον θυλλίδιον, ἐπαγρυπνοῦντα ἐάσας τοῖς τέκνοις. πῶς εἶναι δὲ ἄλογον, πάλαι μέν σε ταῦτα αἰτιᾶσθαι, νῦν δ' ἢ τῷ Τίμωνι τὰ ἐναντία ἐπικαλεῖν; ἀλλ' ἢ νῦν δέ γε πάλαι δ' ἐξετάζοις, ἄμφω σοι ὕλαγε λέξω πρεπόντως. τοῦτο γὰρ Τίμωνος τὸ πάνυ ἔτος ἀνὴρ μέγας, ἀμείλιξ, ἢ ἐκ σύνοικον, ὡς ἐμὲ εἰκότως ἂν δοκοῦν τινὰς τι κακὸν λατάπλαστον ἐν θύραις ἢ κατὰ σπάτην φυλάττοντας, ὅπως αὐτοῖς παχύτολος γενόμενος, ἢ πιμελὴς, ἢ ὑπόκωφος ἐπὶ μιλημένος, ἔτι προσαπολεῖται αὐτὸς, οὔτε εἰς τὸ φῶς προάγων τοὺς, ὡς μὴ ἐφθέγξατο δεῖν; αὐτοῦ

istos, qui parcerent, asseruarentq;, & (quod esset absurdissimum) ipsi quidem sibi subtraherent, uererentúrque cõtingere: non intelligerent autem, fore ut aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut liberorũ pædagogus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem posteà sinat ad fuliginosam, & oris angusti lucernulam, ac siticulosum scirpulum usuris inuigilare. Quid itaq;? an non iniquum, quum hæc quondam incusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? PLV. Atqui si rem uerè perpendes ris, utrumque me iure facere iudicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas, negligentia potius, haud beneuolẽtiæ studiumq;, quod ad me pertinet, meritò uideatur. At è diuerso, qui me ostijs ac tenebris inclusum seruabant, id agentes, quo scilicet craßior saginaciorq;, ac uehemẽter corpulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi contingerent, neq; in lucem producerent, ne uel aspicerer à quopiam,

αὐτοὺς ὑβρισμένους ἄγαν, καὶ ὑβρι-
σθέντας, ἀλλὰ καταπεπαῦσθαι μὲν ὑπὸ
τοσούτοις δεσμοῖς ἐκλελοιπότα-
σιν, οὐκ ἀλύειν, ὡς μεταμε-
μηκόσι τῆς ἁμαρτίας ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀν-
θρώπων μὲ καταλιπόντες.
ἔτ' οἶδ' ἐκείνους, ὅτι τὸν παῖ-
δα προχείρους ἂν ἐμοὶ τούτους ἐπαι-
νῶ, ἀλλὰ τὸν ὑπερφιλοῦντα ὄντι,
μήτε μὴν ἀδιάδοτόν τε τῷ πρά-
γματι, καὶ μήτε ἀφιεμένους
τοῦ παρόντος, μήτε προσομι-
λοῦντας τὸ ὅλον. σκέψαι γάρ, ὦ Ζεῦ,
πρὸς τοῦ Διός, εἴ τις νόμῳ γά-
μου γυναῖκα κτᾶται, καὶ καλὴν,
ἅπαντα μήτε φυλάττοι, μήτε ἐπι-
στεύοι τὸ παράπαν, ἀφιεὶς καὶ
βαλίζειν ἔνδα καὶ ὁπόταν νύ-
κτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ξενῶ-
σαι τοῖς βουλομένοις, μᾶλλον δ'
αὐτὸς ἀπάγοι μοιχοδιδασκά-
λου αὐτῇ γωνίας τὰς θύρας, καὶ μὴ
προσθύων, καὶ παύσας ἐπ' αὐ-
τῶν λαλῶν, ἆρα ὁ τοιοῦτος ἱκα-
νὰς λόξεις ἂν; ἢ σύγε, ὦ Ζεῦ,
ἔτο φαίης ἄν, ὁρᾷς δὲ πολλά
πως. εἰ δέ τις ἐμπαλιν ἐπιδιδό-
ναι γυναῖκα ἐς τὸν οἰκίαν νό-

bos dementes & contumelioſos in me iudicabam, quippe qui me nihil cõmeritum tot in uinculis cogerent ſitu carieq; putreſcere: haud intelligentes, quò mox demigrent, me alij cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, ſed ne illos quidem qui nimiũ facilè mihi manus admouent: ſed qui (quod eſt optimum) mediocritate utantur, uti nec prorſus abſtineant, neq; penitus profundãt. Etenim illud per Iouẽ cõſidera Iupiter: z Si qs ubi puellulam & formoſam lege duxiſſet uxorem, poſtea neq; obſeruet, nec ulla omnino zelotypia proſequatur: ui delicet ſinẽs illam noctu atq; interdiu quocunque libitum ſit ire, & quicunque uoluiſſent, cum ea habere rem, uel producat potius ultrò ut adulteretur, fores aperiẽs, proſtituturuſq;, & quoslibet ad illam inuitãs, num hic amare uidebitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui ſæpenumero amorem ſenſeris. Rurſum ſi ingenuam lege domũ deducat,

μὴ παραλαβὼν ἐπ' ἀρότου παῖ
δων γνησίων, ἢ δι' μότι αὐτὸς
πρεσάπλοιτο ἀκμαίας ἡδὺ λα
λῆς παρθένε, μότι ἄλλῳ πρόσο
βλέπων ἐπιβρίπτει, ἄγονον δὲ τὴ
θέραν λατακλάσας παρδι
γαύει, τὴν ταῦτα ὄρᾶν φάσκων,
ἡδὺ λύλ' ὧν ἀπὸ τῆ χρίας,
ἡδὺ δὲ σαρκὸς ἐπλεπυίας, ἡδὺ
τ' ὀφθαλμῶν ὑποδιδυπότων,
ἀλλ' ἔπως ὁ τοιοῦτ' ὁ παρα
πλάσιον λέξας αὖ, δίον παιδο
ποιεῖσθαι, ἡδὺ ἀπολαύσαι τοῦ
γάμου, λατακαμφάπτων ἐπρὸς
σωπον οὕτω ἡδὺ ἐπβάσιμον λέ
γων, λαβάπτ' ἰσβάσαι τῇ ὀδμῇ
φέρῃ ῥίψῃ δὲ παντὸς τοῦ
βίου; ταῦτα ἡδὺ αὐτὸς ἀπαπα
πῶ, πρὸς ἰνίων μὴ ἀτίμως λαο
πλησίμεν' ὁ λαφυσόμεν', ἡδὺ βαστλοῦ μὴν', ὑπ' ἰνίων
δὲ, ὥσπερ στιγματίας ἀμαπί
πτω πιπλαμένε'. Z. τί ἂν
ἀγανακτῆσ λατ' αὐτῶν; Δι.
δίασι γὰ ἄμφω λαπλὼ πλὴ δί
πλω. οἱ μὲν ὥσπερ ὁ Τάνταλος
ἄποτοι ἡδὺ ἄγευστοι, ἡδὺ ξηροὶ
τὸ στόμα, ἐπιπιχλώσθ' μόνον

deducat, uti liberos legitimos
progeneret, cæterùm nec ip-
se contingat florentem ætate
decoramq; uirginem, nec a-
lium sinat aspicere, sed inclu
sam, orbam, sterilemque in
perpetua uirginitate conti-
neat, idq; præ amore se face-
re prædicet: & hunc quidē
præferat, pallore, corpore ex
hausto, oculis refugis, nū fie-
ri potis est ut huiusmodi nō
desipere uideatur? quippe q
quum liberis oportuerit ope-
ram dare, fruíque coniugio,
puellam adeò formosam atq;
amabilem sinat emarcescere
per omnem uitam, tanquam
Cereri sacerdotem alens. Hu
iusmodi et ipse indignè fero,
cum à nonnullis ignominioſe
cædor calcibus, laniorq; atq;
exhaurior: à nōnullis contrà
perinde ut stigmaticus fugiti
uus cōpedibus uincior. I V-
piter. Quid est autem quòd aduer
sus illos indigneris, quando-
quidem utrique pœnas egre
gias luunt? Alteri quidem dum Tantali in morem neque
bibere sinuntur, neque edere, sed ore sicco duntaxat inbiant

τῷ χρυσίῳ. εἰ δ', ἀποδράσει φιλῶν, ἀπὸ τῆς φάρυγγος τῶν προσφιλῶν ἁρπάσεται ἀφαιρήσεται. ἀλλ' ἄπιθι ἤδη σκεψόμενος πρὸς τὸν Τίμωνα ὅτι τοξεύσῃ. ΜΕ. ἀπᾶν γὰρ πίστι τοιοῦτόν ἐστι τὸ χρυσίον τοῦτο, πρὶν ἐλθεῖν ἐμοὶ καὶ ἀποδῦναι βαλλάντιον, φλάσαι βουλόμενος τὸν ἐπιρρέοντα, μὴ ὑποβραντὸς ἐπικλύσαν, ἀποικλύσῃ αὐτόν· ὅστις τὸν τῶν Δαναΐδων πίθον ὑλαῖον φερόμενον μοι δοκῶ, καὶ μάτην ἀντλοῦντα, ἢ ὑπὸ μὴ γίγνεσθαι, ἀλλὰ πρὶν ἐπιρρεῦσαι, σχεδὸν ἐκχυθησόμενόν τε ἐπιρρέοντος. οὕτως εὐρύστομον τὸ πρὸς τὴν ἔκχυσιν διαχωλὸς τοῦ πίθου, καὶ ἀκόλυτος ἡ ἔξοδος. Ζ. ἐκοῦν ἐὰν μὴ ἐμφράξῃ τὸ διαχωλὸς ἔτος, καὶ ἂν τὸ ἄπαξ ἐμπεπλησμένον, ἐκχυθήσεται ἐν βραχεῖ σου, ῥᾳδίως ὑρύσσοντος τὴν ἀφοδίαν αὖθις, καὶ τὸν δι' ἀγκύλου ἐν τῇ ῥυγὶ ταῦ πίθου. ἀλλ' ἄπιτι ἤδη, καὶ πλουτίζου αὐτόν. σὺ δὲ μίμνουσα, ὦ ἱερὰ μοῦ, ἐπαινῶν, πρὸς ὑμᾶς ἄγων τὸν Κύκλωπας ἐκ τῆς Αἴτνης, ὅπως

auro: alteri uerò, dū his ceu Phinco cibos Harpyiæ ipsis è faucibus eripiunt. Sed abi iam, Timone multo posthac usurus cordatiore. PLV. An ille aliquando desinet me ceu [b] foraminoso cophino, priusquā omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conetur occupare quo minus influam: ueritus ne si copiosius infundar, ipsum undis oberuam? Quo fit, ut in Danaidū doliū aquam mihi uidear allaturus, frustraq; infusurus, uase non continente liquorē: imò prius propemodū effuso quod influit, quàm influxerit. Adeò latus dolij hiatus ad effusionem, ac liber exitus. IV. Proinde nisi hiatum istū obturauerit, perpetuamq; perstillationē sistere studuerit, te propediem effuso, facilè rursum sagum & ligonem in dolij fece reperiet. Sed interim abite, atq; illum diuitē reddite. At tu Mercuri fac memineris, ut rediens Cyclopas ex Aetna tecū adducas, quo

ἵνα τὸν λοφαινὸν ἀκονήσαν-
τες ὕστερον σώσωμεν, ὡς ἤδη τι
πεθυμηκότα αὐτῆς διακόμιδα.
ΕΡ. πρεσβύτερος, ὦ πλοῦτε. τί δῆτα
τοῦτο; σκώπτεις; ἱλιγγιᾷς μι, ὦ γεω-
μέτρα, ἢ τυφλὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ
χωλὸς ὤν. ΠΛ. οὐκ οἶδ' ἔγωγε, ὦ Ερ-
μῆ, ἀλλ' ὁπόταν μὴν ἀπίω πα-
ρά τινα, πιμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Διός,
οὐκ οἶδ', ὅπως βραδύς μοι καὶ
χωλὸς ἀμφοῖν ἔοικα, ὡς μόλις τι-
λεῖν ὧδε τὸ τέγμα προγηράσαν
τος ἐνίοτε τῶν πρεσβυτέρων.
ἐπέταν δὲ ἀπαλλάττηταί μου,
πλοῦτον ἴδῃς, πολὺ τοῦ δρόμου ὠ-
κύτερον. ἅμα γοῦν ὑπέρχῃ ὁ
ὑσπληξ, μέχρι ὤδε αὐαπυρύ-
τομαι ὑγιαίνων, ὑπορρυπόν-
σας τὸ φάδιον, οὐκ ἰδόντων
ἐνίοτε τοῦ διατῶν. ΕΡ. οὐκ ἀλλὰ
ταῦτα φῄς. ἐγὼ δὲ καὶ πολ-
λοὺς ἂν ἐπᾶν ἔχοιμί σοι, χθὲς
μὴν οὐδὲ ὀβολὸν ὥστε πρίασθαι
βρόχον ἰσχνώσας, ἄφνω δ' εἰς τὸ
μέσον πλουσίους, καὶ πολυτελεῖς,
ὡδὶ λευκὰ ζεύξας ἐφιλαύνοντας,

quo fulmen cuſpide reſtitu-
ta reſarciant. Nam eo uobis
acuminato opus fuerit.
MER. Eamus Plute. Quid
hoc? Num claudicas? Equi-
dem ignorabam, ô præclare, tę non [c] cæcum modò, uerùm etiam claudum eſſe.
PLV. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri: uerùm ſi quando proficiſcor à Ioue miſſus ad quempiam, tum neſcio quo pacto tardꝰ ſum, [d] & utroq; claudus pede, ita ut ægrè ad metam pertingere queam: ſene nonnunquam interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum diſcedendum eſt, alatum uidebis, multo quibus celeriorem. Vnde fit, ut uix iam amoto repagulo, ego iam præconis uoce uictor pronuncier, ſaltu ſtadium tranſmenſus, ne uidentibus quidem aliquoties ſpectatoribus. MER. At iſta quidem haud uera narras, imò ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat quo reſtim emerent, qui hodie repentè diuites facti, ſplendidè uiuant: albis quadrigis uehantur,

οἷς ἀλί ἐλᾶν ἐν ὑπῆρξε πώποτε, καὶ ἵππους πορφυροῦς, καὶ χρυσόχαλκον πρόσοψιν ἔχοντας, ἀλλ' αὐτοὶ πεζοὶ ὑπόδηλοι εἶμι ἐπὶ μὴ ὄνου πλουτοῦσιν. ΠΛ. Ἐπόμενε ἔτι δῆλον, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἀπὸ τοῦ μικρὰ πρὸ βασιλέως τέτι, ἀλλ' ὁ Ζεὺς, ἀλλ' ὁ πλοῦτων ἀποστέλλει μὲ πρὸς τοὺς, ἅτε πλουτοῦντας, καὶ μεγαλόδωρος καὶ εὐεργέτης ὤν· διὸ καὶ γεωῦ καὶ τῷ ὀνόματι. ἐπειδὰν τοίνυν μέτριοι πλοῦτοι δέῃ μὲ παρ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον, ἐς δίκτυον ἐμβάλοντες μὲ, καὶ κατασημηνάμενοι σφραγῖδι, φορτίον ἀράμενοι μετατιθέασιν. καὶ ὁ μὲν πρὸς ὃν σπουδῶν πρὸ ὀλίγου πρόκειται, ὑπὸ τὰ γόνατα τὰ παλαιᾷ τῇ ἐδόνῃ σπεύδοντα, πορφυρᾶν τὰς γναθοῦς. ἐμὲ δὲ οἱ ἐπιλαβόμενοι, ἐν τῇ ἀγορᾷ πρεμιόντες διὰ χλωότητος, ὥσπερ τῶν χιλιόνων πρεσβυτομελῶν τυρεύοντες οἱ πορτοί. ἐπειδὰν δὲ τὸ σημεῖον ἀφαιρεθῇ, καὶ τὸ λῖνον ἐντμηθῇ, καὶ ὁ δίκτυον ἀνοιχθῇ, καὶ

quibus antè ne asellus quidē suppeditarit. Ii tamen purpurati, aurúmque manibus gestantes obambulant: qui ne ipsi quidem, opinor, credere possunt, quin per somnium diuites sint. PLV. *Isthæc alia res est, Mercuri. Neque enim tum meis ipsius ingredior pedibus: nec à Ioue, sed à Dite ad istos transmittor: qui, & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donans: id quod ipso etiam nomine declarat. Itaq; quoties est mihi ab alio ad aliū demigrandum, in tabellas iniciunt me, ac diligenter obsignantes, sarcinæ in morem sublatum transportant. Interea defuncto ille alicubi in ædium tenebricosa parte iacet, uetere lintea in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui me spe rauerant obtinere, in foro operiuntur, biantes non aliter quàm hirundinem aduolantem stridentes pulli. Deinde ubi signum detractum est, & lineum ille funiculus incisus, apertæ que tabellæ, iam'que*

nouus

ἀνεκηρυχθῇ μου ὁ λαυὸς δι-
σπίτης, ἤτοι συγγενής τις, ἢ
λίλαξ, ἢ λαταπύγων εἰκίτης,
ἢ παιδικῶν τίμιος, ὑπέξυρα
μηρὸς ἴτι τῶν γνάθων, αὐτὶ
ποικίλων καὶ παῶλοδαπῶν ὀ-
ψων, ἃς ἤδη ἔχων ἢ ὧν ὑπ-
γίτυος αὐτῷ, μίγα τὸ μίδυ-
μα ἐγγενὰς ἀπολαβών, ἐκπη-
δᾷ μὲν, ἔστε ἂν ἢ ποτὶ, ἁρπα
σάμενος μι αὐτῷ μίλτῳ, δια
φόρων, ἀντὶ τ τίνος πυῤῥίου, ἢ
Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μεγακλῆ,
ἢ Μεγάβυζος, ἢ πρώταρχος με-
τονομαδὲς, τὰς μάτλω λιχνο
ύντας ἐκάνους ἐς ἀλλήλους ἀ-
ποβλίπουτας λαταλιπὼν, ἀλλ
δὶς ἄγουσας τὸ πίνδος, οἷος
αὐτὸς ὁ δώνος ἐκμυχῷ ἢ σα
γήνης δήφυγε, οὐκ ὀλίγον τὸ
μίλιαρ λαταπινών. ὁ δὲ ἐμπε
σὼν ἀδρίνι ἐς ἐμὲ ἀπαρέπα-
λος καὶ παχύδερμος αὖθις
πος, ἴτι πλίω νίδλω πιφρικὼς,
καὶ ἀ παριὼν ἄλλος μασίξῃ
τις, ὄρδιον ἰφιᾶς τὸ ὄς, καὶ τ
μυλῶνα, ὥσπερ τὸ εὐάκλορον
προσ-

nouus dominus pronunciatus
est, siue cognatus quispiam,
siue adulator, siue seruul⁹ ob-
scœnus, qui puerili obsequio
fauorem emeruerit, etiã tum
mento subraso, pro uarijs &
opiparis uoluptatib. quas illi
iam exoleto suppeditauerat,
ingens scilicet præmium fe-
rens generosus quisquis ille
tandem fuerit, nonnunquam
me ipsis cum tabellis arreptũ
fugiens apportat, cõmutato
nomine, ut qui modò Pyr-
rhias, aut Dromo, aut Tibi⁹:
iam Megacles, aut Megaby-
xus, aut Protarchus appelle-
tur. Cæterũm illos nequic-
quã biantes, seq; mutuum in-
tuentes relinquit, ac uerũ lu-
ctum agentes, quòd eiusmodi
thynnus ex intimo sagenæ
sinu sit elapsus, qui non parũ
magnam escã deuorarit. At
hic repẽtè totus in me irruẽs,
homo uitæ mundioris atq; e-
legantioris rudis, pingui il-
lotaq; cute, qui compedes e-
tiam dum borrescit, & si quis prætericns loro increpet, ar-
rectis stet auribus: qui que pistrinum perinde uti templum

προσκυνῶν, ἵνα ἴτε φορτίδες ὄζει τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀλλὰ τοὺς τι ἱλαδιάρχας ὑβρίζει, καὶ τοὺς ὁμολόχους μαστιγοῖ, ἀπεπαρόμενός τε καὶ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα ἐξεπιτήδεια ἄχθεται ἂν ἢ εἰς πορνιδίου τι ἐμπεσὼν, ἢ ἱπποκομίας ἕνεκα ἀνατραφεὶς, ἢ λιλαῖος παραλύσας ἑαυτὸν ἀμύσσειν, ἢ μὰ σύμμορφόν τινα Νιρέως εἶναι αὐτόν, συγγενέστερον δὲ τῷ Κίπροπι ἢ Κόλχῳ, σωφρονέστερον ἢ Ὀδυσσέως, πλουσιώτερον ἢ σωφρονεστέρου Κροίσου ἐκπαίδλινα, ᾧ ἀκαρῆ τὸν χρόνον ἔδλεψεν ἐκχέας τὰ μετ' ὀλίγον ἐκ πολλῶν ἀθλιοπόνων καὶ ἁρπαγῶν, καὶ πανουργιῶν συναλισμένα. Ερ. αὐτά σε σχολὴν φησὶ τὰ γιγνόμενα. ὑπόσον δ' οἶμαι αὐτόπους βαδίζεις, ὥστε ἴσως τυφλὸς ὢν δυρίσεις τὴν ὁδόν: ἢ πῶς διαγνώσεσθε, ὦ οὗτος σὺ ὁ Ζεὺς ἀποστάλης, ὑρίνας εἶναι τοῦ πλούτου ἄξιος: πλ. οἶσθα γὰρ δυρίσεις με, εἴ τινές εἰσι; Ερ. μὰ τὸν Δία ἐ παύω. ἐ γὰρ Ἀριστείδου μεταλιπὼν, ἵππονίκην καὶ Καλλίᾳ προσήκεις, καὶ

adoret: non eſt deinceps tolerandus ijs quibuſcũ uiuit: uerùm & ingenuos afficit contumelia, & cõſernos flagris cædit, experiens nũ ſibi quoque ſimilia liceant, donec aut ſcortulo cuipiã irretitus, aut equorum alendorũ ſtudio captus, aut adulatorib. ſeſe permittens deierantibus Nireo formoſiorẽ eſſe, Cecrope Codró ue generoſiorẽ, g callidiorem Vlyſſe, unum aũt uel ſedecim pariter Crœſis opulentiorem, momẽto temporis ſecurel profundat infelix, quæ minutatim multis ex periurijs, rapinis, flagitijs fuerant collecta. MER. Iſta fermè ſic habent uti narras: uerùm ubi tuis ipſius ingrederis pedibus, quâ tandem, cæcus quũ ſis, uiam inuenire ſoles? Aut quî dignoſcis ad quósnam Iupiter te miſerit, dignos illi uiſos qui diuitijs abundẽt? PL. Enimuero credis me reperire iſtos, ad quos mittor?

MER. Per Iouem haudquaquam. Neq; enim alioqui Ariſtidem præterito, ad Hipponicum & Calliam acceſiſſem, tum

ad

πρὸς ἄλλους ἀθλιωτάτους, ἀνθ' ὁβολοῦ ἀξίους. πλοῦ ἀλλὰ τί πράττεις καταπεμφθείς; πλ. αὖθις καὶ πάλιν πλανῶμαι περὶ ὑμῶν, ἔχεις δὲ λάθω τινὶ ἐμπεσὼν, ὃ ἔστιν οὐ πρῶτός μοι συμβαίνει, ἀπαγαγὼν ἔχει, οὗ ἕνεκα Ἑρμῆν ὧδε τῷ παρακλαγγὲ τῇ δεξιᾷ προσκυνῶν. Ερ. ἐκ δὲ τίνος ἐξαπάτησαι ὁ Ζεὺς σιέμενός σε μικρὰ τὰ αὐτοῦ κοσμοῦντα πλουτίσειν, ὅσους ἂν ἴδηται τοὺς πλουσιωτάτους ἀξίους; πλ. καὶ μάλα δικαίως, ὦ γαθέ. ὃς γε τυφλὸν ὄντα εἰκὸς, ὑπὲρ μηχανῆς αὐαλγητέα σοντα δυσούριστον ἅτω χρῆμα, καὶ προπολλοῦ ἐκλελοιπότ τοῦ βίου, ὅπερ οὐδ' ὁ Λυγκεὺς ἂν ἐξεῦρε ῥᾳδίως, ἀμαυρὸν ἅτω καὶ μικρὸν ἔρ. τοιγαροῦν ἀπὸ τῆς ἀγαθῶν ἐλίσσων ὑπνων, πονηρῶν δὲ πλείστων ἐν τοῖς πόλεσι τὸ παῦ ἐπιχώνων, ῥᾷον ἐστὲ τοὺς τοιούτους ἐμπίπτω περιιὼν, ἡ σαγηνεύομαι πρὸς αὐτ. Ερ. εἶτα πῶς εὐκόλως καταλήψῃ αὐτὸς, ῥᾳδίως φεύγῃς ἐκ ἀδοῦ καὶ ὁδοῦ;

ad alios Atheniēses, homines ne obolo quidē æstimandos. Cæterùm quid facis, quando quidem es emissus? P L. Sursum ac deorsum circūcursans oberro, donec imprudens in quempiam incurrero. hic autem quisquis ille sit, qui fortè primus me nactus sit, abducit ac poßidet, te Mercuri pro lucro præterspē obiecto uenerans atq; adorās. M E R. Num ergo fallitur Iupiter, q quidem credat ex ipsius animi sententia ditari abs te hos, quos ille dignos existimarit qui ditescerent? P L. Et iure quidem optimo fallitur, ô bone: quippe qui cum me cæcū esse nō ignoret, emittat uestigatū rem usqueadeò repertu difficilē, & iam olim è uita sublatā, quā ne Lyncem quidem facilè inueniret: quæ nimirū adeò obscura sit, ac minuta. Itaq; cū rari sint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiusmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor. M E R. At quî fit, ut quoties eos deseris, celeriter aufugias, quum uiæ sis ignarus?

PLV.

ΠΛ. ἐξυδρωμὸς νέον τῶν τὴ ἀρ
τίως γίγνομαι περὶ μόνον τὸν
λευκὸν ἢ φυγῶν. ΕΡΜ. ἀτὰρ δέ
μοι τοῦτο ἀπόκριναι, πῶς τυ
φλὸς ὢν (ἀρέσκεται γάρ) τὴ πρὸ
σόψει ἀχρῆς, καὶ βραχὺς ἐν τοῖν
σκιλοῖν, τοσόντος ὁρατὰς ἴσχε,
ὥστε πάντας ἀπολλύειν σε σοί,
καὶ τυχόντας μὴ ἀλαμονᾶν
εἰκάζει, ἀ ἢ ἀποτύχοιεν, ὅπως αὖθις
χαίρειν ἔωσιν; οἶδα γὰρ τινας
ἐν ἀλίγοις αὐτ' ἔτυ σε ἀνοσίως
τας ἐόντας, ὥστε καὶ ἐς βαθυκύ
τατα πόντου φοβόντες ἐμβῆναι
αὐτὸς, καὶ πιθῶν ὅπως ἀπολέ
σωσι, νομίσαντες αὐτὸς
κεῖ σῦ, ὅτι περ ἀλλ' τῶν ἐρχῶν
ἡμᾶς αὐτὸς. πλὴν ἀλλὰ τὴ σὺ
ἄν, ὧν οἶδα, ὅτι ὁμολογήσας,
ἀ τι ξυνίης σαυτ', μαρυκώμεθ' ἂν
αὐτὸς, ὥρα μέν τοιούτῳ ἔπαθε
μὶ πάσχειν. ΠΛ. οἶσι γὰ τοῖσιν,
οἷσίσθα, ἐράζεσθαι αὐτοῖς χαλὸν,
ἢ τυφλὸν, ἢ ὅσα ἄλλα μοι πρόσ
εστιν; ΕΡ. ἀλλὰ πῶς, ὦ πλοῦτε,
ἃ μὲ τυφλοὶ καὶ αὐτοὶ πάντες
ἐσί; ΠΛ. οὐ τυφλοί, ὦ ἄριστ'
ἀλλ' ἢ ἄγνοια, καὶ ἡ ἀπάτη,
αὖπερ

PLV. Tum demum acutum cerno, pedibuſq; ualeo, ubi ad fugam tempus inuitat.
MER. Iam illud quoq; mihi reſpõde: quî fit, ut cum ſis oculis captus (dicendũ enim eſt) præterea pallidus, poſtremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò ut omnes in te defigãt oculos: & ſi potiantur, felices uideantur: ſin fruſtrentur, non ſuſtineant uiuere? Ex his equidem non paucos noui, qui ſic perditè te amarint, [h] ut ſe aereo è ſcopulo piſcoſi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati faſtidiri ſeſe abs te, propterea quòd illos nullo pacto reſpexiſſes. Quanquam ſat ſcio, tu quoq; fateberis, ſi quo modo tibi ipſi notus es, furere iſtos, qui eiuſmodi amore ſunt dementati. PLV. At enim credis me, qualis ſum, talem iſtis uideri: nempe claudum aut cæcũ, aut ſi quid aliud adeſt mihi uitij? ME. Quidni ô Plute? niſi fortè et ipſi omnes cæci ſunt. PL. Haud cæci quidẽ, ô optime: uerũ i inſcitia errorq;

(quæ

ἐπιφ τῶν ἐκατέχοντα τὰ πάντα, ἐπισκιάζουσιν αὐτοῖς. ἵνα δὲ καὶ αὐτὸς ὡς μὴ ἀποκάκωσιν ἔμοιγε καὶ ἐμοί, προσωπεῖον τι ἐνδύμενος καὶ ὁρασιμώτατον, διὰ χρυσοῦ, καὶ λιθοκόλλητον, καὶ ποικίλα ἐνδὺς ἐντυγχάνω αὐτοῖς. οἱ δ' αὐτοπρόσωπον οἰόμενοι ἐκεῖνο τὸ ἐμαλλᾶν, ὁρῶσι, καὶ ἀπόλλυνται μὲν ἐντυγχάνοντες. εἰ δέ γέ τις αὐτοῖς ὅλον ἀπογυμνώσας ἐπίδειξέ μι, ἄλλον ὡς ἐκατηγίνωσιν αὐτῶν, ἀμυθλυόντων τὰ τελευτῶντα, καὶ ὀρῶντες αὐθράστων καὶ ἀμέριμνον πρᾶγμάτων. ΕΡ. τί οὖν καὶ ἐμοὶ τῷ πλουτοῦντι γνῶσθαι, καὶ τὸ προσωπεῖον αὐτὸ περιδύσασθαι, ἵνα ὀφανατῶντι; καὶ μὴ τις ἀφαιρῆται αὐτούς, δεῖπον ἂν τίω ἐκφαλεῖν ἢ τὸ προσωπεῖον πρόσωπον; ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο ἀγνοῶν ἐκεῖνο αὐτὸς, ὡς ἐπίχρυσος ἡ εὐμορφία ὄφη, ἐνδοθεν τὰ πάντα ὁρῶντας. ΜΛ. ἐκ ὀλίγα, ὦ ΕΡΜΗ, καὶ πρὸς ἔτι μοι συναγωνίσῃ. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΜΛ. ἐκαλεῖ τις ἐντυ-

(quæ nunc occupant omnia) illis offundunt tenebras. Adhæc ipse quoq; ne per omnia deformis sim, personæ uehementer amabili tectus inaurata, gemmisq; picturata, ac uersicoloribus amictus eis occurro: at illi rati sese natiuũ uultus uenustatem aspicere, amore capiũtur, dispereũtq;. nisi potiantur. Quòd si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurũ sit, ut se ipsi damnent, qui tantopere cæcutierint ad amantes res neutiquã amandas, ac fœdas. MER. Quid ergo? posteaquam eò peruentum est, ut iam diuites euaserint, iamq; personam sibi circumposuerint, rursum fallunturi? Adeò ut si quis illis detrahere conetur, penè caput potius quàm personã abijciãt? Neq; enim uerisimile est etiã tum illos ignorare, auro bracteatam esse formam, quum intus cuncta inspexerint.

PLV. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quæ nam? PLVT. Simulatque qui me

χὼν τυραννίδων, ἀναπιτάσας τὰς θύρας ἀσελίχειά μι, συμπαρεισδύεται μετ' ἐμοῦ λοιδωρία ὁ τύφος, καὶ ἡ αὐθάδεια, καὶ ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ὕβρις, καὶ ἀπάτη, καὶ ἄλλα ἄττα μυρία. ὅταν δὴ τούτων πάντων κατακορὴς τὸν ψυχὸν, θαυμάζω τι τὰ ὁ θαυμαστα, καὶ ἐρίγεται τῶν φευκτῶν. λάβωμι τὸν πάντων ἀπάνων πατέρα τῶν ἀσελγανδέτων λεκανῶν τύθηπι, δεινοφρονέμενον κατ' αὐτῶν. καὶ πάντα πρότερον πάσει σὺ, ἢ ἐμὶ προίδαι κομένην σύ. Ερμ. ὡς δὶ λεῖος ὁ ὦ πλοῦτι, καὶ ὀλισθηρὸς, καὶ ἀνσπάδικτος, καὶ λιφοσυκτικὸς, οὐδαμίαν αὐτίλαβὶν παρεχόμενος βεβάιο· ἀλλ' ὥσπερ ἰχθύες, ἢ οἱ ὄφεις, διὰ τ λαπτύλων δυσπιστούσης, οὐκ οἶδα ὅπως. ἢ πρὸς ἐν ἐμπαλιν ἐβόλης τι, ἢ σύλαβὶς, καὶ μυρία δὰ ἄττα τρόπαια ἐπαιρυπότατα ἐβ ἅπαν τ σώματος ἔχεσα, πλησιάσαντας σὺς ἔχωδα, καὶ μὴ ἔχειν ἀφλίως ἀπολυθῆναι. Πλ. ἀλλὰ μεταξὺ ἢ λεφλυαρῆν ἔας ἐμᾶς πράγμα ὀλίγον δὶ λαβὶ, me primùm nactus est, aperiis foribus exceperit, clancu-lum unà k mecum introit ela tio, uecordia, iactantia, mollicies, uiolentia, dolus, atq; alia item innumerabilia: à quibus omnibus posteaquam est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquã sunt admiranda, & appetit ea quæ sunt fugiẽda, meq; cunctorũ illorum quæ introierant malorum patrẽ stupet, illorũ satellitio uallatum: quidnis potius passurus, quàm uti me cõpellatur reijcere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neq; ullam præbens ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerso paupertas, uiscosa, prensu facilis, totoq; corpore mille uncos gerit hamos, ut qui tetigerint, illicò hæreant, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruã omi simus.

Κων. Ερ. τὸ ποῖον; ὅτι τὸν Θη-
σαυρὸν ἀνηγαγόμεθα, ὅπερ
ἦλθε μόλις; Μλ. δαρρὼν τοῦτ'
γε ἴσως, ἐν τῇ γῇ αὐτῇ κατακεί-
μενον, ἀνήρχομαι γὰρ ὑμᾶς, ὅτι
σπάνιος ἦν δοῦναι μέγαν ἐπικλε-
σάμενον τὸν δῆρον, ἀνοίγειν
δὲ μηδενί, ἰὼν μὴ ἐμοῦ ἀναύδου
βοήσαντος. Ερ. ἐκεῖ ἐκδιδόντα
φοβοῦ ἴσως δὲ ἀτρεκῶς· καί μοι δο-
κοῦν ἐχόμενόν σε χλαμύδος,
ἄχρις ἂν πρὸς τὸν ἰσχνατιὰν
ἀφίκωμαι. Μλ. οὐ ποιῆς, ὦ ἑρ-
μῆ, χειραγωγῶν, ἐπεὶ ὦ γε ἀπο-
λίπῃς με, Υπερβόλῳ τάχα, ἢ
Κλεώνυμ ἐμπεσοῦμαι πρινοφῶν.
ἀλλὰ τίς ὁ ψόφος ἔστιν ὅστις, ὦν
δάπεδον σιδήρῳ πρὸς λίθον;
Ερ. ὁ Τίμων ἔοικε σκάπτειν πολ-
σὸν ὑπόλιθον γέ-
λοιον. παπαῖ, καὶ ἡ πενία πάλ-
γεσε, καὶ ὁ πόνος ἰκανός. ἡ λιμὸς
τρόφιμε, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ ἀν-
δρεία, καὶ ὁ τοιοῦτος ὄχλος τῶν
ἀπὸ τῶν λιμῶν κατορυσσόμενων ἀπαν-
των, πολὺ ἀμείνους τῶν σῶν δοῦ-
λων. Μλ. τί ἂν ἀπαλλαττόμεθα, ὦ ἑρμῆ, τὸν ταχίστων;

simus. PLV. Quid? MER. Nempe quia Thesaurum nō adduximus, quo uel in primis erat opus. PLV. Isthac quidem ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra recto illo ad uos ascendere soleo, iussoq; intus manere foribus occlusis, neq; cuiquā aperire, nisi me uocifferantem audierit. MER. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me consequitor chlamydi adhærens, donec extremā uitam attigerimus. PLV. Rectè facis Mercuri, quum me per uiam ducis. Etenim si me deseres, forsan oberrās in Hyperbolū aut Cleonem incidere. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti? MER. Timō hic est, qui proximè montanum & petricosum fodit solum. Papæ: adest et Paupertas, et Labor ille, tū Robur, Sapientia, Fortitudo, atq; id genus aliorū turba: quorum omniū agmen Fames cogit, longè præstantius q̄ tui sint satellites. PL. Quin igitur q̄ ocyßimè discedimus, Mercuri?

Neq;

ὁ γὰ κἄν τι ἡμᾶς δρᾶσαιμεν ἀξιόλογον πρὸς αὐτὰ τὰ τοιαῦτα στρατιώτας περιεστῶτες. Ερ. ἄλλως ἔδοξε τῷ Διΐ, μὴ ἀποδιδράσκωμεν οὖν. Πϙ. ποῖ ἕτερον ἀπάγεις, ὦ ἀργαφόντα, χαρακτῆρα; Ερ. ὦδί τινι τῶν Τίμωνα ἐπίμφθημεν ὑπὸ τοῦ Διός. Πϙ. νῦν πλὴν ὦδί Τίμωνα, ὁπότε αὖ τὸν Πλοῦτον πρὸς ἐκεῖνον ἀπέστειλε χρόνια ὑπὸ δυσνοίας παραλαβόντα, τοιούτοις παραδόντα, τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πόνῳ, γρηγόρως αὖ πάλιν καὶ πολλῆς ἕξεως ἀπέλαβε; ὅτως χρὴ σὺν παραφρόνοντος ἡμῖν ἡ σοφία δοκῇ, καὶ σὺν δικαίῳ πάντως, ὧδ' ὁ μόνον πλοῦτον ἄρχειν, ἀφαιρεῖσθαί με ἀνεβῶς πρὸς αὐτοῦ ἀγανακτοῦντα, ἵν' αὖθις ὁ πλοῦτος παραλαβὼν αὐτὸν, ὕβρει καὶ τύφῳ ἐγχρίσας ὅμοιον τῷ πάλαι μᾶλλον καὶ, καὶ ἀγνωτὸν ἀδύνατον ἀποφήνας, ἀποδῷ πάλιν ἡμῖν ἁπαλὸν καὶ ἤδη γεγονυμένον; Ερ. ἔδοξε ταῦτα, ὦ σοφία, τῷ Διΐ. Πϙ. ἀπόχρα μοι, καὶ ὑμᾶς λέ, ὦ πόνε, καὶ σοφία, καὶ οἱ λοιποί,

Neq; enim ullum operæpretium fecerimus cum homine eiusmodi uallato exercitu. MER. Secus uisum est Ioui: quare ne metu deterreamur. PAV. Quò hunc nunc Argicida manu abducis? MER. Ad hunc Timonem, ad quem à Ioue sumus ire iussi. PAV. Ità ne rursum Plutus ad Timonem, posteaquã ego hunc antea delicijs malè corruptũ suscepi, cõmendansq; Sapientiæ & Labori, strenuũ, multiq; precij uirum reddidi? Adeo ne despiciẽda, iniuriæq; idonea uobis Paupertas iudicor, ut hunc, quæ mihi unica erat possessio, eripiatis, iam exactissima cura ad uirtutẽ excultũ? ut Plutus hic, ubi denuò susceperit, per contumeliam & arrogantiam illi manu iniecta, talem reddiderit, qualis erat dudum, molem & ignauum, ac uecordem: rursum mihi restituat, ubi iam nihili factus erit, & reijculus? MER. Sic, ô Paupertas, Ioui placitũ est. PAV. Equidem abeo; at uos, Labor & Sapientia, reliqui que,

consequimini

ἀκολουθᾶτέ μοι. οὕτω δὲ τάχα
ἄσσα, οἷαν μι οὖσαν ἀπολά-
ψα, ἀγαθὴν σωφρονὴν καὶ δι-
δάσκαλον τ' ἀρίστων, ἢ σωθὲν,
ὑγιαινὸς μὲν τὸ σῶμα, ῥῳμέ-
νω δ' ἢ τὴν γνώμην διεξιόντα,
ἀνδρὸς βίον ζῶν, καὶ πρὸς αὐτ'
ἀποβλέπων· τὰ δὲ πιεζτὰ καὶ
πολλὰ τοῦτα, ὥσπερ ὀφλήμ,
ἀλλότρια ὑποδεδεμένων. Ερ. ἀπο-
πόχοντας, ὑμᾶς ἢ προσίωμεν
αὐτῷ. Τί. τίνος ἕνεκ', ὦ μιαρώ-
γατε; ἢ τί βουλόμενοι δεῦρο ἥκε-
τε, αὖθρα ὀργάτιν καὶ μιαφο-
φόρον ἐνοχλήσοντες; ἀλλ' οὐ
χαίροντες ἄπιτε, μιαροὶ πάν-
τες ὄντες. ἐγὼ γὰ ὑμᾶς αὐτί-
κα μάλα βάλλων τοῖς βώλοις
καὶ τοῖς λίθοις συντρίψω. Ερ.
μηδαμῶς, ὦ Τίμων, μὴ βάλης.
ἐγὼ ἀνθρώπους ὄντας βαλῶ,
ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἑρμῆς εἰμι, ὅτ-
ταν ἢ πλοῦτον. ἵπτημι δὲ ὁ Ζεὺς,
ἱκανόσας τ' ὀνχῶν. ὥστε ἀγα-
θὴ τύχη λίχη τὸν ὄλβον, ἀπο-
σὰς τ' πόνων. Τί. καὶ ὑμᾶς εἰκὸ
μύξεσθε ὄντα, καί τοι θεοὶ ὄντες,
ὡς φατί. παύσασθε γὰ ἅμα καὶ

consequimini me. Porrò hic breui cognoscet, qualis in se fuerim, quam nūc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerum optimarū doctrix: quicum donec habuit commercium, sano corpore, ualentiq; animo perseuerauit, uirilem exigens uitam, & ad sese respiciens: superuacua autem & uulgaria ista, aliena, ita ut sunt, existimans. MER. *Discedunt illi, nos ad eum adeamus.* TIM.[m] *Qui nam estis, ô sceleſti? aut qua gratia huc aduenistis, homini operario mercenario'que negocium exhibituri? Verùm haudquaquam læti abibitis, sceleſti ut estis omnes: nam ego uos illicò glebis & saxis petitos comminuam.* MER. *Nequaquā, ô Timō, ne ferito: neq; enim feries mortales: uerùm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, uotis tuis exauditis. Quare, quod bene uertat, o-*

pes accipe, desistens à laboribus. TI. *Atqui uos iam ploraueritis, etiamsi dij sitis, ut dicitis. Siquidem odi pariter omnes*

ὅλως καὶ ἀνδράσιν μισῶ τοῦτον τὸν τυφλόν, ἵνα μὴ καὶ ἐμοὶ ἐπιβλέψωμαι διὰ τοῦτο τὸ λίθῳ. ΠΛΟ. ἀπίωμεν, ὦ Ἑρμῆ, πρὸς τὸν Διός· μιλαγχολᾷν γὰρ ἐοίκασιν ὁ ἀνδρίσκος καὶ μάταιος μοι δοκεῖ, μή τι καινὸν ἀπίλθῃ πρὸς λαβών. ΕΡ. μηδὲν σκυθρώπαζε, ὦ Τίμων. ΤΙ. ἀλλὰ τί παύομαι τοῦτο ἄρτιον, καὶ ῥᾳδίως καταβαλών, πρὶν πάντας τὸν χάριν λάβειν τῶν ἐπὶ δίκῃ τύχῃ, καὶ πλούτου πάλιν, καὶ ἐδίδου ἀδικώτερον τὰ πρῶτα, καὶ ἀπροφάσιστον ἀχαρίστων ἁπάντων, μόνους αὐτοὺς ἀδαμαντίνους. ΤΙ. ἀλλ' ὑμῶν δέομαι, μὴ ἐνοχλεῖτέ μοι. ἱκανοὶ ἐμοὶ πλοῦτος ὁ δίκτυλλος, τὰ δ' ἄλλα ἄλλοις μυριάσασιν ὑμῖν, μυδρὸς μοι πλουτίζοντες. ΕΡ. οὕτως, ὦ Τάν, ἀπανθρώπως; τίνα φόβον Διὶ μῦθον ἀπώλεσα τι, ἱμάτιον τι; καὶ μὴν ἐκεῖνός γε ἀνὴρ ἐμοὶ δοκεῖ σοφὸς εἶναι καὶ ἐπιεικὴς ἐν τοῖς μάλιστα· αὐτὸν δὲ καινὰ ποιοῦντα μισόθεον δὲ μυδαμῶς, οὕτως ἐκπεπλημμέλημαι σου τῶν θεῶν.

tum deos, tum homines. Sed hunc cæcum, quisquis hic fuerit, mihi certũ est ligone impacto comminuere. PLV. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi uidetur non mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto, discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatem, asperitatemq;, ac manibus obuijs excipe bonam fortunã. Rursum diues esto, rursum Atheniensium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi uobis est opus: ne obturbate: sat opum mihi ligo. præterea fortunatissimus sum, si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeo ne quæso inhumaniter? Hæc ego sæua Ioui refero, atq; immania dicta? Atqui par erat forsitan homines ubi haberi inuisos, ut qui tam multa indigna in te commisissent: deos odio te prosequi, nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant.

ΤΙ.

TIM.

Τί. ἀλλὰ σοὶ μὲν, ὦ Ἑρμῆ, ἡδὺ τῷ Διὶ, πλάσαι χάριν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τετυχηκότι· τὸν πλοῦτον δὲ ἐγὼ οὐδέπω κεκτημένος ἀπολώλοιμι. Ερμ. τί δή; Τί. ὅτι ἡδὺ πάλαι μυρίων κακῶν μοι δόντος οὗτος κακίσαι, λιβανωτοῦ τινος ἡδὺ παραλῦσαι, ἡδὺ ἐπιβουλεύοντα ἀπαγαγεῖν, ἡδὺ μισοπονηρίας, ἡδὺ ἀδολοπαδίας καὶ παῤῥησίας, ἡδὺ ἀπίφθονον ἀπὸ φήνας, τέλος δὲ ἄφνω κατακλιπὼν οὕτως ἀπίστως ἡδὺ προδοτικῶς. ὑπὲρ βιλτίστη δὲ τροφὸς πόνοις μετὰ τῶν ἀνδρικωτάτων διαπαυομένους, ἡδὺ μετ' ἀνδρείας ἡδὺ παῤῥησίας προσομιλοῦσα, τά τε ἀναγκαῖα μάρτυσι παρεῖχε, ἡδὺ τὸ πολλῶν κενὸν καταφρονεῖν ἐπαίδευσε, δι' αὐτῆς ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπαρτήσασά μετὰ βίου, ἡδὺ δὲ ἔφασκεν ὅσης ἐν πλούτῳ ὁ ἐμὸς, ὑπὲρ ὅτι δείλαιε δωσούμην, ὅτι σου παράντης φοβοῦμαι, ὁ δῆμος παροξυνθεὶς, ὁ πολιτικὸς ψηφοφορήσας, ὁ τύραννος ἐπιβουλεύσας, ἀφιλίαδαι δώσαι αὖ. ἐρῶ μὲν οὖν ἡδὺ καὶ τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ πόνου,

TIM. At tibi Mercuri lauiq;, quòd me respicit, plurimam equidem habeo gratiã: cæterùm hunc Plutũ nequaquã recepero. MER. Quid ita? TI. Quoniã pridem innumerabiliũ malorũ hic mihi fuit auctor, quũ me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxium redderet: deniq; quũ me adeò perfidè ac proditoriè destituerit. Contrà [o]Paupertas optima me laboriũ uiro dignissimis exercens, mecumq; uerè & liberè conuiuens, & quibus opus erat, [p]suppeditauit laboranti, et uulgaria ista docuit contemnere: effecitq; ut mihi uitæ spes omnis ex meipso penderet, demonstrans quæ nam essent opes uerè meæ: nempe quas neq; adulator assentans, neque sycophanta minitans, neque plebes irritata, neque concionator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidijs queat eripere. Itaque iam ualidùm effectus ob laborem,

τουτονὶ τὸν ἀγρὸν φιλοπόνως ἐπὶ γαλήμην, ὀλίγων ἐμοὶ τῶν ἐν ἄστει κακῶν, ἱκανὰ καὶ διαρκῆ ἔχω τὰ ἄλφιτα παρὰ τοῦ Διὸς μάλιστα. ὅστις βαλάνου μοι ἄπτει, ὦ ἑρμῆ, τὸν πλοῦτον ἀπάγαγε τῷ Διΐ. ἐμοὶ γὰρ τοῦτο ἱκανὸν ὧν πάντας εὐδρώτους ἐνδιδόναι τοῖς μύσταις ποιῆσαι. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ γαδί. οὐ γὰρ πάντῃ δοκεῖ σοι ἐπιτήδειος πρὸς εἰμαγμόν· ἀλλ' ἴα τὰ ὀργίλα ταῦτα, καὶ μιαρακιάλα, καὶ τὸν πλοῦτον παράλαβε. ὅτοι ἀποβλητά ἐσι τὰ λῷστα τὰ παρὰ τοῦ Διός. ΠΛΟ. βάλε, ὦ Τίμων, λιπαρολογήσομαι πρὸς σέ· οὐ χαλεπαίνεις μοι λέγοντι; ΤΙ. λέγε. μὴ μακρὰν μέντοι, μηδὲ μετὰ προοιμίων, ὥσπερ οἱ ἐπιτρεπτοὶ ῥήτορες. οὐδὲν γάρ σε ὀλίγα λέγοντα μετὰ τοῦ ἑρμοῦ τουτονί. ΠΛ. ἐχέλω μέν τι ἴσως καὶ μακρὰ ἀπεῖν, ὅτῳ πολλὰ ὑπὸ σοῦ λελοιδόρηται. ὅμως ἴσθι, εἴ τι σε, ὠφελήσω, ὀλίγιστα, ὃς τοῦ μὴ ὀλίγων ἀπαύστου

dum hunc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquam eorũ quæ sunt in ciuitate malorũ aspicio, abundè magnum & sufficientem uictum mihi lugo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam uenisti uiam remetiens, recurre, unà tecum Plutum abducens ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit ut omnes mortales per omnem ætatẽ ciulẽt. MER. Nequaquam, ô bone, neq; eo nim omnes ad ciulandũ sunt accõmodi. Quin tu iracundæ pueriliáq; ista missa face, ac Plutũ excipe. nõ sunt reijcienda munera quæ à Ioue proficiscuntur. PLV. Vin' Timon, ut contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen: neque cum procœmijs, quemadmodum perditissimi isti solent oratores. nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. Attamen uide, num qua in re te, quemadmodum ais, læserim: qui quidem dulcissimarum

quarum.

ἁπάντων αἴτιός σοι λαμπρῶν, τιμῆς, καὶ προεδρίας, καὶ στεφάνων, καὶ τῶν ἄλλων τρυφῶν. ὡς φιλίστ' ἂν δή τοι καὶ ἀοίδιμος ἦν ἐμοὶ ἥδε, καὶ περισπούδαστος. εἰ δέ τι χαλεπὸν ἐν τῇ λοιδόρῳ πίπτουσας, αὐδάτω σε γώ σοι. μᾶλλον ἢ αὐτὸς ἐλέγχεσθαι τοῦτο ὑπὸ σοῦ, διότι μὲ ἔστως ἀτίμως ὑποβαλλόν ἀνδράσι διαφθόροις, ἰταμοῖσι, καὶ λιχνοτάτοισι, καὶ πάντα τρόπον ἐπιβουλεύουσί μοι. καὶ τό γε τελευταῖον ἐφοβᾶτο, μὴ προδίδωμί σε τοιαυτίον ἢ αὐτὸς ἐγκαλέσαιμί σοι πάντα τρόπον ἀπειλαδὸς ὑπὸ σοῦ, καὶ ὠδὶ λιφαιλῶ ἠμφιεσμένος τὴν οἰκίαν. τοιγαροῦν αὐτὶ μελαίνης χλαμύδος, ταύτην τὴν διφθέραν ἡμιμισθίτην σοι περίκα πρίτισθείσην. ὥστε μάρτυς ὁ Ἑρμῆς ὅτοσί, πῶς ἱκέτευόν τ' Διὰ μὴ ἦκαν παρὰ σέ, οὕτω δυσμενῶς μοι προσεφωνημένον. Ερ. ἀλλὰ νῦν ἔρᾳς, ὦ πλοῦτε, εἰ καὶ ὕδη γε γίνεται; ὅτι δαρδῶν ξυνελιά-

[r] quarumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq; auctoritatis, præsidentiæ, coronarum, aliarum item uoluptatum. Mea opera conspicuus eras, celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominioſe uiris illis execratis suppeditaris, qui te mirabantur, ac præstigijs dementabant, mihiq; modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditum desertumq; fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quum ipse sim modis omnibus à te reiectus, præceps q; exactus ex ædibus. Vnde pro molli chlamyde sagum istud charissima tibi Paupertas circũposuit. Itaque testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te uenirẽ, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc uides Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetu-

τριβὶ αὐτῷ. ἀλλ' οὐ μὴν σκάπτει, ὡς ἔχρην· σὺ δὲ τὸν θησαυρὸν ὑπάγαγε τῇ δικέλλῃ. ὑπακούσεται γάρ σοι. Τίμ. ταυτὶ μέν, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ πλοῦτον ἡμῖν. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις, ἐπίτηδες οἱ δαίμονες βιάζοιντο; πλὴν ὅρα γε, ἐς οἷά με πράγματα ἐμβάλλεις ἢ λακοδάκμονα, ὃς ἄχρι νῦν οὐλαμυίσματα διά γνω, χρυσὸν ἄφνω τοσοῦτον λήψομαι ἀδίκως ἀλιπόσας, καὶ τὸ σχύτος ῥοντίδας ἀναλίξομαι. ἐρ. ὑπόσχου δή, ὦ Τίμων, δι' ἐμέ, καὶ ἀ χαλεπὸν ἦτο, καὶ ὀκνεῖν ἔστιν, ὅπως οἱ λιθλακόδρ ἐπάνω λιχρίαγῶσιν ὑπὸ τοῦ φθόνου. ἐγὼ δ' ὑπὲρ τῶν Αἰτνῶν, δι' ἠέρων ἀναπτήσομαι. πλ. ὁ μὲν ἀπελήλυθεν, ὡς δοκῶ· τυφομάχησα γὰρ τῇ ἐρημίᾳ τ' πλούτου. σὺ δ' αὐτῷ προβίβασον, ἀνάπεμψον γάρ σοι τ' θησαυρὸν ἐκ τηλοῦ, μᾶλλον δὲ πᾶν· σὺ φέρε μοι θυσκυρὶ χρυσῦ, ὑπάνυσον Τίμωνι τῷδι, καὶ παράσχισον τὸν αὐτιλίδα. σκάπτει, ὦ Τίμων, βαδέως λαταφρόνως· ἐγὼ

dinem age. Tu uerò fode ità ut facis. Tu interim thesaurũ sub ligonẽ adducito. Audiet enim, si tu accersiueris. T I. Parendum est Mercuri, ruri sus̃q; ditescendũ. Quid enim facias, quum dij compellant? tamẽ uide in quas turbas me miserum conijcies: qui quidem quum ad hunc us̃q; diem feliciſſimè uixerim, tantum auri repentè sum acceptu rus, nihil commeritus mali, tantum̃q; curarum susceptu rus. M E R. Sustine Timon meâ gratia, tametsi graue est istuc, atque intolerandum, quòd uidelicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Aetna, in cœlũ reuolauero. P L V. Abijt ille quidem, sicut apparet: nam ex alarum remigio facio coniecturã. Tu uerò hic operire: siquidem digressus Thesaurũ ad te transmittam. sed feri fortius. Tibi loquor Auri thesaure, Timoni huic audiens esto, ofer que temet eruendum. Fode Timon, altius impingens.

Cæterùm

ἀγωὴ ὑμῖν ὑπεκθήσομαι. Τί. Cæterùm ego à uobis digredior. TIM. Age iam, ô ligo, nunc mihi tuas uires explica, neque defatigere dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorũ auctor Iupiter, amici Corybãtes, ac lucrifer Mercuri, unde nam auri tantum? Num somniũ hoc est? Metuone carbones reperturus sim experrectus. Atqui aurũ profectò est insigne, fuluũ, graue, & aspectu multo iucundissimum. Pulcherrima aurũ fauſtitas mortalibus: quippe quòd ignis in morê ardes, nocteſq; & dies renides. Ades ô mihi chariſſimum deſiderate tiſſimumq;. Nũc demũ credo uel Iouem ipſum olim aurum eſſe factũ. Etenim quæ tandem uirgo nõ exporrecto ſinu uſqueadeò formoſum amatorê excipiat per tegulas illapſum? O Mida Crœſeq;, ac munera Delphico in templo dicata, ut nihil eratis, ſi cum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini; cui ne Perſarũ quidem rex par eſt.

ὦ λίνιλλε, καὶ φιλτάτη λιφρίφα, ὑμᾶς μὴ τῷ Πανὶ τούτῳ αὖθις δεῖσθαι λυπήν. αὐτὸς γὰρ ἔδοξε μοι σχεδιάζοντι τὴν ἀγοραῖον, πυργίον εἶναι λιθοπαγὲς ὑψηλόν, ἐν ᾧ ἐγὼ τὸν Διόσκουρον, μόνον ἐμοὶ ἱκανὸν ἐναλιτεῖσθαι, τὸν αὐτὸν καὶ τάφον ἀποδειχθῆναι ἔχειν μοι δοκῶ. λιθάζω γὰρ τοῦτο, καὶ νοεῖσθαι διατίθημι πρὸς τὸν ἐπίλοιπον βίον, ἀμιξίαν πρὸς ἅπαντας, καὶ ἀγνωσίαν, καὶ ἀπροφασίαν. φίλος γὰρ οὐδεὶς ἔτι, οὐ ξένος, οὐ ἑταῖρος, οὐκ ἐπὶ δεῖπνα καλῶν μὲ οὐδὲ πολὺς καὶ τὰ οἰκεῖα πάσχειν λαμβάνοντα, ἢ ὠδυνημένον λυπεῖν, παρακαλῶν. καὶ διαλύσεις τὰς ὠθῶν. μονάρης γὰρ ἐγὼ λοιπὸς, καθάπερ τοῖς λύκοις, καὶ φίλος τοῖς Τίμωνι· οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐχθροὶ, καὶ ἐπίβουλοι, καὶ τὸ παράπαν λαλῆσαί τινι αὐτῶν, μίασμα. καὶ εἴ τινα ἴδοιμι μόνον, ἀποφράδα ἡμέραν, καὶ ὅλως αὐλειάζειν λοιδόροις, ἢ χαλκοῦν, μηδὲν ὑμῖν διαφέρουσιν, καὶ μή τι λάρυνγα διχάζωσι πρὸς αὐτὸ, μήτι σπουδαῖς σπαράλμασι. ἐκ ἀγοραῖος ἂν ἔρως ἴσχει πρὸς αὐτοὺς.

O̓ligo et ſagum chariſſimũ, uos huic Pani ſuſpendi commodum eſt. At ego quammaximè ſemotũ mercatus agrũ, turriculaq; ſeruãdi auri gratia conſtructa, uni mihi affatim uiuero: ſepulchrum item inibi mihi defuncto parare eſt ſententia. Hæc igitur decreta ſunto, placitaq; in reliquũ uitæ: ſeiunctio, ignorantia, faſtidium erga mortales omneis. Porrò amicus, hoſpes, ſodalis, aut ara miſericordiæ, meræ nugæ. Tũ commiſerari lachrymantem, ſuppeditare egẽtibus, iniquitas, ac morum ſubuerſio: at uita ſolitaria, qualis eſt lupis, unus ſibi amicus Timõ, cæteri omnes hoſtes, & inſidiarũ machinatores. Cum horũ quopiam congredi, piaculum: adeò ut ſi quem aſpexero dum taxat, inauſpicatus ſit ille dies. In ſumma, non alio nobis habeantur loco, quàm ſigna ſaxea, ærea uie: neq; fœdera feriamus, neq; fœcialẽ ab illis miſſum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Solitudo terminus eſto. Cæterùm tribules,

φυλέτης ἢ, καὶ φράτορας, καὶ δημότας, καὶ ὁ πατρὶς αὐτὴ, ψυχρὰ καὶ κενοφωνῆ ὀνόματα, καὶ αὐθαίτων αὐλείων φιλοτιμήματα. πλησιάτω ὁ Τίμων μόνος, καὶ καθορεάτω ἁπάντων. καὶ θυσάτω μόνος καθ' ἑαυτὸν, διολακήσας καὶ ἀπάντων φορτικῶν ἀπαλλαγμένος. καὶ διοῖτε θύετω, καὶ δειπνείτω μόνος ἑαυτῷ γάστωρ καὶ ὄμορος ἀποίκων τ' ἄλλων. καὶ ἅπαξ ἑαυτὸν δεξιώσασθαι δεδόχθω, ἵν' μὴ ἀπίθανον ᾖ, ἅ αὐτῷ στέφανον ἐπενεγκᾶν. καὶ ἔνομα μὴ ἐᾷ μισάνθρωπος ἥλιος, τ' βέλτιστ' ἢ γνωρίσματα, δυσκολία, καὶ βαχύτης, καὶ σκληρότης, καὶ ὀργὴ, καὶ ἀπανθρωπία. εἰ δέ τινα ἴδοιμι ἐν πυρὶ διαφθειρόμενον, καὶ σβεννύναι ἐκκεκαυκότα, πίτ[ι]α καὶ ἐλαίῳ καταβεννύναι. καὶ ἵν τινα τ' χειμῶνος ὁ ποταμὸς παραφέρῃ, ὁ ἢ τὰς χεῖρας ὀρέγων, αὐτελαβίδαι δέκτα, ὡς δᾶν καὶ τοῦτον ἐπὶ ἐκφαλῶ βαπίσοντα, ὡς μηδὲ ἀναπνεῦσαι δυνηθέντ' οὕτω γὰ ἂν τλῶ ἐσθ' ἀπολά-

tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorum; mortaliũ gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse se cum oblectetur, liber ab assentationibus, et onerosis laudibus. Dijs sacra faciat, & epuletur solus: sibijpsi uicinus, sibi particeps, excutiens sese ab alijs. Ac semel decretum esto, ut unus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullum que nomen sit dulcius, quàm Misanthropi, id est hominum osoris. Morum autem notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. Quòd si quem conspexero incendio cõflagrantem, obtestantem quò restinguam, pice oleoq; restinguere. rursum si quẽ flumen undis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret ut retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne possit emicare: hunc ad modum par pari

ἀπολάβοιεν. δοκεῖ ταῦτα τὸν νόμον Τίμων Ἐχεκρατίδης Κολυττεὺς, ἐπιψηφίσαντος τῇ ἐκκλησίᾳ Τίμωνος τοῦ αὐτοῦ, εἶεν. ταῦτα μὲν δὴ κεκύρωται, καὶ ἀσφαλῶς ἡμῖν κεκτήσεται αὐτοῖς. πλὴν ἀλλὰ περὶ πολλοῦ ἂν ἡγησαίμην ἂν πᾶσι γνώριμά σοι ταῦτα γενέσθαι, μήτι ἀπροπλήκτῳ. ἀγχόνη γὰρ ἂν τὰ πράγματα γένοιτο αὐτοῖς. καί τοι τί τοῦτο; φοβοῦμαι τὰ χρυσᾶ. πανταχόθεν συνθλίβει με νυνιμελοῦσι, καὶ περιφιλοῦσθε, ὅτι οἶλαι ἐσφραγισμένοι τῷ χρυσίῳ. πείσθητέ μοι οὖν καὶ τὰ γοῦν ἕτερα ἀναβάντε ἀπολαύσωμεν αὐτῶν τῶν λίθων ἀβασκάντως ἐκφορτιζόμενοι; ἢ τί σοὶ μᾶλλον ἡδὺ ἄμεινον. ὅτι δεχώμεθα ἃ ἂν αὐτὸς ὑποφαύσθε. φίλη δῆλον τίς ὁ πρῶτος αὐτοῦ οὗτός ἐστι; Γναθωνίδης ὁ κόλαξ, ὁ πρώην δεῖπνον αὐτόσαυτί μοι ἑψήσας τὸν βρέχον, ὥιδυε ὅλην παρ' ἐμοὶ πολλάκις ἐμεμνημένε. ἀλλ' οὖν γε ἐπείνου ἀφικόμενος, εἰμήκιστ' ἂν πρὸ ἕτερ ἄλλων.

relaturus est Hanc legem Timō tulit Echecratides Colytensis, & cōcionis subscripsit suffragijs idem ille Timon: Age hæc decreta sunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim ut id omnibus innotescat, quòd opibus abundo: nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndiq; concurrunt puerulēti atq; anheli, haud scio unde aurum odorati. Vtrū igitur hoc conscenso colle saxis eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantum in re legem uiolabimus, ut semel cum illis cōgrediamur, ut magis angātur fastidii, repulsi'que? Ita satius esse duco. Itaq; restemus, quo illos excipiamus. Age prospiciam. primus eorum iste quis est? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petēti, finem porrexit, quum apud me sæpenumero solida dolia uomuerit. Sed bene est quòd ad me uenit: nam primus omnium uapulabit.

Γναθ. οὐκ ἐγὼ ἔλεγον, ὡς οὐκ ἀμελήσουσι Τίμωνος ἀγαθὸν ἄνδρα εἰ δοῦναι: χαῖρε Τίμων ὠμορφώτατε, καὶ ἥδιστε, καὶ συμποτικώτατε. Τί. νὴ καὶ σύ γε, ὦ Γναθωνίδη, γνησιώτατον ἀπάντων βορώτατε, καὶ ἀνθρώπων ὀπισθοπληξίτατε. Γναθ. ἀεὶ φιλοκώμμων σύ γε, ἀλλὰ ποῦ τὸ συμπόσιον; ὡς ἐμοὶ νέον τι σοὶ ἄσμα τῶν ἐπιδαύκλων διθυράμβων ἥκω κομίζων. Τί. καὶ μὴν ἔλεγεν γε ἐμοὶ μάλα πρόπαλαι ὑπὸ ταύτης ἀσκλῆς. Γναθ. τί τοῦτο; παίεις ὦ Τίμων; μαρτύρομαι, ὦ Ἡράκλεις. ἰὼ, ἰώ. προκαλοῦμαί σε θράσματος ἐπ' Ἄρειον πάγον. Τίμ. καὶ μὴν αὖ γε μετρίως ἐπιβραδύνῃς, φέρε τάχα προκυκλήσω με. Γναθ. μαλακοῦς, ἀλλὰ σύ γε πάντως τὸ θράσμα ἴασαι, μικρὸν ἐπιπάσας τῶν χρυσίων. ἀμέλει καὶ ἰσχαμὸν ἔστι τὸ φάρμακον. Τί. ἵνα μέλῃς; Γναθ. ἄπειμι, σὺ δὲ οὐ χαιρήσεις ἅτε σηκιδὲ ἐν χρυσῷ γεγενημένος. Τί. τίς ὅστις ἐστὶν ὁ προσιών, ὁ ἀναφαλαντίας;

GNA. An non dixi Timonem uirum bonũ non neglecturos esse deos? Salue Timõ formosissime, iucundissime, cõuiuator bellissime. TIM. Scilicet & tu Gnathonides, uulturum omniũ edacissime, atq; hominum perditissime. GNA. Semper tibi grata dicacitas. Sed ubi cõpotamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam ex his quos nuper dedici dithyrambis. TIM. Atqui elegos canes admodũ mi ferabiles, ab hoc doctus ligone. GNA. Quid istuc? Feris ô Timon? Atteſtor, ô Hercules. Hei, hei: in im te uoco apud Areopagitas, qui uulnerederis. TIM. Atqui si cum ſtere pauliſper, mox cædã me reũ ages. GNA. Nequaquam: quin tu planè uulneri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præſentaneum id eſt remedium. TIM. Etiam manes? GN. Abeo. At tibi malè ſit, q quidẽ ex uiro cõmodo tam ſæuum factus ſis. TI. Quis hic eſt qui accedit recalua after ille? Philiades.

φιλιάδας, ἁπάντων ἐπαιτότατον ὀβολυρώτατον. οὗτος ἦ τὸ παρ' ἐμοῦ ἀργύριον ὅλον λαβὼν, καὶ τὴν θυγατρὶ προῖκα δύο τάλαντα μισθὸν τ' ἐπαίνου, ἐπὶ τοσούτοις με, παύσαντος σιωπώντων, μόνος τὰ φρικτότατα, ἐπωμοσάμενος φιλιπότερον εἶναι τ' λύκινον, ἐπεὶ δὲ νοσοῦντα πρώην ἤλθε με, καὶ παρεκάλουν ἐπιμελείας ἀνάμεσθ', πλαγὰς ὁ γοητάτατε προσφέρεται. Φιλ. ὦ τ' ἀναισχυντίας. τοῦ Τίμωνα γνωρίζεις; τοῦ Γναθωνίδας φίλον καὶ συμπότην; τοιγαροῦν δίκαια πέπονθεν οὗτος ἀχάριστος ὢν. ἡμᾶς ἦ οἱ πάλαι ξενοῦσθαι, καὶ ξυνήθεις καὶ ἀμύητοι, ἡμᾶς μεβιαίζομεν, ὡς μὴ ὑπομνήμων ἀκούομεν. χαῖρε, ὦ δίκαιος, καὶ ἡμᾶς τοὺς μαφοὺς τούτους εἰλικρινεῖς φυλάξεις, τοὺς ὠθὶ τ βραχίονας μόνον· τὰ ἄλλα ἦ λυφάνων ἀλλ' διαφέροντας, ἵν' ἔτι πιστοτέρα τῶν τοῦ ἀλφοῖ. πάντες ἀχάριστοι καὶ πονηροί. ἐγὼ ἦ τάλαντόν σοι ἐκόμισον,

Philiades, assentatorum omnium execratissimus. Hic cū à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentē reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierās me uel doloribus magis canorum: ubi me priorem ægrotum conspexisset, (nam adierā oraturus ut mei curam ageret) plagas etiam egregius ille uir impegit.

PHI. O impudentiā: nunc demū Timonem agnoscitis: nunc Gnathonides amicus et conuiua. Enimuero habet ille digna se, quādoquidem immemor est, atque ingratus. At nos qui iam olim conuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire uideamur. Salue here. Fac ut istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt, nisi in mensa: præterea à coruis nihil differūt. Neq; posthac huius ætatis mortaliū ulli fidendū est. Omnes ingrati & scelesti. At ego quum tibi talentū adducerem,

μεῖζων, ὡς ἔχοις πρὸς τὰ λοιπὰ πράγοντα χρῆσθαι, λαβὼν ἀλλήν ἤδη πλουσίου ὄψιν ὡς πλουτοῦντος ὑποδρομίζοιτο τινὰ πλοῦτον. ἦμην τοιγαροῦν παῦτά σοι τὰ διτύφωνα. λιά τοι σύ γε οὕτω σοφὸς ὢν, ἀλλ' ἴσως δεύσῃ τῶν παρ' ἐμοῦ λόγων, ὃς γε καὶ τῷ Νέστορι τὸ δέον παραινέσειας ἄν. ΤΙΜ. Ἦτοι ταῦτα, ὦ Φιλιάδη. πλοῦ ἄλλα πρόσιθι, ὡς γε καὶ σὲ φιλοφρονήσομαι τῇ δεξιᾷ. ΦΙ. ἀλλ' ἀγαθοῦ, ἐπεὶ ἄγαμαί γε τὸ ἦθος νῦν τοῦ νῦν ἐχαρίσω, δεῖται τὰ συμφέροντα ἐνδεικνῦσθαι τῷ τὸ. ΤΙ. ἰδὲ δέ τοι οὕτω ὁ ῥήτωρ Δημέας προσέρχεται, ψέφισμα ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ συγγενὴς ἐμέ τοι φησὶν εἶναι λέγων, οὕτω ἐπαίδευκε παρὰ ἐμοῦ τάλαντα μιᾶς ἡμέρας ἐπίσασι τῇ πόλει, διανεμεῖσθαι δέ φησι τοῖς δήμοις, καὶ ἀποθανόντος, λέγων ἐλεήσας, ἐλυσάμην αὐτὸν, ἐπειδὴ πρόσω ἔλαχε τῇ Ερεχθηίδι φυλῇ διανέμειν τὸ δημόσιον, λέγων προσῆλθον αὐτῷ τὸ γιγνόμενον, ἐπέρου γνωρίσειν πολίτου ὄντα μοι. ΔΗ. χαῖρε ὦ Τίμων,

ducerè, quo posses ad ea quæ uelles uti, in uia accepi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde acceßi his de rebus admonituru s te: quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, uiro nimirum adeò prudenti, ut uel Nestori ipsi, si necesse est, consiliũ dare queas. TIM. Ita fiet Philiades. sed age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHI. Viri, caput mihi cõminutum est ab hoc ingrato, propterea quòd eũ ea quæ in rem illius erãt, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestans, aitq; se mihi cognatum esse. Hic una die de meo "sedecim talẽta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac uinctus. at quum soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porrò quum illi sorte obuenissent, ut Erechtheidi tribui distribueret ærarium, atq; ego audiẽs, id quod ad me redibat, poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon,

præcipuum

τὸ μέγα ἔρεισμα τῆς γένους, τὸ πρόβλημα τῆς Ἀθηναίων, τὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος. καὶ μὲν δὴ καὶ σὺ ὁ δῆμος ξυνεπιγνώμων, καὶ οὐ βουλὴ ἀναστήσεσθαι προεμένους. πρότερον δὲ ἄκουσον τοῦ ψηφίσματος, ὃ τὸν σὺ γράψαι κελεύω. Τίμωνα δὲ τὸν Ἐχεκρατίδου κολυτεῖς, οὐκ ἐκ μόνου καλοῦ καγαθοῦ, ἀλλὰ καὶ σοφὸν, ὃς ἂν ἄλλος ἐν τῇ Ἑλλάδι, παρὰ πάντα τὸν χρόνον διατελῶν τὰ ἄριστα πράττων τῇ πόλει· ἐφίκηται γὰρ καὶ πάλαι, καὶ ἀρίστου ἐν ὀλυμπίᾳ μιᾷ ἡμέρᾳ, καὶ τοῦ πεζοῦ ἁρματος, καὶ συνωρίδι πυγμῇ. Τί. ἀλλ' οὐδὲ ἰδιώτην ἐγὼ πώποτε εἰς ὀλυμπίαν. Δι. τί οὖν; διωρύσσει ὑστερον τὰ τοιαῦτα ἢ πολλὰ πρόσθεν ἄμεινον. καὶ ἐρίσουσι δὲ ὑπὲρ δὲ πόλεως πρὸς Ἀχαΐας, καὶ διατίνουσι πεντε πεντηκοντόρους δύο μοίρας. Τίμ. πῶς; διὰ γὰρ τὸ μὴ ἔχειν ἔοικε, οὐδὲ πρεσβεύω ἐν τῷ διαλόγῳ. Δι. μέτρια τὰ περὶ σαυτοῦ λέγεις, ὑμᾶς δὲ ἀχάρι-

præcipuum generis tui præsidium, fulcimentũ Athenien-sium, defensaculum Græciæ. Profectò iamdudum te popu lus frequens & utraq; curia operitur. Sed prius decretum audi, quod de te conscripsi: Quandoquidem Timõ Eche cratidæ filius, Colyttẽsis, uir nõ modò probus & integer, uerumetiam sapiens, quantũ alius in Græcia nemo, nunquam per omnem uitam de stitit optimè de Repub. mereri: tum autem in Olympicis uicit pugil, & lucta curſuq; die eodẽ, ad hæc solenni qua driga, equestriq; certamine. TIM. At ego ne spectator quidem unquam in Olympicis sedi. DEM. Quid tum? spectabis posthac: sed ista cõ munia addi satius est. Tum anno superiore apud Achar nenses pro Repub. fortißimè se gessit, & Peloponnensium duas acies concidit. TIM. Qua ratione? quippe qui nec unquã arma gesserim, neq; unquã militiæ dederim nomen. DEM. Modestè tu quidem de teipso loqueris; nos tamen in-

grati

ἡμεῖς δὲ μικρὸν ἐμνημονεύσαμεν. ἔτι δὲ καὶ ψηφίσματα γράφων, καὶ συμβουλεύων, καὶ στρατηγῶν, εὐ μικρὰ ὠφέλησι τὴν πόλιν. ὧν τούτοις ἅπασι δίδωσι τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, καὶ τῇ Ηλιαίᾳ κατὰ φυλὰς, καὶ τοῖς δήμοις ἰδίᾳ, καὶ δυσὶ πᾶσι, χρυσοῦν ἀναθῆσαι τὸν Τίμωνα, παρὰ τὴν ἀδικωτὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει, λοφανὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκοντίσαντα ὧν τῇ λοφαλῇ, καὶ στεφανοῦσαι αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις ἑπτὰ, καὶ ἀναγορεύειν τοὺς στεφάνους σύμβουλον ἀγαθὸν φαγωδοῖς καινοῖς. ἀκούω γὰρ οἱ αὐτὸν δεῖ τὰ μεγάλα Διονύσια. ἅπτι τὴν γυναῖκα μὲν Δημέας ὁ ῥήτωρ συγγενὴς αὐτῷ, ἀγχιστεὺς, καὶ μαθητὴς αὐτοῦ ὤν. καὶ γὰρ ῥήτωρ ἄριστος ὁ Τίμων, καὶ τἆλλα ταὐτὰ ἀπόσα αὖ ἰδίωτ. τυτὶ μὲν σὸν σοι τὸ ψήφισμα. ἐγὼ δέ σοι καὶ τὴν ὑὸν ἐβουλόμην ἀγαγεῖν γαμετὴν σοὶ, ὃν ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ὠνόμασα. Τίμ. πῶς, ὦ Δημέα, ὃς οὐδὲ γεγάμηκας, ἵνα

grati futuri sumus, nisi mentis nerimus. Præterea in scribendis plebiscitis, & in consultationibus, & in administrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit reipub. His de causis omnibus iisum est curiæ, plebi, magistratibus tributum, plebeijs singulatim, communiter uniuersis, aureũ statuere Timonem iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentem, radijs tempora ambientibus: utq; septem aureis coronis coronetur, hæc coronæ hodie in Dionysijs per tragœdos nouos promulgentur. Siquidem hodie illic Dionysia sunt agenda. Dixit hoc suffragium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam et orator optimꝰ Timõ: præterea quicquid uoluerit. Hoc igitur tibi suffragiũ. Sed utinam & filium meum ad te pariter adduxissem, quem tuo nomine Timonẽ appellaui. TIM.

Quî potes Demea, cum ne uxorem quidem duxeris unquam, quantum

ὅσα γε καὶ ὑμᾶς ἀδίκησα; Δη. ἀλλὰ γαμῶ, ὦ Διόδωρε ἐς ὑστάτια, καὶ παιδοποιήσομαι, ἢν τὸ γεννηθησόμενον (ἄῤῥεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα ἤδη λαχῶ. Τίμ. οἶδα ἐγὼ ἃ γαμήσεις ἴσως, ὦ οὗτος, τηλικαύτην πληγὴν ἐμοῦ πλησθεὶς λαμβάνων. Δημ. οἴμοι. τί ἔστι; τυραννικὸν Τίμωνι ἐπῆλθεν ἔρως, ἢ τύραννος τοὺς ἐλευθέρους, ἐκ λακάνης ἐλεύθερος, ἐκ δὲ τοῦ ὄψους; ἀλλὰ διώσεις ἴσως τάχα τὴν δίκην, τάτι ἄλλα, καὶ ὅτι τὴν ἀκρόπολιν ἐνέπρησας. Τί. ἀλλ' ὀκνήσω ἐμπρῆσαι, ὦ μιαρέ, ὦ ἀκρόπολις. ὥστε λῆρος ἂν συκοφαντῶν. Δη. ἀλλὰ μὴ νῦν τοῦτ', τὸν ἐπιδόδομον λιωφύξας. Τί. οὐ λιώρυπας ἐκ οὗτος. ὥστε ἀπίδακά σε καὶ ταῦτα. Δη. λιωρυχθήσῃ μὴν ὕστερον, ἤδη ὃ οὐ ταῦτα τὰ ἐν αὐτῷ ἴσχει. Τί. ἐκεῖνο καὶ ἄλλο λάμβανε. Δη. οἴμοι τὶ μοι πάσχεις. Τί. μὰ λίπραχθι, διατίσω γάρ σοι καὶ ῥίπτω. ἐκ δὲ γλοῖα πάμπαν πάθοιμι, λύε

quantum nobis scire licuit? DEM. At ducã nouo ineunte anno, si Deus permiserit, liberisq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit aũt masculus) Timonẽ nuncupabo. TIM. An uxorem tu sis ducturus, equidẽ haud scio, tanta à me plaga accepta. DE. Hei mihi: quid hoc est rei? tyrannidẽ Timon occœpta? pulsis q; eos qui sunt ingenui, ipse nec ingenuus planè, nec ciuis? uerùm propediem pœnas daturus, cùm alijs nominibus, tum quòd arcẽ incenderis. TIM. Atqui nõ conflagrauit arx, scelestè. proinde palàm est, te calumniatorem agere. DEM. Verùm effosso ærario diues effectus es. TIM, Atqui nõ effossum istuc, unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicũtur. DEM. Verùm effodietur posthac. Sed tu interim omnia quæ in eo condita, posides. TI. Alterã itaq; plagã accipe. DE. Hei scapulis meis. TI. Ne uociferare: alioqui et tertiã tibi illidã. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, si quum

δὲ μὴν Λακεδαιμονίων μοίρας διαπλήσας αὐτοκλεὶς, ἢν ὁ μιαρὸν αὐθρώπιον μὴ ἀδικῇλῃς. μόνῳ γὰ σὺν ἄλλῳ τῷ γρῖπε πυκνὸς ὀλύμπια πυξ, καὶ πάλλω. ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐ θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφος οὗτός ὄγιν; ἢ μὴ, ἀλλ' ἄλλος. ἐκκεκάσας γὰρ τὸν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνακτάσας, καὶ βρεχυδιόμενός τι πρὸς αὐτὸ ὀρχεῖται, τιτανῶδες βλέπων, αὐθαδοσοβαμεδὸν τῶν ἐπὶ τῷ μετώπῳ λόφων, Λυκίδου ῥίας τις, ἢ Τρίτων, οἷος ὁ Ζεῦξις ἐγραφεν. οὕτω δὲ τὸ σχῆμα ἀνακλᾶς, καὶ λύσμι δὲ τὸ βάδισμα, καὶ σωφρονικὸν τῶν αὐλητρίδων, ἵνδον μυρία ὄσα περὶ ἄνδρὸς διεξιὼν, καὶ τὴν ἡδονὴν χαμαίτυπων λαικαγωγῶν, καὶ τὸ ὀλιγαρκὲς ἐπαινῶν, ἐπειδὴ λυσάμενος ἀφίκετο ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ παῖς μεγάλῳ τῷ λύχνῳ παρέστηκεν (τῷ ξυροτόρῳ ἢ χάριτα μάλιστα) λαβόμενος τοῦ λόβου ὕδωρ ἐπιχεῖ, ἐναλείφεται ἀδιάπνευστος τοῖς ἐνδυτοῖς ἐκάνοις λύγοις, προσκρούων ὥσπερ ἵππος· τὰ ὦτα, καὶ τὸν ἔλειον παρασκευάζόμενος, καὶ ῥύπτε

si quũ inermis duas Lacedæmoniorũ acies fuderim, unũ scelestũ hominem nõ protriuero. Tum frustra uicerim in Olympijs & pugil, & palæstrites. Sed quid hoctan' non philosophus Thrasycles hic est? Profectò ipsus est, promissa barba, subductisq; supercilijs, & magnũ quiddã secũ murmurãs accedit, x Tẽtanicũ obtuens, cæsariẽ per scapulas fluentẽ uentilans, alter quidã Boreas, aut Tritõ, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, incessu moderat⁹, amictu modestus, manè mirũ q̃ multa de uirtute disserit, damnãs eos qui uoluptate capiũtur, frugalitatẽ laudãs: at ubi lotus ad cœnã uenit, puerq; ingentem illi caricẽ porrexit (meraciore aũt maximè gaudet) perinde ut Lethes aquam ebibens, à dilucularijs illis disputationibus diuersissima quæ sunt exhibet, dum milui instar præripit obsonia, & proximum cubito opposito arcens, mento

ρύκης τὸ γίνεσθαι ἀδάπλως, λυ
πηλὸν ἐμφορήμενον, ἐπικυπ-
τῶσι, καθάπερ ἐν ταῖς λεκάσι
τῶν ἀρτιτῶν ἀγύρτην πρασδο-
κῶν, ἀκριβῶς τὰ ῥύβλια τῷ λι
χανῷ ἀπομύχων, ὡς μηδὲ ὀ
λίγον τῆ μυτ[ωτῆ καταλίποι.
μιμψίμοιρον ἀεὶ, ὡς τὸν πλα
κοῦντα ὅλον, ἢ τ σὺν μόνον τ
ἄλλων λάβοι, ὅτι πρὸ λιχνείας
καὶ ἀπληστίας ὑφιλ. μίδυ
σ, κὴ ταχύνον, ὃν ἄχρις ὀ
λῆς κὴ ἐρχηστύ μόνον, ἀλλὰ
λοιδορίας, καὶ ἐργῆς πρασίτι.
κὴ λόγος πολλοὶ ὧδε τῆ λύλιπι,
φάτι δὴ κὴ μάλιστα περὶ σωφρο
σύνης κὴ κοσμιότη[. κὴ ταῦ
τα φασὶν ἤδη ὑπὸ τῆ ἀκράτου
πενόης ἔχων, καὶ ὑποραυλί
ζων γελοῖ, εἶτα ἵμιτ ὧδε
τούτοις. καὶ τὸ τιλαυταῖον, ἀρά
μενοί τινες ἐκφέρουσιν αὐτὸν
ἐκ τῆ συμποσίε τῆς αὐλητρίδ
ος ἀμφοτέραις ἐπαλημμέ
νον. πολὺ ἀλλὰ καὶ νήφων, οὐ
δεὶ τῶν πρωτείων παραχω
ρήσειεν ἄν, ψεύσματος ἕνεκα,
ἢ θρασ

to interim cõdimentis oppleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atq; in patinis uirtutem inuenturũ sese sperets dumq; usqueadeò diligenter catinos extergit indice digito, ut ne paululum quidem reliquiarũ sinat adhærere, nunquam non querulus, tanquã deteriorẽ partem acceperit, uel si totam placentam aut suem solum omnium accipiat: qui quidem edacitatis & insatiabilitatis est fructus, temulentus, uinoq; bacchatus, non ad cantum modò, saltationemq;, uerùm ad conuicium usque, & iracundiam. Adhæc multus inter pocula sermo (tum enim uel maxime) de temperantia, sobrietateq;: atq; ista quidẽ loquitur, quum iam à mero malè affectus, ridiculè balbutit. Accedit his deinde uomitus. Postremò, subblatum eum de conuiuio efferunt aliqui, amabus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui ne fobrius quidem ulli primariorum cesserit, uel mendacio, uel confiden-

ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας. ἀλλὰ καὶ λυπᾶσθ' ὅτι τὰ πρῶτα, καὶ ἐπιορκεῖ προχειρότατα, καὶ γοητείᾳ προσγέγραται, καὶ ἡ ἀναισχυντία παρομαρτεῖ, καὶ ὅλως πάσοφον τὸ χρῆμα, καὶ πανταχόθεν ἀκριβὲς, καὶ πανικῶς ἐντελές. οἰμώξεσθ' τοιγαροῦν ἢν ἐς μαπρὰν χρυσὸς ὦμ. τί ἔτι τοι; παπᾶ, χρύσιον ὑμῖν θρασυκλῆς. Θρασ. ἐκ τοιούτου, ὦ Τίμων, τοῖς πολλοῖς τούτοις ἀφίγμαι, ὥσπερ οἱ τὸν πλούσιον σε τιθηπότες, ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ λάπυνον πολυτελῶν ἱπτίδι σωθροσυνόμενοι, πολλὴν πλὴν λιπαινόμενον ἐπιδεξόμενοι πρὸς αὔρᾳ, οἷόν σε ἀπλοϊκὸν, καὶ τ' ὄντως λιτοδιαίτου. οἶδα γὰρ ὡς μάζα μὲν ἡμῖν δεῖπνον ἱκανὸν, ὕψον δὲ ὄλισθον δυμὸν, ἢ λαράλαμον, ἢ ἄπορτι φυφόλω, ὀλίγον τῶν ἁλῶν. ποτὸν δὲ ὁ ἐννέακρουνος. ὁ δὲ βίβλῳ οὐδ' ὅτι βούλει πορφυρίδι ἀναμάσσων. τὸ χρυσίον μὲν γὰρ, οὐδὲν τιμιώτερον τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων μοι δοκεῖ.

uel confidentia, uel auaritia: Quin & inter assentatores primas tenet. Peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa, prorsus admirandū quod dam spectaculū est, omni ex parte exactū, uarieq; absolutum: proinde nō eiulabit clarius uidelicet, quim sit modestus. Quid hoc? papæ: tandē nobis Thrasycles? Thr. Nō hoc animo ad te uenio Timō, quo plerique isti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum conuiuiorum adducti spe cōcurrunt, multa que assentatione deliniunt te: hominem uidelicet simplicē, facileq; impertientem id quod adest. Siquidem haud ignoras, offam mihi in cœnā sat esse, tum opsonium suauissimū, cepe aut nasturcium: aut si quādo lubeat lautius epulari, pusillū salis. Porrò potū fons Athenis nouē saliens uenis, suppeditat. Tum palliū hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in precio est, quām calculi qui sunt in littoribus.

σῦ δὲ αὐτοῦ χάριν ἠπείλω, ἵνα μὴ διαφθάρῃ σι τὸ λάμπτον ἔτι καὶ ἀδιβουλότατον κτῆμα ὁ πλοῦτος, ὁ πολλοῖς πολλάκις αὐτοῖς αὐτοκτόνων συμφορῶν γέγονεν. ἐὰν γάρ μοι πάθῃς, μάλιστα ὅταν εἰς τὸν θάλατταν ἐμβαλῇς αὐτὸν, οὐδὲν αὐναγκαῖον ἀνδρὶ ἀγαθῷ ἔσται, καὶ τὸν φιλοσοφίας πλοῦτον ὀξέως ἀπωμόξω, μὴ μέντοι ὀλίγα δέ, ὦ γαδί, ἀλλ' ὅσον ἐς βυθοὺς ἐκπεμβὰς ὀλίγον πρὸ τῆ ἐκπυκτούσης γῆς, ἐμοῦ ἱρῶντος μόνου. ἐὰ δὲ μὴ τοῦτο βέλῃ, σὺ δὲ ἄλλον ῥᾴονα ἀμείνω ἐκ τὰ τάχος ἐκφόρησον αὐτὸν ἐκ τῆ οἰκίας, καὶ μηδ' ὁβολὸν αὐτῷ τῶν αὐτῆς διαδιδὰς ἄπασι τοῖς διαμένουσι, ᾧ μὲν πίντε δραχμὰς, ᾧ δὲ μυρίας, ᾧ δὲ ἢ τάλαντον. ἐὰ δέ τις φιλόσοφος ἦν, ἀμμὶ ῥίαν ἢ τεσσαρίκοντα φοβιδίας διδοῦσι. καὶ ἢ καί τοι ἐκ ἐμαυτῆ χάριν αὐτῶ, ἀλλ' ὅπως μεταδῷ τοῦ ἐταίρων τοῖς διαμένουσι, ἐπεὶ καὶ γὰρ ἐγὼ τοῦτον πόρον ἐμπλεύσας παρέσχον, ἐὰν ὅλως δύο μιδίμνους

Sed tua ipsius gratia huc me contuli, ut ne te subuerteret peßima ista atq; infidiosißima res, opulētia: quippe quæ multis sæpenumero immedicabiliū malorū extiterit causa. Etenim si me audies, potißimū opes uniuersas in mare præcipitabis, utpote quib⁹ nihil sit op⁹ bono uiro, quiq; philosophiæ poßit opes perspicere. Ne tamē in altum, ô bone, sed fermè ad pubē usq; ingressus, paulo ultrà solum fluctibus opertū, me quidem uno spectante. Quòd si hoc non uis, tute igitur eas potiore uia ex ædibus eiecito, ac ne obolū quidem tibi facias relliquum: uidelicet largiens ijs quicunq; opus habent, huic quinq; drachmas, illi minā, alij talentū. Porrò si qui erit philosoph⁹, hunc æquum est duplā aut triplam ferre portionem: quanquam hoc quidem mihi nō mea ipsius gratia postulo, sed quò amicis, si qui egebunt, donem: sat est, si modò peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidem

μεδίμνους χωρῆσαι Αἰγινητικούς. ὀλιγαρκῆ γὰρ καὶ μέτριον χρὴ εἶναι τὸν φιλοσοφοῦντα, καὶ μηδὲν ἐπέκεινα τῶν πέρας φρονεῖν. ΤΙ. Ἐπαινῶ ταῦτά σου, ὦ Θρασύκλεις· περὶ γοῦν τοῦ πέρατος, ἃ δοκῶ, φέρε σοι τὸν λιφαλοῦν ἐπικλύσω λευδίνων, ἐπειδὰν πρόσωπα τῷ δικίλλῃ. Θρα. ὦ ἐλευθερία τῆς καὶ νόμοι, παύσασθε ὑπὸ τοῦ δυσεραστάτου καὶ ἀλυδρᾶ τῇ πόλει. Τίμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ γενναῖε Θρασύκλεις; μῶν παρανόμως σοι; καὶ μὴν ἐπιβαλῶ χοίνικας ὑπὲρ τὸ μέτρον τίλλεσθαι. ἀλλὰ τί ἔτι; πολλοὶ ξυνῆλθον. Βλεψίας ἐκεῖνος, καὶ Λάχης, καὶ Γνίφων, καὶ ὅλως τὸ σύνταγμα τῶν ὀμωξομένων. ὥστε τί ἂν ὦδε τὸν πέρατα ταύτην ἀναπηδῶν, τὸν μὲ δικίλλαν ὀλίγον αὐαπαύσω πάλαι πιπτοντῶν; αὐτὸς γὰρ ἔστι πλάστης λίθος ξυμφορῆσαι, ἐπιχαλασῶ πέρδωδεν αὐτός. ΒΛ. μὴ βάλλε, ὦ Τίμων, ἀπειμὶ γάρ. ΤΙ. ἀλλ' ἐν αὐταμοῖ γε ὑμᾶς, οὐδὲ ἄνευ φαυμάτων.

dem modios Aegineticos capientem. Nam paucis contentum modestũq; conuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquam ultra peram cogitare. TI. Equidem ista quæ dicis, probo, Thrasycles: ergo, si uidetur, priusquam peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaq; ligone sum mẽsus. THR. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate? TI. Quid stomacharis, ô bone Thrasycles? nũ te defraudaui? Atqui adijciam ultra mensuram chœnices quatuor. Sed quid hoc negocij? Complures simul aduenium, Blepsias ille, & Laches, & Gniphõ, breuiter agmen eorum qui uapulabunt. Itaque quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonẽ quidẽ iamdudum fatigatum, paulisper interquiescere sino: at ipse plurimis congestis saxis, procul eos lapidum grandine pe

to? BLE. Ne iace Timō: abimus enim. TIM. At uos quidem nec citra sanguinem, nec absque uulneribus.

Annotationes.

TImon Athenienſis, ob naturæ aſperitatem cum eſſet inhumanus & inhoſpitalis, μισάνθρωπος, id eſt oſor hominum dicebatur. fugiebat namque hominum congreſſus, præterquàm unius Alcibiadis. In eius uerò ſepulchro erat epitaphiũ, quod ipſe ſibi dicitur feciſſe, cuius ſenſus eſt talis:

Hic ſum poſt uitam miſeramq; inopemq; ſepultus:
Nomen ne quæras, Dy lector te male perdant.

De Timone ferè omnes intelligunt hunc Horatij locũ, 1 Serm.

Vt quidam memoratur Athenis
Sordidus ac dines, populi contemnere uoces
Sic ſolitus, &c. Huiuſmodi eſt apud Plautum Euclio.

a O Iupiter.) Expoſtulatio cum Ioue, quòd hominum prauitatem & malitiã inultam ſinat. Ariſtotcles in libro de Mundo: Quum Deus, inquit, unus ſit, multa nomina habet, ab affectionibus uarijs. Dictus eſt enim Græcè Ζεὺς, quòd, ut omnes interpretantur, uitæ dator ſit, uel quòd animantibus uitam inſpiret. Lactantio tamen magis placet, ut Ζεὺς dictus ſit, quòd primus ex liberis Saturni maribus furtim à matre ſubtractus uixerit. Quomodo enim, inquit, uitæ dator ſit, qui uitam aliunde accepit? Latinè dicitur Iupiter, à iuuando, quaſi iuuans pater. Appellatus eſt φίλιος, quòd amicitiæ præeſſet. ξένιος, id eſt hoſpitalis, quem inuocabant hoſpites, ſi quando hoſpitiũ uiolaretur. De quo Vergilius:

Iuppiter, hoſpitibus nam te dare iura loquuntur.

ἑταιρήϊος, id eſt, ſodalitij iuris diſceptator. huic Iaſon cum Argonautis ſacra feciſſe dicitur. ἑφέστιος, domeſticus, familiaris, Lararius. nam ἑφεστίους Διοὺς penates interpretantur. ἀστραπαῖος, ἀστροπήτης, id eſt fulgurator. ἀστροπητὴς, κεραύνιος, id eſt fulmi nator. ὅρκιος, quòd eſſet uiolati iuriſiurandi uindex. Huius autem Iouis Orcij ferunt eo in loco, ubi Eliorum cogebatur ſenatus, fuiſſe ſtatuam effigie horrendam, quippe utraque manu fulmina tenentẽ: credo ut homines à periurio deterrerentur. νεφεληγερέτης, id eſt nubicoga. Huius mentio eſt frequens apud Homerum, Heſiodũ, & poetas cæteros. ἐριγδοῦπος, id eſt grandiſtrepus: & βροντᾶος, id eſt tonans, quòd in ea regione quæ ſupra nos

pra nos est, nubes & tonitrua cogat, indeq; fulmina torqueat, tempestatesq; & turbines inde deferãtur. b Quibus rebus.) A' consequentibus, & exemplo. c Salmoneus tibi sit.) Salmoneus Aeoli filius, regnantis quondam in Elide urbe, quæ est sub Olympo monte, dum æreo ponte constructo, & superinductis curribus tonitrua imitaretur, ut propterea deus crederetur, per Iouem fulmine ictus, in tartara præcipitatus est. Meminerunt huius Lucianus in Tragopodagra, sub finẽ. item in Philopatre, paulo post initium. & Vergilius Aeneidos libro 6.

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Iouis & sonitus imitatur Olympi.

Hac fabula docuerunt poetæ, nõ esse æmulandũ, quod longè sit pra fortunã nostram habeatur. Sed utinã homo ille, bombardæ (fas sit mihi nouo in re noua uti uerbo) inuentor, ad generis humani exitium natus (is monachus quidã Franciscanæ hæresis fuisse perhibetur, ut iam nihil malorum sine hoc hominũ genere emergere ex inferis certò scias) cum Salmoneo fulmine, quod ipse reperit, dum flammas Iouis & sonitus imitaretur Olympi, flagrasset: primusq; in montem quempiam, seu in spacioſum aerem, impellente sulphureo puluere, igneq; tartareo consumptus fuisset, ut bombis cœlum omne compleſſet. Nunquam postea tot urbes dirutæ, tot fortia hominũ corpora, illo mortis genere essent prostrata. d Sub mandragora stertis.) Mandragoræ somnifica uis inest, adeò ut enecet etiam largiore potu, si Plinio credimus, Historiæ mundi libro 15. Dioscorides indicat, radicẽ uino decoctam sumi aduersus insomniam. Datur & scecandis aduersus intolerabilem cruciatum. Quin & sedi immissa herba glandis uiee, somnum facit. Hanc Pythagoras ἀνθρωπόμορφον appellauit, quòd radix imitetur hominis formam. Vnde Columella in carmine semihominem dicit:

Quamuis semihominis uæsano gramine fœta
Mandragoræ pariat flores. Vnde qui cessant in negocio siue officio, dormitãtq;, sub mandragora dormire, aut multam mandragoram bibisse dicũtur. Idem quoq; Lucianus inter magnificas Demosthenis laudes, ab illo, inquit, solitos excitari Atheniẽses, tanquam mandragora sopitos. Sic usus Iulianus in epistola quadã ad Calixenũ: οὐ φανεὶς πολλῶν πάνυ μανδραγορῶν ἐκπεπωκώς. id est, An non uidetur multã hausisse mandragorã?

Vsurpat & Demosthenes in Philippica quarta: ἀλλὰ μανδραγορᾷ φαρμακοῦσιν, ἢ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐσήκασιν ἀνθρώποις. Id est: Similes uidemur his qui mandragoram biberunt, aut aliud simile pharmacum. e Flagitia committunt.) Iuris uiolatores aduertis. f Cum iuuenis adhuc esses.) Ab anteactis. g Dignum socordia præmiũ.) A' consequentibus, & euentu. h Sedebas, cum tibi cæsaries ab illis circumtonderetur.) Hic prouerbiali schemate παρηχημένον τοὺς πλουσίους, pro Iudibrio habitum, dixit Lucianus: ut annotat Erasmus. Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, ut eis nõ sentientibus cæsaries circumtondeatur. Vsurpat idem in Pseudomante. i Ex pauperrimis diuites reddiderim.) Descendit à generali querela ad speciem. k Ad extrema redactus consilia.) Epilogus, per exhortationem. l Epimenidem quoq;.) Historia de Epimenide Cretẽsi theologo, extat in Noctibus Gellianis, & apud Laertium. Is ambulando fessus, in specum quendam subierat, ibi obdormiuit: nec experrectus est à somno ante exactos annos 47. m Quis hic est.) Personæ descriptio, & occasio dialogi. n Ad hunc modum.) Non liberalitate, sed parsimonia diuitias retineri. o Atqui profectò uir.) Digressiuncula in Athenienses mores & philosophos, continens excusatio nem neglecti Timonis. p Hæc in causa.) Mendacium Iouis. q Cæterùm de palponibus.) Alia excusatio, cur non statim puniat nocentes, iocosa. r Anaxagoram.) Anaxagoras Clazomenius, philosophus Asiaticus, Xerxis Persarum regis tempore floruit, & hoc mundi atq; naturæ opificiũ ab æterna mente architectatrice conditũ & ordinatũ esse, docuit hoc uersu: Νοῦς ἐστι διακοσμῶν τε τ πάντων αἴτιος. Quod est: Mens æterna est, quę gubernans omnia, omnium est causa. Quæ professio semper laudabilis, tantum inuidiæ sibi peperit, ut Athenienses ex ea ansam rapientes, eum, quum parricidæ talentum erat promissum, interfici uoluerint: nullam aliam ob causam, quàm quòd deorum turbam hac professione eum negare iudicabant. s Quantum habet momenti.) Epiphonema, audaces atq; improbos fortunam iuuare. t Haudquaquam ad istum rediturus sum.) Hic inducit Plutum omnia formidantem, nulliq; fidentem. Neq; uerò dissimilem animi habitũ opes adferunt diuitibus, cum contrà paupertas secura in utramque dormiat aurem. Quid ita non rediturus.) Detrectatio Pluti,

à qualitate personæ. u Num rursus ad istum.) Est aũt collatio prodigorum & auarorum, ostendens, uerum usum diuitiarum in mediocritate utendi consistere. x At tu mihi.) Sordidorum descriptio. y In præsepi canis.) Vtitur eodẽ aduersus indoctum, qui egregios codices inclusos diligenter adseruet, quos nec ipse unquam euoluat, nec alijs euoluendi faciat copiam. Extat elegãs apud Græcos epigramma, in eos qui rebus suis nec utuntur, nec alijs uti patiuntur. Sic habet epigramma latinè uersum à Moro nostro:

In præsepi canis fœno nec uescitur ipse,
Nec sinit ut fœnum qui cupit edat equus.
Seruat auarus opes, opibus nec utitur ipse:
Atq; alios uti, qui cupiunt, prohibet.

z Si quis ubi puellam.) Amplificat similitudine. a' Tantali in morem.) Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabu lam hominum uenit, ita ut fingatur & apud inferos simile quiddam pati, cuiusmodi solent inter congestas opes tenaces isti diuites. Horatius in Sermonibus:

Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Pocula. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur.

Ostendit, allegoriam figmenti ad diuites sordidos pertinere, quibus adsunt quidem bona, uerùm ijs frui denegatum est.

b Ceu foraminoso cophino.) id est, tanquam è situla pertere brata, & liquorem non continente. Alludit ad pertusum doliũ Danaidum apud inferos, quarum fabula hæc est. Belus Priscus Epapho Aegyptio rege Isidis & Telegonij filio natus, genuit Danaum & Aegyptum, unde regio nomen accepit. Danaus autem ex pluribus coniugibus quinquaginta filias habuit, dictas Belides & Danaides, quæ totidem Aegypti fratris Danai filijs nupserunt. Danaus uerò cum responsum accepisset, se à genero interfectum iri, filiæ monitis patris, factaq; simul coniuratione, omnes sponsos unà interfecerunt, præter Hypermnestrã, quæ Lyno uiro suo pepercit: à quo Danaus, postquam annos regnasset quinquaginta, interfectus est. Propter quod flagitium Plato scribit Danaides apud inferos has pœnas dare, ut urnis perstillantibus aquas assiduè hauriant, atq; in perforata dolia inferant, graui nimirum & inutili labore. Ouid. 4. Metamorph.

Moliriq; ſuis lethum patruelibus auſæ
Aſſiduè repetunt, quas perdunt, Belides undas.

Idem in Ibin:

Quaq; gerunt humeris perituras, Belides undas.

Huius fabulæ mentionem facit rurſus Lucianus in Hermotimo. Itē de Dipſadibus, & in dialogo Cratetis ac Diogenis. Alciphron in epiſtola Galeni ad Cyrtonem ad hanc alluſit, καὶ ἐς λιγμενον λήνους Δαναϊδῶν τοὺς ἀμφορέας ἐκχέομεν πίθους. id eſt: Ac iuxta prouerbium, amphoras in Danaidū dolia infundimus. Plautus in Pſeudulo: In pertuſum ingerimus dicta dolium, operam ludimus. Catullus:

Dolia uirgineus idem ille repleuerit urnis.

c Cæcum modò.) Battus apud Theocritū in Meſſoribus, non ſolum cæcum eſſe Plutū, ſed & Cupidinem dicit. d Vtroq; claudus pede.) Quibus diuitiæ potiſsimū obueniāt: improbis ac ſtultis uidelicet, rarò ac tardè bonis ac modeſtis. Id quod ſignificare uoluit, dum à Ioue claudū & cæcū exire, & ad ignotos fingit: cōtrà autem à Dite alatū etiam. e Per ſomnium diuites ſint.) De uotis immodicis. Nā quicquid optaris, id ſomniare cōtingit: ſicut Micyllus noſter diuitē ſe ac præpotentem ſomniat. Et piſcator apud Theocritū in Piſcatoribus, ſomniat aurcum piſcem. Apud eundem, Egloga 9. paſtor quidā, uim magnam ouium, multasq; capellas. Inānæ ſortis homines, nōnunquam reginarum coniugium ſomniant, inquit Eraſmus. Cicero in Saluſt. Repentè tanquam ſomnio beatus. f Thynnus elapſus.) Prouerbium: piſcis eſt marinus, in portu Luſitano magno numero capitur, ad Lyſibonam, & iuxta mare Herculeū. De eo Plin. lib. 9. cap. 15. g Callidiorem Vlyſſe.) Homerus Vlyſſem ubiq; uafrum & callidum facit. h Vt ſe aereo.) Alludit ad Theognidis poetæ carmen illud de paupertate, quod in progymnaſmatis Aphthonij in ſententiæ exhortatoriæ exemplo extat: χρὴ πανίλως φεύγοντα, καὶ ἐς μεγακήτια πόντον ῥιπτῆρα, καὶ πετράων ἐκτὸς ἐόντα κατ' ἠλιβάτων. Id eſt:

In mare fluctiuagum, ne te premat aſpera egeſtas,
Deſili, & à celſis corrue Cyrne iugis.

Quod quidam hunc ad modum expreſsit:

Paupertatis enim duræ terraq; mariq;
Quærere Cyrne aliquod conuenit effugium.

Ac satius multo est inopem succumbere morti,
Quàm dura pressum uiuere pauperie.

Ad hoc item alluſit idem Lucianus, in dialogo de Mercede conductis. Ac forſitan tibi hoc uolebas Theogni, cum diceres eam in altum mare, ac præruptis de ſcopulis præcipitem dari oportere. Theodoretus quoq; de curatione Græcarum affectionũ libro II. alludens huc adducit. i Inſcitia, errorq;.) Effectus diuitiarum, inſcitia & error. k Mecum introiit.) Væcordia, ſuperbia, proteruitas, &c. l Vt Plutus hic.) Iam eorũ quæ quaſi uerbis hactenus diſputauit, exemplum quoq; & actionem ſubijcit. m Quinam eſtis.) Effectus paupertatis, modeſtia ſcilicet, & diuitiarum contemptus. n Innumerabilium malorum hic mihi fuit auctor.) Accuſatio diuitiarum, ab effectu & accidentibus. o Paupertas.) Artium inuentrix, laboris & induſtriæ magiſtra, & incitatrix ad uirtutem eſt, ſicut Theocritus ait in Piſcatoribus. Ariſtophanes in Pluto eundem locum cõmunem tractat, cõmemorans quæ commoda paupertas humano generi adferat: quæ contrà incommoda, copia rerum, & luxus. Et Iuuenalis Satyra 6.

Nullum crimen abeſt, facinuſq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit.

Et paulo pòſt:

Prima peregrinos obſcœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt ſecula luxu
Diuitiæ molles, &c.

Et Claudianus in Raptu:

Sed quòd diſſuaſor honeſti
Luxus, & humanas oblimat copia mentes
Prouocet ut ſegnes animos, rerumq; remotas
Ingenioſa uias paulatim exploret egeſtas.

Et Vergilius de aureo ſeculo, in 1. Georg.

Labor omnia uincit
Improbus, & duris urgens in rebus egeſtas.

Heſiodus ait: *Sudorem poſuere dij uirtutis ad arcem, &c.*

p Suppeditauit lab.) Paupertas ſic definitur apud Ariſtophanem: Paupertas eſt, cum quis parcè uiuit intẽtus operi, nec illi ſupereſt quidquam, neq; neceſſaria deſunt. q Attamen uide.) Defenſio, per remotionem criminis, in malè utentem.

Etenim

r Etenim quæ tandem.) Effectus diuitiarum: fastus scilicet, inhumanitas & insolentia, & ὕ uerè μισάνθρωπον. t Quis hic est.) Assentatores & simulati amici. u Sedecim talenta ciui tati dependit.) Sycophantæ, hæredipetæ, & sumiuenditores. x Titanicum obtuens.) id est, uultu Titanico aspiciens: hoc est terribili, toruoq;. Idem in Icaromenippo: At Iupiter admodum terribiliter, acriterque, & Titanico me intuens uultu.

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ. ALCYON, SIVE De transformatione.

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

In hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quòd nos illius operum atque effectuum causas intellectu ac ratione consequi non possumus. Esse enim nos, quod ad collationem Dei & rerum æternarum attinet, pueros, ac ueluti cæcos. Quòd autem Deus multa facilè efficiat, quæ nobis impossibilia uidentur, probat primùm à signo siue exemplo tempestatum, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summam tranquillitatem & serenitatem conuertuntur. Item, ab incremento & collatione ætatum hominis: cum æquè mirum sit, ex puero imbecilli ac paruo uirum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectis & ui naturæ, quæ quum Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus, impossibilia uideri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAERE-

Τίς ὁ φωνὴ προσβαλὼν ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόρρωθεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, καὶ δὴ καὶ πάνυ ἰκάνει; ὡς ἡδέως τοῦτο ἀκούσω; τί ποτ' αὖ ἐστι τὸ φθεγγόμενον ζῷον; ἄφωνα γὰρ δὴ τά γε ἐν ὕδατι διατρέφεται. Σω. θαλαττία τις, ὦ Χαιρεφῶν, ἔοικε, ἀλκυὼν ὀνομαζομένη, πολύθρηνος καὶ πάνυ δύστηνος. περὶ ἧς δὴ καὶ παλαιὸς ἀνθρώποις μεμύθευται λόγος. φασὶ γυναῖκά ποτε οὖσαν ἀλκυόνα τῆς Ἕλλανος δυγατέρα, λυπεῖσθαι αὐτὴν τὸν ἑαυτῆς τινὸς τῶν, ὀφλῶν πόθον φίλτατον, κατὰ τὸν Εὐριπίδου Ἀτρέα, καλὸν παῖδα καὶ ἀγαθὸν τὸν ἐξ Ἀστρέως, καλὸν πατρὸς καλοῦ τὸν ἔγγονον. ἔπειτα δὴ περιθεᾶσαι διά τινα δαιμονίαν βάλλουσαν, ὡς ἔοικε, πόθου πρόφασιν τὸν ἄνδρα τὸν παλαιόν, ἐπιθέσθαι ἑαυτῇ πτεροῖς καὶ πρὸς τὸν ἀνδρῶνα, ἐκεῖσε τ' ἰέναι ὑπὲρ θαλάττης, ἐπιζητοῦσαν τὸν ἄνδρα. Χαιρ. ἀλκυὼν τοῦτ' ἔστιν, ὃ ὦ Σώκρατες; ὃ πώποτε πρόσθεν ἀκηκόειν

QVAE uox insonuit nobis, ô Socrates, procul à littoribus et promõtorio illo? quàm iucunda auditu? quódnam est, inquam, uocale hoc animal? a Nam muta quidẽ sunt quæ in aquis degunt. SO. Marinorum quædam ales, ô Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & perquàm flebilis: de qua uetus iampridẽ hominibus b fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquãdo mulierẽ, Aeoli Græci filiam, quem à puella uirũ acceperat, studij atq; amoris gratia lugere mortuum, Trachiniũ Ceyca Luciferi Astri pulchri atq; honesti patris pulchrum quoq; atq; honestum filium. Mox uerò diuino quodam numine pennis circunfusam, uolucris instar maria circundare, atque illum perquirere. Cæterùm terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. CHAER. Numquid'nam Alcyon est, quod ais? Neque ego inquam antè hanc

ναν δὲ φωνὴν. ἀλλά μοι ξένη τις τῷ ὄντι προσέπεσεν. γοῦν ἐγὼ ὡς ἀληθῶς τὴν ὄρνιν ἀφίκοιτο τὸ ζῷον. πολύκλαυτόν τι πρὸς θεῶν, ὦ Σώκρατες: Χα. οὐ μέτα. μεταλλῶ μέν τοι διὰ τὴν φιλανδρίαν εἰκότως περὶ θεῶν τιμῶν. ἐπεὶ γὰρ τῇ τούτου ποτὲ πόθῳ πρὸς τὰς ἀλκυονίδας πρεσβυγορευόμενος ἡμέρας ὁ Διόμηδ ἄγει, κατὰ χειμῶνα μέσον διαφρούσας τὰς ὀνομαζομένας ὑπ' ἐκείνων, ὧν ὄρνις πρὸ ἡ τόμβρον πᾶσι τοῖς μᾶλλον. οὐχ ὁρᾷς ὡς αἰθρία μὲν τὰ αὔωθεν, ἀκύμαντον δὲ πρὸ γαλήνιον ἅπαν τὸ πέλαγος, ὅμοιον, ὡς εἰκάσαι, λιπαρέστερον; Χαιρ. λίγας ἐρᾷς ἡμέρας φαίνεται γὰρ ἀλκυονὶς ἡ τόμβον παράσχειν ἡμέρας, πρὸ χθὲς δὲ τοιαύτη τις ὢν. ἀλλὰ πρὸς θεῶν, τῷ πρὶ χρὴ πειθόμενον τοῖς ἀρχῇς, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐν ἐρινεῷ γυναῖκές ποτε ἐγένοντο, ἢ ἐρινεὸς ἐν γυναικῶν; πάντως γὰρ μᾶλλον ἀληθὲς

bane uocem audieram: at mihi quidem externa quæpiam contigit. [c] Lugubrem scilicet perquàm uerè uocē profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc est, ô Socrates? SOC. Non magnum, Cbærephon: at magnum, ob coniugalem pietatem, à dijs accepit honorem. Siquidem in nidulatione istarum auiū & Alcyonum, quas appellant, dies mūdus agit per mediam quoque byemem tranquillitatis differentis, è quibus est & bodierna præsens nunc in primis. Non ne cernis summa ac superiora maris, quàm serenissima? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus, [d] simile denique (ut ita dixerim) speculi? CHAER. Rectè dicis. uidetur namque hodierna Alcyonis dies. sed & besterna talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso, nunquid opus est ijs fidem adhibere, quæ initio habita sunt, ô Socrates: ut uel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint, uel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam uideatur

τὸν φαίνεται πᾶν τὸ τοιοῦτον.
Σωκ. ὦ φίλε Χαιρεφῶν, ἐοίκαμεν ἡμεῖς τῶν ἀνθρωπίνων τῶν περὶ ἀδυνάτων ἀμβλυωπέστερον ἔχειν ἀκοὴν ἀκριβεῖς κριτὰς εἶναι.
ἀνοημάτων γὰρ δὴ καὶ δύναμιν ἀνθρωπίνην ἄπειρον ὄντα, περὶ ἄπειρον, περὶ ἀόρατον. πολλὰ οὖν φαίνεται ἡμῖν περὶ τῶν δυνάτων ἄπορα, περὶ τῶν ἐριστῶν ἀνίστατα. συχνὰ μὲν περὶ διὰ ἀπειρίαν, συχνὰ δὲ καὶ διὰ νωθρότητα φρενῶν. τῷ ὄντι γὰρ νάνοις ἔοικεν εἶναι πᾶς ἄνθρωπος, περὶ ὁ παῦν γέρων, ἐπά τοι μικρὸς παῦν περὶ νωχελὴς ὁ τοῦ βίου χρόνος πρὸς τὸν παῦτα αἰῶνα. τί δ' ἔν, ὦ ἀγαθὲ, οἱ ἀγνοοῦντες τὰς τῶν θεῶν περὶ δαιμονίων δυνάμεις ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν; πότερον ἀνθρώπου δυνατὸν ἢ ἀδύνατόν τι τῶν τοιούτων; ἐώρακας Χαιρεφῶν πρότερον ἡμέρας, ὅσος ἦν ὁ χειμών; περὶ ἐν-

detur fieri posse. SOC. O' e amice Chærephō, uidemur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & eorum quoque quæ effici nequeant, tardi atq; obtusiores quidā esse iudices. Nam iudicamus nos planè pro humanæ facultatis uiribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficile adducitur ut credat: sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaq; compluria nobis & de ijs quæ facilia sunt, difficilia: & quæ consequi possunt, impossibilia sæpe uidentur. Atq; id quidem nonnunquam per imperitiā, sæpenumero uerò ob quandam mentium ipsarū infantiam. Omnis nāq; homo infans utiq; uidetur esse, uel ultima senectute proiectō: quandoquidem pusillum admodū, ac nouellum est uitæ tempus ad uniuersum æuū. Quid est igitur, ô bone uir, quod ex eiusmodi rebus, possibiles ne, an impossibiles sint, dicere quippiam possint ij quos deorum ac dæmoniorum latent potestates, quibusue totius naturæ uis incognita est? Meministi, ô Chærephon, quanta nudiustertius tempestas extiterit?

Nam

καὶ ἐνθυμεῖσθαι γάρ τοι δίος ἐπίλοιδε καὶ τὰς ἀστραπὰς καὶ βροντὰς, ἀρίθμων τε ἀπείρους μεγέθη; ἐπιλαβόμενον αὖ τῆς τῶν εἰωνυμένων ἀπορίας, καὶ συμπεσεῖσθαι μετὰ μικρὸν ἢ δεσμωτές τις καταστασις ὅλου γίγνεται, καὶ ἀθύμως αὖ τὴν γοῦν τοῦ νῦν, πότερον ἦν εἶτα μᾶλλόν τι καὶ ὀργυιάζειν ἄνευ, τοιαύτην αὐθρίαν ἐξ ἀνέμου τὸ αἰνοτάτου λαίλαπος καὶ παρεχῆς μεταβάλλειν, καὶ ὡς γαλήνην ἀναγαγεῖν τὸν ἅπαντα λιμένα, ἢ γυναικὸς ἀθρόον μεταπλάσαι ὡς ἐρυθρότητος πείσεως; τὸ μὲν γὰρ τοῦτο, καὶ τὰ παιδάρια τὰ παρ' ἡμῖν, τὰ πλάττειν ἐπιτήδεια πηλὸν, ἢ λιμένα, ὅταν λάβῃ ῥᾳδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολλάκις ἄγειν, μεταπλάττοντα πολλὰς ἰδέας φύσεως. τῷ δαιμονίῳ δὲ μεγάλῳ καὶ εὐμηχάνῳ ὄντι πάρεστι πρὸς τὰς ὁμοίας ἁπάσας δυνάμεις, ἀσχόλῳ τυχὸν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, καὶ λᾶα.

Nam uel cogitantem quidē tū fulgura illa ac tonitrua, tū uentorum incredibiles atque immensas magnitudines, cogitantem inquam, pauor inceſſit. uereretur forſitā quiſpiam, uniuerſam iamiam ruiturā mundi fabricam. Porrò uerò admirabilis quædam tranquillitatis cōſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perdurauit. ¶ Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe, eam'ne ſerenitatem ex illo uehementiſſimo turbine ac perturbatione traducere, transferreq; in tranquillitatem per mundum omnem: an potius mulieris formā transfiguratā in auis euiuſpiam ſpeciem conuertere? Etenim et pueri noſtri quoq; huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſcientes, limum coram ue cum ceperint, facilimè ex eadē maſſa uarias multiplicesq; transfigurant formarum naturas. Diuino autē

numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia.

Tum

ἐκεῖνο τὸν ὅλον ὑμῶν οἴεσθε εἶναι μέγα, ἢ σμικρὸν καὶ ἀνάξιον λόγου; Χαιρ. τίς δ' ἀνθρώπων, ὦ Σώκρατες, νοῆσαι δύναιτ' ἂν, ἢ ἐννοήσαι τι τοιοῦτον; ἀλλ' οὐ γὰρ ἔστιν ἐφικτόν. Σωκ. ἐκεῖνο δὴ διωρῆσθαι ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους συμβάλλοντας μέγα μεγάλας τινὰς ὑπεροχὰς, ἐν τοῖς ἀνωφελοῦσι κεῖσθαι ἀνωφελίαις ὑπαρχούσας. ὃ γὰρ τῶν ἀνθρώπων ὀλιγωρίᾳ, πρὸς τὰ νέα πάντα ταπεινῶς βρίφη, τὰ πάμπαν ἐν γοητείᾳ, ἢ λιπαρίᾳ, δοκοῦντα εἶναι σφόδρα διαφορὰν ἀνωφελοῦς τι κεῖσθαι ἀδυναμίας, ἐν πάσαις σχεδὸν τοῖς κατὰ τὸν βίον πράξεσι, κἢ ἴσα διὰ τῶν τειχῶν τέκνων ἅτε καὶ ἀνυμεναίων, κἢ ἴσα ἢ τ' σώματος κεῖσθαι δὲ ψυχῆς ὀργάσεσθαι. ταῦτα γὰρ τοῖς νέοις οὐκ ἂν δόξαιεν πανάλοιπα, ἀλλ' ἂς νοῦν ἐκδῦναι ἀνωφελῆ φαίνεσθαι, κεῖσθαι δὲ ἐν σχολῇ ἢ δὲ νέοις ἀνδράσι τελείοις τὸ μέγιστον, ἀμίμητον ὅλον ἔχειν τὴν ὑπεροχὴν πρὸς ἐκεῖνα.

Tum mundū omnem quanto teipso maiorē putas esse? Dicas ne tu? CHAE. *Quis hominū, ô Socrates, huiusmodi quicquā uel cogitatione complecti, uel oratione consequi ualeat? Neq; enim id dicendo quisq; assequatur.* SO. *Itaq; iam cernimus homines, si forte inuicem conferantur, permultum differre inter sese, præstareq; alterū alteri tum uiribus, tum etiam imbecillitatibus.* h *Etenim matura hominū ætas collata ad pueros penitus infantes, quinq; puta decē ue dies natos, quam magnum quæso, quamq; admirabile discrimen habet et infirmitatis, & roboris, cùm in omnib. ferè uitæ actionibus, atq; artium studijs: tum in ijs quoq; omnibus quæcunq; aut corpore administrantur, aut animo geruntur? Hæc namq; (id quod paulo antè dixi) tenerioribus pueris ne in mentem quidem uidentur uenire posse. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quam'ue immensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet?*

Μυριάδας γὰρ τῶν τοιούτων
εἰς ἀνὴρ ταχέως πολλὰς χειρώ-
σαιτ' ἂν ῥᾳδίως. ὑ γὰρ ὅλη-
κία πανταχῶς ἄπειρος λέ γεν
ταύτην, καὶ ἀμήχανον ὄψιν
χῆς παρακολουθῆσαι τοῖς ἀνθρώ-
ποις ἅπασι φύσιν. ὑπολοίπε οὖν
ἄνδρωπος, ὡς ἔοικεν, ἀνδρὸς
μὲν τοσούτῳ διαφέρει, τί νο-
μίσομεν τὸν σύμπαντα οὐρα-
νὸν πρὸς τὰς ὑμετέρας δυνά-
μεις φανῆναι ἄν, τοῖς τὰ τοι-
αῦτα διαπραττομένοις;
πιθανὸν οὖν ἴσως δόξει πολ-
λοῖς, ὅσῳ ἴχνι τὸ μέγεθος τοῦ
δεσμοῦ τῷ ἀναγκαίῳ πρὸς τὸ
Σωκράτης ὁ Χαιρεφῶντος ἀπο
λον, τοσοῦτον καὶ τῶν δύο
σαμεν αὐτοῦ, καὶ τὴν φρόνη-
σιν, καὶ διάνοιαν, καὶ λογον
διαφέρειν δὲ πόρρω ὑμᾶς δια-
κοσιοι. σοὶ μὲν δὴ καὶ ἐμοὶ καὶ
ἄλλοις πολλοῖς, τοιούτοις οὖσι,
πολλὰ ἄπορ' ἀδύνατα τῶν τοι-
ούτων ταῦτα ῥᾳδίως. ἐκεῖ καὶ οὐ
λῦσαι τοῖς αὐλοῦσι, καὶ αὐλη-
γνῶσαι ἢ γράψαι τοῖς γράμ-
μασιν γραμματικὴν βρότον,
ἀδυνατώτερόν ὄγε τίνος, ἢ τὸ

Myriadas enim talium uir u
nus permutas manu comple
ſtatur, & quidē facilè. Ac
tas namq; ab ipſo initio ima
perita prorſus rerum om
nium, & quæ moliri nihil
poſsit, hominibus natura con
tingit. Cum igitur homo ho
mini (ut uidetur) tantum in
terſit: quid cenſebimus uni
uerſum uideri cœlum præ no
ſtris facultatibus, ijs qui ta
lia hæc cognitione aſſequan
tur? Credibile itaque for
taſſis pleriſque uidebitur, cu
iuſmodi habet mūdi magni
tudo præſtantiam ad Socra
tis & Chærephontis formā
eiuſmodi & ipſum poteſtate
te, & prudentia, ac denique
cognitiōe ſimiliter eam quæ
in nobis ineſt antecellere fa
cultatem. Proinde multa &
tibi & mibi, ſed & alijs qui
perinde ac nos ſunt, impoſsi
bilia uidentur ex ijs quæ for
ſitan perfacilia ſunt: i quan
doquidem & tibia uti ijs qui
tibicines non fuerint, & le
gere ac ſcribere Grammaticæ artis ignaris impoſsibilius eſſe,

ut qui

ὧν ὅσοι ἀγνοήσουσιν, ἢ ποιῆσαι γυναῖκας ἐξ ἰχνύδων, ἢ ἐξ ὀρνίθων ἐκ γυναικῶν. ἡ μὲν φύσις ἐν ὑγρίῳ σχεδὸν παραβάλλουσα, ζῷον ἄπουν, καὶ ἄπλιγες, πόδας ὑποδᾶσα, καὶ πτερύγωσασα, ποικιλίᾳ τε φαιδρύνασα ποικίλῃ καὶ καλῇ τῶν πολλαπλῶν χρωμάτων, μίλτῳ σοφῶν ἀπείλαξε δάου μίλτου ὀργάτην. ἔκ τε ὠῶν ἀφύσσων καὶ ἀψύχων, πολλὰ γένη πλάττει πλοῦτόν τε καὶ πεῖσιν καὶ αὐθάδειαν ζώων, ὡς λόγος, τίκτουσι τιμῶν ἱεράς ἀνδρὸς μεγάλου προσχρωμένου οὖν τοῖς ἀθανάτων δυνάμεις μεγάλας οὔσας, δυστεὶ καὶ σμικρεῖ πάντως ἔστιν, καὶ ὅτι τὰ μεγάλα δυνάμενοι διαφέρειν, οὔτ' εἶναι τὰ σμικρὰ, τὰ πλάσματ' ἀνορμιῶσιν, καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς συμβαινόντων πάθη, οὐκ ἂν ἔχοιμεν ἀκριβῶς βεβαίως, οὔτ' ἀκινδύνως πορίσαι, οὔτ' ἀκριβῶς. ὁμοίως δὲ μὲν θεὸν, οἷον παράλογον παίζοντα, τοῦτο

ut qui illa ignorãt, quàm aut mulieres conflituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac[k] natura quidem[l] quum informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum experis pedes subijciens, atque adhibens pennas, sed & uarietate quadam multiplicium uariorumq; colorum exornãs, apem effinxit, sapientem diuini mellis effectricẽ. Quinetiam ex mutis ouis atq; inanimis compluria genera conflituit animalium tum uolucrium atq; terrestrium, tum etiam aquatiliũ, ætheris magni (ut nonnulli tradunt) sacris utens artibus.[m] Quamobrem immortalium poteſtátes (quæ profectò q̃ maximæ sunt) mortales nos, ac puſilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere ualeamus: pleraq; etiam addubitemus eorum quæ circa nos ipsos uersantur: haud firmum quicquam uel de alcyonibus, uel de philomelis tradere poſſimus. Cæterùm gloriã fabularũ, qualis à patribus prodita eſt talem

τοῦτο πρὸς ταυτὶν ἐμοῖς, ὦ ἥρι ἀρίστων μίλφδε παραλύσων τῶν σῶν ὕμνων πόρι. λαὸς σε τὸν δυσβὴ πρὸς φίλανδρον ἄρματα πολλάκις ὑμνέων, γυναιξί τ' ἐμαῖς Ξανθίππῃ τε καὶ Μυρτοῖ λέγων τά τ' ἄλλα, πρὸς δὲ καὶ τιμῆς, εἴας ἐνυχθὲν παρὰ θεῶν. αὐτά γε πρὸς σὺ ποιήσας τι τοιοῦτον, ὦ Χαιρεφῶν; Χαιρ. πρέπει γοῦν, ὦ Σώκρατες. πρὸς τὰ ὑπὸ σοῦ ῥηθέντα δὲ πλησίον ἔχει τὸν παράπλουν πρὸς γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. Σωκρ. εὖ σοι ἀσπασαμένοις τὴν ἀλκυόνα, πρεσβυτέρᾳ ἤδη πρὸς ἄστυ πρέπει ἐκ Φαληρικοῦ. Χαιρ. πάνυ μὲν ποιοῦμεν ὥστε.

talem & pueris meis, ô ales quæstuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuũ uerò pium ac studiosum uiri amorem concinam crebrò uxoribus meis, [a] Xanthippæ ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à dijs honorem consecuta es. Tu quoque, ô Chærephon, huiusmodi aliquid feceris. CHAB. Decet igitur planè, ô Socrates, & quæ abs te dicta sunt, duplicem ut habeant persuasionẽ: ad mulierum inquam consuetudinem, ac uirorum. Iam igitur Alcyoni salutatiõe facta, regredi ad urbem ex Phalerico tempus. SOCR. Sanè quidem: igitur sic faciamus.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

ALcyonem hunc Luciano ascriptum, Leonis philosophi Academici esse, testantur Athenæus Dipnosoph. 11. & Laertius in Platone. Nec Platoni hic dialogus elapsus est, sicut nonnulli putant, quos Socratis persona in errorem pellexit. Occasio dialogi, à cantu Alcedinis.

a Nam muta quidem sunt quæ in aquis degunt.) Causam adfert Aristoteles, quòd his neq; pulmo sit, neq; arteria, neq; guttur. Etiamsi sint nõnulla, quæ sonitum quendam ac stridorem edunt: quorum de numero sunt delphinus, lyra, chromis, phoca,

phoca, quem hinc dictum apparet quòd uocem edat. Mercurio sacrum prodidit Athenæus libro 7. pecten. Verùm eum sonum non naturalibus organis uocis edi putat: sed uel attritu branchiarum, uel ab interioribus quæ sunt circa uentrem. Horatius in Odis: O mutis quoque piscibus Donatura cygni si libeat sonum. Idem Lucianus in Gallo: πολὺ ἀφωνότερός ἐσομαι ἢ ἰχθύων· id est, Multo magis ero mutus, quàm pisces. Rursus, aduersus indoctum, μᾶλλον τῶν ἰχθύων ἀφωνότερός εἶ: id est, Imò uerò magis es mutus, quàm pisces. b Fabula proditur.) Fabula de Ceyce & Halcyone in hunc fermè sensum habetur apud Ouidiũ, libro Metamorph. 11. Ceyx Luciferi filius, Alcyonem habuit uxorem, à qua cum prohibitus, isset ad consulendum Apollinem de statu regni, naufragio perijt. Cuius corpus cum ad uxorem delatum fuisset, illa in mare se præcipitauit. Postea miseratione Thetydis & Luciferi conuersi sunt ambo in aues marinas, quæ Græcis ἀλκυόνες dicuntur, Latinis Alcedones, ut ait Varro. Hæ, referente Plinio lib. 10. cap. 32. paulo ampliores sunt passere, colore cyaneo, collo gracili ac procero. Fœtificant bruma, qui dies Græcis ἀλκυονίδες, Latinis Halcyonia uocantur. Neq; apparent, nisi mari tranquillo, maximè Siculo. Faciunt autem septem ante brumam diebus nidos, & totidem sequentibus pariunt. Vnde Mantuanus:

Producit Ceyca aues, ubi frigida bruma.

Hi dies & nautis sunt noti: nam in his tempestatẽ non metuunt. Nidificant autem medio in mari. Nidi pilæ figura, paulum eminentiore, perquàm angusto, grandium spongiarum similitudine, ex spinis aculeatis compacti, tanta duritie, ut ferro incidi nequeant. Franguntur ictu ualido, ut spuma arida maris. De tranquillitate Halcyonidum dierum Lucianus hic: ἐπὶ δὲ τῇ τούτῳ νηοπλοίᾳ κηρύττας ἀλκυονίδας προσαγορευομένας ἡμέρας ἑπτὰ ὁ Διόσμος ἄγει. id est: Nidulante siquidem Halcyone, Halcyonidas quos uocant dies agit mundus. Hinc ductũ est adagium istud Aristophanicũ, in Auibus: ἀλκυονίδας τ' ἄγειθ' ἡμέρας αἰεί. id est, Atq; Halcyonios duxit assiduè dies: hoc est, tranquillam & ociosam egit uitam. Plautus in Pœnulo: Nisi mihi illam tam tranquillam facis, quàm mare est olim, cum ibi Halcedo pullos educat suos. Idem in Casina, Halcedonia sunt circa forum: id est, tranquillitas & silentium. Vergilius inter prognostica futuræ tempestatis hoc quoque refert:

Non tepidum ad ſolem pennas in littore pendunt
Dilectæ Thetydi halcyones.

Meminit harum & Theocritus Idyllio ſeptimo: Homerus Iliados 2. Seruius Georgicorum 1. Ceryli maris Halcyonum Theocritus in Bionis morte: qui ubi conſenuit, à coniuge aliis impoſitus geſtari dicitur. Et talis coniugij amor eſt in his auiculis, ut quum altera ex eis interijt, quę ſuperſtes eſt, longo tempore amiſſam ſociam lugubri uoce deploret, Alij Cerylum ab Halcedone diſcernunt, ſed tamen de eo genere eſſe ſtatuunt. Ariſtoteles de Hiſtoria animalium libro 8. cap. 3. etiam uidetur diſcernere ab Halcedonibus: attamẽ eundem locum & uictum utrisq; tribuit. Gaza Carulum uertit. c Lugubrem.) Mantuanus:

Mœſtæ Halcyones lugubre dabant per littora carmen.

Theocritus de morte Bionis: Neque Alcyon tanto dolore deplorauit Ceycis interitum. d Simile ſpeculi.) Inter multa quæ rerum referunt imagines, uelut aqua æs politum, gemmæ quædam, nihil æquè perſpicuè reddit ſimulachra, ut uitrũ plumbo ſublitum. Nam uitrum quidem ut rarum ac perlucidum maximè capax eſt imaginum, uerùm acceptas non perinde continet ob pellucentiam: proinde ſublitum plumbum, ob nigrorem aliquem, naturæq; denſitatem, ſiſtit impreſſam imaginem, neque dilabi ſinit. Euaneſcunt enim ſimulachra, non ſecus atque candelæ lumen in ſole, quotie excipiuntur in corpore nimium tenui perſpicuoque, uelut in aere, pura aqua, cryſtallo, uitroque non obſcurato corporis alicuius oppoſitu. Rurſum in nimium denſis & obſcuris non hærent, uelut in ſilice, ligno ue. Proinde natura ſolertiſſima rerum omnium architectrix, oculum animantium ad ſpeculorum imaginem finxiſſe uidetur: quippe parti pellucenti nigrorem quendam adiunxit à tergo, quo ſublato, protinus tollatur & uidendi facultas. Vnde ſcitè dictũ eſt illud: Vt ſpeculũ oculus eſt artis, ita oculum eſſe naturæ ſpeculum. Illud miraculo dignum, ſpeculum non modò clariſsimè repræſentare ſimulachra rerum omniũ, quæcunque obiecta ſunt: uerumetiam interualla, colores, motus, breuiter res ipſas, penè dixerim cuidẽtius quàm ſunt, hoc uno diſcrimine quòd aduerſa refert. Cuius cauſa hæc eſt, quòd ſpecies quæ à corpore ſolido per aerem manat ad ſpeculi ſuperficiem, ſimplex, puraque eſt. unde fit, ut non alia ſit auerſa, quàm aduerſa. Quibus de rebus acutiſsimè diſſeruit Leo Nolanus

Ianus in Quæſtionibus ſuis. Sed & natura, inquit Seneca, facultatem uel inopi eſt impertita ſeipſum uidendi: fons cuique perlucidus, aut leue ſaxum imaginem reddit. Hinc illud Vergilij ex Bucolico ludicro:

Nuper me in littore uidi,
Quum placidum uentis ſtaret mare.

Sed & Lucianus in primo dialogo Marinorum, colloquentibus Doride ac Galatea, inibi inquit Doris: Alioqui ubi libebit ſcire qua ſis facie, de ſcopulo quopiam in aquã, ſi quando tranquilla ſteterit, deſpectans, teipſam contemplare. e O amice.) Propoſitio. f Meminiſti.) Argumentum à ſigno. g Vtrum igitur maius.) Epilogus amplificatur à minori. h Etenim natura hominum ætas.) Ab incremento hominum, & ætatum collatione. i Quandoquidem & tibia.) A quotidianæ uitæ uſu, quo alius alio differt. k Ac natura quidem.) Ab effectis naturæ, à minore. l Cum informe.) Apes intelligit, quæ cum interierunt, ex tauri interfecti putreſcente corpore reparari ſolent, ut eſt in fine 4. Georg. Naſcuntur autem neque ex coitu, neque partu, ſed ex ſuauitate herbarum & foliorum finguntur. Poſtea per incubationem uermiculus ſubnaſcitur, ſicut Ariſtoteles in 5. cap. 21. de Animalibus tradidit: ſed Plinius de eo nonnihil dubitat. Ore emittere fœtum traditur. Pleriſque dictæ ſunt apes, quaſi ſine pedibus, quos in prima ſui origine non habent. Græcis autem ab opere mellario μελίσσαι dictæ ſunt. m Quamobrem immortaliũ poteſtates.) Concluſio. n Xanthippæ ac Myrto.) Socrati Hieronymus in Iouinianum uxores fuiſſe duas ſcribit, Xanthippen & Myrthonem, Ariſtidis neptem. alij dicunt filiam, Laertij etiam teſtimonio, & Plutarchi in Ariſtide.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η ΚΑΥΚΑΣΟΣ. PROMETHEVS, sive Caucasus.

Ottomaro Luscinio interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, deorum gentilium uanitatem, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atq; irridere uoluisse. Occasionem aũt sumpsit ex fabula Promethei, quem poetæ fingunt, eo quòd Iouem in distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cœlo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue Caucaso alligatum, aquilamque immissam, quæ hepar illius carpendo attereret. Fingit itaque hic, interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum se de criminibus obiectis purgare. Primùm de distributione carnium, per extenuationem, dicendo iocum fuisse conuiualem, non fraudem: neque tantum supplicium mereri, ex aduerso priora sua merita referendo. Secundo loco de platice, ubi bifariam respondet: & super eo, an homines in uniuersum finxisse, dijs damnosum fuerit: & super modo & forma, ostendens, non modò nihil incommodi fictionem hominis attulisse dijs, uerumetiam utilem & propè necessariam fuisse. Deinde & hac forma, ita ut deos referrent facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimò de furto ignis respondet, neq; cœlesti igni quicquam ademptum esse, & ad officium deorum pertinere ut homines iuuent: præsertim quum ea re ipsi neque opus habeant, neque utantur, homines autem sacrificando indigeant, & ad ipsorum deorum ministerium adhibeant. Occasio apologiæ sumitur ex eo, quòd cum Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCV-

Ομὴν Καύκασον, ὦ Ηφαιστε, οὗτος, ὦ τὰ ἄθλα τὰ τοῦδε τοῦτον προσηλῶσαι λύσον. μείζονα πῶμ' ἢ ὅλα λημμένην τινὰ ἐπιτύλαιον, ἄπτερ χιόνος γυμνὰς ὄψιν, ὡς βεβαιότερον λαιτάπαγέν τὰ δεσμὰ, καὶ οὗτος ἅπασι περιφανὴς ἐν μιᾷ μάλιστα. Ηφαι. πρόσπελάσω μὰν, ὦ Ερμῆ. ἔστι γὰρ ταπεινὸν καὶ πρόσχωρον ἐκαρῶδαι χρὴ, ὡς μὴ ἐπαμύνῃ τῷ τὰ πλάσματα αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι. οὕτε μὲν κατὰ τὸ ἄκρον· ἀφανὲς γὰρ ἂν ἦν τοῖς κάτω. ἀλλ' ἐς δὲ πᾶ, κατὰ μέσον ἐνταῦθά που πρόσχημα αὐτόχρημα ἐκφαυλόω, ἐμπεπαδεῖ τῷ χαρακτῆρι τῷ τοῦτον πρὸς τὸ ἐναντίον. Ερ. εὖ λέγεις· ἀπίτομόν τι γὰρ αἰ πέφρακται, καὶ ἀπρόσβατος, ὥστε καθέδρᾳ ὑγιὲς ἔπειτα δυνῆναι, καὶ τῷ πολίτῃ τούτῳ ὁ λημμένος ἴχνη τῶν ἐπιβάσιμ, ὡς ἂν προπίδιτί που μόλις ἐφάνοι, καὶ ὅλως ἀδιηκριβάτατος ὁ τόπος

ENa tibi Caucasum, ô Vulcane, cui miserhic bTitan affigẽdus est. Itaq; circumspiciamus si cubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmius infigantur uincula, & unde suspẽsus ipse magis promineat, & fiat conspicuus. VVL. Circumspectandũ profectò Mercuri nobis est, ne humili loco, ac propè terrã affixus, plasmatis sui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rursus in sublimi propendẽs, ijs qui in mõtis radice uersantur, minimè appareat. Quãobrem, nisi aliter tibi uisum fuerit, hic in mõtis medio supra cõuallem, paßis hinc atque illinc eregione manibus, cruci caffigatur. MERC. Rectè dicis. prærupta enim hic undiq; sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendẽtia parumper in præceps: tanta proinde angustia, ut nullum penitus recipiant uestigium, cum uix summis hic insistas pedibus; deniq; quammaximè opportuna, in quibus furo

φὸς αὖ γένοιτο. μὴ μέλλε ἔνδ, ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, καὶ παρέχε σαυτὸν ἁπαντᾷ προσηλούμενον πρὸς τὸ ὄρος. ΠΡΟ. ἀλλ' ὑμᾶς γοῦν, ὦ Ἥφαιστε καὶ Ἑρμῆ, ἐλεήσατέ με παρὰ τὸν ἀδίκως ἀνηνυσμένον. ΕΡΜ. τί ἔφης, ὦ Προμηθεῦ, τὸ ἐλεήσατε, ἀντὶ τοῦ ἀνοσιουργήσαντα καὶ αὐτίκα μάλα παρανύσαντας τὸ ἐπιτάγματος; ἀλλ' ἴσχιε ταχέως ἄνω σου δεῦρο ὁ γύψ. σὺ δέ, ὦ Ἥφαιστε, κρούσατε λύε τοὺς προσπαλοῦντας; ἀλλ' ἴσχιε τὸν δεξιόν. σὺ δέ, ὦ Ἥφαιστε, προσβύλου, καὶ τὸν σφυρὸν ὁρμιλέους ἐκ τύφρου. δὸς καὶ τὸν ἕτερον, ἐκτανύσθω ὡς μάλα καὶ αὐτό. νῦν ἴχα. ἐκπαγήσεται δέ ἤδη καὶ ὁ ἀετὸς ἀπαντῶν τὸ ἧπαρ, ὃς πάντα ἴσχει αὐτὶ δὲ ἐκείνου καὶ σὺ μηχανῶ πλακοῦντα. ΠΡΟ. ὦ Κρόνε καὶ Ἰαπετέ, καὶ σὺ Γῆ μῆτερ, οἷα πάσχω δὲ ὁ ἀναδέκμων, οὐδὲ ἀνὴρ ἀγαμελής; ΕΡΜ. οὐδὲν δίκην ἔρεξάσω, ὦ Προμηθεῦ; ὃς πρῶτα μὲν τὸν νομὸν τῶν ἱερῶν ἐγχειρί-

ca fiat. Ne igitur cunctetis, Promethee, sed ascende, & præbe te monti affigendum. PRO. At uos saltem, ô Mercuri & Vulcane, misereſcite mei, qui citra ullam prorſus noxam calamitatẽ iſtam incidi. MER. Misereſcite, ais Prometheo? Tanquã parum ſit tibi Caucaſo alligari, niſi nos quoq; ambos Iupiter eidem pœnæ mox deſtinet, uoluti mandato ſuo immorigeros? Sed tu porrige dexteram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immiſſo. Præbe læuam, quò & illa ritè implicetur. Bene actum. iam nunc deuolatura tibi aquila iecur depaſcet, ne quippiam tibi unquam deſit præmij pro opere illo tuo tã pulchro, tum ingenioſo. PRO. O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quib[a] afficior pœnis, qui neq; facinus unquã graue admiſerim. MER. [d] Nullum facinus, ais Prometheo? qui primò quidem diſtribuendarum carnium obiens munus,

mirum

δῶρ', ὅτου ἤδιστ' ἐστὶν ἐπεύξασθαι, τὴν ἀπατηλὴν, ὡς αὐτῷ μὲν τὰ κάλλιστα κτήσασθαι, τὸν Δία δὲ παραλογισαμένη, ἐπὶ τῷ λαμπτῆρι ἀγόντι δουλοσύνην; μέμνησαι Ἡσιόδου τὸ Διὸς οὕτως ἀπόπτου. ἔφερε δὲ τὸν αὐθρώπους αἰόλα πλάσας, παντεργίτατα ζῶα, τὴ μάλιστά γε τὰς γυναῖκας. ὧδε πᾶσι δὲ τὸ τιμιώτατον κτῆμα τοῦ θεῶν τὸ πῦρ λαβόντες, τῇ τοῦτο ἔδωκας τοῖς ἀνθρώποις τοσοῦτα κακὰ ἀργαστηρίῳ, φῶς μὲν ἀδικώτατα ἀδικήσασα; Πρ. ἔοικας, ὦ Ἑρμῆ, περὶ σὺ λατὰ τὴν παιδικὴν αἰκίαν αἰτιᾶσθαι, ἐπὶ τὰ τοιαῦτα τραφθῆναι, ἔφ' οἷς ἐγεγεύμην ἐν παντασθήσιτίσιν, ἃ τὰ λίπεια ἐγίγνετο, ἀτιμησάμενον αὐτὰ ἐμαυτόν. εἰ γοῦν σχολή σοι, ἐθέλω σοι περὶ δικαιολογίας μέλλω ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δικαίως ἐποίησα, μὴ ἀπατηλὸν, ὡς αὐτῷ μὲν τὰ κάλλιστα κτήσασθαι, τὸν Δία δὲ παραλογισαμένη, ἐπὶ τῷ λαμπτῆρι ἀγόντι δουλοσύνην; μέμνησαι Ἡσιόδου τὸ Διὸς οὕτως ἀπόπτου. ἔφερε δὲ τὸν αὐθρώπους αἰόλα πλάσας, παντεργίτατα ζῶα, τὴ μάλιστά γε τὰς γυναῖκας. ὧδε πᾶσι δὲ τὸ τιμιώτατον κτῆμα τοῦ θεῶν τὸ πῦρ λαβόντες, τῇ τοῦτο ἔδωκας τοῖς ἀνθρώποις τοσοῦτα κακὰ ἀργαστηρίῳ, φῶς μὲν ἀδικώτατα ἀδικήσασα; Πρ. ἔοικας, ὦ Ἑρμῆ, περὶ σὺ λατὰ τὴν παιδικὴν αἰκίαν αἰτιᾶσθαι, ἐπὶ τὰ τοιαῦτα τραφθῆναι, ἔφ' οἷς ἐγεγεύμην ἐν παντασθήσιτίσιν, ἃ τὰ λίπεια ἐγίγνετο, ἀτιμησάμενον αὐτὰ ἐμαυτόν. εἰ γοῦν σχολή σοι, ἐθέλω σοι περὶ δικαιολογίας μέλλω ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δικαίως ἐποίησα,

mirum quàm uafrè egeris, atque improbè. optimam enim partem tibi subducens, Ioui osſibus cãdido adipe uelatis imposuisti. c Hesiodi ipsius iam mihi in mentem uenit, qui meherclè de hac re uerba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo non est aliud uersutum magis ac callidum, & quidem maximè omniũ mulier. Super omnia autem ignem thesaurùm deorũ omnium præstantißimum furtim surripuisti, hominibus eiusce usum tradens. At uerò quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere ausis, te quasi insontem, et nemini prorsus iniurium, uinculis implicari. PRO. Videris fquoque & tu mihi Mercuri, iuxta poetam, incusare innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure optimo me feciſſe contenderim: ob quæ equidem in Prytaneo publicè alendum me, ſi pro merito mecum ageretur, censuiſſem. Verùm ſi uacat tibi audire ex me defenſionem minimè iniucundam, ego detortam in me culpam facili conatu diluere curauero, ſimulatque perſpicuum fuerit oratione mea,

quàm

ὡς δέξαιμι ἔδικα ἐγκαλοῦντα πρὸ ἐμοῦ τὸν Δία. σὺ δὲ, ἐπειδὴ καὶ γαμβρὸς εἶ, καὶ δικαιοτάτη εἶ, ἀπολόγουσι πρὸς αὐτοῦ, ὃν δικαίων τῶν ψόφον ἴδιτο, αἰτιασώμεθά με πλησίον τῶν Κασπίων τούτων πυλῶν, ὡδὶ τῷ Καυκάσου, ἐπὶ τοῦτον διαμαντᾶσι Σκύθαις. ΕΡ. ἴσως μὲν, ὦ Προμηθεῦ, τῶν ἐφθῶν ἀγωνιεῖ, καὶ ἐς σὺ λίαν δίκαιος εἶ· σὺν λίγα. καὶ γὰ ἄλλως πορίμου σαν αἰσχύνασιν, ἐπ' αὐτὸ ἀεὶ τὸ κατασπᾶν ἐπιμελούμενός σου τῶν ἥπατος. τῶν ἐν τῷ μέσῳ δὲ τούτων σχολὴ μακρὸς ἂν ἄν ἔχοι, ἐς ἀπρόσοιν κατασχέσθαι σοφιστικὸν, οἷος σὺ παρεγένετο ἐν τοῖς λόγοις. ΗΦ. πρόσφορος οὖν ὦ ἐμοῦ λέγει, καὶ ἵπποι μου ἐς λαντέρα κατευχόμενος, μηδὲ μαθητὴς τοῦ πατρός· σὺ δὲ, ὦ Ηφαιστε, δικαιῶ πᾶν μοι ἔγνωκ. ΗΦ. μὰ Δί' ἀλλὰ

quàm iniquè aduersum me Iupiter pronũciauerit. Tu uerò quandoquidem tam eloquio polles, q̃ iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, ut lubet, q̃ me baud inuria prope portas Caspias Caucaso isti affigendũ iudicarit, quò miserrimum & Scythis omnib. fiam spectaculũ. MERR. Inanẽ insumis operam Prometheę, si prouocare uelis à Iouis in te lata sententia: tentare enim istuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tãtisper mihi hic manendũ est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curã gerat: occasionem nimirũ hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamantẽ, qui præter astũ quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoq; probè calles. PRO. Primùm igitur Mercuri tu uelim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm, tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas uelim. VVLC. Ità me amet Iupiter, pro

iudice

ἀποφύγοιμι αὐτὸ ἰδίᾳ μοι ὄφλων, δι' ὃ τὸ πῦρ ὑφιλόμηνος, ψυχρόν μοι τὸν λάμινον ἀπολίποιτε. Προ. οὐκοῦν ἀπολόμηνοι τὸν κατηγορίαν, σὺ μὲν πρὸς Ἥφαιστον ἴθι καὶ τοῦτον ἔλαν σώσαι, ὁ Ἑρμῆς δὲ ἡμῖν τὸν ἀνδροποιΐαν, καὶ τὸν ἀριθμὸν ἀπαρτίσατω. ἄμφω δὲ τιχεῖται, καὶ ἀπᾶν ἀεικὲς ἑκάστῳ ἔσται ἄναν. Ηφαιστ. ὁ Ἑρμῆς καὶ τάχ' ὀρᾶ. ἐγὼ γὰρ οὐ πρὸς λόγοις τοῖς δικανικοῖς ἀμί, ἀλλ' ἀμφὶ τὸν λάμινον ἰόντα πολλά. ὁ δὲ ῥήτωρ ὄζει, μὴ τὰ τοιαῦτα οὐ παρόρνυσι μιμιλίπτεται αὐτῷ. Προ. ἐγὼ μὲν οὖν αὖ ποτὶ ὅμιλον καὶ πρὸς τὸν Ἑρμῆν ἰθιλῆσαι ἀπᾶν, ἐπεὶ ἀναδιᾶν μοι τὸ τοιοῦτο ἐμοτίχνῳ ὄντι. πλὴν ἀλλ' ἀ καὶ τοῦτον, ὦ Μάιας παῖ, ὑφέσασαι, κἀμὲ ἔλαν πρᾶσαι τὸν κατηγορίαν; Ερμ. πάνυ γοῦν, ὦ Προμαθεῦ, μακρῶν λᾶ λόγων,

iudice accusator tibi futurus sum, eo quod compilato igni, gelidam mihi officinã reddideris. PRO. Partiri igitur uos cõueniet actionem, ut tu quæ ad furtum pertinent, in unum cõgeras: at Mercurius quæ hominũ formationi conueniunt, carniumq; distributioni, impugnare conetur. Nihil autem uideo quod uos remoretur, quũ ambo sitis egregij artifices, et ad compositè dicendum impendiò instructi. VVL. Mercurius meã obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, utpote rhetori. Nam ego quũ haudquaquã in iudicialibus dissertationibus uersor, sed magis circa focum, ibiq; nõnihil est quod meæ possint uires: quo pacto oratorem agam, nõ uideo. PRO. Nihil est quòd Mercurium de furto dictu-

rum suspicer. Quomodo enim furti me suggillauerit, cuius ipse author est? Vnde necessitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit, ô Maiæ soboles, si me culpæ cuiuspiã arguere uelis, ut modò proponas accusationem. MER. Si mihi propositum sit malefacta

λόγων, ἢ ἐκεῖθέ τινων παρα-
σκευῆς, ὡδὶ τὰ σὺ πεπραγμέ-
να. ἐγὼ δὲ ἀνέκρα μέτα τὰ τε-
φάλαια ἀπᾶν τ' ἀδικημάτων.
ὅτι ἐκφαυλίνει σοι μοιράσα-
τα τὰ ἱερεῖα, σαυτῷ μὲν τὰ κάλλι-
στα ἐφόλαι βες, ἡμπάτησας δὲ
τὸν βασιλέα, καὶ τὸν ἀνδρώ-
πους ἀφέπλασας, οὐδὲν δίκη-
καὶ τὸ πῦρ λάθρᾳ παρ' ἡμῶν,
ἀνόμισας παρ' αὐτοῦ. καί μοι
δοκᾶς, ἄ βέλτιστε, μὴ σωφίνειν
ἔτι τοῖς τελευταίοις, πάνυ φι-
λαυδρώπως τῷ Διὶ πεπραμέ-
νος. ἀ μὲν οὖν ἐξῆν σ' ἃ μὲν
ἀργάδας αὐτὰ, δίκαιος καὶ δι-
λίγχειν, ἢ μοῖρ τινα μικρὰν
ἀποτάνειν, καὶ περᾶδαι, ὡς
ἔνι μάλιστα, ἡμφανίσαμ τῷ ἀν-
δάνειον. ἀ δὲ φῂς τοιαύτῳ τε
ποιεῖδαι τῷ νομῷ τ' ἱερῶν,
καὶ τὰ περὶ τοὺς ἀνδρώπους καὶ
συργῆσαι, καὶ τὸ πῦρ λικλαφέ-
ναι, ἱκανῶς ἐκπεφύγηταί μοι,
καὶ μανθάνομαι ἃν οὐ ἔποιμι.
δῆρ γὰρ ἄλλος τὸ τοιοῦτον.

malefacta tua insectari, longa profectò oratiõe opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quasi compendio quodã recensere crimina satis est, i quo pacto uidelicet commisso tibi distribuendarum carnium officio, regem meliori parte fraudaueris, atque illũ pro te seruaris: quodque homines, quos esse minime decebat, effinxeris: denique, quòd ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: qua in re abusus es profectò, uir optime, Iouis benignitate, ac uisus es mihi eam parum intellexisse. At uerò si hæc inficiaberis te admisisse flagitia, longiore tecum utemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & ut ueritas quammaximè fiat perspicua, laboremus. Cæterum si ea concesseris, quæ de carnium diuisione diximus, hominibus k recens formatis, atque ablato igni, abundè iam mihi in hac accusatione satisfactum est. Quid enim pluribus opus? quando aliter dicere, iam planè sit nugari.

Προ. ὁ

PRO. Sic

Προ. ἐ μὲν ηδὴ ταῦτα λῦρός ὄσιν, ἃ ἥρμοσε, δ᾽ὑφόμεθα μικρὸν ὕστερον. ἐγὼ δὲ ηδὴ ἐπάσω σοι ἐκεῖνα ἔχειν ἄνευ τὰ λατυγορημένα, πειράσομαι ὡς ἂν οἷός τε ὦ, διαλύσεσθαι τὰ ἐγκλήματα. ηδὴ πρῶτον μὲν ἔα ἐμέ σου τὰ πρὸ τῶν ἐρινεῶν. διὰ τοι τὸ τὸν οὐρανὸν, ηδὴ νῦν λέγων ταῦτα, αἰσχύνομαι ὑπὸ τῷ Διὶ, ἐ οὕτω μικρολόγος ηδὴ μεμψίμοιρός ὄν, ὡς διὰ τι μικρὸν ἐγκωῦ ἐν τῇ μοῖρᾳ σύζυγα, ἀνασκιρτῆσαι δυσάμενον πάμπαν πάλαι ἐν τῷ δὸν, μᾶλλον τῆς συμμαχίας μνησθέντα, μᾶλλ᾽ αὐτὸ τὸ ἐργῆς τὸ ἀμφάλαιον ἴδιον, ἐννοήσαντα, ηδὴ ὡς μαρακία τὸ τοιοῦτον ἐργάζεται, καὶ ἀγανακτῆσαι, ἀ μὲ τὸ μᾶλλον αὐτὸς λάθοι. διὰ τοι τάς γε ἀπάτας, ὦ Ερμῆ, τὰς τοιαύτας συμποτικὰς οὔσας, οὐ χρὴ εἶναι ἀπομνημονεύειν, ἀλλ᾽

PRO. Siquidem isthuc an sit nugari, posthac uiderimus: nunc uerò quoniã absoluta tibi est aduersum me (ut ais) accusatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi, obsecro, quæ dicam de carnibus. Cœlum testor, si me non Iouis loco nunc pudet ut recenseam quàm ille sit pusillanimus & querulus: non tam aliam ob causam, quàm quia minutula quædam ossa in portione, quæ sibi fortè obtigerat, offendit: & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum misit. immemor sanè, quibus eum iuuerim beneficijs, neque satis probè perpendens, cuius momenti sit tantæ indignatiõis origo atque materia. Nam quis non uidet, puerilem hanc esse iram, ut excandescas, & iniquo feras animo, quoniam [m] maiorem partem non acceperis? Verùm, quanto foret æquius, Mercuri, conuiualium huiuscemodi fraudium deinceps ne recordari quidem, & dimissa

ἀλλ' ἐ λυπή τι ὑμᾶς τοῦτο μᾶλλον ἢ διαχυμαίνων, παιδικὸν ὀνείδισμα, καὶ αὐτῷ ἐν τῷ συμποσίῳ καταλιπᾶν τὸν ἑταῖρον. εἰ δὲ τὸ αὔριον ταμισεύεσθαι τὸ μὴ σόν, καὶ μνησικακῆν, καὶ ἵνα λύπην τινὰ μνήμων διαφυλάττειν ἄπαγε, ὅτι θεοῖς πρέπον, ὅτι ἄλλως βασιλικόν. ἐῶ γοῦν ἀφεῖναί τινα τῶν συμποσίων τὰς λυμφάσας ταύτας, ἀπάτλω καὶ σκύμματα, καὶ τὸ σιλλαίνειν, καὶ ὠδυνᾶσθαι, τὸ καταλιπεῖν οὐ ὄγκι μέθυ, καὶ λύπη, καὶ σιωπὴ, σκυδρωπὰ καὶ ἀτρεπῆ πράγματα, καὶ ἥκιστα συμποσίῳ πρέποντα. ὥστε ἐγὼ οὐδὲ μνημονεύειν ἂν τῶν ὑφραίων ἔτι ἤμην τὸν Δία, ἐχθρὸς καὶ τυραννικὸς ἐν αὐτοῖς ἀγανακτοῦσαν, καὶ παιδαγωγὸν ὀργίσθαι ἀκουσθέντα, ἢ διανέμειν τις λύρᾳ, παιδιάν τινα ἐπαρξι, παρόμοιον δὲ διαγνώσεσθαι τὸ βέλτιον ὁ αἰρούμενος. τίθει ἴ, ὦ Ἑρμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ τῶν ἀλάτων μοῖραν ἀπονεῖμαι κίναι τῷ

& dimissa ira, sympotij delectum ueluti lusum æstimare atq; iocum? Quippe quum in crastinum continere odium, & meminisse iniuriæ ueteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed age dum tollamus è conuiuijs lepores illos & sales, risum, et subdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem & silentiũ fiet reliqui? Quæ quum tristia admodum sint, & parum iucunda, decẽtius exulare crediderim huiusce modi à conuiuio. ⁿ Nam Iouem in posterum diem recordaturum quis oro putaret huiusce distributionis carnium, in qua nil præter iocum notares ac lusum? Vt ne interim dicam quòd molestè nõnihil esset laturus, tanquã his rebus leuiculis potuerit offendi. Nihil enim aliud explorare uolebam in ea diuisione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab alijs dignosceret. ° Sed age Mercuri, ut illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione?

πῶσαι τῷ Διΐ, τἀλλα δ' ἄλλῳ ὑφηρεῖσθαι. τί οὖν διὰ τοῦτο ἐγχρῶ τὸ τ' λόγῳ τῇ γῇ τὸν οὐρανὸν ἀναμιμίχθαι, καὶ λαβὰ καὶ σταυροὺς καὶ Καύκασον ὅλον ἰδιωτεῦσαι, καὶ αὐτὸς διατασσόμενον, ἢ τὸ ὅπαρ ἐκκόπτειν: ὅρα γὰ μὴ πολλῷ τἀῦτα διατυγορῇ τῆ ἀγωνακτοῦντος αὐτοῦ μικροψυχίαν, καὶ ἀγίνειαν δὲ γνώμης, καὶ πρὸς ὀργὴν σύγχεσιν. τί ἂν ἐποίησεν οὕτως, ὅλον βοῦν ἀπολέσας, εἰ ἱερῶν ὀλίγων ἕνεκα τοιαῦτα ὀργάζεται; καί τοι πόσοι οἱ ἄνθρωποι συγγνωμονέστερον διάκεινται πρὸς τὰ τοιαῦτα, ὃς ἐκεῖς ἐῶ καὶ τὰ ἐς ὀργὴν ὀξυτέρως ἄγειν τ' θεῶν; ἀλλ' ὅμως ἐκείνων ἔνι ἰδεῖν ὅστις τῷ μαγείρῳ σταυροῦ ἂν τιμώσαιτο, ἢ τὰ ἱρία ἕψων, λαβὼν τ' λάκυθον τ' ζωμῷ πιμπλαμένου, ἢ ἀπτομένων ἀποσπάσας τ' ἱερῶν διατριβέχθοιτο, ἀλλὰ συγγνώμην ἀποίσεται αὐτοῖς. εἰ δ' καὶ πάνυ ὀργισθείη, ἢ λοιδόρησε ἐνίοτε, tione: adde quòd fœdã, quòd horrendã atq; molestam. Et, si lubet, finge meomnino portionem sustuliſſe: quid tum? Nũquid ideo decebat ut P cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, uincula excogitarentur, & cruces, totus 'que Caucasus, aquilæ deinde demitterentur, quæ hepar dilaniarẽt? Fallor, ſi hæc non ſunt aperta puſillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propenſi in iram. Nã cũ hæc agit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet, ſi bos integer illi fuiſſet ademptus? Videre iam licet homines in pari negocio lõgè modeſtius affectos: qui quũ dijs immortalib⁹ natura ſint inferiores, acrius illos excandeſcere parerat, quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicarit, eam ob cauſam, quòd carnes elixas, immiſſum iuſculo digitum, uiſus ſit circumlambere, aut ex ueru nonnihil toſtarũ carnium uellens uorarit. Magis enim ueniam illis impertiunt, niſi uehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum,

ὃ ηδὶ λιπὰ λίβηας ἐπάταξαν· ἀνισολοπίδιν ὃ ἐλέες παρ' αὐτοῖς τῶν τηλικάτων ἴνιπα. ηδὶ περὶ μὲν τ' ἐρίων τοσαῦτα, ἀσχὰ μὲν λαμοὶ ἀπολογᾶδαι, πολὺ δὲ αἰσχίω λατυγερᾶν ἐν πάνω. περὶ ὃ δὲ πλαστικῆς, νὴ ὅτι τὸν ἀνθρώπους ἐποίησα, ηδὲ μὲς ἄλλ λίγειν. τῦτο ὃ, ὦ Ερμῆ, διπλοῦν ἔχω τὸν λατυγερίαν, ὃν οἶδα λαδ' ὁ πρότερον αὐτιᾶδί μιν πότερα, ὡς ἐδὲ ἔοικας ἐχρῶ τὸν ἀνδρώπων γιγονέναι, ἀλλ' ἄμεινον ὧν ἀρίμεθ' αὐτὸς γὼ ἄλλως ἴντως ἀνδρογασον, ὅ ὡς πιπλάδαι μὲν ἐχρῶ, ἄλλον δέ τινα, νὴ μὰ τὸν τοιχηματίδαι ἢ βόπον· ἐγὼ ὃ ὅμως τοῦτ' ἀμφοῖν ὀρῶ. ηδὲ πρῶτόν γε ὡς ἐδιμία τοῖς θεοῖς ἀπὸ τότε βλάβη γιγίνεται, τῶν ἀνδρώπων ἐς τ' βίον παραχθέντων, πειράσομαι δέ μνύειν. ἔπειτα δέ, ὡς ηδὶ συμφόρητα νὴ ἀμάνω ταῦτα αὐτοῖς παραπολὺ, ὅ ἐὰ ὀρθμίω νὴ ἀπάνθρω-

aut uerberant genas: uerùm qui in crucem ullum sustulerit, inuenias neminẽ. Et hæc de carnibus, uilis sanè defensio: sed unde multo uilior plane ac turpior in Iouẽ redundet accusatio. Tempus nunc monet, ut de plasmate & hominibus à me formatis disseratur. qua in re geminã consstat sitam esse accusationem: neque satis compertum habeo Mercuri, cuius nam culpæ me primò reũ agas: num illius, quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui moverentur: sed conducibilius foret, terrã ipsam unde sunt progeniti, prorsùs esse ociosam. An uerò, quòd formari quidẽ homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formã, quàm ego illos fabricarim. Ego ad utrumq; facilè respondebo, simulatque ostendere tentauero, quòd non modò nulla penitus iactura, malo ue deorum, homines in uitam sunt adducti, uerùm etiam quòd in rem eorum isthuc potissimùm cedat, magis quàm si (ut iam olim

ἀπάνθρωπον συνίβαινε τὴν γῆν μένειν, ὧν τοίνυν πάλαι (ἐρῆμον γὰρ οὕτω λίθινον ἂν γένοιτο, εἴ τι ἠλίκησα ἐγὼ, μίξας καὶ συμφύρας ἡδὺ νεωτερίσαι τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους) τὸ θεῖον μόνον ἡδὺ τὸ ἐπιφανέστερον γένοιτο. ἡ γῆ δὲ, ἄγριόν τι χρῆμα καὶ ἄμορφον, ὕλαις ἅπασα, καὶ ταῖς αὐτομάτοις λάσιον, οὔτε δὴ βωμοὶ θεῶν, ἢ νεὼς, οἷόν γ' ἄγαλμα, ἢ ξόανον, ἢ τι ἄλλο τοιοῦτο, εἶχε πολλὰ νῦν ἁπανταχῇ φαίνεται μὲ τὰ πάντα εὖ πεπαιδευμένα τεχνήμασι; ἐγὼ δὲ (ἀεὶ γάρ τι προβουλεύω ἐς τὸ κοινὸν, καὶ σπεύδω ὅπως αὐξηθήσεται μὴ τὰ τῶν θεῶν, ἔπειδὴ καὶ τἄλλα πάντα εὖ κόσμου, καὶ μάλιστα) ἐνορῶσα ὡς ἄμεινον ἂν ὀλίγον ὄφος τοῦ πηλοῦ λαβόντα, ζῶα τινὰ συστήσασθαι, καὶ ἀναπλάσαι, τὰ μορφὰς μὲν ἀνθρώπων ἔχοντα, τρόπους δὲ ἀνθρώπων ἀλλοκότους. καὶ γάρ τινα ἐνόμιζον τῷ θεῷ, μὴ

olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam colerent, destituta maneret. Sic enim nullo negocio palàm fiet, nũ ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quam solam constat diuinam esse, & plane cœlestem. Quum itaque tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squalleret situ, adeò ut neq; usquam gentium uideres aras deorum, templum, statuam, simulachrum, aut aliud huiusce modi, quemadmodum sum ma diligentia iam undique apparent hæc elaborata, nõ sine eximia deorum uenerazione: ego cum alioqui propensus sum ad prouidendum in commune, ne quid desit; quod ad incrementum rei diuinæ, decus ac uenustatem pertineat, tacitus mecum reputaui, nec quicquam posse fieri melius, quàm si pusillum luti acciperem, & inde animantia effingerem nobis, dijs forma non admodum absimilia. Quippe uel id erat unicum, in quo mihi natura diuina deficere uidebatur;

μὴ ὄντ' ἐναντίον αὐτῷ, καὶ πρὸς ὃ ἐμέλλετε ἐξετάσειν γενόμενον, δυλαμονέστερον ἀπεφαίνετο αὐτό. ὑπὲρ μὲν τοῦ αὐτὸ ἄνευ, σὺν μηχανωτάτου δ' ἄλλως, καὶ σωτικώτατον, καὶ βελτίονος ἀσθενοῦς. καὶ λιπαρὰ τὸν ποιητικὸν λόγον, γαῖαν ὕδατι φύρας, καὶ ἀναμὶξ λάξας, ἀνέπλασα τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τῶν ἀθλίων παρακλίσας σωτηριβελτίω μοι τοῦ ὄργου. ταῦτ' ὀξὺν, ἃ μεγάλα ἐγὼ τοῖς θεοῖς ἠδίκημα. καὶ τὸ ξυμπαμα ὁρᾶς πελίκον, εἰ ἐν πηλῷ ζῶα πεπλάκαμεν, καὶ τὸ τίνος ἀκίνητον εἰς λίνυσιν ἄγαγον. καὶ ὡς ἔοικε, τὸ ἀπ' ἐκείνου ἕτερον θεοῖ εἶναι οἱ θεοὶ, διότι καὶ ἀθάνατα ζῶα τινὰ γεγένηται. ἔτι γὰρ καὶ ἀγαναπλᾶ ὁ Ζεὺς, ὥσπερ ἐλατουμένων τῶν θνητῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων γενέσεως. εἰ μὲν ἄρα τοῦτο δίδοις, μὴ καὶ ὅτου ἀπόστασιν ἐπ' αὐτὸ βελεύσωσι

quòd nullius collatione felicior appareret, atq; perfectior: ueluti modò si eam cũ homine conferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarũ captu intellectú ue præstante, sed mortali tamen. Cæterùm iuxta Poetæ dictũ, terram aquæ commiscens, ex liquida molliq; effinxi homines: Mineruã interea adhortatus, ut in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiusq; mali (ut uides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animãtia: et quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam uerò mirum quàm indignetur Iupiter ex tali terrestrium animantium formatione. Quasi uerò deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus, iam futurum sit ut diis suis orbetur. Verùm quis unquã tam demens extiterit, ut solitudinem in Iouis curia propter generatos homines aliquando uerisimiliter futuram formidare queat? Nisi fortè id ueretur, ne defectionem moliantur homines,

λοῦσωσι, καὶ πόλεμον ἄχρι νίκης ποιῶσι πρὸς τοὺς θεούς, ὥσπερ οἱ γίγαντες. ἀλλ' ὅτι μὴ δεῖ τοῦτο ποιεῖν ἐμοὶ πρὸς ὑμᾶς, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τὴν ἐμὴν ὀργήν, δῆλον. ἣ σὺ λάβοι τι καὶ τὸ μικρότατον, οὐκ ἐγὼ σιωπήσομαι, καὶ δίκην ἴσομαι πικρὰν πρὸς ὑμᾶς. ὅτι ἢ χρήσιμα ταῦτα γε γίνεται τοῖς θεοῖς, οὕτως ἂν μάθοις, εἰ ἐπιβλέψειας τὴν γῆν, ὁπότε αὐχμηρὰν καὶ ἄπαλλον ἴδοις, ἀλλὰ πόλεσι καὶ γεωργίαις, καὶ φυτοῖς ἡμέροις διακοσμουμένην, καὶ τὴν θάλατταν πλοιοῖς, καὶ τὰς νήσους διατειχισμέναις, ἁπανταχοῦ δὲ βωμοὺς καὶ θυσίας καὶ ναούς, καὶ πανηγύρεις. μιγαὶ ἢ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαί, πᾶσαι ἢ ἂν θρύπτων ἀγορά. καὶ γὰρ εἰ μὴ αὐτῷ μόνῳ κῆδος ἦν τοῦ ἐπλασάμην, ἐπλούτησεν ἂν ἡ χθών.

homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerunt gigantes. Itaq; neminẽ fugit, qua ego sim modestia: ut iam inique de me quispiã queratur, uel operibus meæ industria absolutis, q̃ inde dij immortales offensi sint, ac damnũ acceperint. Quin tu Mercuri minimũ aliquod profer, & ego cõticuero, ueluti meritò hos daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere, quanta hinc dijs accedat utilitas, si contemplaris terram, quæ prius informi situ ac squallore obducta erat, urbibus, agriculturis et mitioribus plantis exornatã, mare nauigatũ, insulas habitatas, undiq; aras et delubra, sacrificia & festiuitates, adeò ut iam passim uiæ & fora, deniq; quocunq; te uertas, prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ergo rei priuatæ intentus, solum mihi homines, rem adeò præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu conijcere licet qui ad me inde rediret, uos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm ego in communi deorum utilitati consulens, ac commodi proprij negligentior, in rem uestram homines potissimùm produxi.

νῶν δ' ἐς τὸ λοιπὸν φράσω, τί θέμις ὑμῖν αὐτοῖς. μᾶλλον δὲ Διὸς μὲν καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ σὺ δή, ὦ Ἑρμῆ, νώθρως ἐλᾷν ἅπαντα καὶ μὴ σκοπεῖν, προμηθίως δὲ ὑμᾶς. ὁρᾶς ὅπως τἀμαυτοῦ μόνα ἀποπῶ, τὰ λοιπὰ δὲ λαταπροδίδομαι, καὶ ἐλάττω ποιῶ; τίθημί μοι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τόδε, ἐννόησόν μοι εἴ τι σοι δοκεῖ ἀγαθὸν ἀμφότερον ἢ κλῆμα, ἢ ποίημα, ἢ μὴ δοὺς ὕφιται, μᾶλλον ἐπανίσταται, ὁμοίως ἀδὺ μὴ τερπνὸν ἐσόμενον τῷ ἔχοντι· πρὸς δέ τι τοῦτ' ἐροῦμεν, ὅτι μὴ γιγνομένων τῶν αὐθρώπων, ἀμφότερον συμβαίνει τὸ μάλλον ἄνευ τῶν ὅλων, καὶ πλουτεῖν τινα πλουτήσειν ἐμέλλομεν, ὅτι γ' ἄλλοι τινὲς ἦσαν μακαρισόμενοι, ὅτι ὑμῖν αὐτοῖς ὁμοίως τίμιοι. δεῖ γὰρ κἂν εἰς ἔχομέν πρὸς ὅ, τι ἐλαττον πασοδῶμεν αὐτὸν, δεῖ δὲ σωίσθαι μὴ ὑπὸ συλλαμβανόμενοι, ὃ χ ὁρῶντος ἀμοίρους τ ὁμιτρόφων τινάς. ἔτω γὰ δὴ τὸ μέγα δ χ δέν κἂν μέγα, ἐ τῷ μικρῷ πα ε

Nam si quæ ad rempub. attinent, ego attenuare molior, quo res meas promoueã, uelim mihi commonstres tem plum Promethei, quẽadmodum Iouis & Apollinis nusquam non uideas: deniq; & tibi Mercuri quædã delubra sunt sacra. Cæterum istuc interea tecum expendas uelim, num tibi bonum aliquid appareat, sine omni penitus teste, & nũ oblectare queat habentem possessio, aut opus quod nemo uideat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fierẽt homines, iam futurũ erat ut omnis cunctarum rerum decor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidem ipsis haberẽtur in precio, cum nemo alius sit qui harum admiratione caperetur. Adde, quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores: quippe bonorum nostrorum expertes. Nam quis unquam rem quandam seu magnam æstimarit, si non cum exigua illam dimetiatur?

γαμεῖσθαι. ὑμᾶς δὲ τιμᾶν ὡδὶ τῷ πολιτεύματι τούτῳ δίον, κἂν σταυρώσητέ με, καὶ ταύτῃ μᾶλλον τὴν ἀμοιβὴν ἀποδιδώσατε ἢ βουλεύματος. ἀλλὰ λυσιτελεῖ γέ τινος ἡμᾶς ἄνω ἐν αὐτοῖς, καὶ μαχεῖσθαι, καὶ πολεμεῖσθαι, καὶ ἀδελφὰς γαμεῖσθαι, καὶ πατράσι ἐμβαλεῖσθαι. πολὺ γὰρ ὑμῖν ἐν ἀχὲ πολλῷ τούτων ἀφθονία. καὶ ἐν λόγῳ διὰ ταῦτα αἰτιάσασθ' ἄν τις ἢ ἀρεσκόν, καὶ τῷ γέλωτι, ὅτι ὑμᾶς σωτῆρας ἔσεσθε. ἐπεὶ καὶ ταῦτα ἴσως φαίης ἄν, ὅτι αὐάγκη πολλὰ ὑμᾶς ἔχειν πράγματα ἐπὶ μελλομένῃ αὐτ. οὐκοῦν διάγε ταῦτα καὶ ὁ νομεὺς ἀχθέσθω, ἐπὶ τῷ ἔχειν τὴν ἀγέλην, μέτα ἀναπαύσεων αὐτῷ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν. καὶ ἐ τούτῳ γε ὀργᾶσθε ταῦτα καὶ ὑδὲ ἄλλως, καὶ ὁ φρονῆς ἐν ἀτρεμὲς ἔχουσά τινα διατρεβήν. τί γὰρ ἂν ἐπράττομεν, ἐν ἔχοντες ὧν προνοεῖμεν; ἐργῶδες μὲν ἄν, καὶ τὸ νικᾶν ἐπίνοεμεν, καὶ ἐ

tur? Verumenimuero quum optimo iure honorem à uobis pro rebus bene gestis in repub. sperare debuerim, in crucem à uobis leuatus, mercedem capio mei tam salutaris cõsilij. Sed ais, flagitiosi quidam sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, soro rum mariti, & parentum acerrimi hostes: tanquam apud deos non æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlum culpam reijcias, ac terram, unde dij fuerunt prognati. Nec uerò est quòd dicas, hominum formationem dijs immortalib. facessere negocium, et augere curam, alioqui ocioſis. × Sic enim eandem ob causam pastor q gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quando operosum sibi istud uidebitur: quum alioqui cura illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, dijs omnem sollicitudinem, ut iam nihil sit cui prouideant: quid iam aliud agant, quàm quòd torpeant ocio, nectar imbibant,

ηρὰ τ' ἀμβροσίας ἐνιφορέμεθα, ἄλλην ποιεῖσθε. ὁ δὲ μάλιστά με ἀνίησι, τί ἐστιν, οἱ μιμφόμενοι τὴν ἀνδροποιΐαν, ἡρὰ μάλιστα τὰς γυναῖκας, ὅπως ὄψεσθε αὐτῶν, ἡρὰ διαλείπετε ἱματιούσθε, ἄρτι μὲν ταῦροι, ἄρτι δὲ σάτυροι ἡρὰ λύκοι γεφόμενοι, ἡρὰ διὰ τοῦτο ἀξιοῦσθε. ἀλλ' ἐχρῆν μὲν, ἴσως φάσεις, ἀναπεπλάσθαι τὰς ἀνδρώπους, ἄλλην δέ τινα βέλτιον, ἀλλὰ μὴ ὑμᾶς τοιούτους. τί δ' ἄλλο παράδειγμα τούτου ἄμεινον προτεθείμην, ἢ αὐτοὺς ἐμαυτὸν ὑπεφθέμην; ἢ ἀσφάλεστερον ἡρὰ δυσωπῆσθε ἴσως, ἡρὰ ἄγελον ἀπεργάσεσθαι τὸ ζῶον; ἢ πῶς ἂν ἢ θεοὺς ἴδυσαν, ἢ τὰς ἄλλας ὑμῖν ἴσως ἀπέσεσθαι, ἐγὼ τοῖς γε γεφόμενος; ἀλλ' ὑμεῖς ὅταν μὲν ὑμῖν τὰς ἑκατόμβας προσάγωσιν, ἐν ὀνείρατι λάβῃ ἴδοι τ' ἀκριβὲς ἱλαδὸν λίθοι μετ' ἀμάθους ἀδιοπήτας. τὸν δὲ τῶν τι μὴν ὑμῖν ἢ τ' δυσιῶν αἴτιον

& uentrē distendāt ambro sia? Cæterū male me habet, quòd inuehendo in opus à nobis elaboratum, fœminas potißimū reprehenderitis, quas tamē impendiò adamatis, et modò tauri, modò satyri & cygni effecti, ad illas uos demittitis: ut ne interim dicam, quòd in cœlum admissas, diuinitatis cōsortes redditis. At qui & nō erat, ais, absurdum, ut fierent homines, si modò ad nostrā hanc formam similitudine quapiam nō accederent. Ego si exemplar aliud nouissem quod forma præcelleret, ad illius instar homines effigiassem: nisi beluinū magis deceret esse, & prorsus agreste istud animantis genus. Sed si hoc dixeris, non uideo quomodo uos diuino honore afficerent, aut accumularēt sacrificijs: quæ q̄ grata sint uobis, cōijcere licet ex eo maximè, q̄ nō grauamini uel ultra Oceanū summa celeritate proficiſci, posſt inculpatos Aethiopas, si quādo ſenſeritis uobis afferri ab illis hecatōbas: uerùm me, q̄ bonorū huiuſcemodi ac ſacrificiorum author ſum atq; origo, neſcio quo iure

in crucem

ἀνθρωπικὸν. ὅσοι μὲν οὖν τῶν ἀνθρώπων, ἡγοῦ ταῦτα ἱκανῶς. ἄλλα ὦ, ὦ λοιπὸν, ὧδε τὸ πῦρ μὴ σκεπτώμεθα, ἡγοῦ τοῦτο ἀπονάδιστον καὶ ἄλυτον ἀλλ' ἐμοὶ πρὸς Διὸς τοῦτό μοι ἀπόκριναι, μὴ ἄρα ἀνύσας, ὦ δ' ὅτι ὑμᾶς τὸ πυρὸς ἀπολωλέναι μὲν, οὐ δ' ὅτι μὴ παρ' ἀνδρώποις ἔσται; ἱκανῶς ἀπόκρισις. αὐτὰ γὰρ οἶμαι φύσις τοιαῦτ' ἔχειν τὸ πῦρ ὥστε ἐλάττον γίγνεσθαι, ἂν μή τις ἄλλῳ αὐτὸ μεταλαμβάνοι. ἐγὼ ἀποσβέννυμι ἱκανῶς μέντοι τινός. φθόνῳ δὲ οὐκ ἔστιν ὅτου τοιοῦτο, ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμᾶς ἠδικηκὼς, τούτων ἀκωλύτως μεταλαμβάνειν τοῖς ἀεὶ δεομένοις. διὰ τοι δὴ γε ὄντας, ἀγαθοὺς χρὴ εἶναι, ἡγοῦ δοκοῦμεν ἐμοὶ· ἡγοῦ ἐξεῖναι φθόνου παντὸς ἐκτὸς εἶναι, ὅπου γε καὶ ἡγοῦ τὸ καλὸν τοῦτο πῦρ ὑφηλόμεθα καὶ κεκτήμεθα ἐς τὸν βίον, μηδ' ὅλως τι αὖθις ἐκ παλαιοῦ, οὐ μέγα ὑμᾶς ἠδίκησεν. οὐδὲ γὰρ ὑμᾶς λέληθεν αὐτὸ,

[a] in crucem sustuleritis. [b] Haec sunt quae de hominū plasmate sat fuerit commemorasse. Ad ignem transeamus direptum, si placet, fœdam nimirum & inexpiabilem rapinam. Per deos autem in primis te orauerim, ne cunctetis: sed mox mihi respõdeas, nũquid ex igne dij quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines. quod quidem uix unquam dixeris: [b] quando sic natura comparatum est, ut ignis nihilo fiat minor, si quis etiam cum alio communicet: deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammam transtulerit. Itaque euidentißimum binc colligo argumẽtum inuidiæ, quòd quum citra ullam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen usu arcere in animũ induxeritis eos qui hoc potißimùm egere uidẽtur. [c] Quod cõtrà oportebat, deos omnes esse bonos, bonarum rerum largitores, & ab inuidia lõgè abesse. [d] Sed quid si omnẽ prorsus ignẽ suffuratus, detuliſſem in terrã, adeò ut nihil uobis feciſſem reliqui? quánã oro iniuria uos affeciſſem, quibus ignis haudquaq; poteſt esse usui:

μήτι ῥιγοῦντες, μήτι ἴψοντες τὸν ἀμβροσίαν, μήτι φωτὸς ἐπιτυχεῖν διάμεμψοι. εἰ δ' αὖθις πρὸς ἃ τὰ ἄλλα μὲν ἀναγκαῖα σοι χρῶντι τῷ πυρί, μάλιστα δὲ ἀς τὰς θυσίας, ἵνα ἔχοις λιτὰς ἀγαθὰς, καὶ τὰ λιβανωτὸν θυμιᾶν, καὶ τὰ μηρία καίειν ἐπὶ τῶν βωμῶν. ἐγὼ δὲ ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ λαπτῷ, καὶ τὸν σὺν ἐχίαν ταύτην ἐλίττειν οἰομένους, ἐπέταν ἐς τὸν ἐρανὸν ὁ νιδος ἀναγένηται ἱλιασμένου πρὸς λαπτῷ. ἵνα δὴ ἀστάτου τοίνυν ὁ μῖμος αὖ γένοιτο αὖτη τῇ ὑμετέρᾳ ἀδημονίᾳ. θυμιάζω δ' ἔγωγε ἡδέως καὶ ἀπὸ τῆς ἡλιου λικνολύπατι λαπτῷ καλάμπαν αὐτὸς, καί τοι πῦρ ἔτός ὄζει πολὺ θειότερόν τι, καὶ πυρωδίστερον. ὃ λιχνεύον αἰτιᾶσθαι, ὡς σπαθῶντα ὑμῶν τὸ κλῶμα; ἄρτια. σφὼ δ', ὦ Ερμῆ καὶ Ηφαιστε, εἴ τι μὴ καλῶς ἐρῶδαι δοκῶ, διευθύνατε, καὶ διελέγχετε, λέγω δ' οὐδὲ ἀπολογήσομαι.

quum neq; coquere uobis neceſſum ſit, neq; frigidare ambroſiã? Adhæc, non egetis artificioſo lumine: uerùm hominibus cũ ad alia neceſſaria ignis habendus eſt, tum maxime ad ſacrificia, quo uidelicet in biuio nidorẽ uobis parent, thura incendant, & pecudũ coxas adoleant in aris. Verùm quũ (ut uideo) ingentem uobis lætitiam pariat fumus ille, nihil proinde tã gratum, quod in epulorũ uicem uos reficiat, quàm ubi nidor ſimul cum fumo uolutatus ad cœlũ uſq; permeat. Itaq; parum appoſitè profectò, et nimiũ abſurdè uidemini uapore m huiuſcemodi nunc incuſare. f Miror aũt cur Soli poteſtatem facitis lucendi hominibus, neq; illi uitio uertitis, quòd in adminiſtrando deorum bono tam prodigus ſit, atque intemperans, quum ignis ille ſit multo quàm hic noſter diuinior, & candens magis. Dixi. Veſtrùm erit, Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperàm à me propoſita ſunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus poteſtis noſtra hæc impugnare: debinc rurſus ad reſpondendũ accingemur.

MER.

Ερμ. Οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, πρὸς ὅτῳ γε σοφιστὴ ἀμιλλᾶσθαι. πλὴν ἀλλ' ὅμως, διότι μὴ ηκιὰ ὁ Ζεὺς ταῦτα ἐπέπνευσέ σε. νῷ γὰρ οἶδα, ὡς ἐξ ηκιὰ λίπα γύπας αὖ ἐπίηνεί σοι τὰ ἥπατα ἀναῤῥήσαντας: οὕτω δεινῶς αὐτοῦ διατεγέγνωκας, ἀπολογεῖσθαι δοκῶν. ἐκεῖνο δ' ἐγὼ θαυμάζω, πῶς μάντις ἦν, οὐ προεγίνωσκες οὕτω διακαθησόμενος. Προ. ὑπισχόμενόν με, ὦ Ερμῆ, ηκιὰ ταῦτα μὲν, ηκιὰ ὅτι ἀπολυθήσομαι αὖθις οἶδα, ηκιὰ ἄλλ' τις ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται σὸς φίλος ἐκ ἐς μακρὰν, διατετοξεύσων, ὃν φὴς ἐπιπτᾶ σιδαί μοι τὸν ἀετόν. Ερ. ἐ γὰρ γίνοιτο, ὦ Προμυθεῦ, ταῦτα, ἀλ' ἐπίλοιμί σε λελυμένον, ηκιὰ δοκῶ σὺν ἐμοὶ σὺν ἰσχύμενον· οὐ μέν τοι γ' ὑγιαινομένῃ γε. Προ. θαῤῥεῖ, ἦ σωθήσομαι ὑμῖν, ἦ ὁ Ζεὺς λύσει με, ἕνεκ' ἐμοῦ πρᾶς εὐδαιμονίας. Ερ. τίνος τούτου; μὴ γ' ἐκνέσῃς ἐπᾶν. Προ.

MERC. Haud facile est, Promethee, cum tam generoso oratore certare: uerùm uehementer ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò scio, sedecim uulturibus negocium dedisset, qui posthac uisceribus tuis pascerentur. adeò grauiter ipsum criminatus es, aliud fermè agens: nam defensionem pro te dicere instituerat. Mirum autem profectò, quum uates sis, quomodo præsagire nequiueris, has te modò daturum pœnas. PROM. Præsciui hæc, Mercuri: neq; me præterit, quòd rursus liberabor: & nùc h Thebanus quidam ueniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam supernè polliceris deuolaturam. MERC. Vtinam hæc eueniant. solutum te à uinculis uidero, nobis conuiuam additum, at non carnes partientem. PROM. Bono sis animo, epulabor uobiscum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia.

MERC. Ne, oro, graueris dicere, quæ sit illa felicitas.

PROM.

Προ. εἶδον, ὦ Ἑρμῆ, τὸν Θέτιν; ἀλλ' ὃ χρὴ λέγειν. φυλάττου γὰ ἄμαυρον τὸ ἀπόῤῥητον, ὡς μισοδὸς ἴσθι, καὶ λύσιν μοι δοτὶ δὴ καταλίπῃς. Ερ. ἀλλὰ φύλαττε, ὦ Τιτᾶν, ἃ τοῦτ' ἄμαυρον. ὁμῶς δὲ ἀπίσω μὲν, ὦ Ηφαιστ' καὶ γὰρ οὗτος ἄλυσίν σ' ἀϊτᾶς, κἀμέλει σὴν λαγόβολος. δεῖ δέ γε ἄλλου τὸν δυβᾶσον, ὃν φὼς τοξότης ἐπαφανῶσι, ὡς παύσειέ σε ἀϊατιμόν μόχθου κἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος.

PROM. Nostin' Mercuri Thetin? Sed quid uerbis opus? præstat enim celare arcanum, quo me maneat præmium post solutam pœnam. MERC. Quandoquidem id præstat, tecum recondas licebit. Quin nos, Vulcane, abimus? iam enim nō longè abest aquila. At tu Titan præstolare tantisper, dū tibi Thebanꝰ (ut ais) sagittarius cōtingat, qui te ab altis buiꝰ lania tu quietū reddat, ac liberum.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

DEfensionem Promethei Caucaso affixi proponit, in qua uerius deprehendere liceat ueluti ex instituto, acriorē in Iouem ac reliquos ethnicorum deos recriminationem. Verùm quis fuerit Prometheus, & quam ob culpam Caucasi supplicio destinatus, superius diximus. De quo Hesiodus in Ergis, Ouidius, Horatius, ex recentioribus Erasmus in Chiliadibus suis, & Cœlius in Antiquitatibus annotarunt.

a En tibi Caucasum.) Exordium dialogi, ab occasione loci, & Caucasi montis altissimi in Septentrionali Asiæ tractu, Indiā dirimentis à Scythia, cacumina habentis prærupta, perpetuisq; niuibus tecta. Prometheum uerò affixum fuisse ad Caucasum, tam multi affirmant, ut uix negari possit. Hoc in primis testatur Cicero lib. 2. Tusculanarum quæstionum. Hoc etiam Apollonius in fine secundi libri Argonauticorum asserit, quod eius interpres affirmat. Illud ipsum Pausanias, Seruius, & alij multi.

b Hic Titan.) Prometheus filius Iapeti, qui fuit unus ex sex Titanibus.

Titanibus. c Cruci affigatur.) Actio, & affixio Promethei, unde occasio dramatis petitur. d Nullum facinus.) Causæ ob quas Prometheus Caucaso defigitur. e Hesiodi.) Ex Theogonia Hesiodi colligitur, quando Prometheus, quę illius astutia & prouidentia erat, Ioui Opt. Max. imposuerat, præcipuè in carnium idolothytarum distributione, quam Græci scriptores soliti sunt appellare λιτουργίαν. Siquidem sibi opipara, & forinsecus marcida: Ioui, cui tũ optio dabatur, ossa alba pinguedine obducta apposuit. Vnde uidetur esse prouerbium, Prometheiportio. Ideo iratus Iupiter, cum quòd homines finxerat luto, & ignem ferula cœlitus sustulerat, tum propter hanc impostu ram, Caucaso eundem alligari iussit, ubi eius epar ab aquila corroditur, quod nocte renatum, iterumq; exeditur, ut perpetuâ crucietur pœna. f Videris.) Conqueritur Prometheus, se iniustè à Ioue damnatum, cum nihil mali patrauerit. g Scythis.) De Scythis & eorum regione, multa extant apud antiquos geographos, multa etiam apud historicos.

h Inanem insumis.) Præparatio ad defensionẽ, seruiens dialogi decoro, eademq; uice exordij. i Quo pacto.) Repetit capita accusationis. k Recens for.) Græcè καινουργῆσαι, καινοτεχνῆσαι, designare, & nouas res edere, καὶ τὸ καινοποιῆσαι significat. l Pro deo.) A' persona. m Maiorem partem.) A' circumstantijs facti. n Nam Iouem.) A' consilio facti. o Sed age Mercuri.) Amplificatio ἀπὸ τῶν ἐπιθέτων. p Cœlum terræ.) Hyperbole prouerbialis est, pro, omnia perturbare, nihilque non facere: Erasmo nostro interprete. q Videre iam licet.) A' collatione humanorum morum. r Sic enim.) A' consilio, & causa finali. s Iuxta poetæ dictum.) Homines se è luto finxisse non negat Prometheus: quem sermonem ex Aeschyli Prometheo decerpsit Lucianus. Et est transitio ad secundum caput de plastice, ad quam bifariam respondet. Primùm: Nihil damni ex hac fictione accessisse Ioui. Secũdò: Multum uerò etiam utilitatis inde promanasse, à cõsequentibus & effectis. t Templum Promethei.) Conqueritur Prometheus, nullam sibi aram dicatam esse, nullum extructum templum, cum in honorem Iouis, Apollinis, Mercurij, fana ac delubra condita passim uisantur. u Flagitiosi.) Obiectio, quã exemplo deinde diluit. x Sic enim eandem.) Alia, quam per inuersionem à simili. y Atqui non.) Elegans amplificatio

catio obiectionis, per regestionem. z Sed si hoc dixeris.) Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet. a Hæc sunt.) Transitio. b Quando.) A natura rei. c Quod contra.) Ab officio deorum. d Sed quid.) Ab usu ignis. e Ad alia necessaria ignis habendus.) Ab utili, ex consequentibus. f Miror autē.) Amplificatio ab exemplo. g Cum uates sis.) Exprobrat Prometheo uim significationis nominis. Nam cum sit Προμηθεὺς uocatus, debebat prouidere ut euitaret fortunam. h Thebanus.) Herculem ex Alcmena & Ioue natum intelligit, quem implacabile Iunonis odium maximè nobilitauit. i Thetin.) Cum Iupiter Thetidis amore captus, uxorem eam ducere uellet, Prometheus furorum præscius, à nuptijs eiusmodi magnopere eum deterruit: quòd in fatis esse diceret, quicūq; ex Thetide nasceretur, patre suo maiorem fore. Memor itaque Iupiter eius exempli, quod ipse in patrem suum ediderat, ueritusq; ne similiter à filio de cœli possessione depelleretur, à Thetidis nuptijs abstinuit: memorq; beneficij quod in se Prometheus cōtulerat, Herculem ad Caucasum mittit, qui interfecta aquila, Prometheum uinculis liberauit. Vide plura de hoc apud Seruium in illud Virgilij 6. Ingloga:

Caucasea q; refert uolucres, furtumq; Promethei.

& in sequenti Dialogo, ubi liberationem Promethei ad Mercurium refert.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

En tibi Caucasum.) Exordium dialogi, ab occasione loci. Rectè dicis præ.) Actio & affectio Promethei, unde occasio dramatis petitur. Ne igitur cuncteris.) προσαξις. Ad uos sal tem.) συγγνωμη. Tanquam parum sit.) αρνησις. Sed tū porrige.) προσαξις. Ne quippiam tibi.) σαρκασμος. O Saturne, ô Iapete.) χιλιαστικον μερος. Qui primò quidē.) Accusatio Promethei. Verùm si uacat.) κατασκευη. Tu uerò quando quidem.) Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademq; uice exordij. Verùm quando.) Correctio. Primùm igitur.) αξιωσις ηδη μετασκευη της μεθοδου. Cæterùm tu Vulcane.) ασυγχυτη προσαναγνωσις. Partiri igitur uos.) διαιρεσις

s

σις τῆς κατηγορίας. Nihil autē uideo.) ἀπὸ τοῦ λυσαι κλακίας. Mercurius meam obibit prouinciam.) Reijcit partes in Mercurium. Nam ego.) Extenuatio sui. Nihil est quod Mer.) Interfatio. Quomodo enim.) ἀντικατηγορικὴ. Atqui tēpus expetit.) προοίμιον εἰς λικὸν προσιχίας ἕνεκα. Si mihi propositum.) Repetit capita accusationis. Quo pacto uidelicet.) Διαίρβυις τῆς κατηγορίας. Deniq; quòd ignem.) αὔξησις. At uerò.) προεκθυσις ἡ ὑποχθυσις τοῦ πίστεως. Cæterùm si.) τὸ λιώτερον μέρος. Quid enim.) ἀκόθυσις λόγε. Nunc uerò.) παρασκευὴ πρὸς τὴν τῶ ἐγκλημάτων διάλυσιν. Et primò quidem.) Apologia Promethei ad primum caput de carnium distributione, per ἀξίωσιν καὶ λύσιν καθ' ἑκάτερον μέρος. Immemor sanè.) Exprobratio. Nam quis non.) A' persona. Sed agedum.) Concessio. Nam Iouem.) Expolitio superiorum ad cōmorationem. Vt ne interim.) ὁ λογισμός. Nil enim aliud.) παρομολογία. Meliorem.) ἀφαίρβυις. Sed age Mercuri.) σωμα θροισμός, αὐξήσεως τοῦ λίκης, post μείωσιν τοῦ ἐγκλήματος. Fallor ne hæc.) Conclusio calumniæ. Nam quum hæc.) A' minori contentio. Videre iam licet.) ἄλλη ἀντίθβυις συγκριτικὴ αὐξήσεως ἕνεκα. Tempus nunc monet.) μεταβασις καὶ κατάστασις. Cuius culpæ me.) Διαίρβυις. Quàm ego illos.) ὑποχθυσις. Ego ad utrumq;.) κατασκευὴ διμερὴς. Sic enim nullo.) ἐκ τῆς ἐκβάσεως. Cum itaque tellus.) κατάλήψις. Adeò ut neque.) ἡ πρόφασις ἢ ἀφορμή. Ego cum alioqui.) ὁ λογισμός. Quippe uel id erat.) τὸ αἴτιον τοῦ πραχθέντος. Cæterùm iuxta.) αὖθις τὸ πραχθέν. Hæc sunt magna.) Clausula narrationis, per extenuationem. Iam uerò mirum.) παραύξησις. Itaq; neminem fugit.) Conclusio primi argumenti. Atqui in promptu est.) Secundum argumentum. multum uerò etiam utilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis. Quòd si ego.) τὸ κατάπλασον. Verùm ego.) ἀντίθβυις. Nam si quæ ad rempub.) κατασκευή. Cæterùm isthuc.) Aliud argumentum, à causa finali. Quod ideo dixerim.) ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐκβαίνοντος. Adde quòd nemo ex nobis.) ἄλλο ἐπιχείρημα. Verùm enimuero quum optimo.) Conclusio. In crucem à nobis leuatus.) ἀπὸ τοῦ ἀνηκέστου. Sed ais, flagitiosi.) Obiectio, quam exemplo deinde diluit. Liceat reperire hanc.) τὸ ἀναίτιον. Nec uerò est quòd dicas.) Alia, quam per inuersionem à simili soluit. Sed adime obsecro dijs.) τὸ καθ' ὑποθθυσιν.

Cæterùm

Cæterùm malè me.) Aliud caput accusationis secúdæ. Quas tamen.) Elegans amplificatio obiectionis, per regestionem. Atqui non erat.) Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet. Sed si hoc dixeris.) A consequenti contrario. Hæc sunt quæ.) Conclusio. Ad ignem transeamus.) Transitio. Tertium caput de igne è cœlo sublato. Fœdam nimirum.) ἐξεθνισμός. Per deos autem.) δέησις. Sed mox mihi.) ἐρώτησις ἀντὶ τῆς ἀρνήσεως. Quod quidẽ uix.) ἐπιχείρημα, à natura rei. Itaque euidentissimum.) ἀντιδιαβολή. Quo contra.) Ab officio deorum. Sed quid si omnem.) Concessio. Quibus ignis.) Ratio. Cum neq; coquere.) Ab usu ignis. Verùm hominibus.) Ab utili, ex cõsequentibus. Itaque parum appositè.) Clausula. Miror autem.) Amplificatio ab exemplo. Vestrũ erit.) ἐπιλογὴ σὺν παραγγελίᾳ. Haud facile est.) Interfatio Mercurij. Mirum autem.) θαυμασιὴ ἐρώτησις. Præsciui hæc.) ἀπόκρισις. Et nunc Thebanus.) μάντευμα. Vtinam hæc.) εὐχή. Bono sis animo.) προσφώνησις. Ne oro graueris.) δέησις. Nostin Mercuri.) ἐνθύμησις. Quin nos Vulcane.) Conclusio.

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN *eosdem.*

Dialogi qui sequuntur, tam superorum quàm inferorum deorum, quasi quandam syluam ac summam continent omniũ ferè fabularũ, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem uti breuiores, ita argutiores quoque, siue res, siue uerba & compositionem spectes: adeoq; germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus nõ hoc tantum agere uoluisse, ut deorum gentilium & Homericorum uanitatẽ argueret atq; irrideret (quis enim ueterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, unquam fuit, qui huiuscemodi nugis ullam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionib. obnoxium

noxium esse crederet) uerùm illud quoque, ut (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum uersatũ esse oportet eum, qui ueram ac solidam eloquentię atq; doctrinæ laudem assequi cupit, quem admodum ipse infrà in Lexiphane præcipit: existimo equidem etiam exempli & exercitationis causſa, ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam ut hic Tragicorum & Homericorum fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet: ut in Cupidine, ubi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis uerbis commemorat: studiosos puta, & literarũ amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac uinci. quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit: Nam quos aspiciunt illæ (inquit) exhilarantq; uidendo, Nulla uenenosæ lædunt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ ἢ περὶ Διός.

PROMETHEI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

Λύσόν μι, ὦ Ζεῦ, δεινὰ γὰρ ἤδη πέπονθα.

ΖΕΥΣ. λύσω σε φημί, ἐὰν ἐχθρῶν βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, περὶ τὸν Καύκασον ὅλον ὑπὸρ ὑψηλῆς ἐπικάμψαντα, καὶ ἀνακάδικα γυπῶν μὴ μόνον διὰ χροὸς τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ περὶ τινὸς ἀφθαλμοὺς ὀρυγῆναι, αὐτὸν ὧν τοιαῦτ' ἀμῶν ζῶα ἀνδρώπους ἐπλασας, περὶ τὸ πῦρ ἐκλιψας

SOlue a me Iupiter, grauia enim iã passus sum.

IVP. Soluam te, ais, quẽ oportebat grauiores pedicas habentem, & Caucasum totũ super caput incumbentẽ, à sedecim uulturibus nõ solum corrodi epar, sed et oculis carere effossis: eo q; talia nobis animalia, homines uidelicet, effinxeris; et ignem

m furtim

ἁλίψας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐδημιούργησας· ἃ μὴν γὲ ἐμὲ βουπάτωσας ἐν τῇ διανομῇ τῶν κρεῶν, ἐᾷ σμικρὰ λιπαλυμμία μοι παραδίδε, καὶ τῶν ἀμείνω τῶν μοιρῶν σαυτῷ φυλάττων, τί χρὴ λέγειν; Προ. ἐπεὶ ἐκανὸν ἦλθε τῶν δεινῶν ἐκτίσιμα, τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσηλωμένῳ, τὸν μάκιστα ἀρτίως ἀπολοίμενον ἀετὸν βρίφων τῷ ἥπατι. Ζεύς. εὐδὲ πολυτιμώρητον τοῦτο, ὦν σε δᾶ παθεῖν. Προ. καὶ μὲν δὴ καὶ ἐμὲ δεῖ μὲ λύσειε, ὦ Ζεῦ, ἀλλά σοι μειώσεως πάνυ ἀναγκαῖον. Ζ. κατασοφίζῃ με, ὦ Προμηθεῦ; Προ. καὶ τί πλέον ἔξω; οὐ γὰρ ἀγνοήσεις αὖθις, ἔνθα ὁ Καύκασός ἐστιν, ἀλλ' ἀπορήσεις δεσμῶν, ὧν τι τιχὼν ἁλίσκωμαι. Ζ. ἀπὸ πρώτου, ὧν τινα μεδὲν ἀπιτίσασα ἀναγκαῖον ἡμῖν ἔστα. Προ. μὴν ἔπειτ' ἐρεῖ, τι βαλεῖς νῦν, ἀξιόπιστος ἴσο μάλ σοι νῦ πρὸς τ' ἀπολείπων μαντεύμενος; Ζ. πῶς γὰρ οὔ; Προ. παρὰ τὸν Θέτιν, σωσθέ μὲν

furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam quibus meipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibi ipsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientem iam pœnam exolui, tantū tēpus Caucaso affixus, peßimā auiū perditā aquilā nutriens hepate. IVP. Ne minimū quidem hoc eorum quæ te oportet pati. PRO. At qui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo ualde necessariū. IV. Blandiendo decipis me Prometheе. PRO. Et quid plus babebo? Non enim ignoras rursus ubi Caucasus est: nec indigebis uinculis, si quo modo uersutias agens deprehendar. IVP. Dic prius, quam nam mercedē persolues necessariam nobis existentem? PRO. Si dixero ad quem locum uadis nunc, fide digna ero tibi & de reliquis uatici nans? IVP. Quomodo enim nō? PRO. Ad Thetin, coitu-

rus cum

μὴ σῴσῃς αὐτῇ. Ζ. τί δὲ μὴν ἐγνως. τί δ' ἂν τὸ ζῆν τοῦτο; δοκῶ γάρ τι ἀλλοῖα ὁρᾶν. ΠΡΟ. μανθάνω, ὦ Ζεῦ, λοιμώδους τῆς Νηρηΐδι. ὧν γὰρ αὐτὴ λυσφορεῖται ἐν σοὶ, τὸ τηλικοῦτον ἴσα ὀργάσεται σε, οἷα νῦν σὺ ἐλέησας τὸν Κρόνον. Ζ. τοῦτο φῄς, ἐκτιτρώσκειν μὲ δεῖ τὰ ἀρχῆς; ΠΡΟ. μὴ γένοιτο, ὦ Ζεῦ. πλὴν τοιοῦτό τι ὑμῖν μίξεται αὐτῇ ἀπειλῶ. Ζ. χαιρέτω τοίγαρ οὖν ἡ Θέτις· σὺ δὲ ὕφαι τὰ τοῦτο λύσατο.

rus cum ipsa. IV. Hoc quidem nosti. Quid igitur posthac uideris enim uerũ quiddam dicere. PRO. Nihil, ô Iupiter, rei habeas cum Nereine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. IVP. Hoc aïs, expulsurũ me regno? PRO. Vtinam ne fiat, ô Iupiter: uerumtamen tale aliquid coitus ipsius [d] minatur. IVP. Valeat igitur Thetis: te uerò e Vulcanus ob hæc soluat.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

a Solue me, Iupiter.) Prometheus hic orat Iouem, ut tandem liberetur. b Nam quibus meipsum decepisti.) Hyginus in Astronomico poetico: Antiqui, inquit, cum maximã ceremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti erãt totas hostias in sacrificiorum consumere flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus nõ contingerent, Prometheus, qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrãsse, ut partem hostiæ in ignem conjicerent, partem in suo consumerent usu. Idque postea consuetudo firmauit. Quod cum facilè à deo, non ut ab homine auaro, impetrasset, ipse Prometheus immolauit tauros duos: quorum primùm iecinora quum in ara posuisset, reliquam carnem ex utroque tauro in unum compositam, corio bubulo texit: ossa autẽ quæ circum fuerunt, reliqua pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, ut quam uellet earum sumeret partem.

Iupiter aũt, etſi non pro diuina fecit cogitatione, nec ut deum decebat, omnia qui debuit antè prouidere: ſed quoniam credere inſtituimus *hiſtorijs*, deceptus à Prometheo, utrumq; putans eſſe taurum, delegit oſſa pro ſua dimidia parte. Itaque poſtea in ſolennibus & religioſis ſacrificijs carne hoſtiarum conſumpta, reliquam, quæ *pars fuit deorum*, eodem igne comburunt. Hæc Hyginus: ex cuius uerbis facilè intelligas, quod ſcribit hic Lucianus. c Ad Thetin.) Ouidius libro primo Metamorphoſ. hoc uaticinium attribuit Proteo: ſed Lucianus *hic* uidetur Aeſchyli poetæ & aliorum ſequi ſententiam. d Minatur.) Conſtitutum erat in fatis, Thetin pariturã filium Ioue gè præſtantioré patre. quod Prometheus Ioui, & Proteus ipſi Thetidi prædixerunt. e Vulcanus.) Præcedenti proximo dialogo Prometheus dixit Herculem liberaturum eum.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Iuppiter iratus furto fraudiq; Promethei,
Vinctum Caucaſeis liberat inde iugis.
Significat curas hepar: cœleſtis at ignis,
Noſtrum animum, quoniam cœlitus ille datur.

Solue me.) Deprecatur ſupplicium Prometheus. Soluam te.) Recuſatio Iouis. Eo quòd talia.) αἰτιολογία διὰ ἀπαρτισμοῦ ὅως. Nam quibus.) παραλήψις. Tantum tempus.) Pœnæ exaggeratio & extenuatio. Qui non ſine.) ἀποδυσις τῶν μισθῶν διὰ διατυφλισματος. Si dixero.) προσδιαπίνων καὶ προσῤῥωλαίων μύθων. Nihil, ô Iupiter.) ἀποφασις. Vtinam ne fiat.) εὐχή. Te uerò.) Impetratio ueniæ.

GVPI

Eodem interprete.

CVPIDO.

ΑΛΛ' ἀ ἰκεί τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παιδίον γάρ εἰμι, καὶ ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παιδίον, ὦ Ἔρως, ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ τοῦ Ἰαπετοῦ; ἢ δεῖτι μὲν πώγωνα, μηδὲ πολιὰς ἔχουσας, λεπτὰ ταῦτα καὶ βρίφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι, γέρων καὶ πανοῦργος ὤν; Ερ. τί δέ σε ὠφέλησα ἐγὼ, εἰ γέρων, ὡς φῄς, εἶ, καὶ δεῖται μοι καὶ πολλῶν ἀνανεῦ; Ζ. σκόπει, ὦ ματάσιε, ἃ μηχανᾷ, ὃς ἐμοὶ μὲν οὕτως ὑβρυφᾷς, ὅτι μειράκιόν ἐστιν, ὃ μὴ πεπόηκάς με, σάτυρον, ταῦρον, χρυσὸν, κύκνον, ἀετόν. ἐμοῦ δὲ ὅλως οὐδημίαν λῶ τινα ὄψεσθαι πεποίηκας. οὐδὲ σωφρονεῖς ἀλλὰ γυναικὶ διὰ σὲ γιγνομένῳ, ἀλλά με δεῖ μαγγανεύειν ὑπ' αὐτὰς, καὶ λεπτὸν ἐμαυτόν. ἀλλ' ἢ τὸν ταῦρον ἢ κύκνον φιλοῦσα ἐκείνη, ἢ τὸν ἀετὸν ἐκεῖνος ἐρᾷ, ἢ τὸν σάτυρον ἐκείνη ἐρᾷ, ἢ τὸν χρυσὸν ἐκεῖνος ἐρᾷ.

AT si quid etiã peccaui, Iupiter, ignoſce mihi: puer enim admodum ſum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autẽ Cupido, qui antiquior multo Iapeto es? An quia neq; barbam habes, neque canos produxiſti, propterea etiã infans putari cupis, ſenex et uerſutus adeò cũ ſis? CVP. Qua uerò iniuria affeci te ego ſenex ille, ut tu ais, cur me uincire quoque cogitas? IVP. Specta, ô ſceleſte, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaq; iam nihil eſt quod me nõ effeceris, ſatyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc feciſti me. At quæ me uiciſſim amaret, nullam planè unquã feciſti: neq; intellexi me etiam uxori propter te gratiorem fuiſſe: ſed oportet me præſtigijs uti ad illas, & meipſum abſcondere. Illæ autem taurum aut cygnum exoſculan-

κόσιν, ἰμὶ δὲ ὦ ἰλιοῖ, τιδυᾶσιν τοὺς τ' ὄλλους. Ερ. ἀκάτιστ' ἢ γὰρ φεύσουσιν, ὦ Ζεῦ, δυστὰ οὔσα τῶν τρισοφίαν. Ζ. πῶς οὖν τὸν Απόλλω ὁ Βρύγχος καὶ ὁ Υάκινθος φιλοῦσιν; Ερμ. ἀλλ' ἡ Δάφνη διώκετο ἐρασθεῖσα, ἀπὸ τοῦ κομᾶν καὶ ἀγένειον εἶναι. εἰ δὲ ἐθέλοις ἐπόμενα τῷ καὶ εἶναι, μὴ ἐπίσεισαι τὸν αἰγίδα, μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἀλλ' ὡς ἥδιστον ποίει σαυτὸν, ἐκατέρωθεν ἐκδεικνύς τὸ βοστρύχους, τῇ μίτρᾳ τούτῳ αὐτὰ λημμένος. περφυρίδα ἔχε, ὑπὸ λίνον χρυσίδας, ὑπ' αὐλῷ καὶ συμπαίοις εὔρυθμα βαῖνε, καὶ ὕψει ὅτι πλείους ἀκολουθήσουσί σοι τ' Διονύσου Μαινάδων. Ζ. ἄπαγε, ἐκ ἂν ἐξαμάμην ἐπόμενα τοιοῦτος γενόμενος. Ερ. ἐκοῖν, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ὁρᾶν δίλογίαδίαν γε τότε. Ζ. ἔα. ἀλλ' ὁρᾶν μὲν, ἀπραγμονήσειν δ' αὐτὸ ἐπιτυγχάνειν. ὡδὶ τούτοις αὐτοῖς ἀφίημί σε.

tur: me uero si aspiciant, moriuntur præ formidine. CVP. Meritò. neq; enim ferunt, ô Iupiter, ut quæ mortales sint, aspectũ tuum. IV. Quomodo igitur Apollinem Branchus ille et Hyacinthus tantopere amant? CVP. At Daphne etiam fugiebat illũ, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem uoles amabilis esse, neque concutias [b] ægidem, neque fulmen geras, sed quàm suauissimũ te ipsum perhibe: utrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, uestem sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incedes & uidebis quòd plures te sequentur, quam Bacchũ Mænades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto, ut talè meipsum exhibeam. CVP. Proinde et amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem uolo, minore autem negocio illo potiri, Atque ob hæc nunc dimitto te.

GILBER-

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

Huius dialogi argumentum continet hoc incerti authoris distichon:

Ὁ Ζεὺς πρὸς τὴν ἔρωτα βέλη, τὰ σὰ πάντ' ἀφιλοῦμαι,
χ' ὠ πάνος, βροντα καὶ πάλι λύκην & ἴσῃ. Id est:

Tela tibi eripiam, sic Iuppiter inquit Amori.
Cui puer ille: Tona, denuò cygnus eris.

Huc allusisse uidetur Iacobus Sannazarius:

De Veneris nato quæsta est Dictynna Tonanti,
Quòd nimiu ille puer promptus ad arma foret.
Tunc pater accito ostendens graue fulmen Amori
Hoc tibi sæue puer spicula frauget, ait.
Cui lasciuus Amor motis hæc reddidit alis:
Quid si iterum posito fulmine cygnus eris?

a Puer.) Pingebatur puer imberbis, cæcus, alatus, facē gestans & sagittas: quarum una cuspide aurata uulneratos ad amorem, altera plumbea ad odium impellit. quorum omnium rationem pulcherrimis uersibus Marullus & Aeneas Syluius ingeniosissimè complexi sunt. b Aegidem.) hoc est thoracem, seu loricam: sic enim Martialis exponit libro septimo Epigrammatum.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΗΦΑΙΣΤΟΥ.

APOLLINIS & Vulcani.

Eodem interprete.

VVLCANVS.

Ἔρρανται, ὦ Ἀπόλλον, τὸ σὸν Μάιας βρίφος, τὸ αὖ τι τιχθίμ, ὡς μαλθάκον τι δῆι, καὶ προσιτὸν πᾶσι, κἠ δοκεῖ τι ἤδη ὡς μέγα ἀγαθὸν ἐκφέρειν.

VIdistin Apollo Maiæ infantulū illum, nuper genitum, ut formosus est, & arridet omnibus, & iam quoq; tale quiddam præ se fert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit

βρίφος, ὦ Ηφαιστι, ὃ μέγα ἀγα-
θὸν, ἢ τῷ Ιαπετῷ πρεσβύτερόν
ὄντιν, ἴσον ἐν τῇ φασυργίᾳ;
Ηφαι. μὴ τίνα οὖν ἀδικῆσαι δύ-
ναιτο ἀρτίτοκον ὄν; Απ. ὁρᾷς
τὰ τοῦ Ποσειδῶνα, οὗ τὴν ῥίπα
ναν ἐκλιψὼν ὁ τὴν Αρη, καὶ τὸ
τρίαινον ἐκ τῶν χειρῶν ἁρπάσας
λιῶ τὸ ξίφος. ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέ-
γω, ἐν ἀφάπλοις τὸ τόξον, καὶ τὴν
βιλῶν. Ηφ. τὸ μειρακύλλιον τοῦτο,
ὃ μόγις ἐκινήθη ἐν τοῖς σπαργά-
νοις; Απ. ἀσιν, ὦ Ηφαιστι, ἵνα σοι
προσείπω μόνον. Ηφ. καὶ μὰ
προσῆλθεν ἔμοι. Απ. τί οὖν;
ταῦτα ἴχνη τὰ ὀργανικὰ, καὶ
ἀλλ' ἀπόλωλεν αὐτά; Ηφ. παύ-
σα, ὦ Απολλον. Απ. ἆμως ἐπίσ-
κεψαι ἀκριβῶς. Ηφαι. νὴ Δία
τὴν πυράγρα οὐχ ὁρῶ. Απ.
ἀλλ' ἴδε αὐτὴν ἐν τοῖς σπαργά-
νοις τοῦ βρέφους. Ηφ. οὕτως ἔχει
ὄζε, καὶ ἀπόρ ἐν τῇ γαστρὶ
ἐκμιλιτύσας τὴν λαμπάδα;

rus sit? APOL. Illū'ne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnū aliquod bonū euasurum, qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem adeò iniuria affecere potuerit, iam primùm in lucē editus? APOL. Interroga Neptunū, cuius tridentem suffuratus est aut Martem: nam et huius subtraxit clàm è uagina gladiū. ut interim de meipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis. VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui uixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APO. Scies Vulcane, si modò ad te aliquādo uenerit. VVL. At qui uenit iampridē. APO. Quid igitur? habés ne omne fabrile instrumentum? nec dum quicquā illius tibi amisso sum est? VVL. Omne, Apollo. APOL. Attamen inspice diligenter. VVL. Per Iouem, forcipem non uideo. APOL. Sed uidebis illū alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeó ne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso uentre iam tum meditatus esset furandi rationem?

APOL.

Απ. ἆ γὰρ ἤκουσας αὐτῆ μὴ λαλοῦντος ἤδη σωμύλα καὶ ἱκανὰ φρονοῦσα. ὁ δὲ καὶ διακονεῖσθαι ἡμῖν ἐθέλει. καὶ δὴ καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ἔρωτα, λατικά τινα ὑποψιθυρίσας, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑποφεύγων τὼ πόδε. εἶτα μεταξὺ ἐπαινούμενος, ἅτε ἀφροδίτης μὲν ἤδη λειπόμενον ἐπιλιψι, προσπεπλεγμένον αὐτὸν ὤμῃ τῇ νίκῃ. τῆ Διὸς δὲ γιλῶντος, τὸ σκῆπτρον. εἰ δὲ μὴ βαρύτερος ὁ λοφωνὸς ἦν, καὶ πολὺ τὸ πῦρ ἔσχε, λάθρα κἂν ὑφείλετο. Ηφα. γεργόν τινα τὸν παῖδα φῄς. Απ. ἀ μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ μουσικόν. Ηφα. τῷ τοῦτο τεκμαίρεσθαι ἐστὶ χρεών; Απ. χιλώνιον τινα κηρὸν εὑρὼν, ὄργανον ἀπ' αὐτοῦ σωστικὸν ἔξεπεσε. πάσχει γὰρ ἐναρμόσας, καὶ ξυγκάσας, ἔπειτα λαλάμους ἐμπήξας, καὶ μαγάδιον ὑποθεὶς, λάβρα ἐντεινάμενος ἐπὶ χορδὰς, μιλῳδᾷ παῦρον γλαφυρὸν, ὃ Ηφαιστι, καὶ ἐναρμόνιον, ὡς λάμπι

APOL. An non audisti ipsum loquentem quoq; iam argute ac uolubilia quædam? Atq; hic etiam ministrare nobis uult. Heri autem uocato ad se Cupidine, statim illũ palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cum à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulum, quum illa amplexata ipsum fuisset ob uictoriam. Ioue autem ridẽte, sceptrũ illius suſtulit: & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Ceterem atq; agilem quendam puerũ mihi narras. APO. Quinimò & musicum præterea. VVL. Vnde nam huius rei coniecturam facis? APOL. Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit. Brachijs enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis uidelicet) infixis, fundoq; infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suſpensis & intentis, incundum adeò quiddam modulatur, & concinnum,

ὡς ἐμοὶ αὐτῷ φθονῶν, τὴν πάλαι ἐπιχαριζομένην ἀνακωλύσας. ἐλεγε δὲ ἡ Μαῖα, ὡς ἐκ μέσου τὰς τύπας ἐν τῷ ἅρματι, ἀλλ' ἵνα μὴ περιεργίας ἕνεκα τῆ ἅμαξα λατίνοι, λελίψων τὴ λαμπάδα ἄυλα δή. ἐκάλει δ' αὐτὸν, καὶ ῥᾴδιον τινὰ πεποίηται θαυμασίων τῶν ἀνάκτων, ἢ ψυχαγωγῶ, ἢ ἐκπέμπει τοὺς νεκρούς. Ηφαι. ἐγὼ ἐκείνῳ ἔδωκα αὐτῷ πρόγνωσιν ἅπαντα. Απ. σοιγαροῦν ἀπόδωκέ σοι τὴν μισθὸν τῶν πυράγρων. Ηφαι. οὐ γὰ ἐπίστασθαι. ὅτι ἐκ δόμων ἀπολυσίμενος αὐτῶν, ἐπ' ἐσχάτοις, ὡς φησ, ἀγριβείαν τοῖς σπαργάνοις.

ut ego quoq; illi iam inuideã, qui iam olim personando citharam me exerceo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos usque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid. Alatus autem quoque est, ac b uirgam quandam apparauit, mirificam potestatem ac uim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos. VVL. Ego illam dedi ipsi, ut esset quasi ludicrũ. APO. Proinde et mercedem istam tibi retulit, forcipem uidelicet. VVL. Rectè sanè admonuisti. quare ibo ut illum recipiam: ficubi, ut ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

a Aduncas manus.) Mercurium furem, & furum præsidem poetæ faciũt. unde ἑυκλῆς à Luciano dictus est, & manibus aduncis. b Ac uirgam quandam.) De Mercurij uirga Homerus Odyss. 5. cuius uerba expressit Vergil. 4. Aeneid.

Tum uirgam capit, hac animas ille euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq;, & lumina morte resignat.

IOAN.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ἐπιδήλιος καὶ ἐπομνηλικός.
Furto quàm promptus fuerit Cyllenius infans,
Exponit Phœbo claudus ubiq; faber.
Sic natum memorant: & iam natura manebit
Illi, qui tali ſidere prodit homo.

Maiæ infantulum.) ἴπαιον à matre, ætate, forma, & actu. Et arridet omnibus.) ἱλαρόμες. Tale quiddam.) ἀναισκυν. Qui ipſo Iapeto.) ἐπαρβολὴ συγκριλική. Interroga.) ἀπαίτησις ἢ ἐλέγχων. Nam & huius.) Deſcriptio perſonæ ἠθικὴ, à natura & moribus. I. ὅτι ἱλαρός. Scies Vulcane, ſi modò.) Enumeratio furtorum. Per Iouem.) ὄρκος. Adeó ne aduncas manus.) ἀκφώνησις δακμαστική. Annõ audiſti ipſum.) I I. ὅτι λαλός. Statim illum.) I I I. ὅτι παλαμικὸς (κατ' ἀφήγησιν. Veneri ſurripuit.) Redit ad furta. Et niſi grauius.) ἐπαραλόγισμον. Celerem.) Tranſitio. Quinimò & muſicum.) ὅτι μουσικὸς. ἀφήγησις, quomodo citharam cõfecerit; cauſa efficiens, forma, materia, finis, effectus. Cæterùm ipſa.) Ad furta nocturna tranſit. Alatus autem.) Alia deſcriptio, à corpore & actu. Animas euocauit.) ὅτι ψυχαγωγικὸς καὶ νεκροπομπός. Rectè ſanè.) Concluſio.

ΗΦΑΙΣΤΟΥ καὶ Διός.

VVLCANI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

VVLCANVS.

Τί μοι, ὦ Ζεῦ, δεῦρο ἐπείγεις; ἔκω γὰρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν ποικίλον ἐξύστατον, ἀκονὴ λίθου μιᾷ πλεῖστα διατεμεῖν,

QVid me oportet facere, Iupiter? uenio enim ita ut iußisti, ſecurim habens acutiſſimã, etiãſi lapides opus ſit uno ictu diſſecare.

τιμᾶν. Ζ. Αὖγε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλλὰ λίθινί μου τὴν κεφαλὴν ἀπόλυε, λαπτομένην. Ἡφ. πείσῃ μὲ, ἢ μίμνω; πρόσταττε δ' ὅ τι καλὸν, ἐπεὶ φίλος σοι γενόμην. Ζεύς. Διαιρεθῆναί μοι τὸ κεφάλιον. ἢ ἢν ἀπειθήσῃς, ἐν τῷ πρώτῳ ἐργιζομένου πειράσῃ με. ἀλλὰ χρὴ καθυπνῶδες πάντι τῷ θυμῷ, μηδὲ μέλλειν. ἀπόλλυμαι γὰρ ὑπὸ τῶν ὠδίνων, αἱ μου τὴν ἐγκέφαλον ἀναστρέφουσιν. Ἡφ. ἴσθι, ὦ Ζεῦ, μὴ λυπούμενόν τι ποιήσομεν. ὀξὺς γὰρ ὁ πέλεκυς ὅδε, καὶ ἂν ἀναιμωτὶ, οὐδὲ λατὰ τὴν Εἰλείθυιαν μαιώσεταί σε. Ζ. λατίνιγκε μίνυν, ὦ Ἥφαιστε, δαρεῖον. εἶδον γὰρ ἐγὼ τὸ συμφέρον. Ἡφ. ἄκων μὲν, λατείσω ἢ. τί γὰρ χρὴ ποιεῖν, σὲ λελυπηκότα; τί δῆτα; λέγε ἐνοπλος: μέγα, ὦ Ζεῦ, λακὸν ἔσχες ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀπύτως γὰρ ἐξύδυμες ἤδη, τολμηρότατον κόρης μέσης γενῶν, καὶ πάνυ ἐνοπλον. ὦπαι τραταίπελον, οὐ λεφαλὴ, ἀλλὰ

secare. IVP. Rectè sanè, Vulcane. Sed iam impacta il la, diuide mihi caput in duas partes. VVL. Tentas me num insaniã? Impera igitur uerè quod uis tibi fieri. IV. Diuidi mihi caluariam uolo. si uerò nõ obedieris mihi, me experieris non nunc primùm irascentem. Veruntamen fe rire oportet audacter, et præ senti animo, neque cunctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrũ inuertunt. VVL. Vide Iupiter, ne quid mali faciamus. Acuta enim securis est, & non absq; san guine, neq; etiam ad Lucinæ morem tibi obstetricabitur. IVP. Incute modò Vulcane audacter: ego enim noui qd sit conducibile. VVL. Inui tus quidem, sed tamen feriã. Quid enim agat aliquis, te iu bente? Sed quid hoc? puella armata hæc est. Magnum, ô Iupiter, malum habuisti in capite. meritò igitur iracun dus fuisti, tantam intra cerebri panniculum uirginem uiuam nutriens, id que armatam, nimirum castra, non caput ha buisti,

ἐλελίζεται ἔχων. ὁ δὲ πηδᾷ, καὶ πυρρίχιζε, καὶ τὴν ἀσπίδα τινάσσει, καὶ τὸ δόρυ πάλλει, καὶ ἐνδύεται. καὶ τὸ μίγιστον, ἅλλεται καὶ ἀκμαῖα γίγνεται ὥστε ἀληθῶς βακχᾶν, γλαυκώπις μέν, ἀλλὰ ἐρασμίη καὶ τῦτο ὁ Διός. ὅστις, ὦ Ζεῦ, μαίνεσθαί μοι ἀπόδος, ἐγγύησαι μοι αὐτῶν.

Ζ. ἀδύνατα αἰτεῖς, ὦ Ἥφαιστε. παρθένον γὰρ αὐτὴν μένειν.

ἐγὼ γοῦν, τό γε ἐπ' ἐμοί, οὐδὲν ἀντιλέγω.

Ἥφαι. τοῦτ' ἐβουλόμην, ἐμοὶ μισθὸν τὰ λειπά. καὶ ἤδη σωφρονέσει αὐτῶν.

Ζεῦς. εἰ σοὶ ῥᾴδιον οὕτω, ποίει. πλὴν οἶδα, ὅτι ἀδύνατον τὸν ὄρνιν.

buisti, non aduertens. Hæc uerò etiam saltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac hastam uibrat, & quasi quodam furore concitatur: &, quod maximũ est, formosa admodum, ac matu ris nubilis annis breui adeò iam facta est, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare, ô Iupiter, obstetricandi præmiũ hoc mihi refer: desponde mihi illam.

IVP. Impoßibilia petis, Vulcane: perpetuò enim uirgo manere uult. Ego certè, quantum in me est, nihil repugno.

VVL. Hoc uolebam: reliquum quod est, ipse curabo: ac iam simul rapiã hinc ipsam.

IVP. Si tibi facile adeò hoc, facias licet: ueruntamen illud scio, quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

FAbulantur poetæ, Vulcanum securi Iouis patris sui caput aperuisse, ex quo Minerua adulta & armata prodijt: à qua re κορυφαγένη dicta est. Lucanus libro 9.

Hanc & Pallas amat, patrio quæ uertice nata est.

Et alius: *Quæ de patrio uertice nata dea est.*

Hoc & Lucianus ridet.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Διογένης. De Minerua nata ex cerebro Iouis.

Vulcanus findit iussus caput Altitonantis,
Quo in latuit mensis Pallas amica decem.
Artes proueniunt alti de sede parentis,
Nascitur è cerebro quippe Minerua dei.

Quid me oportet.) προτροπή. Venio enim ita.) Ratio ἐξήλεγξις. Rectè sanè.) Collaudatio. Sed iam impacta.) Iussio. Tentas me.) Recusatio, cum iusione. Diuidi mihi.) Repetit mandatum. Si uerò non.) ἀπορία. Veruntamen.) Hortatio. Pereo.) Querela. Vide Iupiter.) Dehortatio à periculoso. Incute modò.) Hortatio. Inuitus quidem, sed.) Assensus ad iussionem. Quid hoc? puella armata?) Exclamatio admirantis. Virginem uiuam.) ἀποφαντις Palladis. Quare, ô Iupiter.) ἀξίωσις. Impossibilia petis.) Recusatio. Hoc uolebam.) Conclusio.

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, ΗΡΑΚΛΗΣ. IOVIS, AESCVLAPII, & Herculis.

Eodem interprete.

IVPITER.

Παύσασθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεις, ἐριζοντε πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἄνθρωποι. ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀλλότρια τοῦ συμποσίου τῶν θεῶν. Ηρ. ἀλλὰ ἐθέλεις, ὦ Ζεῦ, πρῶτος ἡ φαρμακὶς πρωκτὸς πλινθιάσαι μου; Ασκ. νὴ Δία. πρὸς ἀμείνων γάρ εἰμι. Ηρ. μαίνῃ, ὦ μεμράνστε; ἢ δέδοικας ὁ Ζεὺς ἡμῖν

DEsinite, ô Aesculapi et tu Hercules, cõtendere inter uos iurgijs, perinde ut homines. Indecora enim hæc, & à cõuiuio deorum aliena. HER. At uis, ô Iupiter, medicamentariũ istũc priore loco accũbere, quàm me? AB S. Quidni, per Iouem? melior quoq; enim sum.

HER. In quo igitur, ô attonite? an quòd te Iupiter fulmine aliquando

πρὸ τούτου; ἢ μὴ θέμις ποιεῖν; ναὶ ἀλλ' ἐπὶ λιμὸν αὖθις ἀθανατίας μεθέλκυσας; Ασκ. Ἐπιλέλησαι γὰρ σὺ, ὦ Ἡρακλῆς, ἐν τῇ Οἰτῃ διαφλεγείς, ὅτι μοι ἐνῆν ζῆν τὸν πόνον; Ηρα. Ὄντως ἴσως ἐμοὶ βιβίνῃ ὑμῖν, ὃς δὶς ἐκ πυρὸς ἐμὲ, τοσαῦτα ἢ πεπόνηκα ἵππα θεράπων τ' βίον, θηρία διαγωνισάμενον, καὶ αὐθρώπους ὑβριστὰς τιμωρούμενον. σὺ δ' εἰ τότε μὲν ἐλεύθερος, καὶ ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν ἴσως αὐθρώποις χρήσιμος ἐπὶ θύσεσι τ' φαρμάκων, αὐθρώδης δ' ἐλίγου ἐπιδεικνύμενος. Ασκ. εὖ λέγεις, ὅτι σε τὰ ἀγκώμαλα διασάμων, ὅτι πρῶτον αὖ ἐλθὼν ὑμίζεις, ἀλλ' ἀμφὶ μὲν ἄλλο φθαρμακῷ τῷ σώματι, τὸ χειτῶνος, καὶ μετὰ τοῦτο, τ' πυρός. ἐγὼ δ' οὐ καὶ μυελὸν ἄλλο, ἔτι δὲ λέβητα ὅσπερ σὺ, ὅτε ἐξαιρον ἐν Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδὺς πώμασι καὶ παιδίσκος ἀπὸ τῆς Ομφάλης χρυσῷ σανδάλῳ. ἀλλ' ἐμὲ μιαιφονήσαντα ἀπέκτειναν τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα.

aliquãdo percußit, eo q̃ quæ nefas erãt, feceras? nunc aũt ex miſericordia iterũ immortalitatis particeps factus es? AESC. Oblitus uerò etiã tu es Hercules, q̃ in Oeta cõflagrãſti, quandoquidẽ mihi ignem obijcis? Herc. Nequaq̃ æquanolia atq; ſimilia ſunt quæ utero que in uita egim⁹, ut qui ipſe quidẽ Iouis filius ſum, tantos aũt labores ſuſtinuerim, expurgata uita, deuictis beſtijs, et hominib. cõtumelioſis uindicta ac pœna affectis. Tu uerò radicũ inciſor es, & circulator, ægrotantibus fortaßis hominib. utilis medicamenta adhibendo: uirile autẽ nihil quicq̃ opere præſtitiſti. AESC. Recte dicis, quoniã & inuſtiões tuas curaui, quãdo paulo antè aſcendiſti ad nos, ſemiuſtulatus, corpore utrinq; corrupto ac perdito, & à tunica iſta, et poſt illam etiã à flãma. Ego uerò qd? ſi nihil aliud, tamẽ neq; ſeruiui quẽadmodũ tu, neq; lanificiũ exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale uerberat⁹ ſandalio aureo: neq; uerò etiam inſaniens occidi liberos & uxorẽ.

HER.

Ηρα. ἀ μὴ παύσῃ λοιδορούμενός μοι, αὐτίκα μάλα ἴσῃ, ὡς ἀ πολύσοι ἐνέσται ἀθανασία. ἀπὸ ἀράμενός σι, ῥίψω ὧδε διαφαλῶ ἀπ τοῦ ἀρανοῦ, ὥστι μηδὲ τὰ παύσοντα ἰάσασθαί σι, τὸ λοιπὸν σίον σωτερβίντα. Ζ. παύσομαί φημι, ἢν μὴ ἐπιταράττῃτι ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἀμφοτέρους ἀποπέμψομαι ὑμᾶς τ συμποσίου. καί τοι σύγνωμόν, ὦ Ἥρα πλὴν, πρωπατακλινῆναί σε τ Ἀσκληπιὸν, ἅτι καὶ πρότερον ἀποθανόντα.

HERC. Nisi desinas conuiciari, statim admodũ senties, quòd non multum tibi profutura sit immortalitas: quoniam sublatum hinc è cœlo præcipitem dabo te, ut ne ipse quidem Pæõ curauerit te, diminuto atque effracto tibi cerebro. IVP. Desinite, inquam, & ne perturbate nobis cõuersationem hanc: aut ambos hinc ablegabo uos è conuiuio. Quanquam etiam æquũ est, ô Hercules, priore loco accũbere Aesculapiũ, quippe qui & prior mortuus est.

IOANNIS SAMBVCI Annotationes.

προσαγμαλικὸς καὶ ἐριστικὸς: Aesculapius enim & Hercules de sessione contendunt.

Non uult inferior factis Asclepius esse
Herculis, Aetæo qui dedit ossa rogo:
Dirimit hanc litem radiantis rector Olympi,
Quòd præstent medicæ uiribus usq; manus.

Desinite, ô Aesculapi.) ἤ ἐντολὴ ἀπὸ τοῦ παραλείγματος ἀφῃρῆσθαι καὶ τ τόπου. At uis, ô Iupiter.) ἤ ἔρις. An quòd.) ἤ ὕβρις καὶ λοιδορία. Oblitus uerò.) ἀντιδιαβολὴ, ἢ ἀντιλοιδορία. Nequaquam.) ἀντιπαραβολή. Vt qui ipse.) Cõmendatio sui. Tu uerò radicum.) ἀνταπόδοσις: uituperatio Aesculapij. Rectè dicis.) Comessatio, & ἀνυφλισμός. Ego uerò.) Compensatione tendit ei alias contumelias. Nisi desinas.) ἤ ἀκπλήξις ἀναγκαίκη ἀορίστως ὠνομασμένως. Desinite.) ἤ ἐνδολὴ, Iouis lites dirimens, cũ ἐκπλήξῃ. Quanquã.) ἤ τ Διὸς ἐπίπληξις εἰρωνικὴ.

IVNO-

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ. IVNONIS ET Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

Ἐγὼ μὲν ἠσχυνόμην ἄν, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι τοιοῦτος ὁ υἱὸς ἦν, θῆλυς οὕτω καὶ ἀνανδρόμορφος καὶ ὑπὸ τῆς μέθης ἀπολελυμένος καὶ τὸν μίτραν μὲν ἀναδεδεμένος καὶ τὴν κόμην ἀναπεπλεγμένος, τὰ πολλὰ δὲ μανιώδεις γυναιξὶ σωφρόνως, ἀβρόστομος καὶ τῶν ἐκ τῶν, ὑπὸ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων, καὶ ὅλως παντὶ μᾶλλον ἐοικώς, ἢ σοὶ τῷ πατρί. Ζ. καὶ μὴν οὗτός γε, ὦ Ἥρα, ὁ Λυδίαν ἐχαρώσατο, καὶ τοὺς διατοικοῦντας τὸν Τμῶλον ἐλαβε, καὶ τοὺς δράκας ὑπηγάγετο, ἀλλὰ καὶ ἐπ' Ἰνδοὺς ἐλάσας τῷ γυναικείῳ τούτῳ στρατιωτικῷ, τάς τε ἐλέφαντας εἷλε, καὶ τὴν χώραν ἐπράτησε, καὶ τοὺς βασιλέα πρὸς ὀλίγου αὐτισχόμενος τελευτάντα, ἀχμάλωτον ἀπήγαγε, καὶ ταῦτα ἅπαντα ἐπραξεν, ἐρχόμενος ἅμα καὶ χορεύων, ἐνίοτε χρώμενος λιτίβοις, μεθύων

Equidem erubescerem, ô Iupiter, si mihi talis esset filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, mitra quidem religata coma incedens: utplurimum autem cum insanis mulieribus consuetudinem habens, mollior ipsis illis, ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, et in summa, cuiuis magis quàm patri tibi similis.

IVP. At uerò hic mitratus & mulierosus, non solum, ô Iuno, Lydiam subiugauit, et eos qui ad Tmolum habitãt cepit, præterea & Thraces sub se redegit, uerumetiã contra Indos profectus cum multis libri isto exercitu, & elephantos cepit, & terra potiatus est, ipsumq; regem qui aliquantulũ resistere ausus fuerat, captiuum abduxit. Atq; hæc omnia fecit, saliens pariter, & choream ducens, hastis utendo hederaceis, ebrius

ὡς φησι, καὶ ὑπερήφανον. ὁ δὲ τις ἐπιχάρτως λοιδορήσαιτο αὐτῷ, ὑβρίσας τε τὴν τιτθίδα, καὶ τὸν πατέρα ἀτιμωρήσατον, ἢ κατὰ λόγους τοῖς λελυμασιν, ἢ λάθρα σπαδῶσα ποιήσαι τὸ μὴ φῦναι ὅσπερ νιβρίνον. ἐρᾷς ὡς αὐτὸν ἐρᾷ τὰ τοιαῦτα, καὶ ὑπ' ἀνανδρίας ἢ πατρός; ἢ ὑπὸ παιδιᾶς καὶ τρυφῆς παρέσεται αὐτοῖς, ὑλακᾶς φλύειν. καὶ μάλιστα ὁ λογισαμένῳ τις εἰς αὐτὸν νόμῳ οὕτως ἰών, ὅπερ τοῦτο μεθύων ποιεῖ. Ηρ. σύ μοι δοκεῖς ὑπερηδέως καὶ τὸ σύμπαν αὐτοῦ τὸν ἄμπελον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ ταῦτα, ὁρῶν οἷα μεθυσθέντες ποιοῦσι σφαλλόμενοι, καὶ πρὸς ὕβριν ῥαπίζοντες, καὶ ὅλως μισῶ αὐτὸν ὑπὸ τέχνης. τὸν γοῦν Ικάριον, ᾧ πρώτῳ ἔδωκε τὸ λοῦμα, οἱ ξυμπόται αὐτοὶ λίφθεσαν, πεπληγότες τοῖς δικέλλαις.

Ζεύξ. οὐδὲν τοῦτο φῄς. οὐ γὰρ οἶνος ταῦτα, οὐδὲ ὁ Διόνυσος ποιεῖ, τὸ δ' ἄμετρον τῆς πόσιος, καὶ τὸ πλέον τοῦ δεκάτου ἐχοντες ἐμπορᾶσθαι τοῦ ἀκράτου.

interea, ut ais, atq; furore correptus. Quòd si uerò quispiã illum cõuiciari aggressus sit, contumelioſe de sacris illius loquendo: etiam hunc ulciſci ſolet, uel palmitib⁹ ipſum implicando, uel à matre, perinde ut hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm uirilia hæc, et me patre minimè indigna? Si uerò luſibus quoque & delicijs inter hæc indulget, nõ eſt quòd inuideas: & maximè ſi quis cogitet, qualis hic ſobrius futurus erat, quãdo etiam ebrius hæc facit. IVN. Tu mihi uideris etiam laudare inuentum ipſius, uitem uidelicet, & uinum: & hoc cũ uideas quæ lia inebriati iſti faciant, tibicines tubantes, & ad cõtumeliam prolabentes: & in ſumma, inſanientes præ uino. Itaque & Icarium illum, cui primò donauit palmitem, ipſi compotores interfecere, ligonib⁹ cæſum. IVP. Nihil hoc dicis. Non enim uinũ hæc, neq; ipſe Dionyſius efficit, ſed immoderatus potus, et ultrà quàm decet & ſatis eſt, repleri mero.

Cæterùm

Εἰ δ' αὖ ἐμμανῆ φὴς, ἐπὶ μεθύσῃ δ', καὶ ἐλάττω γίνεται αὖ. οἷον Διὸς Ἰκαρίου ἐπαθεν, ἐλάττω ἂν ὀργάσαιτο ἐλάνα τῶν ξυμποτῶν, ἀλλὰ σὺ ἔτι ζηλοτυπεῖς πρὸς Ἴνουν, ὦ Ἥρα, καὶ τὴν Σεμέλης μνησικακεῖς, εἴ γε διαβάλλεις τὰ Διονύσου τὰ καλλίστα.

Cæterùm si quis moderatè bibat, hilarior ille quidem et suauior fieri solet. Qualia uerò Icarius passus est, tale nihil ulli compotorum facilè fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici uideris, ac Semeles reminisci, Inuo: siquidem eas res Dionysij calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Inuo cum Semeles gnatum contemnat Iacchum,
Inuenisse illum noxia quæque putat.
At pater hunc laudat contrà: sic resq; nocere
Nil per se ducit: solus abusus obest.

Equidem erubescere.) Exprobrationis τὸ ὀνείδισμοῦ propositio. Mitra quidem.) ἐνδύσις κατ' ἀναφορὰν τοῦ προσώπου, Bacchi ab habitu, moribus & actibus, ἠθικῶν. At uerò hic mitratus.) ἀντίφρασις, compensatio: ἐπαινετικὴ, ab enumeratione rerum præclarè & fortiter gestarum, à repugnantibus. Quòd si uerò.) Respondet ad alias intentatas calũnias. Si uerò lusibus.) Alia pars. Et maximè.) Conclusio. Tu mihi uideris.) Obiectio. Vinum non est à te laudandum, quia reddit homines ebrios. Itaq; & Icarium illum.) Ab exemplo & effectu. Nihil hoc dicis.) λύσις. Non enim.) αἴτιον, ὅτι ὁ οἶνος ἀναίτιος τῆς μέθης ἐστί. Cæterùm si quis.) ἀντίθεσις ueræ causæ. Ille quidem.) Vtilitates uini, & commendatio. Qualia uerò Icarius.) Respondet ad exemplum. Sed tu adhuc zelotypia affici.) ἀνάλογία συμπερασική.

Erasmo Roterodamo interprete.

VENVS.

Τί λέποτι, ὦ Ἔρως, τὸν μὲν ἄλλους θεοὺς ἅπαντας, τὸν Δία, τὸν Ποσειδῶ, τὸν Ἀπόλλω, τὴν Ἥραν, τὴν μητέρα, μόνος ὢν ἀπίχη καὶ Ἀθηνᾶς, καὶ ἐπ' ἐκείνης ἄπυρος μὲν σοι ἡ δᾷς, λιγνὺν δὲ οἴσων ἡ φαρέτρα, σὺ δὲ ἄτοξος ἄ, καὶ ἄστοχος; Ερ. Μὴ λία, ὦ μῆτερ, αὐτὴν φοβερὰ γάρ ἐστι, καὶ χαροπὴ, καὶ λεοντῆς ἀνδρικῆ. ὁπόταν οὖν ἐντανάμενος τὸ τόξον ἐπ' αὐτὴν, ἐποσείσασα τὸν λόφον, ἐκπλήττῃ με, καὶ ὑποδδομος γίνομαι, καὶ ἀποῤῥεῖ μοι τὰ τοξεύματα ἐκ τῶν χειρῶν. Αφρο. ὁ Ἄρης γὰρ ὁ φοβερώτερος ἦν; καὶ ὑμᾶς ἀφώπλισας αὐτὸν, καὶ νενίκηκας. Ερ. ἀλλ' ἐκεῖνος ἐκὼν προσίεταί με, καὶ προσκαλεῖται. ἡ Ἀθηνᾶ δὲ ὑφορᾶται ἀεί. διά ποτε ἐγὼ

QVid tandem in causa est, a Cupido, ut quū reliquos b deos omneis adortus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunum, Apollinem, Iunonē, me deniq; matrē, ab una Minerua temperes, utq; aduersus hanc nec ullum habeat incendium tua fax, & iaculis uacua sit pharetra, tū & ipse arcu careas, neq; iaculari noris? CVP. Equidē hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modū uirili: proinde si quando tenso arcu petā illam, galeæ cristā quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sic ut arma mihi è manibus excidant. VEN. Atq Mars an non erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti. CVP. Imò ille cupidè me recipit, atque ultrò etiam inuitat: uerùm Minerua semper adductis supercilijs obseruat. quin aliquando temerè

ἐγὼ μὴν ἄλλως παρίπλω, πλησίον ἔχων τὴν λαμπάδα. ὁ δ', ἀλλ' ἐμοί γε πρόσει, φησί, νὴ τὸν πατρῷόν σε, τῷ δορατίῳ σε διαπείραντα, ἢ τῇ σοδὸς λαβομένῳ, καὶ ἐς τὸν τάρταρον ἐμβαλοῦσα, ἢ αὐτὴ διασπασαμένη διαφθερῶ. πολλὰ τοιαῦτα ἠπείλησε, καὶ ὀργῇ ἦν ἀληθῶς, καὶ ὡδὶ τῇ σκύτει ἔχει πρόσωπόν τι φοβερὸν, ἰχὶ ναυς ἐκατόμμορον, ὅπερ ἐγὼ μάλιστα δέδια. μορμολύττῃ γάρ μοι, καὶ φοβεῖ, ὅταν ἴδω αὐτό. Ἀφρ. ἀλλὰ τὴν μὲν Ἀθηναῖαν δέδιας, ὡς φῄς, καὶ τὴν Γοργόνα, καὶ ταῦτα, μὴ φοβηθεὶς τὸν Διόνυσον. αἰδῇ δὲ Μούσας, ἀνθ' ὅσοι ἄῤῥωστοι, καὶ ἔξω βιλῶν εἰσιν; ἢ ἐκπέπαυσαι λάφυρα ἀθροίζουσι, καὶ Γοργόνας προφαίνουσιν; Ερμ. οὐ δῆτα αὐτὰς, ὦ μῆτερ· σιμαὶ γάρ εἰσι, καὶ οὐδέ τι φρονησίζουσι, καὶ πρὸς ᾠδὴν ἔχουσι. καὶ ἐγὼ παρίσταμαι πολλάκις αὐτάς, ἐκλελυμένος ὑπὸ τῆς μίλυος.

temere ad illam aduolaui, facem propius admouens. At illa: Siquidem ad me acceſſeris, inquit, per parentem Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te trãsfigam, aut pedibus arreptũ in [c] tartara dabo præcipitẽ, aut ipſa te diſcerpã. Plurima item id genꝰ comminabatur. Adhæc acribus obtuebatur oculis: poſtremò & in pectore [d] faciem quandã geſtat horrendam, uiperis capillorum uice comatam. hanc nimirũ magnopere formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aſpicio. VEN. Eſto ſanè, Mineruã metuis, ut ais, atque huius geſtamen Gorgona reformidas, [e] idq; cum Iouis ipſius fulmen nõ formidaueris. Cæterùm [f] Muſæ quã ob cauſam abs te nõ feriuntur, atq; à tuis iaculis tutæ aguntʔ num et hæc criſtas quatiũt, aut Gorgonas prætendũtʔ CV. Has quidem reuereor mater: ſunt enim uultu pudico ac reuerẽdo: præterea ſemper aliquo tenentur ſtudio, ſemper cantionibus animũ intentum gerunt. quin ipſe etiam nõ rarò illis aſſiſto, g carminis ſuauitate delinitus.

Αφρ. ἐκ τῆ ταύτας, ἵνα σιμαὶ τὰς ῥῖνας ἢ Αρτεμιν τὴν ἔνυπνα οὐ πεῤῥάσσηται; Ερ. τὸ μὲν ὅλον, ὦ Αἰ λιανὰ λαβὼν αὐτῶν οἶδ' ὅτι, φεύγουσαν ἀεὶ διὰ τῶν ὀρῶν, ἔστι πῃ ἐλάφου τινὰ ὄρεσσι ἐφεπομένη. Αφρ. τίνος, ὦ τίκνον; Ερ. ὑφάς, πῃ λάφυρον πῃ τι θηρῶν ἀγρίων τι διώκουσα, ἢ ἐκ πατοξεύσειν, πῃ ὅλως πρὸς τῷ τοιούτῳ ὄντων, ἐπεὶ τόν γε ἀδελφὸν αὐτῆς, ἐκεῖ τοξότην αὐτὸν τῶν ὄντα, πῃ ἐκβάλλον. Αφρ. οἶδα, ὦ τίκνον, πολλὰ ἐπάνω ἐτέθνηκας.

VEN. Esto, nec has adoriris, propterea q; sint reuerendæ: at Dianam quæ tandē gratia nō uulneras? CV. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem usquam sum potis, quippe perpetuò per montes fugitantem. Adhæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius, ô gnate? CV. Nempe uenatu ceruorum et binnulorum, quos insectatur ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerū huiusmodi studio tenetur: tametsi fratrem eius, qui nimirum arcu ualet & ipse, ferit'que eminus. VEN. Teneo gnate, eum sæpenumero sagitta uulnerasti.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

Eleganter hoc dialogo ostendit, nullum amori & obscœnæ libidini esse locum apud eos, qui nunquam opere uacent, sed aliquo semper labore & negotio distringuntur. Nam hunc eius esse dialogi quasi scopum, quiuis facilè uiderit, tum plurimorum malorum causam existere ocium, denique libidines obscœnas luxu atq; ocio nutriri, ut ille in tragœdia testatur. Itaque rectè ingeniosus poeta de Remedio amoris:

Fac monitis fugias ocia prima meis.
Hæc ut ames faciunt, hæc quæ fecere tuentur,
Hæc sunt iucundi causa cibusq; mali.
Ocia si tollas, periere Cupidinis arcus:
Extinctæq; iacent, & sine luce, faces.

Hue

Huc pertinet quod mox sequitur:

Finem qui quæris amori:
Cedit amor rebus, res age, tutus eris.
Quæritur, Ægisthus quare sit factus adulter?
In promptu causa est, desidiosus erat.

Huius dialogi argumentum festiuissimè in Cupidine suo tra ctauit Georgius Anonymus, quem libet hoc loco adscribere, cũ ad huius uidcatur imitationẽ confictũ, nec minus sit elegans.

Fortè sub aerio, uitreas Heliconis ad undas,
Pieridum celebris monte chorea fuit:
Cum Venus aligerum mater complexa puellum,
Non procul audita est talia uerba queri.

VEN. *Dic, age, quid fiat, dulcissime gnate Cupido,*
Omnes cum timeant numinis arma tui,
Humanumq; genus, manes, Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium, casta Minerua tuum?
Si meminisse potes, moderator Iuppiter orbis,
Ipse tuas sensit captus amore faces.
Sensit & aquoreis Neptunus uictus in undis,
Iunoq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos, & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me uiolare iubes.
An igitur solam quo Pallada uincere possis,
Extinctus nullam uim tuus ignis habet?

CVP. *Desine diua parens mirari, & quærere causas,*
Hanc mea quòd nequeant tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cur tamen illa faces.
Hanc equidem ualde metuo, cum lumine tantum
Aspicit, aut uultu me truculenta notat.
Assumptis illam uerò quandoq; sagittis,
Aggressus temerè nocte silente fui.
Celauiq; meum perplexis artibus ignem,
Successu ueritus posse carere dolos.

Nemo sed occultum quantumuis celat amorem,
Ipse ego cum semper proditus igne meo.
Insidias igitur nostras ubi sensit apertè,
Protinus hac tanquam pulsus ab hoste fui.
Nam galeam quoties, hastam vibratq; trementem,
Non leuis illa mihi causa pauoris adest.

VEN. *Sis te puer tales, oro, proferre querelas,*
Hosq; tuo uanos excute corde metus.
Marte quid asperius fuit, aut quid durius olim
Succubuit regnis trux tamen ille tuis?
Qui prius indomitus tibi bella necemq; parauit,
Sæpe dedit uinctas in tua uincla manus.

CVP. *At Mars ille, Venus, nobis se dedidit ultrò,*
Nec quicquam nostrum ferre grauatur onus.
Improba sed quoties Pallas me conspicit illa,
Dij, quas commoto non iacit ore minas?
Quam gerit horrendam magna ui corripit hastam,
Taliaq; infando dicta dolore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Errас, haudquaquam nos tua turba sumus.
Si temere accedes, nec me finis esse quietam,
Crede mihi, puero sat tibi fortis ero.
Aut ego præcipitem te nunc ad tartara mittam,
Aut tibi perfodiet lancea nostra latus.
Hoc pater ipse mihi, cuius sum uertice nata,
Iuppiter, hoc diuûm rex mihi testis erit.
Hæc simul ut dicit, totus miser ecce tremisco,
Ex manibus statim tela facesq; cadunt.
Nec scio quid faciam, lædendi nulla facultas,
Aut uis turbato nulla relicta mihi est.
Ladere nec cupio: quin hoc miser opto, precorq;,
Hinc ut ego solum saluus abire queam.
Præterea anguicoma gestat caput illa Medusa,
Cuius ad aspectum lumina nostra pauent.
Hoc ubi prætendit, fugio, ceu cerua leonem,
Aut fugit infestum territa dama lupum.

VEN.

VEN. *Et metuis diuam tu territus ægide tantum:*
Magnanimi curas cum Iouis arma nihil?
Hoc quoq; contemnunt dic cur tua ſpicula Muſæ,
Et fugit imperium turba nouena tuum?
Num galeas uibrant etiam, aut hoſtilia torquent,
Aut fera prætendunt Gorgonis ora tibi?
CVP. *Aonides uultu ſunt, ô Cytherea, pudico,*
Vnicè & iſtarum numina ſacra colo.
Et quoniam ſemper ſtudijs retinentur honeſtis,
Iuris in has plane nil meus ignis habet.
Inuigilant cantu, molles ducuntq; choreas,
Luxuria ſed quæ deſidijſq; uacant.
Quin ego nonnunquam uocis dulcedine captus,
His iungo ſocium me comitemq; deis.
VEN. *Eſto, quòd Aonides uultu ſint nate pudico,*
Vnice & iſtarum numina ſacra colas.
Ipſa tuis autem cur non eſt fixa ſagittis,
Caſtaq; perpetuò uirgo Diana manet?
CVP. *Hanc nunquam, fateor mater, deprendere poſſum,*
Conatus omnes effugit illa meos.
Improba perpetuò dea montibus errat in altis,
Oblectat caſtis ſeq; cupidinibus.
Venatrix etenim ſyluas ſaltusq; fatigat,
Et gelidis figit retia tenſa iugis.
Talia ſunt olim matri quæ dicta Cupido,
Reſpondens tenero reddidit ore ſuæ.
At Venus ut ſperni tantum ſua lumina ſenſit,
In patriam triſtis cœpit abire Paphum:
Nunc ubi cum nato caſtis neglecta deabus
Mœret, & Aonijs eſt inimica choris.
Ergo ſi quis erit ſtulto deceptus amore,
Qui uacuum uitijs pectus habere uolet,
Optabitq; graues uitare Cupidinis arcus,
Armigeram colat hic Pallada, tutus erit.
Concilietq; ſibi dulces ante omnia Muſas,
Ac fugiet monitis ocia cuncta meis.

Sic nullis unquam rebus, sic tempore nullo
Iuris in hunc aliquid prorsus habebit Amor.

a Cupido.) Cupido amoris deus, quem Simonides & Cicero ex Marte & Venere natum esse uolunt. Pingitur puer imberbis, cæcus & alatus: armatus flammis, & duobus diuersissimæ naturæ spiculis, altero uidelicet aureo, altero plumbeo, quorum illud uim habet amorem conciliandi, hoc pellendi fugandique: ut pulcherrimè scribit Ouidius libro 1. Metamorph. in fabula Apollinis & Daphnes. Itidem Aeneas Syluius & Marullus ingeniosissimè uersibus complexi sunt. A pharetra, id est sagittarum theca, Pharetratus à poetis dicitur. Venus porrò ab antiquis, amorum, gratiarum, pulchritudinis, deliciarũ, uoluptatumque omnium habita est dea. Minerua ex Iouis cerebro prognata, sine matre. Ferunt enim Iouem, quum Iunonem sterilem uideret, ne prorsus sine prole esset, cerebrũ suum percussisse, indeq; Mineruam prosiliisse. Sapientiæ & disciplinarũ omnium dea, quam Græci Palladem uocant, ἀπὸ τοῦ πάλλειν, id est à uibrando, propterea quòd hastam tenens, eam ueluti uibrare uideatur. Fiebat enim eius simulachrum galea, scuto, in quo erat caput Gorgonæ Medusæ, & hasta formidabile. Ab Homero peculiari epitheto γλαυκῶπις dicitur, à glauco oculorum colore: unde & Cæsiam nostri cognominant. Ogygis regis temporibus, circa Tritonidem Africæ paludem uirginali facie dicitur apparuisse. Vulcani nuptias constantissimè fertur detrectasse, uirginitatemque perpetuò illibatam seruasse: unde & Innuptam appellant poetæ. b Deos omneis.) Cupidinem non solum hominibus, sed dijs ferè omnibus imperare, & ipsum Iouem amori succumbere, latè scribitur in Iunonis & Iouis dialogo. Iouis porrò amores, & quòd cœlum liberis impleuerit, habemus de Sacrificijs inferius. c Tartara.) Locus inferorum profundissimus dicitur, in quo fontes plectuntur, & sol non lucet. d Faciem.) Medusæ Gorgonidis. e Iouis fulmen.) Ioui fulmen attribuunt poetæ. f Cæterùm Musæ quam ob causam.) Musas non peti à Cupidine, hoc etiam epigramma testatur, quod Platoni tribuit Diogenes Laertius.

ἃ Κύπρις Μούσαισι, Διὸς κόρα, τὴν Ἀφροδίταν
τιμᾷ· τὸν γὰρ ἔρωτ' ἐφοβήθημεν.

καὶ

χ' αἱ Μοῦσαι πρὸς Κύπριν ἄρ' ἃ τὰ σώμυλα ταῦτα,
ἡμῖν δ' οὐ πάνταπτο ὁ σκυλάριον.

Hoc ita uertit Bentinus:

Hæc Venus ad Muſas: Venerem exhorreſcite nymphæ,
In uos armatus haud Amor exiliet.
Cui contrà Muſæ: Lepida hæc ioca tolle precamur,
Aliger huc ad nos non uolat ille puer.

Marſilius Ficinus hoc Platonis epigrãma illuſtrans, ideo priſcos, Muſas & Mineruam caſtas eſſe uoluiſſe indicat, quòd coitus ſpiritus ſubtiliores exhauriat, cerebrum debilitet, labefactet ſtomachum, quo malo nihil ingenio aduerſius eſſe poteſt: Venere ſiquidem & Baccho ſtudioſus adoleſcẽs abſtinuit. Vide Theocritũ Idyll. 11. Homerus in hymno Veneris, deos deasq; omnes amore capi docens, Dianã, Veſtam, & Mineruã excipit: nõ ita Muſas puto, quia Muſarum filij prædicantur Linus, Orpheus, Palęphatus, Temius, Rheſus, omitto reliquos. Fuit autem Rheſus Strymonis fluminis & Terpſichorę uel Euterpæ filius. Cicero de Natura deorum tertio. Itaq; Achillem Aſtipalea inſula ſanctiſsimè colit: qui ſi deus eſt, & Orpheus & Rheſus dij ſunt, matre Muſa nati. g Carminis ſuauitate delinitus.) Idem de ſaltatione dixit, ſuauem uocum modulationem munus deorum longè eſſe pulcherrimum, atque omnibus iucundiſsimum. h Dianam.) Diana eodem partu cum Apolline ex Ioue & Latona nata eſt, & ob uirginitatis amorem fertur hominum conſortia fugiſſe: & ut à ſe libidinis pruritum amoueret, uenando ſyluas incoluiſſe, paucarum uirginum comitatu contenta. Arcum ferebat, & pharetram, ſuccincta ſemper incedens, & cothurno induta. Ob hanc cauſam ſyluarum & nemorum dea putabatur.

IDEM DIALOGVS A' GEORgio Sabino ſic redditus.

Cypria compellens pharetratum mater Amorem,
Flebilis audita eſt talia uerba queri:
Dic age, quî fiat, dulciſſime nate Cupido,
Omnes cum timeant numinis arma tui,

Huma-

Humanumq; genus, manes Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium casta Minerua tuum?
Iuppiter immensi moderator & arbiter orbis,
Ipse tuas sensit captus amore faces.
Sensit & æquoreis Neptunus uictus in undis,
Iunoq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos: & tu quoq; nate parentem
Ira pudicitiæ me uiolare iubes.
Degener an solam quo Pallada uincere possis,
Extinctus nullam uim tuus ignis habet?

CVP. *Desine diua parens mirari, & quærere causas,*
Hanc mea quòd nequeunt tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cum tamen illa faces.
Hanc ego perculsus metuo, cum lumine tantum
Aspicit, aut uultu me truculenta notat.
Sed tamen aggressus sumptis quandoq; sagittis,
Cum dea non esset cassida tecta fui:
Celauiq; memm perplexis artibus ignem,
Ne tacitos posset prodere flamma dolos.
Nemo sed occultum quantumuis celat amorem,
Ipse meo semper proditus igne fui.
Insidias igitur postquam cognouit apertas,
Me procul in celerem depulit illa fugam.
Concita tum quoties galeam dea uibrat, & hastam,
Pectore cuncta mihi membra pauente tremunt.

VEN. *Quid galeam metuis? quid acuta cuspidis hastam?*
Nate tuo uanos excute corde metus.
Marte quid asperius fuit, aut quid durius ipso?
Succubuit regnis trux tamen ille tuis.
Qui prius indomitus tibi tela necemq; parabat,
Nónne dedit uinctas in tua uincla manus?

CVP. *Mars deus armorum nobis se dedidit ultrò,*
Ipse nec impositum ferre grauatur onus.

At

At quoties oculis me conſpicit improba Pallas,
Quas iracundo non iacit ore minas?
Quam gerit horrendam magna ui concutit haſtam:
Taliaq; inſano dicta furore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Erras, haudquaquam nos tua turba ſumus.
Si tamen accedes, nec me ſinis eſſe quietam,
Noſtra tibi ſæuas afferet ira manus.
Aut ego te pedibus rapiens ad tartara mittam,
Aut tibi tranſfiget lancea noſtra latus.
Hoc pater ipſe deûm cuius ſum uertice nata,
Iuppiter, hoc Erebi rex mihi teſtis erit.
Tales quando refert irato pectore uoces,
E manibus nobis tela facesq; cadunt.
Præterea anguicomæ geſtat caput illa Meduſæ,
Cuius ad aſpectum lumina noſtra pauent.
Hoc ubi prætendit, fugio ceu cerua leonem,
Aut fugit infeſtum territa dama lupum.

VEN. *Siccine tu metuis conterritus ægide diuam?*
Magnanimi curas qui Iouis arma nihil.
At quoq; contemnunt quare tua ſpicula Muſæ?
Imperiumq; fugit turba nouena tuum?
Num galeas uibrant etiam, aut haſtilia torquent,
Dirá ue prætendunt Gorgonis ora tibi?

CVP. *Aonides uultu ſunt, ô Cytherea, pudico:*
Vnicè & illarum numina ſancta colo:
Artibus hæ ſemper ſtudijsq; tenentur honeſtis,
Iuris in his igitur nil meus ignis habet.
Cantibus inuigilant, ducuntq; per arua choreas:
Luxuria uerò deſidiaq; uacant.
Adde quòd illarum captus dulcedine uocis
Sæpe uoluptates, gaudia ſæpe fero.
Denique caſta manet quare Dictynna, nec ullum
Vulnus habet iaculis ſaucia facta tuis?
In nullo manet illa loco, curſuq; pererrans
Omnia, conatus effugit illa meos.

Nunc

Nunc iuga montis adit, cursus nunc vallibus errat,
Aut nemorum saltus irrequieta tenet.
Nunc ibi veloces sequitur per devia cervos,
Subdola nunc alibi retia tendit apris:
Suspensumq; humeris arcum gestatq; pharetram,
Armat & illius cuspidis hasta manum.
Haec super Aonio coetu, castisq; deabus,
Arcitenens matri verba Cupido dedit.
Quisquis at insani vitare Cupidinis arcum,
Ignibus & vacuum pectus habere cupit:
Numina Pieridum, venatricem ve Dianam,
Aut colat armigeram Pallada, tutus erit.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ἐξηγηλικός.

De puero quærit mater, cur Pallada solam
Non ledat iaculo, Castalinumq; chorum.
Aliger excusat factum, commune Minervæ
Nil est cum tædis, ingeniumq; hebetant.

Quid tandem in causa.) Cupido omnes deos superat, exceptis Minerua, Musis, & quibusdam alijs. Propositio δαυμασικὴ, per comparationem. Distributio, ἀνταπόδοσις. Equidem hanc metuo.) ἀφήγησις, causæ expositio, cur amor Mineruam non uincat. Atqui Mars.) ὑποφορὰ ἰνσαλικὴ, ἢ συγκριλική. Imò ille.) ἀπόκρισις. At illa, si.) τὰ φοβόρα, αἱ τ' Ἀθωνᾶς ἀσπίλαι. Cæterùm Musæ.) Transitio ad alteram partem, cur Musas Cupido non feriat. Reuereor eas, ὦ mater.) ἡ τ' ὑποφορᾶς ἀνάσκευή. Graues enim sunt.) Musarum actiones. Esto, nec has adoriris.) μιτάβασις ad tertiam partem: cur Dianam uenatricem sagittis suis nõ petat. Prorsum tota rerum.) Apollo. Teneo gnate.) Conclusiuncula.

MARTIS

ΑΡΕΩΣ ΚΑΙ Ἑρμοῦ.

MARTIS ET Mercurij.

Eraſmo Roterodamo interprete.

MARS.

Ἤκουσας, ὦ Ἑρμῆ, εἷα ὑπήλικος ἡμῖν ὁ Ζεὺς, ὡς ὑπόπτερος, καὶ ἀπὸ δένδρου; ὦ ἰδιώτου, φησίν, ἐγὼ μέχρι ἐπ' ὀρανὸν σέρειν ἀλύσου, ἵνα μᾶς ἀπὸ τοῦ ἀέρος μαδίττω, διατάσσω βιάζεσθαί με, μηδὲν ποιοῦντι· ὃ γὰρ ἂν διανύσω τι. ὧν ἐγὼ διενόουν αὐτὸς ἕνεκα, ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς γῆς ἅμα, καὶ τῆς θαλάσσης συναρτήσας μετεωρίζω. καὶ ταῦτα, ὅσα καὶ σὺ ἀκήκοας. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν ἐπ' ἀπείρων ἀμάνυν, καὶ ἰσχυρότερός ἐστιν, οὐκ ἂν ἀφυθάλμῳ. ἐμοῦ δὲ τοσούτων ὑπερφέρειν, ὡς μὴ διαταράσσειν αὐτὸν, μᾶλλον τῆς γῆς μᾶλλον τῆς θαλάσσης προσλάβωμεν, οὐκ ἂν πεισθείην. ΕΡ. εὐφήμει, ὦ Ἄρες· ὁ γὰρ ἀσφαλὴς λόγων τὰ τοιαῦτα, μὴ ἴσα τι ἰσχὺν ἀ-

AVdiſtin', Mercuri, cuiuſmodi nobis minatus ſit Iupiter? q̃ ſuperba, quamq̃ dictu abſurda? Ego, inquit, ſi uoluero, catenam [a] ex æthere dimittam: unde ſi uos ſuſpenſi me ui detrahere conemini, [b] luceritis operam: nunquã enim me deorſum trahetis. Cõtrà ego uos ſi uelim in altũ attrahere, non uos modò, uerumetiã tum terram ipſam, tum mare pariter ſubuectum in ſublime ſuſtulero. Adhæc alia permulta, quæ tu quoque audiſti. At ego, ſi quidè cum uno quolibet ſingulatim conferatur, ita præſtantiorem eum eſſe, uiribuſq̃ ſuperiorem, haudquaquam negauerim: uerùm unum tam multis pariter in tantum antecellere, ut eum ne pondere quidem uincere queamus, etiamſi terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. MER. Bona uerba, Mars. Neq; enim ſat tutum eſt iſta loqui, ne quid fortè mali nobis

has

πολαύσομεν τῆς φλυαρίας.

Αρ. εἰκὸς γάρ μοι πρὸς πάντας αὖ ταῦτα εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ πρὸς μόνον σέ, ὃν ἐχιμυθᾶν ἐπισάμην: ὁ γοῦν μάλιστα γελοῖον ἐδόκει μοι, ἀκούοντι μεταξὺ τῆς ἀκταλῆς, οὐκ ἂν ἀναάμην σιωπῆσαι πρὸς σέ. μέμνημαι γάρ ἐγὼ πρὸ πολλοῦ, ὁπότε ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἡ Ηρα, καὶ ἡ Αθηνᾶ, ἐπανεστήσαντό ξυνδῆσαι, αὐτὸν λαβόντες, ὡς ἔφασκον οἱ λόγοι δὴ δῆθεν, καὶ ταῦτα φῶς ὄντας. καὶ εἰ μή γε ἡ Θέτις ἐπιλιποῦσα ἐκάλεσεν αὐτῷ σύμμαχον Βριάρεων ἐπακτόγχειρα ὄντα, ἐᾷν ἐδόκει τὸν Διὸς καὶ τὴν βροντήν. ταῦτα λογιζομένῳ, ἐπῆλθέ μοι γελᾶν ἐπὶ τῇ ἀλλοκοτομισθίᾳ αὐτοῦ.

Ερ. σιώπα, σὺ φύσει. ὁ γὰρ ἀσφαλὲς ὅτι σοὶ λέγων, ὅτι ἐμοὶ ἀκούων τὰ τοιαῦτα.

hæc petulantia concilet.

MARS. *An uerò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum uidebatur tum quum hæc minitantem audirê, haud queam apud te reticere. Etenim memineram, cũ nõ ita multo ante* Neptunus, Iuno *ac* Pallas, *mota aduersus eum seditiõe, machinarentur comprehensum illum in uincula conijcere, quantopere formidarit, útque in omnem speciem sese uerterit, idq; quum tres duntaxat essent dij.* Quòd ni Thetis [c] *misericordia commota,* [d] *Briareum centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru uinctus erat. Hæc reputanti mihi, ridere libebat eius magniloquentiam, iactantiamq;.* MERC. *Tace, bona uerba. neque enim* [e] *tutum est ista uel tibi dicere, uel audire mihi.*

GILBERTI

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

a Catenam.) Iouis catenæ fit mentio in Tragœdo. b Luferitis operam.) Quod Lucianus dixit μάτην σπένδετε, Erasmus uertit, operam luferitis. antiqui enim latinitatis authores fielo quuti sunt, quum fruſtra aliquid fieri putabant. Plautus in Casina: Si nunc me ſuſpendam, meam operam luſerim. In Pſeudulo: In pertuſum ingerimus dicta dolium, operam ludimus. Terentius in Phormione: In illis opera luditur. id eſt, perditur & fruſtratur. c Thetis miſericordia.) Cum Pallas, Iuno, Neptunus, alijq; ex dijs nonnulli, aduerſus Iouem coniuraſſent, Briareus à Thetide Nerei filia perſuaſus in cœlum aſcendit, ut Ioui ſuppetias ferret: cuius aduentu dij coniurati territi, à cœptis deſtiterunt, & cum Ioue in gratiam redierunt, teſte Homero in 1. Iliad. Hæc etiam habentur in Ioue tragœdo. b Briareum. centum manibus armauit fabula, Ioui auxiliarem, à cæteris dijs per inſidias appetito. unde ἑκατονταχείρα Homerus, centimanum Latini, & centumgeminum Vergilius uocant, nominis etymo robuſtum & prævalidum ſignificante: id enim eſt βριαρός. e Tutum eſt.) Theocritus in Bacchis, in fine, dicit, neminem facta deorum uituperare debere.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Iouis iactantia irridetur.

Inppiter oſtentans uires, quibus eminet omnes,
Se cunctos iactat uincere poſſe deos.
Hoc Mars non credit, certa argumenta; profert:
Nemo ergo fortis, quin etiam metuat.

Audiſtin'.) Propoſitio τὸ τί ζλιως ἀπήλης. Ego, inquit.) ὑποθέσις συγκριτική, καὶ ἀποφορά. Contrà ego.) ἀνταπόδοσις. Adhæc alia.) Clauſula ἀντιστροφὴ κατ' ἀντιφραγωγίν. Haudquaquam.) παροιμολογία. Bona uerba.) ὑβριτησις. Neque enim.) αἰτιολογία ἀπὸ τοῦ ἀνυδυνώλης. Putas uerò.) ἀπόκρισις πρὸς τὴν ὑβριτησιν. Etenim.) Concluſio. Quòd ni Thetis.) A contrario & minori amplificatio. Hæc reputanti.) ἐπιλογή. Bona uerba.) ὑβριτησις.

IOVIS

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣ.

IOVIS ET Solis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

Οια πεποίηκας, ὦ Τιτάνων λώβιστε; ἀπολώλεκας τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα, μεθράκῳ καὶ ἀνοήτῳ παρασύσας τὸ ἅρμα, ὃς τὰ μὲν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐφέλκεται, παρόσσον ἐνιχθείς, τὰ δὲ ὑπὸ μύσος διαφθείρει ἅπαντα, πολὺ αὐτῶν ἀποσπάσας τὸ πῦρ, καὶ ὅλως ἐλύμηνται, ὅτι ἐξῆν παρᾶξαι, καὶ ξυνίχει. καὶ εἰ μὴ ἐγὼ ξυνεὶς τὸ γιγνόμενον, ἐμπίβολον αὐτὸν τῷ κεραυνῷ, ἐδὲ λέλειπτο ἀνδράποδον ἐπίμενον αὖ, τοιοῦτον ἡμῖν τὸν ἔκλυτον ὀχεύσον καὶ λιμπρυνάτλω ἐκπέμψας. ΗΛ. ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ μὴ χαλέπαινε, ἐπόδλω ὑμῖν πολλὰ ἱκετεύοντι. πόθεν γὰρ ἂν καὶ ἤλπισα τηλικοῦτον γενέσθαι κακόν; ΖΕΥΣ. ἀκήκοας, ὅσους ἐδάκρυσε ἀπειλέας τὸ πρᾶγμα, καὶ ὡς ἐβραχύ τις ἐκδάκῃ τῶν

QValia fecisti autē, Titanum peßime? qui, quæ in terris sunt, perdidisti omnia, adolescentulo fatuo ac stulto cōmisso curru, qui alia quidem exußit, nimis prope terram cursu delatus: alia uerò præ frigore corrupti fecit, longius ab ipsis abstracto igne: & in summa, nihil non conturbauit & commiscuit: ac nisi ego animaduersis ijs quæ gerebātur, deturbassem ipsum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum mansissent. Talem nobis pulchrū istū aurigā atq; rectorē curarus emisisti. SOL. Peccaui, Iupiter: sed ne offensior eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nā unde uel sperare potui, hoc tantū futurū esse malum? IV. Annō noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & ut si quis etiam modicum excidat à uia,

τῆς ὁδοῦ, οἶχεται πάντα: ἀγνοῆς δὲ καὶ τὴν ἵππων τοῦ δυμοῦ, ὡς δεῖ σωίζειν αὐτάγκη τὸν χαλινόν; ἐὰ γὰρ ἐνδοίη τις, ἀφλωτάζουσιν ὀνθὺς, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸν ἡλίοχον, ἁρπάσαντα, ἄφνω μὲν ὠδὶ τὰ λαιὰ, μικρὸν ὀλίγον δ' ὠδὶ τὰ δεξιὰ, καὶ ἐς τὸ ἐναντίον τοῦ ἁρμα, ἐνίοτε καὶ αὖω κὴ κάτω, ὅλως ἐνθα ἐβούλοντο αὐτοὶ. ὁ δὲ ἐκ ἔχρη ὅ, τι χρήσαιτο αὐτοῖς. ΗΛ. πάντα μὲν ταῦτα ἠπιστάμην, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν ἔπεισον, κὴ ἐκ ἐπίστευον αὐτῷ τὸν ἡνίοχον. ἐπεὶ δ' ἐκάτερα παρῆσαν ἀκριβῶς, καὶ ἐμέτρησε μικρὸν αὐτῷ, ἀνέβη ἐκάμελον ὠδὶ τὸ ἅρμα, ἵνα θίμλω, ὅπως μὲν χρὴ βεβηκέναι αὐτὸν, ἐφ' ὁπόσον δὲ ἐς τὸ ἄνω ἀφίνται ὑπορρίχλωσι, διὰ τί ἐς τὸ κάτω ἐπισύρῃ, κὴ ὡς ἐγκρατῶς ἔναι τῶν λώρων, καὶ μὴ ἀφίναι τῷ δυμῷ τοῦ ἵππου. ἔπειν δ' ἂν καὶ ὁπόσος ὁ κίνδυνος, ἐὰν

à uia, pereãt protinꝰ omnia? Ignorabas autem etiã equorum uehementiam, ut oporteat ui quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuersi abeunt: quemadmodum uidelicet & istũ transuerse abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulo autem pòst ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quẽ cœperant cursus, & in summa, sursum ac deorsum, quòcunque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo utendum ipsis esset. SOL. Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem cõmittere uolebam. Postquam autem impensius obsecrabat lachrymãdo quoque, & mater [b] Clymene una cum ipso: in currum impositum submonui, quo pacto oporteret insistere uiæ ipsum, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursum per decliue deorsum uergere, & uti habentem regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret;

ἀ μὴ ὀρθὸν ἐλαύνοι. ὁ δὲ (πᾶις γὰρ ὢν) ὑπὸβρὰς τοσούτου πυρὸς, καὶ ὑπανύψας ἐς βάθος ἀχανὲς, ὀξυπλάγη, ὡς τὸ εἰκός. οἱ μὲν ἵπποι, ὡς ἤδοντο οὐκ ὄντα ἐμὲ τὸν ὠθοῦντα, καταφρονήσαντες ἔτι μειρακίου, ὀξυβάπτουσι δι' ὁδοῦ, καὶ τὰ δεινὰ ταῦτα ἐποίησαν. ὁ δὲ τὰς λώπας ἀφεὶς, εἷμα, μελιμὸς μὴ ἐκπίοιμι, αὐτὸς ἀΐχετο τῷ αὐτυγῷ. ἀλλὰ ἐμαυτοῦ τι δεῦρο ἔχει τλῶ λίπλω, ἀμφιμοὶ, ὦ Ζεῦ, ἐκαυτὸν τὸ πῦρ δῷ. Ζ. ἐκαυτὸν λίγεις, τοιαῦτα τολμήσας; νῦν μὲν ἔμ συγγνώμων ἀπονίμω σοι, ἐς δὲ τὸ λοιπὸν, λῶ τι ὅμοιον παράνομήσῃς, ἢ τινὰ τοιοῦτον σεαυτοῦ διάδοχον ἐκπέμψῃς, αὐτίκα ἐλᾳ, ἑπόσον ἔτ σῦ πυρὸς ὁ ἁρμα σὸς πυρωλίστρῳ. ὥστ' ἐκαυτὸν μὲν οὐ δολιφαὶ δαπίτωσαν ἐπὶ τῷ Ηελιάδῃ, ἵνα πρὸ ἐπισσῳ ἐκδιφρεύδῃς, ἥλικρον ἐπ' αὐτῷ λαμπύσαι, μὴ ἀγεφοι γε γνίδωσαο ὧδε τῷ πάθει. σὺ δὲ συμπυξάμενος τὸ ἅρμα (καίπια γε γὰρ

si non recta uia ageret. At ille (puer enim erat) conscenso tanto igne, & uastæ adeò profunditati superne incumbens, ut consentaneũ est, obstupuit. Equi uerò ut senserũt non me esse eum qui conscendisset, contempto adolescentulo, & uia diuerterũt, et hæc tanta mala perpetrarunt. Ille autẽ dimißis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi, Iupiter, satis supplicij luctus hic est. IVP. *Satis autem, qui talia ausus sis? At nunc quidem ueniam tibi tribuo: decæterò autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quãto igne tuo fulmẽ nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem sorores ipsius sepulchro tradant iuxta Eridanũ, quo loco etiam decidit curru excußus, electrum ipsi illachrymantes: deinde & in populos conuertantur præ dolore. tu uerò compacto curru (fractus enim*

γε γαρ ηδη ὁ ῥυμὸς αὐτοῦ, καὶ ἄτρακτος τῶν τροχῶν σωτέτριπται) ἐλαυνε, ὑπαγαγὼν τοὺς ἵππους· ἀλλὰ μίμνησο τούτων ἁπάντων,

enim temo ipsius est, & altera rotarum comminuta) auerigare, iunctis denuò equis: ac uide, ut memineris horum omnium,

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

a Commisso curru.) De eo quòd Phaeton currum Solis perperàm ducens, è curru patris Solis deturbatus à Ioue sit. Fabula omnibus nota, ex Ouid. lib. 2. Metamorph. b Clymene.) Clymene Oceani & Thetios filia: quæ, quia forma præstabat, Soli placuit, ex quo peperit Phaetontem, & sorores eius.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Ἐξηνιακὸς, ἰατηγορηλικὸς, καὶ ἀπολογηλικὸς. De eo quòd Phaeton currum Solis perperàm ducens punitus sit.

Qualia fecisti.) ἰατηγορία κατὰ προθυμίαν. Et in summa.) αἴτησις καὶ ὑποθῆκαι. Talem nobis.) ἐπιφώνημα. Peccaui, Iupiter.) Concessio per deprecationem. Nam unde uel spe rare.) Prætexit ignorantiam. An non noras.) Inficiatio ignorantiæ. Si quis etiam.) αἴτησις ἀπὸ τῶν ἐκβάντων ἰσακῶς καὶ ὑποθῆκαι. Ille autem.) Secunda pars. Equidem hæc omnia sciebam.) ὁμολόγησις. Postquam autem.) ἀντιφώνησις ἀπὸ τῶν αἰτιῶν ἐννηλικῶν. Dixi autem etiam.) Respondet ad secundam partem, quòd non ignorauerit, quia præmonitus fuerit. At ille puer.) ἀφήγησις. Sed & ille.) Occupatio. Et mihi Iupiter.) Inficiatio. Errati ueniam impetrat. At nunc quidem.) ἔκπληξις, cõminatio. Quare illum.) αἱ προσαξεῖς. Ac uide.) Commonitione concludit.

MARINI DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

Neq; horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoq; uerisimile est, Lucianum ostendere uoluisse, quòd quæcunq; sub hac tota mundi machina mouentur & uiuunt, inter cæteros affectus præcipuè amori obnoxia sint, ac uoluptatem appetant. Illumq; adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominum domitorem esse. Quòd autem deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & uoluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere uidetur. Fuit enim, quanquam omnibus philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & uoluptatem finem bonorum asserebant, & deorum prouidentiam negabant. Id quod cùm alibi passim, tum in Demonacte, & in Cœcilio deorum animaduertere licet.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ ἢ Ποσειδῶνος. CYCLOPIS ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

CYCLOPS.

Ὦ πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ λωβήτορος ξένου, ὃς με μεθύσας, ἀτενφλωσέ μου τὸν μονώπα ὀφθαλμὸν ῥάσας. ΠΟΣ. τίς ἦ ὁ ταῦτα τολμήσας, ὦ Πολύφημε; ΚΥΚ. τὸ μὲν

O Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatũ excæcauit, somno grauatũ aggressus. NEP. Quis uerò est qui isthæc facere ausus fuit, Polypheme? CYCL. Principiò quidem seipsum

πρῶτον, Οὔτιν ἑαυτὸ ἀπεκάλει· ἐπεὶ δὲ διέφυγε, καὶ ἔξω τῶν βελῶν, ὁ Οδυσεὺς ἐνεμάσθαι ἔφη. ΠΟΣ. οἶδα, ὦ λῆρος, τὸν Ιθακήσιον, ὃς πάλαι σ' αὐτίκλεια. ἀλλὰ πῶς ταῦτ' ἐπράξω, ἐδὴ πάνυ δυσφορῶν ἄν; ΜΥΚ. διατίλαβον ἐν τῷ αὐλῶνι, ἀπὸ τῆς νεμῆς αὐτὰ σχίσας, πολλὰς τινας, ὑδρόβους λύοντας ἀγλυκύτητι τοῖς προσιοῦσι. ἐπεὶ δὲ ἔβηκα τὴν δύρᾳ τὸ πῶμα (πίθος δέ ἐστι μοι μακρὸς μεγέθους) καὶ τὸ οἶνος ἀνασπάσας, ἐφόρουν ἐνδρον ἀπὸ τῆς ὄρυκος, ἐφάνησαν ἀποκρύπτειν αὐτὰς πειρώμενοι. ἐγὼ δὲ συλλαβὼν αὐτῶν τινας, ὥσπερ ἐκ κόλπου, διατίφαγον λαβὰς ἔνδοθεν. ἐνταῦθα ὁ πανουργότατος καὶ ἀνδρειότατος, εἴτε Οὖτις, εἴτε Οδυσσεὺς, δίδωσί μοι πίειν φάρμακον, ὑδὲν μὲν καὶ σύσσιμον, ἐπιβλαβέστατον δὲ καὶ ταραχωδέστατον. ἀπαυδᾷ γὰρ οὐδὲν ἐλθὸν μοι πρὸς φρένα πάντα, καὶ τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἀνεστρέφετο,

seipsum. Neminem uocabat: postquam autem effugit, atq; extra tela, ut dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat. NEPT. *Noui quem dicis, Ithacensem illum: ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, quum alioquin non ita audax atq; animosus sit?* CYCL. *Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes uideluet pecuariis. Posteaquam autem apposui foribus operculum (saxum autè quoddam mihi est perquàm magnum) atq; ignem resuscitaui, accensa arbore quam de mõte mecum ferebam, uisi sunt abscondere se se parare. Ego uerò comprehensis ipsorum quibusdam, ut par erat, deuoraui, ut qui prædones essent. Hic igitur uersutißimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam ueneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad insidias struendas præsentißimo, & maximè turbulento. nam statim omnia uidebantur mihi, posteaquã bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur,*

κὴ ὃκ ἴτι ὅλως ἐν ἐμαυτῷ ἤμλω. τίλ& ἀλ'ἐς ὕπνον ματισπάδλω. ὁ ἢ ἀποξύσας τ' μοχλὸν, κὰὶ πυρώσας γε, πρσέτι ἐνύφλωσί μι λαθσύλοντα, κὴ ἀπ' ἐκάνης τυφλός ἐμί σοι, ὦ Πόσει λομ. Πο. ὡς βαθὼ ἐκοιμύθης, ὦ τέκνον, ὃς ὃκ ἠξίθερθε μετα-ξὺ τυφλύμεν&. ὁ ἀ' ἔμ ὀδυσσεὺς πῶς λιφυγῃ; οὐ γὰ ἄν, ἐῦ οἶλ' ὅτι, ἐλλοώθη ἀπεκινῆσαι πλὶν πίῤραν ἀπὸ τῆ θύρας. Κύ. ἀλλ' ἐγὼ ἀφῆλον, ὡς μᾶλλον αὐτὸν λάβοιμι ἠβιόντα, κὴ λαβίσας πρὰ πλὶν θύραν, ἐθύρων τὰς χῆρας ἐκπετάσας, μό να πρὸς τὰ πρόβατα ἐς πλὶν νομὸν, ἐντελάμεν& τῷ ἀριῷ, ὁπόσα ἐγρῶν πράττειν αὐτὸν ἐκέλ& ἐμέ. Ποσ. μανθάνω τὰ' ἐκείνοις ὅτι γε ἔλαθεν ὑπέξιλθών σι, ἀλλὰ τὰς ἄλλας γε Κύκλωπας ἔδει ὑπβοήσαθαι ἐπ' αὐτόν. Κύ. σωσικάλθρα, ὦ πάτ&, κὰὶ ἤκουν. ἐπὰ ἀλ' ἤροντο τῦ ὑπίουλεύοντ& τὸ ὄνομα, ἀἀγὼ ἔφλω, ὅτι Οὖτις ὄξι, μι-καγχολᾶν οἰηθέντθ μι, ὡ'χον-

& prorsum apud me amplius ipse non eram: postremò autè somno correptus iacui. Ille uerò exacuato uectè, eodẽq; igne succenso, insuper etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi sum Neptune. NEP. Vt altè nimis dormisti, fili, qui nõ interea exilueris, cum excæcareris. Vlysses igitur ille quo pacto effugit? Nõ enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus. CYC. At ego amoui ipsum, quo facilius illum comprehenderem inter egrediendum. Ac collocato meipso ad fores, extentis manibus uenabar, solis dimissis in pascua ouibus, et arieti negocio dato, quæ nam ipsum agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clàm se subducẽs. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare contra ipsum. CYC. Conuocaui illos, pater, atq; etiam uenerunt: sed postquã me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem Neminem esse; insanire me arbitrati, reli-

Cto me

τὸ ἀπιόντος. ἅτω μ' ἀπατεσσόησαν
τέ μι ὁ μαπάρατος τῷ ὀνόμαπι
τι. πρὸς δ μάλιστα ἰώπασί μι, ὅτι
πρὸ ἀνελέησεν ἐμοὶ τὸν συμφο
ρεών, ἐδ' ὁ πατήρ, φησίν, ὁ Πο-
σειδῶν ἰήσεταί σι. Πο. θαῤῥεε,
ὦ τέπνον· ἀμυνῶμαι γὰ αὐτὸν,
ὡς μάθῃ ὅτι εἰ τὴ πάρεσίν μοι
ὀφθαλμῶν ἰᾶσθαι ἀδυνάτου.
τὰ γοῦν τῶν πλεόντων τὸ σώ-
ζειν αὐτὰς, τὸ ἀπολλύναι ἐπ' ἐ
μοὶ πρίσεται· πλεῖ ἔτι.

Eto me iterum diſceſſerunt. Ita impoſuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omniū maximè mihi ægrè fuit, cōtumelioſe obiecta mihi clade hac: Ne pater quidē Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEP. Confide fili. ulciſcar enim ipſum, ut ſentiat, etiamſi cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigantes certè tamen ſeruare uel perdere, penes me eſſe. nauigat autem adhuc.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ὀλυμπικὸς, Πινδαρικὸς, καὶ παραμυθητικὸς: quomodo Vlyſſes Polyphemum excęcauerit.

Commemorat Cyclops ſe oculo ut ſpoliarit Vlyſſes,
Is mario porxit dum cyathum ille mero.
Non potuit durare diu Polypheme tyrannis,
Cogeris en pœnas ſoluere promeritas.

O pater.) ἡ πρόθεσις narrationis παρεκτικὴ cōtinens. Quis uerò.) ἐρώτησις περὶ τοῦ προσώπου. Principiò quidem ſeipſum.) ἀφήγησις αὐτοῦ. Noui, quem dicis.) μεταβασις ad τρόπον, id eſt modum. Deprehendi in antro.) ἀφήγησις rei perinde ut geſtæ, eiuſq; modi occaſio. Poſteaquam.) Facta antecedentia Cyclopis. Ipſorum quibuſdam.) ſociorum Vlyſſis. Odyſſ. 9. Aeneid. 3. Nam ſtatim omnia.) Ab effectu uini. Poſtremò autem.) ταμίᾳ. Inſuper etiam.) ἐπιβάν. Et ex eo tempore.) τὰ μεταξὺ γενόμενα. At cęteros certè.) τὰ ἀπόμενα. Ita impoſuit.) ἐπιφώνημα ἀγανακτητικὸν. Obiecta mihi clade hac.) Inſultatio Vlyſſis. Confide fili.) παραμυθία καὶ παῤῥησία.

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

ALPHEI ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

NEPTVNVS.

Τί ἔστο, ὦ Ἀλφειέ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπίπτων εἰς τὸ πέλαγος, ὅτι καὶ ἁλμυρίζῃ γνώσεται τὴ ἅλμη, ὡς ἐλθὼν ποτὲ μετὰ ὕδατος ἀπαθοῦς, οὐτι καὶ ἀναπαύσεσθαι σαυτὸν διαχυθείς, ἀλλὰ διὰ τῆς θαλάττης ξωστὸς, καὶ γλυκὺ φυλάττων τὸ ῥεῦμα, ἀμιγὴς ἔτι καὶ καθαρὸς ἐπάγῃ, ἢ οἷόν ὅπερ βύθιος ὑποδύς, καθάπερ οἱ λαφυραγωγοὶ, μὴ λοιπὸν ἀναδύσῃ που, μὴ οὖθις ἀναφανήσεσθαι σαυτόν; Αλ. ὄρνιθιόν τι τὸ πρᾶγμά ἐστιν, ὦ Ποσειδῶν, ὥστε μὴ ἱλιγγιᾷς ἐράσθης ἢ μὴ αὖ τὰς πολλάκις. Πο. γυναικὸς, ὦ Ἀλφειέ, ἢ νύμφης ὁρᾷς, ἢ μὴ τῶν Νηρηίδων αὐτῶν μιᾶς; Αλ. ὄκ. ἀλλὰ πηγῆς, ὦ Ποσειδῶν. Πο. ἢ ἢ πῶ σοι γῆς αὖτα ῥᾳδ: Αλ. νὴ σώτις ὅτι σικελικὴ, Ἀρέθουσαν αὐτὴν καλέσιν. Πο. οἶδα, ἐπ ἄμορφον, ὦ Ἀλφειέ, τὴν Ἀρέθουσαν

QVid hoc, Alphee, q̃ tu solus aliorum in mare delapsus, neq; cum sale fugine misceris, perinde ut solent cætera flumina omnia? neque cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare ueluti concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiam & purus cursu laberis? nescio quo locorũ in profundũ teipso, quemadmodũ gauiæ atq; ardeæ faciũt, submersõ. ac uideris rursum emergere quoque alibi, & teipsum iterum spectandũ exhibere. AL. Amatoria quædã res hæc est Neptune: quamobrem ne mihi uitio uertas. Amasti autẽ & ipse sæpenumero. NEP. Mulierẽne, Alphee, an nympham amas, an etiã Nereidum ipsarum unã aliquam? AL. Nõ, uerũm fontem Neptune quendã. NEP. Vbi igitur terrarum ille manat? AL. Insularis est, in Sicilia, Arethusam ipsum uocant. NEP. Scio: non deformem sanè, Alphee, Arethusam

σεαυ. ἀλλὰ διψᾷς γε ὅτι, καὶ διὰ ταῦτα καθαρᾶ ἀναβλύζει, καὶ τὸ ὕδωρ ἐνδιηρίπικε ταῖς ψηφίσιν, ὅλον ὑπὲρ αὐτῆ φαινόμενον ἀργυροειδές. ΑΛ. ὡς ἀληθῶς οἶδα τὸν πηγαῖον, ὦ Ποσείδον, παρ' ἱκάνους ἦν ἀπορχόμαι. ΠΟΣ. ἀλλ' ἄπιθι μὲν, καὶ σὺ τύχοις ἐν τῷ ὄρωτι. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπέ, τῶ τὸν Ἀρέθουσαν ἔβαλε, αὐτὸς μὲν Ἀρκὰς ὤν; ἢ ὃ ἐν Συρακούσαις ἔχει. ΑΛ. ἐπαγόμενόν με ἐλατίχεις, ὦ Ποσείδον, περίεργα ἔρωτᾷς. ΠΟ. οὐ δίκαιος. χώρει παρὰ τὸν ἀκαπνοῦντα, καὶ ἀναδὺς ἀπὸ τῆς θαλάττης, ξυναυλίᾳ μίγνυσο τῇ πηγῇ, καὶ ἓν ὕδωρ γίνεσθε.

thusam amas: sed et liquidus fons ille est, & perpurū scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquæ etiam calculi gratiā addunt, supra quos tota ea uelut argentea apparet. AL. *Vt uerè nosti fontē hunc, Neptune; ad illum igitur abeo nunc.* NEP. *Sed abi quidē, & feliciter utere amore. Illud aūt mihi dic, ubi tu Arethusam conspicatus es, Arcas ipse cum sis, fons autē ille in Syracusis manet?* AL. *Properantē me moraris Neptune, curiose nimis interrogando.* NEP. *Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo miscearis, & in unam aquam redigamini.*

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Ἐρωτηματικὸς καὶ αἰνιγματικός. *Quòd Alpheus amnis dulcem in mari aquam retineat.*

Alpheus nulla inficitur salsugine Ponti,
Naturam retinet semper ubiq; suam.
Neptuno quosdam simul hisce fatetur amores,
Arcas init thalamum sæpe Syracusiæ.

Quid hoc.) Propositio διανοητικὴ κατ' ἀφήγησιν μακροτέραν, καὶ αἰνιγματική. Amatoria quædā.) ἀπόρρητος. Mulierémne) ἐρώτησις περὶ τοῦ ἐρωτικοῦ τούτου. Insularis est.) διήγησις, interfatio de loco. Non deformem.) ἀπόκρισις. Vt uerè nosti.) κατάκρισις. Liquidus fons.) Laus fontis. Ad illū igitur.) Discessus quasi colloquentiū ἀναίμαξις. Properantem me.) Reprehensio morantis.

MENE-

ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΩΣ.

MENELAI ET Protei.

Eodem interprete.

MENELAVS.

Ἀλλὰ ὕδωρ μέν σε γίνεσθαι, ὦ Πρωτεῦ, ἂν ἀπίθανον, ἐνάλιόν γε ὄντα, καὶ θαλάττιον ἔτι φορητόν. ἠδὲ εἰς λέοντα ἐκπεσεῖν ἀλλαγέντα, ἴσως οὐδὲ τοῦτο ἔξω πίστεως. εἰ δὲ ἠδὲ πῦρ γενέσθαι δυνατὸν ἐν τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο πάνυ θαυμάζω, ἠδὲ ἀπιστῶ. ΠΡΩ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Μενέλαε· γίγνεσθαι γάρ. ΜΕΝ. εἶδον ἠδὲ αὐτός. ἀλλά μοι δοκεῖς (εἰρήσεται γὰρ καὶ πρὸς σέ) γυναῖόν τινα προσάγειν τῷ πράγματι, ἠδὲ τὸν ἐφθαλμὸν ἐξαπατᾶν τῶν ὁρώντων, αὐτὸς ἐδὲν τοιοῦτο γιγνόμενον. ΠΡΩ. ἠδὲ τίς ἂν ἡ ἀπάτη εἶδε τοῦτο ἐναργῶς γένοιτο; ἐκ αὐτομολεύσεις τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐλεῦ, ἃ ὅσα μετεπέπλασα ἐμαυτόν; εἰ δ' ἀπιστεῖς, ἠδὲ τὸ πρᾶγμα ψευδὲς ἔναι δυνᾶ, φαντασίαν

AT in aquam cõuertãte Proteu, incredibile adeò non est, marinus utiq; cum sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando muteris licet, tamen neq; hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cum in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor ut credam. PRO. Ne mireris Menelae: fieri enim soleo. MEN. Vidi equidem ipse: ueruntamẽ uideris mihi (dicetur enim hic apud te) præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: quũ interim ipse nihil tale facias. PRO. Et quænam adeò deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An non apertis oculis uidisti, in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si uerò non credis, & res hæc tibi falsa uidetur, nempe apparentia

φασία τις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀναμιγνύμενον, ὑπεδαὺς οὖρ γίνομαι, πρόσινιγνί μοι, ὦ γενναῖε ξένε, τῷ χαίρε. ἔδοξε γὰρ ἐ ὁρᾶσθαι μόνον, ἢ ἦρξε τὸ λάσιον τότε μοι πρίσιμον. Μεν. ἦν ἀσφαλὲς ἡ πῦρ, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. σὺ δέ μοι Μενέλαε δοκεῖς ἐδὲ πολύποδα ἰχθῦν ἑωρακέναι πώποτε, ἐδ' ἃ πάσχει ἰχθὺς οὕτως, εἰδέναι. Μεν. ἀλλὰ τὸν μὲν πολύποδα εἶδον· ἃ πάσχει δ', ἠδέως ἂν μάθοιμι παρὰ σοῦ. Πρω. ἐκ ποίας ἂν πέτρας προσιλθὼν ἁρμόσῃ τὰς ἰσχάδας, ἢ προσφὺς ἔχεται ἰσχάδος τὰς πλεκτάνας, ἀμείνων ὁμοίως ἁπτόμενος ἰσχάδος, ἢ μεταβάλλει τῷ χρόᾳ, μιμούμενος τὸν πέτρον, ὡς ἂν λάθῃ τὰς ἁλίσκας, μὴ διαλλάττων, μηδὲ φανερὸς ὢν διατεῖνε, ἀλλ' ἰσοπλῶς τῷ λίθῳ. Μεν. φασὶ ταῦτα, τὸ δὲ σὸν πολλῷ παραδοξότερον, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. οὐκ οἶδα, ὦ Μενέλαε, τίνι ἂν ἄλλῳ πιστεύσειας, τοῖς σεαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν.

rentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquã ignis factꝰ fuero, applica mihi deus generose tu manum: nimirum sentiesꝰ uidear ne tantum ignis, an & urendi uim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc, Proteu. PROT. At tu Menelae uideris mihi neque polypum uidisse unquã, neq; etiam quid pisci huic accidere soleat scire. MEN. Verùm polypum ipsum quidem uidi: quæ uerò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cuicunque saxo accedens acetabula sua applicuerit, atque affixus inhæserit cirramentis, illi seipsum simile efficit, mutat que colorem, imitando saxum: quo ui delicet lateat piscatores, nihil ab illo uarians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MENE. Ferunt hæc: sed tuũ hoc multo magis omnem

Μεν. opinionem excedit, Proteu. PROT. Nescio Menelae, cui nam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas.

MEN.

Μεν. ἰδὼν ἄλλον. ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον, τὸν αὐτὸν πῦρ καὶ ὕδωρ γίγνεσθαι.

MEN. Videns equidem illum alium: sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem uideo licet ignem atq; aquam fieri.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

Protheus deus marinus, Oceani & Thetyos filius, Iliaci belli tempore quum Aegyptus rege careret, in regem assumptus est, quem Aegyptij Cetea appellabant. Hunc artium peritum fuisse tradunt, Homerus Odyss. 4. & Vergilius itē quarto Georgicorum, & in uarias se formas uertere solitum: ut nūc animal, quandoq; arbor, aut ignis, aut aqua, aut quid aliud uideretur. Quod figmentum Diodorus libro 2. sequutus Herodotum, ad Aegyptiorum regum morem refert, quibus familiare fuit, leonis aut tauri, uel draconis priorem partem in capite gestare, necnon arborem, quin ignem quoque, principatus insignia. Idem Lucianus in cōmentario De saltationibus, Protea illum in uarias se demutantem rerum facies, nō ferè alium intelligit, quàm saltatorem eximium, ad effingendum quicquid omnino collibuisset, ueluti Empusa, docilem. Heraclitus Pōticus diuersam his colligit allegoriam. A' Proteo natum est adagium hoc, Πρωτέως ποικιλώτερος, id est Proteo mutabilior: quod in uafrū & uersipellem cōpetit. Plato in Ione: ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ ὁ Πρωτεὺς πανδαλᾶς γίγνῃ. id est, Sed prorsus Protei in morē, in omnem speciem uerteris, sursum ac deorsum teipsum distorquēs.

Verùm polypum.) De polypi uario ingenio meminit Plinius libro 9. cap. 29. Præterea Plutarchus in libello περὶ πολυφιλίας, ex Theognide:

πολύποδ' ὃς νόον ἴσχει πολυπλόκον, ὃς ποτὶ πέτρῃ
τῇ προσομιλίᾳ, τοῖος ἑλεῖν ἐφανη. Id est:

Mentem habeas uafri polypi, qui protinus illæ
Se quibus admorit, saxa colore refert.

Idem Lucianus in eo qui περὶ ὀρχήσεως inscribitur, ex Pindaro opinor: πάντιν θηρὸς ποικίλον νόον ἴσχων. id est, marinæ beluæ mentem habens.

IOAN.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Μυθικὸς, quòd Protheus cùm in uarias formas, tum in ignem, &c. conuertatur.

Proteus se in uarias gaudet conuertere formas,
In pelagi qui se continet usq; specu.
Fit lignum, fit aqua, & fulua cervice leæna,
Flammæ etiam formam suscipere ēst solitus.

At in aquam conuerti.) ὁμολογία. Quòd si autem.) ἀφαίρεσις. Ne mireris.) Assueratio. Vidi & ipse.) Obiectio. Et quæ nam.) Refutatio. Apertis oculis.) A testimonio Menelai. Quòd si uerò non.) ἄλλη πίστις ἀπὸ τοῦ ἀδύνατου. Nimirum senties.) πρόρρησις. At tu Menelae.) Ab exemplo simili. Verùm polypum.) ἀξίωσις. Cuicunq; saxo.) ἀφύγησις. Illi seipsum similem efficit.) De polypo pisce, eiusq; in uarias res transformatione. Frunt hæc.) Concessio. Sed tuum hoc.) Correctio. Nescio Menelae.) Conclusio.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΕΛΦΙΝΟΥ. NEPTVNI ET Delphinum.

Eodem interprete.

NEPTVNVS.

Ἔυγε, ὦ Δελφῖνες, ὅτι ἀεὶ φιλάνθρωποί ἐστε, καὶ πάλαι μὲν τὸ σῶ Ἰνῶ παιδίον ὑπὲρ τὸν Ἰσθμὸν κομίσαντι, νῦν δὲ ἁμιλλῶμενοι ἀπὸ τῶν Σκιωνίδων μετὰ σῶ μειρακίου ἐμπιπτόντα. καὶ νῦν σὺ τὸ διαφθαρὲν ἔτι, τὸν ἐκ Μηθύμνης κάλαμον, ἐξευρὼν ἐς Ταίναρον αὐτῷ σκευῇ καὶ κιθάρᾳ, δι' ἧς ἐβιάσθης καὶ ἐπὶ τὸ γῆς ἀπενεχθέντα.

Laudo, a recte facitis Delphines, q. semper amantes hominū estis. Nā et olim Inus filium in Isthmū portastis, exceptū à Scironijs scopulis, unde cū matre præcipitatus fuerat et nūc tu citharœdo isto Methymnensi cū ipso ornatu et cithara recepto, in Tænarū enatasti, neq; passos indignè à nautis perire illū.

Δελ. DEL.

Δικ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Ποσειδον, εἰ τοὺς ἀνθρώπους ὧν ποιοῦμεν, ἐξ ἀνθρώπων γε ἡμεῖς αὐτοὶ ἐγενόμεθα. Ποσ. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς ἐπαναυμαχήσας μετέβαλε, μόνον χαρώσασθαι μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ὑπηγάγετο. ὅπως γοῦν τὰ ἐπὶ τὸν Ἀρίονα τοῦτον ἐγένετο, ὦ Δικαίαρχε; Δικ. ὁ πρίαυλος, οἶμαι, ἐχαίρων αὐτῷ, καὶ πολλάκις μετεπέμπετο ἐπ' αὐτὸν ἐπὶ τὴν τέχνην. ὁ δὲ πλεύσας παρὰ τὸν τύραννον, ἐπιβὰς μετὰ πλεύσας εἰκαδί, ὅν τὸν Μέθυμναν, ἐδιδάξατο τὸν πλοῦτον. καὶ ἐπιβὰς πορθμεύοντινὸς ἐπανέργων αὐλῶν, ὡς ἐδόκει πολὺν ἄγων χρυσὸν καὶ ἀργύριον, ἐπεὶ κατὰ μέσον τὸ Αἰγαῖον ἐγένετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ οἱ ναῦται. ὁ δὲ (ἠκροώμην γὰρ ἅπαντα, παρακύψας τῷ σκάφει) ἐπεὶ ταῦτα ὑμῖν ἐδόκησε, ἔφη, ἀλλὰ τὸν σκηνὸν ἀναλαβόντα με, καὶ ἐσαντα ὀλίγον τινα

DEL. Ne mireris, Neptune, si hominib. benefacimus: nam & ipsi ex hominib. pisces facti sumus. NEP. Atq; equidem ob id reprehendo Bacchum, q. uos nauali prælio superatos ita transformauit, cum deberet captiuos solum in deditionem accipere: quemadmodũ & cæteros in potestatem redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, sese habet? DEL. Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se accersebat artis gratia. Ille autem diues iam factus à tyranno, cõcupiuit, nauigando in patriam, Methymnam uidelicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac cõscensa ad traijciendum naui hominum quorundam sceleratorum, postea quam cognitus est multum auri secum ferre, ubi ad medium fermè Aegeũ peruentum fuit, insidiari illi nautæ cœperũt. Ille uerò (nam auscultabã omnia, iuxta nauigium natando) Quoniã hoc uobis ita uisum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato prius mihi ipsi fonebri aliquo

σεαυτὸν ἐπ' ἰμαντῷ, ἐκδύσας ἀφέσας τε ῥίψας ἰμαντὸν ἐπ' ἴχνεσιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ἢ αἰνίλαβι τῶν σκολιῶν, καὶ ἅμα πάνυ λιγυρῶς, καὶ ἅμα σχεδὸν ἐς ἦθος διάπαυσον, ὡς αὐτίκα πάντως ἀποθανούμενος. ἐγὼ δὲ ἀκολαβὼν, καὶ αὐαπίπτοντα αὐτὸν, ἐξενεγκάμενος ἔχων εἰς Ταίναρον. Πο. ἐπαινῶ σε φιλομουσίας· ἄξιον γὰρ τὴν μισθὸν ἀποδιδόναι σοι τῷ σε ἀκροάσεως.

bri aliquo carmine, uolentẽ sinite præcipitare meipsum. Concesserũt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandũ quiddã, atq; ita in mare præcipitauit seſe, tanquã statim omnino moriturus. Ego uerò excepto atque imposito illo, enataui unà cum ipso in Tænarum. NEP. Laudo studium erga Musicam tuum. dignam enim mercedẽ retulisti ipsi pro eo quod auscultaras.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Rectè facitis Delph.) Delphines ingenti amore homines, præcipuè pueros prosequi solent, & dorso acceptos ultrò citroq; per mare incolumes uectare ac reducere: qui si quo casu postea intereunt, uocem edunt humanis gemitibus similem, & ipsi tandẽ mœrore confecti moriuntur. Refert aliquot exempla noster Lucianus in nauigio seu uotis, & Plinius lib. 9. cap. 8. musicis harmonijs mirificè demulcentur.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Διογενικὸς: Delphinos amatores esse hominum, & ab aliquo istorum Arionem iectum à prædonibus in mare transuectum esse.

Mira est Delphinum uerè natura, quòd omnes
Sic redamant homines, haudq; perire sinunt.
Euadit mortem Cithara submersus Arion:
Musica nam curas pectora mœsta leuat.

Laudo, rectè facitis.) Collaudatio à φιλανθρωπία. Nam & olim.) Probatio à signis antecedentibus & coniunctis. Et nũc tu.) Ἀποστροφη ad unum Delphinem, qui exportauit Arionem. Ne mireris Neptune.) ἀπηρτισμένη αἰτιολογικὴ à coniugatis. Atq; equidem ob id.) μίμησις ab iniusto. Quemadmodum & cæteros.) Ab exemplo. Sed quo pacto cum Arione.) παράσκευη ad fabulam de Arione. Periander iste puto.) Narratio à persona Corinthi. Ac consensa.) τὰ πραχθέντα. Nam auscultabam.) Gellius lib. 16. cap. 19. ex lib. 1. Herodoti. Laudo studium.) Collaudatio à gratitudine.

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN *eosdem*.

Quanquam ex eadem occasione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia describũtur, exceptis paucis quibusdam, quorũ argumenta de suis temporibus sumpsisse Lucianus uidetur, cum superioribus prognati sunt: alium tamen atq; diuersum ab illis finem habent, aliaq; monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractantur: at hic illud indicatur, atq; etiã oculis penè subijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices quorum sententiæ post hanc uitam subijciendi omnes sumus, nulla personarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuscunq; fortunæ æstimatio futura est: sed quòd omnes, quod ad conditionẽ attinet, æquales futuri, & pro eo ac quisque in hac uita se gerit & meretur, supplicium aut præmium accepturi sumus. Tametsi illud quoque non ignorem, Lucianũ ex ironia magis pleraq; hæc, quàm quòd ita animo senserit, dixisse uideri posse, utpote Epicureũ, &, ut ab alijs uocatur, ἄθεον, qui neq; de dijs, neq; de immortalitate animarum rectè quicquã senserit. Veruntamen etiam aliàs, cum de ueris moribus philosophorum scribit, ut in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibusdam, ẽiusmodi de præsentis uitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quę illum haudubiè de futura quoq; nonnihil cogitatione ac sensu præcepisse confirmare possint. Vtut autem hæc se habent, digni tamen dialogi isti sunt

ſti ſunt qui legantur,& ob oculos quàm ſæpiſsimè reuocentur: uel ob hoc ſolum,ut à cupiditatibus ac rerum externarum deſiderio mentem auocemus,& ad illud reſpiciamus, quod poeta dixit:Puluis & umbra ſumus.quodq; poſt hãc uitam neq; opes, neque potentia,neque ullæ aliæ fortunæ defunctos ſequentur aut iuuabunt.

Operæprecium facturum me ſpero, ſi huc adſcripſero incerti Autoris græcum Epigramma,ab hoc argumento non alienũ: cuius uerſionem ex Auſonio ſubijciemus.

Ελθων εις αϊδην,ὅτι δὴ σοφὸν ἔγνως γῆρας
Διογενης ὁ λυσων,ἱροῖσιν ἰδλων ἐγελα.
Καὶ γρώσας ὁ γέρων τὸ ζιβώνιον ἐγγυς ἐκεινε
τοῦ πολὺν ἐκ πολαμοῦ χρυσὸν ἀφυσαμένε
Εἶπεν,ἐμοὶ ϛ νῦν πλείων τόπ.ὅσα γαρ ἐγὼ
πάντα φερω σὺν ἐμοὶ ἱροῖσι.σὺ δ'οὐδὲν ἔχῃς.

Auſonius.

Effigiem rex Cræſe tuam ditiſſime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Conſtitit.ut q; procul ſolito maiore cachinno
Concuſſus,dixit:quid tibi diuitiæ
Nunc proſunt regum rex ô ditiſſime? cum ſis
Sicut ego ſolus,me quoq; pauperior.
Nam quæcunq; habui mecum fero, cum nihil ipſe
Ex tantis,tecum Cræſe ferax,opibus

Diogenes in hiſce dialogis,dicteria maximè in eos iacit, qui ſupra mortalitatem ſuam efferri cupiuerunt.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΕΥΚΕΟΣ.

DIOGENIS ET Pollucis.

Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

Ὦ Πολύδευκες,ἐυγε λεγομαί σοι ἐπαυλὰν τὴν χθαμαλὴν ἀϊδηλε (νὺν γάρ ὄρθρος,εἶμαι,τὰ ἀναβιῶναι ἄθλια

COmmẽdo tibi, Pollux, quãprimùm ad ſuperos aſcenderis (tuum enim eſt,ni fallor, cras reuiuiſce-

αὔριον) ἰὼ πᾶ ἰόλης Μένιππον τὸν λυσσῶντα (σύριος δ' αὖ αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ καὶ τὸ Κρανεῖον, ἢ ἐν Λυκείῳ, τῶν ἐμβλεπόντων πρὸς ἀλλήλους φιλοσόφων διακαγχανόντα) ἐπεὶν πρὸς αὐτὸν, ὅτι σοι. ὦ Μένιππε, διακελεύεται ὁ Διογένης, εἰ σοι ἱκανῶς τὰ ὑπὸ γῆς διακαγχάσαται, ἥκειν ἐνδάδε πολλῷ πλέον ἐπιγελασόμενον. ἐκεῖ γὰρ ἐν ἀμφιβόλῳ σοι ἔτι ὁ γέλως ἦν, ἡδὺ πολὺ τὸ, τίς γὰρ ὅλως εἰδὼς τὰ μέλλοντα τὸν βίον; ἐνθαῦτα δὲ δὴ ἐν παύσῃ βεβαίως γελῶν, καθάπερ ἐγὼ νῦν, μάλιστα ἀφεὶς ἀκὺ ὁρᾷς τοὺς πλησίον καὶ σε πράπας καὶ τυραννοῦντας, ὅτω τὰ πονηρὰ καὶ ἀσύμβατα, ἐκμένης οἰμωγῆς διαγινωσκομένους, καὶ ὅτι μαλθακοὶ καὶ ἀγχνῶες εἰσι, μιμνημένους τ' αὖθις. ταῦτα λέγε αὐτῷ, καὶ προσίτι ἐμπλησάμενον ἀλύου ἥκειν θοίμιον τι πολλῶν, καὶ δὴ πᾶ σύριος ἐντῇ τριόδῳ Ἐπάτης δᾶπνον ἐκέμισεν, ἢ ὀὸν ἐκ καθαρσίᾳ, ἴστι τοιῆτο. Πο. ἀλλ' ἐπαγγελῶ ταῦτα, re) ut ſicubi uideris Menippum canem illum, (inuenies autem ipſum Corinthi circa Craneũ aut in Lyceo, deridentem cõtendentes iſtos inter ſe philoſophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, ſi ſatis ea quæ ſuper terram ſunt, deriſiſti, quò & huc ad inferos deſcẽdas, ubi multo plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc riſus fuit, et frequens illud obijci potuit: Quis enim omnino ſcit, quæ poſt uitã futura ſint? Hic autem non deſines cõſtanter atque perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nũc facio: & maximè poſtquã uideris diuites iſtos ac ſatrapas et tyrãnos ita humiles et obſcuros eſſe, ſoloq; eiulatu ab alijs dignoſci: tũ quòd & molles et ignaui ſunt, reminiſcẽtes eorũ quæ in uita gerũtur. Hæc illi quæſo ut dicas, & ut præterea etiã pera ueniat impleta & multo lupino, & ſicubi in triuio poſitã inueniat Hecates [b] cœnã, aut [c] ouũ ex luſtratione relictũ, aut ſimile quippiã. POL. At renũciabo hæc illi,

Dioge-

ὦ Διόγενες, ὅπως ἂν ἀσφῶ μάλιστα ἐπιδείξῃς σὺ δεῖλαιον ὄψιν; Διο. γέρων, φαλακρὸς, τριβώνιον ἔχων πολύθρυλλον, ἅπαξ λεγόμενον ἀνίμῳ ἀνυπόπλεκτον, καὶ τὰς ὀφρῦς τῶν ῥακίων ποικίλον. γελᾶσθ' ἀεὶ, καὶ ταπολλὰ τὰς ἀλαζόνας τύτες φιλοσόφυς ὀφρῦσι σκώπτει. Πο. ῥᾴδιον εὑρεῖν ἀποίγε τύτων. Διο. βέλει καὶ πρὸς αὐτὸς ἰκάνυς ἐντύχωμαί τι τὸς φιλοσόφυς; Πολ. λίγε. ἐ βαρὺ γὰ ἐδὲ τύτο. Διο. τὸ μὲν ὅλον, παύσασθαι αὐτοῖς παρεγγύα λεῖσι, καὶ περὶ τὸν ὅλων ἐρίζυσι, καὶ ἀδρᾶλα φύσεσιν ἀλλήλοις, καὶ ἀμοιοδάλυς ποιῦσι, καὶ τοιαῦτα ἄπορα ὀρθῶ ἔχειν διδάσκυσι τὸν νῦν. Πο. ἀλλ' ἐμὶ ἀμαθῆ γ' ἀπαίδευτον ἔναι φήσυσι, καταγορεῦντα τ' σοφίαν αὐτῶν. Διο. σὺ δ' οἰμώξαν αὐτοῖς παρ' ἐμῦ λέγε. Πολυ. καὶ ταῦτα, ὦ Διόγενες, ἀπαγγελῶ. Διο. τοῖς πλυσίοις δέ, ὦ φίλτατον πολυδούκιον, ἀπάγγελε ταῦτα παρ' ἐμῶν. τί, ὦ

Diogenes: sed quò melim illũ agnoscere queam, cuiusmodi facie est? DIO. Senex est, caluaster, pallio indutus lacero, & uêto cuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis uariegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos philosophos acerbè perstringit.

POL. Facile erit inuenire illũ, ex his utiq; signis. DIO. Vis ne ut ad ipsos quoq; philosophos illos aliquid tibi mãdem? POL. Mandes licet. non enim graue neq; hoc mihi fuerit. DIOG. In uniuersum adhortare illos, ut de sistant à nugis suis, neq; de toto cõtendant, neq; [d] cornua sibi mutuò affingant, neq; [e] crocodilos faciant, neq; buiuscemodi sterilia atq; ieiuna interrogare, animũ instituãt.

POL. At indoctum me & ineruditũ esse dicent, qui doctrinam illorum reprehendã. DIO. [f] Tu uerò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nunciabo illis. DIO. Diuitibus autem, ô lepidissimum caput, hæc nostro nomine annuncies quæso; Quid, ô

μάτωσι, τ χρυσὸν φυλάττητε; τί ὑ τιμωρᾶσθε ἑαυτὸς, λογιζόμενοι τὸς τόκος, καὶ τάλαντα ἐπὶ ταλάντοις συντιθέντες, ὅσ χρὴ ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας, ἥκειν μετ' ὀλίγου; ΠΟΛ. ἐρώσιται καὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνος. ΔΙΟ. ἀλλὰ καὶ τοῖς παλαιοῖς γε καὶ ἰσχυροῖς λέγε, Μεγίλλῳ τι τῷ Κορινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ παλαιστῇ, ὅτι παρ' ἡμῖν ὄντι ὑ ξανθὴ κόμη, ὄτι τὰ χαριπὰ ὑ μέλανα ὄμματα, ὑ ῥύθμια ἐπὶ τ πρόσωπα ἐστὶν ὀφθῆναι, ὑ νεῦρα εὔτονα, ὑ ὦμοι πλατεῖοι, ἀλλὰ ταῦτα, μία ἡμῖν κόνις φασὶ, μραινία γυμνὰ τ κάλλος. ΠΟ. ὃ χαλεπὸν ἐδὲ ταῦτα ἀπεῖν πρὸς τὸς πάλας καὶ ἰσχυρούς. ΔΙΟ. καὶ τοῖς πίνουσιν, ὦ Λάκων (πολλοὶ δ' εἰσὶ, καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγματι, καὶ οἰκτιρόμενοι τὴν ἀπορίαν) λέγε μήτε δακρύειν, μήτ' ὀιμώζειν, διηγησάμενος ὡς τλὼ ἐνταῦθα ἰσοτιμίαν, καὶ ὅτι ὕψους τὰς ἐκεῖ πλουσίας ὀφθῆναι ἀμείνους αὐτῶν. καὶ Λακω-

uani, inquiens, aurum tantopere custoditis? quid autem excruciatis uos ipsos? supputantes usuras, & talentum aliud super aliud accumulantes: quos non plus quàm unũ obulum habentes uenire huc paulo pòst oportet? POL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formosis istis & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæstritæ, quòd apud nos neq; flaua coma, nec cœrulei nigri'ue oculi, neque rubor faciei amplius ullus est: neq; præterea nerui intenti & robusti, neq; humeri laborum tolerantes: sed omnia unus puluis, ut aiũt, nobis, cauaria forma nudata scilicet. POL. Non molestum erit neq; hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIOG. Etiam pauperibus ô Lacon dicas licet, (multi autem sunt quibus & ea res perquã molesta est, & inopiam lugent) ut neq; lachrymentur, neq; plorent, exposita illis æqualitate hac, quæ hic est: & quòd uidebunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores q̃ sese hic esse,

Lace-

δαιμονίοις ἢ τοῖς σοῖς, ταῦτα, εἰ δοκεῖ, παρ' ἐμοῦ ἐπιτίμητον, λέγων ἐπιλύεσθαι αὐτούς. ΠΟ. μειδίᾳ, ὦ Διόγνοθε, περὶ Λακεδαιμονίων λέγεις· οὐ γὰρ αὐτίκα μάλα. ἃ δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους ἔφην ἅπαντα, ἀπαγγελῶ. ΔΙΟ. ἀσφαλῶς τοίνυν, ἐπεί σοι δοκεῖ σὺ μὲν οἷς πρόσθεν, ἀπίωμεν παρ' ἐμοῦ τοὺς λόγους.

Lacedæmonijs autẽ tuis hæc, si uidetur, nomine meo obijcias, molles & eneruatos ipsos esse dicitãs. POL. *Ne de Lacedæmonijs Diogenes quicquam dicas, non enim ferã: sed quæ ad cæteros mãdasti, ea illis renunciabo.* DIO. *Missos igitur faciamus hos, quando tibi ita uidetur: tu uero quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.*

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

a Menippum canem.) Canes enim uocantur Cynicæ sectæ philosophi. b Hecates cœnam.) Mos erat diuitibus, ut singulis mẽsibus Hecatæ sacrificãdo in triuijs panes atq; alia quædã ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur ac deuorabantur: hanc Hecates cœnã dicebant. Suidas & Athenæus lib. septimo. Athenienses autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant, adhibitis paruis & uilib. quibusdam hostijs, ut Suidas tradit. eò uidetur hic alludere. Huius rei etiam meminit Aristophanes in Pluto, & eius interpres. Item Theocriti Glossemetarius ἐν τῇ τριόδῳ.

c Ouum ex catharsio.) Catharsium Græcis uidetur purificatio quædam dici. Morem quippe Athenis fuisse produnt, cõcionesexpurgandi atq; theatra, & omnino quemlibet populi conuentum. Id uerò minutis fiebat porcellis, quos nominabant catharsia. Eiusmodi obibant munus qui dicebantur à collustratione Peristiarchi. Oua illustrationibus apta monstrat Iuuenalis il lud: Nisi se centum lustrauerit ouis. Sed & in arte Ouidius oua hæc lustralia indicat illis uersibus:

Et ueniat quæ lustret anus, lectumq; locumq;,
Præferat & tremula, sulphur & oua manu.

Consule Thucydidem & Herodotum de dolo. Sed nil tam

neceſſarium quàm ſulphur. Homerus Odyſſ. x. ὅσσον θέῖον χθὼν καὶ πῦρ ἀκῆς. Plinius lib. 35. habet & in regionibus locum ſulphur ad expiandas ſuffitu domos, hoc libauit. li. 8. Columella. d Neque cornua.) Per λύρα captioſos ſyllogiſmos ad hunc modū conflatos intelligit Chryſippus: εἰ δὲ οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτ' ἔχεις, λύρατα δ' οὐκ ἀπέβαλες, λύρατα ἄρα ἔχεις. Quod non perdidiſti habes. Cornua non perdidiſti: cornua ergo habes. e Crocodilos faciant.) κροκόδιλος Sophiſma ex fabula mulieris Aegyptiæ huiuſmodi nomen habet, cuius mentionē facit Lucianus in uita rum auctione ſub finem. Quintil. lib. Ceratinas & Crocodilinas ambiguitates appellat. Fabulam Crocodili tractauimus in noſtris narrationibus lib. 1. f Tu uerò plorare illos.) Ita autem Græcos loqui ſolitos, ut plorare iuberent, eos quos à ſe contumelioſè dimitterent, notum eſt. Hac etiam uoce uſus eſt in Tragopodagra, pluribusq; alijs locis Horat. in V. Satyra: Inueniet nil ſibi legatum præter plorare. Idem in extrema Satyra lib. 1. Demetri:

— *Tuq; Tigelli*
Diſcipulorum inter iubeo plorare cathedras.

Cic. in Epiſt. quadam ad Q. Fratrem. ἀλλ' οἰμωζέτω, nos modò ualeamus.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Προσαγικὸς διάλογος.

Mittitur ad uiuos Pollux, mandata Menippo
Vt referat, pulchris, diuitibusq; ſimul.
Ad miſeros etiam, ne demirentur auaros.
Fabula poſt uita cuncta perire monet.

O pollux.) ὦ οὗτος. Inuenies autem.) à loco. Dicas illi Menippe.) Expoſitio mandati. Illic enim.) Ratio per comparationem. Hic autem non deſines.) ἀνταπόδοσις. Et maximè.) αὔξησις. Hæc illi quæſo.) Concluſio. Senex eſt.) Πρόσωπα ἡλικία ab ætate, habitu & actu. Vis ne ut ad ipſos.) ἐρώτησις. Mandes licet.) οὗτος πρὸς τοὺς φιλοσόφους. Neque de toto.) ἰδίωμα Platonicæ. Neque cornua.) ὑβριστικῶς. Neq; Crocodilos.) κροκοδιλίτης. At indoctum me.) ὑποφορά. Et hæc nunciabo.) ἀπόκρισις εἰρωνική. Diuitibus autem.) ἀπαγγελία ad diuites.

mites. Sed & formosis.) Ad formosos & robustos. Quod apud nos.) Quis status apud inferos. Etiam pauperibus.) Ad pauperes. Lacedæmonijs autem.) Σαρκασμὸς ad Lacedæmonios. Neq; Lacedæmonijs.) ἀπαγόρευσις. Sed quæ ad cæteros.) ὑπόκρισις. Missos igitur.) Epilogus.

ΠΛΟΥΤΩΝ, Η ΚΑΤὰ Μενίππου.

PLVTO, SEV CONtra Menippum.

Iacobo Micyllo interprete.

CROESVS.

Οὐ φέρομεν, ὦ Πλοῦτων, Μένιππον τόνδε τὸν κύνα τοιοῦτον ἔνοικον ἔχειν καὶ συνοικεῖν ἡμῖν, ὃς ἡδέως ἂν ἐνοχλοίη ἡμῖν, ἢ ἐκεῖνον ἀποικίσαντες ἄλλον τινὰ τόπον οἰκήσομεν, ἢ ἐκεῖνος ἡμᾶς μετοικιεῖ εἰς ἕτερον τόπον. ΠΛΟ. Τί δ' ὑμᾶς λυπεῖ, ὀργίζεσθε, ὦ ἄνδρες; ΚΡΟΙ. Ἐπειδὴ ἡμᾶς εἰσάξομεν, κἀκεῖ τίνομεν, ἐκεῖνον μιμνησκόμενοι τὸν ἄνω. Μίδας μὲν ὁτιοῦν τὴν χρυσῆν, Σαρδανάπαλος δὲ πολλῆς ἁβρᾶς, ἐγὼ δὲ τὸν θησαυρὸν, ὅπως ἔλῃς, ἀπολαύομεν. ἐνίοτε δὲ κἀγὼ γελῶ, ἀθρήσας τοὺς ἡμετέρους τοὺς εἰσιόντας, κἀκεῖνος λυπεῖ ὄζει. ΠΛΟ. Τί ταῦτα φαῖεν, ὦ Μένιππε;

NOn poterimus ferre, Pluto, Menippũ hunc canem cohabitantem nobiscũ: quapropter aut illum hinc amotum aliò colloca, aut nos hinc aliò cõmigrabimus. PLVT. Quid aũt uobis mali adeò facit, quando eodẽ modo mortuus estis ac uos? CROE. Postquam nos ploramus & ingemiscimus, illorũ reminiscẽtes quæ apud superos habuimus, utpote Midas hic auri, Sardanapalus autẽ multæ uoluptatis, ego uerò thesaurorũ: irridet, et cũ cõuicijs exprobrat ea nobis, mãcipia et pia cula nos uocitãdo. Interdum aũt etiã cãtãdo cõturbat ploratus nostros: et in summa ualde nobis molestus est. PLVT. Quid hæc audio de te Menippe?

Μι. ἀληθῆ, ὦ πάτερ. μισῶ γὰρ αὐτοὺς ἀτεχνῶς ἡδὺ ὀλιγαρχίας ὄντας, οἷς ἐκ ἀπέχρησε βιῶναι ἁπλῶς, ἀλλὰ ἡδὺ ἀποθανόντες ἔτι μέμνηνται, ἡδὺ προσέχουσι τὸν νοῦν ἀνωφελῶς τοῖς ἐκεῖθεν αὐτούς. Πλ. ἀλλ' ὁ χρὸς λυπεῖ γὰρ μικρῶν στερομένους. Μι. ἡδὺ σὺ μωραίνει, ὦ πάτερ, ὀμίλῳ τῶν τοῖς τότε στερομένοις; Πλ. ἀλαμῶς. ἀλλ' ἐκ ἂν ἐθελήσαιμι ταυτὰ πάσχειν ὑμᾶς. Μι. ἡδὺ μὴν, ὦ ἄριστος Λυδῶν καὶ Φρυγῶν καὶ Ἀσσυρίων, ἅτε γινώσκειτε ὡς ἐγὼ πανσομένου μου ἔνθα γὰρ αὖ εἰμι, ἀκολαθήσω αὐτῶν ἡδὺ καὶ τάφοις ἡδὺ καταγελῶν. Κρο. ταῦτα ἐχ ὕβρεως; Μι. ὑβρίζειν μὲν, ἀλλ' ἐκεῖνα ὕβρεις ἴσως, ἃ ὑμᾶς ἐποίει τις, προσκυνεῖσθαι ἀξιοῦντες, καὶ ἀλαθείαις αὐθαδέσιν ἐντρυφῶντες, ἡδὺ ἐ δυνάτα τοῖς ἀδύνατα ἐπάγειν ἐμνημονεύοντες. τοῖς γὰρ οἰμώζειν, ταύτων ἐπέταττον ἀφροσύνῃ. Κρο. πολλῶν

MEN. Vera Pluto. Odi enim ipſos, ignaui ac perditi adeò cum ſint, quibus non ſatis fuit uixiſſe malè, ſed etiã mortui inſuper cogitatione atq; animo illis qui apud ſuperos ſunt, inhærẽt. Delector itaque ægrè ipſis faciendo. PLVT. Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu deliras Pluto, qui gemitus iſtorum tuo quoq; calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: uerùm nolim uos diſcordes ac ſeditioſos eſſe mutuò. MEN. At uerò, ô peßimi Lydorum, Phrygum, & Aßyriorum, ita de me cognoſcite, ut qui neq; unquam deſiturus ſim. Nã quocunq; abieritis hinc, eodẽ ſequar, ægrè faciẽdo, cantãdo, atq; irridẽdo uos. CROE. An non hæc cõtumelia eſt? ME. Non: ſed illa cõtumelia erãt, quæ uos facere ſolebatis, quando & adorari uos uolebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neq; tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis deſpoliati. CROE. Multis certè,

λῶν γε, ὦ θεοί, καὶ μεγάλων πλημμάτων. Μί. ὅσου μὲν ἐγὼ χρυσοῦ; Σαρ. ὅσης δ' ἐγὼ ἁβρότητος; Μί. σὺ γε ὅτου πεισθείς. ἀλλ' ἐρῶ σε μὲν ὑμᾶς, ἐγὼ δ', τὸ γνῶθι σαυτὸν πολλάκις σωιάρων, ἐπάσομαι ὑμῖν. πρέπει γὰρ αὐτῷ τοῖς τοιούτοις εἰμωγοῖς ἐπαλόμενον.

tis certè, ô Dij, et magnis posſeßionibus. MI. Quanto equidè ipſe auro? SARD. Quanta uerò ego uoluptate? MEN. Rectè ſanè, ita facite: lugete uos quidem, ego uerò tritum illud, Noſce te ipſum, identidem connectendo, uobis occinam. decet enim huiuſmodi ploratus ſi crebrò illis accinatur.

IOANNIS SAMBVCI Annotationes.

Ὀλυρτικὸς διάλογος.

Diuitias Crœſi ridebat ſæpe Menippus,
Ornatus uarios delitiaſq; leues.
Non fert ſpretorem Crœſus, iam mortuus olim:
Auri tantus amor præteritiue boni.

Nõ poterimus ferre.) Propoſitio minor. Quapropter aut.) Λῆμμα διαζευκτικὸν, & concluſio. Quid autem nobis.) ἀπαίτησις probationis. Poſtquam nos ploramus.) Antecedentis approbatio per enumerationem. Quid hæc audio.) ἀποσροφὴ κατηγορική. Vera Pluto.) Confitetur factum, per ἀντικατηγορίαν. Dolent enim.) Ab indecoro. Haud.) Ratio. At uerò peſſimi.) ἀπιλή. An non hæc.) Querela. Non, ſed illa.) Recriminatio. Proinde deplorare.) σαρκασμός. Quanto equidem.) Amplificatio. Rectè ſanè.) Concluſio εἰρωνική.

PLVTO.

Iacobo Micyllo interprete.

PLVTO.

Τὸν γέροντα οἶδα, ἢ πάνυ γηγηραλέον λίγω, ἢ πλούσιον σὺλεάτιλω, ᾧ πᾶσιν μὴν ἐπ᾽ αὐτῷ, οἱ τὸν κλῆρον ἢ διαφθοῦσιν, ψοφαλιδομύριοι; Ερ. ναὶ, ἢ Σικυώνιοι ὁμῶς φής. τί δ᾽ ἦν; Πλ. ἐλεᾶν μὲν, ὦ Ερμῆ, χλῶ ἴσως ὠδὶ τοῖς ἐνταῦθα ἀγνοοῦσιν, ἃ βιβιῶ ἔχει, ὅτι μυρίας ἄλλα τοσαῦτα, ἀγὼ εἶδόν τι ὧν, κἠ ἔτι πλέω, τὰς λίγε πλάπας αὐτῷ, Χαρῖνον ἢ νέον, καὶ Δάμωνα, καὶ τὰς ἄλλας καλάσπασον ἐφεξῆς ἅπαντας. Ερ. ἄτοπον ἂν λέξαι τὸ τοιοῦτον. Πλ. ἴσ᾽ μὲν, ἀλλὰ δικαιότατον. τί γὰ ἐκεῖνοι παθόντες, ὃς ἐχόντ᾽ ἀποδανεῖν ἐκεῖνον, ἢ τῶν χρημάτων αὐτοποιοῦντ᾽ ἐλπίν πρὸ σέκεντες; ὁ δὲ πάντων ὀξὺ μιαρώτατον, ὅτι καὶ τοιαῦτα σὺχόμενοι, ὅμως θρασπόνεσιν ἐγγὺς

SEnémne nosti, istũ ætate omnino confectũ dico, Eucratem diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autẽ captatores plus quàm quinquaginta millia? MERC. Nouit Sicyoniũ illũ dicis. Sed quid posteà? PLVT. viuere illum quidem Mercuri sine ultra eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, si modò possibile sit, atq; etiã plurib. adulatores autẽ ipsius, Charinũ adolescentẽ, & Damonem, & cæteros abripe huc ordine omnes. MERC. At qui absurdũ hoc uideri queat. PLVT. Haudquaquã, imò iustissimum. Quã enim ob causã illi adeò optant illũ mori, nisi quia pecuniã illius ambiũt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omniũ sceleratissimum est, interea cum talia precantur, tamen obseruant & colunt manifestè

utiq;

ἔνιοι τῷ φανερῷ. καὶ νουθετοῦντες δὲ μὴν βαλδύονται, πᾶσι προδήλοις, δύσερι ἢ ὅμως πρὸς σχεδὸν τι, ὡς ῥᾴδιον. καὶ ὅλως, ποικίλη τις ἡ κολακεία τ' ἀνθρώπων. διὰ ταῦτα ὁ μὲν ἔτι ἀθάνατος, οἱ δὲ προαπίτωσαν, αὐτὸ μάτην ἐπιχαυόντος. Ερ. γελοῖα πάσχουσι, πανοῦργοι ὄντος. πολλὰ ἢ λήκυθον σὺ μάλα διαβήσεσθαι αὐτὸς, ἢ ἐπὶ πίδει. καὶ ὅλως, ἀεὶ δ' ὄντι τοιαῦτα, ἐρρῶσθαι πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. οἱ δὲ ὄλοι τ' ἀληθῶς ἐν σφίσι διηρημένοι, βόσκονται, ἐλπὶ μεταρσίαν πρὸς ἑαυτὸν τι ἕκαστος. Πλό. ἀκοῦσαι ὁ μὲν ἀποδυσάμενος τὸ γῆρας, ὥσπερ ἱμάτιον αὐτὸν ἐβδυσάτω. οἷδ' ἀπὸ μίσους τῶν ἐλπίδων τὸν ἀνθρωποειδέστατον ἀποκλινόντος, ἡνίκα ὄψει, καὶ καλῶς ἀποδανόντος. Ερ. ἀμείνονα, ὦ Πλοῦτων: μετιτέον σωμα γάρ σοι ὄψει αὖθις, ἵνα ἐξῇς: ἐπὶ δὲ, οἱ μαί, εἰσι. Πλό.

utique illum. Ac quæ ægrotante illo apud se consultet, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittit, si conualescat denuò: & in summa, uaria quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis sit, illi autem præ ipso abeant, frustra hiantes. MERC. Ridicula patientur, scelerati cum sint. Sed tamen & ille admodum scitè circumducit illos, & spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo validus magis est, quàm quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, uitam quãdam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipse exuta senectute, quæ admodũ iolaus ille, in iuuenẽ redeat: illi autem in ipsa media spe, diuitijs illis quasi per somnum spectatis destituti, abeant iam huc, mali malè mortui. MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine. septem autem, opinor, sunt.

PLVT.

πλ. Διατάσσω, ὁλὶ παραπέμψαι ἕκαστον, ἀντὶ γέροντος ἄνδρα πρεσβύτην γενόμενον.

PLVT. Deducas licet. Ille autẽ mittat singulos præse, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

IOANNIS SAMBVCI Annotationes.

προσατικὸς, in hæredipetas, qui sæpe antequam captati moriuntur.

Nauta petit quod debebat Telariger ales,
Vera subducta sed ratione prius.
Mercurius queritur technas, hominumq; furores
Semper quòd peior sit quoq; posteritas.

Senem me nosti.) ἐρώτησις κατὰ προσωποποιΐαν. Noui, Sycionium.) Affirmatio. Sed quid postea.) ἡ πρόσαξις. Viuere illum.) τὸ διύτερον μέρος. Adulatores autem.) ὑποφορά. Atqui absurdum.) ἀνθυποφορὰ κατὰ βίαιον, Quam enim ob causam.) αἰτιολογία. Quod autem.) αὔξησις. Quamobrem.) Cõclusio mandati. Sed tamen & ille.) ἀφήγησις περὶ τῶν ἐνάντιων. Proinde ipse.) ἄλλη ἐντολή. Illi autem in.) Altera pars hęredipetis. Alias res.) Conclusio.

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ. TERPSIONIS & Plutonis.

P. Virunio interprete.

TERPSION.

Τοῦτο, ὦ πλοῦτον, δίκαιον ἡμῖν, ἐμὲ μὲν τεθνάναι, βιώσαντα ἔτη γιγνόμενα, τὸν δὲ σὲ τὰ ἐνενηκοντα γέροντα

IVstúmne hoc est ô Pluto, me quidẽ è uita abijsse, triginta cũ sim annorum: Thucritum uerò senem septuagenarium, & ultrà, adhuc

γέροντα θούνρχτον ἔτι; adhuc uiuere? PLVT. Iustissimum quidem ô Terpsio. Nam etsi ipse uiuit, certe ad nullius tamen mortem affectus est: tu uerò omni tempore illius hæreditatem expectans, eum mori auidissimè cupiebas. TERP. Nónne opus fuerat, quum senex sit, nequeatq; decæterò suis uti diuitijs, locum dare iuuenibus? PLVT. Noluas ô Terpsio statuis leges, quum ad uoluptatem diuitijs uti nequeat, ipsum è uita decedere. Aliter autem & Parca & natura statuisse uidetur. TERP. Proinde hanc ob huiuscemodi accusso ordinem. decebat enim has res successione graduque fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate sequeretur, mori: haudquaquam autem exerceri aut uiuere, qui senectute decrepitus esset, qui tres duntaxat dentes habeat, cui uix deseruiunt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lippósque oculos habens,

πλέ. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μὲν ἴσως, ὦ Τερψίων, ἐγὼ ὁ μὲν ζῶ, μυδάλια οὐ χάλλων & ἀποδανεῖν τῶν φίλων, οὐ μὲν παρὰ πάντα τὸ χρόνον ἐπιβάλλουδε αὐτῷ, πορίμων τὴν ἀλλότριον. Τερ. ἐγὼ δὲ ἐχρῶν γέροντα ὄντα, καὶ μηκέτι χρήσασθαι τῷ πλούτῳ αὐτὸν ἀπολαμβάνον, ἀπιλθεῖν τὸν βίον, παραχωρήσαντα τοῖς νέοις: πλέ. ἀλλὰ, ὦ Τερψίων, νομοθετεῖς, τὸν μηκέτι τῷ πλούτῳ χρήσασθαι ἀπολαύοντα. τὸ δ' ἄλλως ὁ Μοῖρα καὶ ὁ φύσις διάταξιν. Τερ. ἐπεὶ τοίνυν αὐτοῖσμαι τὴν διατάξιν, ἐχρῶν γὰ τὸ πρᾶγμα ἐξῆς πῶς γίνεσθαι, τὸν πρεσβύτερον πρότερον, καὶ μετὰ τοῦτον, ὅστις τῇ ἡλικίᾳ μετ' αὐτὸν ἀναγράφεσθαι δὲ μαλακῶς, μηδ' ὅλως μὲν τὸν ἀπόρεκτον, ὀλίγας ἔτι λοιπὸς ἔχοντα, μόγις ὁρῶντα, σὶνίτας τέτρασιν ἔτι πεπυφότα, κορύζης μὲν πλέον ἢ ὅσα λύμης δ' τὸς ὀφθαλμὸς μετὸν ὄντα

ὄντα, ἀλλ' ἔτι ὑλὴ ἀδόκητα, ἡμῖν ψυχῆς τινα πάφου ἀπὸ τῶν νέων παταγιλώμενον: ἀποθνήσκειν ἢ καλλίστης, καὶ ἐρρῶσθαι νεάτατα νεανίσκως. αὖθις γὰρ τὸ ταμῶν ἢ τέγος. ἢ τὸ τελευταῖον ἀδίνας ἔχειν, πότε καὶ τιθυτέχεται γραίντων ἕκαστον, ἵνα μὴ μάτην ἂν ἐνίοις ἐφοβάσθην. νῦν ἢ τοῦτο παροιμίας, ἢ ἅμαξα ἢ βεῖ πολλάκις ἐποφθεῖσα. πλὴ. ταῦτα μέν, ὦ Τερψίων, πολὺ σωφρονέστερα γίνεσθε, ἢ ὡς σὺ δοκεῖ. καὶ ἡμῖν ἢ τί ποτε, ἀλλοβίοις ἐπιχαίρειτε, καὶ τοῖς ἀτέκνοις τῶν γραιῶν ἀσπάζεσθε; τοιαῦτα γίγνεσθε ἐφ' οἷς πάσχετε, ἐπὶ ἐκείνων κατορυττόμενοι, καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς παλαιοῖς ἥδιον γίνεσθε. ὅσῳ γὰρ ὑμᾶς ἐκείνους ἀποθανεῖν δύσκολον, τοσούτῳ ἅπασιν ἡδύ, προαποθανεῖν ὑμᾶς αὐτούς. ἴσως γὰρ τινα ταύτην τίκτειν ἀδινεῖ, γραῶν καὶ γιγάντων

habens, nihil deniq; uoluptatis degustans, haud aliud existens, quàm animatum quoddam sepulchrum, ab ipsa iuuentute derisum: & contrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse uidetur, ac si flumina sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret quando & senum quilibet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fallerent. Nunc uerò illud accidit quod prouerbio dici solet: Quadriga bouem sæpissime ducit. PLVT. *Hæc quidem, ô Terpsio, prudentius fiunt, quàm tibi profecto uidentur. Verùm & uos quid passi estis quòd reb. alienis gaudetis, & senibus filijs orbatis uosmet, tantopere in adoptionē traditis? quā obrē in derisum adducti, ab illis sepelimini: quod quidem plurimis fit periucundum. Nam quanto uos magis mori illos peroptatis, tāto plus omnibus q̄ gratissimū est, si ante eos uos mori contingat. Etenim nouā quandam in medium adducitis artem, aniculas atq; decrepitos*

βέστων ὁρῶντες, καὶ μάλιστα
ἃ ἄτεκνοι εἶχε. οἱ ἔτεκνοι,
ὑμῖν αὐόρατοι. καί τοι πολ
λοὶ ἄλλων ὀλιγωρέων, σωτή
ρων ὑμῶν τῶν παιδείων τ'
ὄντων, ὧν καὶ τύχοιτε πᾶσ
λας ἐχόντες, μισεῖν αὐτὸς
πλατίονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ὀρᾶ
σας ἔχοιμι. ἅτε γὰρ τοῖς
διαθήκαις, ἀπικλήσαντας
μὴ οἱ πάλαι δορυφορήσαν
τες: οἱ δὲ παῖδες, καὶ ἡ φύσις,
ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, κρατοῦσι
πάντων: οἱ ἔτεκνοι πείσει τὸν
ἀδόντας, ἀπισμυγίντες. Τρ.
ἀληθῆ ταῦτα φής. ἐμοὶ γὰρ ὁ
κεῖτ' πόσα λατίφαγον, ἀεὶ
τιθυόξεσθαι δοκῶν, καὶ ἀπότι
ἐσίσιμι, ὑποξύνων, καὶ μάχι
όμ τι, λαδάπερ ἢ ἂν τιστὸς
ἀτιλὲς, ὑπεκρώζων; ὥστ' ἐγω
γι ἔσιμ αὐτίκα οἰόμεν' ἀδι
βάσειν αὐτὸν ἐς σερῦ, ἐπιμπόν
τι πολλὰ, ὡς μὴ ὑπορβάλλοιν
τό μι οἱ αὐτράσαι τῇ μιγα
λαδωρίᾳ, καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ
φροντίλων ἄγρυπν' ἰκά-

crepitos cũ amatis: præsertim quidẽ, si liberis sint orbati. Qui uerò liberos habẽt, illorũ uobis nõ est cura. Atq; ex ijs q amãtur, plurimi, minimè uestri ignari astus, etiã si ipsis liberos eßecõtingat, illos odiße dißimulãt, ut et ipsi habeãt amatores. Inde ijs in testamento excluſis qui munera diutißimè obtulerunt, liberi, ſicuti profectò dignũ est, omnem eorum ſubſtantiam conſequũtur: at illi triſticia affecti, ſuaq; ſpe deluſi, dẽtib. fremũt. T E R. Omnia hæc ueŕa ſunt quæ de me & Thucrito autumas. Quãtũ enim meorũ ille deuorauit, quũ ſemper eũ mori putarem? Ac quotiesad eum ingrediebar, gemẽdo, et internũ quiddã perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus ſtridẽdo, ægritudinẽ ſi mulabat. Vnde quãto citius eum ad ſepulchrũ duci exiſtimabã, tanto plus illi donorum mittebam, ut ne ij qui in amore cõcurrebant, muneribus me præclaris uincerent. Plerunque etiam præ nimia ſolicitudine inſomnis iacebam,

μὲν, ἀριθμῶν ἕκαστα, καὶ δια τάττων. ταῦτα γὰρ μοι καὶ ἡ ἀποδαρῶν αἰτία γεγένηται, ἀγρυπνία, καὶ φροντίδων. ὁ δὲ τοσοῦτόν μοι δίλιτρ ἐκπαε πιὼν, ἐφενάκισε θαπτομένῳ πρώην ὀπαγελῶν. ΠΛΟ. οὗτος γε, ὦ Θούκριτε, ζώσης ἐπιμέλειαν, πλουτῶν ἅμα, καὶ τῶν τοιούτων καταγελῶν: μὴ γὰρ πρόσθεν γε ἀποθάνοις, ἢ πρεσβύτερον ἀποδάνοις, ἢ πρὸ πάντας τοὺς πόλας πάντας. ΤΕΡ. Ἔτι μὲν, ὦ Πλούτων, καὶ ἐμοὶ ἤδιστον ἦλθε, εἰ μὴ Χαρικλῆς προτεθνήξεται Θουκρίτου. ΠΛΟ. θάρρει, ὦ Τέρψιππε. καὶ Φείδων γὰρ, καὶ Μίλητος, καὶ ὅλως ἅπαντες πρεσβύτεροι τελευτήσονται αὐτοῦ, ὑπὸ τῶν αὐτῶν φροντίδων. ΤΕΡ. ἐπαινῶ ταῦτα. ζώσης ἐπιμέλειαν, ὦ Θούκριτε.

singula enumerans, ac unumquicq; disponens. Eaq; eiiam causa interitus mihi fuit, curæ uidelicet & uigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamẽto meo tanto, adstitit mihi quando sepeliebar paulo antè, arridens. PLVT. *Euge ô Thucrite, diutißimè uiuas, unà & diuitijs abundãs, & huiusce modi homines deridens: neque prius moriaris, quàm hos blãditores cũctos præmittas.* TERP. *Hoc quidẽ ô Pluto periucũdũ mihi foret, si antè Thucritũ Charias des uita decederet.* PLV. *Boni animi sis ô Terpsio: & Phido etiã, & Melãtus, et omnes penitus ipsum præcedẽt, suis ipsorũ curis cõfecti. Hæc ego summoperè laudo, ô Thucrite, diutißimè uiuas.*

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Expostulatio, quòd pleriq; senes iunioribus superuiuant.

Accusat Parcas iuuenis, quòd mortuus antè
Sit, quàm gibbosus Tucritus ille senex.

Huius

Huius opum cupidi præcidit stamina Clotho:
Possibile est iuuenes ergo perire breui.

Iustúmne hoc.) Propositio à rei indignitate. Iustissimum quidem.) ἀπόκρισις cum asseueratione. Nam & si ipse) Ratio ex comparatione. Nónne opus fuerat.) Regerit ab æquo. Cum senex sit.) ἡ λύσις ἀφ' ὁμοιότητος. Nouas ὁ Terpsio.) μετάστασις. Proinde hanc.) ἐπέρισμα κατ' αἰτίασιν. Decebat enim.) αἰτιολογία. ἡ θέσις. Haudquaquam.) ἡ ἄρσις. Qui senecture decrepitus.) καταγραφὴ senis decrepiti. Et contrà mori.) ἀντίθεσις. Nam hoc perinde.) ἡ κατασκευὴ ὁμοιωτική. At saltem.) Altera pars. Nunc ucrò.) Conclusiuncula. Prouerbio dici solet.) παροιμία. Verùm & uos.) ἀνασκευὴ expostulationis siue querelæ. Quod rebus alienis.) ἡ ἀντικατηγορία. Nam quanto uos magis.) ἡ αἰτιολογία. Etenim nouam quandam.) ἡ κατασκευή. Atq; ex ijs.) ἐπεξεργασία. Omnia hæc uera.) Confessio. Quantú enim.) Ratio per ἀφήγησιν. Ac quoties.) Thucriti calliditas. Perinde atq;.) ὁμοίωσις. Vt ne ij qui amore.) τὰ πραχθέντα. Plerumq;.) ὁ λογισμὸς, καὶ τελικὸν αἴτιον. Eaq; etiam.) τὸ ἐνβάν. Ille autem deglutito.) Redit ad Thucritum. Euge ὁ Thucrite.) ἡ ἐνχωλή. Hoc quidem ὁ Pluto.) ἡ ἐνχή. Boni animi.) τὸ παραμύθιον. Hæc ego.) Clausula.

ΞΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ. ZENOPHANTAE & Callidemidæ.

Erasmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

ΣΥ δὲ, ὦ Καλλιδημίδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γάρ, ὅτι μὲν μάστιγι ὑπὸ Δενύϊ, πλέον τῶν ἑκατὸν ἐμφαγὼν ἀποπνίγλων, οἶδα· παρὼν γὰρ ἀπεθνήσκοντί μοι. ΚΑΛ. παρῶν, ὦ Ξενόφαντε,

AT tu Callidemides, quo pacto interiisti? Nam ipse quemadmodũ a Diniæ b parasitus quũ essẽ, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, nosti. aderas enim moriẽti. CAL.

φαντῶν, τὸ ἦ ἐμὸν, παράδοξόν τι γέγονεν. οἶδα γὰρ καὶ σύ με πτοιόδωρον τὸν γέροντα. Ζη. τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, ὃν σε τὰ πολλὰ ἤδειν σιῶντα; καλ. ἀκάνθην αὐτὸν ἀεὶ ὑφράσουν, ὑπισχνούμην τε ἐπ' ἐμοὶ τιθήξεσθαι. ἐπεὶ ἦ τὸ πρᾶγμα δι' μήνισον ἐπιγίνεται, καὶ ὑπὲρ τὸ τιθωνὸν ὁ γέρων ἦν, ἐπίτομόν τινα ὁλὸν ἀδὶ τὸν ἐλλέβορον ἐξεῦρον. περιάμυλον γὰρ φάρμακον, αὐτίκα σε τὸν οἰνοχόον, ἐπαλαὺ τάχα τὸν πτοιόδωρον αὐτόν τε (πίνει δ' ἐπιεικῶς) ῥοφήσοντα ἐμβαλόντα δι' λύλικα, ἕτοιμον ἔχειν αὐτὸ, καὶ ἐπιλᾶσαι αὐτῷ, εἰ δὲ τοῦτο ποιήσει, ἀλσύθρον ἐπωμοσάμην ἀφήσειν αὐτόν. Ζη. τί ἂν γένηται τοῦτο; πάνυ γάρ τι παράδοξον ὁρᾶν δοκεῖς. καλ. ἐπεὶ τοίνυν λαβόντες ἤκομεν, λύω ἤδη ὁ μειρακύσκος καὶ πύλικας ἑτοίμας ἔχων, τῷ μὲν τῷ πτοιοδώρῳ, τῷ ἔχοσαν τὸ φάρμακον,

Aderam Zenophantes. Porrò mihi nouum quiddã atq; inopinatum accidit. Nam tibi quoq; notus est Ptœodorus ille senex. ZEN. Orbũ illum dicis, ac diuitem, apud quem te assiduè uersari conspiciebam? CAL. Illũ sem per captabam, colebãq;, id mihi pollicens fore, ut meo bono quamprimùm moreretur. Verùm quum ea res in longum proferretur, sene uidelicet uel ultra Tithonios annos uiuente, cõpendiariam quandã excogitaui uiam, qua ad hæreditatẽ peruenirem. Siquidẽ empto ueneno, pocillatori persuasera ut simul atq; Ptœodorus potum posceret, (bibebat autẽ prolixius) præsentius in calicem iniiceret, haberetq; in promptu, porrecturus illi. Quod si feciſſet, iureiurãdo cõfirmabam me illũ manumissurum. ZEN. Quid igitur accidit? nã inopinatũ quiddã narraturus mihi uideris. CAL. Vbi iã loti uenissemus, puer duob. paratis poculis, altero Ptœodoro cui uenenũ erat additum

πον, πλὴν ἀ ἐτόλμαν ἐμοί, σφαλὲς ἂν οἶδ' ὅπως, ἐμοὶ μὲν τὸ φάρμακον, Πτωιοδώρῳ δὲ τὸ ἀφάρμακτον ἐπίδωκεν, εἶπα ὁ μὲν ἔπινεν, ἐγὼ δὲ αὐτίκα μάλα ἐκτάδην ἐκάμπην, κατέβαλε μᾶλλον αὐτὸ ἐκάνα ὑπερέβη. τί τοῦτο γελᾷς, ὦ Ζηνόφαντες; ἢ μὴν ἐκ ἴδια γε ἐτάφη ἀνὸ ἀρχὴ ἐπιγελᾶν. Ζη. ἀτᾶρ γάρ, ὦ Καλλιδημίδη, πίπονθας ὑ γρῶν ἀλλ τὶ πρὸς ταῦτα; Καλ. πρῶτον μὲν ὅτι παράχθη πρὸς τὸ ἀμφίδιον: ἔπα σωθῆς, οἶμαι, τὸ γιγνόμενον, ἐγένετο ἢ αὐτός, οἷά γε ὁ οἰνόχοος ἤργασται. Ζη. πλὴν ἀλλ' ἔδει σε πλὴν ἐπίτομον ἐκχωρῶν βαδίζειν. ἴσως γὰρ ἂν σοι διὰ τ λιμφόρα ἀσφαλίστερον. ἀ ἢ ὀλίγω βραδύτερος ἐῶν. additum, altero mihi nescio quomodo errans, mihi uenenũ, Ptœodoro porrexit innoxium. Mox ille quidẽ bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, supposititium uidelicet illius locofunus. Quid hoc? Rides Zenophantes? Atqui nõ conuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profectò. nam eleganter ac lepidè tibi hæc res euẽnit. Porrò senex ille quid interim? CA. Primum d ad casum subitũ atq; inexpectatum sanè conturbatus est: deinde simul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZENO. Rectè sane. Tametsi non oportuit ad compendium illud diuertere, siquidem uenisset tibi populari uulgataq; uia tutius certiusq;, etiamsi paulo serius.

GILBERTI COGNATI Annotationes.

a Diniæ.) Vide de Dinia in Toxaride. b Parasitus.) Is dicitur qui aliorum mensas sequitur, homo cibo uentriq; deditus, cuius gratia nihil non patitur & facit. c Tithonios anaos.) Fabulæ tradunt, auroram Tithonum Laomedontis filiũ,

formoſum in primis adoleſcentem amaſſe, eundemq; rapuiſſe, unde natus ſit Memnon: demum tandem Tithonum, ob nimiam eius ſenectutem in cicadam mutatum ferunt, adeò ut uſque in prouerbium eius nomẽ deductum ſit: ut hic & in Hermotimo, item apud Eraſmum noſtrum legimus.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Δικηγικὸς: Hæredipeta ueneno, quod alteri parauerat, perijt.

Amoſi cupiens quidam diteſcere rebus,
Viuere ne poſſit, dira uenena dedit,
Inſidians alijs iuuenis perit ipſe bibendo:
Auctori citius quare aconita nocent.

At tu Callidemides.) ἱρώτησις, quo pacto interierit. Nam ipſe quẽadmodũ.) Occupatio de ſua morte. Aderã Zenophãtes.) Δικήγησις, πρόσοχη. Orbum illum dicis.) Interrogatio de perſona, eiusq; ἐκφρασις. Illum ſemper.) τὰ παρεμβάντα ἡγούμενοι λογισμοί. Verùm cum eas.) Cauſa ſpem infringens. Compendiariam quandam.) Nouum conſilium. Siquidem empto ueneno) τὸ παρεμβὰν μέρος. Quod ſi feciſſet.) τὸ κίτιον τελικὸν. Quid igitur accidit.) Interſatio in media narratione. Vbi iam loci ueniſſemus.) τὰ ἐπόμενα. Mihi uenenum.) τὸ ἐκβαρὲν ἡ λακὴ βολὴ, τῷ βαλόντι λακίσῃ. Quid hoc rides.) ἀποστροφὴ ἐπιτιμητικὴ. Rideo profectò.) Defendit illud à iuſto. Primum ad caſum.) τὰ ἄλλα ἐκβάντα. Rectè ſanè.) ἐπίκρισις. Tametſi non.) πρόσοχη. Siquidem ueniſſet.) Langſam reich thut vuol.

ΚΝΗΜΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΑΜΝΙΠΠΟΥ. CNEMONIS ET Damnippi.

Eraſmo Roterodamo interprete.

CNEMON.

Τοῦτο ἐκεῖνο δὴ πάχει μίαν, ὁ νεβρὸς τὸν λέοντα. Δάμ. τί ἄγαν γαμῶσα,

HOc [a] illud eſt quod uulgò dici cõſueuit: [b] Hinnulus leonem. DAM. Quid iſthuc

πακ]ᾶς, ὦ Κυέμον; Κυέμ. τιιιιδαύη, ὁ, τι ἀγωνακ]ῶ; ἀλλ᾽ γενέμον ἀνόσι& ἀπαλίλοιπα, ἀπατασοφισθὰς ὁ ἄθλι&, ὃς ἰβυλόμιω αὖ μάλιστα σχεῖν τἀμὰ, τιραλιπών. Δάμ. πῶς τοῦτ᾽ ἐγίνιτο; Κυέ. Ερομίλαον τὸν πάνυ πλούσιον, ἄτικνον ὄντα, ἰθράπευον ὡδὶ θανάτῳ, λιχνᾶν& ὡς ἁπλῶς τὸν θεραπεύων τροσίτιτο. ἐλπεξι δ᾽ μοι ἡ σοφὸν τοῦτ᾽ εἶναι, θέσθαι ἀιαθήκας ὅτ᾽ τὸ φανιρὸν, ὡς ἐμὲ ἐκάνον ἀπατηλίλοιπα, ὃς λιχνᾶν& ζηλώσαι, καὶ τἀ κὐτὰ τράξαι. Δάμ. τί δ᾽ ἦν ἀλ᾽ ἐκᾶν&; Κυέ. ὁ, τι μὲν οὖν αὐτὸς ἐνίγραψι τοῖς ἑαυτοῦ ἀιαθήκαις, οὐκ οἶδα. ἐγὼ γοῦν ἄφνω ἀπέθανον, τοῦ τέγους μοι ἐπιπεσόντ&. καὶ νῦν Ερμόλα& ἔχει τἀμὰ, ὥσπερ τις λάβραξ, καὶ τὸ ἄγκυ τρὸν τῷ ἀλιέατι συγκατασπάσας. Δάμ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτ᾽ σι τὸν ἁλιέα, isthuc est quod tecũ stoma chare Cnemõ? CNE. Quid stomacher, rogas? Equidem hæredem reliqui quendam præter animi sententiam, ui delicet astu delusus miser: ijs quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed isthuc quinam euênit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quum orbus esset, imminente morte captabam, assidens atq; inseruiens. Neq; ille gratuatim officium meũ admitebat. At interim illud quoque mihi uisum est scitum, consultumq;, ut testamentũ proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearum in solidum hæredem instituerã: nimirũ ut ille uicissim idẽ faceret, meo prouocatus exẽplo. DAM. At quid tãdẽ ille? CNE. Quid ille suo in testamẽto scripserit, id qui dẽ ignoro: cæterũm ego repẽtè atq; insperato è uita deceßi, te Eti ruina oppressus: & nũc Hermolaus mea poßidet, lupi cu iußiã in morẽ ipso hamo cũ esca pariter auulso. D A. Imò non escã modò cũ hamo, qn te quoq; piscatorẽ simul abstulit.

ὥστε σίφωμα κατὰ σαυτῆς συν τέθεικας. Κνή. ἰοὺ ἰού: ἀπώ-λω τὰ τυγχάνω.

Itaq; d technam istam in tuum ipsius caput struxeras. CNE. Sic apparet, idq; adeò deploro.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Hoc illud.) De hæredipeta siue testamenti captatore, qui quum diuitem ex asse hæredem scripsisset, ac testamentũ protulisset, quo diuitem ad idem faciendum prouocaret, tecti ruina subitò oppressus est, ac sua reliquit illi, cuius facultatibus inhiarat: atq; iuuenis à sene, captator à captatore captus est. b Hinnulus leonem.) Subaudiendum, cæpit, uicit, aut prouocat, hoc est, fortior superatur à debiliori, aut indoctus certat cum doctissimo. Vide Erasmum in Chil. c Ipso hamo.) Rursus utitur hoc prouerbio in libello De mercede conductis. d Technam.) Id est commentum, artem seu fallaciam, in tuum ipsius exitium & perniciem reperisti. Adagium est, de quo Erasmus.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Αἰρητικὸς in hæredipetas.
Externum Cnemon hæredem scripsit auarus,
Fecerat id certa conditione tamen.
Scilicet Hermoleos quo se quoq; scribere uellet:
Ereptus Cnemon sed fuit ante senem.

Hoc illud est.) ἡ γαστρὶς καὶ οἰμωγή. Quid isthuc.) ἱρῶ-τησις. Quid stomacher rogas?) ἀπόκρισις σὺν πόρῳ χ̄. Sed isthuc.) πρόγνωσις. Cn. Hermolaũ.) τὰ λεγόμενα. At interim.) τὰ μέσα καὶ λογισμός. Cæterùm ego.) τὰ ἐπόμενα, genus q; mortis. Et nunc Hermolaus.) τὰ καλλίστα. Imò, non escam modò.) ὄψησις. Malum consilium consultori pessimum est. Sic apparet.) Clausula.

CHARON.

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ. CHARONTIS ET Mercurij.

Martino Bolero interprete.

Interlocutores: Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmolcus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

ΑΚούσατε ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκαφίδιον, καὶ γοῦν σφόδρα κοῖλόν ἐστι, καὶ διαῤῥεῖ τὰ πολλά. καὶ ἢν βαπῇ τις ἐπὶ θάτερα, οἰχήσεται πρὸς βαπίν, ὑμεῖς δὲ τοσοῦτοι ἅμα ἥκετε, πολλὰ ἐπιφορήματα ἕκαστος. ὥστε ἴσως μὲν καὶ τούτων ἐμβήσεται, διὰ μὲν ὕστερον μεταναύσεται, καὶ μάλιστα ἐπίσοι νεῶν ἐκ ἐπίσαδε. Νεκροί. πῶς γὰρ ποιήσαντες δυνησόμεθα; Χά. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. γυμνοὺς ἐπιβαίνειν χρή, τὰ πρόσφορα ταῦτα πάντα ἐπὶ γῆν ἐάσαντας. μόλις γὰρ ἂν καὶ οὕτω διέξεισι τὸ πορθμεῖον. σοὶ δέ, ὦ Ερμῆ,

AVdite, quo loco sint res uestræ. Equidem parua est nobis, quæ admodum uidetis, & cariosa nauicula, & quæ undiq; perfluit: quòd si in alterã partem se inclinarit, plane submersa peribit: atq; ueſtrũm tã multi simul cõfluũt, et singuli plurimas sarcinas adferunt. Quòd si cum his nauiculã cõscenderitis, uereor ne postea uos facti pœnitet: maximè uerò eos qui nandi sunt imperiti. MO. Quid igitur faciẽdum erit, ut sine periculo nauigemus? CHA. Ego uobis dicam: nudos uos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere, nã sic etiã uix capiet uos nauicula. Tibi uerò

μῆ, μιλήσῃ, τὸ ἀπὸ τούτου μὴ λίνα παραλίχεσθαι αὐτῶν, ὃς ἂν μὴ ψιλὸς ᾖ, καὶ τὰ ἱπιόπλα, ὥσπερ ἔφην, ἀποβαλών. παρὰ δὲ τὴν ἀποβάθραν ἐγώ, διαγίνωσκε αὐτοὺς, καὶ ἀναλάμβανε, γυμνοὺς ἐπιβάναι ἀναγκάζων. ΕΡ. σὺ λέγεις, καὶ οὕτω ποιήσομεν. οὗτοσὶ τίς ὁ πρῶτός ἐστι; ΜΕ. Μένιππος ἐγωγε. ἀλλ' ἰδοὺ, ἡ πῆρά μου, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τὸ βάκτρον, ἐς τὴν λίμνην ἀπορρίψω. τὸν δίφρον δὲ οὐδ' ἐπιβήσομαι, σὺ ποιῶν. ΕΡ. ἐμβαινε, ὦ Μένιππε, εὐλαβῶν μή τι, καὶ τὴν πρῳρέαν ἐχε παρὰ τὸν κυβερνήτην ἐφ' ὑψηλοῦ, ὡς ἐπισκοπῇς ἅπαντας. ὁ δεκὸς δ' οὗτος τίς ἐστι; ΧΑ. Χαρμόλεως ὁ Μεγαρικὸς, ἐπέρασος, οὗ τὸ φίλημα δίτάλαντον τὴν ὦ. ΕΡ. ἀπόλυθι τοίνυν τοῦτον τὸ μὲν ἄλλο, καὶ τὰ χείλη αὐτοῖς φιλήμασι, καὶ τὴν κόμην τὴν βαθεῖαν, καὶ τὸ ὑδὲ τῶν παρειῶν ὄρυθημα, καὶ τὸ ἄρθμα ὅλον. ἔχει καλῶς, λύζιν δ' ἂ, ἐπίβαινε ἤδη.

ὁ δὲ

Mercuri deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & supellectilem abiecerit. Itaq; ad ipsius scalas te statuis, ipsosque cognoscito, & suscipito, nudósque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis, atq; sic faciemus. Quis est ille primus? MEN. Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculũ in paludem abieciuerim rectè feci, qui pallium nõ acceperim. MER. Ingredere ô Menippe uir optime, primumq; apud gubernatorem nauis locũ accipe, in ipsa summitate, quò omnes posßis intueri. Verùm quis ille formosus est? CHA. Charmoleus sum Megarensis ille amator, cui osculum unum duobus talentis constitit. MERC. Exue igitur istam pulchritudinem, & labia unà cum osculis, istam etiam densam comam, & genarum ruborem, adeoq; totam cutem. Bene se res habet, expeditus es, ingredere

nunc.

ὦ ᾗ τίν᾽ ποφυρίδα οὗτοσὶ, ηὲ τὸ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς, τίς ὢν τυγχάνεις; Δάμ. Λάμπιχε Γιλώων τύραννε. Ερ. τί οὖν, ὦ Λάμπιχε, τοσαῦτα ἔχων πάρει; Λάμ. τί ἂν ἐγχρῶ, ὦ Ερμῆ, γυμνὸν ἄνδρα τύραννον αὐδρα; Ερ. τύραννον μὲν ὀλαμῶς, νυκρὸν ᾗ μᾶλλα, ὅτι ἀπόδου ταῦτα. Λάμ. ἀλλ᾽ σοι ὁ πλοῦτος ἀπόρριπται. Ερ. ηὲ τὸν τύφον ἀπόρριψον, ὦ Λάμπιχε, ηὲ τὴν κενοφωνίαν; βαρύσει γὰ τὸ περθμᾶον σε σωρεύσαντα. Λάμ. ἀλλ᾽ ἐγὼ ἀλλὰ τὸ διάδημα ἐασόν μοι ἔχειν, ηὲ τὴν ὑφιγρίδα. Ερ. ὀλαμῶς, ἀλλὰ ηὲ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἄγε. τί ἔτι; πάντα γὰ ἀφῆκα, ὡς ὁρᾷς. Ερ. ηὲ τὴν ὠμότητα, ηὲ τὴν ἄνοιαν, ηὲ τὴν ὕβριν, ἢ τὴν ὀργὴν, ηὲ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἰδοὺ σοι φιλῶ ἁμί. Ερ. ἴμβαν νεῦδι. σὺ ᾗ ὁ ῥαχὺς, ὁ πολύσαρκος, τίς εἶ; Δά. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. Ερ. ναὶ ἴσιμας. οἶδα γάρ σε, πολλάκις

nunc. Quis uerò ille eſt purpuratus & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ ſe ferens? Quis es tu? LAMP. Lampichus ſum, Geloorum tyrannus. MERC. Quid igitur cum tot ſarcinis ueniſti? LAM. An ne nudũ aduentare conueniebat tyrãnũ? MERC. Nequaquã tyrannũ, ſed mortuũ. itaq; depone iſta. LAM. Ecce abieci diuitias. MER. Sed ſuperbiã ô Lampiche et faſtũ etiã abÿce. nam iſta ſi in nauiculã coincidãt, uehementer grauabunt eam. LAM. Igitur ſine ut diadema habeam ſaltẽ, & ſtragulũ. MER. Nequaquã, imò et hæc relinquito. LAMP. Sit ita. quid præterea uis? Nã omnia, ut uides, abieci. MERC. Crudelitatẽ etiã, et amẽtiã, et uiolentiã, et iracũdiã, atq; his ſimilia depone. LAMP. Ecce nudus ſum. MERC. Ingredere nunc. Tu uerò pinguis admodũ et carnoſus, quis es? DAM. Damaſias athleta. MER. Certè uideris ille eſſe. ſcio enim te

ſæpe

ἐν τῶν παλαίστρας ἰλύν. Δαμ. ναὶ, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ πάνυ ῥᾴδιξά με γυμνὸν ὄντα. Ἑρμ. οὐ γυμνὸν, ὦ βέλτιστε, τοσαύτας σάρκας περιβεβλημένον, ὅσας ἀπόλυσον αὐτὰς, ἵνα κατιδόντες τὸ σκάφος, τὸν ἕτερον πόδα ὑπερθῇς μόνον. ἀλλὰ καὶ τοὺς στεφάνους τούτους ἀπόρριψον, καὶ τὰ κηρύγματα. Δαμ. ἰδοὺ σοι γυμνὸς, ὡς ὁρᾷς, ἀληθῶς ἄμοι, καὶ ἴσως φόβου τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. Ερ. οὕτως ἄμεινον ἀβαρῆ ἄνω, ὥστε ἐμβαίνε. καὶ σὺ δὲ τὸν πλοῦτον ἀπόθεσθαι, ὦ Κράτων, καὶ τὸν μαλακίαν δὲ πρόσιτι, καὶ τὸν τρυφὸν, μὴ δὲ τὰ ἐπιτάφια κόμιζε, μὴ δὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. λατάλιπε δὲ καὶ γένος καὶ λόξαν. καὶ εἴ ποτέ σε ἡ πόλις ἀνεκήρυξεν εὐεργέτην ἀνδρῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφὰς, μὴ δὲ ὅτι μέγαν τάφον ὑπὲρ σοῦ ἔχουσαν, λέγε, βαρύνει γὰρ καὶ ταῦτα μνημονευόμενα. Κρά.

ὄχ

sæpe in palæstris à me uicisum. DAMA. *Ita est ô Mercuri, uerùm accipe me, nudum existentem.* MERC. *Nequaquam ô bone uir nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam. Nam si uel alterum tantum pedem in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abijcito.* DAMA. *En planè nudus sum, ut uides, et simili cum alijs mortuis statura.* MERC. *Sic præstat leuem esse. itaq; inscende iam. Et tu ô Crato diuitias abijce, præterea mollitiem & delicias, neq; feras tecum epitaphia, neq; maiorum tuorum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum de quibus scilicet bene meritus es, publica præconia, statuarũ inscriptiones: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriam reuocentur.* CRAT.

Inuitus

ἄχ ἑκών μὲν, ἀποβρίψω δέ. τί γὰρ οὐ ποιῶ πάθοιμι; Ερ. βαβαὶ, σὺ ὁ ἐνοπλος, τί βόλει; ἢ τί τὸ τρόπαιον τοῦτο φέρεις; Κρά. ὅτι νενίκηκα, ὦ Ερμῆ, καὶ ἀρίστευσα, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. Ερ. ἄφες δ' ἐν γῇ τὸ τρόπαιον. ἐν Ἅιδου γὰρ εἰρήνη, καὶ οὐδὲν ὅπλων δεήσει. ὁ στεφανὸς δὲ ἀπὸ γε τοῦ σχήματος, καὶ βαρυθήσεταί σοι τὰς ἀρχὰς ἐπὶ πυρκαϊᾶς. ὁ δὲ τῶν φερουτίδων, τίς ὄφελος, ὁ τὴν βαθεῖαν πώγωνα λαβών; Μέ. φιλόσοφός τις, ὦ Ερμῆ, μᾶλλον δὲ γόης καὶ τραπεζίας μιγὴς, ὥστε ἀπόδυσον καὶ τοῦτον· ἔχει γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ λεγνοπλέγμενα. Ερ. κατάθου σὺ τὸ σχῆμα πρῶτον, εἶτα καὶ ταυτὶ πάντα. ὦ Ζεῦ, ὅσου μὲν τῦφου ἀλαζονίας νομίζει, ὅσου δὲ ἀμαθίας καὶ ὄγδου καὶ λιχνοδοξίας, καὶ ὀρυτόσεως ἀπόρους, καὶ λόγους ἀνανδώδεις, καὶ ἐνοίας πολυπλόκους, ἀλλὰ καὶ ματαιοπονίας μάλα πολλῶν.

Inuitus certè, sed tamen abijciam. quid enim faciam? MERC. *Papæ, quid tibi uis armatus? aut quid istud trophæum tecum circũfers?* CRAT. *Quia uici Mercuri, et res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit.* MERC. *Relinque trophæũ in terra. apud inferos enim pax est, neq; ullis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quãdam præse ferẽs, elatus, & contractis superciliis propter curas, longa barba? quis est ipse?* MENIP. *Philosophus quidã est ô Mercuri, imò præstigiarũ & nugarũ plenus. Itaq; & hũc exue. uidebis enim multa, eaque ridicula, sub palliolo occulta esse.* MER. *Depone tu hunc habitum primum, deinde hæc quoq; omnia. O Iupiter, quantã ille arrogantiam. quantam insciti am, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantum quæstionum dubiarũ, quantũ spinosarũ disputationũ, et cogitationũ perplexarum circumfert? imò quàm multos uanos labores, & delira-*

καὶ λῆρον ὅτι ὀλίγον, καὶ ὕβρεις, καὶ μικρολογίαν. νὴ Δία, καὶ χρυσίον γε τινί, καὶ ἁβρο-παίθειαν ἴσθι, νὴ αὐθαδοχωρίαν, καὶ ἐργῶδες, καὶ ῥυφλὸν, καὶ μαλακίαν. οὐ λίνυθι γάρ μοι, ἐὰν μὴ πάλαι σφοδρὰ μεμηνύσῃς αὐτά. καὶ τὸ ψεῦδος δὲ ἀπόθου, καὶ τὸν τύφον, καὶ τὸ οἴεσθαι ἀμείνω εἶναι τῶν ἄλλων. ὡς εἴγε πάντα ταῦτα ἔχων ἐμβαίνοις, ποίαν ὑγιεινὴν ὑπορ-μὴ λίξαιτο ἂν σε; Φι. ἀποτίθεμαι τοίνυν αὐτὰ, ἐπάδων ὅπως λιπαρὸν ἔσει. Μέ. ἀλλὰ καὶ τὴν φώνην ταύτην ἀπόθου, ὦ Ἑρμῆ, βαρύ τι ὄντα καὶ τράγιον, ὡς ὁρᾷς: φίντι μὴν βίχλον σοὶ τελάχιστον. Ερ. οὐ λέγεις, ἀπόθου καὶ τοῦτον. Φι. καὶ τίς ὁ ἀποκείρων ἔσται; Ερ. Μένιππος εὐτρεπὴς, λαβὼν πρίονα τῶν ναυπηγικῶν, ἀποκόψει αὐτὸν, ὑπερείσας τῇ σανίδι βαθρᾳ χρησάμενος. Μέ. ἀλλ, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ πρίονά μοι σὺ λάβε: γελοιότερον γὰρ τοῦτο.

& delramenta non pauca? quantas item nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem, aurum etiã hoc, & voluptatem, & impudentiam, iracundiam, deliciasque & mollitiem secum habet: neque enim latent me ista, etiam si studiose celes. Verùm abijce mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnib. ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHILO. Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes. MEN. Sed & barbam hanc deponat Mercuri, grauem equidem & hirsutam, ut uides. capilli sunt trium minarum ad minus. PHILO. Sed quis abradet? MER. Menippus ille fecurim accipiens, quib. naues fabricantur, eam resecabit: utetur autem scalis nauali-

bus, quibus superposita barba resecetur. MEN. Nequa quã Mercuri, sed da mihi serrã, hoc enim erit magis ridiculũ.

MERC.

ἐρ. ὁ πίλικυς ἱκανός. Μίν. σὺγε. ἀνθρωπινώτερον γὰρ τῶν ἀνασπίφυνας, ἀποβιμλῶ & αὖ τοῦ τῶν λυκάβρων. βάλε, μὴ πρὸν ἀφίλωμαι πρὸ τῶν ἐφρύων; Ερ. μάλιστα: ὑπὲρ τὸ μέτωπον γὰρ καὶ ταύτας ἐπῆρε πρῳ, ὅτι οἶδ' ἐφ' ὅτῳ ἀνατείνωμ ἑαυτήν. τί τοῦτο; καὶ λαμπύσεις ὦ λάβαρμα, καὶ ὠρὶς θάνατον ἀποδειλιᾷς; ἐμβυθὶ δ' ἴμ. Μί. ἴμ ἴτι τὸ βαρύτατον ὑπὸ μάλης ἔχει. Ερ. τί, ὦ Μίνιππε; Μί. πολαπίαν, ὦ Ερμῆ, πολλὰ ἐν τῷ βίῳ χρησιμεύσασαν αὐτῷ. Φι. ἐκ κἄμ καὶ σὺ, ὦ Μίνιππε, ἀπόβιθι τῶν ἐλευθερίαν, καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γεγωνὸν, καὶ τὸν γέλωτα. μὴν & γῆν τῶν ἄλλων γελᾷς. Ερ. μὰ δαμῶς· ἀλλὰ καὶ ἔχει ταῦτα, λεῖα γὰρ, καὶ πάνυ εὐφορα ὄντα, καὶ πρὸς τὸν πλάων χρήσιμα. καὶ ὁ ῥήτωρ ἦ γὰρ ἀπόβιθι τῶν ῥημάτων τῶν τοσούτων τῶν ἀπορραντολογίαν, ἢ οὐ τιθῇς, ἢ παρισώσῃς, ἢ πρὸ ἀρὸς, καὶ βαρ-

MERCV. Sufficiet bipennis. MER. Euge, humanior nunc appares, a depositio hircino fœtore. Vis ne ut parum etiam de supercilijs auferam? MER. Maximè: nam hæc super frontem etiam attollit, neque scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? etiam ploras sceleste? & mortem times? ingredere igitur. MER. Vnum quiddam adhuc grauissimum gestat sub alis. MER. Quid Menippe? MEN. Adulationem, Mercuri; quæ illi dum uiueret, multum profuit. PHILO. Igitur & tu Menippe tuam abijce libertatem, & loquendi audaciam, læticiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes ridebis? MER. Nequaquam, sed retine ista. leuia enim sunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandū prosunt. Tu uerò Rhetor abijce istam tantā uerborū

contradictionē, et antitheses, et similitudines, item periodos, & barba-

καὶ βαρβαρισμὸς, καὶ πάλλα βάρη τῶν λίγων. Ρύ. ἄγε, ἰδὲ ἀποτίθημαι. Ερ. οὕτως ἔχει, ὅτι λύει τὰ ἀπόγεια, τῶν ἀποβάθρων αἰωρώμεθα, τὸ ἀγκύριον ἀναπάλλω, πίτασον τὸ ἱστίον. σύθιωι, ὦ περδικοῦ, τὸ πηδάλιον, οὗ πάθημεν. τί οἰμώζετε, ὦ μάταιοι, καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σὺ, ὁ ἀρτίως τὴν πώγωνα λιλαιωμένος; Φι. ὅτι, ὦ Ερμῆ ἀθάνατον ὠμὸν τὴν ψυχὴν ὑπάρχειν. Μί. ψεύδῃ, ἄλλα γὰ ἴσικι λυπῆν αὐτόν. Ερ. τὰ ποῖα; Μί. ὅτι μυκίζετι λιπτύσει πολυτελῆ λάπανα, μὴ ἂν νύκτωρ ἰξιὼν, ἅπασα τὰς λαμπάνων, τῷ ἱματίῳ τὴν φαιπαλῆν λατειλύσας, πορίσεται ἐν νύκτι τὰ χαμαικυπῆα, καὶ ἑωθεν ἐξαπατῶν τὰς ὕπνους ἀδὲ τῇ σοφίᾳ, ἀργύριον λήψεται, ταῦτα λυπεῖ αὐτόν. Φι. σὺ δ', ὦ Μένιππε, ἐπ ἔχθη ἀποθανών; Μί. πῶς, ὃς ἴσπουδακὼς τὸν θάνατον, παλίσαν τε καὶ μυλαγὼς; ἀλλὰ μεταξὺ λέγων, οὐ προαγεῖ τις

et barbarismos, atq; alia sermonis pondera. RHET. En abijcio. MER. Bene se habent res. Itaq; solue funē. attollamus scalas, attrahatur anchora, expande uelū, tuq; nauta clauū dirige. Simus hilares. Quid ploratis ô uos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulo antè tua barba spoliatus es? PHI. Quia existimabam [b] immortalem esse animam. MEN. Mētitur. nam alia sunt quæ uidentur eum mœrore afficere. MERC. Qualia? ME. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clam omnibus circumuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec mane deceptis adolescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet. hæc sunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestū mihi, qui ad mortem festinaui nemine uocante? Verùm nónne clamor quidam interim dum nos confabulamur,

ἀκούεις, ὥσπέρ τινων ἀπὸ γῆς βοώντων; Ερ. ναὶ, ὦ Μένιππε, ἀκ ἀφ' ἑνός γε χώρας: ἀλλ' οἱ μὲν ἐς τὸν ἀναλησίαν σωρὸν θέοντες, ἅσμενοι γελῶσι πάντες ὅτι τῷ Λαμπίχῃ θανάτῳ. ἡδὺ γὰρ αὐτῇ σωίχνῃ περὶ τῶν γυναικῶν, καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα, ὁμοίως λιθάζεται ὑπὸ τῶν παίδων βάλλουσι ἀφθόνοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι δὲ Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σικυῶνι, ὅτι ταφίοις λόγοις ἀνῆκε Κράτωνα τόν τε, καὶ νὴ Δία γε, τὴν Δαμασίου μητέρα κωκύσασαν ἐξάρχει τοῦ θρήνου σὺν γυναιξὶν, ὅτι τῷ Δαμασίᾳ. σὺ δ' ἔοικας, ὦ Μένιππε, λανθάνειν καὶ ἡσυχίαν ἄγειν πᾶσαν μόνος. Μέ. ἴσως μᾶς, ἀλλ' ἀκούσῃ τῶν κωφῶν μετ' ὀλίγον, ἀρυομένων οἰκτίστου ἐπ' ἐμοὶ, καὶ τῶν περάκων τυπτομένων τοῖς πτέρυξι, ὁπότ' ἂν σωιλθόντος θάπτωσί με. Ερ. γρυλλᾶς ἆ, ὦ Μένιππε. ἀλλ' ἐπὰ κατα-

πλεύσαμεν

lamur, exauditus est ueluti quorundã in terra uociferantium? MER. Certè Menippe: uerùm non uno tantum loco exauditur clamor, sed quidam in unum cœtum conueniêtes, cum uoluptate deridet mortuum Lampichũ, & illius uxorẽ mulieres circumstrepunt: atq; illius pueri nuper admodũ geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damasiæ mater ululans, lamentationem incæptat unà cum mulieribus pro Damasia. Te uerò, Menippe, nemo est qui deploret, & solus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam. nam haud ita multo pòst audies canes miserabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conuenient.

MERCV. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfreta-

r uimus,

πλεύσαμεν ὑμᾶς, ὑμεῖς μὴ ἄπιτι πρὸς τὸ δικαστήριον, ἀνθ' ὧν ἀκούσω περὶ ὑμῶν, ἐγὼ δὲ, ἢν δὲ ὁ πορθμεὺς, ἄλλας μετιλεύσομαι. ΜΕ. Εὐπλοεῖτε, ὦ Ἑρμῆ, περιώμεν γὰρ καὶ ὑμεῖς. τί δ' ἔτι καὶ μέλλετε; δικαζέσθαι δεῖ καὶ τὰς καταδίκας φασὶν εἶναι βαρείας, τροχὸς, γύπας, καὶ λίθους. λελαχέσθωσαν γὰρ ἐκάστῳ βίῳ.

uimus, abite uos recta per hanc uiam ad forum iudicia: ego uerò & nauta alios transuectabimus. MENFeliciter nauigate ô Mercuri, nos quoq; progrediemur. Verùm quid praterea de uobis futurum est? Iudicium de uobis ferre oportebit, et quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuscuiusq; autem uita examinabitur.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

Hic uidebis, quàm uana prorsus & fucata sint omnia ea quibus orbis regitur & gubernatur, maximè uero ea quę præcipua esse uidentur, probitas, doctrina & potentia: præterea omnia quæ mundus admiratur, & pro quibus parandis, in hac uita homines digladiantur, esse abijcienda, cum ad Charontis nauiculam peruentum fuerit.

Charon portitor inferorum, quem poetæ fabulantur defunctorum animas subtili cymba per Stygiã paludem transuehere. Virgil. 6. Aeneid.

Portitor has horrendus aquas & flumina seruat,
Terribilis squalore Charon: cui plurima mento,
Canities inculta iacet, stant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipse ratem conto subigit, uelisq; ministrat,
Et ferruginea subuectat corpora cymba

a Hircino fœtore.) Alarum aut reliquarum partium excitatur odor ad libidinem incensis. Hunc Horatius, anũ huiusmodi

ſuſmodi dicit hircum in alis habere. Lyſimachus apud Plautũ in Mercatore: Iã plenus ætatis, animaq; fœtida, ſenex hircoſus.

b Immortalem.) Apud Herodotum lib. 2. ſcribitur, primos Aegyptios ſtatuiſſe animam hominis eſſe immortalem, &c.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

προσαγματικὸς καὶ εἰρωνικός.

Nil eſt poſt uitam quo præſtet amicus amico:
Aequalis docto tum rudis eſſe poteſt.
Aurum deſerimus, robur, formam, ſophiamq;:
Fabula quid doceat, lector amice uides.

Audite, quo loco.) Facit ſibi audientiam Charon. Equidem parua eſt.) Exponit periculum. Quòd ſi cum his.) τὸ ἐκβαν κακόν. Quid igitur.) Petit conſilium. Ego uobis dicam.) Promittit, & dat conſilium. Nam ſic etiam.) Amplificatio à minori. Tibi uerò Mercuri.) Dat mandatum ſuper eo, Mercurio. Itaque ad ipſas.) Præſcribit quæ facere debeat. Rectè dicis.) Promittit ſe obtemperaturum. Quis eſt ille primus.) Recipit in nauiculam ſingulos numerando. Ego Menippus ſum.) I. Menippus. Primúmque apud.) Dat ei locum apud gubernatorem. Charmoleus ſum.) II. Charmoleus, amator. Exue igitur.) Mors omnia tollit, uuir muſſen alles dahin laſſen. Lampichus ſum.) III. Lampichus tyrannus Geloorum. Sed ſuperbiam.) Tyrannorum diuitias, ſuperbiam, faſtum, diadema, crudelitatem, amentiam, uiolentiã, iracundiam, & cætera mors aufert. Tu uerò pinguis.) IIII. Damaſius, pinguis & carnoſus, athleta. Carne circundatus.) Abijcit carnes, coronas, præconia. Et tu ô Crato.) V. Crato, diues. Neq; feras tecum.) Bona fortunæ deferenda. Quid tibi uis.) VI. Armatus miles relinquit trophæum. Quia uici Mercuri.) κάυχησις militaris. Apud inferos.) A contrario. Verùm quis ille.) VII. Philoſophus, eiuſq; deſcriptio. Videbis multa.) Quæ in philoſophis falſis ſint uituperanda. O Iupiter.) ἐκφώνησις κατὰ βύμασιν εἰρωνικῶν. Nam ſi cũ.) αὔξησις à minori. Sed & barbã.) Mercurius depoſitor. Menippus ille ſecurim.) Depoſitio Beani. Sed da mihi.) Reibim das Particip̃. Humanior nũc appares.) Beanus emittit unũ fœtorem. Etiam ploras.) Nolite uexare eum qui mortem contemnit,

Igitur & tum.) ἀποσροφὴ ad Menippum ex comparatione. Nequaquam.) Inficiatio Mercurij. Tu uerò.) VIII. Rhetor cum suis ornamentis. Itaq; solue funem.) πίλαμα ναυτικὸν. Quid ploratis.) λεκιανὸς ἀθυμία. Mentitur nam.) Arguit philosophum mendacij, & causam ploratus aliò transfert. An tibi molestum.) ἀποφορά. Quomodo posset.) λύσις. Verùm nõne.) τα τοῖς νηφοῖς ὑπόμνα. Nequaquam.) ἀνταπόδοσις γλαφυρὰ. Sed quia.) Epilogus. Ad forum.) τὸ δικαστήριον. Iudicium.) ἡ κρίσις. Et quidem aiunt.) αἱ καταδίκαι.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Διογένους.

CRATETIS ET Diogenis.

Erasmo Roterodamo interprete.

CRATES.

MOερίχων τὸν πλάσιον ἐγίνωσκες, ὦ δι' γενες, ἢ πάνυ πλάσιον, ἢ ἐκ Κορίνθου, τὸν τὰς πολλὰς ἐλκάδας ἔχοντα, ἧ ἀνεψιὸς ἐς Ἀρισταίας, πλάσι& ἐμὲ αὐτὸς ὤν; τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο φάσθαι ἐπιλέγειν, Η μ' αὐάασθ', ἢ ἐγώ σε. Δι. τίν& ἕνεκα, ὦ Κράτης, ἐθηράσθην ἀλλήλους; Κρά. τῦ κλήρου ἕνεκα ἐκάτερ&, ἐλπιζόντα ἔνεσθαι. καὶ τὰς διαθήκας ἐς τὸ φανερὸν ἐτίθεντο, Ἀρισταίας μὲν ὁ Μοέριχ&, ὁ πρωκοπόδανος, ἀνασπάσαι ἀφιὰς τῶν ἑαυτ πάντων·

MOerichũ a diuitẽ nouerásne Diogenes? illum inquã supra modum diuitem, illum ᵇ Corinthо profectum, cui tot erant naues onustæ mercibus: cuius consobrinus Aristeas, quẽ ipse quoq; diues esset, ᶜ Homericum illud in ore solebat habere: Aut me confice tu, aut ego tete. DI. Cuius rei gratia sese captabant inuicem, Crates? CRA. Hæreditatis causa, quum essent æquales, uterq; alterũ captabãt. Iãq; testamẽta publicauerãt ambo, in quib. Mœrichus, si prior moreretur, Aristeã omniũ rerũ suarũ dominum relinquebat: Mœrichum

Μοέριχον

Μοίριχον ὁ Ἀριστίας, ἀ πρὸς πίλθου αὐτῦ. ταῦτα μὲν ἐγέγραπτο· οἱ δὲ ἐδράπσουν ἀλλήλους, ὑπερβαλλόμενοι τῇ πλακοέσῃ. καὶ οἱ μάντεις, ἔτι ἀπὸ τῶν ἔργων ἐπιμαρτύμενοι τὸ μέλλον, ἔτι ἀπὸ τῶν ἀναγράτων, ὡς γε Χαλδαίων πᾶσθε, ἀλλὰ καὶ ὁ Πύθιος αὐτὸς, ἄρτι μὲν Ἀριστέᾳ πχρᾶχε τὸ κράτος, ἄρτι ὃ Μοιρίχῳ. νῦ τὰ τάλαντα ποτὲ μὲν ὠδὶ τότου, νῦν δ' ἐπ' ἐκεῖνον ἐρρέπετ. Δι. τί δ' ὖν πέρας ἐγένετο, ὦ κράτης; ἀκήκοα γὰρ ἄξιον. Κρά. ἄμφω τιθνᾶσιν ὠδὶ μιᾶς ὑμέρας, οἱ δὲ πλῆροι ἐς Εὐτόμιον καὶ Θρασυκλέα πφιῆλθον, ἄμφω συγγενεῖς ὄντας, ἀλλ' ὡπόστι πρεμαντόμενοι ἔτω ἐχρήσθαι ταῦτα. διαπλεύσντδε γὰρ ἀπὸ Σικυῶνος ἐς Κίρραν, μετὰ μέσον τὸν πλοῦν πλαγίῳ πρὸς πεσόντδε τῷ Ἰάπυγι, ἀνῃράπησαν. Δι. εὖ ἐποίησαν. ἡμᾶς δὲ, ἐπίτε ἐν τῷ βίῳ ἦμεν, ἀλλὰ τοιοῦτον

Mœrichum uicißim Ariſteas, ſiquidem ipſe prior è uita decederet. Hæc igitur quum eſſent in tabulis ſcripta, illi inter ſeſe captabant, & alter alterum adulationib. obſequijsq; ſuperare contendebat. Porrò diuini, haud ſcio utrum ex aſtris id quod futurum ſit coniectantes, an ſomnijs, quemadmodum [d] Chaldæi faciunt: quin & [e] Pythius ipſe, nunc Ariſteæ victorem fore pronunciabat, nunc Mœrichũ: [f] ac trutinã quidẽ interim ad hũc, interim ad illum propẽdebat. DI. *Quid igitur tandem euẽnit? nam audire eſt operæpretium, Crates.* CRAT. *Eodem die mortui ſunt ambo: cæterùm hæreditates ad Eunomium ac Thraſyclem deuenerunt, quorum uterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini, futurum ut tale quippiam accideret. Etenim quum* [g] *Sicyone* [h] *Cirrham uerſus nauigarent, medio in curſu obliquo orto* [i] *Iapyge euerſa naui perierunt.* DI. *Rectè factũ. At nos quũ eſſemus in uita, nihil eiuſmodi*

ἐνενοεῖμεν περὶ ἀλλήλων ἕτε-
ρα οἰόμενοι Ἀντισθένει
ἀποθανεῖν, ὡς κληρονομήσο-
μι τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ: οὐχὶ
δὲ παύν πορφυρᾶν, ἣν κεῖνον
περισσάμην. ὅτι, εἶμαι, σὺ
ὦ Κράτες ἐπεθύμεις κληρονο-
μεῖν ἀποθανόντ' ἐμοῦ, τὰ κτή-
ματα, καὶ τὸν πίθον καὶ τὴν
πύραν, καὶ χλανίνας δύο δίφθε-
ρας ἔχοντα. Κρ. οὐδὲν γάρ μοι
τούτων ἔδει, ἀλλ' οὐδὲ σοί, ὦ
Διόγενες. ἀγχοῦ γὰρ ἐχρῆν, σύ τι
Ἀντισθένης ἐκληρονόμησας, νὴ
τὴν ὦδ', πολλῷ μείζω καὶ σεμ-
νότερα τῶν παρόντων ἀρχῆς. Δι.
τίνα ταῦτα φῄς; Κρά. σοφίαν,
αὐταρκείαν, ἀλυπίαν, παῤῥησί-
αν, ἐλευθερίαν. Δι. τὰ δία μὲν
γε ταῦτα τὸν διαδεξάμενον
τὸν πλεῖστον παρ' Ἀντισθένους,
καὶ σοὶ ἔτι πολὺν καταλι-
πών. Κρά. ἀλλ' οἱ ἄλλοι
ἐμίσουν τῶν τοιούτων κτημά-
των, καὶ δεῖς ἐβράσυνεν ἐμάς,
κληρονομή-

alter de altero cogitaba-
mus. Neque enim ego un-
quam optabam ut morere-
tur Antisthenes, quò nimi-
rum baculus illius ad me re-
diret hæredem: neque tu
Crates opinor desiderabas,
ut me mortuo in possessio-
num mearum successionem
uenires, puta dolij, ac peræ,
in qua quidē lupini ſ chœ-
nices inerant duæ. CRAT.
Neque enim mihi quicquam
istis rebus erat opus, imò ne
tibi quidem Diogenes: ſiquie-
dem quæ ad rem pertine-
bant, quæq; tu Antisthenī
succedens accepisti, deinde
ego succedens tibi, ea nimi-
rum multo sunt potiora, mul-
toque splendidiora, quàm
uel Persarum imperium.
DIOG. Quænam sunt
ista quæ dicis? CRAT.
Sapientiam inquam, frugā-
litatem, ueritatē, dicendi ui-
uendiq; libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in i-
stiusmodi opum hæreditatem Antisthenī succeßisse, tibiq; eas
longè etiā maiores reliquisse. CRA. Verùm reliqui mortales
hoc possessionū genus aspernabātur, neq; quisquā nos ob spē
potiundæ

λληρονομήσειν προσδοκῶν. ἐς δὲ τὸ χρυσίον πάντες ἔβλεπον. Δι. εἰκότως· ἐπεὶ γὰρ ἔχον ἤδη δέξασθαι τὰ τοιαῦτα παρ' ἡμῶν, διαῤῥῦηκότος ὑπὸ χρυσοῦ, καθάπερ τὰ σαθρὰ τῶν βαλαντίων. ὥστε εἴκοτως ἐμβάλλοι τις ἐς αὐτοὺς ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, ἀδιαπτῶτον οὖδὸς, καὶ διίῤῥει, τοῦ πυθμένος οὐ δεχομένου, οἷον τι πάσχουσιν αἱ τοῦ Δαναοῦ κῶται παῤθένοι, ἐς τὸν τέρυπημένον πίθον ὕδωρ ἀντλοῦσαι· τὸ δὲ χρυσίον ὀδοῦσι καὶ ὄνυξι, καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐφύλαττον. Κρά. ἡμεῖς μὲν ἔχομεν διαντεῦθεν τὸν πλοῦτον, εἰ δὲ ὀβολὸν ἤξει τις ἡμῖσυντος, καὶ τοῦτον ἄχρι τῶ πορθμέως.

potiundæ hæreditatis obsequijs captabat, sed ad aurum omnes intendebant oculos. DIO. Nec iniuria, neq; enim habebãt quò facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosi iam, uitiatique delicijs, non aliter quàm uasa carie putria. Quo fit, ut si quando quis in illos infundat uel sapientiam, uel libertatem, uel ueritatem, efluat illico perstilletq;, fundo, quod immissum est continere non ualente: cuiusmodi quiddam & m Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertusum hausta aquam important: at ijdem aurum dentibus & unguibus, omnique ui seruabant. CRAT. Proinde nos hic quoque nostras posßidebimus opes: illi simul atque huc uenerint, obolum duntaxat secum ferent: at ne hunc quidem ulterius quàm ad portitorem.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

a Mœrichum.) Mœrichus & Aristeas duarum sororum filij, & annis æquales fuere. b Corintho.) Hęc Græcarũ omnium urbium clarissima fuit, à Corintho Marathonis, siue (ut alij uolunt) Pelopis filio, qui eam euersam instaurauit. Cum autem Ephyre diceretur, censetur inter Achaiæ urbes ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita. Græci uocant Isthmos angustias, quibus à peninsula ad continentem est aditus. Vide argumentum prioris ad Corinthios epistolæ Pauli, per Erasmum nostrum. c Homericum.) Huic eiusdem Homeri hoc Iliad. 2. non dissimile est:

Τέθναίης ὦ πρόϊτ' ἠ κάκ]ιαν βιλλεροφοντιλω. Id est,
Aut morere Prœte, aut interfice Bellerophontem.

d Chaldæi.) Assyriorũ magi, ex gentis uocabulo dicti sunt, qui diuturna siderum obseruatione scientiam putantur effeciſſe, ut prædici posset, quid cuique euenturum, & quo quisq; fato natus esset. e Pythius.) Apolliuis cognomen, à Pythone serpente inditum, quem sagittis suis adhuc puer dicitur interemisse. f Trutina.) æquilibrium. g Sicyone.) Ea est urbs Achaiæ, non procul à Corintho. h Cirrham.) Phocidis oppidum, ad radicem Parnassi montis et regionẽ Sicyonis. Ibi Apollo religiosissimè colebatur. Hinc Cirrheus à Seneca in Hercule dicitur. i Iapyge.) uento ab occasu solstitiali spirante, qui & Caurus dicitur, commodissimus ex Italia in Græciam nauigantibus. k Lupini.) Eius utilitatem noster Lucianus notat De mercede seruientib. cum rogat: Num usqueadeò defuerit lupini & aquæ fontanæ copia, ut in eam sese conijceret seruitutem. Leguminis genus omnium amarissimum, de quo nos in Charonte & Menippo. l Chœnices.) χοίνιξ Attica mẽsura pro aridis, maximè cibo diurno, cuius capacitas est sesqui sextarius. unde Pythagoræ dictum est: Chœnici ne insidias.

m Danai filiabus.) Notissima est fabula puellarũ Danaidũ, quæ ob sponsos necatos, has pœnas apud inferos dare dicuntur, ut situlis perstillantibus aquam hauriant, atque in doliũ item pertusum infundant, graui nimirum, sed inutili labore.

Cuius

Cuius fabulæ mentionem facit idem Lucianus in Timone, & in Hermotimo. Affluit enim dum exhauritur negocium, laborq́: & contrà fit, atque in Danaidum dolio. Rursus de Dipsadibus. meminit etiam Horatius in Odis:

Et inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo.

Item Tibullus:

Et Danai proles Veneris quæ numina læsit,
In cauæ lethæas dolia portat aquas.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

ἐξηγητικὸς rursus de hæredipetis.

Est nimium cæcis natura immersa tenebris,
Hinc rebus tantum diuitijsq; studet.
Non durat multum tamen hæc: nam cuncta caduca
Sola manet uirtus, nescia (crede) mori.

Mœrichum.) Propositio κατα ζήτησιν πρὸ τῆς προσώπε, de Mœricho. Cuius consobrinus.) Eius consobrinus, ἀνεψιὸς. Cuius rei gratia.) Inuestigatio, & expositio causæ. Hæreditatis causa.) ἀπόκρισις. Iamq; testamenta.) τὰ ἡγούμενα. Ari steam omnium rerum.) Verba testamentorum. Hæc igitur.) Conclusio, τὰ μέσα. Porrò diuini.) Coniecturæ de futuris rebus, ex astris & somnijs. Chaldæi coniectores. Ac trutina.) ὁ ζυγὸς. Quid igitur.) τὰ ἐπόμενα. Eodem die mortui.) τὰ ἐκβαίνοντα κατὰ περιπέτειαν. Nihil prædixerant.) Notas astrologos & coniectores. Euersa naui perierunt.) Genus mortis. Rectè factum.) ἐπιμερισις. Neque enim ego.) Digrediuntur in narrationem. Deinde ego.) ἐπιφώνημα. Quæ nam sunt.) ἀνάκρισις. Verum reliqui.) Comparatio. Nec iniuria.) ἐπιμερισις. Quippe rimosi iam.) αἰτιολογία. Quo fit.) κατασκευὴ. Quando quis.) A simili. Fundo quod immissum.) Ab effectu. manet in similitudine. Cuiusmodi quidd.) Ab exemplo. Proinde nos hic.) Epilogus ex collatione.

ARGVMENTVM.

Hic Hannibalem, Scipionem & Alexandrum apud inferos in certamen gloriæ rerum gestarum disputantes, ludens introduxit, ut uideatur pares quodammodo eos fuisse uelle sentire.

ΑΛΕΧΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΑΣ, ΜΙΝΩΣ ΚΑΙ ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ

LVCIANI Scipio.

P. Virunio interprete.

Interlocutores: Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

Εμὶ δεῖ σε προκαλεῖσθαί σε, ὦ Λίβυς ἀμείνων γάρ εἰμι. Αν. ὄμως, ἀλλ' ἐμοί. Αλ. ἀκῦρ' ὁ Μίνως διακρινάτω. Μί. τίνος δ' ἕνεκα; Αλ. ὅτι μὲν Αννίβας ὁ Καρχηδόνιος, ἐγὼ δὲ Αλέξανδρος ὁ Φιλίππου. Μί. νὴ Δία ἐνδοξοί γε ἀμφότεροι. ἀλλὰ πρὸς τίνα ὑμῶν ἡ ἔρις; Αλ. περὶ προεδρίας. φασὶ γὰρ ἔτος ἀμείνονα γενέσθαι τὰ πραγθέντα ἐμοῦ. ἐγὼ δ' ὥσπερ ἅπαντα τὸν ἰσασιν, οὐχὶ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ πάντων ἡγεμόνα τὸν

O Libyce, me decet præponi. melior equidem sum. HA. Imò uerò me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem, utriq; glorioſi. Sed qua de re uobis altercatio est? ALEX. De præstantia dicit enim is sese meliorem quàm ego ducem exercitus fuisse: ego uerò quòdammodò omnes sciũt, nõ hoc solũ, sed omnib. fermè q ante meã ætatẽ fuere, in

πρὸ ἐμοῦ φημὶ δικαιοτάτην τὴν πολέμια. Μί. ἐκεῖνο μὲν οὐκ ἀπάτορ & ἐπάτω, σὺ δ' πρῶτος ὁ Λίβυς λέγε. ΑΝ. ἐμοὶ μὲν οὖν ἔστω, ὦ Μίνως, ἀνάμιλλον, ὅτι ἐν τοῖσδε καὶ τῶν Ελλάδα φυλῶν ἠθέμαδον, ὥστε ἐδὲ ταύτην πλέον ἔτος & ἐνίκησατό μου. φημὶ δ' τότε μάλιστα ἐπαίνου ἀξίους εἶναι, ὅσοι τὸ μηδὲν ἐξ ἀρχῆς ὄντες, ὅμως ὅτι μέγα προκόψασιν, ἀλ' αὐτῶν ἀνδρείαν τι προβαλλόμενοι, καὶ ἄξιοι δόξαντες ἀρχῆς. ἐγὼ γὰρ μετ' ὀλίγων ὁρμήσας ἐν τῇ Ιβηρίᾳ, τὸ πρῶτον ὕπαρχος ὢν τῷ ἀδελφῷ, μεγίστων ἠξιώθην, ἄρχων & πεδάς, καὶ τὸς τε Κελτίβηρας εἷλον, καὶ Γαλατὰς ἐπράτησα, & Ισσορίων, καὶ τὰ μεγάλα ὄρη ὑπέβαλε, τὰ περὶ τὸν Ηριδανὸν, διαπεραιωθεὶς καὶ ἁλόμενος, καὶ ἀναστάτους ποιήσας τοσούτους πόλεις. καὶ τῶν πεδίων Ιταλίαν ὑπηγαγόμην, καὶ μέχρι τῶν προαστείων ἦλθον. καὶ

re, in re militari præstantiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo uterque uicibus pro uirili: tu uerò ô Libyce prius loquaris. HAN. Verum hoc me iuuat, quòd & hic sermonem Græcum didicerim, ut neq; etiam hac in re Alexãder me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria uirtute ad magnam gloriam euasere: potêtesq; per se ipsi facti, et principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primùm inuadens, quum subconsul essem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum Celtiberos cepi; atque Gallos ipsos deuici: & quum magnos mõtes transmigrassem, omnem Eridanum transcurri, multas que ciuitates euerti, & planam Italiam subiugaui, & usque ad suburbia Romæ grassatus sum, tótque uno dic Romanos cecidi, ut eorum

καὶ τοσοῦτος ἀπέλειπε μιᾶς ὕβρεως, ὥστε τὸς λαμπρυνίους αὐτῶν μιμήμενος ἀπομιτρῶσαι, καὶ τὸς ποταμὸς γεφυρῶσαι νικητής. καὶ ταῦτα πάντα ἐπραξα, ἔτι Ἀμμωνος υἱὸς ὀνομαζόμενος, ἔτι θεὸς εἶναι προσποιούμενος, ὑπὲ ἀνοησίας δὲ μητρὸς λεχθὲν, ἀλλ' αὐθρωπος ὢν καὶ εἶναι ὁμολογῶν, στρατιώταις τε τοῖς σωφρονεστάτοις ἀντιπαζόμενος, καὶ στρατιώταις τοῖς μαχιμωτάτοις συμπλεκόμενος, ἀ Μήδους καὶ Ἀρμενίους καταγωνιζόμενος ἀποφεύγοντας, ῥᾴϑυμον τινὰ, καὶ τῷ τολμήσαντι παρακελεύτας σὺν τῷ νίκῃ. Ἀλλ' ἐξανδρος ὢν, παῤῥώνει ἀρχῇ παραλαβὼν, ὑγιεινοῖς, καὶ πανοπλοὺ ἰδίταις, χρυσάμενος τῇ δὲ τύχης ὁρμῇ. ἐπάρθη δ' ὑπό τινος, καὶ τὸν ἄλλοθεον ἐπὶ νουν Δαρεῖον ἐν Ἰσσῷ καὶ Ἀρβήλοις ἐκράτησεν, ἀποστὰς τῶν παῤῥώμη, προσκυνεῖσθαι ὀξέως. καὶ λίαν τῶν Μακεδόνων μετελάμβανεν ἑαυτόν, καὶ ἐμπεφίνα ἐν τοῖς συμποσίοις τὸς φίλους, καὶ συνελάμβανεν ἐπὶ ἴσοις.

ut eorum annulos modijs mē furari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atq; hæc omnia per egi nec Ammonis dictus filius, neq; Deum me fingens, aut matris insomnia narrās: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, contra milites magna audacia atq; fortidine præditos: non aduersus Medos, aut Armenios, qui antequam quisp̄iam sequatur fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander uerò regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deiecto misero illo Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit, antiquā ex patre consuetudinem omittens, adorari sese uoluit sescq; ad Medorum delicias inuitari libenter tulit: atq; in conuiuijs amicos interemit, interficientibusq; auxilium tulit. Ego autem patriæ do-

Ego ἐγὼ ὕβρεως ἐπίσης τῆς πατρίδος,

φίλος, καὶ ἐπειδὴ μετεπέμπετο, τῶν πολεμίων μεγάλῳ στόλῳ ἐπιπλεόντων δὴ Λιβύης, ταχέως ὑπέπλευσα, καὶ ἰδιώτην ἐμαυτὸν παρέσχον. καὶ καταδικασθείς, ὠνύμην σὺγγνωμόνως τὸ πρᾶγμα. καὶ ταῦτ' ἐπραξα, βάρβαρος ὢν, καὶ ἀπαίδευτος παιδείας δὴ Ἑλληνικῆς. καὶ ὅτι ὁμηρον, ὥσπερ ἔστος, ἐρραψῴδηκα, ὅτι οὐκ Ἀριστοτέλει τῷ σοφιστῇ παιδευθείς, μόνῃ δὲ τῇ φύσει ἀκμῇ χρησάμενος. ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐγὼ Ἀλεξάνδρῳ ἀμείνων φημὶ εἶναι. ἃ δ' ἔστι καλλίων ἕτερος εἰ, διότι διαδήματι τὸν μιαφονὸν διαδέδεται, μανικόν μοι ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ μ' ἀμείνων δέξασθαι γνώμαις καὶ στρατηγικὴ ἂν θρὸς, τῇ γνώμῃ πλέον, ἢ ὧν τῇ τύχῃ κεχρημένος. ΜΙ. ὁ μὲν ἄρτιος ἂν κρίνοι τὸν λόγον, ἀδ' ὡς Λίβυσιν ἀνὸς ἦν, ὑπὲρ αὐτ. σὺ δέ, ὦ Ἀλέξανδρε, τί πρὸς ταῦτα φῄς; ΑΛ. ἐχέτω μὲν, ὦ Μίνως, μεδὲν πρὸς αὖ ἄρα ἔτι ἐρασιῶ. ἀκανὴ γὰρ ὑ

minatus sum: quæ quum me reuocaret, hostium magna classe aduersus Lybiam nauigante, parui, continuóque me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animo rẽ tuli. Atq; hæc ego barbarus cum essem, omnisq; Græcorũ disciplinæ expers & neq; Homerum, ut hic, edidici, neq; Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solùm mea natura optima sum usus. Hæc sunt quib. me meliorem Alexandro esse puto. Si uerò ea caussa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsan apud Macedones est: nõ tamen ob id præstantior hic uideri debet generoso duce, & uiro qui mẽtis sententia magis quam fortuna est usus. MIN. Hic certè orationem neq; ingeneroſam, neq; ut Libycum decebat, dixit: tu uerò Alexãder quid ad hæc inquis? ALEX. Oportet quidem ô Minos, homini adeò temerario nihil respõdere. Sola enim te fama

φήμη διαλάξασι, οἵ δὲ μὴ τὸ γὲ βασιλικὸς, οἵ δὲ ἀτρὸς λητὸς ἐγένετο. ὅμως δὲ ἐγὼ καὶ κατ' ὀλίγον αὐτοῦ διένυσα, ὃς νέος ὢν ἔτι, παρειλθὼν ἐκ τὰ πράγματα, καὶ τὸν ἀρχὸν τεταραγμένον λαβὼν, καὶ τὸς φονέας τοῦ πατρὸς μετελθὼν, καταφοβήσας τὸν Ελλάδα τῇ Θηβαίων ἀπωλείᾳ, στρατηγὸς ὑπ' αὐτῶν χειροτονηθεὶς, ἐκ ὀξίωσα τὸν Μακεδόνων ἀρχὸν πορίσαν, ἀγαπῶν ἀρχαῖα πόρισα ὁ πατὴρ καλέλιπεν, ἀλλὰ πᾶσαν ἐκ ὑπενόησας τὸν γῶν. καὶ ἀνὴρ, ἀγνοάμην, εἰ μὴ ἀπάντων κρατήσαιμι, ὀλίγος ἄγων, ἐκ βαλὼν ἐς τὸν Ασίαν, καὶ ἐπί τι Γρανικῷ ἐκράτησα μεγάλη μάχη. καὶ τὸν Λυδίαν λαβὼν καὶ Ιωνίαν καὶ Φρυγίαν, καὶ ἕλως τὰν πρώτην ἀεὶ χρόμην, ἦλθον ἐκ ὅθεν ἐλαύνων, ἔνθα Δαρεῖος ὑπέμενε, μυριάδας πολλὰς στρατὸν ἄγων. κἀγὼ τὸ ἀπὸ τότε, ὦ Μίνως, ὑμᾶς ἐγὼ ὅσους ἑκὼν ἐμὸν νεκρὸς ὑπὸ μιᾶς ἡμέρας κατέπεμψα. φησὶ γὰρ ὁ πορθμεὺς,

fama satis edocere potest, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an paruũ ipsum superauerim, qui cum adolescens adhuc esse rẽ aggressus, regnũ obtinui, & de patris mei interemptoribus suppliciũ sumpsi. At quũ Thebas subuertissem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat: sed totum terrarum orbem sitiui: durumq; putãs, nisi rerum omnium dominus essem, paucos quosdam mecum agens, in Asiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna uici: Lydiam, Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quæcunque transieram subiugans, ueni ad Issum, ubi Darius me expectabat, infinitos exercitus secũ agens. Posthæc ô Minos, uos ipsi scitis quot ad uos uno die mortuos miserim. Dicit enim Charon, tunc si bi sca-

μὺς, μὴ λαμπίσαι αὐτοῖς τότε τὸ σκάφος, ἀλλὰ σχεδίας διακαυξαμένους, τοὺς πολλοὺς αὐτῶν διαπλύσαι, καὶ ταῦτα ὀλίγιστον, αὐτὸς προκινδυνεύσων, καὶ τετρώσεσθαι ἀξιῶν. καὶ ἵνα σοι μὴ τὰ ἐν Τύρῳ, μὴ δὲ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διηγήσωμαι, ἀλλὰ καὶ μέχρι Ἰνδῶν ἦλθον, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην δὲ ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐτῶν εἷλον, καὶ πῶρον ἐχειρωσάμην. καὶ Σκύθας δὲ, ὃν σὺ καταφρονήσας ἀνδρας, διέβην τὸν Ταναΐν, ἐνίκησα μεγάλῃ ἱππομαχίᾳ. καὶ τοὺς φίλους εὖ ἐποίησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠμυνάμην. εἰ δὲ καὶ θεὸς ἐδέδοκτο τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστοὶ ἦσαν οἱ τοιοῦτοι, παρὰ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, καὶ τοιοῦτόν τι ὑποπτεύσαντες περὶ ἐμοῦ. τὸ δὲ ἔν τισι τάξαι, ἐγὼ καὶ βασιλεύων ἀπέθανον· ἔτι δὲ καὶ ὑπὸ φυγῆς, παρὰ Προυσίᾳ τῷ Βιθυνῷ, λαθὰν πάντας ἄξιον ὧν, πανουργότατον καὶ ἀμύστατον ὄντα. μὸς γὰρ δὴ ἐκράτησε τῶν Ἰταλῶν, ὧν λέγειν οὐκ ἰσχύω, ἀλλὰ

bi ſcapham non ſuffeciſſe, ſed ratibus compoſitis illorũ pleroſq; ſe trãſportaſſe. Atque hæc confeci meipſum periculis opponens, & in pugna uulnerari non timẽs. Et ut quæ apud Tyrum & Arbelam geſta ſunt, omittam, uſq; ad Indos ueni, atq; Oceanum mei regni terminũ feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuum abduxi. Scythas uerò homines certè non ſpernendos, Tanaim tranſiens, magna equitum pugna uici: ac amicos meos remunerarui, inimicos autem ultus ſum. Si uerò Deus hominibus uidebar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, ut tale aliquid de me crederent, inducti ſunt. Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Pruſiam Bithyniæ exulauit, ut crudeliſſimo & peſſimo homini conueniens erat. Nã quo pacto Italos uicit, omitto dicere: nam

ἀλλὰ πονηρίᾳ καὶ ἀπιστίᾳ καὶ δόλοις. νόμιμον ἦ πρόφασις ἐλήν. ἐπεὶ δέ μοι ὑπέλιπεν τῶν ῥωμαλέων, ἐπιλήθεσθαί μοι δοκᾶ εἴτε ἐποίει ἐν Καπύῃ, ἐτέρᾳσε σωφρονῶν, καὶ τὰς τῶν πολέμων καὶ ῥᾳστώνας ὁ θαυμάσιος καὶ παιδικὸς ἐκεῖνος. ἐγὼ δή, εἰ μὴ μικρὰ τὰ ἐπόψια λέξας, ἐπὶ τῶν ὧν μᾶλλον ὥρμησα, τί αὖ μέγα ἔπραξα, Ἰταλίαν ἀναμαντὶ λαβὼν, καὶ Λιβύην, καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ὑπαγόμενος; ἀλλ' ὦν ἀξιόμαχα ἐλόχι μοι ἐκεῖνα, ὑποπίεσοντα ἤδη, καὶ δισπότου ὁμολογοῦντα. ἄφρονα, σὺ δή, ὦ Μίνως, λίπαξι· ἰκανὰ γὰρ ἀπὸ πολλῶν καὶ τούτων. Μν. μὴ πρότερον, ἕως μὴ καὶ ἐμοῦ ἀκούσῃς. Μί. τίς γὰρ εἶ, ὦ βέλτιστε; ἢ πόθεν ὢν ὁρᾷς; Σκ. Ἰταλιώτης Σκηπίων, ἀρα τυγχάνεις, ὁ παιδικὸν Καρχηδόνα, καὶ καθέσας Λιβύων μεγάλαις μάχαις. Μί. τί δῆτα οὐκ ὀρθῶς;

nam non uirtute, sed malitia atq; perfidia et dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd deliciosè uixerim, uituperauit, oblitus mihi uidetur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulierib. deditus fuit, & uoluptatibus, uir iste mirabilis, belli gerèdi occasiones prodidit. Ego uerò nisi ea quæ sub Occidente sunt, parua quidem putans, uersus Orientẽ me impulissẽ, quidnam adeò magni perfeciſſẽ? Quî Italiam absq; sanguine capere, ac Libyã, omnemq; eam oram usq; ad Gades, sub potestatẽ redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui, præsertim iam antea illis perculsis, ac dominũ me agnoscentibus. Dixi. Tu uerò Minos iudica. nam & hæc è multis protulisse satis est. SCI. Nõ, nisi me quoq; prius audias ô Minos. MIN. Quis tu uir optime es, aut unde, q. hisce claris ducib. te cõferre audes? SCI. Scipio Romanus, qui Carthaginẽ deleui, et Afros multis magnis prælijs deuici. MI. Quid igitur & tu dicis?

SCIP.

Σκ. Αλεξάνδρου μὲν ἥττων ἔναι, τὸν δ' Αννίβα ἀμείνων, ὃς ἐλίφθα νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγᾶν καταναγκάσας ἀτίμως. πῶς οὖν ἐν αἰσχύνῃ ἔστω, ὃς πρὸς Αλέξανδρον ἀμιλλᾶται, ᾧ ἐκεῖ Σκιπίων ἐγώ, ὁ τοιοῦτος αὐτὸν, παραβάλλεσθαι ἀξιῶν; ΜΙ. νὴ Δί' ἀγνώμονα φῄς, ὦ Σκιπίων, ὅτι πρῶτος μὲν νικηθεὶς Αλέξανδρος, μετ' αὐτὸν ὁ σὺ, εἶτα ὁ δοκῶ, τρίτος Αννίβας, ἐκεῖ ἔστω ἀναταφρόνητος ὧν.

SCIP. Alexandro quidē minorem esse me, Hannibale autē præstantiorem, ut qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur nō impudens iste uideatur, qui cū Alexandro sese comparet, cui ne ipse quidem Scipio, qui istum deiici, comparare me ausim? MIN. Per Iouē æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illum tu: atque tum, si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Afros.) Scipio nihil è tantis uictorijs & hostium spolijs, ingratæ patriæ cedens, quàm Africani cognomen retulit.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ἀγωνιστὰς, ἢ ἐριστικὰς περὶ τῆς προκρίσεως, καὶ οἷονεὶ πρωτοκλισίας.

Hi tres contendunt præstantes robore quondam,
Præferri nullus uult alium sibi.

Triſtis decernit Minos, & iurgia ſoluit,
Certo conſtituens ordine quemq; loco.

O' Libyce.) Initium contentionis, cuius arbitrum Minoem conſtituunt. Imò uerò me.) ἔφεσις τοῦ λόγου. Iudicet ergo Minos.) ἔπαινος καὶ διάκρισις τῆς ἱρίδος. De præſtantia.) Expoſitio rei. Ego uerò quemadmodum.) κατάσασις τοῦ συγκρίσεως. Dicat ergo.) πρόσαξις. Vnum hoc me iuuat.) Hannibalis κάνχησις, primùm quòd linguæ Græcæ peritus ſit. Porrò illos maximè.) Maior γνωμικὴ. Ego igitur cum paucis.) πρόσυλλογισμὸς τῆς ἐλάττονος καὶ προτάσεως κατ' ἀπαρίθμησιν τῶν πράξεων ἐνδέξεων τοῦ ἀννίβα. Quæ hæc omnia.) ἄυξησις rerum à ſe geſtarum, quas proprias ſibi uendicat. Non aduerſus.) Comparatio. Alexander.) ἀνταπόδοσις, id eſt, altera contentionis pars, cum extenuatione rerum ab Alexandro geſtarum, & uituperatione perſonæ eius. Ego autem.) Redit ad ſuam perſonã. Libyã nauigante.) Minor propoſitio. Atq; hæc egi.) αἴτια ποιητικὰ cõtinens σύνδεγα καὶ αὐτοτελῆ. Hæc ſunt.) Cõcluſio. Si uerò.) Occupatio. Id decorũ.) ἡ λύσις. Hic certè orationem.) Iudex ἔπαινος laudat orationẽ Hannibalis, & rogat ſententiam Alexandri. Oportèt quidem.) Exordium à criminatione aduerſarij. Sola enim.) Ratio. Aduerte tamen.) ἀξίωσις. At cum Thebas.) διήγησις κατ' ἀπαρίθμησιν. Neque dignum putaui.) Enumeratio rerum ab Alexandro Magno geſtarum. Poſt hæc ô Minos.) ἐπιμαρτυρία ἐν τῇ ὑποβολῇ κατ' ἀποσροφὴν. Atque hæc confeci.) ἄυξησις. Et ut quæ.) παραλείψις continuat narrationem. Si uerò Deus.) Occupatio. Nam rerum.) Ratio à cauſa. Hic autem Hannibal.) ἀνταπόδοσις λοιδορίαν ἔχουσα. Non uirtute.) παράλειψις. Sed quoniam.) Occupatio per ἀντιδιαβολὴν. Ego uerò.) Redit κυκλοφορικῶς ad ſuas res geſtas. Tu uerò Minos.) Clauſula. Non niſi me quoq;.) Interpellatio Scipionis.

Quis tu uir optime es.) Rogatio de perſona, & reſponſio. Alexandro quidem minorem.) Comparatio ſui cum illis duobus. Qui ipſum perſecutus.) ἀφήγησις. Quomodo igitur.) A' maiori ad minus. Per Iouem.) ἔπίκρισις Minois. ſuum enim fert iudicium de ſingulis.

DIOGE-

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

DIOGENIS & Alexandri.

Erasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

Τί τοῦτο, ὦ Ἀλέξανδρε: καὶ σὺ τέθνηκας, ὥσπερ ἡμεῖς οἱ πολῖται; Ἀλ. ὁρᾷς, ὦ Διόγενες. οὐ παράδοξον δέ, εἰ ἄνθρωπος ὢν, ἀπέθανον. Δι. οὐκοῦν ὁ Ἄμμων ἐψεύσατο, λέγων ἐκ τοῦ σὲ εἶναι ὑὸν, σὺ δὲ Φιλίππου ἆρα ἦσθα; Ἀλ. Φιλίππου μέντοι: οὐ γὰρ ἂν ἐπεθύμησα, Ἄμμωνος ὤν. Δι. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ὅμοια ἐλέγοντο, δράκοντα ὁμιλεῖν αὐτῇ, καὶ βλίτεσθαι ἐν τῇ εὐνῇ, ἅτε οὖσι τιχδίοις· τὸν δὲ Φίλιππον ὑπατεῖσθαι, οἰόμενον πατέρα σὸν εἶναι. Ἀλ. κἀγὼ ταῦτα ἤκουον, ὥσπερ σύ. νῦν δὲ ὁρῶ, ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς οὔτε ὁ μάντις, οὔτε οἱ τῶν Ἀμμωνίων προφῆται ἐλεγον.

QVid hoc? rei Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes? ALE. Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandū non est, si homo cum fuerim, defunctus sum. DIOG. Num ergo Iupiter ille Hămon mẽ tiebatur, quum te suum esse filiū diceret? an uerò tu Philippo patre prognatus eras? ALE. Hauddubiè Philippo. neq; enim obiissem, si Hămone parente fuissem progenitus. DIO. Atqui de Olympiade etiam consimilia quædă ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse congressū, uisumq; in cubiculo: ex eo grauidā peperisse te. porrò Philippum errare, fallique, qui se tuū patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu at nunc uideo, neq; matrem neque ὁ Hammonios illos uates sani quicquā aut ueri dixisse.

Δι. ἀλλὰ τὸ ψεῦδος αὐτῶν ἐκ ἀχρεῖόν σοι, ὦ Ἀλέξανδρε, πρὸς τὰ πράγματα ἐγένετο. πολλοὶ γὰρ ὑπέπλασαν, δεῖν ἀναιρεῖσθαι νομίζοντες. ἀτὰρ ἀπὸ μοί, τίνι τῶν τοιούτων ἀρχὴν καταλέλειπας; Αλ. ἐκ οἶδα, ὦ Διόγνητε· ἢ γὰρ ἔφθασε ἐπισκῆψαί τι περὶ αὐτῆς, ἢ τὸ μὲν, ὅτι ἀποδυόμενον, παρέλιπε τὸν δακτύλιον ἐν σιδήρῳ. πλὴν ἀλλὰ τί γελᾷς, ὦ Διόγνητε; Δι. τί γὰρ ἄλλο, ἢ καταμέμαθα οἷα ἐποίει ἡ Ἑλλὰς, ἄρτι σε παραλαβόντα τὴν ἀρχὴν; ὑπελάμβανον, καὶ πρόσθεν τὸν ἀρχὴν ἀρέμενοι, καὶ ὅτε ἐπὶ τὸν βάρβαρον, ἔνιοι μὲν τῶν δύο καὶ δέκα θεῶν ἐνόμιζον, καὶ ναοὺς ἐποιοῦντο, καὶ θύοντες ὡς ἀφέντα ἤδη; ἀλλ' εἰπέ μοι, πῦ σοι Μακεδόνες ἔθαψαν; Αλ. ἔτι ἐν Βαβυλῶνι κεῖμαι· μετὰ δέκα τοῦτο ἡμέρας ὑπισχνοῦνται Πτολεμαῖος ὁ ὑπασπιστὴς, ὁ ἐμὸς σκολιὸς

DIO. Attamen istud illorum mendacium, Alexãder, ad res gerendas haudquaquam tibi fuit inutile, propterea quòd uulgus te uerebatur, metuebatq;, quum Deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidẽ ignoro, Diogenes. celerius enim è uita submouebar, q̃ ut esset ocium deillo quicquã statuendi, præter id unum quòd moriẽs [d] Perdiccæ annulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIO. Quid ni rideam? an non meministi quid Græci fecerint, quũ nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemq; ac ducem aduersus Barbaros delegerẽt, nonnulli uerò in duodecim [e] deorum numerũ referrent, ac phana constituerent, deniq; sacra facerent tanquam Draconis filio? Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierunt [f] Macedones? ALEX. Etiamdum in [g] Babylone iaceo, tertium iam diem: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur ocium

ab his

ἀπὸ τῶν θορύβων τῶν ἐν τοσούτῳ, ἐς Αἰγυπτίων ἀπαγαγών με, δείψεν ἐκεῖ, ὡς γνοίμην ἐκ τῶν Αἰγυπτίων θεῶν. Δι. μὴ γελάσω, ὦ Ἀλέξανδρε, ὁρῶν ἐν ᾅδου ἔτι σε μαινόμενον, καὶ ἐλπίζοντα Ἀννουβιν ἢ Ὄσιριν γενέσθαι; πολλοῦ ἀλλὰ ταῦτα μοῖρα, ὦ δειλότατε, μὴ ἐλπίσῃς. ἐγὼ γὰρ ὀλίγου ἀνιλθὸν τινα τῶν ἄπαξ διαπλευσάντων τὸν λίμνην, καὶ ἐς τὸν ἔσω τοῦ στομίου παριλθόντων, ἐγὼ γὰρ ἀμελῶ ὁ Αἰακὸς, ἀλλ' ὁ Κέρβερος δύσκολος καταφρονῶ. ἐκεῖνα γὰρ ὡς ἂν μάθοιμι παρὰ σοῦ, πῶς φέρεις, ὅπως ἂν ἐννοήσῃς, ὅσῳ βέλτιον μενίσκον ὑπὲρ γῆς ἀπολιπὼν, ἀφῖξαι, σωματοφύλακας, καὶ ὑπασπιστὰς, καὶ σατράπας, καὶ χρυσῆν τιάραν, καὶ ἔθνη προσκυνοῦντα, καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Βάκτρα, καὶ τὰ μεγάλα θυρία, καὶ τιμὰς, καὶ δόξαν, καὶ τὸ ὑπερφυὲς εἶναι ἐλαύνοντα, διαδήμενον ταινίᾳ λευκῇ τῶν

ab his rerum tumultib. quo nunc instant, pollicetur in h *Aegyptū deportaturū me, atq; inibi sepulturum, quò ui delicet unus fiã i ex dijs Ægyptijs.* DIO. *Non posſũ nõ ridere Alexander, qui quidẽ te uideam etiam apud inferos desipientem, ſperãtemq; fore ut aliquando uel* k *Anubis fias, uel Oſiris.* Quin tu ſpes iſtas omittis ô diuiniſſime? neq; enim fas eſt reuerti quenquam, qui ſemel paludem tranſmiſerit, atq; intra ſpecus hiatum deſcenderit, propterea quòd neq; indiligens eſt l Æacus, neq; contemnendus m Cerberus. Verùm illud abs te diſcere peruelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud ſuperos relicta huc ſis profectus, puta corporis cuſtodibus, ſatellitibus, ducibus, tum auri tanta ui, ad hoc populis quite adorabant: præterea Babylone, n Bactris: immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas cõſpicuus, dũ uectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum,

πλὴν λιφαλῶ, πορφυρίδα ἐμπεπορπημένον. ἀ λυπᾶ ταῦτά σε καὶ τὸν μνήμων ἰόντα; ἢ δακρύεις. ὦ μάταιε; ἢ τοῦτό σε ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης ἐπαίδευσεν, μὴ οἴεσθαι βέβαια εἶναι τὰ παρὰ τῆς τύχης. ΑΛ. σοφὸς, ἀπάντων ἱκανῶς καὶ πολλῶν ὑπερπλέον ὤν. ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ Ἀριστοτέλους εἰδέναι, ὅσα μὴ ἤκουσε παρ' ἐμοῦ, οἷα δὴ ἐπίσταμαι, ὡς δὴ καὶ τυχεῖτέ μου τῇ περὶ παιδείαν φιλοτιμίᾳ, δυσπόνων καὶ ἐπαχθῶν, ἀφ' ὅτε μὲν ἐς τὸ κάλλος, ὡς καὶ τοῦτο μέρος ὂν τἀγαθοῦ, ἀφ' ὅτε δ' ἐς τὰς πράξεις, καὶ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτ' ἀγαθὸν ἡγοῦντ' εἶναι, ὡς μὴ αἰσχύνοιτο καὶ αὐτὸς λαμβάνων. γέρος, ὦ Διόγενες, ἄνδρωπε, καὶ τυχεῖν. πλὴν ἀλλὰ τοῦτό γε καὶ πολύλαλον αὐτοῦ τῆς σοφίας, τὸ λυπεῖσθαι ὡς ὑδὶ μεγίστοις ἀγαθοῖς, ἃ κατεῖδε ἡμῖν

dum purpura circumamictus esses: nunquid hæc te discruciant, quoties recurrunt animo? Quid lachrymaris stulte? an non id te sapiens ille docuit° Aristoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiscantur, stabiles ac firmas existimares? A. LEX. *Sapiens ille? quum sit assentatorum omniũ perditissimus. Sine me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præstare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me nunc ob P formam, tanquam & ipsa summi boni pars quædam esset: nunc ob res gestas atq; opes: nam has quoq; in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi uitio uerteretur quòd eas acciperet. Planè præstigiosus uir ille quidẽ erat, ac fraudulẽtus, ô Diogenes: quanquã illud fructus scilicet ex illius sapiẽtia ferro, q̃ nũc perinde quasi summis de q̃ bonis excrucior, ob ista*

quæ

δμύσω μικρῷ γε ἐμπροσθεν.
Διο. ἀλλ' οἶδα ὃ δράσεις.
ἐπὴν γάρ σοι τῆς λύπης ὑποδήσομαι, ἐπὶ ἐνταῦθά γε ἀλλήξομεν σὺ φύσιμα. σὺ δὲ πρὸς τὸ Λύδιος ὕδωρ χαυδὸν ἐπισπασάμενος πίε, καὶ οὕτως ἴσως, καὶ πολλάκις· οὕτω γὰρ αὖ παύσῃ ἐπὶ τοῖς Ἀριστοτέλους ἀγαθοῖς ἀνιώμενος. καὶ γὰρ καὶ Κλεῖτον ἐκεῖνον ὁρῶ, καὶ Καλλισθένην, καὶ ἄλλους πολλοὺς ὧδέ σοι ἁρμάτας, ὡς ἀπασπάσαντο, καὶ ἀμυσάντο σοι ὧν ἔδρασας αὐτούς. ὥστε τὸν ἑτέρωθεν σὺ ταύτῃ βάδιζε, καὶ πίνε πολλάκις, ὡς ἔφην.

quæ tu paulo ante commemorasti. DIO. An scin quid facies? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis [r] ueratrũ non prouenit, fac ut [s] Lethæi fluminis aquã ad uidis faucib. attrahẽs bibas, iterũq; ac sæpius bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verum enim [t] Clitũ etiã illũ & [u] Callisthenem uideo, cumq; his alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnasq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti. quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebrius, ut dixi, bibas.

GILBERTI COGNATI Annotationes.

a Alexander.) Rex Macedonum, Philippi & Olympiadis filius, longè omnium excellentissimus fuit, cui rebus actis & actis, Magni inditum est nomen. A' nonnullis tamen traditum est, sed fabuloso quodam commento, Hammone (ita Iouem nũ cupant) qui sub serpentis specie cum matre consuetudinẽ habuerit, eum genitum fuisse. Iupiter autem in speciem arietis in Libya colebatur, quòd sitienti Libero patri in Arabię desertis, Iouemq; imploranti, apparuerit in forma arietis, qui terram concutiens pedibus fontem ostenderit. Quamobrem templo illic ædificato, Ioui Ammoni, hoc est Arenario consecrauit Græci enim ἄμμον arenam uocant. De Ammonis delubro & oraculo Plin. libro. 6. cap. 19. libro 5. cap. 5. Lucianus lib. 9.

b Hammonios illos.) Illud autem dæmonis prodigiosi ludibrij miraculum est, gestantes simulachrum sacrificos quò Dei nutus monstret, eò sua sponte, uel (ut Curtius scribit) αὐτομάτως ferri. Hos sequuntur matronæ uirgines q̃, pœanas & incõditum quoddam carmen cantillantes, quo Ioue propitiari creduntur, ut certum edat oraculum. Huius loci celebritate motus Alexander, profectus est ad sacrarium Hammonis. inde in deserta Libyæ & inaquosa progressus, arenosam & uastam eam solitudinem offendit. In sacrario à uatibus obuijs honorificè exceptus fuit. Vnus porrò sacerdotum, cum adeuntem Alexandrum Græcè cuperet salutare, ac παῖ Διός, id est filiole uellet dicere, per barbarũ παῖ Διὸς inquit, id est Iouis fili. Vnde cœlestis originis captata creditur gratia, cui initia error dederit. Lege Lucianum de Astrologia. c Ingens illud imperium.) Græciæ Imperator dictus est, Thebanos uicit, Darium Persarum regem subegit, Babyloniam & Susam accepit, Persepolim diripuit, Cossæos fregit, cum exercitu in Asiam traiecit, ad Granicum Persas superauit: Sardum, Miletum & Halicarnassum cepit. Terris omnibus usq; ad Phrygiam deuictis, Ciliciam obtinuit. Deniq; celebrato Hephæstionis funere mortuus est. regnauit annis 12. De eius phanis & aris copiosè Plinius.

d Perdicæ annulum.) Perdicas Macedo, inter comites Alexandri Magni, qui etiam in regni partem successit, tanta uir audacia, simul & fortitudine, ut leæna præsente, catulos è cubili per uim auferret. Aelianus de uaria historia. De eo etiã, in lib. de nõ temerè credendo calũniæ. e Deorũ numerũ.) Alexander non solùm Iouis filius haberi uoluit, sed & Deus dici atq; adorari: ut fusius proximè sequenti Dialogo audies. f Vbi te sepelierunt.) De Alexandri morte, deq; eius corporis in Memphin ac Alexandriam translatione, Q. Curtius in fine 12 libri de Alexandri gestis: Cæterùm, inquit, corpus eius à Ptolemæo, cui Aegyptus cesserat, Memphin, & inde paucis pòst annis Alexandriam translatum est, omnis q; memoriæ ac nomini honos habetur. Hic Ptolemæus, Lagi gregarij militis fuit filius, maximæ authoritatis apud Alexandrum, post cuius mortẽ Aegypto & Africa, & magna Arabiæ parte potitus, regnauit annis quadraginta, à quo deinceps Aegyptij reges Ptolemæi appellati sunt. g In Babylone.) Babylon urbs nobilissima, Chaldæę totius caput, quam Euphrates fluuius mediam interfluit.

fuit. Hanc Strabo libro 16. à Semiramide conditam tradit, coctili latere. Inter septem orbis spectacula numeratur.

h Aegyptum.) Ea est regio inter Asiam & Aphricam sita, Nilo circundata, quæ quum nunquam pluuijs aut rarissimè irrigetur, solo Nili incremento fœcundatur. In ea sunt ciuitates præcipuæ, Thebę, Babylon, Memphis, Abydos, Heliopolis, & Alexandria, quæ hodie principatum obtinet, ab Alexandro Magno ad chlamydis Macedonicæ figuram condita. i Ex dijs Aegyptijs.) Verè omnigenûm Deûm monstra, ut inquit Virg. Aeneid. 8. Coluit quippe bouem, ciconiam, felem, canẽ, lupum, cæpam, crocodilum, Anubim filiam Osiridis, qui canis specie cultus fuit, aut certè capite canino, cuius alterum filiorum Macedonem Iupi simulachro uenerabantur: Osirim solem, Isidem terram crẽdebant. Non recipiebãt intra muros aut Saturni fanum, aut Serapis. His religiosum erat, pecudibus aut sanguine placare Deos, precibus tantum & thure litabant. Fana extra pomœria posita erant. k Neque enim fas est.) Hue migrantibus reditus ad superos uia in æternum præclusa est, & ab inferis redire ad superos. quod poeta 6. Aeneid. dicit:

Reuocare gradum superasq; euadere ad auras,
Hoc opus hic labor est, &c.

Idem Lucianus in Menippi & Chironis Dialogo: De integro, inquit Menippus, tibi quærenda erit uitæ commutatio, atque hinc quópiam aliam in uitam demigrandum: id quod arbitror fieri non posse. l Aeacus.) Eum tantæ iusticiæ fuisse dicunt, ut apud inferos animarum creditus fuerit à Plutone delectus iudex, cum Minoe & Radamantho, & peccantium peccata discutere. Ouid.

— *Tuasq;*
Aeacus in pœnas ingenioſus erit.

id quod Lucianus dixit, non indiligens. m Cerberus.) Cerberum τρικέφαλον κύνα, id est tricipitem canem, ex Echidna & Typhaone natum, Hesiodus in Theogonia canit. Cur autem inferorũ peruigil custos poetis dictus sit, alibi docuimus. Virgil. 6. Aeneid.

Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci
Personat, aduerso recubans immanis in antro.

n Bactris.)Bactra regio ultra fines Assyriorum à Bactro amne. Bactrum oppidum antè Zariaspe uocatum, regionis caput. o Aristoteles.) Docuit, ne res eas in bonis (sic enim uocat Aristot.) quę nõ pertinẽt propriè ad hominẽ, ducam⁹: inter quę extremæ sunt opes, & reliqua quæ à fortuna proficiscũtur. Hic eius existimatio eleuatur, qui Stagirites philosophus fuit, Peripateticorum princeps, patre Nicomacho medico, matre Phaestiade, ob summam eruditionem socius præceptor & secretarius Alexandri factus, illi usq; adeò charus, ut Stagiram eius patriam ab se dirutam restituerit. p Ob formam,) Cui contigerit corpus ingens, robustum, formosum, præualidum, eum non semouent quidem è numero felicium: sed ita ut nihilo secius primas teneant diuitiæ, proximas nobilitas, animi postrema cura est. q Summis de bonis.) Peripatetici, quorum princeps fuit Aristoteles, triplicia constituunt bona, animi, corporis, & fortunæ: de quibus fusius in Vitarum auctione annotauimus. r Veratrum.) Ἑλλέβορος λευκὸς καὶ μέλας, uterq; satis notus: & cùm ad alia multa, tum ad atram bilem remedium est efficax. unde prouerbio, qui parum animo constat, siue insanit, elleboro opus habere dicitur: & elleborum bibere, siue purgare se elleboro iubetur. Horatius:

Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco.

s Lethæi fluminis.) Lethæus amnis inferorum est apud poetas, cuius aquam qui gustant, omnium statim præteritorum obliuiscuntur. Idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, id est, ab obliuione nomen sumpsit. Sed cur induxerint poetæ, uide apud Firm. De diuin. præ. cap. 22. t Clitum.) De Clito lachrymabilis est historia apud Quint. Curtium lib. 9. quem Alexander post cœnam ebrius, contentione iniecta occidit, magna inde pœnitentia ductus. Nutricis enim Alexandri filius fuit, & dux eius fidelissimus, qui Alexandrum pugnãtem ab ictu lethali sese obijciens defendit.

u Callisthenem.) Callisthenes, philosophus Olynthius, Alexandro Magno familiaris, eiusdemq; sub Aristotele condiscipulus, quem ille postea in Asiã accersiuit, ut res suas memorię proderet. Huic nocuit immodica libertas, grauitasq; inuisa regi, quum haudquaquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persica uictoria arrogantior factus, regio more adorari uellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palàm dictitans: Alexandrum non adorandũ esse.

esse. Quæ res & illi & multis principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem Alexander coniurationis conscium criminatus est, eumq; truncatis membris, abscisisque auribus ac naso labijsque deformatum, cum cane in cauea clausum circumferri iussit, diuque tortum tandem necauit. Hæc latius habentur apud Q. Curtium de Alexandri gestis.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Irridetur Alexander ob superbiam: qui mortalis cum esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

Magnus Alexander, totum qui subdidit orbem,
Ad Stygias ductus morte peremptus aquas:
Reges sternebat, diuino est cultus honore:
Nunc uita functus se uidet esse minas.

Quid hoc rei.) ἐρώτησις θαυμασική. Vides nimirum.) λύσις τοῦ θαυμασμοῦ à cõiugatis. Num ego Iupiter.) Obiectio. Haud dubiè.) ἀπόκρισις. Atque de Olympi.) Ab exemplo simili. Audieram.) ἀντίφασις. Attamen.) Regerit ab utili. Præter id unum.) ἐξαίρεσις. Sed age quid.) ἀντερώτησις. Quid ni rideam.) Irrisio ἀπροσδιόνυσος Alexandri. Sed illud.) Interrogatio de illius sepulchro. Porrò Ptolemæus.) ἀφήγησις. Politur in Aegyptũ.) Spes alterius sepulchri. Nõ possum nõ.) Irrisio. Quin tu.) προτροπή. Neque enim fas est.) γνώμη, Verùm illud.) Comparatio cum anteacta uita. Quid lachrymaris.) ἐπιτίμησις. Ne res eas quæ.) σαρκασμός. Sine me solum.) Alexandri defuncti de Aristotele suo magistro iudicium. Quanquam illud.) Clausula. Quandoquidem.) Consilium συμβουλικόν. Verumenim Cletum.) Amici Alexandri, quos in conuiuio interemit. Quare fac in alteram.) Conclusio.

SEQVVN-

SEQVVNTVR ORATIONES: quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Satur. epistolas prius relatæ fuere: nonnullæ quoque Dramaticæ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ μίσθῳ συνόντων.

DE IIS QVI MERCEDE conducti in diuitum familijs uiuunt.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

AVlicæ uitæ molestias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus: quamq; indigna ea sit homine, præsertim docto & liberaliter instituto, exponit: confutatis etiam caussis ijs, quibus sese tuentur qui hoc uitæ genus sectantur, & in seruitutem ultrò sese præcipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidemq́ue faciendo dictis, ab eorum persona qui in eadem uita aliquandiu uixerunt. Mox & beneuolentiam captat Timoclis, eius ad quem scribit, ab officio amicitię, indicans se hęc propterea illi scribere, ut quia illum iam olim de hac uita susciptenda consilia agitare intellexerit, ne quid olim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese posśit, ut à quo admonitus aut reuocatus non fuerit, præsertim quando sciat hãc uitam non per se difficilem atq; periculosam esse, uerùm etiam homini philosopho, aut quocunque denique disciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hunc modum peracto, confutationem statim subiungit earum causarum, quibus sese tueri solent qui hoc uitę genus ultrò amplectuntur. Diluit autem omnes eas per inuersionem, ostendens ea maximè uel sequi, uel negari, quę illi cum primis euitare uel consequi student: ac postremò etiam turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem uoluptatis alicuius, in uoluntariam seruitutem sese dare. Atque hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per

per diuisionem ijs de quibus dicturus sit. Principiò igitur recensebat, quanta incommoda, quantęq; molestię perferendę sint, antequam in aulam recipiaris: deinde, quę & quanta toleranda, atq; adeò deuoranda, ubi iam receptus fueris, circa prima cōuiuia, circa pactionem mercedis, circa seruitutem reliquam, quę mox exceptum atq; perdomitum, paulatim in contemptū adducit, & ad adulandum impellit. Prętereà & metu periculis q; inuoluit, ob quę uarię exinde querelę, & uitę mutatę pœnitentia sequuntur. Atque hęc omnia non domi solùm perferenda esse indicat, uerumetiam foris, ubi interim multo sordidiora ministeria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus ęquè ac uiris adulandum est. Post hęc & circa munerum compensationes, quo pacto nuncij ac dispensatores conciliandi: & circa mercedis solutionem, quanta cum molestia exigenda illa, quātaq; aliorum etiam inuidia accipienda sit: & postremò, quàm ignominiosi exitus plerosq; maneant senes iam, & exhaustos, cum clàm aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciūtur. Quę omnia ad finem, uelut in tabella quadam proposita, breui, sed elegantè admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs quę maximè urgere aut commendare uoluit.

ΑΙ τί σοι πρῶτον, ὦ φιλότης, ἢ τί ὕστατον, φασὶ, παραλέξω τῶν, ἃ πάσχειν ἢ ποιεῖν ἀνάγκη τοὺς ἐπὶ μισθῷ συνόντας, πρῶτα τῶν ὑπομενόντων τὴν φιλίαν διηγησόμενος; ἃ γὰρ φιλίαν τίθη τοιαύτην αὐτ

Cquid tibi primum, amice, aut quid postremū, quemadmodū uulgò dici consueuit, recenseam, ex his quæ tum facere tum pati cogunt̃ur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, cōuictumque tradunt alienum, quic̃; in locupletum istorum amicitiam accensentur? si modò eusmodi illorum seruitutem conuenit amicitiam

ἀνθρώπων ἀποσυμάξαμ. οἶδα γὰρ πολλὰ, καὶ σχεδὸν τὰ πλάττα τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, οὐκ αὐτὸς, μὰ Δία, τῶ τοιούτου πεπαθώς. οὐ γὰρ ἐμ αὐτῷ μοί ὁ πᾶρας ἐγεγένητο (μὴ ἄλλῳ, ὦ Διοῖ, γένοιτο) ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἐμπεπωκότων, ἀξυγόρουν πρὸς μι, οἱ μὲν ἔτι ἐν τῷ κακῷ ὄντες, ἀποδυρόμενοι, ἐπόσα κὴ ἐποίει ἕκασχον· οἱ δ' ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀπαλλαγέντες, οὐκ ἀνδρῶς μνημονεύοντες, ὧν ἐπεπόνθεσαν· ἀλλ' ἀγαθοὶ σὺφρόνοντες, ἀναλογιζόμενοι οἷων ἀπηλλάγησαν. ἀξιοπιστότεροι δ' ἦσαν ἕτοι, διὰ πάσας, ὡς εἰκὸς, τὰς τελετὰς, ἀξιολυδέντες, καὶ πάντα ἀφ' ἁρχῆς ἐς τέλος ἐπισκοπήσαντες. οὐ παρέργως ἔν, ἀλλ' ἀμελῶς ἐπήκουον αὐτῶν, λαβά πρὸ ναυαγίαν τινὰ, καὶ σωτηρίαν παράλογον διηγουμένων· οἷοί εἰσιν οἱ πρὸς τοῖς ἰδρῶσι

amicitiam appellare? Nouã enim permulta atq; adeò plerag; omnia, quæ illis ibi solent accidere, non per louem quòd ipſe ea experimento cognorim (neq; enim mihi unquam experiundi incidit neceſsitas, ac ne quando incidat, Diÿ prohibeãt) ſed quòd complures qui in hoc uitæ genus inciderant, apud me ſoliti ſint commemorare: partim qui in ipſis etiamdũ malis conſtituti, quæ & quãta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi non abſque uoluptate recordabantur, cõmemorabantq; ea quæ fuerãt perpeſsi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærũnas effugiſſent. Atq; hi quidẽ digniores mihi uiſi ſunt, quibus fides haberetur: ut qui eius ſacri ritus (ut ita dixerim) omneis, omniaq; myſteria perdidiciſſent, cunctaq; ab initio ad finẽ uſq; perſpexiſſent. Hos igitur haudquaquã indiligenter, nec oſcitanter audire ſoleo, ueluti naufragium quoddã, ac præter ſpẽ obiectã ſalutem enarrãtes: cuiuſmodi ſunt

ὁρῶντες ἐξυγκυμένους τὰς κύφα-
λας, σὺν ἅμα πολλοὶ τὰς τρο-
πυμίας καὶ ῥάλας, καὶ ἀκρωτή-
ρια καὶ ἐκβολὰς, καὶ ἱστῶν πλά-
σεις, καὶ πηδαλίων ἀποκυκ-
λήσεις διεξιόντες, ὅπῃ πᾶσι ἦ
τὸν Διοσκόρων ἐπιφανομέ-
νους (οἰκεῖοι γὰρ τῆς τοιαύ-
της ῥαψῳδίας ἔτοί γε) ἤ τιν'
ἄλλον ἐκ μηχανῆς θεὸν, ἐπὶ
τῷ καρχησίῳ καθιζόμενον, ἢ
πρὸς τοῖς πηδαλίοις ἑστῶτα,
καὶ πρός τινα αὐτῶν μαλακὸν
ἀποδυόντα τὸν ναῦν, ἢ
προσορμιχθῆσα ἐμελλεν αὐτὸ
μὴ ἐρέμα καὶ κατὰ σχολὴν
καθυθόσθαι, αὐτοὶ δ' ἀσ-
φαλῶς ἀποβήσεσθαι, χάρι-
τι καὶ συμφορᾷ τῇ Διῒ. ἵνα δὲ
τοι, μὴ οὖν τὰ πολλὰ ταῦ-
τα πρὸς τὸν παρόντινα χρέ
ων ἰδιῤῥαψῳδοῦσιν. ὡς πα-
ρὰ πλέονων λαμβάνοιεν,
οὐ λυσιτελῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ
δυσφιλῆ τινες ἂν δοκοῦν-
τες. οἱ δὲ τοὺς ἐν ταῖς οἰκί-
αις χαμῶνας, καὶ ῥευματίας,
καὶ τὸ

sunt isti, qui in templis de ra-
so capite, cõplures simul ob-
ambulãtes, immanes undas,
procellas, sublatos in cœlum
fluctus, iactus, malos fra-
ctos, gubernacula reuulsa
narrãt: in primis b *autẽ ge-*
minos Castorem & Pollucẽ
apparentes (nam hi peculia-
riter ad hanc tragœdiã per-
tinent) aut alium Deum
quempiam repentè (quem-
admodum in fabulis fieri cõ
uenit) exortum, summisque
antennis insidientem, aut iux-
ta clauum adsistentem, qui
nauim ad littus aliquod mol-
le dirigeret: ad quod appel-
lens futurum esset ut & ipsa
paulatim ac lẽtè solueretur,
& ipsi tutò in solũ descende-
rẽt, idq; ope fauoreq; diuino.
Atq; isti igitur permulta id
genus ad præsentẽ cõmodita-
tẽ exaggerãtes cõmemorãt:
quò uidelicet à plurib. stipem
accipiãt, si nõ calamitosi mo-
dò, uerũtiã dijs chari esse ui-
deãtur. Porrò ij dũ eas quas
in tectis tulerũt tẽpestates referrẽt, atq; immanes illas undas,
quinetiam

καὶ τὴν Δίκης πρεσβυτάτην τε καὶ δικαιοτάτην, ἀλλ' οἶδά τινας τῶν, διαγνόντας, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ἀνέπλευσαν, γαλήνῃ ἀπροφασιστόν τῷ πελάγει, καὶ ὅσα πράγματα παρὰ τὴν πλῆν ὅλην ὑπέμειναν, ἢ διὰ ψῶντας ἢ ναυτιῶντας, ἢ ὑπὸ ἀποπλανήσεως τῇ ἅλμῃ. καὶ τέλος, ὡς πρὸς πίσσαν τινὰ ἢ φάλον, ἢ σκόπελον ἀπόλεμον ποι, προσρήξασθαι τὸ διηνύσμενον σκαφίδιον, ἄλλοι παπᾶς ἀξρηξάμενοι γυμνοί, καὶ πάνυ τῶν ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων. ἢ μὲν τέτταις, καὶ τῇ τέτων δίκῃ γέσει, ἐλάχιστα μοι τὰ πολλὰ ἔστι ταῦτ' ἀισχύνης ἰδιωτεύσθαι, καὶ ἐνίοτε ἄνευ ζημίας λανθάνειν αὐτῶν. ἀλλ' ἐγὼ γε καὶ αὐτὸς, καί τιν' ἄλλα ἐν τῷ λόγῳ ξυνετίθεις, δυρίσκομαι προσόντα τοῖς τοιούτοις ξυμφοραῖς· ἃ ἐν ὀνείδει ὄντα πάντα, ἢ καὶ Τιμόκλεες, ἀπὸ ξυλλαβεῖν. δοκῶ γάρ μοι ἐν πολλοῖ ἤδη καταφρονηκέναι, ὅτι τὰ

quinetiam decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primùm à littore soluerint mari tranquillo, quantúmque molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur? denique quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam sub undis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum & asperum illiso fractóque, miseri ægrè enatarint, nudi, cunctarumque rerum inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem uisi sunt permulta præ pudore subticere, uoluntésque ac scientes obliuisci. At ego etiam illa, præterea autem & alia non nulla ex illorum narrationibus coniectans, deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi coniuctibus coniunctum est. c Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percensere. Lampridem enim mihi uideor animaduertisse, te de

σι τότῳ τῷ βίῳ ἐπιβαλούσῃσι. καὶ πρῶτόν γε, ἐπεινίκα τινὲς τῶν τοιούτων ὁ λόγος ἐνίπτοιτο, ἔτε ἐπήνεσέ τις τῶν παρόντων τὸν τοιοῦτον μισθοφορεῖν, φασκόντας εἶναι λέγω, οἷς μετὰ τοῦ τοὺς φίλους ἔχειν τὸ ἀφίστασθαι φιλεῖν, καὶ δειπνεῖν πᾶσαν πολυτελῆ καὶ ἀσύμβολα, καὶ οἰνεῖν ἐν καλῷ, καὶ ἀποδημεῖν μετὰ πάσης ῥᾳστώνης καὶ ἡδονῆς, ὧδε λανικοῦ ζεύγους, ἐν τύχοι, ὀβυλιάζοντας, πρόσω τι καὶ μισθὸν τῆς φιλίας, καὶ ὧν οὗ πάσχωσι, τούτων λαμβάνειν οὐκ ὀλίγον ὄγκον, ἀτιχνῆς γὰρ ἄσπορα καὶ αὐόριστα τοῖς τοιούτοις τὰ πάντα φύεσθαι. ὁπότε οὖν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἤκουσθ', ὡρῶμεν ἐπανιέναι ἐπὶ τὰ ἐπιχείρησις πρὸς αὐτὰ, καὶ πάνυ σφόδρα πρὸς τὸ μέλλον ἀναπιμπλάμενον παρέχοθ τὸ σῶμα. ὡς ἔν γε τῷ μέτρῳ ὁμίτροφον ἀσπίδι πεπὶ αὐάντιον ἢ μόδ' ἔχοις λέγειν, ὡς ὁρῶντές σι τυλ

te de capeſſenda hac uitæ ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus ſermo incidiſſet, mox ex his qui præſentes erant, quiſpiam hoc mercenarium uitæ genus laudare cœpit: fortunatiſſimos eos affirmans, quibus contigiſſet horum uti familiaritate, qui apud Romanos eſſent optimates: tum conuiuijs adeſſe opiparis, idq; immunes: præterea ſplendidis in ædibus diuerſari: tum peregrinari omnigena cum commoditate uoluptatéque, alba interim in rheda (ſi forte libeat) reſupinatos. Inſuper ob hanc amicitiam, obque commoditates quibus afficiuntur, etiam mercedem caperet: id uerò nõ mediocre uideri. Iſtis enim haud dubiè citra ſementem ac cultură (quod aiũt) cũcta prouenire. Hæc igitur atq; id genus alia quũ audires, animaduerti quẽadmodum ad ea inhiaueris, quamq; auidè ad eſcam os aperiũ porrexeris. Proinde ne qd mihi certũ in poſterũ poſſis imputare, neq; expoſtulare quicũ, q quũ te cõſpiceremus

μῶτο μετὰ δ᾽ ἀφιδ῀ ἄγκιστρον κατακίνοντα, ἐκ ὑπολαβόμεθα, οὐδὲ πρὶν ὑπὸ σᾶν τῷ λαιμῷ πρίσασθαι μᾶλλον, οὐδὲ προσλιλώσασθαι, ἀλλὰ παρειμένους ἀνέλκομένου καὶ ὑπακούοντος, ἕως συρόμενον, καὶ πρὸς αὐάγκλιν ἀγόμενον ἑῶμεν, ὅτ᾽ ἤδη ἔφιλος, ἑπόμενος ἐπιδακρύσαμεν, ὅπως μὴ ταῦτα λίγως ποτὲ, παῦν δύλοα, ὧν λίγυται, καὶ ἄφυκλα ὑμῖν, ὡς ἐκ ἀδόκητον, μὴ προμιώσαντος, ἄκουσον δ᾽ ἀρχῆς ἅπαντων, καὶ τὸ δίκτυόν γε αὐτὸ, καὶ τῶν κύρτων τὸ ἀδιέξοδον ἐκτοδὸς ἴδῃ σχολῆς, ἄλλα μὴ ἐνδοδὸς ἐκ τοῦ μυχοῦ προπισκάπτοσον. καὶ τοῦ ἀγκίστρου δὲ τὸ ἄκυρον, καὶ τὸν ὃν τὸ ἐμπαλιν τοῦ σκόλοπ῀ αὐασχοινῶ, καὶ τῆς βιαύνης, τὰς ἀκμὰς ἐς τὰς χεῖρας λαβὼν, καὶ πρὸς τὸν γνάθον πιφυσημένον ἀποκρώμενος, ὧν μὴ παῦν ὀξία, μηδ᾽ ἄφυκλα, μηδ᾽ ἀνιαρὰ ἐν τοῖς τραύμασι φαίνηται βιαίως

tantum unà cum esca deglutientem hamum, non reuocaremus, neq; priusquam in guttur demergeretur, reuulserimus, neq; præmonuerimus, uerùm posteaquam cessabimus, donec eo tã adacto atq; infixo, trahi iam ac ui duci conspiceremus, tum quũ nihil opis afferri possit, frustra adesse nos atq; illachrymari: hæc inquam ne quando possis dicere (quæ si dicantur, meritò profectò dicantur, neq; à nobis refelli possent quò minus peccasse uideremur, ut qui prius ista non indicassemus:) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipsum cuiusmodi sit, quamq; nullum habeat exitum: non intus mediis in finib. inuolutus, sed foris tutò atque per ocium ante contemplator, unci æris aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cuspides manu tentans, malæq; admotas experiens. Quod nisi uehementer acuta, nisi sic illigantia, ut effugiendi nulla sit facultas,

δὲ σπῶντα τὴ ἀμάχητε, αὐτὶ λαμβανόμενα, ὑμᾶς μὴν ἐν τοῖς λοιποῖς, ἠδὲ λιὰ τῦτο πεῖ σθησιν, ἀνάτραφι, σωτὸν ὄντα ραπαλίσαι δαῤῥᾶν, ὅπως ἐάσει τῇ ἀγορᾷ, ὡ βέλτιστε, λατάπερ ὁ λάρος, ὅλον πορίχαι ὧν τὸ δέλεαρ. ἡνδέσιτ' δέ ὁ πᾶς λόγος, τὸ μὴν ὅλον ἴσως λιά σε, πλὴν ἀλλ' οὔ γε πρὸ τ φιλοσοφόντων ὑμῶν μόνων, ὀδ' ὁπίσω πεπόωσθαι τὶν πρειάτιον πρειάλοντο ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ τὴ πρὸ γραμματιστῶν, ἠδὲ ῥητόρων, ἠδὲ μισικῶν, ἠδὲ ὅλων τ ὅπ παιδείᾳ σωθῆναι, ἠδὲ μισθοφορᾶν ἀξιωμένων, πολυῶν ὄν ὡς ἐπίπαν ὄντων, τὴ ὁμοίων τ ξυμβαινόντων ἅπασι, λῆλον ὡς ὃν ἦκάιστα μὴν, αἰσχίω ὄν τὰ αὐτὰ ὄντα γίγνεσ τοῖς φιλοσοφοῦσιν, ἐ τ ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦντο, τὴ μηδὲν αὐτὸς σιμπότερον οἱ μισθολόγοι ἄνειεν. ὃ, τιδ' οὖ οὖν ὁ λόγ αὐτὸς ἐπὶν ἠδύρισπε, culcitas, nisi dira uulnera ja-ctura uideantur, acriter tra hentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidolosos, atq; ob id etiã pauperes famelicosq; adscri bito: ipse uerò sumpta fidu cia, uenatum istum, si uide-tur, aggreditor, Lari in mo rem totam escam hiatu de-glutiens. Atq; in uniuersum quidẽ forsitan tua causa om nis hic sermo dicetur: quan quã nõ solũ de uobis philoso phis, aut his quicũq; uitæ in stitutũ sibi delegerũt cũ uir-tutis studio cõiũctus, uerũe-tiã de grãmaticis, rhetoricis, musicis, breuiter de omnib. q in doctrinæ professiõe uersa ri, quæstũq; facere proposue rũt. Cæterum quum omnia sint inter istos cõmunia, ea-dẽq; prorsus accidãt omnib. palam est. philosophorũ cõdi tionẽ nõ esse à reliquis exi-miã, imò hoc illis turpius ista contingere, quũ sint cum alijs cõmunia, si ij qui conducunt, non alijs præmijs eos quàm re-liquos dignos iudicent, nihiloq; magis quàm cæteros in hono re habeãt. Sed quicquid erit, quod narratiõis series aperiet,

τούτου τῶν αὐτίκα μάλιστα μὴν οἱ ποιοῦντες αὐτοὶ, ἔπειτα καὶ οἱ παρομοιάζοντες αὐτὰ, δίκαιοι ἔχουσιν. ἐγὼ δὲ ἀναίτιος, ἃ μὴ ἀληθάσας καὶ παρρησίας ἐπιτίμων τί ὄφελος. τοὺς μέντοι τοῦ ἄλλου πλήθους, οἷον γυμνασιάς τινας, ἢ πάλας ἰδιώτας, καὶ μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ταπεινοὺς αὐτόθεν ἀνθρώπους, ὅτι ἀποβλέπειν ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν (εἰ δέ γε καὶ παιδιᾶς) οὕτι μὰν αὐτιᾶσθαι καλῶς ἔχει, μὴ ἀπολειπομένους τῶν μισθωτῶν, ἃ καὶ πάνυ πολλὰ ὑβρίζουσι ὑπ' αὐτῶν; ὅπου γάρ, καὶ σὺν ἀνάξιοι τῆς τοιαύτης διατριβῆς. ἄλλως τε οὐδὲ σχοίης ἂν τι ἄλλο, πρὸς ὃ, τι χρὴ ἀποκλίναντας αὐτούς, παρίχειν αὐτοὺς ἐνεργούς, ἀλλ' ὧν τις αὐτῶν ἀφίλητον τοῦτο, ἄτιχνοι αὐτίκα, καὶ ἀργοὶ καὶ πρίτιοι ἀσιν. ἀλλ' οὖν ὅτ' αὐτοὶ ἀπαθῆ μὴν πάσχοιεν ἄν, οὔτ' ἐκεῖνοι ὑβρισταὶ ἀποκῶσι, τὸ τῶν ἀμόλα, φασὶν, ἐνεργοῦντος. ὅπη

eius culpã potißimùm in ipſos conferre par eſt, q eiuſmodi faciũt: deinde in eos q talia ſuſtinẽt. Ego uerò culpari nõ debeo, niſi forte ueritas & libertas in cõmemorando reprehẽſionẽ mereatur. g Ac reliquũ quidẽ hominũ uulgus, puta palæſtricos quoſpiã, aut adulatores imperitos, ſordidoſq; animo ac ſuopte ingenio humiles et abiectos homines, ne operæ preciũ quidẽ fuerit ab eiuſmodi cõuictu dehortari, qpe nequaquã obtemperaturos: neq; rurſum æquũ ſit illis uitio uertere, quòd nõ relinquãt ſuos cõductores, etiã plurimis ab illis contumelijs affecti. ſunt enim ad eã uitæ rationẽ accõmodati factiq;, neque ea uidelicet indigni. Præterea ne habeãt qdẽ alio ud qppiã ad quod ſeſe cõuertãt, et in quo ſeſe exerceãt, aut deò ut ſi qs eã uitã illis adimat, ignaui illico, cõſiliiq; inopes, deſidioſi atq; inutiles reddãtur. Quãobrẽ nec ipſi rẽ aliq; indignã patiãtur, nec illi cõtumelioſe facere uideãtur, ſi (quod aiũt) in matellã immin

γαρ τοι τῶν ὕβρεων τούτων ἤδη ἐξ ἀρχῆς παρῆρχοντο, ὅτ' τὰς εἰσίας, καὶ ἡ τίχυ φόβων καὶ ἀνίχεσθαι τὰ γιγνόμενα. περὶ δὲ ὧν προεῖπον τῶν παραλυομένων, ἄξιον ἀγανακτῆσαι, καὶ πειρᾶσθαι, ὡς ἐνι μάλιστα, μετάγειν αὐτοὺς, καὶ πρὸς τὴν ἀληθινὴν αἵρεσιν ἀφορμᾶσθαι. λοιπὸν δὲ μοι παλῶς ἂν ποιῆσαι, ἃ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν ἔστι τὸν τοιοῦτον βίον ἀφιλτοῦντα τινὲς, παρεξετάσας, δείξαμι οὐ πάνυ βιαίους, οὐδ' ἀναγκαίας. οὕτω γὰρ ἂν καὶ τοῖς ἡ ἀπολογία προσαιρεῖτο, καὶ ἡ πρώτη ὑπόθεσις τῆς ἀθελοδουλίας. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ τῶν πρίαν, καὶ τῶν ἀναγκαίων χρέων προδιμενοι, ἱκανὸν τοῦτο προκάλυμμα οἴονται προβεβλῆσθαι τῆς πρὸς τὸν βίον τοῦτον αὐτομολίας· καὶ ἀποχρῶν αὐτοῖς νομίζουσιν, ἐὰ λίγοιςν, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον ποιοῦσι, τὸ χαλεπώτατον τῶν ἐν τῷ βίῳ τῶν πρίαν διαφυγᾶν ἡτοῦντες.

xerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initiò præparati, cõferũt sese in familiã, atq; hæc sola illis ars suppetit, ferre & perpeti qc quid acciderit. Cæterum erũditorũ nomine, de quib. instituerã loqui, meritò indignandũ, h enitendumq; ut q̃ maximè fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatẽ uindicemus. Videor aũt rectè facturus, si quibus de causis se quidã ad hoc uitæ genus conferunt, eas causas excussero, parũq; idoneas atq; efficaces esse demõstrauero. Siquidẽ eo pacto omnis illis præripietur excusatio, summusq; ille titulus, quo suam sponteneã seruitutẽ solent obtexere. Iã igitur pleriq; pauptatẽ et rerũ necessariarũ inopiã proponunt, atq; eam umbrã satis idoneã existimant, qua suum factũ prætexant, quòd ultrò ad eã uitã acceßerint: ac sibi sufficere credunt, quũ aiunt se quiddam ignoscendum facere, qui id quod est in uita molestißimum, nempe paupertatem, studeant effugere.

εἶτα ὁ Θάλλος πρόχειρος, καὶ πολὺ τὸ, Γλᾶς γὰρ αὖθις πενίᾳ δεδιμμένος, καὶ ὅσα ἄλλα δράματα ὑπὲρ τῆς πενίας εἰ ἄγχου νίσατοι τῶν ποιητῶν ἐξενηνόχασιν. ἐγὼ δ', εἰ μὲν τῶν ἀνδρῶν αὐτὸς φυγὼν τοιαῦτα ἀληθῶς τῆς πενίας δυσωπουμένους ἐν τοῖς τοιούτοις ξυνεσκιῶν, καὶ αὖ ὑπὲρ τῆς ἄγαν ἐλπιδρίας ἐμὲ προλογίζεσθαι πρὸς αὐτούς, ἐπεὶ δὲ (ὡς ὁ Δαλὸς ποιεῖ καὶ ἔφη) τοῖς τῶν νοσούντων σιτίοις τοιούτοις λαμβάνουσι, τίς ἐστι μηχανὴ, μὴ οὐχὶ καὶ πρὸς τὸ κακῶς βιβλιδιᾶν δοκεῖν αὐτοὺς, ἀεὶ μιμήσασθαι ἐμοίας καὶ τοῖς τῆς ὑποθέσεως τῆδε; πενία γὰρ ἐς ἀεὶ, καὶ τὸ λαμβάνειν αὐαγκαῖον, καὶ ἀπόδοτον ὄδιν, δὴ πρίτιον ἐς φυλακήν. ἀλλὰ τὸ ῥᾳδίως, λαβεῖν δεῖ, λαβεῖν ἀδρόως ληφθῆ, καὶ ἀπερίσκεπτος καὶ χρέας ἐνδεῶς καὶ ταραλισιτῆ, κακῶς ἔχει, μὴ τειχύτας τινὰς ἀφορμὰς ἔχειν αὐτὸν, ἃ τὸν πενίαν τηρῆσι, καὶ

Postea i in promptu Thea gnis, atq; illud plurimum in ore: k Nam quemcunq; uirum paupertas enecat. & si qua alia terricula abiectissimi quiq; poetæ de paupertate prodiderunt. l Equidem si uiderē ex huiusmodi conuictu paupertatis effugiū aliquod uerè cōtingere, nō admodum anxiè cum eis de uehemēter amplectēda libertate disceptarē. At posteaquā eiusmodi quædam accipiūt, cuiusmodi sunt ægrotantiū alimenta (quemadmodū eo egregius ille dixit orator) quā quicāt effugere, quò minus in hoc ipsum parū rectè sibi cōsuluisse uideantur, nimirum semper illis manēte eodē uitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, semper accipiendi necessitas: nihil quod seponatur, nihil superest quod reseruetur: uerum quicquid datum fuerit, ut detur, ut uniuersum etiam capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamē, ut neid quidē in usus sufficiat. m Rectius autem futurum fuerat, si nequaquam causas eiusmodi commi-

φαυλότερα μόνον κύτῃ, ἀλλ' οὐ πάνυ ὀξυρόησει. καὶ ὑπέρ τε τοιούτε, καὶ ἐς βαθυπλάτια πόντον ἴσως ῥιπτέον ἴδη, ὦ Θέογνε, καὶ περίσσα, ὡς φῄς, καὶ ἀλιβάντων. εἰ δέ τις οὐκ οἶνος, καὶ ἀνδρὸς καὶ ἀνομιδοῦς ὤν, οἵτῳ περίαν αὐτῷ τούτῳ διαπεραγέναι, ἐκ οἷς δαπῶς ὁ τοιοῦτος ἐκ ἂν δόξειεν ἔχειν ὀξυπαταῖν. ἄλλοι ὑ νυνί αν μ, οὐ τίν ἐκ ἂν φοβηθῶσι, ἀλλ' ἐκπλαγῶσί φασιν, ἀ ἀνθρώποις τοῖς ἄλλοις ὁμοίως πο νοῦντες, ἐκπαρίζειν τὰ ἄλφιτα, νῦν ὑ(πεννοῦντα γὰ αὐτοῖς τὰ σώματα, ὑ ὑπὸ γάρως, ὑ ὑ. πὸ νόσων)ζπὶ τῶν δ ῥάστων ἔτ σαν, τῶν μισθοφορεῖν, ἁπλῶς πο νῆσαι. φεῦ ἄρ ἰδομένη ἀ ἀληθῆ λέγεσι, καὶ ἀ ἐκ ἔ ῥᾴστα πρᾶγί γνεσθ αὐτοῖς τὰ διδόμενα, μὴ πολλὰ, μὴ ὑ πλέω τ ἄλλων πονοῦσιν. δυχὴ γὰρ ἂν εἴη τότε ἄν ταῦτά γε, μὴ πονέσαντα, cõminiſcerẽtur, quæ paupta tẽ ſeruãt alũtq;, atq; eatenus duntaxat opitulãtur, uerùm quæ illã tãdẽ aliquãdo tollãt. Ac forſitan tibi hoc uoleba Theogni, quũ diceres eam in altum mare, ac præruptis de ſcopulis præcipitẽ dari opor tere. Quòd ſi qs ſemp paup, ſemp egẽs, cũ ſemp mercede cõducẽ mereat, hoc ipſo ſeſe arbitretur aufugiſſe paupta tẽ: nõ uideo quî fieri poßit, quò minus hic ipſe ſeſe falle re uideatur. Rurſum aly ne gãt ſeſe paupertatẽ formida turos, ſi modò reliquorũ ho minũ in morẽ poßint ſuo la bore ſuaq; induſtria ſibi ui ctũ ſuppeditare: at nũc ſibi fractas eſſe corporis uires, ſeu ſenio, ſeu morbis: eoq; ad eã uitã mercenariã, facilẽ ui delicet atq; cõmodã cõfuge re. Age igitur, inſpiciamus nũ uera prædicẽt, et nũ ea quæ dã tur, ex facili illis ſuppetãt, ac nõ multo, neq; adeò maiore labore cõſtent, q̃ uulgo ſuus uictus. Nã id quidẽ etiã uotis expe tãdũ, uti citra laborẽ, citra ſudorẽ, nullo negocio paratũ ar gentũ accipias. Verùm q̃ hæc abſint à uero, iſtud profectò ut dignum eſt, ne dici quidem ſatis poteſt: tantum laborum,

μὴ δὲ παμβύτα, ἕτοιμον ἀργύριον λαβεῖν. τόδε δ᾽ ἐστὶ καὶ ῥυθμὸν κατ᾽ ἀξίαν ἀλιώσατον, τοσαῦτα ποιοῦσι, καὶ πάμπολυσιν ἐν ταῖς συνουσίαις. ὅσῳ τι πλέον ἐνταῦθα, καὶ ἕως τοῦτο μάλιστα τὴν ὑγιᾶ λάβδαν, μυρίων ὄντων ἐσημβάντων τῷ σώματι, καὶ πρὸς ἰσχάτῳ ἀπλήτως κατακοσύντων. λέξομεν δ᾽ αὐτὰ ἐν τῷ παρεόντι διαμβᾷ, ἵνα δὲ καὶ τὰς ἕλκας αὐτῶν δυσχερείας δηλῆσαι μᾶλλον. τὸ δὲ τῶν ἐθνέων, ἵνα μὴ ἐν ὑπολάβῃς, ὡς οὐδ᾽ οἱ διὰ ταύτῳ λέγοντες αὐτὸ ἄπορον δίδοσθαι τῶν πρόσω, ἄλλο δαίμων αὖ. λοιπὸν δὲ καὶ ἐν λιθίασιν μᾶλλον, ἤπερ δὲ πρὸς αὐτῶν λεγόμενον, ἰδοὺ ἔτοιμα, καὶ τῶν πολλῶν μὴ ἀνθρώπων ἐλπίδων, ἐσπεύδειν αὐτοὺς ἐς τὰς οἰκίας, κατασπαγίοντας μᾶλλον τὸ πλοῦτος τὸ χρυσοῦ, καὶ τοῦ ἀργύρου, ὡς δαμονόσασθαι δ᾽ ὧδε τοῖς λάπυσις, καὶ τῇ ἄλλῃ ῥυφῇ, ἐλπίσαντας δ᾽ ἔσον αὐτίκα χαυδὸν

tantum ſudorum in eiuſmodi conuictibus exhauriēdū, ut hic ne ualetudo quidē ad id par ſit, quippe quum quotidie ſexcenta non deſint negocia quae corpus conficiant, adſ; extremam uſque defectionem deluſſent. Verum haec ſuo loco dicemus, quum etiam reliquas illorū incommoditates commemorabimus. ° In praeſentia ſat erit oſtendere, qui ſe aiunt hac de cauſa in ſeruitutē addicere ſeſe, ne iſtos quidem uera dicere. Supereſt iam ut eam cauſſam referamus, quae quidem ut eſt ueriſſima, ita ab illis minimè profertur: nempe ipſos uoluptatis gratia, & amplis P illis ſpebus incitatos, ultro inuadere familias diuitum, auri argentíque uim & copiam admiratos: praeterea quòd felices ſibi uideantur ob conuiuia, & reliquum eius uitae delicias: ſperantes futurum uti mox nemine uetante affatim au-

rum

χαυδὴν ἐλέγοὺς ἐπιτομίσου-
σθε, οἰεσθαι τοῦ χρυσίου. παῦ-
τας ὑπάγει αὐτοὺς, καὶ δούλ-
λους αὐτ' ἐλευθέρων τίθη-
σιν, οὐχ ὑ τῶν ἀναγκαίων
χρείαι, ὡς ἔφαμεν, ἀλλ' ὑ τῶν
ἐκ ἀναγκαίων ἐπιθυμία, καὶ
ὑ τῶν πολλῶν καὶ πολυτε-
λῶν ἐκείνων ζῆλος. τοιγα-
ροῦν ὥσπερ ἀνοήτους αὐ-
τοὺς, καὶ κακοδαίμονας ὄρα
ται ἐντιχνοί τινες, καὶ βίβλο
νες ὀρύσσοντες, παραλαβόντες
ὑπ' ἀνθρωπίκως πορίπουσιν, ὅ-
πως ἀεὶ ὀρεκτόσονται αὐτῶν
δ. ραπούντες, ἀπολαύσαι δὲ
τῶν παιδικῶν, ἀλλ' ἐλὶ μέ-
χει φιλήματος ἄκρου μέχρι
δεύντες. ἴσασι γὰρ ἐν τῷ τυ
χεῖν πλὴν δεῖλυσιν τοῦ ἔρω-
γγνομένου, ταύτην ἔν ἀε-
ποκλείουσι, καὶ ξυστύπως φυ
λάττουσι. τὰ δ' ἄλλα, ἐπ' ἐλε
πίδος ἀεὶ τὸν ὄρεξιν ἔχουσι.
δεῖσαι γὰ, μὴ αὖτ' ὑ ἀπόσω
σις ἀπαγάγῃ τ' ἄγαν ἐπιθυμί
ας, ἢ αὐθρωπος αὐτοῖς εἶνητ.
προσμεδιῶσιν ἔν, ἢ ὑπισχῦν
ται,

rum bibant. Hæc nimirum sunt, quæ illos adducunt, atque ex liberis seruos constituunt: non rerum necessariarum usus, quem præexebant: sed rerum non necessariarum cupiditatis, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. ¶ Enimuerò quemadmodum miseros istos atque infelices amantes, callidi quidam & ueteratores amasij receptant, & fastidienter ducunt, lactant'que, uidelicet quò iuuentiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: cæterùm ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligunt enim, copia facta dissoluendum amorem. id igitur ne fiat, præcauent, diligenterque sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper retinent amantem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amantem'que ab se alienet. Proinde semper arridet, pollicêturq;

τα, καὶ ἀεὶ ποιήσουσι, καὶ χαρι-
ὄντα, καὶ ἐπιμελήσονται πολυ-
τελῶν. εἰ δ' ἑλάβομεν ἀφυγκράσ-
τους, ἐξώρους γεγόμενοι, καὶ ἕκα-
στος ἐφ' ἑαυτῷ, καὶκάκεινος ἐφ' ἑαυτῷ
διῶμεν. πλεονεκτεῖ δ' ἂν αὐτοῖς
ἕλκων, ὁ μὲν ἀπαντῶν τῷ βίῳ, ὥσπερ
ἐλπίδων, τὸ μὲν δὴ δι' ἡδονῆς ἕκα-
στον ἐπιθυμίαν ἅπαντα νομί-
ζων, καὶ πάνυ ἴσως ναὶ τοῦτον, ἀλ-
λὰ συγγνώμην, εἴτις ἡδονῇ χαί-
ρει, καὶ τάχιστα δὲ ἅπαντες θερα-
πεύει, ὅπως μεθέξει κἀκεῖ, καί
τοι κἀνταῦθα ἴσως, καὶ ἀνθρώπου
ἐστὶν, ἀποδοῦναι διὰ τάχιστα
ἑκάστῳ· πολὺ γὰρ ἥδιον ἐκ τῆς
ἀλλοδρίας ἡδονῆς. ὁμως δ' ἂν
ἐγίγνετο τινὰ συγγνώμιον αὐτοῖς,
εἰ ἐπετυγχάνετο. τὸ δὲ ἐλ-
πίδι μόνον πολλὰς ἀεὶ
ἀναμελέτων, τοῖσιν οἶμαι καὶ
ἀνόητον, καὶ ταῦτ' ἐρῶντας ὡς
οἱ μὲν νόσου σαφοῦς καὶ πρόδη-
λον, καὶ ἀναπαύσει, τὸ δ' ἐλπιζό-
μενον ἐκεῖνο, ὅ, τι δὴ ποτ' ἐστὶ τὸ

semper facturi sunt, semperq; que gratificaturi: semperq; ingentiũ sumptuum rationẽ habituri: donec imprudẽtes ambo senuerint, atq; utriq; iã præterierit ætas, huic ad amandũ, illi ad dãdum: atq; ita omni uita nihil illis peractum est ultra spem meram. Atqui uoluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidẽ forsitan nõ usquadeò uitio uertendũ: quin magis uenia danda, si quis uoluptate capiatur, & hanc undequaq; consectetur, quò posit ea potiri quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienũ: propterea q uoluptas quæ ex libertate percipitur, multo suauior est, quam ea quã ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoq; aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur. r *Verumenimuerò ob solam uoluptatis spem multas perferre molestias, equidem & deridiculum arbitror et stultum, maximè quum uideant labores certos esse, manifestos, & ineuitabiles: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quàm uoluptas, ne tam*

longo

φολὺ. ὅτι ἐγένετό ποτε τοσούτου χρόνου, πρόσθεν δὲ οὐδὲ γενέσθαι δοκεῖ οὐδενὶ, εἰ τις ἐκ τῶν ἀληθῶς λογίσοιτο. εἰ μέν γε ὀλίγος τις ἐστὶν ἡδιστὸν, ὑμῖν τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς τὸ παρὸν ὑπολαβὼν, τῶν καλῶς ἐχόντων καταφρόνων, ὥστε καὶ παντὸς ἄλογον αὐτῶν ἀπολαύειν καλῶς, πρὸς τὸ μηδὲν ἐκείνων δι' ψυχῆς διαβιβάσας. τὸ δὲ λιμῷ ξυνόντα, πάρεστα ἄλλα τὸ λοιπὸν ἐμφορεῖσθαι, μηδὲν μεταδιδόντι, ὑπ' ἐλπίδος μόνης τῆς ἀφ' αὐτὸν παραγενέσθαι ποτὲ δεῖπνον, τῶν καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐχόντων ἀπολαυομένου, Ηράκλεις ὡς καταγέλαστον, μὴ πλυγῶν τινων ὑμῖν ὡς ἀληθῶς δόμενον. τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοῖς ἄγοντα, καὶ ἀφ' ὧν αὐτοὺς φέροντος ἐπὶ τρόπους τοῖς πλείοσιν χρῆσθαι πρὸς ὃ, τι ἂν ἐθέλωσι, ταῦτά ἐστιν, ἃ ὅτι ἐστὶν ἕτερα τοῦ νῦν, πολλοῦ, ἃ μὴ πάνυ τις μεμνῆσθαι

longo quidem tempore contigisse, præterea autem nec uerisimile uideri ut cõtingat aliquando, si quis modò rem recta reputet uia. At[s] Vlyßis quidem socij, dulci quadam gustata loto, reliqua negligebant, ac præsenti uoluptate deliniti, honesta contemnebant, ut non prorsus cum ratione pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirum animo uoluptatis illius sensu occupato. Verùm si quis fame laborans alij cuipiam loto se ingurgitanti, neq; quicquã inde impertienti aßistat, idq; solam ob spem, quòd credat fore ut & ipsi aliquãdo degustandam lotum porrigat: aßistat inquam ad hũc modum, recti atq; honesti oblitus, dy boni quàm hoc ridiculum, planeq; uerberibus quibus dã Homericis dignũ. Ergo quæ istos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus impulsi sese illic dedunt, ad quodcunque

lubitum fuerit utendos, hæc sunt, aut his fermè simillima.

Nisi

μεμνῆσθαι ἀξιώσεις, τ' ηκιστ' μὲ
νη τῇ δόξῃ ἐπαιρομένην τῶ ξέ
νων σὺ παρῄδεσαι τι ηκιστ' σὺ
παρ' ὑμῖς αὐθράσιν. ἀσὶ γὰρ
οἳ ηκιστ' τῶν πρίβλεπτον, ηκιστ'
ἀκρῶ τῶν πολλῶν τεμίσιον.
ὡς ἐγωγε τὰμὲν ἰδιον, ὃ λίβα
σιλεῖ τῷ μεγάλῳ αὐτὸ μόνον
σωθῆναι, ηκιστ' σωθὴν ὁρᾶσθαι,
μηδὲν χρηστὸν ἀπολαύων τῶν
ξυνουσίας, ἀλλ' ἐάμλιον αὖ. τοιαύ
τας δὲ αὐτοῖς δὴ ὑποδέσεως
ὄσης, φρόνι ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς αὐτὸ
τὰς ἰδιοκηπόσομαι, εἶτα μὴν
πρὸ τ' ἀσφαλῶσαι ηκιστ' τυχὴν
ὑπομένουσιν, εἶτα δ' ἐν αὐτῷ
ἄλλ' ὕστερ πάσχουσιν· ἰδὲ πᾶ
σι δῆ, ἤ τις αὐτοῖς ἡ κατάστρο
φὴ τ' δράματ' γίνεται. ἐγὼ
δὴ ἐκεῖνό γε ἐπᾶν ἔχω, ὡς ἀ κὴ
πονηρὰ ταῦτα, σύλλπα γᾶν,
ηκιστ' ἀ πολλῆ λύσον τ' πόνε, ἀλ
λὰ διλῆσαι λᾶ μόνον, ἐτά
σοι πίπρακται τὸ πᾶν ὁμαι
γῶς. ἀλλὰ πολλῆς μὴν τ' λιμο
δρομῆς, σωτχῆς ἢ τ' θυραυλί
ας, ἵνα-

[a] Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc una res ad id cõmouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illuſtribus atq; opulentis uiris habere conſuetudinem. Sũt enim qui hoc quoq; præclarum ac magnificum, ſupraq; plebẽ eſſe exiſtimẽt. Nam ego quidẽ, quod ad me proprie attinet, recuſarim uel cum Perſarũ rege conuiuere duntaxat, conuictorq; uideri, ſi nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaq; cauſſa eius uitæ ſuſcipiendæ ſic illis habeat, age iam conſideremus apud noſmetipſos, primùm cuiuſmodi ſint illis perferẽda priuſquã obtineãt: [u] deinde, cuiuſmodi in ipſa iam uita conſtituti patiantur: poſtremò, quæ tandẽ cataſtrophe, quis fabulæ exitus illis cõtingat. Neq; enim illud dicere poſſunt, hæc tametſi moleſta ſint, tamen aſſueſci facilè, neq; ad id multo opus eſſe labore: ſat eſſe ſi uelis modò, poſtea reliqua omnia factu fore facilia. Imò neceſſe eſt ut [x] primùm diu ſurſum ac deorſum curſi-

tes, ma-

πρῶ, ἢ οὐδέπω τι ἐξανεστάμενον, προσιμένειν ὑβριζόμενον, καὶ ἀποκλειόμενον, καὶ ἀναίδη σχετον ἐνίοτε, καὶ ὀχλοῦντα μὲν λοκῦντα τὸ θυρωρῷ, καπνῶς συρίζοντι, καὶ ἀνομαυλύοντι λιβυκῷ ταττόμενον, καὶ μιᾶδὸν τιλοῦντα τὸ μνήμης τῦ ὀνόματος, καὶ μὼ καὶ ἀδῦντος ὑπὲρ τῶν ὑπαρχόντων δύναμιν ἐπιμεληθῆναι χρή, πρὸς τὸ τῦ θεραπευομένου ἀξίωμα, καὶ χρήματα αὐρῶδαι, οἷς αὖ ἀκόλουθος ἥδιστα, ὡς μὴ ἀπάδῃς, μὴ δὲ προσκρόῃς ἐλιττόμενος, καὶ φαλακρόνως ἐπιδαι, μᾶλλον δὲ ὑγιᾶδαι, ὑπὸ τῶν εἰπεῖν τῶν προσδεχομένων, καὶ ὥσπερ τινα πομπὼ αὐτοπληρῦντα, ὁ δὲ ἀλλὰ προσβλέπει πολλῶν ἐξῆς ὑμῖν. ἰὼ λέ ποτε μὴ τὰ αὐτὰ πράξῃς, καὶ ἰδῃ σε, καὶ προσκαλέσας ἐρωτά τι, ὧν αὐ τύχῃ, τότε δὲ τότε πολὺς μὲν ὁ ἱδρὼς, ἀδρὸς δὲ ὁ ἰλιγγος, καὶ ῥόμος ἄκαιρος, καὶ γέλως τῶν παρόντων ὑπὸ τῦ

tes, mane excitatus assiduè pro foribꝫ. obuerseris, ut perdures quum protruderis, quũ excluderis, quum improbus interdũ atq; importunus uideris, cum ianitori malè Syrissanti, ac nomenclatori Libyco subijceris, quũq; nominis tui memoriã mercede redimere cogeris. Quinetiã uestitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatẽ, pro dignitate eius cuius conuictum ambis: deligendus color quo ille potissimùm gaudeat, uti ne discrepes, neue oculos illius offendas. Y Postremò utique gnauiter assectãre necesse est, uel antecedas potius, à famulis protrusus, ac ueluti põpam quandã expleas. at ille interim complures iam dies ne aspicit quidẽ te. Quòd si quando res tibi felicissimè uerterit, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritque, quic quid illud fuerit, quod illi fortè in buccam uenerit:

τῦ

tum deniq;, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum sannæ eorum qui adsunt hæsitan-

τῇ ἀπορίᾳ. καὶ πολλάκις ἀπο-
ρίναδας κορ, τίς ὦ, ἐβασι-
λεύσε τῶν Ἀχαιῶν, ὅτε χίλιαι
νῆες ἦσαν αὐτοῖς, λέγε. τοῦ-
το οἱ μὲν χρηστοὶ αἰδοῦ ἐπάλι-
σαν, οἱ δὲ τολμηροὶ ἀναίδειαν, εἰ γὰρ
ἀκριβὲς ἀπαιδευσίαν. νῦ δ'
ὔπ' ἐπισφαλείας πεπαιδεύ-
δαι πρῶτοι φιλοφροσύνης, ἀ-
πὸ μὲν δὴ καταδικάσας σιγητὴ
πολλοῦ τοῦ ἀπόγνωσιν, ἐπει-
δὴ καὶ πολλὰς μὲν ἀύπνους
νύκτας ἰκύσης, ἥματα δ' ἄμμε
τέρτα διαγάγῃς, ὁ μὲν Δίας
δὲ Ἐλένης ἕνεκα, ὁ δὲ τῶν Περ-
άμου πύργάμων, ἀλλὰ τῶν ὀλι-
γιζομένων οὐτι ὀβολῶν, τύ-
χης δὲ κεἰ χαρακτὴν τιν' θεῖ
σωτῆρ', ὀξίτατος τὴν τοῦ
δρᾶν, ἃ οἶδα τὰ μαθήματα. καὶ
τῷ βλ πλουσίῳ ὁ διαβολὴ ἐκ ἀπ
θὼς, ἐπανορθώσῃ καὶ δύναμαι σε
ζομένῳ· σοὶ γὰρ ὁ ὑπὲρ τ' ψυχῆς
ἀγὼν, καὶ ὑπὲρ ἀπαύστος τ' βίου τὸ
τι προσῳδὰς δοκῇ. σκοπεῖ χαρ
γὰρ ἑκάστως τὸ μὲν δ' ὅτ' ἄλλα ἀε

hæsitantiam tuam ac perple
xitatem ridentium. Qua
quidem non raro accidit, ut
quum oportuerit respondere
quis fuerit rex Achiuorum,
mille naues illis fuisse respõ
dent. Atque id si qui sunt mo
desti, pudorem uocãt: immo
desti timiditatem nominant:
improbi inscitiam. Ita fit, ut
tu primam hanc diuitis comi
tatem, tibi periculosissimam
expertus, ita discedas ut tãtã
animi tui imbecillitatẽ ipse
cõdẽnes. Porrò ubi multas iã
noctes insomnes duxeris, ubi
plurimos dies cruentos ege
ris, haud quidem Helenæ gra
tia p Iouẽ, neq; ob Priameia
Pergama, uerùm spe quinq;
obolorum. contigerit autem
& Deus quispiam tragicus
qui tibi sit auxilio: & iam il
lud restat, ut exploreris, exo
cutiarisq; num literas noris.
Atq; ea quidẽ disceptatio nõ
iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac fe
lix esse prædicatur. Cæterùm tibi uidetur de uita ipsa, de-
que omni fortuna tum certamen esse paratum: propterea
quòd tibi uenit in mentẽ, idq; meritò, futurũ ut alius nemo sit

admissu-

ἀπαλλαχθῆναι πρὸς ἕτερον ἀποβλητὸν, καὶ ἀξιωθῆναι εἶναι ἀδόκιμον. ἀνάγκη δοίνυν, ἐς μέσα διαπίπτειν τότε, τοῖς μὲν ἀντιξηλοῦσθαι φθονοῦντα (εἰ δὲ γὰρ μὴ ἄλλως εἶναι τῶν αὐτῶν αὐτιποιεῖσθαι) αὐτὸν δὲ πάντα ἐνδεῶς ἐρημένον ὑπομίσγοντα, φοβούμενον δὲ, μὴ ἀλλαττόμενον, μὴ πρὸς τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἀτενίζοντα, καὶ ἐν μὲν ἐκφαυλίζοιτι τῶν λεγομένων, ἀπολλύμενον, ἐν δὲ μεταλλαγῶν ἀκούοι, γιγνόμενα, καὶ σύλλογον διαδιδράσκοντα. ἀκὸς δὲ πολλοῦ ἂν εἶναι τὸν ἐναντία σοι φρονοῦντας, μὴ ἄλλως αὐτὶ σοῦ τιθεμένους. ὧν ἕκαστον, ὥσπερ ἐκ λόχου τοξεύων, κάλλιστον ἂν ἐνοίσειν ἄνδρα ἐν βαθεῖ πώγωνι, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ ἥκιστα βλέποντα, εἴ τι οἶδεν ὠφέλιμον, μὴ τοῖς βουλομένοις εἰδέναι, τοῖς δὲ μὴ, μέσος ἐν τοσούτῳ χρόνῳ, καὶ πολυπραγμονῶτά σε ἅπας ὁ παρελήλυθὼς βίος.

admissurus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus uideare. Interim in uarias curas distraharis oportet, dum inuides ijs qui pariter ex æquo tecum examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunæ tibi sint competitores: te uerò tibi uideri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperantem, ac miserè de illius uultu pendentem, qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, peristi. Sin arridens auscultat, hilarescis, & spe bona fultus consistis. Porrò consentaneum est, esse non paucos qui tibi aduersentur, atque alios in tuum locum uelint inducere. Horum unusquisque clanculum uelut ex insidijs in te iaculatur. Iam uerò illud considera, quale sit, uiru promissa barba, cana coma, examinari nũ quid bonæ rei didicerit: et alijs quidem didicisse uideri, alius secus. Superior interim uita, et omnis anteacta ætas tua curiosi° disquiritur.

Quòd

λέξω μέν τις ὦ πολίτης τῶν φθόνῳ, ὦ γέτων ἐκ τινος αὐτε λοῦς αἰτίας προσκεκρουκώς, ἀναπεμνόμην & ἔπη μοιχὸν, ἢ παιδεραστὴν, τοῦτ' ἐκεῖνο ἐκ τῶν Διὸς ἀλίτων ὁ μάρτυς. εἰ δὲ παύτοθ ἅμα ἐξῆς ἐπαίτῶσιν, ὕποπτοι καὶ ἀμφίβολοι καὶ διδικασμένοι, χρὴ τοίνυν πολλὰ δύτυχῆσαι, καὶ μηδὲν ὅλως ἐναντιοῦσθαι: μόνως γὰρ ἂν ὅτω κρατήσαις. ἄγε, καὶ δὴ δύτύχηταί σοι παύτα ἐκ τύχης μείζω & αὐτός τι γὰρ ἐπῄνεσε τὸς λόγος, καὶ τῶν φίλων οἱ ἐντιμότατοι, καὶ οἷς μάλιστα πιστεύει τὰ τοιαῦτα, ἐκ ἀπέβλεψαν. ἔτι δὲ καὶ ὁ γυνὴ βόλεται, ἐκ αὐτελίγει δὲ εὐδὲ ὀλίγον & ἐπίροπος, ἅτε ὁ ἐπαινέμ & ἐδὲ τις ἐμέμψατό σου τὸν βίον, ἀλλὰ παύτα ἴλεω, καὶ παυταχόθ ἅσια τὰ ἱερά. κεκράτηκας ἔρ, ὦ μακάριε, καὶ ἐφίψαι τὰ Ολύμπια, μᾶλλον δὲ Βαβυλῶνα ἅλλαξας,

B Quòd si quis aut ciuis inuidia, aut uicinus leui quapiam de causa prouocatus te deferat, & adulterum dicat, uel pæderastem: is protinus iuxta uetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis testis. Porrò si pariter omnes bene de te prædicent: susspecti, leues, ac largitione redẽpti uidebuntur. Nam admodum omnia tibi constent oportet: nihil prorsus sit, quod tibi queat obsistere: alioqui nunquam obtineueris. C Age sanè, hoc quoque contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserunt, & probauit ipse doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc uult etiam uxor. Non refragatur domus præfectus, neque item dispensator. Nemo tuam insimulauit uitam, dextra omnia & omni ex parte bene promittunt sacra. Vicisti igitur ô fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonem magis

ἀλήφας, ἢ τὴν Σαρδιῶν ἀκρόπολιν καθήρπακας. καὶ ἔξεις τὸ δὴ λεγόμενον ἀλεκτρυόνος λίραν, καὶ ἀμύξεις ὀρνίθων γάλα. δεῖ δέ σοι αὐτὶ τῶν τοσούτων πόνων, μίγιστα ὀλίγα γενέσθαι τάχα θαὶ, ἵνα μὴ φύλλινον μόνον ὁ στέφανος ᾖ, καὶ τέρ τι μεῖζον ἐκ δικαιοφρόνου ἐρεθίζωμαι, καὶ τοῦτον ἐν ἐμοὶ δὴ χρείας ἀπραγμόνως ἀποδόσθαι, καὶ τἄλλα τιμὴν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ὑπάρχειν, πόνων δὲ ἐκείνων, καὶ πλανῆς, καὶ δρόμων, καὶ ἀγρυπνιῶν αὐχπιεσῶσθαι, καὶ τοῦτο δὴ τὸ δὴ σύχης, ἀπεστάναντα τῶν ποδὶ καθεύδειν μόνα ἐκεῖνα πράττοντα, ὧν ἕνεκα τῶν ἀρχῶν παρελήφθης, καὶ ὧν ἐμμανῶς ἔ, ἐχρῶν μὲν ὄντως, ὦ Τιμόκλεις, καὶ ἐλίαν εὖ ἴσθι μέγα κακὸν, ἀποκύψαν τὰ φορεῖν τὸν ζυγὸν, ἐλαφρόν τι καὶ εὔφορον, καὶ τὸ μίγιστον, ἐπίχρυσον ὄντα: ἀλλὰ πολλοῦ, μᾶλλον δὲ μυρίας πανταχῆς ἀπέ-

magis cepisti, aut Sardium arcem occupasti. Habebis Copiæ cornu, & gallinaceũ lac emulgebis. Iam sanè par est, ut aliquãdo præmia capias, maxima uidelicet, et quæ laboribus tantis respondeãt, ne corona tua frondea ditaxat sit, simul ut merces haud quaquam contemnenda præstituatur, eaq; cõmodè ad usum citraq; negocium persoluatur, utq; reliquus item honos tibi præter ministrorum uulgus suppeditetur. Cæterùm à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à uigilijs, in ociũ te recipias, ut id quod uulgò solent optare mortales porrectis pedibus dormias, nihilq; iam facias præter ea sola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. ita enim consentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurum, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum, & portatu facile, quódque est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur.

μυρία γάρ ἔστιν ἀφόρητα, τὰ ἐλεύθερον ἀνδρὶ, ἐν αὐταῖς ἔθνεσιν ἀνοήτοις συμπίπτοντα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξ ἀνάγκης, ἅττα σὺ αὐτὰ ὑπομεῖναι δύναιο, πρὸς θεῶν λέγω σε· ἐπαχθέστερον ὁμιλητὴν, ἀξιώματι δ' ἀπὸ τοῦ πρώτου λείποντα, ὦ δημοσία, ἴσως ἀνὴρ ἀπεπήδησεν τὰ πρωτόλεια τῆς μελλούσης ξυνοικίας. σὺ δὲ πρόσεσθι παρασκέλλων τις ἥκειν ὡδὶ τὸ δεῖπνον, ἵν' αὐτομάλιστα οἰκίσῃς, δὸν χρὴ πρότερον ἵλεων ποιήσασθαι, παραβύσαντα ὅτῳ τῶν χάρα, ὡς μὴ ἀκίξῃ ἄναυδος, τελάχιστον ψιττακμάς. ὁ δ' ἀκκὶς σάμψων, καὶ ἄπαγε, φησὶ, σοῦ δὲ ἐγώ; καὶ Ἡράκλεες, μὴ γένοιτο ἐπεισπὼν, τίλῳ ἐπάδω, καὶ ἄπεισί σοι πλατὺ ἐγχανών. σὺ δ' ἐδῶτα καθαρὰν προχειρισάμενος, καὶ σεαυτὸν κοσμιώτατα σχηματίσας, λαβόμενος ἥκεις, δεδιὼς μὴ πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίκοιο, ἀπαρὸν

Siquidem in medijs ipſis id genus conuictibus ſexcentæ res accidunt uiro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipſe tecũ ordine reputato, num quiſquã ea perpeti queat, cui quidẽ cum eruditione uel minimũ commercij fuerit. Exordiar autem, ſi uidetur, à primo cõuiuio, unde cõſentaneum eſt te cõſuetudinem illam auſpicaturum. E Primum igitur adeſt tibi quiſpiã qui te iubeat ad conuiuiũ accedere. famulus non incomis: qui tibi prius placandus, datis in manum, ne uideare inciuilis, ut minimum quinq; drachmis. At ille Acciſſans, ſeq; quum maximè cupiat, cupere diſſimulans: Apage, inquit: Egó ne quicquã abs te? Addit & illa: Abſit, dij prohibeãt. Tãdem flectitur atq; obtẽperat ac diſcedit, te latè diducto rictu ſubſannans. Tu porrò nitida ſumpta ueſte, mundiſſimèque cultus, lotus accedis, ſolicitus interim ne prior alijs aduenias: nam id inurbanum: quemadmodum poſtre-

ἀπαρόκαλον γάρ· ὥσπερ καὶ τὸ ὕστατον ἥκειν, φορτικόν. αὐτὸ δὲ τυρόσας τὸ μέσον τοῦ καιροῦ, ἀσυλήπτους, καί σε τῶν νῦν ἐντίμως ἀπέξασται. καὶ παραλαβών τις κατάκλιτον μικρὸν ὑπὲρ ἓξ πλησίον, μετὰ δύο που σχοινὸν τῶν παλαιῶν φίλων, σύ δ' ὥσπερ τὸν Διὸς τὸν οἶκον παριὼν, πάντα τὰ θαύματα. καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραττομένων μείζων ἂ. ἕνεκα γάρ σου καὶ ἄγνωτα πάντα, καὶ ἔστι οἰκειότατα ἐς σὲ ἀποβλέπει, καὶ τῶν παρόντων ἕκαστος ὅ, τι πράξεως ὑπηρέσιον. ἐπ' αὐτῷ δὲ ἀμελεῖ τῷ πλουσίῳ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προσέχει τισὶ τῶν οἰκετῶν ὅπως παῖδας, ὅπως ἐς τοὺς γάμους, ἢ ἐς τὴν γυναῖκα, ἢ πολλάκις ἐν θορύβοις ἀπεβλέψας. οἱ μὲν γὰρ τῶν συλλήπτων ἀκόλουθοι, ὁρῶντες ἐκπλαγὲν μέσον, ἐς τὴν ἀπειρίαν τῶν ἀρχομένων ἀποσκώπτουσι, τυπτόμενον ποιούμενοι τοῦ μὴ παρ' ἄλλῳ πρότερόν σε δεδαπανηκέναι

postremum uenire, graue: Proinde media inter utrũq; obseruata opportunitate ingrederis: teq; sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulo supra diuitè, inter duos fermè ueteres amicos. At tu perinde atq; in Iouis ædes ueneris, nihil non admiraris, et ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, propterea quòd noua tibi atq; inusa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obseruãt. Neq; uerò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negociũ dederit, ut oculis obseruêt quẽ admodum te geras in pueros, aut in uxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atq; te uident propter imperitiam ad ea quæ fiunt attonitum ac stupefactum, deridentes clanculum, conjectantes te nunquam antea apud alium quempiam

δεδαπανηκέναι, καὶ τὸ ναυτὶν ἐπὶ σοὶ τὸ χειρόμακτρον τιθέμενον. ὥσπερ ἂν ἀνὴρ, ἰδίαν τι ἀνάγκην ὑπ' ἀπορίας, καὶ μέλι τι διψῶντα πιεῖν αὐτῶν τολμᾷν, μὴ δέξῃς οἰνόφλυξ τις ὢν, μήτι τῶν ὄψων παρατιθέντων ποικίλων, πρός τινα τάξιν ἐσκευασμένων, ἀδίνας ἐρ' ὁ, τι πρῶτον ἢ δεύτερον πλὴν χεῖρα ἐνίγνης. ὑποβλέψῃς ἂν ἐς τὸν πλησίον δίφρον, κἂν πάνυ ξυλῶν, καὶ μανθάνειν ἔτ' δείπνε πλὴν ἀπολλύειν. τὰ δ' ἄλλα ποικίλ ἄ, καὶ δεδύφθαι πλέον πλὴν ψυχλὼ, πρὸς ἅπαντα τῶν παρατεμένων ἐκπεπληγμένον. καὶ ἄρτι μὲν σὺν δαιμονίᾳ τὸν πλησίον τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν ἐλεφάντων, καὶ τῆς τοιαύτης τρυφῆς· ἄρτι δ' εἰκῇ ἄρας σεαυτὸν, ὡς τὸ μηδὲν ἄν, ἅτε ζῶν ὑπολαμβάνων. ἐνίοτε δὲ κἀκεῖνο ἐσδοκιάσει, ὡς ξηλωτόν τινα βιώσῃ τὸν βίον, ἅπασιν ἐκείνοις ἐνδυφήσων, καὶ μιᾷ ξων

cœnasse, nouumq; tibi esse ut mãtile apponatur. proinde, sicuti uerisimile est, præ hac sitãtia sudes oportet, ac neq; cum sitias, audeas potum poscere, ne uinosus uideare: neque uarijs appositis opsonijs, & in ordinem quendam extructis, scire possis cui prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eũ qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus conuiuij rationẽ & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & uarians, animoq; penitus perturbato, et ad omnia quæ illic geruntur obstupescens. Atq; interim quidem diuitiis admiraris felicitatem, propter auri uim & eboris, tãtásque delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen uiuere te credas. Nonnunquam & illud in mentẽ uenit, fore ut admirandã et expetendã quandã uiuas uitam, quippe qui sis omnibus delicijs illis fruiturus, cunctorúmque ex æquo futurus

ξων αὐτῶν ἢ ἰσοτιμίας. οἷσι γὰρ ἐσαεὶ Διονύσια τορτάσεων. Καὶ τῶν ἡδὺ μειράκια ὠραῖα διακονέοντα, ἡδὺ ἐρέων προσμειλιῶντα, γλαφυρωτέρων τὸν γράφει σοι τὸν μέλλοντα λιαζόμενον, ὡς τι σωιχῶς τὸ Ομηρικὸν ἐκεῖνο φθέγγεσθαι, οὐ νέμεσις, Τρῶας καὶ ἐυκνήμιδας Αχαιοὺς τοιῆδε περὶ καὶ τοιαύτην ἔριδι δῆτε σακέτας διδαιμονίας. φιλοτησίαι τὸ ἰδὲ τάτῳ, καὶ σκύφον ἀμειγέσθω τις αὐτόσε, πρόπιε σοι τῷ διδασκάλῳ, ἢ ὅ, τι λάβοτε πρόσεπε. σὺ δὲ λαβὼν, ὦ, τι μέλλεις σοι καὶ αὐτὸν ἐπιτηδὲς ἔσται, ἐγκόνησας τὸν ἀπειρίας καὶ ἀγροικίας δόξαν ὄφλεν. ἐπίφθονος δ' ἂν ἀπὸ δὴ πρὸς πόσιος ἐκάστης πολλοῖς τῶν παλαιῶν φίλων γίγνοιο, ἢν προτρέψῃ ἰδὲ τῇ καλλικλείᾳ ἐλύπησας ἴσως αὐτὸν, ὅτι τύμβον ἤκουσε, πρηνρίθης ἀνδρῶν πολυΐδῃ δηλέσαν λιτλυπό futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebratum. Quin & adolescentuli formosi præmi nistrantes, ac silentio arridẽtes, suauius in posterum hoc uitæ genus pollicenturiut Homericum illud nũquam desinas in ore habere:

Haud uitio uerti debet, si Troïa pubes,
Armatiq; simul Danai, sub Marte laborum
Pondera tanta ferant: —

ob tantam uidelicet felicitatem. Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibẽdum: ac postulato perquàm ingenti scypho quispiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quid dam denique te appellãs. At tu recepto scypho quid uicissim G oporteat respondere, propter eiusmodi morum imperitiam ignoras, iamq; rusticanus & inelegans esse uideris. Cæterùm ea propinatio multorum ueterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculum urebat, quòd modò cum aduenerit, ijs anteponãre, qui multorum annorũ seruitutẽ exhauserint.

των. οὐδὲν ὃν ἡδὺ τοιοῦτός τις
πρὸς σὲ λόγος ἐν αὐτοῖς, τοῦτο
ὑμῖν πρὸς τοὺς ἄλλους λοιποὺς
ἐλείπετο, τὴν τῶν ἀρτι εἰσηλυ-
θότων εἰς τὸν οἶκον λοιδορίαν
εἶναι. καὶ μόνοις τοῖς Ελλησι τὸ
τοιοῦτον ἀνίατον ὑ ῥωμαίων πό-
λις. καί τοι τί ὄφελος ἐφ' ὅτῳ πρὸ
τιμῶνται ὑμῶν; ὃ ῥημάτια δὲ
πλουσίοις λέγονται, οἱουταί τι καμ
μίγιδες ὠφελῶν; ἄλλος ἄν, ὃ γὰ
ἐδίδου ὅσα βούλοιτο, ὅπως ἂν τὰ
παρατιθέντα συλλαβὼν κατέ
φαγε; ἀπεῤῥόκαλος αὐθημερὸν,
καὶ λιμῷ πλέως, ὀλίγου ἐναρ λοιμὸν
ποτε ἀρτον ἐμφορηθείς, ὅτι γε
Νομαδικὸν, ὃ φασιανῶν ὄρνιθος,
ὧν μόλις τὰ ὀστᾶ ὑμῖν καταλέ
λειπε ῥίπτος ἄλλος, ὦ μάταιοι,
φησί, πίνετε δὲ ὅλων ὑμῶν
ὕβριν αὐτὴ ἐνταῦθά πως ὑμῖν τὰ ὅμοια ποτενιόμενον.
νῦν μὲν γὰ, ὥσπερ τὰ παντὰ τῶ
ὑποδημάτων, ἐν τιμῇ τινι ἡδὺ
ἔτι μεγάλως ὄφ. ἐπειδὰν δὲ παῦ
θῇ πολλάκις, καὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν,

Protinus itaque talia quædam de te inter illos dicta feruntur: Illud scilicet malis nostris deerat, ut etiam ijs qui nuper in familiam cõ migrarunt, posthabeamur. et, Solis Græculis patet urbs Romana. &, Quid habent quamobrem nobis debeant anteponi? Num mirificam quandam utilitatem adferre uidentur, quũ uerbula quædã misera dicunt? Rursus alius hæc: An' non uidisti quantum biberit? quemadmodum cibos appositos auidè corripiens deuorarit? Homo inelegans, ac fame enectus, qui Hne per somnium quidê unquã fuerit I albo pane saturatus, multo minus alite Numidica, aut Phasiano, é quibus nobis uix ossa reliqua fecit. Porrò tertius: Fatui, inquit, priusquã quinq; abeãt dies, uidebitis hũc nihilo pluris fieri quàm nos.. Nam nunc quidê nõ secus atq; calcei noui sõlent, in precio est, & habetur charus: uerùm ubi crebrò iam fuerit calcatus, lutoq; deformatus, tum miserè sub

πλαδῆ, ὑπὸ τῆ κλίνη ἀδλίως ἐρρίψιτ', πόριων, ὥσπερ ἡμᾶς, ἀσκάπλιως. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τοιαῦτα περὶ σοῦ πολλὰ σφήσουσι, διὰ τὸ ἤδη πρὸς διαβολάς τινας αὐτῶ παρασκευάζοντα. τὸ δ' ὅλον συμπόσιον ὅλον ἐκεῖνο σόν ἐστι, καὶ περὶ σοῦ οἱ πλάγιοι τῶ λόγων, σὺ δ' οὐκ ἀκούεις πλέον ἢ ἐκεινοῦ ἑκατὸν οἶνον λιπῶ καὶ λεπίδος, πάλαι δὲ γε φρὸς ἐκπαίσους, πονήρους ἔχει, καὶ ἔτι προσξασκηθῆναί σοι καλὸν, ἔστι μέντοι ἀσφαλὲς. ἀπὸ παντομεῖν τοίνυν ἢ πότε, καὶ λόγων ἔπι λόγοις γιγνομένων, καὶ θαμάτων ἀεὶ διάμασι παρεὸ ὄντων (ἅπαντα γὰρ ἔπιδέξασθαί σοι τὰ αὐτῆ βέλτιστ') πόλασιν ὑ μικρὸν ὑπομένειν, μέτριόν τῶν τὰ γιγνόμενα, μήτ' ἀκοῶν ἴ τις ᾄδει, ἢ καθαρίζει πεύν τι μόνον ἐμπαίσιον. ἀλλ' ἐκπανῆς μὴν ὑπ' αὐάγνως, ἐὰν χὴ ἢ σεσωῦ συμπισᾶν ἐκεῖνα πάντα, ἢ πυρκαϊάν τινα προσαγγελθῆναι, ἵνα ποτὶ

sub lectica abijcietur, cimicibus, quemadmodũ nos, oppletus. Atq; inter illos taliæ permulta de te iactãtur, ex quibus aliquot iam tum etiã ad calumniandum insimulãdumq; te incitantur. Omne igitur illud conuiuiũ tui pleonum, ac plericq; de te sermones. Tu uerò propter insolentiam atq; insuetudinem plus quàm sat est, hauris uini tenuis & acris, eoq; K iamdu dũ aluo tibi cita discruciaris: uerùm neq; decorũ tibi ante alios è cõuiuio discedere, neq; rursus manere tutũ. At producta interim in longũ potatione, dũ sermo alius ex alio nascitur, dũ spectacula alia proferuntur in conuiuium (nam uniuersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) nõ mediocriter discruciaris, cui nõ liceat neq; uidere quæ gerũtur, neq; ausultare si qs uoce citharaue canat egregiè dilectꝰ adolescẽtulꝰ. At laudas tamẽ inuitꝰ: cæterùm animo illud optas, ut aut terræmotus repẽs ortus ea cũcta discutiat, aut incẽdiũ aliq; renũcietur, quo simul conuiuiũ

καὶ διαλυθῇ τὸ συμπόσιον τῶν τε μὴ δεῖσθαι τὸ πρῶτον, ὃ ἐστὶ λαμπρὸν, καὶ ἥδιστον ἐκεῖνο δεῖπνον, ὅτε ἐμισγόμεθ' ὑμῖν, καὶ τ' λουκῶν ἀλῶν ἥδιον, ὀπωπίκα ὕβλεμμα, καὶ ὁπόσον ἐλευθέρως ἐδιεμίνῳ. ἵνα γὰρ σοι λῶ ὀξυρεμμίαν λῶ ἐκεῖ τότοις πρῶ, καὶ τὸν ἐν τῇ νυκτὶ ἐμεῖον, ἵνωδεν δύσει πρὸ ἔμιδε ξυμβῶναι ὑμᾶς, ὁπόσου τι καὶ ὀπότε τὸ ἔτος χρὴ λαμβάνειν. παρόντων δ' ἂν δύο ἢ τριῶν φίλων, προσκαλέσας σε, καὶ παθίζεσθαι λιπούσας, ἀρχέτω λίγειν, τὰ μὲν ὑμέτερα, ὁπόσα ἔστιν, ὡς ἀκριβῶς ἴδῃ, καὶ ὡς τοῦ ἐν αὐτοῖς δεῖ εἶναι: ἀφαγὼ δὲ τὰ δι, καὶ πεῖν πάντα, καὶ διαπίνικά. χρὴ δὲ σε ἔτως ἔχειν, ὡς ἁπάντων ὑμῖν κοινῶν ὄντων. γελοῖον γὰρ, ὦ τὸ κυνικώτατον, τἄλλα σοι τἄλλ' ἑαυτῷ, ὃ καὶ νῦ Δία τῶν πατέρων, (εἰ πάσθω ἄρα αὐτῷ πατὴρ δόντος διόμβους) ἐπιτρέπων, τ' ἄλλων μὴ ἐπίστασθαι ὑγιὲς δι

tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimum conuiuium, quod mihi quidē haudquaquam suauius sit cœpis, cādidoq; sale, liberè quū uelim ex his, & quantū uelim edenti. Verùm ut ne tibi commemorem ructus acidos qui deinde sequuntur, ut ne nocturnos uomitus, mane uobis erit de mercede pacto transigendum, quantum & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, acersito te, et considere iusso, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iā perspicere potuisti, quàm nullus in his fastus, sed citra ostentationem moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas uelim, ut ea xistimes omnia nobis forc cōmunia. Nā ridiculū profectò, si quū charissimā possessionū mearum partem, puta meā ipsius uitam, aut per Iouē liberorū etiā (si fors illi liberi fuerint erudiēdi) tibi credā, nō aliarū item rerū te mecum ex æquo dominum ac possessorem existimem.

στέρλω. ἐπὰ ἢ κὴ ὠρίσθαι λέγῃ,
ὁρῶ μὲν τὸ μέτριον καὶ αὐταρκὲς
καθ' ἕ σῦ βίου· καὶ σωίημι,
ὡς ἐκ μισθῦ ἐλπίδι προσειλή-
λυθας ἡμῖν τῆ οἰκίᾳ, τῶν δ'
ἄλλων ἕνεκα, ἃ σὺνοίας τ' παρ'
ἡμῶν, καὶ τιμῆς, ἣν παρὰ πᾶ-
σιν ἕξεις. ὅμως δ' ἔμ καὶ ὡρί-
σθαι τι. σύ δ' αὐτὸς ὁ, τι κὴ βέ-
λει, λέγε, μεμνημένος Φ, ὦ φίλτα-
τε, πάνυ ἀνωφ ἐμ ἐρτᾶς
ἐτησίοις ἐνθε ἡμᾶς παρέξειν.
ἐ γὰ ἀμελήσομέ ἐδὲ τῶν τοιού-
των, εἰ καὶ μὴ νῦν αὐτὰ σωτι
βίμεθα. πολλαί δ', οἶδα, τοῦ ἐ-
τους αἱ τοιαῦται ἀφορμαί. καὶ
πρὸς ἐκεῖνα ἴσως ἀποβλέπων,
μέτριώτερον διανοῆ ὅτι βά-
λοις ἡμῖν τὸν μισθόν. ἄλλως τε
καὶ πρέπον ἂν εἴη, τοῖς πατρα
δυσμενέσις ἡμῖν μεάτησιν ἓν
ναι χρημάτων. ὁ μὲν τοῦτ' ἐκ
πᾶν, κὴ ὅλον σε διασείσας τᾶς
ἐλπίσι, τίθασὸν ἑαυτῷ πεποίη
κε. σὺ ἢ πάλαι, τάλαντα κὴ μυ
ριάδας ὀνειροπολήσας, καὶ ἀπ'
γρὸς ὢν, κὴ σωοικίας, σωίσ

stimẽ. Cæterùm quãdo certi quippiã est præfiniẽdũ, equi dẽ uideo uitæ tuæ frugalitatẽ, et animũ paucis cõtentũ. Neq; nõ intelligo, haud mercedis adductũ spe te in nostrã ueniſſe familiã, uerùm aliarũ gratia rerũ, puta nostræ in te beneuolẽtiæ causa, tũ honoris q tibi præter omnes cõtinget. Attamẽ præfiniendũ est aliquid. Quin ipse magis quod uidebitur statuito, habita ratiõe, uir amiciſſime, munerũ etiã illorũ quæ quotãnis festis dieb. à nobis accepturus uideris. Neq; enim uel iſta nobis fuerint neglectui futura, etiãſi nũc hæc pactiõe non complectamur. Scis aũt cõplures per annũ eiuſmodi munerũ occaſiones incidere. Horũ igitur habita ratiõe, moderatius nimirum præmium nobis præſcribas. Præterea decet etiã uos hominẽs eruditos pecuniã negligere. Hæc ille dicẽs, totũq; te uariã ſpe labefactãs, miẽ ſibi ac tractabilem reddidit. Tu porrò qui dudũ talẽta, ac multa nummũm millia ſomniãras, ſolidos agros, & familias,

σεως μεγὴ ἀρίμα δὲ μικρολογίας, σαίνῃς ὃ ὁμως ἅλὼ κατόχῳσιν. ἡ τὸ πάντα ὑμῖν κοινὰ ἔσται, βιβλίον ἡ κλινίς ἐσιδία νομίζῃς, ἐκ ἐδὼς, ὅτι ἀλειχῶτα, χάλκεμεδ' ἰδίᾳσιν, ὑπ' ἐρώλω δ' ἐκ ἰδίᾳνι, τελοῦμεν δ' ὑπ' αὐδὲς αὐτῷ ἐπίβλεψας. ὁ ὃ αὖ τὸς μὴ οὖ φησιν ἐρᾷν, τ' φίλων δ' τινα τ' κρούσων ἀιλοῦσα, μέσον ἰλλόντα τ' πράγματος ἐκ πᾶν, ὁ μὲν αὐτῷ γίνεσ' ὧδε βαρύ, ἡ πρὸς ἄλλα τινα αὖναι κινόμενα δαπανῶντα, μᾶλλον τῷ λυπουμένῳ σύντειλε. δὲ ὁμογίνων ἴσ, ἐν παίδων πολιτείᾳ σώζεσθαι, ὡς μὴ ἐκ οὐδαμοῦ φατε ἄ, φησι, τ' ἐν τῇ πόλει ἀπαύλων, ὧ ἄνδρες, ἐκ αὖ ἔποις, ᾧ τι τ' τοῦ πρῶτον ὑπάρχον, ὁ πολλοῖς πάνυ γλιχομένοις μόλις αὖ γένοιτο παρὰ τ' Τύχης. λίαν ὃ ὁμιλίας ἀξιοθλῶσα, ἡ ἐν τίμιος κοινωνῆσαι, ἡ ἐς ἅλὼ πρώτῳ εἰναι τ' ἐν τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ καταλιχθῆναι. τ' τοῦ γὰ ἀνὴρ τὰ Κροίσε τάλαντα, ἡ τ' Μίδε πλὴ

sentis quidem tacitum apud te hominis sordes ac parsimoniam: nihilominꝰ blãditur tibi pollicitatio tamẽ: atq; illud, Cõmunia futura sunt omnia: ratũ et uerũ fore arbitraris, ignarus eiusmodi dicta, summis è labijs, nõ imo è corde profecta. Tãdẽ præ pudore ipse statuẽdi ius defers. Verũm ille facturũ sese negat: cæterũm ex amicis præsentibus quẽpiã in eo negocio uelle mediũ intercedere iubet, q salarij modũ pronũciet, eũ qui neq; ipsum grauet, ut cui plurimas tũ alias in res magis his necessarias sumptꝰ sit faciẽdus: neq; rursus ei qui laturus est, sit omnino indignꝰ. Atq; is seniculus quispiã diuitis æqualis, unà cũ illo à pueris adulãdo educatꝰ: Bbo tu, inqt, nũ inficias ire potes, qm unus sis q in hac urbe uiuũt omnium fortunatißimus, cui primũ cõtigerit, quod pluribus miserè cupiẽtibus, uix à fortuna dari poßit, nẽpe ut in bius hominis consuetudinẽ admittaris? ut communes penates habeas? ut in familiã inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirũ tum Cœsi talenta, tum Midæ diuitias superat, si

σον εἰ σωφρονῆν οἶδα. εἶδον ἤ πολλὰς τ̃ σὺδονίμων, ἐθελησάν τας αὖ, ἐ μὴ προσδιδόναι δίκι, μόνας δ̃ λέξης ἵνινα σωθῆναι τούτῳ, μὴ ὁρᾶδα πρὶ αὐτ̃, ἵτιά χρης μὴ φίλας ἄναι δοκοῦντας. ὠν ἔχω, ὅπως σι δ̃ σὺπετμίας μα καρίσω, ὃς ηχὶ προσλήψη μι δὸν ἐν τοιούτυς σὺδαιμονίας. αἰρκᾶν ἄν νομίζω, ἐ μὲν πάνυ ἐσωτος ἔ, τοσοῦ δ̃ τι ἀπὼν ἐ λάχιστον, μὴ μάλιστα πρὸς τὰς σὰς ἐπάνας ἐλπίδας· ἀγαπᾷν δ̃ ὅμως αἰναγκαῖον. ὁ γὰ ἐδ̃ εὖ φυγὼν ἵτι σοι δωαῖ̃, ἐντὸς αἰρκύων τχομλύω. λίχν τοίνυν ἓ χαλινὸν μύσας, μὴ τὰ πρῶῖα σὺάγωγος ἕ πρὸς αὐτὸν, ὁ πόν νυ πρισπῶντα, ἐδ̃ ὠξίως τύτ τοῦ, μίχρις ἂν λάβῃς τίλων αὐτῷ σωσῦδυ γχομλύος. οἱ δ̃ ἐξω αὐβρωποι, ὃ μῖ̃ τ̃ ὃ τοῦ λᾶσί σι, ὁρῶῦσι ἐντὸς ἓ πιπλί δος διαῖρίβοῦσα, μὴ ἀπωλῦσω ἐσι ὁῦ̃σα, μὴ τ̃ πάνυ τινὰ ἐνδυ γισι νυμένου. σὺ δ̃ ὑῦῖος ὐδέπω ἐρᾶς ἔτινος ἵνινα σὺδαίμων αὐτοῖς

modò modeſt⁹ eſſe noris. Eq dẽ nõ paucos noui magni no minis uiros, q̃ cupijſſẽt, etiã ſi qd ultrò dãdũ fuiſſet, glo riæ dũtaxat cauſa cũ iſto ui uere, et familiares apud hũc atq; amici uideri. Quapro pter haud inuenio quib. mo dis tuã prædicẽ felicitatẽ, qui q̃dẽ ad hãc tã expetẽdã for tunã etiã præmio addito ad mitteris. Proinde mihi ſatis eſſe uidetur, niſi planè es inſo lẽs, ſi tantũ accipias. ſimulq; pronũciat ſanè minimũ qd dã, præſertim ad ſpes illas tu as: atta mẽ boni cõſulas neceſ ſe eſt. Neq; n. iã poſſis effuge re, quũ intra retia tenearis. Frenũ igitur recipis, muſſitãs ac diſſimulãs, ac initiò q̃dem nõ magnoperè illi reluctãs: facileq; ſequeris, ut quod nõ admodũ te torq̃at, neq; ſtrin gat, donec illi tãdẽ paulatim aſſueueris. Tũ uerò ÿ q̃ foris ſunt mortales, hoc ipſo nomi ne tuã fortunã admirãtur, q̃ te cõſpiciãt intra cãcellos uerſan tẽ, ac nullo prohibẽte introeũtẽ, prorſus præclaris illis opib. delicijs q̃ domeſticum quendam ac familiarem eſſe factum.

At ipſe

εἶναι δοκᾶς, πολλὰ ἀλλὰ χαίρεις γε, καὶ σαυτὸν ὀβαπατᾶς, καὶ ἀεὶ τὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι νομίζεις. τὸ δ' ἐμπαλιν, ὃ σὺ ὤλπισας, γίγνεται, καὶ ὡς ὁ παροιμιάζεται φησὶν, ἐπὶ μακρὰν βάλλει χωρᾶ τὸ πρᾶγμα, καθ' ἑκάστην, ὅτε ἀπᾶν, τὸν ὁμίχλην ἀποσκηνοῦμεν, καὶ ἀεὶ τὸ μέσον αὐτοπολίζει. ἑρίμα ἴσν, ὥσπερ ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τὸ πρῶτον διαβλέπων, ἀρχὴ καλαυσῶν, ὡς ἀπὸ μικρᾶ χρυσᾶ ἐπᾶναλπίδων, ἐδὲν ἀλλ' ἢ φῦσαί τινες ἅσαν ἐπίχρυσοι, βαρεῖς ἦ καὶ ἀληθῶς, καὶ ἀπαράπτοις καὶ σωιχεῖς οἱ πόνοι, τίνες ἔσονται, ἴσως ὀδύσῃ με, ἐχ ἑρῶ γὰρ ὅ, τι τὸ ἐπίπονον ἐν ταῖς τοιαύταις ξυνουσίαις ὄψιν, ἀλλ' ὧδε νῶ ἄτινα ἐφυδία τὰ καματηρὰ καὶ ἀφόρητα. ἀκῦν ἀκουσον, ὦ γενναῖε, μὴ ἀ κάματός ἐστιν ἐν τῷ πράγματι μόνον ὀβιτάζων, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰσχρὸν καὶ ἀνελεύθερον, καὶ σωφρόνως ἀνεκτὸν πῶς, εἰκὴ παρίεργα τῆς ἀπραξίας τιθέμενος. καὶ πρῶτόν

At ipse nondũ uidere potes quam ob rẽ illi te felicẽ existimẽt, nisi quòd gaudes tamẽ, teq; ipse fallis, semper futura meliora fore existimãs. Cæterùm contrà atq; speraueris euenit, & quemadmodũ adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morẽ negociũ procedit, in singulos (ut ita dixerim) dies deterius ac retrorelabẽs. Vnde paulatim uelut in luce dubia, tum demũ despiciẽs intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quàm ampullas quasdam inauratas: labores autẽ esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quánã isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim uideo, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neq; intelligo ista quæ cõmemoras grauia atq; intoleranda. Audi igitur uir egregie, non molestiã modò negocij perpendens, uerùm fœditatem, humilitatem, prorsúsque seruilitatem uel præcipuè interim considerans. Principiò memineris ex

τὸν γε μίμνοντα, μηκέτι ἐλεύθερον ὄφθαι τὸ πάρ' ἐκείνου, μήθ' ὑπαπτερίδιον σεαυτὸν οἴεσθαι· πάντα γὰρ ταῦτα, τὸ γένος, τὴν ἐλευθερίαν, τοὺς προγόνους ἐξωτέρω οὐδενὸς καταλείψων εἶει, εἰσελεύσῃ δὲ τοιαύτην σαυτὸν λατρείαν ἀπειληφὼς ἐσόμενος. οὐ γὰρ ἐνέλιπόν σοι ἡ ἐλευθερία ξυνοικειλῶν, ἐφ' ὅτῳ ἀκοῦσαι τῶν πράγματα καὶ ταπεινὰ ἐσόμενα, δῆλος ἦν, ἀκὶ καὶ παῦν ἀχθόμενος τῷ ὀνόματι, καὶ ἀχθόμενος, ἀλλὰ πολλῶν δῆλος αὖ καὶ παῦσαι ἴσως, καὶ ὑποδύσας κάτω σιγήσεις ἴσως ἐς ἑσπέραν, ἀφ' ἑνὸς ὠδὶ μιᾶς. καὶ ἅτε δὴ μὲν ἐκ παίδων τῇ δούλῃ ξυντραφείς, ὀψιμαθὴς ὢν, καὶ πόρρω τῆς ἡλικίας παιδευόμενος πρὸς αὐτῆς, οὐ παῦν δοκεῖ σιμὸς ἔσῃ, οὐδὲ πολλοῦ ἄξιος τῷ δεσπότῃ. διαφθείρει γάρ σε ἡ μνήμη τῆς ἐλευθερίας ἀπόντα, καὶ ἀπεσκιρτηκέναι ἐοίκατε πως, καὶ δι' αὐτὸ ἐν τῇ δουλείᾳ πονηρῶς ἀπαλλάξεσθαι.

πολλῶ

ris ex eo tempore te iam neque liberum neq; ingenuum posse uideri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatẽ, progenitores ante limen relinquere, quũ in huiusmodi seruitutem temetipsum addices in ædes ingrederis. Siquidẽ libertas tibi comes ire recusarit, ad uitã tam indignã, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquã, uelis nolis, futurus es: neq; unius seruus, uerùm compluriũ, operãq; seruilem præstare cogêris obrepo capite, à diluculo in uesperã usq;, idq; mercede uili atque indigna. Adde, quòd ne placebis quidẽ admodũ, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies, ut qui nõ à puero fueris ad seruitium institutus, sed serò dideceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis memoria animo recursans, facitq; ut interdũ resilire conêre, reluctarisq;, atq; ob idipsum fit ut seruitus tibi molestior accidat.

πωλῶ· ἀ μὴ ἀποχρῶν σοι πρὸς ἐλευθερίαν νομίσαις, τὸ μὲν Πυρ-
ρίᾳ, μηδὲ Ζωπυρίωνι ὑὸν ἔ-
ναι, μηδ' ὥσπερ τις Βιθυνὸς
ὑπὸ μιγαλοφώνῳ τῷ κήρυκι
ἀπημπολῆσθαι· ἀλλ' ὁπόταν,
ὦ βέλτιστε, τὴν πωλωνίαν ὅτι τάχι-
στα, ἀναμιχθεὶς τῷ Πυρρίᾳ, καὶ
τῷ Ζωπυρίωνι, προτείνῃς τὸ
χέρας, ὁμοίως τοῖς αὐτοῖς οἰκέ-
ταις, ἆρα λάβῃς τινὰ ἡνίο, ὃ, τι λέ-
γεται, τῶν διαλόγων, τοῦτο ἡ
πρᾶσις ἔσται. κήρυκος γὰρ οὐδὲν
ἐν οὐδενὶ ἐοικότι ἀποκυρῆσαι
τινα, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνησθῆ-
ναι μοι δοκῶ τοῦ διεσπέρτω.
εἰ δ' ὦ πάθημα, φαίην ἂν καὶ
μάλιστα πρὸς τὸν φιλόσοφον
φάσκοντα, εἰ μή σε τις ἢ πλέ
ονα παπαπουλιγὴς συλλαβὼν,
ἢ λῃστὴς ἀποδόσθαι, ὠκτείρει ἂν
σαυτὸν, ὡς παρὰ τὴν ἀξίαν
δυστυχοῦντα. ἢ εἴ τις σε συλλα-
βόμενος, ὄγκου ἄλλου ἕνεκα λίγων,
ἔβιάσατο ἰέναι νόμους, καὶ δίκας ἐποί
ησε, καὶ ἀναπείσεις, καὶ ὦ τῆ, καὶ θεοὶ
μεγάλη

dat. Nisi fortè illud tibi ad li
bertatẽ sufficere putas, quòd
non fueris Pyrrhia aut Zo
pyriõe patre prognatus: aut
quòd non sic uti Bithynicum
aliquod mancipium uocife-
rante præcone diuendaris.
Atqui tum uir egregie, cum
instãte nouilunio Pyrrhijs et
Zopyrionibus immixtus, ma
num itidẽ ut alij seruuli pro
tendis, capisq; quodcunq; il-
lud tandem est quod daturi
hæc uidelicet est auctio. Nã
præcone nihil opus erat ho
mini qui ipsius sui fuerit præ
co, quiq; ipse ultrò sibi multo
tempore dominũ ambierit.
Age L iam ó sceleste (cur e-
nim nõ dicam, præsertim in
eum qui se philosophũ esse di
cat) si quis te pirata inter na
uigandum captũ, aut si quis
prædo in seruitutem tradi-
disset, teipsum deplorares,
tanquam indignam fortunæ
iniuriam patientem: aut si
quis manu iniecta te ducerct
in seruitutem asserens, leges inclamares, omnia face-
res, acerbè ferres, &, O terra, ô dij, magno clamo-
re uo-

μικρὰν τὴν φωνὴν ἐκπεράσῃς αὐτὸν, ὀλίγων ἕνεκα ὀβολῶν, ἐν τούτῳ δὲ ἡλικίας, ὅτι καὶ ἀφύσει ἔμελε ἤδη, καιρὸς ἦν, πρὸς ἐλευθερίαν ἤδη ὁρᾶν, καὶ τῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φίλων ἅπαντα πόλεμος, ἀδὲ τὸς πολλὰς ἐκάστης λόγους ἀκούσας, ὃς ὁ καλὸς Πλάτων, ἢ ὁ Χρύσιππος ἢ Ἀριστοτέλης διεξελήλυθασι, τὸ μὲν ἐλευθέριον ἐπαινοῦντας, τὸ δὲ δουλοπρεπὲς ἢ διαβάλλοντας. καὶ ὅτι οὐσχνύνῃ, πίλαξιν ἀνδρώπους, καὶ ἀγοραίοις καὶ βωμολόχοις ἀντιξεταζόμενος, καὶ ἐν τοσούτῳ πολέθει ῥωμαϊκῶν μόνος ξενίζων τῇ βίβωνι, καὶ πονήρως τὴν ῥωμαίων φωνὴν βαρβαρίζων, ἅτε λιμενῶν λάπυξ διερυθρὸν ἀνακαὶ πελυσάνθρωπα, συγκλύδων τινῶν, καὶ τῶν πλέστων μοχθηρῶν. καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπαινῆς φορτικῶς, καὶ πίνεις πρὸς τὸ μιρίνης ἔχοντος, ζωθίν τι ὑπὸ πώλωνι βαναύσας, ἀποσεσάλμενος τοῦ ὕπνου τὸ ἥδιστον, συμπιριβὰς

re uociferareris. nunc uerò quum ipse te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam si seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset iam ad libertatem aspirare, cum ipsa uirtute ac sapientia ultrò addictum uendideris, nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele disseruntur, quum libertatem laudant, seruitutem damnant: an non te pudet, quum inter homines assentatores & emptitios ac scurras uersans, ex æquo cum illis æstimaris: quum in tanta Romanorum turba solus peregrino in pallio uersaris, quúmque Romanam linguam perperam ac barbarè sonas: præterea quum agitas conuiuia tumultuosa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitij, quidam sunt & improbi: atque inter hos laudas odiosè, bibisque præter modum: deinde mane ad tintinnabulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima somni

συμπεριδεῖσθαι ἄνω καὶ κάτω, ἔτι τὸ χρῖσμον πλὴν ἔχων ὦδε τοῖν σκελοῖν. ὅτῳ ἀπορία μὴν σε δρόμων ἴσχει, ὃ τῶν ἀγρίων λαχάνων, ἐπίλοιπον ἢ καὶ κρῖνα ῥίζαι ἢ ψυχρὸν ὕδωρ, ὡς ὦδε ταῦτά σε ὑπ' ἀμηχανίας ἐλθεῖν; ἀλλὰ μὴ δοκῶ, ὡς ἔχεται ὑδάτων, οὐδὲ δρόμων, ἀλλὰ πιμμάτων καὶ ὄψων, καὶ οἴνου εὐθυμίᾳ ἐπιθυμῶν ἑάλως, καθάπερ ὁ λάβραξ αὐτὸν μάλα δικαίως τὸν ὀψικὸν μισθὸν τούτων λαμὸν διαπραγάς. παρὰ πόδας τοιγαροῦν τὸν λιχνίας ταύτης ταπίχεται, καθ' ὥσπερ οἱ θήρωνες, κλοιῷ δήσας τὸν βάχελον, ἄλλοις μὲν γέλωτα παρίσχων σαυτῷ δὲ δακρύων ἄξιος, ὅτι ἔστι σοι τῶν ἐσχάτων ἀφθόνως ἐνδαγεῖν. ἡ δ' ἀσυδρία, καὶ τὸ σύγχυτε, αὐτοῖς φυλάττεις καὶ φράττουσι, φρῆδα πάντα, καὶ δὴ μή μοι τις αὐτῶν. καὶ ἀγαπητόν, εἰ μόνον τὸ αἰσχρὸν προσλῷ τῷ πράγματι, δῆλον αὖτ' ἀσυδί

somni parte, unà sursum ac deorsum circũcursans, hesterno luto etiamdum tibijs adhærente? Vsqueadeò ne te lupini M aut holerũ agrestium tenuit penuria? Vsqueadeò tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, ut per desperationem ad ista deuenires? Haud puto: quin potius palàm est, te non frigidæ aquæ, neq; lupini, sed bellariorum atq; obsoniorũ, uiniq; odorati cupiditate captum eò uenisse quæ dum lupi piscis in morẽ auidius appetis, tuo merito euẽnit ut hamus tibi fauces trãsfixerit. Itaq; præstò sunt huius intemperantiæ gulæq; auctoramenta. Ac perinde atq; simia à trũco reuinctus collo, reliquis quidẽ omnibus risui es: at ipse tibi delicijs affluere uideris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, unà cũ ipsis gentilib. ac tribulibus, hæc nimirũ euanida cũcta, atq; istarũ rerũ ne memoria qdẽ ulla. quanq̃ hoc quoq; ferendũ, si uita ista cũ hac turpitudine dũtaxat esset cõiuncta, quòd è libero seruũ uideri

φου λοιπὸν, οἱ δὲ πόνοι μὴ παρὰ τὰς τοῦ πάνυ, τύχας οἰκίται ἀλλ' ὅρα εἰ μυριώτερά σοι προσίτανται τῶν Δρόμωνι καὶ Τιβίῳ προστεταγμένων. ὧν μὲν γὰρ ἕνεκα, τῶν μαθημάτων ἐπιθυμῶν φάσκε, ὀλίγου αὐτῷ μέλει· τί γὰρ κοινὸν, φασι, λύρᾳ, καὶ ὄνῳ; πάνυ γὰρ, ἔχ' ὁρᾷς, ἐπιτέτηκασι τῷ πόθῳ αἱ ὁμέρου σοφίας, ἢ αἱ Δημοδίκου λανότητος, ἢ αἱ Πλάτωνος μεγαλοφροσύνης, ὧν ἴσως τις ἐν τῆς ψυχῆς ἀφέλῃ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὰς περὶ τούτων φροντίδας, τὸ καταλειπόμενόν ὄγκῳ τοῦτο, καὶ μαλακία καὶ ἀδυπάθεια, καὶ ἀσέλγεια καὶ ὕβρις καὶ ἀπαιδευσία. λοιπὰ μὲν σε ἐν ἐκείνοις μὴ ὀδακμῶς, ἐφᾷ δὲ πώγωνα ἔχειν βαθὺν, καὶ σκυθρός τις ἀπὸ τοῦ πρόσωπον, καὶ ἱμάτιον Ελληνικὸν δυσκόλως περιβάλεσθαι, καὶ πάντων ἀκριβέστατον εἶναι γραμματικὸν, ἢ ῥήτορα ἢ φιλόσοφον,

uideri facit: non labores etiã accederent, cum illa seruorũ colluuie cõmunes. N Sed uide, num quæ tibi imperantur, leuiora sint his quæ Dromoni aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem (cuius rei cupiditate simulârat te in familiam suã accersisse) perquàm exigua illi cura est. O Quid enim (ut dici solet) commercij asino cũ lyra? An non uides uidelicet quàm miserè macerêtur immodico desiderio uel Homericæ sapientiæ, uel Demosthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonicæ sublimitatis? Quorum mehercle ex animis si quis aurum, argentum, atq; harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter fastum, mollitiẽ, lasciuiã, luxũ, ferocitatẽ, imperitiã. Atq; ad ista nihil prorsum opẽ te. Verùm quoniã tibi barba ingens propẽdet à mẽto, quoniãq; uultu ipso graue qddã et uenerãdũ præte fers, tum qa pallio Græcanico decẽter amictꝰ es, norũtq; iam omnes te grãmaticũ esse, seu rhetorẽ, seu philosophũ

καλὸν αὐτῷ δοκᾷ, ἀναμεμῖ-
χθαι καὶ τοιοῦτόν τινα τοῖς προῖ-
σι, καὶ περιπομπεύειν αὐτό.
δόξει γὰρ ἐκ τούτου καὶ φιλομα
θὴς τῶν Ἑλληνικῶν μαθημά-
των, καὶ ὅλως περὶ παιδείαν
φιλόκαλος. ὥστε λιπαρῶς
ὦ γύναι, αὐτὸ τῶν δαιμα-
τῶν λόγων τὸν πώγωνα καὶ τ
βίβωνα μεμιδωκέναι. χρὴ δ᾽ ἔμ
σε ἀεὶ σωὺ αὐτῷ ὁρᾶσθαι, καὶ μη
δέ ποτε ἀπολείπεσθαι, ἀλλ᾽ ἐω
δεῖ ὀβανασαύτα παρέχειν σε
αὐτὸν, ὀφθησόμενον ἐν τῇ θε-
σπεσίᾳ, καὶ μὴ λιπεῖν τὴν τά
ξιν. ὅδ᾽ ἐπιβάλλων ἐνίοτέ σοι
τὴν χεῖρα, ὅ, τι ἂν τύχοι, λαβὲ,
τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐπιδεικνύ-
μενος, ὡς ὁδὶ ὁδῷ βαδίζων,
ἀμελὴς ὅσῃ τῶν Μουσῶν, ἀλλ᾽
εἰς καλὸν τὴν ἐν τῇ πορπάτ-
ῃ διατίθεις σχολήν. σύδ᾽ ἄθ
λιος, τὰ μὲν παραδρομὼν, τὰ
δὲ βάδην ἄνωτα πολλὰ, καὶ
κάτωτα (τοιαύτη γὰρ, ὡς
οἶσθα, ἡ πόλις) περιελθὼν
ἵδρω-

pulchrũ ille ſibi putat, ut & eiuſmodi quiſpiã anteambulonum ſuorum pompæ permixtus eſſe uideatur. futurũ enim hac re, ut Græcanicarũ diſciplinarũ ſtudioſus, reliquæq; omnis doctrinæ neq; negligens neq; rudis eſſe putetur. Vnde fit ut in periculũ uir egregie uenias, ne non tã ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam palliumq; cõductus eſſe uidearet proinde ut perpetuus apud illũ conſpiciaris oportet, neq; abſis unquã, uerum ut dilucu lo relictis ſtratis in famulitio temet exhibeas cõſpiciendũ, neq; P locum in acie deſeras. Porrò ille iniecta nonnunq; tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc tecũ nugatur, obuijs oſtentans quàm ne per uiam quidẽ ingrediens, incurius ſit literarum. quin ut illud ipſum etiã ociũ quod inter inambulandũ datur, in re quapiã honeſta collocet. At tu miſer interim, nunc curſim, nunc gradatim, nunc ſcanſim plerũq;, nũc deſcenſim (nam ſcis huiuſmodi eſſe urbem) obambulans,

tum

Ἔδρακάς τι, ἡδὺ πνεύσιας· πάλιν ἐνδον τινὶ τῶν φίλων, πρὸς ὃν ἤλθε, λαλιγορμένου, μόλ' ὅπου παιδίσεις ἔχων, ὀρθὸς ἐπ' ἀπορίας, ἀναγιγνώσκεις τὸ βιβλίον προχειρισάμενος. ἐπειδὰν δ' ἀσιτόν τι ἡδὺ ἄπεσπερ ὁ νῦξ καταλάβῃ, λαβὰν μύρον & πεπυρῶς ἀμφὶ, ὥσπερ αὐτό πως σχολῇ τὸ μεσονύκτιον ἥκεις ὑπὸ τὸ δεῖπνον, ἐκ ὑδ' ὁμοίως ἔντιμος, ἐδ' ὥσπερ βλητὸς τοῖς παροῦσιν, ἀλλ' ὧ τις ἄλλος ἐπεσήλθε νικλίσφ & τὸ ἔσχατον σύ. μὴ ἔτυσ ἐς τὸν ἀεὶ μετάστιν γωνίαν ὀμωδὰς, κἀκεῖ τάπεσας μάρτυς μόνον & πα ραφερομένων, τὰ ἐτᾷ, ἐ ἀφίκετο μίχει σῦ, καθάπερ οἱ νῦν, ὥρια δίψιν, ἔ τὸ σκληρὸν τ μαλάχης φύλλον, ᾧ τὰ ἄλλα σωλῆσιν, ἐ ὑπερφορῆς ὑπὸ τ προκαταπεπτεμένων, ἀσμένῳ & ὑπὸ λιμῆ παρεψόμενος. οὐ μὲν δ' ὁ ἄλλη ὕβρις ἄπεσ τιν, ἀλλ' ὅτι ἀὸν ἔχεις μόνος. ὁ γὰρ

tum sudas, tum spiritū anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiam, ad quem accesſit, confabulante, quum tibi interim locus desit ubi uel aſsidere queas, librum uidelicet ſtans in manum ſumis, quoq; fallas tædium, legis. Pòſt ubi ieiunum te ſitietemq; nox occupauit, incommodè lotus, intempeſtiuè, puta nocte fermè concubia, ad cœnam accedis, haud perinde deinceps in precio habitus, neque conſpiciendus his qui adſunt. Verùm ſi quis aduenerit recentior, tu poſt tergum reijceris: Itaque in angulum aliquem abiectiſſimum retruſus accumbis, teſtis duntaxat ac ſpectator eorum quæ apponuntur, canum ritu oſſa circumrodens, ſi fors ad te perueniat uel aridum maluæ fōlium, quo reliqua inuoluunt; ſi faſtidiatur ab ijs qui ſupra te accumbunt, præ fame libenter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quòd ne ouum quidem ſoli tibi apponitur?

ὁ γὰρ αὐταπαιόμ ὅστις καὶ σὺ τ
αὐτῶν ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ἀγνώ
στοις ἀντιποιᾶσθαι, ἀγνωμοσύ-
νη γὰρ σὴ τοῦτό γε. οὔτε ὃ ἔρνις
ὁμοία τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ τῷ μὲν
πλησίον πυκνὰ καὶ πιμελὴς,
σοὶ δ' ὑποτίθεις ὁμίτομον, ὃ φάτ
νη τις ὑπόσκληρον, ὕβρις οὐ
τιμᾶς, καὶ ἀτιμία. πολλάκις
δ', ὦ ἀδιλίπτοι ἄλλα τινὸς, οἷο
φυσλίνης ὠδὶ παρόντος ἀφάο
μενος ὁ διάκτορος, τὰ σοὶ προ
φασιμένα φρίσσω, ἰσάνῳ προ
φατίθεικεν ὑποτενθρύπτε, σὺ
γὰρ ὁμίτροφος ἄ. τιμνομένου μὲ
γὰρ τῷ μέσῳ ὃ συὸς ὑπογα
στρίου, ὃ ἱλαφρὸ, χρὴ ἐκ πρώτου
ὃ τὸν διανέμοντα ἴλιον ἔχειν,
ὃ τῶν προμυθίους μοῖρα φέρι-
σθαι, ὀξᾶ κικαλυμμένα τῇ πι
μελῇ. τὸ γὰρ τῷ μὲν ὑπὸ σοὶ τῶν
λοπάδα παρισᾶσαι, ἐπ' αὖ ἀκ
πασρούσῃ ἐμφερόμενος, σοὶ δ'
ὅτῳ ταχίστ παραβραμεῖν, τίνι
φορᾷ ἐλαυνόμενος αὖθις, πᾶν ἐπὶ
σῶν αἰ ἴλαφοι τῶν σχολῶν ἔχον
τι;

Neq; enim cõuenit, ut tu ſem per eadem requiras, quæ ho ſpitibus atque ignotis minio ſtrantur: quandoquidẽ hæc tuq; ſit inſcitia atque inurba nitas. Neq; auis eiuſmodi ti bi opponitur, qualis alijs, ue rùm diuiti illi pinguis et ſuco culẽta, tibi pullus dimidiatus aut palumbus aliquis aridus atq; inſipidus: nõ auis uideli cet, ſed manifeſta cõtumelia ludibriũq;. Neq; uerò rarò fit ut ſi quãdo deſit alibi, mi niſter repentè te inſpectãte ſubmouẽs ea quæ tibi erant appoſita, alijs apponat, illud tibi ad aurẽ immurmurans: Tu profectò noſter es. Quòd ſi quando interim diſſecetur uel porca fœta, uel ceruꝰ: aut ſtructorem tibi modis omnib. propitium habeas oportet, aut certè Prometheĩ partem feres, nempe oſſa adipe circũtecta. Nam quòd ei qui ſupra te accũbit, patiẽtia ſinitur adſtare quoad ſatiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat: quis tandem iſthuc ferat, qui modò ſit ingenuus, cuique tantum inſit bilis, quantum uel ceruis adeſſe

Atq;

ψι: καί τοι ἐδόκουν ἡσύχιον ἐρῶν, ὅτι τῶν ἄλλων ἡδίστόν τι καὶ παλαιότατον οἶνον πινόντων, μόνος σὺ ποππρόν τινα καὶ παχὺν πίνῃς, θρασπόνων ἀεὶ ἐν ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ πίνων, ὡς μὴ ἐλεγχθῇς ἀπὸ τῆς χρώματος, ὅτως ἄτιμος ὢν ξυμπότης. καὶ δίδε γε καὶ ἡσύχιος πόρου ἵνα πιεῖν, καὶ ἢ πολλάκις αἰτήσων τοῦ, ὁ πᾶς ἀεὶ ἄϊστος ἴσκων, ἀνίκα μόσις πολλὰ καὶ ἀβρόα, καὶ σχεδὸν τὰ πάντα, καὶ μάλα φα, ὁταν σι παρορδοκιμῇ πιναιδός τις, ἢ ὀρχηστοδιδάσκαλος, ἢ ἰωνικὰ ξυνάγων, Ἀλεξανδρινικὸς ἀνδρωπίσκος. τοῖς μὲν γὰ τὰ ὀρθρινὰ ταῦτα διαπονουμένοις, καὶ γραμματίδια ὑπὸ πόλπῃ διακομίζουσι, οὐδεὶς σύ γ' ἰσότιμος κατακάμινος: καὶγαρ ἐν μυχῷ τῆ συμποσίου, καὶ ὑπ' ἀνδρῶν κατακλιθῆναι φίνεις, ὡς τὸ ἀνὸς, καὶ σιωπᾶν ἢ εἰσάγειν, καὶ αὐτίκα πλὴν τύχλω,

Atque illud equidem nondū dixi, quòd reliquis suauißimum ac uetuſtißimum uinū bibentibus, tu ſolus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud ſemper cura ut auro argentóue bibas, ne colore prodente palàm fiat te uſqueadeò contemptū neo glectumq; eße cōuiuā: quam quam bene tecum ageretur, ſi uel illud ipſum ad ſatietatē uſq; bibere liceret. At nūc ubi crebrius popoſceris, miniſter audiſſe diſſimulat. Adde iam multas interim & alias eſſe res quæ te diſcrutientißimò nihil eſſe fermè, quod nō ſit acerbum, maximè quū tibi cinædus aliqs anteferatur quin pluris te ſit is, qui ſaltādi docet artem, qui iocos Ionicos contexit Alexandrinus quiſpiam homunculus. Nam quî tibi ſpheres tu ut in accubitu æquēris ijs qui uoluptates & amatoria ſubminiſtrant? qui literulas in pectore geſtant? Proinde in obſcuro quopiā conuiuij latibulo tectus, præq; pudore abſtruſus ſuſpiras, uti coniectandū eſt, teq; ipſum deploras, ac fortunam

χλω, ἀσὶ ὀλίγα σοι τ̃ χαρίτων incusas tuã, quæ tibi ne pau-
ἐπιψικάσασαι. ὑθλίως δ' ἂν xillulum quidem lepõris ac
μοι δοκῇς καὶ ποιητὴς γρά- uenustatis aſperſerit. Ac
ψαι τῶν ὁρωτικῶν ἀσμάτων, prorſus ita uideris affectus,
ἢ κἂν ἄλλο ποιήσαντ@, δύο ut optes poeta fieri, ut amato-
ναῦδαι ἄξιον ἀξίως. ὁρᾷς γαρ, rias conſcribas cantiones:
εἰ τὸ προτιμᾶσθαι καὶ σὺ λοιπὸν aut ſi id non contingit, uel eo
μὴν ἔχῃς. ὑποψάλης δ' ἂν, ἀ am aſſequi facultatem, ut poſ-
καὶ μάγον ἢ μάστιν ὑπομένῃς ſis ab alijs conditas digne ca-
δῶ λίαι, τῶν κλήρων πολυτα nere. Vides enim quibus in
λάντων, καὶ ἀρχὰς, καὶ ἀδρότη rebus ſitum eſt ut quis effera
τας πλούτης ὑπισχνουμένων. καὶ tur, plurimi que fiat. Quin
γαρ αὖ καὶ τέττιξ ὁρᾷς σὺ φι- & illud ferre queas, ut ma-
λομελῆ ὄν τοῖς φιλήμασι, καὶ gi quoque aut arioli perſonã
πολλὴν ἀξιομελῆ. κἂν ἴμ τι (ſi neceſſe ſit) induas, ex bo
γῆμ τέττων ὑθλίως ἂν γένοιο, rum genere, qui amplas hæ-
ὡς μὴ ἀπόβλητ@ καὶ πορίτ- reditates, qui imperia, q cu-
τὰς ἄλλ', ἀλλ' ἀδὶ πρὸς ταῦτα mulatas opes pollicẽtur: quã
ἢ καποδαίμων δοκεῖς ἔ. τοι- doqdem hos quoq; uides nõ
γαροῦν ἀνάγκη μεῖδαι, καὶ σὺ mediocriter à diuitibus ama
πῇ αὐίκιδαι ὑποιμώσοντα καὶ ri, plurimiq; fieri, eoq; uel u-
ἀμιλλώμενον. ὦ μὴ γὰ κατά- nũquodlibet horũ fieri per-
πη σῇ τις ψίθυρος εἰκίτης, ὡς cupias, uti ne prorſus reijcu-
μὴν@ ἐκ ἐπαίνισας τὸν δι- lus atq; inutilis appareas. At
σπεύνην παιδίσκον ὀρχήμα q ne ad iſta quidẽ docilis es,
τον, ἢ κιθαρίζοντα, κίνδυν@ infelix: proinde ſubmittas te
ἢ μικρὸς ἐν τῇ πράγματ@. oportet, muſſites q; ac tacitus
feras, clàm apud te plorãs ac neglectui habit⁹. Etenim ſi te
famulus aliqs ſuſurro deferat, q ſol⁹ omniũ nõ laudaris puerũ
heræ ſaltãtẽ, aut cithara canẽtẽ, iſta ſcilicet ex re nõ leue di-

ſcrimen

χρὴ ἔμ χρύσεα βατράχε δίκλυ διψῶντα κεκραγέναι, ὡς ἐπίσταμαι ἐσχ ἐμ τοῖς ἐπαινέταις, καὶ παρυφᾶν, ἰδιωτικόμενον. πολλάκις δὲ καὶ τ ἄλλων σεσιτησαύτων, αὐτὸν ἐπειπεῖν ἐσκεμμένον τινὰ ἔπαινον, πολλοῦ δεῖν κολακείαν ἐμφανίζοντα. τὸ μὲν γὰρ λιμῶν ξυνόντα, καὶ νὴ Δία γε διψῶντα, μέρος χρείεσθαι, μὴ σφαύδεσθαι δεῖν κεφαλῆν, ἐρίμαι καὶ γελοῖον. ἐπεικὲς γὰρ τότε σφῆλε ἰώλε τινὲς νικᾶν, ἄγοντ ἐναγίσματα. μὴ γὰρ ἐκείνε καταχέαντες μύρον, καὶ τὸν στέφανον σπείραντες, αὐτοὶ πίνοσι, καὶ σύνεχον ται τὰ παρεσκευασμένα. εἰ μὲν γὰρ καὶ ζηλότυπός τε ἦ, καὶ πάλιν σύμφορε ὄσιν, ἢ νέα γυνὴ καὶ σὺ μὴ παντελῶς πόρρω Ἀφροδίτης καὶ Χαρίτων, ἧς, οὐκ ἐν ἐρήμῳ τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ὁ κίναιδ καταφρόνητ. ὦτα γὰρ καὶ κρόκαι βασιλικὸς πολλοὶ, ἃ μόνον

scrimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ sitiens uociferis necesse est, id operam dãs ut in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sæpiculè silentibus reliquis tibi picta quædam laus proferenda, quæq; multam sapiat assentationem. Iam uerò magnopere ridiculum est, cum esurias interim, sitiásque, unguentis collini, ac uertice gestare coronam. Siquidem id temporis non dissimilis uidêre sepulchrali colũnæ uetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso unguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintque illi uel pueri formosi, uel uxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratijsque fueris alienus: profectò non satis tuta res, neque periculum negligendũ, propterea quòd regis plures sunt oculi, qui quidem non uera solùm

ἐ μόνον τἀλλᾶ ὁρῶντδς, ἀλλ' ἀεί τι καὶ προσεπιμετρῦντδς, ὡς μὴ νυστάζῃν δοκεῖν. διὸ δή, ὥσπερ ἐν τοῖς Περσικοῖς δείπνοις, πάτω νεύοντα καταπτῶ δει, μήποτέ μή τις σύνεχγε σι ἴδῃ προσβλέψαντα μᾶλλ' ἢ παλλακίδιον, ἢ καὶ ἄλλο γι σὺ κῶχγε, ἐντεταμένον πάλαι τὸ τόξον ἔχων, ἃ μὲν δίμιε ὁρῶντα, διακάρας τῷ δίσκῳ μεταξὺ πίνοντος τὸν γνάθον. εἶτ' ἀπιλδὼν ἢ δείπνυ, μικρόν τι κατέλειπτδ, ὑπὸ λ' ᾠδῆς ἀπολυθεὶς ἀναγόμενος, ὦ δαίμων ἐγὼ φὴς, καὶ ἄθλιος, οἷος ἐς τὰς πάλαι διαβὰς ἀπολιπὼν, καὶ ἑταίρυς, καὶ βίον ἀπράγμονα, καὶ ὕπνον μετρέμενον τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ περικάτης ἀλυθρυς, ἐς οἷον βάραθρον φέρων ἑαυτὸν ἐνέσεσκα; τίνος ἕνεκα, ὦ θεοί, ὅ τι ὁ λαμπρὸς μισθὸς ἔτός ὄγιν; ἐπεὶ γὰρ καὶ ἄλλος μοι πολὺν τόπον ἐκπερίϛειν δωρεᾶν ὧν, καὶ προσῶν τὸ

uident, sed semper ueris aliquid addunt ad cumulum, ne conniuere uideantur. Quas ob res uultu demisso tibi est accumbendum, quemadmodum in Persicis conuiuijs fieri mos est, uerito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquam conijcientem oculos: moxq; alter eunuchꝰ, cui iamdudum arcus in manu tẽsus est, quia uideris quæ uidere nephas, inter bibendũ malã iaculo trãsfigat. Ita peracto conuiuio, ubi paulum dormieris, ad galli cantum expergefactus: O' me miserum, inquis, ô infortunatum. Cuiusmodi quondã conuictus, quos amicos reliqui, tum uitam tranquillam, & ocij plenam, somnum quem meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi! &, Deum immortalem, cuius tandem rei gratia! Aut quódnam istud magnificum præmiũ! At ne fieri quidem potuit, ut mihi unquã aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tũ suppetebãt. Tum autem

τὸ ἰλαρόν μου, καὶ τὸ πάντα ἐπ' ἐξουσίας; νῦν δὲ τὸ τοῦ λόγου, Λέων πρόκειται δηλαδὴ, οὗτω καὶ πάντα πορεύσομαι, τὸ παρ' ἐμοῦ ἐπιτίθεσθαι, ἀλλ' ἀνάπαλιν ἐλαύνων, ἀεὶ περιχαρισμένος ἄνωθεν καὶ κάτω φέρομαι. ἰδιώτης γὰρ ἐγὼ τῶν τοιούτων, καὶ ἄτεχνος, καὶ μάλιστα παραβαλλόμενος αὐθράσι, τέχνῃ τὸ πρᾶγμα πεποιημένοις. ὡς δὲ καὶ ἀχάριστός εἰμι, καὶ ἥκιστα συμπαθὴς πρὸς ἅπαντα ἀνθρώπους, ἀλλ' ὅσον γλίσχρα πειθόμενος δυσάμενος. σωφρονῶ γὰρ ὡς καὶ ἐνεχῶ πολλάκις βλασφημούμενος, καὶ μάλιστ', ὅταν ἀδίκως αὐτὸς αὐτοῦ ἄνω θλίβω. συνδρομὴν γὰρ αὐτῷ δοκῶ, καὶ ὅλως ἂν ἔχω ὅπως ἀρέσωμαι πρὸς αὐτόν. ὧν μὲν γὰρ ἁπτόμενος τῆς σιμνῆς φυλάττω ἰσχνῶς, ἀκριβὴς ἐλέγχω, καὶ μονονουχὶ φορτικῶς. ὧν δὲ μεταδιάσω, καὶ ἐνθυμίσω τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ἡδιον, κατηφόνησον οὐδὲν, καὶ

autè accedebat libertas, atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nunc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, Leo chordula uinctus sursum ac deorsum circumferor. Quódque omnium est miserrimum maximéque deplorandum, neque efficere possum ut placeam, neque gratiam emereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè compositus cóluitúsque cum his qui hæc uelut artem profitétur. Proinde iniucundus sum, ac neutiquam aptus conuiuijs, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quinetiam sentio me non raro molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur. nam illi tetricus uideor. In summa, nullam inuenio uiam, qua me illi accómodem. Etenim si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri pergo, iniucundus uideor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà si risero, uultúmque quàm possum maximè ad hilaritatem composuero, fastidit illico ille,

καὶ διάπνευσι. καὶ τὸ πρᾶγμα ὁμοίόν μοι δοκᾶ, ὥσπερ ἂν εἴ τις κωμῳδίαν ὑποκρίνοιτο, φαγικὸν πρόσωπεῖον πορπασάμενος. τὸ δ' ὅλον, τίνα ἄλλον ἐμάτην ἐμαυτῷ βιώσομαι βίον, τὸν παρόντα ἕτερον ἄλλῳ βιβιωκότι; ἔτι σε ταῦτα διαλογιζομένῳ, ὁ μὲν ὄρθρος ἤχησε, καὶ χρὴ τῶν ὁμοίων ἔχεσθαι, καὶ περιστᾶσι καλέσι ψυχτά γε πρότερον τὰς βλεφάρους καὶ τὰς ἰγνύας, ἢ δόξειε διαρκέσαι πρὸς τὴν ἄθλησιν. εἶτα δεῖπνον ὅμοιον, καὶ ἐς τὸν αὐτὸν ὥραν προκειμένου, καί σοι τὰ αὐτὰ διάπνοι, πρὸς τὴ πάλαι βίον αὐτίφορφα. καὶ ὁ ἀγρυπνίας δέ, καὶ ὁ ἱδρὼς καὶ ὁ κάματος ἡμέρα ἤδη ὑποφαίνουσιν ἢ φθόλω, ἢ πεπιπονημένῳ, ἢ νόσῳ ἄλγημα, ἢ τῶν παλαιῶν παθάγματα ἀναπλάττουσιν. αὖ τίχοις ἢ ὄμου, καὶ πελλάκις καὶ ἰσχίδα λίαν, ἢ ἕτερόν τι συνεχῶς ῥυτόν.

& auerſatur. Ac prorſus tale quiddam mihi uidetur, quale ſit ſi quis in perſona tragica comœdiam agere tentet. Poſtremò quam tandem aliam uitam mihi uiduam demens, poſteaquam hanc præſentem alteri uiuerim? Dum hæc tecum loqueris, iam ſonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum eſt, obambulandum, ſtandum, ſed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúſque, ſi modò ueliſ par eſſe certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuerſa uiuendi ratio, ſuperioríque contraria, tum inſomnia, ſudor, defatigatio, paulatim quaſi ſuffoſſis cuniculis inducunt uel tabem, uel pulmonis exulcerationem, uel inteſtini tormina, uel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen ſedulò: ac frequenter quum ualetudo poſcat uti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eo quòd aſſimulari

ρατων. σκῶψις γὰρ, ἡ νόσος, καὶ φυγὴ τῶν καθηκόντων ἐλοίδορον. ὥστε ἀπαξάπαντων ὠχρὸς ἀεὶ, καὶ δοκῶν ἀλήπτοις θυμουμένοις ἰατρὸς. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει τοιαῦτα. ὧν δ' ἂν τις καὶ ἀποδημοῦσα λάβοι, τὰ μὲν ἄλλα ἴσως, ὅσα τε ἐν πολλάκις, ὅσα τε ἀλλὰ (τοιοῦτο γάρ σοι ἀπαντικλέψαι) καὶ τὸ ζεύγος πρόβατα, ἐς ὃ τι ἂν ἐν ἔτει ἔσῃ καταγωγεῖς, τῷ μαγείρῳ σὺ, ἢ τῷ δεσποίνῃ συμπαραβύσαι, ἐδία τῶν ὀψωνίων δαψιλῶς ὑποβαλόντες. ἐν ὀνεῖ δὲ ἀεὶ καὶ διηγήσασθαι ὅμοι ὅσα μόπολις ἦτε ὁ Στωϊκὸς διηγήσατο ξυμβαὶ αὐτῷ πάνυ γελοῖον· ἢ νὴ Δί' ἐν αἰνίγματος, ὡς ἂν καὶ ἄλλῳ ταῦτὸν συμβάλλ. σωλῶ μὲν γὰρ πλησίον τινὶ, καὶ ὀψώνιον γυναικὶ τῶν ἐπιφανῶν ἐν τῇ πόλει. λύσας δὲ καὶ ἀποδημήσασά ποτε, τὸ μὲν πρῶτον ἐκεῖνο παιδάριον ἐφ' ἡλικίας ἦλθον, συνεκβιάζεσθαι παρ' αὐτῷ παρα-

mulari morbus, quòd munia officia que iusta defugias, existimatur. Hinc præ ter omneis perpetuò pal les, semperq; iamiam moritu ro uidere similis. Et hactenꝰ quidē de his quæ domi feren da sunt. R Quòd si quando fuerit peregrinādū ut ne in terim refcrā alia incōmoda, sæpe fit ut pluuio cœlo, ubi postremus ueneris (nam is lo cus tibi sorte contigit) uehi culū opperiaris, donec nullo iā reliquo loco ubi diuerse ris, proximè coquū, aut heræ comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim sub stratis. Neq; uerò tibi referre grauabor, quod mihi Thes mopolis iste Stoicus narrauit sibi accidisse, rē profectò ni misquā ridiculā, quæ tamen eadē poßit & alij cuiuis acci dere. Cōuiuebat enim cū o pulēta quadā ac delicata mu liere ex illustribus istis & urbanis. Eam, quum ali-

quando peregrè proficiscereturꝰ (nam id primùm aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi uiro nimirum

ωχαριδόδαι φιλοσόφῳ ὄντι, πανυδόν τινα τῶν ψιπιτζομέ νων τὰ σκέλη, καὶ ἢ ψώγωνα ψοριξυρμιλέων. διὰ τιμῆς ἦ αὐτὸν ἐκάνι, ὡς τὸ ἀκὸς, ἄγε καὶ τοῦνομα ἦ τῶ κινελίδι ἀπο μνημόνευε. Χιλιδόνιον γὰ κα λᾶδαι. τῦτο τοίνυν πρῶτόν ὃν ἔκερ, σκυθρωπῷ, καὶ γόργοντε αὐ ἀρὶ, καὶ πολιῷ τὸ γένειον (οἶ δα ἦ, ὡς ἁδιὼ ψώγωνα καὶ σιμὸν ὁ Θεσμόπολις ἔχι) ἅμα ραπαδίζεσθαι φύλις ἐντετεμμένον, καὶ ὑπεγεγραμμένον τὰς ὀφθαλμὰς, καὶ διασεσαλευμέ νων τὸ βλέμμα, καὶ τὸν ῥάχηα λον ὑδικκελασμένον, ἢ Χιλε δόνα, μὰ Δί', ἀλλά γύπα τινὰ, ψοριτετελμένον ἢ ψώγωνα τὰ ψλευρὰ, καὶ ἄγε μὴ ψολλὰ λελθῶσα αὐτ, καὶ τὸν κικρύφαλον ἔχοντα, ὡδὶ τῇ κιφαλῇ ἐν συγκαλίζεσθαι. τὰ δ' ἔμ ἄλ λα, παρ' ὀλίγ τῶν ὀλῶν μυρίας τὰς ἀκδίας ἀνασχίζεσθαι, ἐκκλοντ καὶ τοριτζίζοντ, ἃ δὲ μὲ ἐκέχρ αὐτὸς,

nimirum philosopho adiumxisse cinædum quempiam picatis cruribus, derasa barba quem illa honoris (ut conjecio) gratia secum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium uocari. Iam primùm illud cuiusmodi fuerit uide, iuxta uirũ seuerum tetricúmque, tum senem, canóque mento (scis autem quàm profundam ac uenerabilem barbam habuerit Thesmopolis) aßidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico uultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id est birũdinem, sed uulturem magis, reuulsis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisset deprecatus ne faceret, futurum fuisse ut flammeum etiam in capite gestãs aßideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese, illo cantillante gar-

ioue

rientes, demum (nisi idem hominem coercuisset) in rhe-

da etiam

ἕως ἂν ἡδὺ ὀρχουμένη ὦδή τις ἀκούσῃ. Ἐπέρρωσε δ' ὅμως τι καὶ τοῦτον αὐτῇ πρεσβεύσασθαι· καὶ λίσσεσθαι γὰρ αὐτὸν ὁ γυνὴ, Θεσμόπολι φησίν, ἵνα μοι, χάριν τινὰ μικρὰν αὐτόσε δὸς, μηδὲν αὐτιβολήσῃς, μάθ' ὅπως ὦδή πλεῖόν σε δεήσομαι, προμάθεσαι. τί γάρ, ὑπολαβὼν ἐκεῖνος ἔφη, τοιοῦτόν τι ἔστιν ὃ χρήσεις ἐμοὶ ποιῆσαι; καὶ μάλα, φησὶν, ἐπιτηδείως ἔχοντος ἐμοὶ τοῦ πράγματος, ἵνα μοι τὴν παῖδα ταύτην φυλάξῃς. ἐπιμελήσομαι, ἔφη, καὶ ταῦτα, καὶ πάντα ποιήσω, ὅσα ἂν σὺ κελεύσῃς. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐπίστασο, ὦ γύναι, ὅτι ἐγὼ ἐπιμελήσομαι τῆς παιδὸς, καὶ οὐδὲν ἐλλείψει αὐτῇ· ἀλλὰ καὶ ἐκείνη ἐπιμελήσεται σοῦ, ὅπως ἂν ἐκ τούτου ἀπαλλαγῇς τῶν ὠδίνων. ἐπιμελήσομαι, ἔφη, καὶ ταῦτα, καὶ πάντα ποιήσω, ὅσα ἂν σὺ κελεύσῃς. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐπίστασο, ὦ γύναι, ὅτι ἐγὼ ἐπιμελήσομαι τῆς παιδὸς, καὶ οὐδὲν ἐλλείψει αὐτῇ· ἀλλὰ καὶ ἐκείνη ἐπιμελήσεται σοῦ, ὅπως ἂν ἐκ τούτου ἀπαλλαγῇς τῶν ὠδίνων. ἐπιμελήσομαι, ἔφη, καὶ ταῦτα, καὶ πάντα ποιήσω, ὅσα ἂν σὺ κελεύσῃς. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐπίστασο, ὦ γύναι, ὅτι ἐγὼ ἐπιμελήσομαι τῆς παιδὸς, καὶ οὐδὲν ἐλλείψει αὐτῇ· ἀλλὰ καὶ ἐκείνη ἐπιμελήσεται σοῦ, ὅπως ἂν ἐκ τούτου ἀπαλλαγῇς τῶν ὠδίνων.

da etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddã sibi fuisse mandatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, Thesmopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant, magnũ quoddam officium abs te requiram, quod caue recusesne neque expectes ut quicquam te sim rogatura studiosius. Atque hoc (ut est credibile) omnia se facturum pollicito: Hoc, inquit, te rogo, quã doquidem uideo te uirũ probum, diligentem & amantem, caniculam quam nostã Myrrhinam in uehiculum recipe, eámque mihi serua, curãs ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At isti sceleste & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturũ, si charissimam mihi iucundissimãq; caniculam seruaris. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret, ac pro-

καὶ μανικὸν καὶ δακρύσαι. τὸ γὰρ θέαμα παγγέλοιον ὦν, καὶ γελοῖον ἐκ τοῦ ἱματίου προκύπτον, μικρὸν ὑπὲρ τὸν πώγωνα, καὶ κατορῶσαν πολλάκις, ἀλλὰ καὶ μὴ ταῦτα ὁ Θεσμόπολις προσιτίθει. καὶ βαρύφωνον λιπαρᾷ τῇ φωνῇ (τοιαῦτα γὰρ τὰ μειρακιώδη) καὶ τὸ γένειον ἔτι φιλοσόφως περιλιχμώμενον, μάλιστα εἴ τι ἔτι χθιζὸν αὐτῷ ζωμὸν ἐγκατιμέμικτο. καὶ ὁ κίναιδος, ὁ ξυνίδρως, ὃν ἀμέσως ποτὲ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, τοὺς παρόντας ἐν τῷ ξυμποσίῳ ἀποσκώπτων, ἐπειδή ποτε καὶ ἐπὶ τὸν Θεσμόπολιν καθῆκε τὸ σκῶμμα, περὶ δὲ Θεσμοπολίδος, ἔφη, ἔτο μόνον ἐπᾶραι ἔχω, ὅτι αὐτὶ Στωϊκῆς ἤδη κυνικὸς ἡμῖν γέγονται. τὸ δ' ἦν κωμῳδεῖον καὶ τετονέναι ἐν τῷ βίβωνι ἔτι Θεσμοπολίδι ἐπυθόμην. τοιαῦτα ἐνθυμοῦσι, μᾶλλον δὲ ἐνυβρίζουσι τοῖς ξωνοῦσι, κατὰ μικρὸν αὐτοὺς χειροήθεις τῇ ὕβρει παρα-

ac propemodum etiam fleret. Porrò ſpectaculum erat ſupra modum ridiculum, canicula è pallio prominens proſpectánsque paulo infra barbam, ac ſubinde immeiens (tametſi hæc quidem Theſmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiuſmodi enim catellæ iam in delicijs ſunt) neque non philoſophi mentum oblingens, maximè ſi quid pridiani iuris inhæreret. Porrò Cinædus aſſeſſor ille, quum non inſulſe ſuper conuiuium dicteria quædam iecisſet in eos qui aderant, ac denique & ad Theſmopolim uſque dicacitas peruenisſet: De Theſmopolide, inquit, unum hoc poſſum dicere, cum è Stoico Cynicum iam nobis eſſe factum. equidem audiui caniculam etiam pepe-risſe in Theſmopolidis pallio. Huiuſmodi delicijs illudunt, uel (ut uerius dicam) huiuſmodi contumelijs ac ludibrijs tractant eos qui cum ipſis uiuunt, paulatim eos cicures ac manſuetos ad ferendas contumelias

redden-

παρασκευάζοντος. εἶδα δ' ἐγὼ καὶ ῥήτορα τῶν Καρχαρίων, ὑδὶ τῷ δείπνῳ κιλλουδίοντα, μετὰ τὸν Δί' ἐκ ἀπαλῶν δούτως, ἀλλὰ πάνυ τραχῶς, καὶ ξυγκεκροτημένως, ἐπηνοῦτο γοῦν μεταξὺ πινόντων, ὡς πρὸς ὕδωρ μεμιγμένον, ἀλλὰ πρὸς οἶνον ἀμφορέα λίγων. καὶ τοῦτο ὑπεφθέγξατο τὸ τίλλημα ἐπὶ διακοσίαις δραχμαῖς ἑλκύσας. ταῦτα μὲν ἦν ἴσως μύρια. ἀλλ' ὅ ποιητικὸς αὐτὸς, ὃν συγγραφικὸς ὁ πλήσιος ἦ, παρὰ τὸ δεῖπνον τὰ αὐτῷ ῥαψῳδῶν, τότε καὶ μάλιστα διαῤῥαγῆναι χρὴ, ἐπαινοῦντα καὶ κολακεύοντα, καὶ ῥόπτρῳ ἐπαίνων παντοδαπῶν ἔπινοῦντα. ἀσὶ δ' οἱ μὴ ὧδε πάλαι δεινοπαθοῦσι ἀδμῆτες, καὶ δὴ Ἀδώνιδας αὐτοὺς, καὶ Υακίνθους ἀκούων, πῶς χρὴ ἐνίοτε τὸν ῥῆνα ἔχοντας. σὺ δ' ἴσως ἐὰν μὴ ἐπαινῇς, ἐς τὰς λιθοτομίκας τὰς Διονυσίου ἀνδρὸς ἀφίξῃ, ὃς μὴ φθονῶν, καὶ ὠθίβυ-

reddentes. Præterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam inerudite per Iouem, imò grauiter & absolutißimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quib⁹ non ad aquæ modum, sed ad uini amphoram oraret. Atq; eam molestiã ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortaßis utcunq; toleranda. Porrò si diues ipse aut poeticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum uerò maximè futurum est ut discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi uideri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiã si illis naris nonnũquã cubitali biet specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas asportaberis, tãquã qui illi tũ inuideas, tũ insidieris, maleq;

ἐπιβεβλῆσθαι αὐτῷ. χρὴ γὰρ οὐ σοφὸς, καὶ ῥήτορας εἶναι αὐτοὺς, κἂν εἰ τι σμικρὸν ἐπισκοπεῖσθαι τύχῃ σιν. αὐτὸ τὸ Ἀττικῶς καὶ ἓν Ὑμηττῷ μιχθὲν δικῶν τὸν λόγον, καὶ νόμον εἶναι τὸ λοιπὸν, οὕτω λέγειν. καί τοι φορητὰ ἴσως τὰ τῶν ἀδόκων. εἰ δὲ ἓν γνώσεσθαι, καὶ γὰρ οἷν καὶ τίθεσθαι τῶν γνωσιμῶν σπουδάζειν. τὸ εἶναί τινας αὐτῶν πικαιδυμελοῦς, μισθῷ ὑποστιλᾶς ξωνύντας, καὶ τῷ φορέως παριπομελοῦς ἓν καί τι καὶ τῶν τῶν ἄλλων κακῶν πισμάτων αὐτῶν δοκᾶ, ὦ λίγυς, ὡς πικαιδυμελῆσαι τί ἔστι, καὶ φιλόσοφοι, καὶ ποιῆσιν ἄσματα, ὃ πολὺ δὲ Σαπφοῦς ἀποδέοντα. διὰ δὴ ταῦτα μισθωτὸν καὶ αὖται πορίσαγονται ῥήτορας καὶ γραμματικὸς καὶ φιλοσόφους. ἀκροῶνται δ' αὐτῶν πλοίκα (γελοῖον γὰρ ἦ τοῦτο) ἤ τοι μεταξὺ κοσμούμενοι, καὶ τὰς κόμας πορπαλιμμένοι, ἢ παρὰ τὸ λάπτειν. ἄλλο

maléque uelis. Ad hæc & ſapientes & rhetores ſint neceſſe eſt. Quòd ſi etiam ruſticè quippiam dixerint, tum uerò iuxta illud quod dici ſolitum eſt, Atticæ atq; Hymetti plenam orationem uideri uolunt, atq; in legem abire, ut deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ uiri faciunt, ferri forſitan queant: at uerò mulieres (nam mulieribus etiam illud ſtudio eſt, ut doctos aliquot in ſuo conuictu conductitios habeant, quiq; ſeſe mercede aſſectentur) quando quidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiamq; pertinere putant, ſi dicantur eruditæ, ſi philoſophæ, ſi carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc ſanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philoſophos circumferunt. Hos autem audire ſolent (id quod ipſum eſt ridiculum) tum temporis, quum uel comuntur, aut capillos in orbem religant, uel in conuiuio. Nam

aliàs

ἄλλο τι γὰρ ἢ ἄγγος σχολῆς. πολλάκις δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διεξιόντος ἡ ἄβρα παρισταμένη, ὥρας παρὰ τοῦ μειρακίου γραμματίον, οἱ δ' ὑπὲρ σωφροσύνης ἐπαίνους λέγοντες τοῦτον παραμυθοῦνται, ἕως τ' ἂν ἐπάνω αὐτιγράψασα τῷ μειρακίῳ, ἐπανακάμψῃ πρὸς τὴν ἀκρόασιν. ἐπειδὰν δέ ποτε διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου, κρούσμα ἢ παιδιωτικόν ἐστιν αὐτῶν, σίμπαντά τί σοι ἐφιστρίδιον ἄδικον, ἢ χιτώνιον ἀπόσαθρον, ἢ παῦλα μάλιστα πολλῶν δεῖ καὶ μισάλλου σχιδακίου πομπῶν, καὶ ὁ μὲν πρῶτος, σὺν ὀξεῖ σπουδῇ μελέτης παρασκευασάμενος ἐπανίστη, προθυμῶν καὶ προμηνύσαι ἀκόρεστος, μηδὲν ἐν ὀλίγῳ δὲ ἀγγελίας προσλαβών. ὧδε δ' ἡδυπάθημα ἦν σοι νομίζουσι ἅπαντες, ὡς πολλὰ ἔστι, καὶ ὡς ὑπόμνησον, καὶ ὡς ἔστι φανῆναι, τὸ κάλλιον ἐπιλέξασθαι διεξιόν. ἅπαντα δ' οὖν ἀπαλλάττ-

aliàs non ſuppetit illis otium. Porrò ſæpenumero fit, ut interim dum philoſophus quippiam diſſerit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat ac præclari illi de pudicitia ſermones intermittuntur, opperiẽtes donec illa reſcripſerit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò ſi quãdo poſt multum temporis inſtantibus Saturnalibus, aut Panathenæis, miſera quæpiam umbella tibi mittatur, aut Y tunicula ſemiputris ac detrita, tum denicq; plurima miſſitentur oportet. Atq; aliquis qui ſtatim ſubauſcultarit herũ id facere deſtinantẽ, præcurrit, ac primus rei index, abiensq;, non exiguum precium aufert, qui renũciarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncij: quorum quiſque commemorat quam multa dixerit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodum adhortans commodiora ſubiecerit. Omnes itaque donati præmio diſcedunt, at non

ἀπαλλάττοντ᾽ λαβόντος, ἐπὶ μὴ
βραβυλίμνοι, ὅτι μὲν πλέω ἴδω
μαι. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτὸς,
κατὰ λύο ὀβολοὺς ἡμῖν τίτ[α]ρας, ἡμῖν βαρὺς αὐτῶν σὺ ἡμῖν
ὀχληρὸς δοκεῖς, ἵνα δ᾽ ἓν λά
βῃς. κολακευτικὸς μὲν αὐτὸς,
μὴ ἱκετευτικὸς· θεραπευτικὸς ἢ μὴ
ὁ οἰκονόμος, ὅτος μὲν μὴ ἄλλος δὲ
φαπάσας ῥόπ. δι᾽ ἀμιλλητὸς
δὲ ἐστ᾽ ὁ ξύμβολ, ἡμῖν φί-
λ. ἡμῖν τὸ λυφθὶν ὕδη πρεσ
φελίζο ἱματιοπαπύλῳ, ᾧ ἰα
ῥῷ, ᾧ σκυτοτόμῳ τενί. ἄωρα
ἓν σοι τὰ λῶρα μὴ αὐόντα, πο
λὺς ἢ ὀφθόν. καί πω ἡμῖν διε
βολή τις ὑρίμα ὑπιξανίστη
πρὸς αὔρα ὕδη τὰς κατὰ σοῦ
λόγυς ἡδίως ἐνδυχόμενον· ἐρᾷ
γὰρ ὕδη σὲ μὲν ὑπὸ τῶν σωτε
χῶν πόνων ἐπιτρυχωμένον,
ἡμῖν πρὸς τὴν θεραπείαν σκά
ζοντα, ἡμῖν ἀπευλαπάτα τὴν
πολάγραν δὲ ὑπανιεῦσαν.
ὅλως γὰρ, ὅπερ ἐν ἐμοὶ νεωτμώτα
τον ἐν σοὶ ἀπαυθισάμενον,
ἡμῖν

ſine murmure tamen, quæ
nō plura dederis. Porrò ſala
rium ipſum, ſex fermè obolo
rum: idq; ſi tu poſtules, gra-
uis atq; importunus haberis.
Proinde quò illud aliquan-
do auferas, primùm ipſi he
ro adulteris ſupplex que fias
neceſſe eſt: deinde ca-
ptandus & diſpenſatoris
fauor. nam hoc quoque
quoddam eſt ſeruitutis ge-
nus. Neq; uerò neligendus is *quem in conſilium adhibet,*
neque item amicus. Deinde *quod acceperis, iamdudum*
debebatur uel ueſtiario, uel
medico, uel cerdoni cuipiã.
Vnde fit ut *ſera atq; intem-*
peſtiua, eoq; inutilia præmia
tibi accedant: cæterùm inui-
dia ingens. Iamq; etiam *ca-*
lumniæ quædam paulatim
ſtruũtur in te, apud hominẽ
qui iam non inuitis auribus
accipiat, ſi quid aduerſum te
dicatur: quippe qui perſpici
at te laboribus aſſiduis iam detritum, & ad obeunda mu-
nia famulatus claudicantem atq; obaudientem; ac podagra
ſubinde grauari. Proinde poſteaquam id quod erat in te

floren-

florentißimum decerpſit, æ uiq; partem maximè fruxifè ram, ac præcipuũ corporis uigorem detriuit, iamq; te la cerum panniculum reddideri t, tum modis omnibus cir cumſpicit in quod ſterquilinium te portatum abiciat, atque alium perferendis la borib. idoneũ, in tuum ſub ſtituat locum. Ibi inſimula tus uel quòd puſionem illim tentaris, uel quòd homo ſe nex uxoris ancillam uirgi nẽ uitiaris, uel alio quouis im poſito crimine, noctu obuo lutus ac præceptus datus extru deris, diſcediſque deſertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam podá grã z unà cum ſenecta comi tem ducẽs: cum interim quæ quondam ſcieueris, tãto teme poris ſpacio dedidiceris, tum uẽtrem culeo reddideris am pliorem, tibiq; paraueris in explebile quoddã & impld cabile malum. Etenim gu la, ea quibus aſſueuit, flagitat: quæ cum negãtur, indigna tur. Adde, quòd præterea nemo te poſthac recepturus eſt

ηκὲ τὸ ἐγκαρπότατον δ ὠλε νίας, ηκὲ τὸ ἀκμαιότατον τοῦ σώματ& ὠδ ῥίψας, ηκὲ ῥάκ ιν& σι πολυσχιδὲς ὄργασάμ μεν& ἄδ παβλίπτι, σὶ μ οἶ δ κόπρε ἀποῤῥίψ φόβον, ἄλλον δ ὅπως τῶν λιωαμέ νων τῶν πόνυς παῤ ῥᾶν προσ λήψιτα, ηκὲ ἔτι μεράκιον αὐτᾶ ὅτι ἐπέρασας τότι, ἣ δ γυναικὸς ἄβρεο παρδίνεν γέ ρων αὐὴρ διαφθάρας, ἢ ἀλλό τι τοιῦτον ἐπικλᾶὸς, νύκτωρ ἐγκεκαλυμμέν&, ὠδ ῥάχε λον ὠδᾶς, ἐξελύλυδας ἔρημος ἀπαύτων, ηκὲ ἄπορος, πλὼ βιλ τίσλω ποδάπρεν αὐτῷ γόρε παραλαβὼν, ηκὲ ἃ μὴ τίνε ἔβας, ἀπομαβὼν ἐν τοσύτῳ χρόνῳ, θυλάκι δ μείῳ πλὼ γα τρία ἐργασάμεν&, ἁπλόρωσ τόν τι, ηκὲ ἀπαράιτητον κα κόν. ηκὲ γαῤ ὁ λαμὸς ἀπαιτᾶ ἐκ τᾶ ἔθυς, ηκὲ ἀπομαυθάνων αὐτὰ, ἀγανακτᾶ. καί σι ὲκ αὖ τις ἄλλ& λέξαιτο ἐξωρον ὄλε

ἤδη γεγονότα, καὶ τοῖς γεγηρακόσιν ἵπποις ἐοικότα, ὧν ἐκεῖ τὸ λοίσθιον ὁμοίως χρήσιμον, ἄλλως τε, καὶ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ διαβολὴ, πρὸς τὸ μᾶλλον ἢ ἀπολαυστὸν, μοιχὸν ἢ φαρμακίδα εἶ, ἤ τι τοιοῦτον ἄλλο δοκεῖν ποιεῖ· ὁ μὲν γὰ κατήγορος καὶ σὺ τῶν ἀξιόπιστος. σὺ δ' Ἕλλω, καὶ ῥᾳδίως τὸν τρόπον, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀδικίαν εὔκολος. τοιούτους γὰρ ἅπαντας ὁμᾶς εἶναι οἴονται, κ' μάλιστ' ἐκεῖνος. λοιπὸν γάρ μοι καὶ τοιούτοις λέξις αὐτῶν, ὡς ἔχουσι πρὸς ὑμᾶς, καλλιεργουμένοις πλὴν ἐπὶ τὸ πεῖσαι. πολλοὶ γὰρ οἱ εἰς τὰς οἰκίας παριλθόντες, ἐπὶ τῷ μηδὲν ἄλλο χρήσιμον ἐδίνευ, μᾶλλον τάχα κ' φαρμακέας ἐπίσχον τε, καὶ χάριτας ἔσπ τοῖς ὄρνισιν, καὶ ἀπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα μισανθρώπους λέγοντες, καὶ τρίβωνας, ἀμπεχόμενοι, κ' πώγωνας ἐπ ἀνταναιρούντους καθαμένοι. ἀνίστησι

in familiam, utpote ciuius iam præterierit ætas, quiq; similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde ut aliorum animantium est usui. Quin ex hoc ipso quòd eiectus es, calumnia quàm potest proximè ad ueri similitudinem conficta, facit ut aut adulter, aut ueneficus, aut aliud quippiam tale uideare. Nam accusatori uel tacenti fides habetur: tu uerò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idq; iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrem eiusmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd ad lioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, pallijs amicti, barbisq; neutiquã contemnendis onusti.

His

ἀνάγκη οὖν τῶν ἐμοίων περὶ πάντων ὑπόνοιαν ἔχειν, οὓς ἀρίστους ὄντας, τοιούτους ὁρῶν, καὶ μάλιστα ὑπερφρονοῦντας αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς λόγοις, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυνουσίᾳ κολακικὰς, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα ἁβρότητας· ἀπιστοτάτους δὲ αὐτοὺς μισεῖν, καὶ μάλα ἀκόλουθον, καὶ ὑφ' ἁπάντων ξυνιᾶσιν, ὅπως ἀφθόνως ἀπολοῦσιν, ὧν ἀπολωλεκότας. λογίζονται γάρ, ὡς ὑπερορᾶσιν αὐτῶν τὰ πολλὰ ἀκριβῶς, καὶ φύσιν ἀπόρρητον, ὡς ἅπαντα ἐθέλοντας ἀκριβῶς, καὶ γυμνὰς αὐτὰς ἐπιπλωκότας. τοῦτο τοίνυν ἀποκνοῦσιν αὐτούς. ἅπαντας γὰρ ἀκριβῶς ὁμοίους εἶναι τοῖς καλλίστοις τούτοις βιβλίοις, ὧν χρυσᾶ μὲν τὰ ὁμφαλοῖ, περφυρᾶ δ' ἐκτοσθεν ὑπὸ διφθέρα, τὰ δ' ἔνδον, ὑπὸ Θυέστης σχῖ, τῶν τέκνων ἱστιόμενον, ὑπὸ Οἰδίπους, τῇ μητρὶ ξυνὼν, ὑπὸ Θησεὺς, δύο ἀδελφὰς ἅμα ὀπύων. τοιοῦτοι γὰρ αὐτοί εἰσι, λαμπροὶ καὶ πρόβλητοι,

His rebus fit, ut non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicant, uideant tales: maximè uerò posteaquam eam maduerterint quàm sint in conuiuijs reliquo que conuictu adulantes, quàm ad luorum humiles ac seruiles. Deinde eiectos eosdem iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, ut eos funditùs perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ suæ mysteria in uulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quique illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem umbilici, purpurea foris pellis: cæterum intùs aut Thyestes est, liberos in conuiuio comedēs, aut a Oedipus matris maritus, aut b Thereus cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, conspicuique: porò intus

πῆσι, ἔνδον δ' ὑπὸ τῇ πορφύρᾳ πολλὰ τῶν βαφῶν ἀκίνδυνα ἔχει. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν ἰὼν βασανίσῃς, δρᾶμα ἢ μικρὸν σύνθεσιν Εὐριπίδου τινός, ἢ Σοφοκλέους, τὰ δ' ἔξω, πορφύρα δυσθέατος, καὶ χρυσῆ ἡ ὀμφαλός. ταῦτ' οὖν ξυνιεὶς ἐμβλήσει αὐτοῖς μισθοῦ, καὶ ἐπιβαλσύσει, ἃ τις ἀπιστῶν ἀκριβῶς, καταγνοὺς αὐτῶν ἐπτοημένων ἀπολεῖ. βούλομαι δ' ὑμῖν ἐγωγε, ὥσπερ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, εἰκόνα τινὰ τοιαύτην ζωγράψαι, ὅπως εἰς αὐτὴν ἀποβλέπων, εἰδῇς εἴ σοι ἄφετον ἐστὶν εἰς αὐτὴν ἰέναι. ἐμὲ μὲν Ἀπελλῆ τινος, ἢ Παρράσιόν ἢ Ἀετίωνα, ἢ καὶ Εὐφρανόρα οὐκ ἂν ἀδίκως φαίην ἐπὶ τὴν γραφὴν ἐπὶ δεῖπνον νῷν δύο τινὰ ἕτοιμον ἔχειν, καὶ ἀκριβῆ τὴν τίχνην, ψιλὼ, ὡς εἶδον τί, σοὶ ἰδιάζω τὴν εἰκόνα, καὶ δὴ γιγράφθω προπύλαια μὲν ὑψηλὰ καὶ ἐπίχευ-

rò intus ſub purpura uarias occulunt tragœdias. Quorum unumquemque ſi euoluëris, explicueriſq;, fabulam nõ mediocriter longam reperies Euripidis cuiuſpiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil niſi purpura ſplendida, aureiq; umbilici. Harum itaq; rerum ſibi conſcij oderunt illos, atq; inſidias parant ſi quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualesq; ſint euulget. Iam uerò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginem quandam huius uitæ & tibi depingere, ut eam cõtemplatus, ſcire queas num ex uſu tuo ſit eam adire. Equidem magnopere cupiam uel Apellem quempiam, uel Parrhaſium, uel Aëtionem, uel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non eſt, ut aliquem artificem tam egregium atq; abſolutum nanciſcamur, in præſentia tenuem quandam pro mea uirili imaginẽ adumbrabo. Ergo pingatur ueſtibulum ſublime, at

que

πίχρυσα, καὶ μὴ κάτω ὅπῃ τῆ ἰλάφυσ, ἀλλ' ἄνω ἐπὶ γῆς, ὑπὲρ λόφυ λείμηνα· καὶ ἡ ἄνοδος ὄπιπολῆ καὶ αὐάντης, καὶ ἄλιθρον ἔχουσα, ὡς πολλάκις ἄλλα πρὸς τὸ ἄκρον ἱσιδεῖν ἐλπίσαντας ἐκβραχυλιδῶσαι, διὰ μακρότητ' ἔτι πολύς. ἐνθεν ἢ ἐ πᾶσις αὐτὸς καθέδω, χρυσῆς ὅλος, ὡς λόμᾳ, παύν σύμορφος, καὶ ἐπίρατος. ὁ δ' Ερως ὑς μόγις αὐτιλθὼν, κὴ πολισιάσας τῇ θύρᾳ, τιθηπίτω ἀφορᾷν ἐς τὸ χρυσίον. παραλαβοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ Ελπὶς, σὺν πρόσωπ καὶ αὐτῷ, καὶ ποικίλα ἀμπιχομένη ἐσαγέτω, σφόδρα ἐκπεπλυγμένον τῇ ἐσόδῳ. τὸν τοῦδε ἢ ἡ μὲν Ελπὶς ἀεὶ πρόσω γόδω. διαδεξαμένη δ' αὐτὸν ἄλλη γυναῖκα, Απάτη καὶ Δυλέα, παραλόπουσα τῷ Πόνῳ· ὁ δὲ πολλὰ τὸν ἄθλιον παταγυμνώσας, τελευτῶν ἐγχειρισάσθω αὐτὸν τῇ Γήρᾳ, ἤδη ὑποκοσῦντα, καὶ τιθραμμένον τλὶν χρόαν. ὑγάτη δὲ

que inauratum, neq; id humi ſitũ in ſolo, uerùm procul à terra in edito collis faſtigio: præterea inacceſſũ fermè et abruptũ, lubricóq; aditu, ita ut plerunq; qui ſe iã ad ſummum uſque uerticem penetraſſe ſperant, lapſo pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia ſedeat, tota (ſicuti uidetur) aurea, maiorem in modum formoſa, atque amabilis. Porrò Amator ubi uix tandem conſcendit, iamq; ad fores acceſſit, obſtupeſcat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ et ipſa ſpecioſo ultu eſt, ac uerſicoloribus amicta, manu prehenſa introducat, miréq; iam ipſo ingreſſu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes uſque illum antecedat, ducátque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitúsque, tradant Labori. At is miſerum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum, coloreq; commutato.

τι ὁ Υβρις ὑπολαβομένου, συ
ρίττω πρὸς τὴν ἀπόγνωσιν. ὁ
δ' Ελπὶς, τὸ ἀπὸ τούτου ἀφανὲς
ἀπιπλάθη. καὶ μυκτὶ, καὶ
ἓν ἀναβλύζει τὸν χρυσὸν ὑγρῶ-
νυσι, ἵν τινα δ' ἀποστρέφει, τὴ
λιπαρέᾳ ἐξόδῳ ἐξωθέσθω γυμ
νὸς, προγάστωρ, ὠχρὸς, γέρων
τῇ ἑτέρᾳ μὲν τὴν αἰδῶ σκέ-
πων, τῇ δεξιᾷ δ' αὐτὸν ἀπνιγ
ὁμενος. ἀπαντάτω δ' ἐξιόντι
ὁ Μεταύοια, δακρύουσα ὄν ἐ-
δεὶν ὠφελῶν, καὶ τὸν αὔλιον
ἐπικολλύουσα. τοῦτο μὲν ἴσως τὸ
τέλος ἀγωνιῶν. σὺ δ' ἤν, ὦ
ἄριστε Τιμόκλες, αὐτὸς ἅδε ἀ-
κριβῶς ἐπισκοπῶν ἕκαστα, ἐν-
θύμιον, εἰ σοι καλῶς ἔχει, πρὸς
φιλόδοξα δὲ τὴν αὐλὴν κατὰ
ταῦτας τὰς θύρας, ἐκφυλακῶν ἐμ
φανὴν αὐτοχρῶς ὅτῳ ἐκπεσῇν.
ἤ, τι δ' ἂν πράξῃς, μίμνεσο
τοῦ σοφοῦ λέγοντος, ὡς δίκε
αὐταίτιος, αὐτὸς ἑκὼν ἐλο-
μένου.

Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationē pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam, & occultum exitum extrudatur nudus, uentricosus, pallidus, senex: læua quidem pudorem occultans, dextra uerò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm tu Timocles optime, ipse diligenter consideratis singulis expende, num è re tua sit ut in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit: Deum in culpa non esse, uerùm qui sua sponte delegerit.

GILBER.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων, id est, de mercede seruientibus, aulicę uitæ incommoda commemorat: qui ab omnibus quidem legitur & magno applausu approbatur: sed nescio quî fiat, ut quemque nihilo secus sortis suę pœniteat, non animaduertentem, quantum dulcedinis suppeditet uiuere λιθῶς μὲν, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ: nec cuiquam gnatonicè & parasiticè γαστρὸς ἕνεκα manum deosculari, aut alia fœdè palpantiũ indigna subire ministeria. Qualia multa illis ferenda & facienda sunt, qui hodie aulas sectãtur, in quibus nihil est sinceritatis, nihil amoris, nihil fidei. Sed omnia plena simulatiõis & perfidię, omnia plena delationis, proditionis, criminationis, inuidiæ, æmulationis, odij, & turpissimarum assentationũ, tum etiam ampullarum & uerborum sesquipedalium. Expertus loquor, quippe qui ferè semper ab ijs quibus maximè fidebam, omniũ maximè deceptus, falsus, impeditus, & proditus. Itaque ego sic statui, ubiuis tutius, beatius, sanctius & suauius aliquem uiuere posse, quàm in aula: ubi nullus est respectus honestatis, nulla ratio eruditionis, nulla autoritas integritatis, nulla gratia probitatis, nullum præmium uirtutis, nullus honos literarum: ubi plnris fit ἄμισος eques quàm uir literatus & uitæ integer: ubi in precio sunt centauri contemptis bonis: ubi primas tenent Turini illi fumorum uenditores, & proditores, & delatores, & palpones, & adulatores, & parasiti, & reliquæ pestes, per quas aula quotidie non dicendis modis arroditur: uel clãcularijs detractoribus & susurronibus plus habetur fidei, plus etiam datur præmij quàm uiro graui & omnibus uirtutibus exornato. Sed quid hanc immensam uitiorum lernam, aulam inquam, sum ingressus? quæ centum Augeæ stabulis est fœdior & contaminatior: ita omnium uitiorum stercoribus & merdis est oppleta, ut ne à trecentis quidem Herculib. purgari & mundari queat, nedum à me paucis uerbis describi & pro dignitate depingi. Concludam igitur his suauissimis Senecæ uersiculis, quos in Thyeste suo Chorus recitat:

Rex est, qui metuit nihil,
Hoc regnum sibi quisque dat.
Stet, quicunq; volet, potens
Aulæ culmine lubrico.
Me dulcis saturet quies,
Obscuro potius loco,
Leni perfruar otio.
Nullis nota Quiritibus
Aetas per tacitum fluat:
Sic, quum transierint mei
Nullo cum strepitu dies
Plebeius moriar senex.
Illi mors gravis incubat,
Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.

a Ecquid tibi primum.) Hoc initium sumptum est ex Hom. Odysseæ libro 9. in quo Vlysses ad hunc loquitur modum: τί πρῶτον, τί δ' ὔπατα, τί ὔατον καταλέξω: hoc est, *Quid primum, quid mox, & quæ tandem ultima dicam?* Significat autē rerum copiam tantam esse ut hæsitet unde potissimùm exordiatur, perplexusque dubitat, quid primùm agere debeat. Exordium ab attentione & rei magnitudine fidem expositione parat à personarum conditione.

b In primis autem) Amplificatio ex contrario.

c Quæ quidem omnia.) Beneuolentiæ captatio, à personæ eius cui scribit instituto, & sua erga illū beneuolētia. d Cū esca.) Hoc prouerbio etiam usus est in mortuorum Dialogis, Cnemonis & Damnippi. e Experiens, &c.) Assueratio, f Quanquam non solum.) Amplificatio à personę officio.

g Ac reliquum quidem hominum uulgus.) Ἀ collatione personarū, & cæterorum qui in aula seruiunt. h Enitendumq;.) Accedit ad causam, & primò confutatis causis, quibus plerique addicti seruiunt, institutumq; suum defendūt. i In prōptu Theognis.) Lucianus in hanc Theognidis sententiam multa disputat. Vide Plutarchum in libello cui titulus: πῶς ἂν τὸν νέον ποιμάτων ἀκούειν. k Nam quæcunq;) Paupertas prima causa. l Equidem si uiderem.) Dilutio per inuersionem. m Rectius autem.) Commonitio à contrario. n Rursum alij.) Il cau

sa.

sa. Conditio uitę uel ętas, uel ualetudo corporis, o In præsentia.) Dilutio per inuersionem. p Spebus incitatos.) III causa. Spes uoluptatis, diuitiarum, q Enimuerò.) Dilutio prima: quod neque hæc neque illos perficiat, argumento à simili amplificato. r Verumenimuerò.) Argumentum ab inhonesto, per hypothesin. s Vlysis quidem socij.) Amplificatio per collationem à contrario. t Nisi si quis.) IIII Causa. Gloriæ cupiditas, quam confutat regestione eorum quæ perferenda sunt. u Deinde cuiusmodi.) Propositio sequentis orationis. x Primum diu.) I Quæ facienda ferenda que, antequam in familiam admittatur. y Postremò.) I Salutatio & affectatio. z Iam illud restat.) II Exploratio uitæ, & an idoneus satis sit. A Esse non paucos.) Inuidia competitorũ & delationes. B Quòd si quis.) Amplificatio à conditione personæ. C Age sanè.) Transitio cum amplificatione gratulationis. D Copiæ cornu.) Capra Amalthea louem infantem in monte Dictæo fertur aluisse, cuius postea cornu Iupiter adfluenti omnium rerum bonarum copia compleuisse dicitur: idque κέρας ἀμαλθίας, hoc est copiæ cornu prouerbiali figura uocatum est. ἕξει ἀμαλθίας κέρας, id est copiæ cornu habebis, & plurimum commodorum capies. Fabulam, à qua trãslatum est, in Rhetorum præceptore recensuimus. E Primum igitur.) I I Quæ in ipsa aula receptis iam sustinenda sint. F Atquè interim.) Amplificatio à consequentibus. G Oporteat respondere.) Ab æmulatione & inuidia aliorum. H Ne per somniũ.) Luciano prouerbialiter dicitur in Gallo, & hic rursus de Electro. Ad quod elegãter allusit Theocritus ἐν βουκολίσκῳ, apud quem Ennica puella ciuilis, rusticum, basiũ dare conantem ab se repellit, dicens: tantum abesse, ut illi sit datura basium, ut hoc ne per somnium quidem oporteat sperare. Vide carmen. I Albo pane.) Græcis album panem in delitijs fuisse, locis aliquot testatur Lucianus, nominatim hic. Apud Athenæum lib. 4 describitur conuiuium Atticum, in quo commemorãtur & panes λευκοὶ τρῶοι χιονῶδεις, id est albiores niue. Græci autem panes elegantiores λεύκους appellabant, sordidiores φαιούς, hoc est fuscos seu nigros. K Iamdudum aluo.) A periculo ualetudinis. L Age iam ô sceleste.) Obiurgatio amplificata à minori, & personæ qualitate. M. Lupini.) Notat hic Lupini utilitatem, quam & notauit Iuuenalis:

Tunicam

— *Tunicam mihi malo lupini,*
Quam si me toto laudet uicinia pago.

De lupino diximus in Mortuorum Dialogis.

N Sed uide.) Amplificatio seruitutis, ab accidentibus, & causæ inuersione. O Quid enim.) Adagium est, quod torqueri solet in eos, qui indecorè tẽtant artificium, cuius sunt imperiti, & à quo natura abhorrent. P Neque locum in acie deseras.) λιπεῖν τὴν τάξιν, id est ordinẽ deserere dicit, qui deest officio suo in re quapiã peragẽda: ducta allegoria ab illis qui stant in acie. Aristophanes in Vespis: φυλακὴν καθαλύσῃ νυκτερινὴν λιπὼν σκοπιάν, id est deserere nocturnam doceor custodiam. Simpliciter usus est Isocrates in Oratione de pace, ἀντιμοτθροι γίνονται τῶν τὰς τάξεις λιπόντων καὶ ἀσπίδας ἀποβαλόντων: id est, magis infames fiunt ijs qui ordinẽ deserunt, & clypeos abijciunt. M. T. C. in Epist. ad Atticũ, de præsidio decedere dixit. in Finibus, bonorum deserere præsidium. In Catone, de statione decedere: nimirum uariè reddens, quòd Græci dicunt, λιπεῖν τὴν τάξιν. Apud Athenæum lib. Eubulus Comicus refert hos uersiculos ex Archilocho:

ἀσυμβόλη λείπειν γὰρ ἔστ' ὑσχρεῖ,
τοῦτων ταχέως νεμεῖ καὶ τάξιν λιπεῖν: Id est,
Cessando cœnæ quisquis immuni deest,
Hic idem in acie facilè deseret locum.

Latinis in sua classe manere dicuntur qui non deserunt uitæ institutum, & classẽ suam deserere qui mutant. Aristoteles lib. Moralium. 5. Inter ea quæ lex uetat, commemorat τὸ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν μηδὲ φυγεῖν, μηδὲ ῥίπτειν τὰ ὅπλα: id est, non deserere ordinem, non fugere, non abijcere arma. Pœnã desertoris alias commemorauimus in Nauigio seu Votis, Demosthenẽ ῥιψάσπιδα probro dictum, in Parasito, & Tragœdo. Q Promethei partem.) Ferunt poetæ Prometheum carnium distributionẽ, quam uocant œconomiam, præpositum Iepidè admodum & festiuè Ioui adortum imponere: quippe nil ueritus diuinitatem summi Dei: isibi quidem præpinguia & sapida subduxit, Ioui aũt ossa modò apposuit, obducta ἀργίτῃ λιμῷ, ut Hesiod⁹ inquit, id est pinguedine cãdida. Quo nomine, simul quia homines finxisset, & ignem furtiuum hominibus dedisset, Vulcano & Mercurio dicitur ab Ioue traditus in Caucaso suffigendus. Ex hoc item facto Lucianus hic, uice prouerbij usurpat, Prometheï

methei portiunculam pingui contecta ossa. R Quòd si quã do.) Transitio ad ea quæ foris perferenda. atque hæc sub exẽplo Themistopolis Stoici commemorat. S Non ad aquæ.) In Rhetorem quendam iocatur, alludens ad priscum iudiciorum morem, in quibus ad clepsydræ modum dicebatur. Actoribus autem ac patronis causarum forensium certus aquæ modus per clepsydras infundebatur, ut superna canea uerborum copia quùm iudicibus tædium adferret, tum ipsi etiam causæ officeret: denique alijs agere uolentibus aditum præcluderet. T Porrò si.) Adulatio dominorum, doctos se uideri uolẽtium. V In lapidicinas Dionysiacas.) Cicero in Verrem actione 7. Latumias Syracusanas omnes audistis, plerique nostis. Opus est ingens, magnificum, regũ ac tyrannorũ, totum est è saxo in mirãdam altitudinem depressum, & multorum operis penitus excisum. Item in eadem: Carcer ille est, qui est à crudelissimo tyranno Dionysio factus Syracusis, quæ Latumiæ uocantur, in istius imperio domicilium Romanorum fuit. Vt quisquis istius animum aut oculos offenderat, in Latumias statim conijciebatur. Huius carceris insignis à Dionysio extructi meminit T. Liuius belli Punici. 2. libro 6. Item Plautus in Captiuis: Inde ibis porrò in Latomias lapidarias. Philoxenº ingenio cùm argũto, tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm aliquãdo eiusdem Dionysij tragœdias spectaret, nec applaudẽs ut alij, assurgeret: seu ut idem Lucianus aduersus indoctum, à risu se minus contineret, à Dionysio ipso in lapidicinas missus fuisse dicitur. Historiam hanc Stobæus ex Demosthene recitat. Item Gemistus Plethon in priori suæ historiæ libro, & Plutarchus libro secundo: De fortuna & uirtute Alexandri. X Aut uerò mulierum.) Mulierum adulatio. Y Tunicula semiputris.) Hic χιτώνιον pro uirili tunica obtrudit, cum eam uocem pro muliebri accipiendam esse innuat in Lexiphane. Z Podagram.) Podagra senectutis comes. α Oedipus.) Congressus propria cum matre Iocaste, liberos genuit quatuor: Polynicẽ, Eteoclem, Antigonem, & Ismenem. Tandem uerò intelligens, se incestum patrasse, seipsum obcæcauit. β Tereus.) Cum sequeretur Prognem uxorem & eius sororem Philomenã, ambæ persæ sunt in aues, teste Ouidio. γ Imaginẽ huius uitæ.) εἰκὼν totius uitæ suprà descriptæ. Δ Deum in culpa nõ esse.) Cõsiderat enim id quod est in hominium moribus ut cũ ipsissima

incogitantia

incogitantiâ præcipites ruant in mala: deinde tamen ijs irretiti culpent fortunam & numina. De qua hominum iniquitate est etiam apud Homerum 1. Odyss. querela grauissima: ubi Iupiter in conuentu Deorum suam concionem ita orditur:

ὦ πόποι οἷον δὴ νῦν θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται.
ἐξ ἡμέων κακὰ φάσι γίγνεσθαι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν. id est,

Proh Dij, ut homines accusant Deos.
Nam ex nobis dicunt existere mala: at ipsi
Sua prauitate præter fatum sustinent mala.

Mercurius in Aeschyli Prometheo non dissimilem protulit sententiam, sub finem.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.	APOLOGIA PRO ijs qui mercede conducti seruiunt:

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia est non in genere omnium eorum qui mercede conducti seruiũt, sed libri seu orationis superioris propriè, & auctoris ipsius Luciani. Nam post scriptum illud editum, senior iam in aulam atq; familiam Cæsaris sese contulerat, & cõditionem procuratoris (ut uidetur) principis in Aegypto acceperat, ut infrà ex ipsa quoq; oratione patet. Hoc igitur factum suum, quia cum superiore scripto prorsus pugnare uidetur, defendit: primùm à diuisione seu diuersitate conditionũ, quòd longè alia res sit principi operam suam locare, quàm apud diuitem aliquem priuatum seruire. Deinde quòd non omnes mercenarios miseros dixerit, sed solùm eos qui prætextu doctrinæ & literarum seruiant: se uerò alio pacto mercedẽ accipere quàm illos, nempe cum præter salarium ingens, etiam in magna existimatione uiuat, publicisq; reb. procurãdis præstitutus, tam certam quoque spẽ totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquando administrandi, propositam habet. Denique quòd cum nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonum uirum conueniat certo alicui operi intentum esse, neque ignauiter feriari, neque ipse adhuc dum eò perfectionis uenerit, ut omnem mercedem aut honorem prorsus contemnere queat. Atq; huic defensioni præmittit Sabini (eius ad quẽ scribit) accusationem

uisationem per prosopopœiam, quâ seipsum fingit ab illo grauiter accusari, ut qui suprà quidem de seruitute apud diuites, optimè atq; utilissimè scripserit: nunc autem contrà, quasi mutata sententia, idem uitæ genus ingressus sit, perinde quasi aliud lingua sonare uoluerit, aliud animo senserit, exaggerata hac uitæ scriptorũq; diuersitate ac repugnãtia, multis uarijsq; tum similibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à simulatione admirationis, quâ & ipsam à circũstantijs ætatis & causſæ amplificat.

Πάλαι σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ καλὲ Σαβῖνε, ὅτι νέα σοι ἀπὸς ἐπιλαβὼν ἀνέγνωκε, κἀκαγνόντι ἡμῶν τὸ πρὸ τοῦ ὠδὶ μεδῶ σωιέντων βιβλίον. ὅτι μὲν γὰρ ἐν ἀγελαίοις δὶ διεξόδοις αὐτὸ, ηκὶ πάνυ μοι πρόδηλον· ἃ δὲ μεταξὺ, οὐκ ὠδὶ πᾶσιν, ὑπὸ σοῦ ἐλέγετο, ταῦτα νῦν ἐφαρμόττειν ἔοικεν τοῖς ἀνεγνωκόσι. εἰ τοίνυν μὴ κακῶς ἐγὼ μαντεύωμαι, δοκῶ μοι ἀκούειν σου λέγοντος· ἅτε τὶς αὐτὸς ταῦτα γεγραφὼς, ηκὶ κατηγορίαν οὕτω δεινὴν κατὰ τοῦ τοιούτου βίου διεξελθών, ἔπειτα πάντων ἐκλαδόμενος, ὑπέγραψε, φησὶ, μίσανθρώπους, ἐκ πολλῶν ἐαυτὸν φέρων ἐς ὀλίγα ἔτη πειρώμενος μὴ περίβλεπτον ἐνεῖναι;

I Amdudũ apud me ipse cogito, præclare Sabine, quæ tibi nostrum de ijs qui mercede conducti seruiunt, libellum legenti ueri simile est in mentem uenisse, quæq; credibile est te dixisse. Nam quòd in eo legendo risum non tenueris, mihi uel in primis constat. Sed quæ inter legendum ad singula à te subinde sint obiecta, ea nũc nostris à te iã lectis conor accommodare. Quare si non frustra diuinandi artem didici, audire mihi uideor te sic tecum submurmurantem: Ecquis hic tandem est, qui cum hæc ipse scripserit, & graui adeò accusatione auli

cam uitam incessat, postea tamen omnium oblitus, uelut testula, [b] quod aiunt transmutata, sua sponte in seruitutem manifestariam adeò & illustrem se ipse coniecit?

Quot

πλέοσι Μίδαι καὶ Κροίσοις, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μετάπεισαι αὐτὸν, ἀφῆναι μὲν τῶν ἐν Ἅιδου φίλων καὶ σώφρονα Ἐλευθερίαν, μὴ αὐτῷ Κύδα τῷ Αἰακῷ γεγόμενον, καὶ μετ' ἐκείνης τὸν ἕτερον πόδα ἐν τῇ πορθμίδι ἔχοντα, πρόχειρα ἐκ αὐτοῦ ἔλκειν καὶ φέρειν, καθάπερ τὸ πλοίῳ τινὶ χρυσῆ τε ἀγκύρα δεδεκότα, οἷά ὅσοι τῶν βυρσέων πλησίον τὰ σφίγγια, καὶ τὰ κυρόλια, καὶ λῦχνον ἢ διαφανίαν τῶν βίβλων τὸ σύγγραμμα, ἢ τὸ ἄλυσι τῇ τοιαύτῃ χρυσῇ, καὶ ἀνταράξαι τὰ πάντα, καὶ πᾶσαν λυμῆναι,, μήτε τὸ χάος, τάτ' ἂν δέ ἐχ ὑπὲρ Ἑλένης, μά Δί' ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν Ἰλίῳ γεγονότων, ἀλλ' ὅργῳ ἀναπεισθέντων τῶν λόγων, παλῶς μήτιγε ἀμῦσαι δυνάντων. ταῦτα μὲν μὴ ἐκείνῳ, ὡς τὸ ἀκὸς, λίθινα σοι ἐπάξεις δὶ ἴσως καὶ μὴ ἐκείνῳ ἐμὲ ξυμβου-

Quot Midæ, quot Cræsi, quot Pactoli uel toti hūc hominem à sententia diducere adeò potuerūt, ut dulcissimæ illam libertatem, in qua iam inde à pueris est enutritus, repudiet? & tametsi iam nō procul ab ipso abest Aeaco, imò tantùm non [c] alterum pedem in Charontis cymba habet: tamē præbeat sese alieno arbitrio huc atq; illuc distrahendū, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependēt? Longè ergo lateq; hoc uitæ genus in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis: iamq; hoc sanè uideri poßet, quod [d] prouerbio dicunt, Flumina sursum incedere, omniumq; rerū ordinē inuerti, atq; cuncta in deteriùs recantari, idq; nō Helenæ placandæ gratia per Iouem, neq; eorum quæ apud Ilium gesta sunt, nomine: sed quòd uerba quæ antè probè dici sunt uisa, nunc ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te uerisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum

eius

λώ τινα τοιαύτην, ὃν ἀκκισο-
μον, ἀλλὰ φιλικὸν, ηδὲ οἷον σοι
χρηῦ καὶ φιλοσόφῳ αὐδρὶ πρέ-
πουσαν. ὡς ἔμ ἔμ κατ' ἀξίαν γε
ποδώσαι τὸ σὸν πρόσωπον ὑπο-
κρίνωμαι, σὺ αὖ ἐμοὶ ἴσχε, καὶ τῷ
Λογίῳ θύσομεν. εἰ ἢ μὴ, ἀλλὰ
σὺ προδώσεις τὰ ἐνδιδυτα. ὥσ-
περ τοίνυν μεμισθωσάμενος
ἐμᾶς τὴν σκηνὴν, ἐμοὶ ἔμ σκη-
πᾶν, καὶ αὐτίχα δαι τιμώμενον
καὶ πωλούμενον, εἰ δίοι, ὧδε σκη-
ρίσας, εἰ ἢ ἐπιτάττοιμ τ' φαρμά-
κων, καὶ τὴν σφίλλω ἅμα πρί-
χρουν ἔχοντα, καὶ τὸ καυτήριον
διάπυρον. καὶ δὴ παραλαβὼν τὴν
φύρσιν, σὺ ταῦτα πρός με ὁ Σα
βῖνος ἤδη λίγες πάλαι μ, ὦ φι
λότης, ὡς ἐμὲ, εὐδοκίμηται σοι
τυτὶ τὸ σύγγραμμα, καὶ ἐν πολ-
λῷ πλήθει δήχθην, ὡς οἱ τότε ἀκ-
ροασάμενοι διετέθησ, καὶ ἐδίας
παρὰ τῶν πεπαιδευμένους, ὑπό
σου ὁμιλῆν αὐτῷ, καὶ διὰ χρὸς
ἔχειν

eius generis consilium adferre, idq; non intempestiuum, neque importunum, sed amicum, & quale tibi uiro cùm bono tum erudito cõgruat. Itaque si tuam personã, quã induere iam paro, feliciter gessero, optimè quidem nobiscum actum putabo, atque in hoc eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si uerò quod sequor, parum assequor: tuæ partes erunt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, ut quasi scena trãsformata, & actoribus permutatis, ipse quidẽ uocẽ teneã, meq; tibi salutis gratia secãdum, et, si & hoc necesse fuerit, urẽdum præbeam: tu uerò medicinas adornes, simúlque acum unà cum ustorio habeas in promptu. f Nũc igitur tu ô præclare Sabine, dicendi uice à me accepta, sic mecum agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus nõ immeritò erat in precio, & quemadmodũ qui tum audiuerunt, nobis narrarunt, cùm uulgo ceu magnum quiddam ostẽtabatur, tum præcipuè eruditorũ manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpre-

ἔχειν ἐξέωσαν. ἤτις γὲ τ λόγων
πλαυσιότης, ὁ μιμᾶσθαι, τὴ ὑ ἱσο
ρίας πολλὴ, τὴ ἐμπειρία τ πραγ
μάτων, τὴ ὅτι ἕκαστα σαφῶς ἐλέ
γετο. τὸ μέντοι, ὅτι χρήσιμα
μαθήσεσιν ἔλεγε, τὴ μάλιστα τοῖς
πεπαιδευμένοις, ὡς μὴ ἂν ἀ-
γνοίας σφᾶς αὐτὸς ἐς δηλάσει
ὑπάρχειν. ἐπεὶ δέ σοι μετέδοξε
βελτίω ταῦτ' εἶναι, τὴ τλιὸ μὴ Ε-
λευθερίαν μακρὰ χαίρειν ἐᾶν,
βούλῃ σοι ὃ τὸ ἀγχινέστατον ἐπὶ
νοι ἁμαθῆ, ὅπως τὸ κίρδος, πα
ρὰ φύσιν δηλυθίον. ὅρα ὅπως
μηδὲς ἐπὶ ἀνέσει αὐτὸ, ἀλλὰ μέθ' ἅλ
νῳ παράσχῃς τ τ παρόντα σοι
διορθώσῃ, ἐπιλαβόμενος ἀτρεμ
μίνα. σὺν δ' Ερμῆ τῷ χθονίῳ
τὴ τ ἀπιστότερον πρότερον πολ
λῶ λέγω καταστιδάσαι. ὃ δέ
ξεις τῷ τ Κορινθίς μύθε ταῦτον
τι πεπονθέναι, καὶ σαυτ ὁ Βελ
λεροφόντης ἐστραφὼς τὸ βιβλί-

ciũ ducũt. Neq; id admodũ
est mirũ. quãdoquidẽ præterẽ
q; ipse dictiõis tuæ color cul-
pa caret, & narratio planè
est uaria, miraq; est rerũ exo
peritia: maximã quoq; hæ
bet gratiã quòd omnia à te
nõ scitè solũ, sed et dilucidè
recẽsentur. g super omnia ue
rò est, quòd quæ scripsisti, u-
tilia sunt cùm omnib. tũ ma
ximè eruditis, uidelicet ne p
rerũ insciti in seruitutẽ post
hac sese conijciant. At cũ iã
sentẽtia planè in diuersum
mutata, aulicã hanc uiuẽdi
rationem præstare statueris,
& libertati lõgũ ualere di-
xeris, tũ iãbicũ illud seruile
nimis, & generoso animo in
dignũ, sumpseris imitatiõe ex
primendũ (Vbi est lucrũ, na
tura adacta seruies) uidendũ
tibi erit, ne quispiã te id libel
li legentẽ fortè ausculteris imò summa ope curãdũ, ne cuiq; ex
ijs q præsentẽ uitæ tuæ statũ norũt, tua scripta legẽda exhibe
as. Ad hæc feceris opæpreciũ, si à Mercurio h illo inferorũ le
gato, uotis impetres, quò is omniũ aures q; antè de hoc libello
appiã audiuerũt, obliuiõis fonte aspgat. Alioq; simile qddã ti
bi accidet, quod iuxta i fabulã illã Corinthiã Bellerophonti.
Vt enim ille literas in suã pniciẽ tulit, ita tu librũ aduersum te

ὑμ. μὰ γῆ τ' δι' ἐχ ὁρῶ τίν ἀπε-
λογίαν ἔχεις αὖ σὺ πρόσωπός σοι
γένοιτο πρὸς τὰς καίτιγορίας
τας, ἢ μέλετα ἐν σοὶ γίγνετ
αὐτὸ ποιῶσιν, ἐπαινοῦντός μὲν
τὰ ἐγραμμένα, ἢ τίν ἐν αὐ-
τοῖς ἐλευθερίαν, αὐτὸν δὲ τὴν
συγγραφία δεδεσθαι ὀρῶν-
τός, ἡδὲ ἐπόντα ὑποτιθέντα τ
αὐχένα τῷ ζυγῷ. ἓν ἀπεικότα
γᾶν αὖ λέγοιεν, ἃ λέγοιεν ἄν τοι
ἄλλα τὸ γεγναίς αὐθρὸς ἄνευ
τὸ βιβλίου, ἡδὲ σὶ τὸν πολιὸν
ἀλλοφίοις τρόποις ἀγάλλε-
σθαι· ἢ ἔπορ σόν ὄγκον, ὁμοιά
σι τῷ Σαλαθίῳ ποιεῖν, ὃς τὸ
πρότατον κατὰ μοιχῶν τοῖς
Κροτωνιάταις νόμον θεὶς, ἡδὲ
θαυμαζόμενος ἐπ' αὐτῷ, μι-
τὰ μικρὸν αὐτὸς ἁλὼ μοιχοῦ
μν τ ἀδελφοῦ τίν γυναῖκα, πρὸ
τόδε τοίνυν ἡδὲ σὶ τὸν Σά-
λαθιν ἐκεῖνον φαίνεις αὖ. μᾶλ
λον δὲ πολὺ μιριώτερον ἐκεῖ
νον, ἔφατε μὲν ἁλὸς, ὡς ἐ-
φασκεν ἀπολογούμενος, ἐ-
κὼν δὲ μάλα σὺψύχως,

ipse scripsisti. Quod ad me attinet, qua defensiõis facie, saltẽ æqua aduersum accusatores uti possis, nõ uideo, præsertim si actionẽ suã nõnihil iocis & ridiculis cõdiant: nimirũ ut scriptatua, atq; item libertatem, quam præ se ferunt, laudẽt: te uerò scriptorem seruientem uideant, & sponte tua collũ iugo subdentem. Itaque non iniuria ageorent, si libellum ipsum uel alteri, generosiori scilicet esse rerent, te uerò interim uelut graculũ alienis exultare plumis: uel si tuus esset, similem quidem tuam esse causam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cum contra adulteros legem durißimam Crotoniatis tulisset, et per hoc multis admirationi esset, paulo pòst cum fratris sui uxore in adulterio fuit deprehensus. k Quare non inepte quispiam te Salæthũ illũ diceret, nisi quòd illius factũ non paulo est tolerabilius, qui quod fecit (ut ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit: et uoluntarius, nihil reluctans,

ἐς τὸ πῦρ ἀλλόμενος, καίτοι ἐλεύθερον αὐτὴ ἔδει Κροτωνιάτην, καὶ ἐνδιδόντων φυγεῖν, ἀβούλοιτο. τὸ δὲ σὸν ὃ παρὰ μικρὸν ἀποπάτορον, ἀπορρῆτος μὲν ἐν τοῖς λόγοις τῶν δὲ τοιούτων βίου ἀλλοπρόσαλον, καὶ κατηγορῆτος, εἴ τις ἀπλάσεις τινὰς ἐμπεσὼν, καὶ παιδάρξας ἑαυτὸν, ἀνέχοιτο μυρίας ἂν δυσχερῶς πᾶσχων καὶ ποιῶν, ἢν τύραν᾽ ὑπάτου, καὶ σχοινίων ἔδει ἢ σὺ δὲν, ὅπως ἀγχόνης λαβόμενον ἵνα μηκιλεῖς, καὶ μονονυχὶ καὶ ἐμπομπεύοντος αὐτῷ. δοκῶ γὰρ, φασὶν, ἐπισκώπτος εἶναι δεῖν πᾶς, τοσούτῳ παλαγιλαστότερος ἂν δόξειας εἶναι ἀντιφωνοῦντος ἢ νῦν βίᾳ τῷ βιβλίῳ, καί τοι τί ἂν κινδυνῶν ὧδε σὶ κατηγορίαν ζητεῖν, μετὰ τῶν θαυμαστῶν βαρυδίαν λέγεσαν, Μισῶ σοφιστὴν, ὃς τις ἐχ αὐτῷ σοφός: ἐν ἀπορήσεσι ἢ οἱ παῖ προσβύτες

in ignem animo magno insilijt: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: & si liberet exulandi facultatem permitebant. At tibi negotium multis partibus est absurdius, q uitæ quidē eiusmodi seruilē cōditionē accuratè etiā liberis editis es persecutus, & gratiter incusas si quis in diutis alicuius famulitium incidat, seque ipse uelut uinculis astringi sustineat, interim nihil non molestiū cùm faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè ultra limen illud Homericum progressus, ingenerosum adeò & abiectum seruitutis genus elegisti, atq; ob id tantū nō seriò triūphas. Ergo qui tibi malè uolunt, quanto magis insignis ac conspicuus appares, tāto te aiūt magis omniū risui obnoxiū: uita nimirum tua tantum scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationē aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

I Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?

Tametsi & alia multa quibus te adoriantur, accusatoribus

κρὰ ἄλλων παραλημμάτων ὧδε σι, ἀλλ' οἱ μὲν τοῖς βαγιο μοῖς ὑποκριτὰς ἀκάσουσιν, οἱ δὲ καὶ μὲν δὴ σκιωῦς, Ἀγαμέ μνονά τινας αὐτῶν, ἢ Κρέο ντα, ἢ Ἡρακλῆς εἰσιν, ἐκ βὸς ἢ πῶλος ἢ Ἀριστόδημος, ἀκριβέμενοι τὰ προσωπεῖα, γί γνονται κόμωδοι βαγαλλῦν τες, ἐκπίπλοντες τὴ συεκτόο μένοι, ἐνίοτε δὲ μαστιγόμενοί τινες αὐτῶν, ὡς ἂν τῷ διάφο δοκῇ. ἄλλοι δὲ τὸ τῶ παιδίκα πε περῦσθαι σι φέρουσιν, ὃν Κλεο πάτρα τῇ πάνυ φασὶ γενέσθαι. ἐκεῖνον γὰρ διδαχθέντα τίνες μὲν ὀρχεῖσθαι πάνυ κομψῶς, καὶ ἱμιλῶς, καὶ ἰδιπολὺ θαυ μάζεσθαι μέλλοντα ἐν τῷ σχή ματι, καὶ τὸ πρέπον φυλάτο τοντα, καὶ τοῖς ἄδουσι καὶ αὐο λοῖσι συγκάμπτον ὑμένα, ἐπεὶ ἦ ἐλάχε ἰσχάδας, εἶμαι, ἢ ἀμύγδαλον περῤῥιπτμένον, μα κρὰ χαίρειν φράσαντα τοῖς αὐ λοῖς καὶ ῥυθμοῖς καὶ ὀρχήμασι, συ ναρπάσαντα κατακρώγειν, ἀποῤῥίψαντα, μᾶλλον δὲ σω

torib. tuis suppetit. Nempe alij similẽ te facient Tragicis ac ctoribus quorũ quisq; in scena quidẽ est uel Agamẽnon, uel Creon, uel etiam Hercules ipse: foris aũt depositis personis fiunt Polus aut Aristodemus, scilicet ad agendas fabulas mercede conductis qui ut uisum fuerit spectatori, iam eiiciuntur, iam exibilãtur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alij idẽ tibi contigisse dicent quod simiæ, quam magna illa & celebris Aegypti regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim saltationũ genera probè edocta, cum aliquãdiu cõposite modulatéque non sine magna spectantium admiratione exhibuisset, ac decorũ seruasset, iamq; Hymenæũ uoce ac cythara canentibus respondisset: postea quàm carycás ne an nucem nescio, procul iacẽtem cõspexisset, persona abiecta, imò præ festinatione discerpta, modulis & saltationibus longùm ualere iussit, nucem uerò correptam arro-

ἀρίψαντα τὸ πρόσωπον, καὶ σὺ
ἴοινω, φαίην ἄν, ὦχ ὑποκρίτὰ,
ἀλλὰ ποιητὰ τῶν καλλίστων,
καὶ νομοθέτης γεγόμενος, ὑπὸ
ταυτησὶ δὴ ἰσχάδ' ὑπαφαι
νόμενος, ὀλίγχρως οἴθυιος ὤν,
καὶ ἀπ' ἄκρας χάλας φιλοσο-
φῶν, καὶ ἕτερα μὲν πόρρω τὰ
νῦ φρονῶν, ἄλλα δ' λέγων, ὡς εἰ
πόθεν αὖ τινα ὠδῖν σὺ ἐπῆλ,
ὅτι ἃ λέγεις, καὶ ἐφ' οἷς ἐπαι-
νεῖσθαι ἀξιοῖς, χάλια μέν σου
ἐλέγχω, ὑποῤῥώω δ' αὐχμῶ-
σαν καταλέλοιπε. τοιγαροῦν
παρὰ πόλας δύθης ἵστασαι δί
κλω, πρόπιτῶς μὲν βρασυά-
μεν δὲ πρὸς τὰς ἀνδρώπων
χρείας, μετὰ μικρὸν δὲ μονονου
χὶ ὑπὸ κέρυξιν ἐρμοσάμενος
τὴν ἐλευθερίαν. καὶ ἴσθι ἡ Α-
δράστεια τότε κατόπιν ἑστῶ-
σά σοι συλλοιμῶντι ἐφ' οἷς πα
τηγόρεις τῶν ἄλλων, κατεγιο
λᾶν, ὡς ἂν δὴς ἐκφύγοι τὴν μέλ
λουσάν σοι ἐς τὰ ὅμοια μεταβο

dere cœpit. Non aliter & tu nō histrio quispiā, sed ipse pulcherrimarū rerum autor, & uelut legumlator, ostēso alterius uitæ splendore quasi nuce quadā, te ipse simiā esse prodidisti, ut qui summis tantū labijs sis philosophus. quiq; nihil quidem uerius inferorū portas, alia quidem mente occultes, alia uerò lingua depromas: ut non immerito quis de te diceret, quæ scribas, quibusq; te uēdites, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius arīdum reliquisse. Quamobrē statim ante [n] pedes quoq; ultricem pœnam sensisti, qui cum antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multo pòst libertatem uelut sub præconib. abiuraris. Atqui [o] apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse uenditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cum sit, non ignorarit futurum ut & ipse mutata sententia in simile uitæ genus transires, [p] tum quod nō prius in tuū ipsius sinum inspueris, quàm

eos

λῶ, καὶ ὅτι νῦν εἰς τὸν κάλ
πον τῦσας τροτροπον, ἐξέ
νυς κατηγορῶν τῶν διὰ τοι
κίλας τινὰς τύχας τοιαῦ
τα πράξαν ὑπομεμενύκοτων.
ἐὰ γοῦν ὑπόθοιτό τις τῷ λό
γῳ τὸν Αἰσχίνλον, μετὰ τλῦ
κατὰ τοῦ Τιμάρχου κατηγο
ρίαν, αὐτὸν ἀλῶναι, καὶ φο
βεθλῶαι τὰ ὁμοια πάσχον
τα, πόσον ἂν οἶει παρὰ τῶν
ὀρύντων γενέσθαι τὸν γέλω
τα, εἰ Τίμαρχον μὲν σύδωσφ
ἔτη τοῖς καθ' ὥραν ἡμαρτη
μένοις, αὐτὸς δὲ γέρων ἤλη,
τοιαῦτα εἰς ἑαυτὸν παρανό
μει; τὸ δ' ὅλον ἐκάνῳ τῷ φαρ
μακοπώλῃ ἔοικας, ὃς ἀπεκη
ρύτ̃ετο βυχὸς φάρμακον, καὶ
αὐτίκα πανσαμ τοὺς πάσχον
τας ὑπισχνούμενος, αὐτὸς
μεταξὺ σπώμενος ὑπὸ βυ
χὸς ἐφάνετο. ταῦτα μὲν, καὶ
τοιαῦτα πολλὰ ἕτερα ἔστι
τις ἂν, εἰ σὺ κατηγορῶν ἐν
ἔτυσ ἀμφιλαφῆ τῇ ὑποθέσει, καὶ
μυρίας ἔχοις ἀφορμὰς παρεκόμι
ην, ἐγὼ ἤδη σιωπῶ λῶ τινα καὶ
τράπω

eos accusares, qui ob uarias fortunæ uicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis uerbi gratia Aeschinem post grauem illam orationē qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen uocatum: quantus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchū quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter inceſſuit, ipse uerò iam senex eadem in sese commisit? Denique similis uideris illi pharmacopolæ, qui cum remedium contra tussim uenditaret, & qui eo utorentur, eos statim eo malo liberari pollicereturmiser tamen ipse eius morbi uehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quispiam accusando tibi obijceret, præsertim in hac materia adeò copiosa, quæq; mille ansas aduersario præbeat. Cæterùm nunc apud me ipse cogito, quam

βράπτωμαι πρὸς τὴν ἀπολογίαν, ἀλλά μοι κράτιστον ἐθελοκακῆσαι, καὶ τὰ τοῦτα ἐπιτρίψαντα, καὶ ἀδικεῖν ὀκνήσαντα, ὧδε τῷ κοινῷ ἐκόντι ἀπολογίαν καταφυγεῖν: λέγω ὃ τῷ τύχῃ καὶ μοίρᾳ καὶ ἀμαχμελήτῳ, ᾗ παραπεσεῖσθαι συγγνώμην ἴσχυν μοι τὸν ἐπιμόνως, ἀδόκητος ὡς ὑφ' ὑμῶν κρίσει, ἀλλ' ὑπό τινος κρείττονος, μᾶλλον δὲ μιᾶς τῶν πρεσβυμελήτων ἀγομένου, ἔχ ὑπόπτου, ἀλλ' αὐάγκῃ παντάπασιν ὑπ' ἧς, ἃ σὺ λέγεις, ἔστι, καὶ ποιεῖμεν, ἢ τοῦτο μὲν κομιδῇ ἰδιωτικὸν, καὶ ἐδ' ἂν σύ μοι, ὦ φίλτατε, αἰτιάσῃ τοιαύτῃ ἀπολογίᾳ χρεῖ σχέμβηον, καὶ συνήγορον τ' ὄμου μοῦ παραλαμβάνοντα. καὶ τὰ ἐκόντα ἐκ ἐφαψάμενα, Μοῖραν δ' ἢ τινά φημι πεφυγμένον αὐδρώπων ἄνακ' καὶ τὸ, Γενεμένῳ ἐπίνοσ' λίνῳ, ὅτι μὲν τίκτει

uiam expurgandi mei apud te inuenire quĕ. q Numero optimum fuerit, ut me ad malum hoc mea uoluntate coactum confitear, dorsum uerberaturo aduertã, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiã, nimirũ fortunæ fatiq; ineuitabilem necessitatem meo facto prætexens? Atq; interim ab obiurgantibus ueniã deprecer, ob id spero nostræ causæ æquioribus, quòd non ignorẽt quàm nihil sit in nostra ipsorum manu, quodq; potentioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati arbitrio, uel contra nostram uoluntatem impellimur, adeò ut crimen nullum in nos hæreat, quantũis aliquid uel dicamus uel faciamus. Aut hæc uia nimis est uulgaris, ut ne tu quidem (quãquã amicissimus) huiusmodi excusationis obtentu me sinas elabi, etiamsi patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decantem:

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam.

Tum illud:

Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo.

Itaque

μάρτυρ. ἐ δι τοῦτον ἀφεὶς τὸν λόγον, ὡς ὁ παῦν ἀξιόπιστον. ἵνα μὴ νομίζητε, μήτι ὑπὸ χρημάτων, μήτι ὑπ' ἄλλης τινὸς ἀλογίστου τοιαύτης ἀπειλαδείας, ὑπομένω τὴν παροῦσαν συμφορὰν, ἀλλὰ τὴν σώφρονα, καὶ αὐθρίαν καὶ μεγαλόνοιαν τ αὐδρὸς θαυμάσας, ἀθέλησα κοινωνῆσαι πρόξενον τῷ τοιούτῳ, μὴ δοκῇ μὲν πρὸς τῇ ἀδηφαγομένῃ κατηγορίᾳ κολακείας αἰτίαν προσλαβεῖν, κἄτα συμπεσοῦμαι ἄλλῳ, φασὶν, ἐπικρύπτειν τὴ ὕλην. καὶ μάλιστά γε τὸν σμικρότατον ὄντα κολακεία τῶν ἄλλων ἀπαύστων κακῶν τὸ ἀνυπόστατον κάκιστον εἶναι, καὶ ταύτῃ χάριστον νενόμισται. τί οὖν ἄλλο, εἰ μήτι ταῦτα, μήτι ἐκεῖνα λέγωμεν λοιπὰ, ὑπόλοιπόν ὄντα, ἢ ὁμολογεῖν μηδὲν ὑγιὲς ἐν παῦ ἔχειν; μία μοι ἴσως ἐπάνυμα ἔτι ἄβρεχ@, ὀλύρειδας τὸ ῦρας, καὶ τὴν νόσον, καὶ μετὰ τοῦτον τὴν πενίαν, πάντα ποιεῖν

Itaq; si hac ratione tanquam parũ proba neq; fide digna posthabita, illud dicerem, neque pecuniæ causa, neque spe aliqua alia ineſcatũ me, præsentem seruitutem ferre, sed r ipsius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius interesse uoluisse. hîc uereor ne ad prioris criminis inuidiam, adulationis quoq; nota accedat, uidear que, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimẽ minus maiori uelle obscurare, quatenus adulatio malorum omnium s maximè est seruile, & ob hoc pessimum censetur. Quid ergo, si neq; hæc neq; illa uidentur dicenda, nobis restat, nisi ut ingenuè fateamur, nihil nobis esse finis cerum ac sanum, quo deinceps uitium nostrum pallio musꝰ Vna t forsan anchora ad hoc nobis superest, quam in aquam nondum demisimus, uidelicet senectutem nostram ac morbum in miserationem uocare, pariterque paupertatem causari, quæ ut euitari queat, hominem nihil

τὰ ποιῆμ ηδὲ πάσχειμ ἀναπέ-
θεσαν, ὡς ἐκφύγοι τις αὐτόν.
ἡ ἐν τῷ τοιούτῳ ὀκ ἄκαιρον ἐ-
σεσθ ηδὲ τὸν [t] Εὐριπίδου Μή-
δειαν παρακαλέσαι, παρελθὲ-
σαν ἐπ᾽ ἐμὲ ἐκεῖνα τὰ
ἐκμβεῖα, μικρὸν αὐτὰ παρωδή-
σασαν· Καὶ μανθάνω μὲν εἶα
δεῖμ μέλλω κακὰ, πρεία δὲ
ἐμέσωμ τῶν ἐμῶν βιλευμά-
των. τὸ μὲν γὰρ τῦ Θεόγνιδ[o]
κεῖν ἐγὼ μὲν λέγω, τίς ὀκ οἶδεν,
ὀκ ἀπαξίωτας ηδὲ ἐς βαθυ-
πύτια πόντου σφᾶς αὐτὲς ῥί-
ψειεμ, ἢ κατὰ κρημνῶν γε ἀ-
μβάτωμ, ἢ μέλλει τὶς ἄτως
ἀποδράσεσθαι τῶν πρείων; τῶν
τα μὲν ἄλλα λοιπᾶ, ἅ τις αὖ ὡς
ἐμ τοιούτῳ ἀπολογήσασθαι ἔχοι,
ἐ πάνυ ὑπρόσωπον ἔπεσθαι
αὐτῶν. σὺ δέ μοι δάρρει, ὦ ἑ-
ταῖρε, ὡς ἐλαχὶ τότων ἐμὲ χρὴ
σεμνέσθ. μὰ γὰρ τοσῦτόν γε ποτ
λιμὸς καταλάβοι τὸ Αργος, ὡς
τῶν πίλαι Αραβίαν σπάρεσθ
ὑπ᾽ χαρᾶς, οὐδ᾽ ἡμᾶς οὕτω πί
σεσθε εὐλόγου ἀπολογίας, ὡς
ὀκ᾽

non tum facere tum pati perſuadet. Quo loco non intempeſtiuum fuerit, Medeã illam quæ eſt apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progreſſa, Iambica illa nõ nihil huc detorta, pro me tibi occinat: Haud neſcio quàm ſint mala hæc quæ nũc paro, Sed mentis imperio reclamat pauperies. Nam illud [u] Thecognidis quis ignorat, tametſi nullus citem: Non uitio dari, ſi quis ſe ipſe uel in profundum mare demergat, uel è rupe præcipitet, modò paupertatis [x] onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè ſunt quæ quis in eiuſmodi cauſa pro ſe dicere poſſet, etiamſi nihil eorum admodũ decoram gerat perſonam. [y] Tu uerò ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quãdoquidem in mea defenſione id genus auxilijs nullis ſum uſurus. Neq; enim ſpero, tanta fames unquam urgere poterit Argiuos, ut de caua Arabia ſerẽda cogitẽt; neq; ipſi nos iuſta adeò excuſatiõe deſtituemur unq̃, ut ſi quando

φῶ· ἀπορίας τὰ τοιαῦτα πρὸ σφύτερα πρὸς τὴν κατηγορίαν ἦττον. ἀλλά μοι κἀκεῖνο ἐννόησον, ὡς πάμπολυ τὰ τοιαῦτα διαφέρει, εἰ οἰκίαν τινὸς πλουσίου κτήσασθαι παρελθόντα, δοῦλόν μου κρίνασθαι, ὅσα μοι φησὶ τὸ βιβλίον, ἢ δημοσίῳ πράττοντά τι τῶν κοινῶν, κρίνειν δώσαμεν πολιτοδύμβιον, ἔπι τούτῳ παρὰ βασιλέως μισθοφορεῖν. δίελθὼν δὴ, καὶ ἰδίᾳ καταδὰς κἀκάτερον, σκέψαι· εὑρήσεις γὰρ τὸ τῶν Μουσῶν δὴ τοῦτο, δὶς διὰ πασῶν τὸ γρᾶμμα, καὶ τοσοῦτον κοινότητας ἀλλήλοις τοὺς βίους, ὅσον μόλιβδος ἀργύρῳ, χαλκὸς χρυσῷ, καὶ ἀνεμώνη ῥόδου, καὶ ἀνθρώπῳ πίθηκος· μισθὸς μὲν γὰρ δὴ κἀκεῖ κἀντεῦθα, καὶ τὸ ὧν ἄλλῳ τάττεσθαι, τὸ ᾧ πρᾶγμα παμπόλλοις ἔχει πλὴν διαφυσίαν. κἂν μὲν γὰρ Ἀχιλέα σε φῶ, καὶ ὃ πολὺ τῶν ἀργυρωνήτων καὶ οἰκοβίβων διαφέρουσιν οἱ ὧδε

si quando accusemur, eiusmodi latebras quærere cogamur. Quin illud mihi cõsidera, quod magno hæc inter sese discrimine distent, uidelicet in prædiuitis alicui⁹ familiã ad scriptũ, seruire seruitutẽ, eaq; omnia perferre, quæ libellus ille meus recenset: et publicè rem populi tractantem, ac pro uirili remp. administrantem, hoc nomine ab Imperatore salarium accipere. Age contemplare hæc, et utrunq; per se ac seorsim perpendens reperies certè res ipsas, iuxta illud Musicorum prouerbiũ, A dis dia pasõn, hoc est lõgissimo interuallo inter se se dissidere: tũ duas has uitæ rationes tantum inter se conuenire, quantum est affinitatis plumbo cum argẽto, æri cum auro, anemonæ cũ rosa, homini cum simia. Siquidem ut illic, ita & hic merces accipitur: & accidit utrobique, ut alteri sit parendum. Cæterùm in ipsa negocij ratione ingens est dissonantia: quandoquidem illic seruitus est manifesta, & qui illorum conditionem accipiunt emptitijs

οὐ ἀξίοι τῷ τοιούτῳ προσιόντος. εἰ δὲ τὰ κοινὰ διὰ χαρὶς ἔχοντος, καὶ πόλεσι, καὶ ἰδιώταις ἄλλοις σφᾶς αὐτοὺς χρησίμους παρέχοντος, οὐκ ἂν ἀκότως ἐκ μέσου τοῦ μισθοῦ λαβάλειν τε, καὶ ἐς ὁμοιότητα καὶ κοινωνίαν τῆς κατηγορίας καθίλκυσιτο, ἐπεὶ οὐκ ἂν φθάνοι τις ἀπάσας ἀναιρῶν τὰς τοιούτους προσασίας. καὶ οὔτε οἱ τοὺς αὖτας ἴδιον ἐπιτροπεύοντος, οὐδ' οἱ τὰς πόλεις ἀρμόττοντος, οὐδ' οἱ τὰς φάλαγγας ἢ στρατιωτικὰ ὅλα ἐγχειρίζόμενοι, ὀρθῶς ποιήσουσιν, ἐπεὶ καὶ μισθὸς αὐτῶν τῷ ἔργῳ πρόσιδιν. ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑνὸς, οἶμαι, χρὴ διακρίνειν τὰ τοιαῦτα, οὐδ' ἐσεπεμίσαι τῶν μισθοφορούντων παιδικά τινα. τὸ δ' ὅλον, οὐ τοὺς μισθαρνοῦντας ἅπαντας ἐγὼ φαύλους εἶναι ἔφασκον, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ τοῖς οἰκίοις ἐπὶ προφάσει παιδεύσεως δουλεύοντας ὠνητοῖς. τινὶ δὲ, ὦ ἑταῖρε,

emptitijs illis & manuarijs seruis non admodum præstant. At qui rempublicam tractant, & in usum ciuitatis nationum que totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem in calumniam uocari poterunt, inq; crimen cũ illis cõmune trahi. B Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exauctorentur, ut neque tot ac tantarum gentium præsides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere uideantur, quandò horum omnium laboribus proposita sunt præmia. C Cæterùm unius mercedis nomine non oportet opinor uel bona omnia euertere, uel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere.

Denique mercenarios miseræ uitæ obnoxios illic dicebam, non omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitis famulitio seruiunt, eos tanquam ærumno

sos

ὦ ἑταῖρε, τὸ ἐμὸν πρᾶγμα πανταπασιν ἐπιεικὲς ἐστιν. ἄλλα τὰ μὲν ἡμῖν ἴσα ἐστὶ μετὰ ὑμῶν, Αἰγυπτίοις δὲ τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ τὸ μέρος σωδιαπράττομεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν, εἰ σκέψαι, δέξαιμ' ἂν σοι τὸ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας ταύτης ἀρχῆς ἐγχειρίδιον, τὰς δίκας εἰσάγειν, καὶ τάξιν αὐτῶν τῶν προσόντων ἐπιτιθέναι, καὶ τῶν πραττομένων καὶ λεγομένων ὑπομνήματα γράφεσθαι, καὶ τὰς τῶν ῥητόρων δίκας τῶν δικαιολογούντων ῥυθμίζειν. καὶ τὰς τοῦ ἔχοντος γνώσεις, πρὸς τὸ σαφέστατόν μοι καὶ ἀκριβέστατον, σὺν πίστει τῇ μεγίστῃ διαφυλάττειν, καὶ παραδιδόναι δικαιοσύνῃ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀποκεισόμενας. καὶ ὁ μισθὸς οὐ δικαιωτικὸς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ βασιλέως, ὁ σμικρὸς ὢν ὅτος, ἀλλὰ πολυτάλαντος, καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ὁ φαῦλος ἀλπίδος δόξ,

sos miserabar. At nostrum negocium, ô amice, modis omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam uitam pertinent, nobis cum illis sunt communia, publicè tamen summi imperij participes sumus, eiúsq; administrandi prouinciam cum rege partimur. Ipse ego, si diligèter expendas, Aegyptiacæ regni portionem non minimam sub manibus habeo, dum nunc pœnas statuo, nunc iusta tributa impero, nunc dictorum factorúmque omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul et rectissima quæque summa fide perduco, eaque demque diligenter adseruata subditis trado, reipublicæ cura in omne æuum conseruanda. Deinde proponitur merces non uulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talentis numerata.

Post hæc, modò recta uia res procedat, superest spes, neq; hæc contem-

δόξ, ἢ τὰ ἀνόητα γίγνοιτο, ἀλλ' ἔθνος ὑπὸ βαρβάρων, ἢ τινες ἐλλας πράξεις βασιλικάς. ἰδίλω γὰρ ἐν σοφιστῆ χρυσάμυθ & τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ἐμίσησας τῷ ὑπερφρονεῖν ἐγκλήματι, καὶ ὑπερβολὴν ἀποδεδωκέναι. καὶ δὴ φημί σοι μηδένα μηδὲν ἀμείνω ποιῆσαι, ἀλλ' ἂν τὰς τὰ μέγιστα πράττοντας ἅπαντας, ὅπου μηδὲ βασιλεὺς αὐτὸς ἀμείνων ὄφθη. ὃ φέρε λέγω, δεῖ λάσωμεν, ὁπόσοι παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπίτειοι φοιτῶσιν. ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγιστος, ἐπαινοι, καὶ ὁ παρὰ πᾶσιν εὔκλεια, καὶ τὸ ὑπὸ τῶν συμβιωσίας προσκυνεῖσθαι. ἀνόνητ' ἦν καὶ νεὼ καὶ ζημίαν, ὁπόσα παρὰ τῶν ἀρχομένων ἔχουσι, μισθοὶ καὶ ταῦτά ἐσιν ὑπὲρ τῶν φροντίδων καὶ προνοίας, ὧν ἐπιφρόνται, προσκυνοῦσθ' ἀεὶ τὰ κοινὰ, καὶ βελτίω ποιοῦντ'. ὡς δὲ μικρὰ μεγάλοις εἰκάσαι ὧν ἰδίας, ἀφ' ἑαυτῶν & ἀπὸ τῆς τοῦ σο

cōtēnēda uidelicet, ut prouinciae alicui quasi iam emeritus praefiçiaris, aut regiūaliquod negocium tibi demādetur. Iam uerò gestit animꝰ in hac loquendi libertate paulo magis progredi: & crimē ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosius refellere. Equidem aperte pronuncio, neminem quicquam facere gratis, ne si uel maximarum rerum administratores obieceris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hic dico tributa, nec uectigalia, quae per singulos annos à subditis penduntur: uerùm principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomen eius ab omnibus celebretur, si beneficiorū nomine numinis uice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent,

mercedis loco sunt & ipsa, nimirum pro curis, proq; solicitudine qua cōmune ciuium bonū procurāt, cūctaq; in melius prouehunt. Et, ut magnis parua componā, si initiò iam inde

ab ipsius

ἀπ' ἐκείνου τοῦ κορυφαίου, ἐφ' ἑκάστου τούτων, ἀφ' ὧν σύγκειται καὶ βαίνω, ὄψει ὅτι μικρόν ἐστι σωμάτιον ἐπὶ διαλλάττομεν τῶν ἀκροτάτων· τάλλα, μισθοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. εἰ μὲν οὖν τοῦτο ἐποίουν μόνον, οὐδένα ἂν ἐπέτρεπον ἐμοὶ πράττειν, ἵνα καὶ αὐτὸς ἐπιτρέπω οὐδενὶ τὴν παρανομίαν· εἰ δὲ τοῦτο μὲν ἐλαμβάνετο τῆς βιβλίου λίθινα τά μοι, χρὴ δὲ τὸν ἀγαθὸν αὐτὸν ἔργον εἶναι, τί ἂν ἄλλο εἰς μέσον αὐτῷ χρῶτο, ἢ φίλοις συμπονῶν πρὸς τὰ βέλτιστα, καὶ τῷ μέσῳ ἐπιθέμενος πᾶσαν αὐτῆς διόδους, ὅπως ἔχει τις τάχιστα καὶ σπουδῆς καὶ οὐσίας πρὸς τὰ ἐγκεχειρισμένα, ὡς μὲν τὸ ὁμοιομερὲς ἐκεῖνο, ἑτοίμως ἔχον ἀφ' ὑμῶν ἄχθος εἶπε· περὶ δὲ τοῦ ὅλου μεμνῆσθαι χρὴ τοὺς ὑμᾶς μόνους, ὅτι ἐν σοφῷ ἔστι μοι, ἀλλ' οὐ τις καὶ ἄλλος ἐστί που σοφὸς, ὑμῖν μόνοισιν, ἀλλὰ τῷ ἐκ τοῦ πολλοῦ λόγου μηδὲν ἀσκήσαντι, καὶ τὰ μέγιστα ἐπαινουμένῳ ἐπ' αὐτοῖς,

ab ipsius uelut acerui cacumine sumpto, per singula quibus compositus assurgit descēdas, uidebis sanè nos nō nisi magnitudine et paruitate à summis differre: cæterà mercenarij simul omnes sumus. Itaque si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriā iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo ἀme est dictum, & bonum uirum operi alicui intentum esse decet: quō posset operam suam collocare quis rectius, quàm ut ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium luceſ de se det periculum, quanta fide, quāue diligentia, qua postremò animi beneuolentia negocia commissa queat expedire? ne uidelicet locū habeat illud Homericum, Telluris inutile pōdus. Atqui meos obiurgatores

meminisse oportet, quòd cū me reprehēdūt, haudquaquā sibi res est cū sapiēte quopiā (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit unus è media plebe, ex literarū exercitatiōe

mediocrem

πρὸς δὲ τῶν ἄπρακτον ἀνάγκῃ τῷ πανυφαίνῃ ἀριστίδῃ ὁ πάππος γε ξυμπεπολέμηκε. περὶ μὲν δὴ τούτου ἐπιδεῖξαί μοι ἄξιον, ὅτι μηδὲ ἄλλῃ ἴσως ἔμ' ἐντετυχηκὸς, ἧκιστα δὲ σοφῷ ὑποσχεῖν ἂν πονηρεύεται. σὺ μέν τοι περὶ θανμάσιμ' ἂν ἰδιωτιμῶντός μοι τῷ νεωτέρῳ, εἰ τὸ πάππου μὲν τοσοῦτον ἐπιμέμφεσθαι, ὃν πρὸ πολλοῦ ἔδεις ἰδίᾳ ῥητορικῇ δημοσίᾳ μιγίστας μισθοφορὰς ἐνηγμένον, ἐπὶ τοι κατὰ δίκην ἐσωφρόνισε. περὶ δὲ τῶν κιναιδῶν ἅμα ἔπεσθαι, ἐνέτυχεν ἡμῖν, τοῖς μεγαλομέροις δοκοῦσι τῶν σοφιστῶν ἐναρέμνον μέρος. ταῦτά σοι, ὦ ἑταῖρε, καίτοι ἐν μυρίαις ἂν ἀσχολίαις ὢν, ἅμα ἀπολογησάμενος, ἔπεμψα· ἐμοὶ δὲ ἐν παρόδῳ ἡμέρᾳ τῶν λοιπῶν παρὰ σοῦ τὴν πόλιν μοι ἐνιχθῆναι. ἐπεὶ πρός γε τὰς ἄλλας, κἂν σωάμα πάσχοιμι κακὸν τηγορῶσιν, ἐκεῖνόν γε ἔμοιγε τὸν ἐν φρουρᾷ Ἱππόκλειδην.

mediocrē nominis celebritatem nactus: attamen qui ad ſupremam illam uirtutem, quò non niſi ſummatibus datur aditus, non admodum ſit inſtitutus. Quanquamne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cum in nullum unquam inciderim, qui omnes ſapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te uerò, quòd hanc uiuendi rationem nobis uitio uertis, nō poſſum nō mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cum non ſine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis cauſis locarem. Quo tēpore tu peragrata ſimul Gallia, ad occidētalis Oceani ſpectaculū profectus, forte fortuna in nos incidiſti, cum inter quæſtuoſos Rhetores & nobis erat locus. Hæc ſunt, mi amice, quæ obijciēt tibi, quaquā mille negocijs diſtrictus, utcunq; reſpondi: E nimirū ut uideas q̄ non in poſtremis habeam, ſi tuo ſuffragio candido plenoq; noſtra cauſa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamſi ſimul omnes accuſent, mihi tamē ſuffecerit illud: Haud curat F Hippoclides,

GIL-

GILBERTI COGNATI AN. notationes.

a Iamdudum.) Exordium à præoccupatione & simulatione admirationis. b Quod aiunt.) Ab ostraciſmi, quo florentes hominum fortunæ ſubitò uertuntur, ratione, manaſſe ui detur adagium: ὀστράκῳ τὸν ἱστορικὸν, teſtulę conuerſio, quo etiã uſus eſt Eunapius Sardianꝰ, in Chronographia in hæc uerba ſcribens: ὥσπερ ὀστράκῳ μεταπεσόντι τὸ βέλτιον ἐχώρησε ῥωμαίοις: hoc eſt, Romanis fœlicius præter ſpem res cecidit, tanquam in diuerſum prolapſa teſtula. c Pedem in Charontis.) Ampli ficatio ab ætate: extremæ enim decrepitæq; ſenectæ, non procul abeſſe ab Aeaco, & alterum pedem in Charontis cymba habere, dicuntur hic. In Votis uerò, in naui: in Sectis, in tumulo: quoniam breui mittendi ſunt ad inferos. d Quod prouerbio.) A' fine. e Eloquentiæ præſidi.) Mercurius eloquentiæ diſciplinarumq; parens eſt. Hinc Mercurij typus & catena, adagiales ſpecies, pro inſigniter eloquentibus, & omnibus doctrinæ numeris abſolutis. f Nunc igitur tu.) Accuſatio ſub perſona Sabini. g Super omnia.) A' collatione ſuperioris orationis & præſentis uitæ. h Mercurio illo.) Mercurius ſuperis & inferis ex æquo communis: deniq; Deorum interpres & legatus. i Fabulam.) De Bellerophonteis literis, quam commemorant Græci fabulam, reperies apud Eraſmum noſtrum Chiliadis ſecundæ centuria ſexta, adagio 82. Lucianus huius mentionem facit aduerſus indoctum, qui emptione librorum doctrinæ famam aucupabatur. Et, De non temerè credenda calumnia. k Quare non ineptè.) Amplificatio à perſona Salethi. l Sapientem eum odi.) Vſurpat Cicero in epiſtola quadam ad Trebatium, oſtendens ex Tragœdia Medeæ eum uerſum ſumptum: Qui ſibijpſe ſapiens prodeſſe nequit, nequaquam ſapit. Ennius eò reſpexit his uerbis:

Qui ſibǔpſi non ſapiunt, alteri monſtrant uiam:
Quibus diuitias pollicentur, ab his dragmas ipſi petǔt.

Extat apud Ciceronem, lib. 1. de Diuin. m Nempe.) A' collatione tragicorum hiſtrionum. n Ante pedes.) Al con ſilio & euentu. o Atqui apparet.) Nemeſim deam finxe-

runt ueteres, quæ anima duerterent in eos, qui superbè, insolenter, arroganter, tyrannicè, sceleratè, perfidè, aut proteruè in uita uersarentur. De ea multa Cælius Rhod. lib. 11. cap. 19. Plinius libro undecimo, cap. 45, & alijs in locis. Erasmus in Prouerbio Adrastia Nemesis, siue Rhamnusia Nemesis. Sed optimè Budæus lib. 1. De contemptu rerum fortuitarum. p Tum quod non.) Ab exemplo καθ' ὅμοιον. q Num ergo.) Responsio per occupationem. r Sed ipsius principis.) A persona & qualitate principis. s Maximè est seruile.) Ab ætate & inopia rerum. t Vna fortassis ancora.) id est, Illud mihi adhuc superest quò possim confugere. Metaphora est, quæ utimur quoties ad extrema præsidia confugitur. Ea Lucianus rursus usus est in Drapetis, id est fugitiuis, & in Ioue Tragœdo. Euripides in Helena: ἔχω γ' ἄγκυρ' ἓν τῆς τ' ἐμῆς τλήμων μόνη. id est: Mihi ab unica fortuna pendet ancora: hoc est, Vna duntaxat spes mihi supereſt. u Theognidis quis ignorat.) Theognidis poetæ Græci sæpè meminit in Legibus Plato. Ex hoc opinor Theognidis uersu promanauit etiam illa Plauti in Trinummo, nimis quàm detestanda sententia: De mendico malè meretur, qui ei dat quod edat aut bibat. nam & illud quod dat, perdit, & illi producit uitam ad miseriã. x Paupertatis onus.) Terentianus Phor. Nunquam æquè, inquit, ac modò paupertas mihi onus uisum & miserũ & graue. y Tu uerò ô amice.) Reiectio, qua ad uerã & propriã defensionẽ facti transit. z Quin illud mihi.) Argumentũ à diuisione & diuersitate conditionũ. A Ἀλλ' ἄλλα ἄλλοις ἐπιτέτραπται.) Vius est cõtra eum qui dixerat, Prometheus es in uerbis. Rursus De Conscrib. hist. Vide Erasmi Chiliad. B Alioqui fieri.) Amplificatio à consequentibus. C Cæterùm unus.) Interpretatio dicti, & quomodo mercedem accipiat. D Iam uerò gestit.) Locus cõmunis: Neminem quicquã gratis facere, & tamen bonũ uirũ operi alicui intentũ esse debere. E Nimirũ ut uideas.) Nõ paruo æstimabo, si tuo cãdido plenoq; suffragio nostra causa probetur. Alludit ad calculorũ morẽ, cujus meminit Ouidius Metamorph. lib. 15. Antiquitùs enim missis in urnam calculis, ita ferebãtur à iudicibus sententiæ, ut albis absoluerẽtur, nigris damnarent. Vide Arist. in Problematis. F Hoc curat Hippoclides.) Adagiũ est, quo significat se non magnopere laborare, aliorumq; neglig ere sententiã. Natũ est ex Hip-

ex Hippoclidis Tisandri filij historia, quam Herodotus in Eratone, & Erasmus noster in Adagiorum uolumine perelegan-ter & doctè referunt. Idem eo iterum usus est in Hercule.

TYPANNOKTONOΣ. TYRANNICIDA.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentū declamatiōis attinet, infrà ab ipso auctore ponitur. Cęterùm genꝰ oratiōis iudiciale est, status qualitatis. De eo enim potissimùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrānicidæ, qui filiū tyranni occidit, an nō. Incidit tamē legalis quoq;. nā & de eo qui tyrānicida uocādus sit, & de legis sententia disputatur. Exordiū attentione & docilitate cōparandā fermè consumitur, dum & summā petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatē exponit: nisi quòd interim & benevolentiā sibi ex merito facti, & aduersario ex suspicione inuidiam parat. Narratione gravitatem ato; fœuitiam tyrannidis primùm persequitur, eiusq; omnē caussam in filiū tyranni transfert, ut uideatur uidelicet certo cōsilio filiū ante patrē aggressus esse: deinde & modū peractæ cædis & consiliū suū exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: post quā confirmatio. in qua principiò petitionē suā cōmendat amplificatione euētus, & bonorū quæ ex hoc facto secuta sint, cū aduersārij obiectione cōparata. Deinde uerbis legis opponit definitionē tyrannicidæ, à genere comprobatā, puta quòd non solùm is qui sua manu & gladio tyrānū occidit, hoc nomine dicendus sit: sed etiā qui per aliū, & quocūq; modo illū tollit. Postea etiā à fine legis argumentatur contra scriptū. Vltimo locū quem Rhetores à summo ad imū uocant, siue etiā cōmunem, tractat: in quo cōsilium siue uoluntas, conatus, actio, eaq; per comparationem aut effictionem amplificata. Postremò & euentus considerantur. Peroratio autem locis pathetícis constat, nam ipse cuidē pro se affectus mouet, à modo & instrumento actionis: à tyranni aūt persona, hypotyposi quadam seu descriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propositionem repetit, & sui beneficij ueluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ανῆλθέ τις ἐς τὸν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν οὐχ εὗρε, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ ἀποκτείνας, κατέλιπε τὸ ξίφος ἐν τῷ σώματι· ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν υἱὸν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, τῷ αὐτῷ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. αὐτὸς ὁ ἀνελθὼν, καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν ἀνελὼν, γέγραε, ὡς τυραννοκτόνος.

Duo tyrannos eodem die occiderim Iudices, alterum quidē ætate iam affecta, alterū æuo florentem, & ad scelerum successionem capessendam paratum: unicum tamen pro ambobus præmium petitum uenio, qui quidem unus omnium quotquot unquam tyrannicidæ fuerunt, unico uulnere duos maleficos fuerim aemolitus, necique dederim, filium uidelicet ense, patrem indulgenti charitate, qua filium adamabat. Itaq; tyrannus pro his quæ commisit, abundè magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & uiuus asperexerit filium prius morte sublatum, & quod est omnium maximè nouum, compulsus sit denique ipse sui tyrannicida fieri. At filius

Ὁ τυράννους ἀποκτείνας, ὦ ἄνδρες δικασταί, μιᾶς ἡμέρας, τὸν μὲν ἤδη παρηβηκότα, τὸν δὲ ἀκμάζοντα, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐπιχείρησιν τῶν ἀδικημάτων ἑτοιμότερον, ἤκω μίαν ὅμως ἐπ' ἀμφοτέροις αἰτήσων δωρεάν. μόνος γὰρ τῶν πώποτε τυραννοκτόνων πλεῖστα μιᾷ πληγῇ ἀνθρώπους ἀποσκευασάμενος, καὶ φονεύσας, τὸν μὲν παῖδα τῇ ξίφει, τὸν πατέρα δὲ τῇ πρὸς τὸν υἱὸν φιλοστοργίᾳ. ὁ μὲν οὖν τύραννος, ἀνθ' ὧν ἐποίησεν, ἐπαξίως ἡμῖν δίκην τιμωρίαν, ζῶν μὲν τὸν υἱὸν ἀπολλύων προαναγκαζόμενον παρὰ τὸν τελευτῆσαι, τελευταῖον δὲ ἁπάντων κομιζόμενος, τὸ παραδοξότατον αὐτὸς αὑτοῦ γενέσθαι τυραννοκτόνος.

κλόν&. ὁ παῖς δὲ ὁ ἐκείνου τίθνηκε μὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὑπουργήτησι δέ μοι καὶ ἀποδανὼν πρὸς ἄλλον φόνον ἕωυτι μὲν συναλκὴν τῷ πατρὶ, μετὰ θάνατον δὲ παρακλονήσας, ὡς ἐλώιατο. τίν μὲν ὦν τυραννίδα ὁ παύσας, ἐμὶ ἐγώ. καὶ τὸ ξίφ&, ὃ πάντα εἴργασται, ἐμόν· τίν δὲ τάξιν ἐνήλλαξα τῶν φόνων, καὶ τὸν τρόπον ἐκκυκλοτόμησα δὴ τῶν πρωτερῶν τελευτῆς. τὸν μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμείνω δαι λυναίμενον αὐτὸς αὐτῶν, τὸν γέροντα δὲ μόνῳ πρᾳχαρέσας τῷ ξίφει. ἐγὼ μὲν ὦν καὶ περιττότερόν τι ἐδὴ τούτοις ἐμὶν γνώσεσθαί μοι παρὰ ὑμῶν, καὶ δωρεὰς λήψεσθαι ἐσαρίθμους τοῖς ἀνηρημένοις, ὡς ἂν ὁ τῶν πάντων ἀπαλλάξας ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων κακῶν ἐλπίδ&. καὶ τίν ἐλευθερίαν βέβαιον πρασχὼν, ὀλίγοις πα ραλελειμμένου πλημμύμα τῶν ἀδικημά-

At filius illius mea quidem manu peremptus est, cæterùm occisus alteram ad cædem operam mihi suam cõmodauit, dum qui uiuo patri scelerum socius fuerat, eiusdem post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaque sum is qui tyrannidem sustuli: pariterq; mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi cædis ordinem commutarim, ac morem modumq; nouarim conficiendi scelerato: nempe hunc qui ualentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porrò senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam à uobis me consequutorum arbitrabar, præmiaq; laturum, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: utpote qui non præsentibus modò malis uos leuarim, uerùm etiam futurorum formidine: quiq; stabilem pepererim libertatẽ, nullo relicto qui scelerũ capessat

ἀπολιπεῖν. μεταξὺ δὲ
ταῦτα διαπραττομένου τοσαῦτα διατε-
θῆναι, ἀγνῶτα καὶ
δεῖν ὑμῶν, καὶ μὴν
φροντίδα τῆς παρὰ τῶν νό-
μων ἀμοιβῆς, οὐκ ἀπαφύλα-
ξαι. ὁ μὲν οὖν ἀντιλέγων
οὐ τοῦτ', οἶμαι μοι τὸν λογι-
σμὸν, ὡς φησι, τῶν πρα-
γμάτων τούτων ποιεῖν,
ἀλλ' ὡς
τοῖς τετελευτηκόσιν ἀλυπο-
μενῶς, καὶ ἀμωμώμενον
τὸν ἐκείνοις τοῦ θανάτου αἴ-
τιον γεγενημένον. ὑμᾶς δὲ
ἀνάσχεσθέ μου, ὦ ἄνδρες δι-
καιασταὶ, παρὸν ὀλίγα, τὰ ἐν
τῇ τυραννίδι, καίπερ ἀλλό-
τριν ὑμῖν ἀναβῶσι διηγουμέ-
νου· καὶ γὰρ τὸ μίγιστον οὐκ
ἀπολαύσετ' ἂν τῆς εὐεργε-
σίας ἡμῶν, καὶ αὐτοὶ μᾶλ-
λον εὐφρανθῆτε, λογιζόμενοι
ὧν ἀπηλλάγητε. οὐ γὰρ, ὥ-
σπερ ἄλλοις τισὶν ἤδη συνέ-
βη πολλάκις, ἁπλῶν καὶ ἑ-
μᾶς τυραννίδα, καὶ μίαν δου-
λείαν ἐπεμάνημεν, ἀλλ' ἐνίοτε
καὶ ὑπὸ πλειόνων ἐπεθυμήσαμεν δι-

succeßionem. Verùm interim tantis rebus ſtrenuè peractis, in diſcrimen adducor, ne præmio fraudatus à uobis diſcedam, ac ne ſolus non feram mercedem, quam leges à me ſeruatæ præſtituunt. At qui contrà dicit, is mihi uidetur non Reipublicæ ſtudio (quemadmodum ait) hoc facere, ſed quòd extinctos eſſe illos grauiter ferat, atque eum qui illis mortis auctor extitit, ulciſci conetur. Vos igitur Iudices mihi paulò ſper attendite, dum tyrannidis mala, tametſi ipſi optimè noſtis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum eſt ut & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipſi plus capiatis uoluptatis, reputantes nimirum quibus ſitis leuati malis. Neque enim, quemadmodum aliis quibuſdam ſæpenumerò accidit, itidem & nos ſimplicem tyrannidem atque unicam ſeruitutem ſuſtinebamus, nec unius domini uiolentiam tolerabamus: uerùm

σπότην, ἀλλὰ μόνοι τῶν πάν-
των τὰ ὁμοια δυστυχοῦν-
των, δυο αὐθ' ἑνὸς τυράν-
νου ἔχομεν, καὶ πρὸς δυσὶ
δὲ δυστυχίαις ἀθλήματα δι-
γούμεθα. μᾶλλον δὲ ὁ
πρεσβύτης ἦν παραπολύ,
καὶ πρὸς τὰς ὀργὰς ὑπιώτε-
ρος, καὶ πρὸς τὰς πολέμους
ἀμβλύτερος, καὶ πρὸς τὰς
ἐπιθυμίας βραδύτερος, ὡς
ἂν ἤδη τῆς ἡλικίας τὸ μὲν
σφοδρότερον τῆς ὁρμῆς ἐ-
σχηκυίας, τὰς δὲ τῶν ἡδο-
νῶν ὀρέξεις χαλιναγωγούσης.
καὶ πρός γε τὸν ἀρχὸν τῶν
ἀθλημάτων οὐ τῷ πα-
δὶ ἄκων προσῆγθαι ἐδόκει
μοι, εἰ μὴν τυραννικὸς αὐ-
τὸς ὢν, ἀλλ' ἄκων ἐκεῖνος·
φιλότεκνος γὰρ ἦν ὑπερβο-
λὴν ἐγένετο, ὡς ἔοικε. καὶ
πάντα ὁ παῖς τῷ αὐτῷ, καὶ
ἐκεῖνος ἐπείθετο, καὶ ἠλέη-
σεν ὅσα κλαύσας, καὶ ἱκέτευ-
σεν οὐ προσήκοντα, καὶ πάν-
τα ὑπηρέτει. καὶ ὅλως, ὃν
τυραννεῖτο ὑπ' αὐτοῦ,
καὶ

rum soli omnium quos si-
milis habuit calamitas, du-
os pro uno tyrannos ha-
bebamus, & in geminas
contumelias distrahebamur
infelices. Porrò senex mul
to erat moderatior, quip-
pe ad iras lentior, ad sup-
plicia segnior, & ad cupi-
ditates tardior : utpote
cui iam ætas uehementi-
am impetus cohiberet, uo
luptatum que cupiditates
refrenaret. Quin ad su-
scipienda maleficia filij in-
stinctu nolens impelli ferè-
batur, ipse alioqui non
admodum tyrannicus, nisi
quòd illi morem gerebat.
Siquidem indulgens in filio
um suprà quàm credi que-
at, erat: id quod re declara-
rauit, ita ut filius illi esset
omnia. Illi parebat: per
um faciebat quicquid ille
iusserat : supplicio affice-
bat quoscunque præcepe-
rat, ac prorsus in omnia
bus illi obsequundabat.

In summa, filius in patrem tyrannum quendam agebat:

ηδὶ λαγυφόρ@ τῶν τῆ πατ-
ρὸς ἐπιθυμιῶν ἦν. ὁ νεανίας
δι', ἢ μὴν τιμῆς παρεχώρει
μοι δι' ἡλικίαν ἐκείνῳ, καὶ μό-
νῳ ἐξίστατο τ@ ἢ ἀρχῆς ὀνόμα
τ@. τὸ δ' ἔργον ἢ τυραννὶ-
δ@, καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτὸς
ἦν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡ ἀσφα-
λὴς ἀπ' αὐτῆ παρεῖχε τῇ δυ-
ναστείᾳ, τὴν δ' ἀπόλαυσιν
μόν@ ἐκαρπᾶτο τῶν ἀδικη-
μάτων. ἐκεῖν@ γὰρ ὁ τὰς δο-
ρυφόρας σωίζων, ὁ τὴν φρου-
ρὰν κρατῶν, ὁ τὰς τυραννι-
μελέτας ἐκπόπ[ων, ὁ τὰς ἐπιβε-
λησύνας φοβ.μ.ενῶν@ ὁ τὰς
ἐφήβους αὐκασπῶν, ὁ ἐνυβρί-
ζων τοῖς γάμοις. ἐκείνῳ οἱ παρ
θένοι αὐὐγοντο. καὶ εἴ τινὸς
σφαγαὶ, καὶ εἴ τινὸς φυγαὶ,
καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις,
καὶ βάσανοι, καὶ ὕβρεις,
ταῦτα ταῦτα τολμήματα
γὰρ νεανικά. ὁ γέρων δ' ἐ-
πῄν@ ἠκολούθει, καὶ συ-
νῆλικι, καὶ ἐπῄνει μόνον τὰ
τοῦ παιδὸς ἀδικήματα, καὶ
τὸ

pater filij cupiditatum fa-
telles erat. Tameti si huic
propter ætatem bono-
rem cedebat adoleſcens,
ſolo que imperij nomine
temperabat, tamen res
& caput tyrannidis erat
ipſe. Et quanquam tu-
tamentum præſidium que
principatui ab illo mu-
tuaretur, ſcelerum ta-
men emolumentis ſolus fru
ebatur. Ille erat qui ſa-
tellites continebat, qui cu-
ſtodias obtinebat, qui
tyrannidem affectantes è
medio tollebat, qui inſi-
dias formidabat. Ille qui
caſtrabat ephebos, qui
coniugia uiolabat. illi uir-
gines producebantur.
Tum ſi quæ cædes, ſi qua
exilia, ſi quæ pecunia-
rum expilationes, de-
lationes, contumeliæ, ea o-
mnia iuuenis temeritate ge-
rebantur: porrò ſenex il-
li obſequebatur, comi-
tem que ſcelerum ſeſe præ-
bebat, ac comprobabat duntaxat filij ſui flagitia. Itaque

quum

τὸ πρᾶγμα ἡμῖν ἀφόρητον
λαβειν ἐστίν. ὅταν γὰρ αἱ
τῆς γνώμης ἐπιθυμίαι τῶν
ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν προσ-
λάβωσιν, οὐδένα ὅρον ποιε-
ῖται τῶν ἀδικημάτων·
μάλιστα δὲ ἐκεῖνο ἐλύπει, τὸ
ἀδίκους μακρᾷ, μᾶλλον δὲ
ἀϊδίους τῶν δουλείαν ἰσομέ-
νων, ἢ δὲ ἐκ διαδοχῆς παρα-
δεδομένην τῷ πόλει, ἄλ-
λοτε ἄλλῳ δεσπότῃ, ἢ δὲ πο-
νηρῷ, κληρονόμημα γενησό-
μενον τὸν δῆμον. ὡς τοῖς
γε ἄλλοις οὐ μικρά τις ἐλ-
πὶς αὐτῇ, τὸ λογίζεσθαι, ἢ δὲ
πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ἀλλ' ἤδη
παύσεται, ἀλλ' ἤδη τις
θνήξεται, ἢ δὲ μετ' ὀλίγον ἐ-
λεύθεροι γενησόμεθα. ἐπ'
ἐκείνων δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἦν
πίστις, ἀλλ' ἐωρῶμεν ἤδη
ἕτοιμον τὸν τῆς ἀρχῆς διά-
δοχον. τοιγαροῦν οὐδ' ἐπι-
χειρεῖν τις ἐτόλμα τῶν γενο-
μένων, ἢ δὲ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ
προαιρούμενον, ἀλλ' ἀπίγνω-
το

quum ea res nobis erat in-
toleranda, propterea quòd
quum animi cupiditati-
bus ex imperio potestas
accedit, nullum flagitij
modum imponunt: tum il-
lud in primis discruciabat,
quòd prospiceremus diu-
turnam, uel æternam potius
seruitutem eam futuram,
& per successionem alij
post alium domino traden-
dam Rempublicam, popu-
lúmque homini scelesto hæ
reditatis instar obuentu-
rum. Nam id alijs spem
non exiguam facit, quod
apud sese reputant, quod
inter sese dicunt: At mox
coercebitur, at mox de-
morietur, paulo pòst li-
beri sumus futuri. Ve-
rùm de his nihil eiusmo-
di sperabatur, quin po-
tiùs iam intuebamur pa-
ratum tyrannidis hære-
dem. Vnde factum est,
ut ne aggredi quidem
quisquam fortium ciuium,
& qui eadem quæ ego, animo statuisset, auderet: sed despe-

τὸ πανταπασιν ὑπ' ἐλευθε-
ρίας, καὶ ἄμαχον ὑπ' ἀτυραννί-
δος ἐλόκει, πρὸς τοσούτους ὁπο-
μένης τῆς ἀδιαφθόρου.
ἀλλ' οὐκ ἐμὲ τοῦτ' ἐφόβη-
σεν, οὐδὲ τὸ δυσχερὲς τῆς
πράξεως λογισάμενον ἀπώ-
κνησεν, οὐδὲ πρὸς τὸν δίκη-
λωνον ἀπεδειλίασα· μόνος
δέ, μόνος πρὸς οὕτως ἰσχυ-
ρὸν καὶ πολλῶν τῶν τυραν-
νίδα, μᾶλλον δὲ οὐδὲ μό-
νος, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξίφους
αὐτὴν τοῦ συμπαμαχομένου,
καὶ τὸ μὴ δ' ὑπὸ τυραννου-
μένου κτείνεσθαι, πρὸ ὀφθαλ-
μῶν μὴ τῶν τελευτῶν ἔ-
χων, ἀλλαξόμενος δὲ ὁμοῦ
τῶν πεντὲ ἐλευθερίαν τῆς
σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν
δὲ τῇ πρώτῃ φρουρᾷ, καὶ
ῥιψάμενος οὐ ῥᾳδίως τοὺς
δορυφόρους, καὶ τὸν ἐντυγ-
χάνοντα ἀτιμάσας, καὶ τὸ πρῶ-
τον ἁμιλλώμενον πᾶν διαφθά-
ρων, ὡς τὸ πιφάλαιον αὐτὸ
τῶν ἔργων ἔμελλον, ἐπὶ τῶν μό-
νων τ' τυραννίδος ἰσχὺν, ἐπὶ
τῶν

rabatur ab uniuersis liber-
tas, atq; inexpugnabilis ty-
rannus iudebatur: quippe quū
esset cum tam multis confli-
gendum ac dimicandum.
At me nihil ista deterruer-
unt, neque perpensa ne-
gocij difficultate refugi, ne-
que ad suscipiendum di-
scrimen trepidaui: uerùm
solus, solus inquam, aduer-
sus adeò ualidam uariám-
que tyrannidem: uel non
solus potius, sed gladio co-
mite conscendi: quippe qui
mihi sit auxiliatus, mecúm-
que ex parte tyrannum in-
teremerit, quum mors mi-
hi interim ob oculos ob-
uersabatur: at ediuersò per-
pendenti, quòd publicam
libertatem mea cæde re-
dempturus essem. Ergò
ubi in primam irruissem
custodiam, neque mediocri
negocio satellites submo-
uissem: occidens interim in
quem incurrissem, & quic-
quid obsisteret amolies, ad
ipsum negocij caput ferebar, ad unicū tyrannidis robur, ad
nostrarum

λὼν ἀναίδησιν τῶν ἐμετέρων συμφορῶν· καὶ ἐπιφὰς τῇ τῆς ἀκροπόλεως φρουρίᾳ, καὶ ἑαυτὸν γενναίως ἀμυνόμενον, καὶ ἀνδριάμενον πολλοῖς βαύμασιν, ὅμως ἀπέκτανα. καὶ ἤδη μὲν τυραννὶς ἦλθε καὶ δέδοκτο, καὶ πόρρω ἔχει μοι τὸ τόλμημα· καὶ τὸ ἀπ' ἐμαυτοῦ, πάντοθεν μὲν ἐλεύθερον. ἐλέλειπτο δ' ὁ γέρων ἔτι, μόνος καὶ ἄοπλος, ἀποβεβλημὼς τοὺς φύλακας, ἀπολωλεκὼς τὸν μέγαν ἑαυτοῦ λοχαγὸν, ἔρημος, οὐδὲ γενναίας ἔτι χερὸς ἄξιος. ἐνταῦθα τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὰ τοιαῦτα ἐλογισάμην· πάντ' ἔχω μοι καλῶς, πάντα πέπρακται, πάντα κατέρρωται. τίνα οὖν ὁ πρίαπος πολλὰ δάκρυα; ἐμοῦ μὲν γὰρ οὐδὲν ἄξιός ἐστι, καὶ τῆς ἐμῆς λήξεως, καὶ μάλιστα ἐπ' ἐρωμένῃ καὶ νεανικῷ καὶ γενναίῳ ἀνδρὶ μιχθείς· καὶ γὰρ σχοίνων κρεμάνδρων σφαιρῶν.

noſtrarum calamitatũ fontem; atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem ſeſe, multis'que uulneribus reſiſtentem, tamen occidi. Et iam tum erat ſublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, niſi quòd reliquus adhuc erat ſenex ſolus, inermis, nudatus cuſtodijs, iámque amiſſo magno illo ſuo ſatellite deſertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipſe, Iudices, hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta ſunt, cuncta eò quò deſtinaram perducta: at eum qui reliquus eſt, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meaq; dextera nequaquam eſt dignum, præſertim ſi poſt ſplẽdidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedeco-

σφαγέων. ἄξιον δέ τινα δεῖ ζητῆσαι δήμιον· ἀλλὰ μετὰ τῶν συμφορῶν, μηδὲ τῶν αὐτῶν ἀφελέσθαι, ἐάσατε, κολαζόντω, παρακάμψαν ἐχέτω τὸ ξίφος· τοῦτῳ τὰ λοιπὰ ἐντέλλομαι. ταῦτα βουλευσάμενος, αὐτὸς μὲν ἐκ τοιῶν ἀπηλλαττόμην· ὁ δέ, ὅπερ ἐγὼ προὐμαντευσάμην, διεπράξατο, καὶ ἐτυραννοκτόνησε, καὶ τέλος ἐπῴδησε τῷ ἐμῷ δράματι· παρέσμεν οὖν κομίζων ὑμῖν τῶν ἀκμοκρατίαν, καὶ θαῤῥεῖν ἅπασι προκηρύττων ἅπασι, καὶ τῶν ἐλευθερίαν εὐαγγελιζόμενος. ἴδετε οὖν ἀπολαύετε τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. καὶ νῦν μὲν, ὡς ὁρᾶτε, πονηρῶν ἡ ἀκρόπολις· ἐπιτάττει δὲ οὐδείς, ἀλλὰ καὶ τιμᾷ ἕκαστος, καὶ δικαίαν, καὶ ἀντιλέγειν κατὰ τοὺς νόμους. καὶ πάντα ταῦτα γέγονται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ διὰ τῶν τόλμαν τῶν ἐμῶν, κἀκ τοῦ ἑνὸς ἐκείνου φόνου, μεθ' ὃν

dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus: uerum post calamitatem, ne uel hanc ipsam lucrifaciat. Videat, discrucietur, appositum habeat ensem: huic reliqua mando. Hæc ubi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id, quod ego prædiuinaueram: tyrannum occidit, summámque meæ impositit fabulæ. Adsum igitur, popularem administrationem uobis apportans, cunctísque bono iam ut animo sint edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini factis. Vacua, sicut uidetis, sceleratis hominibus arx. imperat nemo. quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia uobis mea contigerunt opera, meaq; fortitudine, uidelicet ex una illa cæde, post

ἢν οὐκ ἔτι ζῶ πατὴρ ἰδίου
ναυτο. ἀξιῶ δ' οὖν ὧδε τού-
τοις, τῶν ὀφειλομένων δοθῆ-
ναι μοι παρ' ὑμῶν ἀμοιβὰν,
οὐ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρο-
λόγος τις ὢν, οὐδ' ὧδε μι-
σθῶν τῶν παρόντα δυσχεραί-
νοντος, ἀλλὰ βεβαιω-
θῆναί μοι βουλόμενος τὰ
κατορθώματα τῇ ἀμοιβῇ, καὶ
μὴ διαβληθῆναι, μήδ' ἄν
δοξαν γενέσθαι τῶν ἐπιχει-
ρησιν τῶν ἐμῶν, ὡς ἀτιμῶν,
καὶ γέρας αἰσχρὸν κεκερ-
μένων. οὗτοι δὲ ἀντιλέγω,
καὶ φησὶν, ἂν σύλλογον ποι-
ῆσῃ με, τιμᾶσθαι βέλοντα, καὶ
ἀμοιβὰν λαμβάνειν· οὐ γὰρ
ἄνανδρον τυραννοκτόνον, οὐδὲ
πεπράχθαί μοι τὶ κατὰ τὸν
νόμον, ἀλλ' ἐνδεῖν τι τῷ ἔρ-
γῳ τῷ ἐμῷ, πρὸς ἀπάντη-
σιν τῆς ἀμοιβῆς· πυνθάνο-
μαι τοίνυν αὐτοῦ, τί λοι-
πὸν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ; οὐκ
ἐβουλήθην; οὐκ ἀνῆλθον;
οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἠλευ-
θέρωσα; μή τις ἐπιτάττει;
μή

post quam pater iam uiuere non quibat. Aequum itaque censeo, ut his pro meritis debitum mihi à uobis præmium donetur: non quòd lucri auidus, aut sordidus quispiam sim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri flatuerim: uerùm quòd præmio cupiam officia mea comprobari, neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si uelut irriti præmióque indigni iudicentur. At hic contradicit, negátque æquum facere me, qui decorari munere, præmiúmque ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquã à me pro legis sententia confectum esse, uerùm facinori meo deesse quiddam ad hoc ut præmium postulem. Percontor igitur illum, quid præterea requiris à me? nónne uoluit? nónne ascendi? nónne occidi? nónne libertatem peperi? num quis imperat? num

μή τις λιλοίδε: μή τις ἀπειλᾷ λιστότης; μή τις μι τῶν πανούργων λίφυγε; ουκ ἔνεστι, ἀλλα πάντα ἀρίδηλα μιστά. ηδὶ πατρῶοι νόμοι, ηδὶ ἐλευθερία σαφὴς, ηδὶ δημοκρατία βέβαιος, ηδὶ γάμοι ἀνύβριστοι, ηδὶ παῖδες ἀδιαῖς, ηδὶ παρθένοι ἀσφαλεῖς, ηδὶ ἑορτάζουσα πᾶν πεπλῶ σύνεχιαι ἡ πόλις. τίς οὖν ὁ τόπων ἀπαόντων ἄπτος; τίς ὁ ἐκεῖνα μὴ πάσας, τὰ δὶ παρισχημένος; ἀ γάρ τις ἄλλ τῶν πρὸ ἐμοῦ τιμᾶδαι δίκαιος, παραχωρῶ τοῦ γόμου, ἀξίωμας τῆς δωρεᾶς. ἀ δὶ μόνος ἐγὼ πάντα δίπραξάμιλος, τολμῶν, δίνδυνδύων, κίνδυνων, ἀναιρῶν, πολίμων, δὶ ἀλλήλων τιμωρούμινος, τίμου δίμβάλλας τὰ παθήματα; τί δὶ ἀχάριστον πρὸς μι τὸν δῆμον ποιῆς εἶναι; σὺ γὰρ κύτὸν ἐφόνδυσας τὸν τύραννον, ὁ δὶ νόμος τυραννοκτόνῳ

num quis iubet? num quis minitatur Dominus? num quis nocentium manus effugit me.n? Haudquaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, uirgines absque periculo: publicámque felicitatem solennibus ferijs celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa sustulit, hæc pepercit? Etenim si quisquam præ me dignus honore sit, cedam præmium, desistam à petendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum ultus in altero, quid mea calumniaris officia? quur facis ut populus parum erga me gratus existat? Atenim num occidisti tyrannum? Porrò lex, tyrannicida

τίνων ἀλίδωσι τὴν δωρεάν. διαφέρει δέ, ἀπὸ μιᾶ, τί, ἢ αὐτὸν αἰτιᾶσθαι, ἢ τοῦ δικάσαντος παρασχεῖν τὴν αἰτίαν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι· ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὁ νομοθέτης ἔδοξε, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν δεινῶν ἀπαλλαγήν. τοῦτ' ἐτίμησε, τοῦτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ὑπέλαβεν, ὅπερ οὖν ἔοικε μὴ δι' ἐμοῦ γεγενῆσθαι· ἃ γὰρ ἐφόνευσα, δι' ὃν ἐκεῖνος ἦν οὐκ ἐδύνατο, αὐτὸς εἰργασμαι τὴν σφαγήν. ἐμὸς ὁ φόνος, ἡ χεὶρ ἐκείνου. μὴ τοίνυν ἀκριβολογοῦ ἐπὶ τοῖς τοῦ φόνου τοῖς τελευτοῖς, μᾶλλ' ἀξίωσε ὅπως ἀπόλωνται, ἀλλ' ἃ μηνύω ὄντα, ἃ δι' ἐμοῦ τὸ μηνύειν ἔλαβε. ἐπὰν μάχαιραν προσξιτάσαν μοι δοκῇς, καὶ συνοφαντήσαι τοῦτ' ἀνδρὶ εἰπεῖν, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ ἀπεκτονε. τί δή,

cidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid interest utrum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil refert uerùm hoc solum spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potes, quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat uiuere: nimirum ipse cædem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne discepta de cædis modo: neque illud expende, quemadmodum interierit, uerùm an iam perierit: & an quod periit, id à me sit profectum: quandoquidem & illud excussurus mihi uideris, atque his aduersus bene de Republica meritos calumnijs usurus: Si quis non gladio, uerùm lapide, lignóue, aut alio quouis pacto percmerit.

quid

τί δέ, ἀλιμῷ βιαιοθάνατα τὸν τύραννον, τῷ αὐάγκῃ δὲ τελευτῆς παρέχων, ἀπήτεις αὖ ἡμᾶς τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχειρα τῷ σφαγεῖ, ἢ ἐνδεᾶ ἐλεγίς μοι τὸ πρὸς τὸν νόμον, ἢ ταῦτα, καλιπώτερον τοῦ πανούργου πιφορυμένου; ἢ μόνον ἐξέταζε, τοῦτο ἀπαίτει, τοῦτο πολυπραγμόνει. τίς τῶν πονηρῶν λέπεται; ἢ τίς ἐλπὶς τοῦ φόβου; ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; ἀ δὲ πάντα, ἢ ἐρημικά, συμφαντοιῶτός ἐστι, τῷ τρόπῳ τοῦ πεπραγμένου χρημάτου, ἀποσοβᾶν ἐθέλειν τῷ ὧδε τοῖς πεπονημένοις λωγιάν. ἐγὼ δὲ ἢ τοῦτο μέμνημαι διηγορυμένον ἐν τοῖς νόμοις ἐκτὸς, ἀμὴ διὰ τῷ πολλῷ δουλείαν ἐπιλέλησθαι τῶν ἐν αὐτοῖς ἐρημένων, αἰτίας θανάτου εἶναι διτλᾶς, εἴ τις αὐτὸς ἀπέκτεινεν ἢ εἴ τις μὴ αὐτὸς μὲν ἀπέκτεινε, μηδὲ τῇ χειρὶ ἔδρασε τὸ

Quid porrò si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens: num ibi quoque requisiturus eras à me cædem meæ ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam diceres ad id, ut legi factum à me satis uideatur: atque id, quum sceleſtum acerbius etiam atq; atrociore mortis genere trucidaßem? Vnum hoc duntaxat ſpecta, hoc require, hoc excute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum uestigium? Quòd ſi purgata omnia, ſi pacata, profectò ſycophanticum eſt, modum rei geſtæ calumniantem, præmio fruſtrari uelle, quod ijs quæ uirtute confecta ſunt deobeatur. Equidem & illud memini diſſertum in legibus (niſi forte propter diutinam ſeruitutem oblitus ſum eorum quæ ab illis dicuntur) cauſſam mortis eſſe duplicem: puta ſi quis ipſe occidat; aut ſi non ipſe quidem occidit, neque manu facinus peregit,

ἔργον, ἰὼ ἀγαπᾶσ᾽ ἤ, καὶ παρὰ σχὴν ἀφορμὴν τὸ φόνε, τὰ ἴσα καὶ ἕτερα ἀξιεῖ ὁ νόμ@ αὐτὸν ἀντιπολάζεσθαι· μᾶλλα δικαίως. ἐγὼ γὰρ ἐβουλήθη᾽ πειρατὴν ἴσον γίγνεσθαι τὸ δι᾽ ἀδικίας, καὶ πρότερ@ λειπὸν ὀφείλοντα τὸν ὄκνον τῷ τόλμῃ δι᾽ ὀφαγῆς. ἅτε τὸν μὲν ἄτως ἀποκτάνοντα κολάζειν ὡς ἀνδροφόνον, δὲ κἀκεῖνος, καὶ ἀδικῶς ἀφεῖσθαι κἄκεις. τὸν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δεῖ πειρατὴν ὄντα τῆς πόλιν, ἀ τῶν ὁμοίων ἀξιώσει τοῖς εὐεργέταις; οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο ἂν ἔχοις λέγειν, ὡς ἐγὼ μὲν ἁπλῶς αὐτὸ ἐπραξα, ἀκολούθησε δέ τι τῷ@ ἄλλως χρυσὸν, ἐμὲ μὲν διώσαντ@. τί γὰρ ἔτι ἰδιωτείαν, τῶ ἰσχυροτέρε πιφευσυμένε; τί δὲ κατὰ λεπτὸ τὸ ξίφ@ ἐν τῇ ὀφαγῇ, ἃ μὲν πάντως τὸ ἰσόμενον αὐτὸ προυμαντεύομαι; ἐκτὸς δὲ μὲ τοῦτο φῇς, ὡς οὐ τύραννο@ ὁ τιθνεὼς ὤν, δὲ ταύτῃ ἔχει τὴν προσηγορίαν, peregit, uerùm cõpulit, præbuitq; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoq; lex censet supplicio affici oportere, idq; iure optimo. Neq; enim statuit minus ualere oportere audaciã, quàm facinus: ac postea superuacaneũ est cædis rationem uiamq; spectare. Deinde hũc qui sic occiderit, tanquam homicidã pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rem pub. iuui, non censes ea capere oportere, quæ ijs debentur qui beneficio iuuerunt: Neq; enim illud dicere possis, me quidem imprudentẽ fecisse, sed exitum quendam commodum fortuitò fuisse consequutum præter animi sententiam. Nam quid præterea iam formidassem, eo qui ualidior erat, interemptor? Cur autem gladium in uulnere reliquisse, nisi planè quod erat euenturũ, idipsum præ diuinassem? Nisi forsan illud dices, hũc qui extinctus est, tyrannũ non esse, neq; hanc appellationem in illũ competeret

δὲ λυπὰς ἐπ' αὐτῷ τοσαύτας, ἃ ἀποδύσει, ἡδέως ἂν ὑμᾶς ἐλάκατε. ἀλλ' ἐκ ἂν ἄπεις. εἶτα τοῦ τυραννου τεθνεῶτος, τῷ τὴν αἰτίαν παρασχόντι τῆς σφαγῆς ἐκ ἀποδώσετε τὴν ἀμοιβήν; ὦ τῆς πολυπραγμοσύνης. μέλει δέ σοι πῶς ἀποδώσω, ἀπελαύοντι δὲ ἐλευθερίας; ἢ τὸν τὴν δημοκρατίαν ἀποδόντα, τοσοῦτόν τι προσαπαιτεῖς; καίτοι γε νόμος, ὡς φῄς, τὸ κεφάλαιον ἐξετάζει τῶν πεπραγμένων, τὰ δὲ μέσα δι' ὀλίγα ἐᾷ, καὶ ἐκ ἔστι πολυπραγμονεῖν. τί γάρ; καὶ ἐχὶ ἐξελάσας τις τύραννον, ἤδη τιμὴν ἔλαβε τυραννοκτόνου; καὶ μάλα δικαίως, ἐλευθερίαν γὰρ κερδαίνων ἀντὶ δουλείας πάρισχε τὸ δ' ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον, εὐ φυγὼν, δὲ λυτρώσας ἐπανασάσεως ἐλπὶς, ἀλλὰ πανωλεθρίας καθαίρεσις, καὶ πανωλεθρίας πατὴρ γέγονε, καὶ μέλλοντος τὸ δῆλον ἅπαν ἐκκεκομμένον. καί μοι, πρὸς θεῶν, ἤδη

neque uos multum præmij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui cædis causſam ministrauit, præmium negabis? Ô curiositatem: de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiam restituit, nescio quid superuacaneũ præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei gestæ spectat: quæ uerò ad id conducũt, ea omnia missa facit, neque iam ultrà curiosius excutit. Quid enim? an si tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metũ uerùm absolutam sublationem, totiusq; generis internicionẽ, omneq; malũ radicitũ excisum. Et mihi per deos iã ab ini-

tio

ἀπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, ὦ δικᾶ, πάντα διῃτάσασθε, εἴ τι τ' πρὸς τ' νόμων παραλέλειπται, ἢ ἐν ἐνδεᾶ τ' προσεῖναι ὀφειλόντων ἐγκαλεῖσθαι; πρῶτα μὲν δὴ τοῦτό μοι προϋπάρχειν χρὴ γιγνάσκειν ἢ φιλόπολιν, ἢ πρὸ τῶν κοινῶν κινδυνεύειν ἐθέλησαν, ἢ τῷ σώματι θανάτῳ τῶν τ' πολλῶν σωτηρίαν ὠνήσομένῳ. ἆρ' ἦν πρὸς τοῦτο ἐνδέησα, μαχαιρίδιον, ἢ προσδέησε μηδός τινα τῶν διὰ μέσου κινδύνων ἀπώκνησα; ἢ ἂν ἄν ποτε μὲν τοίνυν ὧδε τοῦτ' ἔτι μένει, μὴ νόμιζε τ' διδόναι μόνον, μὴ τ' βουλεύσασθαι τοῦτο, εἰ ἢ μὴ χρηστὸν ἀποβήσεται, ἔτι τι ἂν γενοίμην αὐτ' παραστάσεως, γέρας ἀξιῶν, ὡς δύβρει τοῦτο λαμβάνων. ἐμοῦ μὲν ὁ δυσδίκτ', ἄλλο ὄμως' ἐμέ τι τυραννοκτονικόν, ἄλογον, ἀπέ μοι, ὃ ἄγνωμον ὧν παράσχῃ; ἢ ἐλογον, ἢ μᾶλλον, ὦ ἐλογον,

tio ad finem usq; (si uidetur) rem totam perpendite, num quid eorū quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiò mentem prius oportet suppetere fortem, & amantem Reip. quæq; pro cōmunibus commodis periculum adire non recuset, quæq; priuato suo interitu multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquā mihi defuit? Num frangebar animo? Nū quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere. In hac interim parte tantùm commorare, atque æstima, an non uel uoluisse tantùm ista, ac statuisse, præclarū facinus fuerit. Ac putato me solū animi uolūtatisq; argumēto præmiū postulare, tanquam qui beneficio inuerit. Tum si uoluntati meæ facultas defuisset, uerùm alius post me tyrannum occidisset: dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem,

ἀνδρῶν, ἐβουλόμην, ἠθέλησα, ἐπεχείρησα, ἐπειράθην γενόμενος, μόνος ἄξιος ἐμοὶ τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκρίνω τότε; νῦν δὲ οὐ τοῦτό φημι, ἀλλὰ πρὶν ἐλθεῖν, πρὶν ἐκνευρίσασθαι, πρὶν μυρίας πρὸ τοῦ νεανίσκου σφαγὰς ἐπεῖναι. μὴ γὰρ ὅτῳ ῥᾴστην, μᾶλλον δὲ ὀχλήσεις ὑποπλάβητε ἅπαξ τὸ πρᾶγμα, φρουρὰν ὑπερβλῶσαι, πρὶν λογυφέρων κρατῆσαι, πρὶν βίᾳ σθαι τεσσάρους μόνον, ἀλλὰ σχεδὸν τὸ μέγιστον ἐν τῇ τυραννικωτάτοις, πρὶν τὸ ἀσφάλεσθαι τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστιν. οὐ γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος, μέγα πρὶν ἀνεκλυτον πρὶν ἀνεκπολέμητόν ἐστιν, ἀλλὰ τὰ φρουρούμενα πρὶν τυραννίδα: ἃ τις ἂν νικήσῃ, ταῦτα οὕτω κατώρθωσε, πρὶν τὸ λοιπὸν, ὀλίγον. τὸ δὲ δὴ ἔχει τῶν τύραννων προσιόντων, οὐκ ἐν ὑπῳρξέ μοι, μὴ οὐχὶ τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων ἓν δορυφόρων ἀπαύστων κυκλοῦντός, πρὶν ἐκ-

ciues, uolui, statui, aggressus sum, uoluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tũ responsurus fueras? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, ascẽdi, periclitatus sum, atq; innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patrauí. Neque enim usquequaq; adeò facilem, factúq; procliuem esse rem existimetis, custodias perrumpere, satellites opprimere, unumq; hominem tam multos amoliri. Quin isthuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negocij caput. Nam ipse iam tyrãnus non magna res est, neq; expugnatu neq; cõfectu difficilis: uerùm ea quæ tuentur continentq; tyrannidẽ: quæ quidem si quis superarit, is nimirum cuncta quæ destinauit, peregerit, & perpusillum est id quod superest. sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesq;

μὴ ἀνὴρ ἄπαυστος προσφιλονεικότατος, οὐδὲν ἔτι προσθήσω, ἀλλ' οὐδὲ τούτων αὖθις μελήσω. φυλακὴν ἐκπράξασα, λοιφόρους ἐνίκησα· τὸν τύραννον, ἀφύλακτον, ἄοπλον, γυμνὸν ἀπέδωκα. τιμῆς ἄξιος οὐδὲ τούτοις ἔοικα δοκῶ, ἢ ἔτι ἀπαιτῆς παρ' ἐμοῦ τὸν φόνον; ἀλλ' εἰ καὶ φόνον ζητεῖς, οὐδὲ τοῦτο ἐνδεές. εὐδὲ ἀναίμακτός εἰμι, ἀλλ' ἔργασμαι μεγάλων καὶ γενναίων σφαγὰς, νεανίσκου ἀκμάζοντος, καὶ πᾶσι φοβεροῦ, δι' ὃν αὐτοβούλως καὶ πάντως ὦ, ὦ μόνῳ ἐλάφρα, ὃς αὐτὶ πολλῶν ἤρκει λοιφόρων. ἆρ' οὖν οὐκ ἄξιος, ὦ οὗτος, λωρίας, ἀλλ' ἀτιμώρητος πιθανοῦσθαι γένωμαι; τί γὰρ, εἰ λοιφόρων ἕνα; τί δ', εἰ καὶ φίλτατόν τινα τῶν τυράννου ἀπέκτεινα; τί δ' εἰ οἰκειότατόν μου; ἦ μέγα ἂν ἔδοξε καὶ τοῦτο, αὐτελθόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκροπόλει, ἐν μέσοις τοῖς ὅπλοις, φόνου τινὸς ὀργάσασθαι τῶν τοῦ

nesque satellites antè debellassem. Nihil adhuc addo: uerùm in his rursum immoror. Custodiam oppressi, satellites superaui, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis non tibi uideor honore dignus? an adhuc cædem ipsam à me requiris? Quin etiam si cædem quæris, ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus, uerùm cædem peregi, magnam ac strenuam, nempe iuuenis ætate, ac uiribus florentis, atq; omnibus formidandi, per quem ille ab insidijs erat tutus, cui uni fidebat, qui complurium satellitum instar erat. An non igitur, quæso te, præmio dignum uideor, sed tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem unum, atq; adeò quid si tyranni ministrum quempiã interemissem? quid si seruum aliquem charum? an non hoc quoque magnum uisum fuisset, conscendisse, mediáq; in arce, medijs in armis, aliquem

τοῦ τυράννου φίλων; νῶν δὲ καὶ τὸν περφυσιλέον αὐτὸν ἰδὲ. ὑὸς ὧν τυράννου, μᾶλλον δὲ τύραννος χαλεπώτερος, καὶ δεσπότης ἀπαραίτητος, καὶ κόλαστὴς ὠμότερος, καὶ ὕβριστὴς βιαιότερος. τὸ δὲ μέγιστον, κληρονόμος τῶν ὅλων, καὶ διάδοχος, καὶ ἐπὶ πολὺ πορρεθῆναι τὰς ἡμετέρας συμφορὰς διανοούμενος. βούλεται τοῦτο μόνον περιπάχθαι μοι, ἢ δ' ἔτι τὸν τύραννον διαπεφευγότα; γόμας δὲ ἐπὶ τούτοις αἰτῶ. τί φατε, οὐ δώσετε; οὐκοῦν ἐκεῖνον ὑφ' ὑμῶν ἀδῆ; οὐ δεσπότης, οὐ βαρὺς, οὐκ ἀφόρητος ὧν; νῶν δὲ καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ἐννοήσατε· ὃ γὰρ οὕτως ἁπαντᾶ πᾶσι ἐμοῦ, τοῦτο, ὡς ἐνὼν, αἴρεσθαι διεπραξάμην, ἢ τὸν τύραννον ἀπέκτεινα ἐτέρου φόνου, ἢ χεῖρας πῶς, οὐδὲ πληγὴν μιᾷ. ὅπερ δυνατώτατον ὧν αὐτῷ, ὧδε πηλικούτοις ἀδικήμασιν, ἀλλὰ λύπῃ προβασανίσας πολὺ

è tyranni familiaribus iugulare? Nūc & hunc ipſum qui occiſus eſt, cuiuſmodi ſit, conſidera. Filius erat tyranni, uel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad ſupplicia dirior, ad contumelias uiolētior: quodque eſt maximum, hæres ac ſucceſſor omnium, quíque in longum noſtras calamitates poſſet prorogare. Vin' hoc ſolum mihi confectū eſſe, ipſum uerò tyrannū uiuere adhuc, fuga ereptum? Iam horū nomine præmium poſtulo. Quid dicitis? Nō dabitis? An'non & illum uerebamini? An'non dominus, an'non grauis, an'non intolerandus erat? Porrò nunc negocij caput deniq; ipſum perpendite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit pulcherrimè confeci, tyrannúmque aliena cæde occidi, non ſimpliciter, nec uulnere uno, id quod fuerat optatiſſimū illi, uidelicet tantorum facinorum ſibi conſcio: ſed poſtea quam illum prius multo dolore excarnificaſſem, tum,

quo

ἄν, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς λάξας τὰ φίλτατα οἰκτρῶς πρηνὲς μένα, γόῳ ἐν ἐλπίσι, ἃ καὶ πο νηρὸν, ἀλλ' ὅν καὶ ἀκμάζοντα, καὶ ὅμοιον τῷ πατρὶ, ἅμα τ' καὶ λύθρου ἐμπεπλεσμένον. ταῦτ' ἐστι πατρῶν τὰ φαύματα, τοῦτα ξίφη δικαίων τυραννικτόνων· οὕτ' ἄνατ' ἄξι' ὠμῶν τυράννων. αὕτη τιμωρία πρέπουσα τοσούτοις ἀλιτήμασι. τὸ μὲ δύβυς ἀποβανεῖν, τὸ δ' δύβυς ἀγνοῆσαι, τὸ δὲ μηδὲν τοιοῦτο βιαμα ἰδεῖν, ἐδὲν ἔχει τυφαννικῆς κολάσεως ἄξιον. οὐ γὰρ ἠγνόει, ὦ ἄτ', οὐκ ἠγνόει, οὐδὲ τῶν ἄλλων ἐδένα, ὁ σὼ ἐκεῖν' σύνοιδεν πρὸς τὸν ἐμὸν ἔχει, καὶ ὡς οὐκ ἂν ἐξέσεσθ' ἐπιβιῶναι ἐδ' ὀλίγον αὐτῷ χρόνον. πάντ' μὲν γὰρ πατὴρ ἴσως πρὸς τὰς παῖδας τοιοῦτος· ὁ δὲ καὶ σφριτότερόν τι τ' ἄλλων ἔχων, ἐκέτως, ἐρῶν

quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens, puta filium in ipso æui flore, tametsi sceleſtum quidem illū, attamen & ætate uigentē, & patri similem, sanguine taboq; oppletum. Hæc nimirum sunt parentum uulnera, ỹ gladij uerorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc ultio tantis sceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere sibi, neque huiusmodi ullum spectare spectaculum, profectò nihil habet tyrannico supplicio dignum. Neque enim ignorabā uir egregie, non ignorabam inquam, ne que quenquam alium latuit, quanta ille charitate filium sit prosequutus, adeò ut illo extincto ne paululum quidem temporis sibi in uita morandum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modum affecti sint erga liberos: uerùm hic etiam ultra reliquos habebat quiddam, idq; meritò,

ἑρῶν μόνον ἐπᾶνον πυθόμενα, καὶ φύλακα δὲ τυραννίδος, καὶ μόνον προκινδυνεύοντα τῇ πατρὶς, καὶ τῶν ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ παρεχόμενον. ὥστε οὐ καὶ μὴ διὰ τὴν εὔνοιαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπόγνωσιν, οὐδὲ ὑποπτεύομενον αὐτὸ, καὶ λογιζόμενον, ὡς ἔδη ἐπὶ τῷ ζῆν ὀφείλοις, δὲ ἐκ τῶν παρόντος ἀσφαλείας καθηρημένης. ἅπαντα τοίνυν αὐτῷ ἀθρόα περιέστησα, τὴν φύσιν, τὴν λύπην, τὴν ἀπόγνωσιν, τὸν φόβον, τὰς ἐκ τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων, ἐπ' αὐτὸν ἐχρησάμην τοῖς συμμάχοις, καὶ παρὰ τὴν τελευταίαν ἐπάνην σπίψιν κατηνάγκασα. ἀπόλωλεν ὑμῖν ἄτεκνος, λιπαρημένος, ὀδυρόμενος, δακρύων, πεπονθὼς οἷα νενόος, ὀλιγοχρόνιον μὲν, ἀλλ' ἱκανὸν πατρὶ καὶ τὸ λειπόμενον, αὐτὸς ὑφ' αὑτοῦ, ὅσπερ θανάτων ἀκριτος, μὴ πολλῷ χαλεπώτερος, ἢ ὁ τὰ ἄλλα γίγνοιτο. τῷ μοι

quippe qui cõspiceret illum unicum esse qui curaret seruaretq; tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaq; si non ob charitatem, certe ob rerum desperationẽ sciebã illum protinus exiturũ è uita: perpensurũ enim, iã nihil esse quod uelit uiuere, adempto tutamine quod illi filius ministrauerat. Nimirum effeci, ut hæc omnia illum agmina tim circumsisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum imminebant metus. his aduersus illũ auxilijs sum usus, atque ad id extremum illum cõsilium adegi. Interijt itaque uobis orbus, excruciatus, plorans, lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnũ, uerùm qui satis magnus esset patri. Postremò, quod est omnium acerbissimum, ipse sibi necem conscisit: quod quidem mortis genus, præ cæteris miserrimum, multoque atrocius est, quàm si per alium inferatur. Vbi mihi gladium

ποῦ μοι τὸ ξίφος, μή τις ἄλλος τοῦτο γνωρίσῃ; μή τινος ἄλλης ὅπλον τοῦτο ἦν; τίς αὐτὸ εἰς τὴν ἀκρόπολιν εἰσήνεγκεν, πρὸ τοῦ τυράννου τίς ἐχρήσατο, τίς αὐτὸ ἐπ' ἐκεῖνον ἀπέστειλε; ὦ ξίφος καινοῦ μὴ διὰ δοχὴν τῶν ἐμῶν κατορθωμάτων, μετὰ τοσούτους κινδύνους, μετὰ τοσούτους φόνους ἀνθ' ἡμῶν θανάτου, ἢ καὶ ἀξίοις δοκοῦμεν μικρᾶς δωρεᾶς; ἐὰν γὰρ ὑπὲρ μόνου τούτου τὴν τιμὴν ἄρτου παρ' ὑμῶν, ἐὰν γὰρ εἴπω, ἄνδρες δικασταί, ἀποθανεῖν ἐβουλήσαντα τῷ τυράννῳ, ἢ καὶ ἀνόπλῳ ὄντι τοῦ καιροῦ καταλημμένῳ, ξίφος τοῦτο ἐμὸν ὑπηρέτησε, καὶ πρὸς τὸ τῆς ἐλευθερίας συνέργησε πᾶσιν, τοῦτο τιμᾶς τι καὶ δωρεᾶς ἄξιον νομίσαντι, διαπράξω οὕτω δημοτικοῦ κόσμου ἐν ἀγορᾷ ἁψάμενος, οὐκ ἐν τοῖς συγγράμμασι ἀναγράψατε; οὐκ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναθήσατε, οὐκ ἐν μέσοις τοῖς θεῶν ἐκείνου πρόσωπον ἀνύσατε; νῦν μοι ἐννοήσατε, εἶτα

gladius? Num quis alius eum agnoscit? Num cuius alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannum quis eo est usus? Quis eū ad illum misit? O'en sis particeps successorū meorum egregiè factorum? post tanta pericula, post tā tas cædes cōtemnimur, & indigni præmio iudicamur? Nam si huius tantùm nomine præmium à uobis postularem: si sic dicerem Iudices: tyrānum, quum mori uellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiit, & ad consequendā libertatem auxilio fuit uniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicassetis. Porrò domino tam popularis rei non gratiam retulissetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti sunt, scripsissetis? Nónne gladium inter sacra monumenta consecrassetis? Non illum secundum Deos uenerareminí? Nunc mihi considerate,

οἷα πεποιηκέναι αὐτὸς τὸν τύραννον, οἷα δὲ ἐρεῖνεαι πρὸ τῆς τελευτῆς. ἐπεὶ γὰρ ὑπ' ἐμοῦ φονευόμενος, καὶ τιτρωσκόμενος πολλοῖς τραύμασιν ἐς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσῃ ἔμελλον τὸν γεγηρακότα, ὡς ἂν ἐν τῷ πρώτῃ διαι διαταράξειν, ὁ μὲν αὐθάδεσον οἰκτρὸν, ἐπιβοώμενος τὸν γεγηρακότα, οὐ βοηθὸν, οὐδὲ σύμμαχον. ἤδεα γὰρ πρεσβύτην ὄντα, καὶ ἀδύνατον, ἀλλὰ διατελῶν τῶν οἰκείων κακῶν. ἐγὼ γὰρ ἀπαλλαττόμην, ποιητὴς μὲν ὁλοις τραγῳδίας γεγενημένος, καταλιπὼν δὲ τῷ ὑποκριτῇ τὸν ἀγῶνα, καὶ τὸν σκηνῶν, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος· ἐπιστὰς δὲ ἐκ ἄνω, καὶ ἰδὼν ὑὸν, ἂν ἔχει μόνον, ὀλίγον ἐμπνέοντα, ἡμιθνῆτα, ἐμπεπλησμένον τοῦ φόνου, καὶ τὰ τραύματα σωτικῆ, καὶ πολλὰ καὶ κάκεια, αὐτοῦ τοῦτο τὸν κίνδυνον, ἀναρρήσθη,

quæ uerisimile est feciſſe tyrannum, quæ dixiſſe priuſquam ſibi mortem conſciſceret. Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam uulneribus confoderetur, idque in ijs corporis partibus, quæ conſpicuæ magis, magisque ſint oculis obuiæ, uidelicet ut quammaxime diſcruciaret eum qui genuerat, quóque primo ſtatim conſpectu perturbaret. miſerabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui ſenex iam eſſet, atque inualidus: uerùm domeſticarum cladium ſpectatorem. Nam ego interim diſceſſeram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, ſcenam, gladium, reliqua quæ ad actũ fabulæ pertinebãt. At ille adſtans ubi filiũ conſpexit, quem habebat unicũ, ſemiuiuum, ſanguinolentũ, cæde conſperſum, tum uulnera perpetua ac plurima letbalia, hunc ad modum exclamauit:

ἀπηρώμεθα, πεφονεύμεθα, τετυράννευται τοῦτ' ἐμοῦ σφαγέος, τίνι με τηρεῖ, τίνι με φυλάττει, διὰ σοῦ, τέκνον, προαναμενόμενον; ἢ μή τι ὡς γέροντα ὑπερφρονεῖ; ἦδη τῇ βραδύτητι καὶ λάθεμ' ἅπαν, ἦδη παραπείθει μοι τὸν φόνον, ἦδη μακροτέραν μοι τὴν σφαγὴν ποιεῖ; ἦδη ταῦτα λέγων, ἐβόα τὸ ξίφος· αὐτὸς γὰρ ἄπορος ἦν, διὰ τὸ πάντα τῷ παιδὶ διδόναι. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἐνέλιπεν· πάλαι δ' ἐκ τοῦ πρεσβεύσασθαι μέλον, ἦδη πρὸς τὸ μέλλον τόλμημα κατελελειμμένον. ἀπὸ σφάσας δὴ τῆς σφαγῆς, ἦδη τοῦ ῥεύματος βλύζοντος τὸ ξίφος, φησὶ· πρὸ μιᾶς σοῦ μέν μ' ἀπέκτειναν, νῦν δ' ἀνάπαυσον ξίφος· πατρὶ πένθους δοῦσι παραμύθιον ἐλθέ, ἦδη πρόθυτικῇ χειρὶ δυσχέρειαν σωματώσασα, ἀπόσφαξον, τυραννοκτόνησον, ἦδη τοῦ ψεύδους ἀπάλλαξον.

ἐδόκει

mauit: O nate, extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te, fili, sum extinctus: nisi forte me tanquam senem contemnit, ac lento supplicio me conficit: producitque mihi mortem, redditque mihi aedem longiorem. Atque haec locutus, ensem quaerebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, ut qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad faciendus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è uulnere exempto, ait: Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladio. Ades patri lugenti solamen, senilemq; manum & infelicem adiuua, iugula, tyrannum occide, luctu libera. Vtinam

ἄθλιε πρότερος σοι ἐπέτυχον, ἄθλιε τῶν τάξιν προϋλαβὼν τῷ φόνου. ἀπέθανον αὖ, ἀλλ' οὐ ὡς τύραννος μόνον, ἀλλ' ἔτι νομίζων ἴσως ἔχειν ἔνδικον· νῦν δ' ὡς ἄτιμον, νῦν δ' ὡς ἀλλοφονίμως διαπορῶν, πρὸς ταῦθ' ἅμα λίγων, ἐπὶ τῶν σφαγῶν, βίαμαι, ἀμυνόμενος, ἐπιθυμῶν μὲν, ἀδρανῶν δὲ πρὸς τὸν ὑπηρετοῦντα τῷ τολμήματι. πόσα καὶ πολλάκις ἰδοῦσα; πόσα βουλεύματα; πόσοι θύνατοι; πόσαι τυραννοκτονίαι; πόσοι δικασταὶ ἐπὶ τούτῳ, ἐπράκτει πρὸ τοῦ τὸν μὲν παῖδα πρεσβύτην, ἀλλὰ μικρὸν, ἀλλ' δύνατα γυμνασόμενον ἔργον· τὸν πρεσβύτην δὲ αὐτῷ περικεχυμένον, πρὸς τὸ ἅμα ἀμφοῖν ἀναλισκόμενον, τῶν ὀλοσιδήρων ἐπάγλων, πρὸς ἐπινίκιον σπουδῶν, πρὸς τὰ ἔργα τὰ ξίφους τοῦ νέου. αὐτὸ δὲ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἐπάλαιον· μέσον, ὡς οὐκ ἀνάξιον γενόμενον τοῦ δεσπότου, πρὸς μαρτυ-

Vtinam prior in te incidissem, utinam in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem, sed tanquam tyrannus duntaxat, sed qui crederem mihi superesse ultorem: nunc autem tanquam orbus occumbo, nunc tanquam cui desit etiam mactator. Atque hæc ubi diceret, gladium adegit, treo mens, neque sat potens. Cupiebat quidem, uerùm non suppetebant uires ad facinus exigendum. Quot hic supplicia? Quot uulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Postremò spectaculis omnes iuuenem dudum prostratum, nec exiguum profectò, neque mediocrium uirum opus. ac senem huic circumfusum, atque amborum sanguinem commixtum, libertatis illam & uictorialem uictimam mei quegladij facinora. At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignum se domino præstitit, testans;

μαρτυρέμβρυον ὅτι μοι πιστῶς διακινέσατο. τοῦτο γὰρ ἐμοῦ σφόδρα μικρότερον ἰδών, νῦν δὲ λαμπρότερόν ὄντι τῇ καινότητι. καὶ ὁ μὲν πάντων τῶν τυραννίδα πᾶσαν, ἐμὲ ἐγὼ μεμίσηται δ' ἐς πολλοὺς τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐν δράματι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ ἐκεινά μλω, τὰ δεύτερα ὁ παῖς, τὰ τρίτα δὲ ὁ τύραννος αὐτός. τὸ ξίφος δὲ πᾶσιν ἐκνεφίτευσα.

ſtásq; quòd mihi fidam nauaſſet operam. Id ſi à me ipſo fuiſſet patratum, minus fuerat futurum: nunc autem illuſtrius eſt ipſa nouitate. Atq; ego quidem ſum is, qui tyrandem ſuſtuli: cæterum actio in multos eſt diſtributa, quemadmodum in fabulis fieri conſueuit. Ac primas quidem partes egi ipſe, ſecũdas autem filius, porrò tertias tyrannus ipſe. Nam gladium omnibus inſeruiuit.

GILBERTI COGNATI *Argumentum.*

Quidam in arcem aſcendit uti tyrannum occideret, atque ipſum quidem non reperit: uerùm filium eius interemit, gladiumq; in uulnere reliquit. Aduenies tyrannus, ubi filium extinctum conſpexit, eodem enſe necem ſibi conſcit. Is qui aſcenderat, tyrannicq; filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

DECLAMATIO D. ERASMI Roterodami, non illa quidem uerſa, ſed quæ ſuperiori Declamationi è Luciano uerſæ reſpondeat.

ARGVMENTVM.

Eiuſdem generis hæc cum ſuperiore, eiuſdemq; ſtatus eſt, ſed aduerſaria. Vt enim illic contenditur, præmium eſſe dandũ tanquam

tanquam tyrannicidę, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hic negatur eum satisfeciſſe legi, aut tyrannicidam eſſe, qui non ipſum tyrannum, ſed filiũ tyrãni occidiſſet. Exordio beneuolẽ tiam captat à perſona Iudicum: deinde calumniæ aduerſarij, qua in ſuſpicionem adductus fuerat, quaſi ipſe quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, reſpondet per abſolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius perſona, atque ipſo uiciſsim in ſuſpicionem ex modo actionis uocato. Poſt exordium propoſitio ſequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorſum in hac cauſſa maximè ſpectare debeat: atque inde ad confutationem uenitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quæ alter in argumento ab imo ad ſummum tractarat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac uoluntati quidem opponit uoluntatem legis, ut quæ non quid quiſque uoluerit, ſed quid effecerit, ſpectet: neque cogitationes, ſed facta præmijs compenſet. Conatum uerò eleuat uarijs ac multis ſimilibus & exemplis, oſtendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut alijs denique id genus rebus ſatis eſſe conari aliquid & cœpiſſe, ſed præſtari oportere. Effectum conditiones ſequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus ſpectari dixerat, id diſtinguit, oſtendens diuerſam eſſe rationem præmiorum & pœnarum. In maleficijs interim & uoluntatem puniri: in beneficijs autem nunquam præmium dari, niſi ei qui quod lex proponit, reipſa effecerit. Poſtremò & patriæ gratis inſeruire ac officium præſtare ciues debere: & illũ ſatis mercedis pro conatu ſuo retuliſſe, laudem & gloriam. Effectum autem refellit, quia non ſimpliciter id effecerit quod lex iubet, ſed fortuna ſeu numine ita ferente, cædem filij, mortem patris conſecutam eſſe. Non enim quia ipſius gladio tyrãnus poſtea ſeipſum confecerit, ob id ipſius hoc factum eſſe. Deinde etiam incertum fuiſſe exitum, & quſdnam pater occiſo filio facturus fuerit: & hic conſilium quoque petituris ſubuertit, primò ut incertum & periculoſum, neque certis rationibus firmatum: deinde etiam ut fictum, & poſt euentum rei demum ſimulatum. Denique non idem eſſe occidere, id quod lex iubet, & mortis cauſſam qualemcunque præbere, ſdque iterum multis ſimilibus probat. Atque hoc loco diſputationem ſuprà cœptam renouat, de eo quatenus uoluntas

tas in legibus ſpectatur, & in quibus per ſe ſufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, & ob id neque hic præmium illi deberi, ut qui cœperit, non abſoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto uoluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potiſsimùm amplificat: puta filium fuiſſe caput & cauſſam tyrannidis, eóque ſublato etiam tyrannidem ſublatam fuiſſe. Ac primò quidem filium oſtendit non fuiſſe tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis ſignis & ceteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, ut maximè fuerit, legem iubere ipſum tyrannum, non ut quiſque tyranno ſimilis, aut nocentior etiam eſt, occidere. Et hic multis uerbis de auctoritate legum diſputat, & quòd non temerè uerba legum huc aut illuc deflectenda ſint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo ſecutura eſſe. Poſtremò etiam ipſe locum ab imo ad ſummum tractat: & ut alter uoluiſſe, egiſſe, effeciſſe ſe dixerat, ita hic contrà neque animum ad rem gerendam habuiſſe illum, neq; recta uia aggreſsũ eſſe, neq; deniq; id quod lex iubet, perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem cõcludit breui ἀνακεφαλαιώσει, & conformatione ſeu proſopopœia legum, Reipublicæ & deorum quoque expoſtulantiũ cũ petitore, ut iniquè & præter meritum præmium petente.

Si mihi cauſſa hæc, Iudices, apud concionem populárem, quæ ſtudijs potius quàm exacto rerum iudicio duci conſueuit, eſſet agenda, ac non magis apud Iudices ex honeſtiſsimis ordinibus delectos, nimirum grauiſsimos, ſapientiſsimósque: nonnihil profectò uererer, ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia gestientibus, atque (ut ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos, nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolos que multo minus: quippe qui frontem modò, quaſi que perſonam huius negocij intuentibus, non faciem ipſam propius contemplantibus, uideri

uideri fortasse possim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in caussa tam populari, uelut importunius obstrepere atq; obturbare. Enimuerò quum omnis affectus inutilis est ad rectè iudicandum: tum ingens, intemperans, atque exundans lætitia, non solùm iudicium omne funditùs tollere solet, uerùm etiam nostri sensus non rarò nobis eripere: præsertim si (quemadmodum hæc nostra) post graues diuturnasq; calamitates, ac ueluti tempestatem sæuissimam, repentè præterq; spem quasi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm seruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipsis, sed uel inanibus harum rerum uocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc uelut æstus quidam impotens, omnia sursum ac deorsum miscet, dum lætitiæ temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinit. Verùm uestra Iudices singularis sapientia perspicacitásque, non hoc tantùm scrupulo me leuat, uerùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, uti sperem futurum, ut hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (ut opinor) nota Reipub. charitate suscepi, uobis non modò nõ inuidiosum, sed fauorabile plausibileq; uideatur. Etenim postquam uiderem manifesta quadam Deorum beneuolentia, post diuturnam ac miserrimam illam seruitutem, toties Reipub. uotis expetitam libertatem aliquando contigisset nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quàm ut gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quò uidelicet munus suum huic urbi propriũ perpe-

perpetuumq; facere uellent, & constabilire tueriq; quod largiri non essent grauati, meminissemúsque ijsdem in manu esse ut eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem uel primæ gratitudinis partes, intelligere uidelicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac una ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, ut dum nimium candidi in ciuem esse uolumus, in deos ingrati impijq; reperiamur. Neq; enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoq; longa iam tyrannide exhaustius est, quàm ut inde temerè dari præmia conueniat immerẽtibus:) illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta nobis uerterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominẽ contulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò præbuerit, idq; adeò imprudens (uti mox docebimus) non ueretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum dijs eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius uocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem Iudices facinus specioſius tyrannicidio, nullum dijs dignius: uerùm hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam usurpat immeritus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quàm quod tyrannicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiusq; spectandũ, ne temerè decernatur indigno. Permulta siquidem,

permulta ad id requirũtur, ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis esse uideatur: quorum nihil in hunc competere, paulo pòst euincemus. Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas deprecatur, eum à legibus præmium omnium maximum petere: petere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, ut etiam si unum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset, maluit tamen homo uerecundus, unico persoluto, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirum quod obnoxiæ Reipublicæ quoties libido sit, possit improperare. Tũ illud utrum risu potius, an odio dignum existimem, quòd in tribunalibus, quòd apud ornatissimum seueriss imorum Iudicum consessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis Iudices, ut è corona plerique risum tenere nequirent, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam suam nobis recitabat de sese terq; quaterq; tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno uidelicet, qui inter fidera collocetur, domino in deorum numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea uoce, quàm fastuoso uultu, quàm arrogantibus supercilijs, quàm stupidis oculis, suum ipse uobis encomiũ detonabat? Quæso Iudices, ut etiam nunc hominis uultum diligenter attendatis: nónne uobis minitari uideturi nónne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impunè, in columi diuino illo meo ac fortissimo gladio, qui uel sine me meas uices, ubi lubebit, acturus est? Quis tandem istam

ferat

ferat iactantiam, uel in eo qui uerè tyrannum occidisset? Hæc quoque me causſa Iudices (neque enim inficiandũ eſt) commouit, ut huius obſiſterem petitioni: uel magis ut immoderatam arrogantiam, ut odioſam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim uniuerſa ciuitas dijs libertatis auctoribus gratularetur, ut hic ſeſe ira tumens in medium ingeſſerit, quàm indignè tulerit victimas dijs ſeruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, ſeſe unicum eſſe reſtitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuatáq; ſuæ dextræ, ſuo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique Iudices auguramini, ſi ad huius intolerabilem iactantiam, ueſtra auctoritas, ueſtra comprobatio, ſi præmium quaſi pignus acceſſerit? Quid, niſi ut tyranno ſubmoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui uentoſæ linguæ, gloriæq; quaſi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odioſam iſtam ſuam tragœdiam ingerat, quotidie dextram iſtam Herculanam, & gladium prodigioſum minitetur? Vtrum eſt hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipſi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi ſuccenſes? Quid minitaris oculis? Quid terres ſupercilio? An mihi non licebit libertate in cõtradicendo (tuo ſcilicet munere) uti, quum tu ſic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiã in proſcenioleges fieri uetãt) crimẽ tã atrox, tã capitale in ciuẽ impingere, tãtùm ꝙ libuit, idq; apud Iudices iratos, in tã frequẽti ciuiũ corona, quod neque as uel leuiſſimo cõfirmare argumẽto. Siquidẽ quàm reliqua glorioſè, tam illud impudenter dicebas, mihi nullã fuiſſe causſam quare tibi contradicendi partes ſuſciperem: niſi quò tyranni necem, quæ me diſcruciaret ſcilicet, ulciſcerer.

Quo quidem tuo exemplo si uicissim in te liberet uti, mox intelligeres quàm atrocia, quãto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod uulgò dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neq; prorsus alia res ulla mihi cum tyranno intercessit, quur mea referret illum uiuere, sine quibus rebus nullam in quenquã criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia uidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq; meam uitam sic huic Reipub. spectatam esse, ut isto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi suspicionem ullam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim causis, ut tibi obsisterem? Deniq; (si scire uis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, ut sui patrocinium aduersum te capesserem, negantes sibi uideri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deiicerẽ. Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoq; durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, isthuc uerò non grauissimum modò, uerùm etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem uel uerbo refragor, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id uerò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolẽtius exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id uult dedisse uideri. Sed finge mihi nullam esse causſam quur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitũ sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas.

censeas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur, si uerè præmium meruisti, non tibi honorem eripio: uerùm etiam uehementer illustro, quandò non paulo magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus ueniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stulticiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino ut nostro omnium periculo hæc urbs in deos existat ingrata. Postremò, si deorum immortalium caussam ago, quibus honorem debitũ tu conaris interuertere: ut uel hinc sat liqueat quanta religione reliquam caussam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempublicam fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco uel tyrannorum caussas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à uobis postulo Iudices, ut uel mihi prosit in caussa hoc meum erga Rempub. studium, uel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio uel atrocissimam illam quam iste mihi conabatur impingere, inuidiã, ut tyranno fauisse uidear, nisi certioribus quàm ut à quoquã reselli possint, argumẽtis euinco, nisi demũ et aduersario persuadeo, modò ne tergiuersetur, ut quãmaximè ciuiliter qs agat, nullũ ei deberi præmiũ sin exactius, seueriusq;, pœnam etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quàm potest breuissimè facio, quæso Iudices, ut me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis Iudices, ut iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id unum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat: nihil nos aliud perpendere uoluit,

nisi quòd grauem seruitutem toleraſſemus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantum uos ſpectare uoluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neq; enim hoc in quæſtionẽ uenit, quàm miſera ſit tyrannis, quàm optanda libertas: ſed de illo cognoſcitis Iudices, quum libertas huic urbi ſit reſtituta, quanta hinc laudis portio huius uirtuti debeatur: & an id quod euentu cum huius facto coniunctum eſt, idem cum eius merito coniunctum uideri oporteat. Relegã autem eadem ueſtigia, quibus ipſe in cauſſam ingreſſus eſt: quod equidem refellendi genus ſimpliciſsimum eſſe puto: ſequarq; partes illas quibus iſte rem ſecuit, id nimirum agẽs, ut quemadmodum ingenioſi conuiuatores ijſdem carnibus alio atq; alio modo coquendis condiendisq; efficiunt ut multa opſoniorum genera uideantur, itidem iſte nobis ex unico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iſte facinus ſuum ſibi uiſus eſt mirificè attollere, & in quibus identidem reſtitabat. Quòd ſi me deturbante, uel in uno quolibet conſiſtere poterit: tum ipſe ſeſe uictorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm quòd uolui, deinde quòd conatus ſum: tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum: poſtremò, quòd pater ob mortem huius ſibi necem conſciuit. Principiò quòd uoluit Iudices, quis non leuius eſſe uideat, quàm ut ſit refellendum? niſi quòd iſte tanta uoce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum uoluiſſet occidere, atque id (ut nihil iam accideret) tamen præmio dignum aſſeuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ uoluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad ſe pertinere putat quid uelint aut in animo ſtatuant homines, ut neq; pœnam irrogent ſi quid uelis, modò perperam: neq; præmiũ oſtendant,

ostendant, si quid officioſé uelis: uerùm id unumquenque uoluiſſe interpretantur, quod nulla ui coactus effecerit. Ergò ne, inquies, non magna facti pars eſt uoluiſſe, quod quidem arduis in rebus uel ſolùm ſufficere ſoleat? Rectè ſanè: ſed apud deos modò: quippe quibus ſolis perſpicuum eſt quid nolis aut uelis. ab his præmium expectandum, ſi quid præclarum animo conceperis. Lex hominũ uices agit, & quid in obſcuris illis ſinuoſi cordis ſpecubus mortales agitent, adeò ſua referre nihil putat, ut non dicam abdita aut ſuſpicioſa, ſed ne ea quidem admittat quæ populari ſunt opinione famaq; iactata. Poſtremò ut non niſi comperta recipiat, nõ audiat niſi quæ ſunt certiſſimis argumentis deprehenſa, probata, euicta. Cedo, quod eſt facinus tam nefarium, cuius ſimplex uoluntas in crimen unquam eſt uocata? Iſta iudicia, Aeaci Rhadamantique tribunalibus ſeruantur. Hic mihi non quid uolueris, ſed quid feceris adfero. Quòd ſi nulla lex ullo flagitio ſupplicium minatur, quod in animo ſtatueris: quæ tandem eſt impudentia, pro merito quod præſtare uolueris duntaxat, perinde quaſi præſtiteris, à lege quaſi præmium poſtulare? Quæ quidem quum ad id unum ſit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel coerceat, multóque magis ad eius partes pertineat nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copioſius demonſtrabimus) poſteaquam in criminibus non accipit inſimulationem meræ uoluntatis: quæſo te, in petendis præmijs oſtentationem uoluntatis admittet? Quis autem eſt ciuium uel quantumlibet ignauus, qui non uelit tyrannum occidere, ſi tutò liceat? Quis non uel leno, ſaltem emolumenti cauſa uelit? Denique quis non facilè ſimulare poſſit, uoluiſſe ſe,

uidelicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quãtum hoc totum habeat momenti, uoluisse occidere? Nẽ pe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficiũ rependit: at qui bene uoluit tantùm, ei quid debetur, nisi ut uicissim bene uelit Respublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam eximiam, inquis, animo uersaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules. uerùm illud interim præmij feres: uelut homo nimium perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quem non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere, ut rem pro uoluntate auferat. Nemo tam uecors, qui concedat, ut uoluntatem nescio quam, hoc est minus quàm uerba precio redimat. At non uolui tantum, inquis: uerùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem consultè facis, quòd de gradu illo desiluisti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multo commodius constiteris. Nam etiamsi paulo minus absurdum uideatur, haud ita multo minus impudens tamẽ est, quum lex palàm præmium decernat ei qui factum præstiterit: te, quòd conatus modò sis, præmium poscere. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age, quid si quis ciuium tecum iniisset contractum, ita ut ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses: mirum ni suo utero, periculo, atque is nondum præstita conditione nummos his uerbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus sum, tentaui, adnisus sum: an non protinus impudenti homini respondebis, Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidẽ effectum

effectum abs te pactus sum, non conatum. Puta totidē uerbis tibi nunc respondere legem: Agnosco contractum, non muto pacta, debeo præmium: sed si tu conditionem præstitisti, si tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum præmium, non grauabor dare: sin ei qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pacta? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, ut lucrum conditione promissum postulet, nō præstita conditione: nemo tam stultus ut det, si quis postulet: & tu à Republica maximum omnium præmium postulas, quòd conatus modò sis? Nihil mihi nisi nugas adfers, do nec illud unū audiā, quod te præstare oportebat. Volui, inquis, ascendi, perrupi custodias, submoui satellites: quantulum iam est illud quod supereſt? Quid adhuc desideras? Nēpe nihil in te desidero præter illud, cui soli debebatur præmium. An' non intellexisti, in istiusmodi contractibus duplex esse periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterū ad illum propriè pertineat: uidelicet persoluendæ mercedis, & præstandæ conditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio: neq; tua referre putes, neque refert, quàm angusta mihi res unde corradendum quod debeam preciū. Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo: neq; mea quicquam interest quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istam curam, totum hoc negocium tibi relinquo. Quòd si ego iam præstita abs te conditione commemorem tibi, in agris meis malè proueniſſe segetes, merces naufragio periisse, nihil auelli à malis debitoribus, non sine graui dispendio conflari posse pecuniam quam tibi debeam: dic obsecro, nónne nugas agere me dices, negans horum quic-

quam ad te pertineret? Hoc uno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchrè satisfactum existimas, si tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum sudorum, quantum uigiliarũ exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumnioſior ſcrupuloſiorq; , quàm ut legibus tam occupatis conueniat alienam expendere uoluntatem, alienos penſiculari conatus: quorum ſuos quiſq; nimio ſolet æſtimare, non ſuos difficile eſt adamußim perpendere. At facti facilis eſt æſtimatio. Proinde ea in legis cognitionem ſeruata: hinc reliqua omnia conſueuit metiri. Tametſi non piget interdum æqui boniq; rationem habere. Verùm in his litibus quæ de uetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: in contractibus, quæ neq; ui, neq; dolo coierunt, quid eſt quod à præſcripto recedatur, niſi quis uelit omnino à pactis diſcedere? Quiduis circumſpice: & ſi potes uſquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpe numerò in pugilum Olympicis, ſæpe in certamine ſpectator (opinor) ſediſti: cedo, num quando uidiſti quenquam tam impudentem, qui palmam ſibi hoc nomine uendicaret, quòd ſtrenuè certaſſet? Non arbitror, atq; id in re penè ludicra, certè ad uoluptatem comparata. Et tu in tam ſerio omniumq; ſplendidiſſimo negocio id tibi poſtulas, quod in ſcenicis illis pudeat uel impudentiſſimum tentare? Age quoties & illud uidiſti euenire, ut qui ſeſe fortiſſimè doctiſſimèq; geſſiſſet in curſu, is à præmio longiſſimè abeſſet, & ignauiſſimo faueret euentus? Habeat ille ſanè quod cauſetur: excidiſſe habenas, conſternatũ equũ, fractam rotam, iactet ſe uel arte uel uirib. tanto præcellentiorẽ, quanto Therſitæ

ſitæ præſtitit Achilles: niſi metam prior attigerit, profectò poſtulandi præmij ius nullũ habebit: fortunã ſuã incuſare licebit. Cæterùm agonothetæ non indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen deſcenderit, ut eius uteretur cõditione: id eſt, ita demũ præmiũ ferret, ſi uirtuti fortuna fauẽte uiciſſet. Alioq; ſi conatui, nõ tãtùm effectui præmiũ deberetur, tot palmis eſſet opus, quot in Olympicum certamen ueniſſent. Quanquã in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis uoluptatiſq; gratia proponuntur, ſit interdum, ut uictis quoque præmia ſtatuantur, non honoris, ſed ſolatij gratia: uerùm ſeriis in rebus, atq; adeò periculoſis, quæ'nam obſecro lex unquam mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet, ut omnes numeros implerit? A' quo tu quantum abſis, mox audies. Nã nũc de conatu tantũ agimus. Lex igitur ciuicã promittit coronã ei qui ciuem in bello ſeruarit. Quis unquã ad hunc honorẽ uel aſpirauit, quòd ſe telis obiecerit, quòd non ſine multis uulneribus diſceſſerit? Profectò ni ſi ciue ſeruato, nemo ciuicam petit. Quis unquam his uerbis muralem petijt: Acriter contendi iudices ut mœnia ſuperarem, omnia feci, ſed depulſus ſum. Quãtũlibet eniſus ſit, niſi conſcenſo muro, nemo tã mueretrũdus eſt ut muralẽ coronã ſibi deberi dicat. Obſidionalẽ nemo flagitat, niſi depulſa obſidiõe. Poſtremò nullus honos petitur, niſi ab eo q̃ id effecerit, ad quod honor inuitat. Qui nauim in tẽpeſtate deſertam ad littus perduxerit, huic ex lege uẽdicatio eſt earũ rerum quæ naui uehebãtur. Quorſum attinet hic tuã iactare pitiã, ſudores, pericula, conatũ? Nihil nõ feceris quo nauẽ in tutum reduceres, ſed uictus tempeſtate deſeruiſti: audebis quicquam ex his quæ ſunt in naui, tibi uendicare? Aut ſi auſis, futurum ſperas ut quiſquam te uel pilum ſinat attingere?

Non

Non opinor. Si quis unquam ouationem, supplicationem, triumphum obtinuit, quòd ad uictoriam omnibus neruis esset enisus, quòd gnauiter se gesserit in bello: nisi superior discesserit, nisi præscriptum à lege numerum hostium fuderit: audebo & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium sis aggressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine tibi noua spe blãdiri, desine inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbissimum, dare postulanti stultissimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo murum arcis conscenderis, qua uirtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximã partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ præmium, duobus duntaxat uerbis est opus, Tyrannũ occidi. Quantumuis conatum exaggeres, alleues, attollas: non nisi tyrãnicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices si eodem illo die quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisq; uirtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemisset: utrum omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis strenuè rem aggressis, uni cuipiam, qui sit omnium ignauissimus (ut non semper uirtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, an non præteritis reliquis, hic unus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam operã: negabis æquum esse, uirtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua cõditio proponitur, eam nimirum facit æquissimam, quisquis suapte sponte

ſponte recipit. In aleæ ludo (ſi fas eſt hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm uel ſummum artificem ab imperitiſſimo ſuperari: ſi modò iactus commodè cadat? Atque id adeò nemo tanquam iniquum cauſatur: propterea quòd cui luſus huius lex non probatur, ei liberum erat non ſuſcipere. Itaque lex quid præſtari uelit, id palàm atq; in medio proponit: quid abs te præſtari poſſit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil maulit, quàm ut res quamoptimè cadat: quòd ſi poſteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quò minus effeceris, per fortunam ſtetit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi ſuccenſeas. Fortunã, ſi ita lubet, in ius uoca. cum lege nihil tibi rei: quæ ut nihil promittit, ita nihil debet, niſi præſtanti. Neque uerò exiſtimemus Iudices, iſtud à maioribus qui hanc legem tulerunt, ſine ſumma ratione fuiſſe factum, ut conato præmium non eſſe ſtatuendum putarint: uidelicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites iſtas & inexplicabiles huiuſmodi de conatu lites inuitarent, uerùm etiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non poſſe niſi ſummo ciuitatis periculo ſuſcipi. Vnde futurum proſpiciebant, ut ſi conatui præmium ſtatuiſſent, temeritate eonantium Reſp. ſubuerteretur potius quàm reſtitueretur. Etenim tyrannis quid aliud eſt quàm graue capitaleq; ciuitatis ulcus? huic ſi quis medeatur, ei merces digna propoſita eſt: quam ita demum ferat, ſi remedium præſentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, niſi certum artificem, qui ſua diligentia peritiaq; fretus, non ſinat hoc licere fortunæ, ut dum ipſe ſalutem dare conatur, illa uitam penitus eripiat. Quid? utrũ tu igitur in eiuſmodi diſcrimine conatum præmio iudicas inuitandum eſſe: an potius pœna deterren-

terren-

terrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit? Nec illud te subleuat, quòd mihi uidebare ratiocinando colligere, quum lex in maleficijs pœnam irroget simplici scelleris molitioni, par esse ut multo magis in benefactis conatus habeat rationem. nam oportere legem multo propensiorem uideri ad compensandam uirtutem, quàm ad retaliandã culpam. Atq; uide, quàm hic tota erras uia. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato molientis periculo modò coniuncta est, huius cum publico Reipub. discrimine copulata: ut temerè moliri tyrannicidium nihil aliud sit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæstionem uenire sinit: uerùm in paucis duntaxat, quæ uel propter insignem atrocitatem hoc odij merentur: uel eiusmodi sunt, ut prius exitium adferant, quàm conatus dent significationem: quod genus parricidium, ueneficium, proditio. Postremò non uides nihil esse simile, totaq; natura rationeq; discrepare, pœnæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem proprie legum munus, alterum quasi quædam de iure concessio, legisq; candor (ut ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere, sic demum intelliges, si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item uetet, nisi obtemperaris, supplicium minitans: contrà uix unum atq; alterum esse, ad quæ præmio solicitet. Quædam enim eiusmodi sunt, ut durum ac seruile uideatur ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, uxorem ducere, operã dare liberis. Hic lex nimirũ urbanius ac uerecũdius tecũ agit: patris, nõ magistratus sumit habitũ: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præsta-

præstare decebat. Rursus alia tametsi id genꝰ sunt, ut à quouis non improbo ciue præstari uelle oporteat, tamen & fortiora uidentur, quàm à multis præstari queant: & periculosiora, quàm ut multi uelint suscipere. nam inhumanum uidetur, cuiquam uitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasiq; calcar addit uirtuti. Proinde nõ oportet hanc legum indulgentiam longius trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandũ est si attẽtior, si uigilãtior, si exactior est in proprio naturaliq; munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratiõe in alienas partes decẽdit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiã criminib. exẽplũ aut nouũ noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neq; tamẽ idẽ fieri consueuit, si quis quid noui faciens cum laude patrauit, ut præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quæ nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, uix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim legi necesse sit, passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitus omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non uel gratis patriæ debeat ciuis? cui si uel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illico tibi debeatur, si persoluas: itidẽ si quid in leges committas, non potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmiũ debituræ sint, si quid cũ officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset ullis legib. quippe quæ nõ ad bonos mores cõparatæ, sed malis è morib. natæ sunt (id quod uere uulgò dictitant) ac pharmaci uice fungantur. Finge itaque nullas esse leges, quemadmodum

dum de aureo Saturni seculo fabulantur poetæ, suo quenq; sponte fungi officio: an tu hîc clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmium decernat? Vti lex nõ minatur nisi improbis, ita non pollicetur, optimis ciuibus. Quorsum enim opus promisso, quum uirtus absoluta abundè seipsa cõtenta sit? Proinde petere quod illa non sit pollicita, profectò plus quàm impudentissimũ est: improbè flagitare quod ea candidè ciuiliterq; promiserit, cuius est probitatis non satis spectatæ. Tu quid merueris, paulo pòst excutietur. Interim finge sanè præcipuam quandam utilitatem attulisse, cui tamen ex lege præmium non debeatur: utrum protinus clamitabis infrugiferum fuisse officium, ciuitatem in ius uocabis, plebem ingratam uociferabere, minitabere iudicibus nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant: an potius ipsam uirtutem abundè magnum sui præmium iudicabis: oblectabis te conscientia recti: hunc esse maximum fructum officij duces, quòd de alijs citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem uidearis accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modò ciuis sis optimus. Quòd si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmium desideres, certè maximo proximum est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. Quanto metiris precio, uolitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Ista inquam uel maxima præmij pars: nam pecunia sanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, uel caput potius ipsum tuo deest facinori. At cum interim bis rebus frueris, dum nõ occiso tyranno, tamen uelut tyrannicida celebraris, quæso te, quantula pars abest à tuo præmio, quod laturus eras etiamsi tyrannũ occidisses?

occidisses? Postremò isthuc ipsum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi uidetur, quòd iam tibi licuit toties Reipublicæ tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honestissimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro spectante Repub. magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi uidetur, Iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputatis ciuitati, & sunt fortasse qui tibi libertatem acceptam ferant: an hæc tanta præmia contemnis, quæ uel uero tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab effectu distinguere? Quanquam nullum mehercle præmium magis congruit ei qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quàm ut illi contingat tyrannicidæ præmium sperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum propositò fortunâ modò defuit, tibi uoluntas, ut ais. Effecisti quod uoluisti: id quod erat necesse, nec feci sti, nec uoluisti. Sed iamdudum alium gradum (ut uideo) circumspectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliunde aliò fugitantem persequemur, nec usquam sinemus consistere. At qui non tantum aggressus sum, inquis, uerùmetiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo secas tyrannicidia, & quòd filium sustuleris plus quàm tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quòd parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc, cuiusmodi sit, inspiciamus. Parêtem ais abs te, iugulato filio, eadê occisum opera. negas enim referre qua uia peremeris, modò sustuleris: imò

ſplendidius iſthuc uideri uis, quòd tuo quidè enſe, uerùm ipſius dextera ſit interemptus. Hæc tam honeſta, Iudices, oratio poſſit parum attentum fallere, præſertim hac rem fucis illis ſuis & phaleris uenditante, dum nobis ob oculos ponit ualidum illum florentemq; iuuenem, ſic patri adamatum, crebris uulneribus confoſſum: parentem ſenem miſerum illi circumfuſum, eodem exanimatum enſe, ſanguinem utriuſq; inter ſe confuſum. Iſta quidem dictu ſplendida, ſed quid ad tuam cauſſam attinent? Nemo tam cæcus qui non uideat, nemo tam effrons qui neget, ſpectaculum illud multo omnium iucundiſſimum extitiſſe ciuitati, quum ſenem tyrannum iuueni uideret incumbentem, exanimem exanimi: & in altero gauderet ſeſe leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per ſe maxima, quum Reipub. ſint gratiſſima, quid attinet uerbis exaggerare? Illud unum in hoc iudicio uertitur, utrũ tibi acceptum ferri oporteat, quòd pater ſine controuerſia tyrãnus occiſus eſt, an fortunæ, ſuperũmq; dexteritati? Quòd enim tuo gladio peremptus eſt, id uerò quàm eſt futile, nihilq;? Quid ſi tuo gladio ab eo qui eum utendũ abs te rogaſſet, tyrannus eſſet necatus, nũ tu protinus tyrannicidæ præmium petitum uenires? Lex occiſori pollicetur honorem: tu eum iugulaſti, de quo certè controuerſum eſſe poterat, tyranni nomine cenſendus eſſet, necne: eum de quo nihil erat dubitationis, reliquiſti. Si prudens, prudens excidiſti à præmio: ſin metu, multo minus etiam cauſſæ eſt poſtulandi muneris. Verùm illud tute uehementer urgebas, uti prudens uolenſq; reliquiſſe uiderêre. Sed quod tandem erat iſtud tuum conſilium, quum tibi ſic in manu eſſet, non toto metu liberare Remp. ſed ultorê tui facinoris, & uerum certũq; tyrã-

num

mum relinquere? Intelligebas (ut ais) omne negotiũ cõfectũ extincto iuuene, propterea q; modis omnibus futurũ præsciores, ut senex illico sibimet eodẽ gladio necẽ cõsciscereret. Videte Iudices, in manifestißimo mẽdacio qua rima conatur elabi. nisi diuinãdi scientiam cõmentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. siquidem hæc uel augur, uel haruspex, uel uates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicãti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius, quid uanius, quid ueri dißimilius, quàm asseuerare id certum præscisse te, quod tale sit, ut quiuis alius exitus potius fuerit expectãdus? An cõiecturis es assequut⁹ id euẽturũ quod euẽnit? At qd aliud effici cõiecturis poterat, nisi ut uel sperares, uel suspicarere? Porrò in re tã ancipiti, quæ dementia erat spem incertã sequi, discrimen certũ negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster uates præsensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iam uiribus defectus, nec obtineri iam cutumabat posse tyranni dem adempto filio. Tum indulgentius amabat, quàm ut filio uellet esse superstes. Nónne sentis hæc adeò nõ esse naturæ rerũ cõsentanea, ut iã omnib. uideãtur esse cõfutata uel prius quàm refellantur? Vtrũ seni mentem ullam fuisse putas, an nõ put.s? Si nõ putas, fieri potuit ut illi tutũ uideretur, quod neutiquã erat tutum: atq; ita protinus toto falleris augurio. sin putas sapuisse, quur erat quòd usqueadeò diffideret? Quasi uerò tyrãnis uirib. dũtaxat unius hominis, ac nõ multo magis ingenio, uersutia, calliditate, largitiõe, crudelitateq; contineatur: quæ omnia si magis in senẽ q̃ in adolescẽtẽ cõpetunt, quur tu in diuersum torques auguriũ? An nõ illa ætas usu rerũ callẽtior est? an non altius dißimulat? an nõ cauet diligẽtius? an nõ prospicit oculati⁹ tirascitur implacabilius? tenacius

iniuriæ meminit? meliusq; in longinquum consulit? His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In militiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis uires afferũt? at in tyrãnide profectò multo minus. Cur magis illũ terreret adoptus filius, quàm extinctus satelles quispiã audacior, quũ arx superesset approbè munita, superesset opes, arma, satellitũ ingẽs agmẽ, tot in ciuitate factiosi potentesq;, qui non solùm tyranni partes adiuuabant, uerùm etiam tyrannos agebant? quos equidem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne nimium securè negligantur. Vsqueadeóne senem crudaiuridiq; (quod omnes norunt) senecta, callidum, animosum, ambitiosum, non stultum, una filij mors consternauit, ut rebus desperatis protinus è uita sibi migrandum duxerit, præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multo inuidiosiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam temeritatemq;, adeò ut expedierit propemodum illi ad stabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quo propius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minus est inuidiæ obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille solùm hoc augebat, quod maximè tyrannos solet euertere: uera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata. Sed tenerius adamabat filium, quàm ut defuncto posset superesse. De matercula quapiam priuata loqueris, an de uiro sene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego Iudices, in eo sermone argumentis coarguendo sumam operam, quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sensus repudiat? Quis unquam istuc audiuit, tyrannum usqueadeò pio in liberos fuisse animo, ut non dicam comori uoluerit, sed conuiuere cõmodè quiuerit? Credite mihi, pri-

bi, priuatorum isti sunt affectus: tyrannus neque quid natura, neque quid pietas, neque omnino quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia, simulatque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui uel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum opera ministerio q; ad fulciendum imperium indiget. Quòd si ullos ille posset amare, similes certè sui diligeret, impios, uiolentos, rapaces, scelestos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morum similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò ut præposterum uel peruersum potius quendam Stoicum tyrannus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoicus fuit, ut æquè uacarit omnibus affectibus, atque tyrannus: hoc modò illos discernit, quòd philosophus honesto metitur sua cõsilia, hic commodo. An ille ullum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriam, uitæ parentem altricem q;, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, ut illam crudelissima opprimat seruitute, borũ phana despoliet, iura contemnat? Verùm ut largiamur tibi nõnihil, sinamus q; te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, usqueadeò indulgenter illum adamasse filium, usqueadeò in eum omnes uitæ suæ spes, uoluptates, opes q;, semel contulisse, ut illo sublato ne minimam quidem uitæ cautam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, uerùm ex uniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si uis) Promethei simulachro: quotusquisque fuit pater, quotaquæq; matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Natu-

ralis hic dolor, & quem nemo ferè non modestè ferat. Priuatis parentibus uel indulgentissimis, mulierculares intemperantissimæ affectibus mediocris luctus sufficit: tyranni in filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse, tu Lynceus præuidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, uicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, uicerit indulgentia matercularis omneis: quî tibi compertum esse potuit, utrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in desperationem? Quò diligebat impotentius, hoc erat probabilius, ut senex natura ferus, ciuibus infensus, uel maximè uellet esse superstes: uel ob id deniq;, quò ueterem illam iram, nunc filij nece acerrimè exasperatam irritatamq;, Reipub. suppliciis saturaret. Quòd si aliàs uitæ pertæsum fuisset, hæc nimirum una causa poterat illum in uita retinere. Quid autè senili animo iracundiæ cupidius? An nescis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insignique contumelia lacessatur? Quæ uerò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic amati, ut tũ quidem ais? Hæc nimirum, quicquid in illo fuerit unquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fames, denique si quid tyrannicum: id omne semel de integro poterat excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiẽ solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum esse certissimus augur existimasti, quod in tigribus uidemus euenire? Quòd si tibi uni compertum erat, tyranno sic in deliciis esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi ut sæuissima illa tigris rapto catulo in rabiem uersa, in miseram hanc ciuitatem dilaniandam discerpendam'que insilireti

filiret? Id si non euenit, magna dijs gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunásque immiseris. Eligè nunc utrum malis, an uerum fateri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus commune, an confingere sic adamasse, ut matercularum quoque uicerit delicias. Certè neutro modo tua constabit diuinatio: quæ nisi constiterit, non est quòd ad eius rei laudem aspires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Postremò donemus & hoc tibi, ut præsciueris, & certum præsciueris, Deo uidelicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non præscieris, quum præscientiæ tuæ fidem legi facere non possis. Proser quibus prædixeris id euenturum quod euenit: doce quis deorum quando istuc tibi prænunciarit. Nihil habes quod dicas. Verùm posteaquam rem feliciter euenisse uideres, tum demum post factum uates esse cœpisti, quemadmodum uulgò tum fieri tum dici consueuit, post euentum stultos etiam sapere: & quòd fortunæ beneficium uerbis in te transmoueres, tragœdiam istam nobis comminisci cœpisti, causas reperisti, quibus præsciisse uideare. Sed dij boni, quàm non bonum poetam te præstitisti, qui tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia finxeris, sæuissimum tyrannum ob pietatem erga filium, ultrò uitam fugisse: ob unius capitis necem tutum sibi non putasse in uita commorari, quum omnia superessent quibus tyrannis et paratur & obtinetur, sublato eo in quo omne tyrannidis præsidium collocarat, repentè rebus suis diffisum ad inferos abijsse. Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia uera, non ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidem ullum habent ueri: si mihi ex omni hominum memoria, uel

unum tyrannum potes nominare, qui liberos suos sic adamarit, ut non spadones ac pallacas longè prætulerit: qui sic illis indulserit, ut non suspectos haberet obseruaretq; : qui sic illis sit fisus, ut non in barbaris quibusdam latronibusq; seruis stigmaticis plus quàm in illis fiduciæ posuerit. Ego tibi permultos referre possim, qui filios sic oderint, ut uiuos esse pati non possent: adeò metuerint, ut ne cibũ quidẽ unà capere uellent: adeò diffiderent, ut tum demum se tutos esse putarent, si quis illos è medio submouisset. Nullus inutilior tyranni satelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conducticios maudt ille sicarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos: his uitam suam maudt committere, qui sua patria frui nõ possint, & alienam euertere gaudeant: qui barbaricis ferinisque utribus antecellant, & Gigantes illos impios referant: qui propter animi cupiditatem non difficulè ad quíduis periculi suscipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei tyrannorum ministri, hi fiducia, munimentum, præsidiumq; tyrannidis multo tutissimum: hos si quis ademerit, causam uideatur dedisse cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum sustinebat? Ætate? at utilior ætas grandior. Roboreſ unus erat. Prudentia? magis sapit senecta. Custodijs, quas obtinebat? at si aduersus patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda. Si patris nomine, quid nisi unus satelles ademptus erat? Nam custodiæ quò deficerent, nisi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno suspecta, filius uiolẽtus & insolens, propterea quòd reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt: filius illud præmium spectat, tyrannidis successionem. Nec ullus pietati locus, ubi mentem possidet dira

dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum nescio quid: mane, præsensi. nihil inexpugnatum omittã. urges, Nisi præter modum adamauit filiũ, nisi diffisus est, cur sibi mortem conscuit? Istuc uerò meritò demirandum: quippe quod præter omnium, ac tuam etiam spem euenit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, ut tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiserint ut sibi uim afferret: hoc tantùm euincere sat est, te nullis coniecturis hunc exitum certò præscire potuisse, quantumlibet amarit filiũ: tametsi causa non admodum obscura. Iam deorum si qui fuerunt huic infensi Reipub. iras diuturna nostra calamitas satiauerat. Iam propitios nostra uota, nostra sacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille senex dijs atq; hominibus dignus admissorum pœnas daturus erat. Iam aderãt ultrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ uanam formidinem incusserunt, hæ attonitum ad spontaneam sui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugisse qui filium peremerat, quàm una cæde contentum fore. qua quidem una in re iure potes gloriari, quòd tyrannum uehementer fefelleris. Virum esse putabat, qui hoc facinus peregisset. Credebat esse talem, quales audierat esse solere tyrannos, qui magno suæ uitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, nisi ratione probè perspecta, qua possent perficere. Hanc suspicionẽ Pan ille, aut si quis alius est Deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur instare sibi carnificẽ, sensit adesse necessitatem illam fatalem, quam nemini nocentium uitare licuit. Itaq; quod huius urbis pietati, quod deo-

rum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi discrimen erat subeundum, ibi fugitabas: nunc ubi res præter spem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te derivas. Sed finge diuersum exitum fuisse consequutũ, pone tyrannũ ira percitũ, passim ciues ad exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare, in exiliũ agere, possessionib. exuere: quid hic dices? Non fines, opinor, eorum malorum causam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum esse, si quid fortuitò præter propositum euenerit. At nunc nonne iniurium est, quod boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te uelut auctorem uelle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, uel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, ut filiũ non patrem occideres, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potius, in iuuenem incidisti: & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ nõ nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiendum, ibi demum iudices, in re tam tumultuosa, secum uelut otiosus consultare cœpit, utrum senem sua dextra dignũ existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore ut pater ipse sibi manus afferret. Et quò cõmentũ tam impudens, iudices, efficiat paulo probabilius: quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit, numirum ut iactat poeta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem uenerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præscisse se quod esset euentu consequuturum: & quod non uideris, id ita narrare quasi uideris. Quanto melius tuo commento, id est fabulæ tuæ fides constitisset,

tisset, si ita finxisses: te quum peremptо iuuene, stricto gladio ad senē ire destinasses, repētè à tergo assuisse Palladē illam Homericā, & iam euntē capillis reuocasse tet uetuisse, ne tam iuculētū facinus senili cæde obscurares: seseque citra tuā operā curaturā, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarū offunderet, sed multū etiam adderet lucis: dehinc abdūtū te per rimam contemplatū, uel (quod est te dignius) repentè deam sepsisse te nebula, ut tyrānicæ necis tutus & ocioſus ſpectator aſſiſteres: nec prius illinc discesisse, quàm negociū omne confectū uidisses. Hæc si cōfinxisses, paulo minus malū poetā te præstitisses. Sed ociū, opinor, nō suppetebat ad omnes fabulæ partes cōmodè tractādas, uidelicet lucri cupiditate te protinus ad præmiū postulandū rapiente. Nunc uel ipsa te prodit inconstātia, figmentiq; coarguit. In arcē ascendisti, quò tyrannum occideres: neq; tum præuidebas, quod sole ipso clarius uideri uis. In medio negocio subitò nescio quis Deus oculos tibi restituit, ut uideres futurū id quod accidit. Porrò si ueris fidem facere uoluisses, narrare debueras quemadmodū nocturnus explorator furtim arcē conscenderis, in ædes clanculū irrepseris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam ut tolleres aliquid, sed ut experireris si quod tutò facinus posses designare: hæc molienti, commodùm fauisse fortunā. itaq; quū adolescentem solum atque incuſtoditum offendisses (ut est ea nimirū ætas securior, periculiq; minus cogitēs: præterea diu turna tyrannis iam magnam metus partem exuerat:) tum haud scio (ut mores illius erant) multo uino sepultum, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & [2] somnum illi cum morte, id est germanum (ut ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde

deinde ubi iam cardines procul ſtridere cœpiſſent, exaudito uidelicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugiſſe, ut non uacarit gladium è uulnere tollere, quẽ nec parricidæ, nec ſicarij ſolent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitaſſe te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas ſemotasq; mundi latebras animo circũſpectantem, in quibus abditus poſſes irritati patris ſæuitiam fallere. Iamq; te ad ſpontaneum exilium accincto, repentè in uulgus exiſſe famam, liberam eſſe ciuitatem, tyrannum unà cum filio iugulatum, reliquos metu fugiſſe, auctorem ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ cataſtrophen immutaſſe te animum: & qui prius de ſalute fueras ſolicitus, protinus ad præmij ſpem arrectum fuiſſe, lucriq; auiditate, priuſquam tibi ſatis eſſet excogitata ratio qua totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, proſiliſſe in medium, id quod uidimus, clamitaſſe tuum illum eſſe enſem, tuum facinus, non unum præmium tuæ uirtuti fore ſatis. Hæc nemo non credidiſſet: ſunt enim rerum naturæ cõſentanea, uſu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum ſedulò quidem, ſed tamen parum ex arte, tuam nobis præſcientiam niteris perſuadere, quàm multa comminiſceris, non dicam tota facie à uero diſtantia, uerùm etiam cum ſenſu communi, cum more, cum natura penitus pugnantia? primùm tyrannum tam materne filiũ adamaſſe, ut ſine eo uiuere noluerit: ſic ob unius mortem metu fuiſſe conſternatum, ut in uita manere non ſit auſus: ſic illi toto pectore fiſum, ut ipſe nullas circum ſe cuſtodias haberet: adeò fracti animi fuiſſe, ut tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad ultionem inflammari: tam inualidum, ut tua dextra fuerit indignus: tam inermem, ut ni tu

illi

illi gladium reliquisses tuum, defuturũ fuisset quo se iugularet. Non uides quàm non competat tam insignis in tyrannum pietas, tam secura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem excepto filio reliquis omnibus præsidijs munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitatißimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu senem illum tantopere contempseris, ut indignum habueris qui tua ista magnifica dextra iugularetur? Túne indignum iudicabas quem occideres, quum eum Respublica non putarit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum Iudices, non talem senem fimus, ut cuiquam contemnendus uideri debuerit. Neque tu eum unquam contempsisti: nisi forte contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum uel unus (si seni uires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrûm nescit) quantum uirium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, ut iuuenibus etiam ualidißimis sæpenumerò fuerit intolerandum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu uelut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, ut non illi pudor, ira, dolor ingens uires suppeditet? Hoc erat uidelicet cur tu filium quàm patrem malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, uallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantißper quidem morari tuum, dum reciperes, metuens uidelicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi

no prodi posses: sed prodi maluisti, quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuso, imò miror magis quòd pedibus consistere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum uigilantibus uiris, accinctis, armatis, sobrijs, irritatis, deniq; cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum usqueadeò filij mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an uerè, se petitum fuisse, dexteram tuam errasse tantùm in filio. I nunc & spera, non dicam hos Iudices, uiros omniũ perspicientissimos, sed uel è media plebe quenquam esse tam muccosis naribus, cui non suboleat, imò qui non planè odoretur, præsentiatq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poetæ solẽt, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc ueluti deam diuinationem arte quadam induxisti, quò præsentionem tuam Iudicibus probares, sine qua uidebas præmium obtineri nõ posse. Sed occasionè, inquit, ministraui paternæ mortis, qui gladium, quo se feriret, reliquerim: atq; id solùm non modò satis esse putat ad petendum præmium, uerùm etiam meritum esse ut ipse ensis inter arma deorum cõsecretur, dominus pro Deo præsenti colatur. O' hominem suauem, si has spes uerè concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi fortè tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, ut ultrò ad mortis adegerit necessitatẽ. An uerò nihil referre putas, quam præbeas occasionẽ, quomodo, quo animo? Primùm, gladiũ reliqsti, quo nihil minus deest tyranno: nunquã ferrũ abest, nõ in cubili, nõ in triclinio, nõ in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua

quidem

quidem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladiũ tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquisti, quem postea receptum optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensem in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodẽ lectos aliquot ex huius urbis iuuentute adolescentes filio suo inferias mactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non euenit, nihil ad te pertinet. nam anceps occasio quam in partem cadat, id dijs in manu est. si bene uerterit, nihil gratiæ debetur ei qui dedit imprudens: sin malè, temeritas imputatur. Neq; enim culpa uacat, qui periculosam ministrat occasionem: quæ si feliciter, mirẽtur omnes: sin infeliciter, meritò accidisse dicant. At quanto probabilius erat, futurũ ut tyrannus tuo ense alios in usus abuteretur? Scio me Iudices hæc plurib⁹ refellere uerbis, quàm necesse uideatur, quippe tã friuola: uerùm id mihi propositũ est, nullum illius argumentũ non excussum, non exagitatum, non reiectũ prætermittere. Quare quæso ne pigeat, ita ut antehac feceris, patiẽter atq; attẽtè cognoscere, dũ hũc ab gradu firmissimo deijcio. Hîc si bi uehemẽter fidebat, hũc acriter urgebat locũ. Negabat uitari posse, qn præmiũ deberetur, quòd patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus dissertum aiebat, nihil interesse utrũ manu sua quis occîdat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquũ esse, ut quum in maleficijs causam datam imputarẽt leges ad supplicium, multo magis idem obseruarẽt in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese, in legibus esse disputata:

illud

illud addens Thrasonicum, nisi sibi diuturna seruitus, legū memoriam oblitera ſſet. Non tu legum oblitus propter diutinam desuetudinem, sed nunquam quid sibi uelint leges, intelligisse uideris. Bis enim hic erras, qui neque causæ datæ rationem, neq; dantis animum discernas, id quod legibus traditum est: nec animaduertis longè diuersam esse rationem maleficij & beneficij imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne satis esse iudicas uel ad pœnam uel ad præmium, qualemcunque quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo se postea confodit? Atqui hanc laudem nunquam ille sibi uendicasset: tametsi probabile uideri poterat, in eum usum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes uel ad pœnam uocamus, uel ad præmium, quoties armis in eorū officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremò quur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age, si telo inter uenandum temerè missō fortè tyranum uicinum interfecisses, clamares tibi tyranticidæ deberi præmium: an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inscius iaculum torsisses? Imò in ius potius uocandus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrannū incidit, id nihil ad te. Quid si caupo uinum lene ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyranno uendidisses, atque ille eius dulcedine captus, auidius sese ingurgitasset, eaq; re concepta febri decessisset, auderesne caupo uini, titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione

ut te

ut temulentum uinoq; madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nunc idem postulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat, ut ætas uinosa tam illicibili uino auidius intemperantiusq; frueretur, crapulam cõsequeretur morbus, præsertim in sene: morbum mors: uulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedã propius. Finge te tyranni coquum esse, probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidoquàm lubens uescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis. consequitur edentẽ morbus quem prædixerant medici, emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmium postulabis? mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnaris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi uoluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quò pater ultrò uitam relinqueret: & causam dedisti ad quiduis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille misere ac perditè deperisset, occidisses eaq; cognita re tyrannus sibi uitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præscisse, fore ut tyrannus sponte fugeret è uita? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios, nemo tamẽ tibi crederet, nemo tibi præmiũ decerneret: tutum

factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarent, si commissi uenia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causæ æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegijs, quæ in exemplum non uocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (uti superius demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negocio ad quod unum est nata atque instituta, quàm in eo in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat, ut causa sit idonea: deinde ut animus adsit, nõ tantum casus. Hoc rursum interest, quòd in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfaciet legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum totum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum uitiosum comperit, nihil moratur causam, quàm sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conniuet ad id, & non

putat

putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiamsi de animi uitio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter suspectam dantis uoluntatẽ, partim ut hæc latebra peccantibus eripiatur, Imprudens feci: discantq; homines uel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxæ causam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit: ueluti si quis hostem opibus copijsq; iuuerit, perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id suppeditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendum curet, ut naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine inducat, ut ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco pharmaci uenenum ponat, futurum sperans ut eo hausto pereat, tametsi non bibit ægrotus: tamen ueneficij postulari potest qui posuit, propter uitiosam animi uoluntatem. Nam uehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi uoluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi uoluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco non ad id destinato, puta in uia publica, aut in fundo alieno, arcu te met exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut uulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia; quippe quæ culpa temeritatis non uacet. Siquid dẽ in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quãto discrimine dissita sint, inter quæ tu nihil

intereſſe dicebas? Primùm non ſtatim imputatur ad præmium, quod ad pœnam: idq; non à malignitate legum latoris, ſed partim ex ipſa rei natura proficiſcitur, partim à legum officio. Deinde diſcernitur animus: cauſſa data dijudicatur: ſpectatur euentus. Age nunc, ſi libet, tuam cauſſam, qua tuum facinus æſtimari uis, expendamus. Finge te certam ineuitabilem mortis cauſſam tyranno dediſſe, ſed imprudentem: nulla tibi ſit præmij petitio. Quis enim inſciens benemereri dicitur? Fortibus uiris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne poſthac affirmes te in hoc iugulaſſe filium, ut pater ſibi necem conſciſceret, quod euenturum ne uates quidem quiſquam præſcire poterat, tu nec ſuſpicari: imò poſteaquam rem plenam diſcriminis, fortunæ arbitrio commiſiſti, quia bene ſucceſſit, hoc nomine lex te non poſtulat: at idem ſi malè euenisſet, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi ſuccurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè formidandum erat, quàm ne tyrannus ſimulatque occiſo filio ſe peti inſidijs perſenſiſſet, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam ut de animo res tibi conſtet, cauſſam dediſti non ſolùm non idoneam, uerumetiam periculoſiſſimam Reipub. Vin' hoc tibi argumento euidentiſſimo demonſtrari? Finge te quempiam è ciuibus uitio occidiſſe: tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus: utrum tu duplici cædis crimine teneberis, an ſimplici? Simplici opinor. At uxor & mariti mortem imputabit, qui necato filio, ſeni cauſſam mortis dederis. atq; his fermè tuis argumentis utetur: Indulgentiſſimè filium adamabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo ſe oblectabat. Atq; hæc de priuato ſene cum fide dicet, quæ tu de tyranno

nimis

nimis dure (ne dicam ridicule) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurum, ut ille uitam fugeret orbatus filio, in quo uno omnia uitæ oblectamenta collocarat. non tibi defuisse iugulandi senis uoluntatem, sed hoc tantum egisse, ut miserabilius sua dextra perimeretur, ut odium tuũ plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse, in hunc usum gladium in uulnere reliquisse. Vides quanto sint hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negocio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atq; animi suspicionẽ eausſæ qualitate purgabis. Negabis causſam idoneam fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit consequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filij necem sponte fugientis e uita. Alioqui futurum fuisse, ut & mater sibi fatum accerseret: quippe quã impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersum dolorem animi uiribus ualere. Hæc non dubitares tibi profutura ad alterum crimen depellendum, & prodessent dubio procul. Atqui quod in maleficijs ualet, ne quid imputetur: id multo magis in hac causſa ualet, ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à uoluntatis suspicione, quòd causſis parum idoneas dederis: hic ex causſis multo minus idoneis propter personam tyranni, uideri uis non modò quod euenit, fuisse suspicatus, uerumetiam certum præsciſſe. Ibi temeritatis postulari non poteras, propterea quòd tametsi uitio abs te data esset causſa, tamen idonea non sit ad id quod euenit: imò ipsi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus, quòd ciuitati citra causſam idoneam ciuem unum ademerit. Tibi non nisi unius filij mors imputabitur, etiamsi mater quoq;, & filiæ, & sorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter eue-

nisset: quippe ubi summum Reip. periculum & uerteretur, & prætimeri probabiliter posset. Venio nunc ad quartum illud præsidium, Iudices, quod iste tutissimum, ac penè inexpugnabile iudicabat: unde ego illum ita deturbabo, ut non solùm sit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: uerùm uix etiam latebram inuenturus, ubi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm non inimicè, non curiosè (ut aiebat) secum agam: ut quum posßim in crimen ac pœnam uocare, sat habeam aò honore non promerito secludere. Ait sibi deberi præmium uel hoc uno nomine, quòd iuuenem occiderit iã pius quàm tyrannum, tum tyrãnidis paratum hæredem, etiam si hunc euentum dij non dedissent, ut senex ipse uitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, si tyrannum suæ furiæ non essent ultæ? Dij quiduis potius dederint, quàm istuc quod tu fingis. Sed ta men fingamus interim orationem, quandoquidem id tutò licet: tameisi ad solam mentionem inhorresçit animus. Túne inquam, occiso filio, relicto sene uiuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potius nec ipse supereresses, qui posßis petere: nec esset Resp. quæ dare posset? Nam tu aut exquisitis supplicijs exanimarêris, aut in extremis Orcadis exul delitesceres: nos pro tyranno iam immanissimum carnificem pateremur: & tuũ caput, ubicunq; terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, uel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatem coniecisses. Sed re filius erat tyrannus, inquis: patri præter inane nomen nihil erat reliquũ. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo unquam dubitauit, quin tyranni uocabu-

lum

lum mererétur. Quando autem antehac unquam fando audítum eſt, duos una in ciuitate ſedíſſe tyrannos? id quod magis etiam natura repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In iſſdem c aluearibus duo ſe reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iſſdem luſtris nõ conuenit duobus inter ſe leonibus: & tyrannus (quo nullum animal efferatius) parem in eadem urbe patitur? Nõ uides neceſſariò fieri, ut è duobus aut alter alterũ oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuiſſe mauis, in patre, an in filio? Si iuuenis aduerſus ſenem obtinebat tyrannidẽ, quid à Rep. præmiũ poſtulas? Tyranni partes adiuuiſti, non Reip. Sin patri ceſſit: quid tandem illum uocare potes, niſi tyranni uel præfectũ, aut ſatellitem? Quando quidẽ ſeniori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm ut quoquo modo tyrannidem omnem in adoleſcentem oratione deriuares, quàm multa tu quidem non ex re, ſed pro cauſæ tuæ commoditate comminiſcebaris? Cæterùm quàm in his cõfingendis decori quod in perſonis ſitũ eſt, nullam habuiſti rationẽ? Sic enim (ut memini) inducebas in fabulã ſenem iam ætate mitem, & qui omnẽ tyrannidis acerbitatẽ ob ſenectã exuiſſet: non ſecus atq; mala, quæ natura acerba, tempore miteſcunt, & in alium abeũt ſuccũ. porrò iuuenẽ ferocẽ illo incolumi gerentem tyrannidem, tamq; patri uiuo ſuccedentẽ. Priuatus paterfamiliâs non fert filiũ ſe uiuo ſucceſſorẽ: et tu uis iſthuc credi in tyrãno? Ille nõ ſinit ullũ è libertis rẽ domeſticã ex animi ſui libidine moderari: et tyrãnus ſe ſe ueluti abdicãs impio, negociũ omne in adoleſcẽtẽ reiecerat? Nõ dubito qn et ipſe uideris quàm dura ſint iſta, et quàm à cõmuni ſenſu abhorrẽtia. Verùm quid faceres? niſi tales perſonas induxiſſes, exitũ inuenire tragœdia tua non poterat?

Quæso te, an unquam auditum est tyrannum ætate mitescere? Quando tu desines, ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera mollescit, limus durescit: ita ætate plerique redduntur mitiores ac temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, ut uinis nõnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quæ quo magis senescit, eo pungit acrius. Echinos cogita, qui quo plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortasse nonnulla uitia senecta uel detrahit, uel certè mitigat, etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorũ mentibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter uitiorum omnium incremẽtum adferre senecta quid potest? Nisi fortè libidinem adimit. Quanquam ista tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit sanè propter ætatem ad uoluptates segnior, uerùm erat fastidiosior: unde fit, ut imbecillior sit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur uirgines, sed exquisitiores. Quur non autem & plures, uide licet quò senile fastidium optione & uarietate uinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quo nobiliores sunt, quo fortuna præstantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi senis cupiditate metuebant. An tu putas unà cum uiribus senescere libidinem? Multo secus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adijcit cupiditati. Quanquam tyrannicum animũ his in reb. non tam uoluptatis usus capit, quàm nostra

delectat

delectat contumelia. Vt frigeat in sene tyranno Venus, certe feruet uigetq; malitia, sæuitia, nocendi libido. Postremò totum illud uitiorum agmen, quæ propria tyrãnorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, uiolentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autem oportet omnia commemorare, nobis omnib, heu nimium notaꝰ) horum inquam nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuẽta nonnunquã naturæ bonitate uincitur, præterea quædam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum usu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abijt. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere, quum sua cuique memoria abundè satis exemplum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolentius, uidelicet patris abutens imperio: num tu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis est omnino in tyranni familia, uel extremum mancipium, qui non ipse penè tyranno sit ferocior, uiolentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur: patri præter nomen nihil cessit. Quasi uero non sit istbuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide capi, ad ipsum redire tyrannum. quemadmodum in latrocinio fieri consueuit: prædæ communiter in omnes distribuuntur, uel in eos potius quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiam permittat suis, quàm sibijpsi. Solum nomen sibi propriè uendicat. Et in nullos est tyrannus

indulgentior, quàm in scelerum ministros: quippe quorũ opera sentiat suum imperiũ contineri. Proinde sub unius umbra satelles omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrãnidẽ quã dã in ciues exercet. Ridiculè fecero, si hoc quoq; coner argumẽtatiõe probare, Iudices. Vidimus, sensimus, experti sumꝰ, nisi fortè tam diutinæ calamitatis memoriã tã pauculi dies obliterauerũt. Neq; enim esset res usqueadeò misera tyrãnis, si unius modò foret toleranda uiolentia. Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominib. similiores? Neq; desunt qui se simulent apud tyrannũ scelerib⁹ suis gratiam promeritos esse: quo nimirũ hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur unumquem libet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiso tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus, omnem dominatum in filium transtulerat: quicquid tyrannicum in urbe geretur, id iuuenis uiolentia committebatur. Sed isthuc quantum absit ab imagine ueri, quis tam cæcus, ut non uideat? quis tam obliuiosus, ut non possit experimento refellere? Ego tibi complures nominare satellites possum, filio insolentiores. At hæc ueris simillimum est nullius insolentiam minus approbasse senem, quàm filij, uel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, uel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odijq; sibi conflari (callidissimi autem tyranni est, eatenus legitimum imitari regnũ, quatenus obtineri tyrãnis possit:) uel quòd pater etiam pessimus, tamen liberorum nonnihil offenditur uitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis q̃ suis uti mauult. Quòd si clam patre rapinas, raptus, atq; id genus facinora designabat filius: profectò non tyrannum agebat, sed insolentem satellitem.

tellitem. Sin approbante patre, quasiq; per illum exercente tyrannidem, utri tandem par erat imputari commissa? huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrioq; fiebant? Non arbitror obscurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, uetare. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nam ipsi quidem neque pueros emasculant, neque uirgines abripiunt, neque proscribunt, neque bona diripiunt, neque phana dispoliant, neque hæreditatibus manum injiciunt, neque compilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis uicos expugnant, neque incendunt ullas. Totum hunc tyrannicum ludum per ministros exercent. In unum tamen tyrannici nominis inuidia competit, in unum occidendum lex præmium instituit, in unum stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitioni reseruat. Quorum ut quisq; sua opera tyranno profuit, ita aliud atq; aliud uocabuli imponi potest: certe tyranni uocabulum nemini congruit, nisi uni illi sub cuius ueluti clypeo tota illa perniciosissimorum hominum colluuies latitat. Arbitror uobis, Iudices, sæpenumerò auditum esse, id quod eleganter à doctissimis uiris est scriptum, tyrannis nõ longas modò, uerumetiam plurimas esse manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddam est animal tyrannus, multóque Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibúsque. Quot enim habet scelerum ministros, totidem habere membra uidetur. Atque ut ex membris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi constat ministris. Verùm ut illud quod corpus appellatur, nihil est aliud quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum: ita in tyrannide,

unum

unum quippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, neq; ullū aliud membrum, contineat autem uniuersa: at ita contineat, ut ab ijs possit separari, idq; tyrannus uocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis insolentiam, uiolentiamq;, præfectum arcis uoces licebit, oculum nominес licebit, aut si mauis dextram: aut si ne id quidem satis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè uocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine censet, cuius auctoritate titulóq; cuncta hæc membra uelut animātur: idq; unum forti ciui permittit occidere. Nō uult te in oculum aliquem inuolare: non sinit ut caput aliquod amputes, netale quiddam euenīat quod de Lernæa hydra fabulantur poetæ, ut pro uno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro uno excusso oculo, plures acriores succedant: pro una rescissa dextera, multæ robustiores subpullulent. Vnius uitæ te dominum arbitrumq; constituit, qui sibi sit ausus tyranni uindicare nomen: quo sublato, futurum sit ut membra reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certè sanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac ueluti tuo te laqueo capere. Iuuenem pudo antè magnum patris satellitem nominabas: non inficiabere. rursum alio loco dicebas, omnem tyrānidem occupasse filium: solius appellationis honorem cessisse. Quî conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cessit, non igitur usurpauit tyranni nomen. Contractus autem uerbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula contraxit: Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex uoluit occidere, quodcūq; illud esset animal, quod tyrānus diceretur.

retur. Magnum (ut ipse fateris) satellitem occidisti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei est? At rem, inquis, legis sequutus sum, non syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus bæres paterni dominatus: libertatem peperi, seruitutem sustuli: hoc lex sensit: huius rei auctori præmium præstituit. Satellitem, inquam, occidisti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocem, quàm scelestum: satellitem tamen occidisti tyrannidis, non caput: aut si caput, unum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi sententia largiamur: fuerit sanè res tota tyrannidis filius: pater nihil nisi uocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, [d] Echo nympham nihil aliud quàm meram quandam fuisse uocem sine corpore. Quî tibi licuit in re tanta à uerbis legis discedere? præsertim ita dilucidis, ut perspicuum magis nihil esse posset, & commenticiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego, Iudices, nullum in Rempublicã exemplum pernicioſius induci posse iudico, quàm si consuescant homines calumnioſi à præscripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque suum maximè idoneum comminisci queat, id iudicibus obijcere. Quis autem unquam meminit de legis sententia quæri solere, nisi quum in scripto quiddam apparet ambiguè obscuréue dictum: aut quum ex uerbis & euentu absurditas quæpiam extitit, eaq; manifesta? In priore non cuiusuis commentum, sed Iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa compellit aliquantisper à legis uocibus deflectere, & æquitatẽ iuris potius quàm uerba spectare. Duplex itaq; periculum uidetis Iudices: alterum, ne sub perstitioſa cauillatione literarũ legis, ab eo quod lex spectauit, ab-

uit, abducamur alterũ, ne paſsim à præſcripto diſcedendo, legesomneis & iudiciorum religionem ſubuertamus. Quorũ illud quidem multo leuius eſt, propterea quòd uix unquam accidat ut legislator obſcurè, quid uoluerit, explicuerit: aut abſurdũ quiddã exoriatur. Hoc multo periculoſiſsimũ, pernicioſiſsimũq;. Etenim quæ tandem lex futura eſt, quam uer ſutus calumniator, quò pœnã effugiat, nõ facilè poſsit aliquo commẽto ſubuertere? Neq; quiſquã nõ elabetur è iudicio uestro nocens, niſi qui ſit uſqueadeò nullius ingenij, ut ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque ut cuique commodum erit, aut animi libido ferret: ita pro ſene iuuenem, pro tyranno ſatellitem, pro homicidio tyrannicidium, & paſsim aliud pro alio interpretabitur. Veſtra interim Iudices religio, ueſtrum iuſiurandum, qua tandem ratione ſeruabitur? quibus nihil futurum eſt certi, quod in cognoſcendo ſequamini: uerùm ambiguas diuerſasq; litigatorum coniecturas ſpectare, neceſſum erit? Ergo quum in omni cauſſa maximopere cauendum eſt ne ſine grauiſſima ratione à legis præſcripto diſcedatur: tum in hac nõ periculoſum modò, uerùm etiam abſurdiſsimum, quum legis uerbis nihil poſsit eſſe dilucidius, ſententia nihil æquius: interpretamento, quod præter legis mentem inducitur, nihil peſtilentius. An credimus legis huius auctorem uſque adeò infantem, & uerborum inopem fuiſſe, ut dicere non potuerit: Qui quouis modo tyrannidem ſuſtulerit, huic præmium eſto, ſi modò iſthuc ſenſiſſet? Neq; uerò fugit illum, totam tyrannidem per ſatellites & præfectos exerceri ſolere, permultosq; in his eſſe uel tyrannis ipſis ſceleratiores, atq; ut ita dixerim, tyrannicos magis, & omni ſupplicio digniores: niſi & omnium omnia miniſtrorũ

ſcelera

scelera tyranno imputarentur. In unum tamen illum, qui hoc nomine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos uita dignos iudicet lex, sed quòd unius cæde totam tyrannidem tolli uelit, non multorum cæde reddi duriorem. Tuum erat legi simpliciter parêre: neque eius uerba quasi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare: uerùm ad illius præscriptum, factorum tuorum rationem instituere: præsertim in hoc exemplo, quo non aliud potest admitti pestilentius, ut ex legis arbitraria interpretatione, quem uelis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam sumas. Non illud hic spectandum, Iudices, quàm inuisus Reipublicæ sit qui occisus est, quàm maiore etiam supplicio dignus: uerùm id etiam atq; etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines semel in ciuitatem receptum, semel uestris sententijs approbatum, denique præmio compensatum, quò tandem licentiæ sit processurum. Quod iste sibi in tyranni filium licere uoluit, hoc alius sibi uolet in ditißimum quenque ciuium licere. Quisquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinus tyrannum eum appellabit, & ueneno aut ferro adorietur. Postremò, si cui magistratus non placebit, si cui iudex erit inuisus, non dubitabit è medio tollere: Porrò ad facinoris defensionem, sophistam quempiam aut sycophantam consulet (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem uobis adducet. dicet, nihil aliud sensisse legislatorem, quàm ut huiusmodi ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, ueneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum est, ut

est, ut quod in uno factum semel & probauimus, & gaudemus si fumus: id in multis sæpius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, *non mediocre discrimen neque conuenienter accipiendum, ut titulo reperto priuatus hominem indemnatum interficiat.* Id *ita esse facilè liquebit, siquidem animaduertimus nihil omnium esse quod lex parcius circumspectiúsque permiserit.* Etenim (*si memini*) *tribus duntaxat temporibus lex indulsit ut quis e citra iudicium hominem occidat.*[f] Primùm *adulterum, sed in uxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus utrunque pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat.* Deinde *in ui depellenda: at ita, si demonstres te mortem effugere nequiisse, nisi mortem intulisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potius sit istbuc, quàm alium occidere.* Vterque tamen *facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (ut ita dicam) ultrò semet reum facere cogitur.* Quòd *si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, ut uenia, non laude dignus esse uideatur.* Postremò *in tyrannicidio, ubi propter periculi suscepti magnitudinem lex præmium quoque proponit: at ita, si eum quem tibi lex isto uelut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non si sceleſtum alio scelere sustuleris: neque patietur te ius occidendi permissum, latius quàm ad unicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, ut per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare.* Iamq; *hoc factum tuum secunda illa ratione defenditur.* Huic *tertio generi fortasse proxima uideatur hostem in bello feriendi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permisit.* Nisi

palàm

palàm hostis sit declaratus, nisi in Imperatoris uerba iuraueris, nisi ille aciem eduxerit, nisi signa canere iusserit, tibi fraudi futurum est hostem interfecisse. Tu dicturus es: Hostem occidi, nam plus quàm hostilia faciebat: nomẽ hostis tantùm aberat, re hostem agebat. Lex respondebit, suarũ partium fuisse, hostem declarare: ac tuo fortasse scelere fruetur: uerùm ne serpat exemplum, pœnas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum est? Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius uocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod nisi in unum non potest competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem uoles magistratum, quem uoles iudicem, quem uoles ciuem, tyrannum appellare.

Neque uerò sine grauissimis causis lex tot uinculis astrinxit banc in uitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam posse, quàm uitam: uidit in extinctum facilè uarias causas confingi etiam impunè posse, quandoquidem ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis tutulis suum quisque dolorem posset prætexere, si post occisum hominem ulla causa recipiatur, præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi quoq; lex permisisse uidetur, ut homini uitam eripiat? quàm cõperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non nisi suo periculo uult accusare? quantum spacij largitur ei qui defertur? quàm liberam iudicum reiectionem? Quantum igitur à mẽte legis abesse putes, ut cuilibet permittat, uel pro suo priuato dolore, uel domestica iuris interpretatione, hoc est subuersione, in cuiusquam uitam grassari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum acerum exaggeres, quantum-

uis etiam uerorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacri legum, incestum, proditorem, peculatorem, ueneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic unus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiorque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respondebit: Nihil moror quàm fuerit sceleratus, qui periit: in unũ tyrannum tibi ius feceram occidendum, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: audiuus, reiectus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omnibus Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exẽplo pernicioſiſſimũ in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem à legis uiolatione auspicaris: hoc est, malis malo mederi studes. An me clam esse putas, quàm militi sint in hac turba uita indigni, morte dignissimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? cur nullo mandante magistratum occupas? & dum tyrannicida uideri uis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quòd mihi parêre recusat, & præire conatur? Bi demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenẽ occidisses, quòd nõ alia patuisset ad tyrãnũ uia, darẽ ueniã necessitati: nũc occidisti nõ obsistẽtem, nõ auxiliũ ferentẽ patri, sed patris opẽ implorantẽ. Huius unius cæde cõtentus discessisti, tyrãnum nec impetisti, in quẽ unũ tibi ius fecerã. Meũ erat expendere, utrum ex usu Reip. fuerit, an iuuenis occideretur: maluerã illũ exquisitioribus excruciatũ supplicijs, exemplũ omnibus edere. Neque hæc dico Iudices, quasi parũ gaudeã pariter cũ patre subla tũ filiũ: utinã eadẽ opera simul omnes sint oppressi, qbuscunque tyrãnus placet. Sed quis prohibet simul & gaudere &

deorum

deorum bonitas nobis hanc rem bene uerterit: & tamen nõ committere ut huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria uindicãda nunc agitur, sed de legis violatæ maiestate. Non enim par est, ut cuiquã personæ præter ius extincti odiũ in scelere suffragetur. Neq; tam spectãdũ in quẽ cõmissũ sit facinꝰ, q̃ quo exẽplo cõmissũ. Alioqui quur nõ eadẽ opera ius sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, uxores, liberos, lenones grassari? Bonã tyrannidis partẽ uxor sæpenumerò suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquã libertus aliquis, aut uernula instigat: quur non & hos iugulas, si tibi ius esse æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc urbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum: auctorem non obscurũ, uerùm abditũ latitare. Eum fortè fortuna repertum manu tua trucidas. num lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quanto erat nocentior? Tanto nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditùs euertere, quàm expilare: ciues uniuersos uno igni finire, quàm in pauca qnædam sæuire capita. Et tamen in unum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tandem aliud est quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palàm ac ui facere consueuit? In recipienda lege fas est populo, caussam æquitatemque legis excutere: cæterùm receptæ, & longo

iam usu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neque enim existimandum est maiores illos nostros, uiros sine controuersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, ut priuatim interficiendi tyranni facultas unico capite finiretur. Primum ad iugulandi licentiam, fenestram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perspiciebat tyrannidem fatale quoddam esse Reipublicæ malum, quod minore noxa toleraretur, quam male exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius cæde. Quo submoto, uidelicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reipub. administrationem uindicatis. Quod si tyrannus in ius uocari potuisset, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permisissent: Videbant & illud: tyrannidem, nonnullam habere monarchiæ g legitimæ speciem: hoc tantum interesse, quod in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia unius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat utilitatem, tyrannus priuatim suam: unde publicitus expedit, ut tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis uindex extiterit, qui legũ auctoritatẽ in pristinũ statum restituat, atq; id unius si fieri potest capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totã reip. quasi corpus corripiũt, legũ prudẽtia cõsueuit uti, ut exẽplo magis q̃ admissi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnã ciuitatis partem interimat. Hinc est quod in seditionib. publicis non nisi in ipsos auctores cõsueuit animaduerti, reliquis quos tempestas illa cõmouerat, dari uenia, aut uix etiam dari uenia, qui in publico Reipublicæ tumultu quietem egissent. Quæ potest autem pestis esse fatalior, quam tyrannis? Quæ sese latius in ciuitatis membra

diffundit

diffundit? Quota quæque urbis pars ab hoc utio ſincera po teſt eſſe? Omitto iam quicquid eſt ambitioſorum, ære alieno obſtrictorum, ſcelere contaminatorũ, barbarorũ (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, ut in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiã ciues hoc malum inuoluit, dum uel timent fortunis ſuis, uel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges nõ extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circumſpicienter agunt: intelligunt hoc hulcus citra ſummam ciuitatis pernitiem exaſperari non poſſe, unius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmium oſtendunt, digito demonſtrãt quod membrum ſecari uelint, quibus abſtineri. Caput indicarunt illæ, tu dextram ſecuiſti. illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totũ hominem in extremum uitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus uetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum ago: aget alius fortaſſis, cuicunque lubitum erit: uerùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſſa tam eximiam tibi uendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecum exactius ac ſeuerius agatur, ut graueis pœnas effugias. I nunc, & curioſum me uoca, qui tam cãdidè, tamq; ciuiliter tecum agam, ut quũ te poſſim in grauc diſcrimen uocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iamdudum liquere puto) uerùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animũ poſſis attendere. Vin' igitur, ut quemadmmodũ

tu faciebas, itidem & nos summatim totã causſam ob oculos reuocemus? dijpiciamusq; quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, ut legi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus, quũ multa diceres etiam ſupereſſe? Tria quædã requirit lex, & ita requirit, ut ſi quodlibet horũ deſit, aut pœnã tenet, aut certè nihil gratiæ debere ſe credat. Quorũ ego non unũ aliquod, ſed unumquodq; deeſſe docebo. Quod ſi facio, utrũ æquo animo cedes præmio, an impudenter petere perſiſtes? Ergo rem accipe. Niſi tria hæc tibi conſtiterint, nõ eſt quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, uia, & effectus. Animus duo quædam complectitur, uel quid ſperaris, uel quid propoſueris. Nam ſi tyrannũ per imprudentiam occidiſſes, ſi præter propoſitum, non magis profectò præmium tibi debetur, quàm ſi quis tyranno amiciſſimus idem feciſſet. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propoſiti in arcem attuleris, ipſe uideris; ita demum legi perſuaſum erit, te uoluiſſe occidere tyrannum, ſi occideris. Non occidiſti, atq; id etiã quum tibi in manu fuerit (ut ais) ſi libuiſſet, interficere. Lex negat ſua referre, utrum tyrannicidij propoſitum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid ſperaueris, excutiamus. Quanquam iſthuc leges non ita ualde curioſè penſiculantur: ſed tamen in tam abſoluto facinore partes omneis conſtare oportet. Quid enim ſi tyrannum interfeciſſes, quò tyrannidem ipſe occupares, utrum præmium ſperares, an ſupplicium metueres? Quid ſi quò priuatum animi tui dolorem ulciſceréris, tyrannũ occidiſſes, atq; id eſſet palàm, nam præmiũ auderes poſcere? Quid ſi latrones tyrãnũ forte fortuna obuiũ obtrũcaſſẽt, nũ ad hũc honorẽ aſpirarẽt? Quid ſi quis tyrãno priuatim infenſus, magna te pecunia ẽdoxiſſet quò ei tyrãno uenenũ dares, dediſſesq;, nũ quæſo

tyranni-

tyrãnicidæ præmiũ postulares? Ego hîc tecũ non ago coniecturis: nihil dico in uitã tuã, quæ qdẽ obscurior est, q̃ ut tu, alioqui tã gloriosus, quicquã de ea ausus fueris dicere: illud unũ affirmare nõ dubitẽ, qui tyrãnum quũ tutò licuerit, nõ occidit, planè noluit occidere. Qui eũ occiderit, cuius mors extremũ exitiũ Reip. uideretur allatura, potius quàm ullã cõmoditatẽ: is aut priuatũ dolorem ulcisci uoluit, non libertatem publicã uindicare: aut emolumentũ suũ sequutus est Reipub. piculo, nõ suo piculo Reip. studuit prodesse. Postremò non potest nisi gloriæ iciunio adductus uideri, qui tã insolenter se in Rat. Nõ potest nõ uideri lucrũ sequutus, qui tã improbè præmium flagitat. An non uides igitur quantopere hac parte à tota legis mente dissentias? quẽ illa tuæ uitæ piculo sua causa uoluit occidere, eum tu nõ solùm uolens præteriisti, uerumetiam periculosè in Rẽp. irritasti. quẽ sua causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo, tui compendij aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge te animum tyrannicida dignum ad facinus attulisse, lucri perinde ut uitæ cõtemptorem: magni tamẽ refert, qua ratiõe tyrannidẽ tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamẽ nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrẽ, in non tyrãno tyrannũ. Largior isthuc, Delium aliquem tibi prædixisse, ut certum præscire potueris, quod ipse etiam uix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrẽ occidere, si libuisset: uerùm hoc pœnæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè tyrannidem: idq; noua quadam & inusitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamẽ obsistã tibi, nec sinã ferre præmiũ, propterea quòd ea uia sustuleris quæ legi non probatur, quæ nõ expediat moribus ciuitatis, quæ non sit forti uiro digna. Age quid si tyrãni filium infan-

tem in cunis iugulasses: & rursum adfuisset Delius ille, per quem certum præscire possis, fore ut necato puero pater sibi mortem accerseret, atque id euenisset: utrum te tanquam tyrannicidam susciperet Respublica, an potius tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miseranda uideatur? Quin ergo utetur tuo maleficio Respub. cæterum exemplum haudquaquam probabit. Quid si tyranni uxorem, quam ille misere deamaret, per uim constuprasses, atq; ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus et adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid si tyranni medicus quum esses, uenено ægrotanti dato, illum sustulisses, utrum ut ueneficum oderit te Respub. an ut uirum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti rationem modumq; detestabitur. Quid si, quum te tyrannus familiariter uteretur, tu in conuiuio, prætextu necessitudinis uenenum porrigeres? Denique, si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyranno uitam ademisses, utrum à lege præmium an pœnam expectares? Atqui tyrannidem utcunque sustulisti. Euentu gaudet lex uerum exemplum tam perniciosum in Rempublicam non recipit, ut consuescant ciues scelus ulcisci scelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo uiaque, ut factum tuum approbetur? Quod lex permittit ut fiat, non statim permittit ut id uia qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, uenено aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum est omnino, tractare uenena: nec id ulla causa quantumuis honesta fuit in

ciuitatem

ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem ueneno aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam nō improbat maleficia lex: & ueneno tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quanto magis id fiet in his, in quibus summum petitur? Lex triumphum statuit ei, qui certum hostium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, sed aquis & pabulo ueneno tinctis: utrum ciues hunc æquis oculis spectare poterunt triumphantem, an potius sicuti ueneficum oderint, auersabuntur, execrabūtur? Quid quòd priuatis etiam in rebus uia modusq; perpenditur? quo magis idem oportebit tum in publico, tum in splendidissimo facinore, ut à quo conueniat omnem sceleris suspicionem abesse? Age illud tecum reputa, si medico mercedem pactus esses, quò te morbo leuaret: atq; ille non pharmacis, sed maleficijs & incantamentis morbum exemisset: utrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artib. datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: qua uia, quid isthuc tua refert? Hoc tantùm spectabatur, ut morbo liber esses. ei rei merces est promissa. Ingratum te uocabit, qui nisi sua opera, ne esses quidem qui præmium negare posses. Tu protinus respondebis opinor: Medico te præmiū esse polliticum, non mago: neque debere quicquam, nisi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dedisse quidem uidetur, qui malum malo tollit. Id enim mutare est in commodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori subuenitur. Atque istam litem uinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam et uincibilior est tecū causa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula disceptaretur, hîc de publico ho-

nore. Ibi falsus est unus, hîc legi fraus facta, per quam cautum oportuit ne quisquam ciuium circumueniatur. Ibi salus data, certa quidem & efficaci, sed suspecta & improbata uia: hîc nefario scelere (quur enim non sic appelletur homicidium, quod in ciuem contra legem admissum sit?) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, uenenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita ut non rarò consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui reuiuiscet, suis fatis acceptum feret quòd uiuat: tibi mortem, tametsi uitarit, imputabit. Neq; sua referre putabit, utrum imperitia, an perperam ac studiosè pro pharmaco uenenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non suscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, sinimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti: ut planè ista uia tyrannum occideris, citra ullum Reipuò. discrimen. Lex non approbabit facinus tuũ, nisi nõ tantùm à crimine, uerùmetiã ab omni criminis specie procul abfuerit: ne uidelicet ea quæ in hoc potissimùm adhibita est in ciuitatẽ, ut maleficiũ omne secludat, incolumitatẽ suã, quam conueniebat aut Deo cuipiã, aut certè Dijs simillimo homini acceptã referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit inquam, nisi tyrannũ ipsum, quem nominatim indicauit ipsa, quaq; permittit uia sustuleris: ne per rimam istã periculosum exemplũ in Remp. irrepat. Postremò, non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus, nisi uirtute, nisi manu, nisi uitæ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm spectat lex, ut ty-

rannus

rannus in præsens submoucatur: uerùm illud multo magis respicit, ut omnes mortales intelligant, in ea ciuitate uiros esse fortes, qui non uereantur uitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cum uideant in ea ciuitate nullum esse tyrannis satis tutum præsidium. quandoquidem illud nemo nescit, qui uitæ suæ sit contemptor, eum esse alienæ uitæ dominum. Nam quod omnino satellitium, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatem sua uita bene credat emi? Postremò autem, ut maximè tibi constet animus, ut constet tua id quod est totius negocij caput, non effecisti. Tantum enim abes ut tyrannum occideris: ut, quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malicia an stultitia Rempub. in discrimen adduxeris? Nam illo quod uulgò dicunt, nihil uerius, intempestiuam beneuolentiam nihil à simultate differre. Tantum abest ut occideris tyrannum, ut ne suspicari quidem potueris id euenturum, ut ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorem: quid tum postea, si patri & huius scelera lex imputat? Magnum proinde tyranni satellitem, non tyrannum occidisti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verùm esto sanè, certum hæredem sustuleris: igitur qui tyrannus erat futurus interimisti. Atqui quod futurum est, id nondũ est. Porrò lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui statuam ex pacto debeat, & rudem truncum præstiterit, fidem persoluisse uideatur?

Non

Non arbitrabor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium postulandum supererant? Vides quàm ne unum quidem omnium tibi constet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis. Id demum uoluisse te lex credit, quod effeceris. Postea è re nata propositum est commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympijs medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflexit habenas. At pericli tatus es. Proinde id laudis auferes, quòd is qui sudauit in Olympijs, nec uicit. Sed occidisti denique: uerùm eum, quem neq; lex permittebat arbitrio tuo, neque ex usu publico fuerat occidi. At bene uertit ciuitati, quod feci sti. Numini igitur gratia debetur tali, qualem Palladem Atticis fuisse ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè cõsulta in bonum exitum uertere consueuit. Non tu leges seruasti, sed sustulisti: non libertatem restituisti, sed numen ali quod huic urbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, sua commoditate à nobis auertit, quod tuam stulticiam nobis uertit in occasionem restituendæ libertatis. Nõ ego ingratum erga te populum constituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quem quum semel in periculum uocaris, ne pro simplici tyrannide duplicatam paterere: nunc rursum in discrimen trahere conaris, ne ab iratis superis in pristinam seruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienum meritum insinuas? Quid tibi in eo negocio laudẽ uniuersam uendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò posſit? Si Reipublicæ, si iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum uitæ Reipublicæ causſa recusarit: si facinus non scelere, non pernicioso exemplo, sed legitima uia peregisti:

si fortuna

si fortuna tuis egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te uocare, aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Republica poscere, aude nobis seruatas leges, restitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas uirgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipsum quod hîc lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obstiterim: aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi laudem promeritam persoluerit: aude Iudices uel iniquos uel corruptos clamitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreuerint. Contrà si suspectum quid uolueris, si periculosum, si contra leges, si cum scelere coniunctum quid feceris: sit pudor, ac desine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promeueris: pœnam, si sapis, incipe deprecari. Ista huc fortassis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorum munere læta, queas impetrare. Neque enim putes *unum me te à præmio deterrere. Imaginare istîc in caussa pariter & leges &* Remp. *& deos tibi aduersari. Puta leges his tecum uerbis agere: Si nos uerè restitutas uideri uis, sine nostrâ auctoritatem primùm in hac tua caussa udere.* Longè *plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus ederis, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuique uiuendum esse. Atque altera ex parte* Rempublicam, *hac tecum oratione uti puta: Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, ut in posterum re cognita, dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos uix denique tam diutinis uotis, tot sacris,*

tot precibus, tot meis malis placaui, commouí, propitios reddidi, denuò per ingratitudinem iratos atque infensos reddere. Sine, ut mihi per te liceat saltem illorum beneficio frui. Quòd si te neq; leges neq; Respublica commouet: certè deorum orationem uereri debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur non sinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos esse? Quur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatem debet, tu bis debes cõmoditati nostræ, & quòd Rẽp. seruauimus, cuius tu pars es, & quòd commoditate nostra tuam periculosam stulticiã, uel scelus potius, in maximam felicitatem uerterimus. Etenim nisi nos dextri propitiq; que adfuissemus, quid aliud tu quàm perieras, et per te Respublica? Quod si planè cõtẽdis, ut præmium aliquod feras: abundè magnum præmium à nobis persolutum est, quòd per nos res à te male instituta, bene uerterit. A legibus meritò maior relata est gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris ueniam cõdonarint. A ciuitate satis amplã laudem feres, si ea patiatur, ut in restitutæ libertatis historia tuum quoque nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus, desine nobis debitum uelle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod superest, nunc uestræ partes sunt Iudices, statuere, utrum secundum leges, secundum Deos, secundum Rempub. sententiam dicere, an secundum hunc glorioſum ostentatorem pronunciare uelitis. Vtrum hanc urbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæpius exprobrandam, & breui fortassis à superis iratis (id quod abominor) auferendam

an in

an in Deos, quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandam: utrum magis ex usu sit, ut primo hoc iudicio statim leges circumuentæ dicantur, an ut appareat legum restitutarum seueritatem, & Iudicum sapientiam aduersus unius iniquam postulationem ualuisse.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Somnum.)Mors enim somnus est, sed perpetuus, & mortis imago est. Quare apud Homerū & Hesiodū fratres iudicātur. Nā hi duo quia simul sunt, necesse est ut somnus qui omnia cum fratre Thanato natu maiore habet cōmunia, eius aliquando opera exerceat: hęc nēpe, ut ex dolore in se homines incidant, ac statim quiescētes molestijs releuētur, quod utrūq; præstat mors. b Impotētius.) Matres filios impotētius amāt. c Alueārib.) Apes aliæ ἡγεμόνες seu βασιλεῖς, qui à Virg. li. 4. Geor. ductores, duces & reges uocātur, quib. grex apū parere solet. sunt enim tanquā κοσμήτορες λαῶν. Sed apud Græcos propriè rex apū est ἰασίων, qui & hominū fuit apud Callimachū in Hymno Iouis. Rectè igitur apud Xenophōtē Cyrus audit: Tu es natura rex, sicut apū rex est. d Echo nymphā.) Ea cū antea esset garrula, à Iunone hac pœna affecta dicitur, ut iā muta sit, neq; ullum uocē prioredere possit: uerùm hoc ipsi relictū est, ut ultimas uoces auditas iterare uel repetere possit. e Citra iudiciū.) Augustus post Solonē & Platonē 9. de legib. tulit legē Iuliā, gladioq; iusit in adulteros animaduerti. Valerius Publicola aliā tulit, qua neminē licebat indicta causa necare. f Primùm adulterū.) Licuit olim iure ciuili, deprehensum & deprehensam in adulterio impunè interficere, quod hodie non licet, ut docuit Iulianus Aurelius, in 2 Sermonum Horatij.

g Monarchia.) Tres formæ sunt Rerumpublicarum: μοναρχία, ἀριστοκρατία, δημοκρατία. Hic uerò Erasmus ponit discrimen inter Monarchiam tyrannorum & regum. Monarchia quippe dicitur unius principatus, Oligarchia paucorum, Democratia

Democratia populis, non equidem plebis: quum populus & plebs differant, ut genus à specie, ut docet Iustinianus Institut. de iur. natur. gent. & ciuili.

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ. ABDICATVS, *Erasmo Roterodamo interprete.*

ARGVMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem insania laborantem, reliquis medicis desperantibus, dato pharmaco cum sanasset, denuò receptus est in familiam. post hæc nouercam insania correptam sanare iussus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale est: Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis causas Quintilianus ponit, quarum duas species facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quã & præsens causa hæc pertinet. Exordium maxima ex parte querela constat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui se non secundum artem, sed ad præscriptum curare iubeat: & de ingratitudine, ut qui pro beneficio restitutæ sanitatis, eam sibi nunc gratiam referat, ut iterum abdicare cogitet. Hanc querelam personarum, suæ & nouercæ uidelicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accusationis etiam occurrens, à consueto & more patris: id quod statim ab initio facit. Exordium Propositio sequitur, cui Narrationem subiungit: nõ tam exponendæ actionis gratia, quàm ut anteactam uitam suam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus commendet. Confirmatio tribus locis consumitur: primo, quo ostendit non licere patri, ut in familiam receptum, denuò abdicet, à causa legis, & uoluntate legislatoris: quod argumentum similitudine & fictionibus, seu κατ' ἔκθεσιν amplificat. Secundo, quo iniquum esse docet, se tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus uariè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione personæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, &c. Postremò, neque causas abdicationis satis idoneas aut efficaces esse probat. Neque enim se quicquam peccasse, neque nunc cogi debere ut arte sua ubinis utatur: idque exemplo reliquarum artium, & ob artis huius

ius conditionem & præstantiam, deinde ex sua persona, qui illam non impensis patris, sed tum cum à familia alienus esset, dicerit: alioqui etiam necessitatem quandam rei absurdam cõsecuturam esse. Denique non posse curari hunc morbum. quo loco multa de qualitate corporum, morborum & medicinæ in genere disputat: ostenditq; etiamsi aliàs sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuendum esse, si quid ipsum fallat, aut ars desituat. atq; ita orationẽ concludit, admonens patrem periculi superioris: in quod ne iterũ per iram & indignationem recidat, cauere ipsum iubet.

Ἀπεκεκυχθάς τις ἰατρικὴν ὄξιμαθῆ μανίαν τὸν πατέρα, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, ἰασάμενος φαρμάκοις Λίβυσι, ἀνεκόμισε αὖθις ἐς τὸ γῆρας. μετὰ ταῦτα, μεμισηκὼς τὴν μανίαν ἰάσασθαι κελεύοντα, ἀπεκηρύττεται.

OY καινὰ μὲν ταῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, νῦν δὲ πεφασμένα, ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐν τῷ παρόντι γιγνόμενα, οὐ νῦν πρῶτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζεται· ἀλλὰ προόχεται οὕτω ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ σωφρόνως ἅπαντ' ἐφηνεται τὸ δικαστήριον. ἐκεῖνο δὲ καινότερον τῶν ἀτυχῶν, ὅτι ἔγκλημα μὲν ἴδιον ἂν ἔχω, κινδυνεύω δὲ τιμωρίαν ὑποσχεῖν ὑπὲρ ἅπαντος, ἐὰν μὴ πάντα λύσασθαι πείθωμαι τὸν κελεύοντα· ἢ τί γένοιτ' ἂν ἀτοπώτερον, ὑβριπαθεῖν ὑπὲρ πραγμάτων, ἂν ἐθέλω ἢ τύχω

HAudquaquam noua sunt hæc Iudices, neque mirãda, quæ in præsentia facit pater, neq; nũc primùm ad hunc iracunditur modũ: uerum hæc lex illi facilis est, et assuetæ ad hãc causã accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, q̃ cũ nullũ proprium sit crimẽ, quod mihi possit imponi, tamẽ in periculũ uocor ne pœnas dẽ artis nomine, nisi huic iubẽti pomonia parẽre poßit. Quadẽre qd fieri poßit absurdius? uti curẽ exprescripto, non iam

χνὶ λώιστα, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτὸς βούλεται: Εβουλόμην μὲν οὖν τῶν ἰατρικῶν, καὶ τοιοῦτόν τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὴ μόνον τοὺς μαινομένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀλόγως ὀργιζομένους παύειν ἐλύσατο, ἵνα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς νόσημα ἰασάμην. νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτῷ τάλλοτρίου πέπαυται, τὰ δὲ τῆς ὀργῆς μᾶλλον ἐπιτέτακται. καὶ τὸ λοιπόν, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι σωφρονεῖ, κατ' ἐμοῦ δὲ τοῦ θηριωδεστάτου μόνου μαίνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θεραπείας ὀρᾶτε οἷον ἀπολαμβάνω, ἀπορρυπτόμενος ὑπ' αὐτοῦ πάλιν· καὶ τοῦ γήρους ἀλλοδαπὸν μέν, οὐδέτερον δὲ, ὥσπερ διὰ τοῦτ' αὖθις ἐλθὼν πρὸς ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερον γέρων, πολλάκις ἐπεισῆλθον εἰς οἰκίας. ἐγὼ δὲ, εἰ μὴ τοῖς ἀνιάτοις, οὐδὲν ἐπιδεδῶναι προὐμήθουν, πρόσθεν γοῦν ἄλυτον ἦκον ὧν τὴν βούλεσιν. ὅταν δέ τι ἢ

quatenus ars ualeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem ut medicorum ars eiusmodi quoq; remedium aliquod haberet, quòd non modò laborantes insania, uerumetiam præter æquum irascentes liberare posset, nimirum quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, cæterùm iracundia magis etiam exasperatur. Quódque est omnium grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me unum insanit: à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cum rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, ut maiore infamia sæpius ejicerer domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidem patris iussum, ut quipridem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verum ubi

σκέψωσ ἀπιγνωσμένου, οὐδ' ubi res est eiusmodi, ut
ἐπιχειρῆν βούλομαι· ὧδε δὲ nulla omnino spes sit, tum
τῆς γυναικὸς ταύτης ἀπό- nec aggredi uelim. Porrò
των ἡδὲ ἀτολμότερός εἰμι. in hac muliere multo etiam
λογίζομαι γὰρ, οἷα πάσχοιμ' minus ausim, neque id te-
ἂν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἀποτυ- merè. Siquidem reputo
χὼν, ὃς οὐδ' ἀρξάμενον τῆς quæ in me facturus sit pa-
θεραπείας, ἀπωκηρύττομαι. ter, si res non succesſerit,
ἀχθομαι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες cum iam abdicet nondum
δικασταὶ, ἐπὶ τῇ μισητῇ, κα- aggressum curationem.
λῆτῶς ἐχούσῃ, χρηστὸν γὰρ ἐμ- Quare doleo Iudices nouer-
ἡδὲ ἐπὶ τῷ πατρὶ δὲ ἀνιῶν cæ uicem, grauiter labo-
ἀνιαμένῳ· τὸ δὲ μέγιστον, ἐμ- rantis. erat enim proba.
ἐμαυτῷ ἀπαδᾶν δοκοῦντι, Deinde patris nomine,
ἡδὲ ἃ προστάττομαι, ὑπουρ- quem huius morbus excru-
γᾶν οὐ δυναμένῳ, ἡδὲ δι' ὑπ- ciat. Maximè tamen mei
πρβολὴν τῆς νόσου, ἡδὲ ἀπ- ipsius causſa, qui uidear im-
ὀδύνεσθαι τῆς τέχνης. πολὺ morigerus patri, cum non
οὖν δίκαιον εἶμαι, ἀποκρύπτ- posim quæ iubeor præstare,
τεσθαι τ[illegible], ἃ μὴ δύναται partim ob morbi magnitu-
ποιεῖν, μηδὲ τὴν ἀρχὴν ὑπ- dinem, partim ob artis im-
πισχνούμενον. δὲ ἂς μὲν οὖν becillitatem. At sanè non
ἀπίασι ἡδὲ πρότερον ἀπαιτήσ arbitror æquum esse ut abdi
ξέ μι, ῥᾴδιον σωιλᾶν ἐκ τῶν cer, si quod efficere non que
παρόντων· ἐγὼ δὲ ἥ πρὸς ἐκεί am, id ne recipiam quidem.
νας μὲν, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς Ἔχω μι Itaq; quibus de causſis prius
τὰ ταῦτα βίᾳ ἀπολογήσαμαι. abdicarit me, facile fuerit ex
ἡδὲ ταυτὶ δὲ, ἃ νυνὶ ἐγκαλᾶ, hoc negocio cõjicere. Quan-
ὡς quam ad illas, opinor, satis

respõdi ipsa pòst acta uita. Ad hæc autem quæ nunc objcit,

ὡς αὖ οἷός τι ὢν, ἀπολογήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος περὶ τῶν ἐμῶν. ὁ γὰρ δυσάγωγος καὶ δυσπειθὴς ἐγὼ, ὁ πατέρα σχύνων τὸν πατρῷον, καὶ ἀνάξια πράττων τοῦ γένους, τότε μὲν αὐτῷ, τὰ πολλὰ ἐκεῖνα βοῶντι, καὶ διατεινομένῳ, ὀλίγα χρῆναι αὐτίλεγειν ᾠόμην. ἀτιμίᾳ δὲ τῆς εἰκίας, ἐνόμιζόν μοι δίκην τινὰ ἐπιθεῖναι μίαν, καὶ ψῆφον ἀλλὰ, τὸν μετὰ ταῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι πάμπολυ τῶν τοῦ πατρὸς ἐγκλημάτων ἐκάστων ἀφεστηκότα, καὶ πορρωτάτω τὰ κάλλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐσπουδακότα, καὶ τοῖς ἀρίστοις συνόντα. προσωρώμην δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ τῶν πόλεων, μὴ δὲ, ὡς οὐ σφόδρα παιδικῶς ὀργιζομένου πατρὸς, ἀδίκως ὀργίζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα ψευδῆ παρ' ἐμοῦ συντιθέναι. καὶ ἴσως τι καὶ ὑβρι, εἰ μανίας ἀρχὴν τοῦτ' ἄπαν νομίζοντος, καὶ ἀφειδῶς καὶ ἀκροβολισμὸν, ἀπὸ δὲ μακρᾶς ἐπεπεισευμένῃ τῇ

pro uirili fum reſponſurus, ſi prius de ſtatu meo pauca uobis expoſuero. Ego intractabilis ille, & immoriger, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidē temporis multa id genus uociferanti, ac ſine fine occlamanti, paucis contrà dicendum eſſe duxi. Verùm domo cedens, exiſti mihi grauiſſimi iudicij inſtar fore, uerumq; calculum, ita actam deinde uitā ut appareret me à paternis illis criminibus quàm lōgiſſime abeſſe, ſed potiꝰ honeſtiſſimis ſtudijs dediſſe operam, cumq; optimis uiris habuiſſe conſuetudinem. Iam uerò & eiuſmodi quiddam proſpiciebam, ac ſuſpicabar fore, ut aliquando pater, qui non admodū animo conſtaret, mihi ſine cauſſa ſuccenſeret, falſaq; in filium crimina ſtrueret. Neque deerant qui iſta morbi initiū interpretarētur, minasq; ac tela paulo poſt irruituri mali, nempe

τῆ πάνοῦ, μίσος & ἄλογον, καὶ νόμον ἀπλωῦ, καὶ βλασφημίας πρόχειρος, καὶ δικαστήριον πανθρωπῶν, καὶ βοὴν καὶ ὀργὴν καὶ ὅλως χολῆς μεστὰ πάντα· ἀλὸ λὴ τάχα μοι καὶ ἰατρικῆς δόσεως ποτὲ προσιόντων. ἀποδυμήσας ἔγω, καὶ τοῖς σύνδυσι μωτάτοις τ ἰδίοις τ ἀλλοδαπῶς ἰατρῶν συνεχόμενος, καὶ πόνῳ πολλῷ καὶ προθυμίᾳ λιπαρᾶ χρησάμενος, ἐξέμαθον τίνων τί χυλῶ, ἐπανελθὼν δι, καταλαμβάνω τ πᾶσιρα σαφῶς ἤδη μανότα, καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἰκρῶν ἀπεγνωσμένον, ὑπὸ βάθος & ἀρώστων, ἀλ' ἀκριβῶς φιλοκρινόντων τὰς νόσους. πλὼ ὅπορ γε ἐκεῖ λῶ ποιῶν χρυσὸν ὑὸν, ὅτε μνησικάκησα & ἀποκηρύξως, οὔτε μετάνοιμ] & γενέσθαι μεμνε· οὐλὶ γὰρ ἔχόν τι αὐτῷ ἴδιον ἐγκαλῶν, ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα λῶ ἀλλότρια τὰ ἀμαρτήματα, ὡς ὅπορ ἐφλω ἤδη, & νόσου. παρελθὼν οὖν

nempe odium absq; causſa, mores aſperos, conuicia parata, cenſuram feuerã, clamorem, iracundiam, in ſumma, omnia plena bilis: unde uſu uenturum credebam, ut mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foràs profectus, ac probatiſſimorum, quos in peregrinis regionibus nanciſci potui, medicorum uſus doctrina, plurimo labore, uehementiq; animi ſtudio artem perdidici. Porrò domum reuerſus, offendo patrem manifeſta iam inſania laborantem, & ab huius loci medicis deſperantibus deſtitutum, qui non altius introſpiciunt, nec admodum exactè morbos dijudicant. At ego ſanè, ſicuti par erat facere frugi filium, neque ſuperioris abdicationis iniuriam recordabar, neq; ut ac cerſerer opperiebar. Neque enim erat quicquã quod illi propriè imputare poſſẽ, uerùm peccata illa omnia fuerãt alienæ nẽpe, quẽ admodũ modò dicebã, ipſius morbi. Ergo cũ inuocatus acceſiſſẽ, nõ ſum

ἔνιοι τε, οὐκ ἀθῶς ἐπασάμην· οὐ γὰρ οὕτω ποιεῖν ἰδὼν ἔθος ἡμῖν, οὐδὲ ταῦτα ἡ τέχνη παραινεῖ, ἀλλὰ πάντων πρῶτον ἀναγκαῖόν ἐστι πειρᾶσθαι, εἰ τι ἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα, ἢ τὸ ἀνήκεστον, καὶ ὑπὲρ τοὺς ὅρους τῆς τέχνης, καὶ πλωτικῶτερα, ὧν μὴ δυνατὸν ἢ, ἀδιαφθόρως μὴ, καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἐπὶ φρόνιμα σῶσαι τὸν νοσοῦντα. ὧν δὲ ἀπρακτικὰς ἤδη, καὶ ὑγιεινικὰς τὸ παράδοξον ἰδόντες, οὐδὲ τῶν ἀρχῶν προσάπτόμενα, νόμιμόν τινα παλαιὸν τῶν προπατόρων τῆς τέχνης ἐπῶν φυλάττοντες, οἵ φασι μὴ δεῖν ἀδιαφθόρως τοῖς νοσήμασιν ἰδόντα τὸν πατέρα ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ τὸ πάθος οὐκ ἀκίνητον τῶν τέχνῃ, ἀδιαπόνητος πειράσας, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας ἅπαντα, ἐπιχειρεῖν ἤδη, καὶ τὸ φάρμακον τιθαρρηκότας ἐνίκων. καί τοι πολλοὶ τῶν παρόντων ὑπώπτευον τῶν λόγων, καὶ τῶν

equidem protinus medicatus. neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, uerùm illud omnium primũ iubemur obseruare, sanabilis ne sit morbus, an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Actum si eiusmodi fuerit malum, ut commodè posimus aggredi, aggredimur, totoq; adnitimur studio ut ægrotũ seruemus. Quòd si uiderimus iam inualuisse, superasseq;, nec manum admolimur omnino, idq; uetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cum patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neq; malum supra artis uires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum agrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum aderant, suspectam habebant administrationem pharmaci,

τῶν ἰατρῶν διέβαλλον, καὶ πρὸς κατηγορίας παρεσκευάζοντο. παρῆν δὲ καὶ ἡ μήτηρα, φοβουμένη καὶ ἀπιστοῦσα, οὐ τῷ μισεῖν ἐμέ, ἀλλὰ τῷ δεδιέναι, καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι πονηρὸν ἐπαινοῦντα· ἠπίστατο γὰρ μόνη τὰ παύτα σωτῆρα, καὶ ὁμοδίαιτον τῇ νόσῳ. πλὴν ἀλλ' ἐγὼ εὐδὲν ἀποδειλιάσας (ἠπιστάμην γὰρ οὐ ψευσόμενά με τὰ σημεῖα, ἀλλὰ προδιδάσουσαν τὸν τέχνην) ἐπῆγον τῷ ἰατρῷ ἐν καιρῷ δὲ διήγησιν. καί τοι πάμποι τινὲς τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ θρασύνεσθαι, μὴ καὶ διαβολάν τινα μείζω ἐνέγκῃ μοι τὸ ἀποτυχεῖν, ὡς ἀμείνω μείζω τὸν πατρῷα φαρμάκῳ, καὶ μνησικακήσαντι ὧν ὑπὸ πόνδων ὑπ' αὐτοῦ. καὶ τὸ μὲν φάλαιον, σῶν μὴ οὕτω δυσβούλως, καὶ σωφρόνει πάλιν, καὶ παύτα διεγίγνωσκεν. οἱ παρόντες δὲ ἐθαύμαζον· ἐπῄνει δὲ καὶ ἡ μητηρα, καὶ φανερὰ πᾶσιν ἦν χάρουσα,

ci, calumniantes curationem meã: iamq; parabant in me uocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens, nõ id quidem odio mei, sed quòd metueret, utpote probè sciens illum graui ter laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe familiaris & assiduè conuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum ut mihi signa non mentirentur, neq; falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erãt amici nonnulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res male succeßisset, maiorem aliquam calũniam mihi accerserẽ, quasi patrem ueneno ultus essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinæ redditus sanitati: cognouitq; omnia. Familiares admirabatur: denique laudabat & nouercam, ac palàm omnibus utriusq; nomine gaudebat, tum mihi laudem assecuto,

κἀμοὶ σὺν ἐπιμονῇ τινι, καὶ
κάτω σωφρονοῦντι. οὕτω
δ' οὖν (μαρτυρᾶν γὰρ αὐ-
τῷ ἔχω) μήτι μιλήσας, μή-
τι σύμβουλόν τινα περὶ τού-
των προσλαβών, ἐπειδὴ τὸ
παῦ ἤκουσε τῶν παρόντων,
ἔλυε μὲν τὸν ἀποκήρυξιν, ὑ-
ὸν δὲ αὖ ἐξ ὑπαρχῆς ἐποιεῖτό μι,
σωτῆρα καὶ εὐδοκίτιμον ἀπο-
καλῶν, ἀκριβῆ πεῖραν εἰλη-
φέναι ἐμολογῶν, καὶ περὶ τῶν
ἐμπροσθεν ἐλέγχων ἀπολογού-
μενον. τοῦτο γενόμενον εὐ-
φραινε μὲν πολλοὺς, ὅσοι πα-
ρῆσαν χρηστοὶ· ἐλύπει δ' ἐκεί-
νους, ὅσοις ἀποκήρυξις ὑπῆ
ἦλιον αὐαλέψεως. ἄδην
γοῦν τότε οὐ πάντας ἐμοίως
ἐλαμβάνουσε τῷ πράγματι,
ἀλλ' εὐδύς τινος καὶ χρόαν
μεταβαλλόμενον, καὶ βλίμμα τι-
ταραγμένον, καὶ πρόσωπον
ὀργισμένον, οἷον ἐν φθόνου
καὶ μίσους γίγνεται. ἐμὲ
μὲν οὖν, ὥς τὸ εἰκὸς, ἐν εὐ-
φροσύνῃ καὶ θυμηδίᾳ ἦ-
μεν, ἀλλήλους ἀπολυφέτευ-

tum illi ad ſanam mentem
reuerſo. Atque hic quidē
(nā illud de eo teſtari poſſū)
neq; contatus, neque quopi
am his de rebus in conſiliū
adhibito, ſimulatq; rem om
nem è familiaribus cogno-
uit: irritam fecit abdicatio
onem, ac denuò me filium fe
cit, ſeruatorem ac beneficū
appellans, confitens ſeſe cer
tum experimentum mei ce-
piſſe, deq; illis antè factis ſe
met excuſans. Id factum
compluribus attulit uolu
ptatem, nimirum quotquot
aderant probi. Cæterùm
urebat eos, quibus abdi
catio filij iucundior fuerat
reuocatione. Proinde ui-
debam tum non eodem mo-
do ea re gaudētes omnes, ſed
erat cuius & colorem illicò
uerti ſenſi, & oculos tur
bari, & uultum iracū dum,
quemadmodum ex inuidia
odióque ſolet accidere. Nos
igitur, ut eſt conſentane-
um, in complexibus &
animi gaudijs uerſabamur, utpote utroque alteri reddito.

Cæterùm

ὁ μὲν πρῶτα δὴ μετὰ μικρὸν σύν-
θυς νοσῶν ἤρξατο, νόσον, ὦ
ἄνδρες δικασταί, χαλεπὴν καὶ
καὶ παράλογον. ἀρχόμενον
γὰρ σύνθυς τὸ λεγόμενον παρι φύ-
λαξα. οὐ γὰρ ἁπλοῦν, οὐδ'
ἐπιπόλαιον ἦν μανίας τὸ εἶ-
δος, ἀλλά τι παλαιὸν, οἷον
κουφοῦν ἐν τῇ ψυχῇ, κακὸν ἀε-
πίρρητον, καὶ ἐς τοὐμφανὲς ἐ-
ξενίκησεν. πολλὰ μὲν οὖν καὶ
ἄλλα ἡμῖν ὅτι σημεῖα τῶν
ἀνιάτων μεμηνότων, ἐν δὲ τῷ
παῦτο κοινὸν ὧδε τῆς γυναικὸς
ταύτης παρεφύλαξα. πρὸς
μὲν γὰρ τοὺς ἄλλους ἡμερω-
τέρα, καὶ πραεῖά ἐστι, καὶ
παρόντων, ἀρλόλω ἄγαν ὑ νό-
σου. ἂν δέ τινα ἰατρὸν ἴ-
δῃ, καὶ τοῦτ' ἀκούσῃ μόνον,
κατ' ἐκείνου μάλιστα παρο-
ξύνεται, ὥσπερ καὶ αὐτὸ τοῦτο,
τοῦ πονήρως καὶ ἀνηκέστως ἐ-
χειν ὄντι τιμωρόμενον. ταῦθ' ὁ-
ρῶν, ἐγὼ μὲν ἀνιώμην, καὶ τὴν
γυναῖκα ᾠκτειρον, ἀξίαν οὖ-
σαν, καὶ παρὰ τὸ προσῆκον δυ
σψυχοῦσαν· ὁ πατὴρ δ' ὑπὸ ἰδίων

Cæterùm nouerca paulo
pòst ægrotare protinus cœ-
pit, morbo, Iudices, graui
& impotenti. Nam ſta-
tim obſeruabam ut naſceba
tur malum. Neque enim ſim
plex erat, aut leuis inſaniæ
ſpecies: quin potius uetus
quidam morbus, qui iam pri
dem delituerat in animi do-
micilio, erupit, uictorq; in
apertum prodijt. Sunt
autem nobis cùm alia mul-
ta ſigna inſanabili laboran-
tis inſania, tum illud commu
ne in hac obſeruaui muliere.
In cæteros placatior eſt ac
mitis, atque illis præſentibus
conquieſcit morbus: quòd ſi
quem conſpexerit medi-
cum, imò ſi uel audierit tan-
tùm de medico, in hunc ſu-
pra modum incenditur.
Quod & ipſum argumento
eſt, illam graui & inſana-
bili teneri malo. Hæc cum
perſpicerem, equidem acer-
bè ferebam, miſerabar que
mulieris, ut debui, præter
meritum tanto laborãtis infortunio. Pater uerò ob imperi-

τηκαι (οὐ γὰρ εἶδέν οὔτε ἀρχὴν τοῦ πάθους οὔτε παρακοπῆς, οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸ μέτρον τοῦ πάθους) ἰᾶσθαι ἔμελλε, καὶ τὸ ἐμὸν οὐ σφόδρα φάρμακον. ἦν γὰρ ἐν ἅπασι μανίαις ἴδιον, καὶ μίαν τὴν νόσον, καὶ παραπλήσιον τοῦτον, καὶ παραπλησίαν τὴν βραδύτητα δεχόμενον. ἐπεὶ δὲ, ὅπερ ἄλλο βίαιον, ἀδιάφορον εἶναί φησι σώζεσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ ἡτῆσθαι ὑπὸ τῆς νόσου ὁμολογῶ, ἀγανακτῶ, καὶ ὀργίζεται, καὶ φησὶν ἐμὲ σπουδὴν παραφυλάττειν, καὶ προδιδόναι τὴν αὔξησιν, ἐγκαλῶν ἐμοὶ τὴν ἀδυναμίαν τῆς τέχνης. καὶ πάσχει μὲν οὐ πολλοῖς τοῖς λυπουμένοις. ὀργίζονται γοῦν ἅπασι τοῖς μετὰ παῤῥησίας τἀληθῆ λέγουσι· πλὴν ἐγωγε, ὡς ἂν εἰδέ τι ᾖ, διαπολογήσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς τέχνης. καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ τοῦ νόμου ἄρξομαι, παῤ' ὃν οὗτός με ἀπο-

tiam, (*neque enim nouit uel originem mali quo tenetur, uel causam, uel morbi magnitudinem*) *iussit uti medicarer, ac simule pharmacum exhiberem: arbitratus idem esse insaniæ genus, eundem morbum, eandem ægrotationem, quæ simulem curandi rationem admitteret. Verùm ubi, id quod erat uerissimum, dico fieri nullo pacto posse ut mulier seruetur, fateórque me morbo imparem esse: indignatur ac succenset, ait'que me studio detrectare, ac mulierem deserere, mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent. Succensent enim omnes ijs, qui liberè uerum loquuntur. Tamen ego sanè pro uiribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primùm quidem à lege sumam initium, per quam hic me parat*

abdi-

ἀποκηρύξαι βούλεται, ἵν' ἐκ-
λῇ, οὐκ ἴδ' ἐμοίαν οὖσαν αὐ-
τῷ, νῦν τι καὶ πρότερον, τὴν
ἐξουσίαν. οὐ γὰρ ἅπασιν,
ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ
πάντας ὑίας, οὐδὲ ὁ-
σάκις ἂν ἐθέλωσιν, ἀπεκη-
ρύττεσθαι συγκεχώρηκεν, οὐδ'
ἐπὶ πάσαις αἰτίαις· ἀλλ' ὅσα
μὲν πρὸ τοῖς πατράσι τὰ τελευ-
ταῖα ἐγκλήματα ἐφῆκεν, οὕ-
τω καὶ τοῖς πατράσιν προσέ-
νεσεν, ὡς μὴ ἀδίκως αὐτὰ
πάσχωσι. καὶ διὰ τοῦτο ὑπ'
ἐλευθερίας ἔφη γίγνεσθαι, οὐδ'
ἀπρεπὲς τῆς τιμωρίας, ἀλλ'
ἐς δικαστήριον κάλεσι, καὶ
δεομένους κάδιον τοὺς μέ-
τρια πρὸς ὀργὴν, μήτε διαβο-
λῇ τὸ δίκαιον περιποιοῦντας.
ἤδει γὰρ πολλοῖς πολλάκις
ἐλάττους αἰτίας ὀργῆς παρα-
σκευάσας, καὶ τὸν μὲν ψευ-
δεῖ τινι διαβολῇ πειθόμε-
νον, τὸν δὲ οἰκίᾳ πιστεύο-
ντα, ἢ γυναικὶ ἐχθρῷ. οὐκ οὖν
ἠγεῖτο ἀδίκημα γίγνεσθαι
τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἐξ ὁρμῆς
τῆς

abdicare: ut intelligat, sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ prius fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit: neque uti quoslibet filios, neque quoties libuerit, abdicent: neque quibuslibet de causis. Verùm quemadmodum patribus concessit certis de causis irasci: ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eaque gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium, uinodicta: sed ad iudices uocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, ut ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut uxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa

causa

τοὺς πᾶλαι οὐδὲν ἀλίσκει. δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ ὕλης ἐγκάπτει, καὶ λόγον ἀποδίδοται, καὶ οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδὲ κατάλειπται· ἐπεὶ τοίνυν ἔξεστι, καὶ τοῦ μὲν ἐγκαλεῖν μόνον ὁ πατὴρ κύριος, τοῦ κρῖναι δὲ, ἐὰν δύνωμαι αἰτιᾶται, ὑμᾶς οἱ δικάζοντες· καὶ τὸ μὲν, ὁ μισῶ φέρει, καὶ ἐφ' ᾧ νῦν ἀγανακτῶ, μεμέληται σκοπεῖτε. πρότερον δὲ ἐκεῖνο ἐξετάσατε, εἰ ἔστι δίκαιον ἀποκηρύττειν αὐτῷ, ὅταν ἀποκηρύξασι, χρυσοστεφάνῳ τῇ παρὰ τοῦ νόμου ἐξουσίᾳ, καὶ ἀποπληρώσαντι τὸν παῖδικὸν τοῦτον δρόμον ἦλθε, εἶτ' αὖθις ἀναλαβόντι, καὶ λύσαντι τὴν ἀποκήρυξιν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀδικώτατον ἂν εἶναί φημι τὸ τοιοῦτον, ἀποδράντους γοῦν εἶναι τῶν παίδων τὰς τιμωρίας, καὶ πολλὰς τὰς διατριβάς, καὶ τὸν φόβον ἀίδιον, καὶ τὸν νόμον ἅπαξ μὲν σωφρονίζειν, μετὰ μικρὸν δὲ λύειν, καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχυρὸν εἶναι, καὶ ὅλως, ἄνω καὶ κάτω τρέφεσθαι τὰ δίκαια,

causa liberos statim capi, uinciq;: uerùm & aquam infundit, & ratio redditur, et nihil inexcussum relinquitur: quandoquidem solùm hoc auctoritatis datur patri, ut ad iudices uocet: uerùm iudicandi auctoritas, an meritò accuset, id penes uos, qui iudicio præsidetis. Ac nondum spectate crimẽ quod mihi imponit, cuiusq; gratia nunc indignatur: uerùm illud prius expendite, num posthac illi ius sit abdicãdi, qui semel abdicauerit, iamq; sit usus facultate quã lex concedit, atque hãc [a] paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquissimum istud esse dico, ut liberorum quoq; sint infinitæ pœnæ, ut naultæ condemnationes, ac metus perpetuus: utiq; lex nunc irato inseruiat, mox deinde faciat irritum quod actum est: rursum

πρὸς τὸ ἐπὶ καιροῦ λεκτὸν τοῖς πατράσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον, ἄξιον ἐφίεναι, καὶ ἀγαναλτοῦντι σωφρονεκτᾶν, καὶ κύριον δὲ τιμωρίας εἶναι τὸν γεγενημότα. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀναλῶσαι τὴν οὐσίαν, καὶ καταχρήσασθαι τῷ νόμῳ, καὶ ἐμπλησθῆ δὲ ὀργῆς, εἶτα μετὰ ταῦτα ἀναλάβῃ, χρεὼν εἶναι μεταπεσθέσ. ὧν τούτων ἀνάγκη μὲν μένειν, καὶ μηκέτι μεταπωλᾶν, μηδὲ μεταβουλεύεσθαι, μηδὲ μετανοεῖν τὴν κρίσιν. τοῦ μὲν γὰρ τὸν γεννηδέντα, ποτὲ χρεὼν ἦ χρεὼν ἀπεβόησθαι, σὺν λίαν, οἶμαι, γνώρισμα ἐπ. καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἀναξίους τοῦ γένους παραιτεῖσθαι συνεπιχώρησαν, τοῖς ὅτι ἐγνόεσαν ἀκριβεμένοις. ὅταν δὲ μὴ κατ' ἀνάγκην, ἀλλ' ὑπ' οὐσίας, αὐτός τις ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ δοκιμάσας ἀναλάβῃ, ἵνα ἐστὶ μηκαθῆ μεταβάλλεσθαι,

sum ut eodem modo ualeat. In summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, ut cũq; patrib. pro tẽpore uisum fuerit. Verùm initio quidem æquum erat uti concederet, cumq; indignãte pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porrò ubi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, ut frugi putetur in his perseueret necesse est, neq; postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà esset euasurus. Atq; hanc ob causſam permissum est ut genere indignos abdicent, quos cum educabant, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm ubi non coactus, sed suapte sponte atq; auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratiõe possit mutare

ὦδε, ἢ τίς ἐστι χρῆσις ὑπόλοιπος τοῦ νόμου; φαίη γὰρ ἂν πρὸς σὲ ὁ νομοθέτης, ἐ πονηρὸς οὕτω λῶ, καὶ τοῦ ἀπωμοσυγχθῆναι ἄξιος, τί ἀνῆκας, τί δ' αὖθις ἐπανῆγες ὃν τίλιν οἰκίαν; τί δ' ἐλυθρῶν τὸν νόμον; ἐλαύθρως γὰρ ἦθα, καὶ τοῦ μὲ ποιεῖν ταῦτα λύρις. Οὐ γὰρ δὴ ἐντρυφᾶν σοι δοτέον τοῖς νόμοις, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς αὐάγεσθαι τὰ δικαστήρια, οὐδ' ἅττα μὴν νήσθαι, ἅττα δὲ λυρίους ἄναι τοὺς νόμους, καὶ τοὺς δικαστὰς καθῆσθαι μάρτυρας, μᾶλλον δὲ ὑπηρέτας τῶν σοι δοκούντων, ὁτὲ μὲν λοιδορήσοντας, ὁτὲ δὲ διαλλάξοντας, ὁπότων σοι δοκῇ. ἅπαξ γεγένησαι, ἅπαξ ἀνατέτροφας, ἅπαξ καὶ τὸ ἀποκυρῆσαι ἀντὶ τούτων ἔχεις. ἢ τότε, τότε μὲν, λῶ δικαίως αὐτὸ ποιῆν δοκεῖς· τὸ δ' ἅπαντα τοῦτο, καὶ

mutare factum, aut quis legis usus supereſt? Etenim ipſe legislator hunc ad modum tecum egerit: Hic ſi improbus erat, dignusque quem abdicares, quid accidit uti reuocares? Cur denuò in familiam reduxiſti? Cur legem irritam feciſti? Nam liber eras, tibique in manu erat iſta non facere. Neque enim tibi concedendum eſt, ut legibus tuo arbitratu abutaris, ut'que iudicia, utcunque mutatus ſit animus tuus eò trahantur. Neque uti nunc irritentur leges, nunc ruraſum ualeant, iudices interim teſtes ſedeant, uel ut rectius dicam miniſtri tuae uoluntatis, modò punientes, modò abſoluentes, quandocunque tibi uiſum fuerit. Semel genuiſti, ſemel educaſti: pro his ſemel item abdicare potes: atque ita potes, ſi iſtud meritò face reuidearis: uerùm ut hoc fiat ſine fine, ut perpetuò, ut

frequen-

καὶ ἄδικον καὶ πολὺ καὶ μέρος ἄδικον, μᾶλλον ὕβρις τῆς πατρικῆς ὄντων οὐσίας. μὴ δὴ πρὸς Διὸς, ὦ ἄνδρες δικασταί, συγχωρήσητε αὐτῷ, ἐκούσιον τὴν ἀναλῦσαι τὸν γεγαμηκότα, καὶ λύσαντι τὴν γνῶσιν τοῦ πάλαι δικαστηρίου, καὶ ἀνυβρίστως τὴν ὀργὴν, αὖθις ἐὰν τὴν αὐτὴν τιμωρίαν ἀναπαλῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν ὄντων τὴν πατρικὴν ἀναβλέψειν, ἧς ἐξέπεσεν ἤδη, καὶ ἴσως ὁ πρεσβύτερος, καὶ μόνῳ τούτῳ ἀνυστὸν, καὶ προσδιδάσκουσι μελέτη. ὁρᾶτε γὰρ που καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, ὡς ἀπὸ μιᾶς τῶν κλήρων λαχόντων δικαστῶν, εἰ τις ἄδικον οἴεται γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν, δίδωσιν ὁ νόμος ἕτερον ἐφεῖναι δικαστήριον· εἰ δέ τις ὑπὸ ἐκείνων αὐτοῖς συμβῶσι δικασταῖς, καὶ προσλέγουσι διαιτᾶν, ἐν ἔτι. οἷς γὰρ ἔξεστι μηδὲ τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην, εἰ τούτους τις αὐθαίρετος ἕλοιτο, σκοπεῖν ὀρθὴ δίκη καὶ τοῖς ἐγνωσμένοις.

frequenter, ut facilè, id uerò supra patris ius est. Quare per Iouem iudices ne permittatis huic, ut qui sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritarit, iram damnarit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam exceßit, euanuitque priuilegium, nec huic uni quicquam ualens, quippe antehac consumpta. Etenim illud consideret, quemadmodum in reliquis iudicijs, ubi iudices sortibus ferunt sententiam: si quis perperam pronunciatum existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, deleto Etísque arbitris causſam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initiò stare nõ cogebatur, bos sponte delegerit, iam æquum est boni consulere quæ statuerint.

Itidem

οὕτω δὲ καὶ σὺ, ὦ ἑτέρω μὲν ἐπέτρεπες ἀναλαμβάνειν, ἐμὲ δὲ οὐκ ἄξιον ἐνόμιζες τοῦ γένους τοῦ σου, ἐὰν χρηστὸν ἡγησάμενον ἄνωθεν, πάλιν ἀνήλησας, οὐκέτ' ἀποκηρύττειν ἔξεστι. ὅτε γὰρ οὐκ ἄξιον αὖθις παιδὸν ποιῆται, ὑπ' αὐτοῦ σοῦ μεμαρτύρηται, καὶ χρηστὸς ἤδη αὖθις μολόγηται. ἀμετανόητον οὖν τὴν ἀνάληψιν, καὶ τὴν διαλλαγὴν βέβαιον εἶναι προσήκει μετὰ κρίσιν οὕτω πολλὴν, καὶ δύο δικαστήρια, ἵν' ἢ τὸ πρῶτον, ἢ σὺ παρῃτήσω· δοκοῦντος μὲν τὸ σὸν ὅτι μετεβουλεύσω, καὶ ἀνάδοχον ἐποιήσας, τὰ πρότερον ἐγνωσμένα λύσας, βεβαίως τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβουλευμένα. μένε τοίνυν ἐπὶ τοῖς τελευταίοις, καὶ φύλαττε τὴν σαυτοῦ κρίσιν, ὡς τέρα σε εἶναι δεῖ, τοῦτο γὰρ ἐδόκει σοι· τοῦτ' ἐδοκίμασας, τοῦτ' ἐκύρωσας. ἐγὼ μὲν οὐδ' ἂν μὴ φύσει ὢν υἱὸς, διὰ μένων δὲ, ἀποκηρύττειν ἤθελον, ἵνα εἶναι σοι δόμην.

ὁ γὰρ

Itidem sanè tu quoque, quē antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus uideretur, hunc si probum arbitratus esse, denuò recepisti, iam deinde nō erit abdicandi ius. Siquidem indignū esse in quem ista denuò fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque nō conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post tot ies pronunciatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primùm cum abdicares: iterum, cum ipse mutasti consilium, meq; in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuumq; ipsius iudiciū serua. Pater sis oportet, quandoquidem id abste decretum, id probasti, id ratum fecisti. Ego quidem si natura nō esse filius, sed adoptatiū abdicare uelles, ne tum quidē existimarim tibi licere.

Quod

δ γαρ πλω αρχλω ποιειν ανο σιον ων, τουτ' αδικον λυειν απαξ γιγνομενον. τον δ' ηδη φυσει, ηδη αυθις προαιρεσει νη γνωμη ισπισπουδεον, πως συλλογον αν αποβαδαι, ηδη πολλακις δη μιαν οικειοτητα & αποστοργην; η δ' οικιτης ων ιτυγχανον, ηδη το μη πρωτον ποιητον οιομενος & ικανον ειναι, μεταπαιδευσαι, ως συδικιν ηδικουν, ηλιθιδρον αφυσιν ειναι· αρ' αν σοι, προς παιδιον οργιζομενω, αυθις εξ ων δε πλω ημισεα δηλαδη επαναγειν; δηλαδης· τα γαρ τοιαυτα, βιαια, ηδη δια παντος δικαια παρχειν οι νομοι αξιουσιν. επιρ μεν ουν τω μηκιτ' εξειναι τουτω αποκηρυττειν, ου απαξ αποκηρυξας, ικανος αν νομιζοιμι λαβειν, ετι πολλα επιων εχων, ομως παυσομαι. σκεψαι δε δι ολιγων, οιον οντα ηδη αποκηρυξη με, ηδη ολιγω τουτο φημι, ως τοτε μη ιδιωτω, νυν δ' ικανον ηδιν γ αν προς τουτο η τιχνη συναγωνισαιτο,

Quod enim initiò liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porrò eum qui primùm natura sit filius, postea iudicio sententiáque accersitus, quæso num par est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sæpius? Age quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primùm improbum esse ratus, in uincula coniecisses, deinde ubi cognitum esset me nihil peccasse, manumisisses: num tibi liceret, utcunque contigerit irasci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma uolunt esse, ac perpetuò ualere. Ego cum pluribus etiam argumentis docere possim nõ esse ius huic abdicare denuò, quẽ se mel abdicatũ, spõte sua recepérit: tamẽ sinẽ faciã. Nunc spectate, cuiusmodi filiũ parat abdicare. Atq; illud nõdum dicam, me tum imperitũ abdicatum fuisse, nunc abdicari medicũ (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars)

οὐλ' ὅτι τότε μὴν νέον, νῦν δὲ ἄλλη καὶ πρεσβυτικόν, καὶ τὸ πιστὸν, τοῦ μὲν ἀληθοῦς αὐτῷ παρὰ τῆς ἡλικίας ἔχοντα. μικρὸν γάρ ἴσως καὶ τοῦτο. ἀλλὰ τότε μὲν, εἰ καὶ μηδὲν ἠδικημένῳ ὡς αὖ ἔγωγε φαίην. αλλ' οὐλ' οὐ πεπονθώς, παρῃτεῖτο δ' οἰκίας. νῦν δὲ σωτηρα ἀναγκὴ, καὶ σὺ ργὸν γεγενημένου, οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀχαριστότερον, σωθέντα δὲ ἐμὲ, καὶ τηλικοῦτον λοιδορῆσαι διαπεφευγότα, τοῖς τοιούτοις σοῦς ἀμείβεσθαι θεραπεύσας ἀνάγκης, οὐδ' ἵνα λόγον ἔχοντα, ἀλλ' ὅτω ῥᾳδίως ἐπιλελῆσθαι, καὶ ὧδε πλὴν ἐρημίας ἀπαλλάξαι, τὸν ἱκανὸν αὖ δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ἠβλάβητε, μὴ μόνον δ' οὐ μνησικακήσαντα, ἀλλὰ καὶ σώσαντα, καὶ σωφρονεῖν παρασκευάσαντα; ὃ γὰ μικρὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀλλὰ τὸ τυχὸν οὐ πεποιηκὼς αὐτὸν, ὅμως τοιούτων νῦν ἀξιοῦμαι. ἀλλ' εἰ καὶ οὕτω ἀγνοεῖ τὰ τότε,

tum iuuenem, nunc ætate proiectum, ut ætas etiam ipsa fidem faciat me nihil peccasse. Nam leue fortasis hoc quoque, uerùm tum quidem, etiamsi nullo commisso peccato, ut ego quidē dixerim, sed nec benemeritus alienabar à familia. Nunc porrò cum nuper salutem dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Quare quid fieri potest ingratius? ut mea seruatus opera, tanto'que elapsus à discrimine, protinus sanationem illam huiusmodi factis penset, nulla meritorum habita ratione, sed usqueadeò facilè mandarit obliuioni, atque in solitudinem abigat, eum, qui iure sit obsecutus, cum præter ius ejiceretur, neque solùm non meminerit iniuriæ, uerumetiam & salutem attulerit, & sanæ menti restituerit? Neque enim exiguo Iudices, neque

uulgari in hūc collato beneficio, tamē huiusmodi malis nunc uidetur dignus. Porrò quāquā hic ignorat quo instatu tūc fuerit,

πάντες ὑμᾶς ἴσμεν, οἷα ποιοῦντα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα, καὶ ὅπως διακάμνοντα· ἐγὼ παραλαβὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωκότων, τῶν δ' οἱ πάνυ φοβουμένων, καὶ μηδὲ πλησίον προσιέναι τολμώντων, τοιοῦτον ἀπέφηνα, ὡς καὶ κατηγορεῖν λυπεῖσθαι, καὶ περὶ τῶν νόμων διαλέγεσθαι μᾶλλον δ' ὄψει, ὦ πάτερ, τὸ παράδειγμα, τοιοῦτον ὄντα σε πρὸ ὀλίγου, οἷα νῦν ἡ γυνὴ ὄδε, πρὸς τὴν ἀρχαίαν φρόνησιν ἐπανάγαγον. εὖ δίκαιον οὖν, τοιαύτην μοι γενέσθαι σὲ ἐκείνων τὴν ἀμοιβὴν, μηδὲ κατ' ἐμοῦ σε μόνον σωφρονεῖν, ὅτε γὰρ μὲν μικρὰ ὑπ' ἐμοῦ σύνεγίτησας, καὶ ἀπ' αὐτῶν, ὧν ἐγκαλεῖς, δῆλόν ἐστιν. ὃν γὰρ, ὡς ἐν ἰσχάτοις ἔσαν τὴν γυναῖκα, καὶ πάνυ πονηρῶς ἔχουσαν, ἐκ τοῦμοῦ μισεῖς, πῶς ἂ πολὺ μᾶλλον, ὅτι σε τῶν ἐμοῦ ἀπήλλαξα, ὑπὲρ ἀγαπᾷς, οὐ χάριν ἐμολογεῖς, τῶν

rit, uos tamen omnes nostis quid facientem hunc, simul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum susceperim, ac medicis reliquis desperantibus, fugientibus familiaribus, nec propius accedere audentibus, talem reddidi, ut etiam accusare posit, ut de legibus differere. Quin magis si exemplum quaeris pater, cui propemodum talis esses, qualis nunc est uxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est æquum, ut pro his officijs, huiusmodi mihi gratia reponatur, utq; in me unum tantummodo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectum esse, uel ex his ipsis liquet, quibus me crimi naris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quòd uxorem extremo laborantem periculo, grauissimeque affectam non sanè, quî fit ut eundè nõ multo potius charissimũ habeas, quũ simili morbo liberarim? nõ gratias agas,

τῶν οὗτω δεινῶν ἀπαλλαγμένος; σὺ δὲ, ὅπερ ἀγνωμονέστατον, σωφρονήσας, σὺθὺς ὃν διαπτύρμον ἄγεις, καὶ σπουδαζόμενος πολλάκις, καὶ ὧδε τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο μῖσος ἀναβρίχας, καὶ τὸν αὐτὸν ἀναγινώσκεις νόμον. καλὸν γοῦν τὸν μισθὸν ἀποδίδως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν φαρμάκων ἐκ τοῦ ἰατροῦ, ὑγιὴς αὖθις μόνος. ὑμᾶς δὲ, ὦ ἄνδρες δίκαιοι, τὸν σώφρονα τῶν τοιούτων κολάζειν ἀξιοῦντι, καὶ τὸν σώσαντα βιαιοθάνατον, καὶ τὸν σωφρονήσαντα μισῶν, καὶ τὸν ἀναβήσαντα τιμωρεῖσθαι; εὖγε, ὦ γε τὰ δίκαια βουλόμενοι. καὶ γὰρ ἐκ τῶν μεγίστων ἂν ἁμαρτάνων ἐτύγχανον, ὦ μοι τῆς οὐ μικρᾶς προσφιλονείκου χάριτος, εἰ δι' ὀλίγα ἀναβλέψαντα τοῦτον, καὶ ὃς μοι μνημόνευον, καλῶς ἔχει, τῶν μὲν παρόντων καταφρονῶν, δι' ἃ κἂν δικαίως προσκαιρον τὸν συγγνώμην ἔχειν· καὶ μάλιστα, ἐὰν τις αὐτὸν τις ἡ δυσχρησία τυγχάνῃ,

tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est ingratissimum, simulatque ad te rediisti, protinus in ius traheris, salute donatus: punis, & ad uetus recurris odium, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem persoluis arti, dignamque pro remedijs refers gratiam, qui quidem aduersus medicum tantùm sanus es. Vos autem Iudices, huic concedetis, ut de benemerito pœnas sumat? ut salutis auctorem expellat? ut eum qui sanitati restituerit, oderit? ut per quem reuixit, ulciscatur? Haud profectò concedetis: siquidem quod æquum est, facietis. Etenim si maximũ aliquod flagitium in præsentia commisissem, tamen superioris beneficij nomine non mediocriter mihi deberet, cui respectu memoriaque cõueniebat hunc præsentem iniuriam negligere, & ob illa priora facilè ignoscere: maximè si tam ingens sit beneficium, ut omnia

σα, ὡς παύτα ὑποβαίειν τὰ μετὰ ταῦτα. ὅπερ εἶμαι κἀμοὶ πρὸς τοῦτον ὑπάρχειν, ὃν ἔσωσα, καὶ ὃς τοῦ βίου παντὸς χρώστης ἐστί μοι, καὶ ᾧ τὸ εἶναι καὶ τὸ σωφρονεῖν καὶ σωτῆναι παρέσχημαι· καὶ μάλιστα, ὅτι οἱ ἄλλοι πάντες ἤδη ἀπηγνώκεσαν, καὶ ἥττους ἦσαν ὁμολόγουν τῆς νόσου. τοῦτο γὰρ μᾶλλον οἶμαι ποιεῖν τὴν ἐμὴν δυβργησίαν, ὡς οὔτι γὰρ ὢν τότε, οὔτε ἀναγκαίως τῶν πραπέντων ἔχων αἰτίαν, ἀλλ' ἀλλότριος καὶ διῶν, καὶ ἀλλόφυλος, καὶ φυσικῆς αἰτίας ἀφειμένος, ὅμως οὐ παρῃτησάμην, ἀλλ' ἰδίους λογισάμενος, ἄκλητος, αὐτεπάγγελτος ἦκον. ἐβεβήκεσα, προσελιπάρησα, ἰκέτευσα, ἀντέσχον, καὶ τὸν πατρῷον ἐμαυτοῦ διεφύλαξα, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀποκηρύξεως ἀπελογησάμην, καὶ τῇ εὐνοίᾳ τὴν ὀργὴν ἔπαυσα, καὶ τὸν νόμον ἔλυσα τῇ φιλοστοργίᾳ, καὶ μεγάλης δυβργησίας τὸν ὄρον τὸ γένος ἐπέθεσα ἐμαυτῷ, καὶ ἐν οὕτως ἀδοκήτως πατρῷ

nia superet quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius uitæ debitor est: cui præstiti ut sit, ut sapiat, ut intelligat: præsertim cum cæteri omnes iam desperarent, seque morbo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit, quòd cum id temporis filius non essem, cum nihil esset causſæ quæ me cogeret curationem suscipere, uerùm cum liber esſẽ atque alienus, à naturali causſa solutus, tamen haud dissimulaui, sed ultroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentia sedaui, legem pietate sustuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atq; in tẽpore adeò peri

φίλω πρὸς τὴν πατέρα πίστιν ἐπιδεξάμενον, καὶ μετὰ τῆς τέχνης ἐμαυτὸν ἐσηνέγκασα, καὶ γνήσιος ὄντως ἐν τοῖς δεινοῖς αὐτοφάνλω. πόσα γὰρ οἶδ' ὅτι παθεῖν μοι, πόσα δὲ μεῖν πεφόντα, ὑπηρετοῦντα, παραφυλάττοντα, νεῦ μὴ εἰκότα τῇ τοῦ παιδὸς ἀκμῇ, φῶ δ' τῶν τόχων ἐπαγόντα, πρὸς ὀλίγον ἐνδιδόντ' τῇ πατρῴ; ἔτι δὲ τῶν ἔντων ἀπαθῶν τούτων ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ἐπισφαλέστατον, τοὺς τοιούτους ἰᾶσθαι, καὶ πλησιάζειν οὕτω δεινοπαθοῦσι. ὃς γὰρ τοὺς πλησίον πολλάκις ἀφιᾶσι τῶν λύτταν, ὅταν ἅψωνται τοῦ πάθους. καὶ ἔμοιγε πρὸς οὐδὲν τούτων ἀπαθύνεσθαι, ἀλλ' ἀπειλίασα· σωθῶ δὲ, καὶ πάντα τρόπον ἀνεξεταζόμην τῇ νόσῳ, τὸ τελευταῖον ἐπράτησα τῷ φαρμάκῳ· μὴ γάρ, τοῦτ' ἀκούσας, ἄνδρες ἀποπλάβῃ τις, ποῖόν δὲ, ἢ πόσον ἐπάνατον ἐγχέαι φάρμακον.

culoso fidem erga patrem demonstraui, meque ipsum artis auxilio insinuaui, ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Quàm multa enim me fuisse passum arbitramini, quantum & exhausisse laborum, dum assideo, dum obseruo, dum opportunitates capto, nunc cedens patris uehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum, periculosissimum, huiusmodi medicari, ac propius accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non raro, ut exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus sum, uerùm aderã modis omnibus cum morbo luctans, postremò superaui pharmaco. Ne uerò quisquam hoc audito protinus apud se cogitet; Quis aut quantum labor miscere pharmacum?

μενον; πολλὰ γὰρ πρὸ τούτου χρήσιμα, καὶ προσαλοιφῇσαι τῇ τάσει, καὶ προπαρασκευάσαι ῥᾴδιον ἰᾶσιν τὸ σῶμα, καὶ τῆς ἀπάσης ἕξεως φροντίσαι, κινοῦντα καὶ ἰσχαίνοντα, καὶ εἰς χρὼ ῥιφοῦντα, καὶ κινοῦντα ἐς ὕπνον χρήσιμον, καὶ ὕπνους ὀπτιοῦντα, καὶ ἠρεμίαν μηχανώμενον. ἄπορ εἰ μὴ ἄλλο τὶ νοσοιῶτος, ῥᾳδίως παιδάγωγον· οἱ μανικοὶ δὲ, διὰ τὴν ἀλογον ἀβρίαν τοῦ νοῦ ἀνοήτως, καὶ ἀνοσιουργοῦντες, καὶ τῷ ἰατρῷ ἀπιστοῦντες, καὶ τῇ θεραπείᾳ ἀνυπακτοῦντες. ὅταν γοῦν πολλάκις ποιήσωμεν ὅλη πλησίον γενέσθαι τοῦ τέλους, καὶ ἐλπίσωμεν, ἁμαρτόν τι μικρὸν ἁμάρτημα, ἐπανηκόντος τοῦ κάδους, ἅπαντα ῥᾳδίως ἐπῆνα ἀνέῤῥηξε, καὶ ἀνεπόδισε τὴν διαγωγίαν, καὶ τὴν τέχνην διέσφηλε. τὸν δὲ τούτων πρόνοιαν μεμηχανηκότα, καὶ ὅτῳ χαλεπῷ νοσήματι περιπαλαίσαντα, καὶ

macum? Etenim multa prius sunt facienda, præstruenda uia dando pharmaco: præparandum corpus, quò facilius recipiat medicationem: de quæ omni corporis habitu solicitus sit medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arcere periens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant insania, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsi quæ medico periculosi, neque qui facilè cura expugnetur. Proinde sæpenumerò cum effecerimus ut iã speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo cuncta illa superiora facilè subuertit, curationem impedit, artem fallit. Eũ igitur qui hæc omnia sustinuerit, q cũ morbo tam graui sit luctatus,

καὶ πάλιν ἀνικήτων πολέμων τὸ δυσκαταπάστατον νεῖκος πάλιν, ἵνα τούτῳ ἀπεκκρούσῃ τὴν ἐπιβίωσιν, καὶ τοὺς νόμους, ὡς βούλεται, ἐρμηνεύσῃ κατ' ἐυβρέτου συγχωρήσει, καὶ τῇ φύσει πολεμῶν αὐτὸν ἐάσει; ἐγὼ τῇ φύσει πολεμοῦμαι, σώζω, καὶ διαφυλάττω, ὃ αὖ ἄρδην διαπράσσει, τὸν πατέρα ἐμαυτῷ, κἂν ἀδίκῃ οὕτως. ἀλλὰ τὸν σὺν γενομένοις ἀπάλαις τοῖς νόμοις, ὡς φασιν, ἀκολουθῶν διαφθέρει, καὶ τοῦ γένους ἀποστρῶ, μισήσας οὕτως, ἐγὼ φιλοπάτωρ γίγνομαι. ἐγὼ τὸν φύσιν ἀσπάζομαι, οὕτως τὰ τῆς φύσεως παροράω, καὶ διαδυβρίζει δίκαια. ὁ πατρὸς μισῶν ἀδίκως· ὁ πάλαι φιλοῦντος ἀδικώτερον. ἐγκαλῶ γὰρ ἐμαυτῷ, τοῦ πατρὸς αὐαγκάζοντος, ὅτι μισούμενος, οὐ δίκαιον φιλῶ, καὶ φιλῶ πλέον ἢ προσῆκεν. καίτοι γε ἡ φύσις τοῖς παρά-

qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum uicerit, huic uti iterum abdicet, permittetis, ut'que leges in benemeritum interpretetur suo arbitratu, concedetis, atque eum cum ipsa natura bellum gerere finetis? Ego naturæ parens, Iudices, patrem mihipsi seruo, custodio'que, etiamsi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd si filium benemeritum, leges, ut ait, secutus, perdit, & à familia alienat; hic nimirum liberorũ osor erit, ego pius in patrẽ. Ego naturam amplector, iste naturam contemnit, fas'que & ius uiolat. O patrem iniustè prosequentem odio. O filium iniustius amantem. Nam mihipsi uitio uerto, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter causſam amo, & magis amo quàm oporteat. Atqui natura

σι τοὺς παῖδας μᾶλλον. ὦ τοῖς

comparatum est, ut patres liberos ament magis, quàm liberi

φῶις πασὶ τοὺς πατέρας ὅπως τάττει φιλεῖν. ἀλλ' οὕτω ἱκανῶν ἡμὶ τοὺς νόμους παρορᾶν, οἳ τοὺς οὐδὲν ὑλιπηκότας πᾶσιν τῷ γένει φυλάττουσι, καὶ τῶν φύσιν, ἣ τοὺς γεννήσαντας ἅπαντας ἐλπὶς πρὸς πόθον τῶν γεγεννημένων ποιεῖ, οὐχ ὅπως μείζους ἀρχὰς οὐσίας ἔχων πρὸς ἐμὶ, μείζονα τὰ λίπαμά μοι τῆς οὐσίας ἐσφέρει, καὶ ἐλλιλίλωσιν, ἣ τό γε ἔλαττον, ἐμὶ μιμᾶται, καὶ ζῆλοι τὸ φίλτρον· ἀλλ' ὄλμοι τῆς συμφορᾶς, παρεῖτι καὶ μισᾶ φιλοῦντα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ ἀνῤῥηγνῦντα ἀδικᾶ, καὶ ἀσπαζόμενον ἀποκρύπτει, καὶ τοὺς φιλόπαιδας νόμους, ὡς μισόπαιδας κατ' ἐμοῦ μεταχειρίζεται. ὦ μάχης, ὡς ἐσάγει πάτερ τοῖς νόμοις, κατὰ τῆς φύσιως.

οὐκ ἔστ ταῦτα, οὐκ ἔστιν ὡς δίκαιος. κακῶς ἐρμηνεύεις, ὦ πάτερ, μᾶλλον κακίζουσι τοὺς νόμους. οὐ πολεμᾶ φύσις καὶ νόμῳ ἐν τοῖς συνοίκοις, ἀκόλουθον δεῦσιν ἀλλήλοις ἐνταῦθα, καὶ

liberi parentes. Verùm hic ſtudio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ ſeruantis tũ naturã, quæ parentes adeuehemẽs natorum deſiderium incitat. Non ſolùm enim cum plures habeat in me beneuolentiæ cauſſas, maiorem, uti debebat, beneuolentiam non adiungit atq; addit: aut quod eſt minus, me ſaltem imitatur, meum'que æmulatur amorem. ſed ô cæcitatem, quin inſuper odit amãtem, charitate proſequentem expellit, beneme rentem lædit, complectentem abdicat, leges'que liberis fauentes, ceu liberis infenſas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater. Non ſunt iſta, non ſunt inquam, quemadmodũ tu uis. Leges bene conditas, male interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolẽtiã pertinẽt. Hic inter ſeſe conſentiũt, & altera utriq;,

καὶ συναγωνίζονται τῇ φύσει τῶν ἀλλημάτων. ὑβρίζεις τὸν εὐεργέτην, ἀδικεῖς τὸν φύσιν. τί καὶ τοὺς νόμους συναδικεῖς τῇ φύσει; οὐκ ἀκολουθεῖς καὶ δικαίοις καὶ φιλοπαίδαις εἶναι διδοῦσιν εὐσυγχωρεῖς, καθ' ἑνὸς παιδὸς, ὡς κατὰ πολλῶν πονηρῶν πολλάκις, καὶ ἡσυχάζειν οὐκ ἐῶν ἐν ταῖς τιμωρίαις, τινὰς ἐν ταῖς τῶν παίδων πρὸς τοὺς πατρῴας συνοίκους ἡσυχάζειν διδόντας; καί τοι γε ὠδὶ τοῖς μηδὲν ἁμαρτηκόσι μηδὲ κακὸν μέχρις. καὶ μὰ Δί' εἰ γε νόμοι καὶ ἀχαριστίας δικάζεσθαι δίδασι, κατὰ τῶν τοὺς εὐεργέτας μὴ ἀποτυποιούντων. ἀλλὰ πρὸς τῷ μὴ ἀμύνεσθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς, οἷς οὐ πέπονθε, πολλάκις ἀξιῶν, σκέψασθε δὲ εἴ τινα ὑπερβολὴν ἀδικίας ἀπολέλοιπεν. ὡς μηδὲν οὖν ἔστι ἀπεικηρύτευτον ἔτι τούτῳ ἔξεστιν, ἅπαξ ἤδη τῶν παιδικῶν ἀφεῖναι. μόνῳ, μὴ χρησαμένῳ τοῖς νόμοις,

auxilio est ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum, offendis naturam. Cur legibus quoque simul cum natura facis iniuriam? Quæ cũ honestæ, iustæ, liberorum amãtes esse cupiant, non pateris esse: quippe quos aduersus unum filium tanquam aduersus multos sæpius tentes. Nec finis in supplicijs quietẽ inuenire, quæ uelint in beneuolentia liberorum erga parentes conquiescere: quanquam alioqui ne positas quidem aduersus eos qui nihil peccarint. At sanè leges ingratitudinis b actionẽ cõcedunt in eos qui benemeritis non retulerint gratiã. At qui non solùm non refert gratiam, uerumetiam punire conatur ob ea ipsa quibus adiutus est beneficio: considerate num quicquam facere posit iniquius? Itaque non posse hunc iam abdicare denuò, qui paternam potestatem semel expleuerit, ac lege sit usus:

præterea

μοις, οὔτι ἄλλως δίκαιον, οὐδ' ὀργίζεσθαι τὰ τηλικαῦτα γιγνομένοις ἀπωθεῖσθαι, καὶ τῆς εὐνοίας ἀφαιρεῖσθαι, ἱκανῶς (οἶμαι) δέδεικται. ὅλως δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ αἰτίαν ἔλθωμεν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ τὸ ἔγκλημα βλέπωμεν, ὁποῖόν ἐστιν. ἀνάγκη δή, αὖθις ἐπὶ τὸν γνώμονα ἀναδραμεῖν τοῦ νομοθέτου. ἵνα γάρ σοι τοῦτο πρὸς ὀλίγον δῶμεν, τὸ βλάπτειν, ἴσως ἂν ἐξείη, ἀποκηρύττειν, καὶ κατά γε τοῦ δυσβούλου πρεσβύτου τῷ βουσίαν ταύτην συνεχωρήσαμεν, οὐκ ἁπλῶς, οἶμαι, εὐεργέτην κάσας αἰτίας ἀποκηρύξειε. οὐκ τοῦθ' ὁ νομοθέτης φησίν, ὅτι ἂν τύχῃ ὁ πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀποκηρυττέτω, καὶ ἀπόχρη βουλῆσαι μόνον, καὶ μεμφθῆναι· τί γὰρ ἂν ἔδει δικαστηρίου; ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τούτου, ὦ ἀνδρες δικασταί, ἐπόμενον ἦν, εἴτ' ὀργὴ μετὰ δίκης ἐστὶ καὶ δικαίοις ὁ πατὴρ ὀργίζεται, εἴτε καὶ μή. ἡμεῖς τοῦτο μὲν βλέπωμεν.

ἀξίωμα

præterea non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiaque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis caussam ueniamus, & crimen cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim ut istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque uelis abdicare, ut'que præterea potestatem istam tibi largiamur etiam aduersus benemeritum, haud tamen simpliciter opinor, neque quibuslibet de caussis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid utcunque criminatus fuerit pater, abdicato: ut satis sit tantùm uoluisse queri. Nã si id esset, quid opus erat iudicio? Verùm uos istud expẽdere iubet Iudices, num grauibus ac iustis de caussis irascatur pater, necne. Hoc igitur in præsentia cõsiderate.

Exor-

ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν μετὰ τὴν μανίαν συβάντων. τὰ μὲν δὴ πρῶτα καὶ σωφρονοῦντι τῷ πατρὶ, λύσις τῶν καὶ ἀποκηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ εὐεργέτης, καὶ πάντα ὧν ἐγὼ καὶ οἶμαι, τοιοῦτος ἔγκλημα προσῆναι ἐδύνατο. τὰ μετὰ ταῦτα δὲ, τί τῶν παθόντων αἰτιᾶται; τίνα θεραπαίνας, τίνα ἐπιμέλειαν ὑπ' ὀργῆς; ὅτι ἀπόλωλε ἐγκεφάλου; τίνας πότους ἀλιάρης, τίνας κώμους ἐγκαλεῖ; τίς ἀκροατὴς; τίς παρενοχλοῦσα ὕβρεσι; τίς ἠτιάσατο; οὐδὲ εἷς. καὶ μὴν ταῦτά ὄγε, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ νόμος ἀποκηρύττειν ἐφίησιν. ἀλλὰ νοσῶν ἤρξατο ὁ μειρακίσκος. τί γὰρ ἐμοὶ τοῦτ' ἐγκλητὸς, καὶ νόσου δίκην ἀναιτίας; οὐ, φησίν. ἀλλὰ τί; ὅτι θεραπεύειν προσετέθειμεν, οὐ δίκαιος, καὶ διὰ τοῦτ' ἐμοῦ ἀξιοῖ ἵνα ἀποκηρύξεως, ἀπειθῶν τῷ πατρί. ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν, εἰα προσάπτοντι αὐτῷ τὸ ἀπαίνειν οὐ δυνάμενον,

Exordiar autem ab ijs quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primùm omnium quod fecit sanæ mẽti redditus, illud erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cum crimine uideretur esse coniunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam filio dignam prætermisi? Quando foris cubui? Quas intempestiuas potationes, quas comessationes obijcis? Qui lux? Quis leno pulsatus est, Quis accusauit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ægrotare nouerca. Quid istud mihi uertis crimini? morbique pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iussus recusis, ob hoc dignus fueris qui abdicêris, quippe immorigerus patri? Ast ego quidem cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia non possim ob-

ἀκολουθῶ δοκῶ, πρὸς ὀλίγον ὑποβλήσομαι. πρότερον δ' ἁπλῶς ἐκεῖνό φημι, ὡς οὐ πάντα προστάττειν οὔτε τούτῳ δίκαιον ὁ νόμος, οὔτ' ἐμοὶ τὸ πάντας πάντων ἀναγκαῖον. ἐν δ' οὖν τοῖς τῶν προσταγμάτων τὰ μὲν ἀνυβίστα ἔστι, τάδε ὀργῆς καὶ τιμωρίας ἄξια. ἂν νεανίας αὐτὸς, ἐγὼ δὲ ἀμελῶ; ἂν τῶν κατ' οἶκον ὅτιμιλεῖσθαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ. ἂν τὰ κατ' ἀγρὸν ὅπως σκοπῶν προστάττῃς, ἐγὼ δὲ ὀκνῶ. ταῦτα πάντα, καὶ τὰ τοιαῦτα ἅπαντα ἔχει τὰς προφάσεις, μὴ τὰς μέμψεις ἁρπάσῃς. τάδ' ἄλλα ἐφ' ἡμῖν ἔστι τοῖς πᾶσιν, ὅσα τῶν τυχῶν, καὶ τῆς τούτων χρείας, καὶ μάλιστα ἃ μηδεὶς ἂν τὸν ἑαυτοῦ πατέρ' ἀδικοῖτο. ἐπεί τοι καὶ τῷ γράφειν πατὴρ προστάττῃ, ταῦτα μὲν τίνων γράφει, ταυτὶ δὲ μή, καὶ τῷ μουσικῷ, τῷδε μὲν τῷ ἁρμονίαν λυροῦν, τῷδε δὲ μὴ τῇ καλὴν κρούοντι, τοιαῦτα μὴ χάλκευε, τοιαῦτα

sequi, uideor immorigerus, pauliſper diſſerã. Sed illud prius in totum dico. Neque lex huic concedit ut quiduis imperet, neque mihi neceſſe eſt in omnibus omnino parêre. Quædam enim mandata ſunt huiuſmodi, ut ſi nõ parueris, non ſis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, ut niſi obtẽperaris, ira ſupplicio que ſis dignus: ueluti ſi ægrotes ipſe, & ego non curem. Si quid rerum domeſticarum curandũ ſit, & ego negligam. Si quid rem ruſticam curandã mandes, atque ego recuſem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt cauſſas paternæ querelæ. Porrò cætera noſtri ſunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium uſum pertinent: maximè ſi nulla in re fiat iniuria patri. Iam ſi cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: rurſum muſico, Hanc pulſa harmoniã, illam ne pulſa: tum fabro ærario, Iſta cude,

τοιοῦτος δὲ μὴ, ἀλλ' αὖ τις αὐάσχιτος ἀποκηρύττοντα, ὅτι μὴ κατὰ τὰ ἐπαινούμενα δικαιοῦντα ὁ πατὴρ χρῆται τῇ τέχνῃ: οὐδὲ εἶς, οἶμαι. τὸ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ τῷ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον ἅπασι προσήκει τοῖς χρωμένοις, καί τινα προνομείαν ἔχειν τὸν τέχνῃ δίκαιον, τῇ ἀρχούσῃ τῆς χρήσεως, ἀναγκάζεσθαι δὲ μηδὲν, μηδὲ προστάττεσθαι, πρᾶγμα ἱερὸν, καὶ θεῶν παίδευμα, καὶ αὐθρώπων σοφῶν ἐπιτήδευμα, μήτε ὑπὸ δουλείαν γρᾴδιον νέμου, μήτε ὑπὸ φόβου, καὶ τιμωρίαν δικαστηρίου, μηδ' ὑπὸ ψήφου, καὶ πατρὸς ἀπειλῶν, καὶ ὀργὴν ἰδιωτικήν. ὅτι, καὶ τοῦτό σοι σαφῶς εἰπεῖν, καὶ διαῤῥήδην ἐθέλω εἰπεῖν, εἰ βούλομαι, εἰ δὲ βραπεύω δικάζων, ἀλλ' ἐμαυτῷ μόνῳ τὴν τέχνην ἐπίστασθαι, καὶ τῷ πατρὶ, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώτης εἶναι βούλομαι, τίς τύραννος οὕτω βίαιος, ὃς ἀναγκάσει

de, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea, quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui c medendi ars quanto est honoratior, uitaeque conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac utuntur: ac iustum est ut ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, ut neque cogatur usquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, uirorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori poenisque tribunalium, neque calculis, ac patris minis, & indocti hominis irae sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respõdissem, Nolo curare cum possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnib. imperitus esse uolo: quis est tyrannus usque adeò ferox, ut cos

ἀναγκάσαι δὲ καὶ ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα ἐπιτάττειν καὶ ἀνάγκην ἐπιφέρειν, οὐ νόμοις καὶ ὀργαῖς καὶ δικαστηρίοις ἁρμόττει μοι, προσήκει. πείθεσθαι τὸν ἰατρὸν χρή, οὐ κελεύεσθαι· βούλεσθαι, οὐ φοβεῖσθαι· ὡδὶ πῶς θεραπείαν οὐκ ἄγεσθαι· ἐπὶ τοῦτο δὶ ἰέναι χρόμενον ἑκόντα. πανταχοῦ δ' ἀνάγκης ἄμοιρος, ἀτελὴς ἡ τέχνη, ὅπου γε τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ καὶ πόλεις τιμὰς καὶ προεδρίας, καὶ ἀτελείας καὶ φρενοπείας διδόασι. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλῶς ἂν ἔχων ἀπᾶν ὑπὲρ τῆς τέχνης, ἃ καὶ σοῦ διδαξαμένου μι, καὶ πολλὰ ἀδικηθέντος, καὶ ἀναλώσαντος, ὡς μάθοι μι, πρὸς μίαν ὅμως θεραπείαν ταύτην, δικαστὴν οὖσαν, ἀντίλεγον. νυνὶ δὲ πάντων ἐνόσουν, ὡς πανταπασιν ἄγνωμον ποιεῖς, οὐκ ἐῶν μι χρῆσθαι μετ' εὐσεβείας ἐμῷ πατρὶ. τούτῳ ἐγὼ τίνα οὐκ ἐγὼ ὧν σὸς ἑβδομάδον, ὅτε

ut cogat etiam nolentem uti arte? Siquidem iſtiuſmodi officia blanditijs præcibuſque, ni fallor, non legibus, ira, iudicijs conuenit elicere. perſuadere medico oportet, non iubere, ut uelit, non ut metuat. neque ad ſanandum adigendus eſt, ſed ultrò ac lubens accedat oportet.

Immunis à compulſione patris, immunis eſt ars ipſa, quãdoquidem ciuitates quoque publicitus honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine reſpondere, etiam ſi tu me illam docuiſſes, ſi multum ſtudij, multum pecuniarum inſumpſiſſes ut diſcerem, & unã hanc curationem, etiam ſi eiuſmodi eſſet ut præſtare poſſem, recuſaſſem. Nunc illud cogita, quàm rẽ modis omnibus ingratam & iniquã facias, qui non ſinas me à meipſo mihi patris

liberè uti. Hãc ego artẽ tum cũ nõ eſſem filiꝰ tuus, perdidici, neque

οὐδὲ τῷ σῷ νόμῳ ὑποκείμενος, neque tuis subiectus legibus.
ἢ ὅμως αὐτὸν μεμάθηκά σοι. Atque hanc tamen tibi didi
ἠδὲ πρῶτος αὐτὸς ἀπολέλαυ ci. Huius fructum pri-
κας, οὐδὲν παρὰ σοῦ πρὸς τὸ mus sensisti, quum nihil ad
μαθεῖν ἔχων. τίνα δὲ λέλάσκας iumenti conferis ad eius co
λαβὼν ἐμβιβάσω, τίνα φαρμάκων gnitionem. Quem præ-
παρασκευήν; οὐδ' ὁτιοῦν. ceptorem mercede cõduxi-
ἀλλὰ προῖμαι ἐγώ, ἠδὲ τῶν sti? Quem pharmacorum
αὐτοσχεδίων ἀπορεῖμαι, ἠδὲ apparatum comparasti?
τῶν παρὰ σοῦ λαβὼν ἐλεύσο Nullum omnino. Verum
μαι, ἐπαιδευόμην. καί μοι inops, ac rerum necessaria-
τοιοῦτος παρὰ τοῦ πατρὸς ὢν rum indigẽs, à præceptori-
πρὸς τὸ μαθεῖν ἐφόδια, λύπη bus mei misertis sum edo-
ἠδὲ ἐρημία ἠδὲ ἀπορία, μῖσος ctus. Nam abs te patre
εἰκάθην, ἠδὲ ἀποστροφὴ συγγε huiusmodi mihi dabatur ad
νῶν. αὐτὶ τούτων τοίνυν χρῆσ discendum viaticum, mole
θαί μου τῇ τύχῃ ἐξεῖναι, ἠδὲ stia, solutudo, egestas, familia
δεσπότης εἶναι δίκαιος τῶν, rium odium, cognatorum
ὅτ' οὐκ ἦν δεσπότης, πικρο auersatio. Pro istis itaque
ἐσομένων. ἀγάπα, εἴ τι σε ἠδὲ factis d postulas uti arte
πρότερον ἐκὼν, ἢ προσφάλων, mea, uis que earum rerum
οὐ ἐποίησα, μεμισθῶσθαι μεδέ esse dominus, quas mihi pa-
τοῦ γε χάριν ἀπαιτεῖσθαι δυ raui tum, cum mihi non es-
νάμενος. ἢ δὲ δὴ τῶν σὺ ποιεῖ ses dominus. Boni consule, si
σθαι τῶν ἐμῶν, ἀνάγκην ἐς τὸ quid antehac ultrò, nullo
λοιπόν μοι γενέσθαι, ἢ τὸ κόν prouocatus officio, bene de
τας σὺ εὐεργετῆσαι, ἀφορμὴν τοῦ te sum meritus, cum nullo no
mine ullam abs te gratiam possem reposcere. Cæterùm non conuenit sanè, ut meū beneficiū mihi in reliquum tẽpus pariat necessitatẽ: ut quod uolẽs beneficio iuui, uertatur in

ἀνοῖξα κιλσύειδαι καίεσθαι, ὅθ' ἕως τοιαῦτ' ἔχει, τὸ ἄπαξ τινὰ ἰασάμενον, παύεσθαι δὲ ἀεὶ θεραπεύειν, ἐπίσταται αὖ ὁ θεραπεύων πολλοὺς ἤδη ἐπεὶ διεπόντας αὖ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀμελεῖν ὅταν θεραπευομένους κιχήσεται τοιούτους, μὴ μιθὸν, τὸ ὀλεθρεύειν, αὐτοῖς, μὴ τὸ παύειν κιλσύουσιν ὑπηρετεῖν προθυμούμενος. ὅ τί γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; ἢ ὅτι σε νοσοῦντα χαλεπῶς ἔτως αὐτῷ σε, διὰ τοῦτο νομίζεις δεῖναί σοι, καίεσθαι δὲ μὴ τὴν τίχνην; ταῦτα μὲν δὴ ἔχειν ἂν λέγειν, εἰ μὴ δύναταί μοι δοκεῖ προσίεσθαι, ἐγὼ δὲ μὴ παύσω ἅπασι, μὴ δῆτα πρὸς αὐάγκην τοῦτο ποιῶν. νῦν δ' ἄλλη σκέψασθαι χρὴ εἰά ἐστιν αὐτὰ τὰ διατάγματα. ἐπεὶ γὰρ ἐμὶ ἰάσω, φησί, μεμνῆσθαι, μέμνημαι δὴ χρὴ ὅ γωνὼ, μὴ τὰ ὅμοια πάσχει (τοῦτο γὰρ οἴεται) μὴ τοῦτο τ' ἄλλων ὁμοίως ἀπαίγνωσαι, δύνασαι δὲ σὺ παῦσαι, ὡς ἔλεξας· ἐν τούτῳ,

tur in occasionem, ut postea nolenti præcipias: iam que in consuetudinem trahatur, ut qui semel sanauerit aliquem, semper deinde curet omnes quoscunque uoluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, ut quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosquemetipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint, obtemperaturi. qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte utendi mea? Atque hæc quidem dicere poterã, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino mo dis omnibus uel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata: Quãdoquidẽ, inqt, me laborãtẽ insanire, sanastis: insanit aũt et uxor, eodẽq; tenetur morbo (sic enim opinatur) et à cæteris medicis ad eundẽ modũ destituta est tuq; potes omnia, id quod re demõstrasti: sanato hãc quoq;

ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, uehementer æquum uideatur, præsertim illiterato, artisq; medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentẽ, intelligetis nimirũ, nec omnia esse nostræ facultatis, neq; cõsimiles morborũ naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum interſit nolis quippiam, an nõ possis. Vos interim patienter auscultate me hisce de reb. philosophantem: existimantes nec inelegantẽ fore, nec extra causſam, nec alienam à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haudquaquã eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, ijsdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus participant: id'que loquor adhuc de corporibus uirorum, quæ

ηδὲ ἀπαλλαξῃ ὑλὴ τῆς νόσου. τοῦτο δὲ, οὕτωσί μὴν ἁπλῶς ἀκούσας, πᾶσιν εὔλογον ἂν δόξαι ηδὲ μάλιστα ἰδιώτῃ, ηδὲ ἀπείρῳ ἰατρικῆς. ἐὰν δέ μου ἀκούσητε τῷ τέχνης ἐπιλαμβανομένου, μάθοιτε ἂν ὡς οὔτε πάντα ἡμῖν ἔνεστα τὰ ὄντα, οὐδ' αἱ τῶν νοσημάτων φύσεις παραπλήσιοι, οὔτ' ἴσαις ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ, οὐδὲ πάντων ἰσχυρὰ. ηδὲ τόδ' ἔστι δῆλον, ὡς πάμπολυ τοῦ μὴ βούλεσθαί τι, τὸ μὴ δύνασθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δέ μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, ηδὲ μὴ ἀπειρόκαλον, μήθ' ἁγυιῶτιν, μήθ' ἀλλότριον, ἡ ἄκαιρον ὑγούμενοι, τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσεις, ηδὲ κράσεις οὐχ αἱ αὐταὶ, ἐκεῖνο ὅτι μάλιστα ἐν τῶν ἐμοὶ σωιζόμενα ὁμολογοῦνται, ἀλλὰ τὰ μὲν πλείω, τὰ δὲ τῶν δὲ μᾶλλον ἢ ἧττον μετέχειν. ηδὲ λέγω τοῦτο ἔτι περὶ τῶν ἀνδρῶν, ὡς

οὐδὲ οὐλὶ ταῦτα πᾶσιν ἴσα ἢ ὁμοια, οὔτι τῇ κράσει οὔτι τῇ συστάσει, διάφορα δὲ καὶ μεγάλα καὶ ἄλλα· ἀνάγκη καὶ τὰ νοσήματα ἐγγίνεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὰ μὲν σώματα ἕκαστα οὕτω, καὶ πρὸς τῶν διαφόρων ἀναπίπτειν μᾶλλον, τὰ δὲ τάχιστα ἐπιγνωσόμενα, καὶ ῥᾳδίως ἀλισκόμενα, καὶ κατὰ προαίρεσιν καὶ ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα. τὸ τοίνυν οἴεσθαι, πάντα πυρετὸν, ἢ πᾶσαν φρένιτιν, ἢ περιπνευμονίαν, ἢ μανίαν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι, τῷ γένει ὁμοίως ἔστι πάντας ἄνευ σώματος, οὐ συμφρενιτώντων, οὐδὲ λιθιῶντα σώματα ὁμοίως μέλλειν, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ὁμοπαθήσειν ὀφείλειν αὐθρώπων. ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἐν μὲν τῷδε ῥᾴδιον ἰᾶσθαι, ἐν δὲ τῷδε σὺν ἔτει. ὥσπερ οἶμαι καὶ πυρὸν, καὶ τὸν αὐτὸν εἰς διαφόρους χώρας ἐμβάλης, ἄλλως μὲν ἐν τῇ πιείρᾳ, καὶ βαθείᾳ καὶ πολυμόλυ, καὶ σύκλῳ καὶ σύλῳ μὲν καὶ ἐξηργασμένῃ καὶ αὐχένι, σύκλοις οἶμαι, καὶ σύβροχος, neque similia sunt omnibus, neq; eadem temperatura, neq; eadem constitutione. Vnde necessariò cõsequitur, ut morbi quoq; tum magnitudine tum specie differentes, his accidant: utq; alia sanatu sint facilia, atq; ad curationem sponte propensa: alia rursum prorsus desperata, ut quæ & facillimè corripiantur, & grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpore unam atque eandem esse genere: is non uideatur ponendus inter sobrios, neque doctos, neq; inter eos qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè sanabitur, in hoc minimè: quemadmodũ uidelicet triticũ, si idẽ in diuersos ejcias agros, aliter proueniet, in plano solo, profundo, irriguo, aprico, uentis salubrib. expositio, exculto, nimirũ ubere, lato,

καὶ πολύχυτε καρπὸς, ἄλλως δὲ ἐν ὄρει, καὶ ὑπολίθῳ γεωλίῳ, ἄλλως δὲ ἐν λυσυλίῳ, ἄλλως δὲ ἐν ὑπωρείᾳ, καὶ ὅλως, διαφόρως καθ' ἑκάστους τόπους. ὅσα τε δὴ καὶ τὰ νοσήματα, παρὰ τὴν ὑποδεξαμένην τόπον, ἢ σύμφορα ἢ σύμφορα, ἢ ἐλάττω γίγνεται. Ἔστι τοίνυν ὑπόρρητα ἐπατέρῳ, καὶ ὅλον αὐξῆσαι μανίαν, τὴν ἐν ἅπασι σώμασι, ὁμοίαν οὖσαν, καὶ τὴν φρενῖτιν αὖ ἴσην· πρὸς δὲ τούτοις, τὸ σύτοις δοκοῦν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρει, πρός τι τοσοῦτον διαφορᾶν, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλπίδας ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν σύμπαγῆ καὶ σύντονα, νεῦροις καὶ ἰνυάσιοι, καὶ εὐαρίθμοις διαύσεσι γεγυμνασμένα· τὰ δὲ, ἐκλυτα καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ τεθραμμένα, καὶ λουτὰ αἵματος ἐνδεᾶ, καὶ θρυμῶδες ἀπορίᾳ, καὶ ὑγρᾷ περιττῇ ἐπιῤῥοίᾳ συνηλωτέα τόρα.

copioso'que fructu: rursum aliter in montosa petricosa'que terra, aliter in opaca, aliter in subiecta montibus: in summa, pro cuiusque loci diuersa natura, marie proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & uberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omißis, pater, nec omnino discussa re, uult quàuis insaniam in quouis corpore consimilem esse, similem'que desiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimum differre à uirorum corporibus, uel ad morbi corruptionem, uel ad sanandi spem aut desperationem, facile fuerit cognoscere. Siquidem uirorum corpora bene compacta sunt, neruosa: laboribus, agitationibus, uita sub dio acta, exercitata: contrà fœminarũ, flaccida, malè compacta, in umbra alita: candida, obsanguinis inopiã, caloriq; penuriã, & humoris supuacanei abũdantiam.

σῶμα. τοίνυν τῶν αὐλημάτων καὶ τὰς νόσους ἐκπέμψας, καὶ τὸν ἰασιν οὐ πρόμελέοντα, καὶ μάλιστα πρὸς μανίας ὀξυχρόνους. ἅτε γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ ἀδῆμον, καὶ ὀξυπίνητον ἔχουσιν, ὀλίσθω δὲ τῶν τε σώματος καὶ αὐτῆς λύσασιν, ῥᾳδίως ἐς τὸ πάθος τοῦτο καταδαίνουσιν· ὁ λίκασον τοίνυν, παρὰ τῶν ἰατρῶν τὸν ὁμοίαν ἀμφοῖν θεραπείαν ἀπαιτῶν, ἀλλότας ὡς πολὺ τὸν μέσον, βίον παντὸς, καὶ πρόξεσιν ὅλας, καὶ πᾶσιν ἀδιαλείπτοις, ἐξ ἀρχῆς ἐνδυομένων. ὅταν τοίνυν λέγῃς, ὅτι μαίνεται, πρόσθες, ὅτι καὶ γυνὴ ὢσα μαίνεται. καὶ μὴ σύγχεε ταῦτα πάντα, τῷ δὲ μανίας ὑπάγων ὀνόματι ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ λοιδόρει τι· ἀλλὰ χωρίσας, ὥσπερ ἔχει, καὶ ἐν τῇ φύσει, τὸ ἰδιαίτερον ἑφ' ἑκάστου σκόπει. καὶ γὰρ ὑπὲρ μὲν, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων εἶπον μέμνημαι, ὅτι πρῶτον διαιρετέον, φύσιν σώματος καὶ τοῦ νοσοῦντος, καὶ ἰδέσθαι,

dantiam. Quare facilius corripiuntur, q̃ uirorũ: utpote morbis expositæ, nec ferẽtia curationem: præcipuè uerò ad insaniã procliuiora. Nam cũ multũ habeant iracundiæ ac leuitatis, facileq; cõmouẽtur, porrò corporis exiguæ sint uires, facilè in hoc malũ prolabuntur. Proinde nõ conuenit, in utrisque eandem à medicis sanandi rationem requirere: cum intelligatis hæc ab illis longissimo distare interuallo, iam ab ipso protinus ortu discreta, tum tota uitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum studijs atq; exercitijs uniuersis. Quare cum dicis, Insania laborat: adde hoc quoque, laborat mulier. Neque confundas hic, omnia sub unam & eandem insaniæ referẽs appellationem: uerùm discretis ijs, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari posit, considera. Nam nos, quẽadmodũ initiò dixisse memini, illud in primis spectamus, ægroti corporis naturam ac tẽperaturam,

καὶ τίνος καὶ πλείονος μετέχει, καὶ ἀθρῴτερον ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμάζον ἢ γηρᾷ κεκμηκὸς, καὶ μέγα ἢ μικρὸν, καὶ πιμελὲς ἢ ὀλιγόσαρκον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ἄλως, εἴ τις αὐτὰ προσκιτάσειε, πάνυ ἀξιόπιστος ἂν εἴη, ἀπογινώσκων τὶ, ἢ ὑπισχνούμενος. ἐπεὶ καὶ τῆς μανίας αὐτῆς μυρία ἄλλα ὄντα, καὶ πολυπόλλους ἔχει τὰς αἰτίας, καὶ οὐδὲ τὰς προσηγορίας αὐτὰς ὁμοίας. οὐ γὰρ ταυτὸν παραφρονεῖν, καὶ παραπαίειν, καὶ λυττᾷν, καὶ μαίνεσθαι· ἀλλὰ ταῦτα πάντα, τοῦ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχοντα τῇ νόσῳ, διάφορα ὄντα, αἰτίαν τι τοῖς μὲν εὐμαθέσιν ἄλλην, τοῖς δὲ γυμνασίοις διάφορον. οἷον νέοις μὲν πολλῷ, ὡς τὸ πολὺ γίνεσθαι δὲ διαβολὴ ἀκαιρος, καὶ ὀργὴ ἄλογος, πολλάκις καὶ εἰκαίων ἐμπεσοῦσα, τὸ μὲν πρῶτον διατάραξεν, εἶτα καὶ ὀλίγον ἐς μανίαν πρόεισι

& cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, uigens an ætate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaq; id genus omnia. Quæ si quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur uel desperanti, uel recipiēti: quādoquidē & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec uocabula quidem eadē. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: uerùm hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxiū esse morbo. Porrò causæ aliæ sunt uiris, aliæ fœminis. Rursum inter ipsos uiros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica ferè repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumerò incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim uergit in insaniam.

Porrò

ρίψη. γυναικῶν δὲ πολλὰ καὶ δεινὰ πάθη, καὶ ῥᾳδίως ἐς τὸν νόσον ἐμπίπτει, μάλιστα δὲ μὴ σφ' καταί τινα πολὺ, ἢ φθονῶν ἐπ' ἐχθρῷ αὐτοκωῦσι, ἢ λύπη τις, ἢ ὀργὴ κατ' ὀλίγον. ταῦτα προσφιλύονται, καὶ μικρῷ χρόνῳ ἐυφρόνονται, μανίαν ἀποτελεῖ. τοιαῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἡ γυνὴ πέπονθε, καὶ ἴσως τι λελύπηκεν αὐτὸν ἀναγκαῖον. ἐλπὶς γὰρ ἐκείνου ἐμίσει, πολλὰ ἐχθρά γε, καὶ οὐκ ἂν ἐκ τῶν παρόντων ἀπ' ἰατροῦ βοηθηθῆναι δύναιτο. ὡς εἴ γε ἄλλο τὶς ἐπέσχετο, εἴ τις ἀπαλλάξει, μίσει τάχ' ὡς ἀληθῶς ἐμέ. καὶ μὲν καὶ νουθετῶ, ὦ πάτερ, οὐκ ἂν ὀνήσαιμι ἀπᾶν, ὅτι ἀ καὶ μὴ τὸ λίαν οὕτως ἀπέγνωστο, ἀλλά τις ἔτι σωτηρίας ἐλπὶς ὑπεφαίνετο, οὐκ ἂν οὐδὲ οὕτω ῥᾳδίως προσῆλθον, οὐδ' ἂν προχείρως φάρμακον ἐγχέαι ἐτόλμησα, δεδιὼς

Porrò mulierum corpora & multæ res infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè verò si quem oderint uehementius, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus utenti: aut si quid molestum sit, aut si cui succensent. Hæc paulatim subgliscentia, multóque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Biusmodi rerum aliquid uxori quoque usuenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neque his malis ullius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alius se factuorum receperit, aut si quis eam liberarit: tum me oderis licet uelut iniurium. Tametsi ne illud quidem uerebor dicere pater: Etiam si non prorsus esset, ut est, desperandum, sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim auderem ministrare potionem: uidelicet ueritus

τὴν τύχην, καὶ τὴν παρὰ τῶν πολλῶν ἀνοσφιμίαν. ὁρᾷς ὡς οἴονται πάντες, ἐάν τι μισῶσι πρὸς τοὺς προγόνους πάσας μωρίας, κἂν ὦσι χρηταὶ, καί τινα κοινὴν μανίαν ταύτην γυναικῶν αὐτὰς μαίνεσθαι. τάχα οὖν τις ὑπώπτευσεν, ἄλλως χωρέσαντος τοῦ κακοῦ, καὶ τὴν φαρμάκων εὐ ἀνωδίνητων, κἀκοήθη καὶ δολερὰν τὴν θεραπείαν γεγονέναι. καὶ τὰ μὲν δὴ γυναικὸς, ὦ πάτερ, ἥττως ἔχει· καὶ πάνυ σοι τετιμημένως λέγω, οὐ ποτιῤῥᾴμενος ἔξω, κἂν μυριάκις πίνῃ φαρμάκια. ἀλλὰ τοῦτ' ἐπιχειρεῖν οὐκ ἄξιον, ἀ μὴ πρὸς μόνον τὸ ἀπεύχεσθαι μὴ κατιπέγνως, καὶ κακοήθειαν ὑφιβαλεῖν βίλεις. ἰάσεσθαι ὑπὸ τῶν ὁμοτέχνων φιλονεικεῖται. ἐὰν δέ μὲ ἀποκηρύξῃς πάλιν, ἐγὼ μὲν, καί τοι πάντων ἐρημόμενος, οὐδένα κατὰ σοῦ λοιδορήσομαι. ἐὰν δ' οὖν, ὥσπερ μὴ γένοιτο, αὖθις ὁ νόσος ἐπανέλθοι

fortunam ac multorum hominum obtrectationem. Vides ut omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiamsi probæ fuerint: eaque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facilè suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secum euenisset, neq; profuissent remedia, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque uxoris quidem res, pater, ad hunc sese habet modum: idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius est habitura, etiam si millies biberit pharmacum, eoq; non operæprecium conari: nisi me in hoc solum urges, ut frustrer: idq; uis, ut fœdam mihi famam accersam. Patere ut mihi eiusdem artis professores inuideant. Quòd si me rursum abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deserar, tamen tibi nihil imprecabor grauе. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus:

(φιλᾶ

Solent

(φιλεῖ γάρ πως τὰ τοιαῦτα ἐρριδιούμενα, παλινδρομεῖν) τί μι πρᾶξαι λυσιτελεῖ; θρασύ σω μὴν, σὺ ἴσθι, καὶ τότε καὶ οὔ ποτε λήψω τὴν τάξιν, ὡς τὰς παίδας ἐτάξεν ἡ φύσις, εὐθὲ τοῦ γένους τὸ ἐπ' ἐμαυτῷ ἐπιλήσομαι. εἶτ', ἂν συμβουλεύσω, οὐδὲ ἀναλαμβάνειν πώποτε πιστεύσαί μι θέλε: ἐρᾷς ἄλλο, καὶ ταῦτα ποιῶν, ἐπισπᾷ τὴν νόσον, καὶ ἐπομένου σεαι τὸ πάθος. ἤδη καὶ πρώην ἐν τηλικούτων κακῶν ἀνασφήλας, λιατέλυε, καὶ βοᾷς. καὶ τὸ μέγιστον ὀργίζῃ, καὶ πρὸς μισος ῥίπτῃ, καὶ τοὺς νόμους ἀναπαλᾶς. οἴμοι πάτερ, τοιαῦτ' ἄν σε καὶ αἱ πάλαι μανίαι τὰ πρόσιμια.

(solēt istiusmodi fermè malæ irritata recurrere) quid erit mihi faciundum? Curabo, ut nosti, tum quoque, neque unquam defuturus sum officio quod liberis natura præscripsit: neque generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si respueris, num credere debeo futurum, ut me denuò recipias, illud uide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestemq; refricas. beri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, uociferaris: quodq; grauissimum est, iracunderis: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insanlæ tuæ proœmia.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Paternam potestatem.) Lucianus appellat πατρικὴν ἀρχὴν siue ἐξουσίαν, quod Aristoteles in Moralibus ius δεσποτικὸν & ius πατρικὸν, hoc est paternum, siue, ut ait Paulus de uerborum obligationibus, patrium. b Ingratitudinis actionem.) Seneca tertio De beneficijs: Excepta, inquit, Macedonũ gente, non est in ullam data aduersus ingratum actio. c Atqui medendi ars.) A conditione artis Medicæ, cuius studium

olim erat cumprimis honorificum, ut Galenus in Exhortatiõe ad bona ſtudia. Et Eraſmus in Encomio artis Medicinæ locupletiſsimè comprobant. d Poſtulas uti arte mea.) Vitruuius in præfatione libri ſexti ſic ſcribit: Alexis poeta Comicus dicebat, Athenienſes ob eam rem eſſe laudandos, quod cum omnium Græcorum leges cogant parentes ali à liberis: Athenienſium non omnes, ſed eos tantum qui liberos artibus eruditiſſent. Ita Plutarchus in Solone: Ὁ νόμον ἔγραψεν ὑὸν τρέφειν τὸν πατέρα μὴ ἀλλαξάμενον τέχνην, ἀναγκαίας μὴ οὔσας, ὁ οὗτος μὲν ὅρος τὰς τέχνας ἔτιμα τοὺς πολίτας. id eſt: Solon etiam legem ſcripſit: Filium illi patri nequaquam alendi neceſſaria debere, à quo nullam artem accepiſſet. hoc pacto ciues ad diſcẽdas artes commonens.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ψευδομάντις. — ALEXANDER, ſeu Pſeudomantis.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Hiſtorica narratio eſt, uitam & res Alexandri cuiuſdam ſceleratiſsimi impoſtoris, qui ſe Podalirij filium faciebat, & pro uate uenditabat, exponens, lectu iucundiſsima: non per ſe modò, uerumetiam quòd ſub huius præſtigiatoris exemplo, aliorum atque ſimilium, quorum nonnullos ſuperior ætas quoque tulit, ſcelera atque impoſturæ deprehendi coarguiq; poſſunt. Proœmio difficultatem ſuſcepti operis collatione quadam amplificat, inſtitutumq; ſuum exemplo defendit. Hinc ad Narrationem deſcendens, à deſcriptione perſonæ orditur. Cætera plana ſunt.

ΣΥ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι τοῦτο, καὶ φαῦλον οἶσθα τὸ πρόταγμα, πρεσβεύσειν τὸν Ἀλεξάνδρου σοι τοῦ Ἀβωνοτειχίτου, τὸν εὐήθη βίον, καὶ ἀπειρίᾳ αὐτὸν, καὶ

TV quidẽ charißime Celſe, leuẽ fortè quãdam ac facilè prouinciã tibi mãdare uideris, cum iniũgis ut Alexãdri Abonoti chitæ impoſtoris uitam, commenta,

τελμήματα, ἢ μαστεύσας ἐς βιβλίον ἐγγράψαντα πίμψαι· τὸ δ' ἂ τις ἰδίοις πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἕκαστον ἐπιξένωσαι, ὁ μεῖόν ἐστιν, ἢ ἵλεως Ἀλεξάνδρου τ' Φιλίππου πράξεις αἰναιρέψαι. τοσοῦτος ἐς παιᾶνα ἔπος, ὅσος ἐς ἀοιδὴν ἐπῶν· ὅμως δ', ἃ μετὰ συγγνώμης ἀναγνώσεσθαι μέλλει, ἢ τὰ ἐνδεέστερα τοῖς ἔργοις μένοντα προσοισήσεται, ὑποψίαι μή σοι τ' ἄλλων, ἢ πλὴν Αὐτῆς ἐκφανέσιν, ἃ μὴ πᾶσιν, ἀλλ' ἐς δύναμίν τι πλὴν ἐμοῦ τ', αὐτὰ καθέξεσθαι πράσσομαι, ὀλίγοις ἴσως τ' παρῖνων ἐφεφύσας, ὡς ἀπ' ἐκείνων τιμαίρειο, μίσιν πᾶσα, ἢ ὡς ἀμίβροτος ὧν ὁ νόος, ὧν βισχίλιοι βάς ἐν πολλοῖς ἔτεσι ποιῆσαι δύναιντο. αἰὼ δ' ἕκαστα μὴ ἔν γε ἡμῖν ἀμφοῖν, γε τι σῶ, ἢ ἐμοῦ τ' σῦ μὴ ἀξιόν μνήμης ἢ γραφῆς παραδοθῶναι αὖθις βιοπαλαίσομεν· ἐμοῦ δ', σπεύδω ποιεῖσθαι ὧδ' ἔτι αὐτῶν ἱστορίαν, ἢ πράξεσιν αὐθις πρὸς τῶν πεπαιδευμένων ὧν ἄξιον,

mẽta, neq; nõ audaciã præsti giasq; libro cõplex°, uolumẽ ad te trãsmittã. Verùm si qs ea conetur omnia ad plenũ enarrare, id profectò nõ minoris sit negocij, q̃ Alexãdri eius cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere. tãtus fuit scelere, quãt° ille uiro tutc. Attamẽ si cãdidè ignoscẽterq; legere uoles, et quod narratiõi deerit, id ex te imputare atq; addere: conatũ hũc te auctore capeßã, & [2] Augiæ bubile, si nõ omne, at certè pro mea uirili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirũ ut ex his cõiecturã facias, quãtus, quãq; immẽsus fuerit simus uniuersus, quẽ ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborũ interim nomine calũniã uereor, tuo pariter ac meo: tuo, q̃ iubeas memoriæ literarumq; monumentis tradi uirum longè sceleratißimum: meo, qui sumam operam in huiusmodi narratione, rebusque gestis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in

ἀλλ' ἐν πανδήμῳ τινὶ μιγίστῳ διάδρῳ ἐρᾶσθαι, ὑπὸ πλείονων ἢ ἀληθεστέρων σπαρακτόμενον. ἀλλ' ἐῶ τις ἡμῖν ταύτῃ ἐπιφθόνῳ τῇ αἰτίᾳ, ἔξομεν ἡμεῖς αὐτοὶ ἃς παράδειγμά τι τοιοῦτον αὐγμηκᾶν. καὶ Ἀρριανὸς γάρ, ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητὴς, αὐτὸς Ρωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ πανδήμῳ παρ' ὅλον τὸν βίον συγγεγόμενος, ὅμοιόν τι πεπόνθασι· καὶ ἐγὼ ὑπὲρ ἐμοῦ. Τιλλιβίργου γεωῦ τοῦ λῃστοῦ πάνυ βίον ἀναγράψαι ἐξίωσεν. ἐμοὶ δὲ, πολὺ ὠμοτέρου λῃστοῦ μνήμην ποιησόμενον, ὅσῳ μὴ ἐν ὕλῃ καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οὕτω λῃστεύσαντα, οὐ Μινύαν μόνον, οὐδὲ τὴν Ἰδὴν παταρρίχαντα, οὐδὲ ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη, τὰ ἐρημότατα λεηλατήσαντα, ἀλλὰ πᾶσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν Ρωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσαντα λῃστείας καὶ αὐτῆς. πρότερον δέ σοι αὐτὸν ὑπογράψω τῷ λόγῳ, πρὸς τὸ ὁμοιότατον ἀνθρώπου

sed in frequentißimo quopiam & ampliſſimo theatro ſpectari à ſimijs aut uulpibus diſcerptum: quanquam ſi quis hoc crimẽ nobis impegerit, poterimus et ipſi nos exẽplo quodam ſimili tueri. Etenim Arrianus ille diſcipulus Epicteti, uir inter Romanos cum primis laudatus, ac per omnem uitam in literarum ſtudio uerſatus, cum ſimile quiddam fecerit, pro nobis quoque reſponſurus eſt. Nam is quidem Tillibori latronis uitam deſcribere non eſt grauatus. [b] *Nos uerò multum crudelem* [c] *latronem memoriæ prodemus: quippe qui non in ſyluis ac montibus, ſed ipſis in urbibus ſit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm, aut Idam ſit pergraſſatus, neque paucas quaſdam Aſiæ partes, uidelicet deſertiores depopulatus: ſed qui uniuerſam (ut ita dixerim) Romanorum ditionem ſuo complerit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiem eius quoad potero proximè*

τῶν μορφῶν, ὡς ἂν ἀμύνωμαι, καί τοι μὴ πάνυ γραφικός τις ὤν. τὸ γὰρ σὸν σῶμα, ἵνα σοὶ καὶ τοῦτο λάξω, μέγας τις ὦν, καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ διαφερόντως ὡς ἀληθῶς. λευκὸς τὴν χρόαν, τὸ γένειον οὐ πάνυ λάσιον· κόμην τὴν μὲν ἰδίαν, τὴν δὲ μὴ προσοῦσαν ὑπηκάμισον, σὺ μάλα ἀκριβῶς· καὶ τὰς φλέβας, ὅτι μὴ ἀλλοκρότους, λιπαρᾶς ἔχων. ὀφθαλμοὶ πολὺ τὸ γοργὸν, καὶ ἐνθουν διαφαίνον τοῦ· φώνημα ἡδίστου τινὸς ἅμα, καὶ λαμπρότατον. καὶ ὅλως, οὐδαμόθεν μεμπτὸς ὢν ταῦτά γε, τοιόσδε μὲν τὴν μορφὴν· ὁ ψυχὴ δέ, καὶ ὁ γνώμη, ἀλλοῖος Ἡράκλεες, καὶ Διὸς σωτῆρος ἐπιτροπαίου, καὶ ἀποτροπαίου, καὶ ἐχθρῶν ἐνσυχᾶν γένοιτο, ὃ συγχωρῆσαι τοιούτῳ τινί· σωίσει μὲν γὰρ, καὶ ἀγχινοίᾳ, καὶ ἀρετῇ τινι, παμπόλυ τῶν ἄλλων διαφέρει, καὶ τό γε πρόβλεπτον καὶ εὐμαθὲς καὶ μνημονικὸν,

proximè uerbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. [d] Corpore igitur, ut interim & hoc tibi repræsentem, procerum erat, & aspectu decorum, planeq; specie diuina quodam, ac maiestatis plenaricoloreque candido, barba non admodum hirsuta: coma partim natiua tectum, partim appositicia: sed hac adeò scienter efficta, ut uulgus ferè non sentiscereit imitatam accisiciamq; esse. Oculi uehementer acres ac uersatiles, tum diuinum quiddam relucentes. Vox dulcissima, pariterq; clarissima. In summa, quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterùm mens atq; animus, ô malorũ depulsor Hercules, et auersor tristium Iupiter, seruatoresq; Dioscuri, in hostes potius conuertat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris mortalibus. tũ curiositas, docilitas, memoria,

ηδὺ περὶ τὰ μαθήματα σὺν-
ὴς, πάντα ταῦτα ἐκ τοῦ βιο-
λώτατα ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἐ-
χρῆτο δ' αὐτοῖς ἐς τὸ χείρι-
στον. ηδὺ ἱεράσια ταῦτα γενναῖα γε
ποθ' ἡλικιώτου ἔσχεν, αὐτίκα μά
λα τῶν ὧδε ἰατρῶν ἀπολυθέντων
ἀπορίᾳ & ἀπειπόντων, ὑπὲρ
τοῦ Κρίσπου, ὑπὲρ τοῦ Εὐρύ
βατον & Φρυνώνδαν, & Ἀριστό
δημον & Σώφρονα. αὐτὸς γὰ
τῷ γαμβρῷ Ρουτιλιανῷ πο-
τὲ γράφων, ηδὺ τὰ μετρίστα-
τα ὑπὲρ αὐτῶ λέγων, πυθαγό
ρας ὅμοιός & ἄνω ἰέναι. ἀλλὰ ἴσ
λιστ μέν ὁ πυθαγόρας ἀλαζο-
φὼς αὐτὸς, ηδὲ τὸν γνώμων θε-
σπίσιος, ὁ δ' κατὰ τοῦτον ἐγε-
γόνατο, πᾶς ἄν, σὺ δ' ἴλα, ὅτι
πρὸς αὐτὸν ἄνω ἐλέγε. ηδὲ
πρὸς Χαρίτων, μή μι νομίσητε
ἐφ' ὕβρει τοῦτα τὸ πυθαγόρου
λέγων, & σωφρόνως ποιοῦ-
μένων αὐτὸς ἐς ὁμοιότητας
τῶν πράξεων· ἀλλ' εἴ τις τὰ
χείρονα ηδὲ βλασφημότατα τ
ἐπὶ διαβολῇ πρὸ τ πυθαγόρου
λεγομένων, οἷς ἐγὼ ὀκ ἂν πί

& ad disciplinas ingenij fe-
licitas, horum unumquod-
suprà quàm dici posit, illi
suppetebat, quibus tamen
pessimam in partem est usus.
Et quum haberet arma tam
egregia sibi suppeditata, illi-
co nimirum omnium qui es-
sent sceleribus nobilitati, fa-
cilè summus euasit, uel supe-
rior, [e] Cercopibus, Eurybato, Pbrynonda, Aristodemo,
Sostrato. [f] Nam ipse cum ali
quando Rutiliano scriberet
genero, modestissimè que de
se loqueretur, Pythagoræ se
met assimilabat. Atqui ue-
niam mihi dabit Pythago-
ras, uir ille quidè sapiens, ac
mente diuina: cæterùm si hu
ius ætate uixisset, puer (sat
scio) præ hoc usus fuisset.
Sed heus tu per Gratias, cae
ue putes hæc in Pythagoræ
contumeliam me dicere, qua
si uelim eos similitudine re-
rum gestarum committere.
Verùm si qs deterrima quæ-
que & probrosissima quæ de Pythagora per calumniam
feruntur (quibus equidem haudquaquam fidem perinde ut

ucris

θάλω, ὧν ἀπιθάνων οὐσῶν, ὅμως συναγάγοι εἰς τὸ αὐτό, πολλοστὸν ἂν μέρος ἅπαντα ἐκείνα γίγοιτο τῆς Αλεξανδρου λανότητος. ἴσως γὰρ ἐπινόησόν μοι, καὶ τῷ λογισμῷ δόκησον ποικιλοτάτῳ τινὰ ψυχῆς κρᾶσιν, ἢ ψεύδους καὶ δόλων, καὶ ἐπιορκιῶν, καὶ κακοτεχνιῶν συγκεκιμένων, φαύλων, τολμηρῶν, παράβολον, φιλόπονον ὑπὲρ γάσασθαι τὰ ἐπιθύμητα, καὶ πιθανὸν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ὑπολειπόμενον τοῦ βελτίονος, καὶ τῷ ἐναντιωτάτῳ τῆς βουλόσεως ἐπιτήδειον. οὐδεὶς γοῦν τὸ πρῶτον ἐντυχὼν, οὐκ ἀπῳδὸν λόξαν λαβὼν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς ἐν πάντων ἀνθρώπων χρυσότατος καὶ ἱερὸς πεπώκατο, καὶ πρόσθεν ἁπλούστατός τις καὶ ἀφελέστατος. ὧδε πᾶσι δὲ τούτοις, τὸ μεγαλουργὲς προσῆν, καὶ τὸ, μηδὲν ἂν μικρὸν ἐπινοῆσαι, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις ἐπίχειρον τὸν νοῦν. μετράκιον

ueris habuerim) si quis tamen conferat in unum, ea nimirum omnia uix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ uersutiæ. Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè uariam ingenij temperaturam, indolem'que excogitatricem, dolis, periurijs, maleficijs confusam, promptam, audacem, uersatilẽ, et ad efficiẽdum quæ cogitasset nullum refugientem laborẽ, appositam ad persuadendum, cuiq; facilè fides habẽda uideretur: tum quæ mirè simularet optima quæq;: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, ut eum mortalium omnium optimũ æquissimúmq;, præterea simplicissimum, minimèque fallacem iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, quum nihil pusillũ cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum.

μάκιον μὲν ἔτι ὤν, πάνυ ὡ-
ραῖον, ὡς ἰνλῶ ἀπὸ τ παλάμης
ἡμιφάγδαι, ἢ ἀνέσαν τ ἄλι
γυμελῶν, ἀσίλλω ἐπόρνυσι, ἢ
σωλῶ ὧδε μιδῶ τοῖς δημό-
νοις. ἰῶ ἢ ἴοις ἄλλοις λαμβάνῃ
ἴις αὐτ ἰρατὸς εἶναι, τ μαίρας
ἢ ἐπῳδὰς θυσπνοίνε ὑπισχνε
μένων, ἢ χαρίσας ἔᾶ τοῖς ἐν
τυγχάνοις, ἠδὶ ἐπαοιδὰς τοῖς ἐχ-
θροῖς, ἢ δυσωρῶν αὐαπεμπο
μὰς, ἢ πλήρων διαδοχάς. ἔτυχε
ἰδὼν σὺν τ παῖδα, ἢ πρὸς ὑπο
ρισίαν τ αὐτ πρόξενον ἐτοιμό
τατον, ἢ μᾶλλον ἐρῶντα ἢ ναυ
κλ τ αὐτ, ἢ αὐτὸς τ ὥρας τ ἰο
μένν, ἐξεπαίδευσέ τι αὐτ, ἢ δι
νίλει ὑπάρχῃ ἠδὶ ὑπηρέτῃ ἠδὶ
διακόνῳ χρώμενον. ὁ δ αὐτὸς
ἰκᾶν, δημοσίᾳ μὲν ἀθῷν ἰα
τρὸς ὢν, ἰδίᾳ δὲ ἐπίστατο ἢ κατὰ τὰν
θῶν τῶ Αἰγυπτίν γυναῖκα,
φάρμακα πολλὰ μὲν ἀδλά,
μιγμελύα, πολλὰ ἢ λυγρὰ,

mum. h Ita quum esset adole-
scentulus adhuc formosus
admodum, ætate uidelicet
tenera, ac uelut herbescente,
(id quod licebat partim è sti-
pula conjcere, partim audi-
re ex his q ita prædicabant)
passim sese prostituebat,
ac mercede sui copiam fa-
ciebat ijs quibus lubitum fu-
isset. Inter i multos autē in-
cidit in hunc amans quidam
præstigiator, ex eorum qui
magiam & diuinas incan-
tationes profitentur, tum il-
lectamenta ad conciliandā
in amoribus gratiam, maloa-
rum immißiones in hostes,
rationem eruendi reperien-
diq; thesauros, hæreditatum
succeßiones. Hic ubi con-
spiceret bene ingeniatum
puerum, atq; ad submini-
strandum arti negocioq; suo
propensißimum, utpote qui non minus illius adamaret
maleficium, quàm ipse huius formam: erudijt eum, sem-
perq; deinceps pro adiutore ministroq; est usus. At is publi-
citus quidem & apud uulgus medicum scilicet agebat. didi-
cerat autem apud Thoonis Aegyptij coniugem:

k Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

Quorum

ὧν ἁπάντων λαμπρυνόμενος, ηκὶ διάδοχος αὐτὸς γέγονε· ὃς δὲ ὁ διδάσκαλος ἐκεῖνος, ηκὶ ὅπως, τὸ γένος Τυανεὺς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ πάνυ συγγενομένων, ηκὶ πλὴν πάσαν αὐτοῦ βαγγελίαν ἀδόντων. ὁρᾷς δὲ οἷας σοι διαβρίβδας αὖθρωπον λέγω. ἤδη δὲ πώγωνος ὁ Ἀλέξανδρος ψιμυθιωμένος, ηκὶ τῇ Τυανέως ἐκείνῃ ἀποθανούσης, ἐν ἀπορίᾳ καθίστως, ἀπλωθηνάμενος ἅμα τῇ ὥρᾳ, ἀφ' ἧς βέβιωται ἐλύπα τε, οὐκ ἔτι μικρὸν ἤδη ἐπιγένειον, ἀλλὰ κοινωνήσασι Βυζαντίῳ τινὶ χρονογράφῳ, τῶν παθόντων ἐς τὰ ἀγῶνας πολὺ παλαμναιοτέρῳ τὴν φύσιν, κοινωνὰς δὲ ἐπικαλεῖτο, οἶμαι, τὰς ἐμβάσεως γοητεύοντος, ηκὶ τὰς παχείας τῶν ἀνδρώπων (ἅτινα γὰρ αὐτοὶ τῇ παρ' ἡμῖν μάγων φωνῇ τὰς μαλλὰς ὀνομάζουσιν) ἀποκείροντος. ἐν δὲ τούτοις ηκὶ Μακήτιν, γυναῖκα πλουσίαν, ἐξωρον μέν, ὁράσιμον δ' ἔτι εἶναι βουλομένην ἀποξέ-

Quorum omnium successor hic atq; hæres factus est. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, uidelicet ex eorum numero, qui cũ egregio Apollonio Tyaneo illo erant uersati, totamq; illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è schola tibi hominem referoⁱᵐ Verùm ubi iã barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo uita defuncto, in egestatem redactus, defloreſcente simul & forma unde uictum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore, uiro, qui in certamina descendunt, omnium, ingenij longè sceleratißimi: (Cocconas, opinor, erat cognomẽ) circumibant imposturis ludificantes, ac pingues homines (sic enim illi peculiari Magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetiñ mulierẽ opulentam natu quidẽ grauiorem illã, q̃ ut amoribus esset ido-

τόν, ἐπιβουλεύσαντά τινα τὰ ἀρχαῖα τὰ παρ' αὐτῆς, καὶ ἀκολούθησαν ἐκ τῆς Βιθυνίας ἐς τὴν Μακεδονίαν· ἔπαλαι δὲ ὧν ἐκέκτηντο, πάλαι μὲν σὺν ἄλλοις, νῦν δὲ χωρίς, κατὰ τὰς Μακεδόνων βασιλείας, νεῶν δὲ ταπεινοῖς καὶ ὀλίγοις τοῖς οἰκήτορας ἔχουσαν. ἐντεῦθεν ἰδόντες δράκοντας μεγάλους, ἡμέρους μέν, καὶ τιθασεύτους, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν ῥίπτεσθαι, καὶ μαλίσκεσθαι συγκαθεύδειν, καὶ κατοπτεύοντας αὐτὰς σθαι, καὶ θηλαζομένους μὲν ἀγανακτεῖν, ἢ γάλα πίνειν ἀπὸ θηλῆς, καὶ τὰ ταυτὰ τοῖς βρέφεσι (πολλοὶ γὰρ γίνονται τοιοῦτοι παρ' αὐτοῖς, ἔδοξε καὶ τὸν περὶ Ὀλυμπιάδα μῦθον διαφθεῖραι πάλαι ἀκὸς, ὅπότε ἐκύει τὸν Ἀλέξανδρον, δράκοντι τινὸς, εἶμαι, τοιούτῳ συγκαθεύδουτι αὐτῇ) ἀνοιῶται τῶν ἐρετῶν ἐν τῷ κάλλιστον, ὀλίγων ὀβολῶν καὶ κατὰ τὴν Θεσσαλίδα, ἀρχετὸ πώλημα ἐνθένδε ἤδη· ὡς γὰρ ἂν δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῆς Βιθυνίας ἐς τὴν Μακεδονίαν· ἔπαλαι δὲ ὧν ἐκέκτηντο, πάλαι μὲν σὺν ἄλλοις, νῦν δὲ χωρίς, κατὰ τὰς Μακεδόνων βασιλείας, νεῶν δὲ ταπεινοῖς καὶ ὀλίγοις τοῖς οἰκήτορας ἔχουσαν. ἐντεῦθεν ἰδόντες δράκοντας μεγάλους, ἡμέρους μέν, καὶ τιθασεύτους, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν ῥίπτεσθαι, καὶ μαλίσκεσθαι συγκαθεύδειν, καὶ κατοπτεύοντας αὐτὰς σθαι, καὶ θηλαζομένους μὲν ἀγανακτεῖν, ἢ γάλα πίνειν ἀπὸ θηλῆς, καὶ τὰ ταυτὰ τοῖς βρέφεσι (πολλοὶ γὰρ γίνονται τοιοῦτοι παρ' αὐτοῖς, ἔδοξε καὶ τὸν περὶ Ὀλυμπιάδα μῦθον διαφθεῖραι πάλαι ἀκὸς, ὅπότε ἐκύει τὸν Ἀλέξανδρον, δράκοντι τινὸς, εἶμαι, τοιούτῳ συγκαθεύδουτι αὐτῇ) ἀνοιῶται τῶν ἐρετῶν ἐν τῷ κάλλιστον, ὀλίγων ὀβολῶν καὶ κατὰ τὴν Θεσσαλίδα, ἀρχετὸ πώλημα ἐνθένδε ἤδη· ὡς γὰρ ἂν δύο ἢ τρεῖς

nea, sed quæ studeret etiam dū amabilis haberi. Ab hac uicīᵉ copia suppeditabatur, atq; hāc ex Bithynia in Macedoniā usq; sunt cōsequuti. Nā illi patria erat Pella, qui locus olim floruit sub Macedonicis regib. nunc à paucis, ijsq; obscuris et humilib. incolitur. Ibi quū o cōspicerēt immani magnitudine dracones, placidos admodū ac mā suetos, adeò ut à mulieribus alerentur, & cum pueris unà cubarent, & calcantes ferrent, neq; commouerētur si quis stringeret premeretq;: denique perinde atque infantes lac è papilla sugerēt (nam sunt id genus apud illos permulti: unde uerisimile est olim illam de Olympiade P fabulam increbuisse, quum Alexandrum conciperet, huiusmodi draco ne quopiam opinor cum ea concūbente) mercati sunt ex his serpētib. unū, q esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atque (ut Thucydidis utar uerbis) hinc q iam bellum oritur. nimirum quū duo facinoro-

ειχοι, καὶ μεγαλότολμοι, καὶ πρὸς τὸ κακουργεῖν προχειρότατοι, ἐς τὸ αὐτὸ συνελθόντες, ῥᾳδίως ἐπῆρξαν τῆς τῶν ἀνθρώπων βίου, ὑπὸ δυεῖν τέχνοιν μεγίστοιν τυραννούμενον, ἐλπίδος καὶ φόβου, καὶ ὅτι ἑκάτερον ἐκατέρῳ ἐς μέσον χρήσασθαι ἀμφιλογίᾳ, τάχιστα πλησίασεν αὐτὸ ἀμφοτέροις γε, τῷ τε ἀδικοῦντι, καὶ τῷ ἐλπίζοντι, ὡρῶντο τὸν προγνῶσιν ἐς ἀναγκαιότατόν τι, ἢ μὴ πεῖσαι τὸν ἕτερον, καὶ διαφθεῖραι ἅπαν πλοῦτῆσαι, καὶ ἀσυλίας γενέσθαι, καὶ ἄφυλον καὶ κλαρον, καὶ βραγχίδας, τῶν ἀνθρώπων ἐκ δὲ ἐς προφήτην ἵησάντες, τὸν ἐλπίδα, καὶ τὸν φόβον, φοιτώντων ἐς ἱερὰ, καὶ προμαθεῖν τὰ μέλλοντα διεμέτρων, καὶ δὲ αὐτὸ ἑκατόμβας δυόντων, καὶ χρυσᾶς πλίνθους ἀνατιθέντων. ταῦτα πρὸς ἀλλήλους τρίφοντες, καὶ πυνθανόμενοι, μανθάνουσι τὸ χρηστήριον ἐβουλεύοντο· ἐπεὶ γὰρ ἦν προχωρήσεις αὐτοῖς, αὐτίκα πλησιεῖ τι τὴν συλλόμενος

rosißimi, & immani audacia præditi, neq; non ad maleficia pröptißimi, societatẽ inijßẽt, facilè perpenderunt, hæc duo potißimùm in hominũ uita tyrãnidẽ obtinere, ſpem, ac metum: quorum utroque ſi quis ad commoditatẽ uteretur, fore ut is illicò diteſceret. Siquidem utrique iuxtà, uel ei qui metu laboraret, uel huic q ſpe teneretur, uidebant præſcientiam quammaximè neceſſariam eſſe, ſummeq; deſiderari: atq; hac uia Delphos olim fuiſſe ditatos, factosq; celebres: præterea Delũ, Clarũ, et Brãchidas: nimirũ hominib. per hos quos modò dixi tyrãnos, nẽpe ſpem ac metũ, ad ſacra cõfluentib. ac futura prædicere cupiẽtib. atq; huius rei gratia hecatõbas immolãtibus, aureosq; dedicãtib. lateres. Hæc ubi inter ſe uerſaßẽt, ultroq; ac citrò agitaßent, uiſum eſt uaticiniũ oraculiũq; cõſtituere. etenim ſi res ea proceßiſſet, ſperabant ſe protinus diuites atq; felices

ἐσιδεῖν ἤλπιζεν, ὑπὲρ μεῖζό-
νως, ἢ κατὰ τὴν πρώτην πρόσ-
δοσιν, ἀπολύτως αὐτοῖς, καὶ
πρῶτον διεφάνη ἡ ἐλπίς. ἐν-
τεῦθεν τὴν σκέψιν ἐποιοῦν-
το, πρῶτα μὲν περὶ τοῦ χωρί-
ου, δεύτερον δέ, ἤ τις ἡ ἀρχή,
καὶ ὁ τρόπος ἂν γένοιτο ἡ ὠνή
χειρίσεως. ὁ μὲν οὖν Κοκκω-
νᾶς τὴν Χαλκηδόνα εὐκαίρως
ἔχειν ὠνητήριον ἔφασκε, καὶ ἅμα
πόρων χωρίον, τῇ τε Θράκῃ καὶ
τῇ Βιθυνίᾳ προσεχῶς, ὄχθας
ἴσως δὲ καὶ Ἀσίας καὶ Γαλατί-
ας καὶ τῶν ὑπερκειμένων ἐ-
θνῶν ἁπάντων. ὁ δὲ Ἀλέξαν-
δρος ἐμπαλιν τὰ οἰκεῖα προεῖ-
δεν, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν,
πρὸς τὴν τῶν τοιούτων ἀρχὴν
καὶ ὠνὴν χείρησιν, αὐθρώπων
λεῴ παχέων καὶ ἠλιθίων, τῶν
ὑποδεξομένων, οἵους τοὺς Πα-
φλαγόνας ἔναι ἔφασκεν, ὑπο-
ρρινοῦντας τὸ τῦ Βάννου τᾶ-
χος, λεωσιλάμονας τοὺς πολ-
λοὺς καὶ ἠλιδίους, καὶ μόνους, ἃ
φανείη τις αὐλητὴν ἢ τυμπα
νιστὴν, ἢ λυμβάλοις προτύντας

fore. Quod quidem negocium magnificentius etiã illis suceßit, quàm expectauerant initiò, & uel spe melius euênit. Hincs iam spectare cœperunt, primùm quidem de loco, deinde quónam exordio, quáue ratione negocium oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit, utpote regionem à negociatoribus frequentatam, tũ Thraciæ Bithyniæq; confinem, neque longè diśitam ab Asia Galatidque, cunctis item imminentibus populis. At ediuersò patriam suam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiusmodi negociorum auspicationem aggreßionémque hominib. opus esse crassis & stolidis, & qui uiderentur admissuri: cuiusmodi Paphlagones affirmabat esse hos qui supra Aboni murum incolunt, nempe superstitioso s plerosq; ac stolidos: qui si quis tantùm apparuisset tibicinẽ aut tympanistã, aut q cymbala pulsaret, secum addu

cens,

ἐπαγόμενον, κισσίνῳ τὸ τοῦ λόγου μαστιγίμενον, αὐτίκα μάλα πάντα κιχνᾶσθαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ὥσπερ τινὰ τῶν ἐπουρανίων προσβλέποντας. ὀλίγης δὲ πρὸ τούτου φάσεως αὐτοῖς γεγενημένης, τέλος ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος. καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (χρήσιμον γάρ τι ὅμως ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἐδόξεν) ἐν τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις, κατορύττουσι δίλιτρα χαλκᾶ, λεγόμενα, ὡς αὐτίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς, σὺν τῷ πατρὶ Ἀπόλλωνι, μέλλοντι εἰς τὸν Πόντον, καὶ παρίξει τὸ τῶ Ἀβώνυ τεῖχος. αὐτὰ δὲ δίλιτρα ὀξυπέτηλον ἀμφιδόμησε, διαφοιτήσαντα ῥᾳδίως τοῦτον τὸν λόγον εἰς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐποίησαν, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, εἰς τὸ τῶ Ἀβώνυ τεῖχος· ἐκεῖνοι γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγεῖραι, καὶ τὸς θεμελίους ἤδη ἐσκαπτον, ἐντεῦθεν ὁ μὲν Κοκκωνᾶς ἐν Χαλκηδόνι κατελέλειπται, δίλιτρά τινα,

cens,[t] cribro (quod aiunt) ua ticinãs, illicò uehemẽter omnes in illũ inhiẽt, et perinde ut cœlitum quempiã intueantur. Hac de re quum controuersiæ nonnihil inter illos fuissẽt, tandem ceßit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonem (nam id oppidum uisum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis tẽplo, quod est apud Chalcedonios uetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Aesculapium unà cum patre Apolline in Ponotum aduenturum, atque Aboni murũ inhabitaturum. Æ[u] tabellæ quum essent de industria repertæ, facilè effecerunt ut hic rumor [x] in omnem usque Bithyniam ac Põtum dimanaret, multo autẽ ante alios in Aboni murum. nam hi protinus statuerant etiam templũ erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. [y] Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitia quædam atque

καὶ ἀμφιδόξως καὶ λοξὰς χρησμοὺς συγγράφων. καὶ μετ' ὀλίγον τελευτήσει τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶμαι, δηχθείς. προσεπίπτατο δὲ ὁ Ἀλέξανδρος πομπῇ ἤδη, καὶ πλοκάμους παθημένος, μισόλυκον χιτῶνα περφυροῦν ἐνδεδυκώς, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτοῦ λευκὸν ἀναβεβλημένος, ἅρπην ἔχων κατὰ τὸν Περσέα, ἀφ' ἧς ἑαυτὸν ἐγγενολόγει μυθόδης. καὶ οἱ ἄλιθροι ἐκεῖνοι Παφλαγόνες, ἐπιστεύσαν τῷ χρησμῷ, λέγοντι, Περσίδης γένεθλον, φοίβῳ φίλος ὅστις ὁρᾶται,

ambigua obliquaq; ecscripsit responsa. Deinde paulo pòst diem obit, à uipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsarieq; promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eã ueste amictus candida, falcẽ tenens exẽplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagones quum ambos illius nossent parentes obscuros atq; humiles, tamẽ oraculo crediderunt ita canenti:

Περσίδης γένεθλον, Podaliri sanguine cretus.

Διὸς Ἀλέξανδρος, Podalirius Alexander, Diuus

Οὗτος, ἀρὰ ὁ Ποδαλείριος, Hic nimirum Podalirius

μάχλος καὶ γυναικομανὴς τὴν φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἄχει Παφλαγονίας ὁρμώμενος, ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου μητρυιὰν, σύρετο δὲ χρησμὸς ἤδη, ὡς Σιβύλλης προμαντευσαμένης·

libidinosus erat, ac naturà mulierosus, adeò ut à Tricca ad Paphlagoniam usq; in Alexandri matrem sit incitatus illectusq;. Repertum est aliud oraculũ quasi Sibyllæ

Εὐξείνου πόντοιο παρ' ἠιόσ', ἄγχι Σινώπης,

prædiuinantis; Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam

Tyrsidæ

Ἐσται τις καὶὰ Τύρσιν, ὃν Αὐσονίδαι προφῆται,
Ἐκ πρώτης δεκάδος μονάδος, τριάδων δεκάδων τε,
πέντ' ἐπάρας μονάδας, καὶ ἐπὶ τετράδα τρισάριθμον
Ἀνδρὸς ἁλιεντῆος ὁμωνυμίῃ τετράκυκλον.
Εἰσβαλὼν γοῦν ὁ Ἀλέξανδρος, μετὰ τοιαύτης τραγῳδίας, διὰ μέσου τε τῶν παρίδα, πορφυροβλεπόε τι καὶ λαμπρὸς ὤν, μὴ μανίαν προσποιούμενος ἐνίοτε, καὶ ἀρρὺ ὑποπιμπλάμενος τὸ φῦμα, ῥᾳδίως δὲ τοῦτο ὑπῆρχεν αὐτῷ, τρυφῇ δὲ βαφικῇ βαπτάνυε τὸν ῥῖνα διαμασησαμένῳ. τοῖς δὲ ἄλλοις τι, καὶ φοβερὸν ἐδόκει ὁ ἀρρός. ἐπεποίητο δὲ αὐτοῖς πάλαι, ἢν μὴ τεθνεώτα τὸ πιφαλὲ δρακόντος ὀδόντιν, αὐθρωπόμορφόν τι ὑπὸ φαύσσα, καταύχαφ, πάνυ ἀκριβῶς, ὑπὸ θριξὶν ἐπάνω αὐτοῦ γεγραμμένον, ὑπὸ δὲ τοῦτο κλάσσα τὸ φῦμα, καὶ γλῶτταν, οἷα δρακόντων διπλῆν, μίλαινα προικυπτῆσαν,

Tyrſide erit quidam Auſonia de gente ſacerdos
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, reſerabit
Quinque alias monades, uicenaq; ter repetita
Quadrorbem * numerũ, referentem nomina diui,
Qui ueniet laturus opẽ mortalibus ægris.
Alexãder itaque multo pòſt in patriam irruẽs cum eiuſmodi Tragœdia, conſpicuus erat ac ſplendidus: quum interim furore afflatum ſeſe nonnunquam aſſimulabat, ore ſpuma completo: id quod ille facilè efficiebat, radiculæ (ea eſt herba lauandis lanis idonea) radice commãducata. Cæterùm illis diuinum quiddam ac formidandum ſpuma uidebatur. At multo antea ſibi finxerant parauerántque è linteis confectũ draconis caput, quod ſpeciem quandam humanam præ ſe ferret, colorum fucis mirè adſimulatum, quódque pilis equinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (ſicut eſt draconum) biſulca atra

πρείνυπ]ο, ὑπὸ βιχῶν νὴ αὐ-
τῦ ἐλκομένου. κεὶ ὁ Πελλαῖος
ἀὶ ἀράκων προϋπῆρχε, νὴ δί-
κην ἐρίφιτο, κατὰ καιρὸν ἐπι-
φανησόμενος αὐτοῖς, κεὶ σων
τραγῳδήσων, μᾶλλον ἀὶ, πρω-
ταγωνιστὴς ἐσόμενος. ἤδη ἀὶ
ἄρχεσθαι δίκην, μηχανᾶταί τι
τοιόνδε· Νύκ]ωρ γὰρ ἐλθὼν
ἐπὶ τὸν θεμελίου τῦ νεὼ, τοὺς
ἄρτι ὀρυ]ομένους (σωεισφύη
δὲ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ, ἢ αὐτόθεν
πεθὲν συλλειβόμενον, ἢ ὅ τι ἄρα
νοῦ πιτὸν) ἐνταῦθα κατατίθε-
ται χώνευον ἀὸν προκηρυγμέ-
νον, ἐνδον φυλάτ]ον ἑρπετόν
τι ἀρτιγένυητον, κεὶ βυδίσας
τῦτο ἐν μυχῷ τῦ πιλοῦ, ὀπίσω
αὖθις ἀπηλλάτ]ετο. ἴωδεν ἀὶ
γυμνὸς ἐς τὴν ἀγορὰν προπε-
δήσας, διάδημα δὲ περὶ τὸ κε-
φάλαιον ἔχων, κατάχρυσον κεὶ
τῦτο, κεὶ τὴν ἅρπην ἐκάνην
φέρων, σάκην ἅμα τὴν κόμην
αὐτῦ, ὥσπερ οἱ τῇ μητρὶ ἀ-
γάρρυτός τι, κεὶ ἐνθιάζοντος,
ἐλαμπρύνετο, ὧδε βαμβύ τινα
ὑφηλὸν

ca atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. 2 Porrò Pellæus ille draco iam pridē erat in prōpti, domiq; aleba tur: quū res postularet, tū ab illis proferendus, unaq; in partem Tragœdiā actu rus, uel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam uerò ut erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: noctu ueniens ad templi fundamenta nuper effossa (constiterat autem eis aqua, siue quòd ea indidem alicunde destillauerat, siue quòd ex æthere deciderat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recens editum serpentis. Id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At mane quum in forū prosiluisset nudus, nisi quòd subligari circum pudenda tectus erat, eoq; inaurato: tum falcem illam gestans, simúlque

solutā uentilās iactánsq; comā, eorū more q à Cybele deorū matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: conscensa

sublimi

ὑψηλὸν ἀναβὰς, καὶ τὴν πόλιν ὑμακάριζεν, αὐτίκα μάλα λεξομένου ἐναργῆ τὸν θεόν. οἱ παρόντες δὲ (συνεληλύθει μὲν γὰρ σχεδὸν ἅπασα ἡ πόλις ἅμα γυναιξὶ, καὶ γέροντες καὶ παιδίοις) ἐτεθήπεσαν, καὶ ἤνοντο, καὶ προσεκύνουν. ἐπὶ φωνάς τινας ἀσήμους φθεγγόμενον, οἵας γίνεσθαι ἂν Ἐβραίων ἢ Φοινίκων, ἐξεπλήττετο τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἐδόκει τὰ λίγου, πλὴν τοῦτο μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐγκατεμίγνυτο τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ασκληπιὸν. εἶτ' ἰδὼν ἐρόμενον ἐπὶ τὸν ἱερόμνημον νεὼ, καὶ ἰδὼν τὸ ὄργυμα ἐληλυθὸν, καὶ τὴν προφῆτιδα μεμελημένην τῇ χρηστηρίῳ μαγγανείᾳ, ἐμβὰς ἐς τὸ ὕδωρ, ὕμνους τε ᾖδεν Ασκληπιῷ καὶ Ἀπόλλωνι, μιγάδι τῇ φωνῇ, καὶ ἱκέτευε τὸν θεὸν ἥκειν τύχῃ ἀγαθῇ ἐς τὴν πόλιν. εἶτα φιάλην αἰτήσας, ἀνακλίνας τινὰς, ῥᾳδίως ὑποβαλὼν, ἀνιμᾶται μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πηλοῦ, τὸ ὂν ὑπ' ἐκείνου, ἐν ᾧ ὁ θεὸς

sublimi quapiã ara cõciona batur, ciuitatẽ eam beatam esse prædicans, quæ mox Deum propalàm esset ostensura mortalibus. Porrò qui aderant (nam concurrerat uniuersa propè ciuitas) unà cum mulieribus, senibus, pueris, admirabantur, ac uota facientes adorabant. At ille uoces quasdam sonans incognitas, nihilq; significantes, cuiusmodi sint Hebræorum aut Phœnicum, attonitos eos reddebat, ut qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat, nisi solum hoc quòd Apollinem Aesculapiumq; passim admiscebat. Sub hæc ad institutum templum curriculo fugiebat, accedẽsq; ad fossã ac fontẽ illũ, quẽ iam ante cõditũ oraculũ præstruxerãt, ingressus aquã, magna uoce canebat laudes Apollinis & Aesculapij, inuitabatq; Deũ, uti dexter ac felix in ciuitatẽ aduceniret. Deinde phialã postulat. eam correctam à quopiã, facilè immergens, unà cũ aqua lutóq; haurit et oũ illud, in quo nimirũ ille Deum

αὐτῷ κατακέκλειστο, κηρῷ λευκῷ καὶ ψιμυθίῳ τὴν ἁρμογὴν τοῦ σώματος ξυγκεκολλημένον, καὶ λαβὼν αὐτὸ ἐς τὰς χεῖρας, ἔχειν ἔφασκεν ἤδη τὸ Ἀσκληπιόν. οἱ δ' ἀτρεμὲς ἀπέβλεπον ὅ, τι καὶ γίγνοιτο, πολὺ πρότερον θαυμάσαντες τὸ ὠὸν, ἐν τῷ ὕδατι δύσκολον. ἐπεὶ δὲ καὶ κατάξας αὐτὸ ἐς τοῦλαιον τὴν χεῖρα, ἐπεδέξατο τὸ τοῦ ἰχθύος ἐκείνου ἔμβρυον, καὶ οἱ παρόντες ἅδην ἐθαύμαζον, καὶ ὁ μὲν τοῖς λαοῖς ἐπεύφημος, ἀνέκραγεν εὐδαίμονας, καὶ ὑπεδέξατο τὸν δῆμον, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζον, καὶ χαιρέμ ἔπασιν ἦν τιμηθέντα τῶν συχῶν, θυσαν φοὺς καὶ πλείστους, καὶ ὑγιάσας, καὶ τἄλλα ἀγαθὰ αὐτῶν παρ' αὐτῷ. ὁ δὲ ἀρωμαῖος αὖθις ὑπὸ τῶν ὀρνίθων ἴετο, φέρων ἅμα καὶ τὸν ἀρτιγένητον Ἀσκληπιὸν, ὅτις ποτ' εἴη τὰ, ὅτι ἄλλοι ἅπαξ τίκτουσι αὐθρωποι, ἐκ τῶν κοκκύγων, καὶ Διί, ἐκ κορώνης, ἀλλ' ἐκ χελώνης

cõcluserat, cãdida cera cerussaq; cõmissuram operculi ferruminãs. Id quũ manu cepisset, affirmabat iã Æsculapiũ tenere sese. Interim illi stupidis defixisq; intuebãtur oculis, expectãtes qd̃ nã esset futurũ postea, iãdudũ admirantes ouũ in aqua repertũ. Porrò posteaq̃ fregisset idem caua uola cõpressum, ac serpẽtis illius fœtum exclusum excepisset, simul atq; mouentem hũc sese cõspicerẽt ij qui aderãt, ac digitis circumuoluentẽ, protinus uocem tollebant, deúmq; consalutabãt, ac ciuitatem eam fortunatã esse dictitabãt: singuliq; affatim uotis implebãtur, thesauros, opes, prosperã ualetudinẽ, aliáq; id genꝰ ab illo flagitãtes bona. Hic ille rursus cursim sese domũ abripuit, unà secũ asportãs modò editũ in lucem Æsculapiũ, bis natum scilicet, cum semel dũ taxat nascãtur homines: atque non ex Coronide per Iouem, id est cornicula (nam id matris nomen fertur) neque ex cornice, uerùm ex anse proge-

γεγονημένου. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ὑπελάμβανε, πάντως ἐνδιεῖ, καὶ μεμνῆτο τοῦ θεοῦ λέγοντος· ἐμβρὰς μὲν ἔτι εἶναι ἐμενεν, ἐλπίζων, ὅπερ ἦν, τοῦ δὲ φόβου, αὖθις μᾶλλον παμπλήσας τῶν Παφλαγόνων συνδραμεῖν. ἐπεὶ δὲ ὑπερεπίπλησε ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἀπάντων τὰς ἐγκοίλους καὶ τὰς κατὰ λίκας προεξεγεμένων, οὐδὲν ἐκείνοις συνοίκων συνεφάγετο ἀνδριάσιν, ἀλλὰ μίνυ τῇ μορφῇ μὴ ἐχὶ πρόβατα ἄνευ διαφορᾶς τινος, ὅτι μᾶλλον καθεζόμενα, μᾶλλον δὲ ὑποπιπτόντα ἑστηκόσι, λαμβάνει ἐς τὸν πόλεμον τὸν Πιλλαῖον ἐκεῖνον Ασκληπιὸν, μίγιστόν τε καὶ κάλλιστον, ὡς ἔφη, ὄντα. καὶ ὅλον τῷ αὐτῷ βαχέλῳ πρισελήσας, καὶ τῶν ἐμαυτοῦ ἔξω ἀφάς, (πολὺς δὲ ὢν, ὡς καὶ ἐν τῷ προσκλαύσῳ προσκυνεῖσθαι αὐτὸν, καὶ χαμαὶ τὸ μέτωπον ἐπισύρεσθαι) μόνῳ τῷ κεφαλῷ ὑπὸ μάλης ἔχων, καὶ

progenitum. Populus autem uniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, spes rãs fore, id quod & euenit, ut fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. A Ergo posteaquam urbs ita esset hominibus referta, ut iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exẽptum, nec ulla parte similes uiderentur uiris pane uiuentibus (ut loquuntur poetæ) uerum qui præter solam figuram nihil a pecudibus distarent: in ædiculis quibus sã in lecto residens, eo uidelicet ornatu qui uatẽ mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Aesculapium, qui quidem erat, ut dictum est, maximus pulcherrimus q;. Hunc totum ubi collo circumdedisset, caudam forãs prominere sinens (erat aũt ingens adeò, ut cũ per pectus illius effunderetur, pars tamẽ humi traheretur) solũ aũt caput sub alis abditũ teneret,

ἀποκρύπτων, αὐτοχρώματα παύλα
ἐκείνη, πρόδηλον τῷ ὀδόντι τῷ
κεφαλῇ, κατὰ τὰ ὑπόλοιπα τοῦ
χιτῶνος, ὡς λέγειν ἐκείνου τοῦ
φανερωθέντος πάντως ἔσεσθαι. ἐπὶ
μοὶ ἐπινόησον οἰκίσκους τινὰς
πάνυ φαύλους, καὶ ὡς πόρρω τοῦ
φωτὸς ἀπεχόμενον, καὶ πλῆθος
ἀνθρώπων συγκλύδων, τίλας
φαιμελύων τῶν προσπεπλεγμέ
νων, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπαιω
ρομένων, οἷς ἀσυλλήπτοις πρά
σιον, ὡς ἔπος, τὸ πρᾶγμα ἐφαί
νετο, ἐν τῷ τίως μικρῷ ἐρεῖν,
ἐντὸς ὀλίγων ὑμῶν, τοσοῦ
τον δράκοντα περφηνέναι αὐ
θρωπόμορφον, καὶ ταῦτα, καὶ
τεθαυμάκεσαν ὑπάγοντο δι' αὐτίκα
πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πρὶν ἀκ
ριβῶς ἰδεῖν, ὀξυπλώτους ὑπὸ
τῶν ἀεὶ ἐπεισιόντων. ἐπεὶ
ῥύπτετο δὲ καὶ τὸ αὐτίβυγον
ἄλλη ἔξοδος, εἴ τι τὸν Μα
κεδόνας ἐν Βαβυλῶνι ποιῆ
σαι, ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ νοσοῦν

teneret, illo nimirū omnia fe
rente: linteaceū illud draco
nis caput, altera in amictus
parte cōtextum ostendebat,
quod prorsum illius esse dra
conis uideretur, qui à pecto
re prominebat scilicet. Bl Iā
uerò mihi cogita ædiculas
non admodum illustres, nec
ad satietatem usque luminis
capaces: tum turbam homi
num conuenarum, quiq; a
lijs ex locis alij concurrisset,
tumultuantes, ac prius etiā
quàm ista uiderent, mente
attoniti stupefactiq;, deniq;
spebus illis sublati: quibus
ingressis non mirum si res ui
sa est portentosa, uidelicet
ex modò pusillo serpēte in
tra pauculos dies tam imma
nem extitisse draconem hu
mana specie, atq; eum insu
per māsuetum tractabilemq;
que. Protinus autē ad exitū
properabant, & priusquam exactius essent contemplati,
protrudebantur ab ijs qui noui semper ingrediebantur.
Porrò eregione ianuæ per quam intrabatur, patefactum
erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddā
et Macedonas in Babylone feciſſe ferūt in Alexandri mor
bo, quum

φι, λέγω, ὅτι ὁ μὲν ἥδιστα πονηρὸς ἂν εἴη, οἱ δὲ πρωτεύοντες τὰ βασίλεια, ἐπίδηλον ἑαυτὸν, καὶ προσκυνῆν τὸ ὕφασμα.

πλὴν ἐπίδειξιν τοιαύτην οὐκ ἄπαξ ὁ μιαρὸς, ἀλλὰ πολλάκις ποιῆσαι λέγεται, καὶ μάλιστα, εἴ τινες τῶν πλουσίων ἀφίκοιντο παρ' αὐτόν. ἐντεῦθεν δή, ὦ φίλε Κέλσε, εἰ δεῖ τἀληθῆ λέγειν, συγγνώμην χρὴ ἀπονέμειν τοῖς Παφλαγόσι, καὶ Ποντικοῖς ἀνάσσοις, πρὸς οὓς καὶ δόλοις ἀνθρώποις, ὡς ἔοικε, κατεγήθησαν ἀπλόμβροι τοῦ δράκοντος· (καὶ γὰρ τοῦτο τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέξανδρος) ἱερῶντός γε ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τὸν ψαλὸν, δή δεν αὐτῷ ἀνοίγουσάν τι, καὶ συγκλείουσαν τὸ στόμα. ὥστε πάντα τὸ μηχάνημα ἐδόκει Δημοκρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτῷ Ἐπικούρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινὸς ἄλλου, ἀδαμαντίνου πρὸς ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τὴν γνώμην ἔχοντος, ὡς ἀπιστῆσαι, καὶ ὅ-

bo, quũ ille grauiter iã ægrotaret: illi obsessa regia desidraret eũ intueri, ac supremũ alloqui. Atque hoc spectaculi sceleſtus hic non semel, uerũm crebrius exhibuisse dicitur, maximè si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi chariſsime Celse, ſi uera fateri uolumus, æquum est ueniam dare Paphlagonibus, ac Ponticis illis, hominibus nimirum craſsis & inerudᵗis, ſi deluſi ſunt, quum draconem manu contingerent, (nam hoc quoque largiebatur Alexander iis qui uoluiſſent) quúmque conſpicerent in dubia malignaq; luce imitatum illud illius caput, os ſcilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, ut res planè Democritum alium requireret, aut certè Epicurum, Metrodorúmue, aut alium huiuſmodi quempiam, qui prorſus C adaman-

tinam aduerſus hæc, atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet: quiq; uel quid eſſet rei, coniecturis

πρὸς ὧν, ἐκάστου, ηκεὶ ἀ μὲν σύμβολα τὸν τρόπον ἐλπίσατο, ἐπὶ πολὺ γοῦν προπαρασκευάζειν, ὅτι λίαν αὐτὸν ὁ τρόπος ἀπάγει γανύσας. τόλμα οὖν πᾶν ψεῦδος ὅτι, ηκεὶ γοήτευσαν ἐλπίσατον. κατ' ὀλίγον οὖν ηκεὶ ἡ Βιθυνία, ηκεὶ ἡ Γαλατία, ηκεὶ ἡ Θρᾴκη συνῤῥεῖ, ἑκάστου τῶν ἀπαγγελλόντων, ὡς τὸ ἀνὸν, λίγοντος, ὡς ηκεὶ γοητευόμενον ἴδοι τὸν θεὸν, ηκεὶ ὕστερον ἅψαιτο, μετ' ὀλίγον παραμιγέντος αὐτῷ γιγνομένου, ηκεὶ τὸ πρόσωπον ἀνδρώπῳ ἐοικότος. γραφή τι ἐπὶ τούτῳ, ηκεὶ ἀνόνυτον, ηκεὶ ξόανα, τὰ μὲν ἐκ χαλκοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου ἐπασμένα. ηκεὶ ὄνομά γε τῷ θεῷ ἔπιτεθειν Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο, ἐκ τινος ἐμμέτρου ηκεὶ θείας προστάγματος. ἀνεφώνησε γὰρ Αλέξανδρος· Εἰμὶ Γλύκων, φίλον αἷμα Διὸς, φάος ἀνδρώποισι. ηκεὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, οὗπερ ἔνεκα τὰ παύτα

coniecturis colligeret: uel si uiam etiam modumq; præuestigare non quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidem sese modum rationemq; præstigiaturæ: cæterum quicquid esset negocij, prorsus simulatum fucatumq; esse, ac ne fieri quidem ulla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciaq;: eorum qui renunciabant, unoquoque, ut fit, affirmante sese primum nascentem uidisse Deũ, deinde paulo post eundem contrectasse iam grandem admodum factum, uultu etiam homini adsimilem. Accedebãt ad hæc picturæ, imagines, signa Deum referẽtia, partim ex ære, partim argento efficta. Postremo nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idq; iussu diuino carmine prodito. ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Ast ubi iã D maturũ esset, ut (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant

ϖα ἰμιμηχάνητο, μὴ χρῆν τοῖς
ἀνομβόοις, καὶ διαπίσαν, παρ
Ἀντιλόχε τῦ ἐν Κιλικίᾳ τὸ ἐν
λόσιμον λαβὼν (καὶ γὰρ καὶ
ἐκεῖνον μετὰ τῶν τῦ πατρὸς
τιλευτῶν, τῦ Ἀμφιάρεω, τὴν τὸν
ἐν Θήβαις ἀφανισμὸν αὐτο ῦ,
ἐκπεσὼν τῆς οἰκίας, ἐς τῶν Κι
λίκων ἀφικόμενον, ὁ πονήσας ἐκπλαγῆναι, προδιαπίσαν
καὶ αὐτὸς τοῖς Κίλιξι τὰ μὲν
λοιπὰ, καὶ δύ' ὀβολοὺς ἐφ' ἑ-
κάστῳ χρησμῷ λαμβάνων) ἐκεῖ
θεν δὴ τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ
Ἀλέξανδρος, προλέγει πᾶσι
τοῖς ἀφικομένοις, ὡς μαντύ-
σεται ὁ θεὸς, ῥητόν τινα προ-
φέρων. ἐκέλευσε δ' ἕκαστον, ὃ θέ-
λοιτο αὐ, καὶ μάλιστα μαθεῖν ἐο
θέναι, ἐς βιβλίον ἐγγράψαντα,
καταῤῥάψαι τε, καὶ κατασημή
ναδαι κηρῷ, ᾧ πιλῷ, ᾧ ἄλλῳ
τοιούτῳ· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βι-
βλία, καὶ ἐς τὸ ἄδυτον
κατελθὼν (ἦλθε γὰρ ὁ νε-
ὼς ἐγγύθεν, καὶ ᾧ σκιὰν ποι-
ησάμενος) καλέσειν ἐμέλλε,
κατὰ

fuerant excogitata) respon-
sa quoque redderet iis qui
requisiuissent, diuinaret-
que accepta uidelicet an-
sa ab Antilocho, qui a-
pud Cilices uatem egerat
(nã is quoque post E patris
Amphiarei interitũ posteá-
que quàm ille inter Theba-
nos extare desyisset, patria
pulsus, atque in Ciliciã pro-
fectus, haud incommodè rẽ
gessit, quum Cilicibus euen-
tura prædiceret, binos obo-
los pro singulis accipiens re-
sponsis) ab hoc, inquam, ar-
repta ansa, prædicit Ale-
xander omnibus qui aduc-
nerãt, fore ut Deus ipse re-
sponsa daret: eiusq; rei diem
quendam certum prælocu-
tus est. Iussit autem ut quis-
que quod uideretur, quodq;
maximè discere uellet, id in
libello conscriberet, eumq;
funiculis obuinctum, cera,
argillaue, aut simili re qua-
piam obsignaret. Se uerò
receptis libellis cum subisset
adyta (iã enim oraculũ erat extructũ, et apparatæ cortinæ)
ordine

κατὰ τάξιν, τοὺς διδασκότας ὑπὸ πάντων καὶ διολόγῳ, καὶ παρὰ τῶ διῶ ἀκόων ἕκαστα, ἵνα μὴ βιβλίον ἀποδώσειν σιωπαμελοῦν, ὡς ἔχει, τίνι δὲ πρὸς αὐτὸ ἀπόκρισιν, ὑπογεγραμμένῳ πρὸς ἑπῳ, ἀμοιβομένῳ τῶ διῶ, πρὸ ὅτι τις ἐρωτο, ἵνα δὲ τὸ μηχάνημα ἔτο τοῦ, αὐθρὶ μὴν, οἵῳ σοὶ, δὲ μὴ φορτικὴν ἀπᾶν, καὶ οἵῳ ἐμοὶ, πρόδηλον, καὶ γνῶναι ῥᾴδιον, τοῖς δὲ ἰδιώταις, καὶ καρῦ ζας μίγοῖς τίνα ῥίνα, τοράστιον, καὶ πάντη ἀπίστῳ ὅμοιον. ἐπινόησας γὰρ ποικίλας τῶν σφραγίδων τὰς λύσεις, αὐτογνωσκί τι τὰς ὁρωτήσεις ἑκάστας, καὶ τὰ δοκοῦντα πρὸς αὐτὰς ἀπεκρίνατο, ἅτα κατὰ λύσας αὖθις, καὶ συμνάμενον ἑπ, ἀπιδὼν μετὰ πολλοῦ θαύματος τοῖς λαμβάνουσι. καὶ πολὺ δὲ παρ' αὐτοῖς τὸ πίδρυ γδ ἔτος ὑπίστο, ἃ ἐγὼ πάνυ ἀσφαλῶς συμνάμενος, αὐτῷ ἐλωκα, ὑπὸ σφραγίσι

ordine per præconẽ ac theologũ euocaturũ eos q̃ traditurũ esset: deinde ubi de singulis esset edoctus à Deo, libellos redditurum, ita ut traditi fuerãt obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusq; arbitrio, Deo nimirũ respõdente, quacunq; de re quis esset sciscitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiam (si modò dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius neque difficilis animaduersu, uerùm idiotis, quibusq; nares essent mucco obsitæ, minimeq; emunctæ, prodigiosum planeq; incredibile quiddam esse uidebatur. Etenim quum uarias esset commentus artes quibus signa tollerentur, quæ quisq; scisci tabatur, ea legebat: atque ita quæ uiderẽtur, ad interrogata respondebat. Deinde rursum obuincta obsignataq; reddebat, nõ sine summa admiratiõe eorũ qui recipiebãt. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quî tãdẽ scire potuisset iste quæ ego illi tradidi, sanè q̃ diligẽter obsignata

signis

ἀνομιμήτοις, ἃ μὴ δῶς τις ἀληθῶς ὁ πάντα γιγνώσκων ὧν; τίσδε οὖν ἀν ἐπίνοια, ἴσως ἥδιόν μι, ἄνακτ' εἰπεῖν, ὡς ἔχεις λαῖγχειρ τὰ τοιαῦτα. ὁ πρῶτα μὲν ἐκεῖνα, ὦ φίλτατε Κίλοι, βιλόνλω πυρώσας, τὸ ὑπὸ τῶν σφραγῖλα μόλ@ τοῦ κηροῦ λιατήκων, ἔβαρε, καὶ μετὰ τῶν αὐάγνωσιν, τῇ βιλόνῃ αὖθις ἐπιχλιάνας τὸν κηρὸν, τόν τι κάτω ὑπὸ τῷ λίνῳ, καὶ τ' αὐτῶν τῶν σφραγῖλα ἔχοντα, ῥᾳδίως σωτικόλλα. ἔτερ@ δὲ δύπ@, ὁ διὰ τῆ λεγομένης κατ λυρίν, σκιναστὸν δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ Βιτίτης Βερυτίσιας, καὶ ἀσφάλτε, καὶ λίθε τῆ λιαφανοῦς τε ῥιμμένης, καὶ κηρῷ καὶ μαστίχης. ἐκ γὰρ τούτων ἁπάντων αὐαπλάσας τὸ κολλύριον, καὶ θερμήνας πυρὶ, σιάλῳ τῶν σφραγῖλα προεχρίσας, ἐπιτίθει, καὶ ἀπέματτε τὸν τύπον. ἔπα κυτίνα ξηροῦ ἐκκένου γεγομένου, λύσας ῥᾳδίως, καὶ

signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera Deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quo uidelicet impostura eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partem quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum ubi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium uocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & mastiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum (siccabatur autem protinus)

καὶ αὐαγνοὺς, ἐπιθεὶς τὸν κηρὸν, αὐτύπου ὥσπερ ἐκ λίθου τῶν αὐτῶν σφραγῖδα, οὗ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ ὁμοιοῦτον. ἔστιν ἄλλο πρὸς τούτοις ἄκουσον· τετάρτου γὰρ ὄντος κόλλαν ἐμβαλὼν, ἣ κολλῶσι τὰ βιβλία, καὶ κηρὸν ἐκ τούτου ποιήσας, ἔτι ὑγρὸν ὄντα ἐπιτίθει τῇ σφραγῖδι, καὶ ἀφιλὼν (αὐτίκα δὲ ξηρὸν γίγνεται, καὶ κρατεῖ, μᾶλλον δὲ σιδήρου παγιώτερον) τούτῳ δὲ ἐχρῆτο πρὸς τὸν τύπον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τοῦτο ὠδιγροημένα, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον μεμνῆσθαι ἀκριβῶς, ὡς μὴ ἀπεροκάλοι εἶναι δοκοίημεν, καὶ μάλιστα σοῦ, ἐν οἷς κατὰ μάγων συνέγραψας, καλλίστοις τε ἅμα καὶ ὠφελιμωτάτοις συγγράμμασι, καὶ δυναμένοις σωφρονίσειν τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ παραδιδόντων, καὶ πολλῷ τούτων πλέο-

commodè resignabat libellos: quibus perlectis, imposito cerae denuò, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem miré effictum. Post haec iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo uulgò codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat signo, statimq; detrahebat. Nam illicò siccescit, adeò uti cornu uel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum uti consueuerat. Sunt praeter has & aliae complures uiae, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum uidear modestus: maximè quum tu in his quos de Magorum artibus conscripsisti commentarijs, tum pulcherrimis, tum utilissimis, quique modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur, abundè multa retuleris, longéque his nostris copiosiora. Red-

ὑπ. ἔχρα οὖν, ηκὶ ἰδίοις, πολλὰ τῇ σωίσῃ ἐντεῦθεν χρώμενος, ηκὶ τὸ ἀκὸς τῇ ἐπινοίᾳ προσάπτων, τοῖς μὲν λοξὰ ἢ ἀμφίβολα, πρὸς τὰς ὀρθοτόνους ἀπεκρινόμενος, τοῖς δὲ ηκὶ παῦν ἀσαφῆ· χρησμολιπὴς γὰρ ηκὶ τότε αὐτῷ ἐδόκει. τοὺς δὲ ἀπόρρητα, ἃ πρὸ ῥητῶν, ὡς ἄμεινον ἐδόξῃ αὐτῷ ἀπάγοντας, τοῖς δὲ θρασὺ πρὸς τὰ πράγματα, ηκὶ διαίτας, ἀλλὰς, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφην, πολλὰ ηκὶ χρήσιμα φάρμακα μίγνυσι δὲ ἀδόκιμόν πως παρ' αὐτῷ οὐ κυτρίλλος, ἀνθινόν τι ὄνομα πεπλασμένον, ἐκ λίπους ἀρκείου σωτιδουμένου. τὰς μὲν τοι ἐλπίδας ηκὶ προσπάς, ηκὶ κλῆρον διαδοχὰς ἀσαῴδης ἀεὶ ἀνεβάλλετο, προφιδὲς, ὅτι ἔσται παῦτα, ὁπόταν ἐδιλιόσῳ ἐγὼ, ηκὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου ἀπεδῇ, ηκὶ δύξῃ τὰ νῦν ὑμῖν ὑπὸ ἐμοῦ. ἐτίταπτο δὲ ηκὶ μιᾶδος ἑφ' ἑκάστῳ χρησμῷ,

ra. Reddebat igitur oracula, diuinabátque, nō mediocri ad eam rem utens ingenio, artēq; negocium reddens probabilius, dum alijs obliqua quædam & ambigua respōdet ad ea quæ proponebātur, alijs penitus obscura: quandoquidē & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios itē deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, uitæq; rationes præscribebat, cum sciret (ut initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cytmides ab illo probabantur: id est nomen confictum: emplastri ursino adipe confecti. Porrò spes, rerumq; successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus reijciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cum ipse uolam, quúmque uates meus Alexander me rogabit, proq; uobis uota faciet. Denicq; merces erat unicuiq; responso præstituta,

ἀραχμὴ, ἡδὲ δύ' ὀβολώ. μὴ μικρὸν οἰηθῇς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον γεγονέναι τὸν πέρον τοῦτον, ἀλλ' εἰς ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἑκάστου ἔτους ἥθροισ ζε, αὐτὰ δίκαια καὶ πρωτεκαί δικα χρημοὺς τῶν ἀνθρώ πων ὑπὸ ἀπληστίας ἀναισθήτου τινῶν. λαμβάνων δὲ, οὐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος, οὐδ' εἰς πλοῦτον ἀπεδημασούργει, ἀλλὰ πολλοὺς ἄλλ πρὸ αὐτὸν ἔχων συμβούλους καὶ ὑπηρέτας, καὶ πανθήμας καὶ χρυσομοπείους, καὶ χρυσοφύλακας καὶ ὑπογραφίας, καὶ ὑποφραγίτας καὶ ἀγωγιτὰς, ἅπασιν ἐνιμεῖν ἑκάστῳ τὸ κατ' ἀξίαν. ἦλθ δέ τινας καὶ ὧδε τῶν ἀλλοδαπῶν ἐξέπεμπε, φύλακας ὑποπεμφοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τῆ μαντάς, καὶ δίκαιος γνωμένους, ὧς πρέποι, καὶ αὐσύρει δραπέτας, καὶ κλέπτας καὶ λῃστὰς ἐξελέγχει, καὶ δημοσιοῦς αὐορύξαι παράσχοι, καὶ νοσοῦντας ἰάσατο,

nempe drachma cum obolis duobus. Ne uerò pusillũ aut exiguum fuisse putes, amice, hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit usq; adeò auidis & insatiabilibus hominibus, ut singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. Cæterum H ea quæ capiebat, nõ ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad congerẽdas opes in thesaurum reponere, uerùm complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui uersibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberẽt, qui obsignarent, qui interpretarẽtur: quorum unicuique pro dignitate meritoq; lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foràs & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes dißiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocareq; fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantib. mederi, quosdam

ἐνίοις δὲ καὶ ἤδη ἀποθανόντας ἀναστήσειν. ἀρόμενοι οὖν καὶ ὠθισμὸς ἀπεωτάχθη γίγνετο, καὶ θυσίαι, καὶ αὐλοὶ θέματα, καὶ λιπλάσια, τῷ προφήτῃ καὶ μαθητῇ τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ οὖ καὶ ὅτε ὀθίπιος ἐχρησμῴδει, Τιμίλχαν κίλομαι τὸν ἐμὸν θεράποντα προφήτην,

Οὐ γάρ μοι πλείονων μέλεται ἄγαν, ἀλλ' ὑποφήτης. Ἐπεὶ ἤδη πολλοὶ τῶν νῦν ἐχόντων, ὥσπερ καὶ ἐκ μέθης βαθείας ἀναφρόντες, σωφρονήσαντες ἐπ' αὐτὸν, καὶ μᾶλλον ὅσοι Ἐπικούρειοι ἦσαν, καὶ ἐν ταῖς βιβλίοις ἐπιφέροντο ῥήματα ὑπὸ πάσης μαγγανείας, ἢ συσκοτοῦντα ἁράματος, ἐκφόβου φόβου τινὸς ἐπ' αὐτοῖς, λέγων, ἀδίων ἐμπεπλῆσθαι καὶ Χρυσιππῶν τὸν Πόντον, οἷ πρὸς αὐτοῖς τοιμῶσι τὰ κάκιστα βλασφημεῖν, ὃς ἐκέλευε λίθοις ἐλαύνεσθαι, εἴ γε ἐβούλοντο ἵλεων ἔχειν τὸν

quosdam etiam uita defunctos in uitam reuocare. Concurrebatur igitur undequaq; magnoq; tumultu concitati approperabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetæ discipulóque Dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum uatem atque ministrum

Præcipio: nec opū mihi cura, at maxima uatis.

Verùm ubi iam plerique, quibus mentis pluſculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate resipiscentes, conspirassent in illū, præsertim ex his qui studebant Epicuro: iamq; paulatim in opidis deprehenderetur uniuersa præstigiatura, fictúsque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs & Christianis impleri Pontum, qui non uererentur in sese turpißimè maledicere. eos iußit lapidibus pellerent, si modò uellent propitium habere

τὴν βίον. περὶ δὲ Ἐπικούρου καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἀπεφθέγξατο. δραμεῖν γάρ τινα, τί πράττει ἐν Ἅιδου ὁ Ἐπίκουρος, μολυβδαίαις, ἔφη, ἔχων πέδαις, ἐν βαθύρῳ κάθηται. εἶτα δακμάζεις, εἰ οὕτω μέγα ἄγδει τὸ χρηστήριον, ὁρῶν τὰς δρωτήσεις τῶν περιόντων συνιέναι, καὶ πεπαιδεῦσθαι; ὅλως δὲ, ἄσπονδος καὶ ἀπόφευκτος αὐτῷ ὁ πόλεμος πρὸς Ἐπίκουρον ἦν, μάλα ἀνάγκης. τίνι γὰρ ἄλλῳ δικαιότερον προσπολέμει γένοι ἂν εὐθρωστος, καὶ τραπεζοφίλος, ἀλλ' ἢ ἔχθιστος, ὦ Ἐπίκουρε, σοὶ περὶ τὸν φύσιν τῶν πραγμάτων παθιφανότι, καὶ μύνῳ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀληθέσιν εἰδότι; οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα καὶ Χρύσιππον καὶ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ ἑρμῶν βαθὺς πρὸς ἑκάτερους ἦν. ὁ δὲ ἀπαθὴς Ἐπίκουρος (οὕτω γὰρ αὐτὸ ὀνόμαζον) ἔχθιστος, δικαίως τοῖς τοιούτοις ἐν γήλωτι καὶ

Deum. Porrò ſuper Epicuro huiuſmodi quoddam oraculum prodidit: Sciſcitãti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit, compedibus uinctus in cœno deſidet. Et adhuc miraris ſi magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum uideas interrogationes adeuntium, quàm ſint prudẽtes, quamq; eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro ſæuum & irreconciliabile: idq; iure optimo. Nam cum quo tandem iuſtius bellum gerat homo præſtigiator, & monſtris ac portentis amicus, ueri inimiciſſimus, quàm cum Epicuro, uiro uidelicet qui rerũ naturam perſpectam haberet, quiq; unus quid in his eſſet uerum, uideret? Nã Platoni, Chryſippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (ſic enim appellat eum) erat illi plurimum inuiſus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac

ludicra

καὶ παιδιᾶς τινὸς μέρος. λέγεται δὲ καὶ τῶν Ἀμαστρέων ἐμίσει μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ἐνιεὶς ἐπίστατο τοὺς περὶ Λέπιδον, καὶ ἄλλως ὁμοίους αὐτοῖς, πολλοὺς ἐνόντας ἐν τῇ πόλει. οὐδὲ ἐχρησμῴδησέ ποτε Ἀμαστριανῷ οὐδενί. ἐπέστι δὲ καὶ ἐτόλμησεν ἀδιλιφῷ συγκλητικοῦ χρησμῳδῆσαι, διαταγιλάσσης ἀπήλλαξεν, ἐκ ὑφῶν οὔτ' αὐτὸς πλάσασθαι χρησμὸν δεξιὸν, οὔτε τὸν ποιῆσαι πρὸς καιρὸν αὐτῷ δυνησόμενον. μιμφομένου γὰρ αὐτῷ τοῦ μάγου ὀδύνην, προσθεῖναι βουλόμενος ὕειον πόδα, μιᾷ μαλάχῃ ὀδυνασομένην ἰᾶσιν, οὕτως ἔφη,

Μάλβακα χοιράων ἰσχίῳ λιμέος ὀδύνην σιπύδνου.

Πολλάκις μὲν, ὡς πρόσθεν, ἔλεξε τὸν δράκοντα τοῖς δεομένοις, ἐκ ὅλον, ἀλλὰ τῶν οὐραίων μάλιστα, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα προβάλλων, τῶν περιμάχων ἢ ὑπὸ πόλεως ἀθίατον φυλάττων.

ludicra duceret. Quā ob cauſam inter urbes Ponticas Amaſtrim in primis habebat exoſam, eo quòd acceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horum conſimiles quamplurimos ea in ciuitate uerſari. Neque unquam Amaſtrino cuiquam oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri Proconſulis reſpondere, deridiculè profectò diſceßit, nec cū ipſe quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui ſibi in tempore poſſet componere. Nā cum illi de ſtomachi dolore conquerenti, uellet præſcribere uti ſuillū pedem cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum ſacra cuminato Sipydno.

Crebrius autem (ut iam diximus) draconē oſtendebat ijs qui uellent, haud totum tamen, ſed caudam potißimùm ac reliquum corpus oculis exponēs: caput uerò, ne uideri poſſet, abditū in ſinu ſer-

των. ἰδιώσας δὲ καὶ μᾶλλον ἐκπλῆξαι τὸ πλῆθος, ὑπίσχνειτο καὶ Ἀλεξάνδρῳ παρέξειν τὸν θεὸν αὐτὸν, αὐτὸν ὑποφήτην χρησμῳδοῦντα. ἅπαντα δὲ καλλιτεχνῶς γεγραμμένων ἀρτηρίας συνάψας, καὶ διὰ τὸ λινοφανὲς ἐκείνης; δι' μιλιχανυμένης πρὸς ὁμοιότητα, διέφαινε, ἄλλου τινὸς ἔξωθεν ἐμβεβυσμένου, ἀπεκρίνετο πρὸς τὰ ἐρωτήσεις, δι' φωνῆς διὰ τοῦ ὠδείνου ἐκείνου Ἀσκληπιοῦ προσοικείουσης. ἐκαλοῦντο δὲ οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ οὐ πᾶσιν ἐδίδοντο, οὐδὲ αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῖς οὐ πάνυ φοιτῶσι καὶ πλουσίοις καὶ μεγαλοδώροις. ὁ γοῦν Σκουηριανὸς λοβὸς, ὑπὲρ τῆς ὅλης Ἀρμενίας ἐσόδου, τῶν αὐτοφώνων καὶ κύριος ἦν. προσίπτων γὰρ αὐτὸν ἔτι τῷ ἀποδημεῖν, ἔφη·

Πάρθοι, Ἀρμενίοις τι θοῷ ὑπὸ δηρὸν ἀμύσας,
Νοστήσας Ῥώμην, καὶ Θύμβρι δ' ἄγλαον ὕδωρ,

uabat. Verùm quo maiores etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum Deum loquentem, citraque interpretẽ edentem oracula. K Deinde non magno negocio, gruum arterijs contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respõsitabat ad ea quæ proponebantur, uoce nimirum per linteaccum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebãtur, id est ipsius uoce reddita: neque quibuslibet, neq; passim dabantur, uerùm splendidis modò atque opulentis, & qui grãdia largirentur. Itaque quod Seueriano redditũ est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait: Parthis L Armenijsq; citato Marte subactis, Romam urbem repetes, & clarum Tybridis undas,

Vertice

Κόσμημα φοίνικι ἱροτάφοισι,
μιμιγμένον ἀκτίνεσσιν.
Εἶτ' ἐπειδὴ πανδεὲς ὀρνίθι Θ'
ἱκάνω Κελτὸς ἀσίβαλι, καὶ
ἀπέλλαξεν, αὐτῇ στρατείᾳ ὑπὸ
τῶ Οθρυάδα καταπεπεὶς, τοῦτον μὲν τὸν χρησμὸν ἀφεῖρε
ἐκ τῶν ὑπομνημάτων, ἑτέρῳ
σι δ' ἄλλον αὐτ' αὐτῶ·

Μὴ σύγ' ἐπ' Αρμηνίοις ἐλάαν
στρατὸν, ἐς γὰ ἄμεινον·

Μή σοι θηλυχίτων τις αὐδὴ
τόξα ἄπο λυγρὸν
Πότμον ὑπαροίσεις, πάσῃ βιό
τοιο φάκε τι.

Καὶ γὰρ οὐ καὶ τῦτο σοφώτατον ἐπινόησι, τοὺς μιτάχρονίσοντας χρησμοὺς ὑπὲ θεραπείας τῶν πάνυ προτιθεσπισμένων καὶ ἀποτετυγμένων.

Πολλάκις γὰρ τοῖς μὲν νοσοῦσι, πρὸ τῦ τελευτῆς ὑγίεια ἐπαγγέλλετο, ἀποθανόντων δὲ, χρησμὸς ἄλλ' ἔτι μ' ἰῶ, παλινῳδίᾳ·

Μηκέτι λίσσεσθαι νούσοις λυγρῆς ἐπαρωγὴν,

Πότμ'

Vertice serta gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaquam uecors ille Gallus persuasus incursionem feciſſet, euenisſetq; ut unà cum exercitu cæderetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis ſuſtulit, atque aliud in eius locum ſubſtituit, huiuſmodi:

Agmen in Armenios ne duce: neque enim expedit iſta huc.

Ne tibi fœmineis uir amictus ueſtibus, arcu

Exitiũ immittat, uitaq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidiſſimè fuerat commentus, ut poſterioribus ſubſtitutitijsq; reſponſis, ea quæ perperam maléque euenisſent, ſarciret ac mederetur. Sæpius enim ægrotis priuſquam morerentur, prædixerat fore ut reualeſcerent: quibus morientibus, alterum oraculum illicò paratũ erat, quod

ſuperiori diuerſa caneret:

Poſthac deſine opem morbo petere exitiali:

Πάντως γὰρ προφανὴς, οὐδ' ἐκφυγεῖν δυνατὸν σοι.

Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Εἰ δὲ ὃ τοὺς ἐν Κλάρῳ καὶ Δι δύμοις, καὶ Μαλλῷ, καὶ αὐτὸς συνομωμοῦται ἐπὶ τῇ ἐμοὶ μαντικῇ ταύτῃ, φίλος αὐτοὺς ἐποιοῦτο, πολλὰς τῶν προσοίσων τιμῶν ἐπ' αὐτὸς, λέγων·

Porrò cum non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Malloq; responsa ferebant, ipsos quoque huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, pleroscq; consultores ad illos remittens, his uerbis:

Ἐς Κλάρον ἴτσο νῦν, τέκμαρ πατρὸς ὡς ὄψ' ἀκούσῃ.

Nunc Claron ito, mei uocẽ patris auditurus.

καὶ πάλιν·

Et rursus:

Βραγχίδιον ἀλάοισι πύλας χρησμῶν.

Branchidica accedas adyta, atque oracula quæras.

καὶ αὖθις·

Et iterum:

Ἐς Μαλλὸν χώρει, θεσπίσματά τ' Ἀμφιλόχοιο.

Mallõ abi, Amphilochi quæ rẽs oracula uatis.

Ταῦτα μὲν ἐντὸς τῶν ὅρων, μίχρι δὲ Ἰωνίας καὶ Κιλικίας, καὶ Παφλαγονίας καὶ Γαλατίας. ὡς δὲ καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν διαφέρησι τὸ πλέον, καὶ ἐς τὴν Ρωμαίων πόλιν ἐπῆλθε σφ, ἐλέγχει ὅτις ἐν ἄλλῳ περὶ ἄλλων ἐπάγγειτο, οἱ μὲν αὐτοὶ ἰόντες τόδε, οἱ δ' ἐπιπεμπόμενοι, καὶ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, καὶ μέγιστον ἀξίωμα ἐν τῇ πόλει ἔχοντες·

Et hactenus quidem de ijs quæ intra patriæ fines usq; ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamq; designauit. Vt uerò & in Italiã oraculi fama permanauit, inq; ipsam Romanorum urbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi uerò mittunt, potissimùm ij qui potentia atque auctoritate plurimum in Repub. pollebant:

ἄν. πρῶτός τε καὶ λογιφώτατος ἐγένετο Ρουτιλλιανὸς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐν πολλαῖς τάξεσι Ρωμαϊκαῖς ἀριστευμένος, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς πάνυ νομίσων, καὶ ἀλλόκοτα περὶ αὐτῶν πιστεύων, ἃ μόνον ἀλλελειμμένον τοῦ λίθου, ᾧ ἐτετραχηλισμένον διάσαιτο, πρόσοπόν τε ἀεὶ, καὶ προσκυνῶν, καὶ ἀδίπολὺ παρίστως καὶ δυχόμενον, καὶ τἀγαθὰ παρ' αὐτοῦ αὐτῶν. οὕτω τοίνυν ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ χρηστηρίου, μικροῦ μὲν ἐλίποιεν, ἀφεὶς τὸν ἐγκεκριμένον τάξιν, εἰς τὸ τοῦ Ἀβώνου τέχνον ἀναπτῆναι, ἐπειπὼν δ' οὖν ἄλλους ἐπ' ἄλλοις. οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες εἰκῆ ἦσαν, ῥᾳδίως ὑπαπατώμενοι, ἐπανήρχοντο, τὰ μὲν ἰδόντες, τὰ δὲ ὡς ἰδόντες, καὶ ὡς ἀκούσαντες διηγούμενοι, καὶ προσεπιμυθούμενοι ἔτι πλέον τούτων, ὡς ἐντιμότατον

banti quibus princeps quaque signifer extitit Rutilianus, uir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in prælijs Romanorum spectatæ uirtutis: sed qui in ijs quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, ut cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa, adeò ut sicubi lapidem uel inunctum uel coronatum conspexisset, continuò procideret atque adoraret, ac diutius aduolutus uota faceret, bonáque ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, parũ aberat quin omisso quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit: alios autem post alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ uiderant, partim tanquam uidissent audissent-

que, permulta insuper accumulantes illis, quo do-

mino

μότερος εἶχε παρὰ τῷ Λιπόξενῳ. δίκαιον γοῦν τὸν ἄθλιον γέροντα, καὶ ἐς μανίαν ἐμπεσόντα, καὶ ἐς μανίαν ἐμβαλλον. ὁ δὲ, ὡς αὐτοῖς πλήσειε καὶ λιπαρεστάτοις φίλος ὤν, τοὺς μὲν ἀπηγούμενος, τὰ δὲ καὶ παρ' αὐτοῦ προσιδέας. ἐνέπλησε δ' αὐτῶν τὴν πόλιν, καὶ διεσάλευσε οὕτως, καὶ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλέστους διεθερύβησε, εἰ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ ἐπάγοντο ἀκουσά τι τῶν παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ τοὺς ἀφικνουμένους φιλοφρόνως ὑποδεχόμενος, ξενίαις τε καὶ ταῖς ἄλλαις δωρειαῖς πολυτελέσιν ὀργαζόμενος αὐτῷ, ἀπέπεμπεν, οὐκ ἀπαγγελοῦντας μόνον τὰς ὄρασεις, ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας τὸν θεὸν, καὶ τεράστια ὑπὲρ τοῦ μαντείου καὶ αὐτῷ ψευσομένους. ἢ μηχανᾶταί τι ὁ βιοπλάστης οὗτος ἐπ' ἀσοφῳ, δῆλον, τοῦ προσυχόντος ἀμεινοῦ ἄξιον.

mino fierent commendatores. Inflammarunt itaque senem infelicem, & in uehementem insaniam impulerunt. At ille paßim ad omnes amicos accedens, quos habebat cùm plurimos, tum potentißimos, enarrabat partim ea quæ ab ijs quos miserat, accepisset, partim quæ ex sese effinxerat. Et ad eũ modum ista compleuit urbem, concitauitque, quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipsi cupiditate flagrare cœperũt ut aliquid suis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xenijs alijsq; magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, uti non solùm renunciarent oracula, uerũetiam Dei laudes canerent, ac portentosa quædam de oraculo, deq; ipso mentirentur. Excogitarat autem

λύων

ter scelestus ille quiddã neutiquã insciti, et ingeniosius q̃ ut in uulgarẽ cõpetat latronem.

Etenim

λῶν γὰρ τὰ πεμπόμενα βιβλία, καὶ ἀναγινώσκων, εἴ τι σφάλοιτο, καὶ πα ρακινδυνευόμενον ἐν τοῖς ὑποτάσσοι, κατέχων αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπέπεμπεν, ὡς ὑποχαρίους, καὶ μονονουχὶ δεδέλους διὰ τὸ δίκην ἔχοι τοὺς πεπομφότας, μεμνημένους εἶα ἰὼ ἃ ἔφερτο. σωίσοι δὲ, εἶα ἀνὴρ, τοὺς πλουσίους, καὶ μίγα δυναμένους τὰς φύσεις πεπαιδεύσθαι. ἐν λάμβανεν οὖν πολλὰ παρ' ἐκείνων, ἀδόντων ὅτι αὐτοὺς ἐντὸς ἔχοι τῶν ἀρκύων.

βούλομαι δέ σοι καὶ τῶν Ρουτιλιανῶ· δοθέντων χρεσμῶν ἐνίους ἐπᾶσαι. πεπαιδευμένῳ γὰρ αὐτῷ περὶ τοῦ παιδὸς, ἐκ προτέρας γυναικὸς παιδείας ὥραν ἔχοντα, ὅν τινα προσοίσεται διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, ἔφη·

Πυθαγόραν, πολίμων τε δάιδα κῆρα

Etenim resignatis libellis ac perlectis, si quid offendisset in iis quæ proponebantur, ita scriptum, ut cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum uideretur, apud se detinebat, neq; remittebat, quo uidelicet obnoxios ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos qui miserant, quum in mentem illis ueniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autem esse consentaneum, ut qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra cassis eius teneri. Libet autem alicuot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio ex uxore priore suscepto, qui iam per ætatem maturus esset ut disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregieq; canentem

κλοιον ἰδλὸν ἀιδίν.

Εἶτα μιτ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ παιδὸς ἀποθανόντος, ὁ μὲν ἀπόρει, καὶ οὐδὲν ἔχε λέγειν πρὸς τοὺς αἰτιωμένους, ὡς καὶ πάλαι οὕτως ἠλεγμένου τοῦ χρησμοῦ. ὁ δὲ Ρουτιλιανὸς αὐτὸς φθάσας, ἐβεβαίου, ἀπελογᾶτο ὑπὲρ τοῦ μαντείου, λέγων, τοῦτο αὐτὸ προδιαλαμπάσαι τὸν θεὸν, ὃν δὲ αὐτὸ ἕωντα μὲν πολὺσοφον μειράκια διδάσκαλον ἐλέσθαι αὐτῷ, πυθαγόραν δὲ καὶ Ομηρον πάλαι τεθνιῶτας, οἷς ἀμὴ τὸ μαθήσιον ἐν Αδου νῦν συνᾶναι. τί τοίνυν μέμφεσθαι ἄξιον Αλεξάνδρῳ, ἐπὶ τοιούτοις ἀνδρασίσασιν ἐνδιαφέρειν ἐξίου; αὖθις δὲ συνβαινόμενον αὐτῷ, τὸν τὸν ψυχὼ δὲ λέξατο, ἔφη·

ῥῶτον Πυλάδης ἐγίνου, μετὰ ταῦτα Μίναν δρος,
Εἶθ' ὃς νῦν φάνη, μετὰ δ' ἔσεαι ὅλιος ἀκλής.
Ζήσας δ' ὀγδώκοντ' ἐνὶ τοῖς ἑκατὸν λυκάβαντας.

Ο δ' ἐβλεμμενιτούτης ἀπόθα νε μει

nentem prælia uatem.

Deinde, paucis pòst diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo uidelicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus ultrò occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse Deum, qui iussisset neminem quidem è uiuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius atq; Homerum, iã olim defunctos, quibus cum credibile esset eum iam uersari. Quid igitur Alexandro uitio uertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit qui bus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandẽ animã esset sortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nunc es: pòst fax Phœbea futurus:
Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit,

σι μιλαγχολήσας, οὐδὲ πρὸς μάνας τὸν θεὸν ἀπόσχεσιν· καὶ οὕτω ὁ χρησμὸς τῶν αὐτοφώνων ἦν. ἐρωμένῳ δὲ αὐτῷ ποτε καὶ περὶ γάμου, φησὶν ὧδε ἔφη·

Γῆμον Ἀλεξάνδρῳ τε Σελανάου τε θυγατρα.

Διαβεβλῆσθαι δὲ πάλαι λόγον, ὡς τῇ θυγατρὶ, ἣν ἔσχεν, ἡ Σελήνη αὐτῷ γεγομένην. τὸν γὰρ Σελήνῳ ὄρασιν ἀλῶναι αὐτοῦ, καθεύδοντά ποτε ἰδοῦσαν, ὅπερ αὐτῇ ἦν, ποιμενομένην ὄρεσι τῶν παλαῖ. ὃς οὐδὲν μελλήσας, ὁ σωτὴρ τὸν Ρουτιλλιανὸν, σύνθυς ἐπὶ πρωΐ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς γάμους συντίθεται ἐξαιφνίδιος τε νυμφίος, καὶ συνοικῶ, τὴν παρθένον Σελήνου ἀπατόμβας ἔλαιε ἱλασμόμενος· καὶ πᾶν ἐπουρανίων εἷς καὶ αὐτὸς εἰσόμενος γεγονέναι. ὅθ' ὡς ἅπαξ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πραγμάτων ἐλάβετο, μείζω ἀεὶ πρόσω πρόνοιαν ἐποιεῖτο τῶν παύτοσε Ρωμαίων ἀρχῶν

rijt, in insaniam uersus, haud expectato Dei promissi: quã quam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de uxore ducenda perconsulenti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natam Lunaq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando conspexisset. nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos adamare. Porrò Rutilianus uir prudentissimus, nihil cũctatus, protinus accersit uirginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitq;, socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans. Iamq; sibi unus è cœlitum numero uidebatur. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditio-

ἀρχῶς ἐπιμπι χρησμῳφόρους, τῶν πόλεσι προλέγων, λοιμοὺς ἠδὲ πυρκαϊὰς φυλάττεσθαι, ἠδὲ σεισμούς, ἠδὲ ἀσφαλῶς βαδίζειν, ὡς μὴ γίνεσθαί τι τούτων αὐτὸς ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς. ἵνα δέ τινα χρησμὸν, αὐτόφωνον ἠδὲ αὐτὸν, εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἐν τῷ λοιμῷ, διεπέμψατο. ὧν δὲ τὸ ἐπ' ἐμοῦ φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμοῦ νηφέλη ἀπερύκει.

Ἐκὰ τοῦτο ὧν ἰδὼν τὸ ἐπ' ἐμοῦ πανταχοῦ ὠδὴ τῶν πυλώνων γεγραμμένον, ὡς τοῦ λοιμοῦ ἀλέξι φάρμακον. τόδ' ἐς τἐναντίον τοῖς πλείστοις προὐχώρει· καὶ τὰ γάρ τινα τύχῃ αὐτὰ μάλιστα οἰκίαι ἐκφώδησαν, ὥστ' τὸ ἐπ' ἐμοῦ ἐπιγέγραπται, ἠδὲ μή μοι νομίσῃς τοῦτο λέγειν, ὅτι διὰ τὸ ἐπ' ἐμοῦ ἀπώλλυτο, ἀλλὰ τύχῃ τινὶ οὕτως ἐγένετο. τάχα δ' οἱ πολλοὶ, οὐ καλῶς βαρβαρίζοντες τῷ στίχῳ, ὑμίλησαν, οὐ ῥᾳδυμότερον διεπτῶντο, ὡς λοιπῷ

næ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiã, incendia, terræmotus: se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quum pestilentia increbuisset, unum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc, quoquouersum gentium prodiderat, unico carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc uersiculum uidere erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verùm ea res pluribus diuersam in partem euenit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, ut eæ domus quibus hic uersus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque uerò me putes illud dicere carmen in caussa fuisse ut interierint, uerùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligentius ac securius uixerint, nihil ad-

uersum

τῷ χρησμῷ πρὸς τὴν νόσον σω
τηλθντδν, ὡς αὖ ἐχοντδν πρὸ
μαχομένας αὐτῶν συλλαβὰς,
καὶ τὸν ἀκροκόμην Φοῖβον
ἀποτοξεύοντα τὸν λοιμόν. πολ
λοὺς μὲν τῶν ἐν αὐτῇ Ῥώμῃ
κατεστήσατο, πάνυ πολλοὺς τ
συνωμοτῶν, οἱ τὰς ἑκάστῳ γνώ
μας λιύγγιλον αὐτῷ, καὶ τὰς
ὁρωτήσεις προιμήνυον, καὶ ὧν
μάλιστα ἐφίεται, ὡς ἕτοιμον
αὐτὸν πρὸς τὰς ἀποκρίσεις,
καὶ πρὶν ἥκειν τοὺς πιμπομέ
νους κατακαμβάνοιεν, καὶ πρὸς
μηδ' τοὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τοῦτα
καὶ τὰ τοιαῦτα προιμηχανᾶτ
το. τελετάν τι γάρ τινα συνί
στατο, καὶ διαδοχὰς καὶ ἱδρυ
φαντάσας, ἱρῶν ἐξῆς ἀεὶ τελε
μένων ὑμοῦν, καὶ ἐν μὲν τῇ
πρώτῃ προῤῥήσεις λῶν, ὥσπερ Α
πόλλωνος, τοιαύτα ἐί τις ἄθε
ὁ Χριστιανὸς, ὁ Ἐπικούρειος ἢ
ποι καλάσκοπος τῶν ὀργίων,
φυγέτω· οἱ δὲ πιστεύοντες
τῷ θεῷ, τελεσθήσεσθαι τύχῃ τῇ

uersum peste præter oraculũ adhibẽtes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quamplurimos Romæ constituerat, qui sibi qua quisque mente esset, indicarent: ac priusquam oraculum adyßẽt, illi significarent quidnam eßẽt percontaturi, quidq; potißimum cupere uiderentur: ut etiam priusquã aduenißẽt ij qui mittebantur, ille iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta aduersus Italicas urbes præstruxerat. Nã præter N hæc & initiationes quasdam instituerat, tædarum per manus traden darum gestationes, & sacrorum ceremonias, quæ quidẽ trib. ex ordine dieb. cõtinẽter peragerẽtur. Ac primo quidẽ die Atheniẽsiũ ritu denũciatio fiebat huiusmodi: Si qs impi⁹, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorũ explorator accesſit, discedat. Cæterũm q Deo credũt et parent, sacris feliciter

ἀγαθῇ. ἅτ' οὐθὲς ἐν ἀρχῇ ὀξὶ
λαστις ἐγίγνετο. καὶ ὁ μὲν ἐκά-
τερος λέγων, ἔξω Χριστιανοὺς, τὸ δὲ
πλῆθος ἄπαν ἐπιφθέγγετο, ἔ-
ξω Ἐπικούρειοι. ἔπειτα Λητοῦς
ἐγίγνετο λοχεία, καὶ Ἀπόλλω-
νος γονὰ, καὶ Κορωνίδος γά
μος, καὶ Ἀσκληπιοῦ τίκτε-
το. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, Γλύκω-
νος ἐπιφάνεια, καὶ γίνεσθ' ἤ
δη. τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλεί-
ριός τε ἐῶν καὶ τ' μητρὸς Ἀλεξάν
δρα γάμος. ἀφδίς δὲ ἐκαλεῖ
το, καὶ ἔδιδόν δ' ἐκάστοτε. καὶ
τελευταῖον, Σεληνίου καὶ Ἀλε-
ξάνδρου ὅρως, ἡ τιθομένη τῆ
Ρουτιλλιανοῦ ὑγιεῖ. ἐδαδόχει
δὲ, καὶ ἐβροφαύτει ὁ Εὐλόμιππ
Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν, παδοῦ-
δων δᾷδος, κατέκειτο ἐν τῷ μέ
σῳ· κατῆκε δ' ἐπ' αὐτὸν, ἐκ τῆ
ὀροφῆς, ὡς δῆ ἐρασιῶν, αὐτὶ τῆ
Σεληνίου, Ρουτιλλίᾳ τῆς ὡραιο-
τάτης, τῶν Καίσαρος οἰκονό-
μων τινὸς γυνὴ, ὡς ἀληθῶς
ὄρασα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ
αὐτὸς ἐρα-

initientur. Sub hæc protle nus exigebantur illo præeunte, dicentéque: Foràs pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat uniuersa: Foràs pellantur Epicurei. Debinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, Deíque exortus. Porrò tertio die Podalirij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem ïs appellabatur, ídque ex re, propterea quòd faces quædam incenderentur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At uerò facem gestabat, mysteriáque agebat Endymion Alexander, cum hic dormiens scilicet in medio iaceret: descenderet autem in eum è tecti fastigio, tanquam è cœlo, Lunæ uicem agens Rutilia quædam formosissima, cuiusdam è Cæsareæ domus præfecti uxor, quæ nimirum ut amabat Alexandrum, ita uisissim

αὐτὸν φιλούμενον ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῖς τοῦ ὀλισθρίου ἐκείνου ἀνδρὸς, φιλήματά τε ἐγίγνετο ἐν τῷ μέσῳ, καὶ περιπλοκαί. εἰ δὲ μὴ πολλαὶ ἦσαν αἱ λαβοῦσαι, τάχ' ἂν τι καὶ τῶν ὑπὸ πάλου ἐπράχθη, μετὰ μικροῦ δέ, ἐπεὶ πάλιν ἐπεφάνη ἱερατικῶς ἐσκευασμένος, ἐν πολλῇ τῇ σιωπῇ, καὶ αὐτὸς μὴ λίαν μιγάλῃ τῇ φωνῇ, ἐν γὰρ μὴν ἐπιῤῥίγγοντο δὲ αὐτῷ ἐπακολουθοῦντες, εὐμολπίδαι δοῦλοι, καὶ κήρυκές τινες Παφλαγόνες, καρβατίναις ὑποδεδεμένοι, πολλὴν τὴν σκορόδαλμον ὀρυγάνοντες, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. πολλάκις δὲ ἐν τῇ δαδουχίᾳ. καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ἐξεπετάσθη, χρυσοῦς διαφάνων, δέρματος, ὡς ἔοικε, ὅπερ χρύσου περιτεθέντος, καὶ πρὸς τὸν αὐγὴν τῶν λαμπάδων ἀποστίλβοντος. ὥστε μὴ γνῶναι μέλλειν ποτὲ ἐκτόσιον δύο τινὶ τῶν μωροσόφων ἐπὶ κοινῷ

cissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum cõplexus agebãtur, tum oscula, idq; in propatulo. Quòd nisi complures fuissent tædæ, forsan nõ nihil & eorum quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulo pòst rursum intoibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara uoce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem bene canori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allij nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas saltationes, femur illius de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti conijcio, inaurata circundata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaq; quũ duob. quibusdã ex eorũ numero qui desipienter sapientes sunt, super hac re uerteretur altercatio, utrum

ἤ τι πυθαγόρου ψυχὴ ἔχει, διὰ τὸν χρυσοῦν μηρὸν, ἤ τι ἄλλῳ ὁμοίαν αὐτῇ, καὶ τῷ ζήτημα τοῦτο αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπανενεγκάντων, ὁ βασιλεὺς Γλύκων χρησμῷ ἐλυσιτέλησε τὴν ἀπορίαν.

πυθαγόρου ψυχὴ ποτὲ μὲν φθίνει, ἄλλοτε δ' αὖξει,
Ἢ ὁ προφητεύει, λοιμοῦ φερσὲς ἐτεὸν ἀποῤῥῶξ,
Καί μιν ἐπιμψεῖ πατὴρ ἀγαθὸν ἐπαρωγόν.
καὶ πάλιν·
Ες Διὸς ἔδος, Διὸς βλυσθεῖσα μεγάρων.

Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδίου συνουσίας, ὡς ἀσυβεῖς ὄν, αὐτὸς τοῖν δέ τι ὑγιὲς ἐπιχειρήσατε· τὰς γὰρ πόλεσι τὰς Ποντικὰς, καὶ τὰς Παφλαγονικὰς ἐπάγγελλε διοπρέπους πέμπειν ἐς θυσίαν, ὑμνήσοντας παρ' αὐτῷ τὸν θεὸν, καὶ ἅδειν λοκιμαδίνας, καὶ προκριδίνας τοὺς εὐγενεστάτους, καὶ ὡραιοτάτους, καὶ κάλλει διαφέροντας πρεμφθῆναι,

Pythagoræ animum poſſi deret, uidelicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi conſimilem, atque eam controuerſiam ad ipſum Alexandrum retu liſſent: rex Glycon oraculo litem diſſoluit:

Pythagoræ mẽs emoriturq; oriturq; uicißim,
Vatis at eſt animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio miſit in ſtiſq; pijſq;.

Et rurſum:

Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus.

Porrò cum cunctis alijs denunciaret ut à puerili concubitu temperarent, ceu rem ne faria, uir ille egregius tale quid? iam ipſe machinatus eſt. Ponticis ac Paphlagonicis urbibus imperabat, ut tertio quoque anno mitterẽt qui Deo O dicarentur, eiuſq; laudes apud ſe canerẽt. Verùm mitti oportere ſpectatos ac ſelectos: nempe nobiliſſimos, & ætate florentiſſimos, formaque eximios.

Quibus

φδῶσα, οὓς ἐγκλείσαμενος, ὥσπερ ἀρύγεωνύτοις ἐχρῆτο συγκαδύλῳ, καὶ πάντα τρόπον ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον ἦν ἐπεπείκτο, ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη μηδένα τῷ αὐτοῦ στόματι προσιέσθαι, μὴ φιλήματος ἀσπάζεσθαι. ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις προτείνων τὴν χεῖρα κῦσαι, μόνας τὰς ὡραίους καταφίλει, καὶ ἐκαλοῦντο ἔτοι αἱ ἐντὸς τοῦ φιλήματος. τοιαῦτα ἐνύβριζεν τοῖς αἰσχίστοις διατίλεα, γυναῖκάς τε αἰσχίλλων διαφθείρων, καὶ παιδοφθορῶν. καὶ δὴ μέγα, καὶ σὺν κόσμῳ ἐπάσῃ, εἴ τινος γυναικὸς προβλέψειεν, ἀνδρὶ καὶ φιλάνθρωπος ἀξιώσειεν, ἀνδράσιν τῶν ἀγαθῶν τύχην ἤνετο ἐπαγαθος ἂν τῶν οἰκίαν αὐτῷ εἶναι συνέσεσθαι. πολλαὶ δὲ καὶ ἤνυχοιν τετοκίναι παρ' αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀνδρῶν ἐπιμαρτύρουν, ὅτι ἀληθῆ λέγουσιν. ἐδόκει δέ σοι καὶ διάλογον διηγήσασθαι τοῦ Γλύκωνος, καὶ τοῦ Σαπφὸ

Quibus inclusis perinde ut empticijs ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Praeterea legem quoq; condiderat, ne quis maior annis octodecim sese admoto ore complecteretur, neue cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis aetate formaq; floridis osculum dabat: atq; his quidem inde cognomen inditum, ut intra osculum constituti dicerentur. Atque in hunc modum uecordibus ac stupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps suas nequitias exercebat, passim constuprans uxores, passim liberis abutens. Quin magnum quiddã, cũctis q; optandũ uidebatur, si cuius uxorẽ uel aspexisset modò. Porrò si quã etiã osculo dignatus fuisset, nemo non ita putabat, qcq d esset bonarũ felicitatũ, id omne semel in eã domũ influxurũ esse. Erant insup, atq; eæ nõ paucæ, quæ sese etiã pepisse ex illo iactarẽt quod ita esse mariti suo testimonio cõfirmabãt. Q Libet etiã dialogũ tibi referre Glycõis et

λωτ& , Τειρεσίου τινὸς ἀνδρὸς ἱερέως , ὁποίου τινὸς τῶν σώφρονος , ἐσχάτου μὲν γήρως ἤδη τυγχάνοντος , ἀνίγνωμι δὲ αὐτὸν , χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίρῳ , ἐν τῇ τοῦ Σαρπηδόνος Γλύκωνι ἐπιστολῇ. ἐπὶ γάρ μοι , ἔφη , ὦ βέλτιστε Γλύκων , τίς εἶ; ἐγὼ , ἦ δ' ὅς , Ασκληπιὸς νός , ἄλλος παρὰ ἐκεῖνον τὸν πρόπορον. πῶς λέγεις; οὐ δίμις ἀκοῦσαί σε τοῦτό γε. πόσα δὲ ὑμῖν ἔτη παρακμήσῃς χρησμῳδῶν; ἑβδομήκοντα πρὸς τοῖς χιλίοις. εἶτα, ποῖ μεταστήσῃ; ὅθι Βάκτρα, ἐκεῖ τῶν ἐκεῖ γῶν· ἐπεὶ γὰρ ἀπολιπεῖν ἐκεῖ τοὺς βαρβάρους ἐδέησε μοι τῆς ἐμῆς , τὰ δ' ἄλλα χρηστήρια , τὸ ἐν Διδύμοις , ἐκεῖ τὸ ἐν Κλάρῳ , ἐκεῖ τὸ ἐν Δελφοῖς , ἔχουσι τὸν προφήτην τὸν Απόλλω χρησμῳδεῖται. ἦ ψευδῆ ἐστιν οἱ ταῦτα ἐκπέμποντες ἐκεῖ χρησμοί; μὰ Δί' οὐκ ἐδιλέους ἐστὶ λίγειν· οὐ γὰρ δίμις. ἐγὼ δὲ τίς ἐσομαι μετὰ τὸν νῦν βίον; μέμνησο, εἶτα ἵππος, εἶτ' ἀνὴρ σοφὸς,

Sacerdotis, uiri cuiusdã Tiranci, cuius sapientiam ex his quæ scisciatus est, coniicias licebit. Hunc equidem legi pridem aureis descriptum literis Tyi, in ipsis Sacerdotis ædibus: Dic, inquit, mihi rex Glycon, quisnam es? Sũ ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo prior? quid ais? Haud fas est ut istuc audiam. Sed quot annos apud nos permansurus, atque oracula redditurus? Ad millesimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo cõuictu meaq; præsentia frui. At reliquæ sortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphisque reddũtur, utrum ab auctore proficiscuntur Apolline, an una nasant quæ illic eduntur oracula? Ne istuc quidem scire quæsieris. nefas enim. Cæterũm ego quis tãdẽ post hanc uitã futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc uir sapiens,

σοφὸς, ἠδὲ προφήτης ἢ μᾶλλον Ἀλεξάνδρου. τοιαῦτα μὲν ὁ Γλύκων τῷ Σακέρδωτι διελέχθη. ὡδὶ τέλει δὴ, χρησμὸν ἐμμετρον ἐφθέγξατο, ἀδόλως αὐτὸ λεπίδῳ ἑτέρῳ ὄντα·

Μὴ πάδυ Λεπίδῳ, ἐπεὶ εἰ λυγρὸς οἵτ' ὀπιλᾶ.

πάνυ γὰρ ἐθαύμαζεν τὸ Ἐπίκουρον, ὡς πρεσβύτην, ὥς τινα αὐτίτεχνον, καὶ σοφιστὴν ἀλλοτρίων δογμάτων αὐτὸν. ἵνα γοῦν τινες τῶν Ἐπικουρείων τολμήσαντες καὶ διελέγξειν αὐτὸν, ὡδὶ πολλῶν παρόντων, ὀλίγα λίαν οὐ μικρὸν κατίσχυσεν. ὁ μὲν γὰρ προσελθὼν, ἐλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· σὺ μέν τοι γε, ὦ Ἀλέξανδρε, τὸν λέοντα παρὰ γάνα προσαγαγὼν οἰκέτας αὐτῷ τῷ ἡγουμένῳ τῆς Γαλατίας, τὸν ἐπὶ δεξιὰ ἀνέθρεψας, ὡς ἀπολοῦντας τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὃν Ἀλεξανδρέα παιδεύομενον. ὁ δὲ νεανίσκος ἦν, καὶ ἐκ παιδὸς ἐλεύθερος, μετὰ τοῦτο τῶν οἰκετῶν ἀπόλεσαν, ὑπόπτοις ὑπὸ σῆς

sapiens, ac uates non inferior Alexandro. Atque hæc Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremò & oraculum carmine comprehensum edidit, quum non ignoraret illum amicũ esse Lepido:

Ne pare Lepido: nãque huic fatũ instat acerbum.

Mirum etenim in modũ metuebat Epicurum, sicuti superius dictum est, nimirum ut artificem ac sapientem, suis artibus atque impostu-ris hostem atq; infensum. Itaque ex Epicureis quem-piam ausum se multis præsentibus coarguere, propemodum in uitæ discrimen adduxerat. R Siquidem adiens ille, clara uoce dicebat: Tu nimirũ Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti ut seruos suos apud Galatiæ præfectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius qui tum Alexandriæ erudiebatur, occidissent: atqui uiuit adolescens incolumisque reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tua opera bestijs traditi

παραλοδίντων. τοιούτων δή τι
ἐγεγένητο· ἀναπλεύσας ὁ παῖ-
δα ἐς Αἴγυπτον, ἔχει τ' ἀλη-
σμάτος, πλοίῳ ἀναγομένῳ, ἐπὶ
δημοσίων ἐς Ἰουλίαν πλοῦ-
σαν, καὶ παλαιὸν ἱβράλωσαν, οἱ
δυσνυχῆς ἐπάνοι οἰκίσῃ αὐτ', εἰς
ἐνταῦθ' ἐν τῷ Νείλῳ πλέοντα
ἀπολωλέναι τ' παῖδα, ἢ κατὰ
κῶν ληστῶν (πολλοὶ γ' ὄντων τό-
τε) ἀνηρῆσθαι, ἐπανῆλθον ἅπαν-
γέλλοντες αὐτ' τ' ἀφανισμόν.
ἅτα δ' χρησμὸς, μὴ ἐπαλάλη-
μὲν ὦ ἐπίσῃ ὁ παῖδα ὅτι
γόμενος τὸν ἀναλημίαν. ὁ δ'
παῖδα ἔλεγεν, ὁ δ' Ἀλέξανδρος,
ἀναπαύσας ὧδε τῷ ἐλέγχῳ, μὴ
μὲν φρῶν τ' ὀνάδος τὸν ἀλόθ-
ων, ἐκέλευε τὸς πρώτους λίθους
βάλλειν αὐτόν, ἢ κατὰ αὐτὸς ἐπ
φανεῖς ἐσιέναι, μὴ Ἐπικούρους κλη
θόσεσθαι. τ' δὲ βάλλειν ἀρξαμέ
νων, Δημόστρατός τις ἐν τῷ δήμῳ
τῷ πόντῳ, πρῶτος πρὸ ἐνθὼς,
ῥῦσατο τ' θανάτου τ' αὐθρω-

perierunt. Porrò huiusmodi quiddam acciderat. Cum adolescentulus amne aduerso in Aegyptum nauigaßet, ad inundationem usque subducto nauigio, persuasus est uti pariter in Indiã nauigaret. Itaq; dũ diutius abesset, infelices illi eius ministri raoti uidelicet uel in Nilo nauigantem interisse puerum, uel à latronibus (nam id tẽporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum: renuntiantes quemadmodum è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui. sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexãder indignatione percitus, quòd coargueretur, neque ferens opprobratam sibi uanitatem, iußit ut qui adessent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atque Epicureos appellandos. Dum'que illi iam lapidare cœpissent, Demostratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subdu-

xit

πον, μηδεὶς λᾶν καταλύσῃ
βίντα, ὡσὺν λιπαίνῃς. τί
γὰρ ἔδει μόνον φρονεῖν ἐν τοσ
σούτοις μαινομένοις, καὶ πα-
ραπολαῦσαι τῆς Παφλαγό-
νων μωρίας; καὶ τὰ μὲν
κατ' ἐκεῖνον τοιαῦτα, ἀλλ'
ἔνιοι προσκαλουμένων, καὶ
τὰ τάξειν τῶν χρησμῶν (πρὸ
μιᾶς δὲ τοῦτο τῇ διοσπίσῃ ἐ-
γίγνετο) καὶ ὁρμωμένου τοῦ
μάντεως, εἰ διεσπίσει, τῷ δὲ
ἀνδρὶ ἐνδοθεν, εἰ κέρασας
σὺν ἔτι τὸν τοιοῦτον οὔτι
φύγοι τις ἐλίχετο, οὔτε πυ-
ρὸς ἢ ὕδατος ἐπεισόντα, ἀλλ'
ἔλεγεν ὡς πρὸ γῆς ἐλαύνεσθαι,
ὡς ἀσεβῆ καὶ ἄθεον, καὶ Επι-
κούρου, ὅπερ ὧν ἦ μιγίστη
λοιδωρία. ἓν γοῦν καὶ γε
λοιότατον ἐποίησεν ὁ Αλέξαν-
δρος· σύρων γὰρ τὰς Επι-
κούρου κυρίας βίβλους τὸ κάλ-
λιστον, ὡς οἶδα, τῶν βιβλίων,
καὶ κιφαλαιῶδες, συρίσχον τ'
ταῦτ' ἐκ σοφίας τὰ λείγματα,
νομίσας ἐκ τῶν ἀγορᾶν μόνων,
ἱκανὸς ἔ-

xit, alioqui lapidibus obruendũ, idq; iure optimo. quid enim oportebat unum inter tam multos insanientes sanũ esse, atq; à Paphlagonum stulticia malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterùm aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs qui proposuerant (nã id fiebat pridie q̃ respõsa redderet) præcone rogãte an uaticinari uellet, si cuipiam illorum ex adyto respondisset, in malam rem huiusmodi hominem neq; tecto quisquam excipiebat, neq; igni aquáue impertiebat: uerùm erat illi solum aliud alio uertendum, tanquam impio, deorumq; contemptori, atque Epicureo: quod quidẽ probrum omniũ erat grauißimum. Quapropter unum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (ut scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectentẽ, mediũ in forum deportauit,

ἐκαυσεν ἐκ ξύλων συκίνων, ὡς λῦδον αὐτὸν κατακλύσων, καὶ τῶν σποδῶν ὃν βάλασσαν ἐβάλων, ἔτι καὶ χρησμὸν ἐπαφῆκε γράψας·

Πυρσολίην κέλομαι λέξαι ἀελαίοις γόρτυν.

Οὐκ ἀλλως ὁ πατάρας, ὅσων ἀγαθῶν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυχοῦσιν αἴτιον γίγνεται, καὶ ὅσων αὐτοῖς ἐρρύη, καὶ ἀτραξίας καὶ ἀλυσβρίων ἐνοχλήσεται, λεμάτων μὴ καὶ φασμάτων καὶ τρόπων ἀπαλλάξον, καὶ ἐλπίδων ματαίων, καὶ ψυχῆς ἐπιθυμιῶν, νοῦν δὲ καὶ ἀλήθειαν ἐντιθεῖν, καὶ καθαίρειν ὡς ἀληθῶς τὰς γνώμας, οὐχ ὑπὸ λαλιᾶς καὶ σκιᾶλλης, καὶ ταῖς τειχόταις φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ καὶ παῤῥησίᾳ. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἔν τι, καὶ μέγιστον τόλμημα τὸ μικρὸν κύδος ἄπασιν· ἔχων γὰρ ὁ μικρὸς ἐπίβασιν ἐδὲ τὰ βασίλεια καὶ τῶν κοιλῶν, καὶ τὸ Ρουτιλιανοῦ σύδεσμῶντα

ac Slignis ficulnis exuſsit, tũ quam auctorem ipſum exureret ſcilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo inſuper eam in rem edito:

Edico decreta ſenis comburere cæci.

Haud perpendit ſceleſtus ille, quantum adferret is liber commoditatum ijs qui in eo legendo uerſarentur, & quantamq; illis quietem, tranquillitatem, libertatẽq; páreret, propterea quòd à pauoribus, ſpectris ac prodigijs liberaret: tum ſpes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mentem ſanam ac ueritatem inſereret, planè luſtraret animũ, non tæda quidem, aut ſquilla, aut alijs id genus nugamentis: imò recta ratione, uero, ac libertate. Τ Accipe iam facinus quoddam hominis ſceleratiſsimi, unũ inter omnia multo impudentiſsimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi pateſeciſſet, in'que aulam Cæſaream, præſertim Rutiliano rem adiuuante, atq;

μοῦντα παρόντων, διακίμπτεται χρησμῷ, τῷ ἐν Γερμανίᾳ πολέμου ἀκμάζοντος, ὅτι Διὸς Μάρκῳ ἄλλα τοῖς Μαρκομάνοις καὶ Κουάδοις συνταλίκιτο. ἐξῆν δὲ ὁ χρησμὸς, δύο λέοντας ἐμβαλδίσαι ζῶντας εἰς τὸν Ἴστρον, μετὰ πολλῶν ἀρωμάτων, καὶ θυσιῶν μεγαλοπρεπῶν. ἄμεινον δὲ αὐτὸν ἐπεῖν τὸν χρησμόν·

atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conserente, oraculum diuulgauit, quo iubebatur uti duos leones uiuos in Danubium immitterent, uarijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed præstat ipsum oraculum referre:

Εἰς δίνας Ἴστροιο, δικηπετέος ποταμοῖο,
Ἐμβαλέειν κέλομαι δισσὸς Κυβέλης θεράποντας,
Θῆρας ὀρεσσιφοίτους, καὶ ὅσα φέρει ἰνδικὸς αἰθήρ,
Ἄνθεα, καὶ βοτάνας εὐώδεας, αὐτίκα δ' ἔσται
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ἅμ' ἀγλαΐῃ ὄρατενῇ.

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles edico ministros,
Monte ferax alitus: tũ quantum alit Indicus aer
Florũ atque herbarũ bene olentium: mox q; futura est
Et uictoria, pax & amabilis, & decus ingẽs.

Γενομένων δὲ τούτων, ὡς προσέταξε, τοὺς μὲν λέοντας, ἅτε ξαμένους ἐς τὴν ποίμανσιν, οἱ βάρβαροι ξύλοις κατεργάσαντο, ὡς τινας νύκτας, ἢ λύκους ξυνικοὺς, αὐτίκα δ' τὸ μίγιστον χῶμα τοῖς

Ea quum essent facta quẽ admodũ ille præscripserat: leones quidem simulatque in hostium regionem enatassent, Barbari canes quospiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages

est

ὁμιτρῶσιν ἐγένετο, ἀνομωμοίων τε σχεδὸν ἀνδρῶν ἀπολομένων. ἅτα ὑπολύσασι τὰ περὶ Ἀκυλήϊαν γεγόμενα, καὶ ὅ τι παρὰ μικρὸν οὐ πόλιος ἐπέστη ἅλωσις. ὁ δὲ περὶ τὸ ἀποβεβηκὸς τῷ Δελφικῷ ἐκείνῳ ἀπολογίαν, καὶ τὸν τῆ Κροίσῳ χρησμὸν ψυχρῶς παφῦγι, τάχα μὲν γὰρ προειπεῖν τὸν θεὸν, μὴ μέντοι σαφῶσαι, ῥοωμαίων, ἢ τῶν πολεμίων· ἄλλα δὲ πολλῶν ἐπερρέοντων, καὶ οὐ πόλιος αὐτῶν βουλομένης, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπὶ τὸ χρηστήριον ἀφικνουμένων, καὶ τὰ ἐπιτήδεια διαρκῆ μὴ ἐχόντως, ἀδύνατα τὰς νυκτερινὰς παλαμένης χρησμῳδὰς. λαμβάνων γὰρ τὰ βιβλία, ἐπικοιμᾶτο, ὡς ἔφασκεν αὐτοῖς, καὶ ὡς ὄνειρ παρὰ τοῦ διὸς ἀκούων ἀπεκρίνετο, ἐν μέντοι σαφὲς τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀμφιβόλους, καὶ τεταραγμένους, καὶ μάλιστα, εἴ ποτε διάσαιτο περιεργότερον τὸ βιβλίον παῤῥεφασμένον.

est consequuta, uiginti ferè millibus simul extinctis. His cõsimilia sunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quũ parum abfuerat ut urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam responsionem, Crœsoq; redditum oraculum, frigidè sanè detorsit, dicens Deũ quidem prædixisse victoriam, haud tamen explicuisse utrum Romanorum esset futura, an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in urbem confluerent, premeretúrque Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum uẽtitabãt, neque sufficeret suppeditandis ijs quæ ad victum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, ut aiebat ipse, deinde tanquam in somnio diuinitùs edoctus respondebat: nihil certi tamen, sed ambiguè plerunque, ac confusim: maximè si quos libellos conspexisset accuratius atque obseruantius obsignatos.

Ad

ἐ γὰρ παρακινδυνεύων, τὸ ἐπιτιθὲν· ἄλλως πίγραφε, χρησμοῖς πρίπου καὶ τὸ τοιοῦτον εἰσμίγ. καὶ ἴσασίν τινες ἔγνωσταὶ ἐπὶ τούτῳ καθήμενοι, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ἐπιλογιστὸν, παρὰ τῶν τὰς τοιάσδε χρησμὸς ἐπιλαμβανόντων ἐπὶ τῇ ἔγνωσει καὶ διακρίσει αὐτῶν, καὶ τοῦτο αὐτῶν τὸ ἔργον ἐπόμισθον ἦν. ἐτύγχανε γὰρ οἱ ἔγνωσταὶ τῷ Αλεξάνδρῳ, τάλαντον Ατθικὸν ἑκάστοτε, ἐνίοτε δὲ, μέτ' ὀρθίμενοί τινος, μέτε πιμφθέντ, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ὄντ, ἐχρησμῴδει πρὸς ἔκπληξιν τῶν ἀνοήτων, οἷον καὶ τοῦτο·

Δίξαι ὅστις σὺ ἄλοχον, μάλα παγχρυσιλιβῆς,
Καλλιγύναικα ἐπὶ λιχίμῳ σκάλαγι, κατὰ δῶμα,
Δῆλ' πρωτογενῆ, τῷ δὲ σύγε πάντα πίποιδας.
Ὧπυδε γὰρ ἐκάνον, ὃς' οὔδιε σὺ παράκοιτιν,
Αντίδοσιν ταύτῃ ὕβριος ἰλίας ἀποτίνων.

Ad hunc enim modum citra ullum resignandi periculum quicquid temerè in mentem ueniſſet, ſubſcribebat: ratus & hoc ipſum oraculis conuenire. V Erant autem ad id nonnulli conſtituti interpretes, qui mercedem nõ exiguam colligebant ab iis qui eiuſmodi capiebant oracula, ut enarrarent ea, explicarentq́: atque hoc illorum munus conducticium erat. Nam interpretũ quiſque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque conſuleret quiſquam, neque miſſus eſſet aliqs: tĩmò cũ ne eſſet qdẽ huiuſmodi quippiã: tamẽ oraculum edebat, uti ſtultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

Hunc age quære, tuam qui, tectus in ædibus, ac te
Clam prorſum, uxorem uultuq́; oculisq́; decoram
Stuprat adulterio, ſeruorũ ex agmine primus,
Ipſe cui ſolus ſuaſiſti hæc omnia demẽs.
Eius enim florem libaſti. hoc dedecus ille

Nunc

Αλλ' ἐπί σοι δὴ φάρμακ' ἀπ' αὐτῶν λυγρὰ τέτυκται,
Ὡς μήτ' ἐσθίοις, μήτ' ἐσορᾷς, ἃ ποιέουσι,
Εὐρύσας δικάτῳ, ἵνα τοι σῷ λέχει, ἀγχόθι τοίχῳ,
Πρὸς λιφαλῆς, ἠδὲ σὺ θρᾴκαι νὺξ σώοισιν Καλυψώ.
Τίς δὲ κεν αὖ Δημόκριτος ἄλλα ῥάχδα, ἀπύσας ὀνόματα, ἠδὲ τόπους ἀνερίβῶς; ἅτα μιν' ὀλί γον κατέπαυσεν ἄν, σωᾶς τῶν ἐπίνοιαν αὐτῶν; ἀλλὰ νὴ βαρβάρεις πολλάκις ἐχρῆσεν, εἴ τις τῇ παρόντι ἤροιτο φωνῇ, Συρι-στὶ ἢ Κελτιστί, ὁ ῥᾳδίως ἐξευρίσκων τινὰς ἐπιδημοῦντας ἀμοιβῆς τοῖς δεομένοις. διὰ τοῦτο μὴ πολὺς ἐν μέσῳ χρόνος ἦν, εἴ τι δόσεως τῶν βιβλίων, μὴ εἰ χρυσομαλίας, ὡς ἐν τοσούτῳ πα τὰ σχολὴν λύσιντό τι εἰ χρεμοὶ ἀσφαλῶς, ἠδὲ ἐνρίσκοιντο οἱ ἐρμηνεύσαι δυνάμενοι ἱκανῶς, οἷόν περ καὶ ὁ τῶ Σκύθῃ δοκεῖ

Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.
Quin ipsem tibi iam pridē lethale uenenum
(Vt neque quæ faciant, possis audire, nec unquam
Cernere luminibus) tectē furtimq; pararunt.
Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub ceruicali condita. porrò
Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Quis Democritus principiò non commoueretur, ubi nominatim & auctores & loca palàm audisset designari? Verùm illicò despuisset, simulatq; cognouisset quo hæc artificio gererentur. Insuper X & Barbaris non raro respōdit, si quis patria lingua sciscitaretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationē propositissent: proinde receptis libellis, multū intercedere solebat interualli priusquam oraculū redderet, quò uidelicet interim per ocium posset & soluere tutò libellos, & nanciſci qui cuncta possent interpretari. & illud Schythæ cuiusdam

θεὶς χρησμὸς ὧδ·

Μόρφι ἐβάργολις ἐς σκιλὼ χνίγ
χιμαιρικλάψῃ φάος. ἄλλως πάλιν, ὅτι παρέβλε, ὅτι ὅλως τινὶ ὅτι ἐφη, αὖθις μέθυε, ἀναστρέφειν ὀπίσω· ἐγὼ πέμψας σε, τὸν θνητὸν ὑπὸ τῶ γέρωντος Διοκλείους τὸμβρου, λησθῶν προσελθόντων, Μάγγανα καὶ Κίλβισσος καὶ Βυβάλα, εἰ καὶ ἤδη λίθινα λαφθέντα. ὀλίγους δὲ καὶ τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἄκουσον· ὄρνιθά γάρ μοι, εἶτα λαπρὸς ὄφιν Αλίξανδρος, καὶ πάντα συμπαίμενα τοῦτο ὧν καὶ προφανῶς, ὑπογράφεται χρησμὸς νυκτερινὸς, Σαβαρ Δαλαὶχ μάλαχ· Ατλις ἄλλος ὧδ. καὶ πάλιν ἐμοὶ ὄρνιθα, ἐν δύο βιβλίοις διαφόροις, τὸν αὐτὸν ὄρθρισιν, τοῦδε ὧδ Ομηρος ὁ ποιητὴς, ἐπ' ἄλλου καὶ ἄλλῳ ὀνόματος, τῷ ἑτέρῳ μὲν ὑπέγραψε, βλακευθεὶς ὑπὸ τῦ ἐμὲ νεανίσκου. ἐρωτηθεὶς γάρ, ἐφ' ὅ, τι ἦλθε, θρασπάσας, ἐφη, αὐτόθεν πρὸς ὀδυσσῆα

iusdam redditum oraculum: Morphi ebargulis in umbram chnenchicranc, relinquet lucem.

Aliàs rursum quū nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito unde ueneristi, siquidem is qui te misit, hodie periit, interemptus à Diocle uicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in uinculis. Y Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Scisitato an calum esset. Alexander: quum libellos palàm atq; accuratè obsignàssem, respō sum nocturnū subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset uates Homerus, idq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia uenit, ut remedium, inquit, peterē aduersus laterum

ὀλιγίλω πλοῦτῳ·
Κυτμίδι σε χρίειν κέλευμαι,
ἀρασίλω τέ κε Λητοῖ.

Τῷ δὲ ἑτέρῳ, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἐκπύθοιτο, ὡς ὀρμοῖτο τὸ πίμπλησθαι, εἴτε μοι πλεῦσαι ἐπ' Ἰταλίαν, εἴτε πεζοπορῆσαι λῷον, ἀπεκρίνατο ὀλίγῳ πρὸς τὸν ὅμηρον·

Μὴ σύ γε πλωίμεσθα, πεζὸν δέ σε καὶ εἶμον ὄλεθρον.

Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἐπεμηχανήσατο αὐτῷ, οἷον καὶ ἐπ' ἐνὶ μίαν ὀρώρυσιν ἐπορωρύσας, ἐπέγραψε τῷ βιβλίῳ, κατὰ τὸ ἴθος, τῷ δεῖνος χρυσοῖ ὀκτὼ, ψευσαμένοις τε ὄνομα, καὶ τὰς ὀκτὼ δραχμὰς, καὶ τὸ γιγνόμενον ἔτι πρὸς τούτοις πέμψας, ὁ δὲ πιστεύσας τῇ ἐπιπομπῇ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ τῆ βιβλίου, πρὸς μίαν ὀρώρυσιν (ὧν δὲ αὖτε, πότε ἀλώσοιτο μαγγανεύσων Ἀλέξανδρος) ὀκτὼ μοι χρυσοῦς ἐπιμψον, ἔτι γῆς φασιν, οὔτε ἐρανὸν ἀπτομένους, ἀνύτους,

laterum dolorem:
Cytmide te iubeo, ac Latoë
nae rore perungi.

Alteri uerò ubi ſciſcitanti ei dictum eſſet, utrum mihi ſatius eſſet in Italiam nauigio, an pedeſtri itinere proficiſci, reſpondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe uiam pedibus, rate ne ſulcaueris undas.

Multa id genus aduerſus illum ſum machinatus, quorũ de numero fuit & illud, unica rogatione propoſita libello pro more inſcripto, talis cuiuſdam rogationes octo, nomen aliquod amenti tus, miſſis drachmis itẽ octo: præterea quod fieri ſolitum eſſet, adiungens. At ille perſuaſus partim miſſa mercede, partim inſcriptione libelli, ad unicam rogationem (ea erat huiuſmodi, quando deprehendendus eſſet impoſtor Alexander) octo miſit oracula, ſed quæ neque cœlum (quod aiunt) neq; terrã attingerent, uerùm abſurda, & in-

βάντες δὲ καὶ ἀνενόητοι ἅπαντας. ἅπερ ὕστερον ἐδεδόμην, καὶ ὅτι Ρουτιλλιανὸν ἐγὼ ἀπέτρεπον τῶ γάμου, καὶ τῶ πάνυ προσκεῖσθαι τοῖς τῶ χρηματηρίου ἐλπίσιν, ἐμίσει, ὡς τὸ ἀληθὲς, καὶ ἐχθιστον ἔγαττο, ἐμέ ποτε πρὸς ἐμοῦ ὁρμεμένῳ τῶ Ρουτιλλιανῶ ἴφη, Νυκτιπλάνοις ἐορτοῖς χαίρει, καὶ τοιαῦτά τι ἀνσάτνοις. καὶ ὅλως, ἐχθιστ& ἀνθρώπων ἦν ἐγώ. μετὰ δὲ τοῦτο ἐπὶ τὴν πόλιν ἤδετο, καὶ ἐμαθον, ὡς ἐμὲν& ἐλεω ὁ Λυκιαρὸς (ἱππογόμῳ δὲ τῆ στρατιώτας ἄνδρε, λογχοφόρου καὶ κοντοφόρου, παρὰ τῆ ἡγουμένου δὲ Καππαδοκίας, φίλου τότε ὄντ& λαβὼν, ὥς μι παραπέμψειαν μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν) αὐτίκα μεταγίλλεται μέξιὸς πάνυ, καὶ μετ' ὀλίγας φιλοφρονήσεις. ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καὶ παραμβάνω πολλοὺς πρὸς αὐτὸν, σωπεμπόμενος δὲ καὶ τὸν στρατιώτας τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ: καὶ ὁ μὲν προὔτεινέ μοι λῦ-

& intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterũ p sensisset, præterea q Rutilianũ a matrimonio conatus esse auertere, suasissemq; ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me uidelicet, ita uti par erat, si bi q; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit: Noctiuagis gaudet scortis, spurcoq; cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisse sensisset, méque Lucianum esse illum cognouisset: (adduxeram autẽ milites duos, alterũ lacea, alterũ cõto armatũ, quos q dẽ a Cappadociæ præside mihi tum amico acceperã, quõ me ad mare usq; deducerẽt) accersit illicò, sanè quàm comiter, multaq; cum humanitate. Ego z quum aduesse, cõplures apud illũ reperio: porrò bona quadã fortuna & milites una mecum adduxeram. Tum ille manum mihi

σαι τῶν δεξιῶν, ὥσπερ εἴωθε τοῖς πολλοῖς· ἐγὼ δὲ προσχὰς ὡς φιλήσων, δάγματι χρησῶ, πάνυ μικρὸν δάκνων, χωλὸν αὐτῶν ἐποίησα τὸν χέρα. οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄγχειν με, καὶ πάσειν ἐπειρῶντο, ὡς ἱερόσυλον, καὶ πρότερον ἔτι ἀγανακτοῦσαν τοσαῦτα, ὅτι Ἀλέξανδρον οὐκ ἔ, ἀλλὰ μὴ προφητῶν προσέπεσον. ὁ δὲ πάνυ γενναίως παροξύνας, κατέπαυέ τε αὐτὸς, καὶ ἐπεσχέθη τὸ δακνόν με ῥᾳδίως ἀποφαίνων, καὶ λέξειν τῷ Γλύκωνι ἀριστίων, ὅτι καὶ τὸν πάνυ βαχχωμένους, φίλους ἀπεργάζεται. καὶ μεταπεσάμενος ἅπαντας, διελέγετο πρός με, λέγων πάνυ μὲ αἰνεῖν καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ Ρουτιλλιανῷ συμβεβουλευμένα, καὶ τί παθὼν, ταῦτά με ἐργάσω, δεινάμενον ἐπ' ἐμοῦ ὧδε μέγα προσκρούσαι περὶ αὐτῷ κἀγὼ ἄσμενος ἤλπιδι χέμλω τῶν φιλοφροσυνῶν ταύτην, ὁρῶν οἱ κινδύνου κα

porrigit osculãdam, quemadmodum uulgò facere consueuerat. ego admotus perinde atq; osculum daturus, acri morsu corripio, ita ut parum abfuerit quo minus illi manum mancam reddiderim. Itaque qui præsentes erant, præfocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellassem. At ille oppidò quàm generosè obnitens compescuit illos, pollicitusq; est se facilè me placidum redditurum, declaraturumq; quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè sæuirent ferocirentq;, sibi redderet amicos. Móxq; ablegatis omnib. mecũ expostulauit, negãs se clã esse quæ suasissẽ Rutilliano: ecqd me lasisset ut ista in sese facerẽ, quũ posse illius opa apud illũ magnas ad res promoueri? Equidẽ hanc hominis humanitatẽ cõmodatẽq; libenter accipio, perpendẽs nimirũ quo forẽ in periculo con-

δειφθήναι, καὶ μετ' ὀλίγον προῤῥηθὲν φίλος γεγενημένος. καὶ τοῦτο ἐμικρὸν θῶμα τοῖς ὁρῶσιν ἐλεξεν, ὅτω μοι ῥᾳδίας γενομένης μεταβολῆς. ἐπεὶ δὲ μοι ἐκπλεῖν προῃρημένου, ξένια καὶ δῶρα πολλὰ πέμψας (μένων δὲ αὐτὸς τῷ Ξενοφῶντι ἐτύγχανεν, ὠδὶ δηλαδὴ, ὁ πατὴρ, καὶ τοὺς ἐμοὺς εἰς Ἀμαστρεῖν προεπεπόμφει·) ἵνα τυχόντα καὶ πλοίων αὐτοὺς παρέξειεν, καὶ ὁρίτας τοὺς ἀπάξοντας· καὶ με μὴ ᾠμλω ἁπλῶν τι εἶναι, καὶ λιξίου. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν πόντον ἐγενόμεθα, δακρύοντα ὁρῶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τοῖς ναύταις τὶ ἀντιλέγοντα, ὅτι ἀγαθὰς εἶχον πρὸς τὸν μελλόντων τὰς ἐπιπλοὰς. ὧν δὲ αὐτοῖς ἐπιτεταλμένον ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀφανεῖσαι ῥίψαι ἡμᾶς εἰς τὸν θάλασσαν. ὅπερ ἐκεῖνοι ὑπὸ ῥᾳθυμίας αὐτῷ ἐπιτελέσαι μὴ ἐθέλησαν πρὸς ἐμέ· ἀλλὰ δακρύων ἐπὶ πόνος ἐπέσχε τοὺς σωναύτας, μηδὲν δεινὸν ποιῆσαι, καὶ μετ' ὀλίγον προῤῥηθὲν φίλος γεγενημένος. καὶ τοῦτο ἐμικρὸν θῶμα τοῖς ὁρῶσιν ἐλεξεν, ὅτω μοι ῥᾳδίας γενομένης μεταβολῆς.

lo conſtitutus. paulóque pòſt prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò iis qui uidebant, uehementer erat ſtupenda, quòd tam facilè fuiſſem commutatus. Poſt hæc quum iam nauigare ſtatuiſſem, miſsis xenijs ac muneribus permultis (eram autem forte ſolus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amaſtrim præmiſſo) pollicetur & naues præbiturum ſeſe, & remiges qui nos ueherent. Etenim arbitrabar hæc animo ſimplici, atque officioſè fieri: uerùm ubi iam in medio eſſemus mari, uidere me gubernatorem lachrymantem, & neſcio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu ſpes me cepérunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, ut tollentes nos in mare præcipites darent. Quod ſi contigiſſet, facilè quod mecum gerebat bellum, illi debellatum fuiſſet: ſed is qui lachrymabatur, effecit

μηδὲν δεινὸν ὑμᾶς ἐργάσασθαι. καὶ πρὸς ἐμέ ἔφη, ἔτη ἑξήκοντα, ὡς ὁρᾷς, αὐτοπίληπτον βίον ἠγεῖ ὅσιον πρεσβεβιωκώς, οὐκ ἂν βουλοίμην ἐν τούτῳ δὴ ἡλικίας, καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα ἔχων, μιάναι φόνῳ τὰς χεῖρας, δηλῶν ἐφ' ὅπερ ὑμᾶς ἀνειλήφασι, καὶ τὰ ὑπὸ Ἀλιξάνδρου προσταγμένα. καταβιβάσθητε δὲ ὑμᾶς ἐν Αἰγιαλοῖς, ὧν καὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος μέμνηται, ὀπίσω ἀπήλαυνεν. ἔνθα ἐγὼ παραπλέοντας ὑμᾶς Βοσπορανούς τινας πρίσβεις, παῦ Εὐπάτορος τοῦ Βασιλίσσης, ὡς τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντας, ἔτι νεμιθὴ τῆς ἐπιτάξεως, καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς τὰ περὶ σφᾶς ὑμᾶς κίνδυνον, καὶ διὰ ξενίαν αὐτῶν τυχών, ἀναληφθεὶς ἐς τὸ πλοῖον, διασώζομαι ἐς τὴν Ἀμαστρα, παρὰ τοσοῦτον ἐλθὼν ἀποθανεῖν.

τὰντοῦθεν καὶ αὐτὸς ἐπικουρησάμενος αὐτῷ, καὶ πάντα καλῶς ἐκείνου ἀμείναντος, ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐπανῆλθον. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἐτελεύτησε, καὶ ἐβασίλευσε Μάρκος, ἐπανῆλθον ἐς τὴν Ἀμαστρα, καὶ ἐνταῦθα ἐγὼ καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ παιδία ἐκτησάμεθα οἰκίαν, καὶ ἐνοικοῦμεν ἐν αὐτῇ ἐπὶ ἔτη τρία καὶ δέκα.

ne quid in nos grauius paretrarent. Ac mihi quidem ita loquutus est: Annos natus, uti uides, sexaginta, quum antehac piè atque inculpatè uixerim, haudquaquam uelim in hac tam grandi ætate, præsertim quum uxorẽ & liberos habeam, homicidio manus impiare: indicãs uidelicet, cuius rei gratiã nos suscepissẽt, quaq; sibi mandasset Alexander. Expositis autem nobis in Aegialos, quorum etiam egregius meminit Homerus, retrò legit cursum. ibi fortè nactus præternauigantes legatos quosdã Bosporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscẽtes, deportandi uectigalis gratia, quod in singulos pẽdebatur annos cũ exposuissẽ illis, quod me piculum circũuallaret, atq; illi se mihi cõmodos facilesq; præberẽt, receptus in naugiũ, incolumis in Amastrim perueni. tantillum abfuerat ut perierim. Ex hoc nimirũ tẽpore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebam funem, quo

ἄν βουλόμενος, καὶ πρὸ τῆς ἐκβολῆς ἤδη μισῶν αὐτὸν, καὶ ἐχθιστον ἡγούμενος, διὰ τὴν ἐρωτικὴν μικρίαν καὶ πρὸς τὴν καταγωγίαν ὁρμώμενον, πολλοὺς συναγωνιστὰς ἔχων, καὶ μάλιστα τῆς ἀπὸ Τιμοκράτους τῆ Ἡρακλιώτη φιλοσόφου, ἀλλ' ὁ τότε ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τῆ Πόντου, αὐτὸς ἱκέτης, μονονουχὶ ἱκετεύων, καὶ ἀντιβολῶν παύσασθαι· διὰ γὰρ τὴν πρὸς Ρουτιλλιανὸν σύνοιαν, μὴ ἂν δύνασθαι, καὶ φανερῶς λάβοι ἂν λιπαροῦντα, κολάσαι αὐτὸν. οὕτω μὴν ἀνυπόπτως ἐξ ὀργῆς, καὶ ἀντιπαιόμενον, ἵνα ἐνδιῶν ἰδοὺ θρασυνόμενον, ἵν' οὕτω δικαστοῦ διαπεμψόμενον. ἐκεῖνος δὲ πῶς οὐ μέχρι τῶν ἄλλων τὸ τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ αὐτῶν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετωνομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος, καὶ Ἰωνόπολιν πλησθῆναι, καὶ νόμισμα καινὸν ἐγκεχαραγμένον, τῆ

quo hominem ulciſcerer, quem iam tum ante mihi ſtructas inſidias oderam, próque ſummo ducebam hoſte, propter morum impietatem. Iamq; ad accuſationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotae ſchola philoſophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontoq; præſidebat, nos cohibuit, penè ſupplicans & obſecrans uti deſiſteremus. Etenim ob neceſſitudinem quæ ſibi cum Rutilliano intercederet, nequaquam poſſe ſupplicio afficere, nec ſi manifeſto in crimine deprehendiſſet. Atque ita quidem ab iracundia deſtiti, meq; repreſſi, non in tempore rē aggreſſurus, cum iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? an nō & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano poſtulare ut Aboni murus, commutato vocabulo, Ionopolis appellaretur? utq; nomiſma nouum ſignaret,

τῆ μὲν τῦ Γλύκωνος, κατὰ
θάτερα δὲ Αλεξάνδρου, τίμ-
μαῖά τι τῦ πάππα Ασκληπιῦ,
καὶ τὴν ἀρπλω ἐπάνω τῆ πα
τρομήτορος τῦ Περσέως ἔχου
σαν τὸν προσωπῶν δὲ διὰ χρυσο-
μῦ πορὶ ἑαυτῦ, ὅτι ἔφασαν ἐκ
μαρτεῖα αὐτῷ ἔτη πεντήκοντ
τα καὶ ἑκατὸν, εἶτα κόρακα
νῦν βλαβέντα ἀποδεκάτῳ, εἰ-
πόντος τέλει, δὲ ἐβλωμένοντα
ἔτη γεγονὼς ἀπέθανεν, ὡς Πτο
λεμαίοις ὑὸς, διασωθεὶς τὸν
πόλεμον τῶν βαβῶνος, καὶ
σκηλήκων ἴσως. ὁτιπόρ καὶ
ἐφορᾶτο φιλανδρὸς ὢν, παρὶ
χων τοῖς ἰατροῖς ὑπερβάλλ
αὐτῦ τὴν κεφαλὴν, διὰ τὸν
φθόνον, ὃν οὐ δυνάμενοι ἐλύ-
μαντο, μὴ ἐκ τῆ φανάκης ἀ-
φαιρεμένης. τοῦτο τέλος τῆς
Αλεξάνδρου βαγῳδίας, καὶ
αὕτη τῦ θανάτου δράματος ὑ
ποτραγῳδὴ ἐγένετο, ὡς ἀπά-
ξαν προνοίας τινὸς τὸ τοιῦτο,
εἰ μὴ κατὰ τύχην συνέβη. ἐπὶ
δὲ τῷ ἐπιτάφιον αὐτῷ ἄξιον

altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera uerò Alexandri, qui insignia aui Aesculapij, ac falcē illā Persei, ūde maternū ducebat genus, teneret. Porrò cum esset de se uaticinatus, oraculo prodito fatis decretum esse, ut annos uiueret centum & quinquaginta, debinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interijt, uidelicet (uti cōueniebat Podalirij filio) pede ad inguen usq; putrefacto, & uermibus scatēs. Quo tēpore simul & illud deprehensum est, quòd caluus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigādum cruciatū: id quod haudquaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitū Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe: ut res uideri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut & epitaphium uita acta dignū ei

constitue-

γεσθαι τῇ βίᾳ, καὶ ἀγῶνα τινὰ συστήσασθαι ὑπὲρ τῆς χρυσῆς, τῶν σωσωμοτῶν καὶ γοήτων, ὅσοι κορυφαῖοι ἦσαν. αὐτὰρ βίντων ὁ τὴν διαιτητὴν Ρᾶβιλλιανὸν, τίνα χρὴ προκριθῆναι αὐτῶν, ἢ διαλιξάσθαι ὁ μαντᾶν, ἢ στρατηγῆναι τῷ ἱερέων ἱερικῷ καὶ προφητικῷ στίμματι. ὧν ἦν καὶ τοῖς τὸν Πάτων, ἰατρὸς τὴν τέχνην, πολίτης ὢν, οὔτε ἰατρῶν μισθοῦται, ὅτι πολλῷ αὐξει ταῦτα ποιῶν. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης Ρουτιλλιανὸς ἀφανώτατος αὐτὸς ἀπέπεμψεν, αὐτῷ τὴν προφητείαν φυλάττων, μετὰ τὸν ἐντοῦθεν ἀπαλλαγήν. ταῦτα, ὦ φιλότης, ὀλίγα ἐκ πολλῶν λέγματος ἕνεκα γράψαι ἠξίωσα, καὶ σοὶ μᾶλλον χαριζόμενος, αὐξῆσαι τὸν ἐμὸν καὶ φίλον καὶ ὁμογενῆ πάντων μάλιστα δωμάσας ἔχω, ἐπί τε σοφίᾳ, καὶ τῷ πρὸς ἀλήθειαν ὁρᾶν, καὶ τοῦ πρὸς ἀνθρώπους πραότητι, καὶ ἐπιεικείᾳ, conſtitueretur: neque non certamina quædam agerentur ab ijs qui in uaticinum coniurauerant, uidelicet im poſtoribꝰ inſignibus ac præcipuis ad Rutillianum arbitrum ſeſe conferentibus, ut is pronunciaret quem ex ipſis oporteret in oraculi ſucceſſionem capeſſendam eligi, atque ſacerdotali prophetica; corona redimiri. Erat autem in hoc numero ſimul & Pætus, qui artis profeſſione medicus, tum canus quum eſſet, ista faciebat neque medico, neque homini cano decora. At Rutillianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipſi ſibi diuinandi auctoritatẽ ſeruans, poſtcaquam inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quò deguſtatũ hominis præberẽ, ſcribẽda putaui, cùm uti tibi gratificarer, homini familiari atq; amico, quemq; ego unum omnium maximè ſuſpicio, idq; plerumq; nominibus, uel propter ſapientiam ſingularem, uel ob amorẽ ueri, uel ob morum manſuetudinẽ ac moderationem,

ηρὶ γαλήνη βίν, ηρὶ ἀξιέτυτι
πρὸς τὸς συνόντας. τὸ πλέον
ὃ, ὅπερ ηρὶ σοὶ ἥδιον, ἐπινού-
ρω τιμωρῶν, ἀσ' ἀρὶ ὡς ἀληθῶς
ἱερῶ, ηρὶ βιοπρεπίᾳ πλὴν φύσιν,
ηρὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ κα
λὰ ἐγνωκότι, νῇ παραδειλωκό
τι, νῇ ἱλεσθέρωτῇ τ ἐμιλησάν
των αὐτῷ γνωμεύω. εἶμαι δὲ,
ἔτι ηρὶ τοῖς ἐντυχέσι χρέσι-
μόν τι ἔχειν λόξει ἀ γραφέ, τὰ
μὲ ἀξιελέγχεσα, τὰ δ' ἐν τοῖς
τῶν σὺ φρονέντων γνώμαις
βεβαιέσα.

uel ob uitæ tranquillitatem, postremò comitatē atq; humanitatē ergahos quibus cum uiuis: tum uerò (quod quidem tibi fuerit etiā iucundius) ut Epicurum ulciscerer, uirū uerè sacrum, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ uerè sunt honesta, & nouerit et tradiderit quiq; solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem. Denique arbitror fore, ut iis qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil utilitatis afferre uideatur, dū quædā redarguit, quædā in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, cōfirmat ac stabilit.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Hic liber utilissimus est ad deprehendendas coarguēdasq; quorundā impostūras, qui hisce quoq; tēporib. uel magicis miraculis, uel ficta religiōe, alijsq; id genus præstigijs, uulgo fucū facere solēt. Porrò quicquid est uel nigri salis quē Momo tribuūt, uel cādidi, quē Mercurio ascribūt, id omne hic copiosissimè reperias licebit. Sumpsit exordiū à difficultate rei, quā collatiōe quadā amplificat. Atq; statim defendit institutū suū, exēplo superioris scriptoris. a Augię bubile repurgare.) Allegoria prouerbialis in hominē aut rem maiorē in modum inquinatā, qua etiā usus est in Fugitiuis, ubi historiā Augeiæ adscripsimus, ad quā alludit. b Nos uerò multū.) Collatio utriusq; argumēti. c Latronē memoriæ prodemus.) Latrones illi sunt

ſunt,qui ſpe prædæ hominũ uitæ inſidiãtur,quales ſunt,graſſa
tores & uiarũ obſeſſores.unde Iatrociniũ. d Corpore igi-
tur.)Deſcriptio perſonæ,à qua ad narrationẽ paulatim aſcen
dit. e Cecropib.Eurybato,&c)Nobiles facinoroſi.Meminit
horũ & Aeſchynes aduerſus Cteſiphontẽ:οὔτε Φρυνώνδας, οὔτε
Εὐρύβατος, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος
μάγος ἐγένετο. id eſt:Nec Phrynõdas, nec Eurybatus,
nec alius quiſquã ueterũ improborũ unquã talis magus & im
poſtor fuit.Phrynõdas cũ eſſet hoſpes Athenis, in negocijs Pe
lopõneſiacis uerſabatur,homo uerſutus, maleficus, impoſtor,
ſummus malarũ rerũ artifex,ut hominis uocabulũ in rei trãſfe
rit appellationẽ.Etenim quotics inſigniter malũ, & ſceleratũ
accipi uolebãt,Phrynõdã appellabãt.Eurybatus ex Cecropib.
unus fuit,in.ſignitę improbitatis homo. Cecropũ aũt hiſtoriã
Eraſmus noſter retulit in adagio:Ne in Iampygũ incidas. f Nã
ipſe cũ aliquãdo.)Amplificatio per collationẽ. g Prorſum
enim.)ὕλην quædã & generalis uitiorũ deſcriptio. h Ita quũ
eſſet.)Quæ adoleſcẽs geſſerit. i Inter multos aũt.)Quando
& quæ à quib.didicerit,& quib.cũ uerſatus fuerit, k Pharma
ca mixta.)Hoc carmẽ plurib.in locis eſt apud Homerũ,quod
uſurpat in medicos imperitos,qui nõ rarò uenenũ pro reme-
dio miniſtrãt. l Apollonio Tyaneo.)Huius uitã octo libris
Philoſtratus Lõnius ſcripſit.Hũc Hierocles Chriſto æquipara
uit:cõtra quẽ Euſebius Cæſariẽſis ſcripſit.Sed ego librũ illum
Philoſtrati,omnẽq; Apollonianæ uitæ ſcenã fabuloſam arbi-
tror,à fidei Chriſtianæ hoſtib.cõfictã, ut haberẽt quẽ Soteri
noſtro opponerẽt.Nec me mouet, quòd Hieronymus Apollo
nij iſti⁹ uitã à Philoſtrato ſcriptã atteſtet:quia nõ ideo hiſtoriã
ipſam approbat.Etenim aliud eſt, autorẽ citare,aliud appro-
bare.Guilhelmus Philãder Caſtilionius,in ſuo in Vitruuiũ Cõ
mẽtario,hãc Apollonij uitã Luciano noſtro adſcribere uidet.
m Verùm ubi iã.)Quæ ſub uirilẽ ætatẽ peregerit. n Amo-
rib.eſſet idonea.)Cauſa & occaſio rei gerẽdæ. o Ibi quùm
cõſpicerẽt.)Cõſiliũ ex effectu ſpei ac metus. p Olympiade.)
De Olympiade Magni Alexãdri matre,latè ſatis annotauimus
in Dialogũ Iouis & Alexãdri. q Hinc iã bellũ oritur.) Eraſ-
mus:Hinc belli initiũ,dicit eſſe adagiũ,quod ad uarios uſus po
teſt accõmodari, ſiue cũ ad incipiendũ negociũ accingi ſignifi
cabimus,ſiue cũ alicũde natã ſimultatẽ innuemus, aç tumultũ

rerũ exortũ. r Hæc duo potiſsimùm.)Metus & ſpes,ut elegãter & uerè ſcribit hîc Lucianus, diuinationẽ & auguria reperũt.Qui impẽſè cupiũt,ſuis uotis undecũq; blãdiunt,&quidui in omẽ optati euẽtus trahũt. Rurſum qui miſerè metuũt,quauis ex re ſolatiũ formidinis aucupantur.Spes aũt & metus ut nos afficiũt,uide eundẽ Lucianũ,in Charõte ſiue Cõtẽplantib. s Hinc iã ſpectare.)Cõſultatio de loco. t Cribro uaticinãs.) Id eſt,ſtultè de rebus occultis diuinãs.Paræmia ſumpta à diuinationis genere,quod ſuſpẽſo circũacto cribro peragebãt. u Eæ tabellæ.)Principiũ impoſturæ. x Hic rumor in omnẽ.) Rumor eſt ſermo quidã in populo ſine certo autore,de re aliqua recẽti ſiue bona ſiue mala. y Cocconas.)Cocconæ mors: in cuius locũ Alexãder,& quomodo idẽ ꝓ diuino haberi cœptus. * Quadrorbrẽ numerũ.)Idq; ꝓpter A.A.E.Ξ.cũ quib. literis ἀνὴρ cõpoſitũ,Alexandrũ cõſtituit. Significat aũt A1. A 30.E5.Ξ 60.qui numeri additi 96 cõſtituũt,numerũ in quatuor & uiginti quater diuiſibilẽ. z Pellæus ille draco.)Inſtrumentũ futurę actiõis. A Ergo poſteaquã.)Proœmiũ actiõis, quo ſibi uiã ad cætera ſtrauit. B Iã uerò mihi cognita)Fidẽ facit narrationi, ex circũſtãtijs loci & hominũ. C Adamantina.)Quicquid inuictũ atq; inexpugnabile, id adamãtinũ nocamus.Eſt adamãtis indomita uis ferri,ignisq; cõtẽptrix.Theocritus in Pharmaceutria dixit,adamantẽ mouere poſſe, cuius uires ſunt inuictę. In Polo: Ὁ κεμ' ἴσως ποτὶ λίτρῳ οὐκ ἀδαμαντίνα ἐστι. Id eſt: *Et fortè me aſpiciet,quoniã nõ adamãtina eſt.* D Aſt ubi.)Principiũ actiõis & cõſilij ab exẽplo captũ. E Amphiarei)Is enim nouerat,quòd ſi iret Thebas, ſe nunquã reuerſurũ,hac de cauſa ſæpe renuit:ſed tandẽ circũuẽtus ab uxore, quæ dono torquẽ aureũ à Polynice acceperat coactus eſt eò proficiſci,ubi occubuit. Sed uxor miſera tales pœnas tandẽ pepẽdit,quales Clytæmneſtra. F Eã ceræ partẽ.) Qua arte obſignatas literas reſoluerit. G Reddebat oracula.)Modus reſpõdendi. H Cæterùm ea.)Quib. ſocijs & auxiliijs uſus. I Iãq; paulatim.)Qua arte aduerſarios & philoſophos retuderit. K Deinde nõ magno.) Autophona reſpõſa, quæ & quomodo data. L Parthis Armenijſq;.)Exẽpla reſpõſorũ. M Et hactenus quidẽ.)Trãſitio ad ea quę cũ Romanis & exteris externis acta. N Nãpter.)Sacra & ritus peculiares ab eodẽ inſtituta, & quę circa eadem flagitioſè commiſſa.

O Qui Deo dicarent.) Cõsecratio puerorũ P. Admoto ore sese cõplecterẽ.) Donatus in Eunuchũ tria osculãdi genera di scernit: Oscula officiorũ, basia pudicorũ affectuũ, suauia libidinũ. quæ his exẽplis cõfirmari possũt Cic. ad Atticũ: Atq; utinã ad cõplexũ meę Tullię, & osculũ Atticæ uenire possẽ. In Somnio Scipiõis: Ille me amplexus & osculatus flere ꝓhibebat. In Oratiõe ꝓ Murena: Sciẽtiã iuris tãquã filiolã osculari. Basia & basiatiões usurpat aliter Catullus, quàm Donatus adnotarit: Quæris quot mihi basiationes tuę Lesbia sint satis? alibi: Basia multa basiarẽ, alibi: Da mihi basia mille. Homerus: Κύσε δὲ μιν κεφαλῆ, ὦ ἄμφω φίλα κλαῖε. Catullus: *Iucundũ os oculosq; suauiabor.* Græcis aũt φίλημα tantũ, & κύσαι pro osculare. κύσε osculat⁹ ẽ. Q. Lubet etiã.) Exẽplũ dialecti sacerdotis cuiusdã & Glyconis. R. Siquidẽ adiẽs ille.) Aliud piculosum Epicurei cuiusdã. S. Lignis ficulnis.) Ex ligno ficulno fumũ existere acerrimũ ac molestissimũ, Plutarch⁹ in Symposiacis phibet. Si qua igitur ratio est, Alexãdrũ Pseudomãtẽ impulit, ut Epicurei κυρίας λέξας, ficulnis cremaret lignis: ea (ut opinor) fuit, nõ ut eũ nullius precij philosophũ iudicaret. Κύρια porrò λέξα, ꝓpositiões dicunt, & axiomata rata & firma, cuiusmodi erãt Epicuri. T. Accipe iã facimus.) Alia respõsorũ exẽpla, quorũ euẽtus omnino diuersi fuẽre. V. Erãt aũt.) Interptes oraculorũ. X. Insup.) Exẽpla barbaris redditorũ. Y. Cęterùm pauca.) Exẽpla eorũ quę ipsi Luciano respõsa ac factã. Z. Fgo quũ.) Cõgressus Alexãdri & Luciani. α. Aegialos.) Aegialeus Phoroneĩ, seu, ut alij uolũt, Inachi filius fuit, cui Apis, cũ in Aegyptũ traijceret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo igitur Aegialea cognominata fuit, quæ postea à Pelope Peloponnesos dicta est.

ΤΟΞΑΡΙΣ Η ΦΙΛΙΑ. TOXARIS, SIue Amicitia,

Μνησίππου καὶ Τοξάρεως.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Videt hoc dialogo Lucianus amicitię dignitatẽ atq; effectũ cõmẽdare uoluisse, dũ Toxarim & Mnesippũ introducit: alterũ Scytharũ, alterũ Grẽcorũ, in amicitijs colẽdis fidẽ, ꝓdicantẽ. Vtrũq; aũt ꝓ patria sua cõtendẽtẽ, cõnumeratis aliquot suę ætatis hominũ exẽplis, qui mutua inter se amicitia deuincti, extrema

trema etiã pícula interim alij ꝓ alijs obiêre Occasio cõtẽtionis à solẽni sacrificio & cultu Pyladis & Orestis, quib. illos Scythæ uenerant, sumpta est, altero uidelicet miráte, & causã scisciráte, ob quã homines externos, & etiã hostes suos, diuinis honorib. Scythæ ꝓsequerent: altero aũt fidẽ & amicitiã illorũ exponẽte, ob quã tantos honores cõsecuti essẽt. Neq; enim quicquam sanctius aut religiosius à Scythis obseruari & custodiri, quàm amicitiam, eaque magis illos iactare sese, quàm ullis alijs operib. ac rebus. Interim tamẽ & illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitię, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de consuetudine contrahendi auxilia atq; exercitus, obiter addit.

Interlocutores: Mnesippus Græcus, Toxaris Scytha.

MNESIPPVS.

Τί φὴς ὦ Τόξαρι, θύσαντε Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμᾶς οἱ Σκύθαι, καὶ θεοὺς ἡγεῖσθαι αὐτούς; Τό. θύομέν ὦ Μνήσιππε, θύομέν, ἀμελῶ θεοὺς γε οἰόμενοι εἶναι, ἀλλὰ ἀγαθοὺς ἀγαθούς. Μνή. νόμος ὑμῖν, καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς θεοῖς ἀποθανοῦσι θύειν, ὥσπερ θεοῖς; Τό. ἀ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορτάζομεν καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς. Μνή. τί θυόμενοι παρ' αὐτῶν; ἀ γὰρ δὴ ἐπ' ἀνδράσι μέμψις θύεται αὐτοῖς, νικῶσι γε οὖσιν. Τόξ. οὐ χάριν μέν τοι QVid ais Toxaris? Sacrificatis Oresti ac Pyladi uos Scythæ, deosq; esse illos creditis? TOX. Sacrificamus Mnesippe, sacrificamus inquam: haud tamen deos esse arbitrati, sed uiros bonos. MNES. An uerò mos apud uos, etiam bonis uiris posteaquam uita defuncti sint, perinde ut dijs sacra facere? TOX. Non istuc modò, uerùm eosdem festis dieb. ac celebrib. conuẽtib. honoramus. MN. Quid captantes aut sperãtes ab illis? Neq; enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui. TOX. Nihil offi-

cit

ἴσως, ἐὰν ἡμῖν οἱ νεκροὶ ὑμῶν ciat fortassis, si et eos q mor
ὑμετέρας ἄρχῃ, οὐ μὴν ἀλλὰ tui sunt, propitios habere-
καὶ πρὸς τοὺς ξένους ἄμει- mꝰ. quanq̃ non ob id tãtum
νον διόμεθα πράξειν, μιμνη- hæc facimus: quin magis
μέσι τῶν ἀρίστων. καὶ τὸ existimamus nos rem uehe-
μῶμεν ἀποδεικνύντας· ἡγεῖσθ menter conducibilem &
μεθ' ἡμῶν γὰρ οὕτως ἂν ἡμῖν his qui in uita sunt, esse fa-
πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐ- cturos, si præstantium uiro
θελῆσαι γενέσθαι. Μνήσομ rum memoriã celebremus,
ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀρθῶς γε honoremq; habeamus ijs
ποιοῦντι, Ὁρίστῃ δὲ καὶ Πυ- qui uita defuncti sunt. Si-
λάδῃ, τίνῳ μάλιστα δοκο quidem hac ratione futurũ
μάσουσιν, ἰσοδίους ἑαυτοὺς arbitramur, ut multi apud
ποιήσασθαι, καὶ ταῦτα, ἐπέλπο nos illorum similes euadere
μαι ὑμῖν ὄντας, ὃ τὸ μέγι cupiant. MNE. Ista quo
στον, πολιμίους; οἵ γε ἐ dem rectè iudicatis tat Py
κεῖ σῴζειν, ναυαγίᾳ περι ladem atque Orestem quo
ποιούντας, οἱ τότε Σκύθαι nomine potißimùm ſuſpe
συλλαβόντες ἀπῆγον, ὡς xistis, ut dys eos æquauerie
τῇ Ἀρτέμιδι καταθύσοντες tis, idq; adeò quum hoſpites
τες, ἀλλ' ἐμέλλομεν τοῖς ἄλλοις uobis eſſent, uel, quod grauꝭ
φύλαξι, καὶ τῆς ἁρπαγῆς ἐ us, hoſtes? Quippe poſtea
πικρατήσαντες, τόν τε βαρ quam naufragio eiecti, ab
βαρικὸν λιπάνοντι, καὶ τὴν ἱε ijs qui tum Scythiam inco
ρειαν παραλαβόντες, ἀλ lebant, eſſent comprehenſi
λὰ καὶ τὴν Ἀρτεμιν αὐτὴν abductiq; ut Dianæ immo
ἀποσυλήσαντες, ᾤχοντο ἀ- larẽtur: adorti carcerarios,
ποπλέοντες, καταγελάσαν neque nõ oppreſſis excubijs
τες & regem trucidarunt, & aßumpta ſacerdote, quin ipſa
quoque Diana ſublata, nauigio ſeſe proripuerunt, irri-

ſa pu-

τῶν τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν νόμων. ὥστε εἰ διὰ ταῦτα τιμᾶτε τοὺς ἀνδρας, οὐκ ἂν φθάνοιτε πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἀφ' ὑμῶν κατασκήψαντες, καὶ τάνυν αὐτοὶ ἤδη πρὸς τὰ παλαιὰ σκοπεῖτε, εἰ καλῶς ἔχει ὑμῖν πολλοὺς εἰς τὴν Σκυθίαν Ὀρέστας καὶ Πυλάδας καθέψειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τάχιστα ἂν οὕτως ἀσεβὲς αὐτεῖ, καὶ ἄθεοι γενέσθαι, τῶν καταλοίπων θεῶν τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν ἐν τῇ χώρᾳ ἀποξενωθέντων. ἢ τί οἴεσθε, ἀντὶ τῶν θεῶν ἀπάντων, τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἥκοντας ἀνδρας ἐνθειάσεσθε, καὶ ἱδρύσεσθε ὑμῶν αὐτῶν θεούς, ὡς θεῖτε. εἰ γὰρ μὴ ἀντὶ τούτων Ὀρέστην καὶ Πυλάδην τιμᾶτε, ἀλλ' ἐπ' ἄλλο τι ἄλλο, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑμᾶς ἐργάσεται, οὐδ' ὁδὸν πάλαι οὐ θεοὺς ἄναι λογιεῖσθε αὐτοὺς, τῶν τὸ ἔμπαλιν δυσσεβῆ αὐτοῖς, θεοὺς ἄναι νομίσαντες, καὶ ἱερείοις ὀλίγου δεῖν

sa publica Scytharum lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis uiris facilè assecuti fueritis, ut multos illorum similes redatis. Iamq; ipsi ab hoc die usq; ad prisca illa respicite, num uobis expedierit multos in Scythiam Orestes ac Pylades appellere. Nam mihi quidem isto pacto mox futurum uidetur, ut religionis ac deorum expertes reddamini: dijs quæ reliqui sunt, ad eundem modum è regione uestra in exilium ablegatis: posteà, opinor, deorum omnium uice uiros qui illos eiectum uenerant, diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in uos fuerunt, ijs tanquam dijs sacrificabitis. Quòd si nequaquam horum gratia Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quippiam Toxaris, in uos beneficij contulerunt: qua gratia quum olim non esse deos iudicaueritis, nunc è regione sacra illis facientes, deos esse decreuistis: & qui tum parum aberant ut ui-

οὐτε γρομικοῖς, ἱερεῖα τῶν προσάγειν γελοῖα γὰρ ἂν ταῦτα λέξαι, καὶ ὑπερφυῆ τοῖς πάλαι. ΤΟΞΑ. καὶ ταῦτα μέν, ὦ Μνήσιππε, γέρα τῶν ἀνδρῶν ἦσαν, ἃ κατέλιξας. τὸ γὰρ δύο ὄντας, οὕτω μέγα τέλμα τολμῆσαι, καὶ τοσοῦτον ἀπὸ τῆς αὑτῶν ἀπέβαινον, ἐκπλῦσαι εἰς τὸν Πόντον, ἀπείρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ἀμφὶ τὸν Ἀργοῦς ὃν τὴν Κολχίδα στρατοπεδεύσαντων, μὴ καταπλαγέντας, μήτε τοὺς μύθους τοὺς ἐν αὐτῷ, μήτε τὴν προσηγορίαν καταλύσαντας, ὅτε ἄξενον ἐκαλεῖτο, οἶμαι, ἄγριον ἰδόντων πρῶτον, καὶ ἐπειδὴ ἁλόντα ἔσωσαν, οὕτως ἀνδρείως χρήσασθαι τῷ πράγματι, καὶ μὴ ἀγαπῆσαι, ἃ διαφηλάξοντα μόνον, ἀλλὰ τιμωρησαμένους τὸν βασιλέα τῆς ὕβρεως, καὶ τὴν Ἀρτεμιν ἀναλαβόντας ἀπενεγκεῖν, πῶς τὰ

ut victimæ fierent, ἃς nunc victimas offertis? Enimuerò ridicula uideantur ista, & cum his quæ quondam statueratis, pugnantia.

TOXA. Et ista quidem Mnesippe præclara sunt uirorum illorũ facinora, quæ cõmemoraſti uidelicet, duo cũ essent, tam ingentẽ ausum audere, ut tam procul à suæ patria profecti, mare trãsmitterent, Græcis ad id usque temporis intactũ, nisi solis his, qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum: nihil expauefacti, neq; fabulas quæ de illo feruntur, neque appellationem ueriti quòd inhospitum uocaretur, uidelicet (opinor) quòd feræ undiq; gentes accolerent: deinde quũ iam capti essent, usq; adeò strenuè sese gesserint: neq; satis habuerint si tantùm incolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliam ulti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non

καὶ θαυμαστὰ, ἡδὺ δέας τι τοῖς τιμῆς ἄξια παρὰ πάντων, ἐπίσης αὐτῷ ἐπαινοῦσιν; ἀτὰρ οὐ ταῦτα ἡμῖν Ορέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἐνιδόντες, ἥρωσιν αὐτοῖς χρώμεθα. Μνή. λίγοις ἂν ὕδη ὦ, τι σημαῖνον καὶ δέον ἄλλο διαργάσαντο. ἐπεὶ ὅσον γε τῷ πλῷ, καὶ τῇ ἀποδημίᾳ, πολλοὺς ἂν σοι δαιτυμόνους ἐκείνων ἀποδείξαμι τοὺς ἐμπόρους, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνικας αὐτῶν, οὐκ ἐς τὸν Πόντον, οὐδὲ ἄχρι τῆς Μαιώτιδος, καὶ τὸ Βοσπόρου μόνον ἐσπλέοντας, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς Ελληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς θαλάττης ναύτελλομένους. ἅπασαν γὰρ ὅσοι ἀκτὴν, καὶ πάντα αἰγιαλὸν, ὡς ἀπᾶν, διερευνησάμενοι καθ' ἕκαστον ἔτος, ὀψὲ τῷ μετοπώρῳ, εἰς πλὼ αὐτῶν ἐπανίασιν, ἐς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, θύειν νόμιζοι, καὶ πύλης μὴ ταριχοπώλης, ἢ τύχοι, τῶν πολλῶν αὐτῶν ὄντας.

Τί.

an nõ admiranda hæc, & quæ diuino quodam honore digna iudicent, quicquid est hominũ qui uirtutem suspiciũt? Quãquã nõ ista spectãtes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus.

MNES. Atqui iam dices quidnam præter ista suspiciendum patrarint atq; diuinum. Nam quantum ad nauigationem & peregrinationem attinet, nõ paucos profectò diuiniores istis ostendero negociatores, atq; inter hos præcipuos Phœnices, q nõ in Pontum, neq; ad Mæotidẽ usq;, aut Bosporũ tãtùm enauigãt, uerùm quaquauersus Græcum ac Barbarũmare permetiuntur. Hi siquidem omnem oram, & omne littus (ut ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumnõ in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandem rationem pro dijs habeto: idq; etiamsi complures illorum caupones ac salsamentarios esse reperies.

TOXA.

Τὸ. ἄκουε δὴ ὦ θαυμάσιε, καὶ σκόπει, καθ' ὅσον ἡμεῖς εἰ βάρβαροι, ὑπερηφανίστερον ὑμῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν περὶ νομίζω, εἰ γε ἐν Ἄργει μὲν καὶ Μυκήναις δεῖ τάφον ἐνδοξότατον ὄντα ἰδεῖν Ὀρέστου καὶ Πυλάδου· παρ' ἡμῖν δὲ καὶ τιμὴ ἀποδίδοται κοινὴ αὐτοῖν ἅμα ἀμφοῖν ἱερεῖα, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, ἑταίροις γε οὖσι, καὶ θυσίαι προσάγονται, καὶ ἃ ἄλλα τιμῶ ἅπαντα. πολὺν δὲ λόγον, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀλλὰ μὴ Σκύθαι, ἀγαθὸν εἰκῇ δαι. οὐ γὰρ ἐπετάξαμεν ὅτῳ οἱ καλοὶ τῇ ἀγαθοὶ εἶσιν, δεῖ φθονεῖσθαι, ἐὰν μὴ φίλοι ὄντες ἀκαθὰ ἀργάσωνται τοὺς παῖδας τοὺς ἡμετέρους ἢ ἃ ἐπράξαν, εἰκότως αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀργῶν παύεσθαι. ὃ δὲ μὴ μάλιστα καταπλαγῆναι τοὺς, τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀπαυθομένων, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡμῖν ἔδοξαν φίλοι ἄριστοι ἀπάντων γεγενῆσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθετῶ κατασκευάσαι, ὡς χρὴ τοὺς φίλους ἀπάσης ψυχῆς κοινωνεῖν,

TOX. Audi nunc ô uir admirande, cõsideratq; quanto nos, q Barbari uocamur, recti⁹ uobis de bonis uiris sentiamus. Siquidem in Argo atque Mycenis ne sepulchrũ quidem ullum insigne uidere est Orestis ac Pyladis, apud nos uerò & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, ita ut par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquúsque omnis honos. Porrò quòd hospites erant, non Scythæ, id uerò nihil obstat quo minus boni uiri iudicentur. neque enim perpendimus cuiates sint uiri honesti ac probi: neque inuidemus, si cum amici non fuerint, res egregias gesserunt: quin magis admirantes ea quæ patrarũt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducim⁹. Quod aũt potissimũ stupẽtes in illis uiris

efferimus, illud est, q nobis uisi sunt amici inter sese lõgè optimi extitisse, atq; aliis exẽplo fuisse, quasiq; legẽ statuisse, quẽadmodũ oportet amicos omnẽ inter se cõmunicare fortunãt

καὶ ὑπὸ Σκυθῶν τῶν ἀρίστων θαυμασθῆναι. καὶ ἄχρι μιᾶς ἀλλήλων, ὑπ' ὀλίγου ἀλλήλοις ἐπαθον, ἀναγράψαντες οἱ πρέσβεις ἡμῶν ὅτι τῆλις καλῶς, ἀνέθεσαν ἐς τὸ Ὀρέστειον, καὶ νόμον ἐποιήσαντο, πρῶτον τὸ μάθημα, καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς σφετέροις ἀναγινώσκειν τῆλις ταῦτα, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένα διαμνημονεύσαι. Ἄτοπον γὰρ νενόμικε ἕκαστος αὐτῶν ἐπιλάθεσθαι τοῦ πατρὸς, ὅτε Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσειεν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρόπυλῳ τοῦ νεὼ τὰ αὐτὰ, ἐνόσα ἡ τῆλις ἀνέθηκε, γραφαῖς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀπαμυδρὰ λέπουται. πλέων Ὀρέστης ἅμα τῷ φίλῳ, ἅτε ἐν τοῖς πρυμνοῖς, διαφθαρέσης αὐτῶν τῆς νεὼς, συνελαμβάνου, καὶ πρὸς τῶν δυσίαν παρεσκευασμένου, καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἤδη κατάρχεται αὐτῶν, κατατετριφὸς ἐπὶ θατέρου τοίχου, ἤδη ἐπιλελοιπὼς τὰ ἀδύτα γέγραπται, καὶ φονεύων τὸν Θόαντα, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν.

simulq; promeruisse ut à Scythis, qui in amicitiæ laude primas tenerent, colerẽtur. Itaq; quæcũq; alter cũ altero, uel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in colũna ærea reposuerũt in tẽplo Orestis: ac leges statuerũt, ut ea columna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis, si meminisse sent quæ in illa eßent assripta. Itaq; penè patris quisq; sui nomen citius obliuiscereturquàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadẽ quæcunque in columna notantur, priscorum picturis adumbrata uisuntur: nempe Orestes unà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorũ naue cõprehẽsus, et ad uictimã adornat°: iãq; Iphigenia initiat eos. Exaduersò uerò in altero pariete idẽ iã uinculis exut° depict⁹ est, ac Thoantem occidens, multosq; ex

δῦν. καὶ τέλος, ἀποπλέον-
τος, ἐχοντος τὴν Ἰφιγένειαν,
καὶ τὸν θεόν. οἱ Σκύθαι δὲ
ἄλλως ἐπιλαμβάνονται τοῦ
σκάφους ἤδη πλέοντος, ἐπι-
χειροῦντές μέλλοντι τῶν ναυτῶν
καὶ ἐπαναβαίνειν παρὰ-
μενοι· ἅτ' οὐδὲν αὐτοῖς
εἰ μὴ αὐτῶν ἕνεκα, εἰ ἢ
καὶ, μᾶλλον τούτου, ἀπανέχοντα
πρὸς τὴν γῆν. ἔνθα δὴ καὶ
μάλιστα ἰδοι τις ἄν, ὑπόσῳ
τὴν ἀλλήλων εὔνοιαν ἐπι-
δείκνυντο, ἐν τῇ πρὸς τοὺς
Σκύθας συμπλοκῇ. ποιοῦσι
γὰρ ὁ γραφεὺς ἑκάτερον ἀ-
μελοῦντα μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸ
πολεμίων, ἀμυνόμενον δὲ τοὺς
ἐπιφερομένους βασκῳ, καὶ πρὸ
ἑκάστου ἀπαντῶν, πειρώμενον
τοῖς τοξεύμασι, καὶ παρ' ὅλην
τιθέμενον, ἢ ἀφοδεύεται, σώ-
σας τ' φίλον, καὶ τὸν ἐπ' ἐκεί-
νου φερομένην πλευρὰν προσα-
πάσας τῷ αὐτῷ σώματι. τὴν
δὲ τοσαύτην εὔνοιαν αὐτῶν,
καὶ τὸν ἐν τοῖς δεινοῖς κοινω-
νίαν, καὶ τὸ πιστὸν καὶ φι-
λόστοργον, καὶ τὸ ἀληθὲς, καὶ
βεβαίαν πρὸς ἀλλήλους
ὄντας,

Scythis alios. Postremò soluẽ
tes abducta Iphigenia, ue
dea. Porrò Scythæ frustra
scaphã adoriuntur iam nan
tem, hærentes gubernaculis,
ac conscendere conãtes. De-
inde re frustra tentata, a-
lij quidẽ ex eis saucij, alij ue-
rò ei rei metu cõpulsi, nata-
tu semet in solũ recipiũt: ubi
uel maximè liceat pspicere,
quantã alter in alterũ bene-
uolentiã præstiterit in con-
flictu cum Scythis. Fecit e-
nim pictor utrunque de ho
stibus in semet ruentibus
securum, propellentem autẽ
eos qui in alterum feruntur,
ac præ illo iaculis occurre-
re conantem: pro nihilóque
ducentem si intereat ipse,
modò seruet amicum, uel
suo ipsius corpore præueā
niens excipiens que ictus
in illum intentos. Iam ue-
rò tantam illorum beneuo-
lentiam, atq; in rebus tristi-
bus communionem, fidem
humanitatẽ, ueritatẽ, deniq;
constantiam alterius in alte-

ὄρωτ@, ὃν αὐθρώπινα ταῦτα ὠήθημεν εἶναι, ἀλλά τιν@ γνώμης βελτίον@, ἢ ἰατὰ τοὺς πολλοὺς τούτους αὐθρώπους. εἰ μέχρι μὲν κατ' ἔρωτα ὁ πλοῦς ἦν, τοῖς φίλοις ἀναπτόουσιν, ἃ μὴ ἐπ' ἴσης ἐθελησάντων τῶν φίλων, ἀλλὰ τινων ὑποστάντων αὐτοῖς, οἴχονται, μόνους τοὺς ἐν κινδύνοις ἀπολιπόντας. καὶ γὰρ οὕτω καὶ τίθη ἔσται ἀδεῖς, οὐδὲν Σκύθαι φιλίας μεῖζον οἴονται εἶναι. οὐδὲ ἔστιν ἐφ' ὅτῳ ἄν τις Σκύθης μᾶλλον σεμνύνοιτο, ἢ ὅτι τῷ συμποτῇ φίλῳ ἀνδρὶ καὶ κοινωνῷ τῶν λεγῶν. ὥσπερ οὐδὲν ὄνειδ@ μεῖζον παρ' ἡμῖν, τοῦ προδότου φιλίας γεγονέσθαι δοκεῖν. διὰ ταῦτα Ὀρέστην καὶ Πυλάδην τὸ μῆμα, ἀρίστους γεγονότας τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ καὶ ἐν φιλίᾳ διενεγκόντας, ὃ πρῶτον ἡμεῖς ἀπάντων θαυμάζομεν, καὶ τεθνηκόσι τοῖς αὐτῶν ἐπιθήμασι, τοιούτους παλαίσας,

ἔστε

rum amoris: hæc haudquaquam humana putauimus esse, uerùm animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more uulgarium istorum mortalium, qui donec secum diu uicti nauigatur, amicis indignantur nisi ex æquo participes fiant rerum lætarũ quòd si uel paululũ eis uenti reflare cœperint, aufugiũt, solos in periculis deserentes. Enimuerò & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque est in quo Scytha magis gloriet̃ur, quàm in adiutandis amicis, communicandisq; rebus acerbis: quemadmodũ neque probrum apud nos maius ullum, quàm amicitiæ desertorem uideri. Has ob res Orestem ac Pyladem ueneramur, quòd præstãtes extiterint in Scytharum uirtutib. atq; in amicitia præcellẽtes: id quod nos omniũ maximè admiramur. Appellationẽ quoq; ex bis illorũ factis imposuimus, ut Coraci uocẽtur,

τοῦτο αὖ λέγειν ἐν τῇ ἐμετέρᾳ φωνῇ, ὥσπερ αὖ εἴ τις λέγοι, φίλιοι δαίμονες.

Μνή. ὦ Τόξαρι, οὐ μόνον ἄρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, ἀλλὰ τὰ πολλαπλᾶ τῶν ἄλλων ἐμέμνησο, ἀλλὰ καὶ ῥᾳθυμίαν ἀπάντων παιδαγώγησαν. ἐμοὶ γοῦν τινες ἄλλως γιγνώσκουσι, ἅτε καὶ τῷ λίαν ποιᾶν δεηθῆναι, οὕτως Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἐνθειάσαντες, ἐναλλάδας λέ με ὦ γενναῖε, καὶ γραφεῖς ἀγαθὸν ὄν. πάνυ γοῦν ἐναργῶς ἐπίστασαι ἡμῖν τὰς ἐν τῷ Ὀρεστείῳ εἰκόνας, καὶ τὸν μάχιμον τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀλλήλων ῥαύσματα. πλὴν ἀλλ' οὐκ ἐγέλω σὺ οὕτω πως πρὸς τὸ δίκαιον ἄνευ φιλίας ἐν Σκύθαις· ἅτε γὰρ ξένους καὶ ἀγρίους ὄντας αὐτούς, ἰσχὺς μὲν ἀεὶ σωφρονεῖν, καὶ ὀργῇ καὶ δυσμενῶς, φιλίᾳ λέ μὴν πρὸς τοὺς οἰκειοτάτους ἐπανακρούεσθαι, τιμω-

tur, quod quidē noſtra in lingua perinde ſonat, ac ſi quis dicat dij amicitiæ præſides.

MNE. Hui Toxaris, profectò nō arcu modò ualuerunt Scythæ, bellicisq; in reb. cæteris antecelluerunt, uerùm uidentur & ad orandum perſuadendum'que omnium aptiſſimi: unde mihi quum dudum ſecum uideretur, nunc eidem meritò feciſſe uidemini, qui ſic Oreſtem ac Pyladem in deorum numerum retuleritis. Verùm illud me fugerat uir optime, quòd pictor quoque bonus eſſes. Admodum enim euidenter oſtendiſti nobis quæ ſunt in Oreſtis templo, picturas pugnamq; uirorum, alteriſq; pro altero ſuſcepta uulnera. Tametſi non putaram amicitiam uſqueadeò cultam fuiſſe quōdam apud Scythas: magis autem, quòd barbari eſſent atque agreſtes, ſimultate quidem, ira, rabiéque perpetuò committi: amicitiā uerò ne in familiariſſimos quidem exercere ſolitos:

τικμαιρόμενος τὰς τι ἄλλοις ἀκηκόαμεν, καὶ ὅτι κατεσθίουσι τοὺς ἑαυτῶν τοὺς τεθνεῶτας.

Τέκ. ἀμέλει καὶ τἄλλα ἡμᾶς τῶν Ἑλλήνων καὶ δικαιότερα περὶ τὰ πρὸς τοὺς γονέας, καὶ εὐσεβέστερα δρᾶν, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι φιλοτιμηθείης πρὸς σέ. ὅτι δὲ οἱ φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλων εἰσί, καὶ ὅτι φιλίας λόγος πλείων παρ' ἡμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι. καὶ περὶ θεῶν τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ ἀχθομένου μοι ἀκούσῃς, ὡς εἴπω τι ὧν κατανενόηκα, πολλὴν ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγινόμενος· ἡμᾶς γάρ μοι δικαίως, τοὺς μὲν περὶ φιλίας λόγους ἄμεινον ἄλλων εἰπεῖν ἂν δύνασθαι, τὰ ὄργια δὲ αὐτῶν εὖ μάλιστ' ἐπίστασθαι ἀξίως τῶν λόγων ἐκμελετᾶν, ἀλλ' ἀπόχρη ὑμῖν ἐπαινέσαι τι αὐτῶν, καὶ δέξασθαι, ὅλκιον ἀγαθὸν ἐμοὶ, ὡς ἔστιν ἅπασι χρήσιμα προδοῦναι τοὺς λόγους, ἀγνοοῦντι,

ἐᾶν

idq; conijciens quum ex aliis quæ de illis audimus, tum ex hoc, quòd progenitores suos uita defunctos deuorant.

TOXAR. An nos Græcis quùm alijs in rebus tum in his quæ ad parentum attinẽt cultum, sanctiores magisq; pij simus, in præsentiarum haudquaquã contenderim: quòd autem nostrates amici longè fideliores sint amicis Græcis, quodq; amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud uos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorũ, ne tibi molestum fit audire, si quæ perspexi, dixero, multũ iam temporis apud uos uersatus. uos enim mihi uidemini præclarius cæteris de amicitia uerba posse facere, uim uerò factaq; illius adeò non solùm pro sermonum dignitate non exercere, ut sat uobis sit prædicare eam, & quantum sit bonum, ostẽdere: at ubi usuenit, defatigientes à sermonibus, nescio

quomodo

οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐν μέσῳ τῷ ἔργῳ. καὶ ἐπὶ τοῦτο ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς τοιαύτας φιλίας ὧδε τῶν σκηνῶν ἀναβιβάσαντες ἀνατύπουσιν, ἐπαινοῦσι, καὶ ἐπιφωνοῦσι, καὶ κλαυθμὸν αὐτοῖς ὑπὲρ ἀλλήλων οἱ πολλοὶ, καὶ ἐπιδακρύουσι, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἄξιον ἐπαίνου ὑπὲρ τῶν φίλων παρέχεσθαι τολμᾶτε, ἀλλ' ἐὰν τοῦ φίλου δεηθῇ τύχη, αὐτίκα μάλα, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα, οἰχόμενοι ὑμῖν ἐκ ποδῶν ἅπαντες ἀπαλλάττεσθε, καὶ τοῖς μὲν τοιούτοις, καὶ κωφοῖς προσωπείοις ἐοικότας ὑμᾶς ἀποκενοῦσθαι, ἃ διηρμένα τὸ στόμα, καὶ μαμμίζοντα διχηνεύτα δεῖ τὸ σμικρότατον φθέγγεσθαι. ὑμεῖς δὲ ἐμπαλιν, ὅσῳ γὰρ δὲ λεπτότερα ἐν τοῖς περὶ φιλίας λόγοις, τοσοῦτῳ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς πλουσιώτερον. εἰ γ' οὖν δοκεῖ, οὕτω νῦν ποιῶμεν· τοὺς μὲν παλαιοὺς φίλους ἀριθμῶμεν ἐπόμενοι, εἴ τινας δὲ ὑμᾶς ἢ ὑμῶν τῶν πάλαι διατριβόντων ἴσμεν, quomodo è medio negocio aufugitis. Cæterùm quum Tragœdi in scenam progressi, istiusmodi amicitias uobis repræsentant, plerique laudatis atque applauditis, ac pro se mutuò periclitantibus illis lachrymatis, ipsi uerò nihil dignum laude pro amicis præstare audetis: quin siquando fortè accidat ut egeat amicus, ibi protinus non secus atque insomnia procul auolantes euanescunt uobis multæ illæ tragœdiæ, uosq; similes relinquunt inanibus istis ac mutis personis, quæ diducto rictu, atque immanè hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuersò, quo sumus in dicendo de amicitia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare, si uidetur, ita in præsentiarum agamus, priscos illos amicos ualere sinamus, si quos uel nos uel uos ex his qui olim fuere, recensere ualemus,

ἐπεὶ κατά γε τοῦτο πλουσιώτεροί ἐστε· ἀλλὰ πολλοὺς καὶ ἀξιοπίστους μάρτυρας, τοὺς ποιητὰς παρειλήφατε, τὸν Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τὸν Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τὸν ἄλλων ἑταιρείαν, ἐν καλλίστοις ἐπεσι καὶ μίτροις ῥαψῳδοῦντας. ὀλίγους δέ τινας προσεπεισάμενοι τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ ὄργα αὐτῶν διηγησάμενοι, ἐγὼ μὲν τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ τὰ Ἑλληνικὰ· καὶ ἑκάτερος αὖ ἐν τούτοις πρατῇ, καὶ ἀμείνους παράσχηται τοὺς φίλους, αὐτός τε νεικήσας ἔσται, καὶ τὸν αὐτῶ αὐαπυρώσει, κάλλιστον ἀγῶνα καὶ σιμώτατον ἀγωνισάμενον. ὡς ἐγωγε πολὺ ἥδιον αὖ μοι δοκῶ μουσικὸς χὼρ ἀτιμωθεὶς, ἀποτμηθῆναι τὸν δεξιὸν, ὥσπερ τοῖς Σκυθικοῖς ἰδιότιμόν ἐστιν, ἢ χάριν ἄλλου καλοῦ φιλίαν κινδυνεῦσαι, καὶ ταῦτα, Ἑλλὼν καὶ Σκύθης αὐτὸς ὤν. Μνᾶ. ἔστι ταῦτα, ὦ Τόξαρι, καὶ φαῦλον τὸ ἔργον

quando iſta quidem parte uos nimirum ſuperaueritis compluribus ac grauibus adductis teſtibus, nempe poetis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tum Theſei Pirithoiq́, neque non aliorum neceſsitudinem, pulcherrimis uerſibus carminibuſq́; contexuerunt. Quin paucos quoſdam in mediũ afferamus ex his qui noſtra ipſorum memoria fuerunt, atque eorum res geſtas exponamus: ego quidem Scythicas, tu uerò Græcanicas. Et in his uter ſuperarit, melioraq́; produxerit amicorum exempla, is & victor eſto, ac ſuam ipſius victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſsimumq́; certamen decertarit: adeò ut ego qdẽ nõ paulo malim mihi in ſingulari victo certamine dextrã amputari (nã ea eſt apud Scythas victo pœna) q̃ in amicitia quopiã inferior iudicari, præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim. M N B. Quãquã eſt haud mediocris negocij, cum

σθολοῦ, οἵῳ σοὶ, βουλομένῳ μοι συμαχῆσαι, παύσω δυσέχουσ᾽ ἐγὼ τὸν τιθυγμένους παρθησιασμένῳ τοὺς λόγους, οὐ μὴν ἀγχωνῶς γε οὕτω διαπαρρησιάσομαί σοι. ἐγὼ γὰρ ἂν ἔτι παύσαιμι, τὸ δυοῖν μὴ ἱκανοῖν ἀπιθάνως τοσούτους τῶν Σκυθῶν, ὑπόσους οἵ τι μῦθοι διηλοῦσι, νικῆσαι ὑμέτερα παλαιὰ γράφαι, ἃς μικρῷ πρόσθεν σὺ μάλα ἐξεραγώδησας, Ἕλληνας δὲ πάντας, τοσαυταχόθεν, καὶ τοσαύτας πόλεις ὁρμῶν ὑπὸ σοῦ ἁλῶναι. ἀ γὰρ τοῦτο γένοιτο, οὐ τὴν δεξιὰν, ὥσπερ ὑμεῖς, ἀλλὰ τὴν γλῶτταν ἀποτμηθῆναι, καλόν. πότερον δὲ ὁρᾶσθαι χρὴ τὸν ἀγῶνα ὑμῖν τῶν φιλικῶν τούτων πράξεων, ἢ ὑπόσῳ ἄν τις πλείους ἴσχῃ λέγειν, τοσούτῳ σὺν περιόντι λέξειν ἂν πρὸς τὴν νίκην. ΤΕΞ. ἀληθῶς, ἀλλ᾽ ὁρίσθω μὲν ἐν τῷ πλήθει αὐτῶν τὸ πράττ, ἀλλ᾽

cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulari certamine congredi, tum admodum instructo missilibus ac penetralibus narrationibus: haud tamen usqueadeò ignauiter tam citò uniuersam deseram Græciam, tibi cessero. Etenim uehementer absurdum fuerit, quum duo illi tantum uicerint Scytharum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum uetustæ uestræ picturæ, quas paulo antè scitè admodum repræsentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente uinci abs te. Nam istuc si fiat, nō dextram, quemadmodum apud uos solet, sed linguam execari conueniat. Sed utrū spectare nos oportet, numerúm ne eorum quæ amicè quis gesserit: an magis quo plures alteruter amicos referre poterit, hoc victoria dignior uidebitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine uis horū spectetur,

ἀλλ' ἐ ἀμάυτε, καὶ ἐ τομώτερα φαίνοιντο ἀ σὰ τῶν ἐμῶν, ἴσα τὸν ἀριθμὸν ὄντα, παρεμπίπτοντα λυπούσι ὀργάσονται μοι τὰ τραύματα, καὶ θᾶττον ἐνδώσω πρὸς τὰς πλυγάς. Μυί. σὺ λέγεις, καὶ ὠφελήσουσιν, ὁπόσαι ἁρμόσουσι. Τό. πίστι ἐμοιγε λοιπὸν ἐνατίον ἐμοῦ. Μυί. καμοὶ λοιπόν. πρόσθες δὲ λέγε, ἀλλὰ ἐνομοσάμην ἢ μὴν ἀληθῆ ὄψεσθαι· ἄλλως γὰρ ἂν πλάττων τὰ πιστὰ, ἐ ψεύσομαι χαλεπὸν, καὶ ὁ ἐλεγχόμενος ἀφανὴς. ἀ δὲ ἐμόσαμεν, ἔχόσιον ἀπιστεῖν. Τό. ὀμόσαμεν, εἴ τι καὶ ὄφελος λέγειν νομίζεις. Μυί. τίς δὲ σοι τῶν ἐμετέρων θεῶν, ἆρ' ἁρμόσει ὁ φίλιος; Τό. καὶ μάλα, ἐγὼ δὲ τὸν ἰδιαίτερον ὀμόσαι σοι ἐν τῷ ἐμαυτοῦ λέγω. Μυί. ἴσθι τοίνυν ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος, ᾧ μὲν ὁπόσα ἂν λέγω πρὸς σὲ, ἃ αὐτὸς ἀλλὰς, ἃ παρὰ ἄλλων, ὁπόσον οἶδά τι ἰῶ, ἀπ' ΤΟΞΑ. Et maximè. iurabo, meapte in lingua. uerùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, uideantur præstantiora, magisq; penetrantia: tum nimirum etiamsi numero paria sint, opportuniora magisq; lethalia mihi facient uulnera: ac penè memet adictus accõmodabo. ΜΝ. Probè loqueris. Statuam igitur quot erunt satis. ΤΟΞΑ. Mihi quidem satis fore uidetur, si uterq; quinq; narret exẽpla. ΜΝΕ. Itidẽ mihi uidetur. ac prior dicito, uerùm adiuratus, nimirum non nisi uera dicturum. alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile: palàm autem refelli non queant. Porrò si iuraris, nefas sit nõ habere fidẽ. ΤΟ. Iurabimus, si quid etiã iureiurando opus esse cẽseas. ΜΝ. Quisti bi è dijs nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius? Ego quoque tibi nostratem ΜΝΕΣ. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirũ uel quæ uiderim ipse, uel quæ ab alijs quoad fieri potuit, diligen-

ἀκριβάσας ἐπιπωδακόμην ἄρξειν, μυθίῳ παρ' ἐμαυτοῦ ἐξηγήσασθαι. καὶ πρώτιστον γέ τοι τὸν Ἀγαθοκλέους καὶ Δεινίου φιλίαν διηγήσομαι, ἀοίδιμον ἐν τοῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος ὁ πρὸ πολλοῦ ἐγένετο, οὐχ οὕτως μὲν ὀφθῆναι φιλίαν, ὡς ἐδείξατο, τἆλλα δὲ οὐδὲν ἀμάρτυρον Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτι γε τὸν γίνος, οὔτε τι ἐς τὸν ἄλλον πλοῦτον, Δεινίᾳ δὲ τῷ Λυσίωνος Ἐφεσίῳ φίλος ἐν παύροις ἦν. ὁ δὲ Δεινίας ὑπερπλούτει ἄρα ἐς ὑπερβολήν, καὶ ὥσπερ ἀνὴρ νεόπλουτον ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἶχε πρὸ αὐτοῦ, ἱκανοὺς μὲν συμπίειν, καὶ πρὸς ἡδονὴν σωᾶναι, φιλίας δὲ πλάσαι ὅσον ἄπορα διοντας. τίνας μὲν οὖν ἐν τούτοις καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐξετάσειε, καὶ σωλῶν, καὶ συνίστωρ αὐτοῖς, οὐ πάνυ χαίρων τῇ τοιαύτῃ διαβολῇ, καὶ

diligentissimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipso comminiscentem, alleuandæ temeritatis. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniæque amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem uixit, uir in amicitia quidem præcipuus, ita ut re declarauit: cæterum reliquis in rebus uulgo Samiorum nihilo præstantior, neque genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero intercesserat. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ij qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidè idoneos illos & ad componendum, & ad uoluptariæ consuetudinem, ab amicitia uerò longè alienissimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebat'que & compotabat illis, non admodum approbans eam uiuendi rationem,

Dinias

καὶ ὁ Δενίας οὐδὲν αὐτὸν ἐντιμότερον ἔχει τῶν κολάκων. τελευτῶν δὲ καὶ προσέκρουε, τὰ πολλὰ ὑβρίζων, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ὑπομιμνήσκων καὶ τῶν προγόνων, καὶ φυλάττειν παραγγέλλων, ἃ μετὰ πολλῶν καμάτων ὁ πατὴρ αὐτῷ λιπαρόμενος, κατέλιπεν. ὥστε διὰ ταῦτα, οὐδὲ ἐπὶ τοὺς κώμους ἐθέλειν ἔτι αὐτὸν, ἀλλὰ μόνος μετ' ἐκείνων ἐκώμαζε, λανθάνειν παρὼν μόνος τὴν Ἀγαθοκλέα. καὶ δή ποτε ὑπὸ τῶν κολάκων ἐκείνων ὁ ἄθλιος ἀνεπείθετο, ὡς ὁρᾷη αὐτῇ Χαρίκλεια, Δημώνακτος γυνὴ, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς, καὶ πρώτου Ἐφεσίων τὰ πολιτικά. καὶ γραμμάτιά τι ἐσιγοῖτο παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτῷ, καὶ τέφανοι ἐμιμάρωντοι, καὶ μύραι τινα ἀπολιλιγμένα, καὶ ἄλλα, ἐπόσα οἱ μαστροπεῖοι τοῖς νέοις μηχανῶνται, πατὰ μικρὸν αὐτοῖς ἐνδιτιχνύμενα τοὺς ὄρκους, καὶ ἀναφλέγοντα τὸ πρῶτον ἐ-

Dinias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandē etiam offendere cœpit crebrius obiurgans, molestusq; uidebatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperetque ut seruaret quæ multo labore parta pater illi reliquisset: adeò ut ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cū illis comessare tur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd adamaretur à Charicleâ Demonactis uxore, uiri illustris, atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illū uenitabāt, & serta semimarcida, & mala quædam admorsa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes, quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inserant, primumq; hac incendant opinione,

βᾶδα νομίζοντας. ἐπαγω-
γότατον γὰρ τοῦτό γε, καὶ μά-
λιστα τοῖς παλαῖ ἔναι δοκιμά-
ζουσι, ἄχρις ἂν λάθωσιν ἐς τὰ
λίνια ἐμπεσόντες. ἡ Χαρί-
κλεια δ', ὡς ἔοικε, μᾶλλον μὲν γώνα
ἦν, ἐταιρικὴν δ' ἐπετήδευε, καὶ
τῷ πρωτυχόντι & ἁπλῶ, καὶ ὃ
παύν ἐπ' ὀλίγῳ ἐβιάσατό τις.
καὶ ὃ πρόσθεν τις μόνον, οὐ
δὲ ἐπίστατο. καὶ λίθ & ἁλίσκε-
σθαι, μή πως αὐτεπίπτοι Χαρί-
κλεια. λεπτὸν δὲ καὶ τἄλλα τιχο-
ντίτις, καὶ ἂν ὡς τινα βούλη τῶν
ἐναντίων, ἐπισπάσασθαι ῥᾳ-
δίως, καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα,
ὅλον ἐποιήσασθαι, καὶ ἐπα-
γόμενον ἅπαντας, καὶ
προσκαθῆσθαι, ἄρτι μὲν ὀρ-
γῇ, ἄρτι δὲ πλανάσθαι, καὶ μι-
κὰ μικρὸν ἀπρόψιε, καὶ τῷ
πρὸς ἕτερον ἀποκλίναν δο-
κεῖν. καὶ ὅλη συγκινήτητο
ἀπαντα χόθεν ἡ γυνὴ, καὶ πολ
λὰ μηχανήματα παρεδικνύα
το κατὰ τῶν ὁρατῶν. ταύτῃ
ἦν τότε οἱ Διονὶς κόλακες πα

opinione, quòd ſeſe credant amari. Nam plurimùm illicit & hoc, præſertim eos qui ſibi formoſi uidentur, donec imprudentes in caſſes inciderint. Erat autem Charicléa urbana quidem & elegans mulierecula, at ſupra modum meretricia, ſemperq; illius, quicunque fortè adiſſet, etiamſi quis admodum leuiter concupiuiſſet: quin ſi uel aſpexiſſes duntaxat, protinus adnuebat: nec ullo pacto metuendum erat ne quando recuſaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quauisq; meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc eſſet, totum ſubigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magisq; accẽdere, nunc ira, nunc blandimentis, ac mox faſtidio, deinde iniecta ſuſpicione, quaſi ad alium ſeſe deflexura eſſet: poſtremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & abſoluta, artibus'que omnigenis in amantes inſtructa. Hanc igitur tum Diniæ adulatores accerſiuerant

γαλμβάνουσιν ἐπὶ τὸ μειράκιον, καὶ τὰ πολλὰ ὑπεκκαίουσι μᾶλλον, συμβοηθοῦσιν αὐτῷ ἐς τὸν ὄρχατον τῆς Χαριτέας. ἡ δὲ πολλὰς ἤδη νίκας ἀναρπάσασα, καὶ μυρίας ἐρωτας ὑποσπασαμένη, καὶ οἴκους πολυταλάντους ἀναστρέψασα, ποικίλον τι, καὶ πολυγύμναστον κακὸν, παραλαβοῦσα ἐς τὰς χεῖρας ἀπλοϊκὸν, καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων μηχανημάτων νεανίσκον, οὐκ ἀνῆκεν ἐκ τῶν ὀνύχων. ἀλλὰ περιέχουσα παντοδαπῶς, καὶ διατιθεῖσα, ὅτι ἤδη παντάπασιν ἐκράτει, αὐτή τι ἀπὸ πρίλιτο ὑπὸ τῆς ἄγρας, καὶ τῷ κακοδαίμονι Διονίᾳ μυρίων κακῶν αἰτία ἐγένετο. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον σὺς ἐκεῖνα ἐπ' αὐτὸν παιδία τὰ γραμμάτια, καὶ σωεχῶς πιμπομένη τὸν ἄβρωμα, ὡς ἐδάκρυσι, καὶ ἐπηγύνυσι, καὶ τίλος, ὡς ἀπάξει ἐς αὐτὸν ἡ ἀθλία ὑπὸ τ' ὄρωτος, ὥστε δὴ μακάριος ἐπέδοκα καὶ δοκεῖν, καὶ ζῆλος Ἐφεσίων γυναῖξὶ πεφιπόλητο. καί πω συνεραστὴς ἐπὶ τὸ μειράκιον, καὶ τὰ πολλὰ ὑπεκκαίουσι μᾶλλον, συμβοηθοῦσιν αὐτῷ ἐς τὸν ὄρχατον τῆς Χαριτέας. ἡ δὲ πολλὰς ἤδη νίκας ἀναρπάσασα, καὶ μυρίας ἐρωτας ὑποσπασαμένη, καὶ οἴκους πολυταλάντους ἀναστρέψασα, ποικίλον τι, καὶ πολυγύμναστον κακὸν, παραλαβοῦσα ἐς τὰς χεῖρας ἀπλοϊκὸν, καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων μηχανημάτων νεανίσκον, οὐκ ἀνῆκεν ἐκ τῶν ὀνύχων. ἀλλὰ περιέχουσα παντοδαπῶς, καὶ διατιθεῖσα, ὅτι ἤδη παντάπασιν ἐκράτει, αὐτή τι ἀπὸ πρίλιτο ὑπὸ τῆς ἄγρας, καὶ τῷ κακοδαίμονι Διονίᾳ μυρίων κακῶν αἰτία ἐγένετο. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον σὺς ἐκεῖνα ἐπ' αὐτὸν παιδία τὰ γραμμάτια, καὶ σωεχῶς πιμπομένη τὸν ἄβρωμα, ὡς ἐδάκρυσι, καὶ ἐπηγύνυσι, καὶ τίλος, ὡς ἀπάξει ἐς αὐτὸν ἡ ἀθλία ὑπὸ τ' ὄρωτος, ὥστε δὴ μακάριος ἐπέδοκα καὶ δοκεῖν, καὶ ζῆλος Ἐφεσίων γυναῖξὶ πεφιπόλητο. καί πω συνεραστὴς

rãt in adoleſcẽtulũ, multaq; aßimulabãt quo eum in amorẽ Charicleæ impellerẽt. Illa porrò quæ cõplures iam adoleſcẽtes iugularat, et innumerabiles amores fuerat menotita, domosq; opulentas euerterat, uariũ quoddam atque inexpugnabile malum: ubi nacta manibus eſt ſimplicẽ & huiuſmodi artium imperitum adoleſcentulum, haud quaquam amittebat ex unoguibus: ſed undique oppugnans tentansq; , ubi iam omnium eſſet compos, tum ipſa dum captat, capta peryit, tum infelici Diniæ innumerabilium malorum extitit cauſſa. Nam primùm quidem ſtatim literulas illæ ad illum dat, ac ſubinde miſſitat ancillulam, quæ renunciaret ut fleret, ut uigilaret, poſtremò ut miſera præamore ſuffocatura eſſet ſeſe: donec iam beatus ille perſuaſus, ſibi formoſus eſſe uideretur, atque Ephefiorum uxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tãdem in cõgreſſum adductus

φίχθη πολλὰ ἱκετεύσας, καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἤδη ῥᾷον, ὡς τὸ εἰκός, ἀλωσιεῖσθαι ἐμελλεν ὑπὸ γυναικὸς καλῆς, καὶ πρὸς ἀλλήλω τι ὁμιλῆσαι ἐπιτερπές, καὶ ἐν καιρῷ λαμβάνειν, καὶ μεταξὺ τῶ λόγω ἐλεεινῶς ὑποστενάξαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη λαβέσθαι, καὶ ἀσπάζεσθαι προσδραμεῖν, καὶ καλλωπίζεσθαι, ὡς ἂν μάλιστα ἀρέσαι, καί πῃ ᾄσαι, καὶ κιθαρίσαι, εἴτε ἅπασι καλὰ Δεινίου ἐπίχρυτα. καὶ ἐπεὶ ἤδιτο πονήρως ἐχοῦσα καὶ διάβροχον ἤδη τῷ δάκρυτι, καὶ ξανιρὸν γιγνόμενον, ἄλλα μὲν τούτοις ἐπινόει, καὶ τὸ ἔθελειν ἀπαλλαγῆναι λύπης τι γε ἀπ' αὐτῆς σπάσεσθαι, ἐπανὸν δὲ καὶ τοῦτο, βλάπτειν ὁρᾶσθαι πρόσωπον ῥῶσαι, καὶ ἐπίτηδες ἰφοίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττεσθαι ὑπό τ' αὐτοῦ δοκεῖν λέγουσα, πιπτούσης τὸν ὄρθρον. ὁ δ' ἐπίδηλος εἴός τι τῶν φέρειν τὸ πρᾶγμα, ἐδὲ λυάζετο, μὴ ὁρῶν αὐτὴν, ἀλλὰ ἐλάμπρυνε, καὶ ἐς πλάπας ἐσέπιπτε, καὶ τοὔνομα τῆς Χαρικλείας

adductum est, multis precibus exoratum. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat cōiectura, fore ut caperetur à muliere formosa, ad uoluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter loquendum miserabiliter suspirare, et iam abeuntē amplecti, & adeunti obuiā occurrere, & formam colere sic ut maximè placitura esset: interdum uel uoce uel citbara canere: quibus omnibus in Diniā usa est. At ubi sensit excruciari, iamq; amore illaqueatū, ac sub iugum esse factum: aliud ad hæc excogitat, quo miserum subuertat: grauidam se ex eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amantem.) Neque postea commeabat ad illum, affirmans à uiro obseruari sese, qui iam amorem persensisset. Hic uerò rem iam non ultrà ferre potis erat: neque durare quibat, quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulatoresq; ad sese accersebat, ac Charicleæ

nomen

ἐπιβαῖτο· καὶ τὸν ἀκόντα τὸ ὄνομα καλοῦσα. ἐκείνου δὲ περιλαβὼν αὐτὴν (ἐπεποίητο δὲ λίθου λευκοῦ) ἐκόνει. καὶ τέλος, καταβαλὼν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦδάφους, ἐκυλίνδετο, καὶ λύτρα τῶν ἀμπλακημάτων τὸ πρᾶγμα. τὰ μὲν γὰρ ὧραι, ἃ κατὰ μῆλα, καὶ στέφανοι αὐτοῖς ἐδίδοτο αὐτῇ, ἀλλὰ οἰκοσιτίαι ὅλαι, καὶ ἀγροὶ, καὶ θεράπαιναι, καὶ ἐσθῆτες ἁπαλαὶ, καὶ χρυσὸν, ἐπόσον ἐβούλετο. καὶ τί γάρ, ὃν βραχὺ ὁ Λυσίωνος οἶκος, ἐνομαστότατος τῶν ἐν Ἰωνίᾳ γενόμενος, ἐξεώλητο ἤδη, καὶ ἐξεκένωτο. ἅτε οὖν ἤδη αὐτοῦ λῷον, ἀπολιπόντα αὐτὸν, ἄλλον τινὰ, Κρῆτα νεανίσκον ἐπιχρύσων, ἐθέρα, καὶ μετέβαινεν ἐπ' ἐκεῖνον. καὶ ἤρα ἤδη αὐτοῦ, καὶ ἐνόσει ἐπίσης. ἀμελὲς μέντοι οὐκ ἦν ὁ Δανίας, ἐκ τοῦ δὴ Χαρικλέους μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν πολιτῶν (καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τὸν Κρῆτα ἤδη ἐπεμέμψαντο) ὅτι χίτωνα παρὰ τὸν Ἀγαθοκλέα, καὶ χλαῖναν ἀλλοτρίαν ὡς ἔχοι τοιαῦτα τὰ πράγματα αὐτῷ.

nomen inclamabat: imaginē ĕ illius amplexus (candido enim lapide fecerat) eiulabat. Demū in solū abijciēs sese, iactabatur: planeq; res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulieri, non pro malorum aut corollarum precio, sed solidæ domus, agri, famulæ, uestes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter Iones nobilissima, exhausta est, atq; exinanita. Deinde ubi iam exuccus esset, eo relicto alium quempiam adolescentulum Cretensem bene nummatum uenata est, atque ad illum deſciuit. Iam uidelicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaque Dinias neglectus non à Charicleæ modò, uerùm etiã ab assentatoribus (nam isti quoque ad Cretensem amatorem iã deſciuerant) abit ad Agathoclem, iampridē nõ inſciũ quàm illi res miserè haberent.

Ac

καὶ αὐτὸς αἰδούμενος τὸ πρῶτον, ὅμως διηγεῖτο πάντα, τὴν ὑβριστικὴν, τὴν ἀπειρίαν, τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς γυναικὸς, τὴν αὐτοφαντασίαν τὴν Κρῆτα, καὶ τὸ λοιπὸν, ὡς οὐ βιώσεται μὴ οὐχὶ συνὼν τῇ Χαριπλέᾳ. ὁ δὲ ἄκαιρον εἶναι νομίσας ἐν τούτῳ τῷ ἀπομνημονεύειν τῇ Δεινίᾳ διέστησε μόνον αὐτὸν τῶν φίλων, ἀλλὰ τοὺς πολλοὺς αὐτοῦ πρωτίμους, τότε μὲν μόνον ἀγαπῶντας, παρόντας οἰκέτας ἐν Σάμῳ ἀπεμπολήσας, δεσπότην, αὐτῷ τῷ τιμῷ νομίσματος, δίκα τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ Δεινίας, οὐκ ἀφανὲς οὐδὲν ἦν τῇ Χαριπλέᾳ, παλὶν πιθανὸς γιγνομένῳ, καὶ αὖθις ἐν ἄβρα, καὶ τὰ γραμμάτια, καὶ μίμψις, ὅτι μὴ πολλοῦ χρόνου ἀφίκετο. καὶ οἱ πολλοὶ συνήδιον, ὑδίπαις καμνούσῃ, ἐρῶντες ἀλλάξασθαι ἔτι ὄντα τὸν Δεινίαν. ὡς δὲ ἐπίστευτο ἤξειν παρ' αὐτὸν, καὶ ἔτι περὶ τὸν πρῶτον ὕπνον, καὶ ἔνδον ἦν ὁ Δεινίας, ὁ δὲ Χαριπλέας αὐτὸς, ἔτι καὶ ἄλλως αἰδούμενος,

Ac pudescens quidem initiò, tamen exposuit omnia; amorem, egestatem, arrogantiã mulieris, riualem Cretẽsem: in summa, nõ uicturum sese nisi cum Charicleæ consuetudinem haberet. Ille uerò intempestiuum esse ratus, id temporis exprobrare Dinix, quapropter ex amicis unum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi antepositos: diuendita, quam unam habebat in Samo, domo paterna, precium illi attulit, talenta tria. Quæ simulatq; recepisset Dinias, haud clàm erat Charicleæ rursus subitò formosus factus: rursus ancilla, & literulæ, et expostulatio, quòd iã diu sese nõ adisset. cõcurrerũt item adulatores applaudẽtes, ut uiderũt Diniæ adhuc esse quod daret. Cum aũt pollicitus esset sese uenturum ad illã, uenissetq; primo ferè somno, essetq; intus Demonax Charicleæ maritus, siue quòd alioqui præsenserat,

ἐστι καὶ ἀπὸ σωθήματος τῆς γυναικὸς, ἀμφωχὰ λέγεται, ἐπαναστὰς ὥσπερ ἐν λόχου, τῷ τι αὐλείαν ἀποκλεῖσαι ἐκέλευε, καὶ συλλαμβάνειν τὸν Δενίαν, πῦρ καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, καὶ ξίφος ὡς ὅτι μοιχὸν σπασάμενος. ὁ δὲ συνιδὼν οὐ πακῶς ἐλῶ, μοχλόν τινα πλησίον κείμενον ἁρπάσας αὐτόμολος ἀπεκλίνη· ὁ δὲ Δημώνακτα πατάξας ἐς τὸ ἱερὸν ταφον, καὶ τὸν Χαρίκλειαν, οὐ μιᾷ πληγῇ τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τῷ μοχλῷ πολλάκις, καὶ τῷ ξίφει τοῦ Δημώνακτος ὕστερον. οἱ δ' οἰκέται τὸ μὲν ἐξεπλάγησαν ἄφωνοι, τῷ παραλόγῳ τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι. ἔπα πειρώμενοι συλλαμβάνειν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπήει μετὰ τοῦ ξίφους, ἐκεῖνοι μὲν ὑπέφυγον· ὁ Δενίας δὲ ὑπεξδύσας, τὸν ὄχλον ὀργασάμενος, καὶ τὸ μίσος τῆς ἐω παρὰ τῷ Ἀγαθοκλεῖ λιίβιβῳ, ἀναλογιζόμενος τὰ πεπραγμένα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων ὅ, τι

siue de cõposito' proditione q; uxoris (nã utrũq; fertur) exiliens uelut ex insidijs, & atriũ iubet occludere, & Diniam comprehendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset: uecte quopiam de proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipsum occîdit Demonactem in tempus adigens: tum Charicleam. atque hanc quidem non ictu uno, uerumetiam & uecte sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehẽdere conati, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clam sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram usque apud Agathoclem diuersabatur: pariterque & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum, considera-

ἀποβάντας, συνεθοινῶντο. ἔνθεν δὲ οἱ στρατιῶται παρῆσαν (ἤδη γὰρ τὸ πρᾶγμα διεβέβατο) καὶ συλλαβόντες τὸν Δενίαν, οὐδ' αὐτὸν ἐξεργον ὄντα μὲν οὐχὶ φιλανθρώπων, ἀπάγουσι πρὸς τὸν ἀρμοστὴν, ὃς ἦρχε τηνικαῦτα Ἀσίας. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ μεγάλῳ ἀποπέμπει αὐτὸν, καὶ μετ' οὐ πολὺ κατοικίμφθη ὁ Δενίας εἰς Γύαρον, νῆσον τῶν Κυκλάδων, ἐν τούτῳ φεύγων εἰς ἀεὶ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς καὶ τἆλλα μὲν σωλῶν, καὶ σωσαπῆργε εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ συναπῆλθε εἰς τὸ δικαστήριον μόνος τῶν φίλων, καὶ πρὸς οὐδὲν ἐνελίπησε. ἕως δὲ ἦλθε ἐς φεύγων ὁ Δενίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ταμίου. συνταφιάσας δὲ αὐτὸς ἦρχε τοῦ, διέβιβε ἐν Γυάρῳ, καὶ συνέφευγε αὐτῷ. καὶ ἐπειδὴ παντάπασιν ἐνέπεσε τῶν ἀναγκαίων, πορφυρεῖς ἐκέλευε τοῖς πορφυρεῦσι, συγκα-

considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iã enim res erat diuulgata) comprehensumq; Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multo pòst relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus unam, damnatus à rege, ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathocles autem cũ reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorũ solus unà est in iudicium comitatus, neq; usquam defuit officio. Porrò ubi iam in exilium profectus est Dinias, netum quidem desertus est ab amico: quin potius ipse suapte sponte dãnatius uersabatur in Gyaro, simulq; cũ illo exulẽ agebat. At quũ iã rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurario,

συγκατέλιτο, καὶ τὸ γενόμενον ἐν τούτῳ ἀπορρῶν, ὑφ' οὗ τὸν Δανίαν, καὶ νοσήσαντα δεῦρο μάλιστον ἐθεράπευσε. καὶ ἀποδανόντος, οὐκέτι ἐπανελθεῖν εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἐβούλετο, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἐμεινεν, αἰσχυνόμενος καὶ τεθνεῶτα ἀπολιπεῖν τὸν φίλον. τοῦτό σοι ὄφελον φίλε Ελλήνιε, ἐμὲ πρὸ πολλοῦ γενόμενον· ἔτι γὰρ ἂν οἶδα ἐγὼ πάντα διεσώλυσον, ἀφ' ὧν Αγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανε. Τό. καὶ δίδε γε, ὦ Μνήσιππε, ἐβούλοντο ἂν ταῦτα ἐλεῖσθαι, ἵνα μὴ ἀπιστῶ ἐκείνῳ ἐδωκάμην αὐτοῖς, ὅτι Σκυθικόν τινα φίλον. Αγαθοκλέα τὸν διηγήσω, πλὴν δι' ἀπάτην τινὰ μὴ ἄλλον ὁμοῖον ᾖ σοι αὐτῷ. Μνή. ἀκούσεται τοίνυν μὴ ἄλλον, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα. διηγεῖτο δέ μοι ποτὲ αὐτὸς Σίμυλος, ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικός, ἐπομοσάμενος ἐμοὶ αὐτὸς ἑωρακέναι τὸ ἔργον. πλεῖν μὲν γὰρ ἔφη ἐξ Ἰταλίας Αδρίαν, πρὸς δύσιν πλειάδων

unà cum alijs urinabat, quodq; hinc partum est referens, Diniã alebat. Quin & ægrotanti diutißimè inseruiuit: & ubi uita defunctus est, noluit unquam in patriam reuerti, uerùm inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si uel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. haud enim scio si anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortem obijt. TOX. At utinam iniuratus ista Mnesippe dixisses, uidelicet quo mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicũ quendam amicum Agathoclem istũ descripsisti. quin uerebor ne quem & alium isti similem narres. MNE. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidẽsem. Retulit aũt mihi de hoc Simylus Nauclerus Megarẽsis, adiurans profectò se testẽ rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadũ occasum, collecti-

ἀθ', συλλογιμαίους τινὰς ἀν-
θρώπων, νομίσαι· ὧν δ' τύτοις
εἶναι τὸν Εὐθύδικον, ηλικ μετ'
αὐτ Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα,
ηλικ τῦτο ἑταῖρον αὐτ. ὁμοίως
τως δ' ἔχειν, τὸν μ Εὐθύδικον,
ὑρμμένον ηὶ κρατερόν, τὸν δὶ
Δάμωνα, ὕπωχρον ηὶ ἀσθενι-
κὸν, ἅτε ἐκ νόσε μακρᾶς, ὡς
ἐδόκει, ἀνεστάμενον. ἔχει μὴν
ἤδη Σικελίας σὺν τχῆ διαπλεῦ
σαι ἐφ' ὁ Σίμυλ θ σφᾶς. ἐπὶ
τ πορθμὸν διαπρᾶσαι, ἐν
ᾧ αὐτῷ ἤδη τῷ Ιονίῳ ἐπλευ, χὶ
μῶνα μέσον ὑδίκησεν αὐτοῖς.
ηὶ τὰ μ πολλὰ ἡ αὖ τις ἄνεσι,
ῥικυμίας ἴσχε, ηὶ τραχύλος ηὶ
χαλάσας, ηλικ ἄλλα, ὅσα χειμῶ
νος κακά· ἐπὶ ἤδη σφᾶς κα
τὰ πλῶ Σάκυνθον ἶναι, ἀπὸ ψι
δῆς θ λιβράδας πολλὰς, ἔτι
ηὶ σπάρτα τινὰς ἐπορυμέ-
νας, ὡς τὸ εἰκὸς ὑπάλχειν
τῆς ὁρμῆς, πρὶ μέσας νύκ-
τας, οἷον ἐν τοιύτῳ σάλῳ
πωτιάσαντα τὸν Δάμωνα,
ὑμᾶν ἐκπνεύσαι ἐς πλῶ δύο
λκάδων.

collecticios quosdam homines uehentem. in his fuisse Euthydicum, unáq; cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Aetate quidem eos æquales fuisse: uerùm Euthydicũ ualentem, robustumq;: Damonem contrà subpallidũ atque ualetudinarum, quasi qui nuper (ut apparebat) ex diuturno morbo reuaeluisset. Itaque ad Siciliam usq; feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm ubi transmisso freto, in ipso iã Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immanes quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatis mala? Vt uerò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, præterea & funes quosdã trahẽtes, quo nimiriũ uim impetumq; fluctus excíperent: circiter noctis medium, Damonẽ, qui in tãta iactatione nausearet, nomuisse in mare

λαασαν. ἔπα, εἶμαι, τῆς νεὼς βιαιότερον, ἐς ὃ νεύσῃ μᾶλλον, ἐπικλιθέσης, καὶ τοῦ ὑγμοῦ σωματώσαντος, ἐκπεσεῖν, αὐτὸν ὦδε πλὴν λιμναλιὸ, ἐς τὸ πέλαγος, οὐλὲ γυμνὸν τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἂν καὶ ῥᾷον λιόμενον καὶ νᾶμ· οὐδὲ οὕτω βαρὺ νενιγόμενον, καὶ μόγις ἑαυτὸν ὑπερέχοντα τοῦ ἁλὸς ἅλων. τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς ἤκουσε (τυχὸν δὲ γυμνὸν ἐν τῇ σύνῃ ὄντα) ῥίψαι ἑαυτὸν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκτελαβόντα τὸν Δάμωνα, ἅμα ἀναχορεύοντα (φαίνεσθαι γὰρ ἐπὶ πολὺ τύχης, τῆς σελήνης καταλαμπούσης) συμπεφανέχεσθαι καὶ συννηχόμενον. σφᾶς δὲ ἐπιδυμᾶν μὲν ἐκείνοις βοηθεῖν, καὶ ἐλπίδα τὴν συμφορᾶς τῶν ἀνθρώπων, μὴ λιμαχθῆναι δὲ μεγάλῳ τῷ πονήματι ἐλαυνομένους, πολὺ ἐπανάγειν ποιῆσαι, φιλλεύς τι γὰρ πολλοὺς ἀφῆναι αὐτοῖς, καὶ τῶν κοντῶν τινας, ὡς ὑπὲ τούτων ἀπονέεσθαι, εἴ τινι αὐτῶν περιτύ-

propendentem. Deinde, ut conijcio, naue uehementius in eam partem in quam ille propendebat, inclinata, simulq; propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, uidelicet ut misero uel natare commodè liceret. Mox itaque succlamasse quum præfocaretur, utq; se ab undis sustolleret. Porrò Euthydicum simulatque audisset (nam fortefortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista uideri poterant, luna scilicet relucente) unà iuxta illum nasse, ac sublecuasse. Ac uoluisse quidem illis opitulari sese, miseratus uirorum calamitatem, uerùm nequisse, quòd uento prævalido raperentur. Illud tamen feciisse, subera cõplura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, ut

ab his

χοιεν, καὶ τίλος, καὶ τὶν ἀπο βαθράων αὐτὶν, εὖ μαλακὸν ὕσσεσθαι. ἐννόησον τοίνυν πρὸς θεῶν, ὦ τινα αὖ τις ἄλλον ἐπίλαξιν ἐπιλάξαιτο δύο τοίαις βιβαιοτέραν, πρὸς αὖθ' ἁρπαφίλου, ᾧ νυνὶ ἐπιστόνατα ἀπὸ πίλαγος οὕτως ἀγρίως μέλεον, ἢ παντυίσαι τῇ θανάτου. καί μοι ἐπὶ ὀφθαλμῶν λάβι τίλω ἀπαναίσιον τῶν νυμάτων, τὸν ἔχον τῇ ὕλατος ὑδιπλωμελέον, τὸν ἀφρὸν πιεζίοντα, τίλω νύπλα καὶ τίλω ἀπόγνωσιν, ἅτε ἀπεωνιγόμεγον ἐκένον, καὶ μόγις ἀναπνύωντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀρίγοντα τῷ ἑταίρῳ, τὸν δὲ ἐπιπαλῶντα σὺδὺς, καὶ σωπόντα, καὶ λιδιόντα μὲν πρακπόλυται αὐτοῦ ὁ Δάμων· οὕτω γὰρ ἂν μάθοις, ὡς οὐκ ἀγχοῦ σοι καὶ τοῦτον φίλον, τὸν Εὐθύδικον λιπυσάμλω. Τί. πότερον δὲ ἀπώλοντο, ὦ Μνήσιππε, οἱ ἄνδρες, ἢ τίς αὐτοῖς ἐκ παραλόγου σωτηρία ἐγένετο; ὡς ἔγωγε εὐ μεῖρίκε λέλοιπα ὑπὲρ αὐτῶν.

ab his ſuſpenſi natarent, ſi quem fortè ex eis nanciſcerentur, poſtremò ſcanſoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos quod aliud grauius benecuolentiæ documentum quiſpiã edere queat in hominẽ amicũ, q̃ noctu decidiſſet in mare uſq; adeò ſæuiẽs, q̃ cõmunẽ cata morte? Iãq; adeò mihi ante oculos pone imminẽtes procellas, fragorẽ aquæ ſeſe agglomerãtis, ſpumã undiq; efferueſcentẽ, noctẽ, ac deſperationẽ, ad hæc illũ iam præfocari incipientẽ, uixq; undis extantẽ, manuſq; porrigẽtem amico: hunc autem incontãter inſilientẽ, ſimulq; nantẽ, prorſuſq; ſolicitum ne ſe prior Damon interiret. Sic enim profectò cogноſces q. haud ingeneroſum hunc quoque amicum, uidelicet Euthydicum, retulerim.

TO. Vtrũ pierũt uiri, Mneſippe, an ſalus quæpiam ex inſperato illis contigit? Adeò ego illis non mediocriter timui.

Μνή. θάῤῥει ὦ Τόξαρι, ἰσώδυ-
σαν, καὶ ἔτι καὶ νῦν ἀσὶν Α-
θλίοισιν, ἄμφω φιλοσοφοῦν-
τε· ἡ μὲν γὰρ Σίμυλος ταῦτα
μόνα ἔχει λέγειν, ἃ τοτε ἄλλη
δ' οὐκ ἐᾶν, τὸν μὲν ἐκπίπτον-
τα, τὸν δὲ ἐπιπηδῶντα, καὶ νυ
χομαχοῦντας, ἐφ' ὅσον ὑπ' νυκτὶ καὶ
βορρᾶν ἐδύναντο, τὰ δ' ἀπὸ τού-
του, οἱ ἀμφὶ τὴν Εὐθύδικον αὐ
τοὶ διηγοῦνται. τὸ μὲν γὰρ
πρῶτον, φιλαὶς τισι πρίκι-
φόντας, ἀεύχειν ἐν τούτῳ
ἐαυτοὺς, καὶ ἀπονήχεσθαι νο-
νόμενοι, ὕστερον δὲ, τὴν ἀποβά-
δραν ἐλύοντας, ἤδη πρὸς ὦ,
προσνήξασθαί τι αὐτῇ, καὶ τὸ
λοιπὸν ἐπιβαίνοντας, σὺμκρῦπ
προσαγωχθῆναι τῇ Ζακύνθῳ.
μετὰ δὲ τούτους, οὐ φαύ-
λους ὄντας, ὡς ἐγωγ' ἂν ἔκ
ποιμι, ἄκουσον ἤδη δίτερα
ἄλλων, εὐλάβ τι χέρσνα
αὐτῶν· Εὐλαμίδας Κό-
ρίνθιός, Ἀρετάῳ τῷ Κο
ρινθίῳ καὶ Χαρίξένῳ τῷ Σι
κυωνίῳ, φίλοις ἐκέχρητο, σὺνόν
σοις ὄσι, ᾧ χάσατος αὐτὸς ὢν,
ἐπὶ δ' ἀκίθυσοι, διαθέμε

MNE. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agunt amobo, philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demũ narrare poterat, quæ noctu uidere licuit, hunc delapsũ, illũ defilientẽ, simulq; nãtes quatenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quæ pòst hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidem, subera quædam forte nactos, suspendisse de bis sese, atq; ita hærẽtes fluitasse sanè quàm incommodè. deinde ubi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, concensisq; illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, ut ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Budamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur, & ijs quidem opulentis quum ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens, testamentum reliquit,

ἀπέλιπε, τοῖς μὲν ἄλλοις ἴσως γελοίους, σοὶ δέ, ὡς οἶδα, φαίνεται τοιοῦτον δόξειεν, οἷον δεῖ ἀνδρὶ ἀγαθῷ φίλον τιμῶντι, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πρωτεύειν ἀμιλλωμένῳ. ἐγέγραπτο γὰρ ἐν αὐταῖς· ἀπολάβω Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου βίφαν, ᾧ τυχὸν νομεῖν, Χαριξένῳ δ' ἐμὴν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μετὰ πρεσβείας, ἐκ τούτου φέρων πλούτου ὅσον λῦναι παρ' αὐτοῦ δύνηται. ἐμοὶ δὲ αὐτῷ καὶ μήτηρ πρεσβύτις, καὶ θυγάτριον ὑπάρχει ἤδη γάμου. ἐμοὶ δέ τι ἀτυχῆσαι αὐτῶν ἐν τοσούτῳ παίδων, καὶ τὴν ἐκείνου μερίδα, φησὶν, ἐχέτω ὁ ἕτερος. τούτων ἀναγνωσθέντων, οἱ μὲν ἀπίστουν τὴν Εὐδαμίδα, τὸν φιλίαν δή, ἣ πρὸς τὸν ἄνδρα ἐμοὶ αὐτῷ ἀγνοοῦντος, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο. καὶ ἐλάθε, ὅστις ὁ γελῶν ἀπελλάττετο, οἷον Ἀρετᾶν καὶ Χαρίξενον εἰ δυσάμενοι κλῦσιν διαλέξονται, λέγοντος, ὡς φιλοτιμότατα reliquit, alijs quidem fortasse deridiculum, tibi verò haud scio an tale sit apparitum, viro probo, & apud quem amicitia in precio sit, quique uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in senecta fouendam: Charixeno verò filiam meam elocandã cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto, Huiusmodi lecto testamẽto, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerãt, at amicitiam quæ illi cum his uiris intercesserat, ignorabant, rem pro ludo ioco'que ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quòd eiusmodi hæreditatem Aretæum & Charixenum essent accepturi, fe-

 lices

uidelicet, atque ita aiebant: Siquidem perfol-
uent

πεπίστευσεν Εὐδαμίδαι, καὶ ξῶντος αὐτοῦ κληρονομήσοντας τὰ τοῦ νεκροῦ. οἱ κληρονόμοι δὲ, εἴτε ταῦτα διετέλεσεν εἰδότα, ὡς ἤκουσαν, ἦκον εὐθύς, ἀναιτησόντες τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας ἡμέρας ἐπιβιούς, ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἀρίστων, ἀποδεξάμενος κληρονόμων γενόμενον, τέλος τι ἐπάνου, καὶ τὸν αὐτοῦ μερίδα παραλαβών, δίδωσι τι τοῦ Εὐδαμίδα τῇ μητρὶ, καὶ τῷ συγγενεῖ οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκδόμενον, ἀπὸ ταλάντων πέντε τι, ὧν εἶχε, δύο μὲν τῇ αὐτοῦ συγγενεῖ, δύο δὲ τῷ τοῦ φίλου ἐπιδούς, καὶ τὸν γάμον γε αὐτῶν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἐξεῖναι γενέσθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρίστων οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας παρισχῆσθαι, τοιαῦτα κληρονομήσας, καὶ μὴ προδοὺς τὰς διαθήκας τοῦ φίλου; ἢ τίδιμος καὶ τοῦτον ἐν τοῖς τελείοις ψέφοις, μίαν τῶν πέντε ἄνευ;

uient Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, ut audierunt, uenerunt illicò, agnoscentes rataq; facientes ea quæ erant testamento mandata. Itáque Charixenus quinque dunataxat dies superstes, diem obijt. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius suscepto onere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non itapridem elocauit, ex quinq; talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias amborum eodem die fieri uoluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste uidetur? númnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, ut sit unus è quinque?

TOXA.

Τοξ. καὶ οὗτος μὲν καλὸς, ἐγὼ δὲ τὸν Εὐδαμίδαν πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὃ ἔχει πρὸς τοὺς φίλους. ἐδήλου γάρ, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν τὰ ὅμοια ἔπραξεν ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ καὶ ἐν διαθήκαις ταῦτα ἐνεγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἦκεν ἂν ἄγραφος κληρονόμος τῶν τοιούτων. Μνή. σὺ λέγεις. τέταρτον δέ σοι διηγήσομαι, Ζηνόθεμιν τὸν Χαρμόλεω Μασσαλιώτην. ἐδείκνυ δέ μοι, ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει. παρεκάθητο δὲ αὐτῷ γυνὴ, ἐπὶ ζεύγους ἐδιατροχοῦντι, τάτι ἄλλα εἰς δεξιὸς, καὶ ξηρὰ τὸ ἥμισυ τὸ δεξιὸν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, παυλώβατέν τι, καὶ ἀπρόσιτον μορμολύκειον. ἔτα ἐγὼ ἐθαύμασα, εἰ καλὸς οὗτος, καὶ ὁρᾶν ἄν, εἰ ἔχοιτο παροχουμένῳ τοιαύτῳ αὐτῷ γυναῖκα, ὁ δέ ἔξας μοι αὐτὸν, διηγεῖτο τὴν

TOXA. Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos. declarauit enim & ipse eadē fuisset facturus erga illos tametsi non essent ea scripta in testamento, ueorum ante alios uenisset non scriptus taliū hæres. MN. Probè dicis. Sed quartū iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolei, Massilia oriūdū. Commonstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, uir decorus, procerus, ac diues, ut apparebat. Assidebat illi uxor in rheda iter facienti, quùm alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca, alteroq; capta oculo, tetterrimū quoddā et refugiendū terriculum. Deinde quum demirarer, si decorus ille quil esset ac uenustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam; is qui mihi eum cōmonstrabat, caussam exponit quare

αὐτὸν γαμεῖν, ἀπορρήτων ἁπάντων ἐπιστάμενος. Μασσαλιώτης γὰρ καὶ οὗτος ἦν. Μενεκράτους δὲ τοῦ φίλου καὶ οἰκείου τοῦ Ξενοθέμιδος, πλουσίου τε καὶ τιμωμένου ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀνδρός. ἐχρῆν δὴ τὸν Μενεκράτη ἀφορμὴν ἐκείνου τοῦ γάμου λαβεῖν, ὅτι μὴ ἄτιμος ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἐξεταστῶν, ὡς ἀποφηνάμενος γνώμην παράνομον. ἔτυχε δὲ καὶ Μασσαλιώτης πολλάκις ὤν, ἔφη, καὶ τοιαύτην παράνομα γράψας. ἐπεὶ τοίνυν ὁ Μενεκράτης μὴ ὀρθῶς τῇ κατακρίσει μὴ ἐπεὶ ἐν πλείοσι πίπτοι, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀλίγοις ἁμάρτοι. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἐπιγαμεῖν ἄλλῃ, ἡμεῖς ἐκκαιδεκάτης ἕνεκα, ὦ ἄνδρες Μασσαλιῆται, ἐπιζημιώσομεν. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἐπύθετο, ἐξέσωσεν αὐτὸν τις τῶν γνωρίμων ἡμῶν, ἀφελόμενος τὴν προκαταβολήν, οὕτω κακοδαίμονα οὖσαν τὴν ὄψιν.

quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim comperte omnia. nam ipse quoque Massilienſis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, uiro diuiti ac honorato ipse ipsi de rebus par. Deinde aliquanto post facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, et ad capessendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentis uiris, tanquam qui sententiam iniquam pronunciasset. Ad hunc autem modum, inquit, nos Massilienses mulctamus, si quis corrupte iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd esset condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: postremò, quòd ex nobili repente factus esset infamis ac reiecticius. At præter cætera eum ipsa discruciabat filia iam nubilis, utpote annos nata decẽ & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia quam ante condemnationẽ possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tam infelici fuerit forma.

Quin

ἐλίγετο δὲ καὶ κατανίπτε-
σθαι πρὸς τὴν σελήνην ἀπ-
ξαμενόν. ὡς δὲ ταῦτα
πρὸς τὸν Ζηνόθεμιν ἄνω-
δύρετο, δάμμα, ἔφη, ὦ
Μενέκρατες· οὐτε γὰρ ἀνο-
φύσας τῶν ἀναγκαίων, οὔτε
ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τοῦ γέ-
νους ἐφράσατο νυμφίον τινά.
καὶ ταῦτα ἅμα διξαμένη, λα-
βόμενόν τε αὐτὸν τῆς δεξιᾶς,
ἤγαγε εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν
τε οὐσίαν, πολλὴν οὖσαν, ἐπ-
έφηνε πρὸς αὐτὸν, καὶ δεῖ-
πνον παρασκευάζεσθαι κε-
λεύσας, ἐστία τοὺς φίλους,
καὶ τὸν Μενεκράτην, ὡς δέ
τινα τῶν ἑταίρων πιπανῶς
ἐπιτηδεῖον τῆς κόρης τὸν γά-
μον. ἐπεὶ δὲ ἐδειπνήκεσαν
αὐτοῖς, καὶ ἐσπείσαν τοῖς θε-
οῖς, ἐνταῦθα δὴ μεγάλῃ αὐτῷ
τὴν φιάλην προτείνας, δίδω-
ξε, εἶπεν, ὦ Μενέκρατες πα-
γὰ τῦ γαμβρεῦ φιλοτησίαν.
ἄξεσθαι γὰρ ἐγὼ τήμερον τὴν
σὴν θυγατέρα Κυδιμάχῳ,
τὴν πρῶτα δὲ πάλαι ἐλπο-
φαι, τάλαντα πέντε καὶ ἄπυσι.
τῦ δὲ, ἔπαγε, λέγοντος,

Quin & concidere dicebatur, idq; circa lunam crescentem. Hæc ubi apud Zenothemin deploraret: Bono, inquit, animo es Menecrates. Neq; enim ipse ege bis necessarijs, & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atq; hæc eloquutus, statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibiq; opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, ueluti iam è necessarijs cuipiam persuasisset ut puellam in matrimonium acciperet. Postea quam autem conuiuium peregerãt, libassentiq; dijs, tum uerò plenum illi calicem porrigens: Accipe, inquit, Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiã tuã Cydimachã: dotẽ autẽ iã olim accepi talẽta quinq; & uiginti. Illo uerò respondente,

Absit

μὴ σύγε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ οὕτω μανείην, ὡς τοιαύτην σε, νέον καὶ καλὸν ὄντα, πόρνῃ αἰσχρᾷ καὶ λιλωβημένῃ συναταξουγνύμενον. ὁ δὲ, ταῦτα διεξιόντος, ἀράμενος τὴν νύμφην, ἀπῆει ἐς τὸν θάλαμον, καὶ μετ' ὀλίγον προελθὼν, διακοσμήσας αὐτὴν, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου σώφρονα ἐπιδραττόμενος, καὶ παύτῃ, ὡς ἐοικε, τοιαγόμενος αὐτήν.

Absit, ne feceris ô Zenothemis, neue ipse usq; adeò insaniam, ut te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulo pòst prodijt, ea deuirginata: atq; ex eo tempore cum illa uiuit, supra modum diligens, & quemadmodum uides, circumferens eam. Et nõ

καὶ οὐχ ὅπως οὐκ αἰσχύνεται τὴν γάμην, ἀλλὰ καὶ σεμνυνομένην ἔοικεν, ἐπιδεικνύμενος, ὡς διαφορᾶ μὲν τῶν ἐν σώματι καλῶν ἢ αἰσχρῶν, καὶ πλούτου καὶ δόξης ἀφορᾷ δὲ ἐς τὸν φίλον, καὶ τὸν Μενεκράτη οὐδὲ εἰς τοσαύτην χάριν πρὸς φιλίαν ἦλθε δόξαν τῶν ἐξακοσίων γενέσθαι. πολὺ γὰρ τούτων οὕτως αὐτὸν ἠμέλησε καὶ ὁ τύχη· παιδίον γὰρ παγκάλου ἐν δὲ αἰσχίστης αὐτῷ ταύτης ἐγένετο. καὶ πρόφασιν γε, ἐπεὶ ἀραμένου αὐτὸ, διεκόμισεν ὁ

solùm non pudet matrimonij, uerumetiam perinde atq; glorians de eo sic ostentat, propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatẽ, ad hæc opes & famam. tantum amici rationem habet Menecratis, neq; arbitratur eum sexcentũ uirũm sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro bis iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum. Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est quòd

πατὴρ ἀς τὸ βουλευτήριον, ἀλλῶ ἐστεμμένον, καὶ μίο λαυκ ἀμπεχόμενον, ὡς ἐλεο ευότερον φανείη τοῖς τοῦ πάππου, τὸ μὲν βρίφ ἀ- γγέλασι πρὸς τοὺς βουλευ τὰς, καὶ σωτηρότατ τὸν χάρ ρι, ἡ βουλὴ δὲ ἐπικλασθέσα πρὸς αὐτὸ, ἀφῆκε τῷ Μεγα πράτει τὴν καταδίκην· καὶ ἦλθ ἐπίτιμός ὄτι, τυχικεύ- τὴν σωτῆρι χρησάμεν πρὸς τὸ σωίδριον. τοιαῦ τα δὲ Μακαριώτατε ἐλεγε τὸν Ζηνόθεμιν ἐργάσθαι τοῖς τοῦ φίλου, ὡς ἐμὲ, οὐ μικρὰ, οὐδὲ τῶν πολλῶν ἂν Σκυθῶν γενόμενα, οἵ γε καὶ τὰς παλ λακὰς ἀκριβῶς τὰς καλλί στας ἐπιλέγεσθαι λέγονται. λοι- πὸν ὑμῖν ὁ πίμπ, καί μοι δοκῶ ἂν ἄλλον ὁρᾶν, Δημητρί ου τ Σουνίαδε ἐπιπλεόμεν. σωτηκπλεύσας γὰρ εἰς τὴν Αἴ- γυπτον ὁ Δημήτριος Αντιφίλῳ τῷ Αλωπεκῆθεν, ἑταίρῳ ἐκ παί δων ὄντι, καὶ σωτρόφῳ συ- νῆν, καὶ σωτωκαδεῖτ- το, αὐτὸς μὲν τὴν ἐωτοῦ

quòd tollens hunc pater in tulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pul lis amictum, quo plus mise rationis auo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Ita& curia commota super illo, remisit mulctam Me necrati: ata& ille iam rei fa mæ& restitutus est, eiusmodi patrono usus apud iudices. Hæc affirmabat Maßiliēsis Zenothemin amici gratia feciße, haud mediocria, si- cuti uides, nec& qualia pas- sim Scythæ factitant, qui concubinans formosißimas summa cura diligere di- cuntur. Restat nobis quino tm. Nec& uerò mihi ui- deor alium quempiam de- bere dicere Demetrio Suo nienßi præterito. Navi- garat in Aegyptum Deme trius unà cum Antiphilo A lopecēsi, qui cum illi iam in- de à teneris annis fuerat ac micitia, ata& ephebus ephebo conuixerat, pariter& fuerat eruditus, ipse quidē Cynicæ

disciplinam

ἀσκησιν ἀσκήμων, κατὰ τῶ Ῥοδίῳ ἐκείνῳ σοφιστῇ, ὁ δὲ Ἀντίφιλος ἰατρικὴν ἄρα ἐμελέτα, καὶ λέγεταί ποτε ὁ μὲν Δημήτριος ἐντυχὼν ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημοῦντι, κατὰ θέαν τῶν πυραμίδων, καὶ τὸ Μέμνονος. ἤκουε γὰρ τούτους ὑψηλὰς οὔσας, μὴ παρέχεσθαι σκιὰν, τὸν δὲ Μέμνονα βοᾶν πρὸς ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον. τούτων ἐπιθυμήσας Δημήτριος, ἅτε μὲν τῶν πυραμίδων ἀμελὴς ὤν, τοῦ δὲ Μέμνονος, ἀνῆκε λαταγὴν Νέλου, ἵνα τὸν ὕδατι μίσα, ὀκνήσωσι πρὸς τὴν ἐλθεῖν καὶ τὸ βάλτος ἀπολιπὼν ὁ Ἀντίφιλος. ὁ δ' ἐν τούτῳ συμφορᾷ ἐχρήσατο, μᾶλλον γοναῖς τισὶ φίλοις δυμελής. εἶχε πάντως καὶ αὐτὸν, σύριον καὶ παῖδα μικρὸν καὶ τὴν γαστέρα, ἱδρυόμενος ἐποίει τινὰ καινοτομίαν, σωφρονῶν δέ τι καὶ τοῖς ἐς τὸ ἀνεβάδιον, καὶ ἀποσυλήσαντος τὸν θεὸν, χρύσεα τε φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον, χρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ πιθηκοφάλλους ἀργυροῦς, καὶ

disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus uerò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis forte profectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum a Pyramidum, Memnonisq; b. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, umbram non iacere: Memnonem autem uocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, uidelicet ut Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextũ iam mensem aduerso Nilo nauigabat relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius ut nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, unà cum illis in Anubis tẽplũ irrupit: sublatóque Deo, ad hoc phialis aureis duabus, tũ caduceo aureo et hoc, neq; nõ cynocephalis argẽteis, atque

ἠρὰ ἄλλα τοιαῦτα, κατέ-
θεντο παρὰ τῷ Σύ-
ρῳ. ἔπ' ἐμπεσόντες (ἤλω-
σαν γάρ τι ἀπειμπολοῦ-
ντες) ἅπαντα σὺν ὀλί-
γῳ τριβολούμενοι ὡμὶ τοῦ
ῥοχοῦ. ἠρὰ ἀγόμενοι ὑ-
πὸ τῶν οἰκέων τοῦ Αν-
τιφίλου, ἠρὰ τὰ φώρια ἐξέ-
φερον, ὑπό τινι, ἐν
σκευαρίῳ κάμελον. ὃ, τι οὖν
Σύρος ἐλέλειτο σὺν ὀλίγοις, ἠρὰ
ὁ διώκτης αὐτοῦ Αντίφι-
λος. οὕτω μὲν ἠρὰ μικ-
ρὸν ἀπεχόμενος τοῦ δι-
δασκάλου, ἀνασκαδὰς ἐβο-
ήθει δὲ οὐδείς, ἀλλὰ ἠρὰ
οἱ τέως ἑταῖροι ἀπεστρέφοντο,
ὡς τὸ Ανουβείου συλη-
σάντα. ἠρὰ ἀσέβημα αὐτὸ
τῶν ἡγοῦντο εἶναι, ἀ σωθέ-
ντος μόνον, ἢ συναφιάδησαν
αὐτῷ. ἠρὰ οἱ λοιποὶ δὲ τῶν
οἰκετῶν, δύο ὄντες, ἅπαντα
τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ συσκευά-
σάμενοι, ᾤχοντο φεύγοντες.
ἐλέλειτο οὖν ὁ ἀθλιος Αν-
τίφιλος πολλὰ ἄλλα χρόνον,
ἀ παύτων, ὅσοι ἦσαν πανδύ-
γοι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μιᾶς

atque id genus alijs, omnia
apud Syrum depoſuerat.
Deinde fortè comprehenſi,
(capti enim fuerant diuen-
dentes neſcio quid) rem o-
mnẽ protinus confeſſi ſunt,
diſtricti in rota: deportatio
q; uenerunt in ædes Antiphi
li: ibi res furto ſublatas de-
promebãt, ſub lectica qua-
dam in abdito conditas. Sy-
rus itaq; illicò uinctus, unaq;
herus huius Antiphilus: ato
que is quidem interea dum
præceptorem audit, auulſus.
Nec opitulabatur quiſpiã:
quin magis hi qui fuerant
hactenus amici, auerſabãtur
hominem, tanquam qui
templum Anubis ſacrilegio
compilaſſet: ſeſeq; impiari
credebant, ſi cum illo bibiſ-
ſent, aut ediſſent. Porrò
duo qui reliqui erant pueri,
quicquid erat in domo, con
uaſſantes, fuga diſceſſerunt.
In uinculis igitur erat mi-
ſer Antiphilus multũ iã tẽ-
poris: habitus interim omni
um, quãtũ in carcere erat,

φύτατος ἅπαντα δοκῶν. ἦν δὲ ὁ
ὑπὲρ τῶν δεσμῶν Αἰγύπτιος,
δεισιδαίμων ἀνὴρ καὶ, ὥστε
τοῖς χαριεῖσθαι καὶ τιμωρήσειν
τῷ θεῷ, βαρὺς τῷ Ἀντιφίλῳ ἐ-
φιστώς. εἰ δ' ἀπολογοῖτό ποτε,
λίγων ὡς οὐδὲν τοιοῦτον ἔργα-
σαι, αὐαίσχυντος ἐδόκει, καὶ
πολὺ πλέον ὅσῃ τοῦτῳ ἐμισεῖ-
το. κἀρρώστει τοιγαροῦν ἤδη, καὶ
πονήρως εἶχεν, οἷον εἰκὸς χα-
μαὶ καθεύδοντα, καὶ τὸ πυκ-
νὸς ἔδει ἀποτείνειν τὰ σκέλη
μικρά, μέγαν, ἐν τῷ ξύλῳ κα-
πικλειομένα. τὸ μὲν γὰρ ἕμι-
πυας, ὁ κλοιὸς ἔχει, καὶ ἡ ἑτέ-
ρα χεὶρ πεπεδημένη, εἰς δὲ
τὴν πύκλα, ἴσλει ὅλον κατα-
δεδέσθαι. καὶ μὲν καὶ τὸ σῶμ-
ματος ἡ δυσοσμία, καὶ τὸ πνί
γος ἐν ταυτῷ πολλῶν δεδε-
μένων, καὶ ἐφθοχωρημένων,
καὶ μόλις ἀναπνεόντων, καὶ τὸ
σιδήρου ἦχος, καὶ ὕπνος ὀ-
λίγος, ταῦτα πάντα χαλεπὰ
ἦν, καὶ ἀφόρητα, οἷς αὐθαι-
νέτως ἀνθεῖ, καὶ ἀμελετήτῳ
πρὸς ἅπαν σκληρὰν τύχην δίαι-
τᾳ. ἀπαγορεύοντος δὲ αὐτοῦ,

sontiũ sceleſtiſsimus. Porrò *præfectus carceris* Aegyptius, *homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere* Deo, *atque illius ulciſci uices, grauis* Antiphilo *imminebat.* Quòd ſi quando *defenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe,* impudens habebatur: atq; hoc nomine multo etiã magis erat inuiſus. Subægrotabat itaq; iã, maleq; habebat: nec mirũ, quippe q hu mi cubaret, idq; etiã noctu, neq; crura ſineretur protẽdere, ligno incluſa. nã p diẽ cataſta ſtringebatur, altera manu uincta ferro: at noctu cogebatur totus in uinculis eſſe. Ad hæc inſuper domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidem uinctis, locumq; anguſtum prementibus adeò, ut uix reſpirarent, tum ferri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atque intoleranda: nimirũ homini eiuſmodi rerũ inſueto, minimeq;

ad tam diurũ uitæ genus exercitato. Quum uerò iã deficeret, ac ne

μηδὲ σῖτον ἀρᾶσθαι βίλον
λοι, ἀφικνεῖται πόλι καὶ ὁ Δημή
τριος, ἄγων ἐδῶν τ ὧν ἐτυχεν ἐμ
νων. καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν, ὡς εἶχεν
οὗτος ἐδῆ τὸ δόλιωτέρον δρα
μᾶτος ἐλθὼν, πότε μὲν ἐκει-
νίχθη ἐσπέρα γὰ ἤδη, καὶ ὁ δεσ
μοφύλαξ πάλαι κεκλημὼς ἦν
ὑπνῳ ἐκάθευδε, φερεῤῥῷ τοῖς
εἰκόσιν παρακεκλυσάμενος.
ἔνθεν ἤ εἰσέρχεται, πολλὰ ἐπε-
τοῦσας, καὶ παρεκελεύσατο, ὅπη πο-
λὺ μὲν ἥδεται τ Αντίφιλον, ἄδη
λον ὑπὸ τ πολλῶν γιγνομέ
νον. καὶ πόρρωθεν ἀνεκοπᾶτο
παθ' ἕκαστον τ διδυμεύων, ὥσ
σπερ ἀσθενοῦσι οἱ τὰς εἰκόνας
γράφοντες ὑπ τῶν ἰατρῶν ὄντων, αὐτὰ
βαίνοντες ὑπ τῶν παρατάξεσι.
καὶ εἴ γι μὴ τέχνημα ἐβόησεν,
Αντίφιλον Δημεμένης, πᾶν
ἤδη πολὺ ἠνέῳσεν ἂν ὄρος ἰῶν,
τοσοῦτον ἄλλαξε ὑπὸ τ δει
νῶν. ὡς ἤ τὸν φωνὴν ἀκοῦσε
ν ἀνιβόησε, καὶ προσιόν[τος,
διαφέλας τὸν νόμον, καὶ ἀπὸ
γνω τ πρόσωπον ὀλιγιστὸν

ac ne cibum quidem capere
posset, reuersus est tandem
& Demetrius, nihil dum sci
ens eorum quæ acciderant.
Vt autem cognouerat quo
in loco res esset, statim q; cur
riculo ad carcerem uenisset: tum quidem admissus non
est, propterea quòd uespera iam esset, & carceris custos iamdudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At mane quum esset ingressus, multis uidelicet precib⁹ admissus, accedēs multo tēpore, quærebat Antiphilū: quippe malorū multitudine sic immutatū, ut cognosci nō quiret. Circumiēs igitur, & uinctis unū quēq; cōsiplabatur, eorum more qui familiariū cadauera iam marcida facta requirūt in stragibus. Quòd ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuisset agnosci quisnam esset: usqueadeò præ malis erat transfiguratus. Vt uerò ad uocem agnitam respōdisset, atq; adeunte illo comā diduxisset, cā à uultu abigens sordidā

ηκὶ συμπεπλεγμένω, ἐλεξεν αὐτὸν ὅστις ὢν· ἄμφω μὲν οὖν τὸ πρῶτον ἀπεπλάγησαν, ἐπιγιγνόμενα σαυτοῖς ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ θέᾳ, χρόνῳ δὲ ὕστερον ἀναλαβὼν αὐτὸν τε ηκὶ τὸν Ἀντίφιλον ὁ Δημήτριος, ηκὶ σαφῶς ἑκάστα, ὡς εἶχεν, ἐπυνθάνετο· παρὰ αὐτοῦ, θαῤῥεῖν τε παρακελεύεται, ηκὶ ἀπολῦσαι τὸ βρέφος, τὸ μὲν ἥμισυ αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοιπὸν δὲ ἱματίῳ ἀπέδωσεν, ἃ εἶχε πεπαρὰ ηκὶ ἐκτετρυχωμένα ῥάκη διεσπάσας. ηκὶ τὸ ἀπὸ τότε, πάντα βέπον σωλῶν, ἐπιμελόμενος αὐτοῦ, ηκὶ θεραπεύων. παρελθὼν γὰρ ἑαυτὸν τοῖς ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις, ἕωθεν εἰς μέσον ἡμέρας, οὐκ ὀλίγον ἀπέφερεν ἀχθοφορῶν· ἔστ' ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ ὄρους, μόσθῳ μὲν τῷ μισθῷ τῷ ἀπὸ μοφύλακι καταβαλὼν, τίθησὸν αὐτῷ, ηὶ ἀργυρικὸν ἀπεφέρετο αὐτὸν, τὸ λοιπὸν ὄν, εἰς τὸν τοῦ φίλου θεραπείαν, ἱκανῶς αὐτῷ διήρκει. ηκὶ τὰς μὲν ἡμέρας, σωθῆναι τῷ Ἀντιφίλῳ, ἐπεμελεῖτο. ἀτὰρ ἐνίοτε καὶ παρῆν ὁ Ἀντίφιλος, ὅπου

atq; impexam, oſtendit ſeſe quis eſſet. Hic ambo collapſi ſunt, oculis oborta caligine in tã inopinato ſpectaculo. Verùm aliquãto pòſt, poſteaq; et ipſe ſibi redditus, et Antiphilũ recipiens Demetrius de ſingulis eſſet illũ diligẽter percontatus, bono animo eſſe iubet. Tum diſſecto pallio, dimidiato quidem induitur ipſe, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inſeruiensq;. Locans enim ſeſe ijs qui uerſabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium uſque diem oneribus geſtandis non parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuerſus, mercedes partem carcerario in manũ dabat, quo illi manſuetum hunc ac pacatũ redderet. De reliquo autem in amici curam affatim ſuppeditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo, quo

παραμυθούμενος, ἵνα ὑπὸ νύξ καταλάβοι, ὀλίγου πρὸ τῆς θύρας τῦ δεσμωτηρίου, τιβάλιόν τι πεποιημένον, καὶ φύλλα ὑποβαλλόμενον, κείτο παύτε. χρόνον μὲν οὖν τινα ἅτω διῆγον, ὡσεὶ μὲν ὁ Δημήτριος ἀκωλύτως, ῥᾷον δὲ φέρων τὸν συμφορὰν ὁ Αντίφιλος. ὕστερον δὲ ἀποδανόντος ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ λῃστῦ τινος ὑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τις ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ ἐκεῖ παρών τις εἰς τὸ οἴκημα τῶν κεκλεισμένων. ἐφ' εἷς ἀνεῳγῶν, καὶ εἰσάμενος, ἔχων ἄλλως παρᾶν τῷ ἑταίρῳ, προσαγγέλλει, ἑαυτόν, προσελθὼν τῷ σωφρονοῦντι, ὡς εἴη κεκοινωνηκὼς δὴ ἐκεῖ τὸν Αννβιν ἐπιβολῆς. ὡς δὲ τῦτο ἔπραξεν, ἀπήγετο σὺν θύς ἐς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἐκβὰς παρὰ τὸν Αντίφιλον. τῦτο μὲν οὖν μάλις, πολλὰ ἱκετεύσας τὸν δεσμοφύλακα, διηργάσατο παρὰ κοτῦ, πλησίον τῷ Αντιφίλῳ, καὶ σὺν τῷ αὐτῷ πλοίῳ δεδέσθαι. ἔνθα

quo illum consolaretur: ubi uerò nox occupasset, pro carceris foribus, facto ex herbis torulo, substratisq; frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebãt: ut Demetrius nullo uetante ingrederetur, atque ob id mitius ferret calamitatem Antiphili: donec extincto in carcere latrone quopiam, idq;, ut putabatur, ueneno: & custodiæ exactißimè obseruatæ, neque deinde quisquã admissus in domicilium uinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius, quum alia uia non patêret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atq; confessus est, abductus est illicò in carcerem, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat à carcerario, ut proximè Antiphilo, atq; eadem in trabe uinciretur. Hic

μὲν οὖν μάλιστα ἐδήλωσε τῶν δύο νοσεῖν, ὧν ἐχρῆν πρὸς αὐτὸν ἀμελῶν μὴ τὰ παθ' ἑαυτὸν δεινῶν· καί τοι ἐνίοτε καὶ αὐτὸς ὅπως λάθοιμι λέληθεν ἐπὶ δ', ὅπως ἐκεῖνος μάλιστα μὲν παθοῦσθαι, ἧττον δὲ ἀνιάσεται. ὥστε ῥᾷον ἔφερον, μετ' ἀλλήλων κακοπαθοῦντες. χρόνῳ δὲ ἤδη τοῦτ' ἤδη τι προσπεσὸν, ἔπαυσεν ἅπαντα μᾶλλον ἀνιάτως ἔχοντα. ἐξ ὧν τῶν διδημιούργων, ὃν οἶδ' ἔθεν, ῥίνας φυσορύσας, καὶ σωμώσας πολλὰς τῶν δεσμωτῶν προσλαβὼν, ἀποπρίει τι τῶν ἁλύσεων, ἧς ἐλίσσετο ἑξῆς, τῶν πλειόνων ἐκ τούτου διεφθαρμένων, καὶ ἀπολύει ἅπαντας. οἱ δὲ ἀποπηδήσαντες σὺν μάχῃ, ὀλίγους ὄντας, τοὺς φύλακας, ἐπικεῖνται ἀθρόοι. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τὸ παραυτίκα, ἔνθα ἐδύναντο ἕκαστοι, διεσπείροντο, ὕστερον συνελθόντες οἱ πολλοὶ ὁ Δημήτριος καὶ ὁ Ἀντίφιλος κατὰ χώραν ἔμειναν, μὴ τὸν Σύρον λαβέσθαι ἔτι δυνάμενοι. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, μαθὼν ὁ τῶν

igitur uel maximè declarauit quanto in illum fuerit amore, quum sua ipsius incõmoda negligeret, cum & ipse interim ægrotaret: illud autem curæ haberet, quo pacto fieri posset ut ille & quamplurimùm dormiret, & minimùm angeretur. Atque ita commodè tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquanto post tale quiddam accidit quod finem fermè eorum imponeret calamitati. Siquidem è uinctis quispiã haud scio unde nactus limã, adiunctis coniuratis captiuorum pleriſque, catenam insecuit qua seriatim erant adstricti, cyphonibus in hãc insertis, solutíq; omnes. Qui quidẽ facilè trucidatis (quippe pauci) custodibus, conglobati prosilirẽt: atque hi quidem illico quò quisque poterat, dissipati: postea pleriq; sunt comprehẽsi. Porrò Demetrius et Antiphilus inibi remãserũt, Syro quoq; retẽto, quiã aufugere parabat. Vt autẽ diluxisset; Aegypti præses cognito

Αἰγυπτον ἐπιτραμμένος τὸ συμβεβηκὸς, ἵν' ἐκείνους μὲν ἐπιμψει τὸς διωξομένους, μίσαο τελάμενος δὲ τὸς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσας, ὅτι μόνοι οὐκ ἀπέδρασαν. ἀλλ' ὃν ἐκείνοι μὲν ἠξίωσαν, ὅτως ἀφιέμενοι· ἐβόα δὲ ὁ Δημήτριος, κοὐ δικαίως ἀδικεῖσθαι σφᾶς οὐ σμικρὰ, εἰ δόξουσι πανοῦργοι ὄντες, ἐλεῖν ἢ ἐπαίνου τοῦ μὲν ἀποστραφῆναι, ἀφεθῆναι δὲ μὴ τίλος, ἀναγκάσαι τὸν δικαστὴν, ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαι. ὁ δ', ἐπεὶ ἐμηδὲν ἐδέν ἀδικοῦντας, ἐπαινέσας αὐτὸς, τὸν Δημήτριον δὲ κοὐ πάνυ θαυμάσας, ἀφῆκε, πραμυθησάμενος ὧδε τῇ κολάσει, ἐὸ ἐλεύσσοντο, ἀλίνους ἀδίκτους, μὴ ἐκάτερον δωρησάμενος καὶ αὐτὸς, δραχμὰς μὲν μυρίους ἕ Αντίφιλον, δὶς τοσαύτας δ' τὸν Δημήτριον. ὁ μὲν δὴ Αντίφιλος ἔτι καὶ νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐστίν· ὁ δὲ Δημήτριος, κοὐ τὰς αὐτοῦ Αἰσωπείας ἐκάνῳ

cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur accersitis autem iis qui erant cum Demetrio, solui à uinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam satis erat ut hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibiq; nõ mediocriter in rebus iniuriam fieri prætẽdebat, si pro maleficis habiti, uiderẽtur uel commiseratione, uel ob id laudis quòd non aufugissent, dimitti. In summa, compulêre iudicẽ ut causam exactius excuteret. At hic ubi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autẽ seorsum quoq; admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerãt præterius in uincula coniecti. Quinetiam ambos muneri prosecutus est, idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem millibus: bis tãto Demetriũ. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Aegypto est: Demetrius autem sua quoq; uiginti millia reliquẽs

καταλιπὼν, ὤχετο. ἀπιὼν εἰς
τὴν Ινδικὴν, παρὰ τοὺς Βρα-
χμᾶνας, τοσοῦτον ἐπὼν πρὸς
τὸν Αντίφιλον, ὡς συγγνω-
στὸν ἂν ἀπ' αὐτοῦ νομίζοιτο, ὅλα
ἀπολιπὼν αὐτόν. οὔτι γὰρ ἂν
τὸν πᾶσαν τῶν χρημάτων,
ἢ τ' ἂν αὐτὸς ἦν ὅπερ ἔστιν, ἀφ-
πᾶσαν ὀλίγοις ἀρκέμενον,
οὔτι ἐκείνῳ ἔτι πλῆν φίλου, σὺν
μαρῶν αὐτῷ τῶν πραγμά-
των γιγνομένων. τοιοῦτοι,
ὦ Τόξαρι, οἱ Ελλήνων φίλοι.
εἰ δὲ μὴ προδιεβεβλήκεις ἡ-
μᾶς, ὡς ἂν ῥήμασι μέγα φρο-
νοῦντας, καὶ αὐτὸς ἂν σοι τὰς
λόγους διεξῆλθον πολλὰς καὶ
ἀγαθὰς ὄντας, οὓς ὁ Δημή-
τριος ἔπρωτεν τῷ διπλασιρίῳ,
ὑπὲρ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπο-
λογούμενον, ὑπὲρ τοῦ Αντιφί-
λου δὲ, καὶ δακρύων πρός-
τι, καὶ ἱκετεύων, καὶ τὸ πᾶν
ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενον,
ἄχρι μαστιγούμενος ὁ Σύρος,
ἀμφοτέρους ἀφῆκεν αὐτός.
ἐγὼ μὲν δὴ τούτοις ὀλίγοις ἀπὸ
πλειόνων, οὓς πρώτους ἡ μνήμη
ὑπέβαλε, διηγησάμην σοι,

amico, conceſsit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantū hoc loquutus Antiphilo, meritò sibi iam ignoscendum uideri quòd tum ab eo discederet: neq; enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse, qui erat, uidelicet qui poſsit paucis esse contentus: neque illum amplius egere amico, quippe cui res tam feliciter haberent. Huiusmodi sunt, Toxaris, amici Græci. Quod ni initiò notasses nos tanquam qui uerbis nos iactaremus: idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atq; eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quū interim pro se ipso nihil responderet: pro Antiphilo uerò lachrymas funderet, atq; etiam supplex esset: totamq; causam in se reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoria suggeſsit, tibi narrauerim præcla-

ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους. καὶ τὸ λοιπὸν ὅλη καταβὰς ἀπὸ τῦ λόγυ, σοὶ τὼ ῥῆσιν παραλείλυμι. σὺ δ', ὅπως μὴ χάρις ὀλῶ τὰς Σκύθας, ἀλλὰ πολλῷ τούτων ἀμείνους, αὐτῷ σοι μελήσει, εἴ τι καὶ σὺ δεξιᾶς πεφρόντικας, ὡς μὴ ἀποτμυθείης αὐτῶ. ἀλλὰ χρὴ ἀνδρα ἀγαθὸν εἶναι, ἐπὶ καὶ γελοῖα ἂν πάθοις, ὀρίσω μικρὸ καὶ συλλάλω σαύν σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ὑπὲρ δὲ τῆς Σκυθίας φαῦλ& ῥήτως φανόμεν&. Τό. σύγε ὦ Μνήσιππε, ὅτι καὶ παροξύνεις με πρὸς τὸν λόγον, ὥσπερ οὐ πάνυ σοι μέλον, εἰ ἀποτμυθείης ὧν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ ἀξιοῖς γε ὅλη, μᾶλλον, ὥσπερ σὺ, καὶ λιλογυσάμενος, ὁ γὰρ Σκυθικὸν ἔτι, ἢ μάλιστα, ἐπείσθην τὰ ἐργα ὑποφθέγγεσθαι τοὺς λόγους. προσδοκήσεις δὲ μηδὲν τοιῦτο παρ' ἡμῶν, οἷα σὺ διεξελθὼν ἐπαινῶν εἴ τις ἄπροικον ἐγημεν αἰσχρὰν γυναῖκα, ἢ εἴ τις

præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, tã decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò uti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi prædicatur. Verùm oportet strenuum præstare uirũ. Etenim res quædã uehemẽter ridicula tibi cõtigerit, si cũ Oreste ac Piladẽ admodum sophisticè laudaris, pro Scythia dicẽs, orator ignauꝰ appareas. To. Rectè tu quidem Mnesippe: q quidẽ ad dicẽdũ etiã exhortaris, perinde quasi nihil solicitus sis ne tibi lingua execetur, uicto in narrationibus. Sed iã exordiar, nihil quidẽ quẽadmodum tu, uerbis phalerans atq; exornans (d neq; enim is Scythарũ mos) præsertim quũ res ipsæ lõge magis loquãtur, q̃ uerba. Nihil aũt eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi in cõmemo

rãdo laudib. extuliſti: puta ſi qs ſine dote duxerit deformẽ mu

εἴ τις ἀργύριον ἐπίδωκε γα-
μοῦντι θυγατρὶ φίλου ἀνδρός,
δύο τάλαντα, καὶ νὴ Δί', εἴ
τις παρίσχοι ἑαυτὸν δεδεσόμε-
νον, ὡδὶ προσιόντι τὸ μικρὸν
ὕστερον λυθήσεσθαι. πάνυ γὰρ
δυτικὴ ταῦτα, καὶ μεγαληγορῶ
ἐν αὐτοῖς, ἢ ἀνδρῶν ἐνί ἐλίν.
ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φόνους
πολλοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θανά
τους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν' εἰδῇς,
ὡς παιδιὰ τὰ ὑμέτερά ἐστι, πα
ρὰ τὰ Σκυθικὰ ἀγεταίσεσθαι.
καί τοι ἐγὼ οὐκ ἀλόγως αὐτὸ πο-
νοῦμαι, ἀλλ' ὠκότως τὰ μι
κρὰ ταῦτα ἐπαινῶ τε· δεῖ γὰρ ὀ-
λίγα ὑμῖν ἀφορμὰς ὑπερ-
μεγέθεις, πρὸς ἐπίδειξιν φιλί-
ας, ἐν ἀρχῇ βαδίᾳ βιῶσιν.
ὥσπερ ἐν γαλήνῃ μάθοις,
εἰ ἀγαθὸς ἢ κυβερνήτης ὄν·
χειμῶνος γὰρ δήπου σοι πρὸς
τὸν διάγνωσιν. καὶ ὑμῖν δὲ
σωτηρίας οἱ πόλεμοι, καὶ ἢ ἐπι
λαύνειν ἄλλοις, ἢ ὑποχωρεῖ-
ν ὠδίνουσας, ἢ συμπεσόντας,
ὑπὲρ νομῆς ἢ λείας μαχόμε-
θα.

lierẽ: aut si quis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouẽ si quis sponte eat in uincula, quum certò sciat se paulò pòst esse soluendum. Admodum enim leuia ista, neq; quicquam ineſt in his uel magni negocij, uel uirtle quod sit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, bellaq; & mortes, amicorum cauſſa ſuſceptas, ut intelligas uestra iſta luſum eſſe ſi cum Scythicis conferantur. Neq; tamen iſthuc ſine cauſſa facitis, ſed meritò parua iſta miramini, propterea quòd non ſunt uobis admodum graues occaſiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace uiuentibus: quẽadmodum nec in trãquillitate queas ſcire, bonus ſit gubernato, necne. tempeſtate enim tibi opꝰ fuerit ad hoc ut dinoſcas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut ubi fortè concurrimus, pro paſcuis prædaq; pugnamus.

Hic

δη. ἔνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν. ἡμῖν δὲ διὰ τοῦτο ὡς βεβαιό τατα σωτηρίμενα τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον, καὶ δυσπολέμητον εἶναι νομίζοντες. πρότερον δέ σοι ἀπὲρ βέλομαι, ὃν τρόπον ποιούμεθα τοὺς φίλους, ὐκ ἐκ τῶν ποτῶν, ὥσπερ ὑμεῖς, ἀλλ' εἰ σωίφρων τις, ἢ γέτων ἰῶν, ἀλλ' ἐπιδεής τινα ἰδιωμένην ἀγαθὸν ἀνδρα, καὶ μεγάλα ὀργᾶσθαι δυνάμενον, ἔπειτ' ἔτον ἀπαντᾶν σπεύδομεν. ἡμῖν ὅπερ ὑμῖν ἐν τοῖς γάμοις, τοῦτο ἡμεῖς ἐπὶ τοὺς φίλους ποιεῖν ἀξιοῦμεν, ἐπὶ πολὺ μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὁμῶ πράττοντες, ὡς μὴ διαμαρτάνοιμεν τῆς φιλίας, μηδὲ ἀπέβλητοι δόξωμεν εἶναι. καὶ παιδικὴν προσιόντός τινος ἥβης φίλου ἢ, σωθῆναι τὸ ἀπὸ τούτου, καὶ ὀρκῶ ὁμόσαι, ἢ μὴν μὴ βιώσεσθαι μετ' ἀλλήλων, ἢ ἀποθανεῖσθαι, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον, ἢ ὅτῳ ποθ' ἡμῖν. ἀφ' ἧς γὰρ ἐντιμώντες ἀλλήλους ἐκ τῶν

Hic potißimùm op' eſt bonis amicis, eoſq; quamfirmiſſimè conſtituamus amicitias, ſola hæc arma inuicta atq; inexpugnabilia eſſe iudicantes. Prius autem uolo tibi commemorare quoritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum uos, neq; ſi quis æqualis ſit, aut uicinus: uerùm ubi ſtrenuum quempiam uirum conſpexerimus, quiſq; præclara facinora patrare poßit, in hunc omnes ſtudio incumbimus: & quod uos in amobiendis coniugijs, id nos in amicis non grauamur, diu quaſi procos agentes, nihilq; non facientes, ne uidelicet fruſtremur amicitia, néue reiecti eſſe uideamur. At ubi iam in amicitias cæteris repulſis delectus eſt quiſpiã, protinus fœdus initur, ac iuſiurandum, quod ſit maximum, nimirum & uiéturos eos pariter, & mortem oppetiturum, ſi ſit opus, alterũ

pro altero. Atq; ita facimus. Etenim ſimulatq; inciſis digitis

τὸς δακτύλους, ἐνστάξωμεν τὸ αἷμα εἰς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ἐπισχόμενοι, πίωμεν, ἐπ' ἴσῃ ὁ, τι τὸ μετὰ τοῦθ' ἡμᾶς διαλύσειεν ἀν. καὶ ἰφέασι δὲ τὸ μέγιστον ἄχει βοῆν ἐς τὰς συνθήκας εἰσίναι, ὡς ὅστις ἂν πολύφιλος ᾖ, ὁμοίως ἡμῖν δυσὶ τοῖς κοινοῖς τούτοις, καὶ μοιχευομένους γυναῖκας. καὶ οἰόμεθα ἀκίδ' ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτῶν εἶναι, πρὶν πολλὰς οὐσίας διαρρῦῆναι. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν Δανδάμιδος πρώην γενομένων. ὁ γὰρ Δάνδαμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἀπαχθεὶς καὶ αἰχμάλωτος Ἀμιζώκῃ, τῷ φίλῳ αὐτοῦ. μᾶλλον δὲ πρότερον ὀμοῦμαί σοι τὸν ἐμέτερον ὅρκον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἐν ἀρχῇ διωμολογησάμην. ἐγὼ γὰρ ἀνέμων καὶ τὸν ἀκινάκην, ἐλήλυθα πρὸς σέ, ὦ Μνήσιππε, ψεύσασθαι περὶ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν. Μνή. ἴσως μὲν ἐγὼ πάντων σου ἐμνήσθην καὶ ἐμέμνημαι, σὺ

digitis sanguinem in calicē destillauerimus, summisq; intinctis gladijs ambo pariter admouentes biberimus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi fœdera ad summū tres. [f] Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istæ atq; adulteræ uxores: arbitramurq; iam non perinde firmam illius amicitiā fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in cōflictu cū Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius ante tibi iurabo nostrum iusiurandum, quandoquidem istuc tantò sum pollicitus. Non genim per Ventum et Acinacem, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. MNES. Equidem tuum iusiurandū haud magnopere desiderabam: proinde

σὺ δὲ ὅμως οὐ ποιῶν, οὐδὲ ἄνεμα θεῶν ἐπιμέλεσθαι. Τό. τί σὺ λέγεις; ἆρά σοι δοκοῦσιν, ὦ ἄνεμος καὶ ὁ ἀκινάκης, θεοὶ εἶναι; ἢ τινος ἄρα ἐγνώκασιν, ὅτι ἀνθρώποις μᾶλλον ἀδίκως ἔστι τι καὶ θανάτῳ; ἐπόταν οὖν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ ἀκινάκῃ ὀμνύωμεν, τοῦτο ὀμνύομεν, ὡς τῷ μὴν ἀνέμῳ, ἴσως αἴτιον ὄντα, τῷ ἀκινάκῃ δὲ, ὅτι ἀνθρωποκτόνον ποιεῖ. Μνή. καὶ μὴν ἐμοί γε τοῦτο, καὶ ἄλλοις, ἂν ἐχεστί μοι λάθρᾳ θύσαι, οἶδ' ὅ ἀκινάκης ὄξι, τὸν δίσθον καὶ πίνειν καὶ βρέχειν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ποικίλα γὰρ οὗτος ὁ θεὸς, ὁ θάνατος, καὶ ἀπάγειν τὰς ἐφ' ἑαυτῷ παρίχεται ἀγούσας ὁδούς. Τό. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ὄντως μὲν ποιεῖς καὶ δικαίνουν, ὦ πονηρώτατε, μεταξὺ, μὴ διαφθείρῃς μου τὸν λόγον, ἐμοῦ ἡσυχίαν ἄγοντος, οὐ λέγουσος. Μνή. ἀλλ' ἐκ αὖθις γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσω τοῦτο· καὶ γὰρ ὀρθῶς ἐπετίμησάς. ὥστε σιγῶν τό γε

proinde rectè facis, q̃ nullũ deorũ iures. T. Quid tu narras? An nõ tibi uidentur esse dij, Vẽtus et Acinaces? Adeóne te fugit q̃ nihil sit malus mortalib. uita ac morte? Per hæc utique iuramus, quoties per Ventum et Acinacẽ iuramus: uidelicet per Ventũ, tanquã qui uitæ sit causſa: per Acinacem uerò, ut qui mortis sit author. MNES. At qui si iſta idonea causſa est: profectò multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceã, uenenum, funem, atq; his consimilia: quandoquidem uarius est iſte deus interitus, atq; innumerabiles aperit uias, quibus ad illum sit aditus. T O. Vide quàm cõtentioſe nunc, quãq; litigioſe iſtuc facis: dũ medio sermone interpellas me, excutisq; ac diſturbas orationẽ meam. At ipſe loquẽte te, silentium agebam. MNES. Age, non sum iſtuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas. quare perge confidenter quod

ἐπὶ τέτῳ λίγε, ὡς μηδὲ παρόν
τος ἡμῖν τοῖς λόγοις, ἅτω σιωπᾷ
σομαί σοι. Τό. τετάρτη μὲν
ὧν ἡμέρα τ φιλίας Δανδάμι
δι καὶ Ἀμιζώκῃ, ἀφ' ἧ τὸ ἀλλή
λων αἷμα σωεπιπώκεσαν. ἦσ
αν ἤδη ἐπὶ τῷ χώρᾳ πλη
σιάζοντες, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν,
οἱ πεζοὶ δ', ὡς τοσοῦτοι ἐπιλη
λυθέναι ἐλέγοντο. διὰ δὲ τ προ
αδομένοις τῶν ἐφοδον αὐτῶν
ἐπιπεσόντες, ἅπαντας μὲν ὡς ῥᾳ
στα, πολλοὺς δ' τῶν μαχίμων
κτάνασι, τοὺς δ' καὶ ζῶντας ἀπά
γουσι, πολὺν δέ τις ἐφθη διανυ
σάμενος ἐς τὸ πέραν τοῦ πο
ταμοῦ, ἐνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ τοῦ
στρατοπέδου, καὶ μέρος τ ἁρ
μαξῶν ἦν. ἅτω γὰρ ὠκονόσα
μεν τότε, ὅκ οἶδα, ὅ, τι λόξαν
τοῖς ἀρχιπλάνοις ἡμῶν, ἐπ'
ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Τα
ναΐδος. οὐδὲν ἦν ὅ τι λάθοι
πρᾶγμα λαύνετο, καὶ τὰ αἰχ
μάλωτα σωάγετο, καὶ τὰς
σκηνὰς διήρπαζον, καὶ τὰς
ἁμάξας

quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris, adeò tibi silebo.

TOXA. Quartus igitur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum sanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionem nostram Sauromatæ cum equitum decē milibus: peditum autem ter tantum adueniſſe ferebatur. Iis nihil mirum quum in nos irruiſſent imparatos, neq; expectantes illorum inſultum, omnes quidem cedere coegunt, complures autem repugnantes occîdunt, nōnullos & uiuos abducunt, niſi ſi quis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam, ubi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis caſtra fueramus metati, haud ſcio quo conſilio Archiplanorū, id eſt ducum noſtrorum, ad utramque Tanaidis ripā. Protinus itaq; & prædas abigebant, & captiua abducebant, et tentoria diripiebant, & curribus

ἀμάξας κατελαμβάνοντο, αὐ-
τοὶ δὲ Λῦσι τὰς πλείστας ἁλισκο-
μένας, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡ-
μῶν ὑβρίζοντες τὰς παλλακί-
δας, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμεῖς δ'
ἠνιώμεθα τῷ πράγματι, ὁ δὲ
Ἀμιζώκης ἀγόμενος (ἑαλώκει
γάρ) ἐβόα τὸν φίλον ὀνομαστί,
πικρῶς διδυμένος, καὶ κατεμι-
μνήσκετο κύλικος, καὶ τοῦ αἵμα-
τος. ὧν ἀκούσας ὁ Δάνδαμις,
ὅλως ἔτι μᾶλλον, ἀπάντων
ἐρώντων, διανύεται εἰς τοὺς
πολεμίους. καὶ οἱ μὲν Σαυρομά-
ται, διεμένοι τοὺς ἄκοντας,
ὥρμησαν ἐπ' αὐτόν, ὡς καταλαφ-
θέντος, ὁ δὲ ἰθὺς τοῦ Ζιρίμ.
τοῦτο δέ μοι τις εἴπῃ, ἁπλῶς φο-
νεύσειν αὐτόν, ἀλλὰ λίχνον-
ται, ὡς ἐπὶ λύτροις ὄντα.
καὶ δὴ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρ-
χοντα αὐτῶν, ἀπῄτει τὸν φίλον, ὁ δὲ
λύτρα ἔφη· μὴ γὰρ προέσθαι,
ἂν μὴ μεγάλα παρ' αὐτοῦ λάβῃ. ὁ
Δάνδαμις δέ, ἃ μὲν ἔχον, φη-
σιν, ἅπαντα διῄρπασαι ὑφ'
ὑμῶν, ἃ δέ τι δώσειν γυμνὸς
ἀπο-

curribus potiebantur, atq; ijs pleriſq; cum uiris captis & ſub oculis noſtris concubinas uxoresq; noſtras conſtuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, mi ſerè uinctus, ſimulq; calicis & ſanguinis commoneſecit. Quod ſimul atq; exaudierat Dandamis, nihil etiã contatus, ſpectantibus omnibus tranauit ad hoſtes. Ibi Sauromatæ denſatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, niſi ſucclamaſſet, Zirim. Hoc uerbi ſi quis ſonuerit, poſtea non interimunt, ſed recipiunt, tanquã dedentem ſeſe precio redimendum. Mox q; ad illorum ducem adductus, repoſcebat amicum: ille redemptionis preciũ poſtulabat. Neq; enim prius dimiſſurum ſeſe, niſi maximum pro illo recepiſſet. Tum Dandamis: Quæ poſſidebam, inquit, ea omnia à uobis direpta ſunt: quòd ſi quid eſt quod nudus præſtare

ἀποστελέσαι, ἕτοιμος ὑποσχεῖν αὐτὸν ὑμῖν· καὶ πρόσταττε ὅ, τι ἂν θέλῃς· εἰ βούλει δὲ, ἐμὲ ἀντὶ τούτου λαβών, κατάχρησαι πρὸς ὅ, τι σοὶ φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης, ἐδόκει, ἔφη, καὶ ὅλως κατέχεσθαί σε, καὶ τοῦτο, ζῶντα ἡμῖν ἀποστεῖλαι. σὺ δὲ, ὧν ἔχεις, μηδὲν καταβαλών, ἄγε τὸν φίλον. ἤρετο ὁ Δάνδαμις ὅ, τι καὶ βάλεται λαβών. ὁ δὲ τὼ ὀφθαλμὼ ἤτησεν, ὁ δὲ αὐτίκα παρίσχεν ἑκάτερον αὐτός. καπειδὴ ὑγιέστερος ἦν, ἦλθε τὰ λύτρα ἔχων οἱ Σαυρομάται, παραλαβὼν τὸν Ἀμιζώκην ἀπῆει. ἀποδεδόμενον δὲ αὐτὸν, καὶ ἅμα διακινδυνεύσαντα μέγα, ἀπεσώθησαν πρὸς ἡμᾶς. τοῦτο γὰρ ἐμέλησεν παρεῖναι θύσοντος ἅπασιν Σκύθαις, ἢ ἐκεῖνοι ἡγήσαιντο ἐμοῦ, ὁρῶν τόδε ὅτι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν ἐν ἀπύργοις οἰκοῦσιν, ἀλλ' ὅτι ἐν παρ' ἡμῖν ἡ ἀρετὴ γνώμη, καὶ ἡ πρὸς τοὺς φίλους πίστις. καὶ τοὺς Σαυρομάτας ἢ τὸ αὐτὸ οὐ μετρίως ἐφίβεσι,

præstare queam, id sum paratus polliceri tibi: & imperato quicquid uoles: & si ita uis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcũq; tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim quum temet dedideris. Quin tu parte eorũ quæ possides, tradita, amicũ abducito. Rogat illicò Dãdamis, quidnam uellet accipere. Ille oculos postulat. Atq; hic protinus exhibuit eruendos. Deinde ubi essent exacti, iamq; precium persolutũ esset Sauromatis, recepto Amizoca, reuersus est innitẽs illi: unaq; tranãtes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animũ reddebat Scythis omnibus, neq; iam uictos esse rebantur sese, quum uiderent, quod apud nos esset bonorũ maximũ, id nõdum esse abductũ ab hostibus: uerùm supereſſe egregiam mentem & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem

σι, λογιζομένους, πρὸς οἵους
αὐθρας ἰκ παρασκευῆς μα-
χοῦνται, ἐ ηδὲ ἐν τῷ ἀπρο-
δοκήτῳ τότε ἂν ὁρίσχον, ὥ-
δι γυκτὸς ὠθιγχρομένους, ἀ-
πολιπόντδι τὰ πλάϊα τῶν
βοσκημάτων, ηδὲ τὰς ἁμά-
ξας ἐμπρήσαντδι, ᾗχοντο
φοβύμενδι, ὁ μὲν τοι Ἀμιζὼ-
κης οὐκέτι ὑπέμεινε βλέπειν
αὐτὸς, ὅπ τυφλῷ τῷ Δαν-
δάμιδι, ἀλλὰ τυφλώσας ηδὲ
αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κά-
θηνται, ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν
Σκυθῶν δημοσίᾳ, μετὰ πάν-
των τιμῆς φερόμενοι. τί
τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμᾶς
ἔχοντι εἰπεῖν, εἰ ηδὲ ἄλ-
λους σοὶ δόκα δοίη τις ὅπ
τοῖς νῦν κατερῳμένοις ἀν-
ωμότους, εἰ βούλει, ὡς ηδὲ
πολλὰ ἐπιψεύδοιο αὐτοῖς;
καί τοι ἐγὼ μὲν σοὶ γυμ-
νὸν τὸ ὄργον δικηκόαμεν, ἀ
δὲ σύ τινα τοιοῦτον ἐλεγεῖ,
οὐ οἶδα ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐγ-
κατέμιξας τῷ λόγῳ, οἷς ἐ-
κίνησεν ὁ Δαύδαμις, ηδὲ
ὡς ἐτυφλοῦτο, ηδὲ ἃ ἔπι,

non mediocrem incutiebat, reputantibus cum cuiusmodi uiris, si se præparassent, essent pugnaturi: tametsi tum quidem ex improuiso superassent. proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incensis curribus, fuga sese subduxerunt. Porrò Amizoca non tulit diutius, ut uideret ipse, amico cæco Dandamide sed ipsus semet exoculauit. Atque ita sedent ambo, omnium; honore à populo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale Mnesippe uos referre possetis, etiam si quis tibi donet ut posßis uel decē alios ad istos quinq; adiungere, etiam citra iusiurandū si ita uis, ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam exposui. Tu uerò si quem talem narrasses, non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodum supplicarit Dandamis: & quomodo sit excæcatus, &

ηὐ ὡς ἐπαινῶνι, καὶ ὡς ὑπεδέξαντο αὐτὴ ἐπευφημοῦντες οἱ Σκύθαι, καὶ ἄλλα, ἐποῖα ὑμᾶς μυχανᾶσθαι ἐώθασι πρὸς τὸν ἀνδρασιν. ἄκρι γοῦν καὶ ἄλλον ἰσότιμον, Βιλίτταν, Ἀμιζώκου τούτου ἀνεψιόν. ὃς ἐπεὶ κατασπασθέντα ἐκ τοῦ ἵππου ὑπὸ λέοντος ἐλάβε Βάσθην, τὸν φίλον (ἅμα γὰρ ἐτύγχανον διῃωντες) καὶ ὅλον ὁ λέων περιπλακεὶς αὐτῷ ἐνεπίρνη τῷ λαιμῷ, καὶ τοῖς ὄνυξιν ὠθαράσσει, κατασπάσας καὶ αὐτὸς, ἐπιπίπτει κατόπιν τῷ θηρίῳ, καὶ περὶ σπᾶ, πρὸς ἑαυτὸν παροξύνων καὶ μετάγων, καὶ διὰ τῶν ὀδόντων μεταξὺ διεέργων τοὺς δακτύλους, καὶ τὸν Βάσθην, ὡς οἷόν τε ἦν, ἐπιξυλᾶν περιώμην τοῦ λάγματος, ἄχρι δὲ ὁ λέων ἀφῆς ἐκεῖνον, ἐμιδυήτα ἤδη, καὶ τὸν Βιλίτταν ἀπεστράφη, καὶ συμπλάκηναι ἀπέκλεινε κἀκεῖνον. ὁ δὲ ἀποθνήσκων, τὸ γοῦν τοσοῦτον ἔφθη, πατάξας τῷ ἀκινάκη τὸν λέοντα εἰς τὸ στόμα.

quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodũ excepérint eum Scythæ, agogratulantes, beneq; ominantes, atq; id genus alia: cuiusmodi uos ad demulcẽdas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ consobrinũ. Is ut detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nam fortè simul erant in uenatu) iamq; leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atq; unguibus laniaret: desiliens & ipse, inuolauit in tergum beluæ, reflexitq;, in sese prouocans auertensq;, atq; inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen eripere leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occîdit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaque

τίγνομ. ὥστε ἅμα πάντ' ἀ-
πώλεσαν, ἡμεῖς δὲ τοὺς μὲν
μὴν αὐτοὺς, δύο τάφους ἀ-
ναχώσαντες πλησίον, ἕνα
μὲν τῶν φίλων, ἕνα δὲ κατ'
αὐτικρὺ τοῦ λίονθ. ῥίπτω
δέ σοι διηγήσομαι ὦ Μνήσιπ-
πε, τὸν Μακέτην φιλίας καὶ
λογχάτης καὶ Ἀρσακόμα. ὁ
γὰρ Ἀρσακόμας ἦτ θρέπτη
Μαζαίας τ Λευκανόρους, τ βα
σιλεύσαντος ἐν Βοσπόρῳ, ὑπό
τι ἐπρίσβευσε ὑπὲρ τ δασμῦ,
ὃν οἱ Βοσποραῖοι κατὰ φέροντες
ἡμῖν, τότε ἤδη ῥίπτον μᾶλ-
λον ὑπερβάλλοντα ἐγεγένητο. ἐν τῷ
δείπνῳ γὰρ ἰδὼν τὴν Μαζαί-
αν, μειρακίλλην κὴ παλλὴν παρθέ-
νον, ἤρα, κὴ πόνηρὸς εἶχε. τὰ
μὲν δὴ περὶ τ φόρων διεπί-
πρακτο ἤδη, καὶ ἐχρημάτιζεν
αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐστία,
ἤδη δὲ ἀπεπέμπετο. ἔθ δέ
ἐστιν ἐν Βοσπόρῳ, τὸς μνηστῆ-
ρας ἐπὶ τῷ δείπνῳ αἰτῆσθαι λάσκό
ρας, κὴ λέγειν, οἵ τινες ἕνεκα ἄξι
οἱ παλλακίζεσθαι ἐπὶ τὸν γά
μον. καὶ δὴ καὶ τότε ἔτυχον

que pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duob. aggestis tumulis inter se uicinis, altero amicorũ, altero eregiõe leonis. Ilã tertio loco tibi referam Mnesippe, Macẽtæ, Lõchatæ, & Arsacomæ amicitiã. Hic enim Arsacomas deperibat Mazaẽ Leucanoris filiã, q regnabat in Bosporo tũ quũ legatiõe fungeretur super tributo quod Bosporani semper nobis pẽdere soliti, id tẽporis tertiũ iam mẽsem ultra diẽ legitimũ distulerãt. In conuiuio igitur quũ Mazaeam uidisset procerã atq; decoram uirginem, amore captus est, grauiterq; discruciabatur. Ilã itaq; quæ de tributis agebantur, erant transacta: respondcratq; illi Rex, conuiuioq; accipiebat, mox illam dimissurus. Est autem mos in Bosporo, uti proci in conuiuio pẽtant puellas, narrantes quinam sint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atq; id temporis forte fortuna multi aderant

ἐν τῷ δείπνῳ πολλοὶ μνηστῆρες παρόντες, βασιλεῖς, καὶ βασιλέων παῖδες, καὶ Τιγρά-
πάτης ὁ Λαζῶν δυνάστης, καὶ Ἀδόρμαχος, ὁ Μαχλυη-
νὸς ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολλοί. δεῖ δὲ τῶν μνηστήρων ἕκαστον προσαγγείλαντα ἑαυτὸν, διό-
τι μνηστευσόμενος ἥκει, δεῖπνον ἐν τοῖς ἄλλοις, κατακεί-
μενον ἐφ' ἡσυχίας. ἐπειδὰν δὲ παύσωνται δειπνοῦντες, αἰτήσαντι φιάλην, ἐπισπεῖ-
σαι κατὰ τῆς ῥαπίδος, καὶ μνηστεύεσθαι τὴν παῖδα, πολλὰ ἐπαινοῦντα ἑαυτὸν, ὅστις ἢ γένους ἢ πλούτου ἢ δυνάμεως ἔχει. πολλῶν οὖν κατὰ τάξιν τὸν νόμον ποιησάντων καὶ αἰτησάντων, καὶ βασιλείας καὶ πλούτους καταριθμησαμένων, τελευ-
ταῖος ὁ Ἀρσακόμας αἰτήσας τὴν φιάλην, οὐκ ἔσπεισεν. οὐ γὰρ ἦν ἐπ' ἡμῖν ἐκχεῖν τὸν οἶ-
νον, ἀλλὰ ὕβρις εἶναι δοκεῖ τοῦτο εἰς τὸν θεόν. τὴν δὲ ἀμυστὶ, δός μοι ὦ βασι-
λεῦ, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου Μαζάαν,

in conuiuio proci, reges, ac regum filij. in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliiq; cum his permulti. Oportet autem unumquēq; procum postea-quam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumq; accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala uinum in mensam effundere, atq; ita sponsam ambire, multum interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia.

Ad hunc igitur modum cum multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos uinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed haustim bibens, Da mihi rex, inquit, filiam tuam Mazæam

Μαζαίαν, γυναῖκα ἔχων, πολὺ ἐπιτυχεστέρῳ τέτῳ ὄντι. ὁπόσα γε ἐπὶ τῷ πλούτῳ, καὶ τοῖς πλήθεσι. τοῦ δὲ Λευκάνορος θαυμάσαντος (ᾠήθη γὰρ πίνειν τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ὁρμηθέντος, πόσα δὲ βοσκήματα ἕ, πόσας ἁμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα, τάχα γὰρ ὑμᾶς πλουτεῖ. ἀλλ' οὐχ ἁμάξας, ἔφη, ἔχω, οὐδὲ ἁγέλας, ἀλλ' οἱ μοι δύο φίλοι καλοὶ καὶ ἀγαθοί, οἵοι οὐκ ἄλλῳ Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ἐπὶ τούτοις, καὶ παρώφθη, καὶ μιβύεται ἐλέχθη. ἔωθεν δὲ προκεῖσθαι τῶν ἄλλων Ἀδύρμαχον, ἐμελλεν ἀπάξειν τὸν νύμφιον ἐς τὸν Μαιῶτιν, παρὰ τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ὑπανιστὰς οἴκαδε, μιμεῖται τοῖς φίλοις, ὡς ἀτιμασθεὶς ὑπὸ τῷ βασιλίως, καὶ γελασθεὶς ἐν τῷ συμποσίῳ, πίνειν οὐκ ἐθέλων. καί τοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμην αὐτῷ τὸν πλοῦτον, ὑμᾶς ἔχειν μοι, ὑμᾶς, ὦ Λογχά-

Mazæam uxorem, qui multo sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore verò admirante (sciebat enim rex paucos Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontanteq; Quantum pecorum, aut quantum habes plaustrorum Arsacoma, nam ijs rebus uos diuites estis? Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, uerùm sunt mihi duo amici, honesti, probiq;, quales alij Scytharum nemini. Ac tum quidem ista dicens risus est, contemptuiq; habitus, uisusq; temulentus: mane uerò reliquis prælatus est Adyrmachus: iamq; sponsam abducturo erat in Mæotidem ad Machlyenses. Porrò Arsacomas domum reuersus amicis indicat quòd admodum reiectus esset à Rege, risuiq; habitus in conuiuio, quum pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe uos, ô Loncha-

τὰ καὶ Μακέντα, καὶ τῶν σύνεσαν τῶν ὑμετέραν πολὺ ἀμείνω καὶ βεβαιοτέραν τῶν Βοσπορανῶν δυνάμεως. ἀλλ' ἐμοῦ λαλοῦντος ἀνέστην ὑμᾶς μὴ ἐχλοάζειν, καὶ παροξύνει. Ἀδυρμάχῳ γὰρ τῷ Μαχλυηναρίδωκεν ἀπάγειν τὴν γύμφην, ὅτι χρυσᾶς τε φιάλας ἐλέγετο ἔχειν δέκα, καὶ ἁμάξας τετράκυκλους ὀγδοήκοντα, καὶ πρόβατα καὶ βόας πολλούς. ἅτινα ἄρα προεστήμασιν αὐδράσιν ἄγαθοῖς βοσκήματα πολλὰ, καὶ ἱκανὰ πρόφορα, καὶ ἁμάξας βαρείας. ἐγὼ γὰρ, ὦ φίλοι, δι' ἀμφότερα ἀνιῶμαι· καὶ γὰρ ἐμοῦ τῆς Μαζάκης, καὶ ἡ ὕβρις ἐν τοσούτοις ἀνθρώποις ἐμὲ μᾶλλον μου κεβίκλο. οἶμαι γὰρ καὶ ὑμᾶς ἴσως ἀδικεῖσθαι. τὸ γὰρ μέτριον μετρεῖν ἑκάστῳ ἡμῶν τὸ ἀτιμίας, εἰ γε ἄτοπα βεβούλευμαι, ὡς ἀρ' ἓ σωκλινεύθαμεν, εἷς ἀνθρωποι ὄντες, καὶ τὰ αὐτὰ ἀνιώμενοι, καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντες. ἐμέ νυν, ἐπῆν ὁ Λογχάτης, ἀλλὰ καὶ ἕκαστος ὑμῶν ὅλος ἀδικεῖται,

ta atque Macenta: ueſtrāq; beneuolentiam longè præſtare multóq; firmiorem eſſe Boſporanorum opibus. Verùm hæc dicentem me ſubſannauit, contempſitq; & Adyrmacho ſcilicet Machlyenſi tradidit aſportandam ſponſam, quòd aureas phialas ſe diceret habere decem, præterea currus quaternis ſedilibus octogintas ad hæc ouilia boúmque multam copiam. Sic uidelicet antetulit fortibus uiris pecorum multitudinem, operoſa pocula, & currus graues. Proinde ô amici, duplicitèr excrucior: nam & Mazæā amo, & iniuria mihi intertantum hominum illata, nō mediocriter mordet animā meū. Arbitror aūt et uos ex æquo iniuria affectos eſſe. Etenim ad unūquenq; è nobis tertia cōtumeliæ pars pertinebat: ſi modò ita uiuimꝰ, quēadmodum cœpimus quū cōiungeremur: nimirum ut unus homo ſimus, ijſdem dolentes, ijſdemq; gaudentes. Imò, inquit Lōchates, unuſquiſlibet è nobis toꝰ iniuria afficiebatur

tum

ὥσπερ σὺ τοιοῦτος ἐπαθες. πῶς οὖν, ὁ Μακίντης ἔφη, χρὴ σίμιθα τοῖς παροῦσι; Διελώμεθα, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ὄρεον· ἐγὼ μὲν οὖν ἀναδέξομαι Ἀρσακόμᾳ τὴν κεφαλὴν κομιεῖν τῷ Λευκανόρος, σὺ δὲ χρὴ τῷ τύμφῳ ἐπαγαγεῖν αὐτῷ. οὕτω γὰρ ἔοικεν, ἔφη· σὺ δὲ ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τοσούτῳ (ἐπεὶ καὶ ἐγὼ σοὶ τὰ τείχη καὶ τὸν λιμὸν τὸν μετὰ ταῦτα διώσειν ὑμᾶς) αὖτ' ἀριστήσωμεν ἀναγαγόμενοι, καὶ παρασκευάσῃ ὅπλα καὶ ἵππους, καὶ τῶν ἄλλων διώσεις ὡς πλείστων. βέλτιστα δ' ἂν πολλὰς προσαγάγοις, αὐτός τε ἀγαθὸς ὢν, καὶ ὑμῖν ἐκ ὀλίγων ἔτεων οἰκείων μάλιστα ἦ, ναυβίου ὄντι καὶ βύρσης τ' βοός, ἴδοξε τάδε. καὶ ὁ μὲν ἐχώρει, ὡς ἔχοι, σὺν θεῷ δὴ τ' Βοσπόρου ὁ Λογχάτης, ὁ Μακίντης ἦ ἀδελφὸς Μάχλυος, ἱππότης ἱκάτερος. ὁ δὲ Ἀρσακόμας, οἷοι μίνων, τοῖς τε ἡλικιώταις διελέγετο, καὶ ὥπλιζε διώσειν παρὰ τῶν οἰκείων, τίλφ ἦ καὶ δὴ τὸ βύρσης ἐναβίσιο.

tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macētes, his in reb. agemus? Per partes, inqt Lōchates, nego ciū susciamus. Atque ego quidē recipio Arsacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu uerò sponsam ere ptā huic adducas oportet. Ita fiat, inqt: at tu Arsacoma inter hæc (nā his peractis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane, quò cō trabas & appares arma, equos, atq; aliarū rerum uim quātā potes maximā. Facilli mè aūt plurimos adiixeris: partim quòd ipse strenuus, partim quòd nobis non parū ci sunt familiares: maximè uerò si desederis in tergore bouis. Hæc ubi placuissent, hic quidem quātū potuit, rectà profectus est in Bosporū, puta Lōchates: alter, id est Macētes, ad Machlyenses, eques uterq;. At Arsacomas domi manēs, et cū æquanim hominū armauit. Demū et in tergore bouis desedit.

τὸ ἦθος ὑμῖν, τὸ περὶ τῶν βύρσαν, οὕτως ἔχει· ἐπειδὰν ἀδικηθείς τις πρὸς ἑτέρου, καὶ μὴ ἀνακλαυσάμενος βουλόμενος, ἀλλ' αὐτὸς ἐκείνου ἀνὴρ ἀξιόμαχος ὤν, βοῦν ἱερώσας, τὰ μὲν κρέα κατακόψας, ἕψησον, αὐτὸς δὲ ἐκπιτάσας χαμαὶ τῶν βύρσαν, κάδυ τῇ ἐν' αὐτὸ εἰς τὸ ἴσον πτύαγαγὼν τὼ χεῖρε, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ἀγκώνων διδυμεῖοι. καὶ τοῦτο ὑμῖν ἡ μεγίστη ἱκετηρία. παρακεκλεύων δὲ τῶν βοῶν τοὺς προσιόντας οἱ ἐκάστοις, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος, μοῖραν ἕκαστος λαβὼν, ὑδτβὰς τῇ βύρσῃ τὸ δεξιὸν πόδα, ὑποσχὼν καλὰ διώκαμεν, ὁ μὲν πίνων ἱππίας πρίξειν, ἀσίους καὶ ἀμίδας, ὁ δὲ λίκνα, ὁ δὲ πλάτας, ὁ δὲ ἁπλίτας πεζούς, ἑπόσους ἂν δώσῃ, ὁ δὲ μόνον ἑαυτὸν, ὁ πανύστατος. ἀθροίζεται γὰρ ὧδε τὰ βύρσα πολὺ πλῆθος ἐνίοτε, καὶ τὸ τοιοῦτον στράτευμα διβολώτατόν τε ὂν συμμάχων, καὶ ἀπρόσμαχον τοῖς

Consuetudo autem de sedendo in tergore bubulo, huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio læsus est, cupitq; ulcisci, neque par esse pugnæ uidetur: tum boue immolato, carnes frustulatim concisas igni torret. Deinde ipse porrecto humi corio, sedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorũ qui à cubitis uincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeuntibus domesticis, præterea si quis alius uelit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergũ bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidem equites præbiturum se quinq; suopte cibo, suoq; stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot posſit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter

quàm

ἠχθρωῖς, ἅτε ηδὲ ἐνορκον ὄν.
τὸ γὰ ἐπιβῶναι τ βύρσης, ὅρκος
ἐστίν. ὁ μὲν δὴ Αρσακόμας ἐν τῶ
τοιῶδε ἐν ὑποψίαις αὐτῷ,
ἐπῆρε μὲν ἀμφὶ τὸς πεζέτα-
ρους, ἁπλῆ δὲ ἐν πιθοῖ, συν-
αμφότεροι διαμύριοι. ὁ δὲ Λογ-
χάτης ἀγνοέμενος, παρελθὼν
ἐς τ Βόσπορον, πρεσβευτῆ τῷ
βασιλῆ, διοικημένῳ τι ἐς ἀρ-
χῶς. ἐν φανερῷ μὲν ἀπὸ τῦ
κοινῦ τ Σκυθῶν, ἰδίᾳ δ' αὐτῷ
μεγάλα πράγματα κομίζων. ἔ-
δει λέγειν κελεύσαντος, οἱ μὲν
Σκύθαι, φασὶ, τὰ κοινὰ τῶν-
δε, ἐν τὰ καθ' ἡμέραν ἀξιῶσι,
μὴ ὑπερβαίνειν τὸς νομίους ὑ-
μῶν ὅρ τὸ πεδίον, ἀλλὰ μίχρι
τ Τραχώνος νέμεσθαι, τὸς δὲ λη-
σὰς, ὅς ἀδικοῦσι, ὡς παραβέ-
βηκοῦσας ὑμῶν τὸν χάραν, οὐ φα-
σὶν ἀπὸ κοινῦς γνώμης ἐκπέμ-
πεσθαι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ὧδε
τῷ κέρδει κλαπεύειν· ἢ δέ τις
ἁλίσκοιτο αὐτ, σὶ κύριον ἕναι
κολάζειν. τῶν τε μὴ ἐκεῖνοι ἐπι-
φάλλεσθαι. ἐγὼ δὲ μηνύω σοι
μεγάλω ἐφόβω ἐσομένω ἐφ'

quàm si iureiurãdo esset ad-
ctus. Nam in tergum ascen-
disse, instar iurisiurãdi est.
Arsacomas igitur his in reb.
procurandis satagebat: coie
runtq; illi equites quidẽ circi
ter quinquies millẽ: tũ arma
ti ac pedites promiscuè uici
cies mille. At Lonchates ubi
ignotus puenit in Bosporũ,
Regẽ adit, tractãtẽ quiddã
de regni negocijs, aitq; uenis
re quidè sese publico Scytha
rũ nomine, sed priuatim res
maximas apportare. Ille ubi
dicere iussisset: De publicis,
inqt, negocijs, hæc inpræsen
tiarum denunciant Scythæ,
ne uestri pastores in planici-
em usq; transgrediantur,
sed intra Trachonem pa-
scant. Cæterùm latrones
de quibus expostulatis, quòd
regionẽ uestram incursent,
negãt eos publico cõsilio e-
mitti, sed priuatim sui quèq;
lucri causa prædari. Quòd
si quis illorum deprehenda-
tur: tui arbitrij esse ut in eos animaduertas. Hæc quidem illi
denunciãt. At ego tibi indico, grauem in uos insultum futurũ

ὑμᾶς, ὑπ' Ἀρσακόμα τ' Μαριάντα, ὃς ἐπρέσβευε πρώην παρὰ σέ. καὶ οἶμαι, διότι οὐκ ἔσεσθαι τὴν θυγατέρα, ἐπεὶ ἔτυχε παρὰ σοῦ, ἀγχοῦν κἀμέ, καὶ ὧδε ἀβρὸν βόεσιν ἐβλήμην ὑμέραν ὅλην πάνυ, καὶ σωφρικῶς τρατὸς ἐπ ὀλίγος αὐτῷ. ἤκουσα, ἔφη ὁ Λευκάνωρ, καὶ αὐτὸς, ἀθροίζεσθαι δύναμιν ἀπὸ βύρσης· ὅτι δ' ἐφ' ὑμᾶς συμίσαιτο, οὐ φημι. ἀρσακόμας δ' ἐπιλαύνων ὑβρίσειν, φημί γε, ἀλλ' ἴσως σοί, ἔφη ὁ Λαγχάτης, ὃ παρεσκευάζετο. ἐμοὶ δ' ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας ὄφλ, οὐ φθάσει, διότι προτιμῶμαι αὐτ', ὑπὸ τ' γβρατίρων, καὶ ἀμείνων τὰ πάντα δοκῶ εἶναι. ἐμοὶ μὲν ὑπόχολος τὴν θυγατέρα σὺ θυγατέρα βαρβίτην, ὅτι τὰ ἄλλα ἀναξίῳ ὑμῶν ὄντι ἐν ἧς μαρτύρου σοι ἥξω, τὴν πρεσβυτὴν αὐτ' νομίζων. ὑπισχνοῦμαι, ἔφη βασιλεύς, μᾶλλα προσλιδὲ γνώμενος. ἐγὼ γὰρ τὴν αὐτίαν δ' ὀργῆς τῆς Ἀρσακόμα, τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ, καὶ ἄλλως

ab Arſacomâ Mariantæ filio, qui nuper legatum egit apud te idq; opinor, quum filiam tuam poſtularit, non aſſequut' ſit abs te: ob id indignatur, ſedetq; in tergore taurino ſeptimũ iam diem, contractusq; illi eſt exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipſe, cogi uim copiarum in tergũ bouis. Quòd autem aduerſum nos cogerentur, quodq; Arſacomas huius rei dux eſſet, id uerò me fugerat. At qui in te, inquit Lõchates, hic apparatus conſtituitur. Mihi autem inimicus eſt Arſacõas, grauiterq; fert quòd ſibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illo uidear eſſe præſtãtior. Quòd ſi mihi ſponderis alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno ueſtra affinitate, breui tibi reuerſus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, uidelicet ſupra modum formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob cauſſam iratus eſſet Arſacomas, nimirũ ob nuptias; tum aliàs quoq;

metuerat

ἐπίστασθε ἀεὶ τοὺς Σκύθας. ὁ δὲ Λογχάτης, ὄμοσον, ἔφη, ἢ μὴν φυλάξειν τὰς σπονδάς, μηδὲ ἐπιχειρήσασθαι, τέως ἕως ἂν τούτων γενομένων, καὶ ἐπὶ σὲ νεῖμας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὔξηται ὀμνύειν. μὴ σύ γε ἐντεῦθεν, ἔφη, μὴ καί τις ἐπίλοιτο τῶν ἀρύστων, ἐφ' ὅτῳ ὀρκωμοτοῦμεν. ἀλλ' εἰς τὸ ἱερὸν τῆ Ἀρεϊ τουτὶ εἰσιλθόντε, ὠδικλεισάμενοι τὰς θύρας, ὀμνύομεν, ἀκουσάτω δὲ μηδείς, ἐὰν γάρ τι τούτων πύθοιτο Ἀρσακόμας, δείσας μὴ προθύσηταί με τοῦ πολέμου, χάρᾳ τ' μικρᾷ ἔλαττον προβεβλημένοις. εἰσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεύς· ὑμᾶς δὲ ἀπόστητε ὅτι πορρωτάτω. μηδεὶς δὲ παρίτω εἰς τὸν νεών, ὅν τινα μὴ ἐγὼ καλέσω. ἐπὰν δὲ οἱ μὲν εἰσῆλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπέστησαν, σπασάμενος τὸν ἀκινάκην, ὅπισχων τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσει, πάσῃ παρὰ τὸν μηρόν. εἶτα ἀπεστι μὲν τῶν κιφαλῶν, ὑπὸ τῇ χλαμύδι ἔχων ἀφῆκε, μεταξὺ διαλεγόμενος λόβον αὐτῷ,

metuerat semper Scythas. At Lõchates iurato, inquit, te præstiturum pacta, neque inficiaturũ. Id quum ficret, iamq; resupinatus in cœlum iurare uellet: Absit, inquit, ut hic: ne quis spectantium cõgiciat qua gratia iuremus quin potius hoc templum Martis ingressi, occlusis foribus iusiurandum edamus, ubi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arsacomas, uereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introeamus, inquit Rex. Vos autem absistite quam longissime: neq; quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Postea quam igitur ipsi quidem introgressi sunt, satellites autem procul absstiterunt: uibrato gladio, simúlque altera manu obturato ore, ne uociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde capite defectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulans interim cum illo, breuique

καὶ διὰ ταχέων ὄξεων λίγων, ὡς δὴ ἐπί τι πεμφθεὶς τῶν ἐκείνου. καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν τόπον ἀφικόμενος, ἔνθα διελιμελέου κατελείπετο τὸν ἵππον, ἀναβὰς ἀφιππάσατο ἐς τὴν Σκυθίαν. λίνξις δὲ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, ὡδὶ πολὺ ἀγνοοῦσι σφίσιν τὰ γεγονότα τῶν Βοσπορανῶν, καὶ ὅτι ἔγνωσαν, ἅτε περὶ βασιλείας φασιαζόντων. ταῦτα μὲν ὁ Λογχάτης ἔπραξε, καὶ τὴν ἀποσχεσιν ἀπεπλήρωσε τῷ Ἀρσακίμῃ παραδοὺς τὴν κεφαλὴν τοῦ Λευκάνορος. ὁ Μαιήτης δὲ, καθ' ὁδὸν ἀκούσας τὰ ἐν Βοσπόρῳ γεγόμενα, ἦκεν ἐς τὴν Μάχλυας. καὶ πρῶτος ἀγγέλλας αὐτοῖς τὸν φόνον τῷ βασιλέως, ἥ πόλις δὲ, ἔφη, ὦ Ἀδύρμαχε, σὲ γαμβρὸν ὄντα, ὡδὶ τὴν βασιλείαν καλεῖ. ὃς σὺ μὲν πρόφθασας, παραλάμβανε τὴν ἀρχὴν, τεταραγμένοις τοῖς πράγμασιν ἐπιφανείς, ἥ κόρη δὲ κατόπιν σοι ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἑπέσθω. ῥᾷον γὰρ οὕτω προσάξεις Βοσπορ-

breuique sese dicens affuturum, tanquam ad negocij quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eò ubi equum uinctũ reliquerat, conscenso illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo est eum insequutus, quippe diu ignorantibus Bosporanis quod acciderat, tũ ubi resciissent, factiosè de regno decertantibus. Hæc itaque gessit Lõchates, præstititq; promissum allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in uia factus certior super his quæ in Bosporo acciderant, peruenit ad Machlyenses: primusq; illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, generum sis, ad regnum uocat. Proinde fac ut ipse prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella uerò te sequatur à tergo in curribº. Facilè enim isthoc pacto tibi cõciliaueris multitudinem

Βοσπορανῶν τὰς παλλὰς, ἀλλ' nẽ Bosporanorum, ubi Leu
τας τῶν Λευκάνορος θυγατέ canoris filiam cõsp exerint,
ρας. ἐγὼ δ' Ἀλανὸς τί ἁμὶ, καὶ τῇ Ego porrò non solùm Ala
παιδὶ ταὐτ ξυγγενὴς μᾶλλόν nus sum, uerùm etiam spon
παρ' ἡμῶν καὶ ὅσαν τῶν Μάσ sæ tuæ cognatus maternus:
γεων ἐγάγετο ὁ Λευκάνωρ. καὶ siquidem nostra è gente Ma
νῦν σοι ἥκω παρὰ τ Μασσάγας steram Leucanor asciuit u
ἀδελφῶν, τ ἐν Ἀλανίᾳ, παρα xorem. Et nunc tibi adsum,
πεμυθεμένων ὅτι τάχιστα ἀπά missus à Masteræ fratribus,
γειν ἐπὶ τ Βόσπορον, καὶ μὲ πο qui sunt in Alania, denunci
ριεῖσθαι ἐς Εὐβίοτον πρόπαλιν antibus ut quàm potes ocyſ
σαν τῶν ἀρχῶν, ὃς ἀδελφὸς ὢν simè te recipias in Bosporũ,
νόθος Λευκάνορος, Σκύθαις neque per negligentiam cõ
μὴ ἀεὶ φίλος ὄξιν, Ἀλανοῖς δὲ mittas, ut imperium ad Eu
ἀπίχθιστ. ταῦτα δὴ ἔλεγεν ὁ biotum deueniat, qui tamet
Μακέτητος, ὁμόσπονος, καὶ ὁμό si frater nothus est Leuca
γλωττος τοῖς Ἀλανοῖς ὢν· τοι noris, tamẽ Scythartũ parti
νυν γὰρ ταῦτα Ἀλανοῖς καὶ Σκύ bus semper fauit, cũ Alanis
θαις, πάλαι ὅτι ἀεὶ πόνου πεῖ simultates gerit. Hæc quidẽ
σιν οἱ Ἀλανοὶ, ὥσπερ οἱ Σκύ dicebat Macẽtes. Erat autẽ
θαι. ἀλλὰ ὁ Μακέτητος καὶ τ τὸ eodẽ cultu eadẽq; lingua cũ
ἄκαρφ αὐτοῖς, καὶ ἀπικιακήκ Alanis. Cõmune enim ho
τ νόμιος, ὀπίσω αὐτὸς λῶ ἔλαν rũ utrĩq; Alanis cũ Scythis,
τὴν κομᾶν τ Ἀλανῶν τ Σκύ nisi q; nõ magnopere coma
θαι, ὥστε ὠθῆσθαί διὰ ταῦτα, ti sunt Alani, quemadmodũ
καὶ ἀδικεῖ Μασσέτας καὶ Μασ Scythæ. At Macẽtes in hoc
σαγέτας καὶ νῦν, ἔφη, quoq; illis erat aßimilis, uide
licet detõsa coma: quatenꝰ cõueniebat Alanũ minꝰ esse co
matũ, q̃ Scythã. Itaq; his reb. factũ est ut illi fides haberetur,
putaretur q; Masteræ ac Mazaæ cognatus esse. Et nũc, inqt,

ô Adyr-

ὦ Ἀδύρμαχε, ἑτοίμως ἔχω σοι καὶ ἐπὶ τὸν Βόσπορον, καὶ ἐφ' ἵππου, μόνου τε, ἢ μετὰ τῶν παίδων ἄγειν. τί δέ, ἔφη, καὶ μᾶλλον, ὦ Ἀδύρμαχος, ἐπιβιβάσαι· ἄν, καὶ ἅμαξαν ἔνεστι σοι Μαζαίαν ἄγειν. ἴσως μέντοι καὶ ἅμα ἐμοὶ γήμῃ ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἐπαναβὰς ἵνα τι πλέον, ἂν γένοιμεθα. ἐὰν δέ μοι τῶν γυναῖκα ἄγοις, αὐτὶ πολλῶν ἂν γένοιο. ταῦτα ἐγίνετο, καὶ ὁ μὲν ἀπήλαυνε, παρακελεύσας τῷ Μαιώτῃ ἄγειν τὸν Μαζαίαν, παρθένον ἔτι οὖσαν. ὁ δὲ ἡμέρας μέν, ἐπὶ τὰ ἀμάξης ἔτερα αὐτῶν ἐπεβίβαζεν, ἀναβιβάσας, ἐπὶ τὸν ἵππον (ἐτύγχανε γὰρ ἄλλον ἵνα σφίσιν ἐπαίσιον ἐπιόδαι) ἀναπηδήσας καὶ αὐτὸς, ὀνείδει παρὰ τῶν Μαιώτην ὄλαυνεν, ἀλλ' ἀποβραπόμενος εἰς τὸν μεσόγαιαν ἐν δεξιᾷ λαβὼν τὰ Μιθραίων ὄρη, διαφαπαύων μεταξὺ τῶν παίδα, βραδέως ἐτέλεσεν ἐπὶ Μαχλύων ἐς Σκύθας. καὶ ὁ μὲν ἵππῳ αὐτῷ, ἐπειδὴ

ô Adyrmache, ad utrumuis paratus sum: uel proficisci tecum in Bosporũ, si uelis: uel manere, si sit opus, ac spõsam adducere. Istuc equidẽ, inquit Adyrmachus, longè malim, quandoquidẽ cognatus es, te puellã adducere. Nam si nobiscũ unà proficiscaris in Bosporum, unũ dũtaxat equitẽ numero addideris. Quòd si mihi uxorẽ aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam: quæ uirgo etiãdũ erat. At ille per diẽ quidem illam curru uehebat: uerùm ubi nox incubuisset, imposita equo (nam id curarat, ut alius quidam eques sese consequeretur) tũ insiliens et ipse, neo quaq; deinceps ad Mæotim iter faciebat. sed deflectens ad mediterraneã, relictis ad dextrã Mitræorum montib. quũ uirginẽ interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduũ à Machlyen sib. in Scythiã usq; permensus est uiam: statimq; equus eius

ubi

παύσατο τοῦ λόμου, μικρὸν ὑδιγὰς ἀπωδυόσατο.
ὁ δὲ Μακίντυς, ἐγχειρίσας τὸν Μαζάκαν τῷ Αρσακόμᾳ, διελέξατο, ἔφη, καὶ παρ' ἐμοῦ τῶν ὑπόσχεσιν. ὁ δὲ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ θεάματος καταπλαγέντες, καὶ χάριν ὁμολογοῦντες, παῦε, ἔφη ὁ Μακίντυς, ἄλλο μὲ ποιῶν σαυτόν. τὸ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν, ἐφ' οἷς ἐπραξα τέτοιε, τοιόν δὲ ἔστιν, ὥσπερ αὖ ἡ ἀριστερά μου χάριν ἀπέδω τῇ δεξιᾷ, διότι ῥυθεῖσά ποτε αὐτῶν ὑπράπεσεν, καὶ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη καμούσης. γελοῖα τοίνυν καὶ ὑμᾶς ἂν ποιήσειεν, ἀ πάλαι ἀναμιχθέντες, καὶ ὡς εἶδόν τι ἐν, ὡς ἕνα σωματίον τὸν, ἔτι μίγα νομίζοιμι ἂν ὑμᾶς, ἀ τὸ μέρος ὑμῶν ἐπραξέ τι χρηστὸν, ὑπὲρ ὅλε τοῦ σώματος. ὑπὲρ ἑαυτοῦ γὰρ ὁ πρᾶξε μέρος ἦν τοῦ ὅλου, οὗ πάσχοντος. οὕτω μέν ὁ Μακίντυς ἔφη τῷ Αρσακόμᾳ, χάριν ὁμολογήσαντι. ὁ δ' Αδύρμαχος, ὡς ἤκουσε τὸν ἐπιβολὸν, ὡς μὴ τὸ Βόσπορον ἐκεῖσε ἔλθοι.

ubi defatigatus à cursu, paulisper astans; exanimatus est. Porrò Macentes Arsacomæ Mazæam in manū dās: Accipe, inquit, à me quoq; id quod sum pollicitus. At illo ad insperatum spectaculum stupefacto, gratiasq; agente: Desine, inquit Macentes, ac noli me aliū à teipso putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, quòd vulneratæ sibi subministrauit, atq; officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, si iā dudū cōmissi, et quatenus licet, in unū cōflati, magnū adhuc esse credamus, si qua pars nostri officiosè qd egerit pro toto corpore. Etenim pro se ipso fecit, quū pars sit totius beneficio adiuti. Atq; ad hūc qdē modū Arsacomæ gratias agēti Macētes respōdit Cæterum Adyrmachus ubi sensit insidias, nō prexit ire in Bosporū: iam

ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχεν, ὁπλῖται
δὲ ἐκ Σαυροματῶν, παρ' οἷς
διέτριβεν. ἐς δὲ τὴν αὐτοῦ ἐπα
νελθών, ἠγε στρατιὰν πολλὴν
συναγαγών, διὰ δὲ ὀρυνθῶν ἐσ
έβαλλεν ἐς τὴν Σκυθίαν. ἠγε
δὲ Εὐβίοτος, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ
τοὺς ἐσίπτους, ἄγων πανταχό
θεν μὲν τοὺς Ἕλληνας, Ἀλανοὺς δὲ
ἠγε Σαυρομάτας ὁπλίτας,
ἑκατέρους μυρίους. ἀναμίξ
αντες δὲ τὰ στρατεύματα, ὁ
Εὐβίοτος ἦγε ὁ Ἀδύρμαχος, ἐν
εἷα μυριάδες ἅπαντες ἐγένον
το, ἦγε τούτων τὸ τρίτον, ἱππο
τοξόται. ἡμεῖς δὲ (ἦγε γὰρ ἠγε αὐ
τὸς μετέσχομεν ἐξόδου, αὐτοῖς
ὁπλῖς ἐν τῇ βύρσῃ τότε ἱππέ
ας αὐτοστόλους ἑκατὸν) ὀλίγῳ
ἐλάττους τῶν τρισμυρίων συν
τοῖς ἱππεῦσι συναθροισθέν
τες, ἐπαμυνόμεν τὴν ἐφοδον
ἐπετάγη δὲ ὁ Ἀρσακόμας. ἐπεὶ
δὲ προσιόντας ἐθελομεν
αὐτοὺς, αὐτεπάγομεν, προεπα
φίεντες τὸ ἱππικόν. γενομέ
νης δὲ ὁπλολυ μάχης καρτε
ρᾶς, ἐνιδόντες ἤδη τὰ ἡμίτομα,

iam enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Sau rómatis, apud quos fuerat diuersatus: uerum in patriã reuersus, contractis ingenti bus copijs, per montosa irrupit in Scythiam, paulocp̃ pòst irruit et Eubiotus, cùm Græcos undecunque poterat secum ducens, tum Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; uicies millenos. Coniunctis autem copijs Eubiotus atq; Adyrmach⁹ nonaginta millia cõfecerũt: atque ex his tertia pars equites sagittarij. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram, addens ijs qui in tergum tauri num conuenerant, equites ad plenũ instructos centũ) contractis haud multo minus triginta milibus, unà cũ equitibus operiebamur insultum, ductore Arsacoma. Vt autem admouentes illos conspeximus, contrà duximus agmen, præmissis in hostem equitibus. Atque ubi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cessere nostri, inter-

καὶ παρεβόησε τε φάλαγξ, καὶ τίλος, ἐς δύο λιπόντα τὸ Σκυθικὸν ἅπαν. καὶ τὸ μὲν ὑπέφυγε, οὐ πάνυ σαφῶς ἐπόμενον, ἀλλ' αὐχμήσοντα ἐλάσαι· φυγὴ γὰρ οἱ Ἀλανοὶ ἐτόλμων ἐπιπολὺ διώκειν. τὸ δ' ἥμισυ, ὅπερ καὶ ἔλαττον, παρισχόντες οἱ Ἀλανοὶ καὶ Μάχλυδι, ἐκπλῆσαι πανταχόθεν, ἀφθόνως ἀφιέντες τῶν οἰκείων καὶ ἀκοντίων, ὥστε πάνυ κακοῦσθαι ἡμῶν οἱ περιδεξιμελεῖς, καὶ ἤδη προίεσθαι οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα. ἐν τούτοις δὲ ὁ Λογχάτης καὶ ὁ Μανίντης ἐτύχομεν ὄντες, καὶ ἐτιθέμεθα ἤδη προινδυσίμενοι, ὁ μὲν πυραικτώσας τὸν μηρόν, ὁ Λογχάτης· ὁ Μανίντης δὲ, πιλίκιον ἐς τὸν λιφαλῶ, καὶ κοντῷ ἐς τὸν ὦμον. ἔπερ ἀιδόμενος ὁ Ἀρσακόμας, ὃν ἡμῖν τοῖς ἄλλοις ὢν, δεινὸν ἐγκαλέμενος, ὡς ἄπεσι, καταλιπὼν τὸν φίλον, πρὸ ἀβελτῶν τὸν μύωπας τῷ ἵππῳ ἐμβόσας ἔλαυνι διὰ τῶν πολεμίων, κοπίδα δικμελῆ,

interrupta phalãge. Postremò in duo diſſectum eſt uniuerſum agmen Scythicum. pars ſubduxit ſeſe, non omnino palàm uicta: uerùm ita fugiebat, ut locum dare uideretur: adeò ut Alani ad multũ tẽpus inſequi nõ auderẽt. partẽ alterã, quæ eadem erat imbecillior, cingẽtes Alani ac Machlyẽſes undequaque cædebãt, cõfertim iaculis emiſſis, atq; ſagittis, ſic ut uehemẽter laboraretur à noſtris, q tenebãtur obſeſſi. Et iã plerisq; arma proiecerãt, quorũ in numero fortè erat Lõchates, & Macẽtes: iámque ambo uulnᵉ acceperãt, dũ antè alios ſeſe periculis obiiciũt: hic quidẽ aduſto femore, puta Lõchates: porrò Macẽtes ſecuri ſauciato capite, tũ cõto in humerũ impacto. Quod ſimulatq; ſenſit Arſacomas, quũ in altero agmine eſſet nobiſcũ, turpe ratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo calcaribus, cum clamore in hoſtes tendere cœpit ſublato gladio,

ὥστε τοὺς Μαχλύας μηδὲ τὸ σθένος τὸ ῥόδιον τοῦ θυμοῦ, ἀλλὰ διαρριφῆναι ἑλκυσαν αὐτῷ διεξιόντα. ὁ δὲ ἀναπεισάμενος τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἄλλους ἀναστας παρακαλέσας, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Ἀδύρμαχον, καὶ καταξας τῇ κοπίδι παρὰ τὸν αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέτεμε. φεύγοντος δὲ ἐκείνου, διελύθη τὸ Μαχλυϊκὸν ἅπαν, καὶ τὸ Ἀλανικὸν μετ' οὐ πολύ, καὶ οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τούτοις. ὥστε ἐπεστράφημεν ἤδη ἀφ' ἁρπαχῆς ἡμᾶς, καὶ ἐπεξήλθομεν αὖ, ἕπεσθαι κτείνοντες, ἕως μὴ νὺξ τὸ ὄργον ἀφείλετο. εἰς δὲ τὴν ἑσπέραν, ἥκοντο παρὰ τῶν πολεμίων ἥκοντες, αἰτοῦντο φιλίαν ποιεῖσθαι. Βοσποριανοὶ μὲν γὰρ ποτελίσειν διαλῦσαι τὸν λαὸν ὑπισχνούμενοι, Μάχλυες δὲ ἡμέρους δώσειν ἔφασαν· οἱ Ἀλανοὶ δέ, αὐτὴ τῆς ἐφόδου ἐκείνης, Σινδικοὺς ἡμῖν χειρώσασθαι ὑπέσχοντο, ἐκ πολλοῦ διεγῶντας. ὑπὲρ τούτοις ἐπειθόμεθα, δέ-

adeò ut Machlyenſes uim animi non ſuſtinuerint, ſed uiam illi fecerint, ut trãſiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachum: impactoq; in ceruicem gladio, ad zonam uſque diſſecuit. Quo fuſo diſſipata eſt omnis acies Machlyenſium, paulò poſt & Alanorum: denique cum his Græci quoque. Atque ita redintegrato prælio nos ſuperiores extitimus, diuque ſumus inſequuti trucidantes, donec nox finem impoſuit. poſtero die ab hoſtibus uenerũt legati, q ſupplices pacẽ atq; amicitiam orarẽt. Boſporani duplicatũ tributũ penſuros ſeſe pollicebãtur: Machlyẽſes obſides daturos ſe cõfirmabãt: Alani itecam inuaſionem compenſaturos ſeſe ſpõdebant, ut Sindianos noſtro nomine uelent aggredi, quibus cum multo iam tempore nobis fuerat ſimultas. His de rebus auditis ſuffragijs,

in

ξαν πολὺ πρότερον Ἀρσακίδας καὶ Λογχάτην, καὶ ἡσύχιον ἀρδόμενον, ἐκείνων πρυτανευόντων τὰ κατὰ τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, τολμῶσι ποιεῖν Σκύθαι τοῖς τῶν φίλων. ΜΝΗ. Παῦε βατταρικά, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὁμοῖα, καὶ ἴλεως μὴ ἐκπίπτῃς καὶ ἀφόρητος ἐμοὶ ἔσῃ, ἂν ὑπόσχωμαι, ἀγαθή τις ἐπιφοίτησις αὐτοῖς, καὶ παῦε μιμησόμενος ἄνεμον δόξεις ἐμοί. ΤΟ. Ἀλλ' ὅρα ὦ γενναῖε, μὴ φθόνος, ὑμῶν ἡ ἀπιστία ἦ. πλὴν ὅπως ἐμὲ ἀποβλέψας ἀπιστῶν καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰπὼν, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. ΜΝΗ. Μὴ μακρὰ μόνον, ὦ ἄριστε, μηδ' ὅσους ἀφίστοις χρόμενος τοῖς λόγοις, ὡς νῦν γε ἐγὼ καὶ κάτω τὸν Σκυθίαν καὶ τὸν Μαχλυανὸν διαδύων, καὶ ἐς τὸν Βόσπορον ἀπιὼν, εἶτ' ἐπανιὼν, παῦε μετὰ τοῦ σιωπῆς. ΤΟ. Παιδίον καὶ σοὶ τοιοῦτόν ἐστι, καὶ διὰ βραχέων λιτόν, μὴ καὶ πάμπολυ ἐμοὶ τῇ ἀκοῇ συμπροθυμοῦ.

in primis autem Arſacomæ et Lŏchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu ſuo moderantibus. Huiuſmodi, Mneſippe, audent Scythæ amicorum cauſſa facere. MNES. *Tragicæ prorſus, ô Toxari, fabuliſq; ſimilia. Et propitium ſit Acinaces & Ventus, per quos iuraſti: iſt qui iſta nō credat, non admodum reprehendēdus eſſe uideatur.* TOXA. *At uide, uir egregie, ne incredulitas iſta ab inuidia neſtra proficiſcatur. Quanquam non me deterrebis nō habendo fidem, quo minus & alia his conſimilia referam, quæ nouerim à Scythis eſſe geſta.* MEN. *Tantum ne longum facias uir optime, neq; uſquequaquam admißis uagisq; utare ſermonibus, ut nunc ſurſum ac deorſum Scythiam Machlyanamq; percurrens, deinde in Boſporum diſcedens, poſtremò rediens, prorſus abutare ſilentio meo.* TOXA. *Parendum tibi & hanc præſcribenti legem, dicēdūq; pauſisne fatigeris unà nobiſcum audiendo circumcurſitans.*

μᾶλλον δὲ ηκὲ ἄκουσον, ἐμοὶ αὐτῷ οἷα φίλος, Σισίννης τεθνοῦμαι, κυρίτατος ὤν. ὅτι γὰρ Ἀθήναζε ἀπῆρα οἰκόθεν, ὅπως δυμίᾳ παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς, κατέπλευσα δὲ Ἀμαστριν τὴν Ποντικήν. ἐν πρώτοις δὲ ὄρμῳ πρὸς βολῇ δὲ ὄρμος, τοῖς ἀπὸ Σκυθίας πρόσπλέουσιν, ὁ πολὺ ἀπὸ Καράμβιος ἀπέχουσα ἡ πόλις. ἔπιτο δέ μοι ὁ Σισίννης, ἑταῖρος ἐκ παιδὸς ὤν. ἡμεῖς μὲν οὖν κατασκοπῶ τινα ἐκ τῶν ἐμπόρων σκιψάμενοι, καὶ τοῦ πλοίου ἐς αὐτὸ μεταβάντες, ὑπεραίρομεν, ἐδόκουν τε ὑφορώμενοι, ἐν τοσούτῳ δέ, κλῶπές τινες ἀναπάσαντες τὸν τὸ πλοῖον, ἐκφέρουσιν ἅπαντα, ὡς μηδὲ τὰ ἐς ἐπάνω τῶν ἱμάτων λειφθέντα ἐκπλεῖν. ἐπανελθόντων δὲ οἴκαδε, ηκὲ τὸ γιγνόμενον μαθόντων, ἀπαίρεσθαι μὲν τοῖς γέρουσι, πολλοῖς οὖσιν, ἢ τῷ ξένῳ, οὐκ ἐδόκιμάζομεν, δεδιότων μὴ συκοφάνται δόξωμεν τοῖς πολλοῖς, λέγοντες ὡς ὑφέλοιτο ἡμῶν τις ἄφρα ἐκ τοῦ

Quin magis ausculta, quæ in meipsum amicus Sisinnes nomine præstiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiscerer, idq; cupiditate Græcanicarū literarum, appuleram Amastrim Ponticam. Ea est urbs haud procul à Carambe dissita, in promōtorio, obuia ijs qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quasdam importatas in portu spectassemus, in eumq; è naui subduxissemus, emimus, nihil suspicantes mali. Interea fures quidam effracta sera subtulerunt uniuersa, adeò ut non reliquerint quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo quum domum essemō reuersi, cognito quod acciderat, non uisum est in ius uocare uel uicinos, qui plures erant, uel hospitem, ueriti ne plerisque sycophantæ uideremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Da-

πεὺς τετρακοσίους, καὶ ἱε
ρεῖα τινα ἐωλλὰ, καὶ τάπιδάς
τινὰς, καὶ ἄλλα, ὁπόσα ἦν
χρῆζον. ἐσκοπούμεθα δὴ περὶ
τῶν παρόντων, ὅ, τι πράξο-
μεν, ἄπορα πανταπασιν ἐν
τῇ ἀλλοδαπῇ γιγνόμενοι. καὶ
μοὶ μὲν ἐδόκει, ὡς ἔχον, αὖ-
τὸ παραβύσαντα ἐς τὸν πλοῦ
τὸν ἀκινάκην, ἀπιέναι τοῦ
βίου, πρὶν ἀγχόνῃ τι ὑπαφῆ-
ναι, λιμῷ ἢ δίψει ἀποθνήσκο-
ντα. ὁ δὲ Σισίννης παρημυθεῖτο,
καὶ ἐκέλευε μηδὲν τοιοῦτο πρᾶ
ξαι· αὐτὸς γὰρ ἐπινοήσειν ἔλε
γεν, ὅθεν ἔξομεν ἐκεῖθεν τὰ
ῥοφᾶν. καὶ τότε μὲν ξύλα ἐκ
τοῦ λιμένος παρεκόμισε, καὶ
ἦκεν ἡμῖν ἐκ τοῦ μισθοῦ ὅπο
σιτισάμενος. ὄθεν δὲ πρωΐ
ἦν κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἅδε πομ
πῶ τινα, ὡς ἔφη, γενναίαν
καὶ καλῶν νεανίσκων. μετὰ
μαχῶν δὲ ὅτου ἐπὶ μισθῷ ἀν-
δρολογήσοιτο, ὡς ῥᾴτω
ἡμῖν διαγωνιεῖσθαι ἐμέλε
λεν. καὶ δὴ τὸ πρᾶγ, ὡς
ἔχον,

se Daricos quadringentos, tum uestium permultum, ad hæc tapetia quædam: deniq; quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus quid esset faciundum omnium rerum egenis, idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uisum est tum tēporis, statim demerso in ilia acinace uitā fugere, priusq; ignauiā q̄ddā aut indignum esset ferendum uel fame uel siti enecto. Contrà Sisinnes consolabatur, obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim, excogitaße se se unde nobis uictus suppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis, allata mercede uictum suppeditauit: mane autem obambulans in foro, pompam quandā aspexit iuuenū (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum uiritim lecti, uti merce de propoßita singulare certamen unirent, in tertium diem erant decertaturi.

Ergo quum omnes huius

ἐκχω, ἀμφ' αὐτοὺς συνδέ-
μενον, ἐλθὼν δὲ ἐμὲ μετέ-
πεμψε τὸν Τοξάρι, ἔφη, σαυτὸν πέ-
ντε τάλαντα λίγου δεῖ γὰρ βέλτιόν σε
ἐργάσεσθαι, πλούσιόν σε ἀποφανῶ.
τριῶν ἔφη. καὶ πονήρως
τὸ μεταξὺ ἀποζῶσαντες, ἵνα
τάχιστα ἤδη τὰ δίκαι, ἐθεώμε-
θα καὶ αὐτοί. παραλαβὼν
γάρ με, ὡς ἐπὶ θρόνου τινός,
καὶ παράδοξον θέαμα τῶν
Ἑλληνικῶν, ἄγει δὴ τὸ θέα-
τρον. καὶ καθίσαντες, ἐθε-
ώμεθα τὸ μὲν πρῶτον, θη-
ρία κατακοντιζόμενα, καὶ ὑ-
πὸ κυνῶν διασπώμενα, καὶ
ἐπ' αὐθρώπους δεδεμένους
ἀφιέμενα, κακουργούς τι-
νας, ὡς ἐικάζομεν. ἐπεὶ
δὲ ἐξῆλθον οἱ μονομάχοι, καί
τινα παράγων ὁ κῆρυξ ἐν-
μιγῆ νεανίσκον, ἄνεσθ' ὅ-
τις αὐτῷ ἐθέλει τούτῳ μονομα-
χῆσαι, ἕκαστον δὲ τὸ μέσον,
δραχμὰς λαβόμενον μυρί-
ας, μισθὸν δὲ μάχης, ἐντεῦ-
θεν βαδίσεται ὁ Σισίννης, καὶ
παταπαλέσας, ὑπέσχε μα-

negocij conditiones audisset, accedes ad me: Cauo postbac, inquit, Toxari, ne teipsum pauperē dixeris. siquidem tertio ab binc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato uictu, quum iā spectaculū esset institutū, spectabamus & ipsi. Etenim assumptū me duxit in theatrū, tāquā ad iucūdum aliquod nouūque spectaculū Græcorū. Ergo ubi cōsedissemus spectabamus. Ac primò quidē feræ partim iaculis cōfixæ, atq; à canib. agitatæ, partim in homines quosdā uinctos emissæ, nocētes quospiā, ita ut cōijcibamus. Vt autem prodierunt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam uelit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisinnes desiliens, polliceturq; se dimicaturum

χάδαν, καὶ τὰ ὅπλα λάβε, καὶ τὸν μαθητὴν λαβών, τὰς μυρίας ἐμοὶ φόρτον ἐνεγκάτω. καὶ ἐγὼ μὲν κρατήσωμι, ὦ Τόξαρι, ἔφην, ἅμα ἀπιμεν, ἐπιχορηγοῦντα ἀφθόνως τὰ ἐπιτήδεια. ὁ δὲ πίσω, δάψας μι, ὑποχάρα ἀπίσω ἐς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ἔτι τούτοις ἐπῄνουν. ὁ δὲ λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα προσελάσατο, τὸ κράνος δὲ οὐ κατέδυνεν, ἀλλ' ἀπὸ γυμνῆς τῆς κεφαλῆς κατασὰς, ἐμάχετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τετρώκει αὐτὸς, κάμε πλήξας τῷ ξίφει ὑποτμηθέντα τὸν ἰγνύλιον, ὥστε αἷμα ἐρρεν πολύ, ἐγὼ δὲ προεδόκων ἤδη τῷ δίκῃ. θρασύτερον δὲ ἐπιφερόμενον τυπῆσαι τὸν αὐτίπαλον, πλάσας ἐς τὸ στέρνον, καὶ διέλασεν, ὥστε αὐτίκα ἐς πεπτώκει πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ὁ δὲ κάμνων καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῷ βρώματος, ἐπικάθιζε τῷ νεκρῷ, καὶ μικρῷ δεῖν ἀφῆκεν αὐτοῦ ἡ ψυχή. ἀλλ' ἐγὼ προὶ δραμὼν αὐτίτησα, καὶ παρεμυθησάμην. ἐπεὶ δὲ ἀφῆκε τὸ δόρυ τρυπηκὼς, ἀράμενος αὐτὸν, rũ: simulq; poscit arma. Tũ acceptã mercedẽ, decẽ millia mihi deferẽs, in manũ dat: Si uicero, inqt, Toxaris, unà proficiscemur, suppetetiq; commeatus. sin cecidero, sa pulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus munitum: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initiò quidem ipse uulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut multũ sanguinis defluueret. Ego interim iam metu præmortuus erã. At ille cõfidẽtius inuadẽtẽ aduersariũ obseruans, ferit in pectore, trãsfigitq;: ita ut protin' ad pedes illius procũberet. Ille fessus et ipse uulnere, mortuo incũbebat: parũq; abcrat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animumq; reddidi. Porrò ubi dimissus est ãuctor declaratus, sublatũ illũ

ἐκόμισε ἐς τὴν οἰκίαν· καὶ πολὺ θεραπευθεὶς, ἐπέζησε μὲν, καὶ ἔστι μέχρι νῦν ἐν Σκύθαις, γάμας τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, χωλὸς δὲ ὅμως ἀπὸ τοῦ τραύματος. τοῦτο δὲ Μνησίππῃ, οὐκ ἐν Μάχλυσιν, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ ἐγένετο, ὃς ἀμάρτυρον εἶναι, καὶ ἀπιστεῖσθαι λύεσθαι, ἀλλὰ πολλοὶ παρεῖσιν Ἀμαστριανῶν, μεμνημένοι τῆς μάχης τοῦ Σιννυν. πίμπλον ἔτι σοι τὸ Ἀβαύχα ἔργον διηγεσάμενον, παύσομαι. ἤδη ποτὲ οὖν ὁ Ἀβαύχας ἐς τὴν Βορυσθενιτῶν πόλιν, ἀπαγόμενος καὶ γυναῖκα, ἧς ἔρα μάλιστα, καὶ παιδία δύο, τὸ μὲν ἕτερον γάλακτος, ἄρρεν, τὸ δὲ ἕτερον, κόρη ἐπέτους ἦν. συναπῆλθε δὲ καὶ ἕταιρος αὐτῷ Γωλάνης, οὗτος μὲν καὶ νοσῶν ἀπὸ τὸ τραύματος, ὀκτάμηνο τοι καὶ τὴν ὁδὸν ὑπὸ ληστῶν, ἐπισόντων σφίσι. λιμαχόμενος γὰρ πρὸς αὐτὸς, ἐλαύνει ἡ εἰς ἕ μηδὲν, ὥστε δὴ ἐξάνα

domum deportaui: multum q; temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodieque agit apud Scythas, ducta in matrimonium soror re mea: claudus tamen adhuc est ex uulnere. Hæc res Mnesippe nō apud Machlyenses, neque in Alania gesta est, ut testibus careat, & ficta credi queat: uerùm complures extāt Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquādo Abauchas hic in Borysthenensiū ciuitatem, secū adducens et uxorem, quam unicè diligebat, et liberos duos, alterū quidē masculum lactentem, altera uerò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes, atque is quidem è uulnere laborās, quod in uia acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita ut ne stare quidem pos-

sit

ἐλιώδατο ὑπὸ τῆς ὀδύνης.
τύπτων δὲ παῦδα δόντων (ἐν τυχὸν γὰρ ἐν ἑτέρῳ τινὶ κατεκοιμῶντο) πυρκαϊὰ μεγάλη ἐξαίφνης, καὶ πάντα περιεπλάκη, καὶ περιέχων ἡ φλὸξ ἀπανταχόθεν τὴν οἰκίαν. ἐνταῦθα δὲ ἀναγρόμενος ὁ Ἀβαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία πλαυθμυριζόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκπεριπαπόλλυ ἀπορουσάμενος, καὶ σύρσας αὐτὴν περιπλουσάμενος, ἀράμενος τὸν ἑταῖρον, κατῆλθε, καὶ ἐφθη διεκπύσας διὰ μεδίων τῶν λίθων ἀπὸ οἰκαυτὸν ὑπὸ τοῦ πυρός.
ἡ γυνὴ δὲ, φθάσουσα τὸ βρέφος, ἔπειτα, ἀπολυδᾶν κολούσασα καὶ τὴν κόμην.
ἡ δὲ ἡμίφλικτος, ἁρπάσα τὸ παιδίον ἐκ τῆς ἀγκάλης, μόλις διεκπύδησε τὴν φλόγα, καὶ ἡ παῖς σὺν αὐτῇ, παραμικρὸν ἐλθοῦσα κτεάνων ἀποδανᾶν. καὶ ἐπὶ δὲ ὠνείδισέ τις ὕστερον τὸν Ἀβαύχαν, διότι προέλοιτο τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ Γυνδανὶν ὀξυπόμιος ἦν, ἀλλὰ

set præ cruciatu. Ita & que noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniaq; circunclusit: iamq; flamma undique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa uxore quæ inhærebat, iussaq; ut ipsa seseue seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrumpénsque euasit, ita ut nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, moenens puellulã ut seseue conseqveretur. Ea uerò semiusta, abiecto ex ulnis infante, uix exiliit è flamma. Deinde puella unà cum illa ueniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro obiectaret quispiam Abauchæ, quòd desertis liberis, atque uxore, Gyndanem extulisset: Imò liberos,

πάλαι μὲν, ἔφη, καὶ αὐτὸς ποιέσασθαί μοι ἐφίλουν, καὶ ἄλλον δ' ἀγαθὸν ἴσως τὰ τοιαῦτα φίλον· νῦν δὲ οὐκ ἂν ἄφοιμι ἄλλον ἢ πολλῷ χρόνῳ τοιοῦτον, οἷόν γε Γωλάνης ὄφη, πάρεστί μοι πολλὰ δὴ συνήθειας παρασκευάσας. εἶπον, ὦ Μνήσιππε, ἐκ πολλῶν δή τι τούτους προκεκρίσθαι. ἀλλὰ δὴ καιρὸς ἂν εἴη ἤδη, ὁποτέρου ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτταν, ἢ τὴν δεξιὰν ἀποτεμεῖσθαι δίκη. τίς οὖν ὁ δικάσων ἔσται; Μνή. οὐδὲ εἷς· οὐ γὰρ ἐκαθίσαμέν τινα δικαστὴν τοῦ λόγου. ἀλλ' εἶεν· ἆρά γε ἤδη; ἐκεῖνα γὰρ οὐδὲν πάνυ πρὸς τὸ παρόν. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ ἐσπουδάκαμεν, ἄνω κάτω τὰ φίλων ἐπιστρέψωμεν, ἵνα ἐπάνω ἀποκλίνῃ φίλους. ἔπειτα ὃς ἂν ἡττηθῇ γένηται, ἀποτετμήσεται τότε, ἢ ἐγὼ τὴν γλῶτταν, ἢ σὺ τὴν δεξιάν. ἢ τοῦτο μὲν ἄγριον, ἐπεὶ δὲ καὶ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖς ἄλλως, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἡγοῦμαι ἀνθρώποις εἶναι ἔστιν ἥτις ἄμεινον ἢ κεκλίσθω,

liberos, inquit, denuò para re haudquaquam difficilèz tũ incertũ, an bi boni sint futuri: porrò amicũ diu fuerit priusquã inueniã talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumẽtis est exploratus. Dixi, Mnesippe. è pluribus bis quinque propositis iã tẽpus est pronũciari, utri nostrũm aut linguam aut dextrã oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? M N. Nemo. Neque enim constituera mus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quã doquidem in præsentiarum nullo proposito scopo sumus iaculati: deintegrò delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari uisus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem,

λιμῳ, τί οὐχὶ καὶ ἡμᾶς συμβίω μέλλοι πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, φίλοι τε αὐτόθεν ἄνδρε, καὶ ἅσπερ ἀλλήλους ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντες, τὰ μέγιστα ἆθλα προσλαβόντες, αὐτὶ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἑκάτερος ἰδιοποιούμενοι, καὶ προσῆτε γε καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα· τοιοῦτόν τι γάρ ἐστι, συνιόντες δύο ἢ τρεῖς φίλοι, ὅποιον τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, αὐθρώπου ἐξάχερα, καὶ τρικέφαλον· ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, τρεῖς ἐκεῖνοι ἦσαν ἅμα πράττοντες πάντα, ὥσπερ ὅτι δίκαιον φίλους γε ὄντας. Τέξ. σὺ γε λέγεις, καὶ οὕτω ποιοῦμεν. Μνή. ἀλλὰ μήτι αἵματος, ὦ Τέξαρι, μήτι ἀκινάκου δεῖ· μισθὸς φιλίαν ἡμῖν βεβαιοῦσοντος. ὁ γὰρ λόγος ὁ παρὼν, καὶ τὸ τῶν ὁμοίων ὀρέγεσθαι, πολὺ

tiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in unum copulati, illud approbamus, ut ex hoc die in totam usque uitam simus amici, utrique uictores, utrique maximis potiti præmijs: uidelicet prounica lingua, unaq; dextra binas uterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedesq; quaternos in summa, duplicia omnia. Eiusmodi namque quiddam est cum duo treisque copulantur amici, qualem i Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternisque capitibus hominem. Siquidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent, ut dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOXA. Probè dicis. atq; ita faciamus. MNESIP. Verùm neque sanguine opus est Toxaris, neque acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus, id multo

πολὺ πιστότερα ἢ λύρᾳ καὶ ἀκάνθαις, ὧν πίνετε. ἐπὶ τά γε τοιαῦτα οὐκ ἀνέγκλητε, ἀλλὰ γνώμας δᾶδαί μοι δοκεῖ. Τό. ἐπαινῶ ταῦτα. καὶ ἤδη ὥμην φίλος καὶ ξένος ἐμοὶ μὲν σὺ ἐνταῦθα ὢν τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δέ σοι, εἴ ποτε εἰς τὴν Σκυθίαν ἀφίκοιο. Μνή. καὶ μὲν σοῦ ἴσθι, ὧν καὶ ἀκούσαμι καὶ ἔτι προϊοῦσιν ἐλθεῖν, εἰ μέλλοι τοιούτοις φίλοις ἐντεύξεσθαι, οἵῳ σὺ ὦ Τόξαρι δοκεῖς ἡμᾶς ἐκ τῶν λόγων.

id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum posture mihi uidentur. TOXA. *Placet ista iam: amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris.* MNES. *Nimirum ut sis sciens, nequaquam me pigeat uel longius etiã proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxaris ex tua oratione conijcio.*

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus amicitiã prædicat, rem adeò sanctam, ut barbaris simis etiam nationibus olim fuerit ueneranda: qui non minus iucundus quàm frugifer futurus est, si quis modò decorum obseruet, quod in personis situm est. Nam Mnesippi Græci sermo, q̃ totus, Græcanicũ quiddã sapit, comis, facetus, festiuus: contrà Toxaridis Scythæ oratio, q̃ tota, Scythicũ spirat, simplex, incõdita, aspera, sedula, seria, fortis. Quinetiam dictionis discrimen, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum. Erasmus retulit.

a Pyramidum.) Pyramides structuræ sunt è saxis aut laterib. ab imo amplæ, in summo acutæ, atq; in altam molẽ euectę: ad nihil quàm ad effundendũ opes inuentæ. b Mẽnonisq;.) Huius cineres in aues Memnonidas transferuntur: quæ magnis gregibus è diuersis locis, singulis annis ad sepulchrum Memnonis

Memnonis conuolare, atq; ibi primùm querulas uoces edere, deinde inter se dimicare dicuntur. Ouid. libro 13. Metam. De Memnone plura in Philop seude annotauimus. c Extincto in carcere latrone.) Cicero scribit, carcerem uindicem esse ne phariorum scelerum: Sentient, inquit, in urbe esse consules egregios magistratus, esse fortem senatum, esse arma, esse carcerem, quem uindicem nephariorum ac manifestorum scelerū maiores nostri esse uoluerunt. Hinc carcerarius, carceris præfectus. Carcerē Salustius in Catilina uocat uinculū. d Neque enim is Scytharum mos.) Idem in Meretricio dialogo Chelidonij & Drosæ: τα μὲν ἄλλα ἡ ἀπὸ σκυθῶν ῥῆσις, id est, reliqua quidem Scytharum oratio: hoc est, barbara & sæua. Laertius in Anacharside Scytha. Præstitit puerbij occasionē, eo quòd esset audax, & constans in dicendo, ut qui eius constantiam imitaretur, Scythicū dicendi genus imitatus diceretur. e Etenim simulatque incisis digitis.) Scytharum amicitiæ ut consilientur, tradit: quem morem etiam obiter dicemus. Apud Scythas cum amicitiarum fœdus initur, ac iusiurandum maximum fit, scilicet & uicturos eos pariter, & mortem oppetituros, si opus sit, alterum pro altero, sibi digitos incidunt, & sanguinem in calicem distillant: summisq; intinctis gladijs, ambo pariter admouentes labra: nec quicq̄ deinde est, quod possit eos dirimere. Huic mori conforme est iusiurandum magnum illud & horrendum, quo Catilina habita oratione omnes conuiratos adegit, iugulato scilicet homine, eius sanguinem uino permixtū pateris infudit: deinde circumtulit, ut omnes id libarēt, hac execratione, ut ita suū sanguis hauriri posset, nisi quòd promiserant, fecissent, uti sanguinem illius hominis hausissent. Lucius Florus libro 4: Additum est pignus coniurationis, sanguis humanus, quem circumlatum pateris libarent: summum nefas, nisi amplius esset; propter quod biberunt. Plutarchus in Cic. uita, & Dion, huius iusiuradi etiam meminerūt. f Nam qui multis sit amicus.) πολυφιλία, id est, complurium amicitia apud Scythas non aliter infamis fuit, quàm apud alias gētes unius mulieris cum pluribus uiris consuetudo. g Non enim per Ventum.) Iusiurandum Scytharum νὴ τὸν ἀκινάκην, ὦ νὴ τὸν ἄνεμον, id est per uentum & acinacem, id est gladium, tanquā uitę & mortis authores. Tametsi ἀκινάκης uocabulū sit Persicum, ensem significans, ut tradit in Polymnia Herodotus: ὦ

τὸ

τὸ Περσικὸν ξίφος τὸ ἀκινάκην καλέουσι. Græci tamen etiam pro gladio Scythico usurpare solent, quem, sicut Deum quendam gens illa obseruaret & coleret. Clemens Alexand. Σκυθῶν δὲ οἱ Σαυρομᾶται, ὡς φησὶν Ἑκαταῖος ἐν τῷ περὶ μυστηρίων, ἀκινάκην σέβουσι. Ammianus lib. 13. id est gladius barbarico ritu humi figitur nudus, eumq; uerecundius colunt. Lucianus in Tragœdo: Σκύθαι μὲν ἀκινάκαις θύοντες, καὶ θρᾷκες ζαμόλξιδι. h In tergore bouis desedit.) id est, supplex implorat auxilia. natum adagium à consuetudine sedendi in tergore bubulo. Scythæ enim diffecto in minimas partes boue, fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolottis fuisse, testatur Zenodotus. i Geryonem.) Geryon Erytheæ insulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuisse fingitur, ob administrationem regni cum duobus fratribus concordissimã. Fertur autem in ea insula summa & salubritas aeris & pabuli ubertas esse.

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ Η Υπερφιλος, Μίνιππος ἢ περὶ τῆς ἀεροβασίας.

ICAROMENIPPUS, siue Hyperneophelus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod suprà in specie, idem hic in genere tractat. Reprehendit enim in uniuersum omnium hominum tum priuatorum, tũ etiam regum ac principum, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiã ad cultũ ac religionẽ deorũ pertineant. præcipuè autem philosophos, ut semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, uerùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de Deo, de prouidentia diuina, & id genus alijs, absurda atq; impia quædam tradere, quæ neque uiderint ipsi, neque alibunde cognouerint. Atq; hæc omnia sub Menippi nomine, quẽ aliàs quoq; ut philosophis infestũ atq; inimicũ exhibet. Hũc enim fingit, cum uideret hominum res incertas & ridiculas esse, cupereté; ueritatem naturæ ac uirtutem cognoscere, ad philosophos seſe contulisse.

& Qui cum multa quidem ac speciosa habitu ac uerbis pollicerentur, doctrina autem inter se diuersa atque aliena quædam traderent, neq; ipsi sibi consentirent, pro ueritate nugas quasdam docendo: postremò consilij inopes, de cœlo conscendêdo, ac ipsarum illarum rerum experimento capiendo cogitasse. Assumptis igitur & affictis alis, Dædali exemplo in cœlum subuolasse: ubi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatum esse omnia quæcunque in terris siue publicè siue priuatim & in occulto quoque geruntur, non modò à regibus & principibus, uerumetiam à ciuitatibus, populis diuitibus & plebeijs. Deinde autem in cœlo ea uidisse quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum uota, sacrificia, iuramenta & cætera officia dispensanda exercet, quæq; itè alij dij in cõuiuijs, in concionibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobiq; autem grauem de philosophis querelam audiuisse. Nam Lunã quidè de cõtumelijs quib. ab illis afficeretur, cõquestã esse: propterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu speculum supra Oceanum suspensa esse diceretur. Iouem autem omnem illorum uitam, mores, sectas, habitum, doctrinam, facinora domestica, & linguæ petulantiam accusasse: præcipuè autẽ cõtra Epicureos, ut qui Deos omnino ullos negarent esse, incẽsum fuisse. Porrò tituli ratio hæc est, quòd ut Icarus alatus in altum subuolasse dicitur, ita hic Menippus quoq; cœlum alatus conscẽdit, unde & alter titulus Ὑπερνεφέλου additur, quasi dicas, eius qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis & propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit. Fuit autem, ut hoc quoque addamus, Menippus quidẽ reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laertium uide.

MENIPPVS. AMICVS.

Ὀγδοήκοντα χιλιάδες μάλιστα ἦσαν ἀπὸ γῆς στάδιοι μέχρι πρὸς τὸν σελήνην, ἐνταῦθα ἡμῖν σταθμός.

TEr[a] mille igitur erãt stadia à terra usq; ad lunam, ubi primum nobis fuit mansio.

Porrò

τούτου δὴ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἄνω, παρασάγγαι που πρὸς τετρακόσιοι. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἐς αὐτὸν ἤδη τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, τὴν τοῦ Διὸς αὐτόθι, καὶ ταῦτα γένοιτο οὐ βάνυ ἀπὸ μιᾶς ὁμοίας. ΕΤ. τί ταῦτα, πρὸς χαρίτων, ὦ Μένιππε ἀστρονομᾷς, καὶ ὅσον οὔπω καὶ ἀναμετρᾷς; πάλαι γὰρ ἐπαμφοτερίζειν σου πρόσεισιν ἐς τοὺς ἥλιους καὶ σελήνας· ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα, σαθμούς τινας, καὶ παρασάγγας ὑποξυρίζουσι. ΜΕΝΙΠ. μὴ θαυμάσῃς ὦ ἑταῖρε, εἰ μετέωρα καὶ διαβόητα σοὶ λέγειν. τὸ γὰρ νεφέλαιον πρὸς ἐμαυτὸν λογίζομαι τῆς ἐναγχος ἀποδημίας. ΕΤ. ἆρα ὦ γαδῆ, παδάκρυ οἱ φόβοι ἐνέβαλον, ἄφρους ἐτημαίρουν τὴν ἅλω; ΜΕ. οὐ μὰ Δία, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἄφροις ἐποιούμην τὴν ἀποδημίαν. ΕΤ. Ἡράκλεις, μακρὰν γε τὸν ὄνειρον λέγεις, εἰ γε σαυτὸν ἐλαθες, πάσας εἰμαθὲς παρασάγγας ὅλας.

ΜΕΝΙΠ.

Porrò hinc sursum ad solem parasangæ fermè quingentæ. Rursum ab hoc usq; ad ipsum denique cœlum, arcemq; Iouis in edito sitam, tantum ferè spacij fuerit, quantum aquila probè, succinctè atque expeditè queat uno die peragere. AMIC. Dic mihi per Gratias Menippe, quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecũ sup putas? Etenim iamdudum te affectans audio soles & lunas: præterea autem & magnifica ista, mansiones ac parasangas, peregrinaq; quædam commemorãtem. MENIP. Ne mireris amice, si sublimia aeriaq; tibi uideor loqui: nam summã apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo uiã stellis notaras. ME. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis fum peregrinatus. AMIC. Papæ: longũ profectò somniũ mihi narras, siquidẽ totas edormisti parasangas insciẽs.

MEN.

Μι. ἔνεστον γὰρ ὦ τὰν Δοκῶ σοι λέγειν, ὃς ἀρτίως ἀφίγμαι παρὰ τῦ Διός; Ετ. πῶς ἔφης; Μινιππῶ ἡμῖν Διοπετὲς τὰς παρῆσαν ἐξ ἀρανοῦ; Μι. καὶ μὴν ἐγώ σοι παρ' αὐτοῦ ἐκείνου, τοῦ πάνυ Διός, ἥκω τύμβρον, θαυμάσια καὶ ἀκάτεκτα καὶ ἰδιώτα· ἃ δὲ ἀπιστᾶς, καὶ αὐτὸ τῦτο καταφρονήσομαι, τὸ πρῶτα πίστιν σύντυχεῖν.

Ετ. καὶ πῶς ἐγωγε, ὦ θειότατε, καὶ ὑπερφυῶς ἥδομαι Μινιππε, σὺν ὑμῖν αὐτὸς, καὶ ἀπίστω ὤν, ἀπιστᾶν διωκάμενον τοσαῦτα ἀνθρώπῳ, ὃς ἴνα καθ' Ομηρον εἴπω, τ' ἀθανάτοισιν ἐνί; ἀλλ' ἐκεῖνά μοι φράσον ἤδη, τίνα τρόπον ἤρθης ἄνω, καὶ ἐπέβης τηλικαύτην ὁδὸν, ἐποίησε κλίμακα τηλεκτύτην τὸ μέγεθος. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ἐμοὶ τῶν ὕψει, οὐ πάνυ δοκεῖς ἐκείνῃ τῇ φυγῇ, ὥστε καὶ ἡμᾶς ἀναζῶσαι, καὶ οἱ ἐποχούμενά σου, ἀναρπασθῆναι γενόμενα πρὸς τῦ ἀετοῦ.

MEN. Quid ais? somnium tibi referre uideor, qui modò ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapsus ades è cœlo? MEN. Ita sanè ego tibi ab ipso summo Ioue uenio, rebus interim dictu miris & auditu & consectu. Quod si non credis, equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo, cum supra fidem esse uideo meã felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque olympie Menippe, mortalis cum sim ac terrestris, quæ non credere uiro qui nubes superarit, quique, ut Homericis dicam uerbis, iam sis cœlitum è numero unus? Verum illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut unde nactus scalas tanta magnitudine? Nã quantũ

Μι. ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygi: ut coniectare possimus, te quoque ab aquila raptum fuisse, quòd pocillatoris alicubi munere fungerêris:

Μι. οὐ μὴν πάλαι σκώπτων ἀλλ' εἰ, καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, ἔοικε τὸ παράλεξον τοῦ λόγου, μήδ' ἀσκῆ προσφυῆς. ἀταρ οὐδὲν ἐλλιπὲς μοι πρὸς τὸν ἀνδρα. οὔτε τῆς ἐλλιπανῆ γε εἶδαι τὸ ἀκριβὲς· εἰκῆ γὰρ ὧν μοι τὰ πρόσω. Ετ. τοῦτο μὲν ἤδη καὶ ὑπὲρ αὐτὸν Δαίδαλον ἐφθασα, εἴ γε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἀλιτήδεως ὑμᾶς ἐλάνθανε τις, ἢ κολοιὸς ἢ ἀνθρώπου γεγόμενος. Μιν. ὁρᾷς, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἓν ἀπὸ σκοποῦ εἰκάσας· τὸ Δαιδάλειον γὰρ ἐκεῖνο σόφισμα τῶν πρώρων καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. Ετ. ἄτα, ὦ τολμηρότατε πάντων, οὐκ ἀλλοίοις, μὴ καὶ σύ που τῆς θαλάττης καταπεσὼν. Μινίππειόν τι πέλαγος ὑμῖν, ὥσπερ τὸ Ικάριον, ἀποδείξῃς ἀπὸ τοῦ σεαυτοῦ ὀνόματος;

Μίνιππ. οὐδαμῶς. ὁ μὲν γὰρ Ικαρος, ἅτε κηρῷ τὰς πτέρωσιν ἁρμοσάμενος, ἐπειδὴ

MENI. Non me clàm est te iamdudum irridere. Neque uerò id omnino mirum, si narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur absimilis. Cæterùm ad conscensum nihil mihi erat opus neque scalis, neq; uti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quòd alæ mihi essent propriæ. AMIC. Iam uerò istud quod narras, uel ipsum Dædali factũ superat. Siquidem præter alia, nobis inscientibus miluius quispiam aut graculus ex homine factus es.

MENI. Rectè amice, neque procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipse quoque sum machinatus.

AMIC. At interim omnium audacissime, non ueritus es ne tu quoq; alicubi in mare delapsus, Menippeũ aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium? MENIPP. Nequaquam. Siquidem Icarus cum alas haberet cera agglutinatas, eaq;

quam

ἐπειδὴ τάχιστα πρὸς τὸ ἥλιον ἐκάθισε τὸ κάκκαβον, πᾶν προῤῥύηκε, καὶ κάτω κατέπεσεν· ὑμῖν δὲ οὐδὲν πέπρακται ἐπὶ τοῖς ὠσὶ πῶρον.

quamplurimùm ad solem esset liquefacta: defluxit alis non mirum si decidit. At nobis citra ullam ceram erant pennæ. AMIC.

Ετ. πῶς λέγεις; ἄλλο γάρ οὐδὲν οἶδ' ὅπως ἐρίμμα μοι προσάγεις πρὸς τὸν ἀληθῆ τῆς διηγήσεως. Μι. ὦλίγου γε· ἀτὰρ ἐμοιγέ σύλλαβὲ, ἵνα ἢ γύπα τὸν κατηγορῶν, ἀποτιμῶμαι αὐτὰς ὠλένας τὰ πτερά. μᾶλλον δὲ ἐγὼ πᾶσαν ὑπάρχειν τὴν ἐπίνοιαν, εἰ σοὶ σχολὴ, δίημι.

Illud quî fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis ut uera uideantur quæ narras. MEN. Ad hunc fermè modum. Aquilam egregiè magnam, tum autem & uulturem ualidum arripui. His cum alis unà cum ipsis brachijs præsecuissem.

Ετ. πάνυ μὲν οὖν, ὡς ἐγώ σοι μὴ τὸν ῥὼς ἐμὶ ὑπὸ τὸν λόγων, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἤδη κίχνημα τῆς ἀκροάσεως. μὴ, πρὸς φιλίου, μὴ πρόῃδης, ἀλλὰ πᾶν τὸ διηγήσεως, ἐκ τῶν ὅτων ἀπηρτημένον.

Quin potius, si uacat, totius commenti rationem ordine tibi percenseo. AMIC. Mihi quidem uel maximè uacat. adeò sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis finem inhio.

Μι. ἄκων τοίνυν· ἐγὼ γὰρ ἀφεὶς γε τὸ θέαμα, κίχνημαι φίλον ἐγκαταλιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φῂς, ἐκ τῶν ὅτων ἀπηρτημένον. ἐγὼ γὰρ, ἐπειδὴ τάχιστα ἐβιτάσθην τὰ κατὰ τὸν βίον, γιλοῖα καὶ πανοῦργα,

Neuerò me negligas, per Iouem amicitiæ præsidem, auribus in aere suspensum ob tuam narrationem.

MEN. Auscultà igitur. Neque enim ciuile fuerit, si spectem amicum ore hiante relictum, eumq; quemadmodum tu ais, ab auribus suspensum. Ego igitur cũ expendens ea quæ sunt in uita mortali, protinus omnes res humanas

καὶ ἀβίβαστα τὰ ἀνθρώπινα πάντα σύμπαντα, πλούτους λίγω, καὶ ἀρχὰς καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ τῷ περὶ ταῦτα σπουδῷ, ἀπὸ σχολῆς τῶν ἀληθῶς σπουδαίων ἀπολαβών, ἀναπνεῦσαί τε, καὶ πρὸς τὸ καλὸν ἀναβλέψαι ἐπειρώμην. καί μοι ἐντεῦθεν πολλή τις παρῆκε τῷ ἀπορίᾳ, πρῶτον μὲν αὐτὸς οὗτος, ὁ ὑπὸ τῶν σοφῶν καλούμενος κόσμος· οὐ γὰρ ἔχων ὅθεν ἄρξομαι, οὐδ' ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργόν, οὔτε ἀρχὴν, οὐδ' ὅ, τι τὸ τέλος ἔσται αὐτοῦ. ἔπειτα δὲ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν πολὺ μᾶλλον ἀπορίᾳ ἠναγκαζόμην· τοὺς τε γὰρ ἀστέρας ἑώρων ὡς ἔτυχε τοῦ εὐρανοῦ διεσπαρμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, τί ποτε ὢν αὐτὸς, ἐπιδοῦναι ἐδόκουν. μάλιστα δὲ, τὰ κατὰ τὴν σελήνην, ἄτοπά μοι, καὶ παντελῶς παράλογα ἐφαίνετο. καὶ τὸ πολυειδὲς αὐτῶν τῶν σχημάτων· ἀπορρήτου

reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus contemptis his, atque horum studio, adiecto animo ad ea quae uere sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad uniuersi naturã suspicere. Atq; hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neq; quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius uel initium, uel finis. Deinde cum particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui uiderem stellas temere per cœlum disiectas. Tũ solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia uerò, quæ lunæ accidebant, mihi uidebantur absurda, ac planè mira: putabámque causam aliquam arcanam & inexplicabi-

τὴν

τῶν τινα τῶν ἀτόπων ἔχειν ἐπιλογισμόν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀτραπὸν διακόψασα, καὶ βροντὴν καταῤῥαγῶσα, καὶ ὑετὸν ἢ χιόνα, ἢ χάλαζαν κατενεχθῆσα, ἢ ταῦτα ἅπαντα ἅμα, καὶ ἀτεκμάρτως ἐκ τοῦ ἀνωτάτω ἐπὶ τὴν γῆν ἀφεθέντα, οὕτω δυσκόλως ἔχει πρὸς τὸ ἐξαπατᾶσθαι, ὥστε μοι δοκεῖ ἐν τοῖς ἀδυνάτοις εἶναι τὸ ἐπιλαμβάνειν, πᾶσα ἡ τῶν φιλοσόφων τούτων τέχνη καὶ ἐπιστήμη ἐξαπατᾶν. ἐγὼ γοῦν ἐπειδὴ ἅπαντα ἐκεῖνα ἐθεασάμην, καὶ τὸν ἀέρα διῆλθον, καὶ τοὺς ἀστέρας ἐγγὺς ἐπῆλθον, καὶ τὸν ἥλιον ἐθερμάνθην, καὶ τὸν Ὑάδων ὄμβρον ἐδεδοίκειν, καὶ τὸν Ὠρίωνα ἐφοβούμην, καὶ τὸν Ἀρκτοῦρον ἐπεσπόμην, καὶ τὸν Ἑσπερον ἐθαύμαζον, καὶ τὸν Ἑωσφόρον ἐφρόνουν, καὶ τὸν Ἄρεα ἐπεσκόπουν, καὶ τὸν Ἑρμῆν ἐπεκρότουν, καὶ τὸν Φαέθοντα ἐπεκαλούμην, καὶ τὸν Ἀφροδίτης κεστὸν ἐπεθύμουν, καὶ τὸν Κρόνον ἐπεγέλων, καὶ τὸν Διὸς ἀετὸν ἐπεφοβούμην, καὶ τὸν Ἀστραπαῖον ἐπεκρότουν, καὶ τὸν Ἀστεροπαῖον ἐπεκαλούμην

σων μετεωρολέσχης τὶ διαλέγεσθαι, καὶ τῶν ὅλων διακόσμησιν κατασκάπτειν. εἰ δὲ τοσοῦτον ἀρχὴ ἐλίνυσάν με τῆς παλαιᾶς ἀνοίας, ὥστε καὶ εἰς μείζονας ἀπορίας φέρεσθαι ἐνίοτε καὶ ἀρχὰς τινας, καὶ τέλη καὶ ἀτόμους καὶ κενὰ, καὶ ὕλας καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα δεισιδαίμονα μοι κατασκήπτοντα. ἐμὲ δὲ πάντων ἐμοὶ γ' οὖν ἐδόκει χαλεπώτατον, ὅτι μηδὲν ἄτοπον καὶ ἀτόπων λέγοντος ἀκούοιμι, ἀλλὰ μαχόμενα πάντα, καὶ ὑπεναντία ἀλλήλοις φθεγγόμενοι τέ με ἠξίουν, καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ λόγον ἕκαστος ἕλκειν ἐπειρῶντο. ΕΥ. ἄτοπον λέγεις, εἰ σοφοὶ ὄντες οἱ ἄνδρες, ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν ὄντων, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐδόξαζον. ΜΕΝ. Καὶ μὲν δὴ ἐπῄνεσα γελάσας, ἀκούσας τοῦ τε ἀλαζονεύεσθαι αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν τοῖς λόγοις πρωτουργιῶν οἷ γε πρῶτον μὲν ἐπὶ γῆς βίβλους

erectus ad nugas doceri, & uniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant ut me pristina liberarent insania, ut in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, sylvas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundentes. Verùm illud interim mihi uidebatur omnium esse grauissimum, quòd cum nihil inter illos conueniret, uerùm pugnantia diuersaq; inter se omnia loquerentur: tamen postulabant ut sibi fidem haberem: ac ad suã quisq; rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si uiri cum essent sapientes, inter sese de rebus factiosè dissidebant, neque de ijsdem eadẽ probabãt. MEN. Atqui frideres amice, si audieris illorum arrogantiam, & in differendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cum humi ingrederentur,

αὐτοῦ, καὶ μᾶλλον τῶν καμαὶ ὀρχουμένων ἡμῶν ὑποφέρε-
σθαι, ἀλλ' ἀλί ὀξύτερον τοῦ πλησίον διαδρομεῖσθαι, ἔνιοι δὲ
καὶ ὑπὸ γήρως ἢ ἀργίας ἀμβλυω-
πέστεροι ὄντες ὅμως οὐρανοῦ τι πρό-
γματα διορᾶν ἔφασκον, καὶ
τὸν ἥλιον περιμένειν, καὶ
τοῖς ἄκρις τῶν σκιόνων ἐπι-
βάσεσθαι. καὶ ὥσπερ ἐκ τῶν ἀε-
ρίων καταπεσόντες, μιγέν-
τι τι αὐτῶν καὶ σχήματα δι-
ξάζειν. καὶ πολλάκις, ἐν τύ-
χοι, μεθ' ἑωυτοῦ φάλιοι Μιγα
ρίδην Αθήναζε ἀσιν, ἀκριβῶς
ἐπαναμέτρει, τὸ μεταξὺ τοῦ σε-
λήνης καὶ τ ἡλίε χωρίον, ἐπό
σον ἂν τειχῶν τὸ μεγίθ, ἐπέλιμων λίγειν, ἀδρὸν τι ὕ-
ψη, καὶ διαλάττειν βάθη, καὶ
γῆς περιόδους αὐαμετροῦν-
τες, ἔτι δὲ κύκλες καταγρά-
φοντες, καὶ ῥίγανα ὡδὶ τέρα
γώνες διασχηματίζοντες,
καὶ σφαίρας τινὰς πεπίλας,
τὸν ἀρανὸν λάβδᾳ αὐτὸν ἐπο
μιζομένες. ἔπειτα δὲ κἀκεῖ-
νο πῶς ἐκ ἄγνωμον αὐτῶν,

derentur, nihilo⁊ praestantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidem acutius quàm quiuis alius adstans, nonnulli caecutientes etiam senio atque inertia: tamen & coeli terminos perspicere sese profitebantur: solē quoque ipsum dimetientes: et ea quae supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi staduis, ita & magnitudinem illarū & figuram explicabant. Ac saepenumerò cum fortè ne illud quidem certò scirēt, quot stadijs à Megara abesset Athenae: tamen spatiū quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebāt pronunciare tum aeris altitudinem, maris profunditatem, terrae ambitum dimetientes.

Ad haec circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangules inducentes: neque non sphaeras quasdam picturatas, coelum scilicet ipsum metientes. Iam uerò illud an nō iactitum,

ηκὶ ωαντελῶς τετυφωμένου, τὸ ωερὶ τῶν οὕτως ἀπλήλων λέγοντας, μηδὲν ὡς ἐμάζοντας ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ὑωοδιατείνεσθαί τι, ηκὶ μηδεμίαν τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν ἀπολιμωάνειν, μηγονυχὶ διομνυμένους, μύλρον μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατοικεῖσθαι δὲ πλὴν σπιλάδος, ὑλατοπωτὸν δὲ τοὺς ἀστέρας, ηκὶ τοῦ ἡλίου, καθάπερ ἐμπνοὴν τινι, πλὴν ἐκμάλακτης τῆς θαλάσσης ἀνασπωῦντος, ηκὶ ἅπασιν αὐτοῖς τὸ ωοτὸν ἐξῆς διανέμοντος: πλὴν μὲν γὰρ ἐναντιότητα, ὑπόσης τῶν λόγων, ἐφ' ἑκάστου καταμαθεῖν, ηκὶ σκόπει ωρὸς Διὸς, εἰ μὴ γεωτέρων δόξει τὰ λόγματα, ηκὶ μὴ ωάνυ ωολὺ διεστηκότες ωρῶτα μὲν γὰρ, αὐτοῖς ὃ ωερὶ τοῦ κόσμου γνώμη διάφορος, εἰ γε τοῖς μὲν ἀγένητός τε ηκὶ αὐθύπαρκτος εἶναι δοκεῖ, εἷς δὲ ηκὶ τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ, ηκὶ τῆς διακοσμήσεως τὸν κόσμον ἐπιτάλμησεν. οὓς ηκὶ μάλιστα

& insignis arrogantiæ, quòd cum de rebus usquequaque incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: uerùm supra modum contendunt, neque ullum uincendi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando cõfirmantes, Solem massam esse candefactam: incoli Lunam: stellas aquam potare, idq; Sole ueluti fistula quadam per funem demissa uaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nã quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi spectata per Iouem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis distita interuallis: quando quidem primùm de ipso mũdo uaria est sententia: cum alijs & ingenitus, & nunquam interiturus esse uidetur: rursum alij & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos equidem

μετα ἰδεῖν μᾶλλον, δυὸν μὲν τινα, τιχνίτλω τῶν ὅλων ἰφιστάντας, οὐ προσιδόντας δὲ, οὔτε ὅθεν ἦκον, οὔτε ὅπου ἵστως, ἵνα καὶ ἱστηκάνιτο. καὶ τοι πρὸ γε τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ἀδιώρατον ἦν χρὴ νομίζειν ἦν τόπον ζητοῦν. Ετ. μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, τολμητὰς, καὶ δαιμονιοπόνους ἄνδρας λέγεις. Μί. τί δ' ἂν ἀπιστοίης, ὦ δαιμάσιε, περὶ τῶν λόγων καὶ ἀσωμάτων, ἃ διεξέρχονται, ὑπὲρ τοὺς πρὸ τῆς πράξεώς τι καὶ ἀπείρου λέγοντες; καὶ γὰρ αὖ καὶ αὖτα νικηκὼ αὐτοῖς ἡ μάχη, τοῖς μὲν τὰ πάντα τὸ πᾶν προσγράφουσι, τοῖς δὲ ἀτελῆ τοῦτο ἄπαν ὑπολαμβάνουσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παμπόλλους τινὰς ἄρα τοὺς κόσμους ἀπιφαίνοντο, καὶ τῶν ὡς πρὸ ἑνὸς αὐτῶν διαλεγομένων κατεγέλων σφᾶς. ἕτερός δέ τις, σὺκ εἰρηνικὸς αὐτὸς, πόλεμον, τ' ὅλων πατέρα ἄπαν ἀπέφαινε. περὶ μὲν γὰρ

equidem cum primis admirabar: propterea quòd cum Deum quendam rerum omnium opificem præposuissent, non illud etiam adderent, uel unde is esset profectus, aut ubi loci consisteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuersi exortum non possis uel tempus uel locum imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. MEN. Quid aũt si iam audias, uir optime, quæ disserãt & de ideis, & de incorporeis: tũ quæ de finito et infinito nugãtur? Nã et his de reb. acriter inter se digladiantur, dũ alij fine circũscribũt uniuersum: alij contrà finẽ illud nescire existimant. Quin insuper quidã ex istis cõplures esse mundos demõstrabant, damnãtes eos qui de hoc ueluti uno quopiam illorum disputarent. Rure sum alius, nescio quis uir, haudquaquam amicus pacis, bellum rerum omnium parentẽ esse censebat. Nam de

γὰρ τῶν θεῶν τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅπου τοῖς μὲν ἀριθμός τις, ὁ θεὸς ὢν, οἱ δὲ κατὰ κωμῶν καὶ χωρῶν καὶ πλατανώνων ἐτόμνυντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντες, ἑνὶ μόνῳ τῶν ὅλων ἀρχὼ ἐπίνευμον, ὥστε μήτε καὶ ἀχθεδαπόν μοι, τὸ σκύτινον ἀπορίαν θεῶν ἀποδύντα. οἱ δ' ἐμπαλιν ὅτι πλείστους ἀπεφαινον, καὶ διελόμενοι, τὸ μὲν τινα, πρῶτον θεὸν ἐπωνόμαζον, τοῖς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἐνέμων τῆς θεότητος. ἔτι δὲ οἱ μὲν ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἡγοῦντο εἶναι, τὸ θεῖον, οἱ δὲ λίθος τινὰ καὶ σώματος αὐτοῦ διετύπουν. ἔτα καὶ προνοεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ἃ μὲν ἐλόγουν οἱ θεοί, ἀλλ' ὑπνώττειν, οἱ τῆς συμπάσης ἐπιμελείας αὐτὸς ἀφίεντες, ὥσπερ ἡμᾶς ἀώδυνόν μοι ἀποπόνων τῶν λειτουργιῶν τοὺς πραγματικοὺς· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ τοῖς κωμικοῖς λειτουργοὺς

dijs quid iam attinet loqui? cum his Deus esset numerus: illi rursus per canes & anseres ac platanos deierarent: deinde alij reliquis omnibus dijs expulsis, uni soli[1] rerum omnium imperium tribuebant: ita ut mecum etiam animo discruciarer cum tantam audirem deorum inopiam. Eduersò alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundus aut tertius diuinitatis partes tribuebant. At hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent dijs esse curæ res mortalium: uerum erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus ætate defectos à ministerijs dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm eiusmodi in comœdijs induci solent satellitia.

μαστηρ ἐοικότας αὐτὸς ἐσαυ-
γουμ. ἔνιοι δὲ τἄλλα πάντα
ὑποβλέποντες, μόνα δὲ τῶν ἀρχῶν
ἔναι θεὸς ἔναι ὑπίσθουν, ἀλλ'
ἀδέσποτον καὶ αὐτομάτου
φερομένου τὸν κόσμον ἄνευ
κυβερνήτου. τοι γάρ τοι ταῦτα
ἐκόων, ἀπιστᾶν μὲν ὑπετόλ-
μουν ὑψιβρεμὲς τοις τι καὶ θεῖο
γραφέοις ἀδολράσιν, ὑ μὲν δὲ
χόν γε ὅπα τῶν λόγων βαπτὸ
μὴν ὃ, ἀσπίλωπτόν τι αὐτῶν
σύρσιμι, καὶ ὑπὸ δαιτρὸν μη-
δαμῆ πορίβιτόμενον. ὥστε
δὲ τὸ Ομηρικὸν ἐκεῖνο ἀπιχο-
τῶς ἐπασχον· πολλάκις μὲν
γὰρ αὐχόμενος πιστεύειν τινὶ
αὐτ', ἔπειθ' ὑπὲρ μὲ θυμὸς ὄρυ
νυ'ιφ' οἷς ἅπασιν ἀμηχα-
νῶν, ὡς μὴ γῆς μὲν ἀνοσιώδες
τι περὶ τούτων ἀλυδὶς ἀπι-
γίγνωσκον. μίαν δ' ἂν συμπά
σης ἀπορίας ἀπαλλαγὴν ὧδε
μόνον ἐσεδόκα, ἢ αὐτὸς πεῖρωθείς
πως, αὐτόθιμι ἐς τ' ἐρανόν. τὸ
γὰρ δὲ μοι παρῆκε τῶν ἐλπίδα
μάλιστα μὲν καὶ ἡ ἀθυμία,

satellitia. Iam alij ſa-
perantes hæc omnia, ne
eſſe quidem ullos omni-
no deos credebant: ſed mun
dum nullo domino, nullo
duce temerè ferri ſinebant.
Atqui cum hæc audiebam, ue-
rebar non habere fidem
uiris altiſremis, ac probè ba
batis: neque tamen inueni-
bam ad cuius dicta me uer
terem, ut aliquam illorum
ſententiam nanciſcerer irre
prehenſam, ac nequaquam
ab alio ſubuerſam. Itaque
planè tandem Homericum
illud mihi uſu uenicbat.
Nam ſæpenumerò animum
incitabat, ut huic alicui illo-
rum crederem, ſed me mens
diuerſa uetabat. In quibus
omnibus cum perplexus hæ-
ſitarem, deſperabam futu-
rum ut ſuper his uerum ali-
quid in terris audirem: cæte
rùm unica tantùm uia, uni-
uerſa dubitatione libera-
ri poſſe, ſi ipſe alis alio
qua ratione additis, in cœlum aſcenderem. [k] Eius rei
conficiendæ ſpem mihi præbuit primùm ipſa cupiditas

deinde

καὶ ὁ λογιστικὸς Αἴσωπος, ἀετοῖς καὶ λαγδάροις ἐνίοτε, καὶ κεμύλοις βάσιμον ἀποφαίνων τὸν οὐρανόν. αὐτὸν μὲν οὖν πλησφυῆσαί φησι, οὐδὲ μιᾶς μοχλοῦ δεῖσθαι δοκεῖ μοι κατασφάντος, ἢ δὲ γυνὴ ἐξ αὐτοῦ πορισθέμενος πτερὰ (ταῦτα γὰρ μόνα δυνατὰ σαι πρὸς μέγεθος ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα ἂν μοι πλῶν ἄφαρον προχωρῆσαι. καὶ δὴ συλλαβὼν τὰ ὄρνια, δύο πρὸν μὲν πλὼ δεξιὰν πτέρυγα, τοῦ γυπὸς δὲ πλὼ ἑτέραν ἀντίτομον οὖ μάλα, εἶτα διαλέσθαι, καὶ κατὰ τοὺς ὤμους πελαμῶσι μαστροπεῖς ἁρμοσάμενος, καὶ πρὸς ἄκροις τοῖς ἀγκῶσι λαβάς τινας τῶν χρὴ παρασκευάσας, ἐπαιρόμενον ἐμαυτοῦ, τὸ πρῶτον αὐτὰ πειλῶν, καὶ τῶν χρὴν ὑπαφιεὶς, καὶ ὥσπερ οἱ χλωστῆρες, ἔτα χαμαιπετῶς ἐπαιρόμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ δὲ πλέονος ἐπεὶ ἤδη μοι τὸ πρᾶγμα

deinde fabularum ſcriptor Aeſopus: qui aquilis ac ſcarabeis, interdum & cameolis cœlum adiri potuiſſe demonſtrat. Verùm ut mihi ipſi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri poſſe uidebatur: cæterum ſi uulturis aut aquilæ alas induiſſē (nam has ſolas ſufficere ad humani corporis modum) futurum forſitan ut mihi ſuccederet experientia. Itaque m correptis auibus, alteri dextram alā, porrò uulturi ſiniſtram amputaui: idque admodum ſcitè. Deinde quum obligaſſem, humerisque loris ualidis accommodaſſem, tum ſumomis penniſ anſas quaſdam manibus inſerendis addidiſſem: mei ipſius periculum faciebam, primùm ſubſilies, ac manibus interim ſubſeruiens, & anſerum exemplo paulū adhuc à terra uolatume ſuſtollens, interuolandum ſummis interim pedibus ingrediens. Poſtea quam res ex animi ſententia ſuccederet,

βράγμα, τολμηρότερον ἤδη τῶν πάρος ὑπολάμβανον, καὶ ἀπολιπὼν ἤδη τὴν ἀκρόπολιν, ἀφῆκα ἐμαυτὸν κατὰ τὸ πρανές, φέρεσθαι εἰς αὐτὸ τὸ διάφραγμα. ὡς δὲ ἀκινδύνως πατατιπτάμενον ὑψηλὰ ἤδη καὶ μετέωρα ἐφρόνουν, καὶ ἄρας ἀπὸ Πάρνηθος ἤ ἀπὸ Ὑμηττοῦ, μίαν χεὶ Γεραναίας ἐπετόμην, ἕως ἐπάνω ἐπὶ τὴν Ἀκροκόρινθον ἄνω, ἔνθα ὑπὲρ Φολόης καὶ Ἐρυμάνθου, μέχρι πρὸς τὸν Ταΰγετον. ἤδη δ' οὖν μοι τοῦ τολμήματος μειλιττομένου, τέλειός τι καὶ ὑψιπέτης γεγόμην, οὐκ ἔτι τὰ νεοττῶν ἐφρόνουν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν Ὄλυμπον ἀναβὰς, καὶ ὡς ἐνῆν μάλιστα πύθωμαι ἐπισιτισάμενος, τὸ λοιπὸν ἐπεινον οὐδὲ τοῦ ἐρανοῦ, τὸ μὲν πρῶτον, ἰσχνῶν ὑπὸ τρυφῆς, μετὰ δὲ, ἐφόρουν καὶ τοῦτο εὐμαρῶς. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτῶν ἤδη τῶν στεφανῶν ἐγεγόνειν, πάμπολυ τῶν νεφῶν ἀπεσπάσας ἐμαυτόν, καὶ μάλιστα πάντων ἐμαυτὸν, καὶ μάλιστα κατὰ

cederet, iam audacius etiam experimẽtum aggrediebar: conscensaque arce demisi meipsum per præceps, atq; inde in ipsum ferebar theatrum. Mox ubi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam usque uolabam. Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoen & Erymanthũ ad Taygetum usque. Ergo quũ tandem audax facinus satis esse meditatus, iamq; perfectus & altiuolus euasissem, non amplius de pullis imitãdis cogitabam: uerùm conscenso Olympo, cibo quam leuissimo pastus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem obortæ oculorum uertigine ob profunditatem: & postea ferebam & hoc quoq; facilè. Verùm ubi iam ipsi lunæ uicinus essem, plurimumq; nubium essem emensus: sentiebam me defatigatum, maximè in

καὶ τὴν ἀριστερὰν ἀγδύγα, τὴν γυμνήν. προσιλάσας οὖν, καὶ καθεζόμενος ἐπ' αὐτῆς, διανεωρώμην, ἐς τὴν γῆν κάτωθεν ἀποβλέπων, καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ομήρου Ζεὺς ἐποίει, ἄρτι μὲν τὴν τῶν ἱππομολγῶν Θρηκῶν καθορῶν, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν, μετ' ὀλίγον δὲ, τὰ Λέλεγά μοι, τὴν Ελλάδα, τὴν Πρωτίδα καὶ τὴν Ιωνικήν· ἐξ ὧν ἀνωκάτων ποικίλως τινὸς ἡδονῆς αὐτιμπλάμην. ΕΤ. εὐκοῦν καὶ ταῦτα λέγεις σὺ, ὦ Μένιππε, ἵνα μοι μὴ καθ' ἓν ἀπολειπώμεθα τῆς ἀποδημίας. ἀλλ' εἴ τι σοὶ καὶ ἄλλου παράδοξον ἐφάνη, καὶ τοῦτο ἀπάγγελλε. ὡς ἔγωγε οὐκ ὀλίγα προσδοκῶ ἀκούσεσθαι, σχήματος γέ τι, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἀνθρώπων, οἷά σοι αὐτῷ ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ τοιοῦτοι καταφαίνεται. ΜΕΝΙΠ. καὶ ὀρθῶς γὰρ ὑπέλαβες ἑταῖρε ἐπάξειν, ἀλλ' ὅρα, ὡς οἷός τε ἐγώ, ἀναβὰς ἐπὶ τὸν σεληναῖον, τῷ λόγῳ συναποδημήσω τι, καὶ

ximè in ala ſiniſtra, nempe uulturina. Huc igitur [n] diuerti, ac ſuper eam inſidens requiescebam: interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellaciũ Thracum regionem deſpiciens, nunc Myſorum, mox (ſi libuiſſet) Græciã, Perſidem, Indiamq; ex quibus omnibus uaria quadam uoluptate perfundebar. AMIC. Ergo iſta quoque narrabis Menippe, ne ulla prorſus peregrinationis parte fraudemur: quin potiꝰ ſiquid obiter in itinere conſpexiſti, fac ut hoc quoq; ſciamus. Nam ego ſanè haud mediocria dicturum te expecto, de terræ forma, deq; omnibus quæ in terra ſunt, cuiuſmodi tibi uiſa ſunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas amice. Quamobrem quatenus licet, conſcenſa luna inter narrandum peregrinanti comes eſto, ſimulq;

καὶ συνεπισκοπεῖσθαι τῶν ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς διάθεσιν. καὶ πρῶτον μέν μοι φαύλη μηδαμῶς ἐλέγετο τις τὴν γῆν ἐρᾶν, πολὺ λίγου δὲ σταλῶσι βραχυτέραν, ὥστε ἐγὼ ἄφνω κατακύψας, οὐδὲ πολὺ ὑπόρθιον, τὰ ἔσχατα τῶν ὀρῶν θάλασσαν. καὶ ἐγὼ μὲν τὸν Ῥοδίων κολοσσὸν ἐδιακρίνω, καὶ τὸν ἐπὶ τῷ Φάρῳ πύργον, οὐδὲ ἐδύνατο ὑψηλὰ ὄντα, καὶ ὑπερφυῶς ὀξύτατα, καὶ ὁ Ὠκεανὸς ὁρίζων τὴν γῆν, διεσύρετο μοι τῶν ἄκρων τὸ ἐρώμενον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τῶν ὄψεων ἐς τὸ ἀτενὲς ἀπηρεσάμην, ἅπαντας ὁρᾶν βίους ἤδη μοι κατεφαίνετο, καὶ κατὰ ἔθνη μένον, καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς σαφῶς, οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γόνατα, τὰ θυρία, καὶ παύθ' ἁπλῶς ἁπάσας ῥίψῃ διάδηλος ἄρουρα. ΕΤ. πανταχοῦ ἀπίθανα φῂς πάντα, καὶ οὐδεὶς ὑπῳαντία.

mulq; mecum contemplare totam terræ speciem, habitumq;. Atque initiò quidem admodum pusillã quandam terram mihi uidere uidebar, multo, inquam, luna minorem: ita ut ego repente intentis oculis diu dubitarem ubinam essent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum colossum conspexissem, tum Phariam turrim, hauddubiè prorsus ubinam esset terra, me prorsus latuisset: ueru ista quòd sint sublimia, præq; cæteris eminẽtia, præterea oceanꝰ paulatim ad solẽ resplẽdescẽs, indicabãt terrã esse id quod uidebã. Mox ubi fixius intenderẽ oculos, iam mihi omnis mortalium uita cœpit esse conspicua, non solum singulæ nationes atq; urbes: sed planè uidebã nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, & ut summatim dicam, quicquid tellus educat alma. AMI. Ista quæ nunc dicis, haudquaquam sunt uerisimilia, ac secum pugnantia.

Etenim

ὃς γὰρ ἀρτίως, ὦ Μένιππε, τῶν γῶν ἰδόντας, ὑπὸ τῦ μεταξὺ διαστήματος εἰς βραχὺ συνελθεῖν, ἢ δι γε μὴ ὁ Κολοσσὸς ἐμόυσοί σοι, τάχα ἂν ἄλλό τι ἐνθυς ὁρᾷν, οἷος νῦν, καθάπερ Λυγκεύς τις ἅπαντα διαγινώσκειν τὰ ὑπὸ γῆς, τὰς ἀνθρώπους, τὰ θυρία, μικρῦ δέω, τὰς τῶν ἐμπέδων νοσσίας: Μέν. σὺ μὲν ὑπέμνησας ὀρθῶς μάλιστα ἐχρῆν εἰπεῖν, ἔστω, εἰ δ' ὅπως παρέλιπον, ἐπεὶ γὰρ ἀνέτλην μὲν ἐγνώρισα τὴν γῆν ἐνδὸν, τὰ δ' ἄλλα ἔχοιός τι λῶν καθορᾶν ὑπὸ τῦ βάθυς, ἀτε δὴ ἥλιος μηκέτι ἐφικνυμένους, πάνυ μ' ἐώκει τὸ χρῆμα, ἢ πολλὰ λῶν παρῆκε τὴν ἀπόρειαν. καὶ τυφῶ ἢ ὄντι μοι, ἢ ὀλίγου δεῖν δεδακρυμένῳ ἐφίστατο κατόπιν ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς, αὖθις δρακόντως τις ἰδεῖν, καὶ σποδῦ πλέως, καὶ κατωμωμένῳ, κἀγὼ μέν, ὡς εἶδον (εἰρόμην γὰρ) ὑπεραράχθην, Etenim quũ paulo antè Menippe terrã reqreres propter ingẽs in medio interuallũ in arctum contractam, adeò ut nisi colossus tibi feciſſet indicium, forſitan aliud quiddam uidere te credidiſſes: quî repentè factus Lynceus, cuncta quæ ſunt in terra, dignoſcis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id neſcio quomodo præterij. Siquidem quum ipſam quidem terram cõſpectam agnoſcerem, cæterum reliqua non poſſem perſpicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente oculorum acie: graviter ea res me diſcruciabat, ac uehementer perplexum habebat. Ego quum ad hũc modum eſſem ſolicitus, ac propemodũ etiã lachrymarer: adeſt à tergo ſapiẽs ille Empedocles, ea ſpecie ut carbonariũ quẽpiã eſſe diceres, cinere oppletum atq; exuſtum. Hũc ego quũ uidiſſem (dicẽdũ eſt enim) nonnihil perturbabar, ratus

πού τινα σιληνῶν δαίμονα ὠόθλιον ἰδεῖν. ὁ δέ, Θάρρει, φησὶν, ὦ Μένιππε· Οὔτις τοι θεός εἰμι, τί μ' ἀθανάτοισιν ἴσκεις; ὁ φυσικὸς οὗτός ἐμι, Ἐμπεδοκλῆς. ἐπεὶ γὰρ ἐς τοὺς πρώτους ἡμετέρους φρῶν ἐνέβαλον, ὁ καπνὸς με ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἀναρπάσας, δεῦρο ἀνέσεισε· νῦν δὲ ἐν τῇ σιλήνῃ πατοῦμαι, ἀδροβατῶν τὰ πολλὰ, νῦν δὲ σιτοῦμαι δρόσον. ἥκω τοίνυν, εἰ ἀπολοῦμαι δὲ παρούσης ἀπορίας. αὐτίκα γάρ σε, εἶδον, νῦν τρίφοι τὶ μὲ σαφῶς τὰ ἐπὶ γῆς ὁρᾶν. σὺ γε ἐποίησας, ὦ δ' ἐγὼ, βέλτιστε Ἐμπεδόκλεις. κἀπαδὰν τάχιστα καταπτῶμαι πάλιν ἐς τὴν Ἑλλάδα, μιμήσομαι σπένδειν σοί ἐπὶ τῷ καπνοδόχῃ, κἂν τοῖς νουμηνίαις, πρὶν τὸν σιλήνιον βοῦν ἐγχανεῖν, προσεύχεσθαι. ἀλλὰ μὰ τὸν Ἐνδυμίωνα, ἦλθ' ὃς, ἀχὶ τοῦ μεθ' ἕω χάριν ἀφῖγμαι, πίσσυθα δίζηλῶν ψυχὴν, ἰδὼν σε λιπαρεμίνην. ἀτὰρ ratus dæmonem aliquem lunarē uidere me. At ille: Bono, inquit, es animo Menippe. Nullum ego sum numen quid me immortalib⁹ æquas? Sum Empedocles ille physicus. etenim ubi me præcipitem in crateras iniecissem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaq; nunc lunam incolo, aeriuagus plerumq; ac rore uictito. Adsum autem hæsitantiam istam tibi adempturus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquetq; quòd non liceat tibi perspicuè terram cernere. Bene abs te factum est, inquam optime Empedocles. ubi primùm deuolaro rursùm in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario. atque in Noui lunij ter ad lunam inhians uota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc acceßi præmij gratia, sed affectio quædā mouit animū meum, quum te uiderē affectum moleſtia.

ἀταρ οἶδας, τι δρᾶσας, ὃς ξυλόρνις γεγένσῃ: μὰ Δί', ἔφη, ἐγώ, ἴσως μὲ σύ μοι τῶν ἀχλῶν τινας ἀφίλης ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νῦν γὰρ λίαν οὐ μετρίως δοκῶ. καὶ μάλα οὐδέν γε, ἔφη δὲ, ἐμοῦ μέλον· τὸ γὰρ ὀξυλόρνις αὐτὸς, ἄλλα γε δή ἔχων. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; οὐ γὰρ οἶδ', ἔφην. ἀλλ' οἶδα, ἔφη δὲ, ἀετοῦ τῶν πτερυγα τῶν δεξιῶν προκειμένην; καὶ μάλα, ἔγωγε. τί οὖν τοῦτο πτέρυγι καὶ ὀφθαλμῷ κοινὸν ἐστιν; ὅτι, ἔφη δὲ, παραπολὺ τῶν ἄλλων ζώων ἀετὸς ἐστιν ὀξυωπέστατος, ὥστε μόνος αὐτὸς ἀντόμνυσι τῷ ἡλίῳ. καὶ τοῦτο ἐστὶν ὁ βασιλεὺς, καὶ γνήσιος αἰετὸς, ἐὰν ἀσκαφὲς μυκτὴρ πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπῃ. φασὶ ταῦτα, ἔφην ἐγώ, καί μοι ἤδη μετα μέλει ὅτι ἀσθενὲς ἀνιῶν, οὐχὶ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἀετοῦ ἐνεδέμην, τοὺς ἐμοὺς ἐξελών. ὡς νῦν γε ἡμιτελὴς ἀφῖγμαι, καὶ οὐ πάντα

uerùm scis quid facies, quò perspicax fuas? Non per Iouem, inquam, nisi tu mihi forsitan caliginem amoueas ab oculis. nam in præsentia uideor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim ut acutè uideas, id ipse tecũ è terra allatum habes penes te. Quid igitur est istud? inquam: neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum esse? Scio, inquã, maximè: sed quid alæ cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutissimi uisus est: unde sola solem aduersum obtuetur: atq; ita demum est rex, & ingenua aquila, si non conniuentibus oculis aduersos radios aspiciat. Ita quidem aiunt, inquam. quare iam me pœnitet, qui nõ meis exemptis oculis aquilinos inseruerim, cum huc ascenderem. Nam nunc sanè dimidiatus aduenio, neq; omni ex

πάντα βασιλικῶς ἐσκευασμένος, ἀλλ' ἴσικα τοῖς νέοις ἐκείνοις, ἡδὺ ἀπωνυμένοις. οὐ μὲν παρὰ σοί, ἦ δ' ὃς, αὐτί κα μάλα τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἕξειν βασιλικόν. ἰὼ γὰ ἰδιλόσυς, μικρὸν ἀνάτας, ἐπίσχὲς τῦ γυπὸς τὸν πτέρυγα, θατέρᾳ μόνῃ πτερύξασθαι, κατὰ λόγιν τῆς πτέρυγος, τὴν δεξιὴν ὀφθαλμὸν ὀξυδερκὴς ἐσῃ· τὸν γὰ ἕτερον, ἀλλοία μοχανὴ μὲ δὲ ἀμβλύτερον δυδορκίνας, ἢ μερίδος ὄντα ἢ χάρυς. ἄλλις, ἰὼ δ' ἐγὼ, ἀνῆλε ὁ δεξιὸς μόνος ἀϊτῶδὸς βλέπει. ἐλὶν γὰ ὧν ἔλαττον γίνοιτο, ἐπὰ οὐ τὲς τύφλωσας πολλάκις ἰωμαι κέναι μοι δοκῶ, θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ἄμεινον πρὸς τὸν πανίνας ἀποβλώσκοντας τὰ ξύλα. ταῦτα εἰπὼν, ἐποίει ἅμα τὰ ὑπὸ τ Ἐμπεδοκλέος παρηγγελμένα. ὁ δ' κατ' ὀλίγον ὑπαπιὼν, ἐς καπνὸν ἠρέμα διελύετο, κἀπειδὴ τάχιστα ἐπλησμόνα μὲν, αὐτίκα μι φῶς πάμμεγα περίλαμψεν, οὐ τὰ τίως λανθάνοντα πάντα διεφάνετο.

κατα-

ni ex parte satis regaliter adornatus, quin magis adsimilis uideor nothis istis et abdicatis. Attamẽ in te est, ingt, ut protinus alterum oculũ regalẽ habeas. Etenim si assurges, uelisque cohibita uulturis ala, alteram solam mouere, iuxta proportionẽ alæ dextro oculo cernes acute: quo minus altero cæcutias, nulla ratione succurri potest, propterea quòd ad partem pertineat deteriorẽ. Mihi, inquam, satis est si uel dextra ex parte aquilino more cernam. Nihilo enim fuerit deterius, cum mihi nõ rarò uidisse uidear fabros, altero oculo melius etiam ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, simul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sensim in fumum euanuit. At simul atq; mouissem alam, ingens lumen mihi circumfulsit, adeò ut cũcta fierẽt in cõspicuo, quæ hactenus latuerãt.

πατακύψας γοῦν ὁρᾷ τὴν γῆν, ὥρων σαφῶς τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ γιγνόμενα, καὶ οὐ τὰ ἐν τῷ οἰκήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσα οἶκοι ἕκαστος πράττοι, οἰόμενος λανθάνειν· Πτολεμαῖον μὲν συνόντα τῇ ἀδελφῇ, Λυσιμάχῳ δὲ τὸν υἱὸν ἐπιβουλεύοντα, τὸν Σελεύκου δὲ Ἀντιόχου Στρατονίκην διαφθείροντα λάθρᾳ, τῇ μητρυιᾷ, τὸν δὲ Θετταλὸν Ἀλέξανδρον, ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Ἀντίγονον μοιχεύοντα τὴν υἱοῦ τῆς γυναῖκα, καὶ Ἀτταλον τὸν υἱὸν ἐγχέοντα τὸ φάρμακον. ἐπέρωθι δ' αὖ, Ἀρσάκην φονεύοντα τὸ γύναιον, καὶ τὸν εὐνοῦχον Ἀρβάκην, ἕλκοντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀρσάκην. Σπαρτίνος δὲ ὁ Μῆδος, ἐν τοῦ συμποσίου μέσης τῶν δορυφορούντων ἅλκιτος ἔξω τοῦ πυλῶνος, σκύφῳ χρυσῷ τὸν ὀφρυῶν πατάσσων. ὁμοίως δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις καὶ Θρῃξὶ γιγνόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις ὁρᾷν, μοιχεύοντας, φονεύο-

Deflexis igitur in terram oculis, clarè uidebam & urbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm ea quæ sub dio, uerumetiam quæ domi faciebant, rati sese à nemine uideri. Ptolemæum uidi cum sorore rem habentem, Lysimacho structuentem insidias filium, Antiochum Seleuci filium nouercæ Stratonicæ clãculum innuentẽ, Thessalum Alexandrum ab uxore tolli é medio, Antigonum filij uxorem adulterio stuprantem, Attalo uenenũ porrigentem filiũ. Rursum ex altera parte Arsacem interficientem mulierculã, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arsacem. Porrò Spartinus Medus è cõuiuio forãs protrahebatur à satellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè consimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regijs geri licebat cernere, nempe adulterantes, occidentes,

φονεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ὑβριστὰς, ἀλλότας, τοὺς τῶν εἰωθότων προδιδομένους. καὶ τὰ μὲν τῶν βασιλίων τοιαῦτα ἦν θέαμα καὶ τῶν διαβεβλῶν. τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, πολὺ γελοιότερα. καὶ γὰρ οὗ κἀκεῖνοι ἐφαίνοντο, Ἑρμόδωρον μὲν τὸν Ἐπικούρειον, χιλίων ἕνεκα δραχμῶν ἐπιορκοῦντα, τὸν Στωϊκὸν δ' Ἀγαθοκλέα, περὶ μισθοῦ τοῦ μαθητῇ δικαζόμενον, Κλεινίαν δ' τὸν ῥήτορα, ἐκ τῆς Ἀσκληπιάδου φιάλην ὑφαιρούμενον, τὸν δὲ κυνικὸν Ἡρόφιλον, ὑπὸ τῇ καμαρυπέῳ καθεύδοντα. τί γὰρ οὐ τοὺς ἄλλους λέγω μι, τοὺς τοὶ χωρυχοῦντας, τοὺς διακόπτοντας, τοὺς δανείζοντας, τοὺς ἀπαιτοῦντας; ὅλως γὰρ ποικίλα καὶ παντοδαπά τις ἂν θέα. ΕΤ. καὶ μὴν καὶ τοῦτο, ὦ Μένιππε, καλὸν οὐχὶ λίαν ἐστὶν γὰρ ἐκ τῶν τυχόντων σοφιστῶν θαυμαστὸν ὅσον. ΜΕ. ἀλλὰ μὴ ἐξῇς διελθεῖν, ὦ φιλότης, ἀλλὰ ναυτικόν, ὅπερ γε καὶ ἐρᾷς αὐτὰ,

cidentes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negocia huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Cæterùm quæ facitabant plebei, longè magis erant ridicula. Siquidem inter hos uidebam Hermodorum Epicureum ob mille nummum peierãtem, Agathoclẽ Stoicum de mercede discipulum in ius uocantem, Cliniam rhetorem ex Aesculapij fano phialam auream suffurãtem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui reposcerẽt? Nam uarium quoddam & undique mixtum erat spectaculum. AMI. Atqui rectè facies Menippe, si ista quoque retuleris. Conseruaneum est enim te ex his non uulgarẽ cepisse uoluptatem. ME. Ne fieri quidem potest amice, ut cũcta ordine recẽseã, quũ spectare modò ista

ἔργον ἀυσχρὸς ἰδῶν. τὰ μὲν
τοι πιφάλαια τῶν πραγμά-
των τοιαῦτα ἐφαίνετο, οἷα
φησὶν Ομηρος τὰ ἐπὶ τῆς
ἀσπίδος. οὐ μὴν γὰρ ἦ-
σαν ἐλαφίναι καὶ γάμοι, ἐ-
πῳδαὶ δὲ καὶ δικαστήρια καὶ
ἐκκλησίαι. καθ' ἕτερον
δὲ μέρος ἴδοι τις, ἂν γε-
τόνων δὲ πρόσθεν ἄλλος ἐ-
φαίνετο. καὶ ὅτι μὲν ἐς τὸν Γε-
τικὸν ἀποβλέψαιμι, πιλιμοῦν-
τας αὖ ἑώρων τοὺς Γέτας. ὅτι
δὲ μεταβαίλω ἐπὶ τοὺς Σκύ-
θας, πλανωμένους ἐπὶ τῶν ἁ-
μαξῶν ἰδεῖν ἦν. μικρὸν
δὲ ἐπικλίνας τὸν ὀφθαλμὸν
ἐπὶ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους
γεωργοῦντας ἐθεώμην. καὶ
ὁ Φοίνιξ δὲ ἐνετορδύνετο, καὶ ὁ
Κίλιξ ἐλῄστευε. καὶ ὁ Λά-
κων ἐμαστιγοῦτο. καὶ ὁ Αθη-
ναῖος ἐδικάζετο. ἐνθάδε
ἁπάντων τούτων ὑπὸ τὸν αὐτὸν γε
γομένων χρόνον, ὅρα σοι ἡλί-
κη σύγχυσις ἀπῆν τις ἂν νυνὶ
ἴδοι τὰ τοιαῦτα. ὥσπερ αὖ εἴ τις
παραγάγοι πολλοὺς χορευ-
τὰς, μᾶλλον δὲ πολλοὺς χορούς,
ἔπειτα προσάξει τῷ ἀθλοθέ-
τῃ

*fuerit difficilimũ: uerùm re-
rum faſtigia eiuſmodi fermè
uidebantur, qualia refert
Homerus in clypeo, ubi erãt
conuiuia, nuptiæ que, alte-
ra ex parte iudicia, & con
ciones: rurſũ alia ex parte ſa
crificabat quiſpiam, in pro
ximo uerò conſpiciebatur
aliquis luctum agens. Por
rò quum ad Geticam reſpi-
cerem, uidebam belliger-
rantes Getas. Rurſum u-
bi ad Scythas deflecte-
rem, cernere erat errantes
in plauſtris. Mox ubi pau-
lulum in diuerſam partem
deflexiſſem oculum, ſpe-
ctabam agricolantes Ae-
gyptios. Phœnix ſcor a
tabatur, Cilix latrocinabi-
tur, Lacon loris cædebatur,
Athenienſis cauſſas agebat.
Hæc omnia quum eodem
tempore gererentur, cogita
nunc cuiuſmodi uiſa fuerit
rerum confuſio. Non ali
ter quàm ſi quis producat
multos ſaltatores, uel potius
multas choreas: deinde præ-
cipiat*

τῶν ἐπέρων, τῶν σωφρόνων ἀφίστα, ἰδίαν ἄλλην μόλῃ, φιλοτιμουμένου δὲ ἑκάστου, καὶ τὸ ἴδιον προάσσοντος, καὶ τὸν πλησίον ὑπερβαλέσθαι τῇ μεγαλοφωνίᾳ προδυμουμένου, ἆρα ἐνδυμῇ, πρὸς Διὸς, οἵα γίνοιτ' ἂν ἡ ᾠδή;

ET. παντάπασιν, ὦ Μένιππε, καγγίλου καὶ τις τραγῳδίᾳ. ΜΕΝ. καὶ μὴν, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοί πού τινες εἰσὶν οἱ ἐπὶ γῆς χορευταὶ, καὶ τοιαύτης ἀναρμοστίας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος καὶ συντέτακται, οὐ μόνον ἀπῳδὰ φθεγγομένων, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίων τὰ σχήματα, καὶ ταὐτοῖα κινουμένων, καὶ τοῦτο συλλήβδην ἐπινοούντων, ἄχρις ἂν αὐτῶν ἕκαστον ὁ χορηγὸς ἀπελάσῃ τῆς σκηνῆς, οὐκ ἔτι δεῖσθαι λέγων. τέως δὲ ὁμοῖοι πάντες, ἤδη σιωπῶντες, οὐκ ἔτι τῶν συμμιγῆ τὸ πάνυ, καὶ ἄτακτον ᾠδὴν ἀκούσεσθε. ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε, ποικίλῳ

cipiat ut omisso cõcẽtu propriam quisque cãtionem canat. Deinde si certatim canat unusquisque, & peculiarem suum cantum absoluere studeat, uocisque magnitudine uicinum superare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. AMIC. *Modis omnibus, Menippe, ridiculus ac confusaneus.* MEN. *Atqui, Amice, hoc genꝰ sunt omnes qui in terris choreas agunt, omnisq; mortalium uita ex huiusmodi constat dissrepantia: quippe qui non modò sonent absona, uerùm & ornatu sint dissimili, diuersáque moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è scena exigat, negans diutius choreas ducere oportere. Id ubi factum est, iam omnes sunt inter se similes, taciti, nec amplius confusam illam & incompositam canentes cantionem. Verùm t in*

ποικίλῳ καὶ πολυειδεῖ τῷ θεάτρῳ, πάντα μὲ γελοῖα ἀπέφαινε τὰ γιγνόμενα. μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπῆλθε μοι γελᾶν, τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐρίζουσι, καὶ τοῖς μίαν φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ τὸ Σικυώνιον πεδίον γεωργεῖν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὰ πρὸ τῶν Οἰνόων, ἢ Ἀχερουσίοις πλήθρα καὶ χίλια. τῇ γὰρ Ἑλλάδι ὅλῃ, ὡς τότε μοι ἀνῳήθη ἐφαίνετο, δακτύλων ὅσων τὸ μέγεθος τετράφατο, κατὰ λόγον, οἶμαι, ἐμοῦ τὴν Ἀττικὴν πολλοστημόριον ὄν, ὥστε ἀγνοεῖν ἐφ' ἑαυτοῖς τοῖς πλουσίοις τούτοις μίαν φρονεῖν κατιλάμπετο. σχιδὸν γὰρ, ὁ τι καὶ λιπαρώτατον αὐτῶν, μίαν τ' Ἐπικουρέων ἀτόμων ἐδόκουν μοι γεωργεῖν. ἀποβλίψας δὲ δὴ καὶ ἐς τὸν Πελοπόννησον, ἔστι τῶν Κυνοσούρων γῆν ἰδεῖν, ἀνυμνούμενον πρὸ ὀσου χωρίου, κατ' ἐμὲ φασὶ Λιγυπτίῳ πλατυτέρῳ, τοσοῦτοι ἐπέβαν Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων, μιᾶς ἡμέρας. καὶ μὲν ἤ τινα ἐδόμην

uario ipso ac multiformi theatro, uidelicet ridicula erant quæ gerebãtur omnia: præcipue uerò mihi risum mouebãt ij q̃ de agrorũ finib. cõtẽdebãt, q̃q; sibi placerẽt hoc nomine, q̃ Sicyoniũ agrũ colerẽt ì aut q̃ Marathonis eã partẽ haberẽt, quæ est iuxta Oenoẽ, aut q̃ in Acarnania iugerũm mille posideret: cũ uniuersa Græcia, quẽadmodũ id tẽporis mihi è sublimi despicienti uidebatur, quatuor digitorum spacium habere uideretur. Attica, nisi fallor, proportione minima pars erat. Itaque perspexi quid esset reliquum quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim ij qui inter hos quãplurimum agri posidebat, uix unam ex Epicureis atomis colere mihi uidebatur. Cæterùm ubi ad Peloponne sum flexißem oculos, deinde terrã Cynosuræ subiectã aspexißẽ, ueniebat in mẽtẽ, pro q̃tula regiõe, quæ nihilo esset latior lẽte Aegyptia, tam ingẽs Argiuorũ ac Lacedæmoniorum multitudo cecidisset uno die. Porrò si quẽ cõspexissem

auro

ὧδε χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι δακτυλίους τέσσαρας, παῦρον δὲ ὠφελεῖτο τοῦ ἀνθρακωρυχείου τὸ Πάγγαιον ὄρος, αὐτοῖς μετάλλοις, μικρὸν χρήσιμον ὂν τὸ μέγεθος. ΕΤ. ὦ μακάριε Μένιππε, οἷα παραδέξει βίας. ἀλλ' ἤδη πόλεις, πρὸς Διὸς, καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοὶ, πηλίκοι διεφαίνοντο ἄνω; ΜΕ. εἰμαί σε πολλάκις ἤδη μυρμήκων ἀτεράμονα ὑπερανίναι, τὸν μὲν ἐλάττονας, τοὺς δὲ μείζονας, ἐνίους, δ' ἰσόντας, ἐπίεσά γε ἂν ὑπαυχένιόν σοι τὸν ἕτερον πόδα. καὶ ὅ μέν τις τῶν πόρρω ἐπῄρετο, ὁ δὲ ἀρπάσας πιθὴν ἢ κυάμου λέπος, ὃ πυρὸν ἐμίσει μου, θεᾶ φόβῳ. ἐνίοτε δὲ ἄνευ πάρ' αὐτοῖς, καὶ λόγου τινὸς μνήμην βίᾳ, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημιουργοὺς καὶ πρεσβεύτας, καὶ μουσικοὺς καὶ φιλοσόφους. πάλαι δέ γε πόλεις αὐτοῖς ἀνῄρουν, τοῦς μυρμηκίους μάλιστα ἰσόπλουσον. ἐδόκει σοι δοκεῖ μικρὸν τὸ παράδειγμα, τὸ ἀνθρώπους ἑκάστῃ τῇ μυρμήκων πολιτείᾳ, auro superbientem, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebam & hunc. Nam Pangæum uniuersum unà cum ipsis metallis, uix erat magnitudine micæ. AMI. O te felicem Menippe, qui tam nouum spectaris spectaculum. Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipsi, quanti uidebãtur ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te sæpenumerò formicarum concionem uidisse, aliquos in orbem obambulantes, nonnullos exeuntes, rursum hos in ciuitatem redeũtes. Atq; hæc quidẽ fimũ exportat, hæc alicũde raptã fabæ tunicã, aut dimidiatũ frumẽti granũ currẽs apportat. cõsentaneũ ẽ aũt pro ratione uitæ formicarũ esse apud illos etædiũ fabros, et cõcionatores, & magistratus, et musicos, & philosophos. Sed urbes sanè cũ ipsis uiris formicarũ nidis maximè uidebãtur aßimiles. Quòd si tibi uidetur humilis exẽplũ, uiros cũ formicarũ republica cõferre,

τὸν παλαιὸν μῦθον ἐπι-
σκοπῶμεν τῶν Θετταλῶν. δύο
γάρ εἰσιν γένη Μυρμιδόνας,
τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ
μυρμήκων αὖθις γεγενη-
μένους. ἐπειδὴ δ' οὖν ἱκανῶς
τὰ ἐκείνων ἐθεασάμεθα, καὶ κατεγ-
έλασά μοι, διακύψας ἐμαυ-
τὸν, αὐτεπ]άμυνον Δάμαι τῷ ἐκ
κεγιόχου Διὸς, μετὰ δαίμο-
νας ἄλλους. οὔπω σταδίον
ἀνειλήλυθειν, καὶ ἡ σελήνη, γυ
ναικεῖον φθέγμα προϊεμένη,
Μένιππέ, φησιν, οὕτως ἔναγε,
διακόνησόν μοι τι πρὸς τὸν
Δία. λέγοις ἄν, ὦ δ' ἐγώ· φα-
ρὺ γὰρ οὐδὲν, ἢ μή τι φόρτου
ἄλλο. πρόβηθι, ἔφη, τινὰ οὐ
χαλεπὸν, καὶ λίαν ἀπὸ σι-
γῆς παρ' ἐμοῦ τῷ Διΐ ἀ-
πάρουσα γε, ὦ Μένιππε, πολλὰ
μὲν δεινὰ παρὰ τῶν φιλοσόφων
ἀκήκοα, οἷς ἐδόκουν ἔτι ὀρθὸν ὄφ-
θαλμον, ἢ τἀμὰ πολυπραγμο-
νῶν, τίς ἐμοί, μὴ πυλίκη, ἢ καὶ
δι' ὧν τινα αἰτίαν διχότομος
ἢ ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ
δι' μὲν κατοικεῖσθαί μοι φα-
σὶν, οἱ δὲ, κατόπτρου δίκην,

uetustas Thessalorum fa-
bulas spectа. Reperies
enim Myrmidonas, gen-
tem bellicosissimam, è for-
micis uiros natos esse. Iam
posteaquam satis spectas-
sem omnia, satisq; risissem,
excussi meipsum, subuolaui
ad reliquos diuos Iouis alti-
tonantis in aedes. Nondum
stadium ascenderam cum
Luna, A fœminea sonans uo-
ce, Menippe, inquit, ita tibi
contingant quæ optas: inser-
ui mihi in re quapiam apud
Iouem. Dic, inquam: neque
enim erit molestum, nisi si
quid oneris sit portandum.
Nuncium, inquit, quendam
haud grauẽ, ac petitionẽ meo
nomine Ioui perferes. Ene-
cor, Menippe, & multa &
intoleranda ab istis philo-
sophis audiens, quibus præ-
terea nihil est negocij, nisi
ut curiosi res meas exquirãt,
quæ sim, qtã sim, & quã ob
causam dissecer, dimidiata
q; fiã, curq; utrinq; gibbosa
uidear. Tũ hi me dicũt inhabitari: illi speculi ritu supra ma-
re suspen-

ὑπορύμενον τῇ θαλάσσῃ. οἱ δὲ, ὅ, τι ἂν ἕκαστος ὑπονοήσῃ, τοῦτό μοι προσάπτουσι. τὸ τελευταῖον δέ, καὶ τὸ φῶς αὐτὸ, κλοπιμαῖόν τι καὶ νόθον εἶναί φασί μοι, αὐτοῦ ὄντος, παρὰ τοῦ ἡλίου. καὶ ἅ πάντα καὶ πρὸς τοῦτόν με, ἀδελφὸν ὄντα μου, συγκροῦσαι καὶ στασιάσαι προαιροῦμαι· οὐ γὰρ ἐκεῖνα ἐῶ αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐτοῦ ἐρροῦσι τοῦ ἡλίου, λίθον αὐτὸν εἶναι, καὶ μύδρον διάπυρον. καί τοι ὅσα ἐγὼ συνεπίσταμαι αὐτοῖς, ἃ πράττουσι τὰ νυκτῶρ, αἰσχρὰ καὶ κατάπυγα, οἱ μιαρώτατοι, καὶ ἀνδρῶν σκυδρωποὶ, καὶ ἀθλίους τὸ βλίμμα, καὶ τὸ σχῆμα σιμοὶ, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων τῶν ἀποβλιττομένων, κἀγὼ μὴ ταῦτα ὁρῶσα, ὅμως σιωπῶ· οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέπειν ἀποκαλύπτειν, καὶ διαφυτίσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας διατριβὰς, καὶ τὸν ὡδὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκάστου βίον. ἀλλὰ κἄμοί τινα ἰδίαν αὐτῶν μοῖραν ἐπιφέροντα, ἢ ἀλλό

re suspensam esse. Alij rursus quod quisq; secum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Postremò ipsum quoque lumẽ aiunt mihi & furtiuum esse, et adulterinum. quodq; superne à sole proficiscatur neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere conantes. neq; satis erat illis quae de ipso dixerunt sole, saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen quàm multarum rerum illis sum conscia, quas noctu patrant turpissimas & execrandas, cum interdiu tetrici sint, & aspectu uirili, habitúque graues, et imperitorum oculos in se coniectos habentes. Atq; ego cum ista uideam, sileo tamen. Neq; enim decorum arbitror, retegere atq; in lucem efferre noctur nas illas diatribas, & quam quisq; in operto uiuat uitam. Quinetiã si quẽ conspicerem adulterantẽ, aut furantẽ, aut aliud

ἀλλότι τολμῶντα τοῦ φρενώ-
τατον, δεδιὼς ἐπεσκοτισμένον
τὸν αἰθέρα, ἐνεπλανῶμην, ἵνα
μὴ δέξω τοῖς πολλοῖς γέρουσι
αὐδᾶσι, βαθὺ πώγωνι, μὴ ἁρμό-
ζουσα χαμαιτύπαις. εἰ δὲ ὄδυ ἀ-
νιᾶσι, διασκεδάσαντές με τῷ
λόγῳ, καὶ πάντα φόβον ὑβρί-
ζοντες ἔσω τὸ τῶν νύμφαι, πολ-
λάκις ἐδεδιόμην μετοικῆ-
σαι ἐκ περιωπάτου, ἵν' αὐτῶν
τῶν περίεργον τὸ γλαῦκας δέ-
φρυον. μάρτυσι δὴν ταῦτά
τι ἀπαγγέλλει τῷ Διΐ, καὶ
προδῶναι δ', ἵτι μὴ δυνα-
τὸν ἐγὼ μοι, καίπερ χαρᾶν μέ-
γαν, ὧν μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐκέ-
νους ἐκκρίψῃ, καὶ τοὺς διαλε-
κτικοὺς ἐκκλείσῃ, καὶ τῶν Α-
καδημίαν ἐκπολιορκήσῃ, καὶ
παίσῃ τὰς ἐν Περιπάτῳ διατ-
ριβάς. ἔτω γὰρ ἂν ἐρῶμαι ἄχρι
μι, ἐσομένην πρὸς αὐτ' γιγμα
φρμένον. ἔχει ταῦτα, ὧν δ' ἐ-
γὼ, καὶ ἅμα πρὸς τὸ αὔριστον
ἔτεσιν τῶν ὧδε τοῦ ὀγδοήκοντα,

aliud facinus quammaxime nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne iuuenibus ostenderem uiros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque uirtutis professioni esset decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus contumelia afficere, adeò ut (testis est mihi nox ipsa) sæpius in animo habuerim, quàm possem hinc longissimè denigrare quopiam, ubi liceret curiosam istorum linguã effugere. ¶ Hæc igitur meminieris ut Ioui renũcies, simulq; illud addas, ne fieri quidem posse ut hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exuerat: quæ in Peripato habentur diatribis finẽ imponat. Siquidem ad hunc denique modum fiet, ut mihi pareatur quies, desinant'que me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas, simulq; rectà ad ipsum cœlũ tendebam.

Εὐθὲ

Nulli

Ἐνθα μὲν ὅτι βοῶν, ὅτ' ἀν-
ἀρῶν φαίνεται ἔργα. μετ' ὀλί-
γον γὰρ καὶ ἡ σελήνη ἐφαίνε-
το μοι καθυπερτέρω, καὶ τὴν γῆν ὡς
ἀν ἀνακυκλεῖν. λαβὼν δὲ τὸν
ἥλιον ὑπ' ἀριστερὰ, διὰ τῶν ἀστέ-
ρων πετόμενος, ῥᾳστώνως ἐπλη-
σίασα τῷ ἀετῷ. καὶ τὸ μὲν πρῶ-
τον ὠόμην μοι, ὡς ἔχων σύ-
νεσιν ἕξειν παράπτωμα, ῥᾳδίως γὰρ
ἥμελλον. διαλαθὼν, ἅτε δὴ
ἐμισόπτερος ὢν ἀετὸν τὸν Δία τὸν
ὑπερπέμψειν ἐπιπαλῶ συν-
ήθη τῷ Διΐ. ὕστερον δὲ ἔ-
γνωσαν ἡμᾶς, ὅτε τάχιστα κα-
ταφρονήσαντές με, γνοὺς τὸν
ἐτέρων πλοῦτον περιπέμ-
πων. ἐμοὶ γὰρ μέλλοντι τὸ μὲν
παραπτώσεσθαι, ἐπιπλοῦν πρὸς
σελήνην τὸν βόρειον. καὶ δὴ καὶ
δὲ Ἑρμῆς, καὶ τοῦτο ἐπηνε-
βέβηκος, ἀκμὴν κατὰ σπουδὴν,
φράσων τῷ Διΐ. καὶ μετ' ὀλί-
γον ἐσηλθεν, πάνυ διδιὼς
καὶ δρόμῳ παταλαμβάνων τὰ
πτέρυγε ἅμα συγκαλυπτόμενος.
καὶ αὐτὸς ἀφροντίδας ὑπεῖδε

Nulli ubi comparent homi-
númue boúmue labores.
Etenim D paulo pòſt ipſa
etiam Luna mihi perpuſilla
uidebatur é ſublimi. Tan-
dem & terram obtexerat.
Porrò relicto ad dextram
ſole, per ipſas uolans ſtellas
tertio die ad cœlum perue-
ni. Ac primùm quidem mihi
uiſum eſt protinus itare, &
introire: ratus facilè fieri
poſſe ut fallerem, quippe di
midia meĕ parte aquila. por-
rò aquilam ſciebam iam o-
lim eſſe Ioui familiarem.
Pòſt apud me perpendeo
bam, illos quàprimùm de
prehenſuros eſſe me, q̃ alte
rã alam uulturinam indutus
eſſem. Quapropter optimũ
factu ratus, non temerè ue-
nire in periculum, adiens
pulſani fores. At Mercurius
audito pulſu, ac nomĕ per-
contatus meum, feſtinatò
abiit, Ioui renunciaturus.
Nec multo pòſt introò ſum accerſitus, magnopere pa-
uitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter cõ
fidentes, nec hos abſque ſolicitudine. Nonnihil enim

animos

ρατ]ι γὰ ὁσυχῆ τὸ παράδοξον animos illorum turbabat no
μα ἡ ἀδικλπίας, ἢ ὅσον ἀλί uus & inopinatus aduentus
πω πάντας ἀνθρώπους ἀφίξε meus. Et quantum antea
σθαι προσδόκων, τὸν αὐτὸν nunquam, expectabant fu-
τρόπον ἐπ]ορωμένους. ὁ δ' Ζεὺς turum ut mortales omnes
μάλα φοβερῶς, δριμύ τι καὶ mox aduenirent ad eundem
Τιτανῶδες ἐς ἐμὲ ἀπιδών, φη modum alati. Porrò Iupiter
σί, Τίς, πόθεν ἐς ἀνθρώπων, πό admodum terribili uultu to-
θι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες; ἐγὼ uoq; & E Titanico me ob-
δ', ὡς τ' ἔπος, μικροῦ μὲν tuens, inquit: Quisnam es, et
ἐβλάπτων ὑπὸ τ' ἀθυς, ἀφάτῳ unde uenis? ubinã urbs tibi,
δ' ὁμως ἀχνυμὲς, ἢ ὑπὸ τ' μι quiue parentes? Hoc ubi au
ραλοφωνίας ἐμβριθροντιμίους. diſſem, propemodum metu
χρόνῳ δ' ἐμαυτ' ἀναλαβών, ſum exanimatus. Atta-
ἅπαντα διηγήμλω σαφῶς, ἄν mẽ cõſtiti ſtupid⁹, præq; uo
νοιφ αὐξάμλγος, ὡς ἐπθυμέ cis magnitudine F attonit⁹.
σαιμι τὰ μετέωρα ἐκμαθεῖν, Aliquanto pòſt ad me reuer
ἐς ἴλθοιμι πρὸ τὸς φιλοσό- ſus, omnia dilucidè expoſui,
φυς, ὡς ταὐταντία λεγόντων ab ipſo exorſus capite, quẽ
ἀκύσαιμι, ὡς ἀπαγορεύσαιμι admodum concupiſſem ſu
μιασπώμλγος ὑπὸ τ' λόγων, blimia, illa cognoſcere:
εἶτα ἐξῆς τὼν ἐπέσεων, ἢ τὰ quemadmodum acceſſiſſem
πτερὰ, ἢ τἄλλα πάντα, μέ ad philoſophos: quemadmo
χρι πρὸς τὸν ὀρανόν. ἐπὶ πᾶ dum pugnantia loquentes
σι δ' προσέδυκα, τὰ ὑπὸ τῦς audiſſem: quemadmodum
θεμλίους ἐπισαλμεύα. μεσλιά deſperaſſem diſtractus illo
φας δ' ἔμ ὁ Ζεὺς, ἠδὲ μικρὸν rum dictis: deinde meum
ἐπανεὶς τῶν ἐφρύων, τί αὖ inuentum, tũ alas, reliquaq;
omnia uſque ad ipſum cœlũ. Poſt omnia addidi quæ Luna
mãdarat. Itaq; ridẽs Iupiter exporrectis aliquãtũ ſupercilijs:

Quid

λέγετε, φησὶν, Ὦτυ καὶ Ἐφιάλτυ; ἦπου καὶ Μένιππον ἐπολμήσαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβῆναι. ἀλλὰ νῦν μὲν ὧδε ξενίας σε παλαιᾶς, ἄνδρες ἦ, ἕνεκα, σπουδῆς ἧς ἥκετε, χρηματίσαντες ἀπεκρινάμεθα· νὴ ἅμα ἡμέρᾳ ἄσας, ἐβάδιζεν εἰς τὸ ἑκατέρω μέρος τοῦ οὐρανοῦ· καιρὸς γὰρ ἦν ἤδη τῶν σύχων ἀκούεσθαι. μεταξύ τι περιῆν, αὐτόθεν μοι πρὸ τῶν ὀμμάτων, τὰ πρῶτα μὲν ἀκριβῶς, ὅσον νῦν ὁ καιρὸς ἔχει ἄνεσις ἦν τοῖς Ἕλλησι, καὶ εἰ σφόδρα ὑμῶν ἐπιμελοῦς χρῆν ἀκούειν, καὶ εἰ τὰ λάχανα δίκη πλήσειε τὴν ἀγορὰν, μετὰ ταῦτα, εἴ τις ἔτι λοιπὸς τῶν ἀπὸ Φειδίου, καὶ δι' ὃν αἰτίαν ἀλλήλοις ἐβλάπτοντο τὰ Διάσια τοσοῦτον ἔτος, καὶ εἰ τὸν Ὀλύμπιον αὐτὸς ἐπιτελέσαι διανοεῖτο, καὶ εἰ σωληφθησαν οἱ ἐν Δωδώνῃ νεὼν συλήσαντές τινες. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων ἀπεκρινάμην, ἐπί μοι Μένιππε, ἔφη,

Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cum ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus. simulque cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, unde maxime omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat ut uotis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me super his negocijs quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc uænit triticum in Græcia? Et num superior hyems grauiter uos tetigit? Et num holera egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, nunquis adhuc superesset è Phidiæ genere: Et quã ob causam Atheniẽses tot annos Iouialia intermisissẽt. Et nũ in animo haberent Olympium suum absoluere. Et num essent comprehensi, qui templum Dodonæum sacrilegio spoliassent. Ad ea cum respondissẽm: Dic mihi (inquit) Menippe, de me

περὶ ἡμῶν οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἔφην, ἄλλο σποτέ, ὦ τῶν δυσβιωτάτων βασιλέα σὲ ἅπαντα πάντων δικῶν; παίζεις ἔχων, ἔφη, τὸ ἦθος φιλόνεικον καὶ ἀκριβῶς οἶδα, κἂν μὴ λέγῃς. ὧν γάρ ποτε χρόνων, ὅτι μὴ μάντις ἰδόκουν εἶναι τοῖς, μὴ ἰατρὸς, ἀλλὰ πάντα ἐδόκουν ὧν ἐγώ, μισητὸς ἦν Διὸς πᾶσι μὲν ἀγυιαῖς, πᾶσι δ' ἀνθρώποις ἀγοραῖς. νῦν δ' Ὠκεανὸν τὸ μὲν ὑπὸ Πίσαι, λαμπραὶ μὲν περίβλεπτοι πᾶσιν ἦσαν, ὑπὸ δὲ πανηγύρεσιν, δὴ ἀναβλέπειν μοι ἀνωγότων· ἐξ ἧς ἦν ἱερὸς Δελφοῖς μὲν Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατιδρύσατο, ἐν Περγάμῳ δὲ τὸ ἰατρεῖον ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ τὸ Βενδίδιον ἐγένετο ἐν Θρᾴκῃ, καὶ τὸ Ἀνουβάδιον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ἅπερ τοῦτα μὲν ἅπαντες θύουσι, καὶ πανηγύρεις ἀνάγουσι, καὶ ἑκατόμβας παρεσκεύασεν· ἐμοὶ δ', ὥσπερ παρεδεδώκατε, ἐκ τῶν τετιμηκέναι νομίζουσιν, ἀν

de me uerò quam habent homines opinionem? Quã inquam, ô here, nisi maximè piam? nimirum omniũ Deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego contentionẽ illorum probè noui, etiamsi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cum illis & uates esse uiderer, & medicus. In summa, unus erã omnia. Tum Iouis plenæ erant & uiæ omnes, simul & mortalium conciones. Pisa ac Dodona splendidæ erant, ac cõspicitędæ omnib. Porrò præfumo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm posteaquam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Æsculapius medicinæ officinã Pergami, simul atque Bendidium natum est in Thracia, Anubis templũ in Aegypto, Dianæ apud Ephesios ad ista quidem cõcurrunt omnes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi uerò tanquam ætate defecto, abunde magnũ honorem habuisse se putãt, si solido

ἂν διὰ πέντε ἔλαιν ἐτῶν θύσω σοι ἐν Ολυμπίᾳ. τοιγαροῦν ψυχροτέρους ἂν μου τοὺς βωμοὺς ἰδοις τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. τοιαῦτ' ἄττα διεξιόντες, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ χωρίον, ἔνθα ἑώρα ἡμᾶς αὐτὸν καθιζόμενον διακεκαυμένων ὀχῶν. ὀρυφὴ δὲ ἦν ἑκάστῳ ἐξῦσι, τοῖς τομίοις τῶν θριάτων ὠκοδομημένα, πόμματα ἔχουσα, ἃ καὶ παρ' ἑκάστῳ θρόνος ἦν τοῦ χρυσοῦ. καθίσας δ' ἂν ἑαυτὸν ὁ πρώτιστος Ζεὺς, καὶ ἀφεὶς τὸ βῶμα, παρεῖχε τοῖς ὀχουμένοις ἑαυτόν. ὑπεῖκον δ' ἦν ταχέως ἡ γῆ διάφορα καὶ ποικίλα. συμπαρακύψας γὰρ καὶ αὐτὸς, ἑκάτερον ἅμα τῶν δύο χῶν, ὅσον ἦν τοιαῦτα· ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι δίδου· ὦ Ζεῦ, τὰ πρόμμνά μοι φῶτα, καὶ τὰ ὀπόρδα· ὦ Ζεῦ, τὸν πατρῷόν μοι ταχέως ἀποδανεῖν. ὁ δέ τις ἂν φάτο, ἐδὲ κληρονομήσαιμι τὰ γυναικός· ἐδὲ ἐδοίμην ἐπιβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ. γένοιτό

si solido quinquennio sacrificarint in Olympia. Proinde uideas aras meas frigidiores, quàm sint uel Platonis leges, uel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, ubi consessurus erat ad exaudienda uota. Erant autem ordine sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes opercula. iuxta unamquamque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cum ad primam assedisset, detracto operculo præbuit sese petentibus. Optabant autem ex omni undique terra, diuersa uoria. Nam ipse quoque admotis pariter auribus, simul audiebat uota. Erant autem huiusmodi: O Iupiter, contingat mihi regnum. O Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire. O Iupiter, utinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicebat: Vtinam existam hæres meæ uxoris. Vtinam nemo resciscat me struxisse insidias fratri.

γένοιτό μοι νικῆσαι τῶν ἀγῶνων, στεφανῶσαι τὰ Ὀλύμπια. τῶν πλούτων δὲ, ὁ μὲν βόρειον ἤυχετο πνεῦσαι, ὁ δὲ νότον, ὁ δὲ γεωργὸς ἤτει ὑετὸν, ὁ δὲ λυκαφὴς ἥλιον. ἐπανεῦρον δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ τῶν εὐχῶν ἑκάστην ἀκριβῶς βασανίζων, οὐ πάντα ἐπῄνει. ἀλλ' ἔτερον μὲν ἐδίδου πατὴρ, ἕτερον δὲ ἀνένευσε· τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν, προσίετο αὖθις διὰ τοῦ στομίου, τὰ δὲ ἀδίκια παρατίθει φόβῳ, τὰς δ' ἀνοσίους ἀπαράπεμπε κἄλεις ἀπίπεμπεν, ἀποφυσῶν κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τοῦ οὐρανοῦ. ὧδέ μοι δέ τινος εὐχῆς καὶ ἀπορουῶντα αὐτὸν ἐθαυμάμεν. δύο γὰρ ἀνδρῶν ταὐτὰ εὐχομένων, καὶ τὰς ἴσας θυσίας ὑπισχνουμένων, οὐκ ἔχων ὁπότερον μᾶλλον ἐπινεύσειεν αὐτῶν. ὥστε δὴ τὸ ἀναβαιτικὸν ἐκεῖνο ἐπαθεν ἐπιπόνδει, καὶ οὐδέν τι ἀποφήσασθαι δυνατὸς ὤν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ πύρρων, ἐπέχων ἐτι, καὶ διεσκέπτετο. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐχρημάτισε τῶν

Contingat mihi uincere in stadio, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat ut spiraret Boreas, ille ut Notus. Agricola optabat pluuiam: contrà fullo, Solem. At Iupiter audiens, & singula uota diligenter expendens, non omnibus pollicebatur: uerùm hoc concessit Saturnius, abnuit illud. Nam iusta uota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextrã statuës, rursus iniqua remittebat irrita, flatu deorsum redigës, ne posſint ad cœlũ accedere. Super uno quodã uoto uidebam illũ etiam ambigentẽ. Etenim cũ essent duo qui diuersa peterent, æquales uictimas pollicitantes, nõ inueniebat utri potius annueret. Itaque iam Academicum illud illi accidebat, ut nihil statuere posset: uerùm exemplo Pyrrhonis, suspensus hærebat etiam, ac considerabat. Porrò quum iam satis uota propo-

τῶν

ναῖς σὺχαῖς, ὠδὴ τὸν ἑξῆς μι-
ταβὰς θρόνον, καὶ τὸν Δυσ-
πάριδα καταπύσας,
τοῖς ὄρνισι ἰσχόλασε, καὶ τοῖς
ὀμπύουσι. χρηματίσας δὲ καὶ
τούτοις, καὶ τὸν Επικούρειον
Ερμόδωρον ἐπιβίψας, μετεπα
βίβετο ὠδὴ τὸν ἑξῆς θρόνον, πλη
σίον καὶ φήμαις καὶ οἰωνοῖς
προσέξων, ἀτ' ἐκεῖθεν ὠδὴ τὸν
τῶν θυσιῶν θρόνον μετήει, ἵν'
ἧς ὁ παντὸς ἀκούσεται
τῷ Διὶ τοῦ δήμου ἑκάστου
τοὔνομα. ἀποστὰς ἂν τούτων,
προσίστατο τοῖς αὐλίμοις, καὶ
τὰς ὥρας, ἃ δεῖ ποιεῖν, τέ-
μβρον παρὰ Κυήσιν ἴστω.
παρὰ Λίβυσιν ἀστραπτέτω.
παρ' Ελλησι νιφέτω. σὺ δὲ ὁ βο
ρέας πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ. σὺ δὲ
ὁ Νότος ἀνομβρείτω. ὁ δὲ
Ζέφυρος τὸν Αδρίαν διανυ-
μαινέτω. καὶ χαλάζης ὅσον
μύλωνοι χίλιοι διασπείρα-
δέτωσαν ἐπὶ Καππαδο-
κίας. ἀνωδύνων δὲ ὑπὸ
σχολῆς αὐτῷ διηνεμεύων,
ἀπέμελλε τὸ συμπόσιον,
μέσον γὰρ ἦν πως ἤδη.

proponentibus dedisset ope
ram, ad K proximam digres
sus sellam, & ad secundam
feneſtram, prono capite fœ
dera ferientibus ac iuran-
tibus dabat operam. Vbi
bis quoque reſponſum eſſet,
ac Hermodorum Epicureũ
fulmine comminuiſſet, ad
proximam deinde ſellam ſe
ſe tranſtulit, de diuinationi
bus omnibus & auguriis
auditurus. L Hinc ad ſacrifi
ciorum feneſtram tranſiit,
per quam fumus aſcendens
denunciabat Ioui nomen u-
niuſcuiuſque qui rem diuinã
faceret. M Rurſum omiſſis
his, uentis et horis mãdabat
quæ facere deberent: Hodie
apud Scythas pluito, apud
Libyes fulgurato, apud Grę
cos ningito. At tu Borea ſpi
ra in Lydia. Tu Note ceſce.
Zephyrus Adriani undas cõ
citet. Tum in Cappadocã
am grandinis mille modij
diſpergãtur. Tãdem omnib.
ferme ordinatis, diſcedeba-
mus in eũ locũ ubi cõpotant Dij. N Iã enim cœnæ tẽpus erat,

καί μι ὁ Ερμῆς παρακλαβὼν, κατέκλινεν παρὰ τὸν Παῖωνα, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ τὸν Ἄττιν καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μετοίκους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον μὲν ἡ Δημήτηρ παρῆγεν, κῶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ηρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Αφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μανίδας.

ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἐγεύετο, καὶ τοῦ νέκταρος παρεγεύόμην. ὁ γὰρ βέλτιστος Γανυμήδης, ὑπὸ φιλανθρωπίας, ἐπειδὴ διάσκοπος ἀπεβλέπονταί μοι τὸν Δία, κοτύλην μὲν ἓν καὶ δύο τοῦ νέκταρος ἐνίκα μοι φέρων. οἱ δὲ θεοὶ, ὡς Ομηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς, οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ, τὰ μὲν τῆς θεᾶς τοῦτο ἐδουσιν, οὔτε σῖτον ἐσθίουσιν, οὔτε πίνουσιν ἄκρατον οἶνον, ἀλλὰ τὴν ἀμβροσίαν παρατίθενται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκονται· μάλιστα δὲ ἥδονται, σιτούμενοι τὴν ἐκ τῶν θυσιῶν κνῖσαν, αὐτῇ ἀνίεσι ἀνειλιγμένην, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες προχέουσιν.

meq; Mercurius arreptum iußit accumbere iuxta Paonem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos et ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus uinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiã & nectar furtim degustabã. nã optimus ille Ganymedes, ut est hominũ amãs, siquando conspexisset Iouẽ auertere oculos, nectaris cyathum unum, nõnunq; etiam duosmihi infundebat. Dij uerò, quẽadmodũ alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, ut ego, illic conspicatus, neque frumentum edunt, neque potant nigrantia uina: uerum ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè uerò gaudent uesci sacrificiorum fumo, una cum ipso nidore subuolante: ad hæc sanguine uictimarum, quem sacrificantes aris infundunt.

Cæterùm

ἐν μὲν τῷ μέσῳ ὁ τε Ἀπόλλων ἐκιθάριζεν, περὶ δὲ Σειληνὸς ὠρχεῖτο, περὶ δὲ Μοῦσαι ἀναστᾶσαι, τό τε Ἡσιόδου θεογονίαν ἦσαν ὑμῖν, περὶ τῶν πρώτων δὲ Πινδάρου. κἄπειδὴ κόρος ἦν, ἀνεπαυόμεθα, ὡς ἕκαστος ἐπὶ τῷ, ἐκαθήμεθα ὑποβεβρεγμένοι. Ἄλλοι μὲν δὴ διοί τε, περὶ δὲ ἐμὲ ἐδόκουν ἱππεύειν, Εὖδον πάνυ ἡδέως, ἐμοὶ δ' ἐν νυκτὶ νέον μοι ὕπνος· ἀνελογιζόμην γὰρ πολλὰ μὲν περὶ ἄλλα, μᾶλλον δὲ ἐπὶ τοῦτο, πῶς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὁ Ἀπόλλων ὁ φύσει πώγωνος ἦν πω γένοιτο νὺξ ἐν ἐρεσῷ, τῇ ὑπὲρ παρόντος δὲ, περὶ ὃν ἐνηνοχέμεν. ἔστι μὲν οὖν μικρόν τι κατάλαβον. ἐνθὲν δὲ ἀναστὰς ὁ Ζεὺς, πρόσταττε κηρύττειν ἐκκλησίαν. κἄπειδὴ παρῆσαν ἅπαντες, ἄρχειν ἔλεγεν. Τὸν μὲν αἰτίαν τῆς ξυναγωγῆς ὑμᾶς, ὁ χρῄζων ἔστω ξένος παρόντος. μάλα γὰρ ἐβουλόμην ὑμῖν κοινώσασθαι περὶ τῶν φιλοσόφων, μάλιστα

Cæterùm inter cœnãdũ Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacẽ saltabat: et Musæ surgẽtes in mediũ, tũ Hesiodi Theogonias nobis canebant, tũ primã ex Pindaricis hymnis odã. deinde omniũ saturi requieuimus quo quisque sederamus loco, satis uuidi potu. At reliqui noctẽ diuíque hominesq; per omnẽ Dormibãt, me nequaquã sopor altus habebat: uerùm mecũ animo uersabã cùm alia pmulta, & tũ illa præcipuè, quî fieret ut Apollini tãto iã tẽpore nõ proueniret barba: aut quo pacto nascereturnix in cœlo, quũ sol semp adesset, unaq; cõuiuiũ agitaret. Ac tũ quidẽ pusillũ obdormiy: mane uerò surgẽs Iupiter, iußit indici cõcionẽ. mox quũ adessent omnes, sic farier infit: Vti uos cõuocarem, in causſa fuit hospes hic, qui

heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare uobiscum de philosophis, maxi-

mecſ

φάγι ὑπὸ τῆς σιλλώνος, καὶ ὧν ἐκείνη μέμφεται, προσθεῖναι, ἔγνων, μικρὸν ὑπὲρ πλέον παρατεῖναι τὴν διάσκεψιν· γίνεται γάρ τι ἀνθρώπων ὄχλημα, οὐ μετὰ πολλοῦ τοῦ βίου ἐπιπολάζον, ἀργόν, φιλόκενον, κροάσεως, ἐξύχολον, καὶ ὀλιγόνου, καὶ ἰσημερινόν, τετυφωμένον, ὕβρεως ἀναπίμπλον, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, ἔτι τάσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι τοίνυν εἰς συστήματα διαιρεθέντες, καὶ διαφόρους λόγων λαβυρίνθους ἐπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ὠνόμασαν, οἱ δὲ Ἀκαδημαϊκούς, οἱ δὲ Ἐπικουρείους, οἱ δὲ Περιπατητικούς, καὶ ἄλλα πολλῷ γελοιότερα τούτων. ἔπειτα δέ, ἵνα μὴ σιμὸν, τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην ἐριδίμενοι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπάραντες, καὶ πώγωνας ἐθισπασάμενοι, περιέρχονται ἐπὶ πλάσματι σχήματι, κατάστυφα βάδην περιστέλλοντες, ἰσοκινοῦντες μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς, ὧν ἐκ ἀφέλης τὰ προσωπεῖα, καὶ τὴν χρυσόπαστον ἐκείνην στολὴν,

meque uerò à Luna, his quæ de quibus illa queritur, commotus, statui haudquaquam diutius prorogare cõsultationem. Est [P] enim hominum genus, quod non itapridem in uita fluitare cœpit, iners, contentiosum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ studiosum, & stultum, fastuosum, cõtumeliosum: & ut uerbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Istiigitur in [R] sectas diuisi, acuarijs rationum labyrinthis excogitatis, alij sese Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, alijs item uocabulis his multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerãdũ [S] illud uirtutis nomen induerint, tũ adductis in altum supercilijs, promissaq; barba, fucato habitu obambulant, detestãdos mores secum circumferentes: si nullum nimirũ istis [T] Tragœdiarum histriõibus, quibus si personas stolamq; illã auro sparsam detraxeris,

quod

τὸ καλλαπτόμενόν ὅτι γελοῖον ἀνθρώπιον, ἐπὶ δραχμῶν ἰς τ ἀγῶνα μισθωμένον. τοιοῦτοι ὄντες, ἀνθρώπων μὲν ἀπάντων καταφρονοῦσι, περὶ θεῶν δὲ ἀλλόκοτα διεξέρχονται. καὶ σωφρονεῖν δυσεξαπάτητα μειράκια τίθ τε πολυθρύλλητον αἰρετίζουσαγωγοῦσι, καὶ τὰς τ λόγων ἀπορίας ἐκδιδάσκουσι. καὶ πρὸς μὲν τὸς μαθητὰς παρτερίαν ἀεὶ καὶ σωφροσύνην ἐπαινοῦσι, καὶ πλεονεξίαν καὶ ἡδονῆς κατάπτυστον· μόνοι δὲ καὶ ἑαυτὸς γνώμενοι, τί ἂν λέγοι τις, ὅσα μὲν ἐν ἀδύτοις, ὅσα δὲ ἀφροδισιάζουσιν, ὅπως δὲ πορδιλεύχουσι τ ὀβολῶν τὸν ῥύπον; τὸ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲν αὐτοὶ μέτ ποιοῦσι μήτε ἰδίων ἐπιτελοῦντες, ἀλλ' ἀχρεῖοι καὶ περιττοὶ παθηγῶται, οὔτε πρὸς ἐν πολέμῳ ἐπιτήδειοι, ὅτ' ἐνὶ βουλῇ, ὅμως τῶν ἄλλων πάντων ἐγγορεῦσι, καὶ λόγους τινὰς περὶ τὰς συμφορὰς ποιοῦνται, καὶ λοιδορίας τινὰς ἐκμιμεῖται κόπτεσθ',

quod supereſt, id ridiculum eſt, nempe homunculus ſeptem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cũ ſint, V mortales quidẽ uniuerſos aſpernãtur, de dijs uerò abſurda prædicant, contractisq; cœtibus adoleſcentulorum (quos nihil negocij ſit fallere) nobilẽ illam uirtutẽ oſtẽtãt, & uerborũ ambiguitates docent, atque apud diſcipulos tẽperãtiã ſemper ac modeſtiam laudant, opes ac uoluptatem execrantur. Cæterùm ubi ſoli & apud X ſe ſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantopere ſeſe ingurgitẽt, quàm immodici ſint ad Venerem, quemadmodum autem etiam aßium ſordes oblingant? Iam illud eſt omnium grauiſſimum, quòd cum ipſi nihil agant neq; publicũ, neque priuatũ, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant: nuſquam in conſilijs, nuſquam numerentur in armis: tamen reliquos accuſant, ac uirulenta quædam Y dicta congerentes, neque non maledicta quædam meditati,

ἐπιτιμῶσι, καὶ λοιδοροῦσι τοῖς πλησίον. καὶ ὅτῳ αὐτῶν τὰ πρῶτα φέρεσθαι δοκᾷ, ὃς ἂν μὴ μεγαλοφωνότατος τις ᾖ, καὶ ἰταμώτατος, καὶ πρὸς τὰς βλασφημίας θρασύτατος. καί τοι τὸν διατεινόμενον αὐτῶν, καὶ βοῶντα, καὶ κατηγοροῦντα τῶν ἄλλων ἰδὼν ὁρᾷς, σὺ δὲ δή τί πράττων τυγχάνεις, ἢ τί φῶμεν πρὸς θεῶν, σε πρὸς τὸν βίον σωτηλῶν; φαίη ἄν, ἃ τὰ δίκαια κἀγὼ ἀληθῆ βίλοι λίγειν, ὅτι πλεῖν μὲν, ἢ γεωργεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἢ τινα τέχνην μεταφαυλοτέραν εἶναί μοι δοκᾷ. κἀπράγμων ὤν, κἀγὼ σιγῶ, κἀγὼ ψυχρολουτῶ, κἀγὼ αὐανπόδητος ἢ χειμῶνος πορεύεσθαι· καὶ ὥσπερ ὁ Μῶμος, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων γιγνόμενα συκοφαντῶ. καὶ ἐὰν μέν τις ὠψώνησε τῶν πλησίον πολυτελῶς, ἢ ἱππάριον ἔχει, τοῦτο πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανακτῶ. ἐὰν δέ τῶν φίλων τις ἢ ἱππαίου κατάκειται νοσῶν, ὠδὸν πυρίαν τε καὶ θεραπεύειν ἀνύμενος, ἀγνοῶ. τοιαῦτα μὲν

obiurgant, proximisq; conuiciantur, adeò ut is inter hos primas tenere uideatur qui clamosissimus sit, & impudentissimus, & ad maledicēdum audacissimus. At sanè si quis istum sine fine ista facientem, uociferantē, et cæteros incusantem percontetur ad hunc modum: Tu uerò quid tandem facis? aut, quid per deos dicemus te ad uitam conferre? nimirum respondebit, si modò recta ueraq; fateri uolet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artē aliquam aggredi, superuacaneum mihi uidetur: cæterùm clamo, fœuleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo: ac ueluti Momus ille, quæ ab alijs geruntur, calumnior: ac si quis diuitum sumptiosius obsonarit, aut amicam habeat, id exquiro, atque indignor. Quòd si amicorum quispiam aut sodalium morbo decumbat, curaq; & obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus

μεῦ ἔστιν ὑμῖν, ὦ θεοί, ταῦτα τὰ δράμματα. οἱ δὲ δὴ Ἐπικούρειοι αὐτῶν λεγόμενοι, μάλα δὴ καὶ ὑβρισταί εἰσι, καὶ οὐ μετρίως ὑμῶν καθάπτονται, μήτε ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἀνθρωπίνων λέγοντες τοὺς θεούς, μήτε ὅλως τὰ γιγνόμενα ἀδιαπτώτως. ὥστε ὀλίγα ὑμῖν λοιπὰ ἔοικε, διότι καὶ ἅπαξ ἔτοι πᾶσαν τὸν βίον ἀνατρέψουσιν, ἐὰν μὴ μετρίως πείσητε. τίς γὰρ ἂν ἔτι θύσειεν ὑμῖν, πλέον ἢ ὀλίγα ἔχειν προσδοκῶν; ἐὰ μὲν γὰρ ἡ σελήνη αἰτιᾶται, παύσεσθε ὑπό τοῦ ξένου χρὴς ἀνατρεπόμενοι. πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε, ἃ καὶ τοῖς ἀνθρώποις χρήσιμα· ἂν ὠφελιμώτατα, καὶ ὑμῖν ἀσφαλέστατα. ἀπάντων ταῦτα τοῦ Διὸς, ὁ ἰσχυρὸς διεθορύβησε. καὶ σύντονος ἦν πᾶσι, πρὸς ταῦτα, καταφλέξειν, ἐπὶ βυθὸν, εἰς τὸ βάραθρον, εἰς τὸν Τάρταρον, ὡς τοὺς Γίγαντας· ἐσυχίαν δὲ Ζεὺς αὖθις παραγγέλας, ἔφη ταῦτα, ὡς βούλεσθε, ἔφη, καὶ

genus sunt Z nobis, ô dij, hæc pecudes. Iam uerò qui ex his uocantur Epicurei, uehementer sunt etiam contumelioſi, neq; mediocriter nos mordent, affirmantes neque dijs eſſe curæ res mortalium, neq; omnino conſiderari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus eſt ut de his conſultemus propterea quòd ſi ſemel ualeant hæc perſuadere ijs qui ſunt in uita, nõ mediocriter eſurietis. Quis enim pòſt uobis a rem diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accuſat, omnes audiſtis heri narrantem hoſpitem. Super his conſultate, quæ pariter & hominibus ſint quamutiliſſima, & nobis quamminimè periculoſa. Hæc locuto Ioue, frequens affremebat cõcio. mox clamatũ eſt ab omnibus: Effulmina, exure, cõminue in barathrũ, in tartarũ, uti Gigãtes. At Iupiter rurſum indicto ſilentio: Fient iſta, inquit, quemadmodum uultis.

πάντων ἐπερίψουσι αὐτῇ διαλιμῆναι. πλὴν τό γε νῦν εἶναι, ἀδίκως κολασθῆναί τινα· ἱερομηνία γάρ ἐστιν, ὡς ἴσθι, καὶ τῶν τότων τινὰ φόβον. καὶ ἤδη τὴν ἐκεχειρίαν ἐπαγγελάμενον. ἐς νύκτα ἤν ἀρχομένου ἦρος, καὶ κακοῖς κακῶς ἀπολοῦνται ἅμα σὺν δαλίῳ κόρακες· ἢ, καὶ πυανέψιον μὴν ἐπ' ὀφρύσι νοῦσι Κρονίων. περὶ δὲ Μενίππου ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, περιαιρεθέντα αὐτὰ τὰ πρὸς, ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἄλλοτε τι, ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ ἐς τὴν γλῶτταν ἐκκυμβαλισθῶμεν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἀπῆν, δείλυσι τὸν σύλλογον. ἐμοὶ δὲ ὁ Κυλλήνιος, τῇ δεξιᾷ αὐτὸς ἀποκρεμάσας, περὶ ἑσπέραν χθὲς κατέθηκε, φέρων ἐς τὸν Κεραμεικόν. Ἀπαντα ἀκήκοας, ἅπαντα, ὦ ἑταῖρε, τὰ δὲ ἀφανῆ· ἄπειμι τοίνυν, καὶ τοῖς ἐν τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα συγγελοῦμι.

Omnes cõminuentur ꝺ cũ ipsa sua dialectica. Quãquã in præsentia sanè fas non est punire quenquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor bos mensesq; inducias promulgaui. Itaq; proximo anno ineunte uere malè malè perdentur, formidãdo fulmine. Sic ait, atque supercilijs pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi uidentur, inquit, ut ademptis illi alis, ne quãdo denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terrã. Hæc locutus demisit cœtum. Me uerò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter uesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam, eadẽ hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

GILBER-

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

a Ter mille igitur erant.) Occasio dialogi. b Quòd si non credis.) Docilitas & attentio. c Neque enim ciuile fuerit.) Narratio, ac primùm quibus de causis ad philosophos se contulerit. d Atque hic mihi.) Ignorantia & insciitia uulgi. e Grauabar erectus.) Causæ, quibus commotus cœlum ac Iouem ipsum adeundum censuerit: nempe philosophorum diuersa & incerta doctrina. f Atqui rideres amice.) Hîc Astrologos irridet, qui de motu positúque stellarum se futura dicere posse mentiuntur, uana curiositate ac insania: quorum innumeri, propè sceleſtiſsimis inuentis atq; flagitijs, pro dijs habiti sunt. g Quid autem.) De infinito. h Bellum rerum omnium parentem.) Sunt qui hoc ad philosophorum quorundam decretum referunt, qui dixerunt, rerũ summam è lite progigni. i Soli rerum.) Apollo Iouis & Latonæ filius, diuinationis Deus, Musarum præses, & Medicæ artis repertor à poetis dicitur. k Eius rei conficiendæ.) Quibus rationibus adductus, perficiendæ rei propositæ spem cœperit. l In aquilis ac scarabeis.) Hic Apologus inter alios extat non inelegans. m Correptis auibus.) Hypotypoſis uolatum & ascensum meditantis. n Diuerti.) Diuersorium Lunæ, unde prospectu in terram capto, cuncta quæ inferioribus hisce regionibus geruntur, inspicit. o Rhodiorum colossum.) Tacitè & hæc, ut ambitiosa hominum opera, perstringit. Colossi dicuntur statuæ ingentes. Inter has in primis celebratur Solis colossus apud Rhodios, septuaginta cubitis altus. De eo idem Lucianus in Ioue Tragœdo. Hinc nata hyperbole, Colossea magnitudine, in homines prægrandi corporis mole: qua sæpe Lucianus utitur. p Empedocles.) Empedoclem hic notat, ueluti quòd ipse quoque de rebus naturalibus absurdè nugatus sit. Alludit autem ad id, quòd idem (ut quidam tradunt) in crateres Ætnæ præcipitauit se.

q Nonnihil perturbabar, ratus dæmonem.) Dæmon ab antiquis dicebatur Deus, sapiens, genius, præses, fortunæ conciliator bonæ, uel aduersæ. hinc dicti sunt κακοδαίμονες, malorum & omnium infortuniorum autores: εὐδαίμονες, bonorum & uir-

tutum

tutum datores. Dæmones uerò dixerunt, qui à lunari globo, & à media aeris regione patens in terram imperium habent, & dominium in reliquas creaturas, ut Vertumnus, Hippo, Priapus, &c. r Nullum ego sum numen.) Hoc carmen extat apud Homerum Odysseæ ω, sub persona Vlyssis, loquentis ad Telemachum filium: quod Plutarchus in Commentario, cui titulus: Quo pacto quis intelligat se profeciſſe, monet ut semper habeamus in promptu, tanquam pharmacum aduersus uenenum adulationis, aut ubi quis nos magnificentius quàm pro merito laudat. s Si quis producat multos.) Amplificatio à simili. t Verùm in uario.) Vanum atque inutile studium plura possidendi. u Vniuersa Græcia.) A colatione partium ac totius. x In orbẽ obambulantes.) Ciuitatũ propria studia. y Vitæ formicarum.) Collatio formicarũ. z Myrmidonas.) De Myrmidonũ origine hæc apud ueteres refertur historia. Inter Atticam & Peloponnesum, in faucibus Saronici sinus, sita est Aegina insula, Atticæ Athenisque obiecta. In qua cùm regnaret Aeacus, Iuno totam insulam peste corrupit: labe uerò magis atque magis glisceute, hominibus insula despoliatur. Aeacus hanc solitudinem, ciuiumque inopiam indignè ferens, Iouem patrem orat, ut iacturam hanc quoquo modo resarciat. Iupiter ingentem formicarum cater uam, quam in proxima quercu conspicatus fuerat, in homines transformatam, filio donauit. Ab his Myrmidones, quoniam μύρμηξ Græcis formica est, nominati. Strabo uerò libro octauo, Aeginetas nõ à formicis natos: sed quòd formicarũ in morem in specubus, effossisque caueruis habitarent, hoc nomen accepisse memorat.

A Luna.) Querela Lunæ, de philosophorum contumelijs.

B Et tamen.) Amplificatio ab immerito. C Hæc igitur memineris.) Epilogus. D Et enim paulo pòst.) Ascẽsus in cœlum, & ad ipsum Iouem. Et hactenus quidem hominum stulticiam & cupiditates persecutus est: iam & illa, quę de dijs feruntur, eodem modo exagitat. E Titanico uultu.) Titanicum autem torum uocant ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur ueteres illi Titanes. Idem in Timone: Itaque promissa barba, reductisque supercilijs, secum murmurans nescio quid, accedit, Titanico uultu aspiciens.

F Attonitus.) ἐμβρόντητος καὶ ἐμβροντημένος à Græcis κυρίως appellan-

appellantur, quorum mens aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupescit. Vtrumque uocabulum per metaphoram ad alia transfertur: ut hîc. Stupidum atque animi impotentem plerunque significat. Moschopulus: κ&ω; ὁ ἐμβριθοντημένος, ὁ ἔξω φρενῶν, ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῷ τυφῶνα καταφρονούντων σκηπτῶν. Demosthenes: περὶ τοῦ σιφανου, ἐμβρόντητα, εἶτα νὴ λίγες. Hos Latini attonitos dicũt. Celsus: Attonitos quoq; rarò uidemus, quorum & corpus & mens stupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo: ἀποπληξίαν hunc Græci uocant. Ouidius Tristium primo:

Non aliter stupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Vixit, & est uitæ nescius ipse suæ.

Xenophon ἀναβάσ. γ. & ἰλλιακῶν δ. usus est his dictionibus.

G Nunc uænit.) Ridicula & inepta cúra Iouis. H Contentionem illorum.) Eiusdem expostulatio, quòd contemni incipiat. I Erant autem huiusmodi.) Vota mortalium. K Ad proximam digressus sellam.) Iuramenta. L Hinc ad sacrificiorum.) Sacrificia. M Rursum omissis his.) Quæ cuiq; sublimium imperare soleat. N Cœnæ tempus.) Conuiuia Deorum. O Illa præcipuè.) Ridiculum. P Hominum genus.) Descriptio philosophorum. Q Stultum, fastuosum.) Mores. R In sectas diuisi.) Sectæ. S Virtutis nomen induerint.) Habitus. T Tragœdiarum histrionibus.) Collatio histrionum. V Mortales quidem.) Doctrina. X Apud sese esse cœperint.) Vitia domestica. Y Ictta congerentes.) Petulantia linguæ. Z Hoc genus sunt nobis.) Epicurei, quos speciatim notat, ut qui Deos esse negent. α Rem diuinam faciat.) A' periculo exhortatio. β Comminuentur.) Reiectio causæ.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ περὶ γυμνασίων.

ANACHARSIS, seu de Gymnasijs

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Disputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hæc fingitur. Quũ Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, ut & Solonẽ (qui temporibus

iilis

illis pro sapientissimo habebatur) audiret,& Græcorũ institu ta ac mores cognosceret,fortè inter cætera iuuenes Athenien ses inter se luctantes,ac mutuò in luto ac puluere sese prosterne ntes ac uolutãtes aspiceret,ignarus quid ageret, aut quor sum ea contentio pertineret,rem & caussam à Solone perquirit:qui cum exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum corollas ac poma quædam commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere,pro stulto ac deridendo putat. Proinde altero institutũ hoc ut suum cõmendante,altero uerò ceu stulticiam atq; dementiã quandam ridente,paulatim eò uenitur,ut Solon totam ciuitatis & informandę iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidẽ,quibus disciplinis,quibusq; exẽplis animos ac mentes ciuũ informent, cõmemoratideinde & corporũ e xercitiũ,& qui finis eorundem,quæq; utilitas sit,recenset. atq; ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem,à dissimilitudine rerũ & instrumentorũ, & quòd hæc puerilia, ad seria certamina ac bella parũ profutura uideantur, Anacharsis iterũ confutat,monetq; ut iusta potius armorũ exerci tatione ad futuros casus sese parent.Solon solẽniũ quoq; ludo rum auctoritatem & instituta,deinde publicũ morem, & po strẽmò etiã Lacedęmoniorũ exemplũ allegat:ubi tum ad Lace dæmoniorũ ludos,& puerorũ uerberationes,ita respõdet A nacharsis,ut uideatur Lucianus reprehẽdẽdi magis causa illo rũ mentionẽ facere,q; quòd inhumanitatem atq; sęuitiam istã laudet. Porrò uidetur interim & illud uoluisse Lucianus,osten dere uidelicet rationẽ quãdam qua iuuentus institui atq; infor mari ad rempub. bene ac rectè possit,cuiusmodi & pleraq; ea sunt quę à Platone De legib.li.7.et 8.de educatiõe & institutio ne iuuẽtutis traduntẽ.Adeoq; breui isto Solonis sermone om nia fermè ea Lucianus complexus est,quæ ille multis uerbis & libris uix absoluit.

Ἀναχάρσις καὶ Σόλωνος.

Ταῦτα ἦ γὰρ, ὦ Σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους πάλῃσι,

Anacharsis. Solon.

HAec uerò a,ô Solon, quamobrem uestri faciũt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò

μένοι, ἀλλήλους ὑποσκελίσαντες, οἱ δὲ ἀγχόνας καὶ λυγίσματα, καὶ ἐν τῷ πηλῷ συναναφύονται παλινδρομοῦντες, ὥσπερ σύες. καί τοι κατ' ἀρχὰς οὐδὲν ἀπολουσάμενοι (ὠρῶν γὰρ) λίπα τι ἠλείψατο, καὶ κατίψησι μάλα ἀρλωικῶς ἄτερος τὸν ἕτερον ἐν τῷ μίρα. μετὰ δὲ, ἔκ οἶδ' ὅ, τι παδόντες, ἀθύμησί τι ἀλλήλοις συνανώτατον, καὶ τὰ μίτυπα συναράττουσιν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ὦν ἰδοὺ ἀράμενοι ἐπαίνουσι τὸν ἕτερον ἐν τοῖν σκέλοῖν, ἀφῆκε δὲ τὸ ἴδιον, ἔτ' ἐπικαταπεσὼν, ἀναπνεῦσαι ἐκ ἔᾳ, συνωθῶν κάτω ἐς τὸν πηλόν. τέλος δὲ, ὅδε πρικλίξας αὐτῷ τὰ σκέλη, κατὰ τὸν γαστέρα, τὸν θώρακα ὑποβὰς λὰν τῷ λαιμῷ, ἄγχει ἀθλιον. ὁ δὲ παρακρουσθεὶς ἐς τὸν ὦμον, ἰσιτένων, οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον ἀπαγνιγάν. κἀ ὃ μὲν ἠλάττ ἔτυπε φόβου, μὴ μελλώσθαι, ἀλλ' ἀφαίσασθαι τὸ χρίσμα, καὶ τῷ βορβόρου ἀναπλησθέντες,

xi mutuò se supplantãt, paretim uerò alius alium præfocat ac uerberat, & cœno se met immiscẽt, uolutanturq; perinde ut sues. Atqui initiò statim exutis uestimentis (spectator enim assidebã) alter alterũ uicissim & rafit, & unxit oleo, ualde pacatè & amiciter: deinde uerò nescio qua offensa dissociati, mutuò se de loco propulerunt innuentes, frontẽq; arietantes cõcurrunt nõ secus atq; arietes. Et uide ut ille alterum sublatum crurib. humi prostrauerit, deinde in eum illapsus suspiciendi facultatem non permittit, in cœnum deorsum adigẽs. Postremò uerò iam illius crura secundum uentrem complexus, circumiecto gutturi cubito, miserũ ærumnosè præfocat. Alter autem eius oberuberat humeros, supplicans, ut opinor, illi, ne prorsus præfocetur. Sed ne olei quidem gratia agunt modestius, ne luti aspergine inquinarentur: uerùm obscurata unctione, & luto completi, largo

ὲν ἱδρῶτι ἅμα πολλῷ, γέλωτα παρέχουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέλεσιν ἐν τῷν χερῶν ὀλισθάνουσιν. ἔνιοι δὲ ἐν τῇ αὐλείῳ δὲ αὐλῆς τὸ αὐτὸ τοῦτο δρῶσιν, οὐκ ἐν πηλῷ οὗτοί γε, ἀλλὰ ψάμμου ταύτῃ βαθείαν ὑποβαλλόμενοι, ἐν τῷ ὀρύγματι τὰ πρῶτα ἐνίοτε πάτταλοι, καὶ αὐτοὶ ἐκείνοις πάττουσι τὴν κόνιν, ἀλεκτρυόνων δίκην, ὡς ἀφικτόροι ἐγχωλᾶσι συμπλοκᾶς, οἶμαι, δὲ ψάμμου τὴν ὀλισθρον ἀφαιρούσης, καὶ βεβαιοτέραν ἐν ξηρῷ παρεχούσης τὴν αὐτέμψιν. εἰ δὲ ὀρθοστάδην νικοιμεθά, καὶ αὐτοὶ πάλιν ἀλλήλους περισπῶσιν, καὶ λακτίζουσιν. οὕτω γοῦν καὶ τὸν ὀδόντας ἔοικεν ἀποπίπτειν ὁ πανοπλαίμων, οὕτως αἵματος αὐτῷ καὶ ψάμμου ἀναπέπλεω πᾶν τὸ πρόσω, ὥς, ὡς ὁρᾶς, πατάσσοντες ἐς τὴν γνάθον. ἀλλ' ἤδη ὁ ἄρχων ἔοικεν διίστασιν αὐτούς, καὶ λύει τὴν μάχην.

largo ſudore perfluentes, copioſam ridendi materiam mihi exhibent, ueluti anguillæ è manibus elabentes. Rurſus alij in aulæ area hoc ipſum ſub Ioue facere conſueuerunt, neq; tamen illi ipſi in cœno, ſed profundam arenam ſubijcientes in foſſa conturbant ſe mutuò: ipſiq; ultrò ſpargunt, pulueremq; gallorum in morem, quò minus (ut mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem diſcludente, aduerſarijq; comprehenſionem firmiorē in arido ſubminiſtrāte. Cæterùm illi ſtantes erecto corpore pulueribus pleni, et ipſi mutuis ſemet afficiunt uerberibus, & calcitrant. Itaq; infelix ille & dentes expuēti ſimilis eſſe uidetur: adeò illi os totū et arena & ſanguine oppletum eſt, palma (ut cernis) in maxillam percuſſo. Sed ne præſes quidem ille inter eos pacem

τυμμάχου

componit, ac pugnam inducta concordia diſſoluit.

Etenim

συμβάλλομαι γὰρ τῇ πορφυρίδι, τὸν ἀρχόντων τινὰ τοῦτον ἔναι· ἢ τῶν ἀποδρώντων, καὶ τὸν πατάξαντα ἐπαινεῖ. ἄλλοι δ' ἀλλαχόθι παίοντες ἐγκωμιάζουσι. καὶ ἀναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ἐπὶ τὸν αὐτὸν μένοντες, καὶ ἐς τὸ αὖθις σφαλλόμενοι, λακτίζουσι τὸν ἀέρα. ταῦτα δὴν ἐθέλω ἐθέντας, ἵνος ἀναβὰς αὖ ἐπὶ ποιῶ. ὡς ἐμοιγε μανία μᾶλλον ἐοικέναι δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ὀκ ἐκ ὀρθοῦς αὖ ῥᾳδίως μεταπέσοι μι, ὡς ὑ παραπαίουσι οἱ τοῦτα δρῶντες. Ἀν. καὶ μάλοτος, ὦ Ἀνάχαρσι, τοιαῦτά σοι τὰ τε νόμενα φαίνεται, ξένα γιόντα, καὶ πάμπολυ τὸν Σκυθικὸν ἐθῶν ἀποδέοντα, παθάπερ καὶ ὑμῖν πολλὰ ἐκεῖνος ἔναι μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα, τοῖς Ελλησιν ὑμῖν ἀλλήλοις ἔναι διάφορα ἐκεῖνα, εἴ τις ὑμῶν, ὥσπερ σὺ νῦν, ἐπιτάσις. πλὴν ἀλλὰ θάῤῥει ὦ γαθὲ· οὐ γὰρ μανίαι τὰ γιγνόμενά ἐστιν,

Etenim purpura coniecturam facio, hunc esse unum ex illis principem. Quin animo sé quoq; cohortatur, & laudat eũ qui alteri incussa in faciem palma plagam intulit. Porro alij alibi omnes accelerantes in puluere ueluti currẽtes subsiliũt, eodẽ in loco pmanentes: et in altũ prosilientes, calce laceßũt aera. Quocirca ista pliberiter scireuelim, cui⁹ cõpẽdij aut utilitatis gratia factitare soleãt. Eqdẽ omnino hæc res mihi uidetur esse insania: nec quenq̃ esse arbitror, q me facile persuasũ ab ista sentẽtia abducturus sit, ut nõ credã hos insigniter desipere quib. studio est ista facere. S O. Ista mehercle ô Anacharsi nõ iniuriã ita tibi uidẽtur, cũ & peregrina sint, & multũ à moribus Scythicis abhorreãt: quemadmodũ & uobis non parum multas disciplinas & corporis exercendi studia esse uerisimile est, quæ nobis Græcis absurda & aliena esse uiderentur, si quis quẽadmodũ tu illis spectãdis arbiter aßisteret. Atq̃ bonũ habe animũ, ô amice: neq; enim ista insaniæ sunt opera,

ὑφ' ὑβρεῶς ἔτοι παίσειν ἀλλὰ λοιδορεῖσθαι, καὶ πυλίσειν ἐν τῷ πηλῷ, ἢ ἀλλήλοις ἐπιπάττεσθαι τῶν κόνιν, ἀλλ' ἴσχει τινὰ χρείαν ἐκ ἀτιμῆ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀκμὴν ὁ μισρὰν ἐκ πάνυ τοῖς σώμασιν. ὡς γὰρ ἐν διαβρίψεις, ὥσπερ οἶμαί σε ποιήσειν τῇ Ἑλλάδι, ἐκ ἐς μακρὰν εἶς καὶ αὐτὸς ἴσῃ τ' πεπαλωμένων, ἃ κινουμένων, ἔτω σοι τὸ πρᾶγμα ἡδύ τι ἅμα καὶ λυσιτελὲς ἔναι δόξῃ. Αν. Απαιε ὦ Σόλων, ὑμῖν τοῦτα γένοιτο τὰ ὠφέλιμα καὶ τερπνά· ἐμοὶ δ' εἴ τις ὑμῶν τοιοῦτό τι διαβάλλει, ἔστω ταῦτ' ὡς οὐ μάτην διειλόμεθα τὸν ἀκονάκλων. ἀταρ ἀπό μοι, τί ὄνομα ἰδιωδὲς τοῖς γιγνομένοις, ἢ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς; Σόλ. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὦ Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον ὑφ' ὑμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος τοῦ Λυκίου. καὶ τὸ ἄγαλμα δὲ αὐτοῦ ὁρᾷς, τὸν ἐπὶ τῇ στήλῃ κεκλιμένον, τῇ ἀριστερᾷ μὲν τὸ τόξον ἔχοντα.

neq; impulsu contumeliæ hi mutuò se obuerberant, inéq; cœno uolutantur, aut semet conspergũt puluere: sed inest huic rei necessitas non niucunda, neq; mediocrem uigorem adiungit corporibus. Itaq; si diutius, ut te plane facturũ opinor, in Græcia uersatus fueris, non in longum et tu unus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti sunt aut puluere. usque adeò res tibi uidebitur & uoluptuosa, & utilis. A N. Apage ista à me, ô Solon. Vobis hæc oblectamenta utilitatem afferant: me si quidem quis uestrûm ea affecerit contumelia, sentiet me haud nequicquam accinctum esse acinace. Verumtamen dic mihi, quod nomẽ huic rei indidistis, aut quidnam operis hoc facere dicamus? S O. Locus ille, ô Anacharsi, à nobis uocatur gymnasium, estq; templum

Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulachrum quod supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens: dextra

δ' ἀριστὰ δὲ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀνακινήσασα, ὥσπερ ἐκ πολλοῦ μακροῦ ἀναπαυόμενος δόκησιν τὸν δρόμον. τῶν γυμνασμάτων δὲ τὰ μὲν ἐν τῷ παλαίειν καλεῖται. οἱ δ' ἐν τῇ κόνει παλαίοντες αὐτοί. τὸ δὲ παίειν ἀλλήλους ἐρρωμένως πάλλειν, πυγμὴν καὶ δίσκον, καὶ τὸ ἁλλεσθαι, ὧν ἀπάντων ἀγῶνας προτίθεμεν. καὶ ὁ κρατήσας, ἄριστος ἂν εἴη δοκῶ τῷ καθ' ὅλου, καὶ ἀναιρεῖται τὰ ἆθλα. Ἀνά. τὰ δὲ ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; Σό. Ὀλυμπιάσι μὲν φέρεται ἐν Ὀλυμπίᾳ, Ἰσθμοῖ δὲ ἐν Ἰσθμῷ, ἐν Νεμέᾳ δὲ σελίνων στεφανωμένοις, πυθοῖ δὲ μῆλα τῶν ἱερῶν τοῦ θεοῦ, παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς Παναθηναίοις τὸ ἔλαιον ξέειν τ' ἀπὸ μορίας. τί γὰρ λέγεις ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ διότι μικρά σοι ταῦτα ἆθλα δοκεῖ; Ἀν. Οὐκ, ἀλλὰ πάνσοφα, ὦ Σόλων,

dextra uerò supra caput ré fracta tanq̃ ex multa defatigatiõe Deũ qescentẽ indicat. [c] Cæterùm exercitiorum aliud qdẽ quod in cœno fit, Luctatio uocatur. illi uerò in puluere quoq; luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet uerberib. mutuis onerant, pãcratio decertare dicimus. Sunt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia. A N. Cuiusmodi uerò sunt ista præmia? S O. In Olympijs corona oleagina, in Isthmijs pinea, in Neomcis ex apijs cõcinnata. Porrò aũt in Pythijs poma sacerdotes Apollinis proponere cõsueuerũt: cæterum apud nos Athenienses oleum ex oliua.

Quid aũt sublatis cachinnis risisti Anacharsi? an qa hæc tibi uisa sunt esse modica? A N. Nõ, sed præmia olb. modis clara

πατίλιξας τὰ ἆθλα, καὶ ἄξια τοῖς τι διαβᾶσιν αὐτὰ, φιλοτιμεῖσθαι ἐοίκασι τῇ μεγαλοδωρεᾷ, καὶ τοῖς ἀγωνιστὰς αὐτοῖς, ὅπως σπουδαίνειν πρὸς ἄκρον ἀναίρεσιν τῶν τελικώτατον. ὥστε μόλωμεν ἵνα μὴ σιλίνων τοσούτων πρόπομον, μὴ κινδυνεύσωμεν ἀγχομένους πρὸς ἀλλήλων, μὴ καὶ κλαυμένους, ὡς ἀνιηρὸν ἁπραγμόνως σὺ πορεῦσαι μόλωμεν, ὅτῳ ἐπιθυμία, ἢ σιλίνῳ ἐστεφανῶσθαι ἢ πίτυϊ, μή τι πυλῶ καταχειόμενον τὸ πρόσωπον, μή τι λακτιζόμενον ἐς τὸν ταφέρα ὑπὸ τ αὐταγωνιστῶν. Σό. ἀλλ' ὦ ἄριστε, ἀν ἐς ψιλὰ τὰ διδόμενα ἡμῖν ἀποβλέπωμεν, ἅπαντα μᾶλλον ἔσται σημεῖα τ νίκης, καὶ γνωρίσματα, οἵ τινες οἱ κρατήσαντες· ἢ ἂν παραπολυθῶσα τούτοις δόξα, τ πάντας ἀξίους τοῖς ἀγωνιστοῖς, ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τοῖς θεωμένοις τὸν σύλλογον ἀνιηρ τ πόνων. ἐγὼ ἀπονητὶ προσγένοιτο ἂν αὐτῷ, ἀλλὰ χρὴ

atq; præstantia percensuisti ô Solon cùm digna ijs qui ea proponunt in certaminibus ob munificentiã, tum etiam athletis qui ista nauiter consequi studeant. Itaq; pomorum gratia atque apiorum tanta antè laborioſè perferũt, & periclitantur, dũ indignis modis præfocantur mutuò, & inhoneſtis uerberibus cæduntur: ita ut nõ liceat ſine negocio potiri malis, ſi quem cepiſſet pomorũ deſiderium, aut coronari apio, aut ſertis pineis, cuius nullo luto defœdaretur facies, neq; aduerſarij eius uentrem pede calcitraſſent.

SO. Atqui ô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc ſaltẽ ſigna ſunt atque indicia uictoriæ, per quæ uictores cognoſcuntur) cæterùm quæ hæc comitatur gloria, quauis re digna uidetur eſſe uictoribus: pro qua conſequenda etiã in uentrem calcitrari, præclarum eſt uenantibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra ſudorẽ atq; laborẽ cõtingit mortalibus, ſed illius flagran-

τ ἐρωμένου αὐτῷ, πολλὰ τὰ δυσχερῆ, ἀνασχόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἤδη τὸ λυσιτελὲς ἢ ἡδύ, τέλος ἐπὶ τ παμμάτωρ πεφευμένῳ. ΑΝΑ. Τοῦτο φῄς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἤδη ἢ λυσιτελὲς, ὅτι παύτες αὐτὸς ὕψουτ ἐστεφανωμένους, ἢ ὡδὶ τῇνικ ἐπαινέσουτ, πολὺ πρότερον εἰκ ἀρανῆς ὡδὶ τῶν τελευτῶν. οἱ ἂ δυδαιμονέστερον, αὐτὶ τ πένυν μᾶλλα ἢ εἴλκυα ἔχοντες. Σό. ἅπαντες ἄ, φημὶ, τ ἐμοτέρων ἔτι, μᾶλλα μὲν ἂ ἄλλα σοι λέξῃ περὶ αὐτ, ἐπήδαν ἐς τὰς παυηγύρεις ἀπιὼν, ὁρᾷς τοσοῦτον πλῆθ & αὐθρώπων συλλεγόμενον ὡδὶ τὸν βίαν τ τοιύτων, ἢ βιαίρα μυρίανδρα συμπληρούμενα, ἢ τὰς ἀγωνιστὰς ἐπαινημένους τ ἂ ἢ νικήσαντα αὐτ, ἰσόθεον νομιζόμενον. ΑΝ. αὐτὸ τοῦτο, ὦ Σόλων, ἢ τὸ εἰκ ἐστὶν ὄχλῳ, ἐὰ μὲν ἐπ' ὀλίγων τύχῃ πάσχοντι,

grãtẽ desiderio, oportet sub initiũ multa dura perpeti: quibus nauiter perpeßis, illi dulcis & tantopere exopta tus finis è laboribus expectã dus est. ANA. Hũncne finẽ ais ô Solon dulcem atque u tilem, ut ab omnibus uiridẽ redimiti corona conſpician tur, atque ob uictoriam lau de uehantur, quorum paulo antè nemo non ob indigna uerbera miſertus est, cæte rùm nunc mirifica felici tate perfruuntur ditati po mis atq; opĳs? SO. Noſtra rum rerum etiamnum impe ritus esse uidêre: non multo uerò pòst alia tua erit ſuper hiſce rebus ſententia, poſtea quã in frequentißimos Græ corum conuentus profectus uideris tanta hominum mul titudinem collectam ad illo rum confluxiſſe ſpectaculum ac theatra multis millibus hominum repleta, athletas uerò ipſos diuinis efferri lau dibus: porrò eum qui præconis uoce victor pronuncia tus fuerit, ab omnibus propemodum Deum existimari.

ANA. Hoc ipſum quod dixiſti ô Solon lõgè miſerrimũ est, quòd non paucis præſentibus tam infanda patiuntur,

ἀλλὰ ἐν τοσούτοις θεατῶις, ὦ μάρτυσι τῆ ὕβρεως, οἱ δηλαδὴ εὐδαιμονίσουσιν αὐτὸς, αἵματι ῥαινομένους ὁρῶντες, ἢ ἀρχομένους πρὸς τ αὐτοκάλωρ. ταῦτα γὰ τὰ εὐδαιμονίσαλα πρόσεστι τῆ νίκη αὐτ. καὶ ὑμῖν ἢ τοῖς Σκύθαις, λύ ἴσ, ὦ Σόλων, ἢ πα τάξη τινὰ τ πολιτ, ἢ αὐαῤῥί ψη προσπεσὼν, ἢ θυμάτιον τι ῥήξῃ, μεγάλως οἱ πρισβύτ τὰς ζημίας ἐπάγουσι, κἂν ἐφ' ὀλίγῳ τ μαρτύρων ἕτ πάθῃ τις, εὖτε τι ἐν τηλικούτοις θεάτροις, οἷα σὺ διαγῃ, τὸ ἰδιωτ, ἢ τὸ ἐν ὀλυμπί χ. ἐμὲ μὲν ἀλλὰ ἧς ἢ ἀγωνιστὰς διαλήθειν μοι δοκοῦσιν, ὧν πάσχουσι, τ ἢ θεάτ, ὡς φῆς ἀπαυθαδιαχόθεν τὰς ἀθρίστε πραξείνθαι εἰς ἧς πα νυσύχιε, ἢ πάνυ θαυμάζω, ἢ ἃ ναγκαῖα παρίνλις, σχολάζουσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. ἐγὼ γὰ ἐκζοῦ πω δύναμαι καταναῦσαι, ὅτι τ τε τραπεζ αὐτοῖς, ἐρᾷν ποιο

sed in tãta spectãtiũ corona atq; celebritate, q acceptæ cõtumeliæ testes sunt oculatissimi, illi nimirũ eos felices esse pronũciabũt, quos uidẽt sanguine pfluere, aut à suis aduersarijs cõpresso gutture præfocari. Hæc enĩ summa felicitas illorum præstò est victoriæ. Sed enim apud nos Scythas si quis, Solõ, uel unũ è ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus è uia detruserit, aut uestẽ discinderit, graui mulcta in eum animaduertunt senes, tametsi hoc ipsum uel paucis præsentib. arbitrij quispiam passus fuerit. taceo in tã numerosis spectaculis, cuiusmodi tu perceuses in Isthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum mehercle uicẽ ex animo doleo, eorũ nomine quæ ab illis sufferenda sunt. Spectatorum ucrò dementiam, quos tu ex omnibus locis optimos q ioſque ad ludos uisendos ais confluere, demiror magnopere, si negocijs necessarijs postbabitis, bisce rebus uacare non uereantur. Nondum enim illud possum intelligere, quí dnam oblectamenti, q uoluptatis denique hoc illis afferat,

μόνοις τε καὶ διαπαλαιομένοις ἀνθρώποις, πρὸς τίνων γλῶ ἀφαιρουμένους, καὶ σωφρονοῦμεν ἀλλήλων. Σό. ἀκούοις ἄν, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων ἢ Ἰσθμίων ἢ Πυθοῖ ἀθλοθέτης, ἀντὶ αὖ σε τὸ γεγυμνῶσθαι ἐλίσθαι ξε, ὡς ὁ μάτην ἐσπουδακὼς ἐπὶ τούτοις· ὁ γὰρ τοιοῦτον λέγων αὖ τις προσβιβάσει σε τῇ ὑδρίᾳ τ' ἐκεῖ ἀρωμένων, ὡς ἐ καθιζόμενος αὐτὸς ἐν μέσοις τοῖς δι αἴσας, βλέπειν ἀρίστας ἀνδρῶν, καὶ κάλλη σωμάτων, καὶ σύνεξις ἀνδρείας θαυμαστὰς, καὶ ἐμπειρίας ἀθλητὰς, καὶ ἰσχὺν ἄμαχον, καὶ τόλμαν καὶ φιλοτιμίαν, καὶ γνώμας ἀνυπέτους, καὶ σπουδὴν ἀήττητον ὑπὲρ τοῦ νίκης· σὺ γὰρ οὐκ οἶδα, ὡς ἂν ἀν ἐπαύσω ἐπαινῶν καὶ ἐπαθῶν, καὶ ὑδατοπότων. Αν. νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ ἐπιγελῶν γε προσίτε, καὶ ἐπιχλευάζων. ἅπαντα γὰρ, ἀνθ' ὧν κατηριθμήσω ἐκεῖνα, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς εὐεξίας, καὶ

afferat, si uideãt homines cæ di uerberib. atq; decertãtes tũ humi posterni, inq; uicẽ à se mutuò cõteri. S O. Si iã tẽpus esset Anacharsi aut Olympiorũ, aut Isthmiorũ, aut Quinquatriũ, ipsa res perfacilè docuisset, quàm nõ frustra aut temerè harũ rerum studiosi simus. Neque enim quispiã ita nudè percẽsendo rerũ quæ ibi geruntur, uoluptatẽ illã tibi ita persuaserit, quasi ipse in medijs sedẽs spectatorib. uirorũ uirtutes cerneres, & corporũ excellẽtiũ formositates, et habiles admirãdorũ membrorũ uigores, multaq; præclara experiẽtiæ documẽta, et uim inexpugnabilẽ, et audaciã, et ambitiosam cõtẽtionẽ, & sentẽtias nullo modo uincibiles, atq; indefatigatũ pro cõsequẽda uictoria studiũ. Sat enim scio te ista spectãtẽ nullũ finẽ facturũ laudandi & exclamandi & applaudendi. A N. Et per Iouem, ô Solõ, etiam ridendi & subsannãdi. Siquidẽ hæc quæ enumerasti, nẽpe uirtutes, ac corporũ habitudines

καὶ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν ἐρῶ, ἐδόξουν μεγάλα εἶναι παρὰ πολλῶν μὲν ὑμῖν, ὅτι παρέσθαι κινδυνεύσους, ὅτι χώρας πορθουμένης, ὅτι φίλων ἢ οἰκείων πρὸς ὕβριν ἀπαγομένων, ὥστε τοσούτῳ γελοιότεροι ἂν εἶεν, ἀβίωτοι μὴ, ὡς φησ, ὄντες, μᾶλλον ἢ ἰσοῦνται πάσχοντες, καὶ ταλαιπωρούμενοι, καὶ ἀσχύνοντες τὰ κάλλη καὶ τὰ μιγίβη τῇ ψάμμῳ, καὶ τοῖς ὑποπίοις, ὡς μήλη καὶ κοτίνου ἐγκρατῆς γίνεσθε νικήσαντες. ἐδὸν γάρ μοι ἀεὶ μεμνῆσθαι τῶν ἀθλων, ἐστὶν τῶν ὑπὲρ. ἀταρ ἐδὲ μοι, πάντες αὐτὰ λαμβάνουσιν εἰ ἀγωνισαί; Σό. οὐδαμῶς, ἀλλὰ εἷς ἢ ἀπάντων, ὁ κρατήσας αὐτῶν. Ανά. εἶτ' ὦ Σόλων, ὧδε τῷ ἀθλῳ, καὶ ἀμφιβόλῳ τὸ νίκης τοσοῦτοι πονοῦσι, καὶ πάντ' ἐλόντες ὅτι ὁ μὴ νικῶν, εἷς ἴσα πάντως, οἱ ἢ ἐτλώμενοι πάμπολλοι, μάτην ἄθλιοι πλαγὰς, οἱ δὲ καὶ τραύματα

& pulchritudines, et interitā audaciam, nullius magnæ rei gratia, atque adeò nequicquam uobis perire uideo, cū neque periclitetur patria, neq; regio incēdijs atq; populatiōib. diuexetur, neq; amici aut domestici ad iniuriā rapiātur. Itaq; hoc magis mihi risu digni uidētur uiri illi, ut tu ais, optimi, frustra tāta sufferētes, talib. q; difficulatib. cōflictātes, et eas pulchritudines et heroicas corporū proceritates sitæ turpiter arena atq; tumētib. uulnerib. fœdātes, ut parta uictoria pomo aut pinu potiātur. Sēper uerò mihi uoluptati erit taliū certaminū recordatio. Verūtamē dic mihi, omnibúsne athletis talia cedūt præmia? SO. Nequaquam, sed uni ex omnibus, qui cæterorū uictor extiterit. ANA. Ergo Solō pro tā obscura atq; ancipiti uictoria tā multi semet insanis cōficiūt laboribus, præsertim nō ignorantes unū prorsus ex omnibus fore qui uictor declarandus sit, reliquos autē uincēdos, atque nequicquam uerbera & uulnera miserè

susceptu-

λαμβάνοντες; Σό. ἴσως, ὦ Ἀνάχαρσι, μᾶλλόν τι ἐννοεῖν καλὰ πολιτείας ὀρθῆς περὶ μᾶλλον· ἢ γὰρ ἂν τἀναντία τούτων ἐν ψυχῇ ἐτίθεσο. ἦ δ' ὅσον μέλειν ποτὶ ἐλλήνας, ὅπως ἂν τὰ κάλλιστα οἰκήσεται πόλις, καὶ ὅπως ἂν ἄριστοι γίνοιντο οἱ πολῖται αὐτῇ, παύσειν τέτε καὶ τὰς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ τὸ φιλοτιμεῖσθαι, ἵνα φιλοτιμέμεθα πρὸς αὐτὰς, καὶ ἅσα, ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμον ἔχουσιν ἐγκαταμεμιγμένον τοῖς πόνοις, εἰ καὶ μάτην σπεύδεσθαι δοκῶσι. Ἀνά. καὶ μάλ', ὦ Σόλων, καὶ ἐδίην ἄλλο ἀπὸ τῆς Σκυθίας ἦλθον παρ' ὑμᾶς, ἴσα οὕτω μὴ γελῶ διὸ δοῦσας, μίαν ἢ Εὔξεινον καὶ δυσχείμερον περαιωθῆς, ἢ ὅπως νόμους τε τοὺς Ἑλλήνων ἐκμάθοιμι, καὶ ἵνα παρ' ὑμῖν παλαιστὴς γοῦσαμι, καὶ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐκμελετήσαμι. διὸ καί σε μάλιστα φίλον, ἐξ ἀναύτων ἀδελφεόν, καὶ ξένων προσηκόμην

suſcepturos? S O. Videris ô Anacharſi, Reip. bene inſtitutæ ſtatum prorſus nihil intelligere. Neque enim alioqui noſtræ gentis ritus atq; mores pulcherrimos in uituperationẽ poneres. Nã ſi quando tibi curæ erit noſſe quomodo omniũ optimè adminiſtranda ſit Reſpub. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddẽdi ſint, laudabis hauddubiè & tu tunc illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in hiſce gymnaſiis dediti ſeruiunt. Scies quoq; permultũ fructus eos capere, qui his ipſis commixtus eſt laboribus, utcunq; nunc tibi inani ſtudio operã dare uideãtur. A N. Atqui ego, ô Solõ, nulli us rei gratia ex Scythia ad uos profectus ſum tãtũ emẽſus itineris, magno Euxino atq; tempeſtuoſo traiecto, quàm ut Græcorum leges perdiſcerẽ, ac mores illorũ præſens perſcrutarer, tũ ut optimã Reip. formã multo ſtudio cognoſcerem. Quapropter te mihi potiſſimùm ex omnibus Atheniẽſibus atq; peregrinis

σκόμων πάντα πλέον, ἐπάκουσον νόμων τε τινῶν ξυγγραφέα ἔναί σε, καὶ ἰδῶν τὰ ἀρίστων συγγιτίων, καὶ ἐπιτηδευμάτων ἀρτίμων ἀσκητῶν, καὶ ὅλως, πολιτείας τινὸς συναρμοστάν. ὥστε ἐκ αὐ φθόνου διδάσκων με, καὶ μαθητῶν ποιούμενος, ὡς ἐγωγε ἥδιόν αὖ ἀκούσοιτό σοι καὶ ἄποτος παρακαθιζόμενος, ἢ ὅσον αὖ αὐτὸς διαφθαίνοις λέγων, πιχνούμενός τε καὶ πόσοι περὶ πολιτείας τι καὶ πάσων ἀκροάσονται. Σό. τὰ μὲν σαυτοῦ ῥᾴδιον, ὦ ἑταῖρε, ἀκολουθεῖν ἐν βραχεῖ. ἀλλὰ κατὰ μέρη ἐκάστων, οἷον ἐμὲ μέλλ περὶ θεῶν, εἶτ' ἤ περὶ γονέων, ἢ περὶ τέκνων, ἢ τ' ἄλλων ἀνθρώπων. ἆ ἤ περὶ τ' νέων γε συνῶσόμεθα, ἢ ὅπως αὐτοῖς χρώμεθα, ἐπιόντε πρῶτον ἀξιόντ' σωφρόνως τε τῶν βελτίονος, καὶ τῷ ἀκμάτε αὐ ἀρίστασθαι, καὶ ὑφίστασθαι τοῖς πόνοις, ταῦτα ἅπαν σοι ἀκούσομαι, ὡς μάλ

amicum adiungēdū curassi, posteaquā inaudisse & optimarū legū scriptorē, moruq; præstātissimorū inuētorē te esse cōperi, neque nō utilia institutorū interpretē in summa, totā Reip. formatorē. Itaq; haudquaquā tu cupidior es me docendi, tuumq; discipulū faciēdi, q̄ ego sum auidus discēdi, adeo ut tibi & incibatus et sitibū d' assidens, quoadusq; tu docēdi laborib. par esse possis, dictis tuis inhians, audire te super Reip. institutis & legib. disserētē cōcupiscā. SO. Equidem omnia breuiter perstringere, ó amice, haud quaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognoscēs singula, cuiusmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptijs, aut aliis uisa atq; constituta sint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodū illis utamur, ubi iā primùm quod rectius est, sapere cœperint, et corpore maturiores facti, laborū patiētes euasserint: hæc tibi in præsentia percensere mihi deliberatum est, ut in-

δοις, ὅτινος χάριν τὰς ἀσκήσεις ταύτας προτιθέμεθα αὐτοῖς, καὶ διαπονῶμεν τὸ σῶμα καταναγκάζομεν, ὑ μόνον ἵνα τῶν ἀγώνων, ὧν τὰ ἆθλα δίωκωσιν ἀναιρῶσιν (οὐ γὰρ πάνυ τι πολλοὶ πάνυ δὴ ἀπάντων χορῶσιν) ἀλλὰ μᾶλλόν τι ἀπάσης τῆς πόλεως ἕνεκα δίκην τοῦτο, καὶ αὐτοῖς ἐπαίνοις προσκεῖσθαι. κοινὸς γάρ τις ἀγὼν ἅπασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις προκεῖται, καὶ σῴφροσι, καὶ πίτυος, καὶ ὃν κοτίνου ἢ σελίνων, ἀλλ' ὃν ἐν αὐτῷ συλλαβὼν ἔχῃ τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίαν. οἷον ἐλευθερίαν λέγω αὐτῷ τε ἑκάστῳ ἐλεύθερον, καὶ πατρίδα, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτῶν παρόντων ἀπόλαυσιν, καὶ εἰκόνων συνέπεσθαι, καὶ σωμάτων τὰ πάλλιστα, ὧν ἂν τις δίκαιος γένοιτο ἐκ παρὰ τῶν θεῶν. ταῦτα πάντα τῷ στεφάνῳ, ὃν φημι, συναναπλέκειν

ut intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere soleamus, tum quamobrem assiduis laboribus eosdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum saltem gratia, ut præmia quæ ant consequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) sed ob fructum longè maiorem quæ unde ad uniuersam manat Remp. & quo ipsi fruuntur consimiliter. Siquidem aliud quoddã cõmune omnibus bonis ciuibus certamen est propositum, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apijs, sed quæ in se complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiusq; priuatim est, & communiter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus amplißimos, solennitatumq; patriæ fruitionem, rerũ familiariũ salutẽ: atq; ut summatim dicam, pulcherrima quæq; quæ à dijs immortalib. quißiam assiduis uotis sibi dari solcat expetere. Ex ijs omnibus ea quã dixi corona

concine-

σιωπᾶν κατέπληκται, καὶ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου τοιαύτη γέγονεν, ἐφ' ὃν αἱ ἀσπάσεις αὖται, καὶ οἱ πόνοι ἄγουσιν.

Ανά. Ἆρα ὦ πολυμάθειε Σόλων, τοιαῦτά μοι καὶ τηλικαῦτα ἔχων ἄθλα διηγεῖναι, μῆλα καὶ σίλινα διηγοῦ, καὶ δαλὸν ἐλαίας ἀγρίας, καὶ πίτυν. Σό. καὶ μὴν ὦ Ανάχαρσι, οὐδ' ἐκεῖνά σοι ἔστι λέξει μικρὰ εἶναι, ἐπίτασον ἃ λέγω, καταμάθοις· ἀπὸ γάρ τοι τῶν αὐτῶν γνώμης γίγνεται, καὶ μέρη πάντα ταῦτά ὄντι μικρὰ τοῦ μείζονος ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ στεφάνου, ὃν κατέλιξε τοῦ παντελέσματος. ὁ δὲ λόγος, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπερβὰς τὴν τάξιν, ἐκείνων πρότερον ἐπεμνήσθη, τῶν ἰδίοις γεγυμνέσιν, καὶ Ολυμπιάσι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πάλιν ἀλλὰ χωρῶ (σχολὴ γὰρ ἄγεσθε, καὶ σύ, ὡς φῄς, προθυμεῖ ἀκούειν) ἀναλαμβάνομαι ἔμπαλιν πρὸς τὴν ἀρχήν, καὶ τὸν ἐκείνον ἀγῶνα, ἐν' ὃν

concinnata est, eaq; ex certamine paranda contingũt, ad quod hæc exercitia atq; labores ducunt. ANA. At tu ô multis modis admirande Solon, cum talia ac tanta mihi percensenda haberes præmia, poma atq; apia commemoras, ac uirẽtem syluestris oleæ ramum & pinum? SO. Atqui ô Anacharsi, ne illa quidẽ tibi uidebũtur modica, ubi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio fiunt & illa, suntq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atq; coronæ per omnia felicis quam percensui. Nescio uerò quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præpostero, horũ prius commeminit quæ in Isthmo atq; Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos (sumus enim ocioſi, & tu, ut ais, audiendi cupidus es) facilè ad principiũ recurremus, ac cõmune illud certamẽ cuius admi-

niculo

φημι ποιήσαι ταῦτα ἰδίτι-
δούδιδαι. Ανά. ἄμεινον
ὦ Σθλιμμ οὕτω πως· ἐδὸν γὰρ
αὖ ὑμῖν ὁ λόγος μᾶλλον προ-
χωρήσῃ. καὶ τάχ' ἂν ἴσως ἀπὸ
τούτων πεισθείην, μήθ' ὑπὸ
σου ἔτι καταγελᾶν ἐθ τινα
ἄλλοι σιμωνίδειον ποτίνῳ
ἢ σιλίνῳ ἐστεφανωμένον.
ἀλλ' ἐς δοκᾶ, ἐς τὸ σύσκιον ἐ-
κεῖσε ἀπαλλάττου, παδίσω-
μεν ἐπὶ τῶν δάκων, ὡς
μὴ ἐνοχλοῖεν ὑμῖν ἐπικυρσα-
γέντες τοῖς ποσλαύσοις.
ἔλλως τι (ἀρέσκεται γὰρ) ἐνο-
λὶ τὸν ἥλιον ἔτι ῥᾳδίως ἀ-
νέχομαι, ὀξεῖα καὶ φλογώδης,
ὑπεῖσοντα γυμνῇ τῇ κεφα-
λῇ· τὸν γὰρ οἶκόν μοι ἀφι-
λεῖν εἰκοδεν ἐδοξεν, ὡς μὴ
μόνον ἐν ὑμῖν ξενίζοιμι τῷ
σχήματι. ὁ δ' ὦρα τοῦ ἐ-
τους, ἔτι πρὸ τὸ πυρωδέ-
στατόν ὄχι τοῦ ἀεροῦ, ὃν
ὑμεῖς κύνα φατὲ, πάντα κα-
ταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα
ξυνὸν καὶ διακαῆ τιθέντος,
ὅτι ἥλιος κατὰ μεσημβρί-
αν, ὅλην ὑπὲρ κεφαλῆς ἑπό-

niculo omnia hæc parari cō
firmaui. A N. Præstat equi-
dē ita facere. Inter eūdū ne
rò in lōgū nobis profluxit o-
ratio. Et fortasse his citius iā
persuadebor ne quē poste-
hac amplius subsannem, quē
cunque oleastro aut apio
coronatum grauius atque
iactantius incedentem cōs-
spexero. Ac sī uidetur,
sub illam opacam progressi
cōsideamus, ne illi disceptan
tes sua uociferatione nos cō
turbent. Quin aliàs etiam
Soli (qd enim dissimulē?)
sum impatiens, ita acuti &
feruentis & nudum caput
infestantis. Etenim tiaram
domi consultò mihi abstuli,
ne solus hic inter uos pere-
grino & insueto habitu ob-
ambularem. Et iam quoq;
annni tempus est quo d sydē
illud feruentissimum exo-
ritur, quod uos Canem dici
tis, omnia exurens, aeremq;
ariditate & calore infe-
stum faciens, Sole circa
meridiem supra caput astistente, & eiusmodi feruorem
intolera-

κάμηλον ὄχλον φλεγμὴν τοῦ-
τον οὐ φορητὸν ἐπάγει τοῖς
σώμασιν. ὥστε καί σου δεῖν
μάλιστα, ὅπως γεραιὸς ἤδη
ἀνδρωπος, σύτι ἰλίγου πρὸς
τὸ δέλτος, ὥσπερ ἐγώ, σύ-
τι ὅλως ἐναχλουμένῳ ἔοικας,
οὐδὲ προβλίπεις σύσκιόν
τι, ἔνθα ὑποδύσῃ, ἀλλὰ δι-
κῇ τὸν ἥλιον σύμφως.

Σόλ. οἱ μάταιοι γὰρ οὗ-
τοι πόνοι, ὦ Ανάχαρσι, ἠδὲ
αἱ σωιχεῖαι ἐν τῷ πηλῷ κυ-
βιστήσεις, ἠδὲ αἱ ἐπαύλιοι
ἐν τῇ ψάμμῳ ταλαιπωρί-
αι, τοῦτο ὑμῖν τὸ ἀμφι-
θέατρον παρίχουσι πρὸς τὰς τοῦ
ἡλίου βολάς. ἠδὲ οὐκ ἔτι πό-
λου δεόμεθα, ὃς τὸν ἀκε-
τίνα κωλύσει καδικνεῖσθαι
τῆς κιφαλῆς. ἀνίεμλη
δ' οὖν, ἠδὲ ὅπως μὴ, κα-
θάπερ νόμοις, προσέξεις,
εἰς ἐμὲ λέγω πρὸς σὲ, ὡς ἐξά-
παυτος πιστεύειν αὐτοῖς,
ἀλλ' ἔνθα ἄν σοι μὴ ὀρθῶς τι
λέγεσθαι δοκῇ, ἀντιλέγειν δὲ
δὸς, ἠδὲ διορθώσειν τὸν λόγον.

Ανίη

intolerabilem corporibus inducente. Itaq; demiror quî fiat, ut tu, cum ætate sis planè confecta, non perinde ut ego sudore perfluas: neq; prosus à Sole infestari uideris: neque usquam locum umbrosum explores quem subires, sed æstum facilè & patienter toleras.

SO. Inanes illi & supera uacanei labores, ô Anacharsi, & assiduæ in cœno uolutationes subaeriæ, præterea in arena miseriæ, nobis hoc præstant, ut feruentis Solis radios facilè cõtemnamus: neque amplius egemus pileo, ut Solem à contingendo capite prohibeat. Itaq; sub umbram concedamus. Noli uerò ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, ut per omnia fidem illis habeas: sed ubicunque aliquid parum rectè tibi dixisse uidebor, statim illud contradicendo refelle, ac uerba mea emendato.

Etenim

ἀνδρῶν γὰρ ἑκατέρου πάντως οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι, ὃ τι βεβαίως πεπλῶσα, ἐκ τοῦ αὐτὰ ἐμοὶ σοφὸν εἶναι αὐτολυτίαν ἄνευ, ἢ ἐμοὶ αὐταδιδαχθῆναι, ὡς οὐκ ἐρᾷς γιγνώσκω περὶ αὐτῶν. ἐγὼ ἐν τούτῳ πᾶσα σοὶ ἡ πόλις ἡ Ἀθηναίων, οὐκ ἂν φθάνοι χάριν ὁμολογοῦσα. ἴσως γὰρ ἂν ἐμὲ παιδεύσεις, καὶ μεταπέσῃ πρὸς τὸ βέλτιον, ἐπάνω τὰ μέγιστα ἴσῃ ὠφελημένος. οὐ γὰρ ἂν ἀπειρυφαίμην αὐτῷ, ἀλλ' οὐδὲ ἂν τὸ μέσον καταθέσθαι φόβῳ. καὶ κατασὰς ἐν τῇ Πνυκὶ, ὅλῃ πρὸς ἅπαντας· εὐθέως Ἀθηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἐγραψα τοὺς νόμους, οἵους ἂν ὡς μὴν ὠφελιμωτάτους ἰσιδαι τῇ πόλει. ὁ δὲ ξένος οὗτος, ἀλέξας σὲ, ὦ Ἀνάχαρσι, Σκύθης μὲν ὤν, σοφὸς δὲ ἂν, μετεπαίδευσέ μι, καὶ ἄλλα βελτίω μαθήματα καὶ ἔπη τελεύματα ἐδιδάξατο.

Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum existimo. aut enim tibi cõstanter persuadebo, si non dissimulanter habueris quæ contradicenda sunt: aut ego de integro discam quàm non rectè de his senserim atque statuerim: quo nomine uniuersa Athenienſium Respublica tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad saniorem sententiam suadendo pertraxeris, illam maximis beneficijs tibi obstringes. Nec hoc eam celabo, sed statim in medium adferam, ac stans in senatu his uerbis uniuersos compellabo: Ego quidem uobis, ô ciues Athenienſes, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ utilissimas fore arbitrabar. At hic hospes (te ô Anacharsi digito commonstrato) tametsi oriundus est ex Scythia, uir tamen multa ornatus sapientia, aliter mihi persuasit, & disciplinis uitæque institutis longè melioribus imbuit.

ὥστε

Itaque

ὡς ἀνιέγκατε ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀναστεφάθω, καὶ χαλκῆν αὐτὸν ἀναστήσατε παρὰ τὸς ἐπωνύμους ἐν πόλῃ, παρὰ τῷ Αθηναῖν, καὶ σὺ ἴδοι, ὡς ἂν αἰσχυνοῖτο ὁ Αθλωαίων πόλις, παρὰ βαρβάρῳ καὶ ξένῳ τὰ συμφέροντα ἐκμανθάνοντες. Αν. Τοῦτο ἐκεῖνό ὦ ἄρα, ὃ ἐγὼ πρὸ ὑμῶν ἔκρυον τῶν Αθλωαίων, ὡς ἔλαττ' ἐστε ἐμ' τοῖς λόγοις. ἐπεὶ πόθεν ἂν ἐγὼ νομὰς, καὶ πλαύτης ἀνθρώπτης, ἐφ' ἁμάξης βεβιωκὼς, ἄλλο τι ἄλλῳ γῶ ἀμάθαν, πόλιν ἢ οὕτι οἰκήσας πώποτε, οὔτε ἄλλοτε, ἢ νῦν ἐφάνκως, περὶ πολιτείας διξίσιμι, καὶ διδάσκοιμι ἀνθρώπους ἀνδρὸς πόλιν ταύτῃ ἀρχαιοτάτῃ, τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν δυνομίᾳ λαμφκυκότας, καὶ μάλιστα σοί, ὦ Σόλων, ᾧ Τοῦτο, ὡς φασὶν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μάθημα ἐγένετο, ἐπίσκεψαι, ὅπως ἂν ἀρίστα πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἵς τισι νόμοις χρωμένη εὐδαιμονέσ-

Itaq; ob ſua in Rẽp. merita, ciuitate donetur, ac æneã illi ſtatuã apud reliquos huius urbis proceres erigite apud Mineruã. Perſuaſiſſimũ uerò habe, ciues Atheniẽſes ſibi nequaq; dedecori fore exiſtimaturos, ab homine peregrino atq; barbaro ea perdiſcere, quæ ſũt ex uſu Reip. ANA. Hoc equidem erat quod ego de uobis Atheniẽſibus inaudieram, quòd in omnibus ferè ſermonibus naſuti eſſetis illuſores. Vnde enim ego homo agreſtis & erro, qui omnem ætatẽ meam in plauſtris degẽs contriui, ſubinde ſolum pro ſolo mutans, quiq; nunquã in ulla ciuitate habitaui, neq; unq̃ ullã niſi nũc primùm uidi, de adminiſtrãda Rep. uerba facerem, atq; adeò docerẽ homines indigenas băc urbẽ clariſſimã optimis legibus fũdatã tãtis tẽporib. incolẽtes? cũ primis uerò te ô Solõ? cui hoc, ut phibẽt ſtatim ſub initiũ ſtudio ac curæ fuit, noſſe qb. procuratiõib. Reſp. q̃optimè adminiſtraretur, tũ quarũ legũ præſcripto utẽs q̃florẽtiſſima atq; feliciſſima redderetur.

σφι. πολὺ ἀλλὰ κἠ ἔστι ὡς νομο
θέτῃ πασῶν σοι, πρὸς αὐτῷ,
ὦ τι μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγε-
σθαι, ὡς βεβαιότερον μάθοιμι·
πρὸς ἀλλ' γὰρ, ἤδη ἀφυγόντος ἢ
ἥλιον, ἐν τῷ σωφρονεῖν ἐοικέ,
πρὸς παθήσα μᾶλλα ἑδεῖα πρὸς
ἄνυσαι, ὡδὶ ψυχρῷ ἢ λίθε. λέ
γε δὴ τὸν λόγον ὃς ἀρχῆς, πα-
θόντε τὸς νέους παραλαβόντες,
ὡς παίδων σὺν διαπονᾶτε, κἠ
ὅπως ὑμῖν ἄριστοι ἔσονται ἐκ
βάσεσιν ἐκ ἢ πολλῆ, πρὸς τ' ἀσ
σημάτων τούτων, πρὸς τί ἡ πό
νος, καὶ τὰ λυβιτήματα σωτε
λεῖ πρὸς ἀρετῆν αὐτοῖς· ἔστι γὰ
δὴ μάλιστα ὃς ἀρχῆς σὺν ἐ-
πίδοσιν ἀκῆσαι. τὰ δ' ἄλλα
ὡς ὕστερον διαλάξῃ μι, κατὰ
καιρὸν ἕκαστον, ἐν τῷ μέρει. ἐ-
μείνω μὲν τοι ὦ Σόλων μίμνω
σό μοι, παρὰ τῶν ῥᾳδίων, ὅτι
πρὸς αὖθις ἄρα βαρβάρου ἰρᾶς·
λέγω δὶ, ὡς μὴ περιπλέκῃς,
μὴ δ' ἀκριμνιώσῃς τὸς λόγες.

Λίδια

tur. Verūtamē & in hoc ti
bi ut legumlatori mos gerē
dus eſt. Itaq; tibi contra-
dicam ſi qua mihi parum
ſcitè aut rectè proponere ui
deberis, tantum in hoc, ut
cuncta perdiſcamus certius.
Et uide ut iam euitato ſole
ſimus in umbra, neq; deſunt
ſedes percommodæ & a-
mœnæ in hoc frigidolapide.
Dic igitur orationem exor-
ſus ab initio, quam ob rem
ſtatim à pueris iuuenes e-
xerceatis laboribus. ſTum
quemadmodum uobis uiri
optimi ex cœno illo & eiuſ-
modi euadant exercitatio-
nibus. Inſuper quid ad
uirtutē conſequēdā illis præ
ſtet adminiculi puluis, &
iſtæ in cœno uolutationes.
hoc enim uel omnium cupiē
tiſſimè ſtatim ſub initium
audire deſiderabam. Relio
qua uerò in poſterū me do-
cebis, ſingula ſuo tempore.

Hoc autem inter dicendum fac Solon cogites, ad uirum barbarum te uerba facturum. Dico autem ne de induſtria orationem nectendo, obſcures, neq; impendiò producas.

δέδια γὰρ, μὴ ἐπιλαυθάνωμαι τῶν πρώτων, ἢ τὰ μέσα τούτοις πολλὰ ἐπιρρύῃ. Σ. σὺ δὲ ὦ Ἀνάχαρσι παμπόσον ἄμεινον, ἵνθα σοι δοκῇ μὴ παύσασθαι ὁ λόγος ἰέναι, ἢ πόῤῥω που ἀποπλανᾶσθαι ἡμᾶς ῥᾳδίως. ὁρῶσι γὰρ μέσα ἔξω, τί ἂν ὠφέλησε, καὶ διαπέψῃς αὐτὸ ἐς τὸ μέσον. ἴσως μέν γε μοὶ ἔξεσται ἀνόμενα ἢ πολλάς ἐρέσθαι, εἰ μὴ μακρὰ λέγοιτο, ἐπεὶ καὶ τῇ βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου, ἢ δὲ ἐς φονικὰς ἡμῖν δίκας δικάζει, πάρεστιν ἔτω ποιεῖν. ἐπόταν γὰρ ἀνειλεῖσθαι ἐς τὸ πᾶσαν συγκυρῇ, φόνου ἢ τραύματος ἐν προνοίας, ἢ πυρκαϊᾶς δικάσουσι, ἀποδίδοται λόγος ἑκατέρῳ καὶ μενεμάνῳ, καὶ λέγειν ἐν τῷ μέρει, ἢ μὴ δώκωμεν, ἢ ἂν φεύγωμεν, ἢ αὖ τοί. ἢ ῥήτορας ἀναβιβάσονται, τὰς ἰρᾶς ἐπὶ ἐκείνοις ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ ἐς τ' αὖ μὴ περὶ τῶν πραγμάτων λέγουσιν,

Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint. SOL. Tu quidem hoc, ô Anacharsi, longè melius cõstitues, ubicũq; parum perspicua tibi uidebitur oratio, aut alicubi prorsus à uero aberrare temerè fluendo. licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit interpellare, eiusq; prolixitatem decurtare. Quanquã ubi nõ prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicũtur, nihil uetat orationem paulo longius progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus usq; ac cepto more ita facilitare solẽne est. Ingressi enim in Areopagũ h considunt, cædis aut uulneris ex destinato inflicti, aut incendij causſam cognituri: deinde utriq; iure cõtẽdẽtiũ dicẽdi copia permititur. Dicũt uerò alternis uicib. & qui litem intẽdit, & qui reus est, aut ipsi per se, aut rhetorũ sibi cõducũt operã, quibus causſa orãda est. Illi ergo quãdiu ea quæ ad rẽ attinẽt, dixerint,

ἀκουσιν, ἀνίχνιτ' ἐβαλε, καὶ ἐσυχίαν ἀνέσυσα. ὧν δ' τις ὁ φροίμιον ἴσχε πρὸ τ' λόγε, ὡς σὺ νυσίους ἀπράσσετο αὐτὸς, ὃ οἶμοι ὃ δίγνωσιν ἐξωθεν ἐπάρει τῷ πράγματι, οἷα πολλὰ ῥητόρων παῖδες ὠδὴ τὸς δικασὰς μυχανῶντ', παρελθὼν ὁ κῆρυξ καὶ σιώπησον ἐβόησε, ὃν ἐῶν λεγεῖν πρὸς τὸν βυλὸν, μὴ πρὶν πίτ' ἐν τὸ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς συμνὰ τὰ συνημμένα εἰ Ἀρεοπαγίτ' βλέποιεν. ὥστι μὴ σὺ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτου ἐν τῷ παρόντι πείθεσθαι ἐθεσι, μὴ κατὰ τ' τ' βυλῆς μὲ νόμον ἄδικι, μὴ σιωπᾶν κίλευε, ὧν δίκαιον καὶ ἀῤῥητοσυνόμενος. ἄχει δ' ἐς οἰκεῖα τῷ πράγματι λίγε τ', ἵνα σε ἀπομνύσω. ὃ γὰρ ὑφ' ὑλίμ ἐστι ποιησόμενα ὧν νυσίαν, ὡς ἄχθεσθαι, ἢ ἀπόλογοι ὁ ῥῆσις, ἀλλὰ ἤ τι σοι ἀπυκνὸν, μὴ ἡμῖς σχολὴν ἄγομεν. dixerint, perferūtur à Senatu, auſcultāte cū ſilētio. Cæterùm ſi quis meditato prooemio orationē exorſus fuerit, ut iudicū animos aliqua beneuolētia ſibi propēſiores faciat, aut miſerationē, aut præcipuā aliquā orationis uim atq; potētiā cauſſæ adduxerit, qualia permulta rhetorū filij machinātur, ut biſce uerborū præſtigijs iudicū præſtringāt oculos: progreſſus actutū præco illi indicit ſilētiū, nō permittēs rhetori ad ſenatū nugādi libertatē, ac uerbis cauſſæ inuoluēdæ poteſtatē, quō minus Areopagitæ ea quæ facta ſunt nudē queāt perſpicere. Itaq; & te ὁ Anacharſi in præſens quidē Areopagitā cōſtituo, ac iuxta ſenatus legē à me conditā auſculta, meq; ſilentio indicto compeſce ubi extra cauſſā inutiliter rhetoricantem ſenſeris. Quandiu uerò ea quæ ad cauſſam attinent, dicentur, licebit orationē extēdere. Neq; enim amplius ſole ſub ardenti colloquimur, ut magnopere dolendū ſit ſi in longum producta fuerit oratio. Sed & umbra planè denſa eſt, & nos in præſentia ocium agimus.

Ανάχαρ. συγγνώμονά σου τοῦτα, ὦ Σόλων. καὶ ἐγωγε ἤδη χάριν οὐ μικρὰν οἶδά σοι καὶ ὑπὲρ τούτοις, ὅτι παρὸ ὄργον τοῦ λόγου, καὶ τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα ἐδιηλάξω μι, θαυμάσια ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγαθῶν βουλευτῶν ἔργα, πρὸς ἀλήθειαν εἰσόντων τὴν ψῆφον. ὑπὲρ τούτοις οὖν ἤδη λέγε, καὶ ὁ Ἀριστογείτης ἐγώ (τοῦτο γὰρ εἶδον μι) κατὰ σχῆμα τῆς βουλῆς ἀκροάσομαί σου. Σόλ. ὑπομενῶ διὰ βραχέων προακοῦσαί σε χρή σι, ἃ πρὸ πόλεως καὶ πολιτῶν ὑμῖν δοκεῖ. πόλεμοι γὰρ ὑμᾶς οὐ τὰ εἰκοδομήματα ἡγούμενα εἶναι, οἷον τείχη καὶ ἱερὰ, καὶ νεὼς οἰκήσεις, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς σῶμά τι ἀψῦχον καὶ ἀκίνητον, ὑπάρχειν ὄν ὑπὸ δοχλῶ καὶ ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πᾶν πῦρ, ἐν τοῖς πολίταις τιθέμενοι· τούτους γὰρ εἶναι τὰς ἀναπλε-

ANA. Perbenigna sunt ista quae dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiã, quòd hac orationis tuæ digressiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerunt mihi humaniter exposueris, admiranda profectò, ac bonorum senatorum opera, ueritati suffragantium. Iam igitur de illis differe, ac ego Areopagita (hũc enim me esse uoluisti) pro more iudicum uestrorum tibi dicenti dabo operam. SO. Proinde [1] paucis tibi antè audiendum est, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunt muri, delubra, & alia, sed hæc tanquam corpus quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatem hominum urbem incolentium. Omnem uerò uim atque auctoritatem in ciuibus sitam esse arbitramur. hos enim

πάντα πληροῦντας καὶ διακοσμοῦντας, καὶ ἐπιτελοῦντας ἕκαστα καὶ φυλάττοντας, οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑνὶ ἑκάστῳ δεῖν ἡ ψυχή. τοῦτο δὴ τοίνυν καταγνόντες ἑαυτῶν, ὠφεληθείημεν μὲν, ὡς ἔοικας, καὶ τῷ σώματι τῆς πόλεως, καταπεσουμένης αὐτὸ, ὡς πάλιστον ἡμῖν δεῖ, ἵνα δοθῇ τι εἰκοδομήμασι κατὰ σωφροσύνην, καὶ τοῖς ἐκτὸς ἐν τούτοις προβεβλημένοις, εἰς τὸ ἀσφαλέστατον προπεφραγμένοις. μάλιστα δὲ καὶ δεῖ πάντων τοῦτο προνοεῖσθαι, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχὰς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιντο. τοὺς γὰρ τοιούτους σῴζει τὰ αὐτοῖς καλῶς χρήσιμα, ἐν ἀρχῇ συμπολιτευομένους, καὶ ἐν πολέμου σώζειν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέρας καὶ εὐδαίμονα διαφυλάξαι. τὴν μὲν δὴ πρώτην αὐξάσεσθαι δεῖ τῶν, μυθάσι καὶ τίτθαις, καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν, ἐπὶ παιδείᾳ ἐλευθερίοις ἄγαν τι καὶ ῥίψαι αὐτούς.

ἐπεὶ δὲ

enim esse qui cuncta impleant, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, ut quammaximè niteat, cùm intus uisendis ædificijs adornatum, tũ externè munitis & firmißimis propugnaculis circumseptum. Cumprimis [m] uerò omnem curam impendi dimus ut ciues & mente boni, & corpore efficiantur ualidi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, unà Rempub. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. Primam [n] itaque illorum educationẽ matrib. atque nutricibus & pædagogis formandam permittimus, ut disciplinis liberalibus eosdẽ imbuãt atq; educent.

ἐπεὶ καὶ αἰ σωτῆρι ἤδη γίγνονται τῶν καλῶν ἐχόντων, καὶ αἰδὼς καὶ ὄρθυμια καὶ φόβος, καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀρίστων ἀύξεσθαι αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιέρχεται δὴ πρὸς τοὺς πόνους, παγιώτερα γιγνόμενα, καὶ πρὸς τὸ ἰσχυρότερον σωιζόμενα, πλινθεῖα ἤδη παρασκευάζοντος αὐτοὺς, διδάσκομεν, ἄλλα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια προτιθέντος, ἄλλως δὲ πρὸς τὸς πόνους καὶ τὰ σώματα ἰδίως ἔχοντας. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν δοκεῖ τὸ μόνον φῦναι, ὡς ἔφη τις, ἀνθρωπον, ἢ τοι κατὰ τὸ σῶμα, ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ παιδεύσεως καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοὺς διώμεθα, ἀφ' ὧν τά τε σύφωνα διακείμενα, βελτίω παραπολὺ γίγνοιτο ἄν, καὶ τὰ φύλλα ἔχοντα μεταπεσοῖτο πρὸς τὸ βέλτιον. τὸ γὰρ παράδειγμα ἡμῖν παρὰ τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ μέχρι μὲν πρόσω καὶ νεωστὶ ὄντα, σκιποῦσι, καὶ ποιοῦσι, καὶ ἐπιμελοῦνται, ἵνα ὡς ἐρριζωμένα ἐπὶ πλεῖστον ἐκτείνηται, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνέλθῃ, καὶ ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐκφύσῃ τὸν καρπόν· ἐπειδὰν δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐλθόντα ἴδωσιν, ἐκεῖνα μὲν ἐᾶσι, καὶ ἐπιμελοῦνται, καὶ

σφίγγεσθουσιν, ὡς μὴ βλάπτοιντο ὑπὸ τῶν πνευμάτων: ἐπειδὰν δὲ ἤδη ἀκμάσωσι τὸ ἔργον, τηνικαῦτα περιτέμνουσί τε τὰ περιττὰ, καὶ παραλείπουσιν αὐτὰ τοῖς αὐξήσεσι δονεῖν καὶ διασαλεύειν, καρποφορώτερα ἤδη γάζοντα. τὸν μὲν τοίνυν ψυχὴν μουσικῇ τὸ πρῶτον καὶ ἀριθμητικῇ ἐκπαιδευόμεθα, καὶ γράμματα γράφεσθαι, καὶ τετρῶσι αὐτὰ ἐκλέγεσθαι διδάσκομεν. προιοῦσι δὲ ἤδη, σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας, καὶ ὀργὰς παλαιὰς, καὶ λόγους ἀφελίμους ἐν μέρει κατασκευάζειν, ἢ μᾶλλον μνημονεύειν, βαφῇ δοῦμεν αὐτοῖς. εἰ δὲ καὶ ἀποφαίνοντόν τινας ἀρίστας τινὰς, καὶ πρὸς ἕξιν ἀσφαλίσωνται, ὀργάνοντα κατὰ μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπιγεγράπται, ὡς καὶ αὐτοῖ ἄδοιντο, καὶ δανεμάζοιντο ὑπὸ τῶν ὑστέρων, εἴκ πολλὰ κρείττω τι ὑμῖν καὶ

gũt atq; fulciunt, ne ueteri uio lẽtia accepto detrimẽto per fringantur · ubi uerò iam iustum robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, eaq; uentorum arbitrio mouendas atque agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaque P mentem iuuenum primùm Musica atque Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdemq; excellenter pronũciare docemus. Q Deinde ætatis progressu adultioribus sapientum uirorum sententias, res olim fortiter gestas à maioribus, tum orationes quoque utiles uersibus exornatas, quò tenacius atq; fidelius memoria teneãt, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem auditis fortium uirorum uirtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, ut & ipsi celebrẽtur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus pòst futuris: cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atque

Ομηρος ἱκανῶς. ἱκανὰς δὲ πολιτείας ποιήσασθαι πρὸς τὸν πολιτικὸν ἄνδρα, μὴ μὲν αὐτὸς ἤδη μεῖναι χρήζοντα τὰ κοινὰ, καί τοι ἐξὸν ἀγῶνος ἴσως τοῦτο· ἐγὼ δ' ὅπως τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀσκήσω μᾶλλον, ἢ ἀρχῆς προὔπαλαι φιλῶν, ἀλλὰ δίκης τοῖς τοιούτοις πόνοις καταγυμνάζειν αὐτὸς ἀξιῶ μᾶλλον, ὥσπερ αὐτὸς ἐμαυτῷ σοφῶν προστάτην, ὁ πεῖραν ἔχων τῶν πόνων, ὃν ἐγὼ Ἀρειοπαγίτην σὲ, ὃς τὰ δικαιότατα, εἶμαι, ἀνέχειν ληψόμενα ἤδη τεσσάρων, ἐξὸν πράγματος. Ανάχ. ἀπόκριναί μοι ὦ Σόλων, πρὸς ἣν δὴ ἕνεκα τὰ ἀναγκαιότατα μὲν λέγουσιν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἀλλὰ ἀπροσιωπήτους, ἀδίκῳ τῇ βάλῃ πρόσιμον ἀθηνεύοντες; Σό. τί δ' τοῦτο ἤρου μοι; ἀπορῶ γὰρ ὅλως. Ανά. ὅτι τὰ κάλλιστα, φασὶ μοὶ ἀκοῦσαι ἅπαντα παρεῖς, τὰ περὶ τὴν ψυχὴν, τὰ ὕστερον ἀναγκαῖα λέγειν ἀκριβοῦν, γυμνάσια, φασὶ διαπονήσεις τῶν σωμάτων.

Homero luculentissimè perscripta sunt. Porrò autem ubi ad Reipub. procurationem se iam cõtulerint, illiusq; publica officia obeũda sunt. Sed r hæc fortasse à præsenti instituto discrepant. nec enim quibus rationibus illorũ mẽtẽ excolere soleamus, sub initiũ dicere decretũ erat. sed quam ob rẽ hisce laborib⁹ eosdem exercere dignum arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaq; mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone neque te Areopagita, qui, ut ego suspicor, ductus reuerentia tanta extra causſam nugantem me pertulisti.

ANA. Dic mihi Solõ, cuius rei gratia Senatui uisum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicẽtes, sed silentio prætereũtes? SOL. Cur hoc exme quæsisti? nondum enim intelligo. ANA. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præteritis, nẽpe quibus exornatur animus exercitia non pinde necessaria, et labores corporũ percẽsere cogitas.

SOL.

Σό. μέμνημαι γὰ, ὦ γεννᾶι, τ ἀπ' ἀρχῆς προϊόντων, καὶ ἀποπλανᾶσθαι ἀ βέλομαι τ λόγου, μή σε ἐπιταράξω τὶν μνήμην ἐπιῤῥέων. πλὴν ἀλλὰ καὶ ταῦτα ὁρῶ διὰ βραχέων, ὡς οἷόν τι τὸ γε ἀνεμβιὲς τ περὶ αὐτ διασκέψασθαι, ἐτέρου ἂν ἴσως λόγου. ῥυθμιζομένη δ' ἂν ἴσως ἐνόμισε αὐτ, νόμους τε τοὺς κοινοὺς ἐκδιδάσκοντες, οἳ δημοσίᾳ πᾶσι πρόκειντ' ἀναγινώσκειν, μικρὰ λίαν γράμμασιν ἅμα αὐχενογραμμένοι, κελεύοντες ἅ, τι χρὴ ποιᾶν, καὶ ὧν ἀπέχεσθαι, ἐν ἀγαθῶν αὐλῶν σωτηρίαις, παρ' ὧν λέγων τὰ πλεῖστα ἐκμανθάνουσι, καὶ πρᾶξαι τὰ δίκαια, καὶ ἐπ' ἴσον ἀλλήλοις συμπολιτεύεσθαι καὶ μὴ ὑφιέσθαι τ αἰσχρῶν, καὶ ὀρίγεσθαι τῶν καλῶν, βίαιον ἢ μηδὲν ποιῆν, εἰ ἢ αὖ δίκης ἄτοι, σοφιστὰ καὶ φιλόσοφοι πρὸς ὑμῶν ὀνομάζονται. καὶ μέν τοι καὶ ἐς τὸ

SO. Memor ſum eorũ, ô generoſe, quæ initiò præfatus ſum, ac orationẽ temerè ab inſtituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluendo, tuam confunderet memoriã. Veruntamen & hæc quàm potero pauciſſimis perſtringam: ſi quidem harum rerum accuratior diſputatio propriam orationem uidetur requirere. Proinde illorum mentes ſaluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis deſcriptæ literis, omnibus legẽdæ proponũtur, quæque fugiẽda, quæq; facienda ſunt imperantes. Tum quòd integerrimorum uirorum conuictu utendũ ſit, apud quos eaquæ decẽt perdiſcũt: tũ iuſta facere, tũ ex æquo inter ſe uero ſaxi in Rep. neq; ullam rem turpem peruerſè appetere, ſed rerum honeſtarum tangi deſiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi ſapiẽtibus, & Sophiſtæ atque Philoſophi apud nos appellantur. Præterea ipſos quoque in

τὸ καθ' ὅλον συνάγοντες αὐτοὺς, δημοσίᾳ παιδεύομεν ἀπὸ κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας, ἀριστέας τε αὐτῶν παιδῶν καὶ κακίας θεωμένους, ὡς τῶν μὲν ἀποτρέπωνται, ἵν' ἐκεῖνα δι' ὀσφύος τοῖς δὲ τῶν κωμῳδῶν, καὶ ἀποσπάσῃ πῆλαι, καὶ λοιδορεῖσθαι ἐφῇ μηδὲ τοὺς πολίτας, οὓς αἰσχρὰ, καὶ αὐξάνει τῆς πόλεως ἐπιτηδεύοντας ἄδουσα ταῦ, αὐτῶν τι ἐλάττων χείρω· ἀμένουν γὰρ οὕτω γίγνοιτο ὀνειδιζόμενοι, καὶ τῶν πολλῶν ὡς φεύγοιεν τὸν ὦδε τοῖς δμοίοις ἐλεγχον. Ανάχ. ἆ δεῦρο, ὦ Σόλων, οὓς φῄς· τοὺς τραγῳδοὺς καὶ κωμῳδοὺς, οἳ γε ἱκανοί εἰσιν· ὑποδήματα μὲν βαρέα καὶ ὑψηλὰ ὑποδεδεμένοι, χρυσᾶς δὲ τὰς ὀθόνας τῶν ἐδῶν περιειλημένοι, κρόκῃ δὲ ὑδατίνῃ μέσῃ καταγέλοια, κιχνύτα, καμαμίγιδες· αὐτοὶ δὲ ἐνδεδυκότες μεγάλαι ἐπικράγουσιν, καὶ δίβαινον, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀσφαλῶς

theatrum collectim perducti erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus prius eorum virorum virtutes atque vitia spectantes, ut ab his auersi, feruenti studio ad illas complectandas contẽdãt. Liberã quoq; prauos ciues dicteriis incessẽdi atq; inuadẽdi facultatem poetis Comicis permittimus, quoscunque turpia atque flagitiosa & Reipublicæ dignitate indigna exercentes intellexerint. Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, ut posthac uulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant.

ANA. Noui quos dicas, ô Solon: Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem tenijs per ueſtem uariegati, laruis uerò induti planè ridiculis, et magnùm biantibus. Verùm ipſi intus intenſo clamore uoneſcio quomodo ſecurè tabus

ciſerabantur, incedebantque

λοῦ ἦν τοῖς ὑποδήμασι. Διὰ τοῦτο ἦν, οἶμαι, τότε ἡ πόλις εὐδαίμων. οἱ δὲ κωμῳδοὶ βραχύτεροι μὲν ἐκείνων, κρείττους δὲ ἐκείνων ἐσθῆτι καὶ ὑποδήμασι, καὶ ἄλλως ἀβάμονες πρὸς τὸ γελοῖον ἦσαν· πολὺ γε μειότερα, καὶ τὸ διαφέρον γὰρ ἄδηλον ἐγίγνετο ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν σκυθρωποὶ μὲν ἀκούετον ἄνδρες, εἰκῇ ἀφροντίδες, οἶμαι, καὶ τρίβωνες τηλικοῦτοι ἐπισυρόμενοι. Σί. ὦ Ἡράκλεις, ὦ γαῖ', ὑπέλαβον, ἀλλὰ πολιτικῶς ἴσως ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπιδάκνυτο τοῖς θεαταῖς, καὶ ῥᾳστὰ εἰκῇ ἦρα γάδια πρὸς τὸ διαφέρον, ὑφ' ὧν ἐς δάκρυα κατεσπῶντο οἱ ἀνόητοι. εἰκὸς δέ, οἱ καὶ αὐλητῶν ἐφαπάντων τινὰς τότε, καὶ ἄλλως σωφρόνως, ἐν πόλει σωφρόνων, ἐδέ' αὐτὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἀχρεῖα ἡγούμενα καὶ αὐλεῖν. ἴστεις δ' ὧν ἄκουσι, καὶ τοῖς τοιούτοις παραβυόμενοι ταῖς ψυχαῖς, ἀμύνου ὑμῖν αὐτοῖς. Σω. καὶ μὴν ἐγὼ καὶ αὐλητρίδας ἐθεασάμην ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ ἐκρότουν γε ἐπὶ τούτοις. Σί. ἀλλὰ τί ἐκρότουν; Σω. ὅτι ἐδόκουν μοι ἐν τῷ ἔργῳ ἐκείνῳ ἐπιτηδείως ἔχειν

τὰ δὲ ἄλλα σώματα, ὅσα μάλιστα ἀνώδυνα, ὧν ἀκούειν πανταχοῦ μισοῦμεν, ἀκοὰς ἀνδρῶν τοῖς αὐτοῖς, ὡς ἔφην, ἐθίζομεν, ἡδέως ἀναλώτους, ἡδὺ τέλειον ἀσυμπαθῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἰδίᾳ ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συναναπνεῖν αὐτὰ τοῖς ὡραίοις ἐπήταις, ὡς μήτε θάλπος ἄγαν ἀνοχλοῦντα, μήτε πρὸς ψύχος ἀπαρορῶντα. ἔπειτα δὲ χρίομεν ἐλαίῳ ἡδεῖ καταμαλάττομεν, ὡς εὐπειθῆ τὴν ἕξιν γίγνεσθαι· ἔστιν γὰρ, ἃ τὰ μὲν σκύτη ἐμπίπλαται ὑπὸ τῷ ἐλαίῳ μαλαττόμενα, ἀνοχαγέστερα, ἡδεῖ πολλῷ δι' ἐμπύρου γίγνεσθαι, νικρά γε ὄντα, τὸ δὲ ἔτι ῥηῖς μισεῖσθαι, μὴ ἂν ἄμεινον ἡγούμεθα καὶ τοῦ ἐλαίου διαπυθέσθαι. τοιούτῳ πειρώμεθα τὰ γυμνάσια ἐπιτηδεύειν, ἡδεῖ διδασκάλους ἐκάστων ἐπιτήσαντες, τὸν μὲν τινα πυκτεύειν, τὸν δὲ παγκρατιάζειν διδάσκοντες, ὡς τὸν τι πάντα πεπτῶτα ὑπίστασθαι, ἡδεῖ

Cæterùm corpora, quod omniù maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (ut initiò dixi) uestimentis, primùm illa ad aerem assuefacimus, non amplius tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodates, ut neque feruentē solis æstum grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo perungimus atque emollimus, ut habiliora fiant mioraq; reddantur. Siquidem absurdum est, si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minus obnoxia, ac diutius duratura existimamus, quæ iã sunt emortua: corpus autem adhuc uita animatum, nequaquam melius fore usu olei opinaremur. Mox uarijs excogitatis exercitijs, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum uerò pancratio decertare docemus, ut laboribus tolerandis assuefiant, pariterq;

καὶ δρόμοις χωρεῖν τῶν πλινθίων, μηδὲ ἀποβλέπειν τὰ πλήγματα. τοῦτο δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελούμενα παρέχεται ἐν αὐτοῖς, ὅτε μεθ' ἕξεως τὸ παρασκευάζον ἐς τοὺς κινδύνους, καὶ τῶν σωμάτων ἀφειδῆ, καὶ προθύμους ἐρρῶσθαι καὶ πρτερεῖς ἅπαντας ἐργάζεται. ὅσοι δὲ αὐτῶν κάτω συνεχῶς ἐπὶ παλαίουσι, κατὰ πίπτειν τε ἀσφαλῶς μεθόδους, καὶ ἀνίστασθαι σύμμετρους, καὶ ὠθισμοὺς καὶ περιπλοκὰς καὶ λυγισμούς, καὶ ἄγχεσθαι καὶ ἀνάδεσθαι, καὶ ἐς ὕψος ἀναβαστάσαι τὸν ἀντίπαλον, οὐκ ἀχρεῖα οὐδὲ οὗτοι ἐκμελετῶντες, ἀλλὰ ἐν μὲν τὸ πρῶτον καὶ μίγιστον ἀναμφίβολος πτώμασι λυσιτελέστερα γάρ, καὶ κρατικώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς διακινούμενα. ἕτερον δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρὸν ὠφελοῖ γὰρ δὴ ἐκ τούτου παθήσονται, ἢ ὥστε ἀφικνεῖσθαι

riter'que ictum declinandorum periti euadant, nec metu auerſentur uulnera. Cæterùm hæc exercitatio duas maximas utilitates apportat iuuenibus. nam & animoſos eos reddit ad ſubeunda pericula, corporibus non parcentes: præterea ut proſpera utantur ualetudine, ſintq; per omnia robuſti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram uultu lueſtantur, & ſecurè procidere, & promptè exurgere eadem diſcũt opera, ut & te naciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum ſuſtollere poſſint aduerſarium. Quæ ſanè non ſunt inutilia habenda exercitia, ſed unum illud atque adeò maximum ſtatim initiò ſibi præparant. Etenim firmiora ſiunt & robuſtiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum uerò neque ipſum modicum eſt: ex hoc enim conſequuntur peritiam, ſi quando in

ἀφικοιτο ἐς χρᾶσιν τῶν μα
θημάτων τούτων ἐν ὅπλοις.
δῆλον γὰρ, ὅτι καὶ πελτικῆς
αὐδρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλα
κεὶς, κατερρίφθαι τὸ ᾶστυ
τὸν ὑποσυλίσας, καὶ κατα
πιστὸν ἔσεσθαι ὡς ῥᾷστα ἐ
ξανίστασθαι. ταῦτα γὰρ τᾶν
τα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐν ἐκείνῳ
τῷ ἀγῶνα τοξεύμεθα, τὸν ἐν
τοῖς ὅπλοις, καὶ ὀγούμεθα πο
λὺ ἀμείνοσι χρήσασθαι τοῖς
οὕτως ἀσκηθεῖσιν, ἐπειδὰν
πρότερον αὐτῶν γυμνὰ τὰ
σώματα διαταμαλάξαντες
καὶ διαπονήσαντες, ἐρρωμε
νέστερα καὶ ἀλκιμώτερα ἐξερ
γασώμεθα, καὶ κοῦφα καὶ σύ
ντονα, καὶ τὰ αὐτὰ βαρία τοῖς
αὐτοκωνισταῖς. ἐννοεῖς γὰρ, οἷο
μαι, τὸ μετὰ τοῦτο, οἷους ἀ
νὴς σὺν ὅπλοις ἱστᾶσθαι, τοὺς
μὴ γυμνοὺς ἀν φόβον τοῖς ἀνο
μβνίοις ἐμποιήσοντας, οὐ πο
λυσαρκίαν ἀργὸν καὶ λαυλὼ
δ ἀσαρκίαν μετὰ ὠχρότητος
ἀδιάπυρμελέους, οἵα γυμνω
θῶν

do in neceſsitatem addu
cti fuerint talium diſciplio
narum in armis. Quip
pe in confeſſo eſt, quòd &
hoſtem talis complexus ci
tius ſupplantatum proſtera
net, et prolapſus ipſe quam
facillimè noſcet exurgere.
Hæc enim omnia ô Ana
charſi ad uerum illud cer
tamen quod in armis pera
gitur, referre ſolemus: pla
neq; in eam opinionem de
ſcendimus, ut certò putemus
longè melioribus nos uſuros
ita exercitatis, poſteaquam
primùm illorum nuda cor
pora emollita atq; exercia
tata & robuſtiora reddi
dimus, neque minus leuia
& habilia, eademque ad
uerſarijs grauia effecerim⁹.
Intelligis enim, niſi fallor,
cuiuſmodi illi armati futuri
ſint, qui nudo ſaltem corpo
re terrorem hoſtibus incu
tiunt, neque immodicam
oſtendentes corpulentiam,
& ſegnem & candidam,
aut nimiã quoq; corporis macritudinẽ pallore deformatã:
qualia

πῶν σώματα, ὑπὸ σκιᾷ μιμα
ρυσμένα, ῥέοντα, ἱδρῶτί
τι δυσὶ πολλῷ ῥεύματα, καὶ
ἀδιαίνοντα ὑπὸ τῷ καύσωνι,
καὶ μάλιστα δὴ καὶ ἡλίῳ,
ὥσπερ νυῖ, τὸ μεσημβρινὸν
ἀπαφλύειν. εἴ τί οὖ τις χρέ-
σαιτο λιψᾶσι, καὶ τὸν πονηρὸν
τὸν οὐκ αὐτχμηρόεις, καὶ ὡ ἄλ
μα ἰδοίην, οὐδὲν ταράττοιμί ο
ὐκ, καὶ προσπεδήσασθαι,
πρὶν ἐντὸς βίλους γενέσθαι,
καὶ ἐς χεῖρας ἰέναι τοῖς πο
λεμίοις; οὕτοι δὲ ὑμῖν ὑπὸ
ῥωδροὶ, ἐς τὸ μελαίτερον ὑ-
πὸ τῷ ἡλίου μιχρυσμένοι, καὶ
πρόχρωτοί, πολὺ τὸ ἔμψυχον
καὶ δρόμου καὶ αὐλισθοῦ ἐο
πιφαίνοντες, τοσούτῳ σὺν ξὶ
ὰς ἀπολαύοντες, οὔτι ῥωνοὶ,
καὶ πατσαλεπότες, οὔτι πε-
ριωλισθῆς ἐς βάρος, ἀλ
λὰ ἐς τὸ σύμμετρον πφιγυε
γραμμένοι, τὸ μὴν ἄχρεων
τῶν σαρκῶν καὶ περιττὸν
τοῖς ἱδρῶσι ἐξαναλισκόντες· ὁ
δὲ ἰσχνὸν καὶ τόνον παρέχον,

qualia ferè sunt mulierum
corpora sub umbra marce-
scentia, trepidantia, ac illicò
multo sudore perfluentia,
neque non sub galea anbe
lantia, maximè uerò si quan
do (ut nunc) sol sub meridi
em æstu supra modum ca-
lente feruerit. Cui enim
rei quisquam uteretur sitien
tibus & pulucrem ferre
nequeuntibus, quique saltem
uiso sanguine statim exa-
nimantur, ac antè morium
tur quàm intra teli iactum
atque ad manus cum hosti-
bus uentum fuerit? Sede-
nim nostri iuuenes partim
rubore, partim nigredine
temperanter sub sole colora
ti, uultu planè masculo, mul
tum uigoris atque caloris
& uirilitatis præ se feren-
tes, neque nimium sunt obesi,
neque rursus nimium tenu
es & aridi, neque nimio pon
dere * prægrandes, ue- * prægraues
rùm iusto corporis modo formati, cùm inutilem, tum
superfluam carnium molem & abundantiam sudore ab-
sumunt: illud autem quod robur præstat & uigorem,

citra

ἀμιγὲς τῦ φαύλυ πρὸς τὸν μετέωρον, ἐρῶμενόυς φυλάττοντες· ὅπερ γὰρ οἱ λικμώντες τὸν πυρὸν, τοῦτο ἡμῖν ἡ τὰ γυμνάσια ἐργάζεται ἐν τοῖς σώμασι, τὰς μὲν ἀχυρώδεις καὶ τὰς ἀδίκους ἀποφυσῶντα, καθαρὸν δὲ τὸν καρπὸν διασυκεινῦντα, καὶ πρασωρόυντα. καὶ διὰ τοῦτο ὑγιάνειν τε ἀνάγκη, καὶ ἐπὶ μέγιστον διαρκεῖν ἐν τοῖς πόνοις, ὀψί τι αὖ ἁλῶναι ὑ τοιοῦτος ἀρξάμενος, καὶ ὀλιγάκις ἂν ἀνθρώπων φανείη. ὥσπερ ἂν, ἐὰ πῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβάλοι ἐς πυρὸν αὐτὸ, καὶ ἐς τὶν καλάμην αὐτὸ, καὶ ἐς τὶν ἄχυρον (ὧν δὴ ἐπὶ τὸ λικμῶντα ἐπάσσομι) θᾶττον ἂν, οἶμαι, παραπολὺ ἡ καλάμη ἀναφλιγήη, ὁ ἢ πυρὸς κατ' ὀλίγον οὔτι φλογὸς μεγάλης ἀνιεμένης, οὔτι ὑπὸ μιᾷ τῇ ὁρμῇ, ἀλλὰ παρὰ μικρὸν πρὸς ὑποφυόμενος, χρόνῳ ὕστερον καὶ αὐτὸς ἂν κατακαυθείη. τοίνυν ἢ νόσος ἢ πάματος, ἐς τοιοῦτο σῶμα ἐμπεσόντα ῥᾳδίως ἐλίγξας ἂν, ἀφ'

citra mali admixtionem cõ seruant. Quod enim ij qui uentilando purgant triticũ faciũt, illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate ualetudinis uti, ac quãdiutißimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis ferè sudare incipit, & rarò admodum morbis affectus decũbit: quem admodum si quis ignem allatum in triticum, eiusq; stipulas & paleas iniceret (rursus enim ad uentilantem regredior) dicto citius, ut opinor, conflagrarent stipulæ, at uerò triticũ modicè, neq; flamma admodum magna exurgente, neq; uno impetu, sed sensim atq; modicè suffumigans, tempore tandem & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque defatigatio tale corpus corripiens, facile

ὑπ' ἐπιπεφυκότος σώματος. Τὰ ἔνδοθεν γὰρ οὐ παρεσκεύασται αὐτῷ· καὶ τὰ ἔξω μάλα καρτερῶς πέφρακται πρὸς αὐτά, ὡς μὴ παρίεναι εἰς τὸ ἔσω, μηδ' ἥλιον αὖθις, μήτι πρόσω ὠδὶ λύμην ἢ σύμφυτον. πρός τι τὸ ἐνδιδοῦν ἐν τοῖς νόσοις, πολὺ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπῤῥέον, ἅτε ἐκ πολλῶν προπαρεσκευασμένον, καὶ εἰς ταῦτα ἀεὶ πάσαν χρείαν ἀποκείμενον, ἀπεπλησεν οὐθὲν ἐπάρδον τῇ ἀπὸ μηδενὸς πόνου ἐπιπλῆξαν περίσχεσιν. Τὸ γὰρ προπονῆσαι πολλὰ, καὶ προκαμεῖν, ὑπ' αὐάλωσιν τῆς ἰσχύος, ἀλλ' ἐπίδοσιν ἐργάζεται, καὶ ἀναῤῥιπίζομένη πλέον γίγνεται. καὶ μὰν καὶ δρομικὰς ἀναπνοὰς οὕτως, εἰς μῆκος τε διαρκῶς ἐκβιάζεις, καὶ εἰς τὸ ἐμβραχὺ ὠκὺ ταῦτον ἐπισφίγγεις. καὶ ὁ δρόμος ἀπὸ τοῦ σφίγγειν καὶ αὐτὸ τυπον, ἀλλὰ ἐν ψάμμῳ βαθείᾳ,

cile arguerit, neq; superare potuerit. Etenim ab internis probè præparatũ, nec malè munitũ est: externa quoq; ualde firmiter aduersus illa circunsepta sunt, quo minus uis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tũ neq; æstum, neq; algorem suscipere aliquo detrimẽto corporis. Ad perdurãdũ autẽ in laboribus, multus calor intus influẽs, ueluti multo exercitio antè præparatus, atq; in usũ necessariũ repositus, præstat tolerãtiã, illico mẽbra uigore irrigãs, eaq; cũplurimũ nulla lassitudine uincibilia exhibet. Multorũ enim & uariorũ laborũ præmissa exercitatio, nequaquã uires absumit, sed multis incremẽtis augere solet: dumq; subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & ut longo alicui spacio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: utque in breui quàm celerrimi sint, corporis leuitate uti quampromptissimè docemus. Neque uerò cursus in loco plano aut solido cõficitur, sed in profunda arena, ubi nulla firmitate

ἴσθι ὅτι βιβάσαι ἀπροφάσιστον λιὼ βάσιμον, οὔτε ὀκνηρὸν ῥᾴδιον, ὑποσυρόμενόν πρὸς τὸ ὑπήνεμον ἢ πεδός. ἀλλὰ μὴ ὑπβάλλειν δὰ πάφον ἢ δίοι, ἢ ἄ τι ἄλλο ἐμπόδιον, μὴ πρὸς ἕτερο ἀσκῆσαι· ἐμοὶ γ ἔτι, μὴ μολυβδίνας χεῖρας πλήθας ἐν ταῖν χρυσῖν ἔχοντες. ἆρα πρὶ ἀκούσῃ βολῆς ἐς μῶν ἁμιλλῶντ. ἆδες ἢ μὴ ἄλλό τι ἐν τῷ γυμνασίῳ χαλκοῦν, πρεφρίς, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικός, ὅχαυσον ὃκ ἐχόσῃ, ὃ ἢ τιλαμῶνας, μὴ ἐπειράθης γε αὐτ, πρμολύνειν τῷ μίσῳ, μὴ ἐλάθει σοι βαρὺ, μὴ λύσλκπον ὑπὸ λήθυτος· ἐκεῖνο τοίνυν αὖ τι λοναρίεσθαι ἐς ἢ ἄϊρα, μὴ ὅτ τὸ πόρρω, φιλοτιμούμενοι ὅστις ἐπὶ μήκιστον ἀβίκθοι, μὴ τὰς ἄλλας ὑπερβάλοιτο. μὴ ὁ πόνος ἢ τ ὦμός τι αὐτ πρατιώσι, ἀλλὰ τόνου τοῖς ἄπρσις ἐντίδοσιν. ἢ πυλὸς ἢ μὴ ὁ κόνις, ἅπρ σοι τιλοιότερα ἀβαρχῦς ἐδοξεν, ἄκυ-

planta figi poteſt, aut ſuſtẽtari, neq; ſuffulciri promptum eſt, cedentibus ſubinde ad ſingulos paſſus pedibus. Foſſam quoq; trãſilire, ſi neceſsitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimẽtũ. Qua in re exercẽtur grandia plumbi põdera habẽtes in manibus: deinde haſta quoq; in longum proiicienda decertant. Vidiſti ue rò & alium quẽdã globum iacẽtẽ in gymnaſio æneũ at que teretẽ, in parui ſcuti figuram formatum, neq; loriũ neq; balteũ habẽtẽ. At illũ quoq; periculi faciẽdi gratia manu ſuſtollebas, iacẽtẽ in medio, uidebaturq; tibi grauis, & propter læuitatẽ cõprehẽſu difficilis. Itaq; illũ ſurſum manu extortũ iacu lãtur in aerẽ, inq; lõgũ, cõtẽdẽtes quinã ex illis eũdẽ quã lõgiſſimè iactu promouerit, ac omnium aliorum metas exceſſerit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterùm quãobrẽ & arena & lutũ illis ludã tibus ſubſternatur, quæ initiò perũ ridicula tibi niſa ſunt, nunc

ἄκουσον ὦ δαιμάσιε, ὅτου ἕνεκα ὑπεβίβασται. πρῶτον μὲν, ὡς μὴ ὦδί τὸ πρατεῖον ὑπ' αὐτοῖς γίγνοιτο τὸ, ἀλλ' ἔτι τὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς πίπτοιεν. ἴσατε γὰρ τὸν ὄλισθον ἀναγκαῖον πλέον γίγνεσθαι, ἁλοιούτων ἐν τῷ πηλῷ, ὃ σὺ τὰς ἰγχέλυσιν ἔλαβες, οὐκ ἀχρεῖον οὐδὲ γελοῖον ὄν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὀλίγα ἰσχυὸν καὶ τόνου οὐκ ὀλίγα σωτήριον, ὅταν οὕτως ἰσχύωσιν ἀλλήλων, ἀναγκάζονται ἰγκρατῶς ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ σωίζειν ἀλλήλους. ἁρπάζεταί τι ἐν πηλῷ ἁλισκόμενον, μετ' ἐλαίου ἐκπεσεῖν, καὶ διαῤῥυῆναι τῶν χειρῶν σπουδάζοντα, μὴ μικρὸν ἄνευ νόμιζε. καὶ ταῦτα πάντα, ὥσπερ ἐγὼ ἐμπροσθεν, ἐς τοὺς πολίμους καὶ χρήσιμα, ἢ ἅττ' φίλον ῥᾳδίνεται, ῥᾳδίως ἀράμενον ὑπὸ ξενικῶν, ἢ καὶ πολίμιον συνεχωρήσαντα ἦκειν, μετίωρον ποιήσοντα. καὶ διὰ τοῦτο ἐς ὑπερβολὴν ἀσκοῦμεν,

nunc audi ô admirãde. Primùm quidẽ, ne in duro cæsus illis cõtingat, sed in loco molliore citra periculũ prostrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno sudãtib. necesse est, quam rem tu anguillis conferebas, sed quæ nõ sunt inutilia habẽda, aut ridicula. Nam & hæc plurimùm ad robur & membrorum firmitatẽ cõsolidãdã cõferũt, quãdo ad hũc modũ luctãdo alter alterũ fortiter apprehẽdere coguntur, tametsi crebrò elabãtur è manibus. Tenere enim perũctũ oleo, et sudore perfluẽtẽ, excidere conãtẽ, & è manib⁹ effluere laborãtẽ, ne tibi res uideatur esse modica, aut nullius momẽti. Et hæc omnia, ut à me antè prædictũ est, in bello quoq; nõ parũ præstãt utilitatis exercentibus, si aut amicus uulnere saucius sine negocio sublat⁹ ex acie efferẽd⁹ esset, aut hostis cõprehẽsus sublimis rapiẽdus. Eã ob rẽ penè immodicè eos exercem⁹

τὰ χαλεπώτερα προτιθέντες, ὡς τὰ μικρότερα μακρῷ σὺν πολλῷ ῥᾴονα φέρειν. τῷ μὲν γε κόνιν, τοὐναντίον χρυσίον μοι δοκεῖ εἶναι, ὡς μὴ λίαν λιθαίνοις συμπλεκόμενοι. ἐπειδὰν γὰρ ἐν τῷ παλαίῳ ἀσκηθῶσι σωίζειν τὸ λιπαρὸν ὑπὸ γλισχρότητος, ἐθίζονται ἤδη ἀφύγειν αὐτοὶ λαφθέντος ἐκ τῶν χειρῶν· ἤδη τοῦτο, ἐν ἀφύκτῳ ἐχόμενοι. ἤδη μὲν ἤδη τὸν ἰδρῶτα σωίζειν ἀλοιᾷ ἡ κόνις, ἀθρόον ἐκχεόμενον ὑπὸ πατουμένη, ἤδη ὑπὸ πολὺ διαφανῆ ποιεῖ τὸν λιώσιμον, ἤδη κάλυμμα γίνεται μὴ βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνίσμων, ἁπαίοις ὅτι, ἤδη ἀντιῶσι τοῖς σώμασιν ἐμπιπτόνων, ἄλλως τε ἤδη τὸν ῥύπον ἀποσμᾷ, μὴ φιλαπεύτερον ποιεῖ τὸν ἀθλητά. ἤδη ἐγωγε ἡδέως ἂν παραπεσάμην ὑπὸ λιπαρῶν τινα ἐκείνων, ἤδη ὑπὸ σκιᾷ διαλιπτομένην, ἤδη ὃν ἂν ἴλῃ, τῶν ἐν τῷ

difficilioribus propositis, ut hoc facilius minora queãt perpeti. Rursus arenã planè diuersa ratione utilem esse cẽsemus, ne, dum cõplexibus implicãtur, labãtur. Posteaquam enim in cœno multo exercitio didicerunt cõpescere aduersarium quò minus elabatur è manibus propter corporis lubricam cõprehensionem, etiã ipse comprehensi effugiẽdi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cũ tenentur medij. Quin suo dorem largiter semet effundentẽ, arena quoque mihi uidetur cõprimere, dũ aspergitur: utq; uis coporis par sit laboribus, efficere: estq; uentis obstaculo quo minus lædantur corpora, in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui sordes quoque corporis arena eluit, ac hominem longè candentiorem reddit. Et ego equidem perlibenter unum ex albis illis, cuius conuersatio semper sub umbra fuit, & quencunque tu ex his qui semet

in Ly-

τῷ γυμνάσῳ γυμναζομένων, ἀποπλύσασθαι τὸν κόνιν καὶ τὸν ἱδρῶτα λούσασθαι, ἱκανῶς ἀναπαῦσαι, πότερον ἂν ὁμοίως σὲ ἔχειν ἡδέως ἀκούειν, ὡς αὐτίκα ἥκοντος ἂν εἰς πρώτους προσίοιμι, ἢ μὴ πρότερον τὸν ἱδρῶτα ἀπεψυγμένον, σωφρονικῶς, καὶ συγκεκριμένος ἄνευ μάλλον, ἢ θρύπτεσθαι καὶ διαῤῥᾴθυμον, καὶ λυσιτελῆ ἄνευ ἀπορίας, καὶ φυσᾶν ἴσα καὶ αἵματος. Ἀλλ' ἔστιν, ὦ Ἀνάχαρσι, ἃ τοὺς νέους ἡμεῖς ἀσκοῦμεν, οἰόμενοι φύλακας ἡμῖν τῆς πόλεως ἀγαθοὺς γενέσθαι, καὶ ἐν εὐσταθείᾳ βιώσεσθαι διὰ αὐτούς, κρατοῦντες μὲν τῶν δυσμενῶν ἐν ἐπιόντι, φοβεροὶ δὲ τοῖς περιοίκοις ὄντες, ὡς ὑποπτήσαντες μὴ ὑποτιθῶσιν ἡμῖν τοὺς πλάστας αὐτῶν. ἐν ἀρχῇ δὲ πολὺ ἀμείνοσιν αὐτοῖς χρώμενα, περὶ μηδὲν τῶν αἰσχρῶν φιλοτιμουμένοις, μήτ' ἀρχὰς εἰς ὕβριν ῥιπτοῦντες, ἀλλὰ περὶ τὰ τοιαῦτα διατρίβουσι, καὶ ἀσχόλοις

in Lycæo exercẽt, eligeres, huc sistere, ac cœno & puluere ablutis, te interrogarem, utrĩ nam potius similis esse optares: Satis certò compertum habeo, te primo statim aspectu electurum, tametsi neutrius uitæ periculũ feceris, alteri potius esse similem, quàm delicijs frũgi atque diffluere, ac album esse præsanguinis inopia ad præcordia cõfugientis. Hæc sunt ferè, ô Anacharsi, quibus iuuentutem nostram exercere solemus, existimantes eãdẽ hisce gymnasiis optimam fore custodẽ Reip. & cuius opera in libertate nos uicturos speramꝰ, sempe de hostibus, quicunque nos adoriuntur, uictoriam reportãtes: terribiles uerò finitimis existẽtes, adeò ut illorũ plurimi et potentiã nostram pertimescãt, ac nobis tributum pendere soleant. Porrò autem in pace longè melioribus illis utimur, de nulla re turpi ac flagitiosa cõtendentibus, neque ob inertiam ad mutuò inferendam iniuriã se cõuertẽtibus, sed circa ista uersantibus, inq; his ipsis exercitijs

φῦσιν ἐν αὐτοῖς. καὶ ὅσα ἔρωτα τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τὸν ἀπὸ πάσης πόλεως εὐδαιμονίαν, τοῦτ' ἔχει λέγειν, ὅταν τις τὸν ἐρῶντα καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἄριστα παρασκευάσεται μεμελέτηκε φάνοιτο ὑπὸ νέότητος, πρὸς τὰ κάλλιστα ἡμῖν σπουδάζοντος. Ανάχαρ. οὐκοῦν ὦ Σόλων, ὡς ποτε ἡμῖν ἐπίωσιν οἱ πολέμιοι, χρισάμενοι τῷ ἐλαίῳ, καὶ παυσάμενοι, πρόϊτε καὶ αὐτοὶ ὠξ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς προβιβάντες, καὶ ἀκόντιον ἀλλαλοῦ ὑποπτήσσουσιν ὑμᾶς, καὶ φεύγουσι, δεδιότες μὴ σφίσι κονιορτὸν πάσσητε τῶν ψάμμον ἐς τὸ στόμα, ἢ προσπαλέσαντες, ὡς κατὰ νώτου γένησθε, περιπλέξητε αὐτοῖς τὰ σκέλη ὄπισθεν προσβαλόντες τὸν πῆχυν: καὶ νὴ Δί', οἱ μὲν τοξεύσουσι ἀπολοῦνται, καὶ ἀκοντιοῦσιν, ὑμῶν δὲ, ὥσπερ ἀνδριάντων, οὐ καθίξεται τὰ βέλη, κιχρώσα μέλαν πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ πολὺ

occupatis existentibus. Et quod commune bonum dixi, summamq; ciuitatis felicitatem, ea est, quoties & ad pacis artes, & belli scientiã quamoptimè atque diligentissimè inuctus præparata fuerit, studijs ac rebus pulcherrimis feruenti se dulitate impẽdẽs operam. ANA. Proinde, Solon, hostibus uobis ingruentibus oleo perunctis, et oppleti pulueres, in bellum progredimini, nempe pugillatu instructi aduersus armatos. Et illi uidelicet pertimescunt uos, ac fugiunt, metuentes ne ipsis hiantibus arenam in os spargatis, aut fortè post tergum resilientes illorum crura apprehẽdatis, eosdemq; præfocetis, iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent uos arcubus, & iaculabuntur spiculis: at uos, quemadmodum statuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem denigratos, ac multo

πολὺ τὸ αἷμα περιεχομένων. οὐ γὰρ κάλαμοι ἢ ἀδρόβολοι ὑμῖν εἰσι, ὡς τάχα τοὺς ἐναντίους πρὸς τὰς πληγὰς· ἀλλὰ ὀξύ τοι ἄν, ἢ μόλις κατατιτρώσκοιεν βαδίσι τοῖς βαύμασιν, αἷμα ὀλίγον ἐπιδείξαντι· τοιαῦτα γὰρ φησι, ἃ μὴ παύν παρὸν πουσα τοῦ παραδείγματος. ἢ τὰς παιανίδας ἐπάνας τόδε τι ἀναλήψιαδι, τὰς τῶν κωμῳδῶν τι ἢ τραγῳδῶν, ἢ ἐν προτιδῆ ὑμῖν ἔχεσθ, ἐπάνω τὰ κράνη περιδήσιαδι τὰ λιχνύτα, ὡς φοβερώτεροι ἔσονται τοῖς ἐναντίοις, μορμολυττόμενοι αὐτούς. ἢ ἐπιδείσιαδι τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα δηλαδὴ φούγουσί τι γάρ, ἐν λίμ, κοῦφα, ἢ ἐν διώκοντι, ἄφυκτα τοῖς πολεμίοις ἔσαι, ὑμῶν οὕτω μεγάλα διαβαινόντων ἐπ' αὐτούς. ἀλλ' ὅρα, μὴ ταῦτα ᾖ ὑμῖν τὰ κομψὰ λῆρος ᾖ, ἢ παιδιὰ ἄλλως, ἢ διαφθερεῖ ἀργῶσι, ἢ ῥαθυμῷ ἐθίσωσι τοῖς νεανίσκοις. εἰ δὲ

multo sanguine abundãtes. Neq; enim uos estis aut spicæ aut stipulæ, ut quã primũ plagis succumbatis, sed admodũ serò, ac uix profundis confecti uulneribus modico sanguine cõmõstrato. Talia enim sunt quæ dixti, nisi exemplũ à te adductũ planè cbaudierim: aut fortasse Comicorũ & Tragœdorum potius armaturam assumetis, et si iussu senatus in aciem uobis exeundum fuerit, galeas illas biantes capiti imponetis, ut hoc magis terrori sitis aduersarijs, laruis ac terriculamentis anilibus eos exanimantes. Præterea calceos quoque peraltos illos pedibus accommodabitis, qui si fugiendũ uobis esset, leues sunt: rursus si alios infectati fueritis, hostibus erunt ineffugibiles, tanta mole uobis aduersus illos irruentibus. At uide potius ne ista uestra arguta sedulitas nugæ sint, & ludicra puerilia, & iuuertium iuuenum ignauiæque deditorum exercitia.

εἰ δὲ βέλτιόν πως ὑμῖν δοκοῖ εἶναι, ἄλλων ὑμῖν γυμνασίων διεξιέναι, μὴ ἀσκήσεως ἀληθινῆς, ἐν ὅπλοις. μὴ γὰρ ἅμιλλα ἐστὶ πρὸς ἀλλήλους μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀνομβρίας ἔσται, μετὰ πολεμίων μιλιτῶσι πλὴν ἀφετλόν. ὥστε ἀφίεντας πλὴν κόνιν καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκειν αὐτοὺς τοξεύειν μὴ ἀκοντίζειν, μὴ πᾶφας διδόντες τὰ ἀκόντια, μὴ οἷα διαφέρεσθαι πρὸς τὸν ἄνεμον, ἀλλ' ἔτι λόγχη βαρεῖα, μετὰ συρισμοῦ ἐκτινομένη, μὴ λίθος χειροπληθὴς, καὶ σάγαρις, μὴ γίρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ θώρηξ καὶ κράνος. ὡς ἔγωγε οἶμαι δεῖν ἅπαντας σὺν ὁπλίταις μὲν δοκεῖν, εἰ μηδέπω ἀπολέλαται ὑπό τινων ὀλίγων φιλῶν ἐπιστούντων. ἀλλ' γέ τοι, ὦ σπασάμενος τὸ μικρὸν ἔτι ξιφίδιον, τὸ παρὰ πλὴν βάνλω, μόνος ἐπεισπίσω τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, αὐτοβοεὶ δὲ ἔλοιμι τὸ γυμνόν

Si uerò uobis in animo est prorsus esse liberis, & per omnia felicibus, aliis uobis opus erit gymnasiis, & uero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes uobis cõponẽdi sunt, sed aduersus hostes depugnandum erit certo cũ periculo uirtutẽ exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu cõtẽdere, & hasta uti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ uenti flatu feruntur, sed sit hasta grauis, quæ cum turbine atque sibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, et gladius, & scutum sinistræ inserituũ, & thorax, & galea. Nam sicut in præsens instructi estis, dei cuiusdiam beneficio mihi seruati esse uidemini, quo minus nondum peryistis à paucis saltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim, si strictò saltẽ gladio quo succinctus sum, solus in iuuenes uestros omnes irruerem, actutum unà cum clamore gymnasiũ haud dubiè caperem, illis

γυμνάσιων, φυσούντων ἀνέμων, καὶ οὐδενὸς αὐτιβλέποντος τῷ σιδήρῳ τολμῶντος· ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀνδριάντας αὖ προσιόντας μόνους, καὶ πρὸς τοὺς κίονας καλαπρυσπόμενοι, γέλωτα ἄν μοι παράσχοιεν, δακρύοντες οἱ πολλοί, καὶ τρέμοντες. καὶ τότ' ἂν ἴδοις ἂν ἔτι ἐμβριθοῦντας αὐτοὺς τὰ σώματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀλλὰ ὠχροὶ ἅπαντες αὐτίκα γενοιντ' ἄν, ὑπὸ τῆς δίκης μεταβαφέντες. ὅτως ὑμᾶς ὁ εἰρήνη διατίθησι, βαθέα ὄντα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως ἀνασχίσαι λέγω ἵνα κράνος πολεμίου ἱλύοντας. Σέ, ἑαυτὸν ἔφασαν, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾳκῶν τε ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ὑμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἱ μετὰ Ἱππολύτης ἱλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν, ἓξ ἄλλοι, ὅσοι ὑμῶν ἐν ὅπλοις ἐστράτευσαν. ὑμᾶς γὼ, ὦ μακαρία, ἐν παιδιᾷ ὅτῳ γυμνὰ τὰ σώματα ἐκπεπόμφατε νίκην, διὰ τοῦτο καὶ αὖ σωλα ἀγόμενα ἐπὶ τοὺς κινδύνους, ἀλλ'

illis paſſim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aſpicere audente: uerùm poſt ſtatuas aut columnas conſiſtentes riſum mihi exhibeorent, lachrymantes atq; trepidantes permulti. Tunc uerò uideres illos non amplius rubeſcentes corpore, cuiuſmodi nunc ſunt in præſentia, ſed omnes illicò expalleſcentes tranſcoloratos præformidine. Adeò multa pax uos eneruatos effœminauit, ut nõ facilè ſaltem criſtam hoſtilis galeæ conſpectã ſuſtineretis. SO. At nequaquam talia de nobis prædicauerũt, ô Anacharſi, Thraces, quotquot Bumolpum ſecuti, bello nos laceſſiuerunt: neq; ueſtræ mulieres, quæ duce Hippolyta ad uerſus urbem expeditionem inſtituerant. Neque item alij, quotquot in armis & acie uires noſtras experti ſunt. Cæterùm nos, ô beate, non hoc conſilio nuda iuuenum corpora exercemus, ut propterea eos in aciem aduerſus pericula producamus:

ἀλλ' ἐπαιδεύθησαν αὐτὰς ἄριστοι γίνωνται, ἀσκοῦντες τὸ μὴ ἀπὸ τοῦ ξυλου τοῖς ὅπλοις, μὴ πολὺ ἄμεινον χρήσωνται· ἢ οὐ τοῖς, οὐ τῷ διακείμεθα. ΑΝ. μὴ πῶ τοῦτο ὑμῖν ὅτι τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν τοῖς ὅπλοις; ἐγὼ γοῦν ἐν τῇ πόλει τοιοῦτον οἶδα, ἅπασαν αὐλὴν ἐν κύκλῳ περιελθών. ΣΩ. ἀλλὰ ἴδοις ἂν ὦ Ἀνάχαρσι, ἐν πλείονι ὑμῖν σωφρονίσαι, μὴ ὅπλα ἐκάστῳ μέλα πολλὰ, ἃ ἐς χρόμεθα, ὁπόταν ἀναγκαῖον ᾖ, μὴ λέφος μὴ φάλαρα μὴ ἵππους, μὴ ἱππέας σχεδὸν τὸ ἴσον τοῦ τέταρτον πολλοῦ. τὸ μὲν τοι ὅπλα φορεῖν ἀεὶ, μὴ ἀκινάκην περιζῶσθαι, περιττὸν ἐν ἀρχῇ οἰόμεθα εἶναι· μὴ πρόσιμόν γ' ὄφιν, ἔστιν ἐν ἅτῳ σιδηροφορούσι, μηδὲν λίαν, ὦ ὅπλα ὀξύτητος ἐς τὸ δημόσιον. ὑμᾶς δ' συγγνωστοὶ, ἐν ὅπλοις ἀεὶ βαδίζετε. τότε γὰρ ἐν ἀφράκτῳ οἰκεῖν, ῥᾴδιον ἐστὶ ἐπιβουλὴν, καὶ οἱ πόλιν μὴ μάλα πολλοί. καὶ

sed ubi in hisce ludicris q̃ optimi atq; exercitatißimi euaserint, deinceps & cũ armis exercẽtur, quibus lõgè prõptius utuntur ad hũc modũ ante instituti. ANA. *Et ubi nam locorũ illud nobis est gymnasiũ, quod armorũ usui exercẽdo destinatũ est? Neq; enim ego usquã in urbe eiusmodi cõspexi, cũ totũ oppidũ sursum ac deorsum diligẽter preptaßẽ.* SO. *Sed certò uidebis ô Anacharsi, multũ nobis tẽporis cõuersatus, tũ unicuiq; permulta esse arma, q̃b. necessitate urgẽte utimur, et cristas, et phaleras, et equos, et equites fermè quartã partẽ ciuiũ. Si quidẽ semper armatũ incedere, neque nõ acinace succinctũ esse, superuacaneũ in pace esse existimamus. Prætereà mulctã cautũ est, ne quis in urbe, cũ nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicũ. Vobis uerò non iniuriã ignoscẽdũ est, perpetuò in armis uiuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facilè insidijs obnoxiũ est, & hostiũ ualde numerosa est copia*

neque

ἁπλῶν, ἴσως τι τις ὑπιὼν, μὴ
μόλυβδον καταπάσας ἀπὸ τ
ἀμάξης, φανῇ σύρων. ὥστε πρὸς
ἀλλήλους ἀπιστία, αὐθαιρέτους,
καὶ μὴ ὑπ' νόμων ξυμπολιτεύε-
σθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τ οἰκέ-
των ποιεῖ, ὡς πλησίον εἶναι ἀ-
μυνοῦντα, ἤ τις βιάζοιτο. Ανά.
ἆρα ὦ Σόλων, σιδηροφορεῖν μὴ
ἀσφαλὲς ἀναγκαῖόν ἐστιν, πρὸς
τὸν ὑμῖν δεκάζοντα, μὴ τ ὅπλων φέ
ρεσθαι, ὡς μὴ διὰ χρὴς ὄντα
φθείροιτο, ἀλλὰ φυλάττεσθαι ἀσ
πονέμενα, ὡς χρυσίμενοι τό-
τε, τ χρῆσθαι ὑπιόντας. ἢ ὦ σώ
ματα τ νέων, ἀσφαλὲς δεινῶ ἐ-
πέχοντα, καταπονοῦντι πάλα
ντες, μὴ ὑπὸ τ ἱδρώτων κατα
καλίσκοντες, ἀταμιευόμενοι
πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τὰς ἀλο
πάς αὐτ, ἀλλ' ἐκεῖ ἐν τῷ πη
λῷ καὶ τῇ κόνει ἐκχέοντες; Σό.
ἴσικας ὦ Ανάχαρσι τοιόνδέ τι
λωάμενος πρὸς ἡμᾶς, ὡς οἶ
νῳ ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τ ὑγρῶν
ὁμοίαν αὐτὸν ἔσαν. δίκαιος ἦν,
μὴ

neque illud certũ, quo tẽpo
re aßistẽs quispiã dormiẽtẽ
è plaustro pertractum iu-
gulet. Ipsa quoque mutua
infidelitas, & quòd legibus
nequaquã coerciti unam
remp. incolitis, ferrũ uobis
semper facit neceſſariũ: ut
in propinquo ſit ad propul
ſandam iniuriã, ſi quis uim
alteri inferre aggrediatur.
ANA. Adeò uerò, Solõ, fer
rũ geſtare nulla neceſſitate
adigẽte ſuperuacaneũ eſſe
cẽſetis, ut & armis parca-
tis, ne in manibus frequen
ter babẽtes corrumpantur,
ſed repoſita cõſeruatis, ut ne
ceſſitate uocãte utamini: ſe-
denim iuuenũ corpora nul-
lo cogẽte periculo uerberan
tes laboribus cõficitis. Quin
etiam ſudore abſumentes,
nulli rei magnopere neceſ
ſariæ aut cõducibili uires
illorum expromitis, ſed in-
caſſum in cœno atq; arena
effunditis. SO. Videris ó Anacharſi, talem de robore
corporeo opinionem obtinere, quaſi uino aut aquæ aut alij
cuipiam rei humidæ ſimilitudine reſpondeat. Itaq; metuis
ne quem-

μὲν ὥσπερ ἐξ ἀγγείου πλαμιῶ ne quemadmodum ex uase
κάδῳ διαῤῥυεῖσα ἐν τοῖς πόο Samio, robur clanculum
νοις, κἄπειτα ἐμεῖν πρὸν ἡδὺ ξυ effluens in laboribus, deino
γὸν εἶχεν τὸ σῶμα παταλι de nobis corpus inane &
πῆσαι, τὸ μηδενὸς ἐνδοθεν ἀνα aridũ discedẽdo relinquat,
πλησθὲν μέρος. τὸ δὲ ἔχθιστος ἐχθ cũ à nemine int° repleatur.
ροῖσι, ἀλλ' ὅσῳ τις ἂν αὐτίκα ἐ Atqui ad hũc modũ res se
ξαντλῇ τοῖς πόνοις, τοσῷδε nõ habet, sed quãto quis im
μᾶλλον ἰδιῤῥῇ, καὶ ἀεὶ τὸ ὕδρας pẽsius exhauserit, tãto copio
μῦθον, ὅ τινα ἤκουσας, ὡς ἀντὶ siùs influit, iuxta Hydræ fa
μιᾶς κεφαλῆς ἑπτὰ βλάστους δύ' ἀεὶ bulã, siqua unquã tibi inau
ἄλλας ἀνεφύοντο. ὧν ἓν ἀτύμανα dita est, cui pro uno capite
τε δὴ ἀρχῆς, καὶ ἄπονόν γε ἦν, præciso, semper alia duo re
μηδὲ ἀκμὴν τῶν ὕλῶν ἔχειν ὑπο nascebãtur. Cæterùm si
πεβιβλημένῳ, τότε γὰρ τῶν ab initio inexercitato cor
παμάτων βλάπτοιτο ἄν, ἢ πα pore fuerit, parumq; firmo,
τημεραίνοιτο, εἶόν τι ὧδε γυ neq; satis habuerit subiectæ
ρὸς καὶ λύχνος γίνεται. τὸ γὰρ materiæ, tunc illico fatiga
τῷ αὐτῷ φυσήμασι, τὸ μὴ πῦρ tione defessꝰ, detrimento af
ἀνακαύσασθαι ἂν, καὶ μᾶλλον ficitur, atq; marcescit, ueluti
πυθέσθαι ἐν βραχεῖ, παραβὰ in igne ac lychno usuenire
λων τῷ πνεύματι, ἢ τὸ τὸν λύχ uidemus. Etenim eodẽ flatu
νον ἅπαξ ἀποσβέσαι, ἂν ἔχον & ignem potes incendere,
ἀποχρῶσαν τὴν ὕλην τῆς χορη inq; breui maiorem facere,
γίας, ὡς ἀκμῇ ἂν εἶναι πρὸς τὸ nimirum inflammans spiri
ἀντιπνέον· οὐ γὰρ ἂν ἰσχυ tu: ac lychni lumen extin
ρᾶς, οἶμαι, σὺ ῥίζης ἀνιφύοντο. gues, nõ habẽs sufficiẽtẽ ma
Ανάχ. ταυτὶ γὰρ ὦ Σόλων, οὐ teriæ suppeditationẽ, quæ
aduerso flatui par esse possit. neq; enim ab altius acta radi
ce productã fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non
admo-

ωσθυ σωίημι· λιπ ἕτερα γὺ, ἃ πατ' ἐμὶ ἄμμας, ἀκριβοῦς τινῶ φρονίδῶ, καὶ διανοίας ὀξὺν δεδεγμένας δύμβμα. ἐκεῖνο δέ μοι πάντως ἀπὶ, τίνῶ ἕνεκα σὺ χὶ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ολυμπιάσι, καὶ Ισθμοῖ καὶ Πυθοῖ, καὶ ἄλλοις, ὁπότε πολλοὶ, ὡς φὴς, σωίασιν ὀψόμενοι τὰς νίκας ἀγωνισομένους, οὐδέ ποτε ἐν ὕπνοις πορεύεσθε τὴν ἄμιλλαν, ἀλλὰ γυμνοὺς ἐς τὸ μέσον παραγαγόντες, λαμπρομένους καὶ παιομένους ἐπιδείκνυτε, καὶ νικᾶσθαι μᾶλλα καὶ πότερον δέδοκται; ἄξιον γὰρ ἀδίνας τοῦτό γε, ἕ τινῶ ἕνεκα τῦτο ποιῶ τι. Σό. ἐγούμιδα γὺ ὦ Ανάχαρσι, τὴν ἐς τὰ γυμνάσια προθυμίαν ἔτως ὦ πάνυ ἐγγράδαι αὐτοῖς, ἀ τὰς ἀρετὰς ἐπισάμενος ἐν τούτοις ἰδοίης τιμωμένας, καὶ οὐκ ἀπορριπτομένας ἐν μέσοις τοῖς Ελλησι, καὶ διὰ τῦτο, ὡς ἐς ἅπαντα ἀποδυσόμενοι, σὺν ἐσθῆτι τὴ ἐμπεριεῶντ', ὡς μὴ

admodum intelligo. argutissima enim ista tibi dicta sunt, quàm ut ego queam intelligentia assequi, exactâ quâdam curâ & mẽtem acutè cernẽtẽ requirẽtia. Illud porrò omnino mihi respõde, quãobrem tãdem nõ etiã in Olympicis certaminibus, et Isthmiacis, & Pythicis, alijsq;, quãdo multi, ut ais, cõfluxerint iuuenes, certantes spectaturi, in ipsis armis certamẽ cõficiẽdũ proponitis: sed nudos in medium ad ductos, qui & calcitrẽtur, & uerberentur, ostenditis, ac deinceps uictorib. mala aut oleaginã coronam præstatis? Hoc enim scitu dignũ est, cuius rei gratiæ factita re soleatis. 8 O. Quoniam opinamur, ô Anacharsi, hac ratione gymnasiorum desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos qui optimè se gesserint, in illis honorari cõspexerint, et in medio Græcorũ præconis uoce magnificè proclamari. Quapropter etiã tanq; illi exutis uestimentis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curã non negligunt,

nec

ἀσχημόνως ἐνυνωθίζεται, καὶ ἀπ-
ξιοκίτταλον ἕκαστος αὐτὸ ἀπο-
σάξεται. καὶ γὰρ ἄθλα, ὥσπερ ἔμπρο-
σθεν ἔφην, ἐ μικρά, ἐ παντὸς ὁ
παρὰ τ θεατ, καὶ τὸ ἰδιοσημό-
τατον σχήσεσθαι, καὶ δίκην δώσω τῷ
δικαίῳ, ἀρίστου ὄντα τ καθ'
ἑαυτ δοκοῦντα. τοιαῦτοι πολ-
λοὶ τ θεατ, οἷς καθ' ἡλικίαν
ἔτι ὁ ἄσκησις, ἀπίασιν, ὁ μι-
κρὸν ὑπ τοῦτων, ἀριστ καὶ πό-
νων ἡγεμόνητες, ὡς ἔ γέτις, ὦ
Ἀνάχαρσι, τ σὺν λόγοις ἐρωτα
ἐκάλεσε ὑμᾶς ἐπ δεῖν, τί ἂν ἔτι ἀπο-
θὸν ὑμῖν γένοιτο; ἢ τίς ἂν τι λαμ
πρὸν ἡγήσαιτο ἐπιθυμήσαι;
νῦν γὰρ καὶ ἀπὸ ἑστῶν ἑκάστῳ πα
ρέχειν ἂν σοι, ὁποῖοι ὑμῖν πολέ
μιοι πρὸ πατρίδος καὶ παίδων
καὶ γυναικῶν καὶ ἱερῶν γένοιντ' ἂν
ὅπλα ἔχοντες, οἱ κοινὴν πρὸ καὶ
μέλων, συμνὶ τοσαύτῃ παρο-
δυμίαν ἐς τὸ νικᾶν ἀσφρό-
μενοι. καί τοι τί ἂν πάθοις,

ne denudati pudore afficiã
tur, ac se quisque uictoria
quamdignissimum præpa-
ret. Quinetiam præmia, quẽ
admodum à me prædictum
est, non mediocria sunt pro
posita, nempe honorificum
et laude plenũ à spectatori
bus testimoniũ, & esse cla-
rissimum, ac demonstrari
prætereuntiũ digito, inter
æquales hũc uisum esse etiã
sua opinione præstãtissimũ.
Etenim nõ pauci ex spectа
toribus, quibus per ætatẽ e-
tiãnum exercitatio colenda
est, abeũt nõ mediocriter
ex his uirtutis & laborũ a
more inflãmati. Itaq; ô A-
nacharsi, si quis è communi
hominum uita laudis &
gloriæ amorem sublatũ eij
ceret, quidnã amplius præ-
claræ rei nobis ille faceret
reliquum? aut quisnam facinus aliq; magnũ & memorabile
cõcupisceret? Iam ex ijs haud difficulter cõiecturã facere po
tes, quales in bello pro tuenda patria, defendẽdis liberis &
uxoribus, & pro tẽplis susceptо futuri sint arma habẽtes in
manib. q oleagina corona aut pomis inducti tãta cupiditate
ad uictoriam cõsequendã ferãtur. Et quidnã dicturus esses,

si apud

δὲ θεάσαιο τὴν ὀρτύγων τὴν ἀλε-
κτρυόνων ἀγῶνας παρ' ὑμῖν, τὴν
σπουδὴν ὡδὶ τούτοις ὑπάρχου-
σαν; ἢ γελάσῃ ἅπαντι, καὶ μάλιστα
ὧν μάθῃς ὡς οὐκ νόμῳ αὐτὸ
δρῶμεν, καὶ προστάξαντι πᾶσι
τοῖς ἐν ἡλικίᾳ παρεῖναι, καὶ ἀρᾶν
τὰ ἔργα διαπυκταδούσας μάχε-
σθαι ἰσχάτως ἀπαραιτήτους.
ἀλλ' ἐγγύτερον· τί οὐ θεᾷ τις
γὰρ τῶν ἀρίστων τὰς ψυχὰς ἐρε-
μβοῖς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀγω-
νίσῃ μὴ ἀτολμότερος φαίνειν
τοῦ τὰ ἀλεκτρυόνων, μηδὲ ἀπαρα-
φθόνως ὑπὸ γραμμάτων ἢ πα-
μάτων, ἅ τις ἄλλος δυσχρᾶς. τὸ
δὲ λύειν ὅπλοις πειρᾶσθαι αὐ-
τὸν, καὶ ἀρᾶν τιθασσομένους ἅπ-
παγε, θηριώδης γὰρ, καὶ ἀγρίως
σπαίρων, καὶ προσίτε γε ἀλυσιτε-
λῆς, ἀποσφάττεται τοῖς ἀρίστοις,
καὶ οὔτε αὖ τις ἄμεινον χρήσα-
το κατὰ τῶν δυσμενῶν. ἐπεὶ
δ' φῄς ὦ Ἀνάχαρσις τὴν πλὴν ἄλ-
λων Ἑλλάδα ἐπιλύσιοθαι,

si apud nos et coturnices et gallos gallinaceos cõpugnãtes uideres, ac harũ rerum spectãdarũ & adornãdarũ studiũ nõ mediocre? Rideres uidelicet: at tũc maximè si rescisceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq; iuuenibus ut intersint imperatũ esse, ut spectẽt uolucres rostris inter se depugnantes usque ad extremã defectionẽ uiriũ. Atqui ne hoc quidẽ institutũ risu dignũ est. Irrepit enim sensim in animos iuuenũ impetus ad fortiter subeũda & cõtemnẽda pericula, ne gallis ingeneriosiores atque ignauiores esse appareãt, neue defessi uulnera aut labores aut aliam difficultatẽ ferre recusent. Cæterùm ut in armis harũ rerũ periculũ faciãt, utq; mutuis uulneribus semet cõficiẽtes spectemus, apage. ferinũ enim illud esset, et omnib. modis crudele: ad hæc nõ minus damnosũ & inutile, mactare iuuenes præstãtissimos, quorũ opa et uirib. lõgè melius aduersus hostes uti queamus. Quia uerò ais, ô Anacharsi, te reliquam quoq; Græciam uidẽdi gratia peragraturũ, uide

μίμνησο, ὦ πετι καὶ ἐς Λακε-
δαίμονα ἐλθῇς, μὴ κατα γε-
λάσας μηδὲ ἐκείνων, μηδὲ οἴε
θεοὺς μάτην πονεῖν αὐτούς, ὁ-
πότ' ἂν ἢ σφαῖρας περὶ τὸ
θέατρον συμπεσόντες, πατά-
ξαντο ἀλλήλους, ἢ ἐς χωρίον ἐ-
κκλιθόντες, ὕδατι περιγεγραμ-
μένον, ἐς φάλαγγα διατάξα-
σθε, τὰ πολεμίως ἀλλήλους
ὀργάσωνται, γυμνοὶ καὶ αὐ-
τοὶ, ἄχεις αὖ ἐμβάλωσι τῷ πε-
ριγράμματος τὸ ἕτερον σύ-
ταγμα, εἰ ἕτεροι τοὺς κατὰ
Λυκοῦργον, οἱ καθ' Ἡρακλέα,
ἢ ἐμπαλιν σωσθέντες ἐς τὸ
ὕδωρ. τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου ἀρέ-
ου λοιπὸν, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔτι
παύσαι. μάλιστα δὲ, ὦ ἑρᾶς
μαστιγουμένους αὐτοὺς ὑπὸ τῷ
βωμῷ, καὶ αἵματι ῥεομένους,
πατρὸς δὲ καὶ μητρὸς πα-
ρισταμένους, ὀχ ὅπως αὐτομένους
ὑπὸ τοῖς τιτρωμένοις, ἀλλὰ μὴ
ἀπειλήσας, ὦ μὴ αὐτύχοιμι
πρὸς τὰς πληγὰς, καὶ ἐπι-
ταυθοῦσας ἔτι μέντοι λιαρο-
τέρας πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐγ-
καρτε-

uide ut memoria teneas, si quando in Lacedæmona ueneris, ne & illos irrideas. neque putes eosdem inutilibus uacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis uulneribus semet deformauerint: aut in locum circumcirca aqua obseptũ ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserint, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam è loco aquis circundato eiecerit, nempe Lycurgi assecla, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec ullus amplius pulsatur. Maximè uerò, si uideris pueros ad arã flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluentes & patre & matre astistentibus, non ut aliquem ex hoc facto dolorẽ capiant, sed minaciter interminantib. nisi uerbera pseueräter tulerint, ac supplicantib. quoq; ut quãdiutissimè labori tolerando sufficiãt, neue

ἀγωνιζομένοις τοῖς ἀγῶσι. πολλοὶ
γὰρ μὴ ἀναπίθανον τῷ ἀγῶνι, μὴ
ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ἑαυ-
τοῖς ἔτι, ἢν ὀφθαλμοῖς τ' οἰκέ-
ων, μήτε ἄξια τοῖς σώμασιν,
ὧν μὴ τὰς αὐδρείας ὄψει τι-
μωμένους δημοσίᾳ, ὑπὸ τ' Σπαρ-
τιατῶν αὐτιθέντας, ὅταν τοίνυν
ὁρᾷς πάντα, μήτε μαίνεσθαι
ὑπολάβῃς αὐτοὺς, μήτε ἄπρε-
πῶς ἀδικεῖν ἵνικα αἰτίας αὐχη-
λάσας τολμηρῶς, μήτε τυ-
χόντων βιαίοις, μήτε πολιτι-
κῶν διαλυόντων. ἧκιστ γὰρ σὲ
μὴ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος, ὁ νέ
μοθέτης αὐτ', πολλὰ τὰ σύλλο-
γα, μὴ ἃ σωιδὼν πολλάκις αὐτὸς,
ἵνα ἐχθρὸς ὦν, ἐξ ὑπὸ μίσους αὐ
τὸ ἀγῶν, ἢ τίνι τολμήσει τ' πό
λεως εἰπεῖν ἀφροσυνίσκων, ἀλλ'
ἀκριβικώτατος, μὴ πικτὸς
λεγεῖν πρέπ[illegible]ας ἀξιῶν ἄν-
δρας τοὺς σώζειν μᾶλλον τὰ
τῶν πολίτων. καὶ τοι κἂν μὲ
ὁ Λυκοῦργος ἔπη, ἐννοῶ,

neue uerberũ difficultatibus cedẽtes ſuccumbant. Itaque permulti plagis ipſis immoriuntur, dedecoroſum exiſtimantes, ſi etiãdũ uiuẽtes in familiariũ cõſpectu uerberibus ſuperati deficerẽt, aut corpore flagrorũ ictibus cederẽt: quos etiã ſtatuis in memoriã illorũ erectis publicè à Spartanis honeſtatos uidebis. Quando ergo iſta coràm oculat⁹ arbiter intuebere, caue illos inſanire temere ſuſpiceris, neque dicas citra cauſſam iuſtã ac neceſſariã talibus eos difficultatibus conflictari, neque urgẽte alicui⁹ ſæua tyrãnide, neq; hoſtib. imminẽtibus. Dixerit enim hauddubiè Lycurgus Laconicarum legũ auctor, pro illis tuẽdis tibi ratiõi ualde cõſentaneã, qbúsnã cauſſis impulſus pueros ita uerberibus affligẽdos ſtatuerit, neq; inimicus illis exiſtẽs, neq; inuidẽtia adductus hoc faciẽs, neq; ciuitatis iniuẽtutẽ nequicquã abſumẽs: ſed uolẽs atq; cõtẽdẽs reddere quãfortiſſimos, ac omni difficultate ſuperiores eos, qui patriã ab iniuria eſſẽt ſeruaturi atq; defenſuri. Quãq; uerò ipſe Lycurgus nihil dixerit,

οἶμαι, ὦ αὐτὸς, ὡς ὃν αὖ τοῦτο λαφθεὶς ὁ τοιοῦτος ὑμῶν πολίμῳ, ἀπόῤῥητόν τι δῆτα οἱ Σπάρτιοι τοὺς ἀνιστορεῖν τ' ἐχθρῶν· ἀλλὰ καταγελῶμεν αὐτ', μαστιγοῦντος, ἂν ἀμελλόμενος πρὸς τ' παίειν τα, ὡς πρόῤῥησις ἀπαγορεύσειεν. Αν. ὁ Λυκοῦργος ἦ γὰ αὐτὸς, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο ὑφ' ἡλικίας, ἢ ἐκκρόβυλμος ὢν ἤδη τ' ἀστῶνος, ἀσφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐνεανιεύσατο; Σό. πρόβατον ἤδη οὖν ἔφαγεν τὸν νόμον αὐτοῖς, Κρήτηθεν ἀφικόμενος. ἀποδὰ δυμένας ἦ παρὰ τὸν Κρῆτας, ὅτι ἤκουσεν συνομιλάτης ἄνευ, Μίνωος τ' Διὸς νομοθετήσαντος ἐν αὐτοῖς. Αν. τί δ' ἐγὼ σὺ ὦ Σόλων ἐμιμοῦμαι Λυκοῦργον, καὶ μαστιγοῖς τὸν υἱόν; καλὰ γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια ὑμῶν ἔστιν. Σό. ὅτι ἡμῖν ἐκεῖνα, ὦ Ἀνάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, οἰκεῖα ὄντα. ὑμεῖν ἦ τὰ ἐγκύκλια, ὁ πάνυ ἀξιόμαχον. Ανάχαρ. οὐκ,

facilè tamẽ animaduertis, ut talis quispiã quõdã in bello cõprehẽsus, nullã uocem Spartana magnitudine indignam emiserit, inimicis eundẽ dirís tormẽtis torquẽtib⁹, sed illos falsè subsannans, flagellis cædebatur, cũ uerberãte infracta animi tolerãtia cõtẽdẽs, uterq; citiũ uiribus deficeret. A N. Nũ Lycurg⁹ quoque, Solõ, in iuuentute loris cæditus est? & an huius certaminis auctor existens, citra periculũ talia iuueniliter cõmẽt⁹ est? S O. Cũ iã proue ctæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges cõdidit, profect⁹ è Creta. Aliquãdiu enim apud Cretẽses peregrè egit, quoniã eos dẽ audiuerat optimis legib. instructos uiuere, quibus Minos Iouis filius legũ scriptor extiterat. A N. Quãobrẽ igitur, Solõ, et tu nõ imitat⁹es Lycurgũ, ac iuuenes loris proscindis? Etenim pulchra hæc sunt instituta, et uobis nõ indigna. S O. Quoniã nobis, Anacharsi, sufficere uidẽtur ista gymnasia, quorũ ipsi repertores extitim⁹, neq; magnopere necessariũ existimam⁹ peregrinorũ æmulatores esse. A N.

Nequa-

ἀλλὰ σίωπα, σῖμαι, οἶόν τι ὀφὴ μαστιγοῦσθαι γυμνὺν, ἄνω τὰς χεῖρας ἐπαίροντα, μηδ' ὡς ἔτυ- χε ἀφιλίμως, ὑ αὐτῷ ἐπάγω, ὑ πυνῦ τῇ πόλι. ὡς ἔτυχε, ἰὼ πρὸ Ἰ ἐπιδημίου τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα δρῶσι, δοκῶ μοι τάχιστα καταλυθήσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτ', ἐπειλῶν ἐν πάντοις, ἐπίταν ἀφῶ τυπτομέ- νους, καθάπερ κλίπτας ὑ λωπο- δύτας, ὑ τι ἄλλο τοιοῦτον ὄφλα σαμένους. ἀτιχνῶς γὰ ἰλλιβόρω δᾶδαί μοι δοκῇ ὑ πόλις αὐτ', ἔτυ καταλαλαγα ὑφ' ἑαυτ' πά σχουσα. Σό. μὴ ἰρήμιλω, ὦ γρ- ταῖ, μοῦ τ' αὐδρῶν ἀπίντων, μόνος αὐτὸς λέγων, εἰς κρεῖῤῥ. ἴσως γάρ τις ὁ νῦ ἀπίρ ἐπάνυμ σοι Ἰα ἐπίτα αὐτβῶν ἐν Σπάρ τῃ πλὼ ἀλλ', ἐπέρ ἐγὼ τὰ ἐμέτερά σοι διῆλθον, σὺ δ' ὁ πάνυ ἐμβεβιμένος ἐν τούτοις ἔπεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε ἔοικα πρὸ

Nequaq. sed intelligis, ut opi nor, q̃ res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas utrasque suppliciter extendentis, ex quo nulla proueniat utilitas neque pre uatim ad eum qui cæditur, neq; ite ad Rẽp. communi- ter. Itaque si quando Spartã peregrè profectus uenero, quo tempore ista facti tare solent, uideor me statim la- pidibus obrutum iri ab illis publicè, singulos deridẽtẽ, si quando uidero pueros ue- luti fures flagris onerari, aut ueluti peculatorem, aut alium facinorosum. Planè uerò illorum ciuitas mihi ui detur egêre helleboro, quæ usqueadeò ridicula à se ipsa pati consueuit. S O. Ne de- sertam causſam, ô generose, neque uiris absentibus te so lũ dicẽtem uincere, inducas in animum. Neque enim deerit quispiam etiã Lacedæmo ne, qui harũ rerũ causſam tibi promptißimè redditurus est. Verùm enimuerò quandoquidem ego tibi nostra ex or- dine gymnasia percensui, quæ tibi non admodũ placuisse non occultè tulisti, uideor mihi non iniqua postulaturus

παρὰ σοῦ, ὡς ἡμῖν αὐτὸς ἐν τῷ μέσῳ διῆλθες, πρός με, ὃν τρόπον ὑμᾶς οἱ Σκύθαι διακεῖνται τοὺς νίους τοὺς παρ' ἑαυτῶν, καὶ εἴς τισι γυμνασίοις ἀναστρέφονται, καὶ ὅπως ὑμῖν αὐτοῖς ἄγαθοὶ γίγνονται. Ανά. δικαιότατα μὲν οὖν, ὦ Σόλων. καὶ ἐγωγε διηγήσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, ἃ σιμά ἐστιν, οὐδὲ καθ' ὑμᾶς, οἶ γε οὐδὲ παῖδα κίρρον· πάνυ θαυμάσαιμ' ἂν μέν πληγὼν, δεινὸν γάρ ἐστιν· ἀλλὰ ἐρήσεταί τι, ἐπεῖτα ἂν ἦν. ἐς αὔριον μέν τοι, εἰ δοκεῖ, νὸ πρόβλημα τῶν σωτσίεων, ὡς ἄ, τι καὶ τὸς ἔφης, ἴτι μᾶλλον ἐννοήσαιμι καθ' ἡσυχίαν, ἄ, τι χρὴ ἅπαν, σωαγάγοιμι τῇ μνήμῃ ἐπιλαθών. τὸ δ' νῦν ἔχον, ἀπίωμεν ὡδὶ τότοις. ἑσπέρα γὰρ ἤδη.

à te, ut & tu uicissim me audiēte percurras, qua ratione uos Scythæ uestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescētis, & quónam pacto eosdē uiros strenuos efficitis.

ANACH. Aequissima sunt, ô Solon, quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multum uestris sunt responsuræ. Neque enim uel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim perquàm meticulosi: sed tamen qualiacunque sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicentur. Cæterum, si uidetur, ea de re colloquiū in crastinum usque differemus, ut ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare posſimitū etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaq; quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus umbris appetit uesper.

GILBER.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Ex hoc Luciani Dialogo uidere licet, quib. olim exercitijs apud Athenienſes iuuẽtus exercitata, tũ quanta diligẽtia inſtituta, adoleuerit. Præterea quanta ratio rectè educandorum iuuenum ſit habita apud Gentiles, qui hoc tempore apud Chriſtianos extremè negliguntur: etſi nihil perinde intereſt cuiuſque Reipublicæ, quàm ut iuuentus quamoptimè ac ſanctiſſimè inſtituatur. Certè Plato philoſophorum ſapientiſſimus, iuuentutis primam curam debere eſſe contendit in Eutyphrone. Sunt enim iuuenes futuræ Reipub. plantæ quædam ac ſeminaria, quorum recta educandi ac inſtituendi ratio ſi neglecta fuerit, ipſiſq; inculti in maturam & conſtantem ætatem adoleuerint: qui fructus, atque adeò quæ ſpes, aut quod ſpecimen bonæ indolis, aut uiri non improbi ab illis expectandum erit? Non alius profectò ingratæ ſegetis prouentus, quàm qui à neglectis plantis producitur: nempe, ſentes & ſpinæ, neque non ramorum inutilium ſuperflua materia, tãtummodò alendo foco accommoda, hoc eſt, in omne uitiorum genus præceps temeritas atque audacia. Sed iſta ab alijs iam perſæpè grauiſſimè ſimul ac luculentiſſimè diſputata ſunt: neque minus intelligit diligens lector, quantum detrimenti adferre ſoleat rebus humanis iuuentus data neglectui. Tantum hoc dico, digniſſimam hãc curam eſſe principibus, ut ſuis in ditionib. iuuentutis optimis ſtudijs inſtituendæ rationem habeãt. Eſt enim puerilis illa turba, ex qua olim emerſuri ſunt Iudices, Conſules, Principes, Reges, Epiſcopi, Parochi, Concionatores: qui ſi non ſtatim à teneris (ut aiunt) unguiculis liberalibus diſciplinis imbuti, quæ optima fuerint, didicerint, nihil tale ad Reipublicæ functionem & adminiſtrationem quondam accedentes præſtabunt, quod illorũ exiget officium. Quſ enim æquitatẽ aut iuſtitiã in foro præſtabit, ille pronunciandis ſententijs, & litibus dirimendis, qui nunquam, quæ æquitatis aut iuſticiæ ſint partes didicit? Quſ bonum aut pacatũ in Republica ciuem fore ſperabimus, qui boni ciuis officia ignorauerit? Sed finem faciam, cùm de his multo etiam prolixius & rectius Lucianus loquatur.

a O Solon.)Exordium ab occasione,ipsius rei præsentis actione. b Cęterùm illi státes.) Tria erát apud Græcos certamina:Pácratiũ,palęstra & cursus. De pácratio uide Aulũ Gell. lib.13.cap.26. c Exercitiorũ.)Certaminũ species & nomina. d Sidº feruétissimũ.) Canis sidus,quę & caniqula,ardétissimo æstatis tępore exoritur, sole primá parté leonis ingrediéte,q̃ dies XV ante Aug.Cal. est.Plin. lib.2,cap.47,& lib.18,cap.28. e Ob sua in Remp.merita.)ἀνδρώμοι prisci heroes fuerũt,à qb. Atticæ trib.sua cognomina acceperũt.His magni honores ab Athenięsib.collati,statuęq; in arce eius urbis collocatę. Horũ nomina si quis desideret,Pausaniá in Atticis, aut Demosthenę ἐν ἐπιτραφίῳ cósulat. f Tũ quędadmodũ.)Repetit propositionem seu petitionę. g Tu quidę.)Redit ad modũ & legę disputationis,& ea à símili & more publico cómędat. h Areopagum.) Augustinº De ciuitate Dei lib.18.cap.10:Areopagus pũtat nomę accepisse,quòd Mars q Græcis Ἄρης dicit,quum homicidij causam diceret,iudicátib.duodecim Dijs in illo pago,sentętijs sex Deorũ absolutus est,& sex dánatus:nerũ imparib.suffragijs, absolutio dánatióni plata est. i Cęterùm si qs meditato.)Apud Areopagitas oratorib.haud licuisse affectº mouere,ut qb.iudicũ animi à ueritatis luce in falsitatis caliginę sępe abducunt,autor est etiá Quin.li.2,ca.17:Eloquétiá ait Lacedęmoniorũ ciuitate expulsam,Athenis uerò ueluti recisam oródi potestatẽ,ubi orator mouere affectus uetabatur.Et ca.18. eiusdę lib.Affectº, si aliter ad æquitatę perduci iudex nõ potuit,necessariò mouebit orator.Igit Athenis interdicebat prœco dicturis in cõcione, ne uel pfatione,uel affectib.uterent,rẽ módò exponerent ἄνευ προοιμίων & παθῶν.i. absq; pœmijs & affectib. Idé in prologo li.5.lib.6,cap.1.ubi de epilogis loquitur:Athenis, inqt,affectus mouere,per prœconẽ prohibebat orator.Philosophos minus miror,apud quos uitij est loco,affici:nec boni mores uidétur,sic à uero iudicé auerti,nec cõuenire bono uiro uitijs uti,necessarios tamẽ affectus fatebant,si aliter obtineri uera & iusta & in cómune pfutura nõ possint. Idé lib.10.de Demosthenis Ciceronisq; cõparatióe loquęs:Salib. cert è,inquit,& cómiseratióe, qui duo plurimũ affectus ualẽt, uincima. Et fortasse epilogos illi mos ciuitatis abstulerit:lex, inquit,aut institutũ Athenięsiũ Demosthenis oratiõib.cómiserationẽ & amplificationẽ abstulit,duo acerrima oratoriæ artis tela.Era sinus noster li.Eccles.

secundo.

secundo. Porrò Stoicorũ dogma nullos probatiũ affectus, nõ à Christianis modò, uerùm etiã ab ipsis Stoicis paulo æquioribus, reiectum atque explosum est. Nam quod Athenienses ab actionibus causarum secluserunt affectus, potest aliquo colore defendi. Tum ad clepsydras dicebatur, nolebãt aquam non necessarijs absumi, nec iudicem nimium diu detineri cognitione. præterea quoniam à iudice religione astricto requirebatur incorrupta pronunciatio, maluerunt abstineri à mouendis affectibus, quòd ij sæpe nubilum offundunt iudicio: interdum eò rapiunt cognitorem, ut non ex iure, sed ex animi commotione ferat sententiam. k Verbis causæ inuoluendæ.) ἀφιπίτ enim uelare, inuoluere, contegere, occulere significat. l Proinde paucis.) Accedit ad rem: ac primò quæ sit uera ciuitas, & quantũ in ciuibus ponat, exponit. m Cum primis.) Diuisio ac ὕλη totius institutionis. n Primam itaque.) Educatio liberorum; & primò, quibus animos & mentes eorum informent. o Huius rei exemplum.) Ab exemplo commendat institutum. p Mentem iuuenum primùm Musica.) Inter reliquas Cyclicas disciplinas primo loco Musicam discebant, quam & Epaminondas, & alij nobiles uiri summa cũ industria consectati sunt, ut interpres Aristophanis in Equitibus admonet, & Athen. lib. 14. Diponosophisticõn indicat. Vnde etiã illemos institutus est, ut in conuiuijs post cœnam circumferretur lyra: cuius cum se imperitum Themistocles confessus esset, habitus est indoctior, ut Cicero in 1 Tusculanarum Quæstionum, & Quintilianus in primo testantur. Xenocrates ad eum qui ludum suum frequentare cupiebat, nec Geometriæ nec Musicæ instructus esset, Abi (dicebat) nam ansas philosophię nõdũ attigisti. Quare uehementer eorum institutum probamus, qui adolescentes, præcipuè eos qui alioqui ingenio sunt ad hanc artem procliui, ad modulationem canticorum uel instituunt ipsi, uel cantica ad hoc genus disciplinæ accommoda componunt. Etenim huiusmodi exercitijs, si sint moderata, ac suis temporibus usurpentur, pulchrè excoluntur puerorum animi, ut mitiores (ut Plato ait) modestioresq; ac concinniores effecti, utiles sint ad actiones siue priuatas siue publicas sustinendas, & ad dicendum quoque. Quantum uerò ea in re præstare possit Musica, illustre habemus exẽplũ apud Homerũ, de Musico ab Agamemnone domi relicto, ut Clytæmnestram illius

coniugem per Heroidum laudes cantu ad pudicitiam hortaretur. Ea uerò non prius adulterium commisit, quàm is è medio sublatus esset. Tanta enim est uis Musicæ, ut nihil sit (ut Cicero libro tertio de Oratore author est) tam cognatum mentibus nostris, quàm numeri atque uoces, quibus & excitamur & incendimur, & lenimur & languescimus, & ad hilaritatem & tristiciam sæpe deducimur. Itaque Pythagorici & Socrates, & Plato omnes adolescentes in Musicis erudiendos esse uoluerunt. q Deinde ætatis progressu.) Quæ discenda proponantur. r Sed hæc.) Reiectio, qua ueniam ei rei parat, quòd aliena à primo proposito dicere cœperit.

s Sophistæ atque philosophi.) Quum tam crebrò fiat sophistarum philosophorumque mentio, non inutile fuerit discrimen eorum explicare: idque ex Platone potissimùm, qui Sophistam his ferè coloribus depingit, ut sit auarus, ambitiosus, uanus & uirtutis expers, in nugis occupatus: ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philosophus, summum ac propè unicum uirtutis & ueritatis studium habet: cætera omnia uel leuiora ducit, uel contemnit, probitatis & sapientiæ magister & exemplum. Ex his descriptionibus apparet, quanta sit multitudo sophistarum, philosophorum paucitas. Vtrique tamen à fine sunt iudicandi, præcipuoque totius uitæ studio. t Mulieres.) Amazones intelligit, quæ bellum duce Hippolyta gessèrunt contra Athenienses, temporibus Thesei, propter Antiopem, ubi illam aiunt mœrore expirasse ob res malè gestas. Vide Pausaniam in Atticis. u Gallos gallinaceos.) Plinius scribit, Pergamis omnibus annis spectaculum gallorum gallinaceorum certantium solenniter ac publicitùs edi solitum, ceu gladiatorum. Id & Athenis factitari cœptum est, Aeliano referente, à Themistocle superatis Persis. Adijcit & hic Lucianus, coturnicum magno studio, non gallorum modò certamina ibidem spectari consueuisse. Seueri quoque filios, Herodianus scribit, dissidere solitos, puerili primùm certamine edendis coturnicum pugnis, gallinaceorumque conflictibus. Proditur item memoriæ, Socratem Iphicrati duci animos adiecisse, quum ei permonstrasset gallinaceos coram gallina pennis ac rostro dimicantes. Quam utilitatem agnouit & Chrysippus in libro De iusticia, dum gallorum æmulatione in iuuenibus ad fortitudinem stimulos, & subijci calcaria prodidit,

didit. Iucundum uerò est, quod obseruatum hac parte non reticebimus: Gallinaceis mox compugnaturis, allium in cibis obijci solitum, quo acrius decertarent. Ex quo facetissimè in ueteri comœdia ἰσκοροδισμένος, id est allio pastus, quod Scorodon uocant, pro uehementi ac nimis in pugnam accliui dicitur quandoque. Is præterea huic animanti mos est, ut ad pugnam assiliat, quo magis lædat calcaribus suis, in hunc usum à natura affixis. Cæterùm quanquam natura pugnax est gallus: tamen ubi se sentit imparem conflictu, mirè dejectus ac supplex profugit, risum præbens spectatoribus.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ. DE LVCTV.

Erasmo Roterodamo interprete.

Ἄξιόν γε παρατηρῆσαι τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα καὶ λεγόμενα, ἢ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων λεγόμενα καὶ ὡς ἀφέρεται ἢ γιγνῶται τὰ συμβαίνοντα σφίσι τι αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι καὶ ἐκείνοις, οὓς ὀδύρονται. εἰ μὲν τὴν πλουτοῦντα καὶ περιφρονῶ, κατ' εὐδαιμονίαν ἀδιαφόρως ἔχοντα, οὔτε ἐπιτηδὲς ἄξια, οὔτε ἐπιτυχόντων ἥδιον καὶ βελτίω τοῖς παθοῦσι, νόμῳ δὲ καὶ συνηθείᾳ τῷ λύπῃ ἐπιβρίπτουσθαι. ἐπεὶδάν τοίνυν ἀποθάνῃ τις, ὅτι ποιοῦσι.

OPera præcium [a] sanè fuerit, obseruare ea quæ in luctu uulgo tum dicantur, tum fiant: item quæ dicãtur ab ijs qui eos consolantur, scilicet: quámque non ferenda putent lugentes ea quæ accidunt, & sibi ipsis, et ijs quos flent, cum haudquaquam pernouerint, malánè sint ista, ac dolenda, an contrà iucundiora melioráque ijs quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaque cum mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum.

μᾶλλον δὲ πρότερον ἀπᾶσι βούλομαι, ἂς τινας περὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου δόξας ἔχουσιν. οὕτω γὰρ ἴσως φανερὸν, οὗ τινος ἕνεκα τὰ περιττὰ ἐπάνω ἀθροποιοῦσιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὅμιλος, οὓς ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ὁμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων πεπείσμενοι, καὶ νόμον δίκην τῶν ποιήσεων αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τῇ γῇ βαθὺν ἅλα ὑπελήφασι, μέγαν δὲ καὶ πολύχωρον τοῦτον εἶναι, καὶ ζοφερὸν καὶ ἀνήλιον, οὐκ εἰδότες ὅπως αὐτοῖς φωτίσωσιν ἐπιπωτᾶται πρὸς τὸ καὶ παδορᾷν τῶν ἐνύπνων ἕκαστα. βασιλεύειν δὲ τοῦ χάσματος ἀδελφὸν τοῦ Διὸς, Πλούτωνα πεπλημμέσθαι (ὡς μοι τῶν τὰ τοιαῦτα λεγόντων τις ἔλεγε) διὰ τὸ πλουτεῖν τοῖς νεκροῖς, τῇ περιουσίᾳ τετιμῆσθαι.

τοῦτον δὲ τὸν Πλούτωνα, τὸν ὑπὸ αὐτῷ πολιτεύειν, καὶ τὸν πάντα βίον καταγόντα

Quin prius uolo tibi narrare quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet, qua gratia superuacanea istà moliantur. [b] Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapientes isti uocant idiotas, [c] Homero, Hesiodo, reliquisque fabularum auctoribus super his fidè habentes, et illorum poesim pro lege ducentes, locum quendam subter terram profundum esse putant, quem [d] Tartarum uocant. Eum existimant magnum et spaciosum esse, caliginosum atque opacum, qui tamen istis haud scio quo pacto illustrari uidetur, quò singula quæ illic sunt introspiciant. [e] Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, ut mihi retulit quidam harũ rerũ mirè peritus: ob id eo uocabulo honestatũ, quòd mortuorũ copia diues esset. [f] Porrò Plutonẽ hũc inferorũ rẽp. & maniũ uitã constituisse

σαθαι τὴν τοιαύτην. κινδυ-
νεύσαι μὴ γὰρ κύτην ἀρχὴν
τῶν ἀποθανόντων, καταλι-
ξάμενον δὲ αὐτοὺς, καὶ πα-
γκλαβόντα κατίχαν δισμοῖς
ἀφύκτοις, οὐλίγοι τὸ παράπα-
παν τῆς οἴκαδε ὑφιέμενον,
πλὴν ὃ ἅπαξ & τοῦ οἴκα-
σ & παῦν ὀλίγων, ὧδε μιγέ-
ντας αἰτίας· διορίζεσθαι δὲ
τὴν χώραν αὐτοῦ ποταμοῖς
μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ
ἐκ μένων τῶν ὀνομάτων· Κω-
κυτοὶ γὰρ, καὶ Πυριφλεγέ-
θοντες, καὶ τὰ τοιαῦτα κέ-
κλωται. τὸ δὲ μέγιστον, ἡ
Ἀχερουσία λίμνη προβέβλη-
ται, πρώτη δεχομένη τοὺς
ἀναστῶντας, ἣν ἐκ ἔνι διαπ-
λεῦσαι ἢ παρελθεῖν ἄνευ
τοῦ παρδμένος· βαδιά τι γὰρ
προέσαι τοῖς ποσὶ, καὶ δια-
νέξασθαι πολλὴ, καὶ ὅλως,
ἐκ ἂν αὐτὴν διαπλάσαι οὐδὲ
τὰ τυφλὰ τῶν ὀρνίθων. πρὸς
δὲ αὐτῇ τῇ παδιᾷ, καὶ πύλη
ἐστὶν ἀδαμαντίνη, ἀλλὰ
φύσει ἔ βασιλέως Αἰακοῦ ὄσα,
πλὴν

cõstituisse in hãc formam. Nam sorte obtigisse huic ut uita defunctis imperaret. Quos ubi demissos recepe rit, arreptos uinculis ineffu gibilib. coercet, & nulli prov ſus permittens ut ad ſuperos redeat, præterquam ad modum paucis ex uniuerſo æuo, idque grauißimis de caußis. Interluitur autem regio illius fluuijs et magnis, & horrendis uel ſolo nomine. Siquidẽ h Cocyti, i Phlegethontes, atque huiuſmodi uocabulis appellãtur. Quod & eſt grauißimum, præcet k Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non poßis nec̃ tranſmittere nec̃ tranſire ſine uectore: nam et profundior eſt quàm ut pedibus tranſiri poßit, et ſpacioſior quàm ut tranari queat. In ſummo, huiuſmodi eſt, ut nec auium manes poßint eam tranſuolare. In ipſo uero deſcenſu, portaque, quæ quidem eſt adamantina, l Aeacus eſt regis patruelis, cui

τῶν φρουρὸν ἐπιτεταγμένον. καὶ πως αὐτῷ κύων ἐστὶ φοβερὸς, μάλα μέγας καὶ τρικέφαλος, τοὺς μὲν ἀφικνουμένους φιλόν τι καὶ εὐμενὲς προσβλέπων, τοὺς δὲ παριόντας ἀποδιδράσκειν ὑλακτῶν, καὶ τῇ οὐρᾷ σαίνων. προσαναπλεύσαντας δὲ τὸν λίμνον ἐς τὸ ἕτερον, λειμὼν ἐπιδείκνυται μέγας, τῷ ἀσφοδέλῳ πεπαίφυτος, καὶ ποτὸν μυθεύουσι τὸν λήθης, λύθρις γοῦν διὰ τοῦτο ἐπιλήθονται. ταῦτα γὰρ ἐμίλει διηγήσασθαι τοῖς πάλαι ἐνθάδε ἀφιγμένοις, Ἀλκηστίς τε καὶ Πρωτεσίλαος, οἱ Θετταλοὶ, καὶ Θησεὺς ὁ τοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεὺς, μάλα σαφεῖς, καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐμοὶ δοκεῖν, οὐ πιστεύειν τῇ ψυχῇ· οὐ γὰρ ἂν ἐμέμνηντο αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐπαῦσε φάσας, καὶ ἡ Περσεφόνη ἐπεσκόπουσι, καὶ τὸν τῶν ὅλων διεπετείαν ἔχουσιν· ὑπηρετοῦσι δ' αὐτοῖς, καὶ τὴν ἀρχὴν

cui mandata est custodia ingressi: huic [m] canis triceps, saevus admodum. Is adeuntes satis amicè placatéque intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territosque in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit [n] pratum ingens, asphodelo consitum, ac fluuius memoriæ hostis: eóque [o] Lethe nomen est inditum. Nam hæc uidelicet priscis illis mortalibus narrarunt, [p] qui illinc redierant, nempe Alcestis & [q] Protesilaus, Thessalus uterque, neque non * Theseus Aegeo prognatus, [r] & Homericus Vlysses, testes ad modum graues, dignique quibus habeatur fides, qui mihi non uidentur è fonte illo bibisse, alioqui non meminisse horum. Itaque Pluto & Proserpina, ut aiebant illi, Rempublicam administrant, rerumque omnium dominatum obtinent. Sed inseruiunt his et in administran-

ἀρχὴν συνδιαπράττεσιν, ὄχλοι καὶ πολὺς, ἐρινύες τε καὶ ποιναὶ, καὶ φόβοι, καὶ ἑρμῆς. οὗτος μέν γε οὐκ αἰεὶ συμπαρών. ὕπαρχοι δέ, καὶ σατράπαι καὶ δικασταὶ πάδλιστοι δύο, Μίνως τε καὶ Ραδάμανθυς, Κρῆτές ὄντες, καὶ υἱοὶ τοῦ Διός. οὗτοι δὴ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δικαίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας, ἐπειδὰν συναλισθῶσι πολλοὶ, παράγουσιν εἰς ἀποικίαν τινὰ, νέμουσιν ὃν τὸ Ηλύσιον πεδίον, τῷ ἀρίστῳ βίῳ συνοικοῦντες. ἂν δέ τινας τῶν πονηρῶν λάβωσι, τοὺς ἐρινύσι παραδόντες, ὃν τὸν ἄσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολαζομένους. ἵνδα δὲ τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, τριβολούμενοί τε καὶ καιόμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ τροχῷ συμφορούμενοι, καὶ λίθους ἀδάκνυλίοντες; ὁ μὲν γὰρ Ταύταλος ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἕστηκε, κινδυνεύων ὑπὸ τὸ λίθους ὁ κακοδαίμων ἀποθανεῖν, εἰ δὲ τοῦ μίσου

ministrando principatu adiuuant, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quanquam is sanè non adest perpetuò. Præfecti autem & satrapæ & iudices sedent duo, Minos & Rhadamanthus, uterque Cretensis, uterque Iouis filius. Atque bi quidem bonos ac iustos uiros, qui cum uirtute uitam peregissent, ubi iā multi collecti fuerint uelut in coloniam quandā, emittunt in campum Elysium, uitam optimam inibi ducturos. Quòd si malos aliquos ceperint, bos Furijs traditos, in impiorum locū ejiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, à uulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum uoluentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus ne siti moriatur infelix. Rursum alij mediocris

uitæ

βίου, πολλοὶ ὄντος οὕτως ἐν τῷ λειμῶνι πλανῶνται, ἀσώματοι σώματων, σκιὰ γεγόμενοι, καὶ ὑπὸ τῷ ἀφῇ, καθάπερ καπνὸς, ἀφανιζόμενοι. φέρονται δὲ αὐτοῖς τοῖς παρ' ἡμῖν χοαῖς, καὶ τοῖς καταγιζομένοις ἐπὶ τῶν τάφων, ὡς εἴ τῷ μὴ ἔστι καταλειμμένος ὑπὲρ γῆς φίλος ἢ συγγενὴς, ἄσημος οὗτος καὶ νεκρὸς, καὶ λιμώττων, ἐν αὐτοῖς πολιτεύεται. τοῦτο οὕτως ἰσχυρῶς πρὸς πλοῦτον τοὺς πολλοὺς, ὥστε ἐπειδάν τις ἀποθάνῃ τῶν οἰκείων, πρῶτα μὲν φέροντος ὀβολὸν, εἰς τὸ στόμα καὶ τίθεσιν αὐτῷ, μισθὸν τῷ πορθμεῖ τῆς ναυτιλίας γινησόμενον· οὐ πρότερον ἐξιόντος τάφου τοῦ, ἐπιόν τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ ἐκ διαχειρὸς παρὰ τοῖς πάτοις, καὶ ἀπώσεται παρ' ἑκάστου, Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγινήτης ὀβολός· οὐκ ὅτι πολὺ πλέον ἐστὶν τὰ πορθμεῖα, καταβαλεῖν· οὕτω γὰρ ἂν, οὐ παραδέξαιτό τις πορθμεὺς, ἀφαπάσαιμι πᾶσι

uitæ (sunt autem hi complures) uagantur in prato sinè corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autẽ uidelicet nostris libationibus, inferijsq; quæ sepulchris inferuntur: adeò ut si cui nullus sit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos uersatur. Hæc usqueadeò ualidè uulgi animos peruaserunt, ut simulatque familiaris quispiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponant, traiectionis mercedem, quã uectori [s] daturus sit: nec illud prius expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit ambulétque apud inferos, & apud illos ualeat, Atticum, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multo satius esse non posse naulum reddere. sic enim fiat, ut nõ recipiente portitore, postli

λιν

μὴν ἐς τὸν βίον ἀφικνουμένοις.
μετὰ ταῦτα δὲ, λουσαμένους
αὐτοὺς, ὡς οὐχικανοῖς τοῖς κά-
τω λίμνης λουτρὸν εἶναι τοῖς
ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ
χρίσαντας τὸ σῶμα, πρὸς δυ-
σωδίαν ἤδη βιαζόμενον, καὶ
στεφανώσαντας τοῖς ἁρμόττου-
σιν ἄνθεσι, προτίθεσθαι, λαμ-
πρῶς ἀμφίσαντας, ἵνα μὴ
γυμνοὶ διὰ τῆς ὁδοῦ, μηδὲ γυμνοὶ βλέπωντο
τῷ Κερβέρῳ. εἰσαγαὶ δὲ
ἐπὶ τούτοις, καὶ κωκυτὸς γυ-
ναικῶν, καὶ παρὰ ταύτην
λάμψις, καὶ τρόπος τυπτόμε-
νος, καὶ σπαραττομένου κό-
μη, καὶ φοινισσόμενοι παρει-
σὶ. καί τινι καὶ ἐπὶ τοῖς κα-
τηφόγουσι, καὶ κόνις ἐπὶ
τῇ κεφαλῇ πάντων· καὶ
οἱ ζῶντες ἐπικύπτουσι τοῖς νε-
κροῖς· οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλίν-
δοῦνται θελόντες, καὶ τὰς
κεφαλὰς ἀράττουσι πρὸς τὸ
ἔδαφος· ὁ δὲ ἐσκόμιστο καὶ
κεῖτο, καὶ καθ' ὑπερβο-
λὴν ἐστεφανωμένος, ὑψου-
μένος προέκειτο, καὶ μετὰ-

minio redeant in uitam.
Post hæc lotos eos, perinde
quasi tartarea palus non sa
tis sit idonea lauandis his
qui illic degunt, & unguen
tis optimis uncto corpore,
iámque uicta graueolentia,
tum coronatos pulcherri-
mis floribus proponunt splē
didè uestitos, ne uidelicet ad
geant per uiam, néue nudi
conspiciantur à Cerbero.
Accedunt ad hæc mulierū
eiulatus, omnium certè la-
chrymæ, pectorum plano
ctus, comæ dilaniatio, genæ
rum cruentatio. Alijs autem
& uestis discerpitur & pul
uis capiti infergitur, adeò
ut uiuentes miserabiliores
sint mortuo. Nam illi humi
uolutantur sæpenumerò, et
capita solo allidunt: hic ue-
rò decorum ac formosum ac
diligentissimè coronatum su
blimis propositus est, & exa
celsum, uelut ad pompam a-
dornatum. Deinde mater,
atque

καὶ νὴ Δί᾽ ὁ πατὴρ ἐν μέσῳ τῶν συγγενῶν προελθὼν, καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ (προπάσχω γάρ τις νέῳ, καὶ καλὸς, ἴσως καὶ ἀκμαιότερον ἐπ᾽ αὐτῷ τὸ ῥᾴθυμα ἦ) φωνὰς ἀλλοκότους καὶ ματαίας ἀφίησι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκρίναιτ᾽ ἂν, εἰ λάβοι φωνήν. φήσει γὰρ ὁ πατὴρ, γοερόν τι φθεγγόμενος, καὶ παρατείνων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων τέκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, κἠ τίθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνηρπάσθης, μόνον ἡμᾶς, ἔτι τὸν ἄβλεπτον καταλιπών, ὃ γαμήσας, ὃ παιδοποιησάμενος, ὃ φρατρίαν μένος, ὃ γεωργήσας, οὐκ εἰς γῆρας ἐλθών, οὐ κωμάσῃ πάλιν, οὐδ᾽ ἐραδίσῃ τινὶ, ἀλλ᾽ ἐν συμποσίῳ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα λέγων καὶ τὰ τοιαῦτα φήσει, οἰόμενος μὲν τὸν υἱὸν ἥδεσθαι μὴ ἔτι πάσχειν, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ τῶν τελευτῶν, ἃ δύνασθαι δὲ μετέχειν αὐτῶν. καί τοι τί ταῦτα φημί; πόσοι γὰ καὶ ἔπ᾽

atque adeò pater quoq; ex medijs cognatis progressus, ac mortuo circumfusus, (nã finge iuuenem aliquem ac formosum propositum esse, quo magis in hunc competat actio fabulæ) absurdas ac stultas uoces emittit, ad quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat uocem recipere. [u] Ait enim pater, flebili quadam uoce uerbum unumquodq; producens in longum: Fili iucundissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti uxorem, nõ parasti liberos, non militasti, nõ coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neque cum æqualibus in cõ potatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, uerùm potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos

ac

ἄνθρ, καὶ παλλακίδας, οἱ δὲ καὶ ἑταίρους ἐπιτρίψαντας, καὶ ἐνδύτας, καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν συγκατέφλεξαν, ὡς χρησομένοις ἐκεῖ, καὶ ἀποκαύσουσιν αὐτῶν κάτω· ὁ δ' οὖν πρεσβύτης ὁ γεροντικὸς οὕτως ἀσέβημα ταῦτα, ἐπίσης ἄρνυται, καὶ ὅτι τούτων πλέονα, οὔτι τοῦ παιδὸς ἄντικα φαγεδαίνης ἐοικὼς (εἰδὼς γὰρ οὐκ ἀπευσόμενον) οὐδ' ἂν μᾶλλον ἐμβοήσειν τοῦ Στέντορος, οὔτι μὰν οὐδὲ τοῦ. φρονεῖν γὰρ οὕτω, καὶ γιγνώσκειν, ἱκανὸν ἦν, καὶ αὐτῷ ἐβούλετο. οὐδὲν γὰρ δεῖν πρὸς ἑαυτὸν λέγειν βεβούλοιτο οὖν ὅτιν, αὐτῶν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα λεγέτω, οὔθ' ὅτι πλέονος ἄξιον αὐτῷ ὁ παῖς ἀπόλωλε, οὔθ' ὅπως μιχθήσεται, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τὸν βίον αὐτοῦ ἐξητάσατο τίνα, ἐπιτήδειος ὅτιν· οὐ γὰρ ἂν ἠνίᾳ ἐξ αὐτοῦ μετάσχοιεν, ὥς τι τῶν ἀναγκαίων ἀνοχήσαντες. ἔπειτ' ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, παραπηδάμενος τὸν

ac concubinas, rursum alij qui pincernas etiam in fune re mactarunt, qui ueſtem, reliquúmque mundũ x pari ter in rogum iniectum exuſſerunt, aut unà cum cada uere ſepelierũt: perinde quã ſi illic ſit uſurus, et apud inferos fruiturus? At ſenex ille luctum agens, y hæc omnia, atque bis etiam plura quæ dicit, neque filij cauſſa iactare uidetur, ut quẽ ſciat non auditurum, etiamſi Stẽtorem clamore uincat: neque rursum ſua ipſius gratia. Satis enim erat illi, cõgitare & cognoſcere uel ſine uoce. Nihil enim opus eſt ut quis apud ſeſe clamet. Suopte igitur ut adhũc modũ deliret ob eos qui adſunt, cũ neſciat neq; qd acciderit ipſi filio, neq; quo cõceſſerit, imõ cum ne ſuam quidem ipſius uitam cuiuſmodi ſit perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret, illum ex hac

uita demigraſſe. Filium igitur huic ita reſponderit, exora-

 rato

τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰολωνία, πρὸς ὀλίγον τοῦ θυμίου ἀφορμῆσαι, καὶ τὸν πατέρα παῦσαι μαινόμενον, ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί κέκραγας; τί μοι πρόκεισαι πράγματα; παῦσαι τιλλόμενος τὸν πώγωνα, καὶ τὸ πρόσωπον ἀπαιωλοῦς ἀμύσσων. τί μοι λοιδορῇ, καὶ ἄθλιον ἀποκαλεῖς καὶ δύσμορον, πολύ σου βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγενημένον; ἢ τί σοι δοκῶ πάσχειν δεινὸν; ἢ διότι μὴ τοιουτοσὶ γόμφιος γεγόμφωμαι, οἷός ἐστι σὺ, φαλακρὸς μὲν τὴν κεφαλὴν, τὸν δὲ ὄψιν ἐρρυτιδωμένος, νυφὸς, καὶ τὰ γόνατα νυσθὺς, καὶ ὅλος ὑπὸ τοῦ χρόνου σαθρὸς, πολλὰς βιαιοπάθειας καὶ ὀλυμπιάδας ἀναπολήσας, καὶ τὰ τοιαῦτα μὲν ταῦτα παραπαίων, ὅτι τοσούτων μαρτύρων; ὦ μάταιε, τί σοι χρησὸν ἄνευ δεσπότου περὶ τὸν βίον, σὺ μηκέτι μιδίξεσθαι; ἢ τοὺς πότους ὁρᾶς ἀπολωτότε, καὶ τὰ δεῖπνα, καὶ ἑταίρας, καὶ Ἀφροδίσια; καὶ Μιδίας.

rato Aeaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrē insanientē compescat: Homo infelix, quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine uellicare comam, ac uultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuicium facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia nō sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis: in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus deniq; Ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi uidetur in uita boni, quo posthac non simus potituri? Nimirum * usuras dicis, ac cœnas, uestémque, & concubitus: eóque

* πότους, cōpotationes.

λίλοιπε, μὴ τούτων ἐνδεὴς γενόμενος ἀπόλωμαι; οὐκ ἐννοεῖς λέ, ὅτι τὸ μὲν λιμῷν πολὺ κάλλιον τοῦ διψᾶν, καὶ τὸ μὴ πανῆν τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὴ ῥιγοῦν τοῦ ἀμπισχόνητ' εἶναι; φέρε τοίνυν, ἵνα καὶ ἰσικὰς ἀγνοῇς, λιλίξομαί σι δηλωσῶν ἀπλοδιήγησιν. καὶ λὴ καταλαβὼν ἤδη ὑπαρχῆς, βόα, τέκνον ἄθλιον, ἐκίτι διψήσεις, ἐκίτι πεινήσεις, ἐκίτι ῥιγώσεις. οἴχῃ μοι ἀκακόδαιμον, ἐκφυγὼν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἴτε λιλιὼς, οὐ πολίμιον, οὐ τύραννον. οὐκ ἔρως σι αἰνίσσεται, οὐλὲ συνουσία παρεμβίψεται, οὐλὲ συναδήσεις ἅδε τούτῳ λὶς ἢ ἅπαξ τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐλὲ καταφρονηθήσῃ, γέρων γενόμενος. οὐλὲ ὀχληρὸς ἴσῃ, τοῖς νέοις διακόμενος. οὐ ταῦτα λέγῃς ὦ πάτερ, οὐκ εἰκὸς πολὺ ἀλυδέστερα καὶ γελοιότερα ἰκάστων ὁρᾶν; ἀλλὰ ὅρα, μὴ τέλη σι αἰνιχθῇ, ὡς διαπεφῇ τὸν παρ' ἡμῖν ῥῆφον, καὶ τὸ

metuis, ne rerum harum inopia peream? [B] Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm biberet non esurire, quàm edere: nõ ulgere, quàm uestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarum uidêris, docebo te lugere uerè: iámque denuò inceptò luctu, clama Fili miser, non amplius sities, non amplius esuries, non amplius algebis. Periisti mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem: neque contemnêris factus senex, neq; molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si dixeris pater, an non putas te multo ueriora, magísque ridicula dicturum, quam ista quæ modò? At [C] uide ne ilud te malè habeat. dum noctem quæ apud nos est,

πολὺ σκότος· καὶ τὰ λίθια, μή σοι ἀποπνιγῶ, καταπλαγεὶς ἐν τῷ μνήματι. Χρὴ δὲ πρὸς ταῦτα λογίζεσθαι, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν ἀπαναπέπλων, ἢ καὶ νὴ Δία, καὶ πάνυ μικρὸν ἐλίγου, ἐγγὺς καὶ μὲ διεγνώκατε, οὔτε σκότος, οὔτε φῶς ὀρᾶν δυνάμενα. καὶ ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια, τί δὲ μὲ ὠφελήσει αὐτὸς ὑμῶν ἐνίοτε, ἢ ἐπὶ τὴν αὐλὴν αὖθις τραπόμενος; καὶ ἐπὶ τῶν γυναικῶν περὶ τῶν θρήνων ἀμείβεται; τί δὲ ὁ λίθος τοῦ τάφου λίθῳ ἐφαρμόσας τί ὑμῖν ὠφελήσει τὸν ἄπρακτον ὑδρᾶναι; ἢ νομίζετε καὶ παράξειν αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς, καὶ μίχρι τοῦ Ἅδου διήξεσθαι; τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν παλαιοτάτων καὶ αὐτοὶ ὁρᾶτε, οἶμαι, ὡς τὸ μὲν πλεῖστον τῶν πάλαι συνδιαπεφθαρμένων, ὑπὸ τοὺς πόδας ἤδη ὄντας τοὺς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἤκοντας, μικρόν τι ὑμᾶς ὑπέρτερα τοὺς πάντας. τὸ δὲ καταλειπόμενον, ἢ νήνις, ἀχρεῖον, ἐντὸς

magnamq; cogitas caligine? proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeò exustis (siquidem paulò post exurere me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras, nec ad lumen inspiciendum. Atque ista fortassis utcunque ferenda: Deuerùm ciulatus iste uester quid mihi confert? aut quid ista pectorum ad tibiæ modos percussio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem saxum quod sepulchro imponitur, coronis ornatũ? Aut quid ualet quòd merũ infunditis? Nũ putatis illud ad nos destillaturũ, & ad Orcum usq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potissimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum, sursum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui inferne agimus. Porrò quod superest, puluis est inutilis, nisi

ὑπὲρ δὲ μὴ τῶν σπουδὴν ὑμᾶς σπεῦδειν ποιήσασθαι. οὐχ οὕτως ἄσωτος, οὐδὲ ἄπειρος ὁ τοῦ Πλούτωνος ἀρχὴ, οὐδ' ὑπολείπων ὁ μᾶς ὁ ἀσφόδιλος, ἵνα παρ' ὑμῶν τὰ σπένια μεταφιλάσ μιδα. ὅτι μοι τὸ τῶν Τισιφόνην, πάλαι δὲ, ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε, ἡδὺ ἐλέγετο, παμμέγιστόν ἐστιν ἀναπαγχάσαι. λυπῶνται δὲ ὁ ὄδυνη, ἡδὺ τὰ ὄρνια, οἷς μου τὰς σπαγόνας ἀπορρήξατε.

Ὡς ἄρα μιν ἀπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε.

πρὸς Διὸς ἀλλ' οὖν λίγα ταῦτα ὁ τυφὸς ὠθρᾶφέτω, ἀνάπλεως αὐτῶν ἵν' ἀγνῶν, οὐκ οὖν οἰόμεθα δικαιότατα αὐ αὐτὸν ἀπεῖν; ἀλλ' ὅμως οἱ μάταιοι καὶ βαθεῖ, καὶ μεταφιλάσμυρί τινα θρῶνον σοφιστῶν, πολλὰς συμφορὰς πολλαχόθεν ἀθροίσαντα καὶ εἰς μίαν συνειλοχότα συμφορὰν, τούτῳ συνεγγυᾶν καὶ χορηγῶν τῆς ἀνοίας κατεχεῦνται, ὅπου αὐ ἐκάστου ἄρχῃ, πρὸς τὸ μέλος ἐπαίουσιν. καὶ μέχρι μὲν θρήνων ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐστιν, ἐπὶ δὲ τὰ ἐδώδιμα ἐπιστρέφεται, καὶ τὰ ἐκεῖσε ἐπιτήδεια ἐκπορίζεται, καὶ τὰ ἐκεῖσε ἐπιτήδεια ἐκπορίζεται.

nisi creditis nos cinere uesci. Non est usquequaque fieri leue neque infrugiferum Plutonis regnum: neque nos deficiuit E Asphodelus, ut à uobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tisiphonem, iampridem mihi libebat uehementer exclamare super his quæ & faciebatis, & dicebatis: sed uetabat linteum ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis.

Atque ita profato, mors ultima lumina clausit.

Sed F dicito per Iouem: Si conuersus ad eos mortuus ille, loquatur hæc cubito innitēs, annō uidebitur rectissimè dicturus? Attamen uecordes isti uociferantur, & accersito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in unum congerat, certaminis adiutore & amentiæ choragobutuntur, ubicunque cœperit ille, ipsi ad melos eiulatu respondentes. Verùm quantū ad lamentationes attinet,

πασιν νόμος ἡ ἀβιλτυρίας. τὸ δ' ἀπὸ ζήτημα, διαιρέμβροι καὶ ζὰ ἔθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην ἕκαστος, ὁ δὲ Πέρσης ἐθάψη, ὁ δὲ Ἰνδὸς ὑάλῳ πορίχρισε, ὁ δὲ Σκύθης κατέδηδε. ταριχεύει δ' ὁ Αἰγύπτιος, ὅτος μέν τοι, λέγω δὲ ἰδὼν, ξηράνας τὸ νεκρὸν, σώλαπτον καὶ συμπότιον ἀποιεῖται. πολλάκις δὲ καὶ δι' μέρος χρημάτων, αὐδρὶ Αἰγύπτιῳ ἐλυσιτέλησε ἀπορίαν, ἐρίσαντος, ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πάτηρ γενόμενος ἐν καιρῷ. χώματα μὴ γὰ, καὶ πυραμίδες καὶ στῆλαι, καὶ ἐπιγράμματα, πρὸς ὀλίγον διαρκῆσαι, πῶς ἀ ὥρα τὰ, ἢ παιδιᾶς προσεοικότα; καί τοι ἢ ἀγῶνας ἔνιοι δείδιασαν, καὶ λόγους ἐπιταφίους ἄνευ ἐπὶ τ μνημάτων, ὥσπερ φωναγορεύοντες ἢ μαρτυρόντες παρὰ τοῖς κάτω δικαστᾶς τῷ νεκρῷ. ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὸ περίδειπνον, καὶ παρεσιν οἱ προσήκοντες, ἢ τὰς γοιάς παραμυθοῦνται τ τετελευτηκότος, καὶ

omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps sepulturæ G rationem in uarios diuidunt modos. Nam Græcus H exurit, I Persa de fodit, K Indus adipe suillo oblinit, L Scytha deuorat, muria M condit Aegyptius. Atque hic quidem (rem à me uisam narro) deficcatũ cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autẽ frequenter, ut Aegyptium aliquem indigentem pecunia, leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factus. N Nam libationes, pyramides, columnæ, O tituli, ad breue tempus durabitura, an non superuacaneæ & ludicris simillimæ? Sunt uerò P qui ludos quoque constituant ad sepulchrum, ac funebres Q orationes habeant, perinde quasi patrocinẽtur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest R exequialis cœna. Iámque adsunt S necessarij, ut defuncti parẽtes consolentur, suadentq; uti cibum capiant;

τὴν πάθυσιν γνώσεσθαι, ὡς ἐκ ἂν δῶσι, μὰ Δί', ἀλλ' αὐτὰς ἀναγκασθησομένους, ἀλλ' ἤδη τὸ μικρὸν φιῶν ἐξὸν ἡμῖν ἀπενδυσάμενοι. τὴν μίχρι μέσ ἶσιος, ὦ ἄνδρες, ὀδυρόμεθα; ἱκανὸν ἀναπαύσασθαι τοὺς τῶν μακαρίτων δάκρυσιν. ἢ ἢ τὴν παράπαν πλάσαι δεήσεται, αὐτό τι τοῦτο ἐστὶ μακρὰν μὴ ἀπόσιτον εἶναι, ἵνα τὴν διαρκέσῃ πρὸς τὸ πένθος τὸ μέγιστον. τότε δὲ, τότε πρὸς ἁπάντων ῥαψῳδοῦνται δύο τοῦ Ὁμήρου τίχει,

Καὶ γάρ τ' ἐὐνασε Νιόβη ἰμνύσατο σίτου. τὴν,

Γασίρι δ' ἔπος ὄρνι νίκων πιν θῶσαι Αχαιούς.

οἱ ἢ ἁπλούστατοι μὴ, αἰσχυνόμενοι ἢ τὰ πρῶτα, τὴν διδάσκοντα, ἢ φανῶνται, μετὰ τῶν τελευτῶν τῶν φιλτάτων, τοῖς ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ἐμελέοντο, τάχα, καὶ πολὺ τούτων γελοιότερα σύροι τις ἂν, ἰδιωτικῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, διὰ τὸ τοὺς πολλοὺς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν τὴν θάνατον εἶναι.

antiquanquam illi per iouē non illibentes ad id compellūtur, quippe perpetuū iam triduū enecti fame. Et quousque quæso flebimus? T Si ne quiescant Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatū est omnino flere, uel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tãto luctui par esse possis. Tum denique, tum ex omnibus cõtexũtur duo uersus Homerici:

Nam V cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla.

Tum illud,

Vita defunctos flere haud finit aluus Achiuos.

At capiũt quidẽ illi, sed initiò pudibũdi, uerentesq; ne post charißimorũ obitũ uideãtur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd uulgò existiment mortem summum esse malum.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Vt suprà sacrificiorum ritus, ita hic lugentium stulticiam, & inutilem curiositatem irridet, ut qui caussa friuola & adhuc parum comprobata, sed solùm poetarum fabulis tradita, adducti, manes post hanc uitam uel malè ac uariè torqueri, uel in Elysio bene atque beatè agere credant: eoque mortuorum uicem, cum eiulatu, & multis rebus dolorem testantibus prosequantur. Vtitur autem prosopopœia quadam patris amissum filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelas: & uanitatem cùm eorum quæ ab illo fiant, tum etiam opinionis quam de inferis habeat, coarguentis, ostendentisq; inutilia plane esse, quæ pro defunctorum solatio atque leuamine instituantur: cum nihil eorum, ad illorum sensus pertingat. Quam confutationem Lucianus postea ex sua quoque persona amplificat, enumerando ea quæ ex luctu stulti ac malè curiosi homines, passim circa funera aclamentationes, circa sepulturas, inferias, ludos funebres, & cœnas exequiales facere consueuerunt. Videtur autem uoluisse hoc scripto illud ostendere, uidelicet mortem haudquaquam metuendam, aut pro malo putandam esse.

Aliud.

Hic funerum superstitionem, & lugentium stulticiam, uti rem superuacaneam & inutilem ridet. Itidem facit in Nigrino, & Charonte, Contemplantium. In narratione autem, secundùm poetarum fabulas, describit inferorum locum & pœnas, tanquam causam existentem omnium eorum quæ in luctu fiunt. Lycurgus apud Lacedæmonios sustulit huiuscemodi luctus, & funebres nænias, quas reliquorum hominum uulgus incredibili sumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare consueuit, magna specie dementiæ, quasi manium sit ullus sensus: aut si quid sentiunt, ijsdem rebus delectentur, quas in uita non iudicio, sed animi uitio dilexerunt. Quin & sepulchrorum uniuersam superstitionem submouit, permittens ut

non

non solàm intra ciuitatem humarentur cadauera, uerumetiam ut monumenta templis uicina haberentur. Sustulit & funebres, expiationes, nec concesit ut quicquam unà cum cadauere sepeliretur. Nam alienationes, si quid fuisset uiuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro, damnosa simul ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid: sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo positos omnes sepeliri iussit. Vetuit etiam titulos & inscriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidissent.

Aliud.

Quæ in hoc libro de inferis, & campis Elysijs Lucianus scribit, ex Homero plena descriptione transtulit: apud quem Odyss. xj. Ulysses Tyresiæ uatis ductu ad inferos, proficiscitur. Quę imitatus etiã Verg. in 6. Aeneid. scribit Aeneam quoq; Sibyllæ ductu iter fecisse illuc: uterque Charontem portitorem umbras traijcientem uiderunt, à quo & ipsi in ulteriorem ripam transportantur. Postea ad diuersa distinctaq; damnatorum loca circumducuntur, in quibus pro scelerum & ratione & magnitudine, suppliciorum uaria genera admirantur.

a Operæprecium.) Propositio. b Quos sapientes isti uocant idiotas.) ἰδιώτης, ὁ ἀπολίτευτος, καὶ ὁ ἀμαθὴς, καὶ ἀγράμματος: id est, is qui nullo publico munere fungitur, rudis, ignarus literarum. Cicero 7. Verrina: Quæ non modò istum, hominem ingeniosum atque intelligentem, uerumetiam quemuis nostrũm, quos iste idiotas appellat, delectare possent. c Homero.) De Homero fabularum patre, uide Menippi & Aeaci dialogum, inter Mortuorum dialogos, & Philopseudis, de eius authoritate in Piscatore, & cur illi à nonnullis fides habeatur: in libro, Quomodo historia scribenda sit. d Tartarum uocãt.) Tartarus Hesiodo is locus est, in quo Saturnus, & eius comites continentur. Sæpe tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum esse aerem sub utroque cardine crassum, perpetuò frigidum, Crates scribit. De inferis & campis Elysijs scripsit accurate Virgilius ex Gobria Mago, apud Academicum Xenocratem, in sexto Aeneid. Portas & columnas inferorũm ex adamante fabricatus est. Sed an inferi sint, & de inferorum pœnis, Cælius libro sexto, capite nono, & sequentibus, lectionum Antiquarum. Dicitur autem Tartarus à ταράττω, id est conturbo:

quòd illic omnia plena sint perturbationis. uel ἀπὸ τοῦ ταρταρίζειν, id est frigoris tremore. e Tum regnare in hoc specu.) Pluto Deus inferni & diuitiarum, cuius nomen opulentiam sonet, ἀπὸ πλουτεῖν ditor, dives quasi: Iouis & Neptuni frater fuit, cui in diuisione mundi contigit Occidentis portio, secus inferum mare: ob id fabulæ locus datus est, ut creditus sit inferorum Deus. f Porrò Plutonem.) Pluto tertius Saturni filius, ex Ope, id est Rhea fuit, cui inferorum regna obuenêre. g Nulli prorsus permittens.) Apud Virgilium sexto Aeneidos, Sibylla respondet, ad inferos facilem descensum dari: at non quibuslibet inde, nisi paucis, quos Iupiter dijs genitos propter uirtutem adamarit, reditum contingere. h Siquidem Cocyti.) κωκυτὸς ἀλυσμὸν & eiulatu nominatur. Lacus autem est inferorum, qui (ni fallor) ex sententia Homeri Odyss. κ. ex Styge manat. De quo Seneca in Hercule furente sic ait:

— Palus inertis fœda Cocyti iacet.

Vergilius:

Cocytusq; sinu labens circumfluit atro.

Charonti tribuitur animarum transuectio, & purgatio, per tria inferni flumina, Cocytum, Stygem & Acherontem. i Phlegethontes.) Phlegethon, quòd igne ardeat, appellatus est. Vergilius in Culice:

Nec timuit Phlegethonta furentem ardentibus undis.

dicitur à φλέγω, quod est uro. k Acherontica palus.) Acheron, quasi sine gaudio interpretatur. Vergil. in 6:

Dicitur & tenebrosa palus Acheronte refuso.

Idem libro secundo Georgicorum, Acherontem auarum uocat, quòd sit insatiabilis: ut ex sexto Aeneidos satis dilucidè patet. l Aeacus est.) Poetæ fabulantur, hunc apud inferos unà cum Minoe & Rhadamãtho iudicem delectum esse, & fontium crimina discutere, & unicuique pro merito pœnam constituere. Cui fabulæ occasionem dedit insignis eorum iusticia, qua mortalibus omnibus creduntur præstitisse. De his Vergilius sexto Aeneidos, Ouidius in Ibin. Iouis filij fuêre, Aeacus ex Aegina Asopi filia, Minos & Rhadamanthus ex Europa, uterque Cretensis: hic Lyciæ rex, ille Cretæ. m Canis triceps.) Cerberus à poetis fingitur esse canis triceps, inferorum custos. n Asphodelo.) Asphodeli mentionem & Home-

Homerus fecit, tradiditque manes eo uesci: decantatumque illud Hesiodi libro primo Operis, cui titulus ἔργα καὶ ἡμέραι.

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ. id est,

— & quàm

Magna sit utilitas malue, asphodeliq; uirentis.

o Lethe.) Lethei amnis Ptolemæo & alijs sit mentio. Poetæ scribunt esse inferorum flumen: cuius aquam qui gustat, omnium rerum obliuiscatur. idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, hoc est ab obliuione nomen creditur accepisse. p Qui illinc redierant.) Ex inferis perpauci ad superos reuersi. Alcestis fuit Perilai filia, Admeti Pheræorum regis coniunx, pro quo perire non recusauit. Vide Euripidem in Alceste. q Protesilaus.) Filius fuit Iphicli, & unus ex Græciæ principibus ad bellum Trojanum profectis, in quo primus Græcorum omnium ab Hectore est interfectus: de quo Lucianus noster in Mortuorum Dialogis, ubi ex morte in uitam reuersus est. Extat præterea Laodamiæ epistola ad Protesilaum, inter Ouidianas. Ex inferis porrò duo Thessali reuersi sunt. * Theseus.) Cum Pyrithoo descendit ad inferos, ad rapiendam Proserpinam: sed occiso Pyrithoo, ipse detentus fuit, donec ab Hercule liberaretur. r Homericus Vlysses.) Ad inferos uiuus descendit, ibique ex Anticlea matre, Elpenore & Tiresia uate multis de rebus certior factus, reuersus est ex inferis. Homerus Odyss. λ. s Vectori daturus.) Portitorem Vergilius uocat, quem Charonta faciunt. Attici in ora mortuorum binos obolos ingerebant, ut naulum soluerent apud inferos: quemadmodum in Ranis Aristophanis eius fit mentio. t Accedunt ad hæc.) Hypotyposis eorum quæ à parentibus fiunt. u Ait enim pater.) Querela parentum. x Reliquumque mundum.) Inferiæ mortuorum. y Hæc omnia.) Amplificatio à causa.

z Homo infelix, quid clamas?) Responsio filij, qua stulticiam lugentium, uti rem superuacaneam & inutilem coarguit. A Denique ad istum modum.) A' consequentibus. B Non cogitas.) A' contemptu eorum, quæ in terris pro bonis habentur. C Vide ne illud.) A' falsa opinione. D Eiulatus uester.) Ab inutili.

E Asphodelus.) Ex hoc ac multis alijs Luciani locis colligere licet, asphodelum herbam esse plebeiam ac uilem, atq; hac uictitare manes, apud quos nullus luxus, nulla sit ambitio. Quinetiam apud Theocritum Idyllio septimo, asphodelus inter rusticanas herbas commemoratur: Κνίσαι τ' ἀσφοδίλῳ τι, πολυτρήμονι τι σιλίνῳ. Vide Dioscoridem libro secundo, capite 64. Galenum libro sexto simpl. medicam. Hastula regia uocatur, cuius radix olim esui fuit, teste Hesiodo: quæ & magnificè laudibus effertur à Nicandro in Theriacis. F Sed dicito.) Hactenus per prosopopœiam. iam ex sua persona stulticiam lugẽtium ridet, ex consequentibus & effectu. G Sepulturæ rationem in uarios diuidunt modos.) Sepulchrorum uarias species, uarios quoque sepeliendi mores, tibi licebit perspicere in libello Lilij Gyraldi, quem de uario gentium sepeliendi ritu, multipliciq; instituto inscripsit. H Nam Græcus exurit.) Græcorũ sepeliẽdi morẽ, & illos cadauera cõbussisse, manifestus ex poetis colligimus, atq; in primis Homero, q. in Patrocli funere rẽ clarissimè executus est. Nam cæteris ea ferè quæ nostri. Cæterùm qui pro patria occubuissent, lõgè honestiore exequiarũ honore afficiebãtur: quã rem luculẽtissimè describit Thucydides. I Persa defodit.) Persas æra circũlitos mortuos cõdire solitos, scribit M. Cicero, ut ẽmaximè corpora diuturna permanerẽt. Hoc & Assyrijs attribuitur. Strabo etiam: Sola, inquit, sepeliũt corpora Persę cęra oblinẽtes: Magi uerò insepultos auib. edẽdos dimittũt. D. Hieron. Persas ait non prius cadauera humare, quàm aut ab alite, aut à cane traherẽtur. Idem & Procopius. Idem & Agathius in secundo historiarum, cum de sepultura ageret Mermeroes Persarũ regis, uiri strenuissimi: Tunc, inquit, in destinatum locum, solum nudumq; cadauer regis mortui reliquerunt, canibus simul & auibus eiusmodique cæteris carnivoris obscœnisq; animantibus uorandum: quãdoquidem (inquit) hunc Persæ seruant sepeliendi ritum, ut nudata à canibus & feris ossa, per campos dispersa maneant: neque enim aut urna condere, aut terra obruere defunctorum corpora fas est Persis. K Indus adipe suillo.) Inungebant cadauera pollinctores & libitinarij, quæ in pyra mox cremarent. Declarat id post Homerum Iliad. sexto, Vergilius:

—*Corpusq; lauant frigentis, & ungunt.*

In uulgatis Luciani codicibus malè, ut puto, ἰάλῳ pro μυάλῳ legitur,

legitur, hoc est medulla. Alii Indis, qui Macrobij cognominati sunt, hoc ipsum attribuunt. Diuersa ab his Sextus Pirrhonius: Indorum enim, ait, aliqui uultu ribus cadauera lancinanda exponunt. Indorum certè multiplex uariaque sepeliendi consuetudo fuit. L Scytha deuorat,) Quoniam amplissima latissimaque est Scytharum regio, Scythis uaria quoque sepeliendi consuetudo fuit. Nam Tertullianus quoque scribit, alios esse Scythas qui inter epulas defunctorum corpora deuorant. Sunt ex ijs aliqui, quibus ferè perpetuæ sunt nines, qui parentum cadauera inter niues ipsas & glaciem truncis affixa arborum suspendunt: arbitrati, flagitium & scelus esse ea terræ mandare. Alij defunctorum corpora condiunt, eaque plaustris imposita proximi ad amicos circumferunt, qui cadauer susci pientes, epulum ijs qui illud sequuntur exhibet: & in hunc modum quadraginta diebus priuatorum hominum comitatus circumagitur: posthęc humatur, si prius tamen cadauer expurgauerint. M ,Muria condit Aegyptus.) Sex. Empiricus tradit, Aegyptios mortuorum intestina educere, dein corpora salire: Chrysippus & Cicero, condire & domi seruare: Plutarchus in Symposio, cadauera aperire, apricoque aliquo loco soli exponere, intestina in flumen iácere, reliquum purgatum corpus asseruare: Strabo uerò, ab alijs quidem cadauera in flumen præcipitari, ab alijs uerò nitro circundata domi seruari, ab alijs in uasis fictilibus, alueolisq; quibusdam circum templa defodi & condi. Herodotus, & Herodotum secuti, scribunt in hunc propè modum· Vbi uita functus homo est, ferro incuruo inflexoque, ad hoc parato, cerebrum per nares mortuo educi, locum medicamentis expleri, intestinaisque purgari, & lapide, ut diximus, Aethiopico illa discindi, odoramentis compleri, mox consuto ilij uulnere, nitro saliri, septuaginta dies, quod ultrà non liceret, lugeri (quare Moses cum de Iacobo ait, qui in Aegypto decesit, illum, ait, Iosephi filij iussu ibi tum præpotentis, more Aegyptio quadraginta diebus conditum, defletumque septuaginta fuisse) inde cadauer linteamine inuolutum, gummique illitum, in ligneam hominis effigiem ad hoc paratam componi. Alterum dehinc subdit idem Herodotus mediocrium sepulturæ genus, tum & tertium: sed quæ nihil ferè differant, nisi sumptu. Fuit & illa apud Aegyptios consuetudo, ut creditoribus in pignus darent

parentum

parentum corpora: quæ qui non redemisset, perpetuæ infamiæ nota inurebatur. N Nam libationes.) Sepulchri formam alij non maiorem apud antiquos, quàm ut corpus caperet, faciebant: quod à plerisque hoc quoque tempore seruari uidemus. Fuerunt & qui columnas ingentes, aut pyramides, proceros ue colossos erigerent. Aegyptiorum in primis, in construendis monumentis ingens fuit ambitio. Sunt & hodie plerique, qui nullis sumptibus, nullis quantumuis immodicis expensis parcunt, ut illustria monumenta construant: non illa quidem perpetuò duratura, ut quæ omni tum fortunæ tum temporis iniuriæ sint exposita: qui tamen haud immeritò nonnullam alicuius saltē temporis gloriā consequuntur; ex ijs enim eorum quædam animi magnitudo conspicitur. Sed qui didicerunt, nulla esse monumenta perenniora ijs quæ animo & ingenio parantur, omni ope & studio nituntur, ut sibi tale comparent monumentum, quod duret æternum. O Tituli.) ἐπιγράμματα, tituli, qui & epitaphia dicuntur à Græcis uersibus, à Latinis prosa oratione frequentius conscripta sunt. Sed Plato sepulchrorum titulos non uult quatuor uersiculorum numerum excedere: quos &, quod Elego plerunque carmine fierent, ἐλεγεῖα à Græcis sæpe uocatos reperies. P Sunt uerò qui ludos.) Ludos funebres & Græci & Romani instituerunt. quos inceptari tuba, uel ex hoc Vergilij carmine cognoscimus:

Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Qui uerò ludis præerant, Designatores uocabantur: quo nomine & qui funera curant, nonnunquam dicti sunt. Funebrium autem ludorum principium à Græcis incœpisse, manifestè ostendit Homerus: à quo suos funebres ludos Verg. & Statius desumpsere. Ea uerò funera, quibus ludi adhibebantur, simpludearia dicta sunt: ut ex Ticinio antiquissimo poeta colligitur. Indictiua autem ea dicebantur, quibus non modò ludi adhibebantur, sed & designatores: atque ideo amplissima putabantur. Dicta uerò eo nomine, quòd per præcones indicerentur, ut Festus subinnuit: tametsi eo loci perperam quidam inductiua supposuit. Ludi tamen qui mortuorum causa celebrabantur, nouendiales appellati sunt: nec fas erat, eodem die & parentare, & eos exhibere, qui ut esset conueniendi spaciū indicebantur. Q Ac funebres orationes.)

nes.) καὶ λόγους ἐπιταφίους. Mos erat apud Athenienſes, ut qui in prælio cecidiſſent, publicitùs oratione laudarentur, quam illi uocant epitaphium. in hac magno artificio amplificabantur & ciuitas Athenienſis, & populus, poſtremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortem oppetiſſent. R Exequialis cœna.) Afferebantur & interdum epulæ dapesque ad ſepulturam, ubi quoque antiqui epulabantur. Vnde ſunt apud autores ferales cœnæ, ſilicernia, & funerum fercula: quem morẽ uixdum Chriſtiana lex compeſcuit. Extãt certè diui Ambroſij, & aliorum poſt eum, contra hanc conſuetudinem orationes & decreta: in cuius quidem uicem (adeò difficillimè potuit aboleri) in quibuſdam adhuc regionibus, in parentationibus perſeuerat, ut domi amici & cognati conuocentur: peractiſque ad ſepulchrum iuſtis & funeralibus, domi conuiuia, & quidem lautiſsima agitant, in quibus & demortui laudes & uiuentium ſolatia à ſacerdote, uel pro eo ab alio, poſt epulas, funebri oratione referuntur. S Neceſſarij.) προσήκοντες dicuntur cognati, uel affines, uel amici, & hi quibus uti familiariter ſolemus: quòd neceſſaria inter eos officia conferantur. Cic. Planco, libro decimotertio Epiſtol. Nec dubito quin ſcias in ijs neceſſarijs qui tibi à patre relicti ſunt, me tibi eſſe uel coniunctiſsimum, uide l. quamuis. 2. C. de adulterijs. T Sine quieſcant Plutonis manes.) Sunt qui putant, hoc nomine fuiſſe appellatas animas ſeparatas à corpore: unde uidemus uetuſta ſepulchrorum monumenta Dijs manibus eſſe inſcripta. Et qui ſepulchra demoliebantur, Deos manes uiolare putabantur. In corpore, Genij dicuntur: à corpore ſeparatæ, Lemures: quum incurſionibus domos infeſtant, Laruæ appellantur: contrà, ſi bonæ fuerint, Lares familiares. V Nam cœpit meminiſſe cibi Niobe.) Homerus Nioben, infelicem illam matrem, poſt tot filiorum necem de cibo cogitaſſe inducit. Sunt alij qui eam nimio lachrymarum fletu in ſaxum diriguiſſe cecinerunt, perpetuis quaſi lachrymarum guttis manans.

ΠΡΟΣΑΛΛΙΑ, Η Ἡρακλῆς. PRÆFATIO, SEV Hercules Gallicus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio est eiusdem rationis, cuius & superior, nisi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & causſam hic reddit, cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione uersetur: studium atque ætatem suam exemplo eo defendens, & ut ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos ipsa eloquentia depingitur, nimirum Herculis, eiusdemque iam senioris imagine. Fingit autem imaginem seu typum eum à sacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuisse perhibentur, explicatam, & singulorum picturæ eius membrorum rationem sibi tráditam esse, etiam Homeri atque aliorum poetarum locis, utpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac serie uideri satius est, quàm hic pluribus immorari.

Τὸν Ἡρακλέα οἱ Κελτοὶ Ογμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἰδίᾳ χωρίῳ, τὸ δὲ ἄλλο τοῦ Διοῦ, πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων γὰρ αὐτοῖς ἐστὶ τὸ ἰσχατον, ἀναφαλαντίας, πολιὸς ἀπειλῆβῶς, ὅσα λοιπὰ τῶν τριχῶν, ῥυσὸς τὸ δέρμα, καὶ διαπεπαυμένῳ ἐς τὸ μελάτατον, οἷοί εἰσιν οἱ παλαιουργοὶ γέροντες. μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ἰάπετόν τινα τῶν ἀποστάτων

Hercules a Galli lingua gentis uernacula Ogmium uocat. Porrò deũ ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt. Decrepitus est apud illos, recaluaſter: reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis: cute rugosa, & in aterrimũ exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontem potius aut Iapetum quempiam ex

bis

τερίων, ἢ πάντα μᾶλλον, ὃ
Ηρακλέα εἶναι αὐ ἀνάσσασε.
ἀλλὰ ἢ τοιόνδε ὤν, ἴσχε ὅμως
τῶν σκυλῶν τ Ηρακλέους. ἢ γὰ
τῶν διαφόρων ἐνῆπλαι τῶν τ λέ
οντος, ἢ τὸ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ
δεξιᾷ, ἢ τ χαρὺν παρέρτυτ,
ἢ τὸ τόξον ἐντετάμενόν ὁ ἀρι
στερὰ προδέικνυσι, ἢ ὅλως, Ηρα
κλῆς ἔστι. ταῦτά γε ᾠμην οὐδ
ἂν ὑβρεῖ τ Ελλήνων θεῶν τοι
οῦτα παρανομεῖν τὸς Κελτούς,
ὡς τῶν μορφῶν τῶν τ Ηρακλέ
ους, ἀμωμοσμένους αὐτ τῇ τοιαύ
τῃ γραφῇ· ὅτι τῶν χώραν ποτὲ
αὐτ ἐπῆλθε, λάσιόν τινα, ὀ
πότε τὰς Γυναῖκας ἀγέλας ἔχε
τ, καὶ δράμοι τὰ πολλὰ τ ἐ
νταῦθα γεγῶν, καί τοι τὸ παλ
λαδοξόταλον ἀλέπω ἐῶν τ ἐκ
κόνος· ὁ γὰ δὴ γέρων Ηρακλῆς
ἀνῆνος ἀνθρώπων παμπόλλοις
πλῆθος ἕλκει, ἐκ τ ὠτῶν ἅπαν
τας δεδεμένους. Δι᾽ ἃ δὴ ἀ-
σίαν, οἱ σεμνὰ λεγόμενοι, χρυ-
σοδέτοις ἁλύσεσιν ἠργασμένοις,

his qui apud inferos uersantur, diceres. In summa, quiduis potius quam Herculem esse conijceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, ut qui tum leonis exuuiis indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis ulciscerentur: quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agens, id temporis, quum Geryonis armenta uestigans, Occidentalium gentium plerasque regiones peruasta ret. At nondum etiam dixi, id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porro uincula sunt b catenulæ tenues, auro electróue cõfectæ,

ἅμιλλαι τοῖς παλλίσκοις, ἀγὼ ἅμα ἀφ' ὅτου ἀδρῶν ἀγόμενοι, εὖτε ἀμισθὶ δοκοῦσι δουλεύειν, δυσάμμαχοι ἂν δόμαχοι, εὖτε ὅλος αὐτιτάσσεται, ὃ τοῖς ποσὶν αὐδρείδουσι, ψοὶς τὸ ἐναντίον δ' ἀγωγῆς ἐχυπλεόμενοι, ἀλλὰ φαιδροὶ ἕπονται, καὶ γεγηθότες, καὶ τ' ἄγοντα ἐπαινοῦντες, ἐπεγόμενοι πάντες ἅπαντες, καὶ τῷ φαύειν ἰδίαιν τὸν δεσμὸν ὠδίχαλῶν ἴσ, ἐσπόντε ἀχθεσθησομένοις, ἀ λυθέσονται· ὃ δ' ἀνάντων ἀσπουστατον ἔναί μοι ἐδόξει, ἂν ἐκνέφων κ' ἔτο ἀπᾶν· ὁ γὰ ἔχων ὁ ζωγράφ@, ὧδε ἐξάψε πᾶσι σειρᾶς τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχὰς, ἄτε δ' ἀξιᾶς μὴ ὕδε τὸ ἐκπαῖον, δ' λαιᾶς δ' τὸ τέο ξον ἐχόσας, ὑπερόσας τῷ δεοῦ πλίω γλῶτταν ἄκραν, ᾗ ἐκέ νους ἐλκομένους αὐτοὺς ἐποίησε, καὶ ἐπίσραπταί γε ἀς τὰς ἀγο μένους μαλιῶν. τοῦτ' ἐσὼ μὲν ὦδὶ πολὺ ἐσφόμην ὁρῶν κ' δαν μάζων, κ' ἀποροῦν κ' ἀσανακτῶν. Κιλτὸς δ' τις ωκρισώς, ὃν ἀε

pulcherrimis iſtis monilibus adſimiles. Atq; quũ uinculis uſqueadeò fragilib. ducan tur, tamẽ neq; de fugiẽdo co gitãt, quũ alioq cõmodè poſ ſint, neque prorſus obnitun tur, aut pedib⁹ aduerſus tra hentẽ obtendunt, ſeſe reſu pinantes: uerùm alacres ac lati ſequuntur, ducentem admirantes, ultrò feſtinan tes omnes, & laxatis funi culis etiam anteuertere ſtu dentes, perinde quaſi grauit er laturi ſi ſolueretur uin culis. Ne illud quidem pige bit referre, quod mihi uide batur omnium abſurdiſſi mum. etenim quum non in ueniret pictor unde catenu larum ſummas anſas necte ret, uidelicet dextera iã cla uam, læua arcum tenente, ſummã Dei linguã pertere brauit, atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipſe nimirũ ad eos qui duce bãtur, uultũ & oculos cõuer

tebat arridens. Hæc ego quũ diutius aſpiciens eſſem contem platus, admirans, hæſitans, indignans: Gallus quiſpiã, qui

propius

παίδευτος τὰ ἐμὶ τέρα, ὡς ἔλαξεν, ἀκριβῶς Ελλάδα φωνὴν ἀφιεὶς, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ ἀδύχωρα ἐγὼ σοι, ἔφη, ὦ ξένε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα· πάνυ γὰρ ταραττομένῳ ἐοικας περὶ αὐτῶν. τὸν λόγον ὑμᾶς οἱ Κελτοὶ, οὐχ, ὥσπερ ὑμᾶς οἱ Ελληνες, Ερμῆν οἰόμενοι εἶναι, ἀλλ' Ηρακλέα αὐτὸν ἀναφέρομεν, ὅτι παραπολὺ τοῦ Ερμοῦ ἰσχυρότερός ἐστιν. ἃ δὲ γῦρον πεποίηται, μὴ θαυμάσῃς· μέγα γὰρ ὁ λόγος ἐν γέρᾳ φιλᾷ ἐντίλλειν ἑαυτὸν ἀνθρώποις. ἃ γὰρ ἀπὸ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν, ὅτι αἱ μὲν τῶν ἀνθρώπων φρένες ἀγρίδονται, τὰ δὲ γῆρας ἔχει τι λέξαι τῶν ἐόντων σοφώτερον. οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τῶν

propius adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, philosophus opinor, ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nã uidere uehementer ad eam attonitus, ac stupefactus.

Orationẽ nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum uos Græci: uerùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio lõgè robustior extiterit. nã quòd senex fingitur, nihil est quòd mirẽre. Siquidem una facundia consueuit in senecta demum absolutum uigorem ostendere, si modò uerum uestri dicunt poetæ,

Obduci iuuenũ dẽsa caligine pectus:

Contrà senectam posse quiddam dicere, Rudi iuuentæ melius ac præclarius. Hinc uidelicet apud uos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores

τὶω ὅπα τὶὼ λαμβάσαν ἀφιᾶσιν, ὃ ἂν θῦ τινα· λήρια γὰρ καλῆτ', εἰ τι μίμνημαι, τὰ ἀΰδη. ὥστε ἀ τῶν ὥτων ἐκλιδιμένους τὸς ἀνθρώπους πρὸς τὶω γλῶτταν ὁ γέρων ὅτος Ηρακλῆς, ὁ λόγος ἶλιξ, μηδ' ἔτι θαυμάσῃς, ἐδὼς τὶω τ' ὥτων ἢ γλώττης συγγένειαν, ἀλλ' ὕβρις ἀς αὐτ', ἀ ταύτη τετρύπτη. μίμνημαι γάρ, ἔφη, ἡχὶ κωμικῶν τινων ἀκούσας, παρ' ὑμῖν μανθάνω· Τοῖς γὰρ λάλοις ἢ ἄκρη ἡ γλῶττα πᾶσίν ἐστι τετρυπημένη. Τὸ δ' ὅλον, ἢ αὐτὸ ὑμεῖς τ' Ηρακλία λέγω τὰ παῦτα ἐγὼ μεθαβγάσασθαι, σοφὸν ἐμοὶ φαίνεσθαι, ἢ πειθοὶ τὰ πλῆσα βιάσασθαι. ἢ τά γε βέλη αὐτ', οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς ἢ σύντονοι ἢ ταχεῖς, ἢ τὰς ψυχὰς τι φύσουσιν τες. πρόσφατα γὰρ τὰ ἔπη ἢ ὑμᾶς φατι ἔναι. τοσαῦτα μὲ ὁ Κιλτὲς, ἐμοὶ δὲ, ὡίνατι περὶ τ' δῦρο παρόδε ἑαύτης ἰσοπαλῶ πρὸς ἐμαυτὸν, εἰ lirioessam edunt, uidelicet floridam quandam uocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribꝰ uinctos ad linguã trahit senex hic Hercules, qui nõ aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque uerò ad contumeliam illius illud pertinet, quòd ea pertusa est. nam memini, inquit, et Iãbicos quosdã uersiculos è comœdijs apud uos discere:

Siquidem uiris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodẽ hanc in summa habemus opinionem, ut quicquid egit, id oratione facundiaq; confeciſſe putemus: utpote uirum sapientẽ, ac perſuadendo pleraq; ſibi ſubegiſſe. Iam tela illius nimirum rationes ſunt acutæ, miſſiles, citæ, atque animam ſauciantes: unde pennigera dicta uos quoque nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidẽ quum huc me conferens mecum inter eundũ perpenderẽ, nũ de eorum

μοι πάντως ἴχοι, τηλικῷδ' ὄντι, καὶ πάλαι τ' ἐπιδάξειν πιπτοντι μέλεσι, καὶ δεῖν ὑπὲρ ἡμῶν τ' ψῆφον διδόναι τοῖσδε δικαστὰς κατὰ καιρὸν ἐπιλέξαι ἀναμνησθῆναι δ' ἐκέλευσε. τίνος μὲν γὰρ ἰδιώτου, μή τινι ὑμῶν δόξαιμι μοι δοκεῖν μηχανικώτερα τούτων ποιεῖν, καὶ παρ' ἡλικίαν τηλικοῦτον ἀνδρωθῆναι, κἀτάξιος ὁμωμοκὼς τοῖς ἀγῶσιν ὧδ' ἐπαλαῖσαι μοι δοκῶ τὸν Σὴν βίαν ἐλύσας. καὶ λοιπὸν γῆρας κατάλαφρόν σοι, Ἡρακλεὲς δή νύ τοι θόρνυμαι, βραδίων δή τοι ἵππος· ἐς τὰς ᾠδὰς τ' ἐπισκώπτων. ἀλλ' ὅταν ἀναμνησθῶ τ' γέροντος ἐκείνου Ἡρακλέους, ταῦτα ποιῶν προάσομαι· καὶ ἐν ἀδύμοις, τοιούτοις τέλμασι, ἡλικιώτης ὢν τ' ἐκείνου. ὥστε ἰσχὺς μὲν καὶ τάχος καὶ κάλλος, καὶ ὅσα σώματος ἀγαθὰ, χαρίτω, καὶ ὁ ὄρνις ὁ σὸς, ὦ Τεῖε ποιητὰ, ἀσιδῶν μοι, ἵνα σπούδιον γένωμαι, χρυσοφαέννων, ἐν βέλεσιν, ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, ἐπὶ τοῖς παραπτέρνοις.

decorũ iã esset, ut tã grandis natu, quiq; iãpridẽ ab his doctrinæ certaminibus memet abdicassem, rursum me tam multorum iudicum calculis exponerem iudicandum, aut tempore subijt animum eius picturæ recordatio. nã antebac uerebar ne cui uestrũm uiderer hæc admodum pueriliter agere, quasique præter ætatẽ iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens,

Aetas iã perijt tua. tũ illudit
Ac te corripuit carioſa ſene
Eſta, miniſter
Inualidusq; tibi, & ſegnes
tardiq; caballi:

uidelicet eo scommate pedes meos notãs. Verũm quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor ut faciã: neq; me pudet hæc audere, quũ sim ipsi æqualis imagini. Itaq; robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, ualeant, cũq; his tuus, ô Teie uates, Cupido, ubi memẽto subcano uiderit, auro rutilãtib. alis, si uidebitur, uel aquilas præteruolet,

καὶ ὁ Ἱπποκλίδης ὁ φρεντιᾶ· τῷ λόγῳ δή, νῦν ἂν μάλιστα ἀσηβᾶν καὶ αὐδᾶν, καὶ ἀκμάζειν καθ' ἅρμα ἔνι, καὶ ἐλαύνειν τῶν ὤτων, ὅσους ἂν πλάσους λιώνται, καὶ τοξεύειν πολλάκις, ὡς εὐλίν γε δίᾳ, μὴ κεχωδὼς λάθοι ὁ γυρτὸς αὐτῷ. ἐρᾷς ὅπως παραμυθοῦμαι τὸν ἡλικίαν, καὶ τὸ γῆρας τὸ ἐμαυτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐτόλμησα, πάλαι γριωλιμμένον τὸ ἀκάτιον καταστήσας, καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπισκευάσας, αὖθις ἀφεῖναι ἐς μέσον τὸ πέλαγος. ἔνι δ' ὦ δεῖ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἐμπυνθύσαι δίξια, ὡς νῦν γε μάλιστα πλησιαίτιόν τι καὶ ἐφέλοιτ', καὶ ἑταίρου αὐτίμου δεῖσθαι, ἵνα ἐ ἄξιοι φανοίμεθα, καὶ ὑμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐς χάνο ἐπιφθίγξηται τις,

Οἷόν τε ῥακέων ἐγέρων ἐπιγουνίδα φαίνει.

neq; [c] laborabit Hippocli des, imò nũc uel maximè tẽ pestiuũ fuerit facũdia repu bescere, florere, uigere, & q̃ licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpius arcu feri re: quandoquidem pericu lum non est, ne quando quis præter spem pharetrã ina nem reperiat. Vides quibus modis ætatem meã, meam que senectutẽ ipse conſoler, animemq̃, adeò ut non ſim ueritus nauim iam olim in terram ſubductam, denuò reuellere, ſuiq̃ inſtructã armis mediũ in pelag⁹ de mittere. Cõtingãt autẽ à uo bis ô dij, afflatus ſecundi, quandò nunc uel maximè præſente bono atque amico uento nobis eſt opus: quo ſi digni modò uidebimur, in nos quoque dicat aliquis Ho mericum [d] illud:

Quos profert ſenior pannis è uilibus armos.

GILBER

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Herculem.) Celtæ Herculem, Ogmion ab illis dictum, eloquentiæ ac prudentię Deũ existimabant: itaque effictum colebant, senem penè decrepitum, caluum, paucis capillis, coloratum, fuscumue & rugosum, quales uidelicet seniores nautæ marini: leonina pelle indutum, cum rhopalo, id est claua dextra, sinistra arcum tenentem, pharetra ex humeris dependente, catenulis uerò ex auro & electro admodum tenuibus, linguæ suæ extremitate perforata insertis, maximá hominũ multitudinem non inuitam, sed sponte sequentem, auribus alligatis trahentem. Huiusmodi uerò Herculis statua, miro artificio sculpta Romæ conspicitur in turri quadam, quæ à templo D. Ludouici non procul distat. Atq; eadem ferè est, quæ depicta cernitur statim in principio quorundam librorum, excusorum ab Andrea Cratandro Basilienſi. Hęc nobis significat, Herculem uirtute & consilio præstantem dissipatos Celtas unum in locum congregasse, eosq; ex ferocitate quadam ad iusticiá atq; mansuetudinem transtulisse, & inuento diuino, & humano iure mœnibus obsepsisse. b Catenulæ.) Herculem Ogmiũ eundem cum Mercurio existimauit religio Druydarũ, & Aegyptiorum schola. Mercurij catenæ meminit Eunapius Sardianus: Hercules sua catena auribus hominum inserta, eos circũducebat. Vterq; inuictæ eloquentiæ fuerunt, & linguæ lenocinio auditores quocunque rapere & traducere potuerunt.

c Neque laborabit Hippoclides.) Hoc adagio quoq; usus est in apologia Pro mercede conductis. d Homericum illud.) Ex Odysseæ σ. de Vlysse certaturo cum Iro. Id Lucianus torquet ad senem ingenio facundiaq; præcellentem.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΥΟΝΟΣ. DE ELECTRO, seu Cygno.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hęc superiorib. cõsimilis præfatio est, in qua seipsum ac scripta sua extenuat, adhibita similitudine fabulę ci⁹ quę de electro &

Phaethonte, ac cygnis Eridani à poetis traditur: quam ut ficta ac falsam præsens experientia ostendit, ita se uereri quoq; ait, ne conceptam de se opinionem, auditorum præsentia imminuat, ac falsam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quòd simplex sit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabulosis, quod ad canoritatem spectet, similis: neque etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum atque aurum & speciosa omnia affectant, Eridanum istum ac cygnos poeticos uanitate ac fumo longè excedant.

Ἡλέκτρου πρὸς ηχὴ ὑμᾶς λιπαρὴ ἡ μῦθος ἀπῳκίσθη, ἀλυγέρους ἐπὶ τῷ Ἡριδανῷ ποταμῷ λαμπάσας αὐτὸ, δηλούσας τὸν Φαέθοντα. καὶ ἀληθὰς γε εἶναι τὰς ἀλυγέρους ἐκείνας τοῦ Φαέθοντος· εἶτα ἐξυρημένας τὸ μέτωπον, ἀλλαγλώσσους δὲ τὰς λίνδρας, καὶ ἀποστάζειν ἔτι αὐτῶν λάπυρον, λιπαρὸν τὸ ἤλεκτρον. τοιαῦτα γὰρ ἀμέλει καὶ αὐτὸς ἀκούσας τῶν ποιητῶν ἐξέλυτον, ἤλπισον· εἴ ποτε γενοίμαν ἐπὶ τῷ Ἡριδανῷ, ὑπὸ πελδὼν μίαν τῶν ἀλυγέρων, ἐκκοπάσας τὸ προσόλπιον, ὑποδεξάμενος τῶν λαμπάδων ὀλίγα, ὡς ἤλεκτρον ἔχοιμι.

QVAM *super electro poetæ cõmenti sunt* a *fabulam, ea & nobis planè persuasis fidem fecit, esse scilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud destillarent, Phaethontem luentes, easdémque Phaethõtis sorores fuisse populos: deinde iuuenis casum luctu prosequentes, in arbores fuisse commutatas, atque etiamnũ è lachrymis illarum electrum defluere. Hæc inquam cum poetas canentes audissem, in spẽ ueniebã, ut siquando ad Eridani littora delatus essem, unam accedẽs ex arboribus, ac recluso sinu & cortice, nonnullas me*

ηχὴ *susceperum lachrymas, ut ego quoq; electrum posiderem.*

Et *sanè*

ἠ δὴ ὁ πρὸ πολλοῦ κατ' ἄλλο μέν τοι χρέος, ἦκον ἢ ὅμως ὅτ τὰ χωρία ἐκεῖνα· ἠ ἰδὼν δὲ ὦν πλέω καὶ ἀ Ηριδανὸν, ἤτ' αὐτίκα ἄδον, παύν πρίσκοπον, ἔτι τὸ ἤλικτρον, ἀλλ' ὅλ τένο μα ἤ Φαέθοντος ἤδεσαν οἱ ἐπιχώριοι. ἀναζητήσας γὰρ ἐμῶ, ἠ διαπωθανομένου, πότε ἢ ὧδε τὰς αὐγέρας ἀφιξόμεθα, τὰς τὸ ἤλικτρον ἐκδιδόσας; ἐπείλων δι ναῦτ', ἠ ἐξίσω σαφέστερον λέγειν, ὅ, τι ἠ θέλοιμι. κἀγὼ τὸν μῦθον διηγούμην αὐτοῖς, Φαέθοντα γεγράδαι ἡλίε παῖδα, ἠ ἕτον ἐς ἡλικίαν ἐλθόντα, αὐτῷ φαι παρὰ ἤ πατρὸς, ἐλάσαι τὸ ἅρμα, ὡς ποιήσειε ἠ αὐτὸς, μί αν ἡμέραν· ἤ ἦναι, ἤ ἀποδιδάξαι ἐκδιφρεύσαντα, ἠδὲ τὰς ἀδλιάδας αὖ ἀνυδήσαι ἐπεκῶθά πυ, ἴφλω, παρ' ὑμῖν, ἵνα πρὸ ἠ καῖπόθεν ἐκὶ τῷ Ηριδανῷ, αὐγέρας γεγράδαι, ἠδὲ λακρύειν ἐπ' αὐτῷ τὸ ἤλικτρον.

Et sanè non multo antè alterius negocij conficiendi gratia ea in loca iter habẽs deueni, & erat mihi commodùm trajiciendus Eridanus: nec tamen cum diligenter omnia loca circumcirca oculis obiisse atq; perlustrassem, aut populos uidi, aut electrum consexi, sed Phaethontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me, atque interrogante, Quando uerò ad populos electrũ de se præbẽtes deueniemus? riserunt nautæ, atq; manifestius si quid uellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulã ordine percẽsui: Phaethõta fuisse Solis filiũ, et hũc ubi iam adoleuisset, à patre postulasse, aurigãdi copiã sibi faceret, ut unius diei cursum & ipse cõficeret. Cæterùm patrẽ filij precib. annuisse, ac postulata præstitisse, hũc aũt inter aurigandũ è curru delapsum & deiectum periisse. Porrò illius sorores lugẽtes eo loco alicubi, inq̃, apud uos, ubi delapsus est, apud Eridanũ in populos fuisse trãsformatas, & iam fratrẽ lugentes electrũ lachrymando emittere.

τις ταῦτά σοι, ἔφασκον, διηγήσατο ἀπατεὼν, καὶ ψευδολόγος ἄνθρωπος· ὑμᾶς δὲ οὔτι ἰδίοις τισὶν ἐπιτυχόντα διέλεξε, οὔτε τὰς ἀγάρους, ἃς φὴς, ἔχομεν. ἃ δὲ ἐγὼ τι τοιοῦτον, οἷα ἡμᾶς λυσῖν ὀβολοῖν ἕνεκα ἱρίτλειν ἄν, ἢ ἵλκειν τὰ πλοῖα πρὸς ἀνάντιον τὸ ὕδωρ, οἷς ἔξεστι πλωτῆν, ἀναλίσκοντας τῶν ἀσφόρων τὰ δάκρυα; τοῦτο λιχθὶν ἐ μιρίως μὲ παβύνετο, κὴ ἰσιώπησα διασχων ἄς, ὅτι παιδία τινὲς ὡς ἄλλο βῶς ἔργον ἐπιτάνθεμεν, πιφόβημένος τοῖς πολλοῖς, ἀνίδεαν ἄτω ψευδομένοις, ὡς μαλὶν ὑγιὲς ἀρίσκεσθαι αὐτοῖς. μᾶς δὲ ταύτης ἐλπίδος ἐ μικρᾶς ἐψυσμένος, ἐλιώμαν, καβάπερ ἐν τῶν χειρῶν τὸ ἵλκος ἔχων ἀπολωλικὼς, ὃς γὲ ἦν ἐν πλατῖν, ὅσα κὴ εἶχε χρήσιμα αὐτῷ. ἐκεῖνο δὲ κὴ πάνυ ἐλυδῶς ὤμην ἀνρήσειν παρ' ἐμοὶ τοῖς κύκνους πολλοὺς, φάσκοντας

Quicunq; inquiunt, hæc tibi dixit, uanum eum hominem fuisse apparet: teq; dolis produxit, & mendacijs. Nos uerò neq; aurigam ullũ delapsum nouimus, neq; eæ penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quòd si quid eiusmodi apud nos esset, num putas duorũ obolorum gratia nos ita laborioſe remigaturos, aut nauigia aduersus fluminis impetum tracturos: quibus promptũ esset minori negocio & sudore diteſcere, populorum lachrymas colligẽtibus? Hæc cum dixissent, non mediocriter sanè nautarum dictis sum pudore affectus. Confusus autem obticui, quòd reuera puerile quiddã passus fueram, habita fide poetis adeò monſtroſa mẽtientibus: quippe quibus studio est nihil sani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac spe, nec illa modica, turpiter deceptus, indolui, nõ secus atq; si è manib. electrũ deperdidissem: mirarum qui iam mecum deliberabam, quomodo illo potissẽ mùm uti uelim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, nempe cygnos complures in flumi-

νυν ὧδε τῶν ἴχθυος τὸ πολυ μοῦ. καὶ αὖθις ἐρώτων τὸν ναύτας (αὐτοπλέομεν γὰρ ἔτι) ἀλλ' οἵ γε κύκνοι πλησίον ὑμῖν τὸ λιγυρὸν ἱεῖσαν ἔδοσαν, ἐφ' ὅσον τοῖς τοσαῦτ ἐνεῦν ἦν ἐνθυ: φασὶ γὰρ Ἀπόλλωνος παρέδρους αὐτοὺς ὄντας, ᾠδικοὺς ἀνθρώπους, ἐντεῦθά πη ἐς τὰ ὄρνια μεταπεσεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ἔθελειν ἔτι, ἂν ἐπαλαθμεύσης τῆς μουσικῆς. οἱ δ' σοὶ γέλωτι, σὺ, ἔφασαν, ὦ ἄνθρωπε, ὁ πάνυ τἀμοῦ κατεψηφισάμενος δὲ χύρας ἐμὲν, καὶ τοῦ ποταμοῦ; ἐμοῦ δ' ἂν πλέοντες, καὶ ἀχθόμενοι ἐν παίδων ἐργαζόμενοι ἐν τῷ Ηριδανῷ, ἐλίσσει μὲ κύκνος ἐνίοτε ἐρῶμεν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ κρύψειν ἔτει παῦε ἄν μεσον καὶ ἀδικεῖς, ὡς τὰς κόρακας ἢ τὰς κολοιὸς, Σειρῆνας μὲν εἶναι πρὸς αὐτούς. ἐλόντων δὲ ἐλέ, καὶ οἶον σὺ φῂς, φιλεῖ ὄνειρ ἀνακάμπτειν, ὥστε θαυμάζομεν, πόθεν ταῦτα

nis littorib. modulantes. Aerursus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atq cygni quando tandē propter fluuiū consistentes, dulcem illū concentum uobis absoluūt, ex utraq; parte littoris? Siquidē & illos Apollinis assessores fuisse perhibēt, homines canēdi peritia et suauitate excultos et celebres, postid in aues esse cōmutatos, eamq; ob rē etiā nūc cātib. et modulis indulgere, necdum Musices esse oblitos. Illi uerò sublato risu, Tu quidē inquiunt, ó homo, nūquā' ne bodie finē facies patriā nostrā & fluuiū mēdacijs infamandi? Nos equidē semp remigādi studio operā dātes, ac penè omnē à puero ætatē laborib. in Eridano cōsumētes, paucos nōnunq; cygnos cōspexim⁹ in fluminis paludib. qui incōptā et inamœnā uocē, et sonum parū firmum edere solebant, ita ut coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas esse confirmare posſis. Cæterùm dulce quiddā & optabile, ut tu dicis, ne [b] in somno quidē cantēs unquam audiuimus. Itaq; demiramur undenam ista de nobis

ἐς ὑμᾶς ἀφικέσθαι περὶ ὑμῶν. πολλὰ τοιαῦτα βλασφημοῦσιν, πιστοῦντες τοῖς πρὸ τοῦ μᾶλλον ὑπ' αὐτῶν βλασφημουμένοις. ὥστε κἀγὼ τῶν Κηΐων ὑπὲρ ἡμῶν, μὴ ὑμᾶς ἄρτι ἀφικομένους, καὶ τοῦτο πρῶτον ἀκροασαμένους ὑμῶν, ἄλλα φαύλα τινα, καὶ πάνυ ὀλιγίστου ἄξιον ὑποπτεύσητε ἀμφοτέρωθεν παρ' ὑμῖν, ἐπειδὰν μετ' ὀλίγον ἀκηκοότες καὶ ἐπιγνόντες τὸ ἀληθὲς ἐπαινέσητε ὑμᾶς, τοιαῦτα πολλὰ κἀμοῦ λιπαρῶς ἐνόντα τοῖς λόγοις, ἀλλὰ μικρολογοῦμαι, ὡς ἐμοῦ τοιαῦτα, μισαλαζονικοῦ περὶ τὸ ἐμαυτοῦ, οὔτε ὑμᾶς, ὅτι ἄλλως πως ἀκήκοεν, ἀδικεῖ οὐδὲν, οὔτε ἄλλους πω τινὰς, οἳ γε ὀλίγοις ἐντυγχάνουσιν ἀνδράσιν, ἀλλὰ χρυσοῖς αὐτοῖς ἀποφάσει τοῦ λόγου, πολὺ τοῦ κύκνου τοῦ ποιητικοῦ λειροτέροις. τὸ δ' ἐμὸν ὁρᾶτε ἤδη, ὁποῖόν ἐστιν ἀπλοϊκὸν καὶ ἄμουσον· ἐδέ τις ὦδε ἂν πρόσοιτο. ὥστε ὁρᾶν μὴ τοιοῦτόν

de nobis conficta in hominũ opinionẽ uenerint. In multis etiã alijs facile ac prõptũ est credẽtes decipere, ijs qb. singula quæq; iusto magnificentiꝰ narrare atq; extollere moris est.c Quare et ego nũc de me ipso in metũ uenio, ne & uos, qui nup ueniſtis, ac nos primùm audiſtis, electra quæ piã aut cygnos apud me inuẽturos sperãtes, tãdẽ nõ multò pòst abeatis, et eos q uobis magnifica de me sunt pollicĩti, subsannetis, multas eiusmodi uerborũ diuitias in orationib. meis repositas affirmãtes. At ego Deos testor, talia meipsum de oratiõib. meis subdubitantẽ, magnificè iactantẽ, neq; à uobis neq; ab alio quo quã unq; auditũ esse, neq; pòst quenquã ita insolẽter agentẽ auditurũ fore.d Neq; tamen

fieri potuisse nego, ut in alios nõ paucos incidas quoſpiã Erĩdanos, quorũ orationes nõ electrũ solũ, sed aurũ quoq; destillat, qui longo interuallo uocis dulcedine cygnos superant poeticos. Mea uerò dicendi ratio quàm simplex sit, ac minimè fabulosa, uidetis, neq; ullam habet modulationem admixtam. Quoc irca uidendum est, ne idem tibi imprudenti con-

οι πάθητε, περὶ ὑμῶν ἐλπίσας, εἴδόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ὁρῶντες· εἰώθασι γὰρ τὰ μικρῶν μείζονα εἶναι αὐτὰ, εἴα διὰφαῦσι τοῦτο αὐτοῖς πάθος, σύμφωνόν τι σκιᾶς πρὸς τὸν αὐγὸν, ἐπεκτείνουσι, πολλῷ μᾶλλον ἐπιστάσης, αὐτῶν τοῦ ὕδατος ἐπιστάντος, αὐτῶν τοῦ. ἤδη οὖν σοι προλέγω, ἐπεὶ ἂν τὸ ὕδωρ, καὶ ἀποκαλύψασα τὰμὰ, μηδὲν μέγα προσδοκήσῃς αὐτίμισθόν, ἢ σαυτὸν ἐν τῇ ἐλπίδι.

ti contingat, maiore de nobis spe animo cõcepta, quod persæpe solet accidere sub undis aliquid spectantibus. siquidem existimantes tantæ magnitudinis illa esse, quanta illorum apparẽt obtutibus, dilatãte umbra splẽdorem: quibus iam subtractis, multoq; minoribus inuentis, discruciantur animo. Iam ergo tibi prædictũ sit, ut effusa aqua, ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, aut te ipse ob spem falso conceptam condemnabis.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Fabulã.) Narratio quæ est super fabula Eridani, & quãm eadem falsa deprehensa fuerit, sic habet. Phaeton Solis filius cum à patre petijsset, ut sibi eius equos regendi per unius diei spacium facultatem concederet: uotiq; compos factus, quoniam aurigæ munere rectè fungi nescisset, fulmine à Ioue prope Eridani ripas fuisset deiectus, non prius à sororib. quæri desijt, quàm illæ in arbores populos mutatæ, pro lachrymis in eum amnem electra stillarint. De illis Ouidius secundo Metamorphoseon libro:

Inde fluunt lachrymæ, stillataq; sole rigescunt,
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis.

Nihil his magis esse uanum compererunt, qui res ipsas paulo diligentius scrutari uoluêre. In his Lucianus, qui ea se aliquando credidisse memorat, cumq; summo electri apud Eridanum inueniendi desiderio captus ad eius ripas peruenisset, omnia quæ

quæ diligenter oculis perlustrasset, neq; populos unquam, nec que electrum in his locis uidere potuit. Quamobrem nautæ quando nam ad optatas arbores essent peruenturi interro gans, risisse eos, ac rem apertius cognoscere optasse testatur. b Ne in somnio quidem.) Luciano prouerbialiter dicitur, pro nulla ratione, nullo tempore. Idem usurpauit in Gallo, cũ ait: Regibus ne per somnium quidem aliqua re iucunda frui licere. c Quare & ego.) Adoptatio expectationis & opinionis de se contemptæ. d Neq; tamen fieri.) Commendatio suæ orationis, à collatione aliorum, & causæ qualitate. e Ne idem tibi imprudenti.) Aliud simile, quo sua extenuat.

MYIAΣ ΕΓΚΩΜΙΩΝ. MVSCÆ Encomium.

ARGVMENTVM.

Declamatio est ex eorum genere quę exercendi ingenij cau sa tractari solent, adoxa pleraq;, & ipso argumento dicentem parum iuuãtia: qualia statim ab initio inde sophistas tractasse, etiam ex Isocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenę, inutilẽ ac intempestiuã in rebus friuolis, & à cõmuni usu alienis, diligentiã illorũ ob id reprehẽdit. Quanquam uidetur Lucianus discipulorum magis q̃ sui ostentandi caussa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe ut horum exemplo etiam ad seria copiosiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex superioribus præfationibus satis apparet, illis tum tẽpo rib. cũ hęc scriberet, rhetoriã publicè professũ esse, siue hoc in Gallia, ut quidem ex Hercule aliquo modo cõiecturã facere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò aũt tanta diligẽtia om nia persecutus est, quęcũq; de musca dici aut inueniri possunt, ut uix aliud copiosius quicquam in hoc genere tractatũ repe rias, adeò ut si explicare oratione, atq; amplificationibus illustrare singula uoluisset, planè illud quod ipse in fine uereri se ait, ex musca elephantem fecisset. Principiò enim quæcunq; ad corporis habitum, formam ac membra, & ad usum item eorum pertinẽt, ita singillatim persequitur quęq;, ut nihil prætermissum possis dicere. Deinde uerò et ad interiora, & ad animũ trã siẽs, prudentiã q̃dã & fortitudinẽ in illa cõmẽdat, adhibitis etiã ad hoc testimonijs Homeri. Postremò neq; illa intacta relinqt, quæ

quę quasi à fortuna accepisse uideri potest, ut reminiscétiã istã, ob quam cũ Hermotimo Pythagorico confert quoque illam: deinde & uictus & diætæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac serie orationis facilè cuiuis apparent.

Ἡμῖν ἐστι μὲν οὐ τὸ σμικρότατον τῶν ὀργάνων, ὅσον ἐμπίπτει κατὰ κώνωπι, καὶ τοῖς ἔτι λεπτοτέροις παραβάλλων, ἀλλὰ τοσοῦτον ἐλάττων μεγίθει πρόσεχε, ὅσον αὐτὸ μιλίτται ἀπολάπτεται. ἐσ πτέρυγας δὲ οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις, ὡς τοῖς μὲν ἀκαταιχίδεσι πεμφῦ τοῦ σώματος, τοῖς δὲ ἀνυπτίροις χρῶσθαι, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀκρίδας, καὶ τέττιγας, καὶ μιλίττας. ἐστι μὲν ὑμεροπτέρα, τοσοῦτον ἀπαλώτερα ἔχουσα τὰ πτερὰ, ὅσον τῶν Ἑλλάνικῶν ἰδέτης ἡ Ἰνδικὴ λεπτοτέρα καὶ μαλακωτέρα. καὶ μὴν διλόφος διέτηκε κατὰ τοὺς ταῶνας, ἢ τις ἀτρεὶς βλέποι ἐς ἀντίλιν, ἐωθὼς ἐπιτάσασα πρὸς τὴν ἥλιον, ἐπτερύγωται.

Ἡ δὲ

Mvsca est sic a minima uolucrum, ut posśit cum muscellis & culicibus comparari sed tanto b illis est maior, quantum ipsa ab ape relinquitur. c Pennata est autem, non eo modo quo cæteræ uolucres, quarum hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ uerò uelocibus utuntur & pernicibus alis. sed ex pelliculis sunt illi pennæ, quemadmodum locustis & cicadis & apibus: sed tanto molliores habet pennas, quanto Græca uestis tenuior & mollior est Indica. Si quis muscam diligenter inspiciat quando in sole alas expandit & concutit, uarijs eam pictam coloribus ut pauones uidebit.

Est

ἡ δὲ πτῆσις οὔτε κατὰ τὰς νυκτερίδας, ἀρρύσῳ σωιχᾷ τῶν πτερῶν, οὔτε κατὰ τὰς ἀκρίδας μετὰ ψιλήματος, οὐδὲ ὡς οἱ σφῆκες μετὰ ῥοιζήματος, ἀλλ' εὐκαμπὲς, πρὸς ὃ, τι ἂν μέρος ἐρέσσῃ τῷ ἀέρι. ἡδὺ μὲν λιγυρὸν πρόσωπον αὐτῇ, τὸ μὴ καθ' ὁμοιχίαν, ἀλλὰ μετ' ᾠδῆς πίτυι ἄσαι, ὃν ἁπλῶς, οἷα κωνώπων ἡδὺ ἐμπίλημ, οὐδὲ τὸ βαρύβρομον τῶν μιλιττῶν, ἢ τῶν σφηκῶν τὸ φοβερὸν ἡδὲ ἀπειλητικὸν ἐνδεικνυμένης, ἀλλὰ τοσοῦτόν ὅσῳ λιγυρώτερα, ὅσῳ σάλπιγγος ἡδὲ κυμβάλων αὐλοὶ μιλιχρότεροι. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα, ᾧ μὴν κεφαλὴ λεπτὸν πᾶσα τῷ αὐχένι σωίχεται, ἡδὲ ἔστιν εὐπροσάγωγος, οὐ συμπεφυκυῖα, ὥσπερ ἡ τῶν ἀσπίδων. ὀφθαλμοὶ δὲ προπεπηγᾶσι, πολὺ τῷ κράτει ἔχοντες τὸ φρόνημα εὐπαγές, ἡδὲ ἱκανῶς πεφύκασιν αὐτῇ οἱ πόδες εὐκατάτονοι. ἐ γαστὴρ δ' ὠχύρωται μὴ αὐτὸ, ἡδὲ θώρακι ἔοικε, ζώναις

Est illi uolatus nõ continuo pennarum remigio, ut uespertilionibus: neq; saltu, ut locustis: neq; cum stridore, ut uespis & crabronibus: uerùm flexilis, ad quamcunq; aeris partem se moueat. Ad de quòd non uolat quietè et cum silentio, sed cum cantu et melodia: non item immitè & sæuè, quemadmodum culices & muscellæ: neque cum graui fremitu apũ aut uespārum, borribilem ostẽtans sonum, & minacem: sed tanto uolat his suauius musca, quanto sunt tuba & cymbalis tibiæ dulciores.

d In reliquo uerò corporẽ caput quidem tenuißimum collo continetur, & est uersatile, nõ compactũ & affixũ humeris, ut est locustarũ. Oculi uerò prominẽt, q̃ cor nuplurimũ habẽt. Pectus est bene cõpactum. Sunt ei innati pedes, nõ ut uespis adstricti ualde & complexi. Aluus autem minuta est & ipsa, & thoraci etiã similis,

zonas

ζώνας πλατείας, καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμύνεται μέν τοι οὐ κατὰ τὸ ὀρρωδύγιον, ὡς σφῆξ καὶ μίλιττα, ἀλλὰ τῷ στόματι, καὶ τῇ πρεσβοσκίδι, ὧ κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι, καὶ αὕτη ἔχουσα προτομοῦσά τι, καὶ ἐπιλαμβάνεται, καὶ προσφῦσα κατίσχει, κατυλακόνι παπτὰ τὸ ἄκρον ἰσχίου. ἐν δὲ αὐτῇ ὀδοὺς πρόσπηξα, ᾗ κρούσασα, πίνει τοῦ αἵματος. πίνει μὲν γὰρ καὶ γάλακτος. ἁδὺ δὲ αὐτῇ καὶ τὸ αἷμα, οὐ μετὰ μεγάλης ὀδύνης τῶν κρουομένων. ἐξάπουσ δὲ οὖσα, τοῖς μὲν ἑτέροις βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις δυσὶ καὶ ὅσα χερσὶ χρῆται. ἰδοις ἂν οὖν αὐτὴν ὧδέ πῃ βαίνουσάν τε ἐν τῶν χερσὶν μετέωρόν τι ἐλάφειον, ἀνθρωπίνως πάνυ, καὶ καθ' ἡμᾶς. γίγνεται δὲ ἐκ δύο θὺς τοιαύτη, ἀλλὰ σκώληξ τὸ πρῶτον, ὅτου ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ἄλλων ζώων ἀποθανόντων, ἔπειτα κατ' ὀλίγον

zonas latas & squamas habens. Vlciscitur tamen non aculeo ut apis & uespa, sed ore & proboscide, quam & ipsa eodem modo habet ut elephanti: præpascitur quæ & assumit, & inhærens continet concauo uase in summitate proboscidis: ex ipsa uerò dens foràs prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & suauis est ipsi uel sanguis, non magno cum dolore haustus, eorum quos pupugit. Sexipes uerò est: quatuor solis incedit, duobus autem anterioribus etiam ut manibus utitur. Videres igitur ipsam gradientem quatuor, atque eo dulium aliquod tenentem sublime manibus, more uale de humano, atque ut nos. Nascitur autem non ita tim talis, sed uermis ab initio, uel ex hominibus mortuis, uel ex aliis animalibus: deinde sensim & pe-

πόλας τι ἐκφέρει, καὶ φύει καὶ πλάττει, καὶ ἐξ ἐρωτιδίου μύωπος γίγνεται. καὶ μυσοφαγεῖ δὲ, καὶ ἀποτίκτει σκώληκα μικρὸν, τὸν μυῖαν ὕστερον. σύμβιος δὲ αὐθρώποις ἐστὶ παράκυψος, καὶ ὁμοδίαιτος καὶ ὁμοτράπεζος, ἀπαύστων γεύεται, πλὴν ἐλαίου· θανατοῖ γὰρ αὐτὴν, τοῦτο μόνον. καὶ μέντοι ἐνθυμεῖται οὖσα (πάνυ γὰρ ἐς σοφὸν ὁ βίος αὐτῆς συμμιμεῖται) τῷ φωτὶ χάρεις μάλιστα, καὶ τοῦτο πολιτεύεται. νυκτὸς δὲ, ἐμβλύνει ἄγαν, καὶ εὖτε πίνουσι, σύτε ᾄδει, ἀλλ' ἐπισπᾶται, καὶ ἀφίησιν. σώφρων δὲ ἐν μικρᾷ αὐτῇ ἀνάγκῃ ἔχει, ὅταν τὸν ἐπίβουλον, καὶ πολέμιον αὐτῇ, τὸν ἀράχνην διαλοιδόρηται.

λοχᾷ τι γὰρ ἐνδίκτυα, καὶ αὐτίον αὐτῷ ἑρᾷ, ἐκκλίνουσα τὸν ἐμπλοκὴν, ὡς μὴ ἁλίσκοιτο σαγηνευθεῖσα, καὶ πυκνοῦσα τὰς τοῦ δικτύου πλοκάνους. τὸν μὲν γὰρ ἀνδρεῖον, καὶ τὸν ἀπλοῦν οὐ-

des effert, & producit ea las, fit'que ex reptili uoe lucris, & concipit parvum uermem, qui musca fit postea: conuiua autem & contubernalis & commensalis hominum, degustat omnia, præter oleum. mortem enim ei affert epotum oleum: & tamen breuis est uitæ. ualde enim angusta data est illi uita. Luce plurimùm gaudet, & in hac ciuiliter uersatur: nocte uerò quiescit, & silentium agit, & neque uocalat, neque cantat, sed contrahit se, & non mouetur. Non f paruam esse eius intelligentiam quod dicere, cum insidiatorem & g hostem suum araneum effugiat. insidiantem enim & obseruat, & contrà intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in bestiolæ incidens casses. Fortitudinem enim & robur ipsius non

oportet

ἔδει οὐχ ὑμᾶς χρὴ λέγειν. ἀλλ' ὁ μεγαλοφυέστατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι βουλόμενος, οὐ λέοντι ἢ παρδάλει ἢ ὑὶ τλίῳ ἀλκὴν αὐτοῦ ἀνέθηκε, ἀλλὰ τῇ θάρσει τῆς μάχης, καὶ τῷ ἀρίστῳ καὶ μεγαλοψύχῳ τῆς ἐπιχειρήσεως. οὐδὲ γὰρ θράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ προσεῖναι. καὶ γὰρ ἀγχομένη, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίστατο, ἀλλ' ἐφίετο τοῦ δέγματος. οὕτω δὲ πάνυ ἐπαινεῖ, καὶ ἀσπάζεται τὴν μῦαν, ὥστε οὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις οὕτω κοσμεῖ τὰ ἔπη μνημονευομένη. ἔστι μὲν γὰρ τὴν ἀγελαίαν αὐτῆς ἔτι καὶ τὸ γάλα διδόναι· ἄρτι δὲ τὴν Ἀθηνᾶν, ὑπὲρ τοῦ Μενέλεω τὸ βέλος ἀπωσαμένην, ὡς μὴ ἐπὶ τὰ καιριώτατα ἐμπέσοι, ἀναδησαμένη περὶ κεφαλὴν εἰσαμένου αὐτῇ τοῦ βρέφους, τὴν μῦαν οὕτως ἐπαινέσαι τῷ παραδείγματι. καὶ μὴν καὶ ἐπὶ τῇ παλλίῃ αὐτὰς ἐπόμενον, ἀλλὰς

oportet dicere. sed Homerus poetarum maximus cum quæreret quonam modo laudaret Heroum optimum, non leoni, pardoue aut apro comparat robur illius, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini. neque enim audaciam, sed fiduciam esse illi refert: Quanquam est (inquit) repulsa, non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autem laudat magnopere muscam, & amplectitur, ut nō semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat sic carmina commemorata musca. nunc enim gregarium eius uolatū ad lac exponit nunc autem Mineruam curanti matri dormientem infantem comparans, quando à Menelao telum repellit, ne ad lethália loca incidat, muscam rursus ducit in exemplum. Atqui pulcherrimo eas i adtextuo ornauit, cantátrices

προσωπῶν, ηὲ τὸν ἀγέλλων αὐτῶν, ἴδιον καλῶν. οὕτω δὲ ἰσχυρά ὄζιν, ὥσθ' ὁπόταν τι λάπυη, τέτρωσκε, οὐκ ἀνδρώπου λέμμα μόνον, ἀλλὰ ηὲ βοὸς ηὲ ἵππου. ηὲ ἐλέφαντα λυπᾶ, ὅν τὰς ῥυτίδας αὐτοῦ παφισάμενον, ηὲ τῇ αὐτῆς προσομαίᾳ, κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους ἀμύσσουσα. μίξεως δὲ ηὲ Αφροδισίων, ηὲ γάμων πολλὰ τις αὐτῶν ἡ ἐλευθερία; ηὲ ὁ ἀρρὴν οὐ κατὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας ἐπιβὰς, σύθυς ἀπεπήδησεν· ἀλλ' ἐπισχῶται τῇ θηλείᾳ ἐπὶ πολὺ, πολλάκις φόβου τὸν συμφόρον, ηὲ συμπίπτουσαι τῷ ἐναίσιον ἐκείνῳ μίξιν τῇ τόσε σει μὴ διαφθάρουσα. ἀποτεμοῦσα δὲ τὸν κεφαλὸν μέγα, ὑδὲ πολὺ ἧσσον τῷ ἄλλῳ σώματι, ηὲ ἰσχυρόν ἐστιν. ὁ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ὑπάρχει, τοῦτο δὲ βούλομαι εἰπεῖν. καί μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον αὐτὸ παρελθεῖν, ἐν τῷ περὶ ψυχῆς ηὲ ἀθανασίας αὐτῆς λόγῳ.

confertas appellans, & cum gregem earum genetem uocat. Sic autem fortis est; quòd mordens aliquid uulnerat, non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi. elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus uerò & uenereorum & nuptiarum est ipsis multa libertas. nec, ut galli; cum insenderit mas, statim resilit, sed uebitur à fœmina diu, fertque illa spōsum: cōuolantque, nec aerium illum coitum uolatu destruunt. k Obtruncata uerò capite muscā, pluriūm uiuit parte reliqua corporis, respiratque. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio præteundū; quod Plato in sermone De anima, de que animorum immortalitate solum præterisse mihi uidetur.

γω. ἀποθανοῦσα γὰρ μῦα, τέφρας ὑδιχυδάσης, ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσίας τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἀπ' ἀρχῆς γίγνεται· ὡς ἀπειβῶς πεπαῦσθαι πάντας, ὅτι καὶ ἡμῶν ἀθανάτου ἐστὶν ἡ ψυχὴ, εἰ γε καὶ ἀπελθοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ γυμνίσει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ πίτυθον τὸν μῦαν ποιεῖ. καὶ ἐπαλη θεύει τὸν περὶ Ερμοτίμου τοῦ Κλαζομηνίου μῦθον, ὃν τι πολλάκις ἐκβᾶσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ, ἀπιόντα κατ' ἀνθρώπων, ἔπειτα ἐπανιοῦσα, ἐπαναλαβοῦσα τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστα τὸν Ερμότιμον. ἐρομένῃ δὲ αὐτῇ καὶ αὐτὴ ὑπὸ τῶν ἄλλων ποιούμενα παρῆται, καὶ πλέον ἐστὶ πανταχοῦ φάτνη. καὶ γὰρ αἶγες αὐτὴν ἀμέλγονται, καὶ ἡ μέλιττα οὐχ ἥκιστα μύας καὶ ἀνθρώποις ὀργάζεται. καὶ εἰ ἐψοφοποιοῦ τούτῳ τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέως αὐτῶν προηγεῖται· καὶ τῆς φατνίσης ἐμπορευομένης, σωτηρίας

detur. mortua enim musca, superinfuso cinere reuiuiscit, & noua ei generatio quædam, atq; ab integro alia fit uita: ut uere persuasum sit omnibus, quòd illarum quoque immortalis est animus. siquidem & digressa reuertitur iterum, et agnoscit & suscitat corpus, muscamq; uolare facit: & uerificat de Hermotimo Clazomenio fabulam, quod sæpe cum reliquisset animam, per se ipsam ibat peregrè, deinde reuersa implebat iterum corpus, & suscitabat Hermotimum. Et quanquam [m] eiecta & remissa est musca, uescitur tamen quæ laborantur ab aliis, & plena ubique est ei mensa. nam ipsi & capræ mulgentur, & apis non minus muscis laborat quàm hominibus: atque huic coci obsonia condunt, & degustat antequam ipsi regesc deambulansq; [n] per mēsas,

σωσιβίεται αὐτῆς; καὶ συ-
γκαταλύει πάντων. νυκτὸς
δὲ ἢ καλιὰν εὐχερῆ τέ-
κνοις κατεσκεύασε, ἀλλὰ πλά-
νητα τῶν ὤμων κατὰ τοὺς
Σκύθας ἐπαναφερόμενον, ὅπου
ἂν τύχῃ ὑπὸ τῆς νυκτὸς κα-
ταληφθεῖσα, καὶ οἴκοι ἐστὶν ᾗ
εὐνὴν ποιεῖται. ὑπὸ σκότῳ μὲν
γάρ τοι, ὡς ἔφην, οὐδὲν ὀργάζε-
ται, οὔτε ἀξιοῖ λανθάνειν τι
πράττουσα, οὐδὲ ἡγεῖταί τι
αἰσχρὸν ποιεῖν, ἐν ᾧ φωτὶ
ἀφώμενον αἰσχυνεῖ αὐτήν.
φασὶ δέ ὁ μῦθος, καὶ ᾠδήν-
ποτέ τινα μῦαν τὸ ἀρχαῖον
γενέσθαι, πάνυ καλὸν, λέ-
γουσι μέντοι γε, καὶ φωνὴν
λιγυρὰν καὶ ᾠδικήν, καὶ αὐτόθεν
δὴ καί γε τῇ σελήνῃ κατὰ τὸ
αὐτὸ ἀμφιτόβας τοῦ Ἐνδυ-
μίωνος. ἔτι δὲ ἐπειδὴ καὶ
μόλεγον τὸ μειράκιον φωνῆ-
σαι ὑπέγειρε ὄρθριος λούσασα,
καὶ ἐλούσατο, καὶ ἠμάξευσε
τὸν μὲν ἀναπαῦσαι· τῇ δὲ σελήνῃ
ὀργισθῆναι, ὡς τῶν τῆν μῦ-
αν μεταβαλεῖν, καὶ διὰ τοῦ-
το

unà cum ipſis cōmutatur, & ſimul ueſcitur omnibus. Tugurium autem ſeu nidum non in uno loco conſtituit, ſed errabundum uolatum tollens, more Scytharum, ubi à nocte deprehenſa fuerit, ibi & domum facit, & lectum. In tenebris uerò, ut dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpis facere exiſtimat, quod in luce factum ſit ipſi dedecori. Ait uerò ° fabula, perpulchram olim mulierē fuiſſe Muſcā, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendiſſe cum Luna ambas eodem tempore Endymionis: deinde cū dormientem adoleſcentulū aſſiduè excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipſum laſciuiens, ægrè illum tuliſſe: Lunam uerò iratam, in hoc animal tranſmutaſſe Muſcam: & nunc propterea omnibus inuidere

νε πᾶσι τοῖς ποιμαινόσις
αὐτὸν τὸ ὕπνον φδυσᾶν, μι-
μνημόνιόν ἐστι τῆ Ενδυμίω-
νος, καὶ μάλιστα τοῖς νέοις,
καὶ ἀπαλοῖς. καὶ τὸ λῦγ-
μα λέ αὐτὸ, καὶ ὁ τοῦ ἄιμα-
τος ἔπιθυμία, οὐκ ἀγελάστου
τος, ἀλλ' ἡμετέρ ἔχει σημᾶ-
ναι, καὶ φιλανδρωπίας. οὐ
γὰρ ἀπατᾶν ἀπολαῦσι, καὶ
τοῦ κάλλους τι ἀπαυδίσεται.
ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς παλαι-
οὺς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος
αὐτῆ, μουσόβια, πάνυ καλὴ
καὶ σοφὴ, καὶ ἄλλα ἐταῖρα
τῶν Ατθικῶν ἔπιφανής, πο-
ρὶ ἧς καὶ ὁ κωμικὸς μεμπτὸς
ἦφη, ὁ μῦς ἐλακνᾳ αὐτὸν
ἔχει τῆς κραδίας. οὔτως
οὐδὲ ὁ κωμικὸ χάρις ἀπω-
ξίωσεν, οὐδὲ ἀπώκλεισεν τῆς
σκλωῆς τὸ τ' μῦας ὄνομα, οὐδ'
οἱ γονεῖς ἠδοῦντο τὰς δυγατέ-
ρας οὕτω καλοῦντες. ὦ μᾶ οὐδ'
ῥαγῳδία, μὴ σοὶ μεγάλη ἐκά-
νη μίμνεται τὸ μῦας, ὡς ἐν
τούτοις·

Δεινόν γε τὸν μὴν μῦαν ἀλ-
κίμῳ δίνει
Ενλᾶν ἐν' αὐλῆν σύμπ', ὡς πλοῦ φίνου·

inuidere somnum, qui dor-
miunt, Endymionis memo-
rem, & adolescentulis præ-
cipuè & teneris. Morsus au
tem ipse & cruoris auidi-
tas, non rusticitatis, sed amo
ris est et humanitatis signũ.
nam eo quo potest modo
fruitur, & ex pulchritudi-
ne decerpit aliquid. Fuit e-
tiam apud antiquos mulier
Pquædam cognomento Mu
sca, poetria perquàm formo
sa & docta: & alia perin-
signis Athenienſium mere-
trix, de qua ait poeta comi-
cus: Ad cor usq; eum musca
mordebat. Sic autem neque
comica gratia dedignata
est, neque muscæ nomẽ ex-
clusit à scena, neque pude-
bat parentes hoc nomine fi
lias appellare. Tragœdia ue
rò magna etiam cum laude
de musca meminit, sicut in
his: Graue quidẽ & mole-
stum est forti robore
Saltare muscã in uirorũ cor
pora, ut cæde impleatur:

Ἀνδρας δ' ὁπλίτας πολέμιον τε δόρυ.

Viros autem armatos hostilem hastam timere.

Πολλὰ ἂν ἔχων ἐπᾶν περὶ μυίας Πυθαγορικῆς, εἰ μὴ γνώριμον ἦν ἅπασιν ἡ κατ' αὐτὴν ἱστορία. γίγνονται δὴ ἐνίοτε μυῖαι, ἃς στρατιώτιδας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, οἱ δὲ κώνωπας, βραχύταται τὸν βόμβον, καὶ τῇ ὥρᾳ ταχύταται· αἱ γε καὶ μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τὸν χειμῶνα ὅλον ἔστιν ἃ διατρυγόωσιν, ὑπομηχῦται τοῖς ὀρόφοις μάλιστα. ἐφ' ὧν πεπόνηνται θαυμάσαν ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ δυλεῶν καὶ τὰ ἀρρένων δρῶσι, βαίνουσαι ἐν τῷ μέρει, κατὰ τὸν Ερμοῦ καὶ Ἀφροδίτης παῖδα, τὸν μικτὸν τὴν φύσιν, καὶ διττὸν τὸ κάλλος. πολλὰ δ' ἔτι ἔχων ἐπᾶν, παύομαι τὸν λόγον, μὴ καὶ δόξω κατὰ τὴν παροιμίαν ἐλέφαντα ἐκ μυίας ποιεῖν.

Multa etiam de [q] Muſca Pythagoræ poſſem dicere, niſi nota omnibus eſſet hiſtoria. [r] Naſcuntur & maximæ quædam muſcæ, quas militares multi appellant: nonnulli uerò canes, ſonitu aſperrimæ, & uolatu uelociſſimæ. Hæ & longiſſimæ uitæ ſunt, et tota hyeme incibatæ perdurant, cõtractæ præſertim & connexæ tectis & culminibus. In quib. & illud eſt admiratione dignißimum, quòd utrunque & fœminarum & mariũ faciunt, conſcenduntq; uiciſſim, ut Mercurij & Veneris filius, qui mixta natura fuit, & duplici forma. Poſſem [s] etiam adhuc multa dicere, ſed finiam orationem, ne uidear ſecundum prouerbium ex muſca elephantem facere.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

ARGVMENTVM.

Exemplum proponit Lucianus hoc Encomio muscæ illarũ materiarum, quas Aulus Gellius libro 17. ἀολήτους à ueteribus appellatas scribit. a Minima uolucrum) Cõmendatio corporis & externarum rerum. b Illis est maior.) A magnitudine. c Pennata est.) A uolatu. d In reliquo uerò corpore.) Ab omnibus corporis membris. e Nascitur autem.) Generatio muscæ. f Non paruam esse eius intelligentiam.) Cõmendatio ab intellectu, & animi magnitudine. g Hostem sium araneum.) Araneus textrinæ suæ incumbens, muscas non tam reticulis, quàm astu uenatur: aliaq; molitur, quæ longum nimis foret annotatione complecti. Sed qui plura cupiet de araneorum uenatione siue aucupio, de telis, retijs & casibus, legat Cælij Secundi Curionis, uiri humanarum & diuinarumque rerum scientia instructissimi, mihiq; amicissimi, Araneum, libellum uerè aureum. h Homerus poetarum maximus.) Ab authoritate Homeri, qui Iliad. ϱ. inter prælia deorum ac heroũ muscæ improbitatem describit: cumq; hac inuictum ac acrem bellatorem Menelaum confert. Illa enim intrepidè & alacriter homines & cibum alienum aggreditur, & ægrè potest abigi:

Καὶ οἱ μυίης βάρσος ἐνὶ ϛήθεσιν ἐνήκεν·
ἥ τε κύω ἱεργομένη μάλα πῶϱ χροὸς ἀνδρομέοιο
ἰσχανάᾳ δακέειν. - id est:

Atq; illi muscæ uim intra præcordia misit,
Quæ quamuis de pelle uiri sit sæpe repulsa:
Assultat morsura tamen. -- Idem alibi:

- ὡς ὅτε μήτηρ
παιδὸς ἰὼν μύῃσιν, ὅτ' ἤδιϛι λέξιτο ὕπνῳ id est:

- *Non secus atq; genitrix*
Muscam arcet puero somno mulcente cubanti.

Aegyptios uerò impudentiam significantes, muscam pinxisse tradit Orus. i Adiectiuo.) Ab epitheto. ἀδήλους enim, hoc est, assiduas frequentesque appellat. k Obtruncata uerò ca-

pite muſca.)Reuiuiſcentia muſcarum. l Digreſſa reuertitur.)Amplificat ab exemplo. m Ocioſa & remiſſa.) Ab ocio,uictu & diæta. n Deambulans; per menſas.) Cognatio hominum cum iiſdem. o Ait uerò fabula.)Metamorphoſis muſcæ. p Mulier quædam cognomento Muſca.)Nobilitas nominis. q Muſca Pythagoræ.) Muſca, Pythagoræ filia,Suidas. r Naſcuntur & maximæ.) Species muſcarum. s Poſſem etiam.)Aptus epilogus per prouerbium, quod ſignificat rem exiguam uerbis attollere,atq; amplificare.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑΔΙΩΣ ΔΕΙΝ ΠΙΣΤΕΥΕΙΝ ΔΙΑΒΟΛΗΝ. DE NON TEMERE CREDENDO CALUMNIÆ

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum ac ſummã orationis titulus indicat, uidelicet quòd nõ temerè credendũ ſit calumniæ,propterea quòd multi proprijs affectibus aut cõmodis impulſi,innocentes ſæpenumerò & bonos uiros,apud eos qui facilè delationib. quibuſuis aures & fidẽ adhibent,per iniuriã ac fraudẽ opprimãt. Oratio eſt didactica,niſi quòd circa finẽ etiam ad ſuaſoriũ genus aliqua parte ptinere uideri poteſt, ubi cõſulit ac monet delatores nõ facilè admittendos atq; audiẽdos eſſe,aut certè ea quę deferuntur diligenter perpendenda,quòd ex huiuſmodi calẽnijs multa ac grauia mala fermè ſequãtur. Orditur aũt à loco cõmuni,ignorantiã puta pernicioſum malũ hominib. eſſe. Cui poſtea inſtitutũ negociũ accommodat:præcipuè uerò addẽs, circa calumniã. atq; hinc propoſito de quo dicturus ſit,principio ceu occaſionem quandam futuræ deſcriptionis præmittit narrationẽ de Apelle apud Ptolemæum delato: & quo pacto idem Calumniam ultus ſit, depicta eius imagine. Atq; exinde ad ipſam rem accedens,definit primùm calumniam,poſtea calumniatores quales ſint,& ubi potiſsimùm uerſentur, quibus rebus ac ſtudijs intenti ſint,& qualibus inſtrumentis quoq; ad circumueniendos & opprimendos innocentes utantur,deſcribit. Hinc ipſum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis ſit,& quid maximè in eo obſeruetur: idq; diſtributione quadam proſequitur,additis etiam exemplis quibuſdam,atq;

ſimilibus.

similibus, Postremò & illum depingit qui calumniatori aurem præbet, qualem ferè esse contingat, & quid quisque faciat: tractata etiam per occupationẽ quæstione, an prout quisq; uir dignior aut famę spectatioris erit, ita admittendus atq; ad iudicandum quoq; magis sit, an prorsus nulli uni ac soli credendum. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atq; potentum parietibus & aulis ubique scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

Δεινὸν γε ἡ ἄγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, ὥσπερ ἀχλύς τινα καταχέουσα τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ ἀληθὲς ἀμαυροῦσα, καὶ τὴν ἐπάγουσα βίον ἀβασανίστου. ἐν φότῳ γὰρ πλανωμένοις παρόδοι ἐοίκαμεν, μᾶλλον δὲ τυφλοῖς ὁμοίως πεπόνθαμεν, τῷ μὲν προσπταίοντες ὀλίγοις, τῷ δὲ ὑποβαίνοντες σὺν βίῳ, καὶ τὸ μὴ πλησίον, καὶ παρὰ πόδας οὐχ ὁρῶντες, τὸ δὲ πόρρω, καὶ πάμπολυ διεστηκὸς, ὡς ἐνεχόμεθα διαλύοντες. καὶ ὅλως, ἐφ' ἑκάστου τῶν πραττομένων οὐ διαλέποντες τὰ πολλὰ ὀλισθάνομεν. τοιγάρ τοι μυρίας ἂν λογίσαιο διαμαρτίας ἐν τοῖς βραχυλογιολογικάλοις ἁπορήμασι, καὶ τὰ τοιοῦτον παρίσχυται.

Pernicioſa res ignorantia eſt, & uarijs modis noxia mortalibus, non ſolùm cõmuni hominum uitæ tenebras quaſdã offundere, ac ueri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoq; ſingulorũ rationes miſcens ac perturbãs. Quo fit, ut perinde [b] atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis et ante [c] pedes eſt ſitum, non uidemus: formido eſt his capi, à quibus etiam quamlongiſſimè abſumus. Denique in rebus humanis nihil tam fauſtè feliciter'que agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ clades, fatæ

τοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τοιαῦτα παραπλήσια. σχολὴ γὰρ τὰ πλάτανα τῶν ἐν τῇ σκηνῇ ἀναβοώντων κακῶν, σύριττις ἂν ὑπὸ τῆς ἀγνοίας, παδαίπορ ὑπὸ βαγικοῦ λαίμους νός τινος κιχορυγμελύα.

λίγω δὴ καὶ ὅτι τὰ ἄλλα μὲν ἀπερβλίπωμ, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς ἐν ἀλλήλοις κατὰ τῶν συνήθων καὶ φίλων διαβολὰς, ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἴκοι ἀνάστατοι γεγόνασι, καὶ πόλεις ἀρδην ἀπολώλασι, πατρῴδ τι κατὰ παίδων ἐξεμάνησαν, καὶ ἀδελφοὶ κατὰ τῶν ὁμογνῶν, καὶ πᾶσαν κατὰ τῶν γειναμένων, καὶ ὄρφανὰ κατὰ τῶν ὀρφανιζόντων. πολλοὶ δὲ καὶ φιλίαι συνεπόπεσαν, καὶ οἶκοι συνεχύθησαν ὑπὸ τῆς κατὰ τοὺς διαβολὰς ἀδικίας τοσ. ἵν' εἰδῆτε ὡς ἥκιστα πρὸς πίστιν ἀκούειν αὐτοῖς, ὑποθήξω βούλομαι τῷ λόγῳ, καθάπερ ἐπί τινος γραφῆς, ἀνδρεῖόν τί ἔργον ὁ διαβολὴ, καὶ πόδας ἀρχαῖα, καὶ ὠσὶν ἐοικὸς ἐξεργάζεται. μᾶλλον δὲ Ἀπελλῆς ὁ Ἐφέσιος πάλαι ταῦτα προϋλαβε

fata [d] Labdacidarũ ac [e] Pelopidum, aliæ item aliorum calamitates. ferè enim quæ quid malorum scenæ ac pulpita clamant, ab ignorãtia ceu tragico Deo compositum proficiscitur. Illa [f] uerò g cùm aliàs potest plurimum, tum noxia est immodicè si quãdo in calumnias familiares, & mutua inter se amicorũ crimina incidit: quibus solent & intestinis dissidijs res domesticæ, & odijs ciuilibus urbes funditùs euerti, in natos sæuire parentes, nati parentibus insidiari, frater fratri, amãs amãti, amicum [h] itẽ ab amico diuelli, turbari demũ omnia, calũniæ uafritia. Itaq; i quo pacto caueri facilè possit, & qualisnã sit calumnia, unde originẽ traxerit, quantum ferè efficiat, hac oratione uelut in tabella depingam. Porrò [k] quam eius imaginem subijciã, Apelli [l] Ephesio pictori acce

προβλαβὴς τὴν αἰτίαν· καὶ γὰρ
αὖ καὶ οὗτος διαβληθεὶς
πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς μετε-
σχηκὼς Θεοδότᾳ τῆς συνω-
μοσίας ἐν Τύρῳ, ὁ δὲ Ἀντιλο-
χεὺς οὐχ ἑωράκει πω μὴν
Τύρον, οὐδὲ τὴν Θεοδότην,
ὅτις ἦν, ἐγίγνωσκεν, ἢ παρὸ-
σον ἤκουεν Πτολεμαίου τινα ὕ-
παρχον εἶναι, τὰ κατὰ τὴν
Φοινίκην ἐπιτρέποντος.
ἀλλ' ὁμως τὸν αὐτιτίχυπ-
τὶς, Ἀντίφιλος τοὔνομα, ὑπὸ
φθόνου τῆς παρὰ βασιλεῖ τι-
μῆς, καὶ τῆς κατὰ τὴν τέχ-
νην ἡλικιωσίας, πανταχῇ
αὐτοῦ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον,
ὡς δὴ κεκοινωνηκὼς τῶν ὅ-
λων, καὶ ὡς διάσκεπτός τις αὐ-
τὸν ἐν Φοινίκῃ σωτηριώμενον
Θεοδότᾳ, καὶ παρ' ὅλον τὸ
Δάσπουν πρὸς τὸ σὺν αὐτῷ
πολυλογούμενον. καὶ τέλος,
ἀνῄρηνε τὸν Τύρου ἀνάστα-
σιν, καὶ τὸν Πηλουσίου κα-
τάληψιν ἐκ δὲ Ἀντιλλοῦ συμ-
βουλῆς γεγονέναι. ὁ δὲ Πτο-
λεμαῖος, ὡς οὐ κάρτα, καὶ
παλλ' οὐ πάνυ φρονήσας τὴν
ὄψιν, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἀσπετικῇ τιθαμβείᾳ, ὅτως ἐξαπίνης, καὶ

ptam refero, dicatam, quum
is apud Ptolemæũ regem cõ
iurationis [m] quæ in Tyro au
ctore Theodota facta est,
insimulatus esset: quanquam
neque Tyrum uiderat un-
quam, neq; Theodotam no-
uerat, nisi quantum fama
accepit eum Ptolemæi præ-
fectum, Phœnicen adminis-
trare. [n] Verùm Antiphilus
quidam artis gratiæq; Apel
leæ æmulus, illum apud re-
gem cõiurationis Tyriæ re-
um fecit, cum Theodota
principe factionis uisum fa
miliariter congredi, conui-
uari, secretò [o] item & in au
riculam inter conuiuandum
colloqui. Paulo pòst & de-
fecisse Tyrum, & Pelusium
Apellis consilio occupatum
esse. Tum Ptolemæus præ-
ter modum, cum & alias
[p] non satis animi com-
pos esset, assentatione in-
super tyrannica fractus,
adeò exanduit, adeò ad-
miratio

σωτὸ

σωτηρίαν ἐχθρὸς ἢ παραλόξα ταύτης διαβολῆς, ὅστις μηδὲν τῶν ἐκότων λογισάμενος, μήτ' ὅτι αὐτίτεχνος ὢν ὁ Ἀπελλῆς, μήτ' ὅτι μικρὸν ὄφελος ἢ κατὰ τοιοῦτον πρόσκαιρος, ἡδὺ ταῦτα, σὺ πιστευθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ἡδὺ παρ' ἑνὸς τῶν ἀμοτέχνων τετιμημένος. ἀλλ' ἐδὴ τὸ πρᾶγμα, ὡς ἐπὶ βέλτιστον ἦν Ἀπελλῆς εἰς Τύρον, βεβιασάσης, σὺν ὀλίγοις ἑαυτοῦ μαθηταῖς, ἡ βοὴ ἐνεπίμπλα τὰ βασίλεια, τ' ἀχάριστον κἠπάτορα, ἡ τ' ἐπίβουλον ἡ σεσωσμένον. ἡ ἔτι μὴ τ' συλλελυμένων τις, ἀναπεπόσας ὅτι ἦ τ' Ἀντιφίλου ἀδικοχωρίας ἡ τ' ἄθλιον Ἀπελλῆ κατιδεῖν σας, ἵφη μηδενὸς αὐτοῖς κινοῦντος καινὸν τ' ἄθρωπον. ἀπίστιτο μὲν οὖν τῶν πιφαλῶν, ἡ παρασκολιλαίνει τ' ἐν Τύρῳ καινῶν, ὀλίγον αὐτὸς αὖτις γιγονός. ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος οὕτω λίγεται μεταγνῶναι ἐπὶ τοῖς γιγονόσιν, ὅστι τὸν μὲν Ἀπελλῆν ἐκατὸν ταλάντοις

miratione calumniæ peractus est, ut coniecturis quæ causſæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorem Apelleæ artis æmulum esſe: dein fortuna minori Apellem, quàm ut Pelusium prodere posſet: hunc item beneficijs regijs plus cæteris pictoribus auctum. neque interim percõitatus, num aliquando ille in Tyrios nauigaſſet. Quin ſtatim plectẽdus uidebatur. Regiã tumultu inſolito rex perturbat: Apellen perfidũ, ingratũ, reũ uiolatæ maieſtatis, inſidiatorem, coniuratũ, clamat. Ac niſi quiſpiam è ſocijs coniurationis qui capti tenebantur, & audax Antiphili ſcelus ſtomachatus, & infelicis Apellis miſertus, nihil ei commune cũ ſeditioſis fuiſſe probaſſet, dubio procul Tyriorum malorum pœnam capite multatus ſoluiſſet, etiamſi nihil ſibi malè conſcius. Ptolemæus igitur collecto animo ſententiam mutauit, Apellen donauit talentis

λαμβάσατο, τὸν δὲ Αντίφιλον δουλεύειν αὐτῷ παρακάλουν. ὁ δὲ Απελλῆς, ἵνα παρεισελθὼν μεμνημένος, τοιῷδέ τινι αἰνίγματι διαβολὴν τὴν διαβολῶ. ἐν δεξιᾷ τις αὐτὸν κάθηται, τὰ ὦτα μακρυγίδα ἔχων, μικρῷ δεῖν τοῖς τοῦ Μίδου προσεοικότα, τὴν χεῖρα προτείνων πόρρωθεν ἔτι προσιόντι τῇ διαβολῇ. πορεὶ δὲ αὐτὸν ἐπάγουσι δύο γυναῖκες, ἄγνοιά μοι δοκεῖ, καὶ ὑπόληψις. ἐστόλισται δὲ προσερχόμενος ὁ διαβολὴ, γύαλον ἐκ περιβολῆς πάγκαλον, ὑπὸ θράσους δὲ μὴ παρανικᾶν μεμένηκεν, οἷον δὴ τὴν λύτταν καὶ τὴν ὀργὴν δακνόμενος, τῇ μὲν ἀριστερᾷ δᾷδα καιομένην ἔχουσα, τῇ ἑτέρᾳ δὲ νεανίαν τινὰ τῶν ἐπιχῶν σύρουσα, τὰς χεῖρας ὀρέγοντα εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ μαρτυρόμενον τοὺς θεούς. ἀγάγεται δὲ αὐτὸν ὠχρὸς καὶ ἄμορφος, ὀξὺ διαλογιζόμενος, καὶ τοιαῦτα τοῖς ἐκ νόσου μακρᾶς κατεσκληκόσι. τοιοῦτον γοῦν ἅπαν τὸν φθόνον αὖ τις ἀπάσαι. τὴ

lentis centum, addito in seruitutem Antiphilo caluniatore. Apelles contrà periculi memor, tali est imagine calumniã ultus. Ad dextram considet quispiam auribus prælõgis insignis, quales ferè illæ Midæ feruntur. Manum porrigit procul accedenti Calumniæ. Circunstant eum mulierculæ duæ, Ignorantia, ni fallor, ac Suspicio. Adit aliunde propera Calumnia, eximiè compta, ultu ipso & gestu corporis efferam rabiem, & iram æstuanti conceptam pectore, præ se ferens, sinistra facem tenens flammiuomam: dextra secum adolescentem capillis prehensum, manus ad superos tẽdẽtẽ, obtestantẽq; immortaliũ deorũ fidẽ, rapit. Anteit uir pallidus, in speciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè ijs similis qui sontico aliquo morbo contabuerunt. Hũc faciẽ conyciũs Liuorem esse.

Quin

μὼν καὶ ἄλλαι τινὲς δύο παρομαρτοῦσι, προσίστουσαι καὶ προτιθλουσαι, καὶ καταπασμοῦσαι τὴν διαβολήν· ὡς δή μοι καὶ ταύτας ἰμείρουσα ὁ προσιὼν τῆς ἀπάτης, ἡ μὲν ὑδρωπιᾷ τις ὦν, ἡ δὲ ἀπάτη. κατόπιν δὲ ὑπολούδην πάνυ προδήλως τις δυσθυμουμένη, μιλανείμων καὶ κατεσπαραγμένη, μετάνοια δὲ καὶ αὐτὴ ἐλίγετο· ἐπιστρέφεται γοῦν ἐς τοὐπίσω ἀναβύουσα, καὶ μετ' αἰδοῦς, πάνυ τὴν ἀλήθειαν προσιοῦσαν ὑπαίβλεπε.

οὕτω μὲν οὖν Ἀπελλῆς τὴν ἑαυτοῦ κίνδυνον ὑπὸ τῆς γραφῆς ἐμιμήσατο. φράσω δὲ καὶ ὑμῖν, εἰ δοκῶ, κατὰ τὸν τοῦ Ἐφεσίου ζωγράφου τέχνην, διέλθωμεν τὰ προσόντα τῇ διαβολῇ, προστρόπῳ γέ ὄρῳ τινὶ προσγράψαντες αὐτὴν, οὕτω γὰρ ἂν ὑμῖν ἡ εἰκὼν γραφοῖτο. Ἐστι τοίνυν διαβολή, κατηγορία τις, ἐξ ὑπονοίας γεγενημένη, τῷ κατηγορουμένῳ λυπηρά, ἐκ τοῦ μονομυθοῦς ἀκουσιλάου ἅπαν πεπεισμένη. τοιαύτη μὲν ἡ ὑπόθεσις τοῦ λόγου.

Quin & mulierculæ aliquot Calumniam sequuntur comites, quarum est munus, dominam hortari, instruere, comere, interpres picturæ aiebat Insidias ac Fallaciam esse. A tergo, lugubri habitu, pullata lacerá que Pœnitentia subsequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lachrymis ac pudore proculuenientem Veritatem excipit. Hac Apelles tabula casus suos lusit. Iam & nos, si uidebitur, Ephesij pictoris exemplo, recenseamus Calũniæ rationes. [t] Principiò nobis effigianda est & explicanda finitione quadam, quæ uice iconis fuerit. [u] Est enim Calumnia, delatio ementita odio, clanculum reo calumniatori credita, delato ad respondendum ac refellendum non admisso. Quæ definitio [x] personis, perinde

φιῶν

βιῶν. Ὑπὸ τῶν περισώ-
των, καθάπερ ἐν ταῖς κω-
μῳδίαις, τοῦ διαβάλλοντος,
καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ
τοῦ πρὸς ὃν ἡ διαβολὴ γί-
γνεται, καθ' ἕκαστον αὐτῶν
ὑποκινούμενοι, οἷόν ἐστι τὸ
τὰ γιγνόμενα. πρῶτον μὲν
δὴ, ὡς λοιπὸν, παραγάγωμεν
τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ δρά-
ματος, λέγω δὲ τὸν ποιητὴν
τῆς διαβολῆς. οὗτος δὲ δὴ,
ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἀνθρώπος
ἔστι, πᾶσιν εἰμὶ γνώριμον·
εὐθὺς γὰρ ὢν ἀγαθὸς, πα-
πῶν ἂν τοῦτο γίνοιτο τῷ πλη-
σίον. ἀλλ' ἔστιν ἀγαθῶν
ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν οὐ ποιοῦσιν
αὐτοὶ τοὺς φίλους, οὐκ ἀφ' ὧν
τοὺς ἄλλους ἀδικοῦντας αὐ-
τιῶνται, καὶ μισᾶδαι παρα-
σκευάζουσιν, ἀδοκιμῶν,
λέξαι ἀνοίας προσλαβόν-
τας. ἴσασι δὲ, ὡς ἄ-
δικος ὁ τοιοῦτος, καὶ πα-
ράνομός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς,
καὶ τοῖς χρωμένοις ἐπιζή-
μιος, ῥᾴδιον κατανοη-
σῶν. τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁ-
μολογήσαι, τὸν μὲν ἰσότητα ἐν ἅπασι, καὶ τὸ μη-

perinde atque comicum argumentum, tribus constat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur hanc acturi fabulam. Y Omnium, si lubet, primum producamus in medium, actum principem, & quasi præsultorem, auctorem calumniæ. Z Is quidem quàm minimè bonus uir sit, ignorat nemo. A Neque enim quisquam uir bonus amico damnum dare cauſſatur. Nam boni uiri est, hominum sibi animos conciliare studio bene merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, sceleratum, impium, in summa, damnosum rebus communibus calumniatorem esse. B Nam quis est cui non uidetur in uniuersum iustitiæ pensum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis:

μὴν πλέον, ἀνισότητος ὄγκον ἔναι· τὸ δὲ ἄδικον τι καὶ τὸ πλεονεκτικὸν, ἀλλοτρίας; ὁ δὲ τῇ διαβολῇ κατὰ τῶν ἀπόντων λάθρα χρώμενος, πῶς οὐ πλεονέκτης ὄχλου, ὅλον τὸν ἀκροατὴν σφετερισάμενος, καὶ προκαταλαμβάνων αὐτοῦ τὰ ὦτα, καὶ ἀποφράττων, καὶ τῷ ἀληθοῦς λόγῳ παντελῶς ἄβατα κατασκευάζων αὐτὰ, οὐκ ἐστὶν διαβολῆς πρωτοπαπλουμένης; ἰσχάτης ἀδικίας τὸ τοιοῦτον, ὡς φᾶσιν οἱ καὶ οἱ ἄριστοι τῶν νομοθετῶν, οἷον ὁ Σόλων καὶ ὁ Δράκων, ἐνορκοῦν ποιησάμενοι τοὺς δικαστὰς τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ τὸ πλὴν σύνεσιν ἐᾶσθαι τοῖς κρινομένοις ἀποκύμασιν, ἄχρις ἂν ὁ τοῦ λοιποῦ λόγου παρατιθεὶς, δικαίου χείρων ὢν ἀμύνων φανῇ. πρὶν δέ γε αὐτεξετάσαι φασὶ τὴν ἀπολογίαν τῇ κατηγορίᾳ, παντελῶς ἀσυλλόγιστον εἶναι δικάσαι τὴν πρίσιν. καὶ γὰρ ἂν καὶ αὐτὸς ἀγανακτῆσαι τὸς δικάσαντας,

mis: inæqualitas, & item quod nimium est, iniustitia? C Qui verò clanculum absentem infectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem sibi totum asserit, aures eius anteuertit, obstruit, & inuias responsuro, calumnijs refertas, efficit. D Ea sanè extrema est iniuria, uel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, qui in reiurando Senatum Atheniensem adstrinxere, ut pari benignitate gratiaq; tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius causſam honestiorem intelligat. Sceleſtum & crudele iudicium esſe, si quid statuatur antea quàm cum accusatione comparata sit defensio. Ad hæc, sibi male propitios deos reddunt iudices isti, qui cum accusanti

ἐπὶ τῷ μὴν κατηγόρῳ μετ' ἀλλάξας, ἢ δίκαι λίγειν, ἐπιβρίσωσιμεν, ἀποφράξαντες δὲ τῷ κατηγορουμένῳ τὰ ὦτα, ἢ τὸ στόμα στομώσαντες, καταψηφίζοιμεθα τῷ πρότερῳ λόγῳ πιχαρμενέοι. ὥστε οὐ κατὰ τὸ δίκαιον, ἢ τὸ νόμιμον, ἢ τὸν ὅρκον τὸν δικαστικὸν, φάναι τις ἂν γίγνεσθαι τὰς διαβολάς. ἐὰ δέ τῳ μὴ ἐξέσται οἱ δικεῦσιν οἱ νομοθέται, παραινοῦντες οὕτω, δικάζειν χρὴ ἀμφοῖν ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις, ποιοτέρῳ μοι δοκῶ τὸν ἄριστον ἐπαγαγεῖν τῷ λόγῳ, οὗ μάλα πρὸς τούτων ἀποφαινόμενον, μᾶλλον δὲ νομοθετέσαντα. φησὶ δέ, Μήτε δέ ἄλλο δικάσης, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. ὑπέστατο γάρ, εἶμαι, χρὴ οὕτω, ὡς πολλῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ ἀδικημάτων, οὐδὲν ἂν τις οὕτω χεῖρον, οὐδὲ ἀδικώτερον, ἢ ἀνθρώπους τινὰς, χρὴ ἀμοίρους λόγων καταδικάσαι, ὅπερ ὃς ἅπαντας ὁ διαβάλλων ἔσχεν ῥᾳδιουργίαν, ἄκριτον ἐπάγων τὴ

cusanti aures libere indulserint, reo denegant, aut prestigijs capti delatorijs musitantes condemnant. Tantum à iusto, æquo, bono, legibus & iureiurando senatus bene constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam si cui dubiæ fidei legum conditores uidentur, quorum decreta commonent, iustitia, non studio partium iudicare, is longè E optimi Poetæ impendiò scitam sententiam, imò uerò legem sacrosanctam audiat:

Nec F nisi librato dirimat sententia litem,

Parte quid ex utraq; queat examine caussa.

Nimirum uates intelligebat, ex omnibus nullam esse neque grauiorem neque audaciorem iniuriâ, quàm indicta caussa quenquam mortalium damnare.

Id uerò ex omni parte calumniator molitur, utî cum furore ac uecordia

ἀναβαλλόμενον τῇ τῶ ἀνδρὸς τοῦ ὄργῃ, καὶ τῶν ἀπολογίαν τῷ καδραίῳ τῆς κατηγορίας παραρρήμνον. καὶ γὰρ ἀπαρρησίαστον, καὶ ἀναλγὲς ἅπας ὁ τοιοῦτος ἀνθρωπος, ὥσπερ ὀν τὸ ἐμφανὲς ἄγαν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ λαχῶντες, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν τοξεύων, ὡς μηδὲ αὐτιτάξασθαι δυνατὸν εἶναι, μηδὲ αὐταγωνίσασθαι, ἀλλ' ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ τῆ πολίτου διαφθαρῆναι, ὃ μίγιστόν ἐστι συμπάσῃ τῇ μηδὲν ὑγιὲς τὸν διαβάλλοντα λέγειν. ἐὰν δέ τις γε τὰληθῆ κατηγορῆντι ἀνδρὸς τῷ σωπίσαντος, ἧττος, οἶμαι, καὶ ὡς τὸ φανερὸν διελέγχει, καὶ διισθάνεται, καὶ ἀντέξιτάσθαι τῷ λόγῳ. ὥσπερ ὅλως ἂν ἐν τῷ προφανῆς νικᾶν δυνάμενος, ἐνίοτε μετὰ καὶ ἀνάπαυσιν ἐχθόμενος κατὰ τῶν πολεμίων. ἴδοι δ' ἂν τις τὸν τοιοῦτον μάλιστα ἐν τοῖς βασιλέως αὐλαῖς, καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ δυναστούντων φιλίας σὺν δίκῃ μᾶντας, ἔνθα πολὺς μὲν ὁ φθόνος, μυρίαι δ' ὑπό-

hominis coram quo res agitur, indefensum reum cõmittat, defensurum parteis suas clancularia sectione arceat. G Adeò enim hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeò nihil audet palàm, sed perinde atq; qui ex insidijs transuersi hostem inuadunt, ex abdito alicunde specu iaculatur, ut non sit qui contrà uel mittere telum, uel manu contendere possit, hostisq; ignarus aduersarij, fraudisq; inscius pereat. H Quod profectò minimè fallax indicium est, in calumnia nihil ineſſe ueri, nihil sani prorsum. Nã qui accusaturus quempiam, sibi conscius est ueri, procul dubio & palàm audet aduersarium incessere, corrigere, purgantem crimen ferre: ut in bello, qui iusta acie uincere hostẽ palàm potest, turpe ducit astu & insidijs certare. I At hoc genus homines in aulis regijs spectare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambientes, ubi scilicet & inuidia crebra, & uariæ suspicio-

νοια, πάμπολλαι ἢ πολλαχῶν ἢ διαβολῶν ὑποθέσεις. ὅπου γὰρ ἀεὶ μάζης ἐλπίδες, ἐντεῦθεν καὶ οἱ φθόνοι χαλεπώτεροι, καὶ τὰ μίση ὑποφαλίσῃται, καὶ βαλοτυπήσαι κακοῤῥιχήσῃται. πάντως δὲ ἀλλήλους ὀξὺ διαλόγεσι, καὶ ὥσπερ οἱ μονομαχοῦντες ἰδιωτῶν σιν, εἴ πῃ τι γυμνωθὲν μέρος διάσαιντο τοῦ σώματος· καὶ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος ἕνεκα βολόμενος, πρωθῆται, καὶ παραγκωνίζηται τὸ πλούσιον, καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ, εἰ δύναιτο, ὑποσπᾷ, καὶ ὑποσκελίζῃ. ἵνα δ' μὴ χρηστὸν ἀντιχῶσι σθῦσι αὐτίβραπλαι, καὶ παρασύρῃ, καὶ τὸ τιλσυτᾶον ἀτίμως ὀβίωται. ὁ δὲ πολλακτικώτερος, καὶ πρὸς τὰς τοιαύτας κακοπαθείας πεθανώτερος, σύδοκιμῆ, καὶ ὅλως φθάσας πρατῆ. τὰ γὰρ τῆ ὁμήρου πάνυ ἐναλδύσιν, ὅτι ξυνὸς ἐνυάλιος, καὶ τὸν πλείονα κατίκτα. τὸ γὰρ ὡς οὐ πρὸ μικρῶν τῆ ἀγῶνος ἕνεκα, ποικίλας κατ' ἀλλήλων

nes, & assentãdi criminandi; occasio multiplex in prõptu est. Siquidē [K] ibi quo pluribus plura spes offĕtat, eo necesse est maiore inuidia, sæuiorib. odijs, æmulatione callidiore certari. Illic uideas licet, q̃ acres alter in alterũ oculos defigat, qua cura obseruet, ueluti singulari certamine congressus, si quid usp̃iã in alterius corpore forte fortuna nudum aut malè munitũ cõspiciat, quod ferire feliciter possit. Ita studio cuiq; est, cum ipse primus esse cupit, uti proximũ deijciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic si qs est uir frugi, temerè euertitur, illuditur, deniq; ignominiosè exterminatur. [L] Cõtrà q̃ assentãdi paulo peritior est, & babiliore ad mentiendũ ingenio probatur, superat. Sanè omnino iuxta [M] Homeri carmẽ est huius certaminis aleat

Vndiq; cõmuni sæuitur Marte, pariq̃ Victusq; uictorq; cadũt fato. —Alium subinde alius alia uia aggreditur, ut ferè fieri solet, si cubi de magnis agitur commodis: sed per

ἥδιστ' ἐπιτηδεῖον, ἵν' ταχίστη τῆ ὑποφαλαγγάτη θεῷ ἡ τῆς διαβολῆς, τῷ μὴ ἐφ' ἑαυτῷ ἀπὸ φύσεως ἡμιθνησιμαίοις λαμβάνουσα, εἰκῆ ῥέπουσα ἢ τῇ φαγιναῖ ἐπάγουσα τὰ τέλη, καὶ πολλῶν συμφορῶν ἀνάπλεα. ὁ μὲν οὖν μικρὸν, οὐδὲ ἁπλοῦν ἐστι τὸ, ὡς ἄν τις ὑπολάβοι, ἀλλὰ πολλῆς μὲν τέχνης, ἐν ὀλίγοις ἢ ἀρχινοίᾳ, ἀνεῤῥιφθὲς δέ τισι ἐπιμελείας δεόμενον. ἐγὼ δ' οὖν τοσοῦτα ἐβλαπτόμην ὑπὸ διαβολῆς, ἐμὲ μὲν παιδαγωγὸν τινα δεῖπερ ἐγίγνετο, ἀλλ' οὐ κατίσχυσεν τῷ πάντων ἰσχυροτέρᾳ ἀληθείᾳ, ἀμὴ πολὺ τὸ καὶ ἐπαγωγὸν πιθανὸν καὶ μυρία ἄλλα παρεβοήθησε κατὰ τῶν ἀκεόντων. διεβάλλετο μεῖόν ὠ ὡς τὸ πολὺ μάλιστα ὁ τιμώμενος, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ὑποτεταπεινωμένοις αὖ ἐπίφθονος ἅπασι τις γὰρ τῷ δ' ἰδιοτρόπου, καὶ φαύλῳ τι κώλυμα καὶ ἐμπόδιον προσρώμενοι. καὶ ἅπασι δίκαια πρῶτον αὐτὸς ἴσασθαι, ἢ πονηρὸν ἐπαινον

calumnias iter est ut compendiarium, ita minimè securum. Principia inuidiæ debent, inter spem'que metum'que fluctuanti: exitus nihil non miserabile, tragicum, calamitosum habet. N Cæterùm quadruplatoris ipsum quoq; studiũ nequaq̃ facile est, simplexue, quanq̃ ita fortasse uidetur: sed arte multiplici, solertia peculiari, indefessa deniq; & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calũnia, nisi in speciem similia uero narret: O neque temerè cunctarum alioqui rerum dominam Veritatem superauerit, nisi auditorem argumentosa & probabili actione, in summa P mille modis fallat.

Q Porrò defertur is plerunque, qui honore quodam alios præstat, nẽpe ijs inuidiosus q̃ spe illi⁹ frustrati sunt. Quo fit ut omniũ telis affectetur, ceu obex q uiã assequẽdæ dignitatis alijs intercluserit: scq̃ primos tum singuli fore confidũt, si sublimẽ istum

loco

ἐκπεσόντες, καὶ δι' φιλίας ἀποσπασάμενος, εἶδόν τι καὶ ἐπὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἐπὶ τῶν δρομέων γίγνεται. καὶ γὰρ ὁ μὴ ἀγαθὸς δρομεὺς, τῶν ὕστατον γ' ἀνδρὸς καταπιστεύσας, μόνον τοῦ τρόπου ἐφίεται, καὶ τὴν διάνοιαν ἀποτείνας πρὸς τὸ τέρμα, καὶ τοῖς ποσὶ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων, τῷ πλησίον οὐδὲν πακουργᾶ, οὐδὲ τῶν κατὰ τοὺς ἀγωνιστὰς πολυπραγμονᾶ· ὁ δὲ κακὸς ἡνίοχος, καὶ αὐτὸς ἀλλ' αὐταγωνιστὴς, ἀπογνοὺς τὴν ἐκ τοῦ τάχους ἐλπίδα, ἐπὶ τὴν κακοτεχνίαν τρέπεται· καὶ τοῦτο μόνον ἐξ ἅπαντος σκοπᾶ, ὅπως τὸν ἡνίοχον ἢ ἵππους τὸν ἐναντία ὠθήσων ἢ ἐμποδίσας ἐκ πίστεως, ὡς ἀ τούτου διαμαρτὼν, αὐτὸς ποτε νικῆσαι δυνάμενος. ὁμοίως δὲ τούτοις, καὶ τῶν φιλίαις τῶν εὐδαιμόνων γίγνεται· ἀγῶν πρός ἐκεῖνα ἐπβυλεύεται, καὶ ἀφύλακτος ἐν μέσῳ ληφθεὶς τῶν δυσμενῶν αὐτομάδην οἱ δὲ ἀγαπῶντες, καὶ φίλοι δοκοῦσιν,

loco demoliti sint, ab amicis abalienarint. R Tale quidam in gymnico cursu fieri cõsueuit, ubi si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectãs, & animum ad stadij metas adijciens, spe uictoriæ è robore suo concepta, S neque sequenti incommodat, neq; omnino laboris huiusce socijs quicquam struit remorę. Contrà qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cũ alijs, desperatis uiribus in fraudem inter cursum agitur, atq; in uniuersum hoc unicum spectat, quà currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni succedat actus, non est ut ullo alio modo uincere possit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitijs accidit, ubi si quis feliciter aneteuerit, in medias continuò labitur insidias, & incautus ab æmulis captus discerpitur. T Hi deinde amari, coli, amici uideri incipiũt

ὧν ὧν ἄλλους βλάπτειν ἱλο-
ξευτός, τί ἀξιόπιστον ἢ διαβο-
λῆς οὐχ ὡς ἔτυχεν ἔπινο-
οῦσιν, ἀλλ' ἐν τούτῳ τὸ πᾶν
αὐτοῖς ἔργον, διαβολήν
τινα προσάψαι ἀπροόπτου,
μηδὲ ἀλλόφρονι. ὡς γοῦν
ἔνδηλον πολὺ τὰ προσίντα τῷ
διαβαλλομένῳ πρὸς τὸ χεῖ-
ρον μεταβάλλεντες, οὐκ ἀσ-
φαλῶς ποιοῦνται τὰς κα-
τηγορίας, οἷον τὸν μὲν ἰατρὸν
διαβάλλουσιν, ὡς φαρμα-
κέα, τὸν πλούσιον δὲ, ὡς τύ-
ραννον, τὸν τυραννικὸν δὲ,
ὡς προδοτικόν. ἐνίοτε μέν
τοι καὶ ὁ ἀκροώμενος αὐτὸς
ὑποβάλλει τῷ διαβολῆς τὰς
διαφορὰς, καὶ πρὸς τὸν ἐκεί-
νου τρόπον οἱ κακοήθεις αὐ-
τοῦ ἁρμοζόμενοι, εὐσχολοῦσιν.
ὧν μὲν γὰρ ζηλότυπον αὐτὸν
ὄντα ἴσασι, λίγουσί, φησι,
τῇ γυναικί σου παρὰ τὸ λέ-
γειν, καὶ ἐκείνων ἐς αὐτὸν,
ἀντιστάζει. καὶ ἡ στρατοῦται
πρὸς κότον οὐ μάλα ἀνδῶσι,
καὶ ὅλως ὀρατικὴ, καί τινος
καὶ μειχνιᾶς πρὸς αὐτὸν ἀ-
διαβολαί.

uel ob id unum, q̃ bonis incõ
modarint. Iam uti probabilẽ
& dignã fide calumniam fa
ciant, non quod fortuitò ca
sus ostendit, prehensant: sed
in hoc toti sunt, ut accurato
delectu obseruent, ne quid
absonum aut alienũ à causſa
fide incidat. Adeò ratio
nes Veius quem criminan-
tur, uniuersus in peiorẽ par
tẽ trahunt, suspectas reddũt,
quò fidem addant accusati-
oni. Medicum insimulant ue
neficij, magnificum ciuem
affectatæ tyrannidis, tyran
num proditionis. Interdum
auditoris affectus sua calum
nys discrimina suppeditat,
cum quo si ueteratores isti
& nugiuendi suas technas
comparent, aptè illuditur.
Quod si auditorem zelotyo
pum norint: annuit, inqui-
unt, ille uxori tuæ inter epu
las, & defixis in eam ocu
lis alto suspiria pectore duo
xit, uxor uicißim suaue
quiddam & amatorium, a-
lia item quæ ad suspicionẽ
adulterij

διαβολαί. ὧν δὲ πειστικὸς ἦ, καὶ ὧδε τούτῳ μίγα φρονῆ, μὰ Δί', ἐχλεύασέ σου φιλόξενος τὰ ἴππα, καὶ λέγεται, καὶ ἄμυρα ἄνθρωπον αὐτὰ, καὶ πανοπωδίτα. πρὸς δὲ τὸν δυσεβῆ καὶ φιλήδιον, ἀδικος καὶ κόσμος ὁ φίλος διαβάλλεται, καὶ ὡς τὸ θεῖον παραδουλεύοντος, καὶ τῶν πρόνοιαν ἀρνούμενος. ὁ δὲ ἀκούσας, σύδυς μύωπι διὰ τοῦ ὠτὸς τυπεὶς, διακίνεται, ὡς τὸ ἀκὸς, καὶ ἀνίστρεπται τὸν φίλον, οὐ πορίμενος τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον. ἅπας γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδοῦσι, καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴσασιν ὀργὴν ἀνάπλεα προσκαλέσασθαι τὸν ἀκροώμενον. καὶ ἵνα πρῶτός ἐστιν ἕκαστος, ἐπτέρωται, ἵν' ἐκείνων τῷ ξούσουσι, καὶ ἀκουτίσουσιν ἐς αὐτὸν, ὅστις τῇ παρατίπα ὀργῇ τις ταραγμένον, μηκέτι σχολὴν ἄγειν τῇ βιτάσει δὲ ἀληθείας· ἀλλὰ κἂν δίκη τις ἀποδοκᾶσθαι, μὴ προσίδηται τῶν παραδόξων δὲ ἀκριβώσηται, ὡς ἀληθῶς προκαταλημμένον.

adulterij faciunt. Sin poeticæ studiosus, ea sibi arte præter modū placeat, & Phiioxeno, aiunt, carmen tuum non probatur: hiulcum, lege solutū censetur. Ad religiosum: En ille de pietate, deq; dijs male sentit, sacra detestatur, prouidentiam uniuersi gubernatricem pernegat. Tum auditor [Y] ceu œstro in auriculam immisso excandescit, ut pro re cōcipere liceat & amicū ab se, impos animi, re ipsa nondum contentè cognita, missum facit. [Z] Talia ferè sunt quæ ab impuris istis cōfingūtur, uidelicet ad irritandos audientium animos maximè accōmoda. Tum qua parte singuli præstant, eam potißimùm iaculis suis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor subita interturbatus ira, uero cognoscendo collocet otium: deinde sese purgaturo non fiat hominis copia, quem criminis admiratio speciesq; ueri occuparunt.

ἀνυσιμώτατον γὰρ ὂν τὸ εἰ-
δ᾽ ἂν διαβολῆς, τὸ ὑπῆφαν-
τίον τῆς ἀκουστ᾽ ἀδιδυμί-
ας, ὁπότε καὶ παρὰ Πτολε-
μαίῳ, τῷ Δεσυσίῳ ἀδικεῖ-
δίνει, ἰγίνετό τις, ὃς διέβα-
λε τὸν Πλατωνικὸν Δημήτρι-
ον, ὅτι ὕδωρ τι πίνει, καὶ μόν
ν᾽ τῶν ἄλλων γυναικᾶα ὑπ
ἐνεδύσατο ἐν τοῖς Διονυσί-
οις· καὶ εἰ γε μὴ κληθεὶς, ἐωθεν
ἔπινέ τι, παύτων ὁρώντων, ἐν
λαβὼν παραυτινίλιεν, ἐνυμ-
βάλοί τε, καὶ προσωρχήσα-
το, ἀπολόλει κὲν, ὡς οὐχ ἡλόμε
ν᾽ τῷ βίῳ τοῦ βασιλέως,
ἀλλ᾽ αὐτισοφιστὴς ὢν, ἐν αὐ-
τίτιχν᾽ τῆς Πτολιμαίου φυ
φῆς. παρὰ δὲ Αλιξάνδρῳ μι-
γίστη τότε ἐν ἁπασῶν διαβο-
λὴ λίγατο, εἰ ἔλοιτό τις μὴ σίμ
βειν, μηδ᾽ προσκυνεῖν τ᾽ Ηφαι
στίωνα. ἐπὶ γὰρ ἀνίθεσιν Ηφα
στίωνα, ὡσὰ τὸ ὄρος᾽ Αλέ
ξανδρ᾽ ἐβουλεύσ προσδῆνα
καὶ τοῦτο τῇ λοιπῇ μιγαλουρ-
γίᾳ, καὶ δὺν χειροτονῆσαι
τὸν τετελευτηκότα. δύδυς
ὧν τινός τι ἀδίκησεν ἀνθρώ-
πων,

Etenim dici nō poteſt quàm inſtructa ſit, quantumq; ua leat calumniæ facies, ſi quãdo cum α cupiditatibus auditoris conflictatur. β Quon dã apud Ptolemæũ, cui Dionyſio cognomẽ fuit, quiſpiã Demetriũ Platonicũ accuſauerat, quòd in Bacchanali b. aquã biberet, ſoluſq; omniũ muliebrib. nõ ueſtiretur: de quo, niſi accerſitus ad regẽ manè palàm uino libaſſet, et γ inſtita muliebri amictẽ, ad numeros δ Dithyrãbicos, cymbalorũq; modos ſaltaſſet, planè actũ erat, quòd et regiũ exemplũ non eſſet imitatus, & aſpernaretur Dionyſiorũ mollitiẽ. Apud Alexandrũ grauiſſimi criminis reus fiebat, qui colere et adorare Hephæſtiona nollet. nã poſteaq; is uiuis exceſſit, amore uictus Alexander, effuſo animo ad reliquam funeris magnificentiam additum uoluit, ut mortuus inter deos Hephæſtion haberetur. Continuò ei templa ciuitates

μας, καὶ τιμὰς καὶ παιδιὰς ἄγε-
το, καὶ βωμοὶ, καὶ θυσίαι καὶ
ἑορταὶ τῷ καινῷ τούτῳ θεῷ
ἐπιτελοῦντο. καὶ ὁ μίγι-
στος ἅπασιν, Ἡφαι-
στίων. εἰ δέ τις ἢ μαλθά-
σαι πρὸς τὰ γιγνόμενα, ἢ
μὴ φαίνοιτο πάνυ σὺν σπου-
δῇ, θάνατος ἐπῆκειτο ἢ ζημία.
ὑπελαμβάνοντο δὲ οἱ πάν-
λαοι τῶν περὶ τὸν Ἀλεξάνδρου ἰδιώ-
μιον, προσῳκειῶσθαι σφίσι, καὶ
ἀνήκεστον, ὀνείρατα λέγε-
σθαι τοῦ Ἡφαιστίωνος,
ὀπτασίας τινὰς, καὶ ἰά-
ματα προσάπτοντες αὐτῷ,
καὶ μαντείας ὑπομίσγοντες.
καὶ τέλος, ἴδιον παρέλαβε
καὶ Ἀλεξάνδρῳ θεῷ. ὁ δὲ Ἀ-
λέξανδρος ἥδετό τι ἀκού-
ων· καὶ τὰ τελευταῖα, ἐπί-
στευε, καὶ μέγα ἐφρόνει, ὡς
σαφῶς οὐ θεοῦ παῖς ὢν μόνον,
ἀλλὰ καὶ θεοὺς ποιῶν ἀμείνο-
νας. πόσους τοίνυν οἰόμε-
θα τῶν Ἀλεξάνδρου φίλων
παρὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀ-
πολέσθαι τῷ Ἡφαιστίωνος
θανάτῳ, ἀναβλαδίντας,

ἀφ

uitates pleræq; dicarũt, de-
lubra condiderunt, aras,
sacra, feriũs nouo Deo
sanxerunt. Iusiurandum
omnium religiosissimum He-
phæstionis nomine fuit. Ca-
pitale erat, si quis hac parte
uel contaretur, uel negle-
ctim coleret. Hic euiratus
affectus, hæc uesania, fuit
assentatoribus occasioni ac-
cendendi inflammandique
regis. Narrabantur in-
somnia, uisæ Hephæstio-
nis umbræ, prædicabantur
illius responsa. De-
nique aræ & sacra dica-
ta sunt familiari & malo-
rum uindici Deo. Proin-
de cum his Alexander initiõ
mirè oblectaretur, tan-
dem ita captus est, ut fidem
quoque adhiberet, gloria-
retúrque quòd non modò
dijs genitus esset, sed de-
os quoque ipse faceret. Quo
tempore quantum putamus
amicorum Alexãdri, affli-
xit Hephæstionis diuinitas?

Si

ὡς ὁ τιμῶσι τ κοινὸν ἀπαύ-
στων θεὸν, καὶ διὰ τ τὸ δηλαδὴν
κας, καὶ τ τ βασιλικὴν οὐσίαν
ἐκπεσόντας; τότε καὶ Ἀγαθο-
κλῆς ὁ Σάμιος, παξιαρχῶν
παρ' Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τιμώμε-
νος παρ' αὐτ, μικρᾶ δεῖν συγ
κεκλείσθαι λέοντι, διαβληθεὶς
ὅτι δακρύσειε παρὰ τ Ηφαι
στίωνος τάφον. ἀλλ' ἐκείνῳ μὲ
λέγειν βουλομένῳ πρόφασις,
ἐπομοσάμενος κατὰ πάντων
τ θεῶν, καὶ κατὰ Ηφαιστίωνος,
ὅτι δὴ κωκυτεῖν τί οἱ φαίνε-
ται ἐναργῆ τ θεὸν, ἐπισκῆψαι
ἀπᾶν Ἀλεξάνδρῳ φάσκοντα
Ἀγαθοκλέα· ὃ γὰρ ὡς ἀπιστῆσο
μεν, ἢ ὡς ὅτι νικῶν δακρύσαι,
ἀλλὰ τ πάλαι σωτηρίας μνη
μονεύοντα. ᾧ γὰρ κολακεία,
καὶ ᾧ διαβολὴ τότε μάλιστα χώ
ραν ἴσχει, πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρου
πάθος σωτηριμαίου. καθάπερ
γὰρ πολιορκίᾳ ἐκ ὧν τὰ ὑψη
λὰ καὶ ἀπόρρηκτα καὶ ἀσφαλῆ τ
τάχος προσίασιν οἱ πολέμιοι,

Si quibus non uideretur cõmune numen uenerari, accùsabantur, deportabantur, gratia regia excidebãt. Tũ Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexãdrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parum abfuit quin cum leonibus committeretur, criminatus quòd illachrymasset præteriẽs Hephæstionis sepulchrum. Verùm Perdicca hominem seruauit, deos omneis, ipsumq; Hephæstiona iuratus, eũ sibi in uenatione augusta specie Deum clarè uisum, mandasse ut Alexãdro diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lachrymasset, quòd aut uana sibi Hephæstionis diuinitas uideretur, aut mortem miseratus esset commune nemi; sed pristinæ consuetudinis & mutui amoris memoria permotum esse. Sic igitur affecto Alexandro, locus assentationi & calumniæ aptißimus fuit. Nã perinde atque oppugnaturi urbes, non quà probè munitæ sunt alto, præcipiti ac solido mœnium opere, hostes inuadunt: sed ubi

ἀλλ' ἐν ᾗ ἀφύλακτόν τι μέρος ἢ σαθρὸν διέδυσαν, ἢ ταπεινὸν, ὧδε πάσῃ δυνάμει χωροῦσιν, ὡς ῥᾷστα παρεδύσαν, καὶ ἁλῶσι δωμάλωσι· ὅτῳ καὶ οἱ διαβάλλοντες, ἢ, τι ἂν ἀδῳνὶς ἴδωσι τὸ ψυχρὸν, καὶ κόσμιον καὶ σὺν ἐπιβάτου, τοῦτο προσβάλλουσι, καὶ προσάγουσι τὰς μηχανὰς, καὶ τέλος ἐκπολιορκῶσι, μηδενὸς αὐτοῖς ἀνθιστασομένου, μηδ' τὸν ἐφοδον αἰσθομένου. ἐπ' ἐκπαλαι δ' ἐντὸς ἅπαξ τοῦ χῶμ γένωνται, πυρπολοῦσι πάντα, καὶ πάσας, καὶ σφάττουσι, καὶ ὀβριλαίνουσιν, οἷα ἀκοὺς ἀδιεκπολέμους ψυχῆς καὶ ἀβλαβεπιδιομένους ἔργα ἄναι. μυρία δ' αὐτοῖς κατὰ τὸ ἀπόντος ὅ τι ἀπάτη, καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ ὑποπτία καὶ προσλοιδόρησις καὶ ἀκαιροχωτία, καὶ ἄλλα μυρία ῥᾳδιεργάσματα. ὁ δὲ μεγίστου πασῶν ὑπελαμβάνω ὄζει συγγενὲς, μᾶλλον ἢ ἀδελφῷ τις ὅσα τὸ διαβολῆς. ὁδὰς γοῦν ὅτι γενάδος ἐστὶ, *sed vbi sentiunt quamminimè defendi, muniri, muros accessu faciles, collapsos, hac omnibus viribus certatim contendunt, quò citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita qui criminandis alijs desudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile subactu uident, in eam partem traducunt coguntque machinas suas. Deum quando insultus hostileis nemo præsentit, nec dum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferróque deuastant, excidunt, populantur: qualia uero simile est capto & in seruitutem redacto animo fieri. Arma sunt istis aduersum absentem, fallacia, mendacium, periurium, supplicium, impudentia: denique innumeræ impostura, ac malicioſæ cautiones. Omniū maximè præsens, et lõgè efficaciſſima Assentatio, Calūniæ cognata, imò soror. Quippe nemo hominum tam generoso est pectore, etiam*

τί, καὶ ἀδαμαντίνην τὴν ἐχθρᾶς ψυχῆς προβεβλημένην. ὃς οὐκ ἂν ἐνδοίη πρὸς τὰς Φιλοκολακείας διαβολὰς, καὶ τοῦτο ὑποσυλῶντας, καὶ τοὺς δι' μιτίους ὑφαιροῦντας τῆς διαβολῆς. καὶ τὰ μὲν ἐκτὸς τούτων, ἐνδώσει δὲ πολλὰ προδοσίαις συναγωνίζονται, τὰς χεῖρας ὀρέγουσαι, καὶ τὰς πύλας ἀναπετῶσαι, καὶ πάντα πρόθυμον τῇ ἁλώσει τοῦ ἀκούοντος συμπροθυμούμενα. πρῶτον μὲν, τὸ φιλόκαινον, ὃ φύσει πᾶσιν αὐθρώποις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἀψίκορον· ἴσως δὲ, τὸ πρὸς τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ἐνόμενον. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἡδέως πάντες ἀκροώμεθα καινῶν, καὶ πρὸς τὰς λιγομελέας, καὶ μιμήσεις ὑπευθύνους ἀκούοντες. οἶδα γοῦν τινας οὕτως ἡδέως γαργαλιζομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν διαβολῶν, ὥσπερ οἱ τὰς πληγὰς κνωμένους. ἐνιοι δὲ τοίνυν ὑπὸ τούτων ἁπάντων συμμαχούμενοι προσπίπτουσι, καὶ τὰ πράττουσιν, οἶμαι,

etiam adamantino septimo muro, qui cum calumniæ concedat, non idem assentatione uincatur. Hæc foris recti iudicij ceu fundamenta suffodit ac subruit. Intus coniurati cum hostibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus conniuntur ut auscultatorem calumniæ sibi seruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, μ nouandi cupido, natura humanis ingenijs confita, præsentium item fastidium, sequax eorum animus quorum admiratione capitur. Nescio enim quo fit, ut omnes amore sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspicionibus illectet. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeò suauiter titillari auriculas, ut si pennis confricentur. Proinde talibus adiuti socijs calumniatores cum eruerint, cuncta pro uiribus euertunt

μαι. ἢ δ' ὃς δυσχρὼς ὁ νικηγύης
λος, μηδ' ἡδὺς αὐτεπαφαλαττόμε
νος, μηδ' ἀμωμεμέϊν τὰς πρόσο
λάς, ἀλλ' ἢ μὲν ἀκέοντος ἐκούσης
ἑαυτὴ ἐνδιδόντος, ἢ διαβαλλο
μένῳ δ' τῷ ἐπιβαλλὼ ἀγνοοῦν
τος. ὥσπερ γὰρ ἐν πυκτῇ πόλι
μος ἀλίσκεται, παδόδοντες οἱ δια
βαλλόμενοι φονεύονται. καὶ τὰ
πάντων εὐπίστατον, ὁ μὴ ἔκ ἀδό
κου τὰ γιγνόμενα, προσδοκι
τῇ τῶν φίλων φαυλότης, ἅτε μηδὲν
φαῦλον ἑαυτῷ συνειδότα μη
νος, μὴ τὰ σωφρονεῖν μὴ ποιῇ,
πάντι ῥόπῳ ὁ ἄθλιος ἐνδεδρο
μένος. ὁ δ', ὡς μὲν ἔχη τι γενναῖ
ον μὴ ἐνεύθρυπτον μὴ παῤῥησιας
τικὸν, σὺν δὲ αἰδοῖ τῷ ὀρ
γιλῷ, μὴ τὸν θυμὸν ἀφίκει· καὶ
πίλος, τῷ ὁμολογίαν προσ
δέμενος, ἴγνω μάτιν κατὰ
τοῦ φίλου παροξυνόμενος. ὡς
δ' ἀγωνιστὴς καὶ ταπεινὸ
τερος, προσίεται μὲν, μὴ προ
μετάλλᾳ τοῖς χείλεσιν ἅπτεις,
μισεῖ δ', μὴ λάθρα τὸν ἀλλότριον
διαπρίῃ, καὶ ὡς ὁ ποιητὴς φησι,

Βυσσοδομεύων

euertūt: nec magno emitur uictoria, ubi nemo repugnat, nemo uim tormentorūue sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est, qui accusatur. Nam haud aliter quàm deferuntur, atq; qui captis urbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, scius nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius, amico candidè congreditur, familiariter compellat, facitq; pro more, iam ante undique circumuentus insidijs miser. Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidensq; frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscitq; se frustra aduersum amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè mascula, an

dit quidem, & summis arridet labris: uerùm odit, & clanculum dentibus frendit, ac (ut inquit poeta)

Extruit

Βυσσοδομοῦσι τὴν ὀργήν. ἐγὼ δὲ τὴν ἐμαυτοῦ ἀδικώτερον, ἀλλ' ἀνελεημονέστερον, ἢ λαβόντα τὸ χαλεπὸν, καὶ σφίγξαντα τὴν χολὴν, καὶ τὸ μίσος ἐν αὐτῷ κατάκλειστον ἀΐξαντα, ἔτι μὲν πεύθοντα ἐν φρεσὶν, ἄλλα δ' ἀγορεύοντα, καὶ ὑποκρινόμενον ἑλκρῶ καὶ κωμικῷ προσώπῳ μάλα πρᾴως τινα καὶ γελασείοντα βαρυφλέγα. μάλιστα δ' τοῦτο πάσχουσιν, ὅταν δεῖ πάλαι φίλῳ ἐνεδρεύειν λοιδόρῳ εἶναι τῷ ἐνεδρευομένῳ, ποιοῦσι ὁμοίως. τότε γὰρ οὔτε φωνὴν ἀκούειν ἔτι δίκαιοι τῶν διαβαλλομένων, οὔτε τῶν ἀπολογουμένων, τὸ ἀξιόπιστον δὲ κατηγορίας ἐν τῇ πάλαι λελυσούσῃ φιλίᾳ πρόσεστι. φοβοῦμαι δὲ τοῦτο λογιζόμενος, ὅτι πολλαὶ πολλάκις ἐν τοῖς φιλτάτοις μίσους παραπίπτουσιν αἰτίαι, τοὺς ἄλλους λανθάνουσαι. καὶ ἐνίοτε οἷς αὐτός τις ἔνοχός ἐστι, ταῦτα φθάσας κατηγόρησε τοῦ πλησίον, ἀφυσιᾷ ὅτῳ πρώμνος τὸν

Extruit iræ fundamenta. Quo ego homine profectò nihil iniustius, nihil tetrius existimo, ſ qui admorſo laebro bile n intus alit, odiumq; intra ſe conceptum auget, aliud ᵒ in pectore clauſum, aliud in lingua expromptũ habet, agitq; læta & comica facie tragœdiam merã, & nihil non triſte patientem. Idille maximè patitur, quum ſimili delator uecordia apud eum cui parat inſidias, odium muſſando diſſimulauit, effectq; ut amicus ei uideretur. Tum enim ne uox quidem delati, nedum non defenſio auditi ſolet. Tantum fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hic quanto ſatius erat perpendere inter amiciſſimos non raro clam alys graueis ſimultatũ cauſas intercedere. Sæpenumero item, quorum ſeſe reum calumniator fieri meminit, ſocium inſimulat: ut quum anteuerterit accuſando, ſuſpicione culpæ ac crimine elabatur.

τῶν διαβολῶν. καὶ ἴλιγξ, ἰχθρὸν μὴν ἀλλὰ αὖ τολμῶσαι διαβάλλειν. ἄπιστος γὰρ αὐτῷ δίδι ἡ κατηγορία, πρόδηλον ἔχουσα τὴν αἰτίαν. τοῖς δοκοῦσι δὲ μάλιστα φίλοις ἐπιχαροῦσι, τῶν πρὸς τοὺς ἀκούοντας εὔνοιαν ἀμφιβόλως προσαρμόσοντι, ὅτι ὧδε τῷ ἐκείνων συμφόροντι εὐλαβῶν τὸν οἰκειότατον ἀπέχοντο, ἐσὶ δέ τινες, οἳ καὶν μάθωσιν ὕστερον ἀληθῶς διαβεβλημένους παρ' αὐτοῖς τοὺς φίλους, ὅμως ὑπ' αἰσχύνης, ὧν ἐπίστευσαν, οὐκέτι προσιέσθαι, οὐδὲ τολμῶσι προσβλέπειν αὐτοὺς, ὥσπερ ἠδικημένοι, ὅτι μηδὲν ἀδικοῦντας ἐπίγνωσαν. τοιγαροῦν πολλῶν κακῶν ὁ βίος ἐπλήσθη ὑπὸ τῶν οὕτω ῥᾳδίως καὶ ἀδεξιτάτως πιστευόντων διαβολῶν. ὁ μὲν γὰρ Αντεια,

Τελεύταις, φησὶν, ὦ προῖτε, ἢ κἀπίσαυε Βελλεροφόντιν, Ὃς μ' ἴδιλε φιλότητι μιγέμεναι ἐν ἰδιλίσῃ.

elabatur. Atque ideo ferè fit, ut quibus nos putent amicos, tantum, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferès actoris odium prodit, fidei nihil esse potest. Verùm quos uulgo amicos æstimãt, aggredimur, ceu auscultatori spectmẽ fidei nostræ daturi, ubi sua ipsius caussa cõmoda salutemq; familiarẽ amicorum neglexisse uidemur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falsò criminatum apud se amicum, tamen cum credidisse pudet, neq; aspicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nõ prospexerint. Proinde multa sunt humanæ uitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumnijs creditur, quale est quod apud poetã ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Prœte peribis, Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei decus.—

αὐτῷ πρεσβύτερα ἐπιχαρέσασα, καὶ ὑπερφθάσασα καὶ μικρῷ ὑ νεανίας ἐν τῇ πρὸς γάμους συμπλοκῇ ἀπροβούλῳ, ἐπιτιμίῳ σωφρονούσῃ ὑποσχών, καὶ τῆς πρὸς τὸν ξένον αἰδοῦς ὑπὸ μάχλου γυναικὸς ἀδικηθείσης. ὁ δὲ Φαῖδρα κἀκείνῃ τὰ ἴσια πάσχουσα τῆς πρεσβυτέρας, ἀνδράλοιαν ὑποίησε τὸν Ἱππόλυτον γοργόν, ὡς δοκεῖ ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὦ δεινὸν, ὦ ἀνόσιον ἀργασμένον· ναὶ, φήσει τις, ἀλλ' ἀξιόπιστός ὄζῳ γενέσθαι ὁ διαβάλλων αὐτὸς, τά τε ἄλλα δίκαιος ὢν, καὶ σωτὴρ ἄνευ δικῶν. καὶ ἐχρῆν προσέχειν αὐτῷ, ἐπεὶ μηδὲν ἀφ' τοιοῦτο κακουργήσαντι. ἀρ' οὖν τῷ Ἀριστείδῃ ἔστι τις δικαιότερος; ἀλλ' ὅμως κἀκεῖνος σωθῆναι ὑπὸ τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ συμπαρώξυνε τὸν δῆμον, ὥς φασιν, ἰνδόν πολιτικῆς φιλοτιμίας ὑποκινησάμενος· δίκαιος μὲν γὰρ, ὡς πρὸς τὰς ἄλλας, Ἀριστείδης, ἄνδρωπος· δὲ καὶ αὐτὸς ὧν, ἀντέκειτο τῷ Θεμιστοκλεῖ, καὶ ἐπεσκότει τὴν δόξαν αὐτοῦ.

9 Cum ipsa prior adolescentem ad concubitū solicitasset, & contempta, in hoc periculum induxit, ut cum Chimæra pugna congressus, parum abfuerit quin uictrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudórque iuuenilis, quē hospiti coniunx adultera fuspectum fecerat. † Simile quiddam Phædra priuignū calumniata effecit, ut filij caput pater Theseus execratum beluis marinis deuouoret: quanquam, ô superi, nihil prorsum deliquisset. ω At, inquiet quispiam, an non dignus est fide nonnunquam uir, cæterùm bonis moribus et recto ciuilique iudicio præditus, qui alter alterum accusat? non licet tali auscultemus, modò reliquis sibi malis artibus temperarit? A Age, inquam, estne alius Aristide B iustior? ille tamē aduersatus Themistocli, cōtra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, ut aiūt, uellicatus. Aliàs uir bonus Aristides, uerùm homo erat, nec

πολὺν ἄχι, καὶ ὀργὰς τινὰς, καὶ ὑποψίας. καὶ δὴ γε ἀληθὲς ὅτιμι ὁ περὶ τοῦ Παλαμήδους λόγος, ὁ σοφωτάτου τῶν Ἀχαιῶν, μᾶλλον τοῖς ἄλλοις ἀρέσκος, τῷ ζηλοτύπῳ καὶ ἐνιδρυμένῳ ὑπὸ φθόνου φαίνεται συνηθεσικὸς κατὰ ἀνδρὸς ὁμοφύλου καὶ φίλου, καὶ ἐπὶ τὸν αὐτὸν κίνδυνον ἐνεγκλήτου. οὕτως ἡμῶν τὸν ἄπειρον ἀνθρώπου ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα ἁμαρτία. τί γὰρ ἄν τις, ὦ τὸν Σωκράτην λέγω, τὸν ἀδίκως πρὸς τοῦς Ἀθηναίους διαβληθέντα, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἐπίβουλον, ἢ τὸν Θεμιστοκλέα, ἢ τὸν Μιλτιάδου υἱὸν, τοὺς μετὰ τοσαύτας νίκας ὑπὸ προδοσίας τῶν Ἑλλήνων ὑποπτους γενομένους; μυρία γὰρ τὰ παραδείγματα, καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα ἤδη γνώρισμα, τί οὖν χρὴ ποιεῖν νόμιζε τοῦτο ἔχοντα, ὦ ἀριστ' ὦ ἀθηναῖε; ἐπειδὴ, οἶμαι, καὶ Ὁμηρος ἐν τῷ περὶ Σαρπήδονα μάλ' ἐνίεσθε, παρὰ πλέον ποιήσασθαι τὰς ὀλιθρίους ἅμιλλας τῶν ἀναγκαίων ὠφελιῶν, ἢ ἀποφράξαι τὰ ὦτα, ἢ μὴ

nec felle caruit, solebatq; amare alios, alios odisse. Iam si uerum est quod de [F] Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominũ familiare est, hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat [G] Socratem recensere, insimulatum apud populũ Athenienses seditionis & impietatis? [E] Quid Themistoclem, [Z] aut Miltiadẽ, tot partis uictoriis suspicione proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & uulgo iam pleraque non ignota. Quid igitur faciet uir prudens in re ambigua? [H] Sanè opinor [Θ] quòd Homerus in Sirenum fabula docet, perniciosas taliũ sermonũ delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec passim aperiat

ἀνοίξαι αὐτὰ ἀναπεπταμένα τοῖς πάθεσι προειλημμένοις, ἀλλ' ἐπισύσαι τὰ ἀκριβῆ θυρωρὸν τὸν λογισμὸν ἅπασι τοῖς λεγομένοις, τὰ μὲν ἄξια προσίεσθαι καὶ παραβάλλεσθαι, τὰ φαῦλα δὲ ἀποκλείειν καὶ ἀπωθεῖν. καὶ γὰρ ἂν ἀτοπώτατον, εἰ μὴ οἰκίας θυρωροὺς καθίσταμεν, τὰς δὲ καὶ πόλιν διαύσιαν, ἀνίερα μείρακ' ἄμμι. ἐπειδὰν τοίνυν τοιαῦτά προσίῃ τις λέγων, αὐτὸ ἐφ' αὑτοῦ χρὴ τὸ πρᾶγμα σκοπεῖν, μήτε φλυκίαν τοῦ λέγοντος ὀρῶντα, μήτε τὸν ἄλλον βίον, μήτε πόλιν ἐν τοῖς λόγοις ἀγχίνοιαν· ὅσῳ γάρ τις πιθανώτερος, τοσούτῳ ἐπιμελέστερος λάβηται τῆς ἐξετάσεως. εὐλαβεῖσθαι τοίνυν πίστιν ἀλλοκρίσεως κρίσει, μᾶλλον δὲ μίσει τοῦ καταγνῶναι· ἀλλ' ἑαυτῷ πλὴν ἐξέτασιν φυλακτέον, τῆς ἀληθείας ἀποδόντα καὶ τῷ διαβάλλοντι τὸν φθόνον, καὶ ἐν φανερῷ ποιησάμενον τὸν ἔλεγχον τῆς ἑκατέρου διανοίας, καὶ μισθὸν οὕτω, aperiat affectui cuipiam obnoxius: sed ianitore seduolo ac fido adhibito, ratione uidelicet ac iudicio animi, recta dicentes reclusis foribus excipiat, inutiles nugas obdito pessulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio suo defungi, aures mentemque uulgo patere. Postea quàm ergo tale quiddam columniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipsam perpende. Nihil attinet qualis sit qui accusat, nihil ad rem faciunt alieni mores, nihil accusationis acrimonia: quin eo maiore cura rem discute, quo instructior uenit delator: neque item credere conuenit iudicio & existimationi alterius, imò accusantis odio: sed suum ueri examen apud nos accuratè seruandum est, suæ item calumniatoris inuidiæ partes dandæ: denique quod utrinque argumenta suaserint, statuendum. Tum uel odisse uel

καὶ ἀγαπᾷν τὸν διδάσκαλον μᾶλλον. πρὶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ἐν δὲ πρώτοις διαβολῆς κινυνεύειν, Ἡράκλεις, ὡς μεγάλῳ λίθῳ, καὶ ταπεινῷ, καὶ παντὸς οὐχ ὅτιτυχὸν ἄδικον. ἀλλὰ τούτων ἁπάντων αἴτιον, ὑπὲρ μὲν ἀρχὴ ἁμαρτίας, ἡ ἀγνοια, καὶ τὸ ἐν σκότῳ που δοκεῖν τὸν ἀλήθειαν βλέπειν. ὡς δέ γε θεῶν τις ἀποκαλύψειεν ἡμῖν τοὺς βίους, εἰχετο ἂν φεύγουσα εἰς τὸ βαράθρον ἡ διαβολὴ, χώραν οὐκ ἔχουσα, ὡς ἂν πεφωτισμένων τῶν πραγμάτων ὑπὸ δὲ ἀληθείας.

uel amare quem diligenter explorauimus, licet. Priusquam id factum sit, calumniæ concedere in primo stratim congressu, bercle nimis quàm puerile est, ac indignum uiro, longeq; à iustitia semotum. At uerò horum omnium causa una est ignorantia, tenebræq; illæ quibus suæ cuiusque hominis rationes moresq; obuoluuntur. [1] Iam si deorũ quispiam uitæ nostræ [K] lumen afferat, futurum est ut euanescat calumnia, fugiatq; in altum barathrum, nec usquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium uitæ studiorum, ueritatis beneficio.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Pernicioſa res ignorantia eſt.) Exordium à loco communi. Ignorantia multorum malorum hominibus eſt cauſa: quorum bonam partem perſtringunt Auguſtinus, De unico baptiſmo contra Petilianum, capite decimoſexto: & D. Hieronymus in calce epiſtolæ ad Ruſticum monachum, De uiuendi forma. D. Eraſmus in epiſtola quam præfixit Enchiridio militis Chriſtiani. Rurſus capite octauo eiuſdem Enchiridij. Terentius in Adelphis:

Homine imperito nihil quicquam iniuſtius.

b Perinde atque qui in tenebris errant.) Lucretius libro 2.

Nam veluti pueri trepidant, atq; omnia cæcis
In tenebris metuunt: sic nos in luce timemus
Interdum, nihilo quæ sunt metuenda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pauitant, fugiuntq; futura.

c Et ante pedes.) Ante pedes esse dicitur, quod obuiũ, quodque uel præsens adest, uel imminet. Idem in Pseudologista: καὶ τὰ παρόντα ταῦτα, καὶ τὰ ἐπὶ ποσὶν ἀγνοῶν, id est: Et quòd hæc communia, quodque hæc passim obuia ignores. d. Labdacidarum.) Labdacus rex Thebarum, Laium genuit Oedipi patrẽ, ex Iocasta Creontis Thebani filia. e Pelopidum.) Pelops Tantali potentissimi Phrygum regis filius, habuit liberos Atreum, Thyestem, Lysidicem & Phylisthenem. Ita uerò cum aliàs.) Descendit ad hypothesin. Locus est à genere ad speciẽ, amplificandi gratia adiunctam. g In calumnias familiares.) Quanta pestis humanæ uitæ sit lingua calumniatrix, hoc est uerè diabolica (quod enim Latini calumniam dicunt, Græci uocant Διαβολὴν) Erasmus scitissimè in Lingua sua ostendit. Thearidas quum gladium cote acueret, rogatus à quopiam, num esset acutus? Acutior, inquit, calumnia: grauiter innuens, rem omnium rerum nocentissimam esse calumniam. Medius ex Alexãdri parasitis unus, solebat alios adhortari, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiecit scelerato præcepto causam appositam: Vt maximè, inquit, sanet uulnus qui delatus est, manet tamen citatrix. Non arbitror quenquam esse diabolum tam impium, qui rem magis nephariam posit suggerere. Et quo fœdius est crimẽ, hoc tenacius hæret apud multos criminis suspicio, uel in innocentissimum. h Amicus item ab amico.) Demosthenes: ἢ μάχαιρα μὲν τιμωρεῖ, ἡ δὲ διαβολὴ χωρίζει φίλους. i Itaq; quo pacto.) Propositio. k Porrò quam eius imaginem.) Narratio de Apelle & Ptolemæo. l Apelli Ephesio.) Apellis pictoris Ephesij pictura, qua eleganter calumniam, hoc est, suum periculum ultus est. m In Tyro auctore.) Tyrus Phœniciæ peninsula, usu purpuræ notissima. Ouid. 15. metamorph. libro:

Fluctibus ambitæ fuerant Antissa Pharosq;,
Et Phœnissa Tyros.-
Hanc Alexander continenti coniunxit.
n Antiphilus quidam artis Apellææ.) Qui in eadem arte uersantur,

fantur, inter hos artificij similitudo magis æmulationem conciliat quàm beneuolentiam. Quorum mutuam inter ipsos inuidiam Hesiodus, in Opere cui titulus Opera & Dies, complu ribus metaphoris indicauit. o Secretò item & in auricu lâ.) Modus loquendi uulgo receptus, unde est illud apud Homerum aliquoties:

ἀγχ' ἐμοῦ κεφαλῆς, ἵνα μὴ σκυδμαίνεται ἄλλος. id est:
Admoto capite, reliqui ne audire ualerent,
In aurem. - Idem Lucianus in Gallo: Ad aurem cum Syracusanis quibusdam communicans. Christus: Et quæ in aurem audistis, prædicate super tecta: id est, quæ secretis colloquijs accepistis, palàm prædicate. p Non satis animi compos.) Ab adiacentibus. q Vt coniecturis.) Docet id artificij Aristot. libro Rhetorices tertio, in locis ad dissoluendum calumniam. r Tali est imagine calumniam ul cus.) Icon calumniæ. s Liuorem.) Græci inuidiam deam, ho minum pestem acerrimam & acerbissimam, masculam effingunt: quippe qui hominis effigie malè habiti, & ex morbo nõdum conualescentis effingunt, ut hic uidemus. Nostri uerò fœminè forma formarunt, ut pulcherrimè Ouidius in 11. Metamorphoseon ostendit, ubi & Inuidiæ domum describit his uersibus:

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle uirent, lingua est suffusa ueneno:
Risus abest, nisi quem uisi fecere dolores.
Nec fruitur somno, uigilantibus excita curis:
Sed uidet ingratos, intabescitq; uidendo,
Successus hominum, carpitq; & carpitur und.
Suppliciúmque suum est. Sanè antiqui inuidiã anguilla dessignabant: quãdo ea natura esse fertur anguilla, ut omnibus piscibus inuideat. t Principiò nobis effigianda.) Illud uide lector optime, ut sese ostendit artificem. Cicero in primo Officiorum: Omnis quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet à definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit de quo disputetur. u Est enim calumnia.) Nos sic: Calumnia est accusatio, quæ reo absente &

ignorante facta,& altera tantum parte audita, contradicente nemine,credit.Sed natura uerbi διαβάλλειν uidetur esse amplior,quàm ut huius definitionis angustijs cõtineatur. Significat enim in genere criminari,siue id uerè,siue falsò, clàm palam ue fiat,maledicere,obtrectare,in odium atque inuidiam studere adducere. Συκοφαντίαν Suidas exponit, ἔνδειξιν τινος κατηγορίαν,id est,falsam alicuius accusationem seu calumniam. Vide Ciceronem libro primo Officiorum,Vallam libro Elegant.sexto,capite quinquagesimo. x Quæ definitio.)A' diuisione. y Omnium,si lubet.) Calumniatoris descriptio. z Is quidem.)Ab efficiente. A Neque enim quisquam.) Ab actibus B Nam quis est cui non.)Argumentum ab efficiente. C Qui iureiurando.)Demosthenes in ipso protinus exordio aduersus Aeschinem. D Ea sanè extrema.)Ab autoritate & lege. E Longè optimi poetæ.)A' testimonio. F Nec nisi librato.)Hoc carmen est Phocylidis, admonens non temerè pronunciandum de quopiam, nisi re ultrò citroq; diligenter cognita.Citatur & à Cicerone libro Epist. ad Atticũ septimo,Hunc locum copiosè iuxtà & luculenter explicat Erasmus noster adagio, Ne de lite pronũcies. G Adeò enim hoc hominũ)Minoris amplificatio,à modo. H Quod profectò.)Epilogus. I At hoc genus homines.)Vbi potissimùm uersat calũniator. K Siquidẽ ibi.) Argumẽta à causa. L Cõtrà qui assentãdi.)Amplificatio. M Homeri carmẽ.)Hoc carmẽ ex Homericę Iliad.4. sumptũ est,incertũ & uarium belli cuĩtũ notãs.Nos de ea re plura annotauimꝰ in dialogo Philopatris. N Cæterùm quadruplatoris.) Qualibus studeat & intentus sit. O Cunctarum alioqui rerum.)Essæ tertio capite, itẽ tertiò:Forte est uinũ,fortior est rex,fortiores sunt mulieres: super omnia autem uincit ueritas. P Mille modis fallat.) Hactenus de calumniatore. Q Porrò defertur is plerunq;.) Hactenus de delatore:nunc ad delatum. Cicero secundo de Oratore:Inuident autem homines maximè paribus,aut inferioribus:cum se relictos sentiunt, illos autem dolent cuolasse. Sed etiam superioribus inuidetur sæpè uehementer,& eò magis,si intolerantius se iactant,& æqualitatem communis iuris, præstantia dignitatis aut fortunæ suæ transeunt. R Tale quiddam in gymnico.)Amplificatio à simili. S Neq; sequenti incommodat.)Cicero libro Officiorum tertio:Scitè Chrysippus

ſippus,ut multa:Qui ſtadium,inquit,cucurrerit, eniti & contendere debet,quàm maximè poſsit,ut uincat:ſupplantare eum qui cum certet, aut manu depellere, nullo modo debet. Sic in uita ſibi quenque petere quod pertineat ad uſum, non iniquum eſt:alteri ſurripere,ius non eſt. T Hi deinde amari.)Redit ad ſtudia calumniatoris. V Adeò rationes eius.) Diſtributio. x Philoxeno.)Philoxenus poeta, quemadmodum diximus De mercede conductis, uſqueadeò non potuit carmina Dionyſij probare,ut maluerit reduci ad fodinas lapidarias.Hiſtoria refertur ab Eraſmo,adagio In lapidicinas. Y Ceu œſtro in auriculam immiſſo.)Oeſtrum inſecti genus eſt,horrendo ſtrepitu: unde & nomen inditum apud Græcos. nam Latini aſylum appellant.Hoc addito,Iuno uaccam Io in furorem egit:unde prouerbium natum eſt,Oeſtro perciti ſiue concitati,pro ingenti animi cupiditate cõmotis,ac ueluti attonitis.Poetæ diuino correpti furore, œſtro conciti dicuntur: unde *οἰστροπλήγης* dictione compoſita,pro inſano: & *οἰστρᾶν* & *οἰστρηλατεῖν* pro inſanire. Z Talia ferè ſunt.) Epilogus diſtributionis. α Cum cupiditatibus.) Efficaciſsimum delationis genus eſt,cum id in calumniam uocetur, quod auditoris ſtudio planè repugnat. β Quondam apud Ptolemæum.) Probat exemplis quæ ad faciendam fidem non uulgariter adſuuant:præſertim cum per inductionem,quam Græci uocant *ἐπαγωγὴν* adhibentur. Quo in genere plurimus eſt Socrates Platonicus. γ Inſtita muliebri.)Inter ueſtimenta, quib.uir ſine reprehenſione uti non poteſt,annumeratur ſtola, quę demiſſa erat ad imos uſq; pedes:& cuius extremam partẽ ambibat inſtita aſſuta,quæ erat faſciola quædam ſiue limbus.Cum Dionyſius in conuiuio iuſsiſſet, ut ſinguli ueſte muliebri ſaltarent.id Plato facere recuſauit his trimetris è Fabula quadã:

Muliebri ego haudquaquam indui queam ſtola,
Vir natus ipſe,& ex uirili germine.

Deuteron.nigeſimoſecundo: Non induetur mulier ueſte uirili,nec uir utetur ueſte fœminea. A Dithyrambicos.)Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi,qui & ipſe *διθύραμβος* dictus eſt: quòd bis natus,uelut è duabus ianuis prodierit. B Dijs genitus.)Alexander in Ammonis templo, quum à uate dictus eſſet Iouis filius,Nihil,inquit,mirum : nam Iupiter om-

nium naturâ pater est, sed ex his optimos quosque peculiariter suos facit. ζ Ordines.) Dictu mirum, quàm appositè transtulit τάξιαρχόν, quem non parum multi uocant centurionem. Ordinem uero dicuntur ducere apud Latinos, qui cohortibus turmisue præsunt. η Apud Alexandrum) Alexander inter amicos, quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè uidebatur honorare Craterum: sed omnium maximè diligere Hephæstionem. Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion Alexandrũ. Id uerò Græcè iucundius dicitur: φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος. sentiens, Craterum in his quæ ad regiam dignitatem attinebant, præstare fidum amicum: Hephæstionem priuato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione persoluit præmiũ: Craterũ enim ornauit dignitate, Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem. θ Quin cum leonibus committeretur.) Imperatores Romani leones in uiuarijs alebant, uoluptatis causa: quibus & sæpè noxios obijciebant. ι Nã pinde.) Amplificatio à simili. κ Arma sunt istis.) Arma calumniatorum. λ Adamantino sepeus muro.) Quicquid inuictum atque inexpugnabile, id admantinum uocamus. nam adamantis lapidis duricies incredibilis est. μ Nouandi cupido.) Fastidium enim est humani ingenij, in his quæ nobis ad manum sunt. Id quod eleganter notauit Alexis apud Athenæum libro tertio: ἡδμὴν ἀλλοτρίων, τὰ ἡδμὴν συγγενῆς, id est: Alienum amamus, proximum contemnimus. ν Omnes amore sui.) Horatius: Cæcus, inquit, amor sui. Id uitij Plato malorum omnium fontem autumat. ξ Nescius se reum haberi.) Calumniæ morsus non solùm perniciosissimus est, uerùm etiam ineuitabilis: quòd clancularius plerunq;. Vide prouerbium: Aduersus morsum sycophantæ non est remedium. ο Tumille, si homo ingenuus.) Persona ejus, apud quem quis defertur. π Et summis arridet labris.) Græci usurpant, cum quis uerbis duntaxat simulat quippiam: non autem ex animo facit. Idem in Apologia: ἀπ' ἄκρου χείλους φιλοσοφῶν: id est, A summis labijs philosophum agens. Idem in dialogis Amatorijs: ἀπ' ἄκρου τοῦ χείλους τοὺς λόγους ἔχουσι. id est: summis in labijs iusiurandum habentibus. ρ Qui admorso labro.) Mordere labra dicitur, qui stomachatur, animoque ringitur, sumptum ab indignantium gestu.

σ Aliud

σ Aliud in pectore clausum.)Homerus Iliad.2.

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Αἰΐδαο πύλῃσιν,
ὅς τε δόλον φρεσὶ κεύθῃ ἑτέρωσε δὲ εἶπῃ. id est:

Haud secus atq; Orci portas hominem execror illum,
Qui simulat corde aliud celans, aliud sonat ore.

τ Proinde multa.)Exaggeratio calumniæ ab effectu, & eius exemplis. υ Apud poetam.)Homerus Iliad.2.Bellerophontis historia recensetur ab Eratosthene in Chiliadibus. Neq; dissimilis narratur historia Geneseos 39. cap. φ Cum ipsa prior.) Eadem planè historia narratur & Geneseos 39.cap. χ Contempta in hoc.)Hoc est, pœnam pro pudicitia, suaq; in hostem reuerentia referens. ψ Simile quiddam Phædra.)Quū Phædræ libidini consentire nollet Hippolytus, furore incensa redeūti Theseo accusauit, quòd illi uim uoluisset inferre. ω At inquet.)Obiectio. A Age inquā.) Dilutio ab exēplis. B Est ne alius Aristide iustior.) A' comparatis. Aristides cognomento Iustus, semper suo unius præsidio fretus Remp.administrabat, à sodalitatibus abhorrebat, uelut ab amicorum potentia, quæ ad iniuriā alijs inferendam adderet animū. Erat illi simultas cum Themistocle. Huic cum delectus esset collega ad peragēdam legationem: Vis, inquit Themistocles, ut in his mōtibus simultatē deponamus? Nam si uidebitur, reuersi illam resumemus. Γ De Palamede.)A' Virg. lib. 2. Aen. & Plin lib. Naturalis historiæ 7. Δ Socratem recensere.) Xenophon in apologia pro Socrate. Ε Quid Themistoclē.) Postquā nauali pugna Xerxē uicit, & patriā atq; uniuersam Græciā à barbarorū imperio liberauit, decēnali exilio primùm Athenis, mox tota Græcia depulsus, ad Persarum regem confugit, & inuidię cessit. Athenienses nihil causæ prętexuerunt, quàm ne gloriosior fieret elatior. Ζ Aut Miltiadem.)Quū is pro parta uictoria contra Persas ad Marathonem coronam in Senatu peteret, obstitit Sothares, & palàm exclamauit: O Miltiades, quum solus uiceris, solus coronaberis. Passus est quoq; se accusari & damnari. tandem in carcere interijt. Lege Platonis Axiochum.

Η Sanè opinor.) Consilium de non admittenda calumnia.

Θ Quòd Homerus in Sirenū.)Sirenes, Parthenopē, Leucosiā & Ligram, maris monstra fuisse fabulatur Homerus, in parte uirgines, in parte uolucres, Acheloi fluuij & Calliopes Musæ filiæ. Harum una uoce, altera tibijs, tertia lyra canebat:

& pri-

& primò iuxta Pelorum, pòst in Capreis insula habitauerunt. Quæ uoce canora, atque tanta carminis dulcedine transeuntes demulcebant, ut alto somno premerentur: & cum sopitos persentirent, submergebant, atque deuorabant. Quare cum iuxta illas transiturus esset prudens Vlysses cera sociorum aures obturauit, & ipse se ad nauis malum alligari iussit, ut ea ratione saluus euaderet. De illis etiam Lucianus in oratione De domo. 1 Iam si deorum.) Concludit eodem loco communi, quo à principio utitur. K Lumen afferat.) Aut, ut inquit ille:

Aspice namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat uisus tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩ- μιον. PATRIÆ ENCO- mium.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum & genus orationis, ipse titulus exponit. Est autem propositio & summa negocij, patriam omnium rerum esse dignissimam & uenerabilissimam, ut quam & homines & dii reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraque à signis & consequentibus sumuntur. Ostendit enim, quæcũq; homines faciunt, ea ad patriæ uel ornamentum uel defensionem comparare: & quantumuis humili & sterili solo aliquis natus sit, nihilominus patriam suam splendidissimis ciuitatib. ac regnis anteponere: quemadmodum parentum quoque & liberorum inter se affectus ciusmodi est, ut qualescunque ipsi sint, tamen sese omnibus alijs plus ament & colant. Proinde & legislatores cum grauissimè punire homines uellent, patriæ priuationem atque exilium, tanquam acerbissimam pœnam, instituisse.

Ὅτι μὲν ἤδη γλώττου ἐστὶ πατρίδος φιλάνθρωπον πρᾶγμα

IAm olim uulgi sermone detritum est, nihil esse a patria dulcius: proinde nos

σον, ἀρ' οὖν ἄλλον μᾶλλον ἀλλ', σιμότερον δέ τι, καὶ θειότερον ἄλλο; καὶ μὴν ἴσα σιμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν εὐδαίμονες, τούτων παρὸς αἰτία καὶ δι' ὃ ἀσπαλ&, γιγνόμενοι μὲν καὶ ἀναδριψάμενοι καὶ παιδευσάμενοι, πόλιν μὲν οὖν μεγάλην, καὶ λαμπρότητας καὶ πολυτελείας καταπλῶν ἐων μάλιστα θελοι, παρίδιας δὲ προγονοι πάντες. καὶ τοσοῦτον ἐδεὶς ὑπεραίρει τῶν καὶ πάνυ κεκρατημένων ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν δίαν ἡδονῆς, ὡς ὑπὸ τ' ὑποβολῆς τῶν παρ' ἄλλοις θαυμάτων, ἡδέως ποιήσασθαι δ' παρίδ&. ὅτις μὲν οὖν συμπώτας πολίτης ὢν εὐδαίμον& πόλεως, ἀγνοεῖν μοι δοκᾶ, τίνα χρὴ τιμὴν ἀποτίνειν τῇ παρίδι. καὶ ὁ τοιοῦτ& δῆλός ἐστιν ἀχθόμεν& αὖ, ἀ μεῖζον τρέας ἔλαχε τῆς παρίδ&. ἐμοὶ δὲ ἔδοξεν, αὐτὸ τιμᾶν τὸ δ' παρίδ& ὄνομα. πόλεως μὲν γὰρ παραβαλεῖν

neq; iucũdum quicq̃. Est uerò hac al. qd uenerabili aut diuinius? Siquidẽ quæcũq; diuina, quæcũq; ueneratiõe digna homines esse existimãt, horũ causa atq; magistra est patria, quæ nos genuit, aluit atq; instituit. Enimuerò urbiũ magnitudinẽ atq; splẽdorẽ, sumptuosos præterea uasorũ instrumentorũ apparatus admirantur multi, patriã uerò pio amoris affectu prosequũtur oẽs: neq; quisq̃ quãlibet potẽs, ita deceptus est alienarũ rerũ amœno et uoluptuoso spectaculo, ut propter immodicam apud alios rerum cùm uisendarũ tum admirandarũ excellentiã, obliuiscatur patriæ. Itaq; quicunq; felicis et splẽdidæ ciuitatis se ciuẽ esse iactat, ignorare mihi uidetur quam gloriã aut honorẽ patriæ tribuere oporteat. Neq; occultè fert talis, se dolore affectũ iri, si mediocrẽ patriam sortitus esset. Mihi uerò iucũdum est ipsum nomen patriæ reuerẽter atq; religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter se

παραβαλὼν πρεσβύτερον πρεσβύτερον, μᾶλλον ἐξετάσῃ νηπάλλον, νὴ τὸν ὠνίων ἀφθονίαν. ὅπως δ' εἰρωνεύσῃ πάλιν, ἐδεὶς ἂν ἕλοιτο τὸν λαμπροτέραν, ἀλλ' ἐκεῖνος τὸν πατρίδα. ἀλλ' οὐχ ἅπαντος μὴ ἂν ἕνεκα τὸν πατρίδα ἅπασι δυσάμενος παραπλησίαν, ἕλοιτο δ' ἂν τὸν ἐπιεικῆ. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο νὴ οἱ δίκαιοι τῶν παίδων πράττουσι, νὴ οἱ χρηστοὶ τῶν πατέρων. ἔστι γὰρ νίος καλὸς πατρὸς ἄλλον ἂν πρεσβύτερον ἀπατρὸς, ἔστι πατὴρ καλὸς μειράκιος τοῦ παιδὸς, ἕτερον ἂν τέρπειν νίον· ἀλλὰ τοσοῦτόν γε οἱ πατέρες νικῶμενοι, προσέχουσι τοῖς παισὶν, ὥστε νὴ κάλλιστοι νὴ μέγιστοι, νὴ τοῖς πᾶσιν εὖ τὰ φαίνονται κεκοσμημένοι οἱ παῖδες αὐτοῖς. ὥστε ἢ μὴ ἅπασι ἔστι ὅτε δίκαιος πρὸς τὸν ὑὸν, ἢ δοκεῖ μοι πατρὸς ὀφθαλμὸς

inter se collaturus est, perbene pus esse uideo, singularū ani plitudinem accuratè experi dere, earundēq; elegantiam obseruare, neq; non cōmerciorū ac rerū uenalium copiā considerare. Cæterum ubi de urbiū electione agitur, nemo utiq; posthabita patria splēdidorē electurus est: uerūm in optatis habebit, patriam quoq; suā quā maximè conformē esse uirtibus copiosis & felicibus ipsam tamē, qualiscunq; tandē fuerit, delectu habito cæteris hauddubiè præpositurus est. Isthuc uerò ipsum liberi quoq; faciūt probi et legitimi, neq; nō patres, q̄ quidem fuerint non mali. Neque enim spectatæ honestatis & probitatis adolescens, alium patri suo honoribus præferet: neque pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem complexurus est. At qui his inferiores sunt patres, tantum tamen filijs ex se genitis non grauatim tribuunt, ut sint & uita honestißimi, et dignitate amplißimi, appareantq; omnibus sua opera quāoptimè educati atq; exornati. Porrò q̄ tali erga filium suum non utitur iudicio, ille patris oculos habere mihi uidetur

minimè.

ἔχειν. πατρίδι δὲ τίνων τὸ ὄνομα, πρώτων καὶ οἰκειοτάτων πάντων. εἰδὼς γὰρ ἕκαστος, τί τῷ πατρὶ οἰκειότερον, εἰ μή τις ἀπεστέρηται τῷ πατρὶ τὸν δικαίως τιμῶν, ὥσπερ νόμος καὶ ἡ φύσις κελεύει, πρεσβεύσειν ἂν τῶν πατρίδα πρεσβείων. καὶ γὰρ ἡ πατρὶς αὐτὴ, τοῦ πατρίδος εἶδωλον, καὶ ἡ τοῦ πατρὸς πατρὶς, καὶ οἱ ἐν τούτῳ οἰκοῦντες πάντες ἀδελφοὶ, καὶ μίαν θεῶν πατρῴων πρόσοψιν ἀναβιβάζομενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι καὶ διὰ πατρίδι, καὶ πάντα ἅ, ὡς ἐκεῖνος, ἱδρύσει τὰ τ' ἀνθρώπων, αὐτῶν ἡγεμόνες εἰσέμενοι πάσων γῶν καὶ θαλασσῶν. ἐφ' ὃν δὲ ἕκαστος αὐτῶν ἐγένετο, πρεσβεῖα τῶν ἄλλων ἁπάντων πόλεων. καὶ πόλεις συμπάσαι, διῶν πατρίδες. καὶ νῆσοι δαίτεραι, πᾶν ὅσον ὑμνῆται γένεσις διῶν.

minimè. Proinde nomen patriæ primum est, & omnium familiarissimũ. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis uerò iustum habebit honorẽ patri, quemadmodum & lex & natura imperat, ille patriæ quoque conuenienter præcipuum honorem habiturus est. Siquidem ipse etiam pater peculiaris est patriæ possessio, ac patris pater, tũ omnes qui ex illis numerosa retrò serie generis domestici prognati sunt. Et ad deos usque paternos patrium nomen protenditur. Gaudet uerò ipsi quoq; Dijs solo natalitio, ac uniuersas res humanas, ut par est, intuentur, suam possessionem esse existimantes totum terrarum orbem, atq; omnem Oceanum. In qua tamen quisque illorum terra natus est, hanc omnibus cæteris urbibus, quamuis florentiorib. honore, anteponere non dubitat. Quinetiam ciuitates quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt uenerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur.

Ita

ἱερὰ γῦν κιχαρισμένα ταῦτα νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐπειδὰν ὡς τὸς οἰκείους ἕκαστος ἀφικόμενος ἱδρυσῃ τόπους. ἐν δὲ δὶ εἰς τίμιον τὸ τῆ πατρίδι ὄνομα, πῶς ἂν ἀνθρώποις πολύ τι μᾶλλον; καὶ γὰ ἥλιον πρῶτον ἕκαστος ἀπὸ τῆ πατρίδος, ὡς ἐκεῖ ἕτερον ἢ θεὸν, ἐκεῖ κοινὸν ὄντα ἁπάσῃ νομίζειν πατρῷον, διὰ τῶν πρώτων ἀπὸ ἕτέρα θέαν. καὶ φωνῆς ἐντεῦθεν ἤρξατο, ἰδιοχώρια πρῶτα λαλεῖν μανθάνων, καὶ θεὸς ἐγνώρισεν. ἐν δέ τις τοιαύτης ἴσχοι πατρίδος, ὡς ἑτέρας ἀνθλῶν, πρὸς τῶν μειζόνων παιδείαν, ἀλλ' ἐμοῦ ἰσχύσει ἐκεῖ τούτων τῶν παιδευμάτων τῇ πατρίδι τῶν χάριν. ἐγὼ δ' ἂν ἐγνώρισεν, οὐδὲ πόλεως ἐνόμα μὴ διὰ τῆς πατρίδος πόλιν εἶναι μαθών.

Itaque sacra quoque illa suis gratiora esse existimatur, quæ quisq; ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iam si patriæ nomen tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisque nostrum in patria primum iucundum illud solis lumen intuitus est, non secus atque Deum, qui tametsi omnibus gentibus communis est, unicuique tamen patrius esse existimatur, propterea quòd sub uitæ initium ab illo loco primùm auream illam solis lampadem conspexerit. Accedit his, quòd & uocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis uernacula lin-

ταῦτα

gua amabili balbutie sonare perdiscens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscendas alterius egeat adminiculo, aliam tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim urbis nomen cognouisset unquam, nisi patriæ beneficio & opera urbes esse cognouisset.

In eâ

πάντα δὲ, οἶμαι, παιδεύματα περὶ μαθήματα συλλέγουσιν ἄνθρωποι, χρησιμωτέρους αὑτοὺς ἀπὸ τούτων τῇ πατρίδι παρασκευάζοντες· ὠφελῶνται δὲ περὶ χρήματα, φιλοτιμίας ἕνεκεν, αἱ δὲ τῶν πολιτῶν αἱ πατρίδος λαμπρύνματα. περὶ ἀπόρους, οἶμαι. δεῖ γὰρ ἐν ἀχαρίστοις εἶναι τοὺς τῶν μεγίστων τυχόντας εὐεργετῶν· ἀλλ' ἐμοὶ τοῖς καθ' ἕνα τις ἀποτίνοι χάριν, ὥσπερ ὀφλημάτων, ἱκανὸν οὖ πάλιν πρός τινα, πολὺ μᾶλλον προσήκει τῶν πατρίδα τοῖς εὐδοκίμοις ἀμείβεσθαι. πανώνυμος μὲν γὰρ γονέων ἀεὶ νόμοι παρὰ τοῖς πολίταις· πολλῷ δὲ προσήκει πάντων μητέρα τὴν πατρίδα νομίζειν, περὶ χαριστέρων φροντίδων ἀποδιδόναι, ἢ τῶν γονέων αἱ τῶν γνώσεις. ὅθεν δὲ ἐδόκει ἅπασι μνήμων εἶναι πατρίδος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει γενόμενο

In ea uerò opinione sum, ut putem ab hominib. tantum in hoc sibi parari omniũ artium ac disciplinarũ cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsos huic utiliores informent. Insuper opes etiam poßidentur liberalitatis exercendæ gratia, ut cõmunibus impẽsis patriæ inopiam subleuemus. Cõsentaneum enim esse opinor, ne, cum maximis beneficijs affecti sumus, parum grati esse reperiamur. Sed si est qui uni officioſe refert gratias, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo acceperit: multo magis conuenit quãcumulatißimè paria referre patriæ. Etenim super parentum ærumnoſa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Æquum uerò est, communem omnium matrem patriam esse existimare, huicq; pro nutricãdi officijs ipſarum legũ decreto iubente quamamplißimas gratias reponere. Cæterùm uſqueadeò patriæ negligens & immemor conſpectus est nemo, ut in alia Republica ætatem de-

νοις ἀμιλλᾶν, ἀλλ' οἵ τι κακο-
πραγοῦντες ἐν τοῖς ἀποδημί-
αις, σωιχᾶς ἀναπαλοῦσιν, ὡς
μίγιστον τ' ἀγαθῶν ἡ πατρίς.
οἵ τι δὲ λαμπρυνόμενοι, ἂν μὴ τὰ
ἄλλα δι' ὧράτησι, τοῦτο γοῦν
αὐτοῖς μίγιστον ἐνδεῶν νομίσο-
νσι, τὸ μὴ τὴν πατρίδα εἶναι,
ἀλλὰ ξενιτεύειν· ὑναδ' γὰρ
ἐὸ ἀξενιτεύειας. κὴ τὸν κατὰ τ'
ἀποδημίας χρόνον λαμπρὸν
γνωμένους, ἢ διὰ χρημάτων
πῆσιν, ἢ διὰ τιμῆς δόξαν, ἢ
διὰ παιδείας μαρτυρίαν, ἢ δι'
ἀνδρίας ἔπαινον, ἔστιν ἰδεῖν
ὃν τὴν πατρίδα πάντας ἐπι-
γομένους, ὡς ἂν αὖ ἐν ἄλλοις
βιβλίοις ἐδιδαξόμεθα τὰ αὐ
τ' καλά. κὴ τοσοῦτον γε μᾶλλον
ἕκαστος σπεύδει λαβεῖν τῆς
πατρίδ', ὅσῳ πρὸ αὐ φαί-
νεται μείζων παρ' ἄλλοις ἐξ
ἐλαμπρὸς. ὁθανὲ μὴν οὐκ κὴ
υἱοις πατρὶς, τοῖς δ' ἄλλ γε-

gens, omnem curam colẽdæ patriæ depoſuiſſet. At etiam qui peregrè multis iactati difficultatibus calamitoſe agunt, crebrò teſtãtur rerum optimarum omnium præſtantiſſimam eſſe patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè uitã exigãt, tamen in hoc egentiſſimos ſe eſſe opinantur, quòd patriæ fines non incolãt, ſed extorres et peregrè agant. quippe peregrinationis probrũ nõ mediocriter eos diſcruciat. Videmus quoq; eos qui per tẽpus quod peregrè agendo inſumpſerunt, nonnihil ſplendoris & gloriæ ſibi adiũxerunt, aut paratis diuitiarũ poſſeſſionibus, aut dignitate et honorib. aut celebri diſcipli-

narum atque ingenij teſtimonio, aut laude uirtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quaſi nequaquam apud alios meliores ſua ipſorum bona eſſent cum aliqua laude oſtenſuri. Ac tanto quiſque maiore ſtudio patriam comprehendere approperat, quanto rebus maioribus dignus apud exteros habitus eſt. Proinde iuuenib. quoq; deſiderabilis & amabilis iuxtà eſt patria. Porrò autem hoc

γηραιόων ὅσῳ πλέον ἢ φρονεῦσιν, ἢ τοῖς νέοις μίτισι, τοσόνδε τῷ πρὸ πολλῷ ἐγγίνεται πόθος ἑκάστοις τῶν γηραιόντων πρὸς σωτῆρα, πρὸς οὖρα τὰ πατρίδος. ὅπως τοῦ τῶν γηραιόντων πρὸς σωτῆρα, ἵν' ὁδῷ ἄρξατο βιοῦν, ἐντεῦθεν πάλιν πρὸς τὸ σῶμα τραπόμενος τῇ δριμυμενίῃ γῇ, ἢ τῶν πατρώων κειμενίων τάφων. δεῖ γὰρ ἑκάστῳ δοκεῖν ξυμφέρειν ἀπίοντα, πρὸς μιτρὸ θάνατον ἐν ἀλλοδαπῇ καμόντα γῆ. ἴσον δὲ καὶ οὐσίας καὶ πρὸς τὰς πατρίδας μίτισι τοῖς ὡς ἀληθῶς γνησίοις πολίταις, μᾶλλον τι ἢ τῶν αὐτοχθόνων. εἰ μὲν γὰρ ἐπόλυβδ', ἀναδέχεσθαι νόθοι, ῥᾳδίως ποιοῦνται τὰς μετανασάσας, τὸ μὴ τοῦ πατρίδος ἔνοικα μέτ' ἀδίτις, μήτε τοῦ τοῦτις, ἐκ μέλλοι δ' ἀπωλαχεῖ τοῦτο

mines iam ætate ac senio confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tanto uehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare unusquisque è senum numero & festinat, & in uotis habet maximè, in solo natalitio uitam cum morte commutatam relinquere, ut quò loci uitam auspicatus est, eodem iterum & corpus terræ altrici humandum reponat, ac patriæ sepulturæ participem se fore cognoscat. Etenim graue & acerbum unicuique esse uidetur, peregrè agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum, cinescere. Cæterùm quanta erga patriam sit uerè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certius aut facilius quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi aut spurij, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est: neque ullo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non

ἐπιτηδείων ἀπορήσειν, μίσθου δὲ δαμονίας, τὰς δὲ γαμετὰς ἐθ δονὰς πιθήμενοι. οἷς ἢ μὴ μήτηρ ἢ πατρὶς, ἀγαπῶσι τὴν γλῶ, ἣν ἔς ἐγένοντο, μὴ ἰδάφεσιν, καὶ ὀλίγων ἔχουσι, καὶ ῥαχεῖ ας μὴ λιπόγεως, καὶ ἀποῶσι δὲ γῆς ἰσαινίσας τὴν ἀρετὴν, ἣ γε ὑπὲρ δὲ πατρίδ& ἐκ ἂν πορύσειεν ἐγκωμίων. ἀλλὰ καὶ ἰλύσιν ἐτόδυς σιμενοσο μένης πιδίοις αὐαμελύοις, μὴ λειμῶσι φύτοῖς πασσοδαπῆς διελυμμένοις, μὴ αὐτοὶ τ δὲ πατρίδος ἐγκωμίων ἐκ ὀδηλος θαύσονται. τὴν δὲ ἱπποβότου τὰ φερεῶν τόδ, καὶ πυροφόρου ἰκαινῶσι. καὶ σπούδασι τὶς ὃς τὴν πατρίδα, καὶ νησιώτης ἢ, καὶ παρ' ἄλλοις αὐλαμενέν αὐόνται. μὴ διδομένου ἀδανα σίας ἐ προσύσιας, πρᾶ ιμῶν τ ὄπὶ τῶς πατρίδος τάφου καὶ ὁ τῆς πατρίδ& αὐτῷ καπνὸς λαμπρό.

rerum neceſſariarũ copiam ſibi haud difficulter ſuppeditari, modũ felicitatis in uentris ac gulae fœdis & beluinis uoluptatib. ſitum habentes. Veruntamen quibus mater eſt patria, terrã illã ſingulari amore proſequũtur, in qua in lucem editi, in qua nutriti ſunt. Quanq̃ modicã habeant, quanquam aſperã & ſterilẽ, quanquam unde terrae uirtutem collaudent non habuerint: attamẽ quo patria encomio potiſſimùm celebranda ſit, nequaq̃ animo perplexi hæſitabũt. Verùm tametſi non ignorauerint alios ſuam iactaſſe patriã ſuperbius ob agrorũ fœcunditatẽ, ac pratorũ uirtudantiũ plantas omnijugas t neq; ipſi tamẽ patrij ſoli laudis obliuiſcuntur, quam equis alendis aptam ſuſpicientes, numeroſa quoq; ac robuſta pube fœcundã collaudãt. Ad hæc maturat etiam reditum in patriam aliquis, qui inſularis fuerit, tametſi apud alios bellè & feliciter uiuere poſſit: oblatámque immortalitatem reſpuet, patriæ ſepulchrum perpetuitati præferens. Et uel patriæ [b] fumus alieno

λαμπρότερον ἐφθέγξατο τοῦ παρ' ἄλλοις πυρός. οὕτω δὲ ἀξιατίμητον ἔνιοι δοκοῦσι πάντων εἶναι τὴν πατρίδα, ὥστε καὶ τοὺς πανταχοῦ νομοθέτας ἅπαντας τοῖς μεγίστοις ἀλιτήμασιν, ὡς χαλεπωτάτην ἐπιβεβληκότας τὴν φυγὴν, τιμωρίαν. καὶ οὐχ οἱ νομοθέται μόνον οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ πειθόμενοι τοῖς πρατηγίαις ἑτέρως, ἀλλ' ἐν ταῖς μάχαις τὸ μέγιστόν ἐστι τῶν παραγγελμάτων τοῖς παρατασσομένοις, ὡς ὑπὲρ πατρίδος καὶ αὐτοῖς ἑκάστοις. καὶ οὐδεὶς ἂν οὕτως ἀκούσας τούτου, πανὸς ἄνανδρος εἶναι δόξειεν ἅπαντες γὰρ καὶ τὸν δειλὸν, ἀνδρεῖον, τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα.

alieno igne ipsi luculentior esse uidebitur. Vsquaeadeò uerò in uniuersum res omnes quamlibet preciosas excellit patria, ut legum quoque conditores passim quisque uideat maximis puniendis sceleribus exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neque uerò solùm legislatorum consuetudo sic se habet: sed eorum uerò qui cum imperio exercitibus præsunt, aliter. neque enim maiore ac uehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè ullus est, qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacè ex meticuloso quoque facit nomen patriæ.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Nihil esse patria dulcius.) De dulcedine patriæ extat epigramma παλλαδᾶ ex Homero formatum, apud quem Odyss.

dyſſ. nono ſic Vlyſſes in conuiuio Phæacum loquitur:

Ὡς οὐδὲν γλύκιον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκῆων

Γίνεται. id eſt:

Vt nihil eſt patria, propriiſque parentibus vlli
Dulcius.

Lucianus quoq; hoc encomium ab hoc ipſo Homeri loco exorditur: quo ſententiam ſuam declarando, paucis quidem illis, ſed admodum argutis uerbis indicauit, quàm cuiq; præclara habenda ſit ſua patria, quàm amanter colenda, quàm officioſè proſequenda. Illa enim neſcio qua dulcedine cunctos ducit, & immemores non ſinit eſſe ſui. Nec ferè ulla terra eſt, aliorum opinione, quamlibet barbara & inculta, quamlibet inamœna & horrida, quæ ſuo alumno non uideatur omnium eſſe cultiſſima & amœniſſima. Hoc uerum eſſe, uel unus proteſte productus multorum inſtar habendus eſt Ithacus, cuius cum ſapientia minimè eſſet dubia, illiq; conceſſum foret alibi felicem uitam agere, immortalitate fruituro, ac eſſet oriundus ex inſula aſpera, nec ita multum iucunda: præ omnibus tamen uoluptatib. quas formoſiſsimæ deæ conuerſando capere potuiſſet, ſubſilientem fumum optat de patrijs poſſe uidere ſocis, inamœnos & horridos Ithacæ ſcopulos immortalitati preferens, qua negat ſe quicquam uſpiam gentium uidiſſe dulcius. Iam neminem uſqueadeò ferum natura exiſtimo, quòd natalis ſoli recordatio non aliqua dulcedine caperet atq; demulceret, quiq; Vlyſsis opinioni refragaretur, cum illud naturæ neſcio quo ductu aut utio omnibus inſitum eſſe uideamus, ut cuiq; ſua plus æquo arrideant: adeò, ut cui ſua ſorderet patria, adhuc nemo inuentus ſit. b Patriæ fumus.) Apud Homerum Odyſſeas γ, terræ natalis fumum Vlyſſes optat uidere ſurgentem. Vnde & ductum eſt hoc prouerbium, ad quod eleganter quoq; alluſit Ouidius his uerbis:

Haud dubia eſt Ithaci prudentia: ſed tamen optat
Fumum de patrijs poſſe uidere ſocis.

Quem autem unquam uidimus in tam barbara regione natũ, cui ſua patria uel non optima uideatur? Illa enim complectitur quæ ſolent haberi chariſsima: parentes, affines, amicos, penates, ſolum ipſum natale, cui auſpicia uiuendi debemus.

ΔΗΜΟ-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ἐγκώμιον. DEMOSTHENIS encomium.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic titulus argumenti summam indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatū. Non enim simplici via, aut uulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præscribuntur, utitur: sed illis quodámodo positis & reiectis, à cōfessione hostis potissimam encomij partem absoluit, hoc uidelicet ordine. Principiò narrat, quo pacto cū deambulatū ijsset, in Thersagorā poetā inciderit, encomiū Homeri meditantē. Ibi igitur cum de Homero alter, alter aūt de Demosthene laudando inter se agerent, Thersagoras, contenderet longè difficilius esse Homerum laudare, quàm Demosthenem: non quia id uersibus faciendum esset, sed quia ipsa materia locorū sterilior foret, idem hoc ipsa re cōprobare illi cœpisse. Eaq; encomij huius occasio est, & quasi quoddam operis proœmium. Fingitur itaq; exinde Thersagoras sub cōparatione quadam Homeri & Demosthenis, & eorum quæ ad utriusq; laudem ab arte sumi possint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm persona Demosthenis, tum cæteræ uirtutes & res gestæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter uidere licet, quid in autorum lectione spectandum sit, & quæ ratio in encomijs texendis potissimùm sequēda, Thersagora ista omnia quasi digito, quod dici solet, indicante. Atq; hæc prior encomij pars est, quæ ex locis technicis à Thersagora homine poeta perficitur. Altera autē ex atechnis, quæ uocant, sumitur: sed quam summa prudentia atq; arte Lucianus, utpote orator, ac serió agens, tractasse ita uidetur. Interpellato enim sermone Thersagoræ, ut qui in uulgatis, & in schola exerceri solitis rationib. uersaretur: deinde & carminis illius auscultatiōe, ut fingit, uicissim peracta, ipse accepto ab eodē Macedonicarū rerū cōmentario, in quo & acta Antipatri & Demosthenis quedā cōtinebantur, ex eo reliquā inde orationem pertexit, illi uidelicet insuper cōmemorando quæ hostes quoque de eloquentia Demosthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum gestarū excellentia, scripta atq; testata

reliquissent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Est enim ea demum uera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur: quippe qui nihil laudaturus facilè in eo quem odit, fuerit, nisi ad quod ipsa uirtutis ac ueritatis natura compellitur: quæ eiusmodi sanè est, ut quod infrà ipse Antipater ait, honestæ res etiam apud hostes honestè ducantur, & uirtus laudem suam ubiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum est.

Βλέψαντί μοι πρὸς τὸν τοῖχον, τῶν ἐντοσθεν ὄψε ὁντων ἐν ἀριστερᾷ, τῶν ἕκτως ὧδε ἔχειν, σμικρὸν πρὸ μεσημβρίας, Θρασαγόρας τις φαντάζεται, τάχα τινὶς αὐτὸν ὑμῶν ἐπίσταντο· σμικρὸς τὶς ὄγε, γρυπὸς, ὑπόλευκος, αὐθαδικὸς τὸν φύσιν. ἰδόντα ἔν αὐτὸν ἔτι προσιόντα, Θρασαγόραν ἔφην ὁ ποιητὴν. ποῖ δὴ, καὶ πόθεν; οἰκαδε, ἦ δ' ὅς, ἐντεῦθεν. πόσφορον δ', ὦ δ' ἐγὼ, διαβαδίσων; ἀμείλιξ μὲν, ἔφη, καὶ τότε δύμβλης· ἀνὴρ γάρ τις τῶν νυκτῶν ἐξανέστησε, ἐδόξει μοι χρῆναι τοῖς Ομήρου ἐντυδίοις δὲ ποιητικῶς ἀπαρξάσθαι. καλῶς ἐς σὺ ποιῶν, ἔφην, καὶ τὰ ῥηθέντα ἐπαοδύσιμος ἐκείνῳ τίνομαι. ἐκεῖθεν ἦν ἐγὼ, tiam institutionis referre.

CVm a in porticu deo ambularè, exeũti ad sinistrã b die 16. paulo antè meridiem, fortè se mihi Therſagoras offert. eo ex ſtrum notum eſſe. Puſillus eſt, naſo c aquilo, ferè candidus, uirili ſpecie. Hunc cum procul accedentem uiderem, dixi: Hic Therſagoras poeta eſt. Et interrogaui, quorſum aut unde iret? Ille inquit, domo ſe huc uenisſe. Num, inquam, deo ambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interrogare. nocte intempeſta ſurrexi, ut ad d Homeri natalem, carmen ei dedicarem. Præclarè, inquam, facis, quòd illi ſtudes grae Hoc cum inſtituiſſem, ait ille,

νος, ἔλθοιμι τὴν ἐμαυτοῦ διανοίαν, οὐδὲ τοῦτο τῆς μεταβολῆς ἐκώλυσεν. ἐπηρώτων οὖν, εἰ φίλον, ἀλλὰ μέσον μοι ἤδη τοῦ μεσημβρινοῦ. πολὺ μέν τοι πρόσθεν, ἔφη, προσεπᾶν τοῦτον ἀνόμαζεν ἥκω, τῇ χειρὶ τὸν Ὅμηρον ἐπιδείκνυσι. ἔστι δὲ ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ τῶν Πτολεμαίων νεὼ, τὸν καθαμμένην τὰς κόμας. προσῆλθόν τι οὖν αὐτὸν ἀφικόμην, ἔφην, ἥδη προσεύξομενος, ἀφθόνως μεταδιδόναι τῶν ἐπῶν. ἀγαθὸν, ἔφη, ἐν σύχαις τὰ πράγματα εἴη, πάλαι γάρ τοι καὶ αὐτὸς ἐνοχλῶν μοι δοκῶ τὸν Δημοσθένους, ὡδίνουσά τι πρὸς τὸν αὐτοῦ γενέθλιον. ἐὰν οὖν ἐμὶν ἐπαρκέσῃ τὸ σύχεσθαι, συμβουλεύω μὲν αὖ σοι· ποιοῦμεν γὰρ ἐμὶν τὸ Ἑρμαῖον. ἐγὼ μὲν, ἔφην, καὶ τῶν νύκτωρ τι καὶ τόκου μέρος ἀπειλημμένων, δοκῶ μοι δὴ σύνοιδα τὸν Ὅμηρον ἐκ παραλόγου γάρ πως, καὶ μεκτικῶς ἐς τὴν ποίησιν ἐξεβακχεύθην,

ille, huc ueni, neque animad uerti me deambulationem ad meridiem usque produxisse. Tum ego: Et mihi opus est deambulatione. Sed ille: Multo ante, inquit, oportuit me illum salutare. monstrabat autem manu Homerum. Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit: ad hunc eundum mihi est, ut eum salutem, & orem ut mihi magnam uersuum copiam largiatur. Ego contrà inquam: Si quid uotis proficitur, & ego iam olim Demosthenis obstrepo, ut mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit uota facere, adiunge me tibi socium. nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inqt, habeo poema lucubratum hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poeticam ra-

βιβλιαρχοδίδω, πρώτας δὲ αὐτὸς ἐπίτηδες γάρ τοι τοῦτο τὸ γραμματεῖον προφέρομαι, ἐν ἀρχῇ τῷ σχολῇ ἔγωγε τῶν ἐταίρων περιτύχοιμι. λοιπὸν οὖν μοι ἐν καλῷ σὺ δὲ σχολῆς ἄνευ μακαρίσ γάρ ἄ, ἐγὼ δ' ἐγώ, ἐὰν ποτε τὸ τοῦ τὸν λόγχον ὑφιππάσ, ὃς ἅλα λιλουμένῳ τὸν κόνιν, καὶ τὸ λοιπὸν δὲ διὰς ψυχαγωγούμεν, μυθολογᾶν πρὸς τὸν παλαιστὴν διεφθάρο, ὁ τι λίξου πλυδώνιδα τῆς πάλης εὔσυς. ὁ δ', ἀλλ' ὅπ τῆς βαλβίδ εὐκ ἂν ἰμυδολόγας, ἔφη. καὶ σὺ μοι δοκᾶς, ὑφιππᾶν τὸν λόγχον τῶν ἵππων, ἐνδυφᾶν αὐλεῖ μάλα δὲ κατορθοῦντι τὸν τοῦ σταδίου τυχεῖν. καὶ δὲ γελάσας, ὡς δύσοι τὶ τῶν ἀπόρων, ἄπορ, ὀργασόμεν: ἐοικας γάρ, ἔφην, ὁ Δημοσθένης ἐλάττονι, ὃ καὶ' Ομήρου ἄνδρα σοι λόγον παραφάπτα· καὶ σὺ μὲν μίγα φρονᾶς, Ομήρου ἐπαινέσας, ἐμοὶ δὲ ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, κἠ τὸ μεῖζον;

pior, ut iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, ut ostendam sodalibus, cum in aliquem otiosum incidero. O te felicem, inquã, qui uideris mihi perinde facere, atq; aliquis qui postquam cursu uicit in stadio, redit abluto puluere, ut oblectet se spectando: & cum luctatore iocatur, expectante ut iam in certamen uocetur. Cui respondet ille: At paulo antè cum è meta procurrendum esset, non erat ocium ad iocandum. Sic tu uelut in cursu poetico uictor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridens, quasi rem difficilem susceperis. Fortasse, inquam, Demosthenes uidetur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & uideri uis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cum Homerum laudasti: me uerò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse.

Cauillaris,

μειδίᾳ; συμφασκοντᾶς, ἔφη. Δυσχεραίνοιμι δ' ἂν αὐτὸς ἐγὼ τοὺς ἥρωας, ἐὰν ἐμοὶ πολέμιοι ὦσι τοῖς γνησίως πρὸς Ὅμηρον τετάχθαι. οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐμοὶ δ' οὐκ ἂν δοκοῖεις πρὸς τὸν Δημοσθένους; ἀλλ' ἐπεί γε μὴ ταύτην τὴν λόγων ἀτιμάζεις παῖδα τοῖς ὑπάρχουσιν, δῆλον ὡς τῶν ποιητικῶν ὄχλον ἀγῇ μόνον, τοὺς δὲ ῥητορικοὺς λόγους κατα φρονεῖς ἀτιχῶς, οἷον ἵππους παρὰ πῶλους ἱκανοὺς. καὶ μὰ Δία, ἔφη, ταῦτά γε, κἂν εἰ πολλοῦ δεῖ τὰς μανίας ἴσας τὰς ποιητικὰς ἰσοῦσι βύρας. Δεῖ γάρ τοι καὶ τοῖς κατακορέσι, ἔφην, ἐνδιδόναι τινὸς ἐν ποιήσεσι, ἃ μέλλουσι μὴ ταπεινοὶ φανεῖσθαι, καὶ φαύλης φρονήσεως. εἶεν δή τοι, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, καὶ χάριν πολλάκις, ἄλλων τε δὴ λογοποιῶν, καὶ τὸν Δημοσθένους ἐγγὺς τῶν Ὁμήρου τιθέντα. οἷον λέγω τὸν σφοδρότητα καὶ πικρίαν, καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν, καὶ τὸ μετὰ δυνάμεως πρὸς τὰς Φιλίππου μίξεις καὶ πορδακισμούς,

Cauillaris, inquit ille. nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. Bene, inquam: an non putas me Demosthenem magis fauere? Sed quoniam non recusas hac de re mecum colloqui, apparet te solam poeticam admirari, & solutam orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem praterluctus aspernatur. Tum ille, Dij prohibeant ne sic insaniam, tametsi non leui furore opus est iis qui ad poeticas fores accedunt. Verùm & oratoribus, in quâ, opus est afflatu quodã diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpe me comparatio cùm aliorum oratorum, tum Demosthenis cum Homero, delectat, cum similè uidea uim, acerbitatem et impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat uolen tum: ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulan

καὶ τῶν ἀσίλγειαν, τὸ δ' Εἰς οἰνὸς ἄριστος, πρὸς τὸ, Αἶ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τοὺς ἀγαθοὺς ὑποθωμένους ἐλπίδας. καὶ τὸ, Ηιι μὴν οἰμώξει γόοιο ἰωκυπλάτα Πηλεύς, πρὸς τὸ, Πηλέως κοτὲ τοιάδε ἔκφατο μὴ οἱ ἄνδρες ἀριστῆες Παναχαιῶν, οἱ κέν μιν λύσειν καὶ ἀλαώτερόν περ ἐόντα: παραβάλλω δὲ καὶ τὸν ῥῆσιν τὰ πύθωνα πρὸς τοὺς Ολυσσέως νηφάδας τῶν λόγων· καὶ τὸ,

εἰ μὴν μέλλοιμεν ἀτάρβητοι ἀνδρὸς ἀμύνειν τιμοῦντος,

πρὸς τὸ, πόσας μὴν γὰρ ἄπασιν αὐθρώποισι τοῦ βίου θανάσιμον, καὶ ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν παιδάρξας τυφῇ. καὶ μυρίαι γιγνόμεναι αὐτοῖς ἐπὶ τοῦτον δὲ διανοίας ἐπιφέρομαι. ἥδομαι δὲ καὶ ᾄδων καὶ διαδίδους, καὶ ῥοπὰς λέγων καταμανθάνων, καὶ τὰς ἀφαιρούσας τὸν νόον μεταβολὰς, καὶ τ' ἐν τ' παραφερόντων ἐκνεύλας, καὶ τὰς τ' παραβολῶν σὺν τῷ παιρῷ

petulantiam inuehitur. Et quale illud est [h] apud poetã, Vnum augurium optimum est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenem, Oportet bonos uiros bona cum spe suscipere defensionem Reipub. Et illud, Forsitan ipse senex deploret talia Peleus, simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerent illi fortes uiri qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt. Confero & magna ui fluentem [i] Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur, & illud,

[k] Ni foret hæc hominũ natura obnoxia morti,

simile est huic loco: Omnes homines natura morti obnoxij sunt, etiam si quispiã conetur se inclusum in caueam seruare. Denique infinitæ sunt similes utriusque sententiæ. Delectãt aũt me et affectus tũ uehemẽtiores, tũ leniores, et oratiõis uarietates et metaphoræ tædiũ læuãtes, et tẽpestiui ex di-

γλαφυρότητας, ἢ τὸ ἓν ῥῆτον μεσοβαρὲς παντα χῆ. καί μοι πολλάκις ἐδοξεν (ὁ γὰρ ἀν τἀληθὲς ἀποφαινόμενος) ὑπερισχύειν μᾶλλον φαλυρίας Αἰσχίνης παθαίνεσθαι Δημοδίνης, ὁ τῶν καρῤῥωσίαν, ὃν φασιν, ἀναμελεῖν, τοῦ τὰς Αθήνας Αχαϊδας προσαγορεύοντος, ἥκιστα δὲ τίνῃ πνεύματος τὰς Ελληνικὰς ἀπεπλήγην βαυκαλίας, τῇ μιτυχῇ δὲ ἀκμαιοτάτῃ μάχῃ διαλέγεσθαι, καὶ μῦθοις τῶν φερεσπονδαυλίστων. πολλάκις δὲ μετὰ τὸν Δημοδίνης καὶ μίτρα κόλων, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις ἐν ἴξῃ τῆς πειστικῆς ἡδονῆς ἐμβιβάζουσιν, ὥσπερ ἐν Ομήρῳ ἴλλοι πὸς ἀντιθέσεων ἢ παρισώσεων, ἢ σχημάτων βαχύτητος ἢ καθαρότητος. ἀλλ' ἴσως φύσει πῶς ὑπάρχειν τοῖς λογικοῖς τὰς ἀρετὰς ἐπεικλίνοθαι. πόθεν γὰρ ἂν περιφρονοίμεν ἂν τῶν σῶν Καλλιόπην, ταύτην δ' γεγνώσκων; ἀλλ' ἐθέλω ἕτερον τέμενος ἀνύειν μα

ex digreſſionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius urbanitas & orationis. Et mihi ſæpe uiſum eſt (neque enim diſſimulanda eſt ueritas) plus eſſe grauitatis in Demoſthene, caſtigante ſegnitiem ſuorũ ciuium magna libertate, quàm in Homero, cum Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum tragœdias grãdiore ſono repræſentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in medijs pugnis, & certamina iactu lapidũ dirimit. Sæpe etiam apud Demoſthenem membra ſuos habent numeros ac menſuras, quales ſunt in poetica: ſicut neque deſunt in Homero antitheſes, comparia, figuræ aſperiores aut candidiores. Nam ingenia uidentur ſua ſponte ſimiles uirtutes etiam in diſſimilib. ſtudijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aſpernarer? Quamuis autem hanc ualde admirer,

μὰ τῶν εἰς Ομηρον ἐγκωμίων
Δημοσθένους ὄργον.. ὃ τοὺς
σοὺς εἰς Δημοσθένην ἐπαίνους
τίθημι, ὁ τοῖς μίσθεις, ἀλλὰ
τῇ ὑποθέσει φημὶ, τῷ τοιμὲν
μὴ ὅτι ἔχειν ἱδρύσεν τινὰ κρη-
πίδα ὑπεβαλέσθαι τῶν ἐπαί-
νων, πολὺ γὰ τῷ ποιητικῷ
αὐτῆς· τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν
ἀσαφῆ, πατρὶς καὶ γένος καὶ
χρόνος. ἃ γάρ τι σαφὲς αὐτῶν
λέγεται, ὅτι ἂν ἀμφίλογα ἀσε-
βήσεις ὄντες, πατρίδα μὲν Δη-
δόντων αὐτῷ Ιωνικὴν Κολοφῶ
να, ἢ Κύμην, ἢ Χίον, ἢ Σμύρ-
νην, ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας,
ἢ μυρίας ἄλλας. πατέρα
δὲ Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποτα-
μὸν, καὶ μητέρα Μελανώ-
πην φασὶν, ἢ νύμφην τ δρυά-
δων, ἀνδρωπίνου γένους ἀπο-
γίας, χρόνου δὲ τ ἀφανοῦς ἢ τ
Ιωνικῆς. καὶ μάλ' ὅπως πρὸς
τ Ησίοδον ἔχειν ἡλικίας σα-
φῶς ἐκδίδαξαι, ὅπως γε καὶ τάνομα
πρὸ τοῦ γνωρίμου τὸν Μιλησι
γενῆ προφέρουσι. τύχῃ δὲ
πρείας, ἢ πάδ' ὁμμάτων,

rer, tamen mea causſa du-
plo plus habet negocij,
quàm Demoſthenis encomi
um: non ob illam cauſſam,
quia mihi carmen ſcriben-
dum eſt, ſed etiam propter
argumentum, nullam habeo
materiam ſatis ſplendidam
ad inchoandas laudes, præ-
ter ipſam poeticam: [m] cæ-
tera ſunt ignota, patria, ge-
nus, ætas. nam ſi hæc nota
eſſent, nullæ extitiſſent inde
diſſenſiones. Alij patri-
am ei aſſignant urbem Io-
nicam Colophona, alij Cu-
mam, alij Chium, [n] nonnulli
Smyrnam, quidam Thebas
Ægyptias, & innumeras
alias. Patrem Mæonem Ly-
dum, [o] aut fluuium: matrem
Melanopen, aut aliquam
nympham. ſiquidem huma-
nũ genus ignoratur. Alij ex
ſtimãt eum tẽporib. heroi-
cis fuiſſe, alij Ionicis: nec fa-
tis cõſtat utrum Heſiodus ſit
antiquior. Quidam etiam
contendunt, prius ei nomen [p] Meleſigenæ fuiſſe, quàm hoc
quod nũc in uſu eſt Homeri. Nec de fortuna eius aliqd con-
ſtat,

ἀλλὰ μὴ βέλτιον ἦν μὴ ταῦτα ἔστat, de paupertate, de cæ-
ἔᾳν ἐν ἀσαφεῖ κάμψνα. πορὶ citate: ut satius esset forta∫se
σχολὴν δέ μοι νομιεῖν τὸ ἐγ- omittere ista, cum sint igno
κώμιον, ποίησιν ἄπρακτον ἐν ta. Valde igitur angusta e-
παιδείαις, μὴ σοφίαν ἐν τοῖς ἐπῶν rit encomij materia, si nul-
ἀναξιμελῶν συλλέγειν. τὸ δὲ læ res gestæ, & carmen
σὸν, ἔφη, καὶ τὰ χαρίεν, ἐπιδρο- tantùm laudandum erit, &
μήν τι μὴ λῆρον, ἐφ' ᾧ ἀμισμέσεσ sapientia ex uersibus æsti-
θαί τι μὴ συμβαίνει, μόνον ὄνομά- manda. Tibi uerò ampliſsi-
τῶν, εἶδον ἕψον ἕτοιμον, ἐνσω- ma materia ad manum &
μάτων παρὰ σὺ δὲ ὁμῶς ἔχον. Τί γὰρ in promptu est dicenti de
ἐ μέγα ἢ λαμπρὸν ἢ τύχη rebus certis & celebratiſsi-
τῷ Δημοσθένει προσῆψε; τίνα mis: tantùm uerbis opus est,
ἢ γνώριμον; ἐν Ἀθῆναι μᾶλ tanquam cõdimento ad ob-
αὐτῷ παρῆν αἱ λιπαραὶ καὶ sonium parato. Quid enim
ἀοίδιμοι, καὶ ἡ Ἑλλὰς & non magnum & ſplendidũ
ἔρεισμα; καί τοι λαβόμην & fortuna Demoſthenis con-
ἂν ἐγὼ τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῶν cesſit? Quid non celebratiſsi-
ποιητικῶν ἤθεσιν ἐπαισθέσθαι mum? Nónne patria Athe-
ἂν ὄφελον διῶν, καὶ πρέσεις, næ opulentæ & nobiles, &
καὶ παρασκήσεις καὶ ἀκρίας, Græciæ propugnaculum?
καὶ τῶν Ἑλλήνων. νόμων δὲ Quòd ſi mihi Athenæ con-
καὶ ἀπαγορίων καὶ πολυγά tigiſſent, poetica consuetu-
μων, καὶ παρῳδῶν, καὶ ἀποικι dine recitarem amores deo-
ῶν καὶ βραχέων θαλαττίων rum, iudicia, commigrati-
τε καὶ χθαμαίων ἐπισυγμέ ones, dona, Eleusinem. Por
νων, οὐδ' ἂν εἷς ἐν' ἴσως rò de legibus, iudicijs, con-
ἄξίως ἰφικίδαι ἀύναιτο τῷ cionibus, Piræco, colo-
λόγῳ, φασὶν, ὁ Δημοσθένης, nijs, trophæis terra mari-

que partis, ne Demoſthenes quidem ipſe pro dignitate dixerit.

ἀφθονία μὴν ἦν αὖ μοι πορίσειν τὸ πάντως. τόδ' ἐγκώμιον οὐκ ἂν ἀπαρτᾶν ἡγοῦμαι, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαίνοις ὄν, ἐν τῷ πατρίδων ἐπικοσμεῖν τοὺς ἐπαινουμένους. Ἰσοκράτης δὲ, περιμπόρημα τῆς Ἑλένης φήσων, ἐνέβυκε τὸν Θησέα. τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φῦλον, ἐλεύθερον σοὶ δ' ἴσως δόλαβεια, τὸ τῆς παροιμίας σκῶμμα ὦδή τῇ ἀσυμμετρίᾳ ἐπαγαγίδαι, μή σε μᾶλλον προσκοίσειτο τὸ πίγραμμα τῷ θυλάκῳ. παρίστι δὴ τὰς Ἀθήνας, ἐπιλίχεται τὸν λόγον πατὴρ φιέρχῃ, χρυσία πρῶτα κατὰ Πίνδαρον. ὁ γὰρ ἐμοὶ Ἀθήνησι λαμπρότερον ἰσμήματος φιερχικῆ. εἰ δὲ τῷ Δημοσθένους ἔτι κομιδῇ παιδὶ ὄντι, ἐτελεύτα, τίνι ὀρφανίαν ἐ συμφορὰν ὑπολήψει, ἀλλὰ λείψας ὑπόθεσιν, τὸ δὲ φύσεως γεγενῆσθαι ἀπεκλυπούσης. Ὁμήρου μὲν ἔστι παίδευσιν, ἔτ' ἄσκησιν μνήμης δ' ἱστορίαν παρελήφαμεν, ἀλλ' οὐθὲς ἀνάκτων ἔπαινον ἄπιδα

Ex his magna mihi copia suppeteret. Idq; encomium non existimarem præter omittēdum esse, cum in præceptis laudationum hoc contineatur, ut laudes ex patriæ ornamentis cumulentur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poetis uerò concessa est maxima libertas. Sed tu fortasis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit: & ueteris ne quis iuxta prouerbium dicat, [q] Epigramma maius esse calatho. Itaque etiamsi omittam Athenas, occurret pater præfectum classis, aureum, ut Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quòd uerò extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicāda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus. Sed statim oportet nos attingere poe-

ἀπηλθεν τῶν ὑπ' αὐτοῦ δεδημιουργημένων, ὕλαν ἐν ῥοφοῦσι καὶ μιλίτται καὶ δεδασπαλίας οὐκ ἔχοντα, μᾶλλον δὲ τὴν Ησιόδου δάφνην καταφυγόντα, τὴν ῥᾳδίως καὶ τοῖς ποιμέσι τῶν ἐπῶν ἐπιπνέουσαν. σοὶ δ' ἐντεῦθεν δή που, φησὶν μὲν ὁ Καλλίστρατος, λαμπρὸς δ' ὁ κατάλογος, Αλκιδάμας, Ισοκράτης, Ισαῖος, Εὐβουλίδης μυρίων μὲν ἐφιεμένων Αθήνησι τῶν ἡδονῶν καὶ τοὺς πατρῴους νόμους ἀναγκαίως ὑποκαμόντων, ταχέως δ' οὕτως τοῖς μειρακίοις τῆς ἡλικίας ἐκ τὰς τρυφὰς ἀποκλιθούσης, παρὸν δ' αὐτῷ κατ' ἐξουσίαν κωμᾷν, ἐν τῆς τῶν ἐρωτόκων ὀλιγωρίας, ὁ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς κατῆρχε πόθος, ὃς αὐτὸν ἤγεν οὐκ ἐπὶ τὰς φρύνης, ἀλλ' ὠδὴ τὰς Αριστίλεως καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος θύρας. κἀντεῦθεν ὦ βέλτιστε φιλοσοφίας τῷ ὄντι, διττὰς ἐπ' ἀνθρώποις ἐρώτων ἀγωγὰς,

re poemata eius, cum de educatione dei: studijs eius nullae extent historiae. Nec licet fingere eum à Musis accepisse poeticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quae ociosis pastoribus poeticam inspirabat. Tu uerò Callistratum babes, & longum & magnificum catalogũ; Alcidamantem, Isocratem, Isaeum, Eubulidem. Et cum innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiam illos qui sunt in custodia patrũ, cumq; adolescentia per se procliuis sit ad uoluptatem, ac Demosthenem liceret propter tutorum negligentiam uoluptates sequi, tamen continuit cum amor uirtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hic poteris philosophari, duplicem amorẽ esse in animis humanis: alterum

γὰς, τὸν μὲν θαλάττιον τι-
νὰ ὄρωτα, παράφορόν τε
καὶ ἀγρίαν, καὶ κυμαίνου-
σαν ἐν ψυχῇ, Αφροδίτης πα-
θῶν κλύδωνα, φλογμα-
τούσας νόμῳ ἐρωτὸς, αὐτὸ
χρυσοῦν θαλάττιον, τὸν δ'
οὐρανίου χρυσοῦς τινὰς σει-
ρᾶς ἕλκειν, οὐ πυρὶ καὶ τό-
ξοις ἐντιθέασαν ἀνοσιωδῆ
πάσους φασμάτων, ἀλλ' ὧν
τὸν αὐτὸν ἕκαστον τι
καὶ καθαρὸν ἰδέαν ἐπερεμνά-
σαν, μανίᾳ σώφρονι τὴν ψυ-
χὴν, ὅσα ζώοις ἐγγύς, καὶ
θεῶν ἀγχίστροφοι, φασὶν οἱ πα-
γκοί. ὅτι δὲ ταῦτα
πάντα, κυνὰς, σωλῆνα, πέ-
τασον, ξίφος, γλῶτταν ἀι-
σθησάσας, μιτιλήνην ὀψὶ τῆς
ἡλικίας ὑπόπτησιν, μνήμῃ
ἀναβιῶσαι, δοξάσιν κατα-
φρονῆσαι, σωφρόνων τῶν
πολλῶν ἐπάρσαι. ἢ ὧν
τις ἂν εἴδοι, ὅπως ὁ Δημοσθέ
νης, ἔφη, σοὶ τὸν ῥητορικὸν τρό-
πον, τοῦτ' ἂν ἐννοίαις καὶ τοῖς
ὀνόμασι καταπυκνῶν τὸν
λόγον, τοῖς διαθέσεσιν ἁρ-
μόσαι τὰς παθολογίας;

λαμπρὸς

terum mari ortum, ma-
rium, ferocem scilicet, ue-
nereos fluctus in animo,
qui mouentur ex æstuantio
bus cupiditatibus iuuenum,
naturam planè marinam.
alter amor est aurea ca-
tena cœlo demissa. Hic
non habet faces aut tela,
quæ faciant lethalia uulne-
ra, sed bonum furorem im-
mittit mentibus, quæ sunt co
gnatæ dijs, incitantem ad na
turam & incorruptam pul
chritudinis formam com-
prehendendam. Omnia
hæc amori facilia fuerunt,
tonsuræ, latebræ subterra-
neæ specuum, corrigere lin-
guæ uitia, actionem in æta-
te uirili discere, exercere
memoriam, assuefacere ani
mum ad contemnendos po-
puli fremitus, continuare stu
dia per diem & noctẽ. Vn
de quis nescit qualis extiterit
orator Demosthenes? quo-
modo orationem uerbis &
sententijs ornauerit, ar-
gumentis adsperserit affe-
ctum,

ἀμεινόν μὲν τῷ μιγίδι, σφοδρὸν δὲ τῷ πνεύματι, πυκνότερον δὲ τῶν τῆς ὑποκρίσεως ἀγωνιστῶν; πολὺ κιλβιώτερον δ' ἀναλλαγαῖς σχημάτων. μόνος γοῦν τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λιμναῖος φησιν ἱστόρηκεν ὅπλον, ἔμψυχον, εὐσφύρλατον παρέχει τὸν λόγον. οὐ γὰρ ὡς τὸν Αἰσχύλον ὁ Καλλιμάχειος ἔφη τοὺς τραγῳδίας ἐν ὀστράκοις γράφειν, βοηθῶντα καὶ κυλικιδρομάνοντα τοῖς ψυχροῖς; οὕτως ὁ Δημοσθένης σωρίτιδι πρὸς μίσθωσιν τοὺς λόγους; ἀλλ' ὕδωρ πίνων, ἢ καὶ τὸν Δημάδου παῖξαί φασιν ἐπὶ τούτῳ κύτος τοῦ τῶν Ἀθηναίων, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς ὕδωρ λέγουσιν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέα δέ φησιν τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἀκοῦσαι τὸν συκοφάντου κύκνον· καὶ τοιοῦτό μοι, φησί, σοὶ τὸ χωρίον τοῦ λόγου, κοινὸν πρὸς τὸν ἐμὸν ὑπάρχειν. εὖ γάρ τοι μάνυ

Etus, quantus in copia splendor sit, quanta uis & impetus, quanta uerecundia & parsimonia sit in uerbis & sententijs, quanta uarietas figurarum? Itaque Leosthenes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero uiuam orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes obrius, ut Callisthenes? Aeschylum ait tragœdias inter pocula scripsisse, cum uino mo caluisset. At Demosthenes scribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem uerò etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demosthene dicendi: qui conuenit etiam ad meum argumentum, cum erit

μάνων ὁ περὶ τῶν Ομήρου ποιήσεων ἔπαρχε κἀμοὶ λόγον. ἀλλ' ἀ μετέφοις ἐπὶ τὰς φιλανθρωπίας, καὶ τὴν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, καὶ τῆς πολιτείας τὴν ἐλευθερότητα. καὶ ὁ μὲν ἤδη σωμάτων, ὡς τὰ λοιπὰ προθύμων· ἐγὼ δὲ γελάσας, ἦπου γε, ἔφην, διανοῇ καταχεῖν μου τῶν ὤτων, ὥσπερ βαλανεὺς, καταστήσας τὸν λοιπὸν λόγον: νὴ Δία γε, ἔφη, δημοδοσίας τε καὶ χορηγίας ἐθελουσίους, καὶ ἡγεμονίας, καὶ ταφρου, καὶ τάφρου, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ παρθένων ἐκλύσεις, ἀρίστην πολιτείαν· καὶ πρεσβείας καὶ νομοθεσίας, καὶ μίγιστον πολιτευμάτων ἐμπειρίαν, γελᾷν ἔοικέ μοι τοῦ τὰς ὀφρῦς συνάγοντος, καὶ δεδιότος μὴ λόγοι τῶν Δημοσθένους αὐτὸν ὄγκων ἐπιλίποιεν· ἴσως γὰρ, ἔφη, ὦ γαθὲ νομίζεις, ἐμὲ δὴ μόνον τῶν ἐν ῥητορικῇ βεβιωκότων, μὴ διατετρυλλῆσθαι τὰ ὦτα

de poetica Homeri dicendum. Sed postea transiebis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republica assecutus est. Hic cum tacet, connectereique reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens inquam: Hauriśne modò tanquam balneator, ut reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex propriis facultatibus ultrò factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, virgines dotatas, consilia optima in Republica, legationes, leges. Cúmque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, cœpi ridere hominem supercilia contrahentem, & timentem nè deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis. Ac, Fortasse me, inquam, putas unum ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil unquam de re-

bus

ὥστε τῶν Δημοσθένους πρά-
ξεισιν. ἄγε, ἐφ' ὁπόσον τὸν
λόγον ἐπικουρίας τινὸς, ὡς σὺ
φῂς, δεόμεθα. πολὺ δὲ μᾶλ-
λον τοὐναντίον κατέχει πά-
θος, οἷον αὐγῆς ὑπολαμ-
πούσης, σὺν ἔχοις πρὸς λαμ-
πρὸν τὴν Δημοσθένους δό-
ξαν τὸν ὄψιν ἀποβλέπειν.
καὶ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον ἐφ'
Ὁμήρου πέπονθα τὰς ἀρχάς· πέ-
πυσμαι γοῦν μικροῦ δεῖν, ὡς οὐκ ἀντιβλέ-
πειον ὂν μοι πρὸς τὸν ποιη-
τὴν. εἶτ' ἐγὼ λάθρᾳ, σὺν οἷς
ὅπως, ἀνέλαθόν μοι
κατὰ σμικρὸν προσιδίσμε-
νος, ἀντίον ἔχειν, καὶ μηδ'
ἀποβλέπειν, ὥσπερ ἡλίου
τὰς ὄψεις, τόθ' οὕτω τῶν
Ὁμήρου λόγων γίνονται ἐλλογιμοι.
σοὶ δὲ μᾶλλον φαίνεται καὶ τοῦ-
το, ἴσως, πολὺ ῥᾷον, ἢ κατ' ἐ-
μὲ εἶναι. τῶν μὲν γὰρ Ο-
μήρου λόγων, εἰσὶν ὧν μέρη ἁρ
μόσαι τῆς ποιητικῆς δυνά-
μεως, ἀδρόως ἂν ἀνάγκης λῶ
ἁπάσης λαβέσθαι. σὺ δ' ἐ
μὲν ὧν τὸν Δημοσθένην ὁ-
λον ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ βάλοις, καὶ μάλα ἂν ἀπορίας πι-

bus gestis Demosthenis? Imò, aut ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendo, quemadmodum paulo antè dicebas. Verùm nisi fortasse aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argumentum, quia non potui intueri: postea nescio quo modo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne reformidarent aspectum, neue quisquam me accusare posset cæcutientem in sole, nothum gentis Homericæ. Quanquam tua causa facilior est, quàm mea. Nam cum in Homero nihil præter poeticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi uerò, cum totum Demosthenem consideras, ingens copia se offert, ut dubites

ἐι τὸν λόγον ἄπλην, οὐκ ἐ-
χων ὅτου πρώτου τῶν γυ-
μνῶν λάβοιτο. καθάπερ οἱ
λίχνοι παίχουσι πρὸ τῶν
Συρακουσίοις φακίζας,
ἢ οἱ φιλήκοοι καὶ φιλοθέα-
μονες, ἐς μυρίας ἀκουσ-
μάτων καὶ θεαμάτων ἰδέ-
ας ἐμπεσόντες. οὐκ ἔχουσι
γὰρ, ἐφ' ὧ ἐλθόντες, ἀπ'
ἄλλο ἐπ' ἄλλο μεταπηδῶντες.
οἶμαι δὲ καὶ σὲ μετεωρίζειν,
οὐκ ἔχοντα ἐφ' ὅ τι τράπῃ, ἐν
κύκλῳ σε περιελαύνοντα, φύ-
σεως μεγαλοφρονοῦς, ἁρμῶ-
διον πύρου, βίου σώφρονος, λό-
γου λαμπροῦ, τῶν ἐν τοῖς
πράξεσιν ἀνδρίας, πολυμά-
θειαν πολλῶν καὶ μεγάλων, ὑ-
πὲρ σοφίας, δικαιοσύνης, φι-
λανθρωπίας, πίστεως, φρονή-
σεως καὶ σωφροσύνης, ἁπάντων τῶν
πολλῶν καὶ μεγάλων πολι-
τευμάτων. ἴσως οὖν ἐμοῦ
ἐλάττω μὲν ψηφίσματα, πρέσ-
βεις, ἀγορίας, νόμους, ἀπά-
γειν ἀποστόλους, Εὔβοιαν, Μέ-
γαρα, τὴν Βοιωτίαν, Χίον, Ῥό
δον, τὸν Ἑλλήσποντον, Βυ-
ζάντιον, οὐκ ἔχεις ἔνθεν τὴν γνώμην ἀποκλίνῃς, συμπε-

búcne an illuc te uertas: nec
possis statuere quid pri-
mum sumere uelis, sicuti
delicati in Syracusanis mē
sis, aut auidi spectatores &
auditores, cum uaria specta
cula & carmina offerun-
tur, dubitant quò potissi-
mùm appliccui animum. Ita
que opinor te ex alio in a-
liud desilire, nec posse in u-
na re commorari, cum te
subinde alia ad se rapiant,
uidelicet natura liberalis, in
genium ardens, temperan-
tia, eloquentia, magnitudo
animi in rebus gerendis,
multa & præclara facino-
ra, fortunæ despicientia, in
stricia, humanitas, fides, au-
dacia, prudentia singulæ
actiones in Republica. For-
tasse hinc intuens decreta,
legationes, conciones, le-
ges: inde classes, Eubœam,
Megara, Bœotiam, Chium,
Rhodum, Hellespontum,
Byzantium, dubitabis quò
te potissimùm uertas in tan

γυμνάσιον τοῖς πλουσίοις πόμασιν, ὥσπερ γὰρ ὁ Πίνδαρος, ἐπὶ πολλὰ τῷ ῥᾳδίῳ μέλεσι, οὕτω πως ἐπέρχεται, ἰσμηνὸν, ἢ χρυσηλάκατον Μελίαν, ἢ Κάδμον, ἢ Σπαρτῶν ἱερὸν γένος, ἢ τὰν πυκνάμπυκα Θέβαν, ἢ τὸ παύτολμον Δίρκας Ηραμελίδας, ἢ τὰν Διονύσου πευλυγαδίαν τιμὰν, ἢ γάμων λαοσυλλόγους Ἁρμονίας ὑμνήσομεν: οὕτωσὶ δὴ πῃ σύ γε παίσειν ἔοικας ἀνορᾶν, λόγον ἢ ἔργον, ἢ ῥητορικὴν ἢ φιλοσοφίαν, ἢ δημαγωγίαν, ἢ τὴν θάνατον ταῖς ἀρεταῖς ὑμνοῦσαν. ἴσθι δ' εὐδὲν ἧττον ἀκριγᾶν, ἴφι, τίν πλάνιλλ, ἀλλ' ἴνες ἕτερον δὴ λαβέμεναι, ἢ ἢ ῥητορικῆς καθ' αὑτὸν, ἢ πότερον κατάδηλον ἢ λόγον. ἐμοὶ γ' οὖν σοι δοκεῖ ἡ περικλέους ἐπαινεῖν μὲν γε τὰς ἀρετὰς, καὶ πειθῆς τε πάντων λόγῳ παραλαβόντι, ἀλλ' ta copia, cum in unaquaque re emineat peculiare quidda laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa uidens sibi proposita esse, cum inquit:

Num mea Ismenum, Meliãue nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut uirorum
Dentibus seui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebrésue pugnas
Herculis? seu Bacche tuos honores?
Seu prius nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, ut dubites utrum orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut autoritatem aut mortem uiri sumas laudandam. Verum non errabis, quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hic satis erit eũ cũ Pericle cõferre. nam illi fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audiẽtiũ,

ἀλλ' αὐτῶν γε οὐχ ὁρῶμεν, ἀλλὰ μόνην ὡς ἐπὶ τῶν φαντασίαν εὐκλεᾶ ἐμμενοῦσαν ἐχόντων, οὐδ' οἷόν τε ἀφανίσαι πρὸς τὸν τοῦ χρόνου βάσανον ἡσσηθέντα. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους, ἀλλὰ σοὶ καταλείφθω λέγειν, εἰ ταύτην φάσκοις. πρός γε μὲν τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετάς, ἣν τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ βασανιζόμενος καλῶν, μίαν ἐντυχὼν ἀποστιμιεῖ τῶν διαφερόντων· εἰ δὲ βούλοιο λαμπρῶς, δύο καὶ σώφρεις ἐκόμενον, ἔχειν ἀφθονίαν λόγων τοῦ πολιτικοῦ· πολλὴ γὰρ ἐν ἀφθονίᾳ ἡ λαμπρότης. εἰ δ' ἐν τῷ παντὶ, ἀλλ' ἐν μέρους ἐπαινεσόμεθα· νόμῳ μὲν γὰρ ὁμηρικὸς, ἡρώων παίεινους ἐκ μερῶν διατίθεσθαι, πολλῶν ἢ κεφαλῆς ἢ κόμης, ἄλλα δὲ κἀκτῶν φορημάτων ἢ ἀσπίδων. μεμῶλθον δὲ καὶ τοῖς δυοῖς ἐγένετο, ὑμνεῖσθαι πρὸς τῶν ποιητῶν, ἢ ὑλακάτης ἢ τόξων, ἢ τῆς αἰγίδος, μήτι γε μέρους σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς, τῶν

fama tantum accepimus, sed nullæ extant eius orationes. Quare constat, eam præter actionem, nullã bauisse solidam aut durabilẽ laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant. sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere unum locum, aut ad summum duos. Ibi tibi amplissimam materiam suppeditabunt. res enim sunt splendidissimæ. Quòd si non uis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut uestes, aut clypeum. Et ne dij quidem huiusmodi laudes aspernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia

ucrò

ἐξαρχεῖν δὲ οὐδὲ ἁπαξ τὴν ἐράνην ἐλθεῖν. οὐκοῦν οὐδ' ὁ Δημοδίνης ἂν τιάσειεν, καθ' ἓν τῶν αὐτοῦ παλῶν ἐπαινούμενον, ἐπαινέσαι τό γε σύμπαν οὐδ' ἂν τὸν ἀπὸ χύτρου ἐξαρκέσαντα ἐπαινέσαι. ταῦτα τῷ Θηραμένει διαλεγόντων, οἶμαί σε, ἔφην, ὑπ' ἐπιδιαβαλλόμενον βούλεσθαι, τὸ μὲν μόνον ποιητὴν ἀγαθὸν εἶναι, τῶν λόγων ἐπιμελούμενον ἐπιτρέπειν τὸν Δημοδίνην, τὰ δὲ ἄλλα τοῖς ἐμμέτροις προστίθεντα. σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, τῷ ῥαψῳδεῖν ἐπιτηδείως, προσήκειν ἐπιτραπῆναι τὸν λόγον, εἰ τε τῆς φρενὸς καὶ αὐτὸς, ἀκριβεστὰς ἡμῖν γένοιο. πρόσεχε γοῦν τοίνυν, ἔφην, σοὶ γένηται σὺν λίνῳ, σὺ δὲ ἐπίσχες ἔτι, μὴ πρὶν πάνυ ἢ γιγνόμενόν σε πόρρω. καλῶς ἂν λέγοις, ἔφη, τὸ λαμπρὸν· σὺ γάρ, ἐφην, ἀγνοεῖς, οἶμαι, τὸ παρὸν ἄπορον. ἀλλὰ ἰατροῦ μέλλω τοῦ νοσοῦντος σαφῶς ἀγνοῆσαι, ἐφ' ὅτῳ

uerò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes ægrè ferret, si uirtutes eius non cõprehenderis una oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes una oratione complecti posset. Hæc dicentem Therſagoram interpellauiſti ac, Puto, inquam, hæc te narrare, ut eloquentiam tuam apud me oſtentes. nam cum initiò tantùm uoluerit declarare quantus poeta ſis, nunc oſtendis etiam quantum in ſoluta oratione ualeas. Tum ille: Volui, inquit, hoc argumentũ percurrere, cum uiderem te ſegniorem eſſe, ſi tamen cura paulìſper remiſſa audires me poema meum recitantem. Ego uerò reſpondi, illum non facere operæpretium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatũ me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, ſi nondum etiã tibi ſatisfactũ eſt. At ne ſcis, inq̃, quæ res me angat. Deinde ut medicus ignorãs mor

σαντος, ἄλλο δραπέτης. ὅτι τί δὲ σὺ μὴ, ἃ παράξεσο ἄν, τὴν πρώτην ἰόντα πρὸς τὸν λόγον ἐπιχάρεσας ἰᾶσθαι τάδ' ἄλλα παλαιώτατα πάλαι τῶν πραγμάτων, ὥστε τι καὶ τοῦτο τῆς ἀπορίας ἴσως σοι τὰ ἰάματα. τοῦτο δ' ἐμοὶ ἔφη σοι τόδε ἴαμα, χρὴ μέλι τοι, πάνυ δάκρυ ἐλαῖου, ἀμφοτέρων ὁμοίως ἀνὰ τὸν σωμηδιαίτιον. τὸν ἐπιτίμιον γάρ, ἄπορον, πρὸς Διὸς, ὦ φασὶν Ἀντιμάχου τὸν Κυρηναῖον φιλοσιμωδῆ ὄντα πρὸς Πλάτωνά τι καὶ τὸν ἑταίρους. τὸν μὲν γὰρ Κυρηναῖον, ἁρματηλασίαν ἰδόντα Δαμητρίου, θαλάττης πρὸς τὸν ἀναλημμίαν ἐξελαύνοντα ἄρμα, ὡδὶ τῆς αὐτῆς ἁρματοδρομίας ἅπαντας, μόνα δὴν παραβαίνοντα, ὧδ' ἰόντα ἄρμα σημεῖα κατὰ τῆς γῆς ἐκολάπτεσθαι. τοῦμὸν δέ γε τοιοῦτον σπούδασμα, τὰς ἁρματοδρομίας ἀλλάττειν. οὐ μάλα ῥᾴδιον δ' εἶναι παντὸς γένους, ἀλλοῦ τῶν τεθραμμένων ἐκβιβάσασθαι. ἀλλὰ τοι τὸ πάσχειν, ἔφη, σοφόν. τοῦτο, ἔφη;

bi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, & nunc primùm ad hæc studia accedentem, uerùm hæc mihi iam olim detrita sunt. Proinde remedia tua nihil ad meam solicitudinem faciunt. At hoc, inquit, remedium fuerit: Trita uia tutissima est. Mihi uerò diuersum, inquam, placebat. Aiunt Annicerin Cyreniacum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiã, quòd in eãdem orbita subinde decurreret & reduceret currum, nihil decerrans, ut uestigia tantum unius perpetui cursus uiderentur. Ego contrà studeo tritam uiam & ueterum uestigia effugere. Verùm difficile est nouã uiã relicta uetere excogitare. Ad hæc Thersagoras ait: Placet igitur Pæonis consilium? quod inquam.

ἔφλυ; τὸ γὰρ ἀκήκοα. Πασσῶνι τῷ ζωγράφῳ φασὶν ἐπιδεδῶκα γράψαι ἵππον καταπεπαίμενον, τὸν δὲ γράψαι βίψαντα, καὶ ποιῆσαι κυνίδιον τὸν παρὰ τὸν ἵππον. ὡς δ' ἐστὶ γράφοντος ἀπηγεῖσθαι τὸν ἐπιόντα, μιμεῖσθαι· μὴ γὰρ τοῦτο πραττέτω. τὸν μὲν οὖν Πασσῶνα τοῦ μὲν ἕνεκα τὰ μετέωρα πάντα παρεισαγόντα, τῷ παιδὶ πίνακα γράφειν ἀπαλλάξαι βούλεσθαι, καὶ τὸν ἵππον ἐπιστρέψαι κάμψαντα ἀφεθῆναι κυλισθούμενον. ἐγὼ δ', ἔφλυ, Θράσυγόρα, οὐ μίαν εἰς μὲ τροφὴν μεμηχανῆσθαι τοσούτων ἐτῶν, ἀλλ' οὐχὶ πάσας τροφὰς καὶ παρεισαγωγὰς ἐπαλλάττοντα, καὶ μέχρι νῦν τὰ λοιπὰ ἀνήλωνα, μὴ τὰ τελευταῖον πάθοιμι τὸ τοῦ Πρωτέως; ποῖον, ἔφη, πάθος; τὸ γεμόμενον, ἐφασαν αὐτὸν γενέσθαι, λέοντος ἀρχόμενον ἐσθίειν τῆς ἀνδρωπίνης ἕψεως, ἐπεὶ κατέλαβεν πάσας ἰδέας θηρίων καὶ φυτῶν καὶ στοιχείων, εἶδος οὐ πενίας μεμφῆ

quam. Non enim audiui. Tum ille. Ferunt quendam cum Paßone pactum esse, ut equum pingeret uolutantem se. Iste currentem pinxit, & circa equum excussitatum pulucrem. Cúmque adstaret apud pingentem, ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet, quia aliud pactus esset: exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi ostenderet: ita uidebatur equum in tergo iacere, seq; uolutare. Festiue, inquam: uerùm putasne me tot annis non sæpe conatum esse ut materiam uerterem? Ego uerò multifariam uerti ac reuerti, & uereor ne mihi ad extremum accidat idé quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur consumptis omnibus formis quas solebat induere, uidelicet bestiarum, plantarum, elementorum, rursus penuria peregrinæ forma

μορφὴν ἐπεισάκτου, Πρωτέως γενόμενος. σὺ μὲν, ἔφην, ὑπὲρ τοῦ Πρωτέως μηχανᾷ τῷ ἐμῷ ἀπροσίτῳ ἀποδημήσειν. οὐκ οἶδα, ἦ δ' ὅς, εἰ φεύξομαι τοῦτο. πειράσομαι γοῦν ἐμαυτὸν ἀπροσίτον παρέχειν· πλὴν ἐπιτηδείως ἔχω πρὸς τὴν ἀκρόασιν τῆς ἐμῆς ὠδῖνος συμφορήσασα. ὡς οὖν ἐδόκει ταῦτα αὐτῷ, καθίσαντε τοῦ ὠδεῖου τῆς πλησίον πρηοῦς δή, ἐγὼ μὲν ὑπεροίμην, ὁ δ' ἀναγιγνώσκειν μάλα γενναίας ποιήματα. μεταξὺ δ' ὥσπερ ἔνθους γενόμενος, ἀθρόως ἐξανίσχε τὸ γραμματεῖον, καὶ μοῦ τὸν ἀκροατὴν ἔφη, μισθὸν, καθάπερ Ἀθήνησιν ἐκκλησιαστικὸν ὁ λιπαρικὸν, ἀλλ' ὅπως ἔσῃ μοι χάριν. χάριν μὲν, ἔφην, ἕξομαι, καὶ πρὸς, τί καὶ λέγεις, ἐλαίνας; τί δ' ἔστιν, ὦ, τι καὶ λέγεις; Μακεδονικὰς, ἦ δ' ὅς, ἐντυχὼν τῆς βασιλικῆς οἰκίας ὑπομνήμασι, καὶ τότε ὑπερηδέως,

formæ Proteus factus. Tu, inquit ille, magis uarias formas excogitas quàm Proteus, ut effugias meam recitationem. Ego uerò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eam iam curam excogitandæ orationis ex animo. Forsan enim, cum lecto poemate desines partum tuum curare, me quoque parturientẽ adiuuabis. Itaque cum peroeciſſem tandem, ſedimus in proximo ſaxo. Hic ego audio recitantem egregiũ poema. At inter legendum repentè uelut furore percitus, clauſo libro: Auſer, inquit, mercedem huius auſcultationis, ſicut Athenis ſportulæ dabantur in concionibus ac iudicijs. Sed uide etiam atq; etiam, ut gratiam mihi habeas. Ego, inquam, gratiam habeam, cum nondum intelligam quid dicas? Verùm quid eſt quod promittis? Incidi, ait ille, in domeſticos commẽtarios regum Macedoniæ, quæ res incredibilẽ mihi

τὸ βιβλίον οὐ κατὰ μάρος γον ἐκτησάμην, καὶ νῦν ὑπεμνησθην ἔχων οἰκαδε.

γίγραπται δ' ἄλλά τι τῶν Αντιπάτρῳ πραχθέντων ἔτι τῆς οἰκίας, καὶ περὶ Δημοσθένους, ἃ μοι δοκεῖς σὺν αὐτῷ παρόρμως ἀκοῦσαι. καὶ μὲν, ἔφην, ἥδιστα γέ σοι τῶν εὐαγγελίων χάρις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὲν οὖν σὺν ἀποδέξομαί σου, περιμένω τὸν ὑποσχεσιν ὄρεγον σε γράφεσθαι. σὺ δ' ἀφικνεῖ μεθ' ἡμέραν τῷ Ομήρου γράφειον, ἕτερας δ' ἐπιστάσεως αὐτὸς καὶ τῶν Δημοσθένους. ὡς οὖν ἀνέγνω τὰ λοιπὰ τοῦ γραμματέου, διαβιβάζωτος ὀλίγον, ὅσον ἀπεδέξωμαι τῷ ποιήματι τοὺς δικαίους ἐπαίνους, ἡμεῖς δὲ τοῦ Θερσαγόρου, καὶ μάλιστ μὲν, ἐπιτυγχάνω δὲ τῷ βιβλίῳ, πρῶτον λαβὼν τότε μὲν, ἀπηλλαττόμην. ἐντυχὼν δ' οὕτω τῷ γνώμῳ διετίθεμην, ὡς ἐδόκουν τι παρορᾶσαι, ἀλλ' ἐπ' αὐτῷ ὀνομάτων τινὶ ῥημάτων ὑμῖν ἀναλέξομαι. ἐπ

mihi lætitiam attulit: quare librum illum non sine magno negocio mihi compararaui. huius mihi iam uenit in mentem. Continet autem cum reliquam interiorem Antipatri uitam, tum etiam quædam de Demosthene, quæ cupidè lecturus uidêris. Ego uerò tam, inquam, refero gratiam pro euangelio. dabo tibi operam reliquos uersus recitanti, nec dimittam donec promissum præstiteris. Nam ut Homeri encomio magnificè me deo lectasti, ita delectaberis hauddubiè & Demosthenis encomio. Postquam igitur perlegit reliquos uersus, paulisper ibi cõmorati sumus, donec pro poemate debitas laudes rependerẽ. Deinde ad ædes Thersagoræ imus. ibi uix tandem reperit librum, sed reperit tamen: quem ego accipiens domum redij. & cum legissem, decreui nihil mutare, sed totam historiam uobis ad uerbum recitare.

Non

δὶ γαρ τῷ Ασκληπιῷ μᾶλλόν τι γίγνεται τῆς τιμῆς, ἐὰν μὲν τῶν προσιόντων αὐτῷ τοὺς πονηροὺς τῶν ἀσμάτων, τὰ Αλκισθένους τοῦ Τροιζηνίου, καὶ Σοφοκλέους ᾄδηται; καὶ τῷ Διονύσῳ τὸ μὲν ποιήσειν παλαιὰ ποιεῖν, καινοποιίαν δ' ἔργον γεγένηται, ἐκλέλοιπεν· τὰ δ' ἐπόμενα σωτήρια, τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἐν καιρῷ παρίστασι χάριν οὐκ ἐλάττω φέρει, τῷ τὸν Διὸν Λυσῖν τετιμηκέναι. τὸ μὲν οὖν βιβλίον τοῦτο, ἔφη δὶ τῶν ὑπομνημάτων τὸ προοίμιον ὑμῖν μέρος· τὸ δὶ ἄρθρα τοῦ βιβλίου φησὶν, Αντιπάτρῳ μεμηνύσθαι παρόντα τὸν Αρχίαν. ᾧ δ' Αρχίας, εἴ τις ἄρα τῶν φυγάδων ἐτύγχανε συλλαμβάνων. ἐνίσταλτο δ' αὐτῷ, καὶ Δημοσθένην ἀνὸ τῆς Καλαυρίας μᾶλλον, ἢ βιάσασθαι πρὸς τὸν Αντίπατρον ἐλθεῖν. καὶ δὴ καὶ μετέπεμψε ὁ Αντίπατρος ἐπὶ ταύτῃ τῷ τοῦ Δημοσθένους

Non enim minor honos habetur Aesculapio cum Alisodemi & Sophoclis uersus ei decantantur, si desit nouum poema sacrificantibus. Et Baccho iam olim desijt mos noua poemata faciendi: sed alijs composita non minorem gratiam merentur his qui ea tempestiuè proferunt ad Bacchum celebrandum; Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse quòd adesset Archias. Verum si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demosthene mandatum, ut nulla ui adhibita persuaderet ei, ut ex Calauria discedens, ad Antipatrum ueniret. Porrò Antipater in tantam spem erectus, anxiè expectabat Demosthenis aduentum.

ἀεὶ προσδοκῶν. ὡς οὖν ἤκουσεν ἀπὸ τῆς Καλαυρίας ἥκειν τὸν Ἀρχίαν, εὐθὺς ὡς ἀφίκηται, κελεῦσαι αὐτὸν καλεῖν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθεν, αὐτὸ φράσει τὰ λοιπὰ τῆς βιβλίου. χαῖρε ὦ Ἀντίπατερ. τί δ' ἐμοὶ μᾶλλον χαίρειν, ἢ Δημοσθένην ἤκειν ἄγοντα; ὡς ἐθέλω μέν, οὐ δύναμαι γὰρ κομίσαι τὸν Δημοσθένην λαβόντα, ἀπ' ἐλπίδος γε μὴν ἴσως ἐστὶν ἃ Ἀρχίας. τί γὰρ τῶν ἐγὼ μὴ δύναμαι, Δημοσθένην σὺν ἴσως τῶν ψυχῶν αὐτοῦ, ἃ βασιλεῖ, πρὶν βίαν πατάξαι ἀπολιπεῖν, οὐ Βοιωτίας, οὐδὲ ἴσως τι παρ' ἡμῶν λαβόντα; ἡμᾶς δὲ δᾶτερ οὖν τὸ Βυσσινον τοῦτον ἐλεύθερον μηχανᾶται, ἢ Δημοσθένην χρυσίῳ. ἐγὼ δὲ, ὦ παρμένιον, ἔφη, εἰ μέν τις Ἀθηναῖος ἦν, ἐν Ἀθήναις ἂν, τοῖς πατρίδος προτιμᾷ, τούτῳ ἂν γένοιτο μᾶλλον προσέχειν, φιλίαν δ' οὐκ ἄν. εἰ δέ τις ἐστὶν τῶν πατρίδος ἐμοὶ μισεῖ, τούτῳ προσωτέρω

aduentū. Quare cū audiuisset Archiā ex Calauria uenire, mox iussit eū intrò uocari. Postquā ingressus est, sed ipse liber narret ista. A R. Salue Antipater. ANTI. Quid ni salum sim, si quidem Demosthenem adducis? ARC. Adduco, ut potui. nam urnam aduehо in qua sunt exuuiæ Demosthenis. ANTI. Magna de spe deiectus sum. quid enim mihi cum urna & ossibus, si non contigit Demosthenes? ARC. Non fuit possibile, Rex, uiuum in hostium potestatem redigere. ANTI. Cur non in Bœotia aut hic accepisti aurum ad eum corrumpendum? ARC. Nos uerò ciuium Byzantium ui aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANTI. Ego, Parmenio, si quis Athenienſis in consiliis Reip. plus facit me quàm patriam, huic argentū offerre soleo, amicitiā non offero. Si quis autē propter patriam mihi inimicus est, aduersus hūc bellū gero, ut aduer-

μὴν, ὡς ἀκροπόλεως καὶ τάφρου. θαυμάζω δὲ τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω γε τοῦ κτήματος τὸν κτησάμενον, καὶ τοὺς μὴν ἔξω τῆς χρείας γεγενημένους, εἴ πως ἂν προσαπολέσαιμι τὸν δι' βουλοίμην ἂν ἐνταῦθα παρ' ὑμῖν τυχὸν γενόμενον μᾶλλον, ἢ τὸν Ἰλλυριῶν ἵππον καὶ Τριβαλλῶν, καὶ ὅσα τὸ μισθοφορικὸν τῆς ὅπλων βίας, τὸν τὸ λόγου σεμνὸν, καὶ τὸ τῆς γνώμης ἐμβριθὲς οὐδαμοῦ τιθέμενος δεύτερον. πρὸς παρμενίωνα μὴν τοιαῦτα, τοιούτους δὲ τινας καὶ πρὸς ἐμὲ λόγους ἐποιήσατο. τῶν γὰρ μετὰ Διοπείθους Ἀθηναίων ἀπεσταλμένων. ἐγὼ μὲν ἔχων δι' φροντίδος· ὁ δ' οὐ μάλα γελάσας, ἔφη· σὺ δ' Ἀθηναίων στρατηγὸν ἢ στρατιώτην δείδοικας ὑμῖν; οἱ μὲν δὴ πύργοι καὶ ὁ περαιὼς καὶ τὰ νεώρια, λῆρος ἐμοιγε καὶ φλύαρος. τί δ' ἂν ἄνδρες ποιοῖεν πράξαντες, διονυσιάζοντες, ἐν πρεσβυτικαῖς κατακλίναις καὶ χορεῖς; εἰ δὲ μὴ Δημοσθένης ἦν ἐν Ἀθηναίοις ἐγένετο,

ut aduersus arcem, mœnia, portus, fossam. Admiror autem uirtutem, & urbẽ beatam esse duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cum eorum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyriorum & Triballorũ, aut quicquid est mercenariorũ militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis uiri. Cum hæc ad Parmenionem dixisset, rursus mecũ loq cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille uerò sciẽs admodum rides: Tu uerò, inquit, nobis ab Atheniensi duce aut milite metuis? Triremes, Piræus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuijs uitam omnem cõsumentes? Si unus Demosthenes nõ fuisset Athe-

nis,

ἐγένετο, ῥᾷον ἂν ἔχομεν τὴν πόλιν, ὑ Θηβαίους καὶ Θετ-τα λὰς ἀπατῶντες, διαβάλλοντες, φθάνοντες, ὑπονύμφιοι. νῦν δὲ ἴσ ἐκεῖν& ἐγρήγορε, καὶ πᾶσι τοῖς καιροῖς ἐφίστησι, καὶ τὰς ὁρμὰς ἡμῶν ἐκκαλεῖται. καὶ τοῖς πραττομένοις ἀντιπαρατάττεται. λανθάνομεν δὲ αὐτὸν οὐ τοιοῦτόν, οὐκ ἐκπλῆξαντες, οὐ βουλευόμενοι, καὶ παθόντες τι καὶ προβαλ& ὁμῖν αὐθημερόν ὅτι, μὴ πάντ' ἴσμεν ἃ ἐκεῖνος.

τὸ γάρ τοι κατ' αὐτὸν, οὐκ Αμφίπολιν ἑλεῖν, οὐ Ολυνθον, οὐ Φωκίας καὶ Πύλας ἐσχομεν, οὐχὶ Χερρονήσου καὶ τῶν περὶ τὸν Ελλήσποντον πάντων ἐκράτησεν. ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἀκόντας, οἷον ἐκ μανδραγόρου καθάπτοντας, τοὺς αὑτοῦ πολίτας, ὥσπερ τις μὴ τύπτει, καὶ κακῶσα δι' ῥᾳθυμίας, τῇ παρ' ἡμῖν χρώμενος, ὀλίγου τοῦ περὶ ἀνθρώπων φροντίσας. μισθοῦται δ' ἐκ τῶν χρημάτων τοὺς πέλας, ἀπὸ τῶν ἀκόρων ἐκεῖ τὰ θεατίδια· συντίθησι δὲ τὸ ναυτι-

nis, facilius potiti essemus urbe, quàm Thebis aut Thessalia, dolo, ui opprimentes, & corrumpentes. uerùm unus ille uigilat, in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere, neq; insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic uelut murus est, aut scopulus, obsistens quo minus omnia primo impetu capiamus. Nam quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, nõ Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellesponti potiri. Ille inuitos incitat, & tanquam mandragora sopitos expergefacit, ac uelut secans & urens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias quæ antea dissipabantur in ludis, confert in stipendium, cõscribit classẽ,

τὸν πόλεμον ἐπαραγόντων, καὶ τὴν ἀταξίαν μετατιθέντων ἐπὶ τάξιν· ἐπεὶ δὲ ἐξημώνητο τὴν χώραν πᾶσαν ὁ Ξέρξης καὶ τὴν ἄλλην ἀξίωμα, πάλαι ἤδη παρακαλοῦσαν, ὡς τὸν πρῶτον ἐκκαλούμενον. καὶ τὴν ἔλλην τῶν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι κατεργασμένων σωτηρίαν ὧν συμμαχίας, καὶ σωτάξας Ἑλλάδι πάσι. τέτταρα δὲ λαβὼν ἔθνη, ἃ φιλοῦσι, καὶ πρίασθαι δ' ἃ μάλιστα, ἃ τὸν Ἀρταξέρξην ἐκπλῆσαι ὁ πρῶτον βασιλεὺς ἐκπίστως· τέτταρα δὲ, ἃ Ἀντίπατρε, χρὴ δεδιέναι μᾶλλον, ἃ πάσας θριήρεις, καὶ πάντας ἀποστόλους. ὁ γὰρ Ἀθηναίοις τοῖς πάλαι θεμιστοκλῆς καὶ Περικλῆς ἐγένετο, τούτοις νῦν ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλος, Θεμιστοκλεῖ μὲν τὴν σύνεσιν, Περικλεῖ δὲ τὸ φρόνημα. ἐκτήσατο γὰρ αὐτοῖς ἀπόνως Εὔβοιαν, Μέγαρα, τὰ περὶ Ἑλλήσποντον, τὴν Βοιωτίαν. καλῶς γ', ἔφη, ποιῶν Ἀθηναῖοι, Χάριτα μὲν καὶ Διοπείθην

quæ penè perierat confusione ueterum tributorum. Et urbem, quæ iam nihil generosum cogitabat, tantùm sportulas & sesquidenarios captabat, restituit in priſtinam dignitatem: & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorũ, & rerũ ad Marathonẽ & Salaminem gestarum. Et Græcos inter se societate & fœderibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi uerò nõ magis potest, quàm Aristides à rege Persarum corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & uniuersam classem. Quod enim apud ueteres Athenienſes Themiſtocles & Pericles fuerũt, id nunc est istis Demosthenes, prudẽtia par Themiſtocli, magnitudine animi Pericli. Itaq; redegit in ipſorũ potestatem Eubœã, Megara, orã Helleſponti, Bœotiam. Et feliciter accidit quòd Athenienſes Charetem, Diopithen,

&

θεν καὶ πρόξενον, καὶ τοιούτους τινὰς ἀποδείκνυσθαι στρατηγῶν, Δημοσθένην δ' οὐκ ἂν τοιοῦτον ἔτι τὸ βῆμα φέρειν. ὃς ἐκ τούτου τὸν αὐθρωπον ὑπέλαβον ἀπίστων καὶ τῶν πόρων καὶ στρατοπέδων καὶ καιρῶν καὶ χρημάτων κύριον, ὧν νῦν μὲν περὶ Μακεδονίας αὖ κατέχομαι μὴ τὸν λόγον, ὃς καὶ νῦν ἀπὸ ψηφισμάτων ἀναγνωσθήσεται ὑφ' ὑμῶν, παντα χῆ συμπορίσεται, καταλαμβάνει, πόρους εὑρίσκει, ἀθροίζει συλλέγει. τί δ' ὃ ζῶντα καταλήψεται; κατιλήψεσθε. κατὰ τῶν ὀλίγων οὖν τίδυνασθε; οὐκ, ἀλλ' ὅπερ ἴσθ', ἐν Καλαυρίᾳ. τάχα δ' ὑμιτέρας γίγνεσθ' ὄργον ὀλιγωρίας, ὁ δρασπόντων τὸν αὐθρωπον; ἀλλ' ἀδ', ὑφ' ὑμῶν ἐγένετο. τί φῄς; ἀνίγματα λέγεις, ὦ Ἀρχία, ζῶντα λαβόντες οὐκ ἴσχετε; ὁ γὰρ ἐκπλεῦσαι τῶν τι πρώτων μὲν διέφθαι; πάντοι πλέον ἂν οὐδὲ βιασαμένοις οὐδὲν ἴσ', καὶ γὰρ οὖν ἐμελήσαμεν. οὐκ οὖν ὑμᾶς οὐδὲ μελήσαντες, ἵνα δ' ἐν δ' ὑμιτέρας

et Proxenū, et similes quosdā præficiūt exercitui: Demosthenē uerò domi retinēt in suggestu. Quòd si hic in potestate haberet arma, naues, exercitus, occasiones rei bene gerēdæ, et pecuniā, uereret ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tātùm pugnās, nos undiq; adoritur, occupat, cōficit pecuniā, exercitus. Sed cur nō cōprehēdistis uiuum? A R. Cepimus uiuum. A N. Num in itinere extinctꝰ est? A R. Nō: sed in Calauria, ubi erat. A N. Forsan hoc accidit negligētia uestra, ąa nō bene tractastis hominē. A R. Imò nō fuit in potestate nostra. A N. Quid ais? mera sunt ænigmata quæ dicis. uiuū cepistis: nec tamen fuit in potestate uestra. Nō mādastī initiò, ne quis ei uim afferret? A R. Nihil profuit quòd nemo ei uim attulit. hoc. n. curæ nobis fuit. A N. Nō accidit igitur uestra negligētia. sed fortassē uos ipsi

ἀθυμεῖ βίαι. ὑμᾶς μὲν οὐτὸν οὐκ ἀπεκτείναμεν, βιάζεσθαι δὲ αὐτὸν μὴ θέλουσιν ἀσχημόνως ἔφη. σοὶ δ' ὦ βασιλοῦ, τί τὸ πλέον, ἂν ζῶν ἀφίκηται, πάντως ἐνδὲν ἂν αὐτὸν, ἢ ἀποκτείνας. δύφεμαι ὦ Ἀρχία. λοιπὸν μοι μὴ σωτηρομένου, μήδ' ὅς τις ὁ Δημοσθένης, μήτε τὸν ἐμὸν γνώμον ἀλλὰ νομίζῃν ὅμοιον ἀνέμῳ Δημοσθένει ὑρᾶν, καὶ τότε ἐν τῶν τὸν πανοῦ ἀπολωλότας, Ἡμέρεον τ' Φαληρέα, τ' Μακεδόνιον Ἀριστόνικον, καὶ τὸν ἐν Πειραιῶ Εὐκράτη, τ' ἄλλων ῥευμάτων ἐδὲν διαφέροντας, ἀνθρώπους ταπεινοὺς, ἀφορμῆ περισκάρων δορύβων ἐπιπολάσαντας, καὶ πρὸς μικρὰν ταραχῆν ἐλπίδα θρασύνεσθαι ἀναφαίνεται, ἅτα πόξεν τοὺς ἐν ἐπιμελείᾳ, δίκην τῶν ἀσελγῶν πνευμάτων, τ' ἀπίστων Ὑπερίδην, τ' ἄφρονα δημοκόλακα, τ' ἐδὲν αἰσχρὸν νομίσαντα, κολακείᾳ τ' πλήθους

interfeceritis eum. ARC. Non interfecimus: neque eo pus erat ei uim afferre, cum uerbis impetraremus ut imperata faceret. Quid autem prodesset, si uiuum adduxissemus? Quid faceres de eo aliud, quàm quòd occideres? ANT. Dij meliora, Archia. non satis animaduertisti aut qualis uir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit de his iudicium: sed putas pinde esse Demosthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierunt, Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus qui perpetuò huc atque illuc agitantur, homines sordidi, qui per occasionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius uel de insolentes ac superbi fiunt: uerùm breui tanquã uespertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, perfido assentatori uulgi? quem nõ puduit iniquo iudicio Demosthenem, ut gratiam apud uulgus iniret, circumueniret

συναφαιρεῖσθαι Δημοδίνλω, εὐδ' αὐτὸν ἐπὶ ταῦτα παρασκεῦαι διάνοιαν, ἐφ' οἷς αὐτοὶ μετῳχίσαντο, οἷς ἐχαρίσατο. μετ' ὀλίγον γοῦν τῇ συνοφαντίᾳ λαμπρότερον, ἢ πάλαι Ἀλκιβιάδλω, αὐτῷ τῶν πάλαι λόγον ἀνανεάζειν γνώσεται· τῷ δ' οὐκ ἐμέλησεν, ἀλλ' ἐπισχύειν, πάλαι τ' ἐπὶ φιλοτιμίᾳ τῇ γλώττῃ χρώμενος, ὧν ἐχρῶν δέ πω τὰ ἀγανακτούντων ἐκτιμᾶν, τί δ' ἂν ἐχρῶν ἡμῖν ἔχθιστος ὁ Δημοδίνλος; ἐγὼ μέντοι φόβον πίστιν φίλων, καὶ ἄδολον καὶ βέβαιον ἡδονὴν ἡγοῦμαι. Τὰ γάρ τοι καλὰ, καὶ παρ' ἐχθροῖς καλὰ, καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς θαυμαστὸν τίμιον. ἀλλὰ μὴν ἐγὼ Ξέρξῃ, τῷ Βῶλιν καὶ Σπέρχιν τοὺς Λακεδαιμονίους βουλομένοις, καὶ κτᾶσθαι παρὸν ἀφέντος. ἀλλ' ἐ δέ τινα θαύμαν, καὶ Δημοδίνλον, αὐτός τι λίαν ἀδύνησιν, ἐ καὶ μὴ κατὰ πολλὰ σχολὴ συγγνώμελον, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἀναπυθανόμενος

cumuenireret assentari multitudini ea in re cuius gratiam illos pœnituit? Etenim non multo post hanc calumniam, contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. A R. Quid audio? nõ oderas Demosthenem maximè omnium hostium? A N. Non, siquidem rationem habeam morum & fidei eius, & amem ubiq; integritatem & constantiam. Nam honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt, & uirtus ubique digna laude est. Neque uelim esse deterior quàm Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmonijs pepercit propter admirationem uirtutis eorũ, cum posset eos occidere. Ego uerò, si quem alium, Demosthenem maximè admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tum quia eius laudes ex alijs cognoui.

ὡς ἐκ τι τῶν πολιτευμάτων αὐτῶν ἄχθη δαυμάσας, οὐχ ὡς ἂν τις εἴποι τῶν λόγων δεινότητα, εἰ καὶ μικρὸν μέν ὁ Πύθων πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες, παιδιὰ, παραβάλλειν τῷ τούτου κράτει καὶ τόνῳ, καὶ λέξεων εὐρυθμίᾳ, καὶ τῆς τῶν διανοιῶν ἀφθιγγαφίας, καὶ σφοδρὰς ἐπαλλάξεως, καὶ τῷ σὺν πακτικῷ γε καὶ προυτικῷ. μετρίως οὖν ἡμῖν γοῦν, ὅτι τὸν Ἑλλάνικας Δλώνας σωκαγάγομεν, ὡς ἐλέγχοντες Δλωάσους, Πύθωνι, καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι πιστευθησόμενοι· εἶτα Δημοσθένει, καὶ τοῖς Δημοσθένους ἐλέγχοις πρόπιστοι ἦμεν. ἀλλ' ἡμῖν ἄπρακτος ἦν ἡ Λύσαμις αὐτοῦ τοῦ λόγου. ἐγὼ δὲ ταύτῃ μὲν ἀνυτρόπαιον ἐτάττομαι, ἐν χώρᾳ τιθεὶς ὀργάνου· Δημοσθένην δ' αὐτὸν ὑπερβάλλω τοῦ τε φρονήματος καὶ τῆς σωτηρίας, ἀκλινῆ τὴν ψυχὴν ἐν ὀρθῷ ἐν ἁπάσαις φυλάττοντα θρασυμίαις τ' ἐν τύχαις, καὶ πρὸς μὲν

Neque uerò tantùm propter eloquentiam (ut arbitretur aliquis) magnificiceum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum illo congressi: tantùm uincebat actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conciliandis & impellendis animis. Itaque ualde pœnituit nos consilij, cum Græcos Athenas conuocasse mus, ut Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo summam fuisse (erat enim organi uice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiæ quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam cedens

δὴν τῶν δεινῶν ἐναλλάττε.
καὶ Φίλιππον δὲ τὸν ἐμὸν
γνώμων ἔχοντα περὶ τού-
τοις ἀκούσαι· οὕτω μέ-
γας, δημηγορίας ἀγαγιγνώσ-
κειν Ἀθήνησι ποτε καθα-
πτομένης τοῦ Φιλίππου, καὶ
Παρμενίωνος ὑγιαινοντικώ-
τατος, καί τι καὶ σκωπτόντος εἰς
τὸν Δημοσθένην ἐπιπόνως,
ὦ Παρμενίων, ἔφη, δίκαιος
ὁ Δημοσθένης παῤῥησίας
τυγχάνειν. μόνος γέ τοι
τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος δυ-
νατωτάτων οὐδαμοῦ τοῖς ἀκρι-
βολογισμοῖς ἐγγίγραπται τῶν
ἡμῶν ἀναλωμάτων, καί τοι
μᾶλλον ἐβουλόμην, ὦ γραμ-
ματεῦσι φιλίτας ἡμῶν
τὸν πατέρα γεγενῆσθαι. τῶν δ'
ἐκείνου, μὴ ὅτι ἁπλῶς ἀ-
πογέγραπται, χρυσίον,
ξύλα, πῶροι, δρίμματα,
γῆ· ὁ δὲ ἀθυμήσεις τό-
λους ἀπογεγράφθαι, σωτάτ-
τει δωδέκατε, ἀστιμιδίσαι
τοι. τοιαῦτα καὶ τότε καὶ
πολλάκις πρός με Φιλίπ-
πος περὶ ταὐτὰ ἔλεγεν, ἐν
τῶν παρὰ τῆς τύχης χρηστῶν τιθέμενος, τὸ μὲν τρόπαιον

deus aduersis rebus. Ac memini Philippum de illo sic sentire, qui cum afferretur quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio uehementer stomacharetur, & Demosthenem conuiciaretur: Hic uir, inquit, dignus est quem libere loqui sinamus. Nam huic uni omniũ Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cum quidem ego malim ei confidere, quàm uaulibus scribis. nullus est autem istorum, cui non inueniam in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agros: at Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus tunc & sæpe aliàs de hoc uiro: et in quadã felicitatis suæ parte numerabat, quòd Demosthenem non

τὸν Δημοσθένην, οὐ γὰρ ἦσαν τοὺς λόγους, ὥσπερ οἱ κριοὶ ἢ καταπέλται, ἀδύνατον ὀρθῶς μεμελῆσθαι, διασεῖσαι αὐτοῦ, καὶ καταράττειν τὰ βουλεύματα. πρὸ μὲν γὰρ Χαιρωνείας οὐδὲ μετὰ τὴν νίκην ἐπέστησε πρὸς ὑμᾶς λίγων, ὡς ὅσον οὔδρωπος ὑμᾶς νῦν λύσων πατίσησι. μὴ γὰρ ἡ παρ' ἐλπίδα, καὶ παύσας στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀταξίαν, καὶ τῇ παραδόξῳ ῥοπῇ τῆς τύχης, τῇ πολλὰ πολλάκις ὠφελησάσῃ σφαλεῖσα, κινδυνεύσῃ παμβδ· ἀλλ' ὅτι μιᾶς γε ταύτης ὑμέρας, τὸν πρὸ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνον ἐπέστησε μοι, τὰς ἀρίστας πόλεις ἐς ἓν συναγαγὼν, καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλησπόντου λύσαι μὲν ἀθρόησας, Ἀθηναίους ἅμα καὶ Θηβαίους, Βοιωτούς τε τοὺς ἄλλους, καὶ Κορινθίους, Εὐβοέας τε καὶ Μεγαρέας, καὶ τὰ πράτιστα τῆς Ἑλλάδος διεκινδύνευσεν κατασαγνάσας. καὶ μόλ' ὅσον μὴ τῆς Ἀτθίδος ὠθρίσας παρελθεῖν. τοιοῦτοί τινες ὅσον αὐτῷ

non esset commissa summa imperij apud exercitũ, cum omnia sua cõsilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis uelut arietes uel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post uictoriam desijt prædicare quantum hic uir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter ducum insciti am, & aciem male instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, uicissemus, uno die non modò regnum, sed & uitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas urbes, coegerat omnes uires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses: & effecit, ut periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam interclusit. Tales erant huius de Demo-

συνηχῆ πρὸ Δημοσθένους οἱ λόγοι, καὶ πρὸς γε τοὺς λέγοντας, ὡς μέγαν ἴσχοι τὴν Αθηναίων δῆμον ἀντεγωνιστὴν ἐμοὶ Δημοσθένης μόνῳ, ἄλλῳ, ἀντεγωνιστής. Αθηναίοις δὲ Δημοσθένους οὐκ ἔχοντος, Αἰνιᾶσίν ἐστι καὶ Θετταλοί. καὶ πρέσβεις ἐκείνοις πρὸς τὰς πόλεις πέμπουσι, τῶν μὲν ἄλλων ῥητόρων οὐ τινας ἐν τῇ Αθηναίων πόλει ἀντασκεῖσθαι, τῇ παρόδῳ ῥᾳδίως ἂν νικησάντων, τοῦ Δημοσθένους δ' ἰδιᾳ αὐτῷ, μάτην, ἄνδρα, εἰ παρόντος συμβουλεύσαιμι. οὐ γὰρ ἔστι κατὰ τῶν Δημοσθένους λόγων ἐγεῖραι τρόπαιον. ταῦτα δὲ Φίλιππος. καὶ μέν τοι καὶ πάντως ἐλαττον ἂν ἔχοντα τοῦτον, εἰ λάβοιμι τοιοῦτον αὖθις ἄνδρα, πρὸς Διός, Ἀρχία, τί ποτε νομίσας; βοῦν ἂν ὡδὶ σφαγιῶ ἄγοιμι, ἢ πολὺ μᾶλλον ἂν συμβουλον πρὸ τῶν Ελληνικῶν πραγμάτων, καὶ δὴ ἐγχεῖ πάσης ἐπιουσίμου; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ κατ' ἀρχὰς προσκεκρούκειν ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων,

de Demosthene sermones perpetuò. & cum diceretur ad eũ quòd magnũ antagonisten haberet populum Atheniensem, respondebat, se unum habere antagonisten Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Atheniensis similes esse Aenianensium & Thessalorum. Et quando legatos ad urbes mittebat, si quos alios miserant Atheniensis, facilè uincebat ipse: sed Demosthene præsente, frustra inquit se legatos mittere. Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere trophæum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talem uirum, num uelut bouem ad cædem abducerem, an uerò potius in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem? Nam initiò naturâ ei bene affectus fui, propter res eius gestas,

ἔτι δὲ μᾶλλον Ἀριστέλη μάρτυρι, πρός τ' οὖν τὸν Ἀλέξανδρον ἡμᾶς τε πρὸς ἡμᾶς γε ἄγων, οὐδέν' ἐκώλυτο. τοσούτων οὖν τῶν προσπιφοιτηκότων, μηδένα οὕτω πώποτε θαυμάσαι, μεγάλους τε φύσεως, καὶ περὶ τὴν ἄσκησιν ἐγκρατείας, καὶ βάρους καὶ τάχους, καὶ περιουσίας καὶ ἀκριβείας.

ὑμᾶς δέ, ἔφη, διανοεῖσθε, ὡς ἔοικε Εὐβούλου καὶ Φρύνωνος καὶ Φιλοκράτους, καὶ τοιῷδε ἄρα καὶ τοῦτον αὐκοφάντην, καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν εἰς Ἀθηναίους, ἰδίᾳ τε τοῖς ἀνδράσι, καὶ δημοσίᾳ τῇ πόλει κατανηλωκότα. διαμαχεῖσθον δὲ φθόνου οἶμαι, πάλαι βεβουλευμένου τὴν ψυχὴν ὑποδῦναι τῶν τοῦ βίου καὶ ἀλύπους τύχας, καὶ καθαιρουμένου τῶν πραττομένων ὑμῖν, ἀγανακτῶντι. ὅθ' οὐδὲ τὸν Ἀθηναῖον λέληθεν ἀνοήμονα ὄντα, ἔφη, τῇ μὲν τοῦ βίου καὶ οὐσίᾳ πολιτευόμενον, αὐτῷ δὲ τὴν πολιτείαν γυμνάσιον

ac magis propter [x] Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cum tot essent qui ad eum uenire consueuerant, neminem sic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam. Vos, inquit Aristoteles, similem putatis esse Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati: et conanimi hūc quoque pecunia corrumpere, qui uniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas abbibetis, cum iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in uobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populū quidē metuit. Nōuidetis eum amore patriæ Rempub. gerere, ac ducere hāc administrationem tanquam

πάσιον φιλοσοφίας προδίμιον ἡγῇ. τὰ τοιαῦτα, ὦ Ἀρχία, ὑπερπιθύμουν, αὐτῷ συγγιγνόμενος καὶ τῶν ἐμῶν, ἵν' ἔχοιμι περὶ τῶν παρόντων, ἃ νῦν ἔοικα λέγειν καὶ τῶν ἀεὶ παρατιθεμένων ὑμῖν πολλάκις, ἀ ἐλπίζω ἀνεφάνη, ἀπλοῦ τινος καὶ ἰδιώτου ῥήματος γνώμην ἀκοῦσαι λέγειν, καὶ φιλαλήθης συμβολῆς μεταλαβεῖν. καί τι καὶ νουθετῆσαι λίαν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖν ὄντων Ἀθηναίων τῷ ἀγαθῷ φίλων. παῦτα παραβάλλοιτε τὸν αὐτοῦ βίον, ὀλίγον συγγνώμονι ψυχρόν καὶ βιβαιοτόροις μικρῶν δὲ φίλοις. ὦ βασιλοῦ, τῶν μὲν ἄλλων ἴσως ἂν ἐτύγχανε, ταυτὶ δὲ μάτην ἂν ἐλιγόμην· νῦν δὲ μανικῶς φιλαθάνατος ὢν. τί γὰρ ἂν καὶ λέγοιμι; ἀλλὰ πῶς ἀπίδωσιν, ἴσμεν ἔτι μᾶλλον ὦ βασιλοῦ θαυμάσειν. καὶ γὰρ ἡμᾶς οἱ τηδε μέλλει λιμφρόμενος ἄλλη τινὸς πλέξει τὴν ἀπιστίαν ἐρώντου. ἔοικε γὰρ ἡ πάλαι ὦν ἔδοξε βιβλοσι μέλλοις περὶ τὸ τέλος ἡμῖν, ἀλλὰ ἡ παρασκευή.

tanquã philosophiæ ac uirtutis scholã quandã esse, quam non conueniat ad quæstum aut aliàs cupiditates cõferre? Propterea, Archia, ualde optarẽ mihi eius consuetudinem cõtigisse, ut cõsilio eius uti posſem in præsentia, & audire uocẽ liberæ mẽtis, tot alioqui circũfusus assentoriis bus. Ac mihi sanè uidetur hoc nomine reprehẽdendus esse, quòd uitã suã in discrimen adduxit pro tam ingratis ciuibus, cũ posset alios inuenire amicos fideliores & cõstantiores. AR. *Alia quidẽ, ô Rex, rectè dixisti: sed hoc frustra dixisſes illi, adeò furebat amore patriæ.* AN. *Sic est, ô Archia. quid enim manifesta negẽ? Sed quomodo mortuus, est?* AR. *Magis etiã mireris eũ, ô Rex, si hoc scias. Nã et nos qui affuimꝰ, nõ minus obstupimus, q̃ alij spectatores. Videbatur enim iã olim apud se cõstituisse de hoc exitu uitæ, quod intelligi potest ex apparatu.*

Sedebat

κατῆστο μὲν γὰρ ἐν δόμοις ἐν τῷ τυφῶ, μάτην δὲ τῶν πρόσθεν ἡμερῶν λόγους ἡμῖν ἀναλωθέντος. τίνος γὰρ ἕνεκα οἱ παρ' ὑμῶν λόγοι; πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα προὐτεινόμην, ἐλπίδα τινὰ παρὰ σοῦ παυσικοχοῦς μὲν, οὐ μάλα μὲν πρόσθεν ἀπ' οὐ γὰρ ἐπισφάλλων, ἀλλὰ σὴν ὦμην δὲ ἐργῶν ἔχειν τὸν ἀνδρωπον, χρήσιμον δ' ἂν πρὸς τὸ παίδειν νομίζων. ὁ δὲ πῶς προσέτο τοὺς λόγους; καί μοι μηδὲν ἀπεκρύψῃ. μάλιστα μὲν γὰρ αὐτίκα ἂν βουλόμην παρὼν ἄναι τῶν. ἀλλὰ σύ γε μὴ παραλίπῃς μηδέν· οὐ γάρ τοι σμικρὸν ὄφλημα, εἰ καὶ ἀνδρὸς γεραιοῦ πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τοῦ βίου καταμαθεῖν, πότερον ἄτονος καὶ νωθρὸς ὢν, ἢ παντάπασιν ἀνιέντος τὸ τῆς ψυχῆς ἐρρωμένον ἐφυλάξῃ. οὐδὲν γὰρ ἐπίφθονος γελᾶν ἀνάγκη γε. πῶς γὰρ; ὃς ἐμὲ γελάσας· καὶ μὴ σκώπτων ὧν τὸν πρότερον βίον, ἀνίδρυτον ἔφη με ὑποκριτὴν ἄναι τῶν ψευσμάτων.

Sedebat enim intus in templo, ac fruſtra ſuperioribus diebus cum eo collocuti eramus. ANT. Quales fuerunt ueſtri ſermones? AR. Multa humaniſſimè proponebam, promittebam ei uenturum abſte, non ſanè expectans. non enim norã hanc tuam uoluntatem, ſed arbitrabar te huic uehementer iratum eſſe. tantum iſta dicebam perſuadendi cauſſa. ANT. Quomodo accepit ille ueſtram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coràm audiuiſſe: ſed tu nihil omittas. Magna res eſt tanti uiri mores ſub exitum uitæ contemplari, utrum ſpiritus defecerit, utrum expalluerit, an conſtãtiã animi retinuerit. AR. Nullam ſignificationem paoris edidit. ANT. Quomodo? ARCH. Suauiter enim riſit, ac luſit in priorem uitã meã. dixit me ineptũ hiſtrionem eſſe tuorum mendaciorũ, nec poſſe cõmouere

σωμ. ἀπιστήσας οὖν τοῖς ὑπαγγέλμασι, πρᾴττε τὰ δοκοῦντα ἐμοὶ σύμφορα: οὐκ, ἀλλ' ἔγωγε τῶν λοιπῶν ἀκούσομαι. οὐ λέξω σοι μόνον ἀπιστίαν, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ σε ὑπολήψομαι βασιλικῶς διάγειν, πάντα δοσι μὴ (ἄπορον) οὐδὲ ἀπαύμαστον, οὐδὲ παράδοξον, ἃ Δυμοδίνλω οὕτω παμβασίνοις, ὡς Αμφίπολιν, ὡς Ολυνθίαν, ὡς Ωρωπόν. τοιαῦτα πολλὰ εἶπε γε· ἐγὼ γὰρ οὐκ ὑπογραφέας παρεπεμπόμην, ἵνα σοι τὰ λεχθέντα σύρωσιν. ἐγὼ μέν τοι, ἔφη, ὦ Αρχία, βασάνων ἢ θανάτου φόβῳ, κατ' ἐμὴν οὐκ ἂν Αντιπάτρῳ γενοίμην· ἀλλ' ἃ τυχὸν ἀκηκόοιτι, πολὺ μοι μᾶλλον ἔστι φυλακτέον, μὴ τῶν ψυχῶν αὐτῶν πρὸ Αντιπάτρου διαφθαρησόμενα, μέσα δὲ ὑμῶν ἵσταμαι, πάντων μοι πρῶτον τὴν Ελλάδα, εἶτα τὴν Μακεδονικὴν μεταβάσεσθαι. πολλὴ γὰρ, ὦ Αρχία, ἡ τοῦ βίου ἐμοὶ παραμυθία αὐτοῖς παρέχοι, καὶ βιώσας, ὧν ἐπεθύμησα, καὶ

uere ſpectatorem. ANT. Itaque non credes tuis promiſsis, deſpondit animum? ARC. Non. quòd ſi audies reliqua, non tantùm debes fidem non habuiſſe, ſed etiam acrem obiurgationem attigiſſe. Dicã enim, quia iubes. Non, inquit, indignum eſt aut nouum Macedonibus ſic capere Demosthenem, ut Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim ſcriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor, ut ſpe uitæ propoſita promittam me ad Antipatrum uenturum eſſe. Sed ſi hæc uera ſunt quæ dicitis, multo magis cauere debeo ne mens mea uideatur ab Antipatro corrupta, néue uidear deſeruiſſe ordinem in quo ad Græciæ defenſionem collocatus ſum, & transfuga factus ad Macedones cõceſſiſſe. Si mihi honeſtũ eſt uiuere, Piræe præbeat, et triremis quã inſtruxi,

καὶ τεῖχος καὶ τάφρος, τοῖς ἐμοῖς τίλισιν ὀχυρωσαμένα, καὶ φυλὴ Παιανιῶνις, εἰς ἣν ἐγὼ βουλευτὴς ἐχορήγουν ἐγὼ, καὶ Σόλων καὶ Δράκων, καὶ πάρρησία βήματος, καὶ δῆμος ἐλεύθερος, καὶ ψηφίσματα φρατριτικὰ, καὶ νόμοι τεμεναρχικοὶ, καὶ προγόνων ἀρεταὶ καὶ βρέφαια, καὶ πολιτῶν σύνεσις, τῶν ἐμοὶ πολλάκις ἐστεφανωκότων, καὶ ἀλύσμοι Ἑλλήνων, τῶν ὑπ' ἐμοῦ μέχρι νῦν τετυχηκότων. εἰ δὲ καὶ βιαίου ἐλεηθέντι ταπεινὸν μέν, ἀνίκητος δ' οὖν ὁ ἔλεος περὶ τοῖς οἰκείοις, ὧν ἐλυσάμην αἰχμαλώτους, ἢ τοῖς πατράσιν, ὧν σωτῆρι λαχὼν τὰς θυγατέρας, ἢ οἷς τὰς ἱερέας σωλυσάμην. εἰ δέ μοι μὴ σώζοι νέσσων ἀχὼ καὶ θάλαττα, παρά γε τοῦτ' Ποσειδῶνος αἰτῶ τὸ σώζεσθαι, καὶ τῶδε τοῦ βωμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν νόμων. εἰ δὲ Ποσειδῶν, ὥστε, μὴ δύνασθαι τὴν φυλάττειν τὸν ἀσυλίαν ἑαυτοῦ, μὴ δ' ἐπαισχύνεσθαι προδοῦναι Δημοσθένην Ἀρχίᾳ, τεθνάναι με. ἀλλ' Ἀντίπατρος ἐμὲ αὐτὸ

& murus et fossa meo sumptu facta, & tribus Pădionis, cuius causa ultrò ludos feci: & Solon, & Draco, & libertas conciuium, & liber populus, & decreta, & leges classium, & maiorum uirtus ac trophæa, et ciuium beneuolentia, qui me sæpe coronauerunt: et Græcorum auctoritas, qui hactenus à me seruati sunt. Quòd si mihi uita debeat cõtingere alterius misericordia, quanquã id turpe est, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At si me nec insularum imperiũ, nec mare defendet, petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à sacris legibus. Sin autem Neptunus non potest defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demosthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater

pro

τῷ θεῷ πολλαπλάσιον. ἐβλῶ μοι φιλτέρους ἴσχειν Ἀθηναίους Μακεδόνας, ἢ τοῖς μὲν τυχεῖν τῆς ὑμετέρας τύχης, εἰ μιμοῖτο Καλλιμέδοντος ἢ Πυθέου ἢ Δημάδους σωφρονέστερόν. ἐβλῶ γὰρ, κἂν ὀλίγῳ, τῆς ψυχῆς μεθαρμόσασθαι, εἰ μὴ τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας ἢ τὸν Κόδρου ἐμιμησάμην. ἔκαμνον ἐρέμβλου αὐτομολοῦντι τῷ λάμπωνι συμμεταβάλλεσθαι. καλὸν γὰρ, φεύγοντα θάνατον ἐν ἀνίαις αἰσχραῖς γενέσθαι. ἢ τοῖς Ἀρχίαν, τὸ κατ' ἐμαυτὸν ἐκ καταισχυνῶ τὰς Ἀθήνας, ἐκὼν ἀπολείπων ἐλεύθερον, ἐντάφιον ἢ τὸ κάλλιστον τῶν ἐλευθερίων φορούμενον. ἀλλὰ δίκαιον γάρ, ἔφη, σοι τῶν γραφέων μνημονεῦσαι, ἃ συμβέβηκε τὸ λιχνεύειν.

Ἡ δὲ καὶ θνήσκουσ' ὁμῶς,
πολλῶν φρονείων ἔσχε σύνεσιν
μόνως σωφρ.

κόρη καὶ ταῦτα. Δημοδίνης δὲ δυσχέμονος θανάτου βίον φρονεῖν ἀσχήμονα, τῶν Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος ὑπὲρ ἀθανασίας λόγων ἐπιλαθόμενος

pro Deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienses, & frui felicitate uestra, si imitari uellẽ Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animũ uel seró mutare, nisi uerecundia Codri, & filiarũ Erechthei prohiberet. Non igitur uolui transfugã fortunã sequi. Honestũ enim effugiũ mors est, quæ est extra omne periculũ turpitudinis. Et nũc Archia quãtũ in me ẽ, nõ uolo dedecorare Athenas, seruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verũm cõuenit te meminisse Tragœdiarũ. nónne grauiter dictum est: At illa iam moriens, tamen Decenter ut caderet, cauebat sedulò?

Hoc cum fecerit puella, quã to turpius erit Demosthenis præferre inhonestam uitam honestæ morti? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationũ de immortalitate animarum?

δήλου; καί τινα παιρότερον ἔλεγε, προσχθὲς ἀε τοὺς τῶν τύχας ὀνυβρίζοντας. ἀλλά τί μᾶ λέγω ταῦτα ὑμῖν; τέλος δ' ἐμοῦ τὰ μὲν δεόμενο αὐτοῦ, τὰ δ' ἀπειλοῦντος, ἀπειλὴ μοῦσαν τρόπῳ κρείττονός τος. ἐπείθομ ἂν, ἔφη, τοῦτο τοῖς, Archias ὦν ἐπὶ δὲ Δημοσθένους ἐμοί, συγγίγνωσκέ μοι, ὦ δαιμόνιε, μὴ πρόνοιάν τινα κακῶν γεγενῆσθαι. εἶτα δὲ, τότε πρὸς βίαν αὐτὸν ἀποσπᾶν δι νοούμενον. δ' ὡς ἤκουσε, μεῖλος ἐμοῦ καταγελᾶν. κἀγὼ τὸν θεὸν προσβλέψας ἐπῆρα Archias, ἆρα, ὦ λαὰ μόνα, κἀγὼ τειχέων λα, λιμένας ἄνευ κἀγὼ κρηπίδων σφύγγια τῶν αὐλοφυομένων ψυχῶν ὑπολαμβάνειν τοὺς Illyrici μοῦς παρασκευῶν καταφρονεῖν, οὐ σὺν ἂν ἐλίγεσαν ἀλλ' ἐμοὶ κἀγὼ Τριβαλλοὶ κἀγὼ Μακεδόνες, ὀχυρωτέραν ἢ ξύλινόν ποτε τεῖχος ὑμῖν, ὃ θεὸς ἀπεφθέγξατο ἀπόρθητον εἶναι, μᾶλλον ἢ ἐν τῇ προνοίᾳ ἀσφαλῶς μὴ ἀπολιτευσάμενον, ἀδεῶς μοι τὰ κατὰ Μακεδόνας θάρσος

animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid attinet me nũc recitare? Cum ego ad extremũ partim precarer, partim minas adhiberem; & blanditijs terrores miscerẽt Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias esse sem: sed quoniam Demosthenes sum, peto ut ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cum eum ui abducere uellẽ, idq; ipse sentiret, cœpit me irridere. & Deum aspiciẽs, ait: Archias putat tantùm arma et exercitus præsidia uitæ esse, & meũ apparatũ contẽnit, quẽ expugnare neq; Illyrici, neque Triballi, neq; Macedones posint. Firmior est enim q̃ ille murus ligneus, quẽ olim nobis Apollo respondit inexpugnabilẽ fore. Nam ut prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet.

Nunquam

ἰμάτιόν σ' ἐδήν ἐκ Εὐκλέους-
μονος, ἐκ Λεισγεάτονος, ἐ Πυ-
θέα καὶ Καλλιμέδοντος, ἐ Φι-
λίππε τότε, ἐ τὰ νῦν Αρχίου.
ταῦτ' ἀπῆν, μὴ προσάγαγέ
μοι τὴν χεῖρα, ἔφη. τὸ κατ' ἐ-
μὲ γὰρ ἐδὲν παράνομον ἐνι-
ὼς πείσεται. ἢ ἦ δ' ἐγώ προσε-
πόμην, ἐκὼν ἴσθι. ἀκηκοὼς μὲν ὧν
ὅτι σὺ ἱλαρὸς ταύτης, νῦν τὴν
χεῖρα τῷ σώματι προσαγαγὼν
τοῦ, ἐδὲν ἄλλ' ἢ προσκινῶν
ἐπιλάμβανον. τὸ δ', τί δέ ποτε
ἐῶν; ὕστερον βασάνοις δοῦλαι
πάνυ ἐφωράσαμεν, πάλαι
φάρμακον κύτῳ γιγαμισθο-
δαι, λύσαι ψυχῆς ἀπὸ σώμα-
τος ἱλαρὸν πρόφασιν. οὐ
γὰρ οἶν ἔφθασεν ἐκβᾶσ' ἢ
ἐδὲν τῶν νεῶ. καὶ πρὸς ἡμᾶς
ψας, ἄγε δή τοι, ἔφη, πρὸς
Αντίπατρον; Δημοσθένην ἢ ἐκ
ἄξεις, ἐ μὰ τὸν. κἀμοὶ μὲν ἐ-
φάνετο προδόσαι, τὸν ἐκ Μα-
ραθῶνι πεπωκότας. ὁ δὲ χά-
ρων ἐπῶν ἀπέπλη. τοῦτό
σοι τὸ τέλος, ὦ βασιλεῦ, τ' Δη-
μοσθένους πολιορκίας κεμένης
ἔχω. Δημοσθένης τε μὲν ταῦτα, ὦ

Nūquam formidaui Euclemonem, aut Ariſtogitonem, aut Pytheam & Callimedontem, aut Philippum, neque modò hūc Archiam formido. Cum hæc dixiſſet: Age, inquit, ne afferas mihi uiolentas manus. non enim prophanabo templum, quātum in me eſt. ſalutato Deo, ſponte ſequar. Ego ſic ſperabam facturū, cum ille manum ori admouet: neque ego ſuſpicabar eum aliud facere, quàm orare deos. ſed quid egerit, poſtea ex ancilla per tormenta cognouimus: diu eum habuiſſe paratum uenenum, ut morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat; cum lapſus inquit: Hoc cadauer ad Antipatrum uehes, Demoſthenem uerò nō uehes, non per. Et uidebatur ſuo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, ſed ualedicēs animam uoluit. Hūc ego finē, Rex, affero expugnati Demoſthenis. AN. Demoſthenis ſcilicet.

Ἀρχὴν. βεβαὶ δὲ ἐκτέτηκε ψυχῆς, καὶ μακαρίας, ὡς αὐθαίρετον μὲν αὐτῷ τὸ λῆμα· πολιτικὴ δὲ πρόνοια, μετὰ χάριτος τοῦ πείθειν δὲ ἀνδρείας ἴσον. ἀλλ' ὁ μὲν ἀίχετο, βίου ἔξων τὴν ἐν μακάρων νήσοις, ἡρώων λειόμενον, ἢ τὰς ἐπ' ἠρετὴν ψυχὰς νομιζομένας ἐλθεῖν, ὁπηνίκα τοῦ Διὸς ἀέθλων ἐπόνεσε καὶ Ἡρακλέης Διὸς. τὸ σῶμα δ' ἡμῖς εἰς Ἀθήνας ἀποπέμψομεν, κάλλιον ἀνάθημα τῇ γῇ τῶν ἐν Μαραθῶνι πεπτωκότων.

licet. O inuictum animum et beatũ, quã generosum fæcinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, ut dicitur: aut in cœlum peruenturus, ut deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus uerò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

ARGVMENTVM.

Eiusmodi in hoc encomio laudandi figura Lucianus usus est, ut singulari quodã & laudum & orationis genere Demosthenis charitatem atq; uirtutem memoriæ animisq; hominum commendare uoluisse uideatur. Non enim communibus illis Rhetorum formulis ac locis insistit, neq; etiam simplici ac recto ductu, ingenij, fortunæ ac corporis dotes, ornando atque amplificando prosequitur, sed noua quadam occasione ad ipsam causam uelut attractus, dum Homeri, cuius cum illo cõtentionem inducit, laudibus occupatum se simulat, aliud planè agendo hoc ipsum agit, ut ostendat illũ, quemadmodũ corporis atq; alijs externis dotibus longè Homero superiorẽ, ita ingenij felicitate animiq; cõstãtia ac robore nulli clarissimorũ usquã inferiorẽ fuisse, imò tanq; cõmunia hæc, à qb. alij totã plerunq; laudandi materiã atq; facultatẽ sibi petunt, pro parvo duceret, aut planè conteneret, posthabitis alijs locis, con-

tineatur

tinẽtiam solùm, atq; fortitudinẽ, quibus immoraretur, & quæ uerbis amplificaret, potiſs delegit. Quarum alteram quidẽ ille ita præſtiterat, ut nullis unquam corruptelis atq; ἀωροδόκοις quib. eo tempore Reſpub. Athenien. præcipuè infeſtabat, aduerſus patriã corrumpi ſe paſſus ſit: alteram aũt ad extremum uſq; ſpiritũ animo ita obfirmato atq; conſtanti cuſtodierit, ut cum incolumitatem & certa præmia, ſi ad Antipatrum tranſiiſſet, propoſita ſibi uideret, uoluntariam mortem inhoneſtæ uitæ antehabendam ſibi putarit. Præcipuè uerò in attollendo illius erga patriam amore operam ſumit, quem tantũ in illo fuiſſe indicat, ut non modò in claſſem & publica ædificia priuatas facultates impenderit, uerũm etiã cum iam iterũ ab infenſis ciuibus per ſummã contumeliã urbe eiectus fuiſſet, mori tamen potius uoluerit, quàm cum Macedonib. aduerſus patriã, adeò etiã ingratã conſentire. Et ad hanc quidem rem non nullo domeſticorũ teſtimonio, aut ex Græcorũ alicunde hiſtoria petito utitur, ſed quod uel præcipuũ iudicandũ eſt, ab ipſa hoſtium atq; barbarorũ confeſſione, qua nihil ad confirmandã Demoſthenis laudẽ grauius eſſe poterat, fidẽ uerbis facit. Quo ſanè in loco illud admiratiõe dignũ mihi maximè uideri ſolet, quòd duobus diuerſarũ gentiũ clariſſ. eloquentiæ luminibus, patriæ aũt utrinq; fideliſſimis tutorib. atq; patronis, non modò ſimili fermè fato perire contigit, uerùm etiam quòd ijdem eodem exemplo maximum uirtutum atq; laudum ſuarum encomiũ ab hoſtibus, ijsq; ipſis quorũ odio atq; tyrannide perierat, retulêre. Nam quod hic Lucianus de Antipatri, Philippi, aliorumq; teſtimonio confirmat, idem ferè à Plutarcho de Cicerone & Auguſto, cuius proſcriptione hic damnatus fuerat, traditũ uidemus. Cum enim ex Cæſaris nepotib. quidam, Ciceronis neſcio quẽ libellũ, legendi cauſſa manibus teneret, inquit, & mox interueniente ſubitò Cæſare, eundẽ ſinu abſcõdere uellet, nec tamẽ poſſet quin uideretur, Cęſar accepto libello, cum ſtando plurimã eius partẽ euoluiſſet, reddidiſſe adoleſcenti cum his uerbis dicitur: Eloquens hic uir, eloquens fuit ô fili, & amator patriæ. Dignũ mehercule præconium, & haud ſcio an plus laudũ & gloriæ Ciceroni addens, quàm uel laurea, uel ſupplicatio illa de qua ille ſæpe ac multũ gloriari ſolebat. Quod enim uirtutũ præclarius teſtimonium eſſe poteſt, quàm quod etiã is qui uitã, opes & reliqua omnia

abſtulit,ultrò nullo; cogente perhibet? Nam ea profectò uirtutis uis atq; poteſtas eſt,ut animos ac ſenſus noſtros, utcunq; erga ipſos homines odio ,aliſue impulſionibus affecti ſumus, cum honeſta ac præclara illorum facta cernimus , incredibili quodam ſtudio atq, amore accenſos & inflãmatos reddat. Itaque etiam Vlyſſes,ut apud Sophoclem ſingitur,cum improuiſo Aiacis,cum quo tum ſummo odio ipſe diſſidebat , mortem deprehendiſſet,dextramq; illã qua non modò antea pro Græcis ſtrenuè pugnárat,ſed etiã tunc contra ſeipſum, dum præſentem ingaominiã euitare ſtudebat,fortiter uſus fuerat , aſpexiſſet,cum cætera illius uiri præclara facinora uerbis extuliſſet,tandem hæc quoq; addidit, credo ipſa uirtute ita extorquente,ut diceret: νικᾷ γάρ ἡ ἀρετὴ μὲ τὴς ἐχθρὸς πολλὰ.ut enim rectiſsimè dictum eſt à poeta : τὰ γὰρ τοι καλὰ κῷ πρὸς ἐχθροῖς καλά. Hoc igitur tanti uiri , & non ſolùm ab omnibus tum Græcis tum Latinis, uerùm etiam ab ipſis hoſtibus ac barbaris tantoperè laudati,encomium , in quo ſi ad argumentũ reſpiciamus,ſingulare quoddã præclariſſ.uirtutum exemplũ : ſi uerò ad ipſum libellum,nouũ quoddam laudandi,adeoq; ipſius eloquentiæ ſpecimen proponitur , cum ſumma diligentia perlegamus. a Cum in.) Narratione orditur, qua occaſionem enconiij exponit:in primis locum & tempus , cum Theſagoræ poetæ phyſiognomia. b Die decimoſexto.) Ianuarij. c Aquilo.)adunco. d Homeri natalem.)Homero tãquam poetarũ principi uerſuum primitiæ offerebantur . fuit poetarũ Græcorum excellentiſsimus : cuius uitam qui noſſe cupit,Herodotum adeat,& Plutarchũ. e A meta procurrendum.)Græcè eſt,ἐπὶ τῆς βαλβίδος,id eſt,à carcere ſiue repagulo . In ſtadijs autem & certaminibus equeſtribus erant repugula quædam,unde curſus initium erat,quem Græci βαλβίδας ſeu ἀφετηρίας appellant. Iuxta has linea tendebatur,cui inſiſtebant curſuri. τέρμα ,finis & ubi ſiſtitur erat, quæ Latinè meta dicitur. Vnde à carceribus ad metam, à meta ad carceres dicimus. Lucianus:Ad carceres nec tu fabulatus eſſes. f Non leui furore opus eſt.)Numine ac diuino quodam afflatu poetas agitari,Plato in libro de Furore poetico teſtatur. Atque huc facit illud Ouidij:

Eſt Deus in nobis,agitante caleſcimus illo.

Lucianus in Paraſito,dicit poeſin fato quodam accidere. Ariſtotcles

Aristoteles in Problematis meminit de Maraco quopiam Syracusano, qui tum meliora fecerit poemata, cùm mente esset alienatus. g Demosthenis cum Homero.)Prima encomij pars Collatio Homeri & Demosthenis, & primò quòd ad ingenij uirtutes attinet. Et hic obiter obserua, quid in autoribus potissimùm obseruandum sit. Vt ostendat Demosthenem Homerum æmulatum fuisse,illorum similes sententias confert. h Apud poetam.)Homerum Iliad.μ. qui quo pacto nos pro patria gerere debeamus,in hac potissimùm sententia declarauit. Sunt enim Hectoris uerba ad Polydamantem, augurium infaustum interpretantem. Sed hanc expressit sæpius in primis Iliad.lib.decimoquinto.

- Res est pulcherrima mortem
Pro patria oppetere,& saluos præstare penates.

Expressisse etiam eam uidetur Q. Fabius Maximus apud Marcum Tullium lib.de Senectute.Is enim cum esset augur,dicere ausus est,optimis auspicijs ea geri,quæ pro Reipub.salute fierent:quæ contra Rempub.ferrentur,contra auspicia ferri.Citatur ab Aristotele in Rhetoricis lib. 2. Item ab eodē in epist. ad Atticum,& à Plinio minore in epistolis. Idem Cicero pro Cn. Planco:Qui pro Repub.uitā reddiderūt, nunquā mehercule eos potius,quàm immortalitatē assequutos putaui. Item in Marcum Ant. Philipp. 14. O fortunata mors, quæ pro patria redditur. i Pythonis orationē.)Pythonis oratoris eloquentia celebris est. Fingitur etiā ab Homero Vlysses uir nulla præditus facundia k Niforet hæc hominum.) Iliad.12. hæc uerba Sarpedoni tribuuntur,quibus Glaucū adhortatur. Non dissimili sententia Andromachē Hector cōsolatur Iliad. 7.cuius uerba sunt hæc,Eobano Hesso interprete:

- Lex omnibus una statuta est.
Quæ iubet esse semel moriendum,hæc omnibus una est
Conditio. -

Iliad.18.Achilles Thetidi matri,eodem interprete:

Sic si fata uocant,his me parēre necesse est.

l Grauitatis in Demosthene,quàm in Homero.)Lucianus grauitatem in Homero desiderat,quòd nimia libertate suos quādoq; increpet,cum Achiuos Achaidas uocat,&c. m Cætera sunt ignota,patria,genus,ætas.)Fecit enim nominis Homerici claritas,ut neq; cuius fuerit, neq; de eius parentib.inter Græ-

cos conuenerit:& pleraq;,ut solent,de eo fabulosa confingantur.Néue de eius parentibus plura dicam, de eius patria nihil certi traditur.Hunc enim multæ Græciæ urbes certatim sibi uendicant,adeò ut quibus potissimùm credere debeamus, nó facilè fuerit discernere. Quòd etiã testatur Cicero ꝓ Archia. n Nonnulli Smyrnam.)Smyrnæi præcipuè Homerum sibi uendicarunt,unde & nummum æreum cũ inscriptione Homerici nominis habuerunt,& porticũ quadratũ cum templo acstatua Homeri,teste Strabone lib.14. o Aut fluuium.) Meletã,qui per agrũ Smyrnęum uoluitur,à quo Melesigenes dictus est,teste Herodoto. p Melesigenę)Melesigenes dictus fuit,quod ad Meletem fluuiũ natus esset.sed cęcus factus, Homeri nomẽ sortitus est. Cumæi namq; & Iones captos oculis ὁμήρους appellãt,quod ὁμήροις,id est,itineris ducib.egeãt.Septẽ de eo ciuitates cõtẽdũt,ut est in disticho Græco apud Gel.lib.3.cap.11.

ἑπτὰ πόλις διζήσουσι περὶ ῥίζαν ὁμήρου,
Σμύρνα,ῥόδος,πολοφών,σαλαμὶς,χίος,ἄργος,ἀθῆναι.

q Epigrãma.)Erasmus meus pro ἐπιγραμμα legit ἐπίσαγμα.Et ideo hunc locum ita uertit:At tu fortasse uereris, ne in te torqueatur illud prouerbiale dicteriũ de malè respondẽte proportione,nempe ne tibi thylaco maior sit accessoria farcinula.Est aũt ἐπίσαγμα,à σάττω,uelut oneris adsertura. Thylacus culeus est siue mantica, parata gestandis oneribus.Ergo cum digressio longior est quàm ipsa res, uti licebit hoc prouerbio.Basilius,idẽ aliis uerbis expressit,lib.de Spiritusancto: ἢ οὕτω γε ἂν τὸ ἐπισόδιον πολλαπλάσιον εἴη τ κεφαλαίου, Ad istũ alioqui modum accessorium multo maius esset ipso principali. r Aeschylum.)Quæ de Aeschylo dici possunt ex Græcis præsertim scriptoribus,sunt ferè præfixa eius quę adhuc extant fabulis,ut non uideatur quid amplius adijciendum ad ea. Coætaneus fuit Pindaro,natus circa 40 Olympiada.eius mentio fit Aduersus indoctum. s Syracusanis mensis.)Syracusana mensa prælauta atq; opipara dicebat. Vnde Plato de Rep. 3. Συρακουσίαν δέ ὦ φίλε τράπεζαν & Σικελικὸν ποικιλίαν ὄψου ὡς ἔοικας οὐκ αἰνεῖς,id est:Syracusanam amice mensam & Siculam in obsonijs uarietatẽ non uideris approbare.Lucianus in dialogo Simili ac Polystrati: κοὐ τράπεζαν,inquit,Σικὴν τὰς ἐν Σικελίᾳ,id est, ac mensę Siculis lautiores.Erasmus Centuria secunda Chiliadis 11. Syracusę autem ciuitas amplissima. t Cum

Pericle

Periele conferre.) De Pericle eloquentiſs. qui loquens fulminare & fulgurare uiſus eſt, ſcribunt Plutarchus cum Quintiliano. u Mandragora ſopitos.) Mandragora ſopiti ij dicuntur, qui uelut aſpide icti, ſomniculoſi ac nimis deſides ſint: atq; ita quodãmodo à ſenſu diſiuncti, ut excitari non queant. Ratio uerò eſt, quoniã is fructus hypnoticus eſt, quo ſignificatur ſomni cõciliator. Plutarchus in Sympoſiacis: Somnum quippe fieri putant frigiditate. Quamobrem hypnotica plurima parte plurima uim habent ψυκτικὴν: hoc eſt, fugefacientem, cuiuſmodi eſſe dicitur mandragora. Quin & obliuionem item creditur inducere. De ea paulò plura annotauimus in Timone. x Ariſtotelis teſtimonium.) Is fuit ſummus philoſophus, & Alexandri præceptor, de quo latè ſcripſimus in dialogo Diogenis & Alexandri. y Codri.) Vide quę de Codro annotauimus in Simili ac Polyſtrati dialogo. Fuit enim Athenienſium rex, & pro patria obijt. Reſponſum nanq; acceperãt Peloponnenſes, ita demum ſe ſuperaturos, ſi hoſtis regem non occidiſſent. Fefellit ergo eos habitu pauperis, eosq; in ſuã necem per iurgia prouocando, à nullo cognitus, fecit fidem oraculo. Hinc cum quempiam generoſiſſimum ſignificare uolumus, dicimus Codro generoſior.

FINIS PRIMI TOMI.